Strateški načrt skupne kmetijske politike 2023–2027 za Slovenijo

December 2021

Ta dokument predstavlja predlog Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027 za Slovenijo. Besedilo ni lektorirano. Vsebine, predstavljene v tem dokumentu, se bodo lahko še spreminjale in dopolnjevale, na podlagi vnosne maske informacijskega sistema za varno izmenjavo podatkov med Evropsko komisijo in državami članicami SFC2021. Dokument je pripravljen v skladu z navodili, ki jih je pripravila Evropska komisija.

Postopek celovite presoje vplivov na okolje za Strateški načrt skupne kmetijske politike 2023–2027 za Slovenijo poteka. 25. novembra 2021 je bilo okoljsko poročilo skupaj s predlogom Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027 za Slovenijo posredovano Ministrstvu za okolje in prostor v postopek celovite presoje vplivov na okolje. Ko bo Ministrstvo za okolje in prostor, skupaj z mnenjedajalci v postopku celovite presoje vplivov na okolje, ugotovilo ustreznost okoljskega poročila, bo sledila tudi javna razgrnitev Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027 za Slovenijo in okoljskega poročila.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Kazalo

0 NASLOV STRATEŠKEGA NAČRTA 24

1 STRATEŠKI POUDARKI 24

2 OCENA POTREB IN INTERVENCIJSKA STRATEGIJA 29

2.1 Ocena potreb in intervencijska strategija 29

2.2 SC1 Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti po vsej uniji za povečanje prehranske varnosti 64

2.2.1 Povzetek SWOT analize 64

2.2.2 Opredelitev potreb, vključno z obvladovanjem tveganja, s pravičnejšo porazdelitvijo ter učinkovitejšim ciljanjem neposrednih plačil, kjer je to ustrezno, ob upoštevanju njihove kmetijske strukture 67

2.2.3 Intervencijska strategija 69

2.2.4 Kjer potrebno, utemeljite za uporabo InvestEU in pričakovan prispevek k specifičnemu cilju. 74

2.2.5 Izbor kazalnika(ov) rezultata 74

2.2.6 Utemeljitev dodelitve finančnih sredstev 76

2.3 SC2 Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji 77

2.3.1 Povzetek SWOT analize. 77

2.3.2 Opredelitev potreb 84

2.3.3 Intervencijska strategija 86

2.3.4 Kjer potrebno, utemeljite za uporabo InvestEU in pričakovan prispevek k specifičnemu cilju 94

2.3.5 Izbor kazalnika(ov) rezultata 94

2.3.6 Utemeljitev dodelitve finančnih sredstev 97

2.4 SC 3 Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi 98

2.4.1 Povzetek SWOT analize. 98

2.4.2 Opredelitev potreb 103

2.4.3 Intervencijska strategija 105

2.4.4 Kjer potrebno, utemeljite za uporabo InvestEU in pričakovan prispevek k specifičnemu cilju 111

2.4.5 Izbor kazalnika(ov) rezultata 112

2.4.6 Utemeljitev dodelitve finančnih sredstev 112

2.5 SC 4 Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji 113

2.5.2 Opredelitev potreb 121

2.5.3 Druge obrazložitve, povezana z oceno potreb. 121

2.5.4 Ocena potreb, v povezavi z nacionalnimi okoljskimi in klimatskimi načrti, ki izhajajo iz zakonodajnih instrumentov iz Priloge XI Uredbe (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko (v nadaljnjem besedilu: Uredba (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb) 122

2.5.5 Intervencijska strategija 122

2.5.6 Kjer potrebno, utemeljite za uporabo InvestEU in pričakovan prispevek k specifičnemu cilju 126

2.5.7 Ali se načrtuje prispevek SKP k programu LIFE 126

2.5.8 Izbor kazalnika(ov) rezultata 126

2.5.9 Utemeljitev dodelitve finančnih sredstev 129
2.6 SC5 Spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak 130
2.6.2 Opredelitev potreb 137
2.6.3 Ocena potreb, v povezavi z nacionalnimi okoljskimi in klimatskimi načrti, ki izhajajo iz zakonodajnih instrumentov iz Priloge XI Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb 137
2.6.4 Intervencijska strategija 138
2.6.5 Kjer potrebno, utemeljite za uporabo InvestEU in pričakovan prispevek k specifičnemu cilju 143
2.6.6 Ali se načrtuje prispevek SKP k programu LIFE 143
2.6.7 Izbor kazalnika(ov) rezultata 143
2.6.8 Utemeljitev dodelitve finančnih sredstev 147
2.7 SC6 Prispevanje k varstvu biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev in ohranjanje habitatov ter krajine 149
2.7.2 Opredelitev potreb 156
2.7.3 Ocena potreb, v povezavi z nacionalnimi okoljskimi in klimatskimi načrti, ki izhajajo iz zakonodajnih instrumentov iz Priloge XI Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb 157
2.7.4 Intervencijska strategija 157
2.7.5 Kjer potrebno, utemeljite za uporabo InvestEU in pričakovan prispevek k specifičnemu cilju 164
2.7.6 Ali se načrtuje prispevek SKP k programu LIFE 164
2.7.7 Izbor kazalnika(ov) rezultata 164
2.7.8 Utemeljitev dodelitve finančnih sredstev 166
2.8 SC7 Privabljanje in zadrževanje mladih kmetov in drugih novih kmetov v tem poklicu ter spodbujanje trajnostnega razvoja podjetij na podeželju 167
2.8.1 Povzetek SWOT analize 167
2.8.2 Opredelitev potreb, vključno z odnosom do generacijske prenove 171
2.8.3 Intervencijska strategija 172
2.8.4 Kjer potrebno, utemeljite za uporabo InvestEU in pričakovan prispevek k specifičnemu cilju 176
2.8.5 Ali se načrtuje prispevek SKP k programu Erasmus 176
2.8.6 Izbor kazalnika(ov) rezultata 176
2.8.7 Utemeljitev dodelitve finančnih sredstev 177
2.9 SC8 Spodbujanje zaposlovanja, rasti, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželskih območjih, vključno z biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom .. 178
2.9.1 Povzetek SWOT analize 178
2.9.2 Opredelitev potreb 182
2.9.3 Intervencijska strategija 184
2.9.4 Kjer potrebno, utemeljite za uporabo InvestEU in pričakovan prispevek k specifičnemu cilju 187
2.9.5 Izbor kazalnika(ov) rezultata 187
2.9.6 Utemeljitev dodelitve finančnih sredstev 188
2.10 SC9 Izboljšanje odziva kmetijstva EU na potrebe družbe na področju hrane in zdravja, vključno z zdravo, hranljivo in trajnostno hrano, zavrženo hrano ter dobrobitjo živali 189
2.10.1 Povzetek SWOT analize. 189
2.10.2 Opredelitev potreb 194
2.10.3 Intervencijska strategija 195
2.10.4 Kjer potrebno, utemeljite za uporabo InvestEU in pričakovan prispevek k specifičnemu cilju 198
2.10.5 Izbor kazalnika(ov) rezultata 198
2.10.6 Utemeljitev dodelitve finančnih sredstev 200

2.11 HC Horizontalni cilj spodbujanja znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželskih območjih 201
2.11.1 Povzetek SWOT analize vključno z interakcijami in delovanjem AKIS ter z njim povezanih struktur ... 201
2.11.2 Opredelitev potreb ... 206
2.11.3 Intervencijska strategija ... 207
2.11.4 Kjer potrebno, utemeljite za uporabo InvestEU in pričakovan prispevek k specifičnemu cilju ... 212
2.11.5 Ali se načrtuje prispevek SKP k programu Erasmus ... 212
2.11.6 Izbor kazalnika(ov) rezultata ... 212
2.11.7 Utemeljitev dodelitve finančnih sredstev ... 214
2.12 Kazalniki stanja in druge vrednosti, uporabljene za izračun ciljev ... 215
2.13 Ciljni kazalniki ... 215
2.13.1 Skupna preglednica ... 215
2.13.2 Načrtovane intervencije in učinki z neposredno in pomembno povezavo s kazalniki rezultatov ... 222
2.14 Skladnost s cilji Unije za leto 2030 in njihov prispevek, določeni v strategiji od vil do vilic in biotski raznovrstnosti EU za leto 2030 ... 223
2.14.1 Nacionalni prispevek k ciljem EU 2030 50% znižanja izgube hranil, ob hkratnem zagotavljanju, da se ne poslabša rodovitnost zemlje ... 223
2.14.2 Nacionalni prispevek k ciljem EU 2030 10% kmetijskih površin pod visoko raznolikimi krajinskimi elementi ... 223
2.14.3 Nacionalni prispevek k ciljem EU 2030 25 % EU kmetijskih zemljišč z ekološkim kmetovanjem ... 223
2.14.4 Nacionalni prispevek k ciljem EU 2030 50% znižanje vsesplošne uporabe in tveganja za kemične pesticide in uporabe bolj nevarnih pesticidov. ... 223
2.14.5 Nacionalni prispevek k ciljem EU 2030 50% znižanja prodaje antimikrobnih sredstev za rejne živali in akvakulturo ... 223
2.14.6 Nacionalni prispevek k ciljem EU 2025 za izgradnjo hitrega širokopasovnega interneta na podeželskih območjih za doseganje cilja 100% pokritosti ... 224
3 SKLADNOST STRATEGIJE IN KOMPLEMENTARNOST ... 225
3.1 Pregled okoljske in podnebne arhitekture ... 225
3.1.1 Opis celotnega prispevka pogojenosti k specifičnim okoljskim in podnebnim ciljem, določenim v točkah (d) , (e) in (f) člena 6(1); ... 225
3.1.2 Pregled komplementarnosti med ustreznimi osnovnimi pogoji, kot je navedeno v členu 28(5) in členom 65(5), pogojenostmi in različnimi intervencijami, ki naslavljajo okoljske in podnebne cilje, ki so določeni v točkah (d), (e) in (f) člena 6(1);227
3.1.3 Obrazložitev doseganja večjega skupnega prispevka, ki je določen v členu 92 ... 236
3.1.4 Obrazložitev kako bo okoljska in podnebna arhitektura SKP strateškega načrta prispevala k že vzpostavljenim nacionalnim ciljem, ki so vzpostavljeni ali izhajajo iz zakonodajnih instrumentov, ki so določeni v Prilogi XI ... 243
3.1.5 Obrazložitev kako so intervencije podpor vezanim plačilom, kot je navedeno v pododdelku 1 oddelka 3 Poglavja II Naslova III skladne z Vodno direktivo 2000/60/EK ... 245
3.1.6 Kjer primerno prispevek SKP k LIFE projektom [če DA v 2.1.1.8] ... 245
3.2 Pregled strategije generacijske prenove ... 245
3.2.1 Kjer primerno, prispevek SKP k projektom Erasmus ... 246
3.3 Pregled glede pravičnejše, bolj ciljno usmerjene in učinkovitejše razporeditve dohodkovne podpore ... 246
3.4 Pregled sektorskih intervencij ... 247
3.4.1 Organizacije proizvajalcev z operativnimi programi v sektorju sadje in zelenjava ... 247
3.4.2 Čebelarski proizvodi ... 248

3.4.3 Vino 248
3.4.4 Drugi sektorji – DČ vpiše ime za vsak sektor + možnost za dodajanje ostalih vnosov za druge sektorje 249
3.5 Pregled intervencij, ki prispevajo k zagotavljanju skladnega in integriranega pristopa k upravljanju s tveganji, kjer primerno 249
3.6 Sodelovanje med nacionalnimi in regionalnimi intervencijami 249
3.6.1 Kjer primerno, opis sodelovanja med nacionalnimi in regionalnimi intervencijami, vključno z razdelitvijo finančnih sredstev po intervenciji in skladu 249
3.6.2 Kjer primerno, kjer so elementi SN vzpostavljenih na regionalni ravni, kako intervencijska logika zagotavlja koherenco in konsistenco teh elementov z elementi SN na nacionalni ravni 249
3.7 Pregled, kako SKP strateški načrt prispeva k cilju izboljšanje dobrobiti živali in zmanjšanje protimikrobne odpornosti, določenega v točki (i) člena 6(1), vključno z osnovnimi pogoji in komplementarnostjo 249
3.8 Poenostavitev in odprava administrativnih ovir 250
3.9 Pogojenost 251
3.9.1 Glavni izziv: Klimatske spremembe (blaženje in prilagajanje na) 251
3.9.2 Glavni izziv: Voda 253
3.9.3 Glavni izziv: Prst (zaščita in kakovost) 254
3.9.4 **Glavni izziv: Biodiverziteta in krajina (zaščita in kakovost)** 256
4 ELEMENTI, SKUPNI VEČ INTERVENCIJAM 259
4.1 Definicije in minimalne zahteve 259
4.1.1 KMETIJSKA DEJAVNOST 259
4.1.2 KMETIJSKA POVRŠINA 259
4.1.3 Upravičeni ha 261
4.1.4 Aktivni kmet 262
4.1.5 Mladi kmet 262
4.1.6 Novi kmet 263
4.1.7 Minimalne zahteve za prejemanje nevezanih neposrednih plačil 263
4.1.8 Druge definicije v strateškem načrtu 263
4.2 Elementi, povezani z neposrednimi plačili 264
4.2.1 Opis vzpostavitve plačilnih pravic, če ustrezno, in delovanje rezerve 264
4.2.2 Znižanje neposrednih plačil 264
4.2.3 Prijava na ravni članov pravnih oseb ali skupin/na ravni skupine povezanih pravnih oseb (prvi odstavek 98. člena, (d)(iia)) 265
4.2.4 Prispevek k orodjem za obvladovanje tveganj 265
4.3 Tehnična pomoč 265
4.3.1 Cilji 265
4.3.2 Obseg in okvirni načrt aktivnosti 265
4.3.3 Upravičenci 265
4.3.4 Stopnja podpore 265
4.4 SKP Mreža 266
4.4.1 Kratek povzetek in cilji nacionalne SKP mreže, vključno z aktivnostmi za podporo EIP in prenosa znanj znotraj AKIS 266
4.4.2 Struktura, upravljanje in delovanje nacionalne SKP mreže, vključno z indikativnim deležem financiranja iz tehnične pomoči, namenjenim za mrežo 267
4.5 Koordinacija, razmejitve in komplementarnost med EKSRP in drugimi skladi Unije, ki delujejo na podeželskih območjih 268
4.6 Finančni instrumenti 269
4.6.1 Opis finančnih instrumentov 269
4.7 Skupni elementi za vrste intervencij razvoja podeželja 269

4.7.2 Dodatni elementi, skupni za sektorske intervencije, intervencije razvoja podeželja ali skupne za sektorske intervencije in intervencije razvoja podeželja 270

5 NEPOSREDNA PLAČILA, SEKTORSKE INTERVENCIJE IN INTERVENCIJE RAZVOJA PODEŽELJA, DOLOČENE V STRATEGIJI 271

5.1 Intervencija Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost 271

5.1.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost 271

5.1.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji 271

5.1.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 271

5.1.4 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije 271

5.1.5 Identifikacija ustreznih osnovnih elementov (ustrezni DKOP, seznam predpisanih zahtev ravnanja in druge obvezne zahteve, določene z nacionalno zakonodajo), kjer je primerno, opis posebnih ustreznih obveznosti v okviru predpisanih zahtev ravnanja in pojasnilo, kako zaveza presega obvezne zahteve. 272

5.1.6 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 272

5.1.7 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije 272

5.1.8 Skladnost s STO 272

5.1.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija 272

5.1.10 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 274

5.2 Intervencija Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost 275

5.2.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost 275

5.2.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji 275

5.2.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 275

5.2.4 Kazalnik(i) rezultata 275

5.2.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije 275

5.2.6 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 276

5.2.7 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsta intervencije 276

5.2.8 Skladnost s STO 276

5.2.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija 276

5.2.10 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 278

5.3 Intervencija Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice 279

5.3.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost 279

5.3.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji 279

5.3.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 279

5.3.4 Kazalnik(i) rezultata 279

5.3.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije 279

5.3.6 Identifikacija ustreznih osnovnih elementov (ustrezni DKOP, seznam predpisanih zahtev ravnanja in druge obvezne zahteve, določene z nacionalno zakonodajo), kjer je primerno, opis posebnih ustreznih obveznosti v okviru predpisanih zahtev ravnanja in pojasnilo, kako zaveza presega obvezne zahteve. 280

5.3.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 280

5.3.8 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsta intervencije 280

5.3.9 Skladnost s STO 280

5.3.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija 280

5.3.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 282

5.4 Intervencija Vezana dohodkovna podpora za rejo govedi 283

5.4.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost 283

5.4.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji 283

5.4.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 283

5.4.4 Kazalnik(i) rezultata 283

5.4.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije 283

5.4.6 Identifikacija pomembnih osnovnih elementov (pomembni DKOP, PZR in druge obvezne zahteve, vzpostavljene z nacionalno zakonodajo), kjer potrebno, opis specifičnih pomembnih obveznosti pod PZR in obrazložitev, kako obveznosti presegajo obvezne zahteve 284
5.4.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 284
5.4.8 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsta intervencije 284
5.4.9 Skladnost s STO 285
5.4.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija 285
5.4.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 286
5.5 Intervencija Vezana dohodkovna podpora za krave dojilje 287
5.5.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost 287
5.5.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji 287
5.5.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 287
5.5.4 Kazalnik(i) rezultata 287
5.5.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije 287
5.5.6 Identifikacija pomembnih osnovnih elementov (pomembni DKOP, seznam predpisanih zahtev ravnanja in druge obvezne zahteve, vzpostavljene z nacionalno zakonodajo), kjer potrebno, opis specifičnih pomembnih obveznosti pod seznamom predpisanih zahtev ravnanja in obrazložitev, kako obveznosti presegajo obvezne zahteve 288
5.5.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 288
5.5.8 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsta intervencije 288
5.5.9 Skladnost s STO 288
5.5.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija 288
5.5.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 290
5.6 Intervencija Vezana dohodkovna podpora za mleko v gorskih območjih 291
5.6.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost 291
5.6.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji 291
5.6.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 291
5.6.4 Kazalnik(i) rezultata 291
5.6.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije 291
5.6.6 Identifikacija pomembnih osnovnih elementov (pomembni DKOP, seznam predpisanih zahtev ravnanja in druge obvezne zahteve, vzpostavljene z nacionalno zakonodajo), kjer potrebno, opis specifičnih pomembnih obveznosti pod seznamom predpisanih zahtev ravnanja in obrazložitev, kako obveznosti presegajo obvezne zahteve 292
5.6.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 292
5.6.8 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsta intervencije 292
5.6.9 Skladnost z STO 293
5.6.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija 293
5.6.11 črtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 294
5.7 Intervencija Vezana dohodkovna podpora za beljakovinske rastline 295
5.7.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost 295
5.7.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji 295
5.7.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 295
5.7.4 Kazalnik(i) rezultata 295
5.7.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije 295
5.7.6 Identifikacija pomembnih osnovnih elementov (pomembni DKOP, seznam predpisanih zahtev ravnanja in druge obvezne zahteve, vzpostavljene z nacionalno zakonodajo), kjer potrebno, opis specifičnih pomembnih obveznosti pod seznamom predpisanih zahtev ravnanja in obrazložitev, kako obveznosti presegajo obvezne zahteve 296
5.7.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 296

5.7.8 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsta intervencije 296
5.7.9 Skladnost z STO 297
5.7.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija 297
5.7.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 298
5.8 Intervencija Shema za podnebje in okolje 299
5.8.1 Območje izvajanja 299
5.8.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji 299
5.8.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 299
5.8.4 Kazalnik(i) rezultata 299
5.8.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije 300
5.8.6 Identifikacija pomembnih osnovnih elementov (pomembni DKOP, seznam predpisanih zahtev ravnanja in druge obvezne zahteve, vzpostavljene z nacionalno zakonodajo), kjer potrebno, opis specifičnih pomembnih obveznosti pod seznamom predpisanih zahtev ravnanja in obrazložitev, kako obveznosti presegajo obvezne zahteve. 308
5.8.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 321
5.8.8 Skladnost z STO 321
5.8.9 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 324
5.9 5.9 Intervencija Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete 329
5.9.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost 329
5.9.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji 329
5.9.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 329
5.9.4 Kazalnik(i) rezultata 329
5.9.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije 329
5.9.6 Identifikacija pomembnih osnovnih elementov (pomembni DKOP, seznam predpisanih zahtev ravnanja in druge obvezne zahteve, vzpostavljene z nacionalno zakonodajo), kjer potrebno, opis specifičnih pomembnih obveznosti pod seznamom predpisanih zahtev ravnanja in obrazložitev, kako obveznosti presegajo obvezne zahteve. 330
5.9.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 330
5.9.8 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsta intervencije 330
5.9.9 Skladnost s STO 330
5.9.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija 330
5.9.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 332
5.10 Sektorska intervencija Prenos znanja v čebelarstvu 333
5.10.1 Območje izvajanja 333
5.10.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji 333
5.10.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 333
5.10.4 Kazalnik(i) rezultata 333
5.10.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem) 333
5.10.6 Pogoji upravičenosti 334
5.10.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 335
5.10.8 Dodatne informacije, specifične za vrsto intervencije 335
5.10.9 Skladnost s STO 335
5.10.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija 335
5.10.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 336
5.11 Sektorska intervencija Podpora čebelarjem in čebelarskim društvom 337
5.11.1 Območje izvajanja 337
5.11.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji 337
5.11.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 337
5.11.4 Kazalnik(i) rezultata 337

5.11.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem) 337
5.11.6 Pogoji upravičenosti 338
5.11.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 341
5.11.8 Dodatne informacije, specifične za vrsto intervencije 342
5.11.9 Skladnost s STO 342
5.11.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija 342
5.11.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 344
5.12 Sektorska intervencija Vzreja čebeljih matic 345
5.12.1 Območje izvajanja 345
5.12.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji 346
5.12.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 346
5.12.4 Kazalnik(i) rezultata 346
5.12.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem) 346
5.12.6 Pogoji upravičenosti 346
5.12.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 347
5.12.8 Dodatne informacije, specifične za vrsto intervencije 347
5.12.9 Skladnost z STO 348
5.12.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija 348
5.12.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 349
5.13 Sektorska intervencija Raziskovalno delo na področju čebelarstva 349
5.13.1 Območje izvajanja 349
5.13.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji 350
5.13.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 350
5.13.4 Kazalnik(i) rezultata 350
5.13.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem) 350
5.13.6 Pogoji za upravičenost 351
5.13.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 352
5.13.8 Dodatne informacije, specifične za vrsto intervencije 352
5.13.9 Skladnost s STO 352
5.13.10 Razpored EU STO o oljnicah (Izvajanje memoranduma o soglasju o oljnicah - Blair House) 352
5.13.11 Načrtovani zneski na enoto – definicija 352
5.13.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 354
5.14 Sektorska intervencija Promocija in raziskava trga sektorja čebelarstva 355
5.14.1 Območje izvajanja 355
5.14.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji 355
5.14.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 355
5.14.4 Kazalnik(i) rezultata 355
5.14.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem) 355
5.14.6 Pogoji upravičenosti 356
5.14.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 356
5.14.8 Dodatne informacije, specifične za vrsto intervencije 357
5.14.9 Skladnost s STO 357
5.14.10 Razpored EU STO o oljnicah (Izvajanje memoranduma o soglasju o oljnicah - Blair House) 357
5.14.11 Načrtovani zneski na enoto – definicija 357
5.14.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 357

5.15 Sektorska intervencija Kakovost in varnost čebeljih pridelkov 358
5.15.1 Območje izvajanja 358
5.15.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji 358
5.15.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 358
5.15.4 Kazalnik(i) rezultata 358
5.15.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem) 358
5.15.6 Pogoji upravičenosti 359
5.15.7 Dodatne informacije, specifične za vrsto intervencije 359
5.15.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 359
5.15.9 Skladnost z STO 360
5.15.10 Razpored EU STO o oljnicah (Izvajanje memoranduma o soglasju o oljnicah - Blair House) 360
5.15.11 Načrtovani zneski na enoto – definicija 360
5.15.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 360
5.16 Sektorska intervencija Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov 361
5.16.1 Območje izvajanja 361
5.16.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji 361
5.16.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 361
5.16.4 Kazalnik(i) rezultata 361
5.16.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem) 362
5.16.6 Pogoji upravičenosti 362
5.16.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 362
5.16.8 Dodatne informacije, specifične za vrsto intervencije 363
5.16.9 Skladnost z STO 363
5.16.10 Razpored EU STO o oljnicah (Izvajanje memoranduma o soglasju o oljnicah - Blair House) 363
5.16.11 Načrtovani zneski na enoto – definicija 363
5.16.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 363
5.17 Sektorska intervencija Promocija vina v tretjih državah 364
5.17.1 Območje izvajanja 364
5.17.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji 364
5.17.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 364
5.17.4 Kazalnik(i) rezultata 364
5.17.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem) 364
5.17.6 Pogoji upravičenosti 365
5.17.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 365
5.17.8 Dodatne informacije, specifične za vrsto intervencije 365
5.17.9 Skladnost z STO 365
5.17.10 Razpored EU STO o oljnicah (Izvajanje memoranduma o soglasju o oljnicah - Blair House) 365
5.17.11 Načrtovani zneski na enoto – definicija 365
5.17.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 365
5.18 Sektorska intervencija Ukrepi informiranja o vinih Unije v državah članicah 366
5.18.1 Območje izvajanja 366
5.18.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji 366
5.18.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 366
5.18.4 Kazalnik(i) rezultata 366

5.18.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem) 366
5.18.6 Pogoji upravičenosti 367
5.18.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 367
5.18.8 Dodatne informacije, specifične za vrsto intervencije 367
5.18.9 Skladnost z STO 367
5.18.10 Razpored EU STO o oljnicah (Izvajanje memoranduma o soglasju o oljnicah - Blair House) 367
5.18.11 Načrtovani zneski na enoto – definicija 367
5.18.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 368
5.19 Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – naložbe in raziskave 368
5.19.1 Območje izvajanja 368
5.19.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji 368
5.19.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 369
5.19.4 Kazalnik(i) rezultata 370
5.19.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem) 370
5.19.6 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 372
5.19.7 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije 373
5.19.8 Skladnost s STO 373
5.20 Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – svetovanje in tehnična pomoč 373
5.20.1 Območje izvajanja 373
5.20.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji 374
5.20.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 374
5.20.4 Kazalnik(i) rezultata 374
5.20.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem) 374
5.20.6 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 374
5.20.7 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije 375
5.20.8 Skladnost s STO 375
5.21 Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – usposabljanje in izmenjava dobrih praks 375
5.21.1 Območje izvajanja 375
5.21.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji 375
5.21.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 375
5.21.4 Kazalnik(i) rezultata 376
5.21.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem) 376
5.21.6 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 376
5.21.7 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije 376
5.21.8 Skladnost s STO 376
5.22 Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – ohranjanje kakovosti pridelkov 377
5.22.1 Območje izvajanja 377
5.22.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji 377
5.22.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 377
5.22.4 Kazalnik(i) rezultata 377
5.22.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem) 377
5.22.6 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 378
5.22.7 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije 378
5.22.8 Skladnost s STO 378

5.23 Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – promocija, obveščanje in trženje 378
5.23.1 Območje izvajanja 378
5.23.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji 379
5.23.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 379
5.23.4 Kazalnik(i) rezultata 379
5.23.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem) 379
5.23.6 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 379
5.23.7 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije 380
5.23.8 Skladnost s STO 380
5.24 Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – umik s trga za brezplačno razdelitev 380
5.24.1 Območje izvajanja 380
5.24.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji 380
5.24.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 380
5.24.4 Kazalnik(i) rezultata 381
5.24.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem) 381
5.24.6 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 381
5.24.7 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije 381
5.24.8 Skladnost s STO 382
5.25 Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – opustitev spravila 382
5.25.1 Območje izvajanja 382
5.25.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji 382
5.25.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 382
5.25.4 Kazalnik(i) rezultata 382
5.25.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem) 382
5.25.6 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 383
5.25.7 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije 383
5.25.8 Skladnost s STO 383
5.26 Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – zavarovanje letine in proizvodnje ... 383
5.26.1 Območje izvajanja 384
5.26.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji 384
5.26.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija 384
5.26.4 Kazalnik(i) rezultata 384
5.26.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem) 384
5.26.6 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 385
5.26.7 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije 385
5.26.8 Skladnost s STO 385
5.26.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija 385
5.26.10 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 386
5.27 Intervencija Plačilo za naravne ali druge omejitve 386
5.27.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo 386
5.27.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost 387
5.27.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji 387
5.27.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo 387
5.27.5 Kazalnik(i) rezultata 387
5.27.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije 387
5.27.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 389
5.27.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija 391

5.27.9 Informacije glede presoje državnih pomoči ... 392
5.27.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije ... 392
5.27.11 Skladnost s STO ... 392
5.27.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki ... 393
5.28 Intervencija Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije ... 395
5.28.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo ... 395
5.28.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost ... 395
5.28.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji ... 396
5.28.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo ... 396
5.28.5 Kazalnik(i) rezultata ... 396
5.28.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije ... 396
5.28.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna ... 399
5.28.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija ... 401
5.28.9 Informacije glede presoje državnih pomoči ... 404
5.28.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije ... 404
5.28.11 Skladnost s STO ... 404
5.28.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki ... 405
5.29 Intervencija Kolektivne naložbe v kmetijstvu za skupno pripravo kmetijskih proizvodov za trg in razvoj močnih in odpornih verig vrednosti preskrbe s hrano ... 408
5.29.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo ... 408
5.29.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost ... 408
5.29.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji ... 409
5.29.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo ... 409
5.29.5 Kazalnik(i) rezultata ... 409
5.29.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije ... 409
5.29.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna ... 411
5.29.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija ... 411
5.29.9 Informacije glede presoje državnih pomoči ... 412
5.29.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije ... 412
5.29.11 Skladnost s STO ... 412
5.29.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki ... 413
5.30 Intervencija Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnanosti ekoloških kmetij 414
5.30.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo ... 414
5.30.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost ... 414
5.30.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji ... 415
5.30.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo ... 415
5.30.5 Kazalnik(i) rezultata ... 415
5.30.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije ... 415
5.30.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna ... 416
5.30.8 Načrtovani zneski na enoto – definicija ... 417
5.30.9 Informacije glede presoje državnih pomoči ... 418
5.30.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije ... 419
5.30.11 Skladnost s STO ... 419
5.30.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki ... 420
5.31 Intervencija Izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč ... 422
5.31.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo ... 422
5.31.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost ... 422
5.31.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji ... 423
5.31.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo ... 423

5.31.5 Kazalnik(i) rezultata ... 423
5.31.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije ... 423
5.31.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna ... 423
5.31.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija ... 424
5.31.9 Informacije glede presoje državnih pomoči ... 425
5.31.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije ... 425
5.31.11 Skladnost s STO ... 426
5.31.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki ... 427
5.32 Intervencija Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture ... 428
5.32.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo ... 428
5.32.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost ... 428
5.32.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji ... 429
5.32.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo ... 429
5.32.5 Kazalnik(i) rezultata ... 429
5.32.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije ... 429
5.32.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna ... 429
5.32.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija ... 430
5.32.9 Informacije glede presoje državnih pomoči ... 430
5.32.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije ... 430
5.32.11 Skladnost s STO ... 431
5.32.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki ... 432
5.33 Intervencija Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu ... 434
5.33.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo ... 434
5.33.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost ... 434
5.33.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji ... 435
5.33.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo ... 435
5.33.5 Kazalnik(i) rezultata ... 435
5.33.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije ... 435
5.33.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna ... 435
5.33.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija ... 436
5.33.9 Informacije glede presoje državnih pomoči ... 436
5.33.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije ... 436
5.33.11 Skladnost s STO ... 437
5.33.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki ... 438
5.34 Intervencija Naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo ... 439
5.34.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo ... 439
5.34.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost ... 439
5.34.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji ... 440
5.34.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo ... 440
5.34.5 Kazalnik(i) rezultata ... 440
5.34.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije ... 440
5.34.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna ... 441
5.34.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija ... 441
5.34.9 Informacije glede presoje državnih pomoči ... 442
5.34.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije ... 442
5.34.11 Skladnost s STO ... 442
5.34.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki ... 443
5.35 Intervencija Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva ... 444
5.35.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo ... 444
5.35.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost ... 444

5.35.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji 445
5.35.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo 445
5.35.5 Kazalnik(i) rezultata..... 445
5.35.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije..... 445
5.35.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna..... 445
5.35.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija 446
5.35.9 Informacije glede presoje državnih pomoči..... 446
5.35.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije 446
5.35.11 Skladnost s STO 446
5.35.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 447
5.36 Intervencija Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju 448
5.36.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo..... 448
5.36.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost..... 448
5.36.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji 449
5.36.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo 449
5.36.5 Kazalnik(i) rezultata..... 449
5.36.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije..... 449
5.36.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna..... 451
5.36.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija 453
5.36.9 Informacije glede presoje državnih pomoči..... 454
5.36.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije 454
5.36.11 Skladnost s STO 454
5.36.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 455
5.37 Intervencija Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti 458
5.37.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo..... 458
5.37.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost..... 459
5.37.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji 459
5.37.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo 459
5.37.5 Kazalnik(i) rezultata..... 459
5.37.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije..... 459
5.37.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna..... 459
5.37.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija 460
5.37.9 Informacije glede presoje državnih pomoči..... 461
5.37.10 Skladnost s STO 462
5.37.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 462
5.38 Intervencija Regijski pristop povezovanja lokalnih proizvodov s poudarkom na ekoloških proizvodih 463
5.38.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo..... 463
5.38.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost..... 464
5.38.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji 464
5.38.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo 464
5.38.5 Kazalnik(i) rezultata..... 464
5.38.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije..... 464
5.38.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna..... 466
5.38.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija 468
5.38.9 Informacije glede presoje državnih pomoči..... 469
5.38.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije 469
5.38.11 Skladnost s STO 469
5.38.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 469

5.39 Intervencija Izgradnja namakalnih sistemov 471
5.39.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo 471
5.39.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost 471
5.39.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji 472
5.39.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo 472
5.39.5 Kazalnik(i) rezultata 472
5.39.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije 472
5.39.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 473
5.39.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija 474
5.39.9 Informacije glede presoje državnih pomoči 476
5.39.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije 476
5.39.11 Skladnost s STO 476
5.39.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 477
5.40 Intervencija Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov 479
5.40.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo 479
5.40.2 479
5.40.3 Območje izvajanja in regionalna razsežnost 479
5.40.4 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji 480
5.40.5 Potreba(e), naslovljene z intervencijo 480
5.40.6 Kazalnik(i) rezultata 480
5.40.7 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije 480
5.40.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 480
5.40.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija 481
5.40.10 Informacije glede presoje državnih pomoči 482
5.40.11 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije 483
5.40.12 Skladnost s STO 483
5.40.13 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 484
5.41 Intervencija Naložbe v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah 485
5.41.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo 485
5.41.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost 485
5.41.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji 486
5.41.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo 486
5.41.5 Kazalnik(i) rezultata 486
5.41.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije 486
5.41.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 487
5.41.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija 488
5.41.9 Informacije glede presoje državnih pomoči 489
5.41.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije 489
5.41.11 Skladnost s STO 490
5.41.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 491
5.42 Intervencija Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih .. 493
5.42.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo 493
5.42.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost 493
5.42.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji 494
5.42.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo 494
5.42.5 Kazalnik(i) rezultata 494
5.42.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije 494
5.42.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 495
5.42.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija 496

5.42.9 Informacije glede presoje državnih pomoči ... 497
5.42.10 Obrazložitev podprtih aktivnosti, ki ne spadajo v okvir čl. 42 Pogodbe EU 497
5.42.11 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije ... 497
5.42.12 Skladnost s STO ... 498
5.42.13 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki ... 499
5.43 Intervencija Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil ... 501
5.43.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo ... 501
5.43.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost ... 501
5.43.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji ... 502
5.43.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo ... 502
5.43.5 Kazalnik(i) rezultata ... 502
5.43.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije ... 502
5.43.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna ... 502
5.43.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija ... 503
5.43.9 Informacije glede presoje državnih pomoči ... 503
5.43.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije ... 503
5.43.11 Skladnost s STO ... 503
5.43.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki ... 504
5.44 Intervencija Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila ... 505
5.44.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo ... 505
5.44.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost ... 505
5.44.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji ... 506
5.44.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo ... 506
5.44.5 Kazalnik(i) rezultata ... 506
5.44.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije ... 506
5.44.7 Identifikacija ustreznih osnovnih elementov (ustrezni DKOP, seznam predpisanih zahtev ravnanja in druge obvezne zahteve, določene z nacionalno zakonodajo), kjer je primerno, opis posebnih ustreznih obveznosti v okviru predpisanih zahtev ravnanja in pojasnilo, kako zaveza presega obvezne zahteve. ... 534
5.44.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna ... 582
5.44.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija ... 582
5.44.10 Informacije glede presoje državnih pomoči ... 584
5.44.11 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije ... 584
5.44.12 Skladnost s STO ... 584
5.44.13 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki ... 585
5.45 Intervencija Ekološko kmetovanje ... 598
5.45.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo ... 598
5.45.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost ... 598
5.45.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji ... 598
5.45.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo ... 599
5.45.5 Kazalnik(i) rezultata ... 599
5.45.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije ... 599
5.45.7 Identifikacija ustreznih osnovnih elementov (ustrezni DKOP, predpisanimi zahtevami ravnanja (PZR) in druge obvezne zahteve, določene z nacionalno zakonodajo in zakonodajo Unije), kjer je primerno, opis posebnih ustreznih obveznosti v skladu s predpisanimi zahtevami ravnanja (PZR) in pojasnilo, kako se zaveza presega obvezne zahteve (kot je navedeno v členu 28(5) in členu 65(5)) ... 601
5.45.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna ... 601
5.45.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija ... 602
5.45.10 Informacije glede presoje državnih pomoči ... 603
5.45.11 Skladnost s STO ... 603

5.45.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 603
5.46 Intervencija Plačila Natura 2000 606
5.46.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo 606
5.46.2 Območje izvajanja 606
5.46.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji 607
5.46.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo 607
5.46.5 Kazalnik(i) rezultata 607
5.46.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije 607
5.46.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 608
5.46.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija 609
5.46.9 Informacije glede presoje državnih pomoči 610
5.46.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije 610
5.46.11 Skladnost s STO 610
5.46.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 610
5.47 Intervencija Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov ter za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS 612
5.47.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo 612
5.47.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost 612
5.47.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji 613
5.47.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo 613
5.47.5 Kazalnik(i) rezultata 613
5.47.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije 613
5.47.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 614
5.47.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija 614
5.47.9 Informacije glede presoje državnih pomoči 615
5.47.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije 615
5.47.11 Skladnost s STO 615
5.47.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 616
5.48 Intervencija Neproizvodne naložbe, povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027 618
5.48.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo 618
5.48.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost 618
5.48.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji 619
5.48.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo 619
5.48.5 Kazalnik(i) rezultata 619
5.48.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije 619
5.48.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 620
5.48.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija 621
5.48.9 Informacije glede presoje državnih pomoči 623
5.48.10 Skladnost s STO 623
5.48.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 624
5.49 Intervencija Ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede 626
5.49.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo 626
5.49.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost 626
5.49.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji 627
5.49.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo 627
5.49.5 Kazalnik(i) rezultata 627
5.49.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije 627
5.49.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 628
5.49.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija 628

5.49.9 Informacije glede presoje državnih pomoči ... 629
5.49.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije ... 629
5.49.11 Skladnost s STO ... 629
5.49.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki ... 630
5.50 Intervencija Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov ... 631
5.50.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo ... 631
5.50.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost ... 631
5.50.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji ... 632
5.50.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo ... 632
5.50.5 Kazalnik(i) rezultata ... 632
5.50.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije ... 632
5.50.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna ... 633
5.50.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija ... 634
5.50.9 Informacije glede presoje državnih pomoči ... 636
5.50.10 Skladnost s STO ... 636
5.50.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki ... 637
5.51 Intervencija Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti, vključno z biogospodarstvom in v ohranjanje kulturne dediščine ... 640
5.51.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo ... 640
5.51.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost ... 640
5.51.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji ... 641
5.51.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo ... 641
5.51.5 Kazalnik(i) rezultata ... 641
5.51.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije ... 641
5.51.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna ... 642
5.51.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija ... 643
5.51.9 Informacije glede presoje državnih pomoči ... 644
5.51.10 Skladnost s STO ... 644
5.51.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki ... 645
5.52 Intervencija LEADER ... 646
5.52.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo ... 646
5.52.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost ... 646
5.52.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji ... 647
5.52.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo ... 647
5.52.5 Kazalnik(i) rezultata ... 647
5.52.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije ... 647
5.52.7 Identifikacija ustreznih osnovnih elementov (ustrezni DKOP, seznam predpisanih zahtev ravnanja in druge obvezne zahteve, določene z nacionalno zakonodajo), kjer je primerno, opis posebnih ustreznih obveznosti v okviru predpisanih zahtev ravnanja in pojasnilo, kako zaveza presega obvezne zahteve. ... 649
5.52.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna ... 649
5.52.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija ... 650
5.52.10 Informacije glede presoje državnih pomoči ... 650
5.52.11 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije ... 651
5.52.12 Skladnost s STO ... 652
5.52.13 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki ... 653
5.53 Intervencija Biotično varstvo rastlin ... 654
5.53.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo ... 654
5.53.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost ... 654
5.53.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji ... 655
5.53.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo ... 655

5.53.5 Kazalnik(i) rezultata ... 655
5.53.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije ... 655
5.53.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna ... 656
5.53.8 Identifikacija ustreznih osnovnih elementov (ustrezni DKOP, predpisanimi zahtevami ravnanja (PZR) in druge obvezne zahteve, določene z nacionalno zakonodajo in zakonodajo Unije), kjer je primerno, opis posebnih ustreznih obveznosti v skladu s predpisanimi zahtevami ravnanja (PZR) in pojasnilo, kako se zaveza presega obvezne zahteve (kot je navedeno v členu 28(5) in členu 65(5)) ... 658
5.53.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija ... 659
5.53.10 Informacije glede presoje državnih pomoči ... 659
5.53.11 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije ... 660
5.53.12 Skladnost s STO ... 660
5.53.13 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki ... 661
5.54 Intervencija Dobrobit živali ... 663
5.54.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo ... 663
5.54.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost ... 663
5.54.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji ... 664
5.54.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo ... 664
5.54.5 Kazalnik(i) rezultata ... 664
5.54.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije ... 664
5.54.7 Identifikacija ustreznih osnovnih elementov (ustrezni DKOP, predpisanimi zahtevami ravnanja (PZR) in druge obvezne zahteve, določene z nacionalno zakonodajo in zakonodajo Unije), kjer je primerno, opis posebnih ustreznih obveznosti v skladu s predpisanimi zahtevami ravnanja (PZR) in pojasnilo, kako se zaveza presega obvezne zahteve (kot je navedeno v členu 28(5) in členu 65(5)) ... 671
5.54.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna ... 671
5.54.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija ... 672
5.54.10 Informacije glede presoje državnih pomoči ... 672
5.54.11 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije ... 673
5.54.12 Skladnost s STO ... 673
5.54.13 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki ... 674
5.55 Intervencija Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali ... 683
5.55.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo ... 683
5.55.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost ... 683
5.55.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji ... 684
5.55.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo ... 684
5.55.5 Kazalnik(i) rezultata ... 684
5.55.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije ... 684
5.55.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna ... 685
5.55.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija ... 686
5.55.9 Informacije glede presoje državnih pomoči ... 688
5.55.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije ... 689
5.55.11 Skladnost s STO ... 689
5.55.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki ... 690
5.56 Intervencija Medgeneracijski prenos znanja ... 693
5.56.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo ... 693
5.56.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost ... 693
5.56.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji ... 693
5.56.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo ... 694
5.56.5 Kazalnik(i) rezultata ... 694
5.56.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije ... 694

5.56.7 Identifikacija ustreznih osnovnih elementov (ustrezni DKOP, predpisanimi zahtevami ravnanja (PZR) in druge obvezne zahteve, določene z nacionalno zakonodajo in zakonodajo Unije), kjer je primerno, opis posebnih ustreznih obveznosti v skladu s predpisanimi zahtevami ravnanja (PZR) in pojasnilo, kako se zaveza presega obvezne zahteve (kot je navedeno v členu 28(5) in členu 65(5)) 695
5.56.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 695
5.56.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija 696
5.56.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije 696
5.56.11 Skladnost s STO 696
5.56.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 697
5.57 Intervencija Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij 698
5.57.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo 698
5.57.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost 698
5.57.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji 699
5.57.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo 699
5.57.5 Kazalnik(i) rezultata 699
5.57.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije 699
5.57.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 701
5.57.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija 701
5.57.9 Informacije glede presoje državnih pomoči 702
5.57.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije 703
5.57.11 Skladnost s STO 703
5.57.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 704
5.58 Intervencija Izmenjava znanja in prenos informacij ter usposabljanje svetovalcev . 705
5.58.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo 705
5.58.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost 705
5.58.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji 706
5.58.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo 706
5.58.5 Kazalnik(i) rezultata 706
5.58.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije 706
5.58.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 708
5.58.8 Načrtovani zneski na enoto – definicija 708
5.58.9 Informacije glede presoje državnih pomoči 709
5.58.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije 709
5.58.11 Skladnost s STO 709
5.58.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 710
5.59 Izvajanje izbranih ukrepov na zavarovanih območij 711
5.59.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo 711
5.59.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost 711
5.59.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji 712
5.59.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo 712
5.59.5 Kazalnik(i) rezultata 712
5.59.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije 712
5.59.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna 714
5.59.8 Načrtovani zneski na enoto – definicija 714
5.59.9 Informacije glede presoje državnih pomoči 715
5.59.10 Skladnost s STO 715
5.59.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki 716
5.60 Intervencija Ohranjanje, trajnostna raba in razvoj rastlinskih genskih virov v kmetijstvu 717
5.60.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo 717

5.60.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost ... 717
5.60.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji ... 717
5.60.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo ... 718
5.60.5 Kazalnik(i) rezultata ... 718
5.60.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije ... 718
5.60.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna ... 719
5.60.8 Načrtovani zneski na enoto – definicija ... 719
5.60.9 Informacije glede presoje državnih pomoči ... 719
5.60.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije ... 719
5.60.11 Skladnost s STO ... 720
5.60.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki ... 721
6 FINANČNI NAČRT ... 722
6.1 Podroben finančni načrt ... 722
7 SISTEM UPRAVLJANJA IN SISTEM KOORDINACIJE ... 726
7.1 Opredelitev organov upravljanja in usklajevanja + nadzornih organov ... 726
7.2 Opis sistema spremljanja in poročanja ... 727
7.3 Informacije o sistemu kontrol in kazni ... 729
7.3.1 IAKS - Integrirani administrativni in kontrolni sistem ... 729
7.3.2 Ne-IAKS ... 739
7.4 Pogojenost ... 741
7.4.1 Kontrolni sistem za pogojenost ... 741
7.4.2 Sistem kazni za pogojenost ... 743
7.4.3 Pristojni organi za kontrolo, odgovorni za kontrolo praks za pogojenost, zakonsko določenih zahtev upravljanja, ... 744
7.5 Socialna pogojenost ... 745
7.5.1 Opis Sistema kontrol za socialno pogojenost ... 745
7.5.2 Opis Sistema kazni za socialno pogojenost ... 745
8 POSODOBITEV: AKIS IN DIGITALNE TEHNOLOGIJE ... 746
8.1.1 Organizacijska struktura AKIS ... 746
8.1.2 Opis, kako bodo svetovalne službe, raziskovalne mreže in mreže SKP delovale skupaj v okviru AKIS ... 749
8.1.3 Opis organiziranosti svetovalcev ... 750
8.1.4 Opis podpor za inovacije ... 752
8.1.5 Strategija digitalizacije ... 753
8.1.6 Kakšen je pristop za izogibanje/omilitev digitalnega razkoraka med regijami, tipi podjetij in skupinami prebivalcev? ... 755

0 NASLOV STRATEŠKEGA NAČRTA

Naslov v angleščini Common Agricultural Policy Strategic Plan 2023–2027 for Slovenia

Naslov v jeziku države članice Strateški načrt skupne kmetijske politike 2023–2027 za Slovenijo

1 STRATEŠKI POUDARKI

Strateški načrt skupne kmetijske politike 2023–2027 za Slovenijo (SN 2023–2027) vsebuje **ključne strateške usmeritve za izvajanje SKP** v Sloveniji in podaja nabor ukrepov za njihovo uspešno in učinkovito uvedbo.

Spodbujanje pametnega, konkurenčnega, odpornega in raznolikega kmetijskega sektorja, ki zagotavlja dolgoročno prehransko varnost	**Podpora in krepitev varstva okolja, vključno z biotsko raznovrstnostjo, in podnebnih ukrepov ter prispevanje k doseganju okoljskih in podnebnih ciljev Unije, vključno z njenimi zavezami iz Pariškega sporazuma**	**Krepitev socialno-ekonomskega tkiva podeželja**
(1) Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti kmetijskega sektorja po vsej Uniji, da se poveča dolgoročna prehranska varnost in kmetijska raznolikosti ter zagotovi gospodarska trajnostnost kmetijske proizvodnje v Uniji	(4) Prispevanje k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje, vključno z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov in povečanjem sekvestracije ogljika, ter spodbujanje trajnostne energije	(7) Privabljanje in zadrževanje mladih kmetov in drugih novih kmetov v tem poklicu ter spodbujanje trajnostnega razvoja podjetij na podeželju
(2) Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje tako kratko- kot dolgoročne konkurenčnosti kmetij, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji	(5) Spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak, vključno z zmanjšanjem odvisnosti od kemikalij	(8) Spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno s participacijo žensk v kmetovanju, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s krožnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom
(3) Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi	(6) Prispevanje k zaustavitvi in obratu trenda izgube biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine	9) Izboljšanje odziva kmetijstva Unije na zahteve družbe glede hrane in zdravja, vključno z visokokakovostno, varno in hranljivo hrano, pridelano na trajnostni način, zmanjšanje živilskih odpadkov ter izboljšanje dobrobiti živali in zatiranje protimikrobne odpornosti
Horizontalni cilj **Modernizacija kmetijstva in podeželja s spodbujanjem in razširjanjem znanja, inovacij in digitalizacije**		

Uspešno uresničevanje ciljev SKP, temelječih na reformi SKP, predstavlja velik izziv, a s predlaganim SN 2023–2027 ga bomo uspešno naslovili, da bomo v Sloveniji zagotavljali varno in kakovostno hrano, varovali naravne vire in se ustrezno odzivali na podnebne spremembe ter ohranjali vitalno podeželje. SN 2023–2027 zagotavlja pogoje za **odporno in konkurenčno pridelavo in predelavo hrane**, predvsem preko ohranjanja proizvodnega potenciala in obsega kmetijskih zemljišč ter zagotavljanja primernega in stabilnega dohodka kmetijskih gospodarstev, tudi na OMD območjih in v sektorjih v težavah, preko zagotavljanja varne in kakovostne hrane, krepitve agroživilskih verig in izboljšanja položaja kmeta v verigi, spodbujanjem pridelave hrane z višjo dodano vrednostjo ter generacijske pomladitve.

Usmerjen je v **varovanje in trajnostno upravljanje z naravnimi viri**, blaženje in prilagajanje na **podnebne spremembe** ter **ohranjanje biotske raznovrstnosti**. **Pravila o pogojenosti predstavljajo standard, medtem ko plačila za sheme za podnebje in okolje v okviru neposrednih plačil ali kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru II. stebra (KOPOP) pomenijo izvajanje nadstandardnih oblik kmetovanja.** Sheme za podnebje in okolje so enoletne in širše dostopne, KOPOP pa so izrazito ciljno in k rezultatom usmerjena na vsebinska področja in posamezna območja, ki zahtevajo ukrepanje zaradi vzdrževanja ali izboljševanja stanja okolja in blaženje posledic podnebnih sprememb in prilagajanje nanje. Posebna pozornost je dana ožjim naravovarstvenim (posebni habitati) in vodovarstvenim območjem ter območjem, kjer okoljski cilji niso doseženi. Prvič uvajamo tudi plačila za območja **NATURA 2000** in podporo **izvajanju ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij**. Uvajamo tudi **neproizvodne naložbe**, ki podpirajo okoljsko funkcijo kmetijstva in spodbujajo sonaravne kmetijske prakse. Še naprej bomo podpirali tudi **ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj rastlinskih genskih virov v kmetijstvu**.

Pomemben cilj je tudi **dvig kakovosti življenja in krepitev gospodarske aktivnosti na podeželju,** za ohranjanje vitalnega podeželja in podeželskega gospodarstva s spodbujanjem zaposlovanja v kmetijstvu, agroživilstvu in drugih povezanih sektorjih. Poleg kmetijskih dejavnosti bomo na teh območjih razvijali tudi dopolnilne dejavnosti,

vključno z biogospodarstvom, ki pomembno pripomorejo k dvigu in stabilnosti dohodka kmetijskih gospodarstev. Nadaljevali bomo s podporo za aktivnosti **lokalnih pobud oziroma lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost** (pristop LEADER/CLLD), predvsem z namenom spodbujanja zaposlovanja na podeželju, večje socialne vključenosti prebivalcev, ohranjanja dediščine na podeželju, trajnostnih oblik turizma, spodbujanja medgeneracijskega sodelovanja in različnih socialnih ter »pametnih« storitev po konceptu pametnih vasi. Skupaj z ostalimi EU skladi in drugimi nacionalnimi politikami si prizadevamo za celovit razvoj slovenskega podeželja, ki bo zaživel le ob usklajenem delovanju in dopolnjevanju različnih finančnih podpor. Tako bodo podpore za **širokopasovni internet**, kar je eden od osnovnih predpogojev za razvoj podeželja, na voljo v celoti v okviru drugih EU skladov na podlagi Partnerskega sporazuma za programsko obdobja 2021–2027 in Načrta za okrevanje in odpornost, ki bodo zagotovili 100 % pokritost slovenskega podeželja s širokopasovnimi povezavami.

Pri pripravi smo izhajali iz trenutnega stanja ter trendov in v največji možni meri upoštevali naravne in strukturne danosti slovenskega podeželja ter dejanske potrebe kmetijstva, živilstva, gozdarstva, podeželja, potrošnika in širše družbe. Upoštevali smo relevantne evropske in nacionalne dokumente, ki se nanašajo na področje, ki ga pokriva SN 2023–2027. Ključna strateška evropska usmeritev prihodnje SKP temelji na ciljih **Zelenega dogovora**[1] v okviru Strategije od vil do vilic[2], Strategije za biotsko raznovrstnost[3] ter leta 2021 objavljeno Dolgoročno vizijo za podeželska območja[4]. Na operativni ravni so za doseganje teh ciljev pomembna predvsem **priporočila Evropske komisije** (v nadaljevanju: EK) za strateški načrt za Slovenijo[5]. **Resolucija »Naša hrana, podeželje in naravni viri od leta 2021«**[6] je strateška podlaga za enovit SN 2023–2027, upoštevali smo tudi številne druge strateške dokumente, predvsem s področja varovanja okolja in podnebnih sprememb (tudi strategija EU za gozdove[7]).

Sredstva I. stebra SKP (EKJS) so prvenstveno usmerjena v osnovno dohodkovno podporo za trajnostnost, kjer je največja sprememba ukinitev plačilnih pravic. Ta plačila še vedno bistveno prispevajo k zagotavljanju osnovne ravni prihodka in imajo s tem tudi pomembno stabilizacijsko vlogo. Del sredstev se preko sheme za okolje in podnebje usmerja v spodbujanje prevzemanja bolj trajnostnih kmetijskih praks (zaradi visokih ambicij okoljskih, podnebnih in naravovarstvenih ciljev v 2. stebru se je Slovenija odločila za uporabo rabata in se zato shemi za okolje in podnebje v 1. stebru namenja 15,48 namesto 25 % ovojnice). Analize in izpeljane potrebe so pokazale na sektorje v težavah, ki so vključeni v vezano dohodkovno podporo. To so reja govedi, reja krav dojilj, prireja mleka v gorskem območju in reja drobnice. Dodatno bomo spodbujali proizvodnjo beljakovinskih rastlin in 2 % ovojnice namenili temu deficitarnemu sektorju.

V okviru intervencij II. stebra SN 2023–2027 je za okoljske cilje namenjenih nekaj več kot 41 % sredstev EKSRP. Ti so skoncentrirani v podintervencijah kmetijsko-okoljsko-podnebnih ukrepov, prilagajanju na podnebne spremembe in ukrepom za blaženje teh, ekološkemu kmetijstvu, dobrobiti živali in naravovarstvenim ukrepom (tudi nova plačila za Natura2000 območja, podpora **izvajanju ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij in neproizvodne naložbe, ki podpirajo okoljsko funkcijo kmetijstva in spodbujajo sonaravne kmetijske prakse**). Ohranjamo plačila za območja z naravnimi in drugimi omejitvami, ki obsegajo 76,2 % vseh kmetijskih zemljišč v rabi in predstavljajo izrazito pomemben dejavnik stabilnosti dohodka na kmetijah, hkrati pa pozitivno vplivajo na ohranjanje obdelanosti tega občutljivega prostora in s tem na ohranjanje naravnih virov, biodiverzitete ter tudi poseljenosti podeželja. Identificirane visoko prioritetne potrebe so usmerjene tudi v trajnostno, tehnološko napredno in konkurenčno kmetijstvo in agroživilstvo, rešitve v prid prehoda v krožno gospodarstvo ter doseganja višje dodane vrednosti celotne proizvodne verige.

Komplementarnost in celovitost zelene arhitekture: pravila o pogojenosti predstavljajo standard, medtem ko plačila za sheme za podnebje in okolje v okviru neposrednih plačil in kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru II. stebra (KOPOP) pomenijo izvajanje nadstandardnih oblik kmetovanja.

[1] Sporočilo Komisije Evropski Zeleni dogovor, 11.12.2019, COM(2019) 640 final

[2] Strategija »od vil do vilic«, za pravičen, zdrav in okolju prijazen prehranski sistem, 20.5.2020, COM(2020) 381 final

[3] Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, 20.5.2020, COM(2020) 380 final

[4] Dolgoročna vizija za podeželska območja, 2.6.2021

[5] Priporočila Komisije za strateški načrt SKP Slovenije, 18.12.2020, SWD(2020) 394 final

[6] Resolucija o nacionalnem programu o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva »Naša hrana, podeželje in naravni viri od leta 2021« (Uradni list RS, št. 8/20)

[7] Nova strategija EU za gozdove do leta 2030, 16.7.2021, COM(2021) 572 final

Razvoja slovenskega kmetijstva ni mogoče pričakovati brez **generacijske pomladitve**; zasnovali smo celovito podporo in kombinacijo različnih podpor za mlade kmete (zagonski, naložbeni ukrepi, prenos znanja in inovacije,plačilo v okviru shem neposrednih plačil)..

V okviru izvajanja SN 2023–2027 je osredotočenost tudi na doseganje strateških ciljev posameznih kmetijskih sektorjev živinorejske in rastlinske proizvodnje.

*Na področju **poljedelstva** želimo doseči **povečanje obsega pridelave in samooskrbe s ključnimi poljščinami**, ki bodo prvotno namenjene za prehrano ljudi in živali. Potrebno je zagotoviti ohranjanje in izboljšanje rodovitnosti tal in deleža obdelovalnih površin. Kmetijske površine morajo biti za kmete dostopne, zato bo eden izmed ciljev tudi **izboljšanje dostopnosti do kmetijskih zemljišč in izboljšanje posestne strukture**. Za ohranitev kmetijske dejavnosti je pomembno **zagotavljanje dohodkovne stabilnosti kmetov kot tudi povečanje konkurenčnosti in učinkovitosti**, da bo obstoj na trgu možen. Za ta namen se bo vlagalo v izboljšanje tehnologij pridelave poljščin, vključno z uvajanjem trajnostnih in digitalnih tehnologij. Če želimo ohraniti oziroma povečati raven pridelave na področju poljedelstva je ključno spodbujanje rabe tehnologije in opreme za prilagajanje na podnebne spremembe, vključno z obnovo in gradnjo novih namakalnih sistemov. Za boljši izkoristek potenciala poljedelskega sektorja je pomembno tudi **izboljšanje poslovnega in proizvodnega povezovanja**, kar zahteva horizontalno in vertikalno povezovanje za uspešen skupen nastop na trgu znotraj panoge in v verigi. Pri tem lahko pomaga tudi **vzpostavitev sheme izbrana kakovost za poljščine kot tudi druge promocijske aktivnosti** v korist panoge in potrošnika. Pozitiven vpliv na razvoj poljedelstva ima lahko tudi **prenos in dvig ravni znanja pridelovalcev kot tudi vzpostavitev kakovostnega svetovanja** za soočanje in prilagajanje na ključne izzive sektorja.*

*Slovensko **semenarstvo** že nekaj let stagnira in je manj konkurenčno. **Povečati je potrebno obseg lokalne semenske pridelave**, tudi z vidika pridelave kakovostnih in varnih pridelkov ter povečanja samooskrbe. **S selekcijo in programi žlahtnjenja izbranih vrst kmetijskih rastlin pa razvijati lastne sorte**, ki bodo tudi bolj odporne. Za dvig konkurenčnosti kot tudi za večanje hektarskega donosa, tako v konvencionalni kot v ekološki pridelavi, je ključno **zagotavljanje kakovostnega in dostopnega semena produktnih sort in hkrati spodbuditi in povečati uporabo uradno potrjenega semena za setev.** Pomembno vlogo pri tem predstavlja tudi **sodelovanje, povezovanje in prenos znanja** med ključnimi deležniki na področju semenarstva. Semenarstvo prispeva k prehranski varnosti in ohranjanju biotske raznovrstnosti v kmetijski pridelavi.*

*Podnebne spremembe kot tudi ostrejši okoljski in zdravstveni standardi zahtevajo prilagoditve posameznih kmetijskih sektorjev. Spreminja se podnebje, posledično pa tudi pogoji za pridelavo. Na področju **zelenjadarstva** se je treba prilagoditi hitro spreminjajočim vremenskim razmeram, če želimo ohraniti pridelek. Za ta namen bo potrebno spodbuditi vlaganja v **obnovo in tudi vzpostavitev novih objektov in opreme** kot so rastlinjaki, plastenjaki, namakalni sistemi, hladilni sistemi, zaščitne mreže in ostalo. Odzvati pa se je treba tudi na zahteve in povpraševanje potrošnika. Pri tem je ključna **promocija in dostopnost lokalno pridelane hrane**. To lahko dosežemo s **spodbujanjem sodelovanja, prenosom znanja in dobrih praks** med lokalnimi kot tudi tujimi pridelovalci, raziskovalci in drugimi strokovnjaki na področju zelenjadarstva.*

***Sadjarstvo** se mora ravno tako **prilagoditi na podnebne spremembe in povečati odpornost na škodljive organizme.** Spreminjajo se tudi prehranske navade potrošnikov. Tudi s pomočjo uvajanja novih tehnologij je potrebno **povečati in optimizirati obseg pridelave vseh sadnih vrst ter spodbuditi porabo lokalnega sadja.** To bo privedlo tudi do **dviga ravni pridelave in izboljšanja konkurenčnosti sektorja**. Pri tem je ključna **promocija kakovostnega sadja in promocija blagovnih znamk** vezanih na organizacije prodaje – **vertikalno in horizontalno povezovanje in sodelovanju v verigi in med verigami**. Letni pridelek sadja je odvisen od vremenskih razmer, kar pa vpliva na stopnjo samooskrbe in porabe sadja. Pri tem je ključen tudi vidik shranjevanja sadja, in sicer je potrebno **zagotoviti primerne in zadostne skladiščne kapacitete ter prostore za skladiščenje in pripravo sadja** za trg.*

***Spodbujanje trajnostne pridelave** je ključno tudi pri ohranjanju in razvoju **vinogradništva** in **vinarstva**. Vinogradništvo in vinarstvo je pomembno za ohranitev obdelovalne površine kot tudi za prepoznavnost Slovenije kot vinorodne dežele. **Dvig konkurenčnosti vinskega sektorja in razvoj vinogradništva** je moč doseči s spodbujanjem povezovanja in združevanja slovenskih vinarjev, kar lahko pozitivno vpliva tudi na večjo prepoznavnost in skupen nastop na trgu. Sodelovanje vinarjev lahko spodbudi tudi **ustanovitev generičnega vinskega telesa,** v katerem bodo aktivno sodelovali vinarji in z enotnim strateškim pristopom pripomogli k razvoju in promociji vinogradništva in vinarstva v Sloveniji.*

Oljkarstvo** v Sloveniji je v zadnjih letih v porastu. Povečujejo se površine zasajene z oljčniki, v porastu je povpraševanje in poraba oljčnega olja. K temu pripomore tudi izvajanje promocijskih in turističnih aktivnostih vezanih na pridelavo in predelavo oljk. Na podlagi navedenega je potrebno **ohraniti visoko kakovost oljk in oljčnega olja**, v skladu z okolju prijaznimi praksami pridelave in uvajanju novih tehnologij pridelave in predelave ter hkrati **povečati tržni delež slovenskega oljčnega olja.** To bo vplivalo tudi na **dvig konkurenčnosti in

***prepoznavnosti oljkarstva**. Oljkarstvo pozitivno vpliva na **ohranjanje identitete kulturne krajine**. Podnebne spremembe zahtevajo prilagoditev pridelave kot tudi zagotavljanje učinkovitega varstva rastlin pred vremenskimi vplivi kot tudi vplivi škodljivih organizmov kot je na primer oljčna muha.*

***Škodljivi organizmi, podnebne spremembe in biotski stres** povzročajo preglavice tudi sektorju hmeljarstva, ki posledično zahteva **prilagoditve in spremembe v pridelavi in predelavi hmelja, z uvajanjem novih in izboljšanih tehnologij pridelave in predelave ter vpeljavo krožnega gospodarstva.** S tem se dviga tudi **raven konkurenčnosti hmeljarstva,** prepoznavnost in zastopanost slovenskih hmeljarjev na trgu ter ohranja tržni delež na svetovnem trgu. K temu lahko pripomorejo skupne promocijske aktivnosti in nastop na trgu. Ključno je **ohranjati visok delež v svetovni pridelavi hmelja s posebnim poudarkom na pridelavi, predelavi in promociji slovenskih sort in pridelka hmelja s zaščiteno geografsko označbo Styrian hops**. **Zagotavljanje zdravega in kakovostnega sadilnega materiala** ter upoštevanje vse ostrejših okoljskih zahtev pridelave hmelja, je ključnega pomena za doseganje kakovosti v hmeljarstvu.*

***Živinoreja** ostaja prevladujoča proizvodna usmeritev slovenskega kmetijstva. Z njo se ukvarja 80 % vseh kmetijskih gospodarstev, povprečno število glav velike živine na teh gospodarstvih pa je 7,5. Največ kmetijskih gospodarstev se ukvarja s perutninarstvom, sledi pa govedoreja. (KIS, Slovensko kmetijstvo v številkah, 2020).*

***Govedoreja** je ena najpomembnejših panog slovenske živinoreje. Prireje mleka in govejega mesa predstavljata najpomembnejši proizvodni usmeritvi slovenskega kmetijstva, zato je treba stremeti k **ohranjanju ravni proizvodnje in hkrati zagotoviti dohodkovno vzdržnost sektorja govedoreje**. Ključna je tudi **dobrobit živali kot tudi varovanje tal, vode in zraka**, kar pomeni, da je potrebno pri prireji upoštevati okoljske in zdravstvene zahteve in omejitve. To zahteva tudi določene prilagoditve, ki pa lahko privedejo do **izboljšanja konkurenčnosti sektorja in posledično tudi ohranjanja govedoreje**. **S prenosom znanja in povezovanjem** v verigi lahko proizvajalci krepijo konkurenčnost ter ublažijo dohodkovna in tržno cenovna nihanja. **Varna in kakovostna hrana ter dobrobit živali** prihajajo vedno bolj v ospredje ozaveščenega potrošnika, zato je ključna **promocija govejega mesa in mleka ter mlečnih izdelkov** tudi preko nacionalne sheme kakovosti Izbrana kakovost.*

*Na področju **prašičereje** je zaznati trend zmanjševanja staleža živali, kar vpliva na padec deleža samooskrbe. Sicer pa je poraba prašičjega mesa v Sloveniji večja od domače prireje, zato pomemben segment predstavlja uvoz. Višji delež samooskrbe kot tudi **izboljšanje in krepitev konkurenčnosti sektorja prašičereje** lahko dosežemo s povečanjem števila in obsega predvsem družinskih kmetij, ki redijo prašiče ter tehnološkim razvojem prašičereje ob upoštevanju standardov dobrobiti živali. Ključno je tudi **povezovanje rejcev prašičev** z namenom skupne organizirane prireje kot tudi povečanje sodelovanja rejcev z živilsko predelovalno panogo.*

*Kmetovanje na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, kjer se nahaja večina slovenskih kmetij, je zahtevno, vendar je tukaj še posebej pomembna ohranitev obdelanosti kmetijske krajine, da ne pride do zaraščanja, skrb za okolje in tudi poseljenost teh območij. Reja drobnice pomembno prispeva k **doseganju vzdržnih dohodkov in odpornosti kmetij in dobrobiti živali**. Poleg **spodbujanja reje drobnice** je ključno doseganje kakovostne ponudbe mesa, mleka ter mesnih in mlečnih izdelkov drobnice, ki pa jo je moč doseči tudi z **izboljšanjem tehnološke prireje in predelave mesa in mleka**. To bi pozitivno vplivalo tudi na **potrebe in zahteve družbe na področju zagotavljanja kakovostne in varne hrane**. Reja drobnice predstavlja specifiko kmetovanja, zato potrebujejo rejci **prilagojeno izobraževanje potrebam sektorja ter spodbudo za nadgradnjo in prenos znanja na tem področju.***

Perutninarstvo** je strokovno in tehnološko zahtevna reja industrijskega tipa, ki jo vodijo perutninska podjetja**,** na kmetijah je pretežno dopolnilna dejavnost. Prevladujoč način reje kokoši nesnic je baterijska in hlevska reja. Prireja perutninskega mesa sicer dosega presežke, zato je ključna **ohranitev ravni prireje ob zagotavljanju dobrobiti živali kot tudi spodbujanja trajnostne prireje**. Perutninarstvo se mora prilagoditi razmeram na trgu in upoštevati zahteve prehranske varnosti, pri tem pa je pomembna tudi **vloga in položaj kmetov v vrednostni verigi.** Kot **odziv na podnebne spremembe** je smiselno spodbujanje krožnega gospodarstva na področju perutninarstva kot tudi zmanjševanje izpustov amonija in emisij prahu v okolje, zmanjševanje porabe energentov in dvig energetske učinkovitosti in samozadostnosti. Pomembna je tudi **posodobitev in prilagoditev objektov, opreme in tehnologij.

*Tako z vidika ohranjanja in razvoja podeželja ter diverzifikacije turističnih dejavnosti je pomembna tudi konjereja. Na pomenu dobivajo tudi **dopolnilne dejavnosti povezane s konjeništvom in rejo konj.** K izvajanju teh dejavnosti bi pripomogla **vzpostavitev novih ali prilagojenih objektov namenjenih konjereji, konjeniškemu športu.** Konjereja spada med manj intenzivno panogo, pomembno pa je tudi zagotavljanje **dobrega počutja živali**. Vse to vpliva tudi na dodano vrednost in prepoznavnost panoge. K **razvoju konjereje in promociji konjereje** bi lahko pripomogla tudi **nove raziskave na področju konjereje in prenos znanja.***

*Za sektor čebelarstva je ključna ohranitev **pasemske čistosti kranjske čebele**, kar posledično zahteva **zagotavljanje ustreznih paš za čebele** ter **ohranitev enakomerne in zadostne poseljenosti čebeljih družin** po vsej Sloveniji. S poletno pašo in s spremembami v tehnologiji oskrbe čebeljih družin se lahko poveča tudi **odpornost čebelarstva na podnebne spremembe**. Spodbujanje sajenja medonosnih rastlin ter ohranjanja opraševalcev pripomore **k ohranjanju biotske pestrosti kot tudi k ohranjanju pestrosti opraševalcev za zanesljivo opraševanje v kmetijstvu.** Poleg **izboljšanja tehnologije in ekonomičnosti čebelarjenja ter starostne strukture čebelarjev** je za ohranitev in razvoj sektorja pomembno tudi **ohranjanje števila izobraženih čebelarjev.** Čebelarstvo zagotavlja kakovostno in pestro ponudbo medu in izdelkov iz medu, katere se vključuje tudi v sheme kakovosti. Znana je dobra organiziranost čebelarstva preko čebelarskih društev in regionalnih čebelarskih zvez ter podpora širše javnosti čebelarstvu.*

Uspešen razvoj slovenskega kmetijstva in podeželja je mogoč le ob povezovanju in sodelovanju med vsemi deležniki pri **prenosu znanja in inovacij**. Spodbujali bomo razvojne mreže, partnerstva raziskovalnih institucij ter ostalih deležnikov AKIS, pilotne projekte prenosa znanja s poudarkom na aplikativnih in demonstracijskih projektih. Cilj je povečati raven usposobljenosti končnih upravičencev. Posebna pozornost je namenjena **usposabljanju kmetijskih in gozdarskih svetovalcev**, ki so eden izmed ključnih deležnikov v sistemu prenosa znanja.

2 OCENA POTREB IN INTERVENCIJSKA STRATEGIJA

2.1 Ocena potreb in intervencijska strategija

Oznaka potrebe	P1
Naziv potrebe	**Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG**
Opis potrebe	Slovenija je glede na kazalnika neto dodane vrednosti in faktorskega dohodka v kmetijstvu daleč pod povprečjem EU. Primerjava dohodka med kmetijstvom in gospodarstvom dodatno pokaže izredno veliko razliko. Neposredna plačila so pomembno sistemsko sredstvo za zmanjševanje te razlike, hkrati pa imajo pozitiven vpliv na zagotavljanje stabilnost dohodka. S prerazporeditvami dohodka od največjih prejemnikov k manjšim prejemnikom (z ukinitvijo plačilnih pravic in uvedbo zmanjšanj osnovnega plačila ter uvedbo prerazporeditvenega plačila) je omogočena bolj pravičnejša porazdelitev neposrednih plačil k KMG z najnižjimi dohodki.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC1, SC7, SC6**

Oznaka potrebe	P2
Naziv potrebe	**Ohranjanje proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč na OMD**
Opis potrebe	V Sloveniji je v OMD vključenih kar 3/4 kmetijskih zemljišče v rabi. Neto dodana vrednost KMG na PDM v OMD je pod slovenskim povprečjem in bistveno pod vrednostmi območij izven OMD. Na OMD je zaznati upad kmetijske aktivnosti, počasnejšo rast povprečne velikosti KMG in zaraščanje kmetijskih površin. Kmetovanje na OMD je oteženo kar povzroča dodatne stroške in izpad prihodka. Naravne omejitve in prevladujoče trajno travinje pa pomembno omejujejo nabor možnih proizvodnih usmeritev. Ohranjanje kmetovanja na OMD je pomembno zaradi ohranitve proizvodnega potenciala, ohranjanja kulturne krajine in je bistveno za dolgoročno ohranjanje okolja in podeželja.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC1**

Oznaka potrebe	P3
Naziv potrebe	**Obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij**
Opis potrebe	Kmetijstvo v Sloveniji se tako kot tudi drugje po svetu, srečuje z različnimi tveganji, ki otežujejo pridelavo in prirejo ter vplivajo na višino in stabilnost dohodka. Vedno bolj občutni so vplivi podnebnih sprememb in pogostejše je pojavljanje katastrofičnih vremenskih pojavov. Glede na nižji interes KMG po individualnih instrumentih za

	obvladovanje tveganj in načelni naklonjenosti po skupinskih oblikah obvladovanja tveganj, je bolj primerno, da se odpornost KMG poveča s skupinskimi instrumenti obvladovanja tveganj, ki razpršijo tveganje in stabilizirajo dohodek vključenih KMG.
Prioritizacija na ravni SN	Pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/**Delno**/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC1, SC3**

Oznaka potrebe	P4
Naziv potrebe	**Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah**
Opis potrebe	Sektorji reji krav dojilj, pitanje govedi, reji drobnice, prireji mleka v gorskem OMD območju imajo izrazitejše dohodkovne probleme v primerjavi z ostalimi sektorji, saj dosegajo za več kot polovico manjše dohodke. To so tudi sektorji, ki edini lahko izkoriščajo v Sloveniji prevladujoče trajno travinje. Struktura teh sektorjev je v primerjavi z EU bistveno slabša, saj so nekajkrat manjši, pestijo pa jih tudi strukturni problemi z upadanjem proizvodnega potenciala S proizvodno vezanimi podporami tem sektorjem v težavah omogočimo delno nadomestitev nižjih dohodkov in s tem omilimo potencialni upad proizvodnega potenciala in nadaljnje izkoriščanje prevladujočega trajnega travinje. Poleg teh sektorjev pa je zaradi slabše samooskrbe na nivoju EU potrebno vzpodbujati proizvodnjo beljakovinskih rastlin. Proizvodno vezana podpora v teh sektorjih zelo pozitivno vpliva na povečanje proizvodnje.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC1**

Oznaka potrebe	P5
Naziv potrebe	**Zagotavljanje prehranske varnosti**
Opis potrebe	Za prehransko varnost je ključno ohranjanje in izboljšanje pridelovalnega potenciala ter obsega kmetijskih zemljišč. Na ohranjanje obseg kmetijskih zemljišč pomembno vpliva primeren dohodek KMG, ki omogoča obstoj KMG in tako preprečuje opuščanje pridelave in zaraščanje. Zaradi spleta različnih dejavnikov (dohodkovnih, okoljskih, demografskih, socialnih in drugih) je proces opuščanja pridelave in zaraščanja bolj intenziven na OMD. Glavni instrument kmetijske politike za ohranjanje kmetovanja in tako proizvodnega potenciala ter obsega kmetijskih zemljišč so javne podpore v obliki neposrednih plačil in OMD plačil.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC1, SC6**

Oznaka potrebe	P6
Naziv potrebe	**Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu**
Opis potrebe	Slovenija za EU zaostaja po produktivnosti dela, nižji sta bruto in neto dodana vrednost/PDM. Faktorska produktivnost je pod povprečjem EU. Slovenija ima velik del KZU na OMD, še posebej na gorskih območjih, kmetijska zemljišča so razdrobljena, kar vpliva na konkurenčnost in produktivnost KMG. Povečati je treba prisotnost majhnih kmetij na trgu in jim omogočiti boljšo dostopnost do finančnih virov, vlaganja v povečanje proizvodnje, digitalizacijo, predelavo in dopolnilne dejavnosti, kot tudi nadaljnjo krepitev tržno usmerjenih kmetijskih gospodarstev. Potrebna je modernizacija ekoloških KMG in krepitev njihove tržne usmerjenosti ter konkurenčnosti. Spodbujati je treba dualno kmetijsko strukturo.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC2, SC3**

Oznaka potrebe	P7
Naziv potrebe	**Povečanje konkurenčnosti in tehnološkega razvoja ŽPI**
Opis potrebe	Kljub ugodnim poslovnim rezultatom v pokriznem obdobju je za slovensko živilskopredelovalno industrijo značilna nižja neto dodana vrednost na zaposlenega in nižja produktivnost glede na ostale dejavnosti. V letu 2019 so okoli polovico neto čistega dobička ustvarili zaposleni v štirih skupinah gospodarskih družb: v proizvodnji mesa in mesnih izdelkov, proizvodnji pekarskih izdelkov, predelavi mleka ter v predelavi sadja in zelenjave. Ključen je razvoj konkurenčne živilskopredelovalne industrije, ki bo temeljila na domačih surovinah ter dolgoročnih in pravičnih ter enakopravnih povezavah v prehranski verigi. Pomemben je tudi razvoj in spodbujanje rabe sodobnih tehnoloških znanj ter sledenje trendom na področju proizvodnje in prodaje.
Prioritizacija na ravni SN	Srednje pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC2**

Oznaka potrebe	P8
Naziv potrebe	**Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu**
Opis potrebe	Realiziran posek zaostaja za načrtovanim najvišjim možnim, predvsem zaradi zastarele mehanizacije. Z modernizacijo le te se povečata varnost pri delu in učinkovitost. Potrebno je modernizirati opremo obratov za primarno predelavo lesa ter ustanoviti nove obrate. Po obsežnih ujmah je naravna obnova gozdov močno otežena. Kjer je ta neuspešna, je zaradi varovanja tal potrebno izvesti dopolnilno sadnjo sadik gozdnega drevja. Nujno je vzpostaviti

	zadostno mrežo gozdnih drevesnic, za vzgojo zadostne količine sadik gozdnega drevja posameznih provenienčnih območij. Določena območja v Sloveniji niso odprta z gozdnimi cestami in vlakami, kar podraži ali onemogoča spravilo lesa. Potrebna je izpopolnitev mreže gozdnih prometnic do optimalne odprtosti.
Prioritizacija na ravni SN	Pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC2**

Oznaka potrebe	P9
Naziv potrebe	**Razvoj verig vrednosti preskrbe s hrano ter spodbujanje lokalnih trgov**
Opis potrebe	Ekonomski in pogajalski položaj pridelovalcev v verigi vrednosti je šibkejši glede na ostale deležnike. Treba ga je izboljšati preko kratkih dobavnih verig in boljšega povezovanja ter organiziranja kmetov in lastnikov gozdov za skupno trženje (skupine proizvajalcev za izvajanje shem kakovosti, organizacije in združenja organizacij proizvajalcev, medpanožne organizacije), s ciljem zagotavljanja zadostne, stalne in raznolike ponudbe kakovostne in varne hrane lokalnega izvora in proizvodov iz shem kakovosti, za prodajo javnim zavodom, trgovskim verigam in lokalnim trgom. Potrošnik je vedno bolj ozaveščen in zahteven glede kakovosti, transparentnosti in etičnosti proizvodnje in predelave živil ter vpliva na okolje.
Prioritizacija na ravni SN	Pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC3**

Oznaka potrebe	P10
Naziv potrebe	**Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu**
Opis potrebe	Povpraševanje po ekoloških proizvodih in proizvodih iz ostalih shem kakovosti narašča, hkrati pa narašča tudi zanimanje proizvajalcev za vključitev v sheme kakovosti. Krepijo se kolektivne blagovne znamke in certificirane sheme. Količine proizvodov iz shem kakovosti domačih proizvajalcev niso zadostne. Povezana lokalna pridelava lahko pomaga pri spodbujanju novih poslovnih modelov in s tem krepitve lokalne samooskrbe, gospodarske rasti in kvalitete življenja na podeželju. Z različnimi oblikami sodelovanja med deležniki iz različnih gospodarskih panog prispevamo k prepoznavnosti posamezne regije in zanjo značilnih ekoloških in drugih lokalnih certificiranih proizvodov s čemer povečamo njeno turistično privlačnost.
Prioritizacija na ravni SN	Srednje pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne

Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC3**

Oznaka potrebe	P11
Naziv potrebe	**Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti**
Opis potrebe	Povečanje dodane vrednosti proizvodov preko vključevanja v evropske in nacionalne sheme kakovosti je ena od ključnih strateških usmeritev na področju kmetijske pridelave in predelave. Vse sheme kakovosti) so dostopne vsem proizvajalcem. Spodbujanje dviga kakovosti in dodane vrednosti proizvodnje kmetijskih pridelovalcev, preko vključevanja v sheme kakovosti, bi bilo treba nadgraditi tudi s promocijo, preko katere bo možno zagotoviti večjo osveščenost potrošnikov in drugih deležnikov v verigi glede kakovosti proizvodov. S shemami kakovosti in promocijo lokalne hrane se krepi konkurenčnost živilskopredelovalne industrije in spodbuja lokalno pridelavo in potrošnjo.
Prioritizacija na ravni SN	Srednje pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne.
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC3, SC2**

Oznaka potrebe	P12
Naziv potrebe	**Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani**
Opis potrebe	Sodobni način življenja in individualne vrednote v ospredje prinašata pomen prehrane, spreminjajo se tudi prehranske navade. Hrana mora biti varna in kakovostna ter oskrba s hrano nemotena. Spodbuditi je treba zanimanje potrošnika po kakovostni hrani lokalnega izvora in osveščati o številnih prednostih, ki jih ima lokalno pridelana hrana na zdravje in okolje. Omenjene aktivnosti je potrebno izvajati tudi na področju proizvodov iz shem kakovosti. Prednost lokalno pridelane hrane se odraža tudi v kratkih transportnih poteh. Poleg prepoznavnosti lokalno pridelanih živil je pomembna tudi dostopnost. Z nakupom lokalne hrane prispevamo tudi k razvoju slovenskega kmetijstva.
Prioritizacija na ravni SN	Srednje pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC3**

Oznaka potrebe	P13
Naziv potrebe	**Zmanjševanje emisij TPG in amonijaka v kmetijstvu**
Opis potrebe	Na področju kmetijstva je premajhen obseg izvajanja praks za učinkovitejšo rabo dušika v kmetijstvu. Vir emisij TGP v kmetijstvu so predvsem metan, ki nastane pri reji prežvekovalcev in ravnanju z gnojem in gnojevko ter didušikov oksid, ki nastane pri rabi mineralnih

	in živinskih gnojil. K zmanjševanju emisij lahko prispeva prilagojena reja živali in krmljenja živali kot tudi izboljšanje skladiščenja živalskih gnojil. Poleg tega je pomembno tudi izvajanje nadstandardnih sonaravnih načinov pridelave in obdelave tal, preciznejša raba gnojil in FFS ter uvajanje gnojenja z nizkimi izpusti v zrak. Prav tako bo potreba upoštevala tudi emisije zaradi uhajanja N v vode.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC4, SC5, SC9**

Oznaka potrebe	P14
Naziv potrebe	**Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal**
Opis potrebe	Tla v Sloveniji so večinoma dobro oskrbljena z organsko snovjo. Vsebnost talne organske snovi (TOS) je eden izmed pokazateljev kakovosti in učinkovitosti rabe tal ter osnova za ocenjevanje učinkov rabe tal na potencialne izpuste TGP iz kmetijstva. S primernim gospodarjenjem s tlemi, kot je ustrezen način obdelave in oskrbe posevkov in nasadov, stalna pokritost tal, gnojenje, izbor in vrstenje kmetijskih rastlin, se ohranja vsebnost organskega ogljika v tleh, ki je sestavni del TOS in je pomemben za trajnostno kmetovanje kot tudi prilagajanje kmetijstva podnebnim spremembam. Za namen poročanja o stanju TOS in za spodbujanje trajnostnih kmetijskih praks ter ohranjanje kakovosti tal je treba spremljati stanje tal na kmetijskih zemljiščih.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC5, SC3, SC4, SC9**

Oznaka potrebe	P15
Naziv potrebe	**Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu**
Opis potrebe	Kmetijska pridelava je odvisna od vremena in podnebnih razmer. Zaradi spremenjenih podnebnih razmer škodljivci in bolezni rastlin povzročajo škodo na kmetijskih pridelkih, okrasnih rastlinah in gozdu. Zato je nujno ukrepanje in krepitev zmogljivosti za obvladovanje prilagajanja kmetijstva in gozdarstva ter spodbujanje kmetijskih in gozdarskih praks, ki pripomorejo k blaženju in prilaganju na podnebne spremembe ter vzpostavitev celovitega sistema spremljanja vplivov podnebnih sprememb. Potrebno je ukrepanje na področju razogljičenja kmetijske in gozdarske proizvodnje, izkoriščanja OVE in potenciala geotermalne energije. Na področju živinoreje je treba spodbuditi ukrepe, ki blažijo vročinski stres in zmanjšujejo izpuste TGP.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna

Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC4, SC2, SC3**

Oznaka potrebe	P16
Naziv potrebe	**Obnovitev gozda po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah**
Opis potrebe	Slovenske gozdove so od leta 2014 dalje poškodovale večje ujme, kot so žledolom, vetrolom in prenamnožene populacije podlubnikov. Z namenom zagotavljanja trajnostnega vira OVE in ohranjanja ter krepitve ekosistemskih, socialnih ter proizvodnih funkcij gozda, se na površinah gozda, poškodovanih v raznih ujmah, stremi k čim hitrejši obnovi sestoja. Ukrepi za obnovo ter revitalizacijo poškodovanih gozdov so podani v načrtu sanacije gozdov. Potrebno je zagotoviti ustrezen, podnebju in rastiščem prilagojen sadilni material. Obnova mora biti izvedena v skladu z biotski raznovrstnostjo prijaznimi praksami, ki povečujejo raznolikost, kakovost in odpornost gozdnih ekosistemov.
Prioritizacija na ravni SN	Pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC4**

Oznaka potrebe	P17
Naziv potrebe	**Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda**
Opis potrebe	Obremenitve iz kmetijstva vplivajo na ekološko stanje vodnih teles površinskih in podzemnih voda, kjer je zaznano prekomerno obremenjevanje s hranili in FFS. Ukrepanje je treba še posebej usmeriti na območja večje kmetijske proizvodnje severovzhodne Slovenije, kjer dobro stanje vodnih teles površinskih in podzemnih voda ni doseženo. Stremeti je treba predvsem k zmanjšanju vnosa FFS in gnojil, primerni obdelavi tal, preusmerjanju v trajnostne kmetijske prakse, zmanjševanje hidromorfoloških obremenitev in negativnega vpliva osuševanja zemljišč na stanje voda, kot tudi spodbuditi naložbe v skladiščne kapacitete in specialno mehanizacijo za aplikacijo gnojil in FFS, kar prispeva k doseganju okoljskih ciljev in ciljev načrtov upravljanja voda.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC5, SC3, SC9**

Oznaka potrebe	P18
Naziv potrebe	**Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst**
Opis potrebe	Biotska raznovrstnost v Sloveniji v kmetijski krajini upada. K temu najbolj prispeva izguba habitatov. Spodbujati je treba ohranjanje in vzpostavljanje ekstenzivnih kmetijskih praks. Pod

	pritiskom so predvsem ekstenzivna travišča, ki jih v nižinah ogroža intenziviranje kmetijske rabe, v hribovskih in gorskih predelih pa zaraščanje. V neugodnem stanju sta dve tretjini traviščnih habitatov. Na območjih Natura 2000 prihaja do upadanja populacij travniških ptic in metuljev ter slabšanja stanja habitatov, zato je treba usmeriti aktivnosti v ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst. Zato je nujno ciljno naslavljanje površin z visoko naravovarstveno vrednostjo.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC6, SC3**

Oznaka potrebe	P19
Naziv potrebe	**Ohranjanje in izboljšanje biotske raznovrstnosti gozdnih habitatov in vrst**
Opis potrebe	Ugodno stanje je opredeljeno za 1/5 gozdnih vrst po habitatni direktivi Nature 2000, ter 3/4 površin gozdnih habitatnih tipov. Slabo stanje gozdnih habitatnih tipov je bilo opredeljeno za nekatere »manjšinske« gozdne habitatne tipe in gozdne habitatne tipe s specifičnimi vodnimi režimi. Za izvajanje gozdarskih ukrepov za izboljšanje stanja ogroženih vrst in habitatnih tipov v gozdni krajini na območjih Natura 2000 so namenjena sredstva Gozdnega sklada. Zaradi navedenega Slovenija za ta namen ne bo uporabljala sredstev SN 2023-2027.
Prioritizacija na ravni SN	Pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/**Ne**
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC 6**

Oznaka potrebe	P20
Naziv potrebe	**Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi**
Opis potrebe	Krajinske značilnosti so ne samo gonilo biotske raznovrstnosti, ampak imajo tudi kulturno in estetsko vrednost. Zagotavljajo mnoge koristi agro-ekosistemom kot širšemu okolju. Krajinske značilnosti, povezane s kmetijsko dejavnostjo (npr. mejice, omejki, suhozidi, drevesa, jarki, mokrišča in visokodebelni sadovnjaki), so bistvenega pomena za ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti v kmetijskih ekosistemih. Ohranjanje raznolike krajine, za katero je značilen visok delež polnaravnih življenjskih habitatov, kot so travišča in mejice, v kmetijstvu pripomore k naravnemu zatiranju škodljivcev, boljšemu opraševanju in odpornosti na podnebne spremembe. Krajine z ohranjenimi krajinskimi značilnostmi so nosilke nacionalne identitete in potencial za konkurenčni razvoj in kakovost bivanja. Zato je treba zaustaviti izginjanje krajinskih značilnosti in usmeriti aktivnosti v njihovo ohranjanje.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne

Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC 6, SC5**

Oznaka potrebe	P21
Naziv potrebe	**Ohranjanje opraševanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opraševalcev**
Opis potrebe	Divji opraševalci spadajo med ključne vrste kopenskih ekosistemov. Med divjimi opraševalci prevladujejo divje čebele (čmrlji in čebele samotarke) in muhe trepetavke, medtem ko je prispevek metuljev, hroščev in drugih žuželk manjši. Pestrost opraševalcev omogoča zanesljivo opraševanje v kmetijstvu in v drugih naravnih ekosistemih tudi v času slabega vremena, vpliva na količino in kakovost pridelka ter ohranjanje biodiverzitete. Ohranjanje vrstno pestrih travnikov prispeva k ohranjanju opraševalcev. Za divje opraševalce je treba zagotoviti hrano in primerna gnezdišča ter prilagoditi čas uporabe FFS.
Prioritizacija na ravni SN	Srednje pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC6**

Oznaka potrebe	P22
Naziv potrebe	**Zagotavljanje genske raznovrstnosti ter ohranjanje lokalnih pasem in sort**
Opis potrebe	Lokalne pasme domačih živali (avtohtone in tradicionalne pasme) in lokalne sorte kmetijskih rastlin (avtohtone in tradicionalne sorte) so pomembne za ohranjanje kmetijske biotske raznovrstnosti. Ker jih sodobnejše in produktivnejše pasme in sorte izpodrivajo, so ogrožene, da bodo izgubljene za kmetovanje. Zato je treba spodbujati njihovo ohranjanje. K temu prispeva reja in pridelava lokalnih pasem in sort na KMG, kakor tudi raziskave in pridobivanje podatkov o genskih virih v kmetijstvu, njihova karakterizacija in evalvacija ter ohranjanje ex situ in situ.
Prioritizacija na ravni SN	Srednje pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC 6**

Oznaka potrebe	P23
Naziv potrebe	**Učinkovita generacijska pomladitev nosilcev kmetijskih gospodarstev**
Opis potrebe	Za slovensko kmetijstvo je značilna izrazito neugodna starostna struktura na kmetijah. Navedeno vpliva na hitrost uvajanja novih tehnologij, prestrukturiranje, razvoj. Staranje nosilcev kmetij povečuje tveganje za opuščanje kmetijstva in s tem praznjenje podeželskih območij. Generacijska pomladitev je v tem smislu ključna prioriteta. Mladim je potrebno olajšati pot do prevzema kmetijskega gospodarstva ter jim omogočiti spodbude za prestrukturiranje, modernizacijo in razvoj kmetijske dejavnosti. Med

	mladimi obstaja večja pripravljenost za uvajanje izboljšav in za sodelovanje in povezovanje, tako medsebojno kot z znanstvenimi institucijami. Pomladitev nosilcev kmetijskih gospodarstev je nujna za ohranjanje kmetij, obdelanost krajine in zagotavljanje zadostne ponudbe kakovostne, lokalno pridelane hrane. Hkrati pa se s tem zmanjšuje odliv mlade delovne sile iz kmetijstva v regionalna razvojna središča.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC7, SC1**

Oznaka potrebe	P24
Naziv potrebe	**Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju**
Opis potrebe	Demografske spremembe, dneve migracije in odseljevanje s podeželja zmanjšujejo ponudbo delovne sile na podeželju, kar lahko v prihodnosti postane omejitveni dejavnik za gospodarski razvoj. Po drugi strani pa se dosežena stopnja izobrazbe izboljšuje. Problem odseljevanja s podeželja in dnevnih migracij je potrebno reševati s spodbujanjem gospodarske aktivnosti na podeželju in ustvarjanjem ugodnega podjetniškega okolja ter kvalitetnih delovnih mest. Zagotoviti je potrebno podporo mikro in malim podjetjem ter kmetijam z dopolnilno dejavnostjo, ki svoj razvoj povezujejo z aktivacijo endogenih potencialov na podeželju in s tem ustvarjajo pogoje za ohranitev obstoječih in vzpostavitev novih delovnih mest kot tudi dodaten vir dohodka na podeželju.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC7, SC1, SC8**

Oznaka potrebe	P25
Naziv potrebe	**Zagotavljanje lažjega dostopa do ustreznih finančnih virov**
Opis potrebe	Mladi kmetje imajo večje potrebe po zagonskih sredstvih in tudi bolj izdatno ter pogumno vlagajo v svoja KMG v začetnem obdobju kmetovanja. Več sredstev vlagajo v ureditev in vzdrževanje nepremičnin namenjenih za kmetijsko dejavnost ter nakup nove kmetijske mehanizacije ter strojne in transportne opreme za prevoz živali in surovin ter v ureditve ali vzdrževanje nepremičnin za kmetijsko dejavnost, nakup pripadajoče opreme za kmetijsko proizvodnjo, ureditev greznic in čistilnih naprav, nakup IKT in strojne opreme. Pri pridobivanju ugodnih posojil za namen kmetijstva imajo mladi nosilci KMG težave zaradi nedoseganja vstopnih pogojev kreditne sposobnosti, neizkazovanja ustreznega zavarovanja ali nedoseganja vstopnega praga točk.
Prioritizacija na ravni SN	Srednje pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne

Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC 7**

Oznaka potrebe	P26
Naziv potrebe	**Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoja krožnega in biogospodarstva**
Opis potrebe	Povečanje OVE pri primarni pridelavi hrani je moč doseči z mobilizacijo novih virov biomase, in sicer so to lahko potencialna degradirana zemljišča in neizkoriščena kmetijska zemljišča. V Sloveniji ni kmetijskih zemljišč, ki bi bila degradirana v tem smislu, da bi bila neprimerna za pridelavo poljščin in bi se lahko uporabljala v energetske namene. Izkoriščanje trajnostno razpoložljive lesne biomase je usmerjeno v uplinjanje lesne biomase. Živinska gnojila, zaradi dobro razvite živinoreje, predstavljajo potencial za proizvodnjo bioplina. Uvajanje krožnega gospodarstva in biogospodarstva vodi k ustvarjanju novih delovnih mest, zlasti na podeželskih območjih z večjo udeležbo primarnih proizvajalcev in predelovalcev v lokalnem okolju.
Prioritizacija na ravni SN	Srednje pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC8, SC2**

Oznaka potrebe	P27
Naziv potrebe	**Dvig kakovosti življenja ter razvoj storitev in infrastrukture na podeželju**
Opis potrebe	Na podeželju, še posebej na območjih praznjenja, je potrebno zagotavljati oskrbo vseh skupin prebivalcev z osnovnimi storitvami in infrastrukturo. Potrebno je izboljšati življenjske pogoje v podeželskih skupnostih in tako prispevati k privlačnosti vaškega okolja kot bivanjskega prostora tudi za mlade in potenciala za razvoj drugih gospodarskih dejavnosti ter na tak način zmanjševati razkorak med regijami ter mesti in podeželjem. Za ohranjanje vitalnosti podeželskih območij je potrebno omogočiti razvoj kulturnih, prostočasnih in drugih dejavnosti. Pri tem pa spodbujati pametne vasi. Potrebno je omogočiti vlaganja v ohranitev dediščine na podeželju.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC 8**

Oznaka potrebe	P28
Naziv potrebe	**Krepiti socialno vključenost, sodelovanje in povezovanje prebivalcev podeželja**
Opis potrebe	Na podeželju še vedno ostajajo določene ranljive skupine in medregionalne razlike. Ohranjati je treba heterogeno strukturo prebivalstva, vitalnosti naselij ter razvijati tolerantnosti do socialnih in kulturnih razlik. Prepoznati in aktivirati je treba produktivno zmogljivost ranljivih skupin na podeželju ter jih ustrezno socialno vključiti.

	Potrebno je uvajati inovativne socialne storitve in oblike mobilnosti, za zagotavlja dostopnosti do storitev in ohranjanje vključenosti v družbo. Potrebe se med posameznimi območji Slovenije razlikujejo, zato je ključnega pomena spodbujanje lokalnega razvoja po pristopu od spodaj navzgor (LEADER), pri katerem se lokalno prebivalstvo spodbuja, da aktivno odloča in usmerja razvoj lokalnega območja.
Prioritizacija na ravni SN	Srednje pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC8**

Oznaka potrebe	P29
Naziv potrebe	**Izboljšanje pokritosti podeželskih območij s hitrimi širokopasovnimi povezavami**
Opis potrebe	Slovenija po razvoju infrastrukture informacijske družbe zaostaja za povprečjem EU-27. Vsa podeželska gospodinjstva še nimajo dostopa do standardne širokopasovne infrastrukture. Uvajanje širokopasovnih povezav ovirata razpršena poseljenost ter gričevnata in hribovita krajina. Potrebno je izboljšati dostop do informacijsko-komunikacijskih tehnologij, kar bo imelo pozitiven vpliv na gospodarske aktivnosti, privabljanje investicij, uvajanje inovacij, nova delovna mesta, pa tudi demografsko strukturo na podeželju.
Prioritizacija na ravni SN	Horizontalni cilj
Potreba se naslavlja v SN	Da/Delno/**Ne**
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**HC**

Oznaka potrebe	P30
Naziv potrebe	**Spodbujanje smotrne rabe protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali**
Opis potrebe	»Eno zdravje« dobiva na pomenu. Z aktivnostmi želimo ohraniti možnosti učinkovitega zdravljenja okužb pri ljudeh in živalih s protimikrobnimi zdravili v okviru ukrepov za zmanjšanje pojavnosti in širjenja odpornosti mikrobov. Zagotavljati je treba odgovorno rabo protimikrobnih zdravil, zmanjšati prekomerno rabo in zlasti poskrbeti, da bo potreb po predpisovanju in uporabi protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali čim manj. Vzpostaviti je treba spremljanje in nadzor nad porabo protimikrobnih zdravil po živalskih vrstah na KMG. Pomembno je ozaveščanje in usposabljanje imetnikov živali in veterinarjev z najnovejšimi dognanji. Ukrepi prispevajo k uresničevanju strateških in programskih dokumentov za obvladovanje odpornosti mikrobov.
Prioritizacija na ravni SN	Pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da/**Delno**/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC9**

Oznaka potrebe	P31

Naziv potrebe	**Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin**
Opis potrebe	Skrb za zdravje ljudi in ohranjanje okolja zahteva trajnostno rabo FFS. Na zmanjšanje odvisnosti od rabe FFS lahko vplivamo z RRI ter spodbujanjem rabe alternativnih metod varstva rastlin. Z vidika prilaganja na podnebne spremembe je v vseh panogah kmetijske pridelave ključen razvoj in sajenje novih sort, ki bodo odporne na bolezni in škodljivce. Prilagoditi in vlagati je treba v naprave za nanašanje FFS (za nekemično zatiranje plevelov) in naprave, ki zmanjšujejo rabo FFS. Spodbuja se uporaba FFS v poljedelstvu, hmeljarstvu, zelenjadarstvu, sadjarstvu, oljkarstvu in vinogradništvu na osnovi mikroorganizmov in biotično zatiranje škodljivcev ter uporaba protiinsektnih mrež, različnih vab in metode konfuzije ter dezorientacije.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC9, SC5**

Oznaka potrebe	P32
Naziv potrebe	**Zagotavljanje živalim prilagojenih načinov reje**
Opis potrebe	Trajnostni razvoj, ki vključuje okoljske in podnebne zahteve ter poudarja dobrobit živali, pridobiva na pomenu pri razvoju kmetijstva in živinoreje. Potrošniki pri odločitvi o nakupu živalskih proizvodov vse večjo pozornost namenjajo pogojem reje živali. Razvoj živinoreje bo temeljil na dobrobiti živali in na zagotavljanju visokih standardov zdravstvenega varstva živali. Različni pogoji reje različno vplivajo na pojav stresa, anomalij v obnašanju, telesnih poškodb, bolezni in drugih odstopanj z vidika dobrobiti živali. Zato se bo spodbujalo izvajanje živalim prilagojen način reje ter izboljšanje razmer za rejo živali in prilagoditev kmetijskih gospodarstev nadstandardnim zahtevam dobrobiti rejnih živali.
Prioritizacija na ravni SN	Zelo pomembna
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC 9**

Oznaka potrebe	P33
Naziv potrebe	**Zmanjševanje izgub in odpadkov hrane v verigi preskrbe s hrano**
Opis potrebe	Izgube in odpadna hrana v verigi preskrbe s hrano, so izziv s katerimi se moramo soočiti. Podpreti je treba digitalizacijo proizvodnih procesov, predelave in predelavo presežkov hrane in biogenih odpadkov ter stranskih proizvodov, osveščati in izobraževati vse deležnikov v verigi ter vzpodbujati inovacijska partnerstva. Treba je nameniti pozornost in sredstva za raziskave ter prenos znanja za trajnostno proizvodnjo in porabo hrane. Pomembno je osveščanje in spodbujanje javnih zavodov, da v okviru zelenega javnega naročanja

	dajejo prednost lokalni in trajnostno pridelani hrani ter osveščanju potrošnikov o rokih trajanja hrane in načinih zmanjševanja količine odpadne hrane. Pripravljena je nacionalna strategija, ki povezuje različne sektorje.
Prioritizacija na ravni SN	Pomembna
Potreba se naslavlja v SN	Da**/Delno**/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC 9, SC2**

Oznaka potrebe	P34
Naziv potrebe	**Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij**
Opis potrebe	Za izboljšanje znanja in kompetenc kmetovalcev in lastnikov gozdov se v vseh devetih strateških ciljih in v vseh panogah kaže potreba po učinkovitejši izmenjavi znanja in prenosu informacij. Potrebe so največje na področjih uvajanja sodobnih tehnologij in digitalizacije, upravljanja kmetij, finančnih spretnosti in podjetništva, prilagajanja in blaženja vplivov podnebnih sprememb, zdravja rastlin in živali, ohranjanja in varovanja naravnih virov ter biotske raznovrstnosti. Med oblikami izmenjave znanja in dobrih praks je pomemben razvoj demonstracijskih kmetij, pa tudi prenos znanja in izkušenj na mlade kmete. Kaže se tudi potreba po povečanju usposobljenosti svetovalcev.
Prioritizacija na ravni SN	Horizontalni cilj
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC2, SC3, HC**

Oznaka potrebe	P35
Naziv potrebe	**Izboljšanje koordinacije in vzpostavitev enotne spletne platforme AKIS**
Opis potrebe	Problem slovenskega kmetijstva ni le sporadičnost sodelovanja med deležniki in šibek prenos znanja, ampak tudi neusklajeno delovanje sistema AKIS. Sistem je kompleksen in razdrobljen, zato je potrebno med javnimi raziskovalnimi, izobraževalnimi in svetovalnimi institucijami vzpostaviti sistematično sodelovanje in koordinacijo, da bomo okrepili izmenjavo znanja in prenos informacij v prakso. Okrepiti je potrebno tudi povratni tok informacij o zaznanih potrebah kmetovalcev in lastnikov gozdov. Vse to bi lahko naslovili z vzpostavitvijo koordinacijskega telesa in skupnega informacijskega okna do znanja in informacij za vse deležnike AKIS v obliki enotne spletne platforme.
Prioritizacija na ravni SN	Horizontalni cilj
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**HC**

Oznaka potrebe	P36
Naziv potrebe	**Krepitev raziskav, razvoja, inovacij in sodelovanja**

Opis potrebe	Soočamo se s številnimi izzivi, ki zahtevajo krepitev razvoja in inovacijske sposobnosti. Potrebno je nadaljevati s spodbujanjem povezovanja in tesnejšega sodelovanja vseh deležnikov sistema AKIS. Izboljšati je potrebno tudi pogoje za ustvarjanje znanja, saj zaradi nezadostnih javnih vlaganj v raziskave in razvoj ter investicijske podhranjenosti institucij v kmetijstvu, zlasti na področju rastlinske proizvodnje, ne moremo več slediti potrebam po novih znanjih na področju trajnostnega razvoja kmetijstva in gozdarstva, uresničevanja okoljskih in podnebnih zavez na ravni EU ter zelenega in digitalnega prehoda. Slovenija je pod povprečjem EU glede na državna proračunska sredstva za raziskave in razvoj v kmetijstvu na prebivalca.
Prioritizacija na ravni SN	Horizontalni cilj
Potreba se naslavlja v SN	**Da**/Delno/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**HC, SC2, SC3**

Oznaka potrebe	P37
Naziv potrebe	**Spodbujati digitalizacijo in krepitev kompetenc v kmetijstvu, gozdarstvu in ŽPI**
Opis potrebe	Slovenija ne izkorišča vsega potenciala IKT, kar je posledica bistveno prenizkih vlaganj v razvoj digitalne družbe, neustrezne umeščenosti razvojnega področja in pomanjkanja koordinacije med deležniki. Potrebno je spodbujanje digitalizacije in krepitev digitalnih kompetenc, kar bo prispevalo k učinkovitejšemu digitalnemu prehodu. Večja uporaba digitalnih tehnologij bi kmetovalcu in lastniku gozda pomagala delovati natančneje, učinkoviteje in bolj trajnostno. Okrepitev znanja in večja uporaba obstoječih in novih tehnologij in aplikacij, lahko prispevajo k učinkovitejšim procesom ter privedejo do oblikovanja novih proizvodov in storitev za povečanje produktivnosti in konkurenčnosti v kmetijstvu, gozdarstvu in živilstvu.
Prioritizacija na ravni SN	Horizontalni cilj
Potreba se naslavlja v SN	Da/**Delno**/Ne
Izbor specifičnih ciljev in horizontalnih ciljev za to potrebo	**SC2, SC3, HC**

Ocena potreb za določena geografska območja, kot so najbolj oddaljene regije, gorata in otoška območja
V gorskih območjih so prisotni relativno višji stroški in izguba dohodka pri kmetovanju kot v območjih z ugodnimi pridelovalnimi razmerami. Gorsko območje v Sloveniji zavzema kar 72,6 % površine države, v njem pa se nahaja kar 54 % vseh kmetijskih zemljišč v državi. Kmetijska gospodarstva, ki gospodarijo na večjih nadmorskih višinah, imajo zaradi krajše vegetacijske dobe znatno omejen izbor kmetijskih rastlin in nižje pridelke na enoto površine. Podatek iz registra kmetijskih gospodarstev (evidenca GERK) pove, da nad 500 metri nadmorske višine močno prevladuje trajno travinje, ki predstavlja kar 95 % vseh kmetijskih zemljišč, le 5 % pa predstavljajo njive. Zaradi tega prevladuje živinoreja, pogosto ekstenzivna, saj lahko le travojede živali izkoristijo voluminozno krmo s travnikov.

Naslednja omejitev, s katero se soočajo kmetijska gospodarstva v gorskem območju, so strmi nagibi kmetijskih zemljišč, saj je reliefna razgibanost površja države zelo velika. Ta naravna omejitev dodatno otežuje kmetijsko pridelavo, v mnogih primerih je potrebna uporaba dražje, specialne mehanizacije in/ali več ročnega dela in zaradi tega so stroški pridelave višji.

Zaradi naravnih danosti v gorskem območju prevladuje gozd, pa tudi biotsko bogata travišča, ki so pogosto vključena v omrežje Natura 2000. V gorskem območju se tako nahaja kar 77,8 % območja Natura 2000 v Sloveniji.

Z nadaljnjo rabo in obdelanostjo kmetijskih zemljišč, posebej še na najtežjih pridelovalnih površinah, kjer bi se kmetijska zemljišča sicer zarasla, se ohranjajo značilni habitatni tipi in vrste. S plačili OMD tako neposredno prispevamo k ohranitvi ugodnega stanja travišč na teh območjih, ki bi se sicer zarasla, s tem pa bi izginili značilni habitati in/ali vrste.

V SN 2023–2027 je potrebna omenjena območja celovito naslavljati preko različnih podpor, kot na primer proizvodno vezane podpore za proizvodnjo mleka v gorskih območjih, plačil OMD, investicij itd.

Prioritizacija oz. prednostno razvrščanje potreb na ravni SN 2023-2027

Pri pripravi strateškega načrta, tudi pri določanju potreb in področij ukrepanja v slovenskem kmetijstvu, smo smiselno upoštevali vse dosedanje izkušnje, specifike slovenskega kmetijstva, SWOT analizo ter številne druge analize, študije in vrednotenja slovenske kmetijske politike. Predvsem smo poskušali kmetijstvo obravnavati v njegovi celoviti družbeni razsežnosti. Naše glavno vodilo prioritizacije potreb na ravni strateškega načrta je razvoj, ki upošteva tako ekonomski kot tudi okoljski in socialni vidik. To so **bistvene komponente trajnostnega razvoja, ki jih naslavlja tudi Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021", s tem pa zasledujemo tudi vse tri splošne in devet specifičnih ciljev SKP.** Na ta način želimo poleg stabilnosti in primerljivosti dohodkov doseči tudi večjo okoljsko ambicioznost strateškega načrta in ob tem ne pozabiti na socialni vidik, ki je pomemben za ohranjeno in poseljeno podeželje.

Številni očitki glede dosedanje slovenske kmetijske politike se nanašajo na razpršenost, t.j. da politika naslavlja veliko ciljev s (pre)številnimi ukrepi, kar vodi v manjšo učinkovitost in uspešnost. Strateški načrt zato, preko intervencijske logike, z opredelitvijo potreb in ciljev, določa osredotočene in ciljno usmerjene intervencije. Oblikovanje in usklajevanje potreb je potekalo kar nekaj časa, vendar so sedaj identificirane potrebe v SN 2023-2027 objektivno utemeljene, na podlagi kvantitativnih podatkov iz analize stanja in trendov ter imajo jasno navezavo na splošne in specifične cilje SKP kot tudi relevantne strateške dokumente in zakonodajo. Pripravljen je kratek opis potreb, ki jih naslavlja SN 2023-2027 kot tudi dodatne utemeljitve, kjer je to smiselno. V nadaljevanju strateškega načrta je predstavljena tudi utemeljitev potreb, ki jih SN 2023-2027 naslavlja delno ali pa jih celo ne naslavlja, so pa prepoznane kot pomembne z vidika uresničevanja ciljev kmetijske politike in zasledovanja strateških dokumentov in zakonodaje.

Vse naslovljene potrebe v SN 2023-2027 so relevantne in pomembne za uresničevanje strateškega načrta in prispevanje k splošnim in specifičnim ciljem SKP. Ker pa Uredba (EU) 2021/2115 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 2. decembra 2021 o določitvi pravil o podpori za strateške načrte, ki jih pripravijo države članice v okviru skupne kmetijske politike (strateški načrti SKP) in se financirajo iz Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS) in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), ter o razveljavitvi uredb (EU) št. 1305/2013 in (EU) št. 1307/2013 (v nadaljnjem besedilu: Uredba (EU) 2021/2115 o strateških načrtih) (člen 107 (a) in 108 (e)) zahteva tudi prednostno razvrščanje (prioritizacijo) potreb smo tudi to naredili.

Celovit prikaz uporabljene metodologije se nahaja v prilogi strateškega načrta (**PRILOGA Prioritizacija potreb-metodologija**).

Identificirane potrebe smo najprej razvrstili v štiri vsebinske sklope:
- Pametno, odporno in konkurenčno kmetijstvo (**EKONOMSKA** komponenta);
- Varovanje okolja in trajnostno upravljanje z naravnimi viri (**OKOLJSKA in PODNEBNA** komponenta) ter
- Kakovost življenja in krepitev gospodarske aktivnosti na podeželju (**SOCIALNA** komponenta)
- Krepitev oblikovanja in prenos znanja (horizontalni cilj)

Vsebinski sklopi se navezujejo na Resolucijo "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" in predstavljajo tudi naslavljanje vseh treh komponent trajnostnega razvoja (ekonomsko, okoljsko in socialno), katere zasleduje tudi strateški načrt.

Pri prednostnem razvrščanju oz prioritizaciji potreb smo upoštevali sledeča merila:
1. **REZULTATI SPLETNE ANKETE: s**pletna anketa izvedena v okviru javne razprave, 11. novembra do 2. decembra 2020.
2. **REZULTATI POROČILA VREDNOTENJA:** »Prioritizacija potreb strateškega načrta skupne kmetijske politike za obdobje 2021-2027«, Deloitte, januar 2021.
3. **KOMPLEKSNOST:** to merilo smo razdelili na dve podmerili: KOMPLEKSNOST (1) navezava potreb z intervencijam in KOMPLEKSNOST (2) navezava potreb na specifične cilje (SC).
4. **MERLJIVOST:** navezava potreb s kazalniki vpliva in rezultata (le tisti z bistvenim vplivom).

5. **POMEMBNOST:** na podlagi seštevka točk v okviru kompleksnosti, merljivosti, rezultatov spletne ankete in rezultatov Poročila vrednotenja rangiranje potreb na zelo pomembne, srednje pomembne in pomembne.

Podrobnejši opis uporabljenih meril:

1. REZULTATI SPLETNE ANKETE

Pri pripravi prioritizacije potreb smo upoštevali izsledke široke javne in strokovne razprave o vsebini strateškega dokumenta. Konec leta 2020 (11. novembra do 2. decembra 2020) je bila v okviru javne razprave na temo analize SWOT in potreb SN 2023–2027 izvedena spletna anketa, ki je med drugim vključevala tudi rangiranje oz. prioritizacijo splošnih in specifičnih ciljev SKP ter predlaganih potreb znotraj posameznega specifičnega cilja. Anketo je izpolnilo 1.350 anketirancev, med njimi 56 % moških in 44 % žensk. **Največjo pomembnost med tremi splošnimi cilji SKP, so anketiranci pripisali splošnemu cilju 1** (Spodbujanje pametnega, konkurenčnega, odpornega in raznolikega kmetijskega sektorja, ki zagotavlja dolgoročno prehransko varnost), **med devetimi specifičnimi cilji pa specifičnemu cilju 3** (Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi).

Potrebe so bile rangiranje tudi znotraj posameznega specifičnega cilja, in sicer je potreba, ki je bila najvišje razvrščena prejela 1 točko, ostale potrebe pa so tej sledile. Te točke smo vključili tudi v skupni seštevek točk za razvrščanje potreb po pomembnosti. Bolj pomembne potrebe so prejele nižje število točk. Od izvedene ankete je prišlo do določenih sprememb potreb, večinoma je sicer šlo za smiselno vsebinsko združevanje potreb in tudi večje osredotočenje, nekatere potrebe pa so bile tudi na novo oblikovane in tem ni bilo mogoče dodeliti točk vezanih na spletno anketo.

Potrebe z najvišjo prioriteto, glede na specifične cilje so bile sledeče:
SC1: Zagotovitev primerljivega dohodkovnega položaja kmetijskih gospodarstev
SC2: Zagotovitev povečanja produktivnosti, konkurenčnosti in tehnološki razvoj kmetijskih gospodarstev, vključno s prehodom v krožno gospodarstvo
SC3: Krepitev kratkih dobavnih poti in lokalnih trgov
SC4: Ohranjanje organske snovi v tleh
SC5: Ohranjanje kmetijskih in gozdnih tal
SC6: Ohranjanje kmetijske kulturne krajine in krajinskih značilnosti
SC7: Olajšanje dostopa do sredstev za naložbe
SC8: Razvoj osnovnih storitev, dvig kakovosti življenja in zagotavljanje infrastrukturnega razvoja na podeželju
SC9: Zmanjševanje izgub in odpadkov hrane

2. REZULTATI POROČILA VREDNOTENJA

Januarja 2021 je revizijska družba Deloitte svetovanje d.o.o. pripravila dokument **Poročilo vrednotenja »Prioritizacija potreb strateškega načrta skupne kmetijske politike za obdobje 2021-2027«.** Za izvedbo prioritizacije potreb so izvajalci opredelili 4 merila (1- primerjava z EU povprečjem ali pregled trendov v Sloveniji, 2 - zmožnost trga za naslavljanje potreb, 3 – kompleksnost in 4 - sinergije), na podlagi katerih so vsaki potrebi dodelili posamezno število točk, seštevek točk vseh meril pa predstavlja podlago za samo razvrstitev potreb od bolj do manj pomembnih. Za nadaljnjo prioritizacijo in točkovanje potreb smo vzeli mesto, ki ga je na podlagi doseženega št. točk dosegla potreba. Prvo mesto je zasedla potreba z najvišjih doseženim št. točk in ta potreba je v okviru točkovanja dobila 1 točko. Ostale potreba pa sledijo glede na doseženo mesto. Nižje mesto oz. nižje število točk v okviru prioritizacije potreb SN 2023-2027 pomeni večjo pomembnost potrebe. Od januarja 2021 do decembra 2021 je prišlo do določenih sprememb potreb, večinoma je sicer šlo za smiselno vsebinsko združevanje potreb in tudi večje osredotočenje, nekatere potrebe pa so bile tudi na novo oblikovane in tem ni bilo mogoče dodeliti točk vezanih na izvedeno Poročilo vrednotenja.

Potrebe z najvišjo prioriteto, glede na specifične cilje so sledeče:
SC1: Zagotavljati stabilnost dohodka KMG;
SC2: Tehnološki razvoj živilsko-predelovalne panoge, vključno z digitalizacijo in prehodom v krožno gospodarstvo;
SC3: Boljša tržna organiziranost pridelovalcev za skupen nastop na trgu in krepitev neposrednega trženja pridelovalcev;
SC4: Povečanje OVE in učinkovita rabe energije pri primarni pridelavi hrane;
SC5: Ohranjanje kmetijskih in gozdnih tal;
SC6: Zagotovitev ustreznega usposabljanja, svetovanja in informiranja za področje naravovarstva;
SC7: Izboljšanje starostne strukture nosilcev kmetijskih gospodarstev

SC8: Spodbujanje zaposlovanja in podjetništvo na podeželju
SC9: Zagotavljanje živalim prilagojenih načinov reje

3. **KOMPLEKSNOST**

V okviru tega merila smo pogledali potrebne povezave med intervencijami in strateškimi cilji za uspešno uresničevanje identificiranih potreb. Potreba je bolj kompleksna, če jo naslavlja več intervencij in specifičnih ciljev. V okviru točkovanja smo logiko obrnili in potrebam z največ navezavami dodelili nižje število točk.

Merilo KOMPLEKSNOSTI smo razdelili na dva dela, in sicer na:
KOMPLEKSNOST (1): navezava potreb z intervencijam: V okviru točkovanja so potrebe z navezavami na 7-12 intervencij prejele 1 točka, potrebe z navezavami na 4-6 intervencij po 2 točki in potrebe z navezavami na 1-3 intervencije po 3 točki.)
KOMPLEKSNOST (2): navezava potreb na specifične cilje (SC) (upoštevani le tisti z bistvenim vplivom): V okviru točkovanja so potrebe z navezavami na 3 SC prejele 1 točko, potrebe z navezavami na 2 SC so prejele po 2 točki in potrebe z eno navezano na SC so prejele po 3 točki.

4. **MERLJIVOST**

V okviru ocene **merljivosti potreb**, smo pregledali, kateri kazalniki vpliva in rezultata (upoštevani le tisti z bistvenim vplivom) so povezani s posamezno potrebo. Na tej osnovi bomo lahko posledično spremljali uspešnost uresničevanja identificiranih potreb kot tudi strateškega načrta.

Način točkovanja navezav potreb in kazalnikov: potrebe z navezavo na več kot tri kazalnike so prejele 1 točko, potrebe z navezavo na do tri kazalnike so prejele 2 točki in potrebe z navezavo na en kazalnik so prejele po 3 točki. Pri tem smo zasledovali isto logiko kot pri točkovanju v okviru spletne ankete in poročila vrednotenja. Nižja točka pomeni večjo pomembnost potrebe.

5. POMEMBNOST

Na podlagi seštevka točk v okviru kompleksnosti, merljivosti, rezultatov spletne ankete in rezultatov Poročila vrednotenja so bile potrebe rangirane še po POMEMBNOSTI, in sicer na:

- **ZELO POMEMBNE**
- **SREDNJE POMEMBNE**
- **POMEMBNE**

Potreb, ki so dosegle stopnjo pomembnosti ZELO POMEMBNO je 16 (doseženo skupno število točk: 7-13), SREDNJE POMEMBNIH potreb je 9 (doseženo skupno število točk: 14-18) in potreb razvrščenih pod POMEMBNE je 7 (doseženo skupno število točk: 14-18).

Potrebe, ki rabijo dodatno utemeljitev glede na doseženo število točk: Potrebi P12 in P22 sta rangirani pod srednje pomembne potrebe. Glede na doseženo št. točk, bi ju sicer lahko umestili tudi kot zelo pomembni, vendar zaradi same vsebine in navezav na kazalnike, intervencije ter cilje ostajata razvrščeni pod srednje pomembni prioriteti. Ravno tako bi lahko glede na doseženo število točk štiri potrebe razvrščene pod pomembne za uresničevanje SN 2023-2027 razvrstili višje, vendar zaradi vsebine in tudi zato, ker jih SN 2023-2027 ne naslavlja ali naslavlja le delno, ostajajo razvrščene kot pomembne. To so potrebe: P3, P33, P30 in P19.

Spodbujanje znanja, raziskave, razvoj, inovacij in digitalizacije so kot horizontalni cilj izredno pomembne vsebine SN 2023-2027 in se navezujejo na identificirane potrebe na teh področjih v okviru posameznih specifičnih ciljev in pomembno prispevajo k uresničevanju drugi potreb in specifičnih ciljev, zato prioritizacija tega dela ni smiselna. 5 potreb, vezanih na horizontalni cilj, je zato v okviru prioritizacije navedenih kot nerazvrščene. V okviru intervencijske strategije za horizontalni cilj in pri relevantnih specifičnih ciljih je zapisana navezava med potrebami in intervencijami znotraj posameznega cilja SN 2023-2027. Potrebe identificirane v okviru horizontalnega cilja so tudi del celovitega prikaza uporabljene metodologije za prioritizacijo potreb predstavljene v prilogi SN 2023-2027 (**PRILOGA Prioritizacija potreb-metodologija**). Dodeljene so jim bile tudi točke pri merilih, kjer je bilo to možno.

Razvrstitev potreb na štiri vsebinske sklope Resolucije "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" in po pomembnosti.

Razvrstitev potreb SN 2023-2027 po pomembnosti	Razvrstitev potreb na štiri vsebinske sklope Resolucije "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021"			
	Pametno, odporno in konkurenčno kmetijstvo (EKONOMSKA komponenta)	**Varovanje okolja in trajnostno upravljanje z naravnimi viri (OKOLJSKA in PODNEBNA komponenta)**	**Kakovost življenja in krepitev gospodarske aktivnosti na podeželju (SOCIALNA komponenta)**	**Horizontani cilj: krepitev oblikovanja in prenos znanja**
ZELO POMEMBNO	P1 Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG (SC1) P2 Ohranjanje proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč na OMD (SC1) P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu (SC2) P5 Zagotavljanje prehranske varnosti (SC1) P4 Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah (SC1)	P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal (SC5) P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu (SC4) P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visokoraznovrstnimi značilnostmi (SC6) P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda (SC5) P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst (SC6) P32 Zagotavljanje živalim prilagojenih načinov reje (SC9) P13 Zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu (SC4) P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin (SC9)	P23 Učinkovita generacijska pomladitev nosilcev kmetijskih gospodarstev (SC7) P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju (SC7) P27 Dvig kakovosti življenja ter razvoj storitev in infrastrukture na podeželju (SC8)	P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij P37 Spodbujati digitalizacijo in krepitev kompetenc v kmetijstvu, gozdarstvu in ŽPI P36 Krepitev raziskav, razvoja, inovacij in sodelovanja P35 Izboljšanje koordinacije in vzpostavitev enotne spletne platforme AKIS P29 Izboljšanje pokritosti podeželskih območij s hitrimi širokopasovnimi povezavami*

SREDNJE POMEMBNO	P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu (SC3) P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti (SC3) P7 Povečanje konkurenčnosti in tehnološkega razvoja ŽPI (SC2) P25 Zagotavljanje lažjega dostopa do ustreznih finančnih virov (SC7)	P26 Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoja krožnega in biogospodarstva (SC8) P21 Ohranjanje opraševanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opraševalcev (SC6) P22 Zagotavljanje genske raznovrstnosti ter ohranjanje lokalnih pasem in sort (SC6)	P28 Krepiti socialno vključenost, sodelovanje in povezovanje prebivalcev podeželja (SC8) P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani (SC4)	
POMEMBNO	P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu (SC2) P9 Razvoj verig vrednosti preskrbe s hrano ter spodbujanje lokalnih trgov (SC3) P3 Obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij* (SC1)	P16 Obnovitev gozda po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah (SC4) P30 Spodbujanje smotrne rabe protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali* (SC9) P33 Zmanjševanje izgub in odpadkov hrane v verigi preskrbe s hrano*(SC9) P19 Ohranjanje in izboljšanje biotske raznovrstnosti gozdnih habitatov in vrst*(SC6)		
POTREBE SKUPAJ (37)	**12**	**15**	**5**	**5**

Opomba:

- Z * označene potrebe so tiste, ki jih SN 2023-2027 ne naslavlja neposredno ali pa jih naslavlja le delno.

Razvrstitev potreb SN 2023-2027 po pomembnosti	Razvrstitev potreb glede štiri vsebinske sklope Resolucije "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021"			
	Pametno, odporno in konkurenčno kmetijstvo (EKONOMSKA komponenta)	Varovanje okolja in trajnostno upravljanje z naravnimi viri (OKOLJSKA in PODNEBNA komponenta)	Kakovost življenja in krepitev gospodarske aktivnosti na podeželju (SOCIALNA komponenta)	Horizontani cilj: Krepitev oblikovanja in prenos znanja
ZELO POMEMBNO	5	8	3	5
SREDNJE POMEMBNO	4	3	2	
POMEMBNO	3	4	/	
POTREBE SKUPAJ (37)	12	15	5	5

V okviru identifikacije in prioritizacije potreb smo pogledali tudi **POVEZAVE IN SINERGIJE potreb s ključnimi strateškimi dokumenti kmetijske politike** in s tem izbiro potreb še dodatno podkrepili in prišli do prikaza sinergij med izbranimi potrebami in cilji, ki jih moramo kot država članica EU zasledovati in upoštevati tudi pri pripravi strateškega načrta. Potrebe smo povezali tudi s ključno **zakonodajo na EU in nacionalni ravni,** predvsem smo se tukaj osredotočili na področje okolja in podnebja. To od nas tudi zahteva Uredba (EU) 2021/2115 EP in Sveta, z dne 2. decembra 2021 o določitvi pravil o podpori za strateške načrte (člen 108 (e)).: Za specifične cilje iz člena 6(1), točke (d), (e) in (f), ocena potreb upošteva nacionalne okoljske in podnebne načrte, ki izhajajo iz zakonodajnih aktov iz Priloge XIII. **Povezav in sinergij v okviru prioritizacije potreb nismo točkovali, dajejo pa pomembno vsebinsko težo identificiranim potrebam** (**PRILOGA Prioritizacija potreb-metodologija).** Povezave so prikazane tudi v okviru opisa intervencij ter tudi v okviru intervencijske strategije za posamezen specifičen cilj.

Prikaz povezav potreb s ključnimi strateškimi in zakonodajnimi dokumenti na EU in nacionalni ravni:

RAZVRŠČENE POTREBE GLEDE NA VSEBINSKI SKLOP: Pametno, odporno in konkurenčno kmetijstvo (EKONOMSKA komponenta)	POVEZOVANJE IN SINERGIJE POTREB S STRATEŠKIMI DOKUMENTI IN ZAKONODAJO Povezave z Resolucijo "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021", Priporočili EK, Strategijo "od vil do vilic", Strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2030, Zeleni dogovor, zakonodajnimi akti Unije o okolju in podnebju ter relevantnimi nacionalnimi dokumenti in zakonodajo
P1 Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane: Primerljiv dohodkovni položaj, Stabilnost dohodka) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Podpiranje odpornosti kmetijstva) Strategija "od vil do vilic" (Zagotavljanje prehranske varnosti in trajnostne proizvodnje hrane)
P2 Ohranjanje proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč na OMD	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane: Ohranitev proizvodnega potenciala in obsega kmetijskih zemljišč)

	Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Izboljšanje sposobnosti preživetja kmetij) Strategija "od vil do vilic" (Zagotavljanje prehranske varnosti in trajnostne proizvodnje hrane)
P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane: Stabilnost dohodka, Spodbujanje pridelave in porabe hrane z višjo dodano vrednostjo) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Izboljšanje sposobnosti preživetja kmetij, Izboljšanje potenciala za rast na podeželjskih območjih) Strategija "od vil do vilic" (Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane) Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetski učinkovitosti, spremembi direktiv 2009/125/ES in 2010/30/EU ter razveljavitvi direktiv 2004/8/ES in 2006/32/ES Direktiva (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov Akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo Strategija EU za biogospodarstvo
P5 Zagotavljanje prehranske varnosti	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane: Primerljiv dohodkovni položaj, Stabilnost dohodka) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Podpiranje odpornosti kmetijstva) Strategija "od vil do vilic"(Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane)
P4 Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021"(Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane: Primerljiv dohodkovni položaj, Stabilnost dohodka) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Podpiranje odpornosti kmetijstva) Strategija "od vil do vilic"(Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane)
P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021"(Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane: Spodbujanje pridelave in porabe hrane z višjo dodano vrednostjo, Krepitev tržne naravnanosti in podjetništva)

	Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Zmanjšanje neugodne strukture kmetij (povečanje tržne usmerjenosti, dodane vrednosti ekološki proizvodi, sodelovanje), Ohranjanje sedanjega trenda ekološke pridelave (povečanje povpraševanja, lokalni razvoj ekološke proizvodnje hrane, krepitev prehranskih verig)) Strategija "od vil do vilic"(Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane) Strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2030 (Spodbujanje ekološkega kmetijstva in drugih naravi prijaznih kmetijskih praks) Zeleni dogovor (Zagotovitev ekološkega kmetovanja na 25 % kmetijskih površin do 2030)
P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane: Spodbujanje pridelave in porabe hrane z višjo dodano vrednostjo) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Zmanjšanje neugodne strukture kmetij (povečanje tržne usmerjenosti, dodane vrednosti, sodelovanja) Strategija "od vil do vilic" (Spodbujanje trajnostne predelave hrane, trgovine na debelo, trgovine na drobno, gostinstva in živilskopredelovalnih praks; Spodbujanje trajnostne porabe hrane ter omogočanje prehoda na zdrave in trajnostne načine prehranjevanja)
P7 Povečanje konkurenčnosti in tehnološkega razvoja ŽPI	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane: Krepitev agroživilskih verig in izboljšanje položaja kmeta v verigi, Spodbujanje pridelave in porabe hrane z višjo dodano vrednostjo) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (odpravljanje finančne vrzeli, naložbe v zmogljivost za predelavo kmetijskih proizvodov, proizvodi z višjo dodano vrednostjo) Strategija "od vil do vilic"(Spodbujanje trajnostne predelave hrane, trgovine na debelo, trgovine na drobno in živilsko storitvenih praks) Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetski učinkovitosti, spremembi direktiv 2009/125/ES in 2010/30/EU ter razveljavitvi direktiv 2004/8/ES in 2006/32/ES Direktiva (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov Akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo Strategija EU za biogospodarstvo

P25 Zagotavljanje lažjega dostopa do ustreznih finančnih virov	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" 8 Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane: Učinkovita raba in dostopnost virov (zemlja, kapital, delo, znanje), Dvig kakovosti življenja in gospodarske aktivnosti na podeželju: Zmanjšanje vrzeli v dostopnosti in kakovosti storitev v urbanem in ruralnem okolju) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Izboljšanje potenciala za rast na podeželskih območjih) Strategija "od vil do vilic" (Zagotavljanje prehranske varnosti)
P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021"(Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane: Učinkovita raba in dostopnost virov (zemlja, kapital, delo, znanje), Dvig kakovosti življenja in gospodarske aktivnosti na podeželju: Zmanjšanje vrzeli v dostopnosti in kakovosti storitev v urbanem in ruralnem okolju) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Zmanjšanje neugodne strukture kmetij-povečanje tržne usmerjenosti, dodane vrednosti, sodelovanja) Strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2030 (Izboljšanje stanja evropskih gozdov)
P9 Razvoj verig vrednosti preskrbe s hrano ter spodbujanje lokalnih trgov	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021"(Dvig kakovosti življenja in gospodarske aktivnosti na podeželju: Krepitev lokalnih pobud in medpanožnega sodelovanja) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Podpiranje odpornosti kmetijstva) Strategija "od vil do vilic" Spodbujanje trajnostne predelave hrane, trgovine na debelo, trgovine na drobno, gostinstva in živilskopredelovalnih praks; Spodbujanje trajnostne porabe hrane ter omogočanje prehoda na zdrave in trajnostne načine prehranjevanja)
P3 Obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin: Prilagajanje in blaženje podnebnih sprememb) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Podpiranje odpornosti kmetijstva) Strategija "od vil do vilic"(Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane)
RAZVRŠČENE POTREBE GLEDE NA VSEBINSKI SKLOP: Varovanje okolja in trajnostno upravljanje z naravnimi viri (OKOLJSKA in PODNEBNA komponenta)	**POVEZOVANJE IN SINERGIJE POTREB S STRATEŠKIMI DOKUMENTI IN ZAKONODAJO** Povezave z Resolucijo "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021", Priporočili EK, Strategijo "od vil do vilic", Strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2030, Zeleni dogovor, zakonodajnimi akti Unije o okolju in podnebju ter relevantnimi nacionalnimi dokumenti in zakonodajo

P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin: Ohranjanje kulturne krajine, Zmanjševanje negativnih vplivov na vodo, tla in zrak) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Spodbujanje kmetijskih praks, namenjenih izboljšanju upravljanja hranil) Strategija EU za tla do leta 2030 - Koristi zdravih tal za ljudi, hrano, naravo in podnebje Strategija "od vil do vilic" (Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane) Strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2030 (Zmanjšanje onesnaževanja) Zeleni dogovor (Za 50 % zmanjšanje izgube hranil do 2030) Akcijski načrt za razvoj ekološkega kmetijstva Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030 Nacionalno energetski podnebni načrt Uredba o mejnih, opozorilnih in kritičnih emisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh, Uredba o merilih za ugotavljanje stopnje obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal z nevarnimi snovmi, Pravilnik o monitoringu kakovosti tal ter Pravilnik o obratovalnem monitoringu stanja tal. Uredba 848/2018/ES in predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo in predelavo kmetijskih pridelkov oziroma živil.
P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin: Prilagajanje in blaženje podnebnih sprememb) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Povečanje odpornosti proti podnebnim spremembam) Strategija EU za tla do leta 2030 - Koristi zdravih tal za ljudi, hrano, naravo in podnebje Strategija "od vil do vilic" (Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane) Zeleni dogovor (Zmanjšanja neto emisij toplogrednih plinov za vsaj 55 % do leta 2030) Nacionalno energetski podnebni načrt Akcijski načrt za razvoj ekološkega kmetijstva Uredba (EU) 2018/842 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o zavezujočem letnem zmanjšanju emisij toplogrednih plinov za države članice v obdobju od 2021 do 2030 kot prispevku k podnebnim ukrepom za izpolnitev zavez iz Pariškega sporazuma ter o spremembi Uredbe (EU) št. 525/2013

	Uredba (EU) 2018/841 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o vključitvi emisij toplogrednih plinov in odvzemov zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva v okvir podnebne in energetske politike do leta 2030 ter spremembi Uredbe (EU) št. 525/2013 in Sklepa št. 529/2013/EU Uredba (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov… Direktiva (EU) 2016/2284 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2016 o zmanjšanju nacionalnih emisij za nekatera onesnaževala zraka, spremembi Direktive 2003/35/ES in razveljavitvi Direktive 2001/81/ES Direktiva 2008/50/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2008 o kakovosti zunanjega zraka in čistejšem zraku za Evropo Uredba 848/2018/ES in predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo in predelavo kmetijskih pridelkov oziroma živil.
P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visokoraznovrstnimi značilnostmi	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin: Ohranjanje kulturne krajine) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Izboljšanje stanja biotske raznovstnosti, spodbujanje ustreznega upravljanja kmetijskih površin; prispevanje k cilju zelenega dogovora glede minimalne površine z visokoraznovrstnimi značilnostmi krajine) Strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2030 (Izboljšanje stanja zavarovanih habitatov in vrst ter opraševalcev na kmetijskih zemljiščih) Zeleni dogovor (Povečanje zemljišč za biotsko raznovrstnost, vključno s kmetijskimi zemljišči pod izrazito raznovrstnimi kmetijskimi značilnostmi) Program upravljanja Natura 2000 območij, Prednostni akcijski okvir za območja Natura 2000 Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst
P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin: Ohranjanje kulturne krajine, Zmanjševanje negativnih vplivov na vodo, tla in zrak) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Spodbujanje kmetijskih praks, namenjenih izboljšanju upravljanja hranil) Strategija EU za tla do leta 2030 - Koristi zdravih tal za ljudi, hrano, naravo in podnebje Strategija "od vil do vilic" (Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane)

	Strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2030 (Obnova poškodovanih ekosistemov in rek) Zeleni dogovor (Za 50 % zmanjšanje izgube hranil do 2030) Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030 Akcijski načrt za razvoj ekološkega kmetijstva Direktiva 2000/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike Direktiva Sveta 91/676/EGS z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov Zakon o vodah, Zakon o varstvu okolja, Uredbo o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov in Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi. Uredba 848/2018/ES in predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo in predelavo kmetijskih pridelkov oziroma živil.
P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin: varovanje biotske raznovrstnosti) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti, spodbujanje ustreznega upravljanja kmetijskih površin) Strategija "od vil do vilic" (Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane) Strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2030 (Izboljšanje stanja zavarovanih habitatov in vrst ter opraševalcev na kmetijskih zemljiščih) Zeleni dogovor (Povečanje zemljišč za biotsko raznovrstnost, vključno s kmetijskimi zemljišči pod izrazito raznovrstnimi kmetijskimi značilnostmi) Program upravljanja Natura 2000 območij, Prednostni akcijski okvir za območja Natura 2000 Akcijski načrt za razvoj ekološkega kmetijstva Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst Uredba 848/2018/ES in predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo in predelavo kmetijskih pridelkov oziroma živil.

P32 Zagotavljanje živalim prilagojenih načinov reje	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane: zagotavljanje visokih standardov varne in kakovostne hrane; Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin: zagotavljanje višjih standardov dobrobiti živali) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Nadaljnja prizadevanja v zvezi z dobrobitjo živali) Strategija "od vil do vilic" (Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane)
P13 Zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin: Zmanjševanje negativnih vplivov na vodo, tla in zrak, Prilagajanje in blaženje podnebnih sprememb) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Blažitev sedanjega trenda povečanja emisij TGP, Krepitev prizadevanj za zmanjšanje emisij amonijaka in metana) Strategija "od vil do vilic" (Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane) Strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2030 (Zmanjšanje onesnaževanja) Zeleni dogovor (Zmanjšanja neto emisij toplogrednih plinov za vsaj 55 % do leta 2030) Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030 Nacionalno energetski podnebni načrt Strategija za metan Strategija EU za tla do leta 2030 - Koristi zdravih tal za ljudi, hrano, naravo in podnebje Akcijski načrt za razvoj ekološkega kmetijstva Uredba 848/2018/ES in predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo in predelavo kmetijskih pridelkov oziroma živil. Direktiva (EU) 2016/2284 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2016 o zmanjšanju nacionalnih emisij za nekatera onesnaževala zraka, spremembi Direktive 2003/35/ES in razveljavitvi Direktive 2001/81/ES; Uredba (EU) 2018/841 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o vključitvi emisij toplogrednih plinov in odvzemov zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva v okvir podnebne in energetske politike do leta 2030 ter spremembi Uredbe (EU) št. 525/2013 in Sklepa št. 529/2013/EU

	Uredba (EU) 2018/842 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o zavezujočem letnem zmanjšanju emisij toplogrednih plinov za države članice v obdobju od 2021 do 2030 kot prispevku k podnebnim ukrepom za izpolnitev zavez iz Pariškega sporazuma ter o spremembi Uredbe (EU) št. 525/2013 Uredba o kakovosti zunanjega zraka, Uredba o arzenu, kadmiju, živem srebru, niklju in policikličnih aromatskih ogljikovodikih v zunanjem zraku, Pravilnik o ocenjevanju kakovosti zunanjega zraka, Uredba o nacionalnih zgornjih mejah emisij onesnaževal zunanjega zraka, Operativni program nadzora nad onesnaževanjem zraka ter Svetovalni kodeks dobrih kmetijskih praks za zmanjševanje izpustov amonijaka.
P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane: zagotavljanje visokoh standardov varne in kakovostne hrane; Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin: Zmanjšanje negativnih vplivov na vode, tla in zrak) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Močno prizadevanje za zmanjšanje uporabe kemičnih pesticidov in tveganja zaradi njih) Strategija "od vil do vilic" (Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane) Strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2030 (Zmanjšanje onesnaženja) Zeleni dogovor (Za 50% zmanjšanje rabe zelo nevarnih pesticidov, za 50% zmanjšanje rabe in tveganja kemičnih pesticidov do 2030) Direktiva 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov.
P26 Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoja krožnega in biogospodarstva	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane: Spodbujanje pridelave in porabe hrane z višjo dodano vrednostjo; Dvig kakovosti življenja in gospodarske aktivnosti na podeželju: Razvoj biogospodarstva) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Izboljšanje potenciala za rast na podeželskih območjih) Strategija "od vil do vilic" (Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane) Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetski učinkovitosti, spremembi direktiv 2009/125/ES in 2010/30/EU ter razveljavitvi direktiv 2004/8/ES in 2006/32/ES Direktiva (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov Akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo; Strategija EU za biogospodarstvo
P21 Ohranjanje opraševanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opraševalcev	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin: varovanje biotske raznovrstnosti) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti, spodbujanje ustreznega upravljanja kmetijskih površin)

	Strategija "od vil do vilic" (Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane) Strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2030 (Izboljšanje stanja zavarovanih habitatov in vrst ter opraševalcev na kmetijskih zemljiščih) Zeleni dogovor (Povečanje zemljišč za biotsko raznovrstnost, vključno s kmetijskimi zemljišči pod izrazito raznovrstnimi kmetijskimi značilnostmi) Program upravljanja Natura 2000 območij, Prednostni akcijski okvir za območja Natura 2000
P22 Zagotavljanje genske raznovrstnosti ter ohranjanje lokalnih pasem in sort	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin: varovanje biotske raznovrstnosti) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti, spodbujanje ustreznega upravljanja kmetijskih površin) Strategija "od vil do vilic" (Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane; Zagotavljanje prehranske varnosti) Strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2030 (Izboljšanje stanja zavarovanih habitatov in vrst ter opraševalcev na kmetijskih zemljiščih) Zeleni dogovor (Povečanje zemljišč za biotsko raznovrstnost, vključno s kmetijskimi zemljišči pod izrazito raznovrstnimi kmetijskimi značilnostmi)
P16 Obnovitev gozda po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi) Strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2030 (Izboljšanje stanja evropskih gozdov) Nacionalno energetski podnebni načrt
P30 Spodbujanje smotrne rabe protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane: zagotavljanje visokih standardov varne in kakovostne hrane; Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin: zagotavljanje višjih standardov dobrobiti živali) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Izboljšanje odziva kmetijstva EU na potrebe družbe po hrani in zdravju, vključno z zdravo, hranljivo in trajnostno hrano, ter dobrobiti živali) Strategija "od vil do vilic" (Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane) Zeleni dogovor (Za 50% zmanjšanje prodaje antimikrobov za rejne živali do leta 2030)
P33 Zmanjševanje izgub in odpadkov hrane v verigi preskrbe s hrano	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane) Strategija "od vil do vilic" (Zmanjšanje izgube hrane in količine zavržene hran) Strategija za manj izgub in odpadne hrane v verigi preskrbe s hrano: »Spoštujmo hrano, spoštujmo planet« (osnutek nacionalne strategije)

P19 Ohranjanje in izboljšanje biotske raznovrstnosti gozdnih habitatov in vrst	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin: varovanje biotske raznovrstnosti) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti) Strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2030 (Izboljšanje stanja evropskih gozdov) Zeleni dogovor (Povečanje zemljišč za biotsko raznovrstnost) Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst
RAZVRŠČENE POTREBE GLEDE NA VSEBINSKI SKLOP: Kakovost življenja in krepitev gospodarske aktivnosti na podeželju (SOCIALNA komponenta)	**POVEZOVANJE IN SINERGIJE POTREB S STRATEŠKIMI DOKUMENTI IN ZAKONODAJO** Povezave z Resolucijo "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021", Priporočili EK, Strategijo "od vil do vilic", Strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2030, Zeleni dogovor, zakonodajnimi akti Unije o okolju in podnebju ter relevantnimi nacionalnimi dokumenti in zakonodajo
P23 Učinkovita generacijska pomladitev nosilcev kmetijskih gospodarstev	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Dvig kakovosti življenja in gospodarske aktivnosti na podeželju: Socialna vključenost, ženske na podeželju in skrb za ranljive skupine) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Ciljno usmerjanje v učinkovito generacijsko pomladitev) Strategija "od vil do vilic" (Zagotavljanje prehranske varnosti)
P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane: Krepitev tržne naravnanosti in podjetništva; Dvig kakovosti življenja in gospodarske aktivnosti na podeželju: Spodbujanje dopolnilnih dejavnosti na kmetijah) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Izboljšanje potenciala za rast na podeželskih območjih) Strategija "od vil do vilic" (Zagotavljanje prehranske varnosti) Dolgoročna vizija za podeželska območja EU
P27 Dvig kakovosti življenja ter razvoj storitev in infrastrukture na podeželju	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Dvig kakovosti življenja in gospodarske aktivnosti na podeželju: Zmanjšanje vrzeli v dostopnosti in kakovosti storitev v urbanem in ruralnem okolju)

	Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Izboljšanje potenciala za rast na podeželskih območjih) Dolgoročna vizija za podeželska območja EU
P28 Krepiti socialno vključenost, sodelovanje in povezovanje prebivalcev podeželja	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Dvig kakovosti življenja in gospodarske aktivnosti na podeželju: Socialna vključenost, ženske na podeželju in skrb za ranljive skupine) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta ((Izboljšanje potenciala za rast na podeželskih območjih) Dolgoročna vizija za podeželska območja EU
P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane, zagotavljanje visokih standardov varne in kakovostne hrane) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Obravnavanju družbenih vprašanj glede splošnega zdravja in hrane) Strategija "od vil do vilic"(Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane)
RAZVRŠČENE POTREBE GLEDE NA VSEBINSKI SKLOP: Krepitev oblikovanja in prenos znanja	**POVEZOVANJE IN SINERGIJE POTREB S STRATEŠKIMI DOKUMENTI IN ZAKONODAJO** Povezave z Resolucijo "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021", Priporočili EK, Strategijo "od vil do vilic", Strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2030, Zeleni dogovor, zakonodajnimi akti Unije o okolju in podnebju ter relevantnimi nacionalnimi dokumenti in zakonodajo
P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Krepitev oblikovanja in prenosa znanja: Učinkovit prenos znanja do končnih uporabnikov, Dvig kakovosti življenja in gospodarske aktivnosti na podeželju: Krepitev lokalnih pobud in medpanožnega sodelovanja) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Zagotavljanje ustrezne podpore za pospešitev izmenjave znanja, usposabljanja, obveščanja in inovacijske podpore.) Strategija "od vil do vilic" (Spodbujanje prehoda: Svetovalne storitve, izmenjava podatkov in znanja ter znanja in spretnosti)
P37 Spodbujati digitalizacijo in krepitev kompetenc v kmetijstvu, gozdarstvu in ŽPI	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Izboljšanje sposobnosti preživetja, Podpiranje odpornosti) Strategija "od vil do vilic" (Spodbujanje prehoda: Raziskave, inovacije, tehnologija in naložbe)

P36 Krepitev raziskav, razvoja, inovacij in sodelovanja	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Krepitev oblikovanja in prenosa znanja: Krepitev raziskovalne podpore za razvoj kmetijstva in podeželja, Učinkovit prenos znanja do končnih uporabnikov) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Krepitev povezav med raziskavami, izobraževanjem, svetovanjem in kmetovanjem, zagotavljanje dostopa do inovacijske podpore) Strategija "od vil do vilic" (Raziskave, inovacije, tehnologija in naložbe)
P35 Izboljšanje koordinacije in vzpostavitev enotne spletne platforme AKIS	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Krepitev oblikovanja in prenosa znanja: Učinkovit prenos znanja do končnih uporabnikov, Delujoč in učinkovit sistem AKIS) Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Zagotavljanje dostopa do strokovnega svetovanja, Zagotavljanje ustrezne podpore za pospešitev izmenjave znanja, usposabljanja, obveščanja in inovacijske podpore.) Strategija "od vil do vilic" (Svetovalne storitve, izmenjava podatkov in znanja ter znanja in spretnosti)
P29 Izboljšanje pokritosti podeželskih območij s hitrimi širokopasovnimi povezavami	Resolucija "Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021" (Dvig kakovosti življenja in gospodarske aktivnosti na podeželju: Zmanjšanje vrzeli v dostopnosti in kakovosti storitev v urbanem in ruralnem okolju), Dolgoročna vizija za podeželska območja EU; Priporočila EK Sloveniji za pripravo strateškega načrta (Pospeševanje sedanjih pobud in sprejemanje novih ukrepov za izboljšanje pokritosti s hitrimi širokopasovnimi povezavami) Zeleni dogovor (Dostop (100%) do širokopasovnega interneta na podeželju do 2025) Dolgoročna vizija za podeželska območja EU

Utemeljitev odločitve v primeru, ko določene opredeljene potrebe ne naslavljamo preko SN 2023–2027.

P3 Obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij

Potreba glede obvladovanja tveganj se v okviru SN 2023-2027 naslavlja le delno, in sicer preko intervencij v okviru sektorja sadja in zelenjave (Opustitev spravila, Umik s trga za brezplačno razdelitev in Zavarovanje letine in proizvodnje), ki so namenjene organizacijam proizvajalcev v sektorju sadja in zelenjave, ki izvajajo operativne programe. Pridelava sadja ter glavnina pridelave zelenjave v Sloveniji namreč poteka na prostem, kar predstavlja veliko odvisnost od vremenskih pogojev in posledično velika tveganja v pridelavi. Poleg tega je pridelava sadja in zelenjave izpostavljena negativnim vplivom morebitnih kriznih situacij na trgu.

Z izjemo te sektorske intervencije SN 2023–2027 upravljanja tveganj ne naslavlja. V razpravah z deležniki, ki so potekale, sami deležniki niso izkazali interesa po sodelovanju v shemah vzajemnega sklada, zato smo odstopili od tovrstne intervencije. Sodelovanje v vzajemnem skladu za njih predstavlja dodaten strošek in vprašljiv učinek, glede na pričakovanja posameznih sektorjev. Bolj smiselno je zato, da se vzajemni sklad predvidi v sektorju, ki je tudi z vidika podnebnih groženj najbolj obremenjen (sektor sadja in zelenjave), v okviru OP. Na nacionalni ravni namreč že imamo vzpostavljene in delujoče instrumente za obvladovanje tveganj, kot je komercialno zavarovanje kmetijske proizvodnje. Iz državnega proračuna se zagotavlja sofinanciranje dela teh premij, s čimer želimo povečati interes proizvajalcev, da zavarujejo svojo proizvodnjo. Nacionalna sredstva pa se zagotavljajo tudi za primer večjih, katastrofičnih tveganj, takrat se sprožijo t.i. »ad hoc« ukrepi (državne pomoči).

P19 Ohranjanje in izboljšanje biotske raznovrstnosti gozdnih habitatov in vrst

Potreba se v okviru SN 2023-2027 ne naslavlja neposredno. Gozdarski ukrepi za izboljšanje stanja ogroženih vrst in habitatnih tipov v gozdni krajini na območjih Natura 2000 se, na podlagi Zakona o gozdovih, izvajajo v okviru letnega programa vlaganj v gozdove, ki ga pripravi Zavod za gozdove Slovenije. Potrebna nacionalna sredstva se zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije (Gozdni sklad). Zaradi navedenega Slovenija za ta namen ne bo uporabljala sredstev SN 2023-2027.

P29 Izboljšanje pokritosti podeželskih območij s hitrimi širokopasovnimi povezavami

Potreba se v okviru SN 2023-2027 ne naslavlja neposredno. Skupaj z ostalimi EU skladi in drugimi nacionalnimi politikami si prizadevamo za celovit razvoj slovenskega podeželja, ki bo zaživel le ob usklajenem delovanju in dopolnjevanju različnih podpor. Tako bodo podpore za širokopasovni internet, kar je eden od osnovnih predpogojev za razvoj podeželja, na voljo v celoti v okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj na podlagi Partnerskega sporazuma za programsko obdobja 2021–2027 in Načrta za okrevanje in odpornost, s čimer bo zagotovljena 100 % pokritost slovenskega podeželja s širokopasovnimi povezavami.

P30 Spodbujanje smotrne rabe protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali

Potreba se v okviru SN 2023-2027 naslavlja delno. Z zagotavljanjem primerne dobre oskrbe rejnih živali, njihove dobrobiti, z uspešnim preprečevanjem širjenja okužb ob razumnem in vestnem izvajanju zdravstvenega varstva živali pred boleznimi ter aktivnostmi ozaveščanja, usposabljanja in izobraževanja rejcev, veterinarjev in ostalih deležnikov, bomo zmanjševali potrebe po rabi/predpisovanju protimikrobnih zdravil/antibiotikov za njihovo zdravljenje. Spodbujanje smotrne rabe protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali se celovito rešuje v okviru Državne strategije „Eno zdravje" za obvladovanje odpornosti mikrobov (2019-2024) z nacionalnim akcijskim načrtom, ki se bo posodabljal.

P33 Zmanjševanje izgub in odpadkov hrane v verigi preskrbe s hrano

Potreba se v okviru SN 2023-2027 naslavlja delno, preko številnih intervencij EKSRP: investicije v tehnologije pridelave in predelave ter njihovo posodabljanje, investicije v skladišča, logistične centre, protitočne mreže, namakanje..., v okviru CLLD možnost naslavljanja te teme, prenos znanja (usposabljanje kmetov, predelovalne industrije, distributerjev) glede vzrokov in možnosti zmanjševanja izgub in odpadne hrane, usposabljanje, ukrep sodelovanje, ukrep povezovanje. Strategija za manj izgub in odpadne hrane v verigi preskrbe s hrano predstavlja okvir za večletni akcijski načrt vseh deležnikov verige preskrbe s hrano in ministrstev, ki bo prispeval k cilju prepolovitve odpadne hrane do leta 2030 in je namenjena vsem členom verige preskrbe s hrano, tudi potrošnikom.

P37 Spodbujati digitalizacijo in krepitev kompetenc v kmetijstvu, gozdarstvu in ŽPI

Potreba se v okviru SN 2023-2027 naslavlja delno, preko intervencije Izmenjava znanja in prenos informacij ter usposabljanje svetovalcev in intervencije Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij.

Določene pomembne aktivnosti v okviru digitalizacije se financirajo tudi v okviru Načrta za okrevanje in odpornost (nextgen), v katerega smo uvrstili projekt E-kmetijstvo, prehrana in gozdarstvo.

2.2 SC1 Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti po vsej uniji za povečanje prehranske varnosti

2.2.1 Povzetek SWOT analize

PREDNOSTI

Za Slovensko kmetijstvo je značilen zelo velik delež družinskih KMG, katera večji del dohodka pridobijo iz ne kmetijskih virov (plače izven kmetijstva, socialni transferji…), kar jim omogoča večjo dohodkovno stabilnost in posledično večjo odpornost na dohodkovna nihanja iz kmetijske dejavnosti. Odpornost dodatno povečujejo diverzifikacija kmetijske proizvodnje, pridobivanje dohodka iz dopolnilnih dejavnosti in gozdarstva. Vse navedeno je bolj značilno za manjša KMG, ki se nahajajo na OMD območjih.

Javne podpore v obliki neposrednih plačil in OMD plačil imajo pozitivne vplive na kmetijstvo v smislu zmanjševanja razlik v dohodku med kmetijstvom in gospodarstvom, so dodatni blažilec nestanovitnosti kmetijstva v smislu stabilizacije dohodka in so oblika vzpodbude za ohranjanje kmetovanje ter tako ohranjanje proizvodnega potenciala. Zaradi večjih stroškov kmetijske proizvodnje na OMD območjih kot izven OMD območij, so OMD plačila zelo pomembna element za ohranjanje kmetijstva in proizvodnega potenciala na teh območjih.

Dodaten pozitivni vpliv javnih podpor v obliki proizvodno vezanih dohodkovnih podpor je viden predvsem v sektorju beljakovinskih rastlin in prireje mleka v gorskih OMD območjih, ker so ohranjale ali celo povečevale proizvodnjo teh sektorjev. S stališča ohranjanja proizvodnega potenciala in izkoriščanja naravnih danosti Slovenije, kjer v kmetijski krajini prevladuje trajno travinje, imajo proizvodno vezane podpore za sektorje travojedih živali (reji krav dojilj, pitanje govedi, reji drobnice, prireji mleka v gorskem OMD območju) izredno pomembno vlogo.

Ukinitev sistema plačilnih pravic bo prinesla pozitivne učinke na poštenost razdeljevanja neposrednih plačil, saj se bo osnovno plačilo in s tem vsa neposredna plačila preusmerila od večjih KMG k manjšim KMG, kar bo dodatno dopolnjeno s prerazporeditvenim plačilom, katerega vir bo med drugim tudi zmanjševanjem plačil največjim prejemnikov neposrednih plačil.

Prednosti

- Velik delež družinskih KMG omogoča pridobivanje stabilnejšega ne-kmetijskega dohodka in s tem povečevanja odpornosti posameznega KMG.
- Diverzifikacija kmetijskega dohodka in pridobivanje dohodka iz dopolnilnih dejavnosti ter gozdarstva povečuje odpornost KMG (bolj na OMD območjih in na manjših KMG).
- Pozitiven vpliv javnih podpor (predvsem neposredna in OMD plačila) (zmanjševanje razlik v dohodku, blažilec nestanovitnosti v kmetijstvu – stabilizacija dohodka, ohranjanje proizvodnega potenciala).
- OMD plačila kompenzirajo višje stroške kmetovanja.
- Sektorji reji krav dojilj, pitanje govedi, reji drobnice, prireji mleka v gorskem OMD območju (sektorji s travojedimi živalim) izkoriščajo značilnost Slovenske kmetijske krajine, kjer prevladuje trajno travinje.
- Vpliv proizvodno vezanih podpor je v primeru beljakovinskih rastlin in tudi prireje mleka v gorskih OMD območjih izrazito pozitiven iz stališča ohranjanja in/ali povečevanja obsega proizvodnje.
- Ukinitev plačilnih pravic bo prinesla prerazporeditev sredstev od nadpovprečno velikih KMG na podpovprečno velike KMG.
- Uvedba prerazporeditvenega plačila v kombinaciji z degresijo osnovnega plačila bo dodatno preusmerila neposredna plačila od večjih KMG na manjša
- KMG imajo na razpolago ukrepe, ki jim omogočajo individualno obvladovanje tveganj (sofinanciranje kmetijskega zavarovanja, ukrepi v okviru programa razvoja podeželja za prilagajanje na ekstremne vremenske razmere…).

SLABOSTI

Za Slovensko kmetijstvo je značilen izredno nizek dohodke v primerjavi z ostalo EU, ki se hkrati povečuje prepočasi, da bi se za razkorak zmanjšal. Znotraj Slovenskega kmetijstva imajo določeni tipi kmetovanja (predvsem reja

zrnojedih živali, vinogradništvo…) boljši dohodkovni položaj. Zaradi v povprečju višjih stroškov proizvodnje v OMD območju so dohodki tukaj nižji kot izven OMD območja. Višina dohodka je zelo odvisna tudi od ekonomske in fizične velikosti KMG. Primerjava kmetijskega dohodka z dohodkom v gospodarstvu pokaže, da v Sloveniji samo manjši del KMG dosega zadovoljiv dohodek na PDM. V povprečju gre za Slovenska merila največja KMG, ki pa v EU merilu nikakor ne spadajo med največja.

Vzroki za tako slab dohodkovni položaj Slovenskega kmetijstva so predvsem: izredno slaba struktura s povprečno zelo majhnimi KMG (ki jih je številčno veliko), veliko število samooskrbnimi KMG, veliko nespecializiranimi KMG, večji del Slovenske kmetijske krajine je uvrščen v območja z omejenimi dejavniki za kmetovanje.

Glede na kazalnik bruto dodane vrednost na uro efektivnega dela so v najslabšem dohodkovnem položaju sektorji travojedih živali (reji krav dojilj, pitanje govedi, reji drobnice, prireji mleka v gorskem OMD območju). Sektor proizvodnje beljakovinskih rastlin pa je zaradi nizke samooskrbe na EU nivoju prav tako sektor v težavah.

Za Slovensko kmetijstvo je značilna nadpovprečna odvisnost od javnih dohodkovnih podpor, kar ima poleg dobrih tudi negativne posledice, saj se KMG z večjimi deleži javnih odhodkovnih podpor bolj izpostavljeni vsaki spremembi Skupne kmetijske politike, hkrati pa jih velik delež javnih dohodkovnih podpor ne vzpodbuja k sprotnemu prilagajanju na razmere iz okolice. Ena od takšnih sprememb bo zagotovo ukinitev plačilnih pravic, ki so zaradi zgodovinskih dodatkov povzročile, da je bila dosedanja vrednost neposrednih plačil na hektar zelo neenaka. V povprečju so imela manjša KMG nižja plačila na hektar od večjih KMG. Uvedba prerazporeditvenega plačila najmanjšim KMG bo to sicer še dodatno popravilo, hkrati pa bo povzročilo, da se bo zaradi prenosa sredstev manjšim KMG poslabšal konkurenčni položaj srednje velikih KMG, ki bodo izvzeti iz dodatne prerazporeditvene podpore, čeprav je njihov dohodek še vedno nižji od največjih KMG in bi tudi same potrebovale dodatno podporo. Za razliko od najmanjših KMG imajo te srednje velika KMG trajnostni potencial, da si lahko v prihodnje izboljšajo svoj dohodek.

Slabost Slovenskega kmetijstva je tudi nizek interes KMG za vključevanje v individualne sheme za obvladovanje tveganj, ker se verjetno zanašajo na »ad hoc« ukrepe obvladovanja tveganj. Vzrok za to je ponovno v slabi strukturi kmetijstva z veliko majhnimi kmetijami in dejstvu, da tveganja nimajo enak učinek na vse sektorje. To je tudi glavni razlog, da KMG izražajo zelo nizek interes po ustanavljanju vzajemnih skladov, kjer pa je potrebna velika stopnja solidarnosti med sektorji z večjim in sektorji z manjšimi posledicami zaradi nihanj v dohodku.

Proizvodni potencial je zaradi socio-ekonomskih problemov najbolj ogrožen na OMD območjih, kjer se pojavlja opuščanje kmetijske proizvodnje, ki vodi v zaraščanje predvsem marginalnih kmetijskih površin.

Očitno je, da imamo v Sloveniji nekoliko večji problem pri kakovosti zbranih ekonomskih podatkov v okviru FADN, kar predstavlja določen problem pri natančnejšem programiranju kmetijske politike.

Slabosti

- Izrazito nižji dohodek iz kmetijstva v primerjavi z ostalim gospodarstvom in v primerjavi z EU, ki se prepočasi povečuje.
- Velike razlike v dohodku med tipi kmetovanja, fizično velikostjo, ekonomsko velikostjo KMG, OMD ter ne OMD območji
- Le KMG v največjih velikostih razredih (to je številčno zelo majhna skupina KMG) dosegajo zadovoljive dohodke na PDM. Skoraj celotna populacija KMG ne dosega zadovoljivih dohodkov
- Slaba struktura slovenskega kmetijstva (nizka povprečna velikost KMG, veliko samooskrbnih KMG, veliko nespecializiranih KMG, velik delež KMG uvrščen v območja z omejeni dejavniki za kmetovanje).
- Sektorji reji krav dojilj, pitanje govedi, reji drobnice, prireji mleka v gorskem OMD območju imajo izrazitejše dohodkovne probleme v primerjavi z ostalimi sektorji.
- Na nivoju EU je proizvodnja beljakovinskih rastlin prenizka, zato je EU velika neto uvoznica rastlinskih beljakovin.
- Večja odvisnost kmetijstva od javnih podpor, pri čemer so določeni sektorji bistveno bolj odvisni od drugih, zato so bolj izpostavljeni sprememba kmetijske politike.

- Dosedanja vrednost plačilnih pravic (na hektar) ni enaka za vsa KMG, zato imajo manjša KMG nižja neposredna plačila na ha od večjih KMG

- Prevelika prerazporeditev neposrednih plačil k najmanjšim KMG bo znižala plačila srednje velikim KMG, ki ne dosegajo zadovoljivega dohodka, imajo pa potencial za povečevanje dohodka s preusmeritvami in povečevanjem velikosti

- Majhen interes KMG, po vključevanju v individualne sheme za obvladovanje tveganj.

- KMG se zanašajo na »ad hoc« ukrepe obvladovanja tveganj.

- Neizvajanje določenih instrumentov za obvladovanje tveganj zaradi nizkega interesa KMG (npr. vzajemni sklad, zavarovanje kmetijske proizvodnje…).

- Slabša kakovost zbranih ekonomskih podatkov v okviru FADN.

- Opuščanje kmetovanja in posledično zaraščanje je bolj prisotno na OMD.

PRILOŽNOSTI

Gospodarska rast v Sloveniji omogoča, da KMG z nizkimi dohodki vse več le-tega pridobijo izven kmetijstva (plače izven kmetijstva). Ne kmetijski dohodek je za razliko od kmetijskega bolj stabilen, kar dodatno poveča odpornost KMG.

Skupni EU trg omogoča agilnim poveznikom ali skupinam, da si z delovanjem na tem trgu zagotovijo višji dohodek. Povečan interes kupcev za lokalne proizvode, proizvode višje kakovosti ter proizvode iz kratkih verig omogoča KMG, ki so se sposobna z uporabo znanja in tehnologije prilagoditi na te zahteve, da dosegajo višje dohodke.

Priložnosti

- Rast gospodarstva omogoča rast nekmetijskih virov dohodka (plače izven kmetijstva), ki so bolj stabilni kot kmetijski dohodek.

- Povpraševanje po proizvodih slovenskega kmetijstva na trgu EU in na tretjih trgih omogoča agilnim posameznikom ali skupinam višje dohodke.

- Napredek tehnike in tehnologij v družbi in njihov prenos v kmetijstvo omogoča doseganje višjih dohodkov v kmetijstvu (Analiza specifični cilj AKIS).

- Povečan interes kupcev za lokalne in EKO pridelke ter kratke verige omogoča povečanje dohodkov KMG.

NEVAROSTI

Dolgoročno nižji dohodek kmetijstva v primerjavi z gospodarstvom se kaže v vztrajnem zniževanju zaposlenosti v primernem sektorju. To je posledica dolgoročnega trenda zniževanja cen kmetijskih proizvodov. Poleg tega pa se na kmetijskih trgih (tako notranji EU, kot zunanji) pojavljajo motnje, ki so posledica pojava zdravstvenih in sanitarnih nesreč ter zunanjetrgovinskih sporov. Pojavlja se tudi vse več katastrofičnih vremenskih pojavov, ki prav tako negativno vplivajo na vse večjo nestabilnost kmetijskih trgov (tako proizvodov, kot tudi inputov). Dodatni problem v Sloveniji predstavlja relativna majhnost Slovenskega trga, kjer se vsa nihanja sosednjih trgov veliko bolj prenesejo na Slovenski trg.

Za Slovensko kmetijstvo, ki ima izredno nizke dohodke in je nadpovprečno odvisno od EU dohodkovnih podpor, negativno vpliva zniževanje javnih sredstev namenjenih kmetijstvu in zaostrovanje pogojev za njihovo pridobitev. Vse to se odraža tudi v vse večjem opuščanju kmetijske proizvodnje in zaraščanju marginalnih kmetijskih površin. Na te procese pa imajo vse večji vpliv socialni, ekonomski in demografski dejavniki na katere ima kmetijska politika omejen vpliv oz. nima nikakršnega vpliva in so posledica sprememb v celotni družbi.

Nevarnosti

- Zniževanje zaposlenosti v primarnem sektorju, kot posledica dolgoročno slabšega dohodkovnega položaja kmetijstva

- Dolgoročni trend zniževanja cen kmetijskih proizvodov.
- Pojav motenj na notranjem trgu EU in tretjih trgih zaradi pojava zdravstvenih in sanitarnih nesreč ter zunanjetrgovinskih sporov.
- Vse pogostejše pojavljanje katastrofičnih vremenskih pojavov in klimatskih sprememb.
- Velika nestanovitnost na kmetijskih trgih (proizvodov in »inputov«).
- Majhnost slovenskega trga v primerjavi s sosednjimi trgi znotraj EU povzroča večja nihanja cen kmetijskih pridelkov na slovenskem trgu.
- Zniževanje ravni javnih sredstev namenjenih kmetijstvu in zaostrovanje pogojev za pridobitev javnih sredstev.
- Za opuščanje kmetovanja so vse pomembnejši socialni, ekonomski in demografski dejavniki.

2.2.1.1 Drugi komentarji

Ni relevantno.

2.2.2 Opredelitev potreb, vključno z obvladovanjem tveganja, s pravičnejšo porazdelitvijo ter učinkovitejšim ciljanjem neposrednih plačil, kjer je to ustrezno, ob upoštevanju njihove kmetijske strukture

P1 Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG
P2 Ohranjanje proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč na OMD
P3 Obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij
P4 Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah
P5 Zagotavljanje prehranske varnosti

Druge obrazložitve, povezane z oceno potreb.

P1 Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG

Slovenija je glede na kazalnika neto dodane vrednosti in faktorskega dohodka v kmetijstvu daleč pod povprečjem EU. Primerjava dohodka med kmetijstvom in gospodarstvom dodatno pokaže izredno veliko razliko. Neposredna plačila so pomembno sistemsko sredstvo za zmanjševanje te razlike, hkrati pa imajo pozitiven vpliv na zagotavljanje stabilnost dohodka.

S prerazporeditvami dohodka od največjih prejemnikov k manjšim prejemnikom (z ukinitvijo plačilnih pravic in uvedbo zmanjšanj osnovnega plačila ter uvedbo prerazporeditvenega plačila) je omogočena bolj pravičnejša porazdelitev neposrednih plačil k KMG z najnižjimi dohodki.

P2 Ohranjanje proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč na OMD

V Sloveniji je v OMD vključenih kar 3/4 kmetijskih zemljišče v rabi. Neto dodana vrednost KMG na PDM v OMD je pod slovenskim povprečjem in bistveno pod vrednostmi območij izven OMD. Na OMD je zaznati upad kmetijske aktivnosti, počasnejšo rast povprečne velikosti KMG in zaraščanje kmetijskih površin. Kmetovanje na OMD je oteženo kar povzroča dodatne stroške in izpad prihodka. Naravne omejitve in prevladujoče trajno travinje pa pomembno omejujejo nabor možnih proizvodnih usmeritev. Ohranjanje kmetovanja na OMD je pomembno zaradi ohranitve proizvodnega potenciala, ohranjanja kulturne krajine in je bistveno za dolgoročno ohranjanje okolja in podeželja.

P3 Obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij (naslovljena delno)

Kmetijstvo v Sloveniji se tako kot tudi drugje po svetu, srečuje z različnimi tveganji, ki otežujejo pridelavo in prirejo ter vplivajo na višino in stabilnost dohodka. Vedno bolj občutni so vplivi podnebnih sprememb in pogostejše je pojavljanje katastrofičnih vremenskih pojavov. Glede na nižji interes KMG po individualnih instrumentih za

obvladovanje tveganj in načelni naklonjenosti po skupinskih oblikah obvladovanja tveganj, je bolj primerno, da se odpornost KMG poveča s skupinskimi instrumenti obvladovanja tveganj, ki razpršijo tveganje in stabilizirajo dohodek vključenih KMG.

Potreba glede obvladovanja tveganj se v okviru SN 2023-2027 naslavlja le delno, in sicer preko intervencij v okviru sektorja sadja in zelenjave (Opustitev spravila, Umik s trga za brezplačno razdelitev in Zavarovanje letine in proizvodnje), ki so namenjene organizacijam proizvajalcev v sektorju sadja in zelenjave, ki izvajajo operativne programe. Pridelava sadja ter glavnina pridelave zelenjave v Sloveniji namreč poteka na prostem, kar predstavlja veliko odvisnost od vremenskih pogojev in posledično velika tveganja v pridelavi. Poleg tega je pridelava sadja in zelenjave izpostavljena negativnim vplivom morebitnih kriznih situacij na trgu. Z izjemo te sektorske intervencije SN 2023–2027 upravljanja tveganj ne naslavlja. V razpravah z deležniki, ki so potekale, sami deležniki niso izkazali interesa po sodelovanju v shemah vzajemnega sklada, zato smo odstopili od tovrstne intervencije. Sodelovanje v vzajemnem skladu za njih predstavlja dodaten strošek in vprašljiv učinek, glede na pričakovanja posameznih sektorjev. Bolj smiselno je zato, da se vzajemni sklad predvidi v sektorju, ki je tudi z vidika podnebnih groženj najbolj obremenjen (sektor sadja in zelenjave), v okviru OP. Na nacionalni ravni namreč že imamo vzpostavljene in delujoče instrumente za obvladovanje tveganj, kot je komercialno zavarovanje kmetijske proizvodnje. Iz državnega proračuna se zagotavlja sofinanciranje dela teh premij, s čimer želimo povečati interes proizvajalcev, da zavarujejo svojo proizvodnjo. Nacionalna sredstva pa se zagotavljajo tudi za primer večjih, katastrofičnih tveganj, takrat se sprožijo t.i. »ad hoc« ukrepi (državne pomoči).

P4 Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah

Sektorji reji krav dojilj, pitanje govedi, reji drobnice, prireji mleka v gorskem OMD območju imajo izrazitejše dohodkovne probleme v primerjavi z ostalimi sektorji, saj dosegajo za več kot polovico manjše dohodke. To so tudi sektorji, ki edini lahko izkoriščajo v Sloveniji prevladujoče trajno travinje. Struktura teh sektorjev je v primerjavi z EU bistveno slabša, saj so nekajkrat manjši, pestijo pa jih tudi strukturni problemi z upadanjem proizvodnega potenciala S proizvodno vezanimi podporami tem sektorjem v težavah omogočimo delno nadomestitev nižjih dohodkov in s tem omilimo potencialni upad proizvodnega potenciala in nadaljnje izkoriščanje prevladujočega trajnega travinje. Vezava podpore na minimalne vstopne pragove daje signal KMG, da morajo povečati stalež živali na KMG, kar jim prinese boljše ekonomske rezultate. Večja podpora za tiste pitance, ki so vključeni v sistem Izbrana kakovosat, prav tako daje signal rejcem, da je potrebno za izboljšanje ekonomskega položaja dvigniti kakovost.
Poleg teh sektorjev pa je zaradi slabše samooskrbe na nivoju EU potrebno vzpodbujati proizvodnjo beljakovinskih rastlin. Vezava podpore na minimalno obtežbo živine na kmetijska zemnljišča (GVŽ/ha) za tiste beljakovinske rastline, ki se uporabljajo izključno za krmo živine, poveča učinkovitost proizvodno vezane podpore v tem sektorju.
.

P5 Zagotavljanje prehranske varnosti

Za prehransko varnost je ključno ohranjanje in izboljšanje pridelovalnega potenciala ter obsega kmetijskih zemljišč. Na ohranjanje obseg kmetijskih zemljišč pomembno vpliva primeren dohodek KMG, ki omogoča obstoj KMG in tako preprečuje opuščanje pridelave in zaraščanje. Zaradi spleta različnih dejavnikov (dohodkovnih, okoljskih, demografskih, socialnih in drugih) je proces opuščanja pridelave in zaraščanja bolj intenziven na OMD. Glavni instrument kmetijske politike za ohranjanje kmetovanja in tako proizvodnega potenciala ter obsega kmetijskih zemljišč so javne podpore v obliki neposrednih plačil in OMD plačil.

<u>Ocena potreb, na podlagi SWOT analize, v povezavi z upravljanjem s tveganji</u>

Kmetijstvo v Sloveniji se, tako kot tudi drugje po svetu, srečuje z različnimi tveganji, ki otežujejo pridelavo in prirejo ter vplivajo na višino in stabilnost dohodka. Vedno bolj občutni so vplivi podnebnih sprememb in pogostejše je pojavljanje katastrofičnih vremenskih pojavov. Glede na nižji interes KMG po individualnih instrumentih za obvladovanje tveganj in načelni naklonjenosti po skupinskih oblikah obvladovanja tveganj, je bolj primerno, da se odpornost KMG poveča s skupinskimi instrumenti obvladovanja tveganj, ki razpršijo tveganje in stabilizirajo dohodek vključenih KMG.

Potrebe se bodo naslavljale predvsem preko osnovne dohodkovne podpore (neposrednih plačil), dopolnilnega prerazporeditvenega plačila, plačil za območja OMD ter proizvodno vezanih plačil. Za obvladovanje tveganj v Sloveniji ni bilo izkazanega interesa za vzajemni sklad, zato tu izven strateškega načrta nadaljujemo s sofinanciranjem zavarovalnih premij in posredno problematiko naslavljamo preko specifičnega cilja 2 in drugih naložb ter sektorskih intervencij v sektorju sadja in zelenjave.

<u>Ocena potreb v povezavi s pravičnejšo ter bolj ciljno in učinkovito razporeditvijo neposrednih plačil</u>

Porazdelitev neposrednih plačil med upravičence je v veliki meri odvisna od koncentracije uporabe kmetijskih zemljišč. Praviloma KMG z večjo površino prejme več neposrednih plačil. V Sloveniji je v letu 2019 20 % največjih prejemnikov neposrednih plačil prejelo okoli 64% vseh neposrednih plačil, kar kaže, da je koncentracija neposrednih plačil v Sloveniji pod povprečjem EU, kjer 20 % prejemnikov prejme 80 % vseh neposrednih plačil (EK 2018).

Zaradi notranje konvergence plačilnih pravic se povprečna vrednost neposrednega plačil na upravičenca v interkvartilnem območju od leta 2015 postopoma povečuje. Na drugi strani se delež sredstev, ki jih prejme 20% največjih prejemnikov neposrednih plačil rahlo zmanjšuje. Kljub temu je delež sredstev, ki jih prejmejo največji prejemniki dokaj visok, saj1,5 % največjih prejemnikov (828 KMG) prejme kar 20 % vseh neposrednih plačil.

Model neposrednih plačil SN 2023-2027 prvič uvaja povsem novo dopolnilno prerazporeditveno plačilo, ki se nameni vsem kmetijskim gospodarstvom **za prvih 8,2 ha**. S tem pa tudi prispeva k bolj pravični porazdelitvi neposrednih plačil ter učinkovitejšemu usmerjanju dohodkovne podpore za trajnostnost.

Učinek na razporeditev ima tudi 100% notranja konvergenca. Z novim modelom neposrednih plačil ukinjamo plačilne pravice in uvajamo enotno plačilo na hektar, kar pomeni ukinitev zgodovinskih dodatkov v vrednosti plačilnih pravic . Enotno plačilo na hektar pomeni bolj odprt, razumljiv in pregleden sistem, enotno obravnavo, saj vsi kmetje prejmejo enako plačilo na hektar in plačilo za vse upravičene površin.

Upoštevajoč velikostno strukturo slovenskega kmetijstva, 100% notranja konvergenca in degresijo na osnovnem plačilu za trajnostnost ter uvedbo prerazporeditvenega plačila, ocenjujemo, da bo za osnovno prerazporeditveno plačilo za trajnostnost zadostoval finančni obseg sredstev, ki bo manjši od obveznih 10% neposrednih plačil. Uporabe te derogacije pomeni, da bo za novo o intervencijo zadostovalo 5% neposrednih plačil.

2.2.3 Intervencijska strategija.

Intervencije, ki bodo naslavljale specifični cilj/ horizontalni cilj

INP1: Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost
INP2: Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost
INP3 - INP7: Vezane dohodkovne podpore
IRP1: Plačilo za naravne ali druge omejitve

Pregled

INTERVENCIJSKA STRATEGIJA ZA SPECIFIČNI CILJ 1

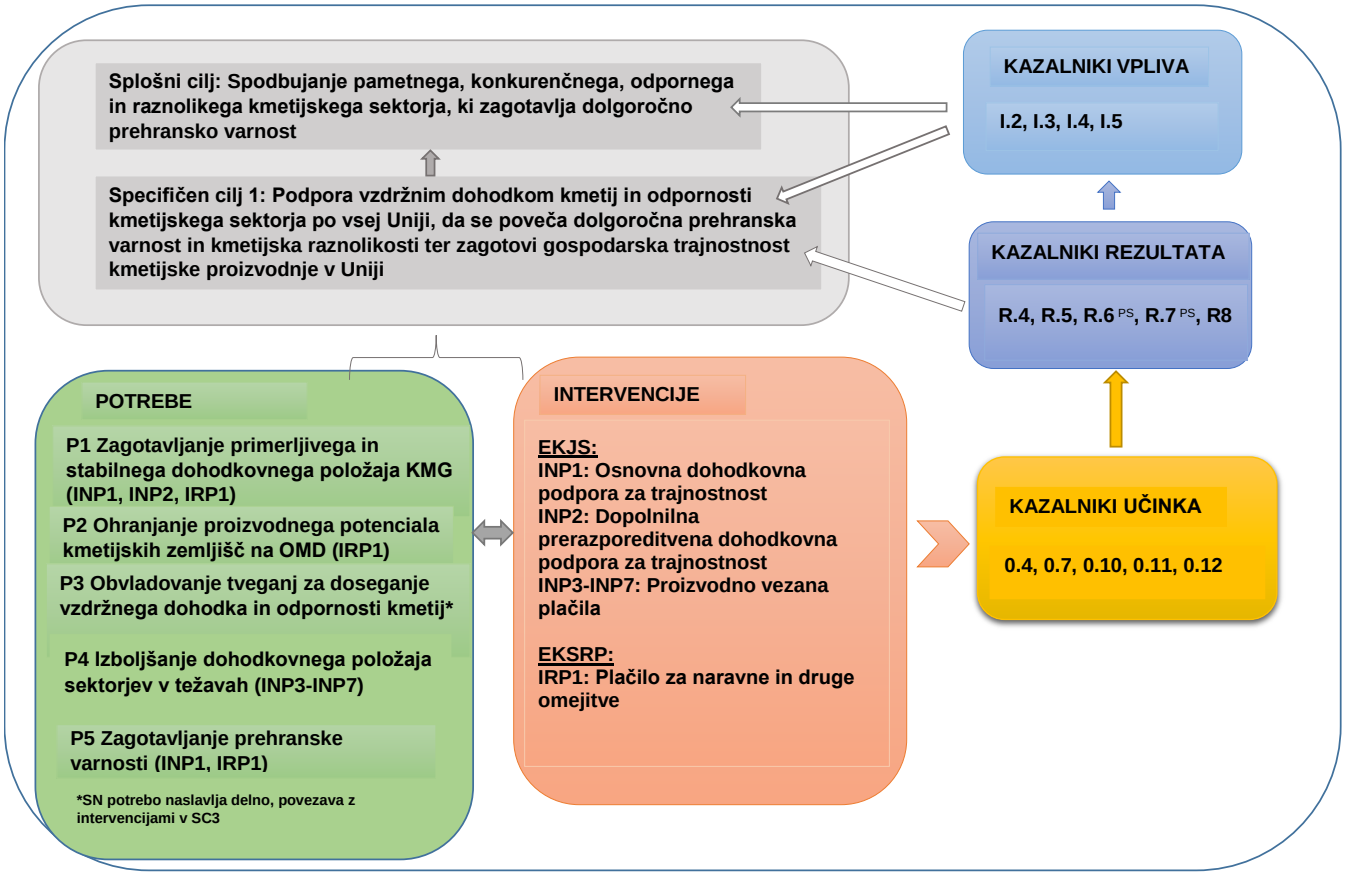

Za slovensko kmetijstvo je značilna raznolika in dualna struktura KMG, t.j. struktura z izrazito tržno usmerjenimi KMG na eni strani, ki stremijo k pridelavi kakovostne in raznolike hrane ter doseganju višje dodane vrednosti ter na drugi strani s samooskrbnimi KMG, ki prispevajo k ohranjanju vitalnega in obdelanega podeželja.

Kmetijska proizvodnja je izpostavljena nestanovitnosti trgov, predvsem zaradi narave proizvodnje, ki se pretežno izvaja na prostem in je odvisna od vremenskih razmer kot tudi vpliva globalizacije trgov. Rastlinska proizvodnja je še nekoliko bolj nestabilna kot živalska. Vse pogostejše je pojavljanje katastrofičnih vremenskih pojavov in vedno večji je vpliv podnebnih sprememb. Na proizvodnjo in razmere na trgu pa vpliva tudi pojav bolezni in škodljivcev.

Majhnost slovenskega trga v primerjavi s sosednjimi trgi znotraj EU povzroča večjo nestabilnost cen kmetijskih pridelkov na slovenskem trgu. Nihanje cen in obsega kmetijske proizvodnje lahko povzroči likvidnostne težave kmetov, negotovost glede dohodkov in nizka produktivnost pa vodijo v zastoj investicij in dolgoročno v zmanjšanje konkurenčnosti ter v stagnacijo ali celo v krčenje kmetijske proizvodnje. Zaznati je trend dolgoročnega zniževanja cen kmetijskih proizvodov.

Slovenija je glede na kazalnike podjetniškega dohodka, neto dodane vrednosti in faktorskega dohodka v kmetijstvu med najnižjimi v EU. To je med drugim tudi odraz slabše strukture slovenskega kmetijstva (nizka povprečna velikost KMG, veliko samooskrbnih KMG, veliko nespecializiranih KMG, velik delež KMG uvrščen v območja z omejeni dejavniki za kmetovanje (OMD)). Na odpornost, konkurenčnost kot tudi sposobnost preživetja KMG vplivajo javne podpore, od katerih pa so določeni kmetijski sektorji bistveno bolj odvisni od drugih. Javna sredstva namenjena kmetijstvu se dolgoročno sicer znižujejo, zaostrujejo pa se tudi pogoji za pridobitev le teh, kar lahko vpliva na ohranitev kmetijske dejavnosti in obsega kmetijske proizvodnje.

Javne podpore v obliki neposrednih plačil (osnovna dohodkovna in dopolnilna prerazporeditvena podpora za trajnostnost) in OMD plačil (plačila za naravne in druge omejitve) so pomemben dejavnik, ki vsaj delno izboljšujejo slabši dohodkovni položaj KMG ter zaradi svoje stabilnosti zmanjšujejo dohodkovna nihanja. Pri porazdelitvi neposrednih plačil je treba posebno pozornost nameniti odpornosti KMG, še posebej malih KMG in KMG na območjih z naravnimi ali drugimi omejitvami za kmetovanje OMD plačila še dodatno izravnavajo razlike v dohodkovni ravni in prispevajo k vzdržnim dohodkom in ohranjanju kmetijske dejavnosti na območjih s težjimi pogoji za kmetovanje. Pomembno dohodkovno podporo predstavljajo tudi vezane dohodkovne podpore ki prispevajo k izboljšanju položaja in konkurenčnosti kmetijskih sektorjev v težavah. Vse te podpore lahko obravnavamo kot

blažilce nihanj v kmetijstvu in s tem stabilizacije dohodka in ohranjanja proizvodnega potenciala. Javne podpore so pomembne tudi kot pomoč pri izpadu dohodka v primeru izrednih dogodkov. V letu 2020 so kmetje tako prejeli finančna nadomestila, zaradi izpada dohodka povezanega s covid-19.

Intervencije v okviru specifičnega cilja 1: *Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti kmetijskega sektorja po vsej Uniji, da se poveča dolgoročna prehranska varnost in kmetijska raznolikosti ter zagotovi gospodarska trajnostnost kmetijske proizvodnje v Uniji (SC1)* naslavljajo 5 potreb, od skupno 37 identificiranih v okviru SN 2023-2027 in bodo prispevale k uresničevanju splošnega cilja SKP: *Spodbujanje pametnega, konkurenčnega, odpornega in raznolikega kmetijskega sektorja, ki zagotavlja dolgoročno prehransko varnost*. V SC1 so preko intervencij naslovljene sledeče potrebe: P1 Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG, P2 Ohranjanje proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč na OMD, P4 Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah, P5 Zagotavljanje prehranske varnosti in P3 Obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij, ki je v SN 2023-2027 naslovljena delno preko intervencij v okviru sektorja sadja in zelenjave v SC3 (Opustitev spravila, Umik s trga za brezplačno razdelitev in Zavarovanje letine in proizvodnje), ki so namenjene organizacijam proizvajalcev v sektorju sadja in zelenjave, ki izvajajo operativne programe. Podrobnejše informacije glede obvladovanj tveganj so predstavljene v okviru utemeljitve potrebe P3 in opisa intervencij (Opustitev spravila, Umik s trga za brezplačno razdelitev in Zavarovanje letine in proizvodnje) v SC3. Potrebo P1 Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG naslavlja tudi intervencija Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete v okviru SC7, ki zagotavlja dodatno dohodkovno podporo mladim kmetov in olajša zagon kmetijske dejavnosti. Potrebi P1 Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG ter P5 Zagotavljanje prehranske varnosti naslavja tudi intervencija Plačila Natura 2000 v okviru SC6.

Intervencije v okviru SC1 usmerjene prednostno v ohranjanje in izboljšanje dohodka KMG ter ohranitev proizvodnega potenciala in obsega kmetijskih zemljišč bodo vplivale na:

- zmanjšanje razlik v dohodku (sprememba kmetijskega dohodka v primerjavi s splošnim gospodarstvom) (kazalnik: I.2)
- zmanjšanje variabilnosti dohodkov kmetij (sprememba kmetijskega dohodka) (kazalnik I.3),
- vzdržne dohodke kmetij: sprememba ravni kmetijskega dohodka po vrsti kmetovanja (v primerjavi s povprečjem v kmetijstvu) (kazalnik I.4)
- ozemeljsko ravnovesje: sprememba kmetijskega dohodka na območjih z naravnimi omejitvami (v primerjavi s povprečjem) (kazalnik I.5)

Opis intervencij:

INP1: Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost

Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost naslavlja sledeči potrebi:

P1 Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG
P5 Zagotavljanje prehranske varnosti

Neposredna plačila v obliki osnovne dohodkovne podpore za trajnost zagotavljajo osnovno raven dohodka in imajo pomembno stabilizacijsko vlogo, preko pogojenosti pa se krepi tudi vloga neposrednih plačil pri ohranjanju javnih dobrin ter ekosistemskih storitev. Z letom 2023 se ukinejo plačilne pravice iz obdobja 2015 - 2022, kar pomeni ukinitev zgodovinskih dodatkov, ki so se skozi leta vezali na plačilne pravice in katerih glavnina vrednosti izvira iz leta 2006. Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost je proizvodno nevezano plačilo in je namenjena kmetom kot direktna dohodkovna podpora za trajnostnost in odpornost KMG. Podpora se dodeli letno v obliki enotnega plačila na hektar ugotovljene upravičene površine na katerem nosilec KMG izvaja kmetijsko dejavnost. Ker je podpora proizvodno nevezana, je neodvisna od tekočega obsega kmetijske proizvodnje in predstavlja za KMG stabilen vir prihodka. Učinek osnovne dohodkovne podpore se bo spremlja s kazalnikom: O.4 Število hektarjev, ki prejemajo osnovno dohodkovno podporo.

Stabilen in konkurenčen dohodkovni položaj KMG pomembno vpliva na ohranjanje obseg kmetijskih zemljišč in omogoča obstoj in odpornost KMG in tako preprečuje zmanjševanje obsega ali celo opuščanje pridelave in zaraščanje. Z obdelanostjo kmetijskih površin se prispeva k prehranski varnosti, zagotavlja se potencial resursov za kmetijsko proizvodnjo in krepi se zagotavljanje javnih dobrin kmetijstva na področju varstva okolja in ohranjanja kulturne krajine.

Uspešnost izvajanja intervencije Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost, se bo spremljalo s sledečimi kazalniki rezultata:
R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost (ciljna vrednost: 93,79 %)

R. 6[PS] Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem) (ciljna vrednost: 94,01 %)
R. 7[PS] Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem) (ciljna vrednost: 102,28 %)

INP2: Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost

Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost naslavlja potrebo:
P1 Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG

Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost prispeva k večji stabilnosti dohodka na KMG in boljši ter pravičnejši porazdelitvi neposrednih plačil. Nameni se le kmetijskim gospodarstvom do velikosti 8,2 hektarja, ki je povprečna velikost kmetijskih gospodarstev, ki oddajajo zbirno vlogo. Pri tem bo podpora enotna za vse hektarje do 8,2 hektarja (se ne bo razlikovala). Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost je letno plačilo, ki je v celoti proizvodno nevezano in ni odvisno od obsega ali vrste proizvodnje, ampak se dodeli kot enotno plačilo na ugotovljeni upravičeni hektar. Upravičenci so nosilcem KMG, ki so upravičeni do plačila v okviru osnovne dohodkovne podpore za trajnostnost. Učinek dopolnilna prerazporeditvene dohodkovne podpore se bo spremlja s kazalnikom: O.7 Število hektarjev za dopolnilno prerazporeditveno dohodkovno podporo.

Uspešnost izvajanja intervencije Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost, se bo spremljalo s sledečimi kazalniki rezultata:
R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost (ciljna vrednost: 93,79 %)
R. 6[PS] Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem) (ciljna vrednost: 94,01 %)
R. 7[PS] Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem) (ciljna vrednost: 102,28 %)

IRP1: Plačilo za naravne ali druge omejitve (OMD plačila)

Plačilo za naravne ali druge omejitve naslavlja sledeče potrebe:
P1 Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG
P2 Ohranjanje proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč na OMD
P5 Zagotavljanje prehranske varnosti

Slovenija ima 76,2 % vseh kmetijskih zemljišč v rabi na območjih z omejenimi dejavniki (OMD) in za namen ohranjanja proizvodnega potenciala in kulturne krajine je ključno ohranjanje kmetovanja na teh območjih. K temu lahko pozitivno pripomore plačilo za naravne in druge omejitve, ki dopolnjuje osnovno dohodkovno podporo za trajnostnost in omogoča dodatno izravnavo slabšega dohodkovnega položaja KMG na območjih s težjimi pogoji za kmetovanje. Plačilo za naravne ali druge omejitve je letno proizvodno nevezano plačilo in se dodeli s ciljem, da se upravičencem nadomesti vse ali del dodatnih stroškov in izpada dohodka, kar vpliva na uravnavanje ekonomskega položaja na KMG, ohranjanje delovnih mest in posledično ohranjanje obdelanosti kmetijskih zemljišč. Z obdelanostjo kmetijskih površin se zagotavlja ohranjanje proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč, ki so za kmetijsko proizvodnjo manj primerna in je pridelava otežena, s tem pa se posledično ohranja biotska raznovrstnost ter prepreči zaraščanje površin. Posebna pozornost bo namenjena spodbujanju trajnostne rabe kmetijskih zemljišč in posledično trajnostni proizvodnji hrane, kar bo pozitivno vplivalo na okolje in kakovost življenja. Plačilo za naravne ali druge omejitve se dodeli za upravičen hektar v skladu s sprejetimi pravili o točkovanju KMG v OMD in formulo za izračun plačila OMD skupnimi pravili. Do podpore so upravičeni nosilci KMG na gorskih območjih, območjih z naravnimi omejitvami ter območjih s posebnimi omejitvami in drugimi specifičnimi omejitvami. Učinek plačil za naravne ali druge omejitve se spremlja s kazalnikom: O.12 Število hektarjev, ki prejemajo podporo za območja z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami, vključno z razčlenitvijo po vrsti območij. Uspešnost izvajanja plačila za naravne ali druge omejitve se bo spremljalo s sledečimi kazalniki rezultata:
R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost (ciljna vrednost: 93,79 %)
R.7 [PS] Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem) (ciljna vrednost: 102,28 %)

INP3-INP7: Vezane dohodkovne podpore

Vezane dohodkovne podpore naslavljajo potrebo:
P4 Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah

Določeni kmetijski sektorji v Sloveniji so v slabšem ekonomskem položaju kot ostali. Njihov proizvodni potencial je v upadanju oziroma zelo nestanoviten. To je posledica različnih socio-ekonomskih razlogov, strukturnih razlogov in dejstva, da je Slovenija majhen trg. S proizvodno vezanimi plačili naslavljamo specifične probleme za sektorje v težavah in so namenjena ohranjanju kmetovanja, ekonomičnosti in obsega proizvodnje v teh sektorjih. V SN 2023-2027 bomo proizvodno vezana plačila usmeri predvsem v rejo govedi po celotni Sloveniji, rejo kraj dojilj prav tako po celotni Sloveniji, prirejo mleka v gorskem območju ter rejo drobnice. Predlogi izhajajo iz analize, ki jo je opravila Biotehniška fakulteta8, iz katere izhaja da je pomembno merilo pri odločanju ekonomski kazalnik BDV/h (BDV/vsota analitično ocenjenih efektivnih ur dela na KMG). Poleg teh sektorjev bomo dodatno v Sloveniji spodbujali tudi proizvodnjo beljakovinskih rastlin in 2 % ovojnice namenili temu deficitarnemu sektorju.

INP3: Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice je dohodkovna podpora namenjena zlasti ohranjanju obsega drobnice. Težave, s katerimi se srečuje sektor reje drobnice v Sloveniji so upad števila živali, nizka obtežba kmetijskih gospodarstev z drobnico, majhne črede na kmetijskih gospodarstvih, večinoma gre za tradicionalne reje in tudi za avtohtone pasme s stopnjo ogroženosti kritična in ogrožena. Z uravnavanjem zlasti ekonomskega položaja kmetij dohodkovna podpora prispeva k ohranitvi kmetij, ki se ukvarjajo z rejo drobnice in večji konkurenčnosti sektorja.

INP4: Vezana dohodkovna podpora za rejo govedi je namenjena zlasti ohranjanju obsega pitanega goveda. Prireja mesa govedi je ena najpomembnejših proizvodnih usmeritev slovenskega kmetijstva in se v zadnjih letih sooča s poslabšanimi ekonomskimi razmerami. Govedoreja kmetijam omogoča, da lahko izkoristijo prednost travinja in območij OMD, ki v Sloveniji prevladujejo. S pomočjo podpore za pitanje govedi se bo prispevalo k ohranitvi kmetij z rejo govedi in tudi k večji konkurenčnosti sektorja. Z vezavo podpore le na govedo rojeno in zaklano v Sloveniji pa se poleg cilja izboljšanja konkurenčnosti zasleduje še cilj izboljšanja kvalitete. Proizvodno vezana dohodkovna podpora ima obliko enotnega, letnega plačila na govedo.

INP5: Vezana dohodkovna podpora za krave dojilje je predvsem namenjena za ohranjanje obsega krav dojilj in izboljšanju konkurenčnosti v sektorju v težavah. Reja krav dojilj sodi med ekonomsko manj učinkovite kmetijske panoge. Krave dojilje pomembno omogočajo izrabo travinja, ki v Sloveniji predstavlja več kot polovico vseh kmetijskih zemljišč v uporabi in ki je še zlasti značilno za OMD. Prav tako s pašo preprečujejo zaraščanje. Vezanost plačil je zato pomembna, tako z okoljskega vidika kot z ekonomskega vidika ohranjanja tovrstne proizvodnje na teh območjih. Proizvodno vezana dohodkovna podpora ima obliko letnega plačila na žival in je namenjena nosilcem KMG, ki redijo krave dojilje.

INP6: Vezana dohodkovna podpora za mleko v gorskih območjih (GO) je namenjena zlasti ohranjanju obsega krav molznic v gorskih območjih. Proizvodno vezana dohodkovna podpora ima obliko letnega plačila na žival in je namenjena nosilcem KMG, ki se ukvarjajo s prirejo mleka v gorskih območjih in se dodeli letno kot plačilo na kravo molznico. Z dohodkovno podporo se krepi tržna usmerjenost kmetij in izboljšuje konkurenčnost kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s prirejo mleka v gorskih območjih, saj je njihova neto dodana vrednost v primerjavi s kmetijskimi gospodarstvi izven teh območij bistveno nižja.

Učinek vezanih dohodkovnih podpor za rejo drobnice, rejo govedi, mleko v GO in rejo krav dojilj se bo spremljal s kazalnikom: O.11 Število živali, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo. Uspešnost izvajanja intervencij INP3-INP6 pa se bo spremljajo s kazalnikom rezultata: R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti (ciljna vrednost: 35,26 %).

INP7: Vezana dohodkovna podpora za beljakovinske rastline je namenjena povečanju obsega pridelave beljakovinskih rastlin in izboljšanju konkurenčnosti pridelave. Proizvodno vezano plačilo za beljakovinske rastline je oblika proizvodno vezane dohodkovne podpore v okviru neposrednih plačil in ima obliko letnega plačila na upravičen hektar. Težave, s katerimi se pridelava beljakovinskih rastlin sooča, so majhna posestna struktura, razdrobljenost njivskih površin, ki se v večini primerov nahajajo na območjih z omejenimi dejavniki, ter slabša tehnološka raven pridelave beljakovinskih rastlin zmanjšuje konkurenčnost njihove pridelave. Beljakovinske rastline imajo pomembno vlogo pri izboljšanju prireje govejega mesa in kravjega mleka. Učinek proizvodno vezanih plačil za beljakovinske rastline se bo spremljalo s kazalnikom O.10 Število hektarjev, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo. Uspešnost izvajanja proizvodno vezanega plačila za beljakovinske rastline pa se bo spremljalo s sledečim kazalnikom rezultata:
R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti (ciljna vrednost: 35,26 %)

[8] Analiza vpliva sprememb nekaterih ukrepov SKP po 2023 na kmetijske sektorje in na tipična kmetijska gospodarstva izvedena s pomočjo modela kmetijskih gospodarstev, Biotehniška fakulteta

Prispevek intervencij

Intervencije v okviru SC1 bodo prispevale tudi k izboljšanju odpornosti kmetijstva, ohranitvi proizvodnega potenciala in trajnostne proizvodnje hrane, prehranski varnosti ter trajnostnemu upravljanju z naravnimi viri in zagotavljanja javnih dobrin. S tem bodo prispevale k uresničevanju ciljev nacionalne Resolucije »Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021.«:
- odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane: *primerljiv dohodkovni položaj, stabilnost dohodka, ohranitev proizvodnega potenciala in obsega kmetijskih zemljišč.*

Nadalje bodo intervencije prispevale izpolnjevanju priporočil EK za Slovenijo za pripravo SN 2023-2027:
- izboljševanje sposobnosti preživetja kmetij *z izboljšanjem ciljne usmerjenosti in porazdelitve neposrednih plačil, zlasti s posebnim upoštevanjem malih kmetij in delno samooskrbnih kmetij (na primer z uporabo dopolnilne prerazporeditvene dohodkovne podpore za trajnostnost in zmanjšanje plačil) ter območij z naravnimi ali drugimi specifičnimi omejitvami, ter z napredkom v procesu notranje konvergence. Upoštevati je treba tudi druge načine za ohranitev bistvene kmetijske dejavnosti, da se ohranijo naravne značilnosti.*
- podpiranje odpornosti kmetijstva *z izboljšanjem stabilnosti kmetijskih dohodkov, prizadetih zaradi pogostih in hudih ekstremnih vremenskih dogodkov ter izpostavljenosti kmetijske proizvodnje nestanovitnim cenam kmetijskih proizvodov, z razvojem ustreznih orodij za upravljanje tveganj.*

Ključen pa bo tudi prispevek intervencij k ciljem Strategije od »vil do vilic«:
- zagotavljanje prehranske varnosti, *ki se odraža tudi ohranjenem proizvodnem potencialu in obsegu kmetijskih zemljišč.*

Finančna podpora intervencij

Intervencije v okviru SC1 bodo podprte s sredstvi EKJS ter sredstvi EKSRP za plačila za območja z naravnimi in posebnimi omejitvami, kar pomeni povezovanje in dopolnjevanje na eni strani dohodkovne podpore preko neposrednih plačil, ki imajo pomembno stabilizacijsko in ohranitveno vlogo, krepi pa se tudi vpliv na zagotavljanje javnih dobrin ter ekosistemskih storitev in na drugi strani podpore iz sredstev razvoja podeželja za namen ohranjanja in spodbujanja trajnostnega razvoja kmetijske dejavnosti, ki posledično vpliva tudi k zmanjševanju zaraščanja kmetijskih zemljišč ter varovanju in ohranjanju naravnih virov in krajine.

2.2.4 Kjer potrebno, utemeljite za uporabo InvestEU in pričakovan prispevek k specifičnemu cilju.

Ni relevantno.

2.2.5 Izbor kazalnika(ov) rezultata

Kazalniki rezultata	**Ciljna vrednost**
R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost	93,79 %
R.5 Obvladovanje tveganj: delež kmetij z instrumenti za obvladovanje tveganj, ki prejemajo podporo iz SKP	0,014 %
R.6[PS] Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem)	94,01 %
R.7[PS] Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)	102,28 %
R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti	35,26 %

Utemeljitev ciljev in povezanih mejnikov.

Za specifični cilj 1 je je izbranih pet ustreznih kazalnikov rezultata.

Izbrani kazalniki prispevajo k:
- zagotavljanju primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG;
- obvladovanju tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij;
- ohranjanju kmetijske proizvodnje na območjih z naravnimi omejitvami;

- izboljšanju dohodkovnega položaja sektorjev v težavah in
- zagotavljanju prehranske varnosti.

R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost

Vrste intervencij iz specifičnega cilja 1 za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost so:
- Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost;
- Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost;
- Proizvodno vezana plačila;
- Plačilo za naravne ali druge omejitve;
- Plačila Natura 2000.

Kazalnik R.4 je izražen kot odstotek skupnih kmetijskih zemljišč v uporabi in odraža delež območij, ki ga zajema dohodkovna podpora, pri čemer se izboljšuje okolje, podnebje, zdravje ljudi, rastlin in živali ter dobro počutje živali. Za izračun kazalnika se v številcu upoštevajo površine (brez dvojnega štetja), za katere za katere veljata dohodkovna podpora.. Ocenjena površina je 450.000 ha. V imenovalcu se upoštevajo vrednosti kazalnika stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi v Sloveniji (479.820 ha).

Ciljna vrednost za kazalnik R.4 je 93,79 %. Vrednost mejnikov je skozi vsa leta enaka ciljni vrednosti.

S podprtjem 93,79 % kmetijskih zemljišč v uporabi bo zagotovljen primerljiv in stabilen dohodkovni položaj kmetijskih gospodarstev in prehranska varnost prebivalcev Republike Slovenije. Hkrati bo izboljšan dohodkovni položaj sektorjev v težavah in ohranjena kmetijska proizvodnja na območjih z naravnimi omejitvami.

Na 93,79 % kmetijskih zemljišč v uporabi bo zagotovljeno izpolnjevanje osnovnih standardov za podnebje in okolje, javno zdravje ter zdravje živali in rastlin in dobrobit živali.

R.5 Obvladovanje tveganj: delež kmetij z instrumenti za obvladovanje tveganj, ki prejemajo podporo iz SKP

Kazalnik R.5 količinsko opredeli obseg orodij za obvladovanje tveganj. Ciljna vrednost je določena na podlagi ocene števila vključenih KMG v nov operativni program za sadje in zelenjavo v okviru intervencij Zavarovanje letine in proizvodnje, Umik s trga za brezplačno razdelitev ter Opustitev spravila, glede na skupno število KMG v Sloveniji. Načrtuje se en operativni program za sadje zelenjavo z najmanj 10 KMG. V imenovalcu se upoštevajo vrednosti kazalnika stanja C. 12 Kmetijska gospodarstva = 69.900.

Ciljna vrednost za kazalnik R.5 je 0,014 %. Vrednost mejnikov je skozi vsa leta enaka ciljni vrednosti.

R.6^{PS} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem*)*

Kazalnik R.6 prikazuje povprečno dodatna neposredno plačilo na hektar, odobreno upravičencem pod povprečno velikostjo KMG, v primerjavi s povprečnim neposrednim plačilom na hektar, odobrenim celotni populaciji KMG, ki prejmejo neposredna plačila. Če kazalnik presega 100 %, to pomeni, da upravičenci pod povprečno velikostjo kmetije v povprečju prejmejo znesek na hektar, ki presega povprečje.

Pri izračunu kazalnika se upošteva vrednost neposrednih plačil (vse sheme) in površina aktiviranih plačilnih pravic za obdobje 2014-2020 za vse KMG, ki so prejeli neposredna plačila. Za obdobje po 2023 se osnovno plačilo korigira z upoštevanjem ukinitve plačilnih pravic.

Vrednost kazalnika za leto 2020 znaša 87,20 %, s korigirano vrednostjo neposrednih plačil pa 94,01 %. To je posledica v povprečju razporeditve višjih vrednosti plačilnih pravic (in s tem višje vrednosti skupnih neposrednih plačil) na večjih KMG. Na povečevanje kazalnika bo imela vpliv tudi uvedba dopolnilne prerazporeditvene dohodkovne podpore za trajnostnost in degresije osnovnega plačila. Le-ta bo namenjena KMG, ki so manjša od povprečja KMG in bodo prejela neposredna plačila. Na drugi strani pa je ocena razporeditve plačil za Shemo za podnebje in okolje ter proizvodno vezanih podpor nekoliko težavnejša. Glede na dosedanje izkušnje bi lahko ta plačila kazalnik zniževala.

Ciljna vrednost za kazalnik R.6 je tako 94,01 %. Vrednost mejnikov je skozi vsa leta enaka ciljni vrednosti.

Glede na pričakovano rast kazalnika zaradi ukinitve plačilnih pravic, uvedbe dopolnilne prerazporeditvene dohodkovne podpore za trajnostnost in uvedbe degresije na osnovno plačilo, pričakujemo, da bo dohodek manjših KMG nekoliko višji in bo tako omogočil ohranitev manjših KMG.

R.7[PS] Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)

Kazalnik R.7 kaže povprečno dodatno dohodkovno podporo na hektar, dodeljeno upravičencem, ki imajo upravičene hektarje na območjih s posebnimi potrebami, v primerjavi s povprečno dohodkovno podporo na hektar za celotno populacijo upravičencev.

Za izračun kazalnika se upošteva površina (brez dvojnega štetja) kmetijskih zemljišč v uporabi in vrednost dohodkovnih plačil (neposredna plačila in OMD plačila) za leto 2020.

Ciljna vrednost za kazalnik R.7 je 102,28 %, kar pomeni, da kmetije na območjih s posebnimi potrebami v povprečju prejmejo znesek na hektar, ki presega povprečje. Glede na intervencije za obdobje 2023-2027 je težko napovedati spremembe kazalnika, čeprav bi se lahko nekoliko zvišal zaradi ukinitve plačilnih pravic, ki so na OMD nekoliko nižje in uvedbo dopolnilne prerazporeditvene dohodkovne podpore za trajnostnost, ki je namenjena manjšim kmetijam, ki jih je v povprečju nekoliko več kot izven OMD. Dodatno bi lahko na kazalnik pozitivno vplivala uvedba proizvodno vezanih podpor samo za sektorje na OMD.

Vrednost mejnikov je skozi vsa leta enaka ciljni vrednosti. S krepitvijo podpor za KMG na območjih s posebnimi potrebami bomo ohranili kmetovanja na območjih z naravnimi ali drugimi omejitvami. To je pomembno zaradi ohranitve proizvodnega potenciala, ohranjanja kulturne krajine in je bistveno za dolgoročno ohranjanje okolja in podeželja.

R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti

Pri izračunu kazalnika R.8 se upoštevajo vse intervencije za vezano dohodkovno podporo:

- Vezana dohodkovna podpora za mleko v gorskih območjih ;
- Vezana dohodkovna podpora za krave dojilje;
- Vezana dohodkovna podpora za rejo govedi;
- Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice;
- Vezana dohodkovna podpora za beljakovinske rastline.

Kazalnik R.8 odraža obseg podpore, zagotovljene v sektorjih, ki so v težavah, v smislu deleža kmetij. Taka podpora je namenjena izboljšanju konkurenčnosti, trajnosti ali kakovosti proizvodnje v teh sektorjih.

Število posameznih KMG, ki prejemajo proizvodno vezano podporo se uporabi v števcu (brez dvojnega štetja - 24.648). KMG vključena v zgoraj navedene sheme proizvodno vezanih podpor so določene glede na pogoje upravičenosti shem, ki se uporabljajo že v obdobju 2014-2020. Za nove sheme pa se upravičena KMG določijo glede na znane pogoje upravičenosti, ki se aplicirajo na populacijo KMG iz leta 2020. V imenovalcu se upoštevajo vrednosti kazalnika stanja C. 12 Kmetijska gospodarstva = 69.900.

Ciljna vrednost za kazalnik R.8 je 35,26 %, kar pomeni, da 35 % kmetij prejema podporo v okviru vezane dohodkovne podpore za izboljšanje konkurenčnosti, trajnosti ali kakovosti v sektorjih, ki so v težavah. Vrednost mejnikov je skozi vsa leta enaka ciljni vrednosti.
S proizvodno vezanimi podporami sektorjem v težavah bomo omogočili delno nadomestitev nižjih dohodkov KMG sektorjev v težavah in s tem omiliti potencialni upad proizvodnega potenciala teh sektorjev.

2.2.6 Utemeljitev dodelitve finančnih sredstev

Dodeljena finančna sredstva intervencijam v okviru specifičnega cilja 1 znašajo 785.981.246,00 EUR, kar predstavlja 44,20 % vseh razpoložljivih sredstev strateškega načrta SKP 2023-2027. Od tega je 545.981.246,00 EUR oz. 79,88 % vseh sredstev EKJS in 240.000.000,00 EUR oz. 21,92 % vseh sredstev EKSRP.

Dodeljena finančna sredstva za intervencije, načrtovane v okviru specifičnega cilja 1, zadostujejo za doseganje opredeljenih ciljev in so skladna s finančnim načrtom.

2.3 SC2 Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

2.3.1 Povzetek SWOT analize.

2.3.1.1 Prednosti

V slovenskem kmetijstvu je opazen trend povečevanja velikosti kmetij. V obdobju 2005–2016 se je v največjih velikostnih razredih KZU (kmetijska gospodarstva nad 20 hektarji KZU) povečalo število kmetijskih gospodarstev, medtem ko se v nižjih velikostnih razredih KZU število kmetijskih gospodarstev zmanjšuje. Ta segment upadanja med letoma 2005–2016 je razviden zlasti v velikostni skupini kmetijskih gospodarstev od 2-4,9 ha in 5-9,99 ha. Nakazuje se torej postopen trend povečevanja kmetij, ki upravljajo z 20 ha KZU in več. Še vedno pa je izrazito prisotna dualna struktura v slovenskem kmetijstvu, z izrazito veliko množico manjših kmetij in majhnim deležem velikih kmetij.

Tudi povprečna ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev se postopoma povečuje (leta 2005: 10.805 €; leta 2016: 16.577 €). Največje povečanje števila kmetijskih gospodarstev je opazno v največjih ekonomskih razredih, merjeno s standardnim prihodkom (SO) , in sicer zlasti pri 100.000-249.999 € SO ter pri vrednosti SO med 250.000 – 499.999 € SO. Kažejo se torej trendi rasti ekonomske velikosti KMG, in sicer od 8.000 € SO dalje (z izjemo razreda od 15- do 25.000 € SO). Slovenija sicer z nekaj več kot 16.500 EUR na kmetijsko gospodarstvo še vedno spada v krog držav, ki zaostajajo za povprečjem EU (34.784 EUR).

Podobno kot drugje v EU se sicer tudi v Sloveniji kaže nadomeščanje delovne sile s kapitalom oz. s povečanimi vložki v nakup strojev, mehanizacije, vendar je ta trend počasnejši. Obseg bruto investicij v osnovna sredstva v Sloveniji je v letu 2019 znašal 294 mio EUR, kar predstavlja 52,4 % BDV in je nad povprečjem EU-27 (30,97 %). Glede na vrsto bruto investicij v osnovna sredstva za leto 2018 prevladujejo investicije v stroje in opremo (42 %), v prevozna sredstva (26 %) in v kmetijske zgradbe (20 %). Kapitalska intenzivnost v slovenskem kmetijstvu se v obdobju 2005–2018 izboljšuje, kar je razvidno tako iz bruto investicij v osnovna sredstva na ha KZU, kot tudi bruto investicij v osnovna sredstva na PDM. Kapitalska intenzivnost je pospešena tudi z javnimi podporami investicijam (preko programov razvoja podeželja 2007–2013, 2014–2020), in sicer tako z individualnimi investicijami kot tudi kolektivnimi investicijami v skupne kapacitete, skupno rabo mehanizacije. Postopoma se v kmetijsko proizvodnjo uvaja tudi digitalizacija in s tem preciznejša proizvodnja, zlasti v kmetijskih podjetjih in na velikih kmetijah. Kapitalska vlaganja v osnovna sredstva po drugi strani povečujejo amortizacijo.

Zaznati je pozitivne trende na področju povečevanja dodane vrednosti kmetijskim proizvodom in povečevanje interesa za izvajanje predelave hrane kot dopolnilne dejavnosti na kmetijah. V Sloveniji je tako razviden pozitiven trend povečevanja števila kmetijskih gospodarstev v kontroli eko pridelave (leta 2010: 2.218 KMG, leta 2020: 3.689 KMG) in površin v kontroli eko pridelave (leta 2010: 30.689 ha; leta 2020: 52.078 ha). Povečuje se tudi interes za predelavo kmetijskih pridelkov v okviru dopolnilne dejavnosti na kmetijah, kar prinaša priložnost z vidika dodajanja vrednosti kmetijskim proizvodom in dodatnega vira dohodka na kmetiji.

Na področju živilsko-predelovalne panoge je v obdobju 2014-2019 izkazano stabilnejše poslovanje. Številni kazalniki poslovanja podjetij ŽPI, kot so čisti prihodki na tujem trgu, zaposlenost in obseg izplačanih plač izkazujejo izboljšanje poslovanja celotne panoge.

V Sloveniji obstaja dobro organiziran in dostopen sistem javnih služb, izobraževalnih in raziskovalnih institucij – sistem AKIS.

Na področju gozdarstva je kot prednost izpostavljeno dejstvo, da ima Slovenija ohranjene gozdove s primerno lesno zalogo in prirastkom. V letu 2020 je gozd pokrival 58,0 % Slovenije oziroma njegova površina znaša 1.176.069 ha. Po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije in z upoštevanjem gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot je lesna zaloga slovenskih gozdov konec leta 2020 znašala 357.212.625 m^3 oziroma 303 m^3/ha, povprečna lesna zaloga tako imenovanih gospodarskih gozdov je znašala 310 m^3/ha. Letni absolutni prirastek je z upoštevanjem podatkov leta 2020 izdelanih gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot

meril 8.792.074 m^3 oziroma 7,48 m^3/ha; v t.i. gospodarskih gozdovih pa 7,74 m^3/ha. Lesna zaloga in prirastek sta se skozi leta povečevala.

V celoti se je posek v letu 2020 se je zmanjšal pod raven let 2014–2018 in glede na možni posek po gozdnogospodarskih načrtih dosega 59 %.

Za Slovenijo je značilna tradicija trajnostnega, večnamenskega in sonaravnega gospodarjenja z gozdovi. Gospodarjenje z gozdovi je v Sloveniji usmerjano z načrti za gospodarjenje z gozdovi, ki zagotavljajo trajnostno, sonaravno in večnamensko gospodarjenje z gozdovi. Pri gospodarjenju z gozdovi Slovenija sledi načelom Nove strategije EU za gozdove do leta 2030, sprejete v letu 2021. Načrtovanje je določeno skladno z Zakonom o gozdovih in je več nivojsko.

Kmetijstvo in ŽPI panoga:

- postopno povečevanje ekonomske in fizične velikosti KMG;
- kmetijski sektor je v fazi prestrukturiranja in modernizacije;
- povečevanje interesa za izvajanje predelave hrane kot dopolnilne dejavnosti na kmetijah - večanje dodane vrednosti kmetijskih proizvodom;
- povečevanje števila kmetij in površin v ekološki pridelavi;
- stabilizacija poslovanja živilsko-predelovalne panoge in povečanje njene konkurenčnosti na tujih trgih;
- obstoj izobraževalnih, svetovalnih in raziskovalnih institucij in sistem delovanja različnih javnih služb.

Gozdarstvo:

- Slovenija ima ohranjene gozdove s primerno lesno zalogo in prirastkom.
- tradicija trajnostnega, večnamenskega in sonaravnega gospodarjenja z gozdovi

2.3.1.2 Slabosti

Velik delež kmetijskih zemljišč se nahaja na OMD (Slovenija: 76 %, EU: 58 %, leto 2019). Glede na delež kmetijskih zemljišč na OMD sodi Slovenija med države z daleč najvišjim deležem, kar zmanjšuje konkurenčnost slovenskega kmetijstva, omejuje izbor možnih proizvodnih usmeritev in povišuje stroške proizvodnje. Primerjava z EU povprečjem pokaže, da je v Sloveniji delež trajnega travinja bistveno večji, delež ornih površin bistveno manjši ter delež nasadov primerljiv. V strukturi rabe kmetijske zemlje v EU (povprečje 2015-2019) tako predstavljajo orne površine 62 % (v Sloveniji: 36 %), trajno travinje 31 % (v Sloveniji: 58 %) in trajni nasadi dobrih 7 % (v Sloveniji: slabih 6 %). Kmetijska zemljišča so v Sloveniji tudi izrazito omejen proizvodni faktor. Iz raziskave (*fi compass*, 2020) je razvidno, da dostop do zemlje predstavlja težavo slovenskim kmetijskim gospodarstvom.

Za slovensko kmetijstvo je značilna velika razdrobljenost kmetijskih zemljišč. V letu 2019 je bilo v Sloveniji 861.493 grafičnih enot rabe kmetijskih zemljišč (GERK). V povprečju je KMG obdeloval 9,7 GERK-a, povprečna velikost GERK-a pa znaša le 0,56 ha. Tako majhna povprečna velikost vpisanega GERK-a je posledica dejstva, da je kar 86,29 % vseh GERK-ov po površini, manjših od 1 ha.

Za Slovenijo je značilen majhen delež namakanih površin. V Sloveniji je delež za namakanje pripravljenih zemljišč glede na KZU med nižjimi znotraj držav članic EU, in sicer je znašal pod 1,4 % v letu 2020. Hektarski donosi pri nekaterih ključnih kulturah v rastlinski pridelavi kažejo na vse večja in vse pogostejša nihanja med posameznimi leti, kot posledica izjemno neugodnih vremenskih razmer (suše, pozebe…). To kaže na premajhno odpornost slovenskega kmetijstva na vedno pogostejše neugodne vremenske razmere (zlasti suše, pozebe, toče…), ki so posledica podnebnih sprememb, hkrati pa tudi na relativno počasen tehnološki razvoj, ki prav tako vpliva na produktivnost kmetijskih zemljišč.

Za slovensko kmetijstvo je značilna tudi izrazito neugodna agrarna struktura. Na povprečno velikem kmetijskem gospodarstvu v Sloveniji so v letu 2016 obdelovali 6,9 ha kmetijskih zemljišč (v EU 15,24 ha). S tem se Slovenija uvršča v krog držav z najmanjšo povprečno velikostjo kmetijskih gospodarstev v EU. Tudi po ekonomski velikosti kmetijskih gospodarstev Slovenija z nekaj več kot 16.500 EUR na kmetijsko gospodarstvo spada v krog držav, ki močno zaostajajo za povprečjem EU (34.784 EUR).

Pretežni del kmetij je samooskrbnih. Na 40.149 družinskih kmetijah (58 %) je bil pretežni del kmetijske pridelave namenjen za lastno porabo, na 29.523 družinskih kmetijah (42 %) pa je bil pretežni del kmetijskih pridelkov namenjen za prodajo (podatki za 2016).

V slovenskem kmetijstvu prevladujejo ne specializirana KMG, ki so manj produktivna in ustvarjajo nižje dohodke (Slovenija: 56 %, EU: 51 %) – Eurostat (2016). Na veliki večini KMG še vedno prevladujejo manjše reje.

Podatki na mikroekonomski ravni, pridobljenih iz FADN RICA podatkovne baze, kažejo, da največjo povprečno ekonomsko velikost dosegajo kmetijska gospodarstva, ki se ukvarjajo z vrtnarstvom, najnižjo pa kmetijska gospodarstva, specializirana za pašno živino. Znotraj posameznih proizvodnih tipov so sicer lahko razlike v ekonomski velikosti KMG izredno velike. Še posebej to velja za KMG, specializiranimi za vinogradništvo in KMG, specializiranimi za rejo prašičev/perutnine, kar pa je lahko tudi posledica same strukture vzorca FADN.

Skupna faktorska produktivnost v Sloveniji je bila v obdobju 2005–2016 pod povprečjem EU, predvsem zaradi nižje rasti produktivnosti dela. Podobno kot drugje v EU se sicer tudi v Sloveniji kaže nadomeščanje delovne sile s kapitalom oz. s povečanimi vložki v nakup strojev, mehanizacije, a je ta trend počasnejši. Med letoma 2005 in 2019 se je po podatkih Eurostata število delovne sile v slovenskem kmetijstvu zmanjšalo za 14 %, medtem ko se je na ravni EU-28 zmanjšalo za 29 % V Sloveniji 1 PDM obdela 6,11 ha KZU, povprečje EU-27 pa znaša 23,27 ha KZU/PDM, kar je skoraj štirikrat več. Po tem kriteriju Slovenija sodi v krog držav članic z eno najnižjih produktivnosti dela v kmetijstvu (tretja najslabša v EU-27).

Razlog za večje število PDM, ki obdela en hektar KZU, v Sloveniji glede na evropsko povprečje, lahko iščemo v prevladujočem modelu družinskih kmetij, v katerem prevladuje neplačana družinska delovna sila, majhni povprečni velikosti slovenskih kmetijskih gospodarstev, razdrobljenosti kmetijskih zemljišč, velikemu deležu kmetijskih zemljišč na OMD, ki zahtevajo več ročnega dela, in slabši opremljenosti s specializirano kmetijsko mehanizacijo.

Podatki na mikroekonomski ravni, pridobljenih iz FADN RICA podatkovne baze, kažejo, da imajo KMG, ki se ukvarjajo z vrtnarstvom, povprečno največ PDM (5,3 PDM), najmanjše število PDM imajo KMG, ki se ukvarjajo s poljedelstvom (0,9 PDM). Razmerje med PDM/KMG in fizično velikostjo KMG pokaže, da so najbolj učinkoviti KMG, ki se ukvarjajo z rejo prašičev/perutnino (13,4 ha / PDM).

Produktivnost dela v kmetijstvu, izražena kot bruto dodana vrednost na PDM, je v letu 2020 v Sloveniji znašala 7.696 EUR/PDM in je predstavljala zgolj 38 % produktivnosti dela v EU-27. Če prikažemo produktivnost dela še z neto dodano vrednostjo na enoto dela, lahko ugotovimo podobno in sicer, da Slovenija po neto dodani vrednosti na enoto dela (3.964 EUR/PDM) bistveno zaostaja za povprečjem EU-27 (13.192 EUR/PDM). Dosega namreč le dobrih 30 % povprečne neto dodane vrednosti na enoto dela v EU-27.

Podatki na mikroekonomski ravni, pridobljenih iz FADN RICA podatkovne baze, kažejo, da je povprečna neto dodana vrednost na PDM v obdobju 2015–2019 najvišja pri KMG, specializiranih v rejo prašičev in perutnine ter vinogradništvu. Najnižja pa je pri pašni živinoreji in mešani usmeritvi. Donosnost sredstev je večinoma negativna pri vseh proizvodnih tipih z izjemo vinogradništva, zrnojedih živali (prašiči/perutnina). Gledano z vidika območja, je neto dodana vrednost KMG/PDM bistveno višja na območjih, ki niso OMD. Za slovenski kmetijski sektor je glede na FADN podatke značilna visoka amortizacija, ki je morda nekoliko precenjena, zaradi same strukture FADN vzorca, vpliva pa posledično na nižjo raven neto dodane vrednosti.

Nizke produktivnosti ni mogoče pripisati le naravnim omejitvam, temveč tudi prepočasnemu uvajanju tehnologij, znanja, digitalizacije. Le kmetijska podjetja in velike kmetije so na tem področju uspešnejši, saj so zaznali, da jim ta vlaganja omogočajo preciznejšo proizvodnjo in s tem večjo ekonomičnost proizvodnje. Trenutno pa na področju kmetijstva ni sistemskega pristopa, ki bi na koordiniran način spodbujal vlaganja. Potrebe pa so zaznane, in sicer

zlasti na področju digitalizacije podatkovnih baz v lasti države kot tudi uvajanja / financiranja digitalizacije v gospodarstvu (na kmetijah, v obratih ŽPI…).

Prvi koraki v smeri boljšega sistemskega pristopa na področju uvajanja digitalizacije so bili narejeni s pripravo 28,3 mio € vrednega projekta digitalizacije na področju kmetijstva, prehrane in gozdarstva in uvrstitvijo le tega v okvir financiranja Načrta za okrevanje in odpornost. S tem projektom bo zagotovljena vzpostavitev, nadgradnja, funkcionalnost, enostavnost uporabe digitalnih baz podatkov ter predvsem njihova medsebojna interoperabilnost z enim vstopnim mestom. Navedeno bo omogočilo njihovo neposredno uporabo (tudi na ravni proizvodnje na kmetijskih gospodarstvih…), pospešitev in racionalizacijo upravnih postopkov ter debirokratizacijo.

Čeprav je splošno prepoznano, kako pomembna je vloga AKIS sistema z vidika razvoja in hitrosti uvedbe tehnoloških sprememb v kmetijskem sektorju, se v obstoječem AKIS sistemu ne le v Sloveniji, temveč tudi drugod po EU kažejo šibkosti, in sicer predvsem v smislu razdrobljenosti in šibke povezanosti med akterji, ki ustvarjajo znanje (fakultete, inštituti…), prenašajo znanje (svetovalne službe) ter končnimi uporabniki, to je kmetijska praksa. Prenos znanja v prakso je nezadosten, prav tako pa tudi povratni tok o zaznanih potrebah kmetijske prakse. Primanjkuje specializiranih programov usposabljanja in svetovanja (npr. na področju varovanja virov, ekonomike in trženja, finančnega upravljanja, dviga digitalnih kompetenc).

Tehnološke spremembe na kmetijskih gospodarstvih so v veliki meri odvisne tudi od upravljavske sposobnosti nosilcev kmetijskih gospodarstev, na katero pa vpliva zlasti starost nosilca KMG, njegova izobrazba oz. usposobljenost ter profesionalizacija KMG. Vsi omenjeni dejavniki so v slovenskem kmetijstvu še vedno v neugodnem stanju.

Starostna struktura nosilcev kmetijskih gospodarstev v Sloveniji je neugodna, saj je bilo leta 2016 le 16,8 % nosilcev mlajših od 44 let, hkrati pa je bilo 57,3 % nosilcev starejših od 55 let. Leta 2016 je bilo od skupno 69.671 nosilcev KMG kar 18.985 nosilcev KMG (27 %), starih 41 let in več, ki so bili brez izobrazbe ali so imeli samo osnovnošolsko izobrazbo.

Vsa vlaganja pa so odvisna od dostopnosti kapitala. Iz raziskave (*fi compass*, 2020) o potrebah po financiranju kmetijskem in živilskopredelovalnem sektorju izhaja, da v Sloveniji obstaja velika finančna vrzel. Finančna vrzel v kmetijstvu v Sloveniji je ocenjena na 952 mio €, kar se nanaša predvsem na dostop do dolgoročnega financiranja. Največ težav pri dostopu do financ imajo majhna kmetijska gospodarstva, pri njih znaša ocenjena finančna vrzel v višini 860,3 mio EUR. Finančna vrzel v živilskopredelovalnem sektorju je ocenjena na 127,4 mio EUR. Majhna podjetja (<50 zaposlenih) imajo največ težav pri dostopu do finančnih sredstev, zlasti do dolgoročnih posojil. Zanje znaša ocenjena finančna vrzel 110,9 mio EUR.

Na razpisih za sofinanciranje investicij v okviru podukrepa M04.1 iz PRP 2014–2020 so praviloma podprta večja KMG, ki imajo v primerjavi z manjšimi KMG večji pozitivni denarni tok in s tem tudi več možnosti za pridobitev potrebnih finančnih sredstev za izvedbo investicij. Povprečno podprto KMG v okviru podukrepa M04.1 redi 54 GVŽ in obdeluje 55 ha KZU s 6 PDM.

Manjše kmetije torej težje dostopajo do investicijskih podpor v okviru investicijskih ukrepov PRP 2014–2020, in s tem do podpor za prestrukturiranje, dvig dodane vrednosti in povečanje tržne usmerjenosti. Tudi KMG, vključena v sheme ekološke proizvodnje, so v manjši meri vključena v podukrep M04.1, hkrati pa je tudi njihova povprečna vrednost naložb za 40 % nižja od ostalih KMG. Podprte naložb na OMD - gorska območja in v sektorjih z nižjo stopnjo samooskrbe (npr. zelenjava) predstavljajo manjši delež glede na celotno vrednost podprtih naložb v okviru PRP 2014-2020.

Slovenija s svojo pridelavo hrane in predelavo ne pokriva vseh domačih potreb. Obseg kmetijskih obdelovalnih površin je majhen, poleg tega pa je velik delež zemljišč na OMD. Prevladujoča kmetijska panoga v Sloveniji je živinoreja, posledično je tudi stopnja samooskrbe višja pri živalskih proizvodih kot pri rastlinskih proizvodih. V tem kontekstu posebej izstopa prireja mleka, perutnine, govejega mesa. Na področju rastlinske pridelave pa izstopa pridelava vina in hmelja. Najnižje stopnje samooskrbe pa beležimo pri zelenjavi in sadju, žitih in prašičjem mesu.

Slovenija je torej neto uvoznica večine agroživilskih proizvodov. V obdobju 2007–2019 je bila pozitivna zunanjetrgovinska bilanca pri živih živalih, izdelkih iz mesa ter oljnih semenih in plodovih. Največji primanjkljaj je bil pri mesu in drugih klavničnih proizvodih, sadju, vrtninah, izdelkih iz žit ter izdelkih iz vrtnin in sadja. V zadnjih letih beležimo preusmeritev od izvoza mesa k neposrednemu izvozu živih živali, torej od izvoza proizvodov z višjo dodano vrednostjo k izvozu osnovnih proizvodov oziroma surovin.

Vrednost kmetijsko-živilske trgovine se je v obdobju 2010-2020 razen letnih izjem (leti 2013 in 2014) sicer ves čas vztrajno povečevala, tako znotraj EU kot tudi zunaj EU območja. V letu 2019 je skupna vrednost kmetijsko-živilske trgovine (uvoz in izvoz znotraj in zunaj EU) znašala dobrih 5.126 mrd €. V letu 2019 je bila pokritost uvoza z izvozom 59,0 % in se je od leta 2015 povečala za 8,5-odstotnih točk. Največ izvoza je bilo v obdobju 2014–2019 usmerjenega v države EU-28 (okoli 75 %), čemur sledi izvoz v države nekdanje Jugoslavije (14 %). Največ uvoza v obdobju 2014–2019 prihaja iz EU-28 (85 %), iz drugih držav okoli 12 %, iz držav na območju nekdanje Jugoslavije pa je bilo uvoženih za okoli 3 % agroživilskih proizvodov.

V Sloveniji primanjkuje zadostnih količin ekoloških proizvodov, ekološki proizvajalci so prešibko povezani in organizirani pri skupnem nastopu na trgu, primanjkuje tudi skupnih kapacitet za ločeno zbiranje in predelavo ekoloških proizvodov, zaradi česar se ekološki proizvodi marsikdaj predelajo in prodajajo kot konvencionalni proizvodi. Tudi struktura ekološke pridelave ne ustreza povpraševanju, saj je to največje pri svežih vrtninah, sadju in nemesnih predelanih živilih (mlevski in mlečni izdelki), v pridelavi pa prevladuje živinoreja oziroma travinje. Primanjkuje tudi zadostnih količin lokalnih ekoloških surovin za nadaljnjo predelavo v okviru živilsko-predelovalne panoge.

Živilskopredelovalna industrija kot naslednji člen v verigi preskrbe s hrano ima velik pomen predvsem pri ohranjanju primarne kmetijske pridelave. Proizvodnja hrane in pijač spada med strateško pomembne dejavnosti slovenskega gospodarstva ter ima zaradi močne vpetosti v domače nabavne vire enega najvišjih multiplikativnih učinkov na nacionalno gospodarstvo. K skupni dodani vrednosti nacionalnega gospodarstva v zadnjih letih prispeva okoli 1,5 %, k skupni zaposlenosti pa okoli 1,7 %. Glede na gibanje pomembnejših kazalnikov poslovanja, vključno s produktivnostjo, še vedno zaostaja za ostalimi predelovalnimi dejavnostmi, kljub temu da so se rezultati poslovanja v zadnjih letih nekoliko izboljšali.

Obdobje po pristopu k EU leta 2004 je bilo zaznamovano s hitrim zmanjševanjem deležev v dodani vrednosti in v zaposlenosti, negativni procesi pa so se začeli s hitro liberalizacijo zunanje trgovine in ukinitvijo sistema izvoznih nadomestil. K stagnaciji so pripomogli tudi specifični procesi lastniške konsolidacije, ki so v nekaterih podjetjih močno poslabšali poslovanje, za nekatera vidnejša podjetja pa je bil izveden stečaj oziroma likvidacija. Pregled gibanja nekaterih ključnih kazalnikov poslovanja v tem obdobju pokaže na izrazito velik negativen vpliv gospodarske krize po letu 2009. Tako produktivnost kot tudi dodana vrednost na zaposlenega se primerjalno glede na ostale predelovalne dejavnosti še ni vrnila na predkrizno raven. Produktivnost ŽPI je v letu 2017 celo prvič v zadnjih dveh desetletjih padla pod povprečje predelovalnih dejavnosti in se sedaj le postopoma izboljšuje.

V Sloveniji obstajajo neizkoriščeni potenciali krožnega in biogospodarstva, zato je potrebno povečati osveščenost in znanje v kmetijskem, živilskem in gozdarskem sektorju (in naprej po verigi) ter podpreti vlaganja, zlasti vlaganja v dvig dodane vrednosti, ki mora biti pred energetsko izrabo surovin.

Na področju gozdarstva je izrazita slabost velika razdrobljenost, število lastnikov in solastnikov gozdov, neugodna starostna struktura lastnikov (le-ti so v povprečju stari 60 let). Navedeno otežuje strokovno delo in optimalno izrabo lesa v zasebnih gozdovih. V zemljiško knjigo je vpisanih preko 460.000 lastnikov oz. solastnikov gozdov. 68 % lastnikov ima v lasti manj kot 1 ha gozdne površine (182.897 gozdnih posesti). Le 2 % lastnikov gospodari z gozdno posestjo, večjo od 15 ha. V zadnjih letih se je spreminjala predvsem zaradi denacionalizacijskih postopkov. Površina državnih gozdov se je zmanjšala, površina zasebnih gozdov pa povečala. V letu 2020 je bilo tako 238.086 ha (20 %) gozda v lasti države, 907.268 ha (77 %) gozda v zasebni lasti in 30.715 ha (3 %) gozdov v lasti lokalnih skupnosti.

V Sloveniji še vedno prevladuje zastarela in neučinkovita gozdarska mehanizacija. V Sloveniji je bila povprečna starost traktorjev leta 2010 20,6 let; 5 % je bilo mlajših od 5 let in 18 % mlajših od 12 let. Stanje se skozi obdobje do leta 2020 ni izboljševalo, zato so vlaganja javnih sredstev v sofinanciranje nakupa kmetijske in gozdarske tehnike upravičena. Ta vlaganja namreč ne pomenijo le izboljšanje produktivnosti dela, temveč pomenijo tudi večjo varnost pri delu v gozdovih. V svetu kot tudi v Sloveniji gozdarstvo spada med najbolj tvegane dejavnosti

Slovenija je izrazita izvoznica nepredelanega okroglega lesa. Glavni državi, v kateri Slovenija izvaža največ gozdnih lesnih sortimentov, sta Avstrija in Italija.

Za slovensko gozdarstvo je značilno tudi pomanjkanje zadostne količine gozdnega reprodukcijskega materiala. V Sloveniji prevladujejo majhne drevesnice, ki težko zagotovijo ustrezno količino sadilnega materiala, ki je potreben za sadnjo v gozdovih, poškodovanih v naravnih ujmah.

Kmetijstvo in ŽPI panoga:

- naravne omejitve za kmetijstvo (velik delež OMD);
- omejena razpoložljivost in produktivnost kmetijskih zemljišč;
- občutljivost kmetijstva na podnebne spremembe;
- neugodna agrarna struktura;
- premajhna tržna usmerjenost, zlasti majhnih kmetij;
- nižja produktivnost v kmetijstvu;
- nižja dodana vrednost kmetijstva;
- omejen dostop do kapitala;
- nizka samooskrba s kmetijskimi proizvodi;
- obseg in struktura ekološke pridelave ne ustreza povpraševanju;
- negativna trgovinska bilanca z agroživilskimi proizvodi in nizka dodana vrednost agro-živilskega izvoza;
- nižja produktivnost ŽPI glede na ostale predelovalne dejavnosti;
- neizkoriščen potencial krožnega in biogospodarstva;
- šibka povezanost akterjev v AKIS, pomanjkanje specializiranih znanj in prenosa znanja v prakso;
- počasno uvajanje novih tehnologij, digitalizacije, znanj in inovacij in pomanjkanje sistemskega pristopa.

Gozdarstvo:

- majhna in razdrobljena gozdna posest, ki ovira učinkovito gospodarjenje;
- zastarela in neučinkovita gozdarska mehanizacija;
- veliko število delovnih nesreč pri delu v gozdu;
- pomanjkanje zadostne količine gozdnega reprodukcijskega materiala.

2.3.1.3 Priložnosti

-

Slovenija ima ugodne klimatske, hidrološke in pedološke danosti ter možnost zagotavljanja obnovljivih virov energije v Sloveniji za razvoj več kmetijskih panog (npr. zelenjadarstva, poljedelstva, sadjarstva…), zato bi bilo možno z vlaganji v modernizacijo proizvodnje, povečanje odpornosti kmetijske pridelave (z namakanjem, pridelavo v zaprtih prostorih in drugimi preventivnimi ukrepi…), generacijsko pomladitvijo ter znanjem, pa tudi z boljšo organiziranostjo proizvajalcev doseči bistveno boljši pridelovalni in tržni potencial.

Ugodno makroekonomsko okolje s še vedno dokaj nizkimi obrestnimi merami omogoča pridobitev virov financiranja in nadaljnja vlaganja, ki bodo lahko podprta tudi z javnimi sredstvi. Pospešeno uvajanje digitalizacije na kmetijskih gospodarstvih in v ŽPI panogi bo v naslednjih letih spodbujeno tako z javnimi spodbudami za investicijska vlaganja kot tudi za izgradnjo in nadgradnjo podatkovnih baz v upravljanju države, kar bodo kmetom in drugim subjektom nudilo oporo pri uvajanju preciznejše, na podatkih utemeljene kmetijske proizvodnje. Krepitev vlaganj v AKIS in prenos znanja do končnih uporabnikov lahko pospeši modernizacijo kmetijskega, živilskega in gozdarskega sektorja.

Neizkoriščen je tudi potencial večje povezanosti med vsemi členi v verigi vrednosti, zlasti močnejše povezanosti med ŽPI in kmetijstvom z vidika odkupa in predelave lokalnih surovin ter višje dodane vrednosti.

Zaznani so tudi trendi spreminjanja potrošnikih preferenc, ki gredo v smeri večjega zaupanja lokalni in ekološki proizvodnji. Prav tako se potrošniki vedno bolj zanimajo za pogoje prireje in pridelave, kar gre v prid večji ponudbi proizvodov iz certificiranih shem kakovosti. Priložnosti so torej v povečevanju dodane vrednosti kmetijskih in

živilskih proizvodov, predvsem pa v večji prepoznavnosti proizvodov iz shem kakovosti. Ta potencial je dandanes še premalo neizkoriščen, zanimiv pa bi bil tudi za manjše kmetije, ki bi lažje kot sam obseg proizvodnje povečevale dodano vrednost ter si s tem izboljšale dostop do trga. Izjemen potencial je tudi v povezovanju kmetijstva z drugimi dejavnostmi v lokalnem okolju, zlasti turizmom in gastronomijo.

Na področju gozdarstva se priložnosti kažejo z vidika povečanja odprtosti gozdov z gozdnimi prometnicami, profesionalizacije dela v gozdovih, uvajanja učinkovite in okoljsko sprejemljive tehnologije za delo v gozdu, povečanja učinkovitosti in varnosti pri delu v gozdu. Poleg tega pa tudi v vzpostavljanju ustrezno velikih in modernizacije obstoječih obratov za primarno predelavo lesa in lesnih ostankov, povečanja realiziranega poseka, intenziviranja gospodarjenja z gozdovi in vzpostavitve in razvoja mreže gozdnih drevesnic za vzgojo zadostne količine sadik gozdnega drevja.

Kmetijstvo in ŽPI panoga:

- ugodna gospodarska klima za vlaganja v modernizacijo, digitalizacijo
- izkoriščanje potenciala OVE in vodnih virov za namakanje;
- krepitev odpornosti na podnebne spremembe;
- rast povpraševanja za proizvode iz shem kakovosti, zlasti za ekološke proizvode in živila
- dvig dodane vrednosti proizvodov;
- povečanje tržne usmerjenosti, zlasti majhnih kmetij;
- krepitev povezanosti med vsemi členi v verigi vrednosti, zlasti pa povezave med ŽPI in kmetijstvom z vidika odkupa in predelave surovin ter višje dodane vrednosti;
- krepitev in tesnejša povezanost akterjev v AKIS za hitrejše uvajanje inovacij in znanja v kmetijsko in živilsko proizvodnjo;
- generacijska pomladitev in izboljšanje kompetenc v kmetijstvu.

Gozdarstvo:

- povečanje odprtosti gozdov z gozdnimi prometnicami;
- profesionalizacija dela v gozdovih uvajanje učinkovite in okoljsko sprejemljive tehnologije za delo v gozdu;
- povečanje učinkovitosti in varnosti pri delu v gozdu;
- vzpostavitev ustrezno velikih in modernizacija obstoječih obratov za primarno predelavo lesa in lesnih ostankov;
- možnost povečanja realiziranega poseka;
- intenziviranje gospodarjenja z gozdovi;
- vzpostavitev in razvoj mreže gozdnih drevesnic za vzgojo zadostne količine sadik gozdnega drevja.

2.3.1.4 Nevarnosti

-

Nevarnost se kaže predvsem v izrazito nestabilnih razmerah na kmetijskih trgih, za katerega so značilne pogoste oscilacije. Na oblikovanje cen v Sloveniji imajo velik vpliv cene na evropskih trgih (vpliv azijskega trga, Covid-19 idr.). Iztek pandemije COVID-19 tudi prinaša negotovost za bodoče gospodarske razmere, pričakuje se zaostrovanje fiskalne in monetarne politike (obeti glede dviga obrestnih mer). Priča smo izjemni rasti cen energentov. Izrazito nevarnost predstavlja vse pogostejše pojavljanje katastrofičnih vremenskih pojavov zaradi klimatskih sprememb (zgodnejša faza vegetacije, zgodnjespomladanske pozebe, sprememba padavinskega režima, neurja s točo, suše) ter pojavljanje raznih bolezni (npr. afriška prašičja kuga…) in škodljivcev, kar lahko močno prizadene proizvodni potencial. Nevarnost se kaže tudi v primanjkovanju kvalificirane delovne sile in v upadu interesa za kmetovanje (zlasti na območjih s težjimi pridelovalnimi pogoji).

Na področju gozdarstva se podobno kot pri kmetijstvu nevarnosti kažejo v naraščajočem negativnem vplivu podnebnih sprememb. Nevarnost je tudi v povečevanju zahtev po uvozu rastišču neprimernega gozdnega reprodukcijskega materiala (GRM) za uporabo v slovenskih gozdovih ter v zmanjševanju strokovnih kriterijev za

pridobivanje, primernost, proizvodnjo in dobavo GRM zaradi pomanjkanja le-tega. Nevarnost je tudi, da se bo s povečanjem intenzifikacije gospodarjenja z gozdovi povečalo število nesreč pri delu v gozdu.

Kmetijstvo in ŽPI panoga:

- vse pogostejše pojavljanje katastrofičnih vremenskih pojavov zaradi klimatskih sprememb ter pojavljanje raznih bolezni in škodljivcev;
- nestabilne gospodarske in geopolitične razmere;
- velika volatilnost na kmetijskih trgih (nihanja cen kmetijskih proizvodov, energentov...);
- upad kupne moči prebivalstva;
- pomanjkanje kvalificirane delovne sile in interesa za kmetovanje (zlasti na OMD).

Gozdarstvo:

- naraščanje negativnih vplivov podnebnih sprememb, večja pogostost ekstremnih vremenskih dogodkov;
- višanje števila nesreč pri delu v gozdu z višanjem količin poseka;
- zmanjševanje strokovnih kriterijev za pridobivanje, primernost, proizvodnjo in dobavo GRM zaradi pomanjkanja le-tega;
- povečevanje zahtev po uvozu rastišču neprimernega GRM za uporabo v slovenskih gozdovih.

2.3.1.5 Drugi komentarji

Ni relevantno.

2.3.2 Opredelitev potreb

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu
P7 Povečanje konkurenčnosti in tehnološkega razvoja ŽPI
P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu

Druge obrazložitve, povezana z oceno potreb

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

Slovensko kmetijstvo se tako kot kmetijstvo EU-27 srečuje s številnimi izzivi, kot so pritisk konkurence, rast potrošnje, zaostrena stroškovno – cenovna razmerja kot posledica nihanja tako stroškovnih, kot odkupnih. Povrhu vsega pa je kmetijstvo bolj kot katerikoli drug gospodarski sektor podvrženo spremenljivim razmeram v naravnem okolju.

V zadnjem času je izrazito tudi naraščajoče zavedanje o omejenosti naravnih virov ter vlogi kmetijstva pri ohranjanju le teh. Vse bolj se izpostavljajo zahteve, da mora kmetijski sektor tako v Sloveniji kot v EU z bistveno manj viri, v bodoče doseči večji učinek. Povečanje produktivnosti kmetijstva pomeni doseganje večje konkurenčnosti, a hkrati tudi večje zahteve po učinkovitem odzivu na podnebne spremembe.

Slovenija za EU zelo zaostaja po produktivnosti dela. Vložek dela v kmetijstvu EU 27 je bil v velikem obsegu nadomeščen z vloženim kapitalom. Investicije v mehanizacijo, zgradbe, opremo in digitalizacijo so odigrale ključno vlogo pri realizaciji rasti kmetijske proizvodnje in pri nadomeščanju dela. Kljub temu, da je bila stopnja rasti investicij v Sloveniji višja od povprečja EU-15, pa so bile te investicije bistveno nižje po svojem obsegu. Zato razkoraka do EU-15 še nismo ujeli. Bolje kaže pri produktivnosti zemljišč, kjer Slovenija dosega rezultate nekoliko nad povprečjem EU-27.

Skupna faktorska produktivnost v Sloveniji je nekoliko pod povprečjem EU. Čeprav se je povečala produktivnost dela in zemlje, skupna faktorska produktivnost slovenskega kmetijstva še vedno zaostaja od povprečja EU. Slovenija je po podatkih EUROSTAT-a uvrščena med države z ničelno do negativno stopnjo skupne faktorske produktivnosti, kar gre v največji meri na račun zmanjšanja obsega kmetijske proizvodnje.

Analiza primerjave dohodkov kmetijskih gospodarstev v območjih z omejenimi dejavniki kaže na nižjo raven dohodkov od tistih, ki ne kmetujejo v teh območjih. Hkrati pa kmetijska gospodarstva iz območij z omejenimi dejavniki svojo učinkovitost in konkurenčnost lahko izboljšajo z vlaganji v osnovna sredstva.

Analiza podatkov je pokazala na izjemno nizko raven vrednosti podprtih naložb na gorskih območjih, ki je dvakrat nižja od povprečne vrednosti naložb v ravnini. Povprečno je za vse kmetijske sektorje na gorskem območju bilo pri realizaciji podukrepa 4.1 PRP 2014 – 2020 odobrenih le za 32% sredstev. Najbolj so zaostajale naložbe v novo kmetijsko mehanizacijo ter strojno in transportno opremo za prevoz živali in surovin (80%). V Sloveniji imamo 33.655 gorskih kmetij od katerih jih je 29.008 oz. 86% manjših od 12ha, 3.868 oz. 12% velikosti med 12 in 30ha ter 779 oz. 2% večjih od 30ha. Gre za manjše kmetije, ki imajo proizvodni potencial. Vendar prihajajo težje do finančnih sredstev in naložbenih podpor.

Male kmetije v RS imajo poleg neugodnih razmer za opravljanje kmetijske dejavnosti težave tudi v prenizki tržni usmerjenosti, težave s pridobivanjem finančnih sredstev, imajo manj lastnega kapitala, saj gre pri ciljni večinoma za polprofesionalne kmetije, katerih značilnost je v tem, da člani kmetij prihodke izven kmetijske dejavnosti vlagajo v kmetije, kar jim omogoči preživetje in investiranje v najnujnejše naložbe, ki so potrebne za ohranjanje kmetijske dejavnosti.

Menimo, da male kmetije razpolagajo z resursi, ki omogočajo razvoj teh kmetij, zato je smiselno intervencije programirati tudi v zasledovanju rasti malih kmetij. Ocenjujemo, da imajo male kmetije poleg povečanja proizvodnega obsega tudi potencial v diverzifikaciji dejavnosti (npr.: postavitev rastlinjakov, trajnih nasadov, nasadov zelišč…) ter potencial v dodajanju vrednosti kmetijskih proizvodov v okviru dopolnilne delavnosti. Vsakoletno povečanje števila turistov, ki smo mu priča v RS, daje malim kmetijam velik potencial. Predvsem z dodajanjem vrednosti preko shem kakovosti in uvajanjem dopolnilnih dejavnosti (npr. predelava ali turizem na kmetiji). S tem se povečuje tudi možnost ustvarjanja delovnega mesta na malih kmetijah. Mnenja smo, da je za razvoj kmetij in strukturne spremembe bolj kot velikost kmetije pomembna vizija kmetije in entuziazem članov kmetijskega gospodarstva, kar zaznavamo tudi s terena, saj smo priča mnogim uspešnim zgodbam, ki jih ustvarjajo člani malih kmetij.

Malim kmetijam je potrebno omogočiti zlasti vlaganja v povečanje proizvodnega obsega, digitalizacijo, zvišanje dodane vrednosti kmetijskih proizvodov, investicije v diverzifikacijo dohodka na kmetiji ter doseganje večje tržne usmerjenosti in povečanje njihove prisotnosti na trgu. Te kmetije se bodo lahko prilagodile v smeri učinkovitejše kmetijske proizvodnje ali se preusmerile v proizvodnjo, katere rezultat so proizvodi z višjo dodano vrednostjo, s čimer bomo dosegli večjo konkurenčnost in večjo ekonomsko uspešnost malih kmetij.

Potrošnik prepoznava prednosti ekološko pridelane hrane, a v primanjkljaju slovenske ponudbe posega po ekoloških proizvodih iz uvoza. Zato je posebno pozornost potrebno nameniti spodbujanju večjega obsega pridelave in predelave slovenske ekološke hrane, pa tudi preusmerjanju kmetijskih gospodarstev v ekološko pridelavo. Povezovanje slovenskih ekoloških pridelovalcev in predelovalcev hrane pa bo vodilo za utiranje večjih količin ekoloških proizvodov na trgovske police.

S ciljem povečanja produktivnosti in dodane vrednost kmetijskim proizvodom je potrebno povečati obseg pridelave in predelave ekoloških proizvodov in s tem povečati stopnjo samooskrbe s kmetijskimi proizvodi in živili. Potrebno je uvajanje novih tehnologij, digitalizacije, znanja in inovacij v kmetijstvu in predelavi (npr. mehanizacije, opreme in strojev v proizvodnji), digitalizacije (npr. preko IT opreme, dostopa do digitalnih rešitev), znanja in inovacij v smeri povečanja učinkovitosti in preciznega kmetovanja. S tovrstnimi naložbami bomo omogočili modernizacijo kmetijskih gospodarstev s krepitvijo tržne usmerjenosti in povečanja konkurenčnosti, ob hkratnem zagotavljanju večje trajnosti kmetijstva. Naložbe bodo omogočile povečanje dodane vrednosti in spodbujanje trženja kmetijskih proizvodov z izvedbo individualnih in kolektivnih naložb v pridelavo, predelavo ali trženje ekoloških kmetijskih proizvodov.

Pridobivanje nepovratnih sredstev za kmete, ki so vključeni v ukrep Ekološkega kmetovanja je oteženo. V konkurenci s konvencionalnimi kmetijami, ki so v povprečju večje, težko dosežejo vstopni prag. Razlog temu je tudi dejstvo, da so ekološke kmetije praviloma manjše. V ukrep Ekološko kmetovanje je vključenih 3.689 KMG. Od tega jih je 2.453 oz. 66% manjših od 12ha, 912 oz. 25 % jih je velikosti med 12ha in 30ha ter 324 oz. 9% večjih od 30ha.

Na naložbenem podukrepu M4.1 – podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva je bilo uspešnih le 16,6% ekoloških kmetov, pri podukrepu M4.2 – podpora za naložbe v predelavo, trženje oz. razvoj nekmetijskih proizvodov sicer nekaj več in sicer 39%.

Za sektor čebelarstva je najpomembnejša potreba po krepitvi odpornosti, konkurenčnosti in gospodarnosti sektorja čebelarstva. V okviru te potrebe pa se kažejo predvsem potrebe po naložbah (predvsem v sodobne tehnologije),

potrebno je še naprej krepiti znanje, omogočiti večjo izrabo pašnih virov, ohranjati in pospeševati vzrejo kakovostnih čebeljih matic, podpreti različne vrste raziskav, ki vodijo v razvoj čebelarstva ter ozaveščati javnost o pomenu čebel.

P7 Povečanje konkurenčnosti in tehnološkega razvoja ŽPI

Od leta 2010 naprej beleži živilskopredelovalna industrija stabilen prispevek k dodani vrednosti in zaposlenosti. Obdobje po pristopu k EU je bilo zaznamovano s hitrim zmanjševanjem deležev v dodani vrednosti in v zaposlenosti. K padanju teh vrednosti in v nadaljevanju k stagnaciji so pripomogli tudi procesi lastniške konsolidacije. V nekaterih živilskopredelovalnih podjetjih je bilo poslovanje močno poslabšano, za nekatera podjetja pa se je končalo celo s stečajem ali likvidacijo.

V letu 2017 je produktivnost v živilskopredelovalni industriji prvič v zadnjih dveh desetletjih padla pod povprečje predelovalnih dejavnosti. Ta trend se je nadaljeval tudi v letu 2018.

Dodana vrednost na zaposlenega je v letu 2018 v živilskopredelovalni industriji znašala 39.000 EUR, med tem ko je dodana vrednost celotne predelovalne industrije znašala 44.415 EUR. Celotna živilskopredelovalna industrija je v letu 2018 sicer ustvarila realno za okoli 8% več skupne dodane vrednosti kot v predhodnem letu, a je bila rast zaposlenih nekoliko višja kot v letu prej, kar je nevtraliziralo rast relativnega kazalnika.

V kakšnem zaostanku je produktivnost in s tem konkurenčnost živilskopredelovalne industrije pove podatek, da so med 100 gospodarskih družb v Sloveniji po dodani vrednosti (2019) samo tri družbe iz živilskopredelovalne industrije in sicer na 42., 60. in 80. mestu.

P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu

Določena območja v RS niso odprta z gozdnimi cestami in vlakami, kar podraži ali onemogoča spravilo lesa. Potrebna je izpopolnitev mreže gozdnih prometnic do optimalne odprtosti. Realiziran posek zaostaja za načrtovanim najvišjim možnim, predvsem zaradi zastarele mehanizacije. Z modernizacijo le te se povečata varnost pri delu in učinkovitost. Potrebno je modernizirati opremo obratov za primarno predelavo lesa ter ustanoviti nove. Po obsežnih ujmah je naravna obnova gozdov močno otežena. Kjer je ta neuspešna je zaradi varovanja tal potrebno izvesti dopolnilno sadnjo sadik gozdnega drevja. Nujno je potrebno vzpostaviti zadostno mrežo gozdnih drevesnic, za vzgojo zadostne količine sadik gozdnega drevja posameznih provenienčnih območij.

2.3.3 Intervencijska strategija.

Intervencije, ki bodo naslavljale specifični cilj/ horizontalni cilj

IRP2: Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije
IRP3: Kolektivne naložbe v kmetijstvu za skupno pripravo kmetijskih proizvodov za trg in razvoj močnih in odpornih verig vrednosti preskrbe s hrano
IRP4: Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnanosti ekoloških kmetij
IRP5: Izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč
IRP6: Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture
IRP7: Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu
IRP8. Naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo
IRP9: Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva
IRP13: Izgradnja namakalnih sistemov
SI2: Podpora čebelarjem in čebelarskim društvom
SI3. Vzreja čebeljih matic
SI5. Promocija in raziskava trga sektorja čebelarstva
SI6: Kakovost in varnost čebeljih pridelkov
SI7. Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov
SI8: Promocija vina v tretjih državah
SI9: Ukrepi informiranja o vinih Unije v državah članicah
SI1: Prenos znanja v čebelarstvu
SI4: Raziskovalno delo na področju čebelarstva

Pregled

INTERVENCIJSKA STRATEGIJA ZA SPECIFIČNI CILJ 2

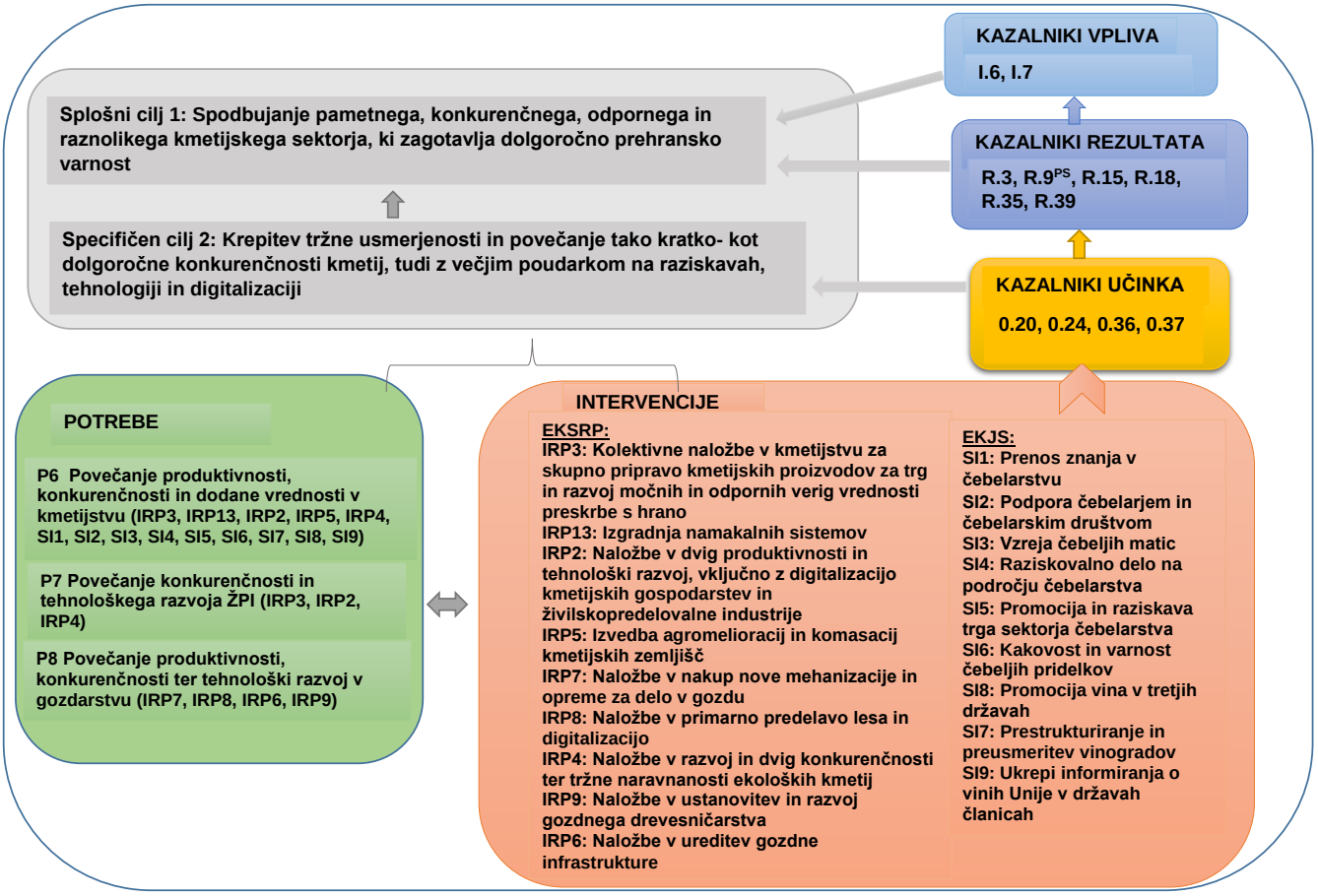

Slovenija sodi med države, v katerih je bilo zmanjšanje delovne sile v kmetijstvu v zadnjih letih bistveno manj izrazito kot v povprečju na ravni EU kot celote. Delež zaposlenosti v kmetijstvu, podobno kot v zadnjih nekaj letih, še naprej upada. Slovenija po neto dodani vrednosti na enoto dela bistveno zaostaja za povprečjem EU. Skupna faktorska produktivnost v Sloveniji v obdobju 2005–2016 je bila večinoma pod povprečjem EU. V Sloveniji se je obseg kmetijske proizvodnje zmanjšal, medtem ko so vložki ostali v veliki meri nespremenjeni in stabilni. Produktivnost je povezana z majhnostjo GERK-ov, veliko razdrobljenostjo kmetijskih zemljišč in omejenim dostopom do kmetijskih zemljišč. Poleg tega to povečuje občutljivost kmetijstva na podnebne spremembe.

Ena izmed glavnih težav slovenskega kmetijstva je tudi zemljiška razdrobljenost. Povprečno slovensko kmetijsko gospodarstvo je veliko 7 ha in je razdeljeno na več parcel. Komasacije in agromelioracije so osnova za izboljšanje stanja ter lažjo obdelavo, s tem pa tudi višje hektarske donose in boljše pridelke. Zaraščanje kmetijskih zemljišč je poleg trajne spremembe namenske rabe zemljišč ključni dejavnik izgube kmetijskih zemljišč. Na območjih z omejenimi dejavniki je učinkovitost kmetovanja nižja.

Da bi lahko povečali obseg kmetijske proizvodnje in hkrati zagotovili trajnostno pridelavo, izboljšali dobrobit živali, se bolje prilagodili podnebnim spremembam in povečali konkurenčnost, mora kmetijstvo bolj učinkovito uporabljati vire, zmanjšati izgube pri pridelavi in zmanjšati količino odpadkov. Pri tem je pomembna tudi vzpostavitev namakalnih sistemov.

Živilskopredelovalna industrija (ŽPI) ima velik pomen predvsem pri ohranjanju kmetijske pridelave, ki je tesno povezana z razvojnim potencialom ŽPI. Dodana vrednost ŽPI podjetij je v zadnjih petih letih zrasla, dodana vrednost na zaposlenega pa se ni bistveno povečala. Digitalne tehnologije so kmetom lahko v podporo pri zagotavljanju varne, trajnostne in kakovostne hrane, v ŽPI pa omogočajo sprotno spreminjanje in prilagajanje poslovnih modelov spremenjenim tržnim razmeram.

V letu 2020 je gozd pokrival 58,0 % Slovenije. Značilna je velika razdrobljenost, število lastnikov in solastnikov gozdov, neugodna starostna struktura lastnikov, ki otežujejo strokovno delo in optimalno izrabo lesa v zasebnih gozdovih. Odprtost z gozdnimi prometnicami v Sloveniji še ni optimalna. Določena območja niso odprta z gozdnimi cestami in vlakami, kar podraži ali celo onemogoča spravilo lesa. Gozdarska dejavnost je tradicionalno sestavni del številnih kmetij, ki preko močnih sinergij pomembno pripomore tudi h krepitvi konkurenčnosti primarne kmetijske

proizvodnje na teh gospodarstvih. V Sloveniji še vedno prevladuje zastarela in neučinkovita gozdarska mehanizacija. Pri gospodarjenju z gozdovi Slovenija sledi načelom Nove strategije EU za gozdove do leta 2030.

Osnovna težava slovenskega vinogradništva in vinarstva je poleg razdrobljene pridelave in nekonkurenčne pridelave na strmih legah, ki se posledično kažejo v nizkih cenah grozdja in vina v primerjavi s stroški pridelave, tudi neprepoznavnosti slovenskih vin izven Slovenije. Obseg površin vinogradov v Sloveniji se zmanjšuje, značilna je razdrobljena velikostna struktura, obnove vinogradov ne dosegajo enostavne reprodukcije, zato bi bilo potrebno okrepiti naložbe, zlasti v obnove nasadov in povečati velikostno strukturo vinogradov.

Število čebelarjev in število čebeljih družin v zadnjih desetih letih narašča. Treba je predvsem omogočiti kar največje izkoriščanje čebeljih paš, zmanjšati izgube čebeljih družin zaradi bolezni ter zagotoviti trajno zdravstveno varstvo in nadzor nad stanjem čebeljih družin.

Iz analize stanja izhaja tudi pomanjkanje celovitih programov usposabljanja in svetovanja o tematikah, ki bi pokrivali celostno upravljanje kmetijskega gospodarstva kot so spodbujanje podjetniških spretnosti, ekonomika, trženje, obvladovanje tveganj, finančno upravljanje, varstvo narave in okolja, ekološko kmetovanje, biotska raznovrstnost, digitalna pismenost itd. Potreba po usposabljanju, prenosu znanja in informacij kot tudi raziskavah, razvoju in inovacijah se kaže tudi pri lastnikih gozdov in pri specifičnih sektorjih kot je vinogradništvo in čebelarstvo. Ključno je tudi uvajanje novih tehnologij. Tukaj se kaže navezava na horizontalni cilj in potrebi P34: Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij in P36 Krepitev raziskav, razvoja, inovacij in sodelovanja.
Intervencije v okviru specifičnega cilja 2: *Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje tako kratko- kot dolgoročne konkurenčnosti kmetij, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji (SC2)* primarno naslavljajo 3 potrebe, od skupno 37 identificiranih v okviru SN 2023-2027 in bodo prispevale k uresničevanju splošnega cilja SKP: *Spodbujanje pametnega, konkurenčnega, odpornega in raznolikega kmetijskega sektorja, ki zagotavlja dolgoročno prehransko varnost.* Intervencije v SC2 naslavljajo sledeče potrebe: P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu,
P7 Povečanje konkurenčnosti in tehnološkega razvoja ŽPI,
P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu.

Poleg teh pa so naslovljene še potrebe: P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti (SC3) z intervencijo Ukrepi informiranja o vinih Unije v državah članicah, P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani (SC3) z intervencijo Promocija in raziskava trga sektorja čebelarstva, P15 Blaženje in prilagajanje kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam (SC4) z intervencijo Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov, P26 Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoja krožnega in biogospodarstva (SC8) z intervencijami: Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije, Kolektivne naložbe v kmetijstvu za skupno pripravo kmetijskih proizvodov za trg in razvoj močnih in odpornih verig vrednosti preskrbe s hrano ter Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnanosti ekoloških kmetij. Nadalje je naslovljena tudi potreba P36 Krepitev raziskav, razvoja, inovacij in sodelovanja (Horizontalni cilj) z intervencijo Raziskovalno delo na področju čebelarstva, P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij (Horizontalni cilj) z intervencijo Prenos znanja v čebelarstvu ter P37 Spodbujanje digitalizacije in krepitev kompetenc v kmetijstvu, gozdarstvu in ŽPI (Horizontalni cilj) z intervencijama Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije ter Naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo.

Intervencije bodo usmerjene prednostno v krepitev konkurenčnosti, povečanje produktivnosti in dodane vrednosti kmetijstva, gozdarstva in ŽPI in bodo vplivale na:
- Povečanje produktivnosti kmetij: skupna faktorska produktivnost v kmetijstvu (kazalnik I.6)
- Izkoriščanje trgovine s kmetijskimi in živilskimi proizvodi: uvoz in izvoz kmetijskih in živilskih proizvodov (I.7)

Opis intervencij:

IRP3: Kolektivne naložbe v kmetijstvu za skupno pripravo kmetijskih proizvodov za trg in razvoj močnih in odpornih verig vrednosti preskrbe s hrano

Intervencija IRP3 naslavlja potrebo:
P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu
P7 Povečanje konkurenčnosti in tehnološkega razvoja ŽPI

Poleg teh intervencija naslavlja tudi v okviru SC8 potrebo P26 Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoja krožnega in biogospodarstva.

S podporami naložbam v skupno pripravo kmetijskih proizvodov za trg in predelavo kmetijskih proizvodov se bo povečala produktivnost in dodana vrednost kmetijskim proizvodom. Ekonomski in pogajalski položaj pridelovalcev ter predelovalcev se bo okrepil s povezovanjem in z vključevanjem v verige vrednosti preskrbe s hrano na podlagi dolgoročnih medsebojnih pogodb. Predmet podpore so kolektivne naložbe v ureditev zbirnih centrov, predelovalnih kapacitet, skladišč in hladilnic za kmetijske proizvode in nakup pripadajoče opreme za prvo prodajo, predelavo in trženje kmetijskih proizvodov. Udeleženci bodo deležni nepovratne podpore za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora. Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo, uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikoma rezultata: R.9^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov (ciljna vrednost: 3,04%) in R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP (ciljna vrednost: 998).

IRP13: Izgradnja namakalnih sistemov

Intervencija IRP13 naslavlja potrebo:
P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

Intervencija IRP13 se deli na dve investiciji, in sicer izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom ter izgradnjo individualnih namakalnih sistemov in nakup namakalne opreme. Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom primeru izgradnje namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom je predmet financiranja vzpostavitev odvzemnega objekta, postavitev črpališča vključno z opremo ter primarni in sekundarni namakalni razvod, ki se zaključi s hidranti. Predmet financiranja je tudi morebitno dovodno omrežje med vodnim virom in območjem namakalnega sistema, ki je namenjen več uporabnikom. Namakalna oprema ni del namakalnega sistema, namenjenega več uporabnikom. Podobno kot namakalni sistemi, ki so namenjeni več uporabnikom, so tudi individualni namakalni sistemi sestavljeni iz odvzemnega objekta ter primarnega in sekundarnega namakalnega razvoda. Predmet podpore je tudi namakalna oprema. Nepovratna podpora se dodeli za dejansko nastale stroške naložb ali kot pavšalna podpora (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP13 se bo spremljal s kazalnikom O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo, uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata: R.9^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov (ciljna vrednost: 3,04%)

IRP2: Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije

Intervencija IRP2 naslavlja potrebi:
P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu
P7 Povečanje konkurenčnosti in tehnološkega razvoja ŽPI

Poleg teh intervencija naslavlja tudi v okviru SC8 potrebo P26 Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoja krožnega in biogospodarstva ter P37 Spodbujanje digitalizacije in krepitev kompetenc v kmetijstvu, gozdarstvu in ŽPI (Horizontalni cilj).

Intervencija IRP2 vključuje naslednje podintervencije: Majhne kmetije; Fizične osebe razen samostojni podjetniki posamezniki; Pravne osebe in samostojni podjetniki posamezniki na področju pridelave kmetijskih proizvodov; Pravne osebe in samostojni podjetniki posamezniki na področju predelave ali trženja kmetijskih proizvodov in Mladi prevzemniki. Namen intervencije IRP2 je povečanje produktivnosti in neto dodane vrednosti na zaposlenega. Z vlaganjem v osnovna sredstva se bosta izvedli prestrukturiranje in modernizacija kmetijskega in agroživilskega sektorja, povečala se bo tudi dodana vrednost kmetijskih proizvodov, zlasti na gorskih območjih ter na drugih območjih z naravnimi omejitvami za kmetijsko pridelavo. Poseben poudarek bo namenjen uvajanju digitalizacije in načel krožnosti. V okviru krožnega gospodarstva se bodo izvajale naložbe v uporabo stranskih proizvodov in ostankov, reciklažo in uporabo odpadnih surovin ter zmanjšanje količin odpadkov, v okviru biogospodarstva pa se bodo izvajale naložbe v ponovno uporabo obnovljivih bioloških virov in odpadkov kmetijskega izvora ter zmanjšanje izgub hrane in količin odpadne hrane. Podprte bodo tudi naložbe v dvig energetske učinkovitosti. Načrtovane naložbe bodo okrepile tudi delovanje verig preskrbe s hrano. Za doseganje tega cilja se bo z naložbami krepila povezanost med vsemi členi v verigi vrednosti, zlasti pa povezave med živilskopredelovalno industrijo in kmetijstvom z vidika odkupa in predelave lokalnih surovin. Povezovanja bodo omogočile tudi kolektivne naložbe. Posebne pozornosti bodo deležne razvojno perspektivne majhne kmetije, z namenom izboljšanja dostopa do trga. Z razvojnimi spodbudami bomo malim kmetijam omogočiti zlasti vlaganja v povečanje proizvodnega obsega, zvišanje dodane vrednosti kmetijskih proizvodov, investicije v diverzifikacijo dohodka na kmetiji ter doseganje večje tržne usmerjenosti in povečanje njihove prisotnosti na trgu. Upravičenci bodo deležni podpore v obliki nepovratne podpore za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalne podpore (z uporabo poenostavljenih oblik stroškov).

Učinek intervencije IRP2 se bo spremljal s kazalnikom: O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo, uspešnost pa se bo spremljala s sledečimi kazalniki rezultata:
R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetijskih gospodarstev, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije (ciljna vrednost: 3,95%)
R.9PS Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov (ciljna vrednost: 3,04%)
R.15 Energija iz obnovljivih virov iz kmetijstva in gozdarstva ter drugih obnovljivih virov: naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vključno z biološkimi, ki prejemajo podporo (v MW) (ciljna vrednost: 6,15)
R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP (ciljna vrednost: 998).

IRP5: Izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč

Intervencija IRP5 naslavlja potrebo:
P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

Predmet podpore v okviru intervencije IRP5 so naložbe v izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih in izvedbo komasacij kmetijskih zemljišč. Do podpore so upravičene naložbe v izvedbo komasacij kmetijskih zemljišč v skladu s predpisi, ki urejajo kmetijska zemljišča. Dodeli se nepovratna podpora je za dejansko nastale stroške naložb ali kot pavšalna podpora (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP5 se bo spremljal s kazalnikom O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo, uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata: R.9PS Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov (ciljna vrednost: 3,04%).

IRP7: Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu

Intervencija IRP7 naslavlja potrebo:
P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu

Namen intervencije je intenzivirati gospodarjenja z gozdovi, zlasti v zasebnih gozdovih, povečati sečnjo, profesionalizirati dela v gozdovih in zmanjšati število delovnih nesreč pri delu v gozdu ter uvesti učinkovite in okoljsko sprejemljive tehnologije za delo v gozdovih, posledično pa tudi izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja. Predmet podpore bodo naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu. Upravičencem bo dodeljena nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP7 se bo spremljal s kazalnikom O.24 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot zunaj kmetij, ki prejemajo podporo, uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata: R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja (ciljna vrednost: 113.765.000 EUR)

IRP8: Naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo

Intervencija IRP8 naslavlja potrebo:
P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu

Poleg tega intervencija naslavlja tudi potrebo P37 Spodbujanje digitalizacije in krepitev kompetenc v kmetijstvu, gozdarstvu in ŽPI (Horizontalni cilj).
Namen intervencije je vzpostaviti ustrezno velike, sodobne obrate za pred industrijski obseg predelave lesa in posodobitev proizvodnje obstoječih obratov, ki vsebuje tudi digitalizacijo. S temi naložbami želimo izboljšati uspešnost gozdarskega sektorja. Predmet podpore so naložbe v dejavnost primarne predelave okroglega lesa, ki je omejena na majhen obseg predelave lesa. Digitalizacija se v Sloveniji izvaja na področju optimizacije gozdno-lesne in spodbuja dvig produktivnost dela. Naložbe v digitalizacijo zajemajo IKT opremo na področju gozdno-lesne verige. Upravičencem bo dodeljena nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP8 se bo spremljal s kazalnikom O.24 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot zunaj kmetij, ki prejemajo podporo, uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata: R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja (ciljna vrednost: 113.765.000 EUR)

IRP4: Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnanosti ekoloških kmetij

Intervencija IRP4 naslavlja potrebo:

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu
P7 Povečanje konkurenčnosti in tehnološkega razvoja ŽPI

Poleg teh intervencija naslavlja tudi v okviru SC8 potrebo P26 Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoja krožnega in biogospodarstva.
Intervencija Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnanosti ekoloških kmetij vključuje naslednje podintervencije: Majhne kmetije; Fizične osebe razen samostojni podjetniki posamezniki in Pravne osebe in samostojni podjetniki posamezniki. S podporami naložbam v pridelavo in predelavo ter trženje ekoloških proizvodov se bo povečala produktivnost in dodana vrednost ekoloških kmetijskih proizvodov. Cilj je povečanje obsega pridelave in predelave ekoloških proizvodov in s tem povečanje količin ekoloških proizvodov v verigah vrednosti. Spodbuja se uvajanje novih tehnologij, digitalizacije, krožnega in biogospodarstva ter znanja in inovacij v ekološkem kmetijstvu in predelavi. Podpore bodo omogočile povečanje dodane vrednosti kmetijskih proizvodov, spodbujanje trženja kmetijskih proizvodov, vlaganja v povečanje proizvodnega obsega, investicije v diverzifikacijo dohodka na kmetiji ter doseganje večje tržne usmerjenosti in prisotnosti ekoloških kmetov na trgu. Upravičencem bo dodeljena nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP4 se bo spremljal s kazalnikom: O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo, uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata: R.9^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov (ciljna vrednost: 3,04%) in R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP (ciljna vrednost: 998).

IRP9: Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva

Intervencija IRP9 naslovja potrebo:
P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu

Namen intervencije IRP9 je podpreti naložbe v nakup nove specializirane mehanizacije oziroma opreme za gozdno semenarstvo, kontejnersko vzgojo in vzgojo gozdnega drevja, izgradnjo majhnega mrežnega namakalnega sistema in rastlinjakov. Z naložbami želimo izboljšati uspešnost gozdarskega sektorja saj ustrezen in kakovosten sadilni material je pogoj za uspešno obnovo gozda. Predmet podpore so naložbe razvoj gozdnega drevesničarstva. Upravičencem bo dodeljena nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP4 se bo spremljal s kazalnikom: O.24 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot zunaj kmetij, ki prejemajo podporo, uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata: R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja (ciljna vrednost: 113.765.000 EUR)

IRP6: Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture

Intervencija IRP6 naslavlja potrebo:
P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu

Namen intervencije je doseči optimalno odprtost gozdov, saj s tem zmanjšajo spravilni stroški in poveča konkurenčnost lastnikov gozdov na trgu z gozdno lesnimi sortimenti in posledično tudi izboljša uspešnost gozdarskega sektorja. Predmet podpore so naložbe v gradnjo in rekonstrukcijo gozdnih cest, gradnjo, rekonstrukcijo in pripravo gozdnih vlak. Vsa dela na gozdnih prometnicah se bodo izvedla v soglasju vseh soglasodajalcev, tako s področja varovanja narave, okolja, kulturne dediščine. Prav tako so morajo dela izvajati v skladu z omejitvami in pogoji iz načrtov za gospodarjenje z gozdovi, ki zagotavljajo načela trajnostnega gospodarjenja in s tem sledimo načelom Nove strategije EU za gozdove do leta 2030. Upravičencem bo dodeljena nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP6 se bo spremljal s kazalnikom: O.24 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot zunaj kmetij, ki prejemajo podporo, uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata: R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja (ciljna vrednost: 113.765.000 EUR)

SI1: Prenos znanja v čebelarstvu

Intervencija SI1 naslavlja potrebo P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij v okviru horizontalnega cilja in se navezuje tudi na potrebo P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu in v okviru SC 2.

Z intervencijo se bo prispevalo k razvoju čebelarstva, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarjev. Kakovostno strokovno usposabljanje s področja čebelarstva in izobraževanje s področja zdravstvenega varstva čebel pripomoreta k izboljšanju zdravstvenega stanja opraševalcev in posledično bolj kakovostnejšim čebeljim pridelkom. Intervencija vključuje tri podintervencije: Usposabljanje v čebelarstvu, Izobraževanje s področja zdravstvenega varstva čebel in Vzdrževanje čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu. Upravičenci do podpore so izbrani izvajalci javnega naročila (končni upravičenci so čebelarji) in pa vlagatelji, ki posedujejo čebelnjake namenjene prenosu znanja v čebelarstvu. Pri vseh treh podintervencijah bo podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu. Stopnja podpore znaša 100 % upravičenih stroškov. Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva.

SI2: Podpora čebelarjem in čebelarskim društvom

Intervencija SI2 naslavlja potrebo:
P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

Z intervencijo se bo prispevalo k razvoju čebelarstva in povečanju konkurenčnosti sektorja čebelarstva, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarjev. Intervencija SI2 se bo izvajala v okviru sledečih podintervencij: Testni čebelnjaki za nadzor varoze ter izdelava in vzdrževanje aplikacije za vnos podatkov in obveščanje čebelarjev, Raziskave na področju uporabe apitehničnih ukrepov in drugih načinov za zatiranje varoze, Sofinanciranje sadik in semen medovitih rastlin, Podpora čebelarskim društvom za izvajanje pašnih redov, Sofinanciranje nakupa čebelarske opreme in prevoznih sredstev, Sofinanciranje obnove tipičnih čebelnjakov in Sofinanciranje ekoloških zdravil. Z intervencijo se bo prispevalo k večji kakovosti čebeljih pridelkov, povečanju pridelka na čebeljo družino in k boljši ekonomičnosti ter povečanju konkurenčnosti čebelarstva, vpliv bo tudi na ohranjanje kulturna krajina in razvoja čebelarskega turizma. Upravičenci bodo deležni podpore v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu ali pa v obliki pavšalnega zneska. Učinek intervencije SI2 se bo spremljal s kazalnikom: O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva, uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata: R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP (ciljna vrednost: 4,45%)

SI3: Vzreja čebeljih matic

Intervencija SI3 naslavlja potrebo:
P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

Namen intervencije je prispevati k razvoju čebelarstva, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarjev. Intervencija podpira prizadevanja, da čebelarji v Sloveniji čebelarijo s čisto kranjsko čebelo, ki je najbolj prilagojena na klimatske in pašne danosti Slovenije. V okviru SI3 se bodo izvajali tri podintervenciji: Subvencioniranje vzreje čebeljih matic (podpora v obliki stroška na enoto), Osnovna odbira in menjava čebeljih matic (podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu) in Kakovost matic (podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu). Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva, uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata: R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP (ciljna vrednost: 4,45%)

SI4: Raziskovalno delo na področju čebelarstva

Intervencija SI4 naslavlja potrebo:
P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

Poleg tega se intervencija navezuje na potrebo v okviru horizontalnega cilja : P36 Krepitev raziskav, razvoja, inovacij in sodelovanja.

Intervencija vključuje pet podintervencij: Razvoj embalaže za transport čebeljih matic, Karakterizacija čebeljih pridelkov, Ugotavljanje učinkov masaže z medom, Iskanje alternativnih paš in karakteristike medu v povezavi s povzročitelji medenja ter Razvoj in testiranje tehnologij za povečanje ekonomičnosti in trajnosti v upravljanju s čebeljimi družinami preko inovacijskih projektov. Z vsemi podintervencijami se bo prispevalo k razvoju čebelarstva, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarjev. Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila. Pri vseh podintervencijah bo podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko

nastali upravičencu. Stopnja podpore znaša 100 % upravičenih stroškov. Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva.

SI5: Promocija in raziskava trga sektorja čebelarstva

Intervencija SI5 naslavlja potrebo:
P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

Poleg tega intervencija naslavlja tudi v SC3 opredeljeno potrebo: P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani.

Intervencija SI5 vključuje naslednje podintervenciji: Promocija čebelarstva in Raziskava trga. S podporo promociji čebelarstva in raziskavi trga se bo prispevalo k razvoju čebelarstva, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarske panoge v Sloveniji. S pomočjo rezultatov raziskave trga se bo čebelarje usmerjalo v pridelavo čebeljih pridelkov, ki so dohodkovno bolj zanimivi in k registraciji dopolnilnih dejavnosti. V okviru promocijskih aktivnosti čebelarstva pa se bo s pomočjo 3D karakterja čebele in promocijskih video predstavitev o čebelarjenju, osveščalo potrošnike o pomenu čebel, čebeljih pridelkov, ohranjanja narave in biotske pestrosti. Pri obeh podintervencijah bo podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu. Stopnja podpore znaša 100 % upravičenih stroškov (od tega 50 % EU sredstva). Učinek promocije in raziskave trga sektorja čebelarstva se bo spremljal s kazalnikom O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva.

SI6: Kakovost in varnost čebeljih pridelkov
Intervencija SI6 naslavlja potrebo:
P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

V okviru intervencije Kakovost in varnost čebeljih pridelkov se bosta izvajali dve podintervenciji: Menjava satja in Analiza čebeljih pridelkov. Z vključenima podintervencijama se bo ohranjalo oziroma izboljšalo kakovost in varnost medu in ostalih čebeljih pridelkov, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarjev. Pri obeh podintervencijah bo podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu (podpore znaša 100 % upravičenih stroškov (od tega 50% EU sredstva). Učinek intervencije se bo spremlja s kazalnikom: O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva, uspešnost intervencije pa se bo spremljajo s kazalnikom rezultata: R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP (ciljna vrednost: 4,45%)

SI8: Promocija vina v tretjih državah

Intervencija SI8 naslavlja potrebo:
P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

Namen intervencije je podpreti čim več različnih dejavnosti promocije na različnih tretjih trgih bo pripomogla k povečanju prepoznavnosti in ugleda slovenskih vin in povečanju izvoza vin v tretje države. Podpirala se bo predvsem promocija vin z zaščiteno označbo porekla/geografsko označbo, pridelanih v Sloveniji, prikaz značilnosti vinorodnih območij Slovenije, sort vinske trte, ki se gojijo v Sloveniji in povezavo tega vina s kulinariko, vinsko arhitekturo ali vinskim turizmom. Primarni cilj intervencije je dvig konkurenčnosti pridelovalcev, sledita mu zmanjšanje stroškov pridelave vina in povečanje kakovosti pridelka, hkrati pa se z intervencijo vzpodbuja vinogradništvo na tipičnih vinorodnih legah. Sestavni del vseh promocijske aktivnosti je tudi oznaka porekla vina. Učinek intervencije se bo spremlja s kazalnikom: O.36 Število ukrepov ali enot, ki prejemajo podporo v vinskem sektorju.

SI7: Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov

Intervencija SI7 naslavlja potrebo:
P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

Poleg tega intervencija naslavlja v SC4 opredeljeno potrebo P15 Blaženje in prilagajanje kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam.

Namen intervencije SI7 je povečati konkurenčnost vinogradnikov in izboljšati kakovost pridelave vina že v vinogradih. Namenjena je pridelovalcem, ki se že ukvarjajo z vinogradništvom. Ocenjuje se, da se bodo na večini

prestrukturiranih površin izvajali ukrepi povezani z izboljšavo tehnologije obdelovanja vinogradov, na približno polovici prestrukturiranih površin pa tudi sprememba sortimenta. Nepovratna podpora se dodeli kot pavšalna podpora (uporaba standardnih stroškov na enoto). Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.36 Število ukrepov ali enot, ki prejemajo podporo v vinskem sektorju, učinkovitost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikoma rezultata:
R.9^{PS} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo (ciljna vrednost: 3,04%)

SI9: Ukrepi informiranja o vinih Unije v državah članicah

Intervencija SI9: Ukrepi informiranja o vinih Unije v državah članicah naslavlja potrebo:
P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

Poleg tega se intervencija navezuje na v SC3 opredeljeno potrebo P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti.

Osnovne težave slovenskega vinogradništva in vinarstva so poleg razdrobljene pridelave in nekonkurenčne pridelave na strmih legah, ki se posledično kažejo v nizkih cenah grozdja in vina v primerjavi s stroški pridelave, tudi v neprepoznavnosti slovenskih vin. Primarni cilj intervencije je dvig konkurenčnosti pridelovalcev vina z ustreznim informiranjem potrošnikov o shemi zaščitenih označb porekla in zaščitenih geografskih označb za vina v zvezi s posebno kakovostjo in značilnostmi tega vina kot tudi informiranje o odgovornem uživanju vina in tveganju, povezanem s škodljivim uživanjem alkohola. Podpora intervenciji se bo dodelila v obliki nepovratne podpore za dejansko nastale stroške promocije, v višini 50 % upravičenih stroškov. Učinek intervencije SI9: Ukrepi informiranja o vinih Unije v državah članicah se bo spremljal s kazalnikom: O.36 Število ukrepov ali enot, ki prejemajo podporo v vinskem sektorju.

Prispevek intervencij:

Intervencije v okviru SC2 bodo prispevale k uresničevanju ciljev nacionalne Resolucije »Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021«:

- ***Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane**: zagotavljanje visokih standardov varne in kakovostne hrane; krepitev agroživilskih verig in izboljšanje položaja kmeta v verigi, Spodbujanje pridelave in porabe hrane z višjo dodano vrednostjo*

Nadalje bodo intervencije prispevale izpolnjevanju priporočil EK za Slovenijo za pripravo SN 2023-2027:

- ***Zmanjševanje neugodne strukture kmetij** z močno krepitvijo sodelovanja med proizvajalci in organizacijami proizvajalcev, povečanjem tržne usmerjenosti proizvodnje in podporo primarnemu sektorju pri zajetju večjega deleža dodane vrednosti v vrednostni verigi s povečanjem raznolikosti proizvodov na proizvode z večjo dodano vrednostjo*
- ***Izboljševanje sposobnosti preživetja** kmetij z izboljšanjem ciljne usmerjenosti in porazdelitve neposrednih plačil, zlasti s posebnim upoštevanjem malih kmetij in delno samooskrbnih kmetij (na primer z uporabo dopolnilne prerazporeditvene dohodkovne podpore za trajnostnost in zmanjšanje plačil) ter območij z naravnimi ali drugimi specifičnimi omejitvami, ter z napredkom v procesu notranje konvergence. Upoštevati je treba tudi druge načine za ohranitev bistvene kmetijske dejavnosti, da se ohranijo naravne značilnosti.*
- ***Odpravljanje velike finančne vrzeli**, ugotovljene za kmetijstvo in v manjši meri za agroživilski sektor, z ustreznimi instrumenti, vključno z naložbami v zmogljivosti za predelavo kmetijskih proizvodov, ter podpiranje odpornosti kmetijstva z izboljšanjem stabilnosti kmetijskih dohodkov, prizadetih zaradi pogostih in hudih ekstremnih vremenskih dogodkov ter izpostavljenosti kmetijske proizvodnje nestanovitnim cenam kmetijskih proizvodov, z razvojem ustreznih orodij za upravljanje tveganj.*

Ključen pa bo tudi prispevek intervencij k ciljem Strategije od »vil do vilic«:

- *Spodbujanje trajnostne predelave hrane, trgovine na debelo, trgovine na drobno, gostinjstva in živiljskopredelovalnih praks;*
- *Spodbujanje trajnostne porabe hrane ter omogočanje prehoda na zdrave in trajnostne načine prehranjevanja*
- *Zagotavljanje prehranske varnosti*

2.3.4 Kjer potrebno, utemeljite za uporabo InvestEU in pričakovan prispevek k specifičnemu cilju

Ni relevantno.

2.3.5 Izbor kazalnika(ov) rezultata

Kazalniki rezultata	Ciljna vrednost

R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije	3,95%
R.9[PS] Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov	3,04%
R.15 Energija iz obnovljivih virov iz kmetijstva in gozdarstva ter drugih obnovljivih virov: naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vključno z biološkimi, ki prejemajo podporo (v MW)	6,15
R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja	113.765.000 EUR
R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki jih podpira SKP	4,45%
R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP	998

Utemeljitev ciljev in povezanih mejnikov.

R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije

Kot izhaja iz analize stanja in SWOT, smo v Sloveniji na povprečni ravni digitalizacije. V potrebnih naložbah in dodatnih naporih za dvig produktivnosti v kmetijstvu in živilskopredelovalni industriji ima digitalizacija oziroma uporaba digitalnih tehnologij vse pomembnejšo vlogo. Kmetijstvo in agroživilstvo bo sledilo razvoju digitalizacije, bolj intenzivno uporabljalo različne sodobne tehnologije proizvodnje hrane ter tehnike preciznega kmetovanja za doseganje bolj stabilne proizvodnje, ciljnega vnosa proizvodnih vložkov, manjše okoljske obremenitve in večjo ekonomsko učinkovitost. Okrepitev znanja in večja uporaba obstoječih in novih tehnologij in aplikacij lahko prispevajo k učinkovitejšim procesom ter privedejo do oblikovanja novih proizvodov in storitev za povečanje produktivnosti in konkurenčnosti v kmetijstvu in gozdarstvu. Večina kmetij bo prejemala podporo za digitalne kmetijske tehnologije v okviru intervencije izmenjava znanja.

Skupno število kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije, je ocenjeno na 2.762 KMG.

Pričakovana ciljna vrednost je izračunana kot razmerje med pričakovanim številom podprtih KMG znotraj posameznih intervencij in skupnim številom KMG v Sloveniji (kazalnik stanja C.12 Kmetijska gospodarstva v Sloveniji, 69.900 KMG). Pričakovana vrednost za intervencijo:

- Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije: 243 KMG;
- Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij: 9 KMG;
- Izmenjava znanja in prenos informacij ter usposabljanje svetovalcev: 2.500 KMG;
  Sektorska intervencija za sadje in zelenjavo (podintervencija Raziskave in razvoj): 10 KMG.

Ciljna vrednost za kazalnik R.3 je 3,95 %.

R.9[PS] Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov

Eden od glavnih ciljev SN 2023–2027 je doseganje višje konkurenčnosti kmetijstva in živilskopredelovalne industrije. Podpora je namenjena tistim intervencijam, za katere se ocenjuje, da bodo največ pripomogle k izpolnjevanju potreb in ciljev specifičnega cilja ter izzivov opredeljenih v analizi SWOT. Z vlaganjem v osnovna sredstva bo omogočeno prestrukturiranje in modernizacija kmetijskega in agroživilskega sektorja, zlasti z izvedbo individualnih in kolektivnih naložb v pridelavo, še posebej na gorskih območjih ter na drugih območjih z naravnimi omejitvami za kmetijsko pridelavo. Potrebna je modernizacija ekoloških KMG.. Z razvojnimi spodbudami bomo malim kmetijam omogočiti zlasti vlaganja v povečanje proizvodnega obsega ter zvišanje dodane vrednosti kmetijskih proizvodov.

Kazalnik R.9 količinsko opredeli intervencije, ki zagotavljajo naložbeno podporo primarni pridelavi za prestrukturiranje in posodobitev kmetijskih gospodarstev, vključno z izboljšanjem učinkovitosti virov.

Ocenjeno je, da bo podprtih 2.327 projektov na 2.128 KMG.

Pričakovana ciljna vrednost je izračunana kot razmerje med pričakovanim številom podprtih KMG znotraj posameznih intervencij (brez dvojnega štetja) in skupnim številom KMG v Sloveniji (kazalnik stanja C.12 Kmetijska gospodarstva v Sloveniji, 69.900 KMG). Pričakovana vrednost za intervencijo:

- Izgradnja namakalnih sistemov: 60 podprtih KMG;
- Kolektivne naložbe v kmetijstvu za skupno pripravo kmetijskih proizvodov za trg in razvoj močnih in odpornih verig vrednosti preskrbe s hrano: 56 podprtih KMG;
- Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije: 1.667 podprtih KMG;
- Izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč: 65 podprtih KMG oz. naložb;
- Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnosti ekoloških kmetij: 70 podprtih KMG;
- Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov: 200 podprtih KMG;
- Sektorska intervencija za sadje in zelenjavo (podintervencija Ohranjanje kakovosti pridelkov): vključenih 10 KMG.

Ciljna vrednost za kazalnik R.9 je 3,04 %.

R.15 Energija iz obnovljivih virov iz kmetijstva in gozdarstva ter drugih obnovljivih virov: naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vključno z biološkimi, ki prejemajo podporo (v MW)

Pri izračunu kazalnika R.15 se upoštevajo intervencija Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije.

Kazalnik R.15 količinsko opredeli inštalirane zmogljivosti (toplotne in električne) določene tehnologije obnovljivih virov energije (vodna energija, trdna, tekoča in plinska biomasa, bioplin, veter, sončna fotovoltaika, sončna toplota, geotermalne in toplotne črpalke), razvita s podporo SKP za naložbe na kmetijah ali podeželskih podjetij. Za kazalnik R.15 je ocenjena vrednost za naložbe v OVE in URE na KMG in ŽPI - po 8 naložb v letih od 2025 do 2029: na kmetijah bi v povprečju podprli 0,04MW/projekt, pri podjetjih pa 0,1 MW/projekt. Za naložbe v geotermalne elektrarne - po 1 naložba v letih od 2025 do 2029: pri geotermalnih elektrarnah bi v povprečju podprli 0,65 MW/projekt. Za naložbe v mikrobioplinarne - po 2 naložbi v letih od 2025 do 2029: pri mikrobioplinskih napravah bi v povprečju podprli 0,04 MW/projekt.

Ciljna vrednost za kazalnik R.15 je 6,15 MW.

R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja

Pri izračunu kazalnika R.18 se upoštevajo naslednje intervencije:

- Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu;
- Naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo;
- Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva;
- Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture;
- Naložbe v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah.

Gozdarska dejavnost je tradicionalno sestavni del številnih kmetij, ki preko močnih sinergij pomembno pripomore tudi h krepitvi konkurenčnosti primarne kmetijske proizvodnje na teh gospodarstvih. Kot izhaja iz analize SWOT, realiziran posek v slovenskih gozdovih zaostaja za načrtovanim najvišjim možnim, predvsem zaradi zastarele mehanizacije. Z modernizacijo le te se povečata varnost pri delu in učinkovitost. Potrebno je modernizirati opremo obratov za primarno predelavo lesa ter ustanoviti nove obrate. Po obsežnih ujmah je naravna obnova gozdov močno otežena. Kjer je ta neuspešna, je zaradi varovanja tal potrebno izvesti dopolnilno sadnjo sadik gozdnega drevja. Nujno je vzpostaviti zadostno mrežo gozdnih drevesnic, za vzgojo zadostne količine sadik gozdnega drevja posameznih provenienčnih območij. Določena območja v Sloveniji niso odprta z gozdnimi cestami in vlakami, kar podraži ali onemogoča spravilo lesa. Potrebna je izpopolnitev mreže gozdnih prometnic do optimalne odprtosti.

Kazalnik R.18 količinsko opredeli skupne naložbe (EUR), ustvarjene s pomočjo podpore SKP v opremo in tehnologijo za izboljšanje trajnosti gozdarskega sektorja in olajšanje njegovega poslovnega razvoja.

Ciljna vrednost za kazalnik R.18 je 113.765.000 EUR.

R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki jih podpira SKP

Pri izračunu kazalnika R.35 se upoštevajo naslednje intervencije:
- Podpora čebelarjem in čebelarskim društvom;
- Vzreja čebeljih matic;
- Kakovost in varnost čebeljih pridelkov.

Kazalnik R.35 količinsko opredeli obseg intervencij, ki podpirajo čebelarski sektor v okviru SKP. Kot imenovalec se je upoštevalo triletno (2018-2020) povprečno število čebeljih družin v Sloveniji na podlagi podatkov Centralnega registra čebel. Kot števec je upoštevno povprečno število čebeljih družin za zadnji dve leti (2020 in 2021), vključenih oz. podprtih v okviru objavljenih javnih razpisov za čebelarje.

Ciljna vrednost za kazalnik R.35 je 4,45 %.

R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP

Medtem ko je primarna kmetijska pridelava vključena v kazalnik rezultata R.9, se kazalnik rezultata R.39 osredotoča na podporo nekmetijskim dejavnostim, biogospodarstvu, krožnemu gospodarstvu ter predelavi kmetijskih in živilskih proizvodov. S tovrstno podporo bo omogočeno povečanje dodane vrednosti kmetijskih, živilskih in gozdarskih proizvodov ter spodbujanje njihovega trženja. Kot ključna področja izpostavljamo naložbe v predelavo ali trženje ekoloških kmetijskih proizvodov, zlasti na gorskih območjih ter na drugih območjih z naravnimi omejitvami za kmetijsko pridelavo. Z razvojnimi spodbudami bomo malim kmetijam omogočili zvišanje dodane vrednosti kmetijskih proizvodov, investicije v diverzifikacijo dohodka na kmetiji ter doseganje večje tržne usmerjenosti in povečanje njihove prisotnosti na trgu. Potenciali za razvoj so prav tako na področju biogospodarstva, ki sedaj v Sloveniji nima dovolj prepoznavne lastne identitete, po kateri bi se ločilo od drugih povezanih konceptov (npr. zeleno gospodarstvo ali krožno gospodarstvo). Glede na ocenjen potencial biomase iz kmetijstva in gozdarstva v Sloveniji ta predstavlja velik, vendar ne dovolj izkoriščen vir, kar je lahko dobra priložnost za razvoj biogospodarstva in krožnega gospodarstva.

Ocenjeno je, da bo podprtih 998 naložb, in sicer za intervencijo:
- Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije: 789 naložb;
- Kolektivne naložbe v kmetijstvu za skupno pripravo kmetijskih proizvodov za trg in razvoj močnih in odpornih verig vrednosti preskrbe s hrano: 80 naložb;
- Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnanosti ekoloških kmetij: 30 naložb;
- Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti, vključno z biogospodarstvom in v ohranjanje kulturne dediščine: 99 naložb.

Ciljna vrednost za kazalnik R.39 je 998 naložb.

2.3.6 Utemeljitev dodelitve finančnih sredstev

Dodeljena finančna sredstva intervencijam v okviru specifičnega cilja 2 znašajo 299.208.951,00 EUR, kar predstavlja 16,83 % vseh razpoložljivih sredstev strateškega načrta SKP 2023-2027. Od tega je 25.890.550,00 EUR oz. 3,79 % vseh sredstev EKJS in 273.318.401,00 EUR oz. 24,97 % vseh sredstev EKSRP.

Dodeljena finančna sredstva za intervencije, načrtovane v okviru specifičnega cilja 2, zadostujejo za doseganje opredeljenih ciljev in so skladna s finančnim načrtom.

2.4 SC 3 Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi

2.4.1 Povzetek SWOT analize.

2.4.1.1 Prednosti

Povezovanje primarnih proizvajalcev v organizacije in skupine proizvajalcev je v Sloveniji še v začetni fazi, vendar so se v zadnjem obdobju vendarle pričela aktivnejša povezovanja, kar kaže na povečevanje interesa za boljšo organiziranost in predvsem uspešnejši skupni nastop na trgu. Še vedno pa izrazito pomembno vlogo pri organizaciji primarnih proizvajalcev in verig preskrbe s hrano igrajo zadruge. Z več kot 145-letno tradicijo predstavljajo zadruge eno najbolj razširjenih in tradicionalnih oblik poslovnega sodelovanja v kmetijskem sektorju. Imajo pomembno vlogo pri povezovanju kmetijskih pridelovalcev, zagotavljanju odkupa kmetijskih proizvodov in predelave, pa tudi pri oskrbi z repromaterialom in drugimi storitvami. Po gospodarskem pomenu so trenutno najpomembnejše kmetijske in gozdarske zadruge, ki poslujejo na celotnem območju Slovenije.

Po podatkih Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve je bilo v Sloveniji konec leta 2018 registriranih 471 zadrug, od tega 91 kmetijskih in gozdarskih zadrug. V okviru Zadružne zveze Slovenije deluje 59 kmetijskih in gozdarskih zadrug, ki združujejo 13.550 članov in zaposlujejo 2.600 zaposlenih. Skupni promet članic znaša skoraj 700 mio evrov, njihov odkup kmetijskih pridelkov pa predstavlja več kot 80 % vsega odkupa kmetijskih pridelkov s kmetij. Glavnina organiziranega odkupa kmetijskih proizvodov se torej vrši preko zadrug, kar velja tudi za mlečni sektor, ki je pogosto izpostavljen kot najbolj organiziran sektor v slovenskem kmetijstvu.

Del zadrug (skupno 12) ima v svoji lasti tudi živilskopredelovalne obrate. Predvsem so to obrati za predelavo mesa – klavnice in predelava ter na področju sektorja mleka – sirarne in mlekarne.

Pomembna dejavnost kmetijskih in gozdarskih zadrug je oskrba z reprodukcijskim materialom pa tudi potrošnim blagom. Slovenske zadruge imajo v lasti 358 trgovin, prek katerih oskrbujejo podeželje ter prispevajo k njegovi ohranitvi in poseljenosti.

Tudi živilskopredelovalna industrija je vpeta v domače nabavne vire. Velika večina slovenskih podjetij v ŽPI je zaključila negotovo obdobje lastniške in poslovne transformacije. Od leta 2016 se krepi se obseg poslovanja, izboljšal se je poslovni izid, izstopa tudi izvozni preboj. Ključni cilj podjetij po poslovni konsolidaciji je usmeritev v nadaljnjo tehnološko in organizacijsko modernizacijo, pri čemer med aktivnosti slednje sodi tudi posodobitev vertikalnih odnosov z dobavitelji osnovnih kmetijskih surovin.

Pomemben člen verige so tudi potrošniki, ki vse bolj narekujejo spremembe v načinu proizvodnje, pakiranja, distribucije, načinu ponujanja proizvodov za trg… Glede na številne raziskave trga postaja potrošnik vedno bolj osveščen in zahteven. Pričakuje transparentnost informacij glede sestavin proizvodov, izvora sestavin, načina proizvodnje. Prav tako narašča zavedanje o pomenu lokalno pridelane hrane, kar je tudi rezultat promocije, ki jo ob trgovcih, industriji, javnih ustanovah…sistematično izvaja tudi država. Država se v tem segmentu osredotoča na proizvode iz shem kakovosti EU oziroma nacionalnih shem kakovosti, zlasti proizvode iz sheme Izbrana kakovost.

Spreminjanje potrošniških preferenc in delujoč sistem shem kakovosti in sektorske promocije med proizvajalci krepi interes za vključevanje v sheme kakovosti. Vključevanje v sheme kakovosti, kot je npr. ekološka pridelava in predelava, tudi spodbuja primarne proizvajalce k prevzemanju okolju in živalim prijaznejših kmetijskih praks.

Zlasti zavedanje o ekoloških proizvodih kot zdravih proizvodih se vztrajno krepi. Ena večjih podpor temu je bila dana tudi z ureditvijo zakonodaje s področja javnega naročanja, ki zahteva, da javne ustanove za svoje prehranske potrebe naročajo minimalni delež ekoloških proizvodov. Od leta 2010 je tako opazen trend naraščanja števila ekoloških kmetijskih gospodarstev, saj se je glede na leto 2010 njihovo število povečalo za 72 %. V letu 2019 je bilo v kontrolo vključenih 3.828 kmetijskih gospodarstev, od tega 334 kmetijskih gospodarstev v preusmeritvi. 3.494 kmetijskih gospodarstev je uspešno zaključilo preusmeritveno obdobje in pridobilo certifikat, s tem pa tudi pravico do označevanja svojih pridelkov oziroma živil z uradno označbo »ekološki«. V kontrolo je bilo v letu 2019 vključenih tudi 463 predelovalnih obratov (16 obratov javne prehrane). Število kmetijskih gospodarstev v sistemu nadzora

predstavlja 5,4 % vseh kmetijskih gospodarstev. Kmetijska zemljišča v uporabi, ki so vključena v kontrolo ekološkega kmetovanja, so v letu 2019 obsegala 10,4 % vseh kmetijskih zemljišč v uporabi in so se glede na leto 2010 povečala za 61 %.

Narašča tudi interes kmetov za povečevanje dodane vrednosti kmetijskih proizvodov, na kar kaže število kmetij z dopolnilno dejavnostjo predelave na kmetijah. Te kmetije s predelanimi proizvodi dosegajo višjo dodano vrednost ter s tem višje cene in dohodek. Kmetije z dopolnilnimi dejavnostmi tako tudi bolje izrabljajo svoje proizvodne zmogljivosti ter prispevajo k pestrosti ponudbe kmetijskih proizvodov. Po stanju na dan 29. 7. 2020 je imelo v Sloveniji dovoljenje za opravljanje dopolnilne dejavnosti 4.928 kmetij. Skupaj se na teh kmetijah opravlja 4.404 dejavnosti predelave primarnih kmetijskih pridelkov, 1.200 dejavnosti turizem, ki je gostinska dejavnost, 1.145 dejavnosti prodaje kmetijskih pridelkov in izdelkov s kmetij in 1.467 dejavnosti predelave gozdnih lesnih sortimentov.

Kmetije pa se tudi vse bolj vključujejo v turistično ponudbo na podeželju. Opaznih je tudi vse več pobud za vzpostavitev in vključevanje v lokalne oskrbne poti. V okviru PRP 2014–2020 se je razvoj kratkih dobavnih verig podpiral v okviru ukrepa M16 Sodelovanje in M19 CLLD (Leader). Zavedanje o pomenu lokalne preskrbe se krepi, kar daje dobro podlago za učinkovitejše povezovanje lokalnih pobud povezovanja na vseh nivojih, tudi pri preko lokalnega povezovanja različnih sektorjev (npr. ekološkega kmetijstva v ekoregije ipd.). Pridelava in predelava hrane sta vse bolj sestavni del nacionalne identitete, gastronomije in turistične destinacije.

- organizacije in skupine proizvajalcev se postopoma uveljavljajo tudi v Sloveniji;
- zadruge imajo pomembno vlogo pri povezovanju kmetijskih pridelovalcev, zagotavljanju odkupa kmetijskih proizvodov in predelave, zagotavljanju repromateriala in drugih storitev (realizirajo več kot 80% vsega odkupa kmetijskih pridelkov s kmetij);
- vzpostavljen organiziran odkup zlasti mleka preko zadrug in organizacij proizvajalcev;
- živilskopredelovalna industrija je vpeta v domače nabavne vire;
- živilskopredelovalna industrija povečuje delež izvoza (preko 30%);
- vzpostavljen sistem shem kakovosti in sektorske promocije za določene izmed sektorjev;
- narašča interes pridelovalcev za vključevanje v sheme kakovosti, zlasti v shemo izbrana kakovost;
- naraščanje pogostosti nakupa lokalne hrane in zaupanje potrošnika v lokalno hrano;
- rast proizvodnje ekoloških proizvodov v sektorju sadja, mesa, medu in mlečnih proizvodov;
- povečanje javnih naročil na področju nabave živil;
- povečevanje števila kmetij s predelavo na kmetijah;
- vključevanje kmetij in lokalnih preskrbnih verig v turistično ponudbo na podeželju;
- naraščanje interesa za povezovanje deležnikov na podeželju (vzpostavitev kratkih dobavnih verig, lokalne samooskrbe, povezovanju ekoloških kmetov z javnim in nekmetijskim sektorjem).

2.4.1.2 Slabosti

V Sloveniji ne moremo biti v celoti zadovoljni z načini povezovanja in uspešnostjo organiziranja agroživilskih verig. Slovenija je med državami članicami z najnižjo stopnjo kakovostnega gospodarskega povezovanja na vertikalni in horizontalni ravni agroživilstva. Ne glede na tradicijo zadružništva je med členi verig vrednosti preskrbe s hrano premalo zaupanja. Živilskopredelovalna industrija ne koristi dovolj prednosti lokalne pridelave. Ta pa je pogosto nepovezana in tudi ne nudi zadostne količine kmetijskih pridelkov ter je po mnenju živilskopredelovalne industrije nezanesljiva, sezonsko pogojena in cenovno nezanimiva. Pogosto je kmetijski pridelovalec prešibek pogajalec na trgu. Nesorazmerje pogajalskih moči lahko privede do nepoštenih praks, ko večji in močnejši deležniki vsiljujejo pogodbene določbe v svojo korist. Individualizacija poslovnega delovanja se kaže vzdolž celotne verige vrednosti preskrbe s hrano.

Kmetijski pridelovalci zaradi majhnosti kmetijskih gospodarstev, razdrobljenosti kmetijskih površin, prenizke produktivnosti in odpornosti proizvodnje ter s tem povezane omejene količine tržne proizvodnje težje dosegajo učinke ekonomije obsega, težje zagotavljajo pestrost asortimaja in ponudbo kmetijskih pridelkov skozi celotno sezono. To še se zlasti kaže na področju rastlinske proizvodnje, ki tudi ni dovolj odporna na izjemne vremenske

razmere, kar predstavlja dejavnik tveganja za stabilnost ponudbe kmetijskih proizvodov, ki vstopajo v verigo preskrbe s hrano.

Za kmetijski sektor je torej še vedno značilno premajhno in neučinkovito povezovanje kmetijskih pridelovalcev za skupen nastop na trgu in promocijo. Večinoma so kmetije v Sloveniji samooskrbne in premalo tržno usmerjene. Lokalne oskrbne poti se šele postopoma uveljavljajo. Izkazuje se pomanjkanje znanja in usposobljenosti na področju organiziranja, povezovanja proizvajalcev ter trženja (marketinga) kmetijskih proizvodov. Poslovne odločitve na kmetijah tudi ne temeljijo v zadostni meri na poslovnih modelih, ampak na iskanju trenutno najboljših kupcev namesto na dolgoročnih pogodbenih zavezah, s katerimi bi znižali tveganja.

V Sloveniji so sicer kmetijski sektorji zaradi zgodovinskih danosti na različni stopnji razvoja, medtem ko se nekateri v pretežni meri še naslanjajo na tradicionalne prakse, gredo v drugih panogah nekoliko hitreje v korak z najsodobnejšo tehnologijo. Posebej v pridelavi, ki je organizirana v obliki kooperacijske reje (npr. perutninarstvo, prašičereja), je tehnologija poenotena in zaradi zahtev vodilne organizacije dosledno spoštovana. V takšnih razmerah je tudi nastop na trgu bolje organiziran, prav tako pa tudi oskrba z repromaterialom, semenom ali pa živalmi za nadaljnjo rejo. Med najbolj organiziranimi kmetijskimi sektorji je sicer zlasti mlečni sektor.

Ker se zavedanje med kmetijskimi pridelovalci o potrebi po dolgoročnem povezovanju in sodelovanju v verigah vrednosti, ki bi jim omogočila krepitev položaja ter enakopravnejšo obravnavo, šele vzpostavlja, so kmetje v verigi vrednosti preskrbe s hrano šibek pogajalec oziroma ranljiv partner. Nizko je tudi zavedanje o prednostnih medpanožnega sodelovanja (vertikalno vzdolž verige vrednosti).

Živilskopredelovalna industrija in trgovina zaradi manjše domače proizvodnje in nižjih cen na tujih trgih v večji meri uvaža nekatere skupine kmetijskih proizvodov, kot so sadje, meso, zelenjava in izdelki iz zelenjave ter žita in izdelki iz žit. Izvaža pa se predvsem surovina z nizko dodano vrednostjo.

Razmah verig supermarketov, večje povpraševanje po predelanih živilih ter konsolidacija trgovinskih, predelovalnih in logističnih verig je privedlo do prestrukturiranja oskrbovalnih verig v korist velikih kupcev, trgovskih verig. Močna nihanja v cenah kmetijskih proizvodov se ne prenesejo v celoti na končne maloprodajne cene, kar kaže na večjo pogajalsko moč, ki jo imata v verigi vrednosti preskrbe s hrano živilsko predelovalna industrija in trgovina v primerjavi s kmetovalci. Na slabši pogajalski položaj kmetovalcev kažejo tudi deleži prenosa spremembe cene na naslednjega v verigi in hitrost prenosa sprememb cene. Ustvarjena dodana vrednost v verigi preskrbe s hrano ni enakomerno porazdeljena, saj znaša delež primarnih proizvajalcev le dobro četrtino.

V Sloveniji je vzpostavljen sistem shem kakovosti na podlagi evropske ali nacionalne zakonodaje, vendar pa so ti proizvodi med potrošniki še vedno premalo prepoznani. Na strani proizvajalcev pa je težava predvsem ta, da trg v prvih nekaj letih ne povrne stroškov, ki jih ima kmetijski pridelovalec s prilagajanjem tehnologij, s spremembo načina pridelave, vključevanjem v shemo. Ko gre za ekološke proizvode povpraševanje med potrošniki vztrajno raste, čemur pa ne sledi struktura ponudbe ekoloških proizvodov.

- verige vrednosti preskrbe s hrano so v določenih sektorjih šibke;
- kmetijski pridelovalci zaradi majhnosti in razdrobljenosti kmetijskih površin ter nepovezanosti težje dosegajo ekonomije obsega, pestrost asortimana in ponudbo skozi celotno sezono; manjša pripravljenost vstopiti v dolgoročne poslovne odnose;
- nestabilnost rastlinske proizvodnje – prešibka odpornost na vremenske razmere;
- premajhna tržna usmerjenost kmetijskih pridelovalcev;
- cenovna nekonkurenčnost v primerjavi s konkurenco iz tujine, ker ni ekonomij obsega;
- premajhno in neučinkovito povezovanje kmetijskih pridelovalcev za skupen nastop na trgu in promocijo (med kmeti močno prisoten individualizem, pomanjkanje znanja in zavedanja o prednostih povezovanja);
- individualizacija poslovnega delovanja v verigi vrednosti preskrbe s hrano;
- pomemben delež kmetijskih gospodarstev išče najboljše kupce in je manj pripravljen vstopiti v dolgoročne poslovne odnose;
- pomanjkanje zaupanja med deležniki in njihova nepripravljenost za ustrezno, pravično porazdelitev tveganj v verigi vrednosti ter nespoštovanje pogodbenih dogovorov;
- prenizka dodana vrednost pridelave in prireje (nizek delež proizvodnje z višjo dodano vrednostjo, pomanjkanje obratov za predelavo);

- živilskopredelovalna industrija v določenih segmentih zaradi manjše domače proizvodnje in nižjih cen na tujih trgih, temelji zlasti na uvoženih surovinah (npr. zelenjava), ki jih domači kmetijski pridelovalci težje zagotavljajo po konkurenčnih cenah;
- pomanjkanje znanja in usposobljenosti na področju organiziranja, povezovanja proizvajalcev ter trženja (marketinga) kmetijskih proizvodov;
- nizka prepoznavnost oznak shem kakovosti med potrošniki zaradi prevelikega števila različnih oznak kakovosti;
- ekonomski učinki vstopa v shemo kakovosti se ne odrazijo nujno v višji ceni proizvoda;
- nizek delež slovenskih ekoloških proizvodov na trgovskih policah in neustrezna struktura ekološke pridelave, ki ne sledi povpraševanju;
- relativno močne trgovske verige so zaradi pokrivanja pomembnega tržnega deleža močnejši pogajalci kot razdrobljeni ponudniki;
- koncentracija trgovine ima negativen učinek na manjše, predvsem neorganizirane pridelovalce;
- pomanjkljiva sledljivost proizvoda od pridelovalca in trgovca do potrošnika, vključno z nadzorom le-te;
- porazdeljenost ustvarjene dodane vrednosti ni enakomerno porazdeljeno. Največja BDV se ustvari v trgovini, sledi BDV primarnih pridelovalcev in na zadnje BDV predelave;
- nesorazmerje pogajalskih moči lahko privede do nepoštenih praks;
- pomanjkanje organiziranih in učinkovitih kratkih dobavnih verig (npr. pri ekoloških, lokalnih proizvodih).

2.4.1.3 Priložnosti

V Sloveniji obstaja nizka stopnja kakovostnega povezovanja na vertikalni in horizontalni ravni, zato obstaja velika priložnost v tesnejšem povezovanju med kmetijskimi proizvajalci samimi ter naprej vzdolž verige vrednosti. Ključna so prizadevanja za ureditev razmerij med vsemi členi v verigi s še bolj doslednim ugotavljanjem in preprečevanjem nepoštenih praks na prostovoljni kot tudi na regulativni ravni. Izrazito velik potencial ima večja transparentnost cen proizvodov in hrane in s tem preglednost trga, ki jih uvajajo nova evropska pravila.

Poleg ureditve odnosov v verigi je pomembno boljše povezovanje med primarnimi proizvajalci, ki so prvi člen v verigi. Glavno vodilo povezovanja bi moralo biti skupno načrtovanje in prilagajanje pridelave oziroma reje povpraševanju, tako glede kakovosti, količine kot izenačenosti ponudbe, koncentriranje in prodaja proizvodov, izboljšanje pogajalskega položaja pridelovalcev in rejcev in gradnja trdnih in trajnih vezi med deležniki v verigi vrednosti. Le povezani pridelovalci oziroma rejci so močen sogovornik v verigi oskrbe s hrano, kar jim omogoča večjo ekonomsko stabilnost v pridelavi ter posredno, ob ustreznih ukrepih, olajša investicije (tudi kolektivne oz. skupne investicije) in pripomore k dvigu konkurenčnosti pridelave. Ključno vlogo pri povezovanju pa imajo pridelovalci oziroma rejci sami, saj mora povezovanje temeljiti na prostovoljni osnovi.

Z močnejšim povezovanjem med kmetijskimi pridelovalci in večjimi skupnimi količinami proizvodov, pripravljenih za vstop v verigo vrednosti, bi lahko bil spodbujen razvoj večjih distribucijskih centrov, kapacitet za skladiščenje, hlajenje, sušenje, pripravo pridelkov za trg, predelavo, distribucijo, prodajo itn. S tesnejšim sodelovanjem z domačo živilsko-predelovalno industrijo bi lahko prišlo do večje vključitve lokalne surovine v predelavo.

Zlasti v Evropi, postopoma pa tudi v Sloveniji, se nakazuje trend rasti števila manjših prodajaln, ki jih odpirajo predvsem trgovske verige. Tudi v Sloveniji se tako dogaja, da se večje trgovske verige, ki so se v preteklosti večale na račun oblikovanja večjih prodajaln, znova usmerjajo v razpršenost mreže manjših prodajaln. To prinaša potencialne nove priložnosti za uspešnejše trženje proizvodov lokalnih dobaviteljev. V porastu je tudi direktna prodaja kmetov končnim potrošnikom.

Veliko priložnost prinaša prav spreminjanje preferenc končnih potrošnikov. Glede na številne raziskave trga postaja potrošnik vedno bolj osveščen in zahteven. Pričakuje transparentnost informacij glede sestavin proizvodov, izvora sestavin, načina proizvodnje, kar je tudi rezultat promocije, ki jo ob trgovcih, industriji, javnih ustanovah…sistematično izvaja tudi država. Prav tako narašča zavedanje o pomenu proizvodov iz shem kakovosti, predvsem lokalno pridelane ekološke hrane. Ena večjih podpor temu je bila dana tudi z ureditvijo zakonodaje s področja javnega naročanja, ki zahteva, da javne ustanove za svoje prehranske potrebe naročajo minimalni delež ekoloških proizvodov.

Rast trga za ekološke in druge proizvode iz shem kakovosti ter intenzivna promocija teh proizvodov prinaša priložnosti za primarne proizvajalce, ki z vključitvijo v sheme kakovosti lahko dosegajo višjo dodano vrednost svojih proizvodov in uspešnejši dostop do trga. Navedeno je lahko razvojna usmeritev tudi za majhne kmetije.

Velik potencial je tudi v še večjem povezovanju kmetijstva z lokalnimi kratkimi oskrbnimi verigami, s turizmom, gastronomijo in drugimi nekmetijskimi dejavnostmi v lokalnem okolju.

- vzpostavitev močnih, odpornih verig vrednosti (medpanožne organizacije);
- močnejše povezovanje med kmetijskimi pridelovalci (v obliki organizacij, skupin proizvajalcev, pogodbenega sodelovanja, itd.);
- razvoj večjih distribucijskih centrov, kapacitet za skladiščenje/hlajenje/sušenje, pripravo pridelkov za trg, predelavo;
- povečanje predelovalnih kapacitet in vključitev lokalne surovine v okviru obstoječe živilsko predelovalne industrije;
- povečevanje deleža lokalno pridelanih kmetijskih proizvodov v sistemu javnega naročanja, gostinstvu in turističnih kapacitetah (kratke oskrbne verige, neposredna prodaja, prodaja v lokalnemu gospodarstvu);
- nadaljnji razvoj obstoječih shem kakovosti, zlasti nadaljnje vključevanje sektorjev v shemo Izbrana kakovost in spodbujanje EU shem kakovosti;
- večja promocija kmetijskih proizvodov;
- povečanje osveščenosti in povpraševanja po kakovostnih proizvodih in proizvodih iz shem kakovosti (zlasti ekološki);
- tehnološki in strokovni napredek, digitalizacija v celotni verigi vrednosti;
- povezovanje s turizmom, gastronomijo in drugimi nekmetijskimi dejavnostmi;
- razvoj alternativnih struktur prodaje in novih tržnih konceptov;
- nova evropska pravila za zbiranje in objavljanje cen proizvodov in hrane, tudi na ravni predelave in trgovine, lahko privedejo do večje preglednosti trga;
- razmah verig supermarketov, večje povpraševanje po predelanih živilih iz lokalnega okolja, vodi h priložnosti konsolidacije in povezovanja med kmetijskimi gospodarstvi za zagotavljanje zadostne in raznolike ponudbe
- ureditev razmerij v verigi vrednosti z ugotavljanjem in preprečevanjem nepoštenih praks na prostovoljni, kot regulativni ravni;
- nove oblike sodelovanja in izmenjave izkušenj, primerov dobrih praks in znanj med deležniki razvoja (npr. pri lokalni samooskrbi, povezovanju ekoloških kmetov z nekmetijskimi dejavnostmi, idr).

2.4.1.4 Nevarnosti

Potek pandemije COVID-19 prinaša negotovost za bodoče gospodarske razmere, pričakuje se zaostrovanje fiskalne in monetarne politike. Tudi sam iztek pandemije v tem trenutku še ni jasen, lahko da bo prišlo do vnovičnega omejevanja delovanja HORECA sektorja, kar prinaša omejitve za plasma kmetijskih in živilskih proizvodov. V zadnjem času smo tudi priča izraziti rasti cen energentov. Nevarnost se kaže tudi v izrazito nestabilnih razmerah na kmetijskih trgih, za katerega so značilne pogoste oscilacije (vpliv azijskega trga, Covid-19, geopolitična neravnovesja, dvig cen energentov idr.). Zaradi liberalizacije kmetijskih trgov je pričakovati večjo izpostavljenost različnim proizvodnim, cenovnim in drugim tveganjem v kmetijstvu, kot npr. močnih konkurenčnih pritiskov dobro organiziranih in velikih tujih pridelovalcev in predelovalcev. Zaradi močne verige supermarketov in šibkejšega položaja primarnih proizvajalcev lahko tudi v bodoče prihaja do odvisnosti kmetov od velikih trgovcev, pritiskov na cene. V primeru gospodarsko-finančne krize lahko pride do upada kupne moči prebivalstva in s tem spremembe potrošnikovih preferenc.

- gospodarsko-finančna kriza;
- večja izpostavljenost različnim proizvodnim, cenovnim in drugim tveganjem v kmetijstvu zaradi liberalizacije kmetijskih trgov;
- naraščanje stroškov vhodnih surovin (npr. cen energentov);
- upad kupne moči, spremembe v povpraševanju končnih potrošnikov;
- povečevanje tuje konkurence in pritiski na cene;
- neenakopraven položaj primarnih pridelovalcev glede na ostale člene/deležnike v verigi vrednosti - odvisnost od velikih trgovcev povečuje pritisk na pridelovalce.

2.4.1.5 Drugi komentarji

Ni relevantno.

2.4.2 Opredelitev potreb

P09 Razvoj verig vrednosti preskrbe s hrano ter spodbujanje lokalnih trgov
P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu
P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti
P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani

Druge obrazložitve, povezana z oceno potreb.

P09 Razvoj verig vrednosti preskrbe s hrano ter spodbujanje lokalnih trgov

Povezovanje kmetijskih gospodarstev v različne oblike proizvodnega in tržnega organiziranja ter vzpostavitev in razvoj kratkih oskrbnih verig, lokalnih trgov in agro-živilskih verig, je eden od pomembnih dejavnikov dviga konkurenčnosti kmetijstva in živilstva, pa tudi gozdarskega sektorja.

Sodelovanje in povezovanje pridelovalcev v skupine in organizacije proizvajalcev in zadruge, je eden ključnih izzivov. Le povezani pridelovalci so lahko močnejši sogovornik v verigah vrednosti preskrbe s hrano, kar jim hkrati omogoča tudi večjo ekonomsko stabilnost ter dvig konkurenčnosti. Ključno vlogo pri povezovanju imajo pridelovalci sami, saj mora povezovanje in sodelovanje temeljiti na prostovoljni osnovi in iniciativi s strani pridelovalcev samih. Navedeno velja tudi za proizvajalce proizvodov iz evropskih in nacionalnih shem kakovosti, pri katerih je zaznano premajhno in neučinkovito povezovanje za skupen nastop na trgu in izvajanje promocije. Tudi med temi proizvajalci sta močno prisotna individualizem in pomanjkanje znanja in zavedanja o prednostih povezovanja.

Poslovno tveganje je neločljiv del vseh gospodarskih dejavnosti. Kmetijska proizvodnja je še posebej prežeta z negotovostjo zaradi njene odvisnosti od bioloških procesov in njene izpostavljenosti vremenskim vplivom. To negotovost še povečuje dejstvo, da so kmetijski in živilski proizvodi bolj ali manj hitro pokvarljivi in sezonski. Povezovanje in sodelovanje zato omogoča racionalizacijo proizvodnje, znižanje stroškov na enoto proizvoda, večjo kakovost in raznolikost ponudbe, učinkovitejše načrtovanje pridelave in prireje, koncentrira ponudbo in prodajo pridelka, izboljšuje pogajalski položaj kmeta, zato da je stabilnejše poslovno okolje in večjo odpornost na morebitne krize.

Direktna prodaja z dvorišča in s tem oblikovanje kratkih dobavnih verig preskrbe s hrano kmetijam omogočajo, da si s približanjem potrošniku zagotovijo večji delež maloprodajne cene hrane.

Vlaganja v predelavo in trženje kmetijskih proizvodov ter tesnejša, dolgoročnejša razmerja med primarnim sektorjem in živilsko-predelovalno industrijo, so ključna tudi z vidika odzivanja na zaostrene gospodarske razmere, povezane z epidemijo COVID-19. V razmerah te krize se je pokazalo, kako hitro so lahko prekinjene dobavne verige in kako pomembno je zagotoviti nemoteno delovanje teh verig in predvsem zagotoviti zadostne kapacitete. Z namenom zmanjšanja tveganj ob morebitnem pojavu podobnih razmer kadarkoli v prihodnosti, je potrebno razmišljati o zagotavljanju prehranske varnosti na tistih področjih, ki beležijo najvišji primanjkljaj. Kot na primer zelenjava, določene vrste sadja in prašičje meso.

Samo s skupnim nastopom bo mogoče optimalno organizirati verigo vrednosti za vse udeležence v verigi. V smislu zagotavljanja dovolj velike in raznolike ponudbe za prodajo bodisi skozi sistem javnega naročanja za javne zavode in druge javne ustanove, kakor trgovskim verigam.

Kratke dobavne verige preskrbe s hrano v Evropi so zelo raznolike, pri čemer pa kmetijam omogočajo, da si s približanjem potrošniku zagotovijo večji delež maloprodajne cene hrane. V okviru kratkih dobavnih verig več kot en kmet, pridelovalec hrane, organizacija ali posameznik sodelujejo zaradi vzajemnih koristi, kot so:

- boljšega nabora proizvodov, ki so na voljo potrošnikom;
- izmenjave virov med pridelovalci in predelovalci;
- vzdrževanja lokalne infrastrukture verige preskrbe s hrano (kot so klavnice);
- manjše konkurence med malimi proizvajalci;
- vzajemne podpore.

Namen kratkih dobavnih verig je zagotoviti krajše transportne poti od kmetijskih gospodarstev do končnega potrošnika oziroma lokalnega trga, s čim manj posredniki, in s tem hitrejšo dobavo, večjo kakovost, svežino proizvodov in manj okolju škodljivega transporta.

Naslavljanje sodelovanja kmetijskih proizvajalcev, predelovalcev, posrednikov, kot tudi proizvajalcev proizvodov iz evropskih in nacionalnih shem kakovosti, ki vršijo odkup in prodajo kmetijskih ali nekmetijskih proizvodov ter končnih potrošnikov v kratkih dobavnih verigah in na lokalnem trgu ter s tem povezanih promocijskih dejavnosti, je izjemnega pomena. Sledimo ciljem povečanja oskrbe z lokalno hrano na lokalnem trgu, povečanjem oskrbe s proizvodi iz shem kakovosti na lokalnem trgu, povečanju oskrbe obratov javne prehrane z lokalno hrano, povečanju prodaje proizvodov iz shem kakovosti, ekoloških proizvodov, proizvodov, ki izhajajo iz avtohtonih in tradicionalnih sort in pasem, novih proizvodov ter načinov prodaje. Spodbujati je potrebno sodelovanje v kmetijskem sektorju in vzdolž agro-živilske verige, predvsem z vzpostavljanjem in razvijanjem kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov, kar posredno vpliva tudi na razvoj podeželskega turizma in gostinstva.

P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu

V letu 2019 je bila izvedena Raziskava potenciala EKO živil v Sloveniji med pridelovalci in predelovalci EKO proizvodov. Raziskovali smo odnose javnih zavodov do naročanja EKO živil, ugotavljali smo motive kmetovalcev za ekološko kmetovanje, kakšen je pretok znanja in dostop do informacij, ko gre za EKO kmetijstvo, kakšno je stanje povpraševanja, načini pridobivanja kupcev in promocija.

Ne glede na vse izzive, povezane s pridelavo in trženjem EKO hrane, je večina sogovornikov prepričanih, da ima ekološka pridelava hrane potencial za prihodnost, da tovrstna pridelava ne bo ostala povsem nišna in bo zanjo čedalje več povpraševanja. Eden izmed motivov za odločitev za ekološko kmetovanje je t.i. socio-ekonomski, saj veliko sodelujočih izpostavlja, da so skorajda ekološko pridelovali že pred pridobitvijo certifikata in daje bila pridobitev certifikata zgolj še formalnost. Posledično so izpostavili, da lahko zaradi certifikata ekološko pridelane proizvode prodajajo po višji ceni (ob predpostavki prodaje na domu), pridobijo pa tudi subvencijo.

Po oceni sodelujočih povpraševanje po ekoloških pridelkih in izdelkih narašča in, da so potrošniki za lokalno pridelane ekološke proizvode pripravljeni plačati več. Vendar ko gre za sodelovanje s trgovskimi verigami, pridelovalci izpostavljajo svoje ključne šibke točke in sicer:

- težko zagotavljanje ustreznih količin kakovostnega pridelka in
- zagotavljanje neprekinjene dobave izdelka.

Vzrok temu je manko povezovanja med pridelovalci. Pridelovalci tudi ocenjujejo, da so trgovske verige močni pogajalci, ko gre za ceno, zato se manjši, nepovezani pridelovalci in predelovalci z njimi težko pogajajo.

Na drugi strani pa trgovci izpostavljajo, da v Sloveniji manjka predvsem strateško načrtovanje in organiziranost pridelave. Predvsem gre za manko pridelkov izven sezone, ko je po njih največje povpraševanje. Zaradi neustrezne organiziranosti, imajo proizvajalci in predelovalci bistveno višje proizvodne in ostale stalne stroške, ki pa jih trgovci ne morejo subvencionirati. Naslednja pomanjkljivost organiziranosti pridelovalcev in predelovalcev, pa se po mnenju trgovcev kaže v pomanjkljivi infrastrukturi za kontinuirano pridelavo v večjem obsegu, neodvisno od vremenskih pogojev ter ustrezna logistična infrastruktura.

Enake ugotovitve se pojavijo tudi pri predelovalcih.

V okviru sodelovanja v podeželskih mrežah lahko tudi lokalna pridelava (kot npr. ekološka) pomaga pri spodbujanju novih poslovnih modelov in s tem krepitve lokalne samooskrbe, gospodarske rasti in kvalitete življenja na podeželju. Z regijskim pristopom vključevanja lokalnih dejavnosti in lokalnih proizvodov' lahko povečamo turistično privlačnost tudi na območjih, ki so zunaj glavnih turističnih poti. Prav tako bo to malim (ekološkim) pridelovalcem na oddaljenih območjih omogočilo oblikovanje in prodajo proizvodov na lokalnih trgih in s tem ohrani celovitost kakovosti lokalnih proizvodov. Na podeželju je potrebno za povečanje lokalne preskrbe spodbujati različne oblike sodelovanja med deležniki na podeželju, tako med kmetijskim sektorjem (ekološkimi kmeti in drugimi), z javnimi zavodi, lokalnimi skupnostmi ter turizmom, trgovino in drugimi.

Premajhno in neučinkovito povezovanje proizvajalcev opažamo tudi v okviru ostalih evropskih in nacionalnih shem kakovosti. Med proizvajalci je močno prisoten individualizem, ni skupnega nastopa na trgu in skupnih promocijskih aktivnosti, proizvajalci prav tako ne izkoristijo možnost skupinskega certificiranja. Med proizvajalci iz shem kakovosti je zaznati pomanjkanje znanja in zavedanja o prednostih povezovanja.

P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti

Globalizacija ima izjemen vpliv na potrošnika in oblikovanje njegovih navad. Na policah trgovskih verig se pojavljajo proizvodi najrazličnejših okusov, kakovosti, porekla in cen. Posledično to pomeni večjo konkurenco, pritisk na zniževanje cen, zaostrovanje pogojev in s tem nestabilnost poslovanja.

Potrošnik v poplavi izdelkov izgublja kompetence pri izbiranju hrane. Na njegovo odločitev vplivajo informacije, ki jih prejema o posameznih označbah proizvodov. Pogosteje posega po tistih, ki jih povezuje s kakovostnim življenjem, kakovostjo hrane in vplivom proizvodnje na okolje.

Iz dosedanjih analiz izvajanja promocije za vstop v sheme kakovosti je razvidno, da potrošniki v večji meri preverjajo poreklo živil in njihovo sestavo. Percepcija potrošnika je, da so slovenski pridelki in živila kakovostni in okusni ter je zanje pripravljen plačati več. K temu prispevajo vsi deležniki na trgu. Trgovci, gostinci in javni zavodi.

Uporaba znakov shem kakovosti krepi zavedanje potrošnikov o prednostih lokalno pridelanih in predelanih proizvodov. Njegovo zaupanje pa se krepi tudi z dobrim delovanjem slovenskega sistema uradnega nadzora in sledljivosti. Uporaba znakov shem kakovosti in vstop v shemo kakovosti omogoča na drugi strani proizvajalcem bolj predvidljiv odkup, stabilnejše cene in dolgoročnejše poslovanje, vse skupaj podkrepljeno s splošno promocijo vsake sheme kakovosti posebej. Vse navedeno pa izjemno pozitivno vpliva na krepitev agroživilskih verig in verig vrednosti nasploh.

Delež ponudbe proizvodov iz shem kakovosti je nizek in še zdaleč ne zadošča povpraševanju. Glede na strmo naraščanje povpraševanja potrošnikov po proizvodih iz shem kakovosti v zadnjih letih je na tem področju še veliko neizkoriščenih možnosti nadaljnjega razvoja in tržnih priložnosti, s katerimi si lahko kmetijska gospodarstva izboljšajo tudi svoj ekonomski položaj. S spodbujanjem kmetijskih gospodarstev v lokalno pridelavo proizvodov iz shem kakovosti pa lahko poleg ekonomskih dosegamo tudi številne pozitivne vplive z zdravstvenega, okoljskega in podnebnega vidika, saj gre za proizvode, ki so proizvedeni v lokalnem okolju, na inovativen, okolju prijaznejši način. Vključevanje kmetov v sheme kakovosti, ki imajo za cilj tudi povezovanje primarnih proizvajalcev z drugimi členi agroživilske verige, kot je na primer pri novo uveljavljeni nacionalni shemi kakovosti Izbrana kakovost, pa prinašajo tudi večjo povezanost vzdolž celotne agro-živilske verige in večjo sledljivost izvora surovine od pridelovalca do končnega potrošnika. Naveden primer dobre prakse je zato smiselno vpeljati tudi pri proizvodih iz evropskih shem kakovosti.

Poleg večjega vključevanja kmetijskih gospodarstev v sheme kakovosti in večje tržne usmerjenosti teh gospodarstev je potrebno zagotoviti tudi bolj učinkovito diferenciacijo kmetijskih proizvodov in živil oziroma njihovo večjo prepoznavnost med potrošniki. Ti namreč še vedno preslabo poznajo nacionalne zaščitne znake kmetijskih pridelkov oziroma živil in znake kakovosti EU. Zato bi bilo potrebno spodbujati večjo promocijo in informiranje o tovrstnih proizvodih.

P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani

Sodobni način življenja in individualne vrednote v ospredje prinašata pomen prehrane, spreminjajo se tudi prehranske navade. Hrana mora biti varna in kakovostna ter oskrba s hrano nemotena. Spodbuditi je treba zanimanje potrošnika po kakovostni hrani lokalnega izvora in osveščati o številnih prednostih, ki jih ima lokalno pridelana hrana na zdravje in okolje. Slednje velja tudi za proizvode iz evropskih in nacionalnih shem kakovosti, katere je potrebno s promocijskimi aktivnostmi na lokalnih trgih približati potrošnikom. Prednost lokalno pridelane hrane se odraža tudi v kratkih transportnih poteh. Poleg prepoznavnosti lokalno pridelanih živil je pomembna tudi dostopnost. Z nakupom lokalne hrane prispevamo tudi k razvoju slovenskega kmetijstva.

2.4.3 Intervencijska strategija.

Intervencije, ki bodo naslavljale specifični cilj/ horizontalni cilj

IRP10: Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju
IRP11: Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti
IRP12: Regijski pristop povezovanja lokalnih proizvodov s poudarkom na ekoloških proizvodih
SI10: Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo

Pregled

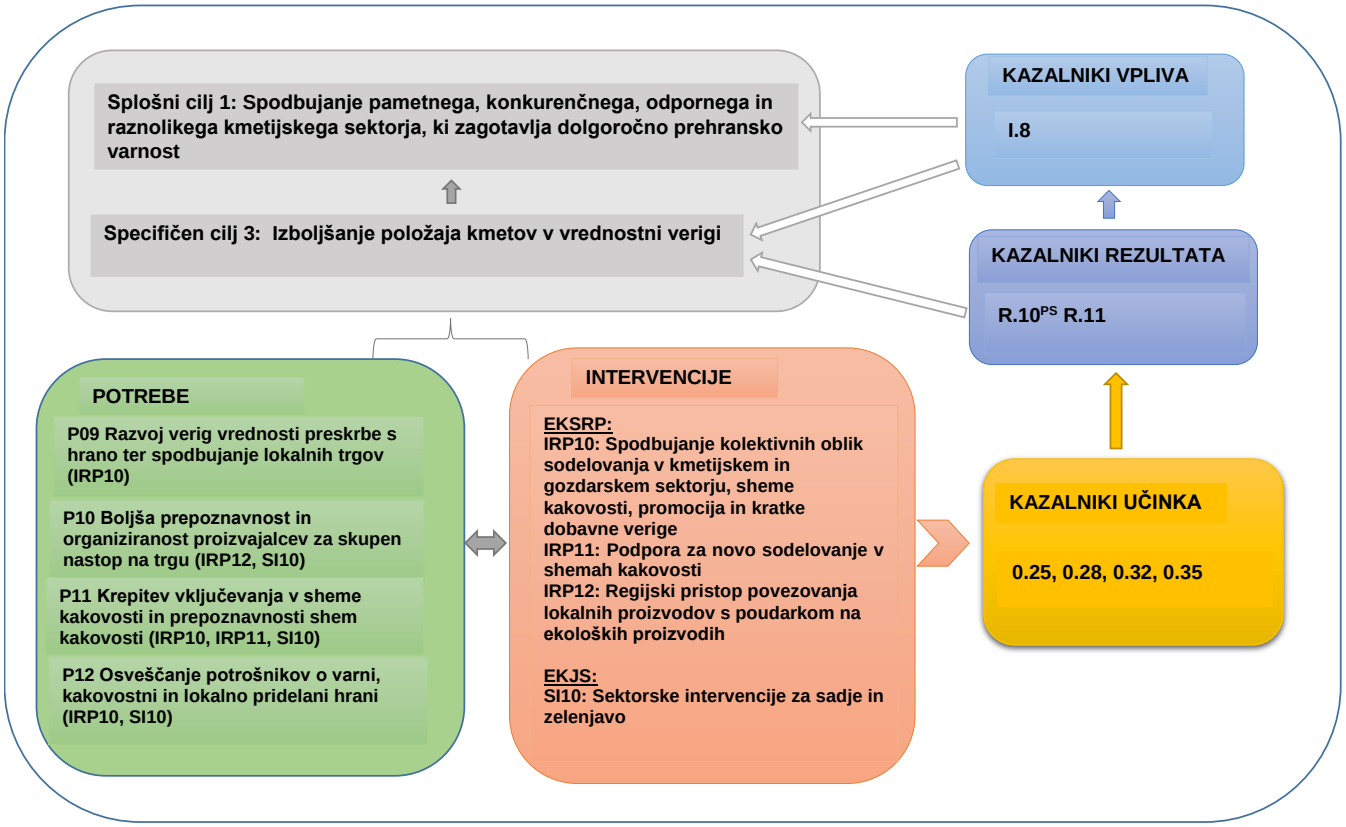

Slovenija sodi med države članice EU z najnižjo stopnjo kakovostnega gospodarskega povezovanja na vertikalni in horizontalni ravni agroživilstva. Ekonomski in pogajalski položaj pridelovalcev v verigi vrednosti preskrbe s hrano je bistveno šibkejši glede na ostale deležnike v verigi: živilsko predelovalno industrijo in trgovino. Neenakomerna je tudi porazdelitev ustvarjene dodane vrednosti v verigi preskrbe s hrano. Največja bruto dodana vrednost se ustvari na področju trgovine. Na rast dodane vrednosti primarnih proizvajalcev negativno vpliva tudi rast vhodnih stroškov. Kmetijska proizvodnja v Sloveniji v glavnini poteka na prostem, kar predstavlja veliko odvisnost od vremenskih pogojev in posledično velika tveganja v pridelavi, kar vpliva tudi na nestabilnost pridelka in posledično tudi na nestabilnost dohodka.

Potrošnik je vedno bolj ozaveščen in zahteven glede transparentnosti in etičnosti pri proizvodnji in predelavi živil. Med potrošniki naraščata želja po lokalnih proizvodih ter zavedanje, da je lokalna hrana kakovostna in zaupanja vredna. V Sloveniji je vzpostavljen delujoč sistem shem kakovosti za kmetijske pridelke in živila. Ker pa so sheme kakovosti med potrošniki še vedno premalo prepoznane je pomembno izboljšati informiranost o posebnih značilnostih, lastnostih in prednostih in označevanju proizvodov iz shem kakovosti. Preko večjega vključevanja v sheme kakovosti se bo izboljšala dodana vrednost kmetijskih in živilskih proizvodov, kar bo prispevalo k izboljšanju dohodkovnega položaja in položaja kmetov v vrednostni verigi ter tudi k boljšemu vključevanju v agroživilske verige in s tem povečanjem konkurenčnosti agroživilskega sektorja. Pri tem so ključna znanja s področja oblikovanja novih poslovnih modelov, trženja, veščin za krepitev zaupanja tako med člani posamezne verige vrednosti, kot tudi graditev zaupanja potrošnika. Lokalna, še posebej ekološka pridelava, lahko pomaga pri oblikovanju novih poslovnih modelov. Regijski pristop povezovanja lokalnih proizvodov in vključevanja kmetijstva, še posebej ekološkega, in drugih lokalnih dejavnosti bo ekološkim in drugim pridelovalcem omogočil oblikovanje in prodajo proizvodov na lokalnih trgih in s tem vplival na ohranitev kakovosti ekoloških ali drugih lokalnih proizvodov kot tudi na povečanje turistične privlačnosti geografsko zaokroženih območij.

S podporami usmerjenimi v spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju želimo doseči večjo povezanost proizvajalcev, poseben poudarek je namenjen tudi povezovanju proizvajalcev, vključenih v sheme kakovosti, ter njihovem skupnem trženju in promociji proizvodov iz shem kakovosti. Z vzpostavitvijo regijskega pristopa povezovanja lokalnih akterjev s kmetijskimi gospodarstvi bo okrepljena lokalna ponudba in potrošnja ekoloških proizvodov z višjo dodano vrednostjo. Omogočen pa bo tudi boljši izkoristek razvojnega potenciala ozemlja vključenega v območje. Ključno je osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno predelani hrani.

Slovenci v povprečju še zmeraj zaužijemo premalo sadja in zelenjave, zato je eden od pomembnih ciljev Resolucije o nacionalnem programu o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2015–2025 (ReNPPTDZ) povečanje uživanja zelenjave in sadja. K temu lahko pripomorejo aktivnosti promocije, obveščanja in trženja sadja in zelenjave, ki bodo posledično omogočile povečanje tržne vrednosti proizvodov organizacije proizvajalcev in izboljšanje poslovanja. V Sloveniji je potrebno izboljšati povezovanje in tesnejše sodelovanje tudi med organizacijami proizvajalcev, saj za večjo produktivnost in konkurenčnost pri pridelavi zelenjave in sadja kmetovalci potrebujejo predvsem znanje in odlične svetovalne storitve, ki bi jim pomagale pri izbiri trajnostnega upravljanja. Pri tem sta ključni izmenjava informacij in znanja ter spretnosti (naslovljena potreba v okviru horizontalnega cilja), namreč izboljšanje znanja in novo pridobljene informacije lahko prispevajo k uspešnejšemu povezovanju deležnikov za skupen nastop na trgu. S skupinami proizvajalcev, ki bodo oblikovane za skupno trženje preko kratkih dobavnih verig, se bodo odprle nove tržne možnosti za prodajo proizvodov. Organizacije proizvajalcev z operativnim programom v sektorju sadja in zelenjave pri nas še ni vzpostavljene in temu bodo namenjene sektorske intervencije za sadje in zelenjavo. V novem programskem obdobju želimo vzpostaviti 1 organizacijo proizvajalcev, ki bo izvajala operativni program.
Intervencije v okviru specifičnega cilja 3: *Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi (SC3)* naslavljajo 4 potrebe, od skupno 37 identificiranih v okviru SN 2023-2027 in bodo prispevale k uresničevanju splošnega cilja SKP: *Spodbujanje pametnega, konkurenčnega, odpornega in raznolikega kmetijskega sektorja, ki zagotavlja dolgoročno prehransko varnost.* Intervencije v SC3 naslavljajo sledeče potrebe: P09 Razvoj verig vrednosti preskrbe s hrano ter spodbujanje lokalnih trgov, P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu, P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti ter P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani. Za izboljšanje položaja kmetov v verigi vrednoti ter konkurenčnejšega in bolj odpornega kmetijskega ter gozdarskega sektorja je pomembna tudi nadgradnja znanj in izmenjava informacij in s tem povezava intervencij SC3 z intervencijami in potrebo P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij v okviru horizontalnega cilja.

Intervencije v SC3 bodo usmerjene prednostno v razvoj verig vrednosti preskrbe s hrano in izboljšanje položaja kmetov v verigi, boljšo organiziranost proizvajalcev, krepitev vključevanj in prepoznavnost shem kakovosti ter boljše osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani in bodo vplivale na:
Izboljšanje položaja kmetov v prehranski verigi: dodana vrednost za primarne proizvajalce v prehranski verigi (kazalnik I.8)

Opis intervencij:

IRP10: Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju

Intervencija IRP10 naslavlja sledeče potrebe:
- P09 Razvoj verig vrednosti preskrbe s hrano ter spodbujanje lokalnih trgov
- P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti
- P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani

Intervencija je namenjena podpori za ustanovitev in začetno delovanje skupin proizvajalcev in organizacij proizvajalcev za skupno trženje na področju kmetijstva in gozdarstva, podpori za ustanovitev in začetno delovanje skupin za izvajanje shem kakovosti in skupin izvajalcev iz 36. člena uredbe EU 2018/848 ter njihovi podpori za izvajanje skupne promocije. Cilj intervencije je doseči večjo ponudbo proizvodov iz shem kakovosti na trgu, ki jo bomo dosegli z vključevanjem kmetij v obstoječe in nove sheme kakovosti.

V okviru intervencije IRP10 se bodo izvajale tri podintervencije: Podpora za ustanovitev in začetno delovanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju, Podpora za dejavnosti informiranja in promocijo proizvodov iz shem kakovosti ter Medpanožne organizacije. Podpora za ustanovitev in začetno delovanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju se dodeli kot nepovratna sredstva, v obliki pavšalnega zneska. Podpora za izvajanje dejavnosti promocije in informiranja se dodeli v obliki nepovratnih sredstev za dejansko nastale stroške, ki so nastali z izvajanjem aktivnosti promocije in informiranja potrošnikov o kmetijskih in živilskih proizvodih, ki so vključeni v upravičene sheme kakovosti. Podpora namenjena medpanožnim organizacijam pa se dodeli za upravičene stroške, ki se navezujejo na izbrani cilj in so potrebni za izvedbo načrta aktivnosti, promocije ter sodelovanja. Učinek podpor se bo spremljalo s kazalnikoma: O.28 Število skupin proizvajalcev in organizacij proizvajalcev, ki prejemajo podporo ter O.25 Število upravičencev, ki prejemajo podporo za sodelovanje v uradnih shemah kakovosti v okviru EKSRP.

Uspešnost izvajanja intervencije IRP10: Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju se bo spremljalo s kazalnikom rezultata:
R.10^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP (ciljna vrednost: 14,06 %)

IRP11: Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti

Intervencija IRP11 naslavlja potrebo:
P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti

Namen intervencije je izboljšanje dodane vrednost kmetijskih in živilskih proizvodov, kar bo prispevalo k izboljšanju dohodkovnega položaju kmetij, k izboljšanju položaja kmetov v vrednostni verigi, boljšemu vključevanju v agroživilske verige in s tem povečanjem konkurenčnosti agroživilskega sektorja. Cilj intervencije je tudi večja povezanost proizvajalcev, vključenih v sheme kakovosti, ter nadalje aktivnosti skupine v smeri njihovega skupnega trženja in promocije proizvodov iz shem kakovosti. Z intervencijo želimo upravičencem, ki na novo vstopijo v sheme kakovosti, pokriti dodatne stroške, nastale zaradi vključitve v sheme kakovosti ter jim omogočiti lažje prilagajanje zahtevam na trgu. Podpora se dodeli v obliki letnega pavšalnega plačila po posameznih upravičenih shemah kakovosti oziroma proizvodih iz upravičenih shem kakovosti znaša 100 % izračunane vrednosti pavšalnega plačila po modelni kalkulaciji. Učinek podpore se bo spremljalo s kazalnikom: O.25 Število upravičencev, ki prejemajo podporo za sodelovanje v uradnih shemah kakovosti v okviru EKSRP. Uspešnost izvajanja intervencije pa se bo spremljalo s kazalnikom:
R.10^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP

IRP12: Regijski pristop povezovanja lokalnih proizvodov s poudarkom na ekoloških proizvodih

Intervencija IRP12: Regijski pristop povezovanja lokalnih proizvodov s poudarkom na ekoloških proizvodih naslavlja potrebo:
P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu

Namen intervencije je spodbujanje povezovanja lokalnih kmetijskih pridelkov, živilskih proizvodov in jedi na geografsko zaokroženem območju v verigo od pridelovalcev, do predelovalcev, gostinskih ponudnikov, obratov javne prehrane in končnih potrošnikov. Cilj intervencije je čim bolj povečati gospodarski, okoljski in družbeno-kulturni potencial ozemlja, prepoznavnost lokalnih proizvodov ter dvig ekološkega kmetovanja. Podpora bo namenjena za izdelavo in izvajanje celovitega razvojnega koncepta, strategije za vzpostavitev in razvoj (podpora v obliki pavšalnega zneska za pripravljeno in potrjeno strategijo) ter za upravljanje vzpostavljenega partnerstva (podpora se dodeli za dejansko nastale stroške ali z uporabo ene izmed oblik poenostavljenih oblik stroškov). Učinek podpor se bo spremljal s kazalnikom: O.32 Število drugih operacij ali enot za sodelovanje, ki prejemajo podporo (razen EIP pod O.1). Uspešnost izvajanja intervencije IRP12 pa se bo spremljala s kazalnikom: R.10^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira (ciljna vrednost: 14,06%)

SI10: Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo

Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo naslavljajo sledeče potrebe v okviru SC3:
P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu
P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti
P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani

Poleg teh potreb naslavljajo še potrebe v SC1: P3 Obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmeti, v SC 4: P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu, v SC5: P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal, P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda; v SC 6: P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst. Z vidika izboljšanja izmenjava podatkov in znanja ter spretnosti pa je ključna navezava tudi na potrebi v okviru horizontalnega cilja(HC): P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij ter P36 Krepitev raziskav, razvoja, inovacij in sodelovanja. Navezave so podrobneje predstavljene v nadaljevanju v okviru predstavitve podintervencij.

Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo so namenjene organizacijam proizvajalcem z odobrenimi operativnimi programi. V operative programe morajo biti vključene intervencije, ki se nanašajo na uresničevanje sledečih ciljev: koncentracija ponudbe in dajanje na trg proizvodov, vključno z neposrednim trženjem (46 (b)), spodbujanje, razvoj in izvajanje: proizvodnih metod in tehnik, ki spoštujejo okolje; proizvodnih praks, odpornih proti škodljivcem in boleznim; zmanjšanja odpadkov in okolju prijazne uporabe stranskih proizvodov ter ravnanja z njimi, vključno z

njihovo ponovno uporabo in vrednotenjem; varstva in krepitve biotske raznovrstnosti ter trajnostne rabe naravnih virov, zlasti varstvo vode, tal in zraka (46 (e)) ter prispevanje k blaženju posledic podnebnih sprememb in prilagajanju nanje (46 (f)). Organizacije proizvajalcev z operativnim programom v sektorju sadja in zelenjave pri nas še ni vzpostavljene. Učinek sektorskih intervencij za sadje in zelenjavo se bo spremlja s kazalnikom: O.35 Število operativnih programov, ki prejemajo podporo. Uspešnost sektorskih intervencij pa se bo spremljala s sledečimi kazalniki rezultata:
R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije (ciljna vrednost: 3,95 %)
R.5 Obvladovanje tveganj: delež kmetij z instrumenti SKP za obvladovanje tveganj, ki prejemajo podporo (ciljna vrednost: 0,014 %)
R.9^{PS} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov (ciljna vrednost: 3,04%)
R.10^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki ji h podpira SKP (ciljna vrednost: 14,06%)
R.11 Koncentracija ponudbe: delež vrednosti tržne proizvodnje s strani sektorskih organizacij proizvajalcev ali skupin proizvajalcev z operativnimi programi (ciljna vrednost: 0,22%)
R.16 Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov (ciljna vrednost: 2,07 %)
R.26 Naložbe v zvezi z naravnimi viri: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo proizvodno in neproizvodno naložbeno podporo, povezano s skrbjo za naravne vire (ciljna vrednost: 0,03%)

Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo se bodo izvajale v okviru 13 podintervencij in bodo prispevale k uresničevanju zastavljenih sektorskih ciljev.

Načrtovanje in organizacija proizvodnje, prilagajanje proizvodnje povpraševanju, zlasti glede kakovosti in količine, optimizacija stroškov proizvodnje in donosnosti naložb, stabiliziranje cen proizvajalcev (46 a):

Podintervencija 1: Načrtovanje in organizacija proizvodnje ((47-1 a): Z namenom zagotovitve, da je proizvodnja vseh članov organizacije proizvajalcev dovolj kakovostna za trg, je potrebno vlagati predvsem v tehnologije pridelave, s poudarkom na načrtovanju pridelave. Podintervencija je namenjena naložbam v opredmetena in neopredmetena sredstva, v raziskave ter eksperimentalne in inovativne proizvodne metode ter druge ukrepe na področjih, kot so npr. izboljšanje kakovosti proizvoda. Podintervencija naslavlja potrebo P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu (SC2).

Koncentracija ponudbe in dajanje na trg proizvodov, vključno z neposrednim trženjem (46 b):

Podintervencija 2: Ohranjanje kakovosti pridelkov ((47-1 e): Na kakovost pridelkov oz. ohranjanje kakovosti pridelkov ter proizvodov ključno vplivata učinkovit transport in pravilno skladiščenje ter rokovanje s pridelki. Podintervencija zajema ukrepe za povečanje trajnosti in učinkovitosti prevoza ter skladiščenja proizvodov) Podintervencija naslavlja potrebo P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu (SC2).

Raziskave in razvoj na področju trajnostnih proizvodnih metod, vključno z odpornostjo na škodljivce in bolezni živali ter blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem podnebnim spremembam, inovativnimi praksami in pridelovalnimi tehnikami, ki spodbujajo gospodarsko konkurenčnost in krepijo razvoj trga (46 d):

Podintervencija 3: Raziskave in razvoj v sektorju sadja in zelenjave ((47-1 a) Tehnološki razvoj mednarodno konkurenčnega sadjarstva, ki upošteva zelo visoke okoljevarstvene standarde ter tudi vpliv podnebnih sprememb v zadnjih letih, zahteva vlaganja v nova znanja in iskanje novih tehnoloških rešitev tudi za območje Slovenije. Podintervencija bo spodbujala raziskave ter eksperimentalne in inovativne proizvodne metode). Podintervencija naslavlja potrebo P36 Krepitev raziskav, razvoja, inovacij in sodelovanje (HC).

Podintervencija 4: Svetovanje in tehnična pomoč ((47-1 b) Podintervencija svetovalne storitve in tehnična pomoč bo omogočila, da organizacije proizvajalcev lahko najamejo svetovalca oz. proizvajalca opreme, da jim predstavi novo opremo in jih izobrazi o njenem delovanju. S tem bo omogočen kar najboljši možen izkoristek nove opreme, s čimer se bo povečala konkurenčnost organizacije proizvajalcev. S pravilno uporabo moderne tehnologije, pa bo večja možnost tudi za blaženje posledic podnebnih sprememb. Spodbujale se bodo storitve svetovanja in tehnična pomoč, zlasti glede trajnostnih tehnik zatiranja škodljivcev in bolezni, trajnostne rabe fitofarmacevtskih sredstev in veterinarskih proizvodov, prilagajanja podnebnim spremembam in njihovega blaženja njihovih posledic,

zaposlitvenih pogojev, in obveznosti delodajalcev ter zdravja in varnosti pri delu. Podintervencija naslavlja potrebo P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenos informacij (SC10)

Podintervencija 5: Usposabljanje in izmenjava dobrih praks ((47-1- c) V Sloveniji je potrebno izboljšati povezovanje in tesnejše sodelovanje tudi med organizacijami proizvajalcev, saj za večjo produktivnost in konkurenčnost pri pridelavi zelenjave in sadja kmetovalci potrebujejo predvsem znanje in odlične svetovalne storitve, ki bi jim pomagale pri izbiri trajnostnega upravljanja. Pri tem sta ključni izmenjava podatkov in znanja ter spretnosti. Podintervencija bo spodbujala usposabljanje, vključno z mentorstvom in izmenjavo najboljših praks, zlasti v zvezi s trajnostnimi tehnikami zatiranja škodljivcev in bolezni, trajnostno uporabo fitofarmacevtskih sredstev in veterinarskih proizvodov, prilagajanjem podnebnim spremembam in njihovim blaženjem njihovih posledic, pa tudi uporabo organiziranih platform za trgovanje in blagovnih borz na gotovinskih trgih in terminskih borzah. Podintervencija naslavlja potrebo P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenos informacij (HC).

Spodbujanje, razvoj in izvajanje: (i) proizvodnih metod in tehnik, ki spoštujejo okolje; (ii) proizvodnih praks, odpornih proti škodljivcem in boleznim; (iv) zmanjšanja odpadkov in okolju prijazne uporabe stranskih proizvodov ter ravnanja z njimi, vključno z njihovo ponovno uporabo in vrednotenjem; (v) varstva in krepitve biotske raznovrstnosti ter trajnostne rabe naravnih virov, zlasti varstvo vode, tal in zraka (46 e)

Podintervencija 6: Izboljšanje uporabe vode in gospodarjenje z njo ((47-1 a) Pridelava sadja in zelenjave večinoma poteka na prostem, izpostavljena je ekstremnim vremenskim pogojem, npr. suši, zato je namakanje, oroševanje izjemnega pomena. Cilji so usmerjeni predvsem v zmanjševanje vplivov na naravno kakovost vode, ki so posledica intenzivne pridelave sadja in zelenjave, ter v namensko in potrebam prilagojeno uporabo vode in namakalnih tehnik, če je to potrebno. Podintervencija bo omogočila naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva, raziskave ter eksperimentalne in inovativne proizvodne metode ter drugi ukrepi na področjih, kot so izboljšanje uporabe vode in odgovorno gospodarjenje z njo, vključno z varčevanjem z vodo, varstvom vode in odvodnjavanjem. Podintervencija naslavlja potrebo P17 Zmanjšanje negativnih izgub vplivov kmetijstva na stanje površinskih voda (SC5).

Podintervencija 7: Zmanjševanje količin nerazgradljivih odpadkov pri procesu pridelave in predelave ((47-1 a) Intenzivna pridelava sadja in zelenjave lahko prispeva k onesnaženju okolja, zato je pomembno, da se v pridelavo in predelavo sadja in zelenjave vključuje okoljsko sprejemljive materiale. Zmanjšanje količine nerazgradljivih odpadkov, možnost ponovne uporabe nerazgradljivih materialov bo pomembno prispevalo k varovanju okolja ter k ohranjanju in izboljšanju biotske raznovrstnosti kmetijskih habitatov in vrst. V okviru podintervencije bodo upravičene naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva, raziskave ter eksperimentalne in inovativne proizvodne metode ter drugi ukrepi na področjih, kot so zmanjšanje emisij in odpadkov, izboljšanje uporabe stranskih proizvodov, vključno z njihovo ponovno uporabo in valorizacijo, ter ravnanje z odpadki. Podintervencija naslavlja potrebo v okviru SC 5: P17 Zmanjšanje negativnih izgub vplivov kmetijstva na stanje površinskih voda in potrebo v okviru SC6: P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst.

Prispevanje k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje (46 f)

Podintervencija 8: Prilagoditev tehnologije pridelave sadja in zelenjave na podnebne spremembe ((47-1 a) Pridelava zelenjave v Sloveniji v glavnini poteka na prostem, kar predstavlja veliko odvisnost od vremenskih pogojev in posledično velika tveganja v pridelavi – nestabilen pridelek. Nihanje pridelka pomembno vpliva na ekonomski položaj pridelovalcev. Poleg dostopa do semen je pomemben tudi dostop do sadik ter podlag za sorte, ki so bolje prilagojene na podnebne spremembe. V okviru podintervencije bodo upravičene naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva, raziskave ter eksperimentalne in inovativne proizvodne metode ter drugi ukrepi na področjih, kot so preprečevanje škode zaradi slabih vremenskih razmer ter spodbujanje, razvoj in uporaba sort, pasem in praks ravnanja). Podintervencija naslavlja potrebo P15 Blaženje in prilagajane podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu (SC4).

Podintervencija 9: Ohranjanje tal pri pridelavi sadja in zelenjave ((47-1 a) Cilj podintervencije je zmanjševanje vplivov na naravno kakovost tal in biotsko raznolikost, ki so posledica intenzivne pridelave sadja in zelenjave. Ponujeni predmeti subvencioniranja ustrezajo tudi cilju spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega gospodarjenja z naravnimi viri, kot so voda, tla in zrak. Spodbujale se bodo naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva, raziskave ter eksperimentalne in inovativne proizvodne metode ter drugi ukrepi na področjih, kot so ohranjanje tal, vključno s povečanjem zalog ogljika v tleh in strukture tal, ter zmanjšanje onesnaževal. Podintervencija naslavlja potrebo P14 Ohranjane organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal (SC5).

Promocija in trženje proizvodov (46 h)

Podintervencija 10: Promocija, obveščanje in trženje ((47-1 f). Zelenjava in sadje sta pomemben vir vitaminov, mineralov in prehranskih vlaknin, vendar Slovenci v povprečju še zmeraj zaužijemo premalo sadja in zelenjave. S promocijo je potrebno povečati delež uživanja sveže zelenjave in sadja. Pričakujemo, da bo intervencija zagotovila povečanje tržne vrednosti proizvodov organizacije proizvajalcev s ciljem izboljšanja poslovanja. V okviru podintervencije se bo spodbujala promocija, komuniciranje in trženje, vključno z ukrepi in dejavnostmi, namenjenimi zlasti boljši ozaveščenosti potrošnikov o shemah kakovosti Unije in pomenu zdrave prehrane ter diverzifikaciji in konsolidaciji trgov.) Podintervencija naslavlja potrebo P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavanje shem kakovosti (SC3).

Preprečevanje kriz in obvladovanje tveganj, namenjena preprečevanju in reševanju kriz motenj na trgih zadevnega sektorja (46 j)

Podintervencija 11: Umik s trga za brezplačno razdelitev ((47-2 f) je namenjena za umik s trga za brezplačno razdelitev ali druge namene, po potrebi vključno s predelavo, da se olajša tak umik. Podintervencija naslavlja potrebo P3 Obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij (SC1).

Podintervencija 12: Opustitev spravila ((47-2 h) zajema končanje trenutnega proizvodnega cikla na zadevnem območju, pri čemer so proizvodi dobro razviti ter neoporečne in zadovoljive tržne kakovosti, razen uničenja proizvodov zaradi podnebnih razmer ali bolezni) Podintervencija naslavlja potrebo P3 Obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij (SC1).

Podintervencija 13 : Zavarovanje letine in proizvodnje ((47-2 i) je namenjena zavarovanju letine in proizvodnje, ki prispeva k varovanju dohodkov proizvajalcev, kadar imajo izgube zaradi naravnih nesreč, slabih vremenskih razmer, bolezni ali napadov škodljivcev, ter hkrati zagotavlja, da upravičenci sprejmejo potrebne ukrepe za preprečevanje tveganj. Podintervencija naslavlja potrebo P3 Obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij (SC1).

Prispevek intervencij:

Intervencije v okviru SC3 bodo prispevale k uresničevanju ciljev nacionalne Resolucije »Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021.«:
- odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane: *zagotavljanje visokih standardov varne in kakovostne hrane, krepitev agoživilskih verig in izboljšanje položaja kmeta v verigi, spodbujanje pridelave in porabe hrane z višjo dodano vrednostjo*
- dvig kakovosti življenja in krepitev gospodarske aktivnosti na podeželju: *krepitev lokalnih pobud in medpanožnega sodelovanja ter krepitev navezave turizma na kakovostno hrano iz lokalnega okolja*

Nadalje bodo intervencije prispevale izpolnjevanju priporočil EK za Slovenijo za pripravo SN 2023-2027:
- zmanjšanje neugodne strukture *kmetij z močno krepitvijo sodelovanja med proizvajalci in organizacijami proizvajalcev, povečanjem tržne usmerjenosti proizvodnje in podporo primarnemu sektorju pri zajetju večjega deleža dodane vrednosti v vrednostni verigi s povečanjem raznolikosti proizvodov na proizvode z večjo dodano vrednostjo, kot so ekološki proizvodi.*

Ključen pa bo tudi prispevek intervencij k ciljem Strategije od »vil do vilic«:
- Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane
- Spodbujanje trajnostne predelave hrane, trgovine na debelo, trgovine na drobno, gostinjstva in živiljskopredelovalnih praks;
- Spodbujanje trajnostne porabe hrane ter omogočanje prehoda na zdrave in trajnostne načine prehranjevanja

Komplementarnost z nacionalnimi instrumenti:

Slovenska hrana je varna in kakovostna, želimo pa si povečati zaupanje slovenskega potrošnika v lokalno hrano. Da bi potrošnik lažje prepoznal slovensko kakovostno hrano, je bila vzpostavljena nova nacionalna shema kakovosti »Izbrana kakovost«, v katero so do sedaj pristopili sektorji pridelovalcev in predelovalcev mesa (goveje in perutninsko meso), mleka (mleko in mlečni izdelki) in sadja (sadje ter predelani izdelki iz sadja). Osveščanje, informiranje in ostale aktivnosti vezane na nacionalno shemo kakovosti potekajo v okviru nacionalnega projekta Naša super hrana.

2.4.4 Kjer potrebno, utemeljite za uporabo InvestEU in pričakovan prispevek k specifičnemu cilju

Ni relevantno.

2.4.5 Izbor kazalnika(ov) rezultata

Kazalniki rezultata	Ciljna vrednost
R.10[PS] Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP	14,06%
R.11 Koncentracija ponudbe: delež vrednosti tržne proizvodnje s strani organizacij proizvajalcev ali skupin proizvajalcev z operativnimi programi v nekaterih sektorjih	0,22%

Utemeljitev ciljev in povezanih mejnikov.

R.10[PS] Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP

Pri izračunu kazalnika R.10 se upoštevajo naslednje intervencije, preko katerih se naslavlja vse štiri potrebe tega specifičnega cilja (P09, P10, P11 in P12):

- Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju
- Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti
- Sektorska intervencija za sadje in zelenjavo – podintervencije Izboljšanje uporabe vode in gospodarjenja z njo; Zmanjševanje količin nerazgradljivih odpadkov pri procesu pridelave in predelave, Promocija, obveščanje in trženje; Ohranjanje kakovosti pridelkov; Prilagoditev tehnologije pridelave sadja in zelenjave na podnebne spremembe; Ohranjanje tal pri pridelavi sadja in zelenjave; Raziskave in razvoj v sektorju sadja in zelenjave; Svetovanje in tehnična pomoč, Opustitev spravila; Umik s trga za brezplačno razdelitev; Usposabljanje in izmenjava dobrih praks; Zavarovanje letine in proizvodnje;
- Regijski pristop povezovanja lokalnih proizvodov s poudarkom na ekoloških proizvodih

Kazalnik R.10 količinsko opredeli pokritosti intervencij za spodbujanje organizacije dobavne verige s podporo SKP. Število kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev in shemah kakovosti, ki prejemajo podporo v okviru SKP je ocenjeno, da bo podprtih 9.828 KMG.
Pričakovana ciljna vrednost je izračunana kot razmerje med pričakovanim številom podprtih KMG znotraj posameznih intervencij in skupnim številom KMG v Sloveniji (kazalnik stanja C.12 Kmetijska gospodarstva v Sloveniji, 69.900 KMG). Pričakovana vrednost za intervencijo:

- Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju: 5.694 podprtih KMG;
- Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti: podprtih 3.324 KMG;
- Sektorska intervencija za sadje in zelenjavo: vključenih 10 KMG;
- Regijski pristop povezovanja lokalnih proizvodov s poudarkom na ekoloških proizvodih: podprtih 800 KMG.

Ciljna vrednost za kazalnik R.10 je 14,06 %.

R.11 Koncentracija ponudbe: delež vrednosti tržne proizvodnje s strani organizacij proizvajalcev ali skupin proizvajalcev z operativnimi programi v nekaterih sektorjih

Kazalnik R.11 količinsko opredeli pokritost organizacij proizvajalcev, združenj organizacij proizvajalcev, transnacionalnih organizacij proizvajalcev ali nadnacionalnih združenj organizacij proizvajalcev z operativnimi programi, ki jih podpira SKP, v smislu vrednosti tržne proizvodnje. Ciljna vrednost je določena kot razmerje med pričakovano tržno vrednostjo proizvodnje za OP Sadje in zelenjava (500.000 EUR) glede na skupno vrednost tržne proizvodnje za sadje in zelenjavo v Sloveniji (225.820.000 EUR).

Ciljna vrednost za kazalnik R.11 je 0,22 %.

2.4.6 Utemeljitev dodelitve finančnih sredstev

Dodeljena finančna sredstva intervencijam v okviru specifičnega cilja 3 znašajo 12.778.820,00 EUR, kar predstavlja 0,72 % vseh razpoložljivih sredstev strateškega načrta SKP 2023-2027 oz. 1,17 % vseh sredstev EKSRP.

Dodeljena finančna sredstva za intervencije, načrtovane v okviru specifičnega cilja 3, zadostujejo za doseganje opredeljenih ciljev in so skladna s finančnim načrtom.

2.5 SC 4 Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji

2.5.1.1 Prednosti

V letu 2018 so več kot polovico kopnega ozemlja Slovenije pokrivali gozdovi (56 %, skupaj z grmičastim gozdom 58 %), drugo - pretežno naravno rastje je zavzemalo dobre 3 %. 34 % površja je namenjenega pretežno kmetijstvu, slabi 4 % so umetne površine, manj kot 1 % pa vodna zemljišča. Slovenija ima stabilen delež kmetijskih površin (34,9 % v letu 2012), ki je nižji kot povprečje EU (45,6 % v letu 2012), in visok delež gozdnih površin (56,4 % v letu 2012), ki je višji kot povprečje EU (31,9 % v letu 2012).

Območja Natura 2000 so v Sloveniji določena za zagotavljanje ugodnega stanja 233 evropsko pomembnih vrst in 60 habitatnih tipov. Skupna površina v območjih Nature 2000 je 7.681 km2, zajemajo 37,46 % površine Slovenije, kar je najvišji delež v EU, saj je povprečje EU-27 18,5 %. V Naturi 2000 se nahaja 45,4% gozdov in 23,2 % kmetijskih zemljišč v uporabi. Polnaravna območja in gozdovi na območjih Natura 2000 pokrivajo 79 % površin, kmetijska zemljišča (vključno z naravnimi travišči) pa 20 % površin.

Pomembno vlogo pri zagotavljanju ugodnega stanja okolja in blažitvi posledic podnebnih sprememb pripisujemo gozdu in njegovemu odvzemu in skladiščenju CO2 iz ozračja ter vlogi pri preprečevanju erozije tal, varovanju pitne vode in čiščenju zraka. Gozd je vir lesa kot goriva ali materiala, ki nadomešča druge, energetsko bolj potratne in ekološko manj sprejemljive materiale. Spodbujanje ukrepov iz Pravilnika o varstvu gozdov (Pravilnik o varstvu.., 2009) in gozdarskih praks, ki so po Strategiji prilagajanja slovenskega kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam (Strategija prilagajanja…, 2008) hkrati ugodne za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje, pomaga pri ohranjanju razmeroma visokih lesnih zalog, podpori rastiščem prilagojenim domorodnim drevesnim vrstam, zagotavljanju naravne obnove sestojev, preprečevanju gozdnih požarov, ohranjanju zastrtosti tal z rastlinstvom in preprečevanje steljarjenja, ter hitri sanaciji predelov gozdov, ki so bili poškodovani zaradi biotskih ali abiotskih dejavnikov.

V skladu s sonaravnim pristopom gospodarjenja in pospeševanjem rastiščem prilagojenim domorodnim drevesnim vrstam, se dolgoročno izvaja postopna vzpostavitev naravnejše drevesne sestave iz nenaravnih enovrstnih in nestabilnih sestojev, največkrat smrekovih. V enovrstne, poškodovane in nestabilne gozdove se vnaša prostorsko razpršene skupine rastišču primerne drevesne vrste, ki obogatijo zmes drevesnih vrst v sestoju in ki bodo zagotavljale nadaljnje širjenje rastišču primernih vrst in ponovno oblikovanje gozdov v naravnejši sestavi.

Z vidika kmetijstva je najbolj pomembno poznavanje temperature tal v času rastne dobe, od aprila do septembra. Temperatura tal vpliva na številne fizikalne, mikrobiološke ter biološke procese v tleh, zato je še posebej pomembna za kmetijstvo. Segrevanje tal bo med drugim vplivalo na kvaliteto tal, ki jo strokovni viri opišejo z »zdravstvenim stanjem tal«. Tla se močno odzivajo na spremenljivost in intenziteto padavin in na sušne dogodke. Pomemben del strategije prilagajanja na spremembe bo ustrezna raba in tehnologija obdelave tal, predvsem s povečanjem vsebnosti organskih snovi v tleh. Večja vsebnost organske snovi ne vpliva le na mikrobiološko aktivnost v tleh, ki zagotavlja živost tal, pozitivno vpliva tudi na infiltracijo in na zadrževalno sposobnost tal za vodo, s katerimi se tla branijo pred posledicami intenzivnih padavin in suš (ARSO, 2018).

Poleg negativnih vplivov imamo tudi pozitivne vplive podnebnih sprememb na kmetijstvo, kot so gnojilni učinek povečane koncentracije CO2, daljša vegetacijska doba zaradi višjih temperatur, primernejše razmere za gojenje toplotno zahtevnih rastlin, možnost uvajanja novih sort in prostorski premiki kmetijske proizvodnje (večje geografske širine, višje nadmorske višine).

Ker se bodo potrebe po kmetijskih proizvodih (hrana, krma, biomasa) še naprej zviševale (OECD 2018), bo potrebno povečati kmetijsko proizvodnjo, vendar ohraniti emisije TGP iz kmetijstva pod nadzorom, da ne bi prišlo do intenzifikacije kmetijstva in potencialno negativnih okoljskih vplivov. Raven intenzifikacije kmetijstva v Sloveniji je zmerna (nižja od EU povprečja, saj je delež KZU, ki jih upravljajo kmetije z nizko vhodno intenzivnostjo na ha (35,8 % KZU v letu 2019) višji od povprečja EU (26,8 % KZU v letu 2019)) in predvsem poteka v smeri izboljšanja delovne intenzivnosti kmetijske pridelave oziroma zmanjševanja vložka dela na enoto površine oziroma proizvoda.

Število glav velike živine (GVŽ) na ha kmetijske zemlje v obdelavi kot najbolj agregatni kazalec proizvodne intenzivnosti je stabilno, obremenitev pa se je v obdobju 2000 - 2013 podobno kot v drugih državah članicah EU celo nekoliko zmanjšala. Obtežba živali (izračunana kot skupno število GVŽ / skupno število KZU) je med letoma 2005 in 2016 ostala stabilna le malo nad 1 GVŽ na hektar.

Ocenjuje se, da so obstoječi ukrepi PRP 2014–2020 za zmanjševanje izpustov didušikovega oksida ustrezni, in da bi jih bilo smiselno nadaljevati. Ukrepa KOPOP in EK prek učinkovitejšega kroženja dušika in s tem manjše porabe dušika iz mineralnih gnojil pomembno prispevata k zmanjšanju emisij didušikovega oksida. Uspešnost izvajanja ukrepov bodo tudi v prihodnje odvisni tudi od uspešnosti kmetijskega izobraževalnega sistema in javne kmetijske

svetovalne službe. V Sloveniji je bilo v letu 2017 20 % vseh fizičnih površin vključenih v ukrep KOPOP iz PRP 2014–2020 (skupno število ha z vsaj eno zahtevo ukrepa KOPOP; ekološko kmetijstvo ni vključeno), kar je višje od povprečja EU (15 % KZU). Površina zemljišč v ukrepu EK pa se povečuje hitreje, kot je bilo predvideno z OP TGP 2020. Tudi slovenski delež izplačil (57 %) za prednostno nalogo 4: Obnova, ohranjanje in izboljševanje ekosistemov, povezanih s kmetijstvom in gozdarstvom iz PRP 2014–2020 je bil v letu 2017 višji od EU povprečja (54,1 %)

Zgodnje odkrivanje okuženih rastlin z laboratorijskim testiranjem je prva obrambna linija, ki prepreči vstop okuženih rastlin in v primeru obvladovanja vnosov prispeva k oblikovanju ustreznih ukrepov. Sredstva, ki se porabijo za preventivo vstopa in širjenja bolezni v državo, so neprimerljivo nižja v primerjavi s sredstvi, ki jih potrošimo za blaženje posledic epidemij. Za namen nižanja stopnje tveganja zaradi bolezni in škodljivcev, pa Javna služba zdravstvenega varstva rastlin izvaja opazovanje in napovedovanje ter redno pripravlja prognostična obvestila, ki so dostopna na Agrometeorološkem portalu RS.

PRILAGAJANJE PODNEBNIM SPREMEMBAM

- Zaradi daljše rastne sezone možnost več posevkov v letu.
- Izboljšanje in promocija ukrepov za ohranjanje »zdravih« tal (tehnike obdelave, ustrezno gnojenje).
- Raznolikost drevesnih vrst in razvojnih faz, ki ob podpori malo površinskega gospodarjenja z gozdovi zmanjšujejo vpliv naravnih nesreč.
- Povečana rast nekaterih kmetijskih rastlin zaradi pozitivnega učinka povečanih koncentracij atmosferskega CO_2.

BLAŽENJE PODNEBNIH SPREMEMB

- Napreden razvoj primerov dobrih praks v kmetijstvu (npr. gnojenje, skladiščenje gnojil, krmni obroki).
- Velik del gozdnih zemljišč vključen v /Vključenost v območja Natura 2000 – ohranjenost gozdnih ekosistemov, rezervatov in pragozdnih ostankov.
- Sistem opazovanja in napovedovanja bolezni in škodljivcev v okviru Javne službe zdravstvenega varstva rastlin.

TRAJNOSTNA ENERGIJA

- Podpora uporabi lesne biomase v energetske namene na nadzorovan in okoljsko prijazen način.

2.5.1.2 Slabosti

Govedoreja je najpomembnejši kmetijski vir emisij TGP (ki je hkrati v Sloveniji tudi najpomembnejša kmetijska panoga; prireja govejega mesa je v obdobju (2013–2017) k vrednosti kmetijske proizvodnje v povprečju prispevala 12,3 %, prireja mleka pa 14,8 %), saj skoraj 90 % vseh emisij TGP v živinoreji prispeva govedo, kar je posledica posebnosti prebave v vampu in številčnosti goveda. To stanje je v Sloveniji odraz naravnih danosti, ugodnih predvsem za rejo travojedih živali (velik delež trajnega travinja v strukturi kmetijskih zemljišč). Od TGP, ki jih sprosti govedo, odpade približno 60 % na prirejo mleka (krave molznice in plemenske telice), 40 % pa na prirejo mesa (goveji pitanci in krave dojilje) (podnebno, 2019.

Reja travojedih živali ima tudi nekatere ugodne učinke na njivska tla in posredno na podnebje. Z živinskimi gnojili se njivska tla bogatijo z organsko snovjo, s čimer se povečuje zaloge ogljika v tleh. Analize so pokazale, da so na kmetijah z živino vsebnosti organske snovi v njivskih tleh večje kot na kmetijah brez živine ali na kmetijah z malo živine. Še več ogljika vežejo v Sloveniji travniška tla. Če bi jih preorali, bi se sprostilo veliko CO2, pa tudi nekaj didušikovega oksida.

Vir emisij TGP v kmetijstvu so predvsem metan (CH4), ki nastane pri reji prežvekovalcev in ravnanju z gnojem in gnojevko ter didušikov oksid (N2O), ki nastane pri rabi mineralnih in živinskih gnojil. Prav tako je vir emisij TPG tudi CO2, ki nastane pri rabi fosilnih goriv za pogon mehanizacije, izgubi organske mase pri neustrezni rabi in obdelavi tal (OP TGP 2020, Podnebno ogledalo 2018). Metan prispeva približno 70 %, didušikov oksid pa približno 30 % toplogrednega učinka kmetijskega sektorja.

Največ emisij v kmetijstvu prispeva metan, ki se sprosti iz prebavil rejnih živali (52,8 %). Sledijo emisije iz rastlinske pridelave (28,2 %), predvsem gre za emisije didušikovega oksida zaradi gnojenja z mineralnimi in živinskimi gnojili (7,3 in 6,7 % od emisij v kmetijstvu). Pomemben vir emisij je še metan, ki se sprosti iz skladišč za živinska gnojila (14,4 % od emisij v kmetijstvu).

V razmerah, ko se kmetijstvo vse pogosteje sooča z daljšimi sušnimi obdobji, je z namakanjem v ključnih fazah rasti mogoče učinkovito povečati količino in kakovost pridelkov in s tem prispevati k manjši odvisnosti kmetijske pridelave od naravnih razmer in k stabilnejšim dohodkom. Hkrati je namakanje povezano z določenimi tveganji za okolje ter za povečane pojave predvsem boleznih rastlin. Poraba vode za namakanje lahko vodi v prekomerno izrabo vodnih virov, večje pa je lahko tudi tveganje za erozijo tal, onesnaženje voda z nitrati in pesticidi, mineralizacijo tal ter za druge negativne posledice na okolje (zmanjšanje biotske raznovrstnosti, izginjanje habitatov, zmanjšanje naravne in krajinske pestrosti). V primerih namakanja npr. s pršenjem nad krošnjo v nasadih ali nad posevki se poveča tveganje za razvoj nekaterih bolezni. To tveganje je mogoče zmanjšati z uporabo sodobnejših in racionalnejših tehnologij namakanja in obsegom namakanja, ki ne ogroža razpoložljivih vodnih virov, kar so tudi zahteve Okvirne direktive o vodah (2006/60/ES). Za vse tovrstne posege mora biti, poleg presoje vplivov na okolje ter naravovarstvenega soglasja, izdelana tudi analiza razpoložljivosti vodnega vira in izdano vodno dovoljenje (ARSO, 2019, Kazalci okolja).

V Sloveniji je delež za namakanje pripravljenih zemljišč glede na KZU med nižjimi znotraj držav članic EU, in sicer znašal 1,4 % v letu 2020. V letu 2016 je bil ta delež nižji kot v Sloveniji le še v štirih državah članicah.

Ukrepi za zmanjševanje emisij TGP v kmetijstvu neposredno prispevajo k boljši konkurenčnosti panoge. Ključen je učinkovit prenos znanja, ki pa je zaradi razdrobljenosti in majhnosti kmetijskih gospodarstev (v nadaljevanju: KMG) ter neugodne starostne in izobrazbene strukture še posebej zahteven.

Ker je Slovenija v fazi vzpostavitve sistema spremljanja emisij in ponorov v sektorju LULUCF, je trenutno še premalo podatkov, zlasti na področju rabe kmetijskih zemljišč, za oceno učinkovitosti ukrepov na tem področju. Dosedanje izkušnje pri poročanju po členu 3(2) Sklepa št. 529/2013/EU v splošnem kažejo na vrzeli v podatkih o rabi kmetijskih zemljišč, načinih in sistemih gospodarjenja na teh zemljiščih in spremembah le-teh v času (npr. pomanjkanje podatkov, negotovost podatkov, ...).

Stopnja tveganja zaradi bolezni in škodljivcev se lahko zmanjša s spremljanjem bolezni in škodljivcev npr. s pomočjo opazovanja, pregledovanja primernih pasti ali opreme, ki omogoča daljinsko zaznavanje itd., spremljanjem pogojev za pojav bolezni in škodljivcev s pomočjo agrometeoroloških postaj in napovedovanjem pojava bolezni in škodljivcev s pomočjo prognostičnih modelov na podlagi pridobljenih podatkov iz agrometeoroloških postaj in podatkov, pridobljenih pri spremljanju. Ugotavlja se, da je zaradi razgibanega reliefa v Sloveniji premajhno število meteoroloških postaj, kar zmanjšuje učinkovitost napovedovanja in obveščanja o vremenskih razmerah in pojavljanju rastlinskih bolezni in škodljivcev. Prav tako pomanjkanje dolgoletnih meteoroloških podatkov otežuje modeliranje podnebja v bodoče.

Ozaveščenost javnosti o problematiki podnebnih sprememb je še vedno premajhna, zato so potrebne dodatne izobraževalne aktivnosti tako kmetijskih svetovalcev kot kmetov, predvsem mlajše generacije. Prenos znanja in investicije v svetovanje so bistvenega pomena za spodbujanje trajnostnega razvoja kmetijstva in gozdarstva za vključevanje novih tehnologij in proizvodnih praks. Področje podnebnih sprememb zahteva tudi zelo dobro medsekrotsko sodelovanje, ki ga je potrebno izboljšati.

V skladu s sonaravnim pristopom gospodarjenja in pospeševanjem rastiščem prilagojenim domorodnim drevesnim vrstam, se dolgoročno izvaja postopna vzpostavitev naravnejše drevesne sestave iz nenaravnih enovrstnih in nestabilnih sestojev, največkrat smrekovih. V enovrstne, poškodovane in nestabilne gozdove se vnaša prostorsko razpršene skupine rastišču primerne drevesne vrste, ki obogatijo zmes drevesnih vrst v sestoju in ki bodo zagotavljale nadaljnje širjenje rastišču primernih vrst in ponovno oblikovanje gozdov v naravnejši sestavi. Težave so pri zagotavljanju primernih sadik za obnovo gozdov, poškodovanih v naravnih nesrečah.Poleg tega težavo predstavlja tudi zahtevna sanacija od ujem poškodovanih gozdov na težje dostopnih območjih.

Dostopnost do formalnega kot tudi neformalnega izobraževanja je dobra, raven formalne izobrazbe se izboljšuje, potrebna pa je okrepitev specialističnega znanja na področjih uvajanja sodobnih tehnologij in digitalizacije, upravljanja kmetij, finančnih spretnosti in podjetništva, prilagajanja in blaženja vplivov podnebnih sprememb, zdravja rastlin in živali ter ohranjanja in varovanja naravnih virov ter biotske raznovrstnosti. Razpon potreb po dodatnih znanjih na kmetijah je izjemno velik, od visoko specializiranega znanja, do povsem elementarnih znanj, odvisen predvsem od velikost in tržne usmerjenost kmetij.

Udovč in sod. (2019) ugotavljajo, da so glavne vrzeli v sedanjem sistemu spodbujanja prilagajanja na podnebne spremembe…: Podnebna zakonodaja: Slovenija v tem trenutku še nima sprejete podnebne zakonodaje, ki pa je nujno potrebna za nadaljnje ukrepe na področju blaženja podnebnih sprememb, prilagajanja kmetijstva na podnebne spremembe ter doseganje ciljev Pariškega sporazuma. Meritve: Zaradi pomanjkanja sredstev se v zadnjih letih zmanjšuje opazovalna mreža ARSO oz. število opazovalnih postaj (sinoptičnih, klimatoloških, padavinskih, fenoloških). Pri spremljanju podnebnih trendov je izjemno pomembno, da imamo čim daljše neprekinjene nize meritev na istih lokacijah, še posebej na ranljivih območjih, zato je krčenje sredstev za opazovanja in meritve nedopustno in dolgoročno škodljivo. Ozaveščenost javnosti o problematiki podnebnih sprememb: je še vedno premajhna, na tem področju bodo potrebne dodatne aktivnosti, med drugim tudi izobraževanje kmetijskih svetovalcev in kmetov, predvsem mlajših generacij. Nedostopnost in neažurnost podatkov: Določeni podatki niso javno dostopni (npr. emisije TGP, določen del meteoroloških in fenoloških podatkov še ni v elektronski obliki, kazalci okolja niso ažurno osveženi). Manjkajoči podatki: Vsebnost organske snovi v tleh (ponor atmosferskega CO2), ki je osrednji kazalec trajnostnega kmetijstva in okolja; je podatek, ki ga bo Slovenija v skladu z Evropsko zakonodajo, po letu 2020 morala vsako leto poročati na Evropski komisiji, podatek je nujen za izračun emisij TGP v kmetijstvu.

Nove tehnologije in usmeritve k obnovljivim virom energije omogočajo izkoriščanje potenciala, ki je bil do sedaj neizkoriščen. Gre za do sedaj preslabo izkoriščen pridelovalni potencial strnišč, za skorajda neizkoriščen energetski potencial živinskih gnojil in za preslabo izkoriščen potencial lesne biomase. Priložnosti se zato nanašajo tako na primarni sektor kmetijstva in gozdarstva, kot na sektor proizvodnje električne energije, toplote in tekočih biogoriv. Proizvodnja energije ima lahko ugodne povratne učinke na kmetijstvo (npr. toplota za ogrevanje rastlinjakov, oljne pogače za krmljenje domačih živali itd.). Povečanje proizvodnje energije iz kmetijske in gozdne biomase tudi prispeva k večji samooskrbi Slovenije z energijo in s tem zmanjšanem tveganju v primeru motenj pri dobavi energije.

PRILAGAJANJE PODNEBNIM SPREMEMBAM

- Nezainteresiranost kmetov za preventivne ukrepe oz. premalo novih ukrepov na področju preventive, ki bodo atraktivni za kmetije.
- Občutljivost smrekovih monokultur na podnebne spremembe.
- Težave pri zagotavljanju primernih sadik za obnovo gozdov, poškodovanih v naravnih nesrečah.
- Nizka izkoriščenost namakalnih sistemov – obseg namakanih površin premajhen, zastareli namakalni sistemi.
- Zahtevna sanacija od ujem poškodovanih gozdov na težje dostopnih območjih.
- Slaba ozaveščenost javnosti o posledicah podnebnih sprememb.
- Premajhno število meteoroloških postaj zaradi razgibanega reliefa v Sloveniji zmanjšuje učinkovitost napovedovanja in obveščanja o vremenskih razmerah in pojavljanju rastlinskih bolezni in škodljivcev.
- Pomanjkanje dolgoletnih meteoroloških podatkov otežuje modeliranje podnebja v bodoče.
- Pomanjkljiva dostopnost do lokalnih virov vode za namakanje.

BLAŽENJE PODNEBNIH SPREMEMB

- Pomanjkljivi podatki za spremljanje emisij TGP na ravni kmetijskih in gozdnih zemljišč.
- Premalo raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij s področja blaženja kmetijstva in gozdarstva na podnebne spremembe.
- Premalo podpore prehodu na nizkoogljično kmetijstvo in kmetijstvo z malo emisijami v vode, tla in zrak.
- Pomanjkljiva zakonodaja s področja blaženja podnebnim spremembam.
- Premajhen obseg izvajanja praks za zmanjševanje izpustov amonijaka kot posrednega vira emisij TGP.
- Višek gnojil zaradi intenzivne živinoreje na posameznih območjih.
- Pomanjkanje vlaganj v raziskovalno agrotehniko prilagojeno za potrebe blaženja podnebnim spremembam.
- Pomanjkanje strokovnjakov in tehničnega osebja za izvajanje ustreznega opazovanja in napovedovanja pojava bolezni in škodljivcev.

- Pomanjkanje virov za izvajanje nacionalnih programov monitoringov za hitro odkrivanje navzočnosti karantenskih in drugih novih bolezni in škodljivcev.

TRAJNOSTNA ENERGIJA

- Neizkoriščenost potenciala lesnih ostankov in odsluženega lesa.
- Nezainteresiranost vlagateljev za naložbe v OVE.
- Slabo izkoriščen potencial za proizvodnjo bioplina iz živinskih gnojil (z vidika blaženja in trajnostne energije).
- Majhen obseg izvajanja energetsko varčnih tehnologij in neučinkovita raba energije na kmetijskih gospodarstvih.

SPLOŠNO

- Premajhna informiranost o dostopnosti do informacijskih in komunikacijskih tehnologij in hkrati premajhna informiranost o obstoječih bazah podatkov.
- Slabo medsektorsko in medresorsko sodelovanje.

2.5.1.3 Priložnosti

Kmetijski in gozdarski sektor sta podnebnim spremembam najbolj izpostavljena, saj sta odvisna od naravnogeografskih značilnosti prostora, v katerem se panogi izvajata. Obenem imata velik potencial za prispevanje tako k zmanjševanju emisij toplogrednih plinov (TGP) v procesu prehoda na ogljično nevtralno gospodarstvo kot pri blaženju podnebnih sprememb.

Obnove gozdov, poškodovanih v ujmah, potekajo večinoma po naravni poti. Ta način je skladen s sonaravnim načinom gospodarjenja in strategijo prilagajanja podnebnim spremembam ter tudi ekonomsko najugodnejši. Ostale površine, kjer na primer naravna obnova ni uspešna ali bi bila predolgotrajna, je treba čim hitreje zagotoviti funkcije gozda in preprečiti erozijo tal, se obnovijo s sadnjo ali setvijo semena, večinoma listavcev. Sofinanciranje obnove gozda s sadnjo sadik večinoma poteka iz sredstev PRP 2014–2020.

Ključni cilji in prispevki Slovenije do leta 2030 so določeni v NEPN, med drugim izboljšanje energetske in snovne učinkovitosti v vseh sektorjih (in posledično zmanjšanje rabe energije in drugih naravnih virov). Na področju blaženja in prilagajanja podnebnim spremembam bo treba zmanjšati emisije TGP do leta 2030 v večji meri, kot v Sloveniji to določa Uredba o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov (2018), tj. vsaj za 20 % glede na leto 2005 z doseganjem indikativnih sektorskih ciljev. V NEPN avtorji predvidevajo, da bo Slovenija v primerjavi z 2005 skupne emisije TGP do leta 2030, znižala za do 36 %. Kmetijstvo mora svoj vpliv na izpuste TGP zmanjšati za 1 %.

Zavedajoč se, da so zaradi narave sektorja možnosti za zmanjšanje emisij TGP v kmetijstvu majhne, bo pri zmanjševanju emisij TGP iz kmetijstva potrebno sprejeti določene ukrepe, s katerimi bomo zagotovili manjšo porabo naravnih virov in posledično manjšo obremenitev okolja z emisijami TGP. Dolgoročni trendi zmanjševanja emisij TPG iz kmetijskega sektorja so stabilni, zato lahko ugotovimo, da so emisije v tem sektorju na poti k doseganju indikativnega cilja.

K zmanjšanju TPGjev tako lahko med drugim prispevajo: ustrezna prilagoditev reje in krmljenja živali, investicijski ukrepi na področju ureditve skladiščenja živinskih gnojil, preciznejša raba gnojil in FFS, učinki se lahko pričakujejo tudi od ukrepov, ki povečujejo skladiščenje CO2 v tleh - npr. v okviru zelene komponente neposrednih plačil 2014–2020 smo spodbujali ohranjanje trajnega travinja, kar ugodno vpliva na podnebje in okolje, še zlasti na ponor ogljika. Ti učinki se trenutno beležijo v okviru rabe tal, spremembe rabe tal in gozdarstva oz. v okviru sektorja LULUCF.

Na področju LULUCF mora cel sektor zagotoviti, da do leta 2030 ne bo proizvedel emisije iz sektorja po uporabi obračunskih pravil, kar v praksi pomeni, da emisije v sektorju LULUCF ne bodo presegle ponorov.

V letu 2019 je sektor LULUCF kot celota predstavljal neto ponor velikosti -101 kt CO2 ekv. Ponori v sektorju so drastično upadli od leta 2014 dalje, ko so bili gozdovi močno prizadeti zaradi naravnih ujm. V obdobju 2014-2018 so bile letne izgube v gozdovih, ki vključujejo posek (redni in sanitarni) in mortaliteto, večje, kot je bil letni prirastek, zato so bila gozdna zemljišča vir emisij. Vir ponorov v letu 2019 so bili travinje in pridobljeni lesni proizvodi, in sicer v višini -364 oz. -253 kt CO2 ekv. Največ emisij v sektorju so prispevali gozdna zemljišča, njivske površine in naselja, skupaj 502 kt CO2 ekv. nNajmanj emisij pa še vedno prispevajo mokrišča (2 % skupnih neto emisij v sektorju). Cilj Slovenije je zagotoviti, da sektor LULUCF ne proizvede neto emisij (po uporabi obračunskih pravil),

t.j., da emisije v sektorju LULUCF ne bodo presegle ponorov, in da bo do leta 2020 dosežen čim večji obseg ponorov emisij.

Dejanski potencial lesne biomase zajema del možnega letnega poseka, ki zajema les slabše kakovosti oz. les primeren za energetsko rabo, lesno biomaso iz gojitvenih in varstvenih del ter lesno biomaso iz negozdnih zemljišč. Najvišji možni posek se na letni ravni še povečuje, predvsem na račun povišane lesne zaloge in sledenju smernicam poseka, ki naj bi na letni ravni dosegal 75 % letnega prirastka. Na dejanski posek je v zadnjih letih v veliki meri vplivala sanitarna sečnja zaradi žledoloma, vetroloma in prenamnožitve podlubnikov.

Kljub temu, da večino toplogrednega učinka v sektorju kmetijstvo prispeva metan, se namenja zmanjševanju emisij metana bistveno manj pozornosti kot zmanjševanju emisij didušikovega oksida. Šibka točka je premajhna ambicioznost na področju zmanjševanja emisij metana iz prebavil rejnih živali (ustreznejšega krmljenja rejnih živali), ki prispevajo približno 50 % vseh emisij TGP v kmetijstvu. Doseganje cilja na področju emisij metana bo v veliki meri odvisno od rešitve za nerealizirano zahtevo »Analiza krme in računanje krmnih obrokov« za govedo in/ali drobnico«, kar načrtujemo v SN SKP 2023-2027. Glede na stanje v Sloveniji se ocenjuje, da bi bilo mogoče izpuste metana in didušikovega oksida iz živinoreje najlažje zmanjšati z optimiranjem krmnih obrokov. Na kmetijah pridelano krmo je treba analizirati in na podlagi rezultatov analiz krmne obroke izravnati tako, da ti kar najbolje pokrijejo potrebe živali po energiji, beljakovinah, mineralih vitaminih in drugih za prebavo in presnovo potrebnih sestavinah

Na področju trajnostne energije je za Slovenijo v NEPN-u določena ciljna vrednost za leto 2030 vsaj 27 % deleža obnovljivih virov (sončna, vetrna, …) v končni rabi energije. V Sloveniji si moramo aktivno prizadevati za izboljšanje energetske učinkovitosti in s tem omejevanje rabe energije. V sklop trajnostne energije se vključujejo vse vrste obnovljivih virov energije (OVE), kot so sončna energija, vetrna energija (eolska energija), energija valovanja (energija morja), geotermalna energija in energija biomase. Navadno vključuje tudi tehnologijo izboljšane energetske učinkovitosti. Slovenija si v NEPN kot ciljno vrednost za leto 2030 določa vsaj 27 % delež OVE v končni rabi energije ter aktivno prizadevanje za izboljšanje energetske učinkovitosti in s tem omejevanje rabe energije. Na ta način se bo raba primarne in končne energije zmanjšala. Cilj bo dosežen z ustreznimi spodbujevalnimi zakonskimi ukrepi (pozitivna zakonska diskriminacija), promocijo in spodbujanje rabe OVE. Poleg povečanja deleža OVE v končni rabi energije je treba delež OVE povečati tudi v sektorju proizvodnje električne energije in plinskem sektorju.

Na podlagi podatkov o možnem poseku lesa slabše kakovosti (brez hlodovine) in na podlagi predvidenih potreb je Gozdarski inštitut ocenil, da bi bilo mogoče v energetske namene leta 2020 porabiti 2.300.000 m3 gozdne biomase, od tega 1.800.000 m3 lesa listavcev in 500.000 m3 lesa iglavcev. Ocenjene količine so za dobrih 70 % večje od predvidenih v AN-OVE iz leta 2009.

Nove tehnologije in usmeritve k obnovljivim virom energije omogočajo izkoriščanje potenciala, ki je bil do sedaj neizkoriščen. Gre za do sedaj preslabo izkoriščen pridelovalni potencial strnišč, za skorajda neizkoriščen energetski potencial živinskih gnojil in za preslabo izkoriščen potencial lesne biomase. Priložnosti se zato nanašajo tako na primarni sektor kmetijstva in gozdarstva, kot na sektor proizvodnje električne energije, toplote in tekočih biogoriv. Proizvodnja energije ima lahko ugodne povratne učinke na kmetijstvo (npr. toplota za ogrevanje rastlinjakov, oljne pogače za krmljenje domačih živali itd.). Povečanje proizvodnje energije iz kmetijske in gozdne biomase tudi prispeva k večji samooskrbi Slovenije z energijo in s tem zmanjšanem tveganju v primeru motenj pri dobavi energije.

Proizvodnja surovin in pridobivanje energije lahko pomembno prispevata k ohranjanju in odpiranju novih delovnih mest na podeželju. To še posebej velja za gozdarski sektor, kjer je, glede na nedoseganja izvedbe predpisanih gojitvenih del in najvišjega možnega poseka, posek lesa možno še povečati.

Živinska gnojila predstavljajo zaradi razmeroma dobro razvite živinoreje precejšen potencial za proizvodnjo bioplina. Teoretični izračun kaže, da bi iz gnoja goveda, prašičev in perutnine lahko proizvedli 315 GWh električne energije in 245 GWh toplote. Zaradi razmeroma majhnih kmetij in zaradi njihove razpršenosti je tehnično izkoristljiva le približno ena tretjina tega potenciala, trenutno pa po grobih ocenah izkoriščamo 0,2 % potenciala gnoja goved, 13,8 % potenciala gnoja prašičev in 5,8 % potenciala gnoja perutnine. Ob tem se je treba zavedati, da je za področje kmetijstva ključno to, kar je določeno v NEPN, da živinska gnojila predstavljajo zaradi razmeroma dobro razvite živinoreje precejšen potencial za proizvodnjo bioplina, in da je za izkoriščanje površin za pridelavo surovin za pridelavo (npr. bioplina iz kmetijstva, treba upoštevati, da se glavni posevki ne uporabljajo, zavedajoč se, da so kmetijska zemljišča namenjena za pridelavo hrane. Kmetijstvo ima primarno nalogo pridelavo hrane in krme (NEPN, 2020).

Stopnja tveganja v kmetijstvu se lahko zmanjša s pravilno izbiro tehnologij pridelave in sort. Podobno se proizvodna tveganja lahko znižajo tudi v živinoreji z izbiro ustreznih pasem glede na pogoje, v katerih kmetujemo, in glede na

naše znanje in izkušnje. Dejstvo je, da so visoko produktivne pasme bolj občutljive na napake upravljanja in vodenja (npr. napake na strani vodenja prehrane).

PRILAGAJANJE PODNEBNIM SPREMEMBAM

- Razvoj in promocija ukrepov za učinkovito prilagajanje podnebnih sprememb.
- Krepitev varstva pred škodljivci in boleznimi ter sanacija gozdov poškodovanih v ujmah.
- Z ustreznimi ukrepi (obdelava tal, kolobar, ...) se lahko še bolje varuje varovanje tla in njihove funkcije.
- Ohranjanje območij Natura 2000 v ugodnem stanju.
- Možnosti zmanjšanja ranljivosti kmetijstva s premišljenimi posegi v okolje z novimi produkti, storitvami, delovnimi mesti.
- Krepitev odpornosti gozdov na podnebne spremembe.
- Uvajanje lokalnih pasem domačih živali in sort kmetijskih rastlin, ki so bolj odporne na podnebne spremembe.
- S podnebnimi spremembami se deloma ustvarjajo tudi nova območja, primerna za kmetijsko proizvodnjo (pomik na večje geografske širine ter višje nadmorske višine).
- Integracija gozdnega genetskega monitoringa v obstoječe sheme spremljanja gozdov. Uporaba rezultatov gozdnega genetskega monitoringa kot sistema zgodnjega opozarjanja na spremembe, ki služi kot orodje za trajnostno upravljanje z gozdovi.
- Krepitev sistema varstva kmetijskih rastlin pred boleznimi in škodljivci.
- Krepitev izvajanja integriranega varstva rastlin v kmetijstvu.

BLAŽENJE PODNEBNIH SPREMEMB

- Razvoj in promocija ukrepov za učinkovito blaženje podnebnih sprememb.
- Razvoj in promocija ukrepov za prilagoditev načinov reje živali, ki povzročajo izpuste TGP (živinoreja).
- Izboljšanje kroženja dušika s poudarkom na učinkoviti rabi živinskih gnojil.
- Ukrepi za zmanjševanje emisij TGP v kmetijstvu lahko neposredno prispevajo h konkurenčnosti, trajnostnem kmetijstvu in uresničevanju cilja Pariškega sporazuma.
- Uporaba tehnik zajemanja in skladiščenja odvečnega CO2 v kmetijstvu.
- Razvoj in promocija alternativnih metod varstva pred boleznimi in škodljivci.

TRAJNOSTNA ENERGIJA

- Inovativni pristopi za izboljšanje izkoriščanja energije (OVE).
- Zaradi počasnega prehoda na OVE so nove priložnosti za uporabo odpadne rastlinske biomase in živinskih gnojil.
- Uporaba odmrle lesne biomase za energetske potrebe.

- Kaskadni pristop uporabe biomase skladno z Novo strategijo EU za gozdove do leta 2030.

2.5.1.4 Nevarnosti

Kmetijstvo je usodno odvisno od vremena oz. podnebnih razmer, saj imajo temperatura zraka in tal, sončno obsevanje, zračna vlaga, količina in razporeditev padavin ter pogostnost in intenzivnost vremenskih ujm odločilen vpliv na kmetijsko pridelavo. Zaradi povečane globalne trgovine in množičnih potovanj se povečuje tudi možnost vnosa novih karantenskih in gospodarskih škodljivcev in bolezni rastlin, ki se lahko ustalijo tudi na področjih kjer prej niso bili prisotni. Zviševanje povprečne temperature zraka kot posledica podnebnih sprememb vpliva tudi na prerazmnožitve škodljivcev in na večje težave zaradi bolezni rastlin. Spremljanje in napovedovanje pojava bolezni in škodljivcev rastlin na podlagi agrometeoroloških podatkov je bistvenega pomena za njihovo obvladovanje in pomembno prispeva tudi k zmanjšani rabi FFS ter k preprečevanju gospodarske škode.

Podobno je z gozdom v Sloveniji, ki je po pestrosti, vitalnosti in rasti sicer dobro prilagojen na podnebje, težave pa mu povzročajo vse bolj intenzivne, dalj trajajoče in pogoste vremenske ujme. Sem štejemo orkanske vetrove, suše, pozne pozebe, zgodnji sneg, žled in druge izjemne vremenske dogodke. Takim pojavom običajno sledijo še napadi

škodljivcev ali bolezni, ki še dodatno oslabijo gozdno drevje ali lastniku gozda znižajo donos. Vpliv različnih dejavnikov, od podnebnih sprememb oz. naravnih nesreč, kamor se šteje tudi vetrolom in prenamnožitve podlubnikov, do pojava novih organizmov in bolezni, ter težav pri pomlajevanju (predvsem jelke), se je v zadnjih letih odrazil v zmanjšanju deleža iglavcev glede na listavce v lesni zalogi gozdov.

V Sloveniji z rastlinsko pridelavo nismo samooskrbni, na svetovnem nivoju pa po podatkih FAO zaradi rastlinskih bolezni in škodljivcev vsako leto izgubimo do 40 odstotkov svetovnih prehranskih pridelkov (Savary in sod. Food Sec. 2012;4:519–537). Spremembe temperatur, količine in pogostosti padavin ter povečana količina CO2 botrujejo pogostejšim vnosom, ustalitvam in pogosto širjenju škodljivih organizmov in njihovih prenašalcev, tako znanih kot novih, na nova območja. Med primeri v zadnjih letih lahko navedemo bakterijski ožig, ki ga povzroča Xylella fastidiosa in virus rjave grbančavosti plodov paradižnika. Spremembe prispevajo tudi k slabljenju rastlin, ki so zato bolj občutljive na okužbe (Hunjan in Lore, Crop Protection Under Changing Climate. Springer International Publishing, Cham, pp. 85–100. Zaradi zgodnejšega fenološkega razvoja se bolezni in škodljivci pojavijo bolj zgodaj in se zaradi daljše vegetacijske dobe lahko bolj namnožijo ter povzročijo večjo škodo. Meritve temperature na različnih nivojih ter določanje fenoloških faz rastlin sta parametra, ki vplivata na razvoj in razmnoževanje bolezni in škodljivcev rastlin. Višanje povprečne letne temperature vpliva na možnost ustalitve in širjenje novih, tudi karantenskih bolezni in škodljivcev rastlin, ki so lahko vneseni po naravni poti ali preko trgovine, s prineseni s potniško prtljago ali pa so kot t.i. "štoparji" preneseni z drugimi izdelki, kot npr. avtomobili, orodje, lesene palete.

V Sloveniji se je povprečna temperatura zraka v obdobju 1961–2011 dvignila za 1,7 °C. Najbolj so se ogrela poletja in pomladi, nekoliko manj pa zime. Še veliko bolj kakor temperatura so spremenljive padavine. Višina padavin se je v obdobju 1961–2011 na letni ravni zmanjšala za okoli 10 % (vzhodna polovica države) do 15 % (zahodna polovica države) in sicer v spomladanskih in poletnih mesecih. Podnebne spremembe že vplivajo na kmetijstvo in gozdarstvo, torej sektorja, najtesneje povezana z vremenom in podnebjem. Še več vplivov pa se, odvisno od obstoječega podnebja, tipa in rabe tal, infrastrukture ter političnih in gospodarskih pogojev, pričakuje v prihodnjih letih. Vpliv podnebnih sprememb je raznolik, kaže pa se predvsem v različno povečanem številu, obsegu in intenzivnosti posameznih ekstremnih vremenskih razmer in posledičnih naravnih nesrečah, zato je spekter prilagajanja nanje temu primerno širok. Prilagajanje teh dejavnosti na podnebne spremembe poteka počasi in postopoma. Za kmetijstvo in gozdarstvo je ključna za pravočasno pripravo ocene tveganj in razvoj strategij prilagajanja.

V Sloveniji prevladuje vodna erozija, pojavljata pa se tudi vetrna in snežna. Erozija na kmetijskih zemljiščih je predvsem vodna in vetrna, vendar nikakor ni zanemarljiva in je najintenzivnejša na njivskih površinah. Ocenjena stopnja izgube tal zaradi vodne erozije na podlagi modela RUSLE (Revised Universal Soil Loss Equation) je 7,4 t/ha/leto, kar je druga največja vrednost v EU–28. Glede na podatke JRC je stopnja ogroženosti zaradi erozije najvišja v EU (povprečje EU-28 je 2,4 %), in sicer je bilo v Sloveniji z zmerno do močno vodno erozijo v letu 2012 prizadetih 306.850 ha oz. 42,4 % kmetijskih zemljišč. Na regionalni ravni je izguba prsti zaradi erozije najvišja v severozahodni Sloveniji (Gorica in Gorenjska) in relativno nizka (med 2 in 5 %) na jugu in severovzhodu. RUSLE2015 namreč uporablja razpoložljive podatke, ki opisujejo povprečne krajinske pogoje (povprečna količina padavin, raba zemljišč itd.). Večina resne erozije tal se zgodi med naključnimi močnimi, a kratkotrajnimi padavinami ali vetrovnimi dogodki.

PRILAGAJANJE PODNEBNIM SPREMEMBAM

- Pomanjkanje osveščenosti in ekonomskega interesa kmetov za prilagoditev kmetijskih praks na podnebne spremembe.
- Naraščanje negativnih vplivov podnebnih sprememb v obliki še večje pogostosti in daljšega trajanja spomladanske in poletne suše ter večje pogostosti ekstremnih vremenskih dogodkov.
- S podnebnimi spremembami bodo naraščale potrebe po vodi za kmetijstvo.
- vdor invazivnih tujerodnih vrst.
- Izsuševanje mokrišč zaradi intenzivne kmetijske proizvodnje in s tem povečanjem izpustov emisij TPG.
- Pritiski interesov drugih sektorjev v okolje povečujejo ranljivost kmetijskih zemljišč.
- Ustalitve in razmnožitve novih porajajočih se bolezni in škodljivcev rastlin.
- Gospodarska škoda zaradi prepovedi fitofarmacevtskih sredstev in pomanjkanja alternativnih metod obvladovanja bolezni in škodljivcev.
- Zmanjšana biodiverziteta, povečana erozija tali in zmanjšana prehranska varnost zaradi propada okuženih oz. napadenih rastlin s škodljivci in boleznimi.

BLAŽENJE PODNEBNIH SPREMEMB

- Brez ustrezne prilagoditve načina reje, ureditve skladiščnih kapacitet za živinska gnojila, nespremenjene rabe FFS in gnojil itd. bo kmetijstvo še naprej pomembno prispevalo k nastajanju TGP in k emisijam amonijaka.

TRAJNOSTNA ENERGIJA

- Neugodna posestna struktura oz. majhnost kmetij za proizvodnjo bioplina iz živinskih gnojil (z vidika blaženja in trajnostne energije).

- Neugodna posestna struktura in razdrobljenost kmetijskih zemljišč otežujeta učinkovito rabo energije v kmetijstvu.
- Uporaba vrednejših gozdnih sortimentov kot so žagarski in furnirski hlodi za proizvodnjo energije.

2.5.1.5 Drugi komentarji

Ni relevantno.

2.5.2 Opredelitev potreb

P13 Zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu
P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal
P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu
P16 Obnovitev gozda po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah

2.5.3 Druge obrazložitve, povezana z oceno potreb.

P13 Zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu

Na področju kmetijstva je premajhen obseg izvajanja praks za učinkovitejšo rabo dušika v kmetijstvu. Vir emisij TGP v kmetijstvu so predvsem metan, ki nastane pri reji prežvekovalcev in ravnanju z gnojem in gnojevko ter didušikov oksid, ki nastane pri rabi mineralnih in živinskih gnojil. K zmanjševanju emisij lahko prispeva prilagojena reja živali in krmljenja živali kot tudi izboljšanje skladiščenja živalskih gnojil. Poleg tega je pomembno tudi izvajanje nadstandardnih sonaravnih načinov pridelave in obdelave tal, preciznejša raba gnojil in FFS ter uvajanje gnojenja z nizkimi izpusti v zrak. Prav tako bo potreba upoštevala tudi emisije zaradi uhajanja N v vode.

P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal

Tla v Sloveniji so večinoma dobro oskrbljena z organsko snovjo. Vsebnost talne organske snovi (TOS) je eden izmed pokazateljev kakovosti in učinkovitosti rabe tal ter osnova za ocenjevanje učinkov rabe tal na potencialne izpuste TGP iz kmetijstva. S primernim gospodarjenjem s tlemi, kot je ustrezen način obdelave in oskrbe posevkov in nasadov, stalna pokritost tal, gnojenje, izbor in vrstenje kmetijskih rastlin, se ohranja vsebnost organskega ogljika v tleh, ki je sestavni del TOS in je pomemben za trajnostno kmetovanje kot tudi prilagajanje kmetijstva podnebnim spremembam. Za namen poročanja o stanju TOS in za spodbujanje trajnostnih kmetijskih praks ter ohranjanje kakovosti tal je treba spremljati stanje tal na kmetijskih zemljiščih.

P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu

Kmetijska pridelava je odvisna od vremena in podnebnih razmer. Zaradi spremenjenih podnebnih razmer škodljivci in bolezni rastlin povzročajo škodo na kmetijskih pridelkih, okrasnih rastlinah in gozdu. Zato je nujno ukrepanje in krepitev zmogljivosti za obvladovanje prilagajanja kmetijstva in gozdarstva ter spodbujanje kmetijskih in gozdarskih praks, ki pripomorejo k blaženju in prilaganju na podnebne spremembe ter vzpostavitev celovitega sistema spremljanja vplivov podnebnih sprememb. Potrebno je ukrepanje na področju razogljičenja kmetijske in gozdarske proizvodnje, izkoriščanja OVE in potenciala geotermalne energije. Na področju živinoreje je treba spodbuditi ukrepe, ki blažijo vročinski stres in zmanjšujejo izpuste TGP.

P16 Obnovitev gozda po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih

Slovenske gozdove so od leta 2014 dalje poškodovale večje ujme, kot so žledolom, vetrolom in prenamnožene populacije podlubnikov. Z namenom zagotavljanja trajnostnega vira OVE in ohranjanja ter krepitve ekosistemskih, socialnih ter proizvodnih funkcij gozda, se na površinah gozda, poškodovanih v raznih ujmah, stremi k čim hitrejši

obnovi sestoja. Ukrepi za obnovo ter revitalizacijo poškodovanih gozdov so podani v načrtu sanacije gozdov. Potrebno je zagotoviti ustrezen, podnebju in rastiščem prilagojen sadilni material. Obnova mora biti izvedena v skladu z biotski raznovrstnostjo prijaznimi praksami, ki povečujejo raznolikost, kakovost in odpornost gozdnih ekosistemov.

2.5.4 Ocena potreb, v povezavi z nacionalnimi okoljskimi in klimatskimi načrti, ki izhajajo iz zakonodajnih instrumentov iz Priloge XI Uredbe (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko (v nadaljnjem besedilu: Uredba (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb)

Analiza stanja za specifični cilj 4 in iz te analize izvedene potrebe s področja prispevanja k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji upoštevajo zaveze iz Nacionalno energetsko podnebnega načrta (NEPN). Omenjeni načrt je bil pripravljen leta 2020 v skladu z Uredbo (EU) 2018/1999 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov. NEPN predvideva, da bo Slovenija skupne emisije toplogrednih plinov (TGP) do leta 2030, glede na leto 2005, znižala za do 36 %, sektorski cilj za kmetijstvo je zmanjšanje emisij za 1 %. Na področju rabe tal, spremembah rabe tal in gozdarstva (LULUCF) mora cel sektor LULUCF zagotoviti, da do leta 2030 ne proizvede neto emisij (po uporabi obračunskih pravil), oziroma da emisije v sektorju LULUCF ne bodo presegle ponorov. Dolgoročni cilj slovenskega kmetijstva v prihodnosti z vidika uspešnega upravljanja s podnebnimi spremembami je obvladovanje emisij TGP, ob hkratnem povečanju samooskrbe z zdravo in kakovostno hrano in ohranjanju kmetijskih površin v uporabi.

Ocenjene potrebe s področja specifičnega cilja 4 so:

P13 Zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu,
P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal,
P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu,
P16 Obnovitev gozda po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah.

Opredeljene potrebe upoštevajo cilje in zaveze iz NEPN.

V povezavi z direktivami EU: Direktivo 2018/2001/EU o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, Direktivo 2012/27/EU o energetski učinkovitosti, so bile potrebe opredeljene tudi izven tega specifičnega cilja, in sicer se obnovljivi viri energije navezujejo v okvir potrebe P26 Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoja krožnega in biogospodarstva. Hkrati pa se obnovljivi viri energije in energetska učinkovitost navezujejo na potrebi P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu in P7 Povečanje konkurenčnosti in tehnološkega razvoja ŽPI.

2.5.5 Intervencijska strategija.

Intervencije, ki bodo naslavljale specifični cilj/ horizontalni cilj

IRP16: Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih
IRP15: Naložbe v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah
IRP17: Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil
IRP14: Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov

Pregled

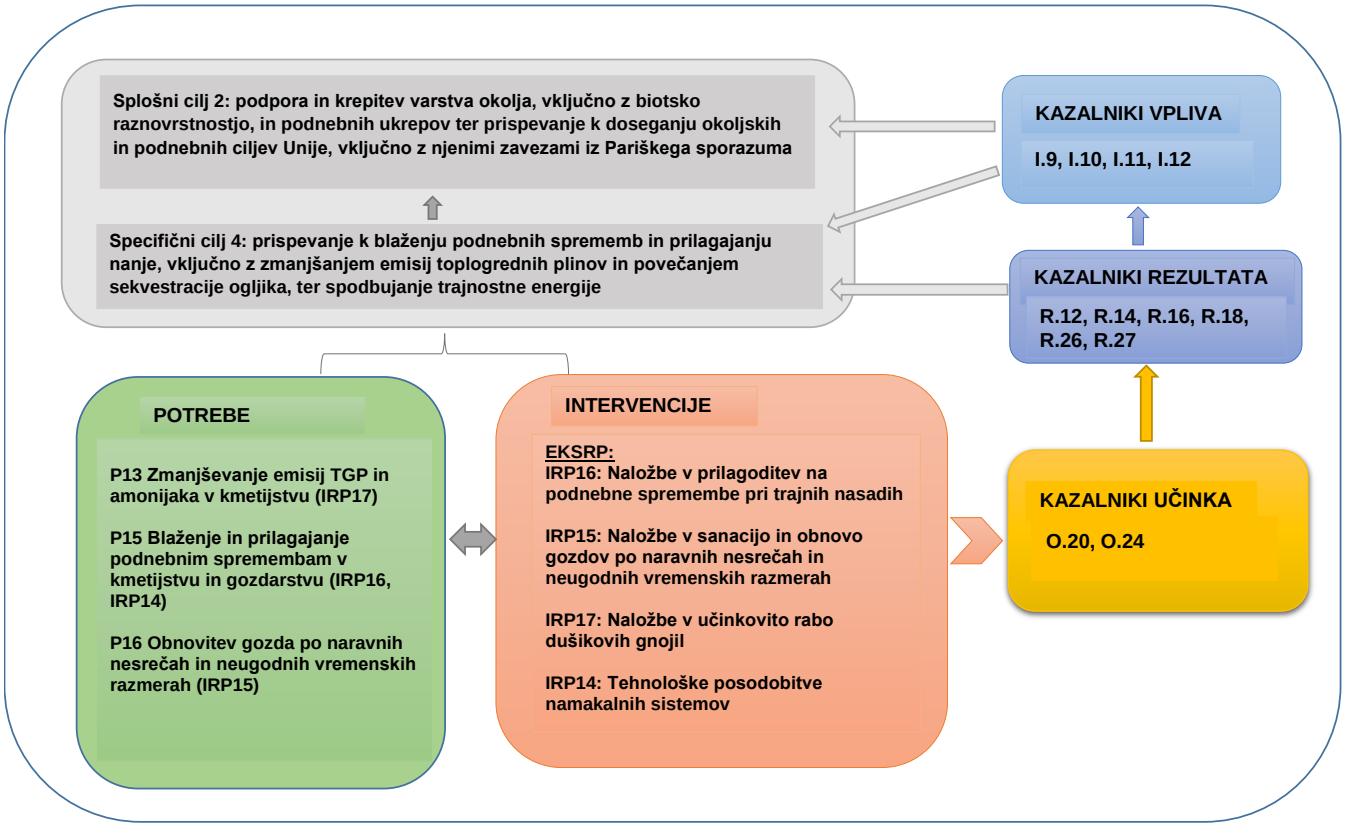

Za namen blaženja in prilagajanja podnebnim spremembam kot tudi ohranjanja življenjskega okolja bo treba zmanjšati emisije TGP do leta 2030. Nacionalni energetski in podnebni načrt predvideva, da bo Slovenija v primerjavi z 2005 skupne emisije TGP do leta 2030, znižala za do 36 % (od tega kmetijstvo za 1 %). Največ izpustov v ne-ETS sektorju v Sloveniji prispeva sektor prometa, sledi mu kmetijstvo in nato ostali sektorji. Delež kmetijstva v strukturi emisij TGP je v Sloveniji podoben kot v EU. Z vidika emisij TGP je ekstenzivna pašna reja najbolj problematična. Emisije TGP iz kmetijstva so se v Sloveniji povečale zaradi zmanjšanega skladiščenja TGP v travinju. K doseganju ciljev bodo prispevali različni ukrepi: ustrezno načrtovanje krmljenja živali, precizno gnojenje in škropljenje, načini obdelave tal, povezani s povečanjem organske snovi v tleh, naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil, ureditev skladiščenja živinskih gnojil ipd. Ukrepi za zmanjševanje emisij TGP v kmetijstvu vplivajo na ohranjanje in izboljšanje stanja okolja, hkrati pa lahko prispevajo tudi k boljši konkurenčnosti panoge. Ključno pri tem je osveščanje in tudi pridobivanje novih znanj kot tudi prenos znanja in izkušenj.

Slovenija leži na stičišču submediteranskega in celinskega podnebja, na velikih nadmorskih višinah pa obe prehajata v podnebje visokogorja. Zaradi stika zračnih mas različnih temperatur pride do pojava ekstremnih vremenskih razmer (močan veter, žled, velike količine padavin in snega), ki so se pokazale in se še bodo v obsežnih naravnih ujmah, ki so močno poškodovale gozdove. Gozd v Sloveniji je po pestrosti, vitalnosti in rasti sicer dobro prilagojen na podnebje, težave pa mu povzročajo vse bolj intenzivne, dalj trajajoče in pogoste vremenske ujme. Takim pojavom običajno sledijo še napadi škodljivcev ali bolezni, ki še dodatno oslabijo gozdno drevje ali lastniku gozda znižajo donos. K tem izzivom lahko pozitivno prispevajo naložbe v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah.

Tudi v sadjarstvu, vinogradništvu in hmeljarstvu prihaja do pogostih naravnih nesreč in izjemnih dogodkov, ki slabijo primarne kmetijske proizvajalce, zmanjšujejo njihov dohodkovni položaj in poslabšujejo njihov enakovreden in konkurenčen nastop na trgu. Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih bodo prispevale k prilagajanju in soočenju z navedenimi izzivi.

Poraba vode na hektar zemljišč, pripravljenih za namakanje, ki je močno odvisna od vremenskih razmer v posameznem letu. V Sloveniji je delež za namakanje pripravljenih zemljišč glede na KZU med nižjimi znotraj držav članic EU. Poraba vode za namakanje lahko vodi v prekomerno izrabo vodnih virov, večje pa je lahko tudi tveganje za erozijo tal, onesnaženje voda z nitrati in FFS, mineralizacijo tal ter za druge negativne posledice na okolje. To tveganje je mogoče zmanjšati z uporabo sodobnejših in racionalnejših tehnologij namakanja in obsegom namakanja, ki ne ogroža razpoložljivih vodnih virov. V razmerah, ko se kmetijstvo vse pogosteje sooča z daljšimi

sušnimi obdobji, je z namakanjem v ključnih fazah rasti mogoče učinkovito povečati količino in kakovost pridelkov in s tem prispevati k manjši odvisnosti kmetijske pridelave od naravnih razmer in k stabilnejšim dohodkom.
Intervencije v okviru specifičnega cilja 4: *prispevanje k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje, vključno z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov in povečanjem sekvestracije ogljika, ter spodbujanje trajnostne energije (SC4)* naslavljajo 3 potrebe, od skupno 37 identificiranih v okviru SN 2023-2027 in bodo prispevale k uresničevanju splošnega cilja SKP: *podpora in krepitev varstva okolja, vključno z biotsko raznovrstnostjo, in podnebnih ukrepov ter prispevanje k doseganju okoljskih in podnebnih ciljev Unije, vključno z njenimi zavezami iz Pariškega sporazuma.* Intervencije v SC4 naslavljajo sledeče potrebe: P13 Zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu, P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu, P16 Obnovitev gozda po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah. Poleg teh je naslovljena tudi potreba P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal (SC5) z intervencijo Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil. Ključna pa je navezava tudi na potrebo P34 Izmenjava znanja in prenosa informacij opredeljeno v okviru horizontalnega cilja. Namreč za blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam kot tudi učinkovito varovanje in ohranjanje naravnih virov je ključna krepitev in izmenjava znanj in informacij, uporaba novih tehnologij kot tudi dvig osveščenosti pridelovalcev in potrošnikov.

Potrebi P13 Zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu in P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu so naslovljene tudi preko shem KOPOP in SOPO ter ekološkega kmetijstva. KOPOP sheme so pomembne za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov s spodbujanjem izboljšanja kakovosti krme in krmnih obrokov, ekološko kmetijstvo s spodbujanjem trajnostnega gospodarjenje z naravnimi viri in izvajanje okolju in zdravju primernih načinov reje domačih živali vpliva na zmanjševanje emisij TGP in amonijaka. SOPO sheme pa prispevajo k zmanjševanje izpustov amonijaka in smradu pri gnojenju z živinskimi gnojili, izboljšanje učinkovitosti kroženja dušika in s tem posredno tudi k zmanjševanju izpustov toplogrednega didušikovega oksida. Intervenciji KOPOP in ekološko kmetijstvo sta podrobneje opisani v SC5, SOPO pa v SC6.Intervencije SC4, usmerjene prednostno v povečanje odpornosti kmetijstva na podnebne spremembe, zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu ter sanacijo gozda in trajnih nasadov po naravnih nesrečah, bodo vplivale na:

- Povečanje sekvestracije ogljika: Organski ogljik v tleh kmetijskih zemljišč (kazalnik I.11)
- Povečanje trajnostne energije v kmetijstvu: trajnostno pridobivanje energije iz obnovljivih virov iz kmetijstva in gozdarstva (kazalnik I.12)
- Prispevek k blaženju podnebnih sprememb: emisije toplogrednih plinov iz kmetijstva (kazalnik I.10)
- Povečanje odpornosti kmetijstva na podnebne spremembe: kazalnik napredka v zvezi z odpornostjo kmetijskega sektorja (kazalnik I.9)

Opis intervencij:

IRP16: Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih

Intervencija IRP16 naslavlja potrebo:
P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu

Intervencija Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih prispeva k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje. Pridelava sadja in trajnih vrtnin je zelo odvisna od vremenskih razmer, saj večinoma poteka na prostem. Delež nasadov z mrežami proti toči je premajhen. Povečati je potrebno obnovo intenzivnih sadovnjakov, povečati sajenje novih vinogradov, zaradi vedno daljših sušnih obdobij in ekstremnih vremenskih pojavov, pa je potrebno tudi v vinogradih na določenih območjih zagotoviti zaščito proti toči ter zmrzali. Intervencija se bo izvajala na območju celotne Slovenije v obliki nepovratne podpore (sredstva EKSRP) za dejansko nastale stroške naložb ali v obliki pavšalne podpore (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP16 se bo spremljal s kazalnikom: O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo. Uspešnost izvajanja intervencije pa se bo spremljalo s kazalnikom rezultata:
R.16 Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov (ciljna vrednost: 2,07 %)

IRP15: Naložbe v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah

Intervencija IRP15 naslavlja potrebo:
P16 Obnovitev gozda po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah

Intervencija se bo izvajala v okviru treh podintervencij: Nakup sadik gozdnega materiala in materiala za zaščito sadik, Dela za odpravo škode in obnovo gozda ter vzpostavitev večje odpornosti in stabilnosti gozdov ter Ureditev

vlak potrebnih za izvedbo sanacije gozdov. Namenjena bo naravni obnovi gozda, kjer ta ne bo možna jo bo nadomestila umetna obnova s sajenjem rastiščem primernih sadik po vrstni sestavi in provenienčnem izvoru. Pozitiven vpliv intervencije bo na biotsko raznovrstnost, vzpostavljena bo naravna zgradba in delovanje gozdnih ekosistemov, pospešena bo naravna vrast drugih avtohtonih drevesnih vrst, grmovnic in drugih pritalnih rastlin. Z intervencijo blažimo tudi podnebne spremembe ker obnovimo poškodovan gozd, torej površina gozdov se ne zmanjšuje. Gozdovi namreč predstavljajo enega glavnih skladišč CO2. V intervencijo bodo vključene zgolj gozdne vlake, ki so izključno namenjene sanaciji gozdov. Intervencija se bo izvajala na območju celotne Slovenije v obliki nepovratne podpore (sredstva EKSRP) za dejansko nastale stroške naložb ali v obliki pavšalne podpore (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP15 se bo spremljal s kazalnikom: O.24 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot zunaj kmetij, ki prejemajo podporo. Uspešnost izvajanja intervencije pa se bo spremljalo s kazalnikoma rezultata:
R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja (ciljna vrednost: 113.765.000 EUR)
R.27 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnostnosti, ter doseganje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju (ciljna vrednost: 581)

IRP17: Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil

Intervencija IRP17 naslavlja potrebo:
P13 Zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu

Poleg tega intervencija naslavlja tudi potrebo v okviru SC5: P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal.

Intervencija Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil podpira okoljsko funkcijo kmetijstva in spodbuja sonaravne kmetijske prakse, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine ter ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter zmanjšanje negativnih vplivov kmetovanja na zrak. Predmet podpore so individualne in kolektivne naložbe v nakup kmetijske mehanizacije, ki je namenjena gnojenju z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak. Podpora se namenja za izvajanje kmetijskih praks, ki bodo upoštevale obvezne okoljske pogojenosti in zahteve dobrobiti živali v Uredbi (EU) 2021/2115 o strateških načrtih ter bodo skladne z nacionalnim pravom in pravom Unije. Intervencija se bo izvajala na območju celotne Slovenije v obliki nepovratne podpore (sredstva EKSRP) za dejansko nastale stroške naložb ali v obliki pavšalne podpore (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP17 se bo spremljal s kazalnikom: O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo. Uspešnost izvajanja intervencije pa se bo spremljalo s kazalnikom rezultata:
R.16 Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov (ciljna vrednost: 2,07 %)

IRP14: Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov

Intervencija IRP14 naslavlja potrebo:
P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu

Intervencija je namenjena tehnološki posodobitvi individualnih namakalnih sistemov, s katerimi se vodo za potrebe namakanja pripelje od vodnega vira do uporabnika skladno s predpisi, ki urejajo kmetijska zemljišča, in skladno s predpisi, ki urejajo vode. Do podpore so upravičeni javni in zasebni namakalni sistemi. Intervencija se bo izvajala na območju celotne Slovenije v obliki nepovratne podpore (sredstva EKSRP) za dejansko nastale stroške naložb ali v obliki pavšalne podpore (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP14 se bo spremljal s kazalnikom: O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo. Uspešnost izvajanja intervencije pa se bo spremljalo s kazalnikom rezultata:
R.26 Naložbe v zvezi z naravnimi viri: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo proizvodno in neproizvodno naložbeno podporo, povezano s skrbjo za naravne vire (ciljna vrednost: 0,03 %)

Prispevek intervencij:

Intervencije v okviru SC4 bodo prispevale k uresničevanju ciljev nacionalne Resolucije »Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021.«:
- ***Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin: Zmanjšanje*** *negativnih vplivov na vode, tla in zrak; Prilagajanje in blaženje podnebnih sprememb ter Varovanje biotske raznovrstnosti*

Nadalje bodo intervencije prispevale izpolnjevanju priporočil EK za Slovenijo za pripravo SN 2023-2027:

- ***Povečevanje odpornosti proti podnebnim spremembam s krepitvijo ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam,*** *da se obravnavajo tveganja suše in toče ter močna erozija prsti, hkrati pa ohrani stanje vodnih virov. Ukrepi bi morali vključevati krepitev zmogljivosti za prilagajanje podnebnim spremembam, podporo praksam za izboljšanje zdravja tal in vzpostavitev sistema za spremljanje kakovosti tal ter naložbe v kmetijske rastline, odporne proti suši, in učinkovitost namakalne infrastrukture.*
- ***Blažitev sedanjega trenda povečevanja emisij TGP iz kmetijstva*** *s ciljno usmerjenostjo v glavne vire TGP in krepitvijo dolgoročne zmogljivosti gozdov, da delujejo kot ponori ogljika, zlasti z vlaganjem v ustrezno ohranjanje gozdov in pridobljeni lesni sortiment, pravočasnim ponovnim pogozdovanjem ob upoštevanju pričakovanih podnebnih trendov za ustrezno izbiro vrst ter uvajanjem zmogljivosti za obdelavo lesa.*
- ***Izboljševanje stanja biotske raznovrstnosti*** *zavarovanih habitatov in vrst, tudi divjih opraševalcev,* ***s spodbujanjem ustreznega upravljanja kmetijskih površin****, s podporo praksam upravljanja, katerih namen je vzdrževati ali obnoviti ugodno stanje ohranjenosti habitatov in vrst. Nadaljnja krepitev okoljskih in podnebnih zavez, razvitih in podprtih v okviru SKP, z uporabo različnih instrumentov za izboljšanje njihove učinkovitosti in v skladu s potrebami, opredeljenimi v prednostnem okviru ukrepanja.*
- ***Spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi*** *na gozdnih zemljiščih, krepitev večfunkcionalnosti, varstvo gozdov in obnova gozdnih ekosistemov, zlasti po katastrofičnih dogodkih, za doseganje dobrega stanja habitatov in vrst, povezanih z gozdovi, da se okrepijo ekološke storitve in biotska raznovrstnost ter vzpostavi odpornost na grožnje, kot so vplivi podnebnih sprememb na gozdove.*
- ***Spodbujanje kmetijskih praks, namenjenih izboljševanju upravljanja hranil*** *(dušik, fosfor, kalij itd.), kot sta zmanjšano in izboljšano gnojenje (tudi s preciznim kmetovanjem) ter ustrezno ravnanje z gnojem, da se zmanjšajo presežki hranil, vključno s fosforjem, in prispeva k* ***cilju zelenega dogovora EU glede zmanjšanja izgub hranil****.*

Prispevek intervencij k ciljem Strategije od »vil do vilic«:

- *Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane*

Navezava na cilje Strategije za biotsko raznovrstnost do leta 2030 in cilje Zelenega dogovora:

- *Zmanjšanje onesnaževanja*
- *Zmanjšanja neto emisij toplogrednih plinov za vsaj 55 % do leta 2030*
- *Izboljšanje stanja evropskih gozdov*

2.5.6 Kjer potrebno, utemeljite za uporabo InvestEU in pričakovan prispevek k specifičnemu cilju

Ni relevantno.

2.5.7 Ali se načrtuje prispevek SKP k programu LIFE

○Da	○**Ne**

2.5.8 Izbor kazalnika(ov) rezultata

Kazalniki rezultata	**Ciljna vrednost**
R.12 Prilagajanje podnebnim spremembam: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam	47,79%
R.14[PS] Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij, ali ohranitev ali povečanje skladiščenja ogljika (vključno s trajnim travinjem, trajnimi nasadi s trajno travno rušo, kmetijskimi zemljišči ter mokrišči in šotišči)	41,40%
R.16 Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov	2,07%
R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja	113.765.000 EUR
R.26 Naložbe v zvezi z naravnimi viri: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo proizvodno in neproizvodno naložbeno podporo, povezano s skrbjo za naravne vire	0,03%

R.27 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnostnosti, ter doseganje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju	581

Utemeljitev ciljev in povezanih mejnikov.

R.12 Prilagajanje podnebnim spremembam: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam

Pri izračunu kazalnika R.12 se upoštevajo naslednje intervencije:
- Sheme za podnebje in okolje
    - Ekstenzivno travinje
    - Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak
    - Stabilizatorji dušika v gnojevki in uporaba dodatkov
    - Naknadni posevki in podsevki
    - Ozelenitev njivskih površin prek zime
    - Konzervirajoča obdelava tal

- Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – podintervencije
    - A.7 Visokodebelni travniški sadovnjaki
    - A.10 Ohranjanje mejic
    - A.12 Sobivanje z velikimi zvermi
    - A.13 Planinska paša
    - A.15 Lokalne sorte
    - A.17 Ohranjanje kolobarja
    - A.18 Integrirana pridelava poljščin
    - A.19 Integrirana pridelava zelenjave
    - A.20 Integrirana pridelava hmelja
    - A.21 Integrirana pridelava sadja in oljk
    - A.22 Integrirana pridelava grozdja
    - A.26 Precizno gnojenje in škropljenje
    - A.27 Senena prireja

Kazalnik R.12 količinsko opredeli pokritost obveznosti za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam. Ciljna vrednost kazalnika in vrednost mejnikov je določena na podlagi ocenjene površine intervencije Shema za okolje in podnebje ter podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha).

Ciljna vrednost za kazalnik R.12 je 47,79 %.

R.14^{PS} Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij, ali ohranitev ali povečanje skladiščenja ogljika (vključno s trajnim travinjem, trajnimi nasadi s trajno travno rušo, kmetijskimi zemljišči ter mokrišči in šotišči)

Pri izračunu kazalnika R.14 se upoštevajo naslednje intervencije:
- Ekološko kmetovanje
- Sheme za podnebje in okolje
    - Ekstenzivno travinje
    - Naknadni posevki in podsevki
    - Ozelenitev njivskih površin prek zime
- Konzervirajoča obdelava talKmetijsko-okoljska-podnebna plačila – podintervencije
    - A.4 Mokrotni traviščni habitati
    - A.5 Ohranjanje mokrišč in barij
    - A.10 Ohranjanje mejic
    - A.15 Lokalne sorte
    - A.17 Ohranjanje kolobarja
    - A.18 Integrirana pridelava poljščin
    - A.19 Integrirana pridelava zelenjave
    - A.20 Integrirana pridelava hmelja
    - A.21 Integrirana pridelava sadja in oljk

- A.22 Integrirana pridelava grozdja

Kazalnik R.14 količinsko opredeli pokritost obveznosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov iz kmetijskih zemljišč, vzdrževanje in/ali povečanje skladiščenja ogljika (trajno travinje, kmetijska zemljišča na šotiščih itd.) s podporo SKP. Ciljna vrednost kazalnika in vrednost mejnikov je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje ter ocenjene površine intervencije Shema za okolje in podnebje in podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha).

Ciljna vrednost za kazalnik R.14 je 41,40 %.

R.16 Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

Pri izračunu kazalnika R.16 se upoštevajo naslednje intervencije:
- Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih
- Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil
- Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov
- Sektorska intervencija za sadje in zelenjavo (podintervencije Izboljšanje uporabe vode in gospodarjenja z njo; Zmanjševanje količin nerazgradljivih odpadkov pri procesu pridelave in predelave; Prilagoditev tehnologije pridelave sadja in zelenjave na podnebne spremembe)
- Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov

Kot izhaja iz analize SWOT, sta kmetijski in gozdarski sektor podnebnim spremembam najbolj izpostavljena in se bosta nanje morala prilagoditi. Obenem imata velik potencial za prispevanje tako k zmanjševanju emisij toplogrednih plinov (TGP) v procesu prehoda na ogljično nevtralno gospodarstvo kot pri blaženju podnebnih spremembam. Povečanje produktivnosti kmetijstva pomeni doseganje večje konkurenčnosti, a hkrati tudi večje zahteve po učinkovitem odzivu na podnebne spremembe. Vloga tehnologij (npr. mehanizacije, opreme in strojev v proizvodnji), digitalizacije (npr. preko IT opreme, dostopa do digitalnih rešitev), znanja in inovacij v smeri povečanja učinkovitosti in preciznega kmetovanja je nesporna. To bodo v prihodnje ključni podporni mehanizmi pri krepitvi tržne usmerjenosti in povečanju konkurenčnosti, ob hkratnem zagotavljanju večje trajnosti kmetijstva.

Kazalnik R.16 količinsko opredeli pokritosti intervencij, ki zagotavljajo naložbeno podporo v zvezi s podnebnimi spremembami, blažitvijo in prilagajanjem ter s proizvodnjo energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov.

Ocenjeno je, da bo podprtih 1.445 KMG.

Pričakovana ciljna vrednost je izračunana kot razmerje med pričakovanim številom podprtih KMG znotraj posameznih intervencij in skupnim številom KMG v Sloveniji (kazalnik stanja C.12 Kmetijska gospodarstva v Sloveniji, 69.900 KMG). Pričakovana ciljna vrednost za intervencijo:
- Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih: 1.280 podprtih naložb oz. KMG;
- Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil: 105 podprtih naložb oz. KMG;
- Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov: vključenih 50 KMG.
- Izboljšanje uporabe vode in gospodarjenja z njo: predvideva se ustanovitev enega operativnega programa za sektor Sadje zelenjava; minimalno zahtevano število kmetijskih gospodarstev znotraj operativnega programa je 10. Ker ni dvojnega štetja so vrednosti s teh 10 kmetij ne šteje tudi znotraj intervencij Zmanjševanje količin nerazgradljivih odpadkov pri procesu pridelave in predelave in Prilagoditev tehnologije pridelave sadja in zelenjave na podnebne spremembe.

Ciljna vrednost za kazalnik R.16 je 2.07 %.

R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja

Pri izračunu kazalnika R.18 se upoštevajo naslednje intervencije:
- Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu
- Naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo
- Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva
- Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture
- Naložbe v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah

Gozdarska dejavnost je tradicionalno sestavni del številnih kmetij, ki preko močnih sinergij pomembno pripomore tudi h krepitvi konkurenčnosti primarne kmetijske proizvodnje na teh gospodarstvih. Kot izhaja iz analize SWOT, realiziran posek v slovenskih gozdovih zaostaja za načrtovanim najvišjim možnim, predvsem zaradi zastarele mehanizacije. Z modernizacijo le te se povečata varnost pri delu in učinkovitost. Potrebno je modernizirati opremo obratov za primarno predelavo lesa ter ustanoviti nove obrate. Po obsežnih ujmah je naravna obnova gozdov močno otežena. Kjer je ta neuspešna, je zaradi varovanja tal potrebno izvesti dopolnilno sadnjo sadik gozdnega drevja. Nujno je vzpostaviti zadostno mrežo gozdnih drevesnic, za vzgojo zadostne količine sadik gozdnega drevja posameznih provenienčnih območij. Določena območja v Sloveniji niso odprta z gozdnimi cestami in vlakami, kar podraži ali onemogoča spravilo lesa. Potrebna je izpopolnitev mreže gozdnih prometnic do optimalne odprtosti.

Kazalnik R.18 količinsko opredeli skupno vrednost naložb (EUR), ustvarjene s pomočjo podpore SKP v opremo in tehnologijo za izboljšanje trajnosti gozdarskega sektorja in olajšanje njegovega poslovnega razvoja. Ciljna vrednost za kazalnik R.18 je 113.765.000 EUR.

R.26 Naložbe v zvezi z naravnimi viri: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo proizvodno in neproizvodno naložbeno podporo, povezano s skrbjo za naravne vire

Pri izračunu kazalnika R.26 se upošteva podintervencija Ohranjanje tal pri pridelavi sadja in zelenjave sektorske intervencije za sadje in zelenjavo.

Kazalnik R.26 količinsko opredeli obseg intervencij, ki zagotavljajo naložbeno podporo v zvezi s skrbjo za naravne vire. Pričakovana ciljna vrednost je izračunana kot razmerje med pričakovanim številom podprtih KMG podintervencije Ohranjanje tal pri pridelavi sadja in zelenjave ter intervencije Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov in skupnim številom KMG v Sloveniji (kazalnik stanja C.12 Kmetijska gospodarstva v Sloveniji, 69.900 KMG). Pričakovana ciljna vrednost za podintervencijo je vključenih 10 KMG v okviru ustanovljenega enega operativnega programa za sektor Sadje in zelenjava Ohranjanje tal pri pridelavi sadja in zelenjave ter 20 KMG v okviru intervencije Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov.

Ciljna vrednost za kazalnik R.26 je 0,03 %.

R.27 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnostnosti, ter doseganje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju

V Sloveniji zavarovana območja narave pokrivajo 14 % ozemlja države in so eden ključnih instrumentov varstvo biotske raznovrstnosti, krajinske pestrosti in naravnih vrednot, ki hkrati prispeva tudi k socialno-gospodarskemu razvoju regij. Podpora izvajanju ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij in programa upravljanja območij Natura 2000 podpira kmetijstvo v njegovi okoljski funkciji in je namenjena spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine.
Obnovitev gozda po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah bo nadomestila umetna obnova s sajenjem rastiščem primernih sadik po vrstni sestavi in provenienčnem izvoru. Na ta način se blažijo tudi podnebne spremembe, saj se s tem obnovi poškodovan gozd, zato se površina gozdov ne zmanjšuje. Gozdovi namreč predstavljajo enega glavnih skladišč CO2.

Pri izračunu kazalnika R.27 se upoštevata intervenciji Izvajanje izbranih ukrepov na zavarovanih območij in Naložbe v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah, v okviru katerih je predvidenih 581 projektov.

2.5.9 Utemeljitev dodelitve finančnih sredstev

Dodeljena finančna sredstva intervencijam v okviru specifičnih ciljev 4, 5 in 6 znašajo 374.717.022,04 EUR, kar predstavlja 21,07 % vseh razpoložljivih sredstev strateškega načrta SKP 2023-2027. Od tega je 101.804.260,00 EUR oz. 14,89 % vseh sredstev EKJS in 272.912.762,04 EUR oz. 24,93 % vseh sredstev EKSRP.

Dodeljena finančna sredstva za intervencije, načrtovane v okviru specifičnih ciljev 4, 5 in 6, zadostujejo za doseganje opredeljenih ciljev in so skladna s finančnim načrtom.

2.6 SC5 Spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak

2.6.1.1 Prednosti

Na področju **kakovosti in količine voda** je v Sloveniji narejenih veliko raziskav, tako da je nacionalna raven dobro pokrita z raziskavami tako količinskega stanja kot kakovosti, vendar so te obširnejše raziskave izvedene v bolj grobem merilu in zato ne dajo veliko specifičnih podatkov za posamezno območje kot bi želeli za potrebe kmetijske proizvodnje. Na regionalni ravni so med najbolj raziskanimi območja Dravskega polja, Ljubljanskega polja in Ljubljanskega Barja. Področje kakovosti, količine in rabe vode je v Sloveniji zelo raziskano in podprto tudi z dokaj obširnim državnim monitoringom na podlagi zakonodaje s področja voda.

Rezultati državnega monitoringa **podzemne vode** na bolj obremenjenih vodnih telesih s statistično značilnimi trendi **upadanja vsebnosti nitrata** po vsej verjetnosti zrcalijo pozitivne učinke, ki bi lahko bili posledica kmetijskih in okoljskih ukrepov za zmanjševanje vnosa dušika v tla ter posledično racionalnejše rabe gnojil v kmetijstvu. Na ostalih vodnih telesih trend vsebnosti nitratov ni statistično značilen. Povprečna vsebnost nitratov v podzemni vodi je bila v letu 2019 11,6 mg NO_3/l in se je v primerjavi z letom 2004 **znižala** za 25 %. Meritve nitrata so se v letu 2019, v vodonosnikih z medzrnsko poroznostjo izvajale skoraj na celotni merilni mreži. Pokazale so, da se koncentracije nitrata statistično značilno znižujejo. V letu 2017 je bilo glede na prisotnost nitratov v podzemnih vodah kar 83,33 % merilnih mest visoke kakovosti (< 25 mg/l), 16,67 % srednje kakovosti (≤ 25 mg/l in < 50 mg/l) in nobenega merilnega mesta slabe kakovosti (≥ 50 mg/l).

Na splošno se tudi **vsebnost FFS v podzemni vodi znižuje**. Podobno kot z nitrati je tudi s FFS najbolj obremenjena osrednja in severovzhodna Slovenija. V ravninskih predelih Slovenije (Dravska in Murska kotlina), za katere je značilna večja kmetijska dejavnost, vsebnosti nekaterih FFS presegajo standard kakovosti. Opazna so tudi posamezna točkovna onesnaženja, ki pa so pogosto posledica nestrokovne rabe teh sredstev. Vodonosniki s kraško in razpoklinsko poroznostjo so zaradi manjše poseljenosti in redkejših kmetijskih površin manj obremenjeni s FFS. V obdobju 1998–2015 se je vsebnost vsote FFS v vodnih telesih podzemne vode z aluvialnimi vodonosniki zniževala.

S stališča obremenjevanja voda je ugoden predvsem podatek, da se na **VVO** zmanjšujejo površine njiv in povečujejo površine trajnih travnikov in pašnikov.

Zadnji primeri iz slovenske literature navajajo, da v zadnjih nekaj letih na kmetijskih zemljiščih ni bilo velikih **erozijskih dogodkov**, in da se tveganje za erozijo tal v Sloveniji zmanjšuje zaradi pomembnih naravnih (okoli 59 % raba gozdnih zemljišč, ravna kmetijska kotlina) kot tudi specifičnih razmer v Sloveniji (močno pogozdovanje, razdrobljenost zemljišč, posebnosti obdelave tal, terase itd.).

Vsebnost organske snovi v tleh kot ponor atmosferskega CO_2 je osrednji kazalnik trajnostnega kmetijstva in okolja in nujna za izračun emisij TGP v kmetijstvu. Iz analize pedoloških profilov, pedološke karte in talnih tipov glede različne rabe kmetijskih zemljišč v Sloveniji izhaja, da je organske snovi na zemljiščih, ki so obdelana (njive in vrtovi, hmeljišča, vinogradi, …) v zgornjem horizontu tal manj kot na zemljiščih, ki se ne orjejo ali rigolajo (travniki, ekstenzivni sadovnjaki, …). Na splošno so tla za slovenske razmere **dobro oskrbljena z organsko snovjo**, saj podatki kažejo, da je vsebnosti organske snovi na 86,2 % kmetijskih zemljišč več od 2 %, na 30,9 % zemljišč pa več od 4 %. Podobni so tudi rezultati laboratorijskih analiz, izdelanih v obdobju 2005–2010. Več kot 2 % organske snovi je vsebovalo 92,3 % vzorcev tal, več kot 4 % organske snovi pa 40,4 % vzorcev tal. Sorazmerno dobro stanje je odraz predvsem sestave kmetijskih zemljišč, s prevladujočim deležem travinja in gnojenja njiv ter trajnih nasadov z razmeroma veliko živinskega gnoja.

VODE

- veliko naravnih vodnih virov, ohranjenih v naravnem ali skoraj naravnem stanju;
- vsaj tretjina podzemne vode, ki se črpa za pitno vodo, je dovolj dobre kakovosti, da se lahko do potrošnikov dovaja v naravnem stanju brez dodatne obdelave;
- obstaja trend zniževanja vsebnosti količine nitratov in FFS v podzemnih vodah;
- dobro količinsko stanje podzemnih voda;
- zmanjševanje porabe mineralnih gnojil na ha KZU (- 31,4 % v obdobju 1992–2013) in zmanjševanje porabe rastlinskih hranil (N, P2O5, K2O) (- 27,4 %);

- poraba FFS se v Sloveniji z leti zmanjšuje;
- zmanjšanje bilančnega presežka dušika na nacionalni ravni v obdobju 1992–2012 zaradi zmanjšanja skupnega vnosa dušika na kmetijska zemljišča (- 19,2 %) in povečanega dušika v kmetijskih pridelkih;
- uveljavljenost zakonske ureditve, ki določa, da je rabo voda potrebno programirati, načrtovati in izvajati tako, da se ne poslabšuje stanje voda;
- uveljavitev vodovarstvenih režimov na delu ozemlja države, ki med drugim opredeljujejo omejitve v zvezi z rabo vode, določajo prepovedi v zvezi z gradnjo, ravnanjem z zemljišči in gozdom;
- dobro strokovno poznavanje lastnosti vodotokov;
- dolgoletne izkušnje z beleženjem kakovosti voda – monitoring (kemijski, fizikalni, količinski, ekološki);
- dobri podatki o lokacijah legalnih točkovnih onesnaževalcev;
- RS ima velike pretoke površinskih voda iz države;

TLA

- povečini dobra oskrbljenost tal z organsko snovjo;
- prostorsko omejena območja, kjer je zaznati problem degradiranosti tal, kar pomeni prednost pri oblikovanju konkretnih in učinkovitih intervencij (ozka usmerjenost in načrtovanost intervencij, ki so ciljno naravnana; npr. ponovna zasaditev mejic na Vipavskem zaradi vetrne erozije, …)

ZRAK

- izpusti amonijaka so bili leta 2014 za 4 % nižji od mejne vrednosti, ki ne sme biti presežena od leta 2010 dalje;

2.6.1.2 Slabosti

Kmetijstvo povzroča **onesnaževanje voda** zaradi nepravilne ali prekomerne uporabe živinskih in drugih organskih gnojil, mineralnih gnojil (dušik in fosfor) in fitofarmacevtskih sredstev (v nadaljevanju: FFS). Dobro kemijsko stanje voda je ugotovljeno za 149 (96 %) vodnih teles površinskih voda, za pet vodnih teles (3 %) je ugotovljeno slabo kemijsko stanje. Najslabše so ocenjena vodna telesa porečja Mure, kjer 86 % vodnih teles ne dosega dobrega ekološkega stanja, večinoma zaradi prekomerne obremenjenosti s hranili in organskimi snovmi, hidromorfološke spremenjenosti in splošne degradiranosti. Vodna telesa podzemnih voda so najbolj obremenjena v severovzhodni Sloveniji: Savinjska, Dravska in Murska kotlina. Vzrok za slabo kemijsko stanje teh vodnih teles je nitrat in v Dravski kotlini tudi atrazin. **Povišane vsebnosti nitratov** v podzemni vodi so lahko tudi posledica neustrezno urejenega odvajanja komunalnih odpadnih voda. Povprečna vsebnost nitratov v podzemni vodi se je v letu 2019 v primerjavi z letom 2004 zmanjšala za 25 %.

Na splošno se tudi **vsebnost FFS v podzemni vodi zmanjšuje**, z njimi je najbolj obremenjena osrednja in severovzhodna Slovenija. V ravninskih predelih Slovenije (Dravska in Murska kotlina), za katere je značilna večja kmetijska dejavnost, vsebnosti nekaterih FFS presegajo standard kakovosti. Opazna so tudi posamezna točkovna onesnaženja, ki pa so pogosto posledica nestrokovne rabe teh sredstev.

V razmerah, ko se kmetijstvo vse pogosteje sooča z daljšimi sušnimi obdobji, je z **namakanjem** v ključnih fazah rasti mogoče učinkovito povečati količino in kakovost pridelkov in s tem prispevati k manjši odvisnosti kmetijske pridelave od naravnih razmer in k stabilnejšim dohodkom. Hkrati je namakanje povezano z določenimi tveganji za okolje. Poraba vode za namakanje lahko vodi v prekomerno izrabo vodnih virov, večje pa je lahko tudi tveganje za erozijo tal, onesnaženje voda z nitrati in FFS, mineralizacijo tal ter za druge negativne posledice na okolje (zmanjšanje biotske raznovrstnosti, izginjanje habitatov, zmanjšanje naravne in krajinske pestrosti). To tveganje je mogoče zmanjšati z uporabo sodobnejših in racionalnejših tehnologij namakanja in obsegom namakanja, ki ne ogroža razpoložljivih vodnih virov, kar so tudi zahteve Direktive o vodah. Za vse tovrstne posege mora biti, poleg presoje vplivov na okolje in naravovarstvenega soglasja, izdelana tudi analiza razpoložljivosti vodnega vira in izdano vodno dovoljenje.

Tla so izpostavljena številnim **nevarnostim in procesom degradacije**. V kmetijstvu je pospešena izguba tal (**erozija tal**) povezana predvsem z neprimernim upravljanjem s tlemi. Območja z visokim tveganjem glede erozije tal se v Sloveniji pojavljajo lokalno. Prevladuje vodna erozija, pojavljajo pa se tudi vetrna, snežna in obdelovalna

erozija. Erozija na kmetijskih zemljiščih je najintenzivnejša na njivskih površinah in v trajnih nasadih (vinogradi) brez zatravljenih medvrstnih površin.

Nekatera območja kmetijskih zemljišč imajo visoko stopnjo tveganja za **zmanjševanje organske snovi** v tleh, zlasti na njivskih površinah v severovzhodnem delu Slovenije, kjer bi bilo treba delež organske snovi v tleh povečati.

Onesnaževanje tal zaradi kmetijske dejavnosti je predvsem posledica neustrezne uporabe mineralnih gnojil in FFS. Mineralna gnojila slabše kakovosti lahko povzročijo tudi onesnaževanje tal s težkimi kovinami. Največja prepoznana grožnja tlom v Sloveniji izven kmetijstva so pozidava tal (npr. asfalti, betoni), utrjevanje oz. zbijanje tal (posledica uporabe težke mehanizacije vseh vrst ali paše) in urbanizacija. Iz raziskav onesnaženosti tal v Sloveniji, ki jih od leta 2008 vodi ARSO, izhaja, da so tla v Sloveniji večinoma neonesnažena, izstopajo posamezna območja, ki so obremenjena z nekaterimi anorganskimi (npr. kadmij, svinec, arzen, baker) in organskimi onesnaževali (npr. FFS). Na posameznih vzorčnih mestih, kjer je bila ali pa se še vedno izvaja povečana rudniško–topilniška ali metalurška dejavnost, so bila zaznana preseganja opozorilnih imisijskih vrednosti, ponekod tudi kritičnih imisijskih vrednosti za anorganska onesnaževala. Najbolj onesnažena območja z anorganskimi onesnaževali so Mežiška dolina, Celjska kotlina in Idrija ter Jesenice z okolico. (Poročilo o okolju v Republiki Sloveniji 2017)

Nekatere podatkovne zbirke o tleh so **pomanjkljive** (npr. podatkovna zbirka degradiranih območij), nekatere je treba nadgraditi oz. posodobiti (npr. pedološka karta, karta talnega števila), določene pa je treba še vzpostaviti (npr. podatkovna zbirka monitoringa stanja kmetijskih tal). Glede na prostorsko razporeditev ključnih dejavnikov tveganja za zmanjševanje organske snovi v tleh je možno utemeljeno sklepati o negativnih trendih kazalca na ključnih kmetijskih območjih. Točnejšo sliko o stanju in kakovosti tal, na podlagi katerih bi lahko načrtovali ustrezne ukrepe, bi dobili z organiziranim zbiranjem podatkov in **spremljanjem stanja kmetijskih tal (monitoringom), ki pa ga v Sloveniji še nimamo**.

Največja **prepoznana grožnja tlom** v Sloveniji in v evropskem prostoru je prekrivanje tal z različnimi nepropustnimi materiali (npr. asfalti, betoni) in utrjevanje oz. zbijanje tal. (Udovč in sod., 2019) Povečanje zbitosti tal v kmetijstvu je posledica uporabe težke mehanizacije ali ponavljajočega teptanja tal pašne živine, še posebej pri mokrih tleh. Zbita tla ima manjšo sposobnost absorbcije padavin in posledično povečan odtok vode in erozijo ob hkratni slabši rasti korenin in slabši prezračenosti tal, kar vpliva na zdravje rastlin. (EU Commission, 2018) Prekrivanje tal z nepropustnimi materiali predstavlja trajno izgubo tal kot naravnega vira in izgubo ekosistemskih storitev, ki jih tla zagotavljajo.

VODE

- obremenjenost podzemnih voda z nitrati in FFS ter njihovimi razgradnimi produkti na posameznih območjih (v Savinjski, Dravski in Murski kotlini) je še vedno čezmerna;
- vpliv obremenjenosti podzemnih voda z nitrati in FFS na ekosisteme, povezane s podzemno vodo;
- samo 59 % vodnih teles površinskih voda dosega dobro ekološko stanje oz. dober ekološki potencial;
- največji bilančni presežek dušika je ugotovljen v severovzhodnem delu Slovenije (na območju Dravske in Murske kotline, vzhodnih Slovenskih goric);
- poraba FFS na ha obdelovalnih zemljišč je v Sloveniji nekoliko večja kot v večini drugih držav EU, vendar pa primerljiva z državami s podobnimi vrstami gojenih rastlin in podobnimi pridelovalnimi razmerami;
- majhen obseg površin pripravljenih za namakanje;
- slabo vzdrževani ali nevzdrževani namakalni sistemi, ki onemogočajo racionalno rabo vod;
- neustrezno urejanje zemljišč ob vodotokih;
- premajhen razvoj in prenos tehnologij v prakso;
- pomanjkljiva strokovna usposobljenost upravljavcev in uporabnikov namakalnih sistemov (izobraževanje uporabnikov);
- točkovno / razpršeno onesnaževanje z ostanki FFS in hranili;
- pomanjkanje sredstev za razširitev monitoringa (tudi na osnovne parametre kot so sediment, N, P);
- pomanjkanje sredstev za ohranjanje obstoječega monitoringa (v letnih načrtih prilagajajo lokacije in število lokacij monitoringa glede na razpoložljiva sredstva);

- postaje za merjenje količine in kakovosti voda so pogosto na različnih lokacijah;
- preredka monitoring mreža za namen spremljanja stanja površinskih in podzemnih voda v skladu z zahtevami Direktive o vodah;
- preredko vzorčenje (štirikrat letno);
- podatki o kakovosti voda v arhivu ARSO niso razvrščeni uporabniku prijazno in ne omogočajo dobrega pregleda nad dogajanjem v povodju;
- ni podanih pobud za raziskovanje povodij, kjer bi lahko z monitoringom testirali učinkovitost kmetijsko-okoljsko-podnebnih ukrepov in pridobili zanesljive podatke;
- premalo zadrževalnikov površinskih voda;
- ni vzpostavljenih demonstracijskih centrov za namakanje;
- nevzdrževanje priobalnih zemljišč;
- nezadostna izkoriščenost obstoječih objektov za namakanje;
- ogroženost gozda zaradi ujm slabi zaščitno funkcijo gozda;
- regulirani vodotoki zaradi pretekle rabe;

TLA

- kljub večinoma dobri oskrbljenosti tal z organsko snovjo se na posameznih območjih severovzhodne Slovenije pojavlja tveganje za zmanjševanje vsebnosti organske snovi v tleh;
- na posameznih območjih so tla tudi kisla, kar negativno vpliva na rodovitnost tal;
- neenotno jemanje vzorcev za analizo tal z vidika vsebnosti hranil v tleh;
- laboratorijske metode za analizo kmetijskih tal z vidika vsebnosti hranil v tleh niso poenotene, prav tako niso postavljena pravila za strokovno pravilen odvzem vzorcev tal na kmetijskih zemljiščih;
- slabi podatki o stanju kmetijskih tal v državi;
- zmanjševanje obsega kmetijskih zemljišč zaradi pozidave in zaraščanja kmetijskih zemljišč;
- proces zaraščanja je najbolj intenziven v hribovskih območjih z manj ugodnim reliefom ali manj kakovostnimi tlemi;
- pojavljanje območij z visokim tveganjem glede erozije tal;
- pomanjkanje nacionalnega monitoringa za spremljanje stanja kmetijskih tal (z vidika njihove rodovitnosti, vsebnosti organske snovi v tleh, …);
- pomanjkanje enotne službe za enotno zbiranje, obdelavo, nadgradnjo podatkov tal in izvajanje kazalcev in drugih informacij ter strokovnih podlag/dokumentov za delo kmetijskega in okoljskega sektorja in delov gospodarstva; za trajnostni razvoj;

ZRAK

- premajhen obseg izvajanj praks za zmanjševanje izpustov amonijaka;
- emisije amonijaka so se v zadnjem desetletju zmanjšale bistveno manj kot druge emisije onesnaževal zraka;
- z amonijakom izgubljamo v okolje dušik, ki je dragoceno rastlinsko hranilo. S kmetij izgubimo približno 35 % vsega dušika, ki ga izločijo rejne živali in približno 7 % dušika iz mineralnih gnojil. Ocenjena vrednost z amonijakom izgubljenega dušika je približno 10 milijonov evrov na leto;
- onesnažen zrak škoduje zdravju in počutju ljudi ter rejnih živali. Onesnažen zrak (prizemni ozon) zmanjšuje količino kmetijskega pridelka in slabša rast gozdnih dreves;

SPLOŠNO

- premalo terenskega svetovanja s področja varovanja naravnih virov;
- ni vzpostavljen monitoring za vrednotenje učinkov PRP ukrepov;
- premalo znanja na področju gnojenja in FFS;

2.6.1.3 Priložnosti

V Poročilu o okolju v Republiki Sloveniji (2017) je navedeno, da je treba v okviru izvajanja PRP 2014–2020 podpirati **tehnološke posodobitve velikih namakalnih sistemov**, s katerimi bodo izgube vode v sistemu manjše in se bo

izboljšala gospodarnost namakanja v skladu s predpisi, pri načrtovanju investicijskih ukrepov pa je treba iskati najboljše rešitve za varstvo voda in ohranjanje biotske raznovrstnosti. Potrebna so tudi nadaljnja prizadevanja za **upravljanje cikla hranil** na način, ki bo stroškovno učinkovitejši, trajnosten in gospodarnejši z viri, ter spodbujati izboljšanje **učinkovitosti uporabe gnojil**. V hrani, krmi in okolju še vedno prihaja do preseženih mejnih vrednosti ostankov FFS, zaradi česar je treba **zagotoviti izvedbo temeljitejšega sistemskega pristopa k integriranemu varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi in preusmeritvi** kmetijskih gospodarstev (v nadaljevanju: KMG) iz dosedanje konvencionalne pridelave v **sonaravne načine kmetovanja** (npr. ekološko ali integrirano). Treba je zagotoviti zmanjšanje vnosa FFS v okolje in tako zmanjšati negativne vplive teh snovi na zdravje ljudi in stanje okolja.

K boljšemu upravljanju z vodami prispevajo tudi ukrepi SKP. V sklopu vrednotenja »Presoja dosežkov in vplivov Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020« je bilo ugotovljeno, da je razširjenost ukrepov PRP 2014–2020, ki prispevajo k boljšem upravljanju voda (merjena kot delež podprtih zemljišč), zadovoljiva in med leti nekoliko narašča.

Glede na trofičnost so vodna telesa na območjih z večjo vključenostjo v ukrepe PRP 2014–2020 na splošno v **dobrem stanju**. Najmanjše število vodnih teles v dobrem stanju je na območjih, kjer so prisotne pomembne obremenitve (glede na NUV), delež zemljišč z zahtevkom pa je nižji 25 %, kar posredno kaže na verjeten pozitiven vpliv ukrepov PRP 2014–2020 na stanje voda. Na podlagi razpoložljivih podatkov se lahko sklepa, da ukrepi PRP 2014–2020 prispevajo tudi k zmanjšanju erozije tal zaradi vode in izboljšanju upravljanja zemljišč, a zaradi pomanjkanja podatkov te trditve ni bilo mogoče statistično potrditi.

K varovanju kmetijskih tal pomembno prispevajo tudi ukrepi SKP. Iz Presoje rezultatov Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 izhaja, da kmeti **zmanjšujejo ali opuščajo uporabo gnojil in FFS**, pri čemer pomembno vlogo zaradi informiranja in prenosa znanja igrata ukrepa usposabljanja (M1) in svetovanja (M2).

Doseg površinskih ukrepov, ki prispevajo k **preprečevanju erozije in izboljšanemu upravljanju in kakovosti tal,** je dober, a k izračunanemu deležu prispeva zlasti ukrep OMD preko ohranjanja kmetijske krajine in preprečevanja zaraščanja. Delež brez upoštevanja OMD je znatno nižji, a vseeno zadovoljiv. V sklopu vrednotenja »Presoja dosežkov in vplivov Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020« pa je bilo ugotovljeno, da osnovni parametri, ki vplivajo na zmanjšanje erozije tal na obdelovalnih zemljiščih in povečanje vsebnosti organskih snovi v tleh in s tem na izboljšanje upravljanja zemljišč in tal, kažejo ugodne trende, ki se pretežno lahko pripišejo PRP 2014–2020.

Z amonijakom izgubljamo v okolje dušik, ki je dragoceno rastlinsko hranilo. S kmetij izgubimo približno 35 % vsega dušika, ki ga izločijo rejne živali, in približno 5 % dušika iz mineralnih gnojil. Ocenjena vrednost z amonijakom izgubljenega dušika je približno 10 milijonov evrov letno. Na živinorejskih kmetijah z velikimi izpusti je mogoče te **zmanjšati tudi do trikrat**. Možnosti so predvsem v krmljenju obrokov z majhno vsebnostjo beljakovin, v izboljšanju načinov reje in skladiščenja živinskih gnojil ter v uvajanju gnojenja z majhnimi izpusti (npr. gnojenje z vlečenimi cevmi in ne z razpršilno ploščo, na travnikih porazdeljevanje gnojevke v pasovih, na njivah pa vbrizgavanje ali zadelovanje gnojevke v tla).

VODE

- v obdobjih suše lahko k večji stabilnosti proizvodnje prispevajo tudi z varčnejšo oskrbo z vodo (zbiralniki vode, vodohrani), prilagoditvijo sistemov prezračevanja in hlajenja hlevov, prilagajanjem krmnih obrokov za živali ipd.;
- promocija lokalnih pasem domačih živali in sort kmetijskih rastlin;
- uvajanje (tradicionalnih) kultur, ki so bolj prilagojene na temperaturna nihanja, in ki vnašajo raznolikost v kmetijsko krajino;
- trajnostni razvoj namakanja, vključno s povečanjem izkoriščenosti in posodobitvami obstoječih namakalnih sistemov, ki bo temeljil na načrtu upravljanja voda, lahko ob upoštevanju pomena prihrankov vode in racionalne ter učinkovite rabe vode zagotovi večjo ekonomsko stabilnost in učinkovitost kmetijske proizvodnje v času suše;
- EU spodbuja in pričakuje prilagoditve, ki so utemeljene v direktivah (Direktiva o vodah, Nitratna direktiva, ...);
- preobrazba SKP 2021–2027 in predvidena uvedba bilance hranil na nivoju kmetije bi pomenila evolucijo na področju beleženja vpliva kmetijstva na okolje;

- uvesti sistem za upravljanje s hranili na kmetiji in dodatno tudi Sistem za podporo pri odločanju za namakanje, saj bosta oba imela srednje in dolgoročne vpliv na kakovost vode;
- vzpostaviti sistem za upravljanje s FFS na kmetiji za celovito in učinkovito reševanje problematike obremenitev iz kmetijstva in za neposredno preverjanje učinka kmetijsko-okoljsko-podnebnih ukrepov na ravni kmetije;
- prednost pri namakanju mora imeti površinska voda;
- vzpostavitev zadrževalnikov vod za namakanje;

TLA

- z ustrezno obdelavo tal in ravnanjem z njimi se lahko tla varujejo in s tem povečuje njihovo rodovitnost in sekvestracijo ogljika v tleh ter biotsko raznovrstnost v tleh;
- z ustrezno obdelavo tal in ravnanjem z njimi se lahko tla varujejo in s tem povečuje njihovo rodovitnost in sekvestracijo ogljika v tleh ter biotsko raznovrstnost v tleh;

ZRAK

- ukrepi za zmanjševanje emisij TGP v kmetijstvu lahko neposredno prispevajo k boljši konkurenčnosti panoge, saj z metanom in didušikovim oksidom v okolje uhajata energija in dušik. Enako velja tudi za emisije amonijaka. Z ukrepi za zmanjšanje emisij amonijaka v zrak lahko pridelovalci povečajo količino hranil za rastline, zmanjšajo stroške mineralnih gnojil ipd.;
- ukrepi za zmanjšanje emisij amonijaka so že na voljo in so tehnično ter ekonomsko izvedljivi, zato jih je treba uporabljati širše;

SPLOŠNO

- večja usposobljenost in motiviranost KMG, da prevzamejo trajnostne kmetijske prakse;
- trajnostni model razvoja kmetijstva lahko odgovori tako na naraščajoča pričakovanja družbe glede ohranjenosti naravnih virov (biotske raznovrstnosti, kakovosti vode in tal) in raznolike kulturne krajine kot tudi na rast povpraševanja potrošnikov po večji ponudbi proizvodov iz shem kakovosti;
- KMG lahko s primernejšim izborom agrotehničnih ukrepov in kmetijskih rastlin povečajo odpornost dejavnosti na podnebne spremembe, zmanjšajo izgubo tal zaradi erozije in si s tem povečajo stabilnost proizvodnje;
- iskanje rešitev oz. izboljšanje tehnologij, ki zagotavljajo trajnostno rabo naravnih virov;
- sredstva iz različnih EU skladov so na voljo za izboljšanje opreme za monitoring naravnih virov;
- priložnost za dodatna izobraževanja in usposabljanja (terenske demonstracije novih tehnologij) kmetov na določenih problematičnih območjih za ustrezno varstvo naravnih virov, npr. obdelavo tal na območjih, kjer je zaznan večji problem degradiranosti tal (erozijska območja, intenzivna obdelava ipd.), demonstracije bi bile skladne z npr. naložbenimi priložnostmi (celovit pristop);

2.6.1.4 Nevarnosti

Kmetijstvo, energetika, promet, industrija in druge dejavnosti ter gospodinjstva so ključni sektorji, ki z obremenjevanjem vplivajo na stanje voda. **Vpliv kmetijstva na vode** in vodno okolje je problematičen predvsem z vidika točkovnega in razpršenega onesnaževanja, kakor tudi z vidika hidroloških in morfoloških obremenitev. Do onesnaževanja voda prihaja zaradi neustrezne (nepravilne ali prekomerne) uporabe **živinskih gnojil** (gnoj in gnojnica ter gnojevka), oz. **mineralnih gnojil** (dušik in fosfor) ali **neustrezne rabe drugih organskih gnojil** (digestat, kompost, blato iz komunalnih čistilnih naprav) ali **neustrezne (nepravilne ali prekomerne) rabe FFS**. Navedeno je v kombinaciji s hidrološkimi in morfološkimi obremenitvami, kot so na primer **neprimerno urejanje kmetijskih zemljišč ob vodotokih** (odstranjevanje obrežne vegetacije, neprimerno namakanje ipd.) in v kombinaciji z **naravnimi danostmi** (tla, padavine, itd.) pogosto vzrok za slabo stanje voda. Kmetijstvo je lahko hkrati tudi vir hidromorfoloških obremenitev, ki jih povzroča z odvzemom vode in gradnjo zadrževalnikov za potrebe namakanja ter neustrezno rabo zemljišč v obrežnem pasu

Količina zemljišč primernih za pridelavo hrane je zelo **omejena** in ob stalni potrebi po novih bivalnih, industrijskih in transportnih površinah so potrebe vedno večjega števila prebivalstva na Zemlji **resna grožnja za obstoj**

celotnega človeštva. Degradacijo tal spremlja splošno zmanjšanje potenciala za izvajanje funkcij tal, zato so preprečevanje nadaljnje ali nove degradacije, remediacijski ukrepi na degradiranih območjih in trajnostno gospodarjenje s tlemi ključnega pomena za politiko varovanja tal in okolja. Na posameznih območjih Slovenije grožnjo tlom predstavljata tudi onesnaženje tal z anorganskimi in organskimi onesnaževali iz industrije, prometa in kmetijstva (npr. kadmij, svinec, cink, arzen, baker, poliklorirani bifenili (PCB), policiklični aromatski ogljikovodiki (PAH) in mineralna olja ter ostanki FFS).

Kmetijstvo povzroča poleg emisij TGP tudi emisije onesnaževal zraka v zrak, pri čemer pomembne deleže prispeva le glede amonijaka (NH_3) in delcev (PM_{10}, $PM_{2,5}$ in TSP). Kmetijstvo prispeva manjše deleže še k izpustom dušikovih oksidov (NOx) in nemetanskih organskih snovi (NMVOC). Kmetijstvo prispeva več kot 95 % izpustov amonijaka, promet pa do 5 %. V Sloveniji skoraj 85 % izpustov metana prispeva govedoreja. Letni izpusti metana v kmetijstvu so se od leta 1986 do leta 2014 zmanjšali za 13,3 %, izpusti didušikovega oksida pa za 15 %. Toplogredni učinek obeh plinov se je v tem času zmanjšal za 13,9 %. Pri doseganju Kjotskih ciljev smo na področju kmetijstva malo manj uspešni od držav EU. V Sloveniji sta zabeležena tudi dva manjša vira emisij CO_2 iz kmetijstva, in sicer uporaba uree za gnojenje in apnenje tal, ki sta k skupnim emisijam v letu 2014 prispevala manj kot en odstotek.

Izpusti amonijaka v zrak so neželeni zaradi neposrednih in posrednih vplivov na zdravje ljudi, na konkurenčnost kmetovanja in naravno okolje. Amonijak v velikih koncentracijah neposredno škoduje zdravju in počutju ljudi ter rejnih živali. Še bolj zaskrbljujoč je njegov posredni učinek. Prispeva k nastajanju sekundarnih delcev PM_{10} in $PM_{2,5}$, ki povzročajo bolezni dihal, bolezni srca in ožilja in rakava obolenja. Dušik, ki uhaja z amonijakom v zrak, se v različnih oblikah odlaga v naravno okolje. S tem spodbuja rast rastlin z velikimi potrebami po dušiku in posledično povzroča velike spremembe rastlinstva in izgubo biotske raznovrstnosti. Spremeni se predvsem rastlinje na rastiščih, za katera je značilno pomanjkanje dušika. V velikih koncentracijah je amonijak tudi neposredno škodljiv nekaterim rastlinam. Zelo so občutljivi predvsem lišaji in mahovi.

V EU se skupne emisije amonijaka iz kmetijstva zmanjšujejo, vendar so se emisije amonijaka rahlo povečale od leta 2013. V Sloveniji so emisije amonijaka iz kmetijstva leta 2018 znašale 17 kt NH_3. Nacionalni cilj je zmanjšati emisije amonijaka za 1 % do leta 2020 in za 15 % do leta 2030 glede na leto 2005. **Slovenija zaostaja za ciljem za leto 2030**. Emisije amonijaka na ha so nad EU povprečjem.

VODE

- nevarnost prekomerne rabe vode;
- povečanje stroškov zaradi novih okoljskih zahtev lahko upočasni sprejem novih ukrepov in s tem izboljšanja podatkov;
- povečane potrebe vode za namakanje povečujejo tveganje za vodne vire (prednost pri namakanju ima površinska voda);

TLA

- nepovezanost inštitucij na sistemski in medsektorski ravni (MKGP, MOP);

ZRAK

- brez ustrezne prilagoditve načina reje, ureditve skladiščnih kapacitet za živinska gnojila, nespremenjene rabe FFS in gnojil itd. bo kmetijstvo še naprej pomembno prispevalo tako k nastajanju TGP kot tudi k emisijam amonijaka, kar pa ima negativen vpliv na kakovost zraka;
- emisije amonijaka povzročajo kmetijstvu in okolju precej škode, saj v velikih koncentracijah škoduje zdravju in počutju ljudi ter domačih živali in je toksičen za rastline, povzroča pa tudi nastajanje sekundarnih delcev PM10 in PM2,5;

SPLOŠNO

- pomanjkanje interesa kmetov za prevzemanje okolju prijaznih kmetijskih praks in kmetovanje z neustreznim, prekomernim vnosom FFS, gnojil in neprimerno obdelavo tal, kar lahko povzroči poslabšanje stanja voda, tal, zraka in narave;

- zaradi novih zahtev SKP in trga bi lahko sledilo nadaljnjo prestrukturiranje kmetijstva, z zmanjševanjem števila manjših kmetov, ki so obdelovali tudi manj kakovostna zemljišča, krčenjem ekološki elementov med manjšimi parcelami ob snovanju večjih parcel, večanjem intenzivnosti pridelave;
- sredstva iz različnih EU skladov so na voljo le ob precejšnjem angažmaju posameznikov in niso sistemska;
- drugi viri onesnaženja (industrija, matična podlaga, gospodinjstva, ...) zamegljuje realno sliko onesnaževanja iz kmetijstva;
- sprememba podnebja zahteva revizijo monitoringa naravnih virov in hitrejši odziv – avtomatski monitoring – novi stroški;
- izguba zagotavljanja ekosistemskih storitev;

2.6.1.5 Drugi komentarji

Ni relevantno.

2.6.2 Opredelitev potreb

P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal
P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda

Druge obrazložitve, povezana z oceno potreb.

P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal

Tla v Sloveniji so večinoma dobro oskrbljena z organsko snovjo. Vsebnost talne organske snovi (TOS) je eden izmed pokazateljev kakovosti in učinkovitosti rabe tal ter osnova za ocenjevanje učinkov rabe tal na potencialne izpuste TGP iz kmetijstva. S primernim gospodarjenjem s tlemi, kot je ustrezen način obdelave in oskrbe posevkov in nasadov, stalna pokritost tal, gnojenje, izbor in vrstenje kmetijskih rastlin, se ohranja vsebnost organskega ogljika v tleh, ki je sestavni del TOS in je pomemben za trajnostno kmetovanje kot tudi prilagajanje kmetijstva podnebnim spremembam. Za namen poročanja o stanju TOS in za spodbujanje trajnostnih kmetijskih praks ter ohranjanje kakovosti tal je treba spremljati stanje tal na kmetijskih zemljiščih.

P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda

Obremenitve iz kmetijstva vplivajo na ekološko stanje vodnih teles površinskih in podzemnih voda, kjer je zaznano prekomerno obremenjevanje s hranili in FFS. Ukrepanje je treba še posebej usmeriti na območja večje kmetijske proizvodnje severovzhodne Slovenije, kjer dobro stanje vodnih teles površinskih in podzemnih voda ni doseženo. Stremeti je treba predvsem k zmanjšanju vnosa FFS in gnojil, primerni obdelavi tal, preusmerjanju v trajnostne kmetijske prakse, zmanjševanje hidromorfoloških obremenitev in negativnega vpliva osuševanja zemljišč na stanje voda, kot tudi spodbuditi naložbe v skladiščne kapacitete in specialno mehanizacijo za aplikacijo gnojil in FFS, kar prispeva k doseganju okoljskih ciljev in ciljev načrtov upravljanja voda.

2.6.3 Ocena potreb, v povezavi z nacionalnimi okoljskimi in klimatskimi načrti, ki izhajajo iz zakonodajnih instrumentov iz Priloge XI Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb

Analiza stanja za specifični cilj 5 izhaja iz obveznosti EU direktiv na področju zraka, tal in voda. Gre zlasti za Direktivo 2000/60/ES na področju vodne politike, Direktivo 91/676/EGS o varstvu voda pred onesnaženjem z nitrati, Direktivo 2008/50/ES o kakovosti zunanjega zraka in čistejšem zraku, Direktivo 2016/2284/EU o zmanjšanju nacionalnih emisij za nekatera onesnaževala zraka ter Direktiva 2009/128/ES za doseganje trajnostne rabe pesticidov. Omenjene direktive so bile prenesene v slovenski pravni red. Pri ocenjevanju potreb smo zato upoštevali vso relevantno EU in nacionalno zakonodajo ter nacionalne dokumente s področja voda, tal in zraka, pri čemer ugotavljamo, da se potrebe več specifičnih ciljev (zlasti specifičnih ciljev 4 in 5) na področju zraka, tal in voda lahko medsebojno prepletajo, zato lahko k uresničevanju omenjenih direktiv prispevajo tudi potrebe iz SC 4. V okviru specifičnega cilja 5 sta bili identificirani sledeči potrebi:

P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal,
P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda.

S področja voda je bila opredeljena potreba P17. Ta potreba upošteva Zakon o vodah, Zakon o varstvu okolja, Uredbo o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov in Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi.

Pri potrebi P14 so bili upoštevani cilji iz Uredbe o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh, iz Uredbe o merilih za ugotavljanje stopnje obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal z nevarnimi snovmi, iz Pravilnika o monitoringu kakovosti tal ter iz Pravilnik o obratovalnem monitoringu stanja tal.

Za upravljanje zraka pa je bila že v okviru SC 4 opredeljena potreba P13. Za to potrebo so bili upoštevani cilji iz relevantnih nacionalnih dokumentov s področja varovanja zraka, kot so: Uredba o kakovosti zunanjega zraka, Uredba o arzenu, kadmiju, živem srebru, niklju in policikličnih aromatskih ogljikovodikih v zunanjem zraku, Pravilnik o ocenjevanju kakovosti zunanjega zraka, Uredba o nacionalnih zgornjih mejah emisij onesnaževal zunanjega zraka, Operativni program nadzora nad onesnaževanjem zraka ter Svetovalni kodeks dobrih kmetijskih praks za zmanjševanje izpustov amonijaka.

Vse te opredeljene potrebe upoštevajo tudi Resolucijo o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030, ki predvideva ukrepe varstva in trajnostne rabe vode, tla in zraka za njihovo ohranjanje v dobrem stanju ter sposobnosti zagotavljanja njihovih ekosistemskih storitev.

2.6.4 Intervencijska strategija.

Intervencije, ki bodo naslavljale specifični cilj/ horizontalni cilj

IRP19: Ekološko kmetovanje
IRP18: KOPOP

Pregled

INTERVENCIJSKA STRATEGIJA ZA SPECIFIČNI CILJ 5

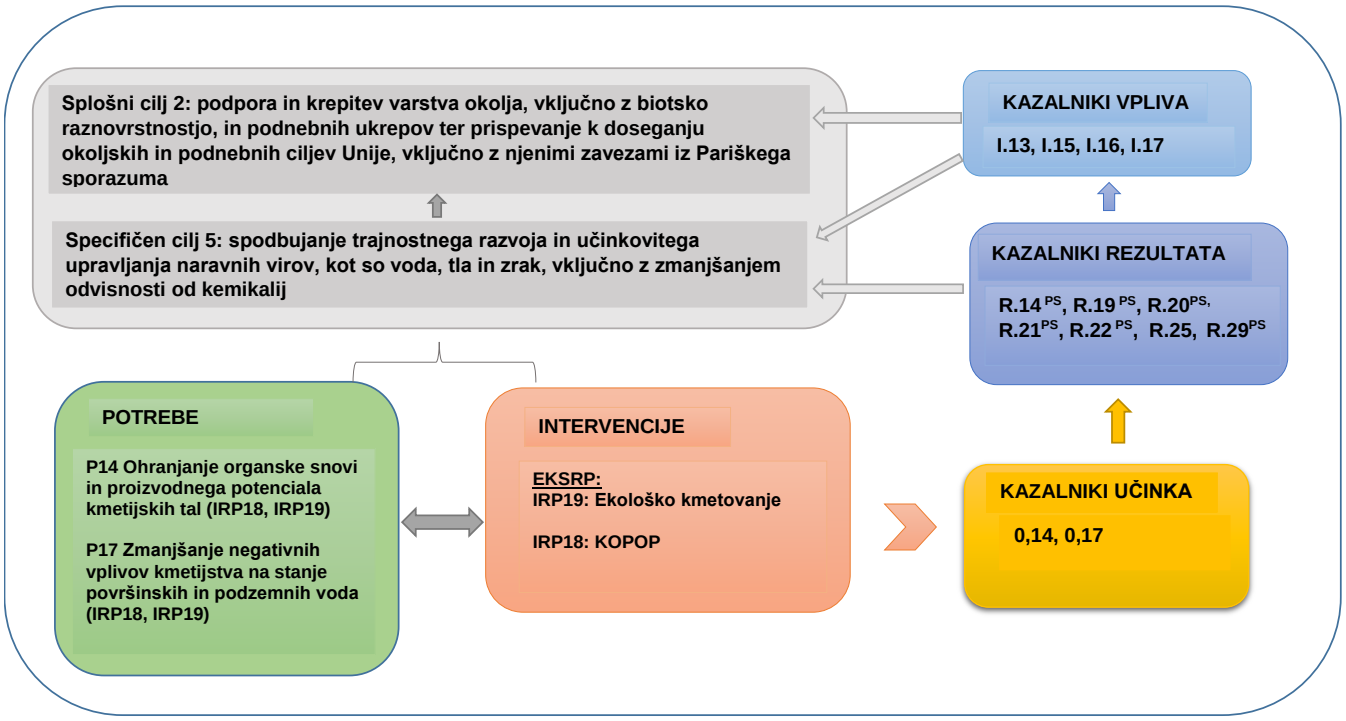

Intenzivnost kmetovanja v Sloveniji je nižja od EU povprečja. Primerjava z EU-28 pokaže, da je v Sloveniji delež trajnega travinja bistveno večji, delež ornih površin bistveno manjši ter delež nasadov primerljiv. V razmerah, ko se

kmetijstvo vse pogosteje sooča z daljšimi sušnimi obdobji, je z namakanjem v ključnih fazah rasti mogoče učinkovito povečati količino in kakovost pridelkov in s tem prispevati k manjši odvisnosti kmetijske pridelave od naravnih razmer in k stabilnejšim dohodkom. Hkrati je namakanje povezano z določenimi tveganji za okolje.

Kmetijstvo povzroča onesnaževanje voda zaradi nepravilne ali prekomerne uporabe živinskih in drugih organskih gnojil, mineralnih gnojil (dušik in fosfor) in fitofarmacevtskih sredstev (v nadaljevanju: FFS).

Na splošno se tudi vsebnost FFS v podzemni vodi zmanjšuje, z njimi je najbolj obremenjena osrednja in severovzhodna Slovenija. Na manjšo uporabo FFS vpliva zlasti posodobitev kmetijske mehanizacije in izboljšanje tehnik za nanos sredstev, ki pripomorejo k boljši pokritosti tretirane površine in s tem k večji učinkovitosti ter manjšemu zanašanju teh sredstev zunaj območja nanosa med samim nanosom.

V kmetijstvu je pospešena erozija tal povezana predvsem z neprimernim upravljanjem s tlemi. Območja z visokim tveganjem glede erozije tal se v Sloveniji pojavljajo lokalno. Iz raziskav onesnaženosti tal v Sloveniji, ki jih od leta 2008 vodi ARSO, izhaja, da so tla v Sloveniji večinoma neonesnažena, izstopajo posamezna območja, ki so obremenjena z nekaterimi anorganskimi (npr. kadmij, svinec, arzen, baker) in organskimi onesnaževali (npr. FFS). Nekatera območja kmetijskih zemljišč imajo visoko stopnjo tveganja za zmanjševanje organske snovi v tleh, zlasti na njivskih površinah v severovzhodnem delu Slovenije, kjer bi bilo treba delež organske snovi v tleh povečati.

Kakovost zraka je pomemben dejavnik stanja okolja, saj onesnažen zrak vpliva na zdravje in počutje ljudi bolj kot drugi okoljski vplivi. Kmetijstvo povzroča emisij toplogrednih plinov in prispeva kar znaten delež k onesnaženju z amonijakom (NH3) in delci (PM10, PM2,5 in TSP). K zmanjševanju emisij TGP in amonijaka prispeva tudi ekološko kmetovanje s katerim se spodbuja trajnostno gospodarjenje z neobnovljivimi naravnimi viri in izvajanje okolju in zdravju primerjanjih načinov reje domačih živali. Ekološko kmetovanje sodi tako med okoljsko prijaznejšo obliko kmetovanja in zagotavlja pridelavo visoko kakovostne in varne hrane, z bogato prehransko vrednostjo in visoko vsebnostjo vitaminov, mineralov in antioksidantov ob hkratnem kar največjem možnem zmanjšanju vseh oblik onesnaževanja. V Sloveniji je povpraševanje po ekoloških proizvodih bistveno višje od ponudbe, zaradi tega je preusmeritev v ekološko kmetovanje pomembna za razvoj lokalnih trgov, predstavlja tržno priložnost za pridelovalce in spodbuja k večjemu vključevanju v shemo kakovosti Ekološko kmetovanje.

Intervencije v okviru specifičnega cilja 5: *spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak, vključno z zmanjšanjem odvisnosti od kemikalij (SC5)* naslavljajo direktno 2 potrebi, od skupno 37 identificiranih v okviru SN 2023-2027 in bodo prispevale k uresničevanju splošnega cilja SKP: *podpora in krepitev varstva okolja, vključno z biotsko raznovrstnostjo, in podnebnih ukrepov ter prispevanje k doseganju okoljskih in podnebnih ciljev Unije, vključno z njenimi zavezami iz Pariškega sporazuma*. Intervencije v SC5 naslavljajo direktno sledeči potrebi: P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal in P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda. Poleg teh pa kmetijsko okoljska podnebna plačila naslavljajo še potrebe v SC4: P13 Zmanjšanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu, P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu; v SC6: P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst, P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visokoraznovrstnimi značilnostmi, P21 Ohranjanje opraševanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opraševalcev, P22 Zagotavljanje genske raznovrstnosti ter ohranjanja pasem in sort ter SC 9: P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin. Ekološko kmetijsko pa naslavlja še sledeče potrebe v SC4: P13 Zmanjšanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu, P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in v SC6: P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst. Potrebi P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal in P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda naslavlja tudi intervencija Biotično varstvo rastlin v okviru SC9.

Vzpostavljena pa je tudi povezava s potrebami v okviru horizontalnega cilja, namreč za doseganje trajnostnega razvoja je ključno izboljšati ozaveščenost širše javnosti o problematiki varovanja voda, tal in zraka. Spodbuditi je treba dodatne izobraževalne aktivnosti tako kmetijskih svetovalcev kot kmetov, predvsem mlajše generacije, za katere je še kako pomembno ohranjeno in zdravo okolje. Prenos znanja in investicije v svetovanje so bistvenega pomena za spodbujanje trajnostnega razvoja kmetijstva in gozdarstva, vključno s spodbujanjem uporabe novih tehnologij in inovativnih proizvodnih praks.

Sheme v okviru kmetijsko-okoljska-podnebna plačila in ekološko kmetijstvo, usmerjene prednostno v ohranjanje in učinkovito upravljanje z naravnimi viri ter spodbujanje trajnostnih kmetijskih praks, bodo vplivale na:

- Zmanjšanje obremenitve vodnih virov: indeks porabe vode plus (Water Exploitation Index Plus – WEI+) (kazalnik I.17)
- Izboljšanje kakovosti vode: bruto bilanca hranil na kmetijskih zemljiščih (kazalnik I.15)
- Zmanjšanje uhajanja hranil: nitrati v podtalnici – odstotek postaj podzemne vode s koncentracijo nitratov nad 50 mg/l na podlagi Direktive 91/676/EGS (kazalnik I.16)

- Zmanjšanje erozije tal: odstotek kmetijskih zemljišč z zmerno in močno erozijo tal (kazalnik I.13)

Opis intervencij:

IRP18: Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP)

Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila naslavljajo sledeči potrebi:
P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal
P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda

Poleg teh dveh potreb v okviru SC5 naslavljajo še potrebe identificirane v SC4: P13 Zmanjšanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu, P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu; v SC6: P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst, P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visokoraznovrstnimi značilnostmi, P21 Ohranjanje opraševanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opraševalcev, P22 Zagotavljanje genske raznovrstnosti ter ohranjanja pasem in sort ter SC9: P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin.

Intervencija Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP) podpira kmetijstvo v njegovi okoljski funkciji in je namenjena spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine; ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter zmanjševanje negativnih vplivov kmetovanja na zrak ter blaženje in prilagajanje kmetovanja podnebnim spremembam. Vstop v intervencijo KOPOP je prostovoljen, obveznost izvajanja pa traja najmanj pet let. Podprta bodo tista kmetijska gospodarstva, ki bodo izpolnjevala predpisane pogoje in zahteve.

Intervencija KOPOP vključuje več podintervencij v okviru treh shem: shema s predpisanimi praksami upravljanja, upravljavsko-rezultatska shema in rezultatska shema.

A. Shema s predpisanimi praksami upravljanja:

A.1 Posebni travišči habitati: Namen podintervencije je ohranjanje kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000, vezanih na travnike (npr. rastline, metulji, ptice ipd.) in ohranjanje travnikov, ki so vrstno raznoliki in pestri.
A.2 Travišči habitati metuljev: Namen podintervencije je Spodbujanje izvajanja kmetijskih praks, ki so prilagojene ekološkim zahtevam dveh zelo ogroženih kvalifikacijskih Natura 2000 vrst metuljev: strašničin mravljiščar (Maculinea teleius) in temni mravljiščar (Maculinea nausithous).
A.3 Steljniki: Namen podintervencije je Ohranjanje steljnikov (travnikov, ki se kosijo v poznem poletju), ki predstavljajo pomembno zatočišče številnim živalskim vrstam in so domovanje zelo redkih travniških vrst, med drugim barjanskega okarčka (*Coenonympha oedippus*), ki je ena izmed najbolj ogroženih vrst metuljev območij Natura 2000, in ptic npr. kosca (*Crex cre*x).
A.4 Mokrotni travišči habitati: Namen podintervencije je ohranjanje kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000, vezanih na mokrotne travnike.
A.5 Ohranjanje mokrišč in barij: Namen podintervencije je ohranjanje mokrišč in barij.
A.6 Suhi kraški travniki in pašniki: Namen podintervencije je Ohranjanje kraških travnikov in pašnikov.
A.7 Visokodebelni travniški sadovnjaki: Namen podintervencije je ohranjanje visokodebelnih travniških sadovnjakov in s tem tudi prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst ter krajine.
A.8 Strmi travniki: Namen podintervencije je ohranjanje mozaičnosti kmetijske krajine, preprečevanje opuščanja rabe in ohranjanje travniških habitatov na strmih legah.
A.9 Grbinasti travniki: Namen podintervencije je ohranjanje grbinastih travnikov, tipične krajine, naravnih posebnosti in habitatov za mnoge rastlinske in živalske vrste.
A.10 Ohranjanje mejic: Namen podintervencije je ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti.
A.11 Obvladovanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst: Namen podintervencije je preprečevanje širjenja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst.
A.12 Sobivanje z zvermi: Namen podintervencije je sobivanje pašnih živali z velikimi zvermi in ohranjanje ugodnega stanja populacij velikih zveri (rjavega medveda in volka), kakor tudi kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in vrst na območjih Natura 2000.
A.13 Planinska paša: Namen podintervencije je ohranjanje planinskih pašnikov – značilne krajine in visokogorskih travišč.

A.14 Lokalne pasme: Namen podintervencije je ohranjanje lokalnih pasem domačih živali, ki jim grozi prenehanje reje, njihove genske raznovrstnosti in preprečevanje izgube biološkega materiala, prilagojenega določenemu okolju.
A.15 Lokalne sorte: Namen podintervencije je varovanje in ohranjanje izvirnih lastnosti in genske variabilnosti lokalnih sort kmetijskih rastlin.
A.16 Vodni viri: Namen podintervencije je ohranjanje in izboljšanje kakovosti vodnih virov ter ohranjanje in izboljšanje lastnosti in rodovitnosti tal.
A.17 Ohranjanje kolobarja: Namen podintervencije je izboljšanje stanja tal in voda, izboljšanje rodovitnosti in strukture tal in povečevanje mikrobiološke aktivnosti tal.
A.18 Integrirana pridelava poljščin: Namen podintervencije je uravnoteženo izvajanje agrotehničnih ukrepov, ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi poljščin.
A.19 Integrirana pridelava zelenjave: Namen podintervencije je uravnoteženo izvajanje agrotehničnih ukrepov, ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi zelenjave.
A.20 Integrirana pridelava hmelja: Namen podintervencije je uravnoteženo izvajanje agrotehničnih ukrepov, ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi hmelja.
A.21 Integrirana pridelava sadja in oljk: Namen podintervencije je uravnoteženo izvajanje agrotehničnih ukrepov, ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi sadja in oljk.
A.22 Integrirana pridelava grozdja: Namen podintervencije je uravnoteženo izvajanje agrotehničnih ukrepov, ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi vinskega in namiznega grozdja.
A.23 Uporaba biotehniških metod za obvladovanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih: Namen podintervencije je uporaba alternativnih, okoljsko sprejemljivejših metod obvladovanja škodljivih organizmov v intenzivnih sadovnjakih, oljčnikih in vinogradih.
A.24 Opustitev uporabe herbicidov v trajnih nasadih: Namen podintervencije je prepoved uporabe herbicidov v sadovnjakih, oljčnikih in vinogradih.
A.25 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih: Namen podintervencije je pridelava grozdja brez uporabe insekticidov, razen za obvladovanje karantenskih škodljivih organizmov, zmanjševanje negativnih učinkov insekticidov na okolje in povečevanje populacije koristne favne.
A.26 Pametno gnojenje in škropljenje: Namen podintervencije je optimizacija nanosa gnojil in fitofarmacevtskih sredstev ter zmanjšanje njihove uporabe.
A.27 Senena prireja: Namen podintervencije je ohranjanje vrstne pestrosti trajnega travinja in mozaičnost krajine, pestrejši kolobar na njivskih površinah (vključevanje drugih krmnih rastlin v kolobar in ne večinoma le koruze) in s tem zmanjšanje obremenjevanje voda z nitrati ter manjše sproščanje ostankov fitofarmacevtskih sredstev v okolje.
A.28 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved: Namen podintervencije je zmanjševanje emisij toplogrednih plinov s spodbujanjem izboljšanja kakovosti krme in krmnih obrokov za govedo.
A.29 Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih: Namen podintervencije je zmanjševanje emisij toplogrednih plinov s spodbujanjem izboljšanja kakovosti krme in krmnih obrokov za prašiče.
A.30 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz: Namen podintervencije je zmanjševanje emisij toplogrednih plinov s spodbujanjem izboljšanja kakovosti krme in krmnih obrokov za drobnico (ovce in koze).

B. Upravljavsko-rezultatska shema

B.1 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov: namen podintervencije je varovanje travniških vrst ptic, npr. kosca (*Crex crex*), repaljščice (*Saxicola rubetra*).

C. Rezultatska shema

C.1 Ohranjanje suhih travišč: namen podintervencije je vzpostavitev in ohranjanje ugodnega stanja ohranjenosti suhih travišč in nanje vezanih prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst.

Določene podintervencije se lahko izvajajo na območju celotne Republike Slovenije, nekatere pa so namenjene območjem, ki so problematična z vidika onesnaževanja kmetijskega izvora (prispevna območja vodnih teles površinskih voda in vodnih teles podzemne vode iz Načrta upravljanja voda) in območjem, ki so pomembna za ohranjanje biotske raznovrstnosti (območja posebnih traviščnih habitatov, mokrotnih travnikov, traviščnih habitatov metuljev, steljnikov in grbinastih travnikov, suhih kraških travnikov in pašnikov, osrednja območja pojavljanja ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov in osrednje območje pojavljanja medveda in volka itn.). Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.14 Število hektarjev (razen gozdnih zemljišč) ali število drugih enot, za katere veljajo okoljske ali podnebne obveznosti, ki presegajo obvezne zahteve.

Uspešnost izvajanja kmetijsko-okoljska-podnebna plačila se bo spremljajo s sledečimi kazalniki rezultata:

R.14[PS] Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij, ali ohranitev ali povečanje skladiščenja ogljika (vključno s trajnim travinjem, trajnimi nasadi s trajno travno rušo, kmetijskimi zemljišči ter mokrišči in šotišči) (ciljna vrednost: 41,40 %)
R.19[PS] Izboljšanje in zaščita tal: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo in so koristne za upravljanje tal, za izboljšanje kakovosti tal in živih organizmov v tleh (kot so zmanjšanje obdelave tal, pokritost tal s kmetijskimi rastlinami, kolobarjenje, vključno s stročnicami) (ciljna vrednost: 41,37 %)
R.20[PS] Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij amoniaka (ciljna vrednost: 12,50 %)
R.21[PS] Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za kakovost vodnih teles(ciljna vrednost: 28,85 %)
R.22[PS] Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za boljše upravljanje hranil (ciljna vrednost: 33,77 %)
R.24[PS] Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo posebne obveznosti, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov, kot je uhajanje pesticidov (ciljna vrednost: 27,58 %)
R.25 Okoljska učinkovitost v živinorejskem sektorju: delež glav velike živine, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za izboljšanje okoljske trajnostnosti (ciljna vrednost: 2,63 %)

IRP19: Ekološko kmetovanje

Intervencija IRP19 naslavljajo sledeči potrebi:
- P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal
- P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda

Poleg teh dveh potreb v okviru SC5 naslavlja IRP19 še potrebe v SC4: P13 Zmanjšanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu in P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu ter v SC6: P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst.

Namen intervencije Ekološko kmetovanje je spodbujati kmetijska gospodarstva za izvajanje naravi prijaznega načina kmetovanja, ki prispeva k ohranjanju in izboljševanju biotske raznovrstnosti, ohranjanju virov pitne vode, rodovitnosti tal, kulturne kmetijske krajine in k varovanju okolja nasploh. V okviru intervencije Ekološko kmetovanje se podpira ohranjanje ekološkega kmetovanja kakor tudi preusmerjanje v ekološko kmetovanje. Z intervencijo Ekološko kmetovanje se posredno spodbuja tudi povečanje obsega tržne ekološke pridelave in predelave. Vstop v intervencijo je prostovoljen, obveznost izvajanja pa traja pet let. Podpora za intervencijo Ekološko kmetovanje (sredstva EKSRP) je letna in krije dodatne stroške in izgubo dohodka zaradi prevzete obveznosti. Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.17 Število hektarjev ali število drugih enot, ki prejemajo podporo za ekološko kmetovanje.

Uspešnost izvajanja ekološkega kmetovanja se bo spremljajo s sledečimi kazalniki rezultata:
R.14[PS] Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij, ali ohranitev ali povečanje skladiščenja ogljika (vključno s trajnim travinjem, trajnimi nasadi s trajno travno rušo, kmetijskimi zemljišči ter mokrišči in šotišči) (ciljna vrednost: 41,40 %)
R.19[PS] Izboljšanje in zaščita tal: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo in so koristne za upravljanje tal, za izboljšanje kakovosti tal in živih organizmov v tleh (kot so zmanjšanje obdelave tal, pokritost tal s kmetijskimi rastlinami, kolobarjenje, vključno s stročnicami) (ciljna vrednost: 41,37 %)
R.21[PS] Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za kakovost vodnih teles (ciljna vrednost: 28,85 %)
R.22[PS] Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za boljše upravljanje hranil(ciljna vrednost: 33,77 %)

R.24[PS] Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo posebne obveznosti, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov, kot je uhajanje pesticidov ciljna vrednost: 27,58 %)
R.29[PS] Razvoj ekološkega kmetijstva: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), ki v okviru SKP prejemajo podporo za ekološko kmetovanje, razdeljeno med vzdrževanje in prehod (ciljna vrednost: 16,99 %)

Prispevek intervencij:

Intervencije v okviru SC5 bodo prispevale k uresničevanju ciljev nacionalne Resolucije »Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021.«:

- ***Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane:*** *zagotavljanje visokih standardov varne in kakovostne hrane; učinkovita raba in dostopnost virov (zemlja, kapital, delo, znanje); spodbujanje pridelave in porabe hrane z višjo dodano vrednostjo,*
- ***Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin:*** *Zmanjšanje negativnih vplivov na vode, tla in zrak; prilagajanje in blaženje podnebnih sprememb; varovanje biotske raznovrstnosti*

Nadalje bodo intervencije prispevale izpolnjevanju priporočil EK za Slovenijo za pripravo SN 2023-2027:

- ***Spodbujanje kmetijskih praks, namenjenih izboljševanju upravljanja hranil*** *(dušik, fosfor, kalij itd.), kot sta zmanjšano in izboljšano gnojenje (tudi s preciznim kmetovanjem) ter ustrezno ravnanje z gnojem, da se zmanjšajo presežki hranil, vključno s fosforjem, in prispeva k* ***cilju zelenega dogovora EU glede zmanjšanja izgub hranil****. Prilagoditev sistema za spremljanje kakovosti vode instrumentom SKP, ki se uporabljajo za izboljšanje kakovosti vode, da se omogoči popolnejše ocenjevanje njihovih vplivov.*
- ***Ohranjanje sedanjega trenda ekološke pridelave*** *ob izboljševanju podpore za spodbujanje nadaljnjega uvajanja metod in praks ekološkega kmetovanja na podlagi izkušenj iz izvajanja sedanje SKP, da se prispeva k* ***cilju zelenega dogovora EU glede doseganja 25 % kmetijskih površin, namenjenih ekološkemu kmetovanju, v EU****. Za dosego cilja strategije „od vil do vilic“ glede trajnostnih prehranskih sistemov bo potrebna ustrezna in prilagojena strategija za povečanje povpraševanja po ekološki hrani in njene ponudbe, k čemur lahko prispeva SKP. To bi moralo vključevati razvoj lokalne ekološke proizvodnje hrane in krepitev struktur prehranske verige ter širjenje inovativnih pristopov in informacij o ekološkem kmetovanju.*
- ***Izboljševanje stanja biotske raznovrstnosti*** *zavarovanih habitatov in vrst, tudi divjih opraševalcev,* ***s spodbujanjem ustreznega upravljanja kmetijskih površin****, s podporo praksam upravljanja, katerih namen je vzdrževati ali obnoviti ugodno stanje ohranjenosti habitatov in vrst ter povečati kmetijske površine z visokoraznovrstnimi značilnostmi krajine, s čimer se prispeva k* ***cilju zelenega dogovora EU glede minimalne površine z visokoraznovrstnimi značilnostmi krajine****. Nadaljnja krepitev okoljskih in podnebnih zavez, razvitih in podprtih v okviru SKP, z uporabo različnih instrumentov za izboljšanje njihove učinkovitosti in v skladu s potrebami, opredeljenimi v prednostnem okviru ukrepanja.*
- ***Povečevanje odpornosti proti podnebnim spremembam*** *s krepitvijo ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam, da se obravnavajo tveganja suše in toče ter močna erozija prsti, hkrati pa ohrani stanje vodnih virov. Ukrepi bi morali vključevati krepitev zmogljivosti za prilagajanje podnebnim spremembam, podporo praksam za izboljšanje zdravja tal in vzpostavitev sistema za spremljanje kakovosti tal ter naložbe v kmetijske rastline, odporne proti suši, in učinkovitost namakalne infrastrukture.*

Prispevek intervencij k ciljem Strategije od »vil do vilic«:

- *Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane*

Navezava na cilje Strategije za biotsko raznovrstnost do leta 2030 in cilje Zelenega dogovora:

- *Zmanjšanje onesnaževanja*
- *Za 50 % zmanjšanje izgube hranil do 2030*

2.6.5 Kjer potrebno, utemeljite za uporabo InvestEU in pričakovan prispevek k specifičnemu cilju

Ni relevantno.

2.6.6 Ali se načrtuje prispevek SKP k programu LIFE

○Da ○Ne

2.6.7 Izbor kazalnika(ov) rezultata

Kazalniki rezultata	**Ciljna vrednost**
R.14[PS] Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij, ali ohranitev ali povečanje skladiščenja ogljika (vključno s trajnim travinjem, trajnimi nasadi s trajno travno rušo, kmetijskimi zemljišči ter mokrišči in šotišči)	41,40%
R.19[PS] Izboljšanje in zaščita tal: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo in so koristne za upravljanje tal, za izboljšanje kakovosti	41,37%

tal in živih organizmov v tleh (kot so zmanjšanje obdelave tal, pokritost tal s kmetijskimi rastlinami, kolobarjenje, vključno s stročnicami)	
R.20[PS] Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij amoniaka	12,50%
R.21[PS] Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za kakovost vodnih teles	28,85%
R.22[PS] Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za boljše upravljanje hranil	33,77%
R.24[PS] Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo posebne obveznosti, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov, kot je uhajanje pesticidov	27,58%
R.25 Okoljska učinkovitost v živinorejskem sektorju: delež glav velike živine, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za izboljšanje okoljske trajnostnosti	2,63%
R.29[PS] Razvoj ekološkega kmetijstva: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), ki v okviru SKP prejemajo podporo za ekološko kmetovanje, razdeljeno med vzdrževanje in prehod	16,99%

Utemeljitev ciljev in povezanih mejnikov.

R.14[PS] Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij, ali ohranitev ali povečanje skladiščenja ogljika (vključno s trajnim travinjem, trajnimi nasadi s trajno travno rušo, kmetijskimi zemljišči ter mokrišči in šotišči)

Pri izračunu kazalnika R.14 se upoštevajo naslednje intervencije:
- Ekološko kmetovanje
- Sheme za podnebje in okolje
    - Ekstenzivno travinje
    - Naknadni posevki in podsevki
    - Ozelenitev njivskih površin prek zime
    - Konzervirajoča obdelava tal
- Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – podintervencije
    - A.4 Mokrotni traviščni habitati
    - A.5 Ohranjanje mokrišč in barij
    - A.10 Ohranjanje mejic
    - A.15 Lokalne sorte
    - A.17 Ohranjanje kolobarja
    - A.18 Integrirana pridelava poljščin
    - A.19 Integrirana pridelava zelenjave
    - A.20 Integrirana pridelava hmelja
    - A.21 Integrirana pridelava sadja in oljk
    - A.22 Integrirana pridelava grozdja

Kazalnik R.14 količinsko opredeli pokritost obveznosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov iz kmetijskih zemljišč, vzdrževanje in/ali povečanje skladiščenja ogljika (trajno travinje, kmetijska zemljišča na šotiščih itd.) s podporo SKP. Ciljna vrednost kazalnika in vrednost mejnikov je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje ter ocenjene površine intervencije Shema za okolje in podnebje in podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha).

Ciljna vrednost za kazalnik R.14 je 41,40 %.

R.19[PS] Izboljšanje in zaščita tal: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo in so koristne za upravljanje tal, za izboljšanje kakovosti tal in živih organizmov v tleh (kot so zmanjšanje obdelave tal, pokritost tal s kmetijskimi rastlinami, kolobarjenje, vključno s stročnicami)

Pri izračunu kazalnika R.19 se upoštevajo naslednje intervencije:
- Ekološko kmetovanje
- Biotično varstvo rastlin
- Sheme za podnebje in okolje
    - Ekstenzivno travinje
    - Naknadni posevki in podsevki
    - Ozelenitev njivskih površin prek zime
    - Konzervirajoča obdelava tal
    - Kompostiranje rastlinskih odpadkov po obiranju hmelja
- Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – podintervencije
    - A.7 Visokodebelni travniški sadovnjaki
    - A.16 Vodni viri
    - A.17 Ohranjanje kolobarja
    - A.18 Integrirana pridelava poljščin
    - A.19 Integrirana pridelava zelenjave
    - A.20 Integrirana pridelava hmelja
    - A.21 Integrirana pridelava sadja in oljk
    - A.22 Integrirana pridelava grozdja
    - A.27 Senena prireja

Kazalnik R.19 količinsko opredeli pokritost obveznosti, ki so koristne za upravljanje tal. Ciljna vrednost kazalnika in vrednost mejnikov je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje, Biotično varstvo rastlin ter ocenjeno površino intervencije Shema za okolje in podnebje in podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha).

Ciljna vrednost za kazalnik R.19 je 41,37 %.

R.20[PS] Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij amoniaka

Pri izračunu kazalnika R.20 se upoštevajo naslednje intervencije:
- Sheme za podnebje in okolje
    - Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak
    - Stabilizatorji dušika v gnojevki in uporaba dodatkov

Kazalnik R.20 količinsko opredeli pokritost obveznosti za zmanjšanje emisij amoniaka s podporo SKP. Ciljna vrednost kazalnika in vrednost mejnikov je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Sheme za okolje in podnebje, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha).

Ciljna vrednost za kazalnik R.20 je 12,50 %.

R.21[PS] Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za kakovost vodnih teles

Pri izračunu kazalnika R.21 se upoštevajo naslednje intervencije:
- Ekološko kmetovanje
- Biotično varstvo rastlin
- Sheme za okolje in podnebje
    - Naknadni posevki in podsevki
    - Ozelenitev njivskih površin prek zime
- Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – podintervencije
    - A.10 Ohranjanje mejic
    - A.16 Vodni viri
    - A.17 Ohranjanje kolobarja
    - A.18 Integrirana pridelava poljščin

- A.19 Integrirana pridelava zelenjave
- A.20 Integrirana pridelava hmelja
- A.21 Integrirana pridelava sadja in oljk
- A.22 Integrirana pridelava grozdja
- A.23 Uporaba biotehniških metod za obvladovanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih
- A.24 Opustitev uporabe herbicidov v vinogradih
- A.25 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih
- A.26 Precizno gnojenje in škropljenje
- A.27 Senena prireja

Kazalnik R.21 količinsko opredeli pokritost obveznosti za zmanjšanje izboljšanje kakovosti vode s podporo SKP. Ciljna vrednost kazalnika in vrednost mejnikov je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje, Biotično varstvo rastlin ter ocenjeno površino Intervencije Shema za okolje in podnebje in podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha).

Ciljna vrednost za kazalnik R.21 je 28,85 %.

R.22^{PS} Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za boljše upravljanje hranil

Pri izračunu kazalnika R.22 se upoštevajo naslednje intervencije:
- Ekološko kmetovanje
- Sheme za podnebje in okolje
    - Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak
    - Naknadni posevki in podsevki
    - Ozelenitev njivskih površin prek zime
    - Kompostiranje rastlinskih odpadkov po obiranju hmelja

- Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – podintervencije
    - A.16 Vodni viri
    - A.17 Ohranjanje kolobarja
    - A.18 Integrirana pridelava poljščin
    - A.19 Integrirana pridelava zelenjave
    - A.20 Integrirana pridelava hmelja
    - A.21 Integrirana pridelava sadja in oljk
    - A.22 Integrirana pridelava grozdja
    - A.26 Precizno gnojenje in škropljenje

Kazalnik R.22 količinsko opredeli pokritost obveznosti za zmanjšanje izboljšanje kakovosti vode s podporo SKP. Ciljna vrednost kazalnika in vrednost mejnikov je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje ter ocenjeno površino intervencije Shema za okolje in podnebje in podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha).

Ciljna vrednost za kazalnik R.22 je 33,77 %.

R.24^{PS} Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo posebne obveznosti, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov, kot je uhajanje pesticidov

Pri izračunu kazalnika R.24 se upoštevajo naslednje intervencije:
- Ekološko kmetovanje
- Biotično varstvo rastlin
- Sheme za podnebje in okolje
    - Naknadni posevki in podsevki
    - Ozelenitev njivskih površin prek zime

- Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – podintervencije
    - A.7 Visokodebelni travniški sadovnjaki
    - A.16 Vodni viri
    - A.17 Ohranjanje kolobarja

- A.18 Integrirana pridelava poljščin
- A.19 Integrirana pridelava zelenjave
- A.20 Integrirana pridelava hmelja
- A.21 Integrirana pridelava sadja in oljk
- A.22 Integrirana pridelava grozdja
- A.23 Uporaba biotehniških metod za obvladovanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih
- A.24 Opustitev uporabe herbicidov v vinogradih
- A.25 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih
- A.26 Precizno gnojenje in škropljenje
- A.27 Senena prireja

Kazalnik R.24 količinsko opredeli obseg posebnih ukrepov, ki vodijo do trajnostne in zmanjšane uporabe pesticidov s podporo SKP. Ciljna vrednost kazalnika in vrednost mejnikov je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje, Biotično varstvo rastlin ter ocenjeno površino intervencije Shema za okolje in podnebje in podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha).

Ciljna vrednost za kazalnik R.24 je 27,58 %.

R.25 Okoljska učinkovitost v živinorejskem sektorju: delež glav velike živine, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za izboljšanje okoljske trajnostnosti

Pri izračunu kazalnika R.25 se upoštevajo naslednje podintervencije intervencije Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila:

- A.14 Lokalne pasme
- A.28 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved
- A.29 Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih
- A.30 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz

Kazalnik R.25 količinsko opredeli napredek pri izvajanju intervencij za izboljšanje okoljske trajnosti v živinorejskem sektorju. Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocene vključenih GVŽ v podintervencije KOPOP, glede na skupni obseg GVŽ v Sloveniji (kazalnik stanja C. 22: Število glav živali, 512.120 GVŽ).

Ciljna vrednost za kazalnik R.25 je 2,63 %.

R.29^{PS} Razvoj ekološkega kmetijstva: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), ki v okviru SKP prejemajo podporo za ekološko kmetovanje, razdeljeno med vzdrževanje in prehod

Pri izračunu kazalnika R.29 se upošteva intervencija Ekološko kmetovanje.

Kazalnik R.29 količinsko opredeli obseg obveznosti za spodbujanje ohranitve ali preusmeritve ekološkega kmetovanja.

Predvideno je vsakoletno povečanje vključenih površin v obdobju 2023-2027. Pričakovana ciljna vrednost za leto 2028 je vključenih 81.500 ha oz. 24.800 ha novih vključenih površin v Ekološko kmetovanje celotnem programskem obdobju. Ciljna vrednost je izračunana kot razmerje vključenih ha v Ekološko kmetovanje in vsemi KZU površinami v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha).

Ciljna vrednost za kazalnik R.29 je 16,99 %.

2.6.8 Utemeljitev dodelitve finančnih sredstev

Dodeljena finančna sredstva intervencijam v okviru specifičnih ciljev 4, 5 in 6 znašajo 374.717.022,04 EUR, kar predstavlja 21,07 % vseh razpoložljivih sredstev strateškega načrta SKP 2023-2027. Od tega je 101.804.260,00 EUR oz. 14,89 % vseh sredstev EKJS in 272.912.762,04 EUR oz. 24,93 % vseh sredstev EKSRP.

Dodeljena finančna sredstva za intervencije, načrtovane v okviru specifičnih ciljev 4, 5 in 6, zadostujejo za doseganje opredeljenih ciljev in so skladna s finančnim načrtom.

2.7 SC6 Prispevanje k varstvu biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev in ohranjanje habitatov ter krajine

2.7.1.1 Prednosti

Za ohranjanje habitatnih tipov in vrst ter njihovih habitatov so ključna zavarovana območja in območja Natura 2000. **Zavarovana območja, območja Natura 2000 in ekološko pomembna območja pokrivajo skupaj več kot 50 % površine Slovenije**.

Območja Natura 2000 so v Sloveniji določena za zagotavljanje ugodnega stanja 233 evropsko pomembnih vrst in 60 habitatnih tipov. Skupna površina v območjih Nature 2000 je 7.681 km2, zajemajo 37,46 % površine Slovenije, kar je **najvišji delež v EU,** saj je povprečje EU-27 18,5 %. V Naturi 2000 se nahaja 45,4% gozdov in 23,2 % kmetijskih zemljišč v uporabi. Polnaravna območja in gozdovi na območjih Natura 2000 pokrivajo 79 % površin, kmetijska zemljišča (vključno z naravnimi travišči) pa 20 % površin. Na območjih Natura 2000 kmetuje 10.518 kmetijskih gospodarstev, med njimi je največ takih, ki imajo manj kot 10 % kmetijskih zemljišč na območju Nature 2000 (3.630). Približno 1.500 KMG ima vsa zemljišča na območju Natura 2000, to so majhne kmetije s povprečno 2,3 ha zemljišč na KMG.

Slovenija je med državami z **največjim deležem trajnega travinja** v strukturi kmetijskih zemljišč. Zaradi velike geomorfološke razgibanosti, raznolike geološke in pedološke sestave tal in specifičnih klimatskih razmer v Sloveniji predstavlja trajno travinje v rabi vseh kmetijskih zemljišč okrog 58 % oziroma 276.244 ha. Analiza podatkov o trajnem travinju je pokazala, da delež trajnega travinja na nacionalni ravni ostaja stabilen, vendar se na nižjih prostorskih ravneh zaradi procesov razvoja kmetijstva travinje spreminja.

Opraševalci spadajo med ključne vrste večine kopenskih ekosistemov, njihovo opraševanje je ena najpomembnejših ekosistemskih storitev, pomembnih tako za delovanje naravnih kot kmetijskih ekosistemov. Kar 78 % divjih rastlin potrebuje opraševanje žuželk, od njihovega opraševanja pa je odvisnih tudi 84 % kmetijskih rastlin v Evropi. Opraševanje žuželk je pomembno tako z vidika ohranjanja biotske pestrosti kot kmetijske pridelave. Vrednost opraševanja žuželk v kmetijstvu je na svetovni ravni ocenjena na 153 milijard EUR, v Evropi na 22 milijard EUR in 120 milijonov EUR letno v Sloveniji, kar predstavlja 10 % dohodka od pridelave človeške prehrane. **Slovenija ima še vedno razmeroma visoko pestrost divjih čebel (več kot 570 vrst),** vendar 14 % grozi izumrtje. Glavni razlogi so izguba življenjskega prostora zaradi intenzivnega kmetijstva in urbanizacije in s tem povezane izgube prehranskih virov in gnezdišč, uporaba pesticidov, bolezni in podnebne spremembe. Za ohranjanje je ključna mozaičnost kmetijske krajine, ki zagotavlja pestrost prehranskih virov in dovolj mest za varno gnezdenje (mejice, vrstno bogati in pisani cvetoči travniki ter travniški visokodebelni sadovnjaki).

V Sloveniji med predstavniki iz skupine **velikih zveri** živijo rjavi medved, sivi volk in evrazijski ris. Vse tri vrste so vrste v interesu EU v skladu z Direktivo o habitatih, zavarovane pa so tudi s predpisi Republike Slovenije. V naravi jih redko srečamo, saj se zaradi večtisočletnega sistematičnega preganjanja človeku praviloma umaknejo. Ris je pretežno gozdna vrsta, volk in medved pa se pogosto zadržujeta tudi v kulturni krajini, kjer prihaja do številnih interakcij s kmetijskimi dejavnostmi. Ohranitveno stanje medvedje in volčje populacije v Sloveniji je ugodno, risu pa ponovno grozi izumrtje.

V Sloveniji velja **dolgoletna tradicija trajnostnega, večnamenskega in sonaravnega gospodarjenja** z vsemi gozdovi. Ne glede na lastništvo se z gozdovi upravlja na podlagi gozdnogospodarskih načrtov, katerih vsebina predstavlja rezultat strokovnega usmerjanja razvoja gozdov in sodelovanja lastnikov gozdov, javnosti ter drugih institucij. Gozdnogospodarski načrti so tako že od vzpostavitve omrežja Natura 2000 dalje pomembno orodje ali celo kot neposredno potrebni za zagotavljanje varstva narave ter ohranjanja ugodnega stanja kvalifikacijskih habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst na območjih Natura 2000.

Posledično imamo **dobro ohranjenost gozdnih ekosistemov**, ki so vključeni v posebna varstvena območja ohranjanja biotske raznovrstnosti Natura 2000. Tovrstni habitati ter različni sukcesijski stadiji gozdov z odmrlim drevjem, zaplate gozdov v kmetijski in primestni krajini, redke gozdne združbe, gozdovi na zgornji gozdni meji, itd., prispevajo k ohranjanju visoke biotske raznovrstnosti. Vseeno pa so nekateri manjšinski gozdni habitatni tipi v neugodnem ali slabem stanju.

V letu 2016 je bil sprejet Zakon o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije, ki je med drugim ustanovil proračunski sklad za gozdove (Gozdni sklad). Z ustanovitvijo Gozdnega sklada leta 2016 se je izboljšalo financiranje ukrepov, določenih s Programom upravljanja območij Natura 2000 in nacionalnim Programom vlaganj v gozdove. Ukrepi obsegajo ohranjanje ali izboljšanje stanja vrst in habitatnih tipov na območju Natura 2000 v zasebnih gozdovih. Sistemsko se je črpanje sredstev za **namene izvajanja ukrepov v zasebnih gozdovih Natura 2000 območij** začelo z letom 2018 za ukrepa ohranjanje biotopov ter načrtnega puščanja stoječe biomase v gozdu, v začetku leta 2019 pa se je nabor ukrepov za financiranje v zasebnih gozdovih na območjih Natura 2000 razširil še na področje obnove, nege in varstva gozdov (ciljno za gozdne habitatne tipe in gozdne kure).

Vsebine ohranjanja biotske raznovrstnosti so poudarjene tudi v novi **strategiji EU za gozdove in v Strategiji EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030**, na nacionalni ravni pa so ukrepi določeni v Resoluciji o nacionalnem gozdnem programu, Zakonu o gozdovih, Pravilniku o varstvu gozdov ter drugih predpisih.

V slovenskih **sonaravno gospodarjenih gozdovih** najdemo 48 vrst (43 živalskih in 5 rastlinskih vrst) in 11 habitatnih tipov Nature 2000. Ugodno stanje je opredeljeno za 10 vrst po habitatni direktivi in 3 habitatne tipe, oziroma za 76,5 % površin gozdnih habitatnih. Slabo stanje gozdnih habitatnih tipov je bilo opredeljeno za nekatere »manjšinske« gozdne habitatne tipe in gozdne habitatne tipe s specifičnimi vodnimi režimi.

Aktivnosti **Javne gozdarske službe** na Gozdarskem inštitutu Slovenije so usmerjene predvsem v strokovno podporo Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Zavodu za gozdove Slovenije. Področja dela so naslednja: spremljanje stanja razvrednotenja in poškodovanosti gozdov, usmerjanje in strokovno vodstvo poročevalske, prognostično-diagnostične službe za gozdove, strokovno usmerjanje gozdne semenarske in drevesničarske dejavnosti, razvoj informacijskega sistema za gozdove, priprava strokovnih podlag za opravljanje del v gozdovih. GIS v okviru JGS opravlja tudi javna pooblastila. Javno gozdarsko službo opravljata Zavod za gozdove Slovenije in Gozdarski inštitut Slovenije. Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) kot pravna oseba s statusom javnega zavoda, ustanovljen z zakonom o gozdovih (UR. l. RS, št. 30/1993, s spremembami in dopolnitvami), opravlja javno gozdarsko službo v vseh gozdovih Slovenije, ne glede na lastništvo. Zavod za gozdove Slovenije je na državnem nivoju organiziran s sedežem na Centralni enoti v Ljubljani, na regionalni ravni v 14-ih območnih enotah, na lokalnem nivoju pa v krajevnih enotah. V sestavi Zavoda za gozdove Slovenije je 10 lovišč s posebnim namenom, ki trajnostno gospodarijo z divjadjo, izvajajo varstvo redkih in ogroženih živalskih vrst ter opravljajo dejavnosti lovskega turizma. Javna gozdarska služba je skoraj v celoti financirana iz proračuna Republike Slovenije, lovišča s posebnim namenom pa se skoraj v celoti financirajo sama. Ustanoviteljske pravice in obveznosti izvršuje Vlada RS.

Krajinske značilnosti so ne samo gonilo biotske raznovrstnosti, ampak imajo tudi kulturno in estetsko vrednost. Kulturna krajina z ohranjenimi krajinskimi značilnostmi je **nosilka nacionalne identitete** in potencial za konkurenčni razvoj in kakovost bivanja. Zato je ohranjanje habitatov in krajine pomembno tudi za zagotavljanje/povečanje ekosistemskih storitev in prepoznavnosti Slovenije. V Sloveniji zaradi raznolikih geografskih razmer in večtisočletnega kultiviranja zemljišč prevladuje mozaična krajina, katere sestavni deli so drobne strukture (vodotoki in drugi vodni pojavi, posamezno drevje ali skupine dreves, žive meje, mejice, suhozidi, drevoredi), ekstenzivne kmetijske površine (npr. malo gnojeni ali negnojeni travniki in pašniki), mozaični preplet njiv z različnimi kulturami in gozd, s katerim se gospodari trajnostno.

- naravne danosti omogočajo ekstenzivno rabo, kar se odseva v strukturi kmetij, saj prevladujejo male in srednje velike kmetije, ki zagotavljajo poseljenost podeželja in mozaičnost krajine;
- razmeroma dobro ohranjeni ekosistemi, ki zagotavljajo raznolike življenjske prostore in ekosistemske storitve;
- na območjih visoke naravne vrednosti se nahaja pretežni del vseh KZU (med 60 in 80 %);
- visok delež zavarovanih območij in območij Natura 2000, kar omogoča sonaraven razvoj;
- Slovenija sodi med vroče točke biotske raznovrstnosti v Evropi;
- Javna gozdarska služba, Javna služba kmetijskega svetovanja in Služba zdravstvenega varstva rastlin so organizirani in dostopni na ravni cele države;
- dobra ohranjenost gozdnih ekosistemov, ki so vključena v posebna varstvena območja ohranjanja biotske raznovrstnosti Natura 2000;

- tradicija trajnostnega, večnamenskega in sonaravnega gospodarjenja z gozdovi;
- velika pestrost drevesnih vrst na pomlajenih površinah sestojev v obnovi;
- Gozdni sklad predstavlja stalen vir sredstev za izvajanje gozdarsko-okoljskih ukrepov s katerimi se ohranja in izboljšuje biotska raznovrstnost Natura 2000;
- zakonodaja s področja gozdarstva omogoča ohranjanje in izboljševanje biotske raznovrstnost Natura 2000 v gozdovih;
- vzpostavljeni monitoringi stanja nekaterih indikatorskih vrst, ki omogočajo spremljanje stanja in služijo kot podlaga za opredeljevanje ukrepov;
- interes za vnovično okrepitev pridelave semena v Sloveniji tako na strani pridelovalcev kot dobaviteljev semena;
- obstoj lokalnih sort kmetijskih rastlin in pasem domačih živali, ki so optimalno prilagojene lokalnim okoljskim razmeram;
- avtohton genski material, shranjen v rastlinski genski banki;
- tradicija, znanje in uvedeni javni programi na področju žlahtnjenja rastlin;
- vzpostavljeni monitoringi za ugotavljanje navzočnosti karantenskih škodljivih organizmov v Sloveniji.

2.7.1.2 Slabosti

Ohranjanje biotske raznovrstnosti postaja eden od temeljnih ciljev sodobnih kmetijskih politik. Z vidika kmetijstva in gozdarstva je ohranjanje biotske raznovrstnosti ključnega pomena zaradi različnih ekosistemskih storitev, ki so odvisne od ugodnega stanja kmetijskih, gozdnih in drugih z njimi povezanih ekosistemov, pa tudi zaradi omogočanja trajnostne rabe genskih virov v kmetijstvu. Kljub dejstvu, da Slovenija velja za vročo točko biotske raznovrstnosti v Evropi in kljub izvajanju ukrepov, ki naslavljajo ohranjanje habitatov in varovanje biotske pestrosti na kmetijskih in gozdnih zemljiščih, **biotska raznovrstnost v Sloveniji upada.**

K temu najbolj prispeva izguba habitatov, ki je posledica netrajnostnega gospodarjenja s **prostorom**. Iz poročanja po Direktivi o habitatih in Direktivi o pticah za obdobje 2013-2018 je razvidno, da kmetijstvo predstavlja največ groženj in pritiskov za vse tri posamezne skupine – habitatne tipe, vrste in ptice. Kot najpogostejše grožnje in pritiski s področja kmetijstva za habitatne tipe so bili identificirani: zaraščanje (t.j. opustitev košnje/paše), gnojenje z naravnimi gnojili in intenzivna paša (prepašenost); za vrste izsuševanje mokrotnih površin, zaraščanje (t.j. opustitev košnje/paše) in onesnaževanje površinskih in podzemeljskih vod zaradi spiranja; ter za ptice zaraščanje (t.j. opustitev košnje/paše), sprememba ene kmetijske rabe v drugo (npr. preoravanje) in odstranjevanje krajinskih značilnosti (mejice, suhozidi, posamezna drevesa, kali itd.).

Na kmetijskih površinah v območjih Natura 2000 **ni sektorskega načrtovanja**, ravnanje se usmerja z ukrepi kmetijske politike, kot so zahteve navzkrižne skladnosti, prepovedi v okviru statusa OOTT – Ohranjanje okoljsko občutljivega travinja in spodbude v okviru ukrepa KOPOP. **Doseganje ciljnih površin vpisa v 4 naravovarstvene operacije KOPOP, določenih v PUN, je 27 %.** Na podlagi 8(1) člena Direktive o habitatih (PAF) je potrebno za izpolnitev obveznosti v zvezi z omrežjem Natura 2000 na letni ravni zagotoviti med 57,5 in 86,7 milijonov evrov. Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja je kot morebiten vir EU sofinanciranja identificiran pri 32 ukrepih, katerih skupna ocenjena vrednost je med 16,6 in 26 milijonov evrov letno.

Iz zadnjega poročila o stanju ohranjenosti vrst in habitatnih tipov na podlagi 17. člena Direktive o habitatih in 12. člena Direktive o pticah tako ocene za obdobje 2012–2018 kažejo, da ugodno stanje ohranjenosti v Sloveniji dosega slaba polovica habitatnih tipov. V slabšem stanju so zlasti habitatni tipi travišč, sladkih voda ter barij in močvirij. V Sloveniji je tako v ugodnem stanju 28 % habitatnih tipov travišč, 22 % travišč je bilo v neugodnem stanju, 50 % travišč pa v slabem stanju. Ugodnejše je stanje habitatnih tipov travišč v severozahodnem delu Slovenije. **Stanje ohranjenosti vrst v Sloveniji kaže, da je stanje ugodno le za dobro četrtino vrst, prav tako so neugodni tudi trendi**. Stanje vrst, katerih življenjski prostor je kmetijska krajina, in habitatnih tipov, ki so vezani na ta ekosistem, se slabša, tako pri specializiranih travniških vrstah in habitatnih tipih kot pri generalistih. Stanje v gozdovih je dobro, izjema so le posebni gozdni habitati in habitatni tipi (npr. nižinski

poplavni gozdovi). V Sloveniji trenutno **ni sistematičnega monitoringa habitatnih tipov, ki bi se izvajal s standardizirano metodologijo. Pomanjkanje monitoringov je eden izmed omejujočih faktorjev za obsežno oceno stanja narave v Sloveniji in izvajanje bolj ciljnih ukrepov.**

Prisotna je **polarizacija razvoja**, ki na eni strani v regijah z ugodnimi pogoji za pridelavo omogoča uporabo pridelovalnih tehnologij z večjo produktivnostjo in intenzifikacijo, v drugih regijah z neugodnimi naravnimi razmerami pa opuščanje rabe. Analiza spremembe travniških rab na ravni 5 x 5 km2 je pokazala evidentne razlike v travniških rabah med zahodno in vzhodno Slovenijo. Analiza za obdobje 2009–2020 je pokazala, da se **zaraščanje travnikov** dogaja predvsem v zahodnem delu Slovenije, kjer izstopajo Kras, dolina Soče, Cerkljansko-Idrijsko hribovje, širše območje Snežnika in Bloška planota, drugod po Sloveniji pa predvsem Bela krajina, Posavsko hribovje in Haloze.

V nasprotju s procesom zaraščanja pa se na severovzhodu Slovenije oz. v vzhodni kohezijski regiji v zadnjem desetletju dogaja **intenziven proces preoravanja travnikov v njive**. Najbolj intenzivno se proces preoravanja dogaja na območju Ljubljanskega barja, Slovenskih goric, Voglanjskih in Dravinjskih goric ter Goričkega. Po oceni Statističnega urada RS je 58 % vsega travinja v Sloveniji ekstenzivnega. Iz omenjene ocene izhaja, da je rabo trajnih travnikov in pašnikov mogoče razdeliti na enokosno rabo 18 %, dvokosno rabo 40 %, trikosno rabo 30 % in štirikosno rabo 12 %.

Indeks **travniških metuljev** se je v 15 državah EU, vključno s Slovenijo, močno znižal. Leta 2017 je bil indeks za 39 % nižji od vrednosti iz leta 1990. Upad se v zadnjem desetletju sicer upočasnil, vendar je še vedno prisoten. Glavni dejavnik upada travniških metuljev je intenzivnejše kmetovanje in spremembe rabe zemljišč, vključno z opuščanjem travinja. Izguba polnaravnih travišč, bogatih z vrstami, je še posebej škodljiva. Poleg tega lahko intenziviranje kmetijstva povzroči velik vnos agrokemičnih snovi, vključno s pesticidi, kar lahko močno zmanjša populacije metuljev. Iz podatkov pridobljenih v okviru monitoringov ciljnih vrst metuljev ugotavljamo, da je stanje pri večini **metuljev neugodno**. V neugodnem stanju ohranjenosti se nahajajo barjanski okarček, travniški postavnež, gozdni postavnež, veliki mravljiščar, temni mravljiščar in strašničin mravljiščar. Ugodno stanje dosegajo le lorkovičev rjavček, močvirski cekinček in petelinček.

Za splošno razširjene **gozdne vrste ptic** v Sloveniji **ni sistematičnega spremljanja stanja**, spremljanja stanja ni niti za vse kvalifikacijske vrste ptic. Podatkov o populacijah in njihovih trendih nimamo. Spremljanja splošno razširjenih vrst ptic v Sloveniji se izvaja v okviru Programa razvoja podeželja v obdobju 2014-2020 za določanja indeksa splošno razširjenih vrst ptic kmetijske krajine. Zaradi omenjenih dejstev je oceno stanja splošno razširjenih vrst gozdnih ptic nemogoče podati, lahko pa glede na stanje gozdov oziroma njihovega habitata sklepamo, da je stanje boljše kot v večini držav članic EU.

Za **gozdne kure**; gozdni jereb (Bonasa bonasia) in divji petelin (Tetrao urogallus), kjer se spremlja stanje vrst (precej podatkov je predvsem za divjega petelina), kaže na **padec populacij praktično na vseh območjih Natura 2000**. Za druge specialiste, ki so vezani na gozdove z velikim deležem mrtve mase, kot so triprsti detel (Picoides tridactylus), belohrbti detel (Dendrocopos leucotos) in brazdar (Rhysodes sulcatus), reprezentativnih podatkov in trendov ni. Se pa delež odmrlega drevja v vseh gozdovih stalno povečuje, povsod je že dosežen s Pravilnikom o varstvu gozdov (Uradni list RS, št. 114/09 in 31/16) predpisan najmanjši delež odmrlega drevja, to je 3 % lesne zaloge.

Poenostavljanje krajine, ki povzroča izginjanje naravnih struktur in kulturnih elementov v krajini, zmanjšuje mozaičnost in s tem tudi krajinsko pestrost ter biotsko raznovrstnost. Obstoječi sistem instrumentov slovenske kmetijske politike pogosto ne omogoča ohranjanja krajinskih značilnosti v zadostni meri in je v določenih primerih celo posredno spodbudil njihovo odstranjevanje. Povprečno število linearnih elementov na transekt kmetijskih zemljišč v Sloveniji je okrog povprečja EU-28. V letu 2015 je bilo od 0,99–1,76 in 1,77–2,84 linearnih elementov na transekt. Eden od ključnih zaznanih problemov za šibko ohranjanje krajinskih značilnosti je **pomanjkanje ustreznih podatkovnih zbirk**, ki bi temeljile na ustreznih načinih zajema krajinskih značilnosti v prostorske podatkovne sloje, kar predstavlja oviro tako za izvedbo ukrepov kot nadzor nad prepovedmi.

Slovenija ima v svetovnem merilu eno **najvišjih podzemeljskih biotskih raznovrstnosti**, z zelo velikim številom izključno na podzemlje vezanih živalskih vrst. Med ključne naravovarstvene grožnje podzemne favne sodi onesnaženje, ki večinoma izvira s površja. Vodna favna je z 200 vrstami sploh najbogatejša, kopenska s 150 vrstami pa zaostaja kvečjemu za južnejšimi deli Dinarskega krasa. Med najbolj redkimi in ranljivimi vrstami

podzemne favne je človeška ribica, ki je endemit in zavarovana živalska vrsta. Skupna ocena stanja ob poročanju leta 2006, 2013 in 2019 je bila zaradi ugotovljenega slabega stanja ohranjenosti habitata ocenjena kot neugodno stanje.

- neugodno ali slabo stanje precejšnjega števila habitatnih tipov, med katerimi so z vidika vplivov kmetijstva najbolj izpostavljeni traviščni in sladkovodni ter obvodni habitatni tipi;
- slabšanje stanja traviščnih habitatnih tipov, vezanih na kmetijsko krajino, ki se med drugim kaže v upadanju populacije določenih vrst ptic kmetijske krajine, metuljev in divjih opraševalcev;
- traviščne habitate zlasti v nižinah ogroža kmetijstvo zaradi spremembe travinja v njivske površine, večkratne košnje in paše ter gnojenja, na območjih z omejenimi dejavniki za kmetijsko dejavnost pa jih ogroža zaraščanje zaradi opuščanja rabe;
- slabo stanje mokrišč in barij;
- povečevanje vpliva kmetijstva na podzemeljsko biotsko raznovrstnost;
- izginjanje krajinskih elementov (mejice, manjša vodna telesa, solitarna drevesa, …) in mozaičnosti kmetijske krajine;
- povečevanje rabe (intenzifikacija) kmetijskih zemljišč na naravovarstveno pomembnih območjih;
- krajinske značilnosti niso vključene v definicijo upravičenega hektarja in posledično niso upravičene do neposrednih plačil;
- površine manjše od 10 arov, ki imajo visoko naravovarstveno vrednost, se ne morejo vključiti v sistem GERK;
- opuščanje rabe in širjenje zaraščenih površin na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost;
- praznjenje podeželja, opuščanje ekstenzivne živinoreje in posledično zaraščanje zaradi slabih demografskih trendov;
- pomanjkanje sistematičnega spremljanja stanja določenih habitatnih tipov in vrst (monitoring) ter ciljnih raziskav;
- majhna in razdrobljena kmetijska in gozdna posest;
- neugodno ali slabo stanje nekaterih gozdnih vrst in manjšinskih gozdnih habitatnih tipov;
- izvajanje premene smrekovih monokultur v premajhnem obsegu;
- rastlinojeda divjad zmanjšuje rastnost travinj;
- slabo povezovanje med kmeti in slab prenos znanja na področju biotske raznovrstnosti;
- nezadostno poznavanje naravovarstvenih vsebin s strani kmetijskih svetovalcev;
- preslabo vključevanje vsebin in ciljev ohranjanja biotske raznovrstnosti v kmetijsko prakso;
- visok delež travniških površin, ki niso vključena v sistem GERK;
- visok delež zavarovanih območij brez upravljavca;
- slabo upravljanje z državnimi zemljišči za namene ohranjanja biotske raznovrstnosti;
- uporaba kmetijskih zemljišč za aktivnosti, ki izboljšujejo dohodkovni položaj kmeta, pa ne prispevajo k samooskrbi ter negativno vplivajo na ohranjanje narave (npr. nasadi pavlovnije, industrijske konoplje, sončne elektrarne);
- v nacionalni zakonodaji ni pravno zavezujočih predpisov, ki bi jasno določali omejitve in prepovedi na Natura 2000 območjih – posledično plačila Natura 2000 niso programirana;
- ni območjem prilagojenih ciljnih ukrepov in ukrepov z novo zasnovo (rezultatsko usmerjeni ukrepi);
- visoka administrativna obremenjenost kmetov, prenizka in nestimulativna plačila za naravovarstvene operacije, previsok spodnji prag površin za vstop v ukrep – posledično slab vpis;
- slaba določitev obsega in območij OOTT;
- vsebine usposabljanj ukrepa KOPOP niso prilagojene območjem in panogam;
- gojenje tujerodnih kulturnih rastlin, ki so potencialno invazivne (npr. aronija, goji jagode);
- avtohtone in tradicionalne pasme domačih živali ter lokalne sorte kmetijskih rastlin se zaradi slabše produktivnosti ohranjajo v premajhnem obsegu;

- naraščanje nezadovoljstva v odnosu do velikih zveri bi lahko porušilo sobivanje s človekom in pripeljalo do nelegalnega lova in opuščanja pašništva.

2.7.1.3 Priložnosti

Slovenija se je v preteklosti odločila, da bo kmetijstvo na območjih Natura 2000 upravljala s t.i. mehkimi pristopi pogojevanja in prostovoljnostjo z ukrepom KOPOP. Takrat je prevladalo mnenje, da je slovensko kmetijstvo ekstenzivno in se izvaja na majhnih razpršenih površinah in bo mogoče že z izboljšanjem operacij ter ozaveščanjem kmetovalcev doseči zadovoljive rezultate. Ker pa na območjih Natura 2000 v Sloveniji prihaja do upadanja populacij travniških ptic in metuljev ter slabšanja stanja njihovih habitatov, prostovoljni ukrep KOPOP pa kljub vsem prizadevanjem ni dal rezultatov, **Slovenija načrtuje, da bo na določenih, najbolj kritičnih območjih Natura 2000 uvedla druge vrste ukrepov, kot so obvezni ukrepi v povezavi s plačili v okviru območij Natura 2000.**

Slovenski indeks ptic kmetijske krajine (SIPKK) je v obdobju 2008 – 2020 statistično značilno zmerno upadel (- 18,6 % +/-2,5); v zadnjih petih letih je trend v **rahlem porastu**. Večina upada je nastala zaradi upada travniških vrst; trend netravniških vrst in generalistov je zelo podoben in se ne razlikuje statistično značilno. Slovenski indeks ptic kmetijske krajine (SIPKK) v letu 2020 znaša 81,6 %, kar je za 4,7 % več kot v letu 2019. Travniške vrste ptic kmetijske krajine so upadle hitreje (upad – 38,6 % +/- 3,5) kot ostale, v zadnjih petih letih se je trend stabiliziral (v primerjavi z letom 2019 je zrasel za 0,2 %). Najpomembnejši vpliv na diverziteto ptic kmetijske krajine imajo krajinske spremenljivke, in sicer **predvsem prisotnost krajinskih elementov (lesnata vegetacija) in mozaičnost kmetijske rabe**, ki praviloma povečujeta diverziteto ptic. Naraščanje višine neposrednih plačil je po drugi strani močno negativno povezano z diverziteto ptic kmetijske krajine. Površine z naravovarstvenimi operacijami ukrepa KOPOP nimajo večjega vpliva na diverziteto ptic kmetijske krajine, kar je verjetno povezano s še vedno relativno majhnim obsegom njihovega izvajanja. Tudi obstoječi podatki o trendih populacij specializiranih vrst ptic kulturne krajine kažejo, da se stanje habitatov v kulturni pokrajini slabša**.**

Ključni kazalniki za ugotavljanje stanja ptic v gozdovih so površine gozdov brez gospodarjenja in z omejenim gospodarjenjem, količina odmrlih dreves, delež razvojnih faz z drevjem nad 30 cm premera na prsni višini, mirne cone in ustrezna drevesna sestava sestojev ter skrb za mozaičnost mikrohabitatov (gozdne jase, grmišča, vodni viri, gozdni rob).

V gozdovih so se v obdobju 2015–2019 začeli intenzivneje izvajati konkretni ukrepi za ohranjanje, predvsem pa izboljšanje stanja kvalifikacijskih vrst in kvalifikacijskih gozdnih habitatnih tipov, posredno tudi drugih splošno razširjenih vrst ptic v zasebnih gozdovih. Znotraj območij Natura 2000 je bilo v tem obdobju izločenih 7.735 ha ekocelic brez ukrepanja, kar je dobrih 5.000 ha več kot v prejšnjem programskem obdobju. Celoten delež vseh negospodarjenih gozdov (gozdni rezervati in ekocelice brez ukrepanja) se je v tem obdobju povečal za 1,1 %. Večina ekocelic brez ukrepanja je bila izločenih v državnih gozdovih, medtem ko se je v obdobju 2015–2018 ekocelice brez ukrepanja v zasebnih gozdovih določalo v veliki večini le iz projektnih (EU) finančnih sredstev. V letu 2018 se je iz sredstev Gozdnega sklada začelo s **financiranjem ukrepov na območju Natura 2000 v zasebnih gozdovih**, v okviru katerih se določajo/vzpostavljajo ekocelice brez ukrepanja tudi v zasebnih gozdovih. V obdobju 2015–2018 se je izločilo dobrih 47 ha ekocelic brez ukrepanja v zasebnih gozdovih, v letu 2019 že skoraj 200 ha. V naslednjem obdobju pričakujemo vsaj **enak trend povečevanja ukrepov** v površine ekocelic brez ukrepanja oz. še večjo ciljno naravnanost tega ukrepa, hkrati pa več ukrepov za ohranjenost drevesne sestave habitatnih tipov, ukrepe za ustrezno naravno pomlajevanje, ekocelic z ukrepanjem za gozdne habitatne tipe in vrste, ukrepe v vodne vire, ki bistveno prispevajo k pestrosti življenjskih prostorov znotraj gozdnega ekosistema. Določeni ukrepi se izvajajo tudi v gozdovih izven Natura 2000 območij, kot so npr. mirne cone za divjega petelina.

V letu 2021 je za izvajanje gozdarskih ukrepov na območju Natura 2000 predvidenih 750.000 EUR. V obdobju 2022 - 2026 je predvidenih 5 mio EUR, torej 1 mio EUR letno z možnostjo prerazporejanja sredstev med leti znotraj tega obdobja v skladu s potrebami na terenu in interesom lastnikov gozdov. Financirajo se ukrepi na območju Natura 2000 v zasebnih gozdovih v skladu s Programom upravljanja območij Natura 2000 in programom vlaganj v gozdove, ki ga za vsako leto pripravi Zavod za gozdove Slovenije.

Sredstva Gozdnega sklada so namenjena za izvajanje gozdarskih ukrepov za izboljšanje stanja ogroženih vrst v gozdni krajini na območjih Natura 2000, kot so ohranjanje biotopov – naravni razvoj, puščanje stoječe biomase, ohranjanje biotopov s sečnjo ali nego, obročkanje pomlajencev in drogovnjakov, sadnja, priprava tal, sajenje sadik plodonosnega drevja, razni ukrepi zaščite sadik pred divjadjo in vzdrževanje ter odstranitev zaščitnih sredstev, vzdrževanje zaraščajočih pasišč, vzdrževanje grmišč in osnovanje pasišč. Ukrepi so v prvi vrsti namenjeni ohranjanju in ustvarjanju primernega življenjskega prostora divjega petelina, gozdnega jereba in belohrbtega ter triprstega detla, vendar se jih lahko izvaja tudi za druge vrste s podobnimi ekološkimi zahtevami.

- večja usposobljenost in motiviranost KMG, da prevzamejo trajnostne kmetijske prakse, s katerimi bo mogoče zmanjšati vplive kmetijstva na biotsko raznovrstnost;
- možnost razvoja produktov in dejavnosti z dodano vrednostjo na naravovarstveno pomembnih območjih;
- razmeroma veliko območij kulturnih krajin s še ohranjenimi krajinskimi značilnostmi kot potencial za konkurenčni razvoj in kakovost bivanja
- možnost za izboljšano svetovanje na področju kmetijskih in gozdarskih praks, ki prispevajo k ohranjanju narave;
- dvig ozaveščenosti in razumevanja kmetov, kmetijskih svetovalcev in potrošnikov o pomenu ohranjene narave;
- iskanje rešitev oz. izboljšanje tehnologij, ki zagotavljajo naravi prijazno kmetovanje;
- sodelovanje z upravljavci zavarovanih območij in naravovarstvenimi organizacijami za aktivno in prilagojeno upravljanje kmetijskih in gozdnih zemljišč z namenom ohranjanja biotske raznovrstnosti;
- preprečitev objedanja poveča raznovrstnost drevesnih vrst v starejših razvojnih fazah;
- sistematično vzdrževanje lokalnih sort
- in zagotavljanje sort, zadostnih količin in konkurenčnih cen doma pridelanega semena zlasti lokalnih sort;
- pridelava semena z veliko dodano vrednostjo kot dodaten prihodek na kmetiji;
- boljše sodelovanje in prenos znanja na področju pridelave in dodelovanja semena;
- dvig ozaveščenosti na področju zdravja rastlin;
- razvoj novih metod izvajanja programov preiskav karantenskih škodljivih organizmov in okrepitev laboratorijske dejavnosti.

2.7.1.4 Nevarnosti

Največji izziv je najti utemeljene podlage za gospodarjenje na vrstno bogatih travnikih, ob upoštevanju naravovarstva in interesov kmetijstva. Na eni strani je preslabo poznavanje načinov kmetovanja, ki so prispevali k ohranitvi vrstno bogatih travnikov, na drugi strani pa tudi ni dovolj novih rešitev, kako sodobno tehnologijo kmetovanja prilagoditi tako, da bo omogočala ohranjanje biotske raznovrstnosti, konkurenčnost kmetovanja na vrstno bogatih travnikih in učinkovito porabo finančnih sredstev, ki se namenjajo ohranjanju biotske raznovrstnosti. Glavni oviri za trajnostno gospodarjenje na vrstno bogatih travnikih so majhni pridelki in slaba kakovost pridelane krme. Pomanjkanje ekonomskega interesa za gospodarjenje na teh travnikih in način, ki je prilagojen ekološkim zahtevam različnih vrst, vodi v smer njihovega intenziviranja ali pa opuščanja, s tem pa se izgublja biotska raznovrstnost travniškega rastlinstva in živalstva.

K ohranjanju biotske raznovrstnosti na globalni ravni prispeva tudi kmetijska biotska raznovrstnost, to je genetska raznolikost sort in vrst kmetijskih rastlin ter pasem domačih živali. Kmetijska biotska raznovrstnost se hitro slabša, število vrst in sort kmetijskih rastlin ter pasem domačih živali se zmanjšuje, uveljavljajo se novi križanci, vse bolj pa tudi gensko spremenjeni organizmi. Z večjo intenzivnostjo kmetovanja se zmanjšuje pridelava tradicionalnih, starih sort in vrst ter s tem povezana genetska in vrstna pestrost. Razlog za to je v uporabi manjšega števila modernih sort, namenjenih intenzivni kmetijski pridelavi, ki večinoma izhajajo iz istega vira in tako omejujejo genetsko raznovrstnost. V Sloveniji postaja reja avtohtonih domačih živali vedno manj privlačna, avtohtone in tradicionalne pasme so ogrožene. Delež živali tujerodnih pasem in križancev s tujerodnimi pasmami se povečuje.

- podnebne spremembe in ekstremni vremenski pojavi;

- pomanjkanje interesa kmetov za prevzemanje naravi prijaznih kmetijskih praks in kmetovanje z neustreznim, prekomernimi vnosi FFS, gnojil in neprimerno obdelavo tal;
- izginjanje malih kmetij, pri katerih proizvodna usmerjenost ni prioriteta;
- opuščanje kmetijske dejavnosti, predvsem reje travojedih živali, na odročnejših območjih, območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost;
- opuščanje kmetovanja in posledično zaraščanje kmetijskih zemljišč – izguba proizvodnega potenciala tal kot tudi habitata za različne vrste;
- nadaljnje širjenje invazivnih in potencialno invazivnih tujerodnih vrst;
- premalo ciljno usmerjena in stabilna zakonodaja ter politika različnih podpor in subvencij;
- nadaljnje slabšanje stanja ogroženih vrst in habitatnih tipov zaradi pritiskov in groženj ostalih sektorjev;
- nadaljnja intenzifikacija in pozidava rodovitnih površin oz. površin, enostavnih za obdelavo;
- izguba genetske pestrosti plemenitih listavcev in jelke zaradi objedanja in prevelike selekcije v fazi mladovja;
- opuščanje reje avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali in pridelave semena lokalnih sort kmetijskih rastlin in njihova uporaba na KMG;
- vedno večje število novih bolezni in škodljivcev rastlin, ki se hitro prilagajajo spremenjenim okoljskim razmeram;
- vnos in širjenje bolezni in škodljivcev rastlin na kmetijske površine in v gozd;
- naraščanje števila napadov velikih zveri na pašne živali.

2.7.1.5 Drugi komentarji

Ni relevantno.

2.7.2 Opredelitev potreb

P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst
P19 Ohranjanje in izboljšanje biotske raznovrstnosti gozdnih habitatov in vrst
P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi
P21 Ohranjanje opraševanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opraševalcev
P22 Zagotavljanje genske raznovrstnosti ter ohranjanje lokalnih pasem in sort

Druge obrazložitve, povezana z oceno potreb.

P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst

Biotska raznovrstnost v Sloveniji v kmetijski krajini upada. K temu najbolj prispeva izguba habitatov, ki je posledica netrajnostnega gospodarjenja s prostorom. Spodbujati je treba ohranjanje in vzpostavljanje ekstenzivnih kmetijskih praks. Kmetijstvo predstavlja največ groženj in pritiskov za habitate, vrste in ptice. Ogrožena so predvsem ekstenzivna travišča, ki jih v nižinah ogroža intenziviranje kmetijske rabe, v hribovskih in gorskih predelih pa zaraščanje. V neugodnem stanju sta dve tretjini travišč habitatov. Na območjih Natura 2000 prihaja do upadanja populacij travniških ptic in metuljev ter slabšanja stanja habitatov, zato je treba usmeriti aktivnosti v ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst.

P19 Ohranjanje in izboljšanje biotske raznovrstnosti gozdnih habitatov in vrst

Ugodno stanje je opredeljeno za 1/5 gozdnih vrst po habitatni direktivi Nature 2000, ter 3/4 površin gozdnih habitatnih tipov. Slabo stanje gozdnih habitatnih tipov je bilo opredeljeno za nekatere »manjšinske« gozdne habitatne tipe in gozdne habitatne tipe s specifičnimi vodnimi režimi. Za izvajanje gozdarskih ukrepov za izboljšanje stanja ogroženih vrst in habitatnih tipov v gozdni krajini na območjih Natura 2000 so namenjena sredstva Gozdnega sklada. Zaradi navedenega Slovenija za ta namen ne bo uporabljala sredstev SN 2023-2027.

P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi

Krajinske značilnosti so ne samo gonilo biotske raznovrstnosti, ampak imajo tudi kulturno in estetsko vrednost. Zagotavljajo mnoge koristi agro-ekosistemom kot širšemu okolju. Krajinske značilnosti, povezane s kmetijsko

dejavnostjo (npr. mejice, omejki, suhozidi, drevesa, jarki, mokrišča in visokodebelni sadovnjaki), so bistvenega pomena za ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti v kmetijskih ekosistemih. Ohranjanje raznolike krajine, za katero je značilen visok delež polnaravnih življenjskih habitatov, kot so travišča in mejice, v kmetijstvu pripomore k naravnemu zatiranju škodljivcev, boljšemu opraševanju in odpornosti na podnebne spremembe. Krajine z ohranjenimi krajinskimi značilnostmi so nosilke nacionalne identitete in potencial za konkurenčni razvoj in kakovost bivanja. Zato je treba zaustaviti izginjanje krajinskih značilnosti in usmeriti aktivnosti v njihovo ohranjanje.

P21 Ohranjanje opraševanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opraševalcev

Divji opraševalci spadajo med ključne vrste kopenskih ekosistemov. Med divjimi opraševalci prevladujejo divje čebele (čmrlji in čebele samotarke) in muhe trepetavke, medtem ko je prispevek metuljev, hroščev in drugih žuželk manjši. Pestrost opraševalcev omogoča zanesljivo opraševanje v kmetijstvu in v drugih naravnih ekosistemih tudi v času slabega vremena, vpliva na količino in kakovost pridelka ter ohranjanje biodiverzitete. Ohranjanje vrstno pestrih travnikov prispeva k ohranjanju opraševalcev. Za divje opraševalce je treba zagotoviti hrano in primerna gnezdišča ter prilagoditi čas uporabe FFS.

P22 Zagotavljanje genske raznovrstnosti ter ohranjanje lokalnih pasem in sort

Lokalne pasme domačih živali (avtohtone in tradicionalne pasme) in lokalne sorte kmetijskih rastlin (avtohtone in tradicionalne sorte) so pomembne za ohranjanje kmetijske biotske raznovrstnosti. Ker jih sodobnejše in produktivnejše pasme in sorte izpodrivajo, so ogrožene, da bodo izgubljene za kmetovanje. Zato je treba spodbujati njihovo ohranjanje. K temu prispeva reja in pridelava lokalnih pasem in sort na KMG, kakor tudi raziskave in pridobivanje podatkov o genskih virih v kmetijstvu, njihova karakterizacija in evalvacija ter ohranjanje ex situ in situ.

2.7.3 Ocena potreb, v povezavi z nacionalnimi okoljskimi in klimatskimi načrti, ki izhajajo iz zakonodajnih instrumentov iz Priloge XI Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb

–Potrebe, ki so bile identificirane v povezavi s specifičnim ciljem 6, so v neposredni povezavi z uresničevanjem ciljev Direktive 2009/147/ES in Direktive 92/43/EGS ter nacionalnih instrumentov, s katerimi se uresničujejo cilji omenjenih direktiv. Direktivi državam članicam nalagata, da preprečijo slabšanje stanja naravnih habitatov in habitatov vrst ter vznemirjanje vrst, za katere so bila območja Natura 2000 določena. Obveznosti obeh direktiv so v celoti prenesene v slovenski pravni red s predpisi o ohranjanju narave. Ob nacionalnih predpisih se za uresničevanje ciljev obeh direktiv in konkretizacijo ukrepanja uporabljata še dva pomembna nacionalna dokumenta: Program upravljanja Natura 2000 območij in Prednostni akcijski okvir za območja Natura 2000, ang. PAF – »Priority Action Framework«. V teh nacionalnih instrumentih so opredeljeni ukrepi, nujni za ohranitev ali ponovno vzpostavitev ugodnega stanja ohranjenosti prednostnih naravnih habitatnih tipov in prednostnih vrst na območjih Natura 2000 ter ocenjene potrebe po sofinanciranju EU (v primeru PAF).

Potrebe iz SC6, zlasti pa P18, P19 ter P20, so relevantne z vidika doseganja ciljev omenjenih EU direktiv, ter se neposredno povezujejo z omenjenimi nacionalnimi instrumenti:
P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst,
P19 Ohranjanje in izboljšanje biotske raznovrstnosti gozdnih habitatov in vrst,
P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi.

2.7.4 Intervencijska strategija

Intervencije, ki bodo naslavljale specifični cilj/ horizontalni cilj

IRP21: Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov
IRP33: Izvajanje izbranih ukrepov na zavarovanih območij
IRP34: Ohranjanje, trajnostna raba in razvoj rastlinskih genskih virov v kmetijstvu
IRP20: Plačila Natura 2000
IRP22: Neproizvodne naložbe, povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027
IRP23: Ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede
INP8: Shema za podnebje in okolje (SOPO)

Ta specifični cilj naslavljata tudi intervenciji **IRP18 – KOPOP** ter **IRP19 – Ekološko kmetovanje**, ki pa sta podrobno opisani v predhodnem poglavju pod specifičnim ciljem 5, zato v tem delu opisov ne podvajamo.

Pregled

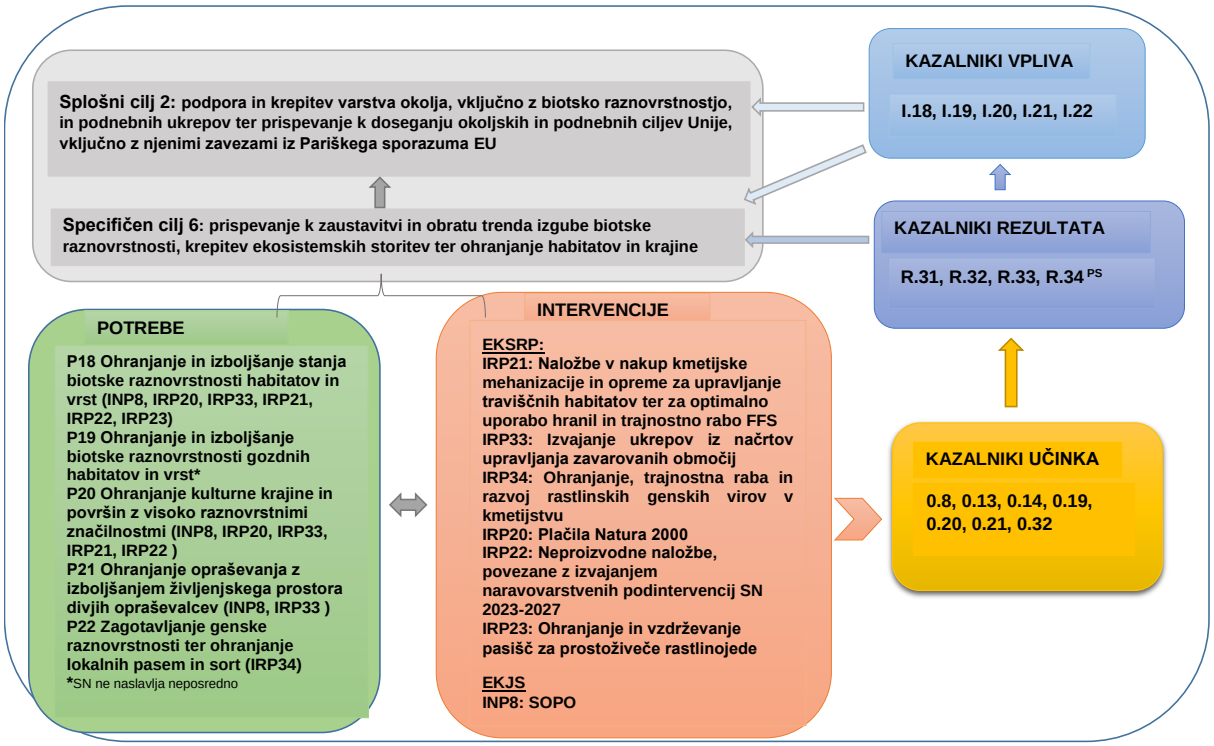

Biotska raznovrstnost v Sloveniji upada. K temu najbolj prispeva izguba habitatov, ki je posledica netrajnostnega gospodarjenja s prostorom. Z vidika kmetijstva in gozdarstva je ohranjanje biotske raznovrstnosti ključnega pomena zaradi različnih ekosistemskih storitev, ki so odvisne od ugodnega stanja kmetijskih, gozdnih in drugih z njimi povezanih ekosistemov, pa tudi zaradi omogočanja trajnostne rabe genskih virov v kmetijstvu. K ohranjanju biotske raznovrstnosti na globalni ravni prispeva tudi kmetijska biotska raznovrstnost, to je genetska raznolikost sort in vrst kmetijskih rastlin ter pasem domačih živali. Kmetijska biotska raznovrstnost se hitro slabša, število vrst in sort kmetijskih rastlin ter pasem domačih živali se zmanjšuje, uveljavljajo se novi križanci, vse bolj pa tudi gensko spremenjeni organizmi. Z večjo intenzivnostjo kmetovanja se zmanjšuje pridelava tradicionalnih, starih sort in vrst ter s tem povezana genetska in vrstna pestrost.

Ohranjanje habitatov in krajine je pomembno tudi za zagotavljanje ekosistemskih storitev. V Sloveniji zaradi raznolikih geografskih razmer in večtisočletnega kultiviranja zemljišč prevladuje mozaična krajina, katere sestavni deli so drobne strukture (vodotoki in drugi vodni pojavi, posamezno drevje ali skupine dreves, žive meje, mejice, suhozidi, drevoredi), ekstenzivne kmetijske površine, mozaični preplet njiv z različnimi kulturami in gozd, s katerim se gospodari trajnostno. Poenostavljanje krajine, ki povzroča izginjanje naravnih struktur in kulturnih elementov v krajini, zmanjšuje mozaičnost in s tem tudi krajinsko pestrost ter biotsko raznovrstnost.

Slovenija je med državami z največjim deležem trajnega travinja v strukturi kmetijskih zemljišč. Analiza podatkov o trajnem travinju je pokazala, da delež trajnega travinja na nacionalni ravni ostaja stabilen, vendar se na nižjih prostorskih ravneh zaradi procesov razvoja kmetijstva travinje spreminja. Zaradi posledično težje strojne obdelave prevladuje travinje na območjih s težjimi pridelovalnimi pogoji. V neugodnem stanju sta dve tretjini traviščnih habitatov. Večji del trajnega travinja v Sloveniji ima značilnosti kmetijskih zemljišč visoke naravne vrednosti. Ohranitev kmetovanja na teh travnikih je v splošnem interesu. Za ohranjanje naravovarstveno pomembnih ekstenzivnih travišč je tako nujno potrebno primerno upravljanje, s pomočjo katerega bi se obdržala oz. povečala biotska raznovrstnost.

Načrtovane sheme za travinje v okviru Sheme za podnebje in okolje (t.i. SOPO) pa tudi določene podintervencije v okviru KOPOP so namenjene ohranjanju ekstenzivnega travinja oz. preprečevanju intenzifikacije rabe le-tega. V okviru ohranjanja ekstenzivnega travinja je poseben poudarek namenjen ohranjanju biotske raznovrstnosti – s ciljem zaščite kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst območij Natura 20000, vezanih na travnike, ter ohranjanju travnikov, ki so vrstno raznoliki in pestri. Ker je ekstenzivno travinje pomembno z vidika zagotavljanja mozaičnosti kmetijske krajine ter preprečevanja opuščanja rabe, se del pod(intervencij) specifično nanaša na zagotavljanje obdelanosti travniških površin na območjih, kjer so naravni pogoji kmetovanja težji (npr.

na večjih strminah). Tako **SOPO kot tudi KOPOP** krepita biodiverziteto ne le na travinju, temveč tudi na njivskih površinah, v trajnih nasadih ter prispevata k ohranjanju kmetijske krajine. Tudi intervencija **Ekološko kmetovanje** s spodbujanjem sonaravnih kmetijskih praks močno prispeva k cilju ohranjanja biotske raznovrstnosti in kmetijske krajine.

Za ohranjanje biotske pestrosti in kmetijske pridelave je zelo pomembno tudi opraševanje žuželk. Le te namreč spadajo med ključne vrste večine kopenskih ekosistemov, njihovo opraševanje je ena najpomembnejših ekosistemskih storitev, pomembnih tako za delovanje naravnih kot kmetijskih ekosistemov.

Za ohranjanje habitatnih tipov in vrst ter njihovih habitatov so ključna **zavarovana območja in območja Natura 2000**. Zavarovana območja, območja Natura 2000 in ekološko pomembna območja pokrivajo skupaj več kot 50 % površine Slovenije. Zavarovana območja so območja narave, kjer je velika biotska, abiotska in krajinska raznovrstnost ter velika gostota in raznolikost naravnih vrednot. Na območjih Natura 2000 prihaja do upadanja populacij travniških ptic in metuljev ter slabšanja stanja habitatov, zato je treba usmeriti aktivnosti v ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst. K temu lahko prispevajo tudi plačila Natura 2000.

V Sloveniji je dolgoletna tradicija trajnostnega, večnamenskega in sonaravnega gospodarjenja z gozdovi. Posledično imamo dobro ohranjenost **gozdnih ekosistemov**, ki so vključena v posebna varstvena območja ohranjanja biotske raznovrstnosti Natura 2000. Vseeno pa so nekateri manjšinski gozdni habitatni tipi v neugodnem ali slabem stanju. Posamezne zaplate travniških površin znotraj gozdne krajine predstavljajo ključne površine namenjene prehrani prostoživečih rastlinojedov. Velika popašenost trajnega travinja s strani prostoživečih živali povzroča kmetovalcem izgubo pridelka in s tem večje tveganje za opuščanje obdelanosti prizadetih kmetijskih zemljišč in celo opustitev kmetovanja. Ker pa se ta zemljišča nahajajo na območju, ki je nadpovprečno gozdnato, bi opuščanje obdelave trajnega travinja , ki je napram deležu gozda že sedaj prisotno v manjšem deležu, ogrozilo tamkajšnjo biodiverziteto.

Intervencije v okviru specifičnega cilja 6: *prispevanje k zaustavitvi in obratu trenda izgube biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine* (SC6) naslavljajo 5 potreb (od tega P22 ni naslovljena neposredno), od skupno 37 identificiranih v okviru SN 2023-2027 in bodo prispevale k uresničevanju splošnega cilja SKP: *podpora in krepitev varstva okolja, vključno z biotsko raznovrstnostjo, in podnebnih ukrepov ter prispevanje k doseganju okoljskih in podnebnih ciljev Unije, vključno z njenimi zavezami iz Pariškega sporazuma.* Intervencije v SC6 naslavljajo neposredno sledeče potrebe: P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst, P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi, P21 Ohranjanje opraševanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opraševalcev in P22 Zagotavljanje genske raznovrstnosti ter ohranjanje lokalnih pasem in sort. Poleg teh potreb v okviru SC6 naslavlja intervencija SOPO še potrebe v okviru SC4: P13 Zmanjšanje izpustov TGP in amonijaka v kmetijstvu in P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu, v okviru SC5 potrebi P14 ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal in P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda ter v okviru SC9: P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin. Intervencija Plačila Natura 2000 pa naslavlja še potrebi v okviru SC1: P1 zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG in P5 Zagotavljanje prehranske varnosti.

Na področju varovanja narave so prenos znanja in fokusirano svetovanje bistvenega pomena za spodbujanje trajnostnega razvoja kmetijstva in gozdarstva ter za uporabo novih tehnologij in proizvodnih praks, kar bo naslovljeno v okviru horizontalnega cilja SN 2023-2027.

Intervencije v okviru SC6 usmerjene prednostno v izboljšanje biotske raznovrstnosti ter zagotavljanje genske raznovrstnosti tudi preko ohranjanja lokalnih pasem in sort, nadalje k ohranjanje kulturne krajine in izboljšanje življenjskega prostora divjih opraševalcev, bodo vplivale na:

- Boljše zagotavljanje ekosistemskih storitev: delež kmetijskih zemljišč s krajinskimi značilnostmi (I.21)
- Krepitev kmetijske biotske raznovrstnosti v kmetijskem sistemu: raznovrstnost kmetijskih rastlin (I.22)
- Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov: tveganja, uporaba in vplivi rabe pesticidov (I.18)
- Povečanje populacij ptic kmetijske krajine: indeks ptic kmetijske krajine (I.19)
- Okrepitev varstva biotske raznovrstnosti: odstotek vrst in habitatov v interesu Skupnosti, povezanih s kmetijstvom s stabilnimi ali naraščajočimi trendi, z razčlenitvijo odstotka za prostoživeče vrste opraševalcev (I.20)

Opis intervencij:

IRP18: Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP)

[intervencija je opisana v predhodnem poglavju za SC 5, zato opisa ne podvajamo]

IRP19: Ekološko kmetovanje
[intervencija je opisana v predhodnem poglavju za SC 5, zato opisa ne podvajamo]

INP8: Shema za podnebje in okolje (SOPO)

Shema za podnebje in okolje naslavljajo sledeče potrebe v okviru SC6:
- P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst
- P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi
- P21 Ohranjanje opraševanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opraševalcev

Poleg teh potreb v okviru SC6 naslavlja intervencija SOPO še potrebe v okviru SC4: P13 Zmanjšanje izpustov TGP in amonijaka v kmetijstvu in P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu, nadalje v okviru SC5 potrebi P14 ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal in P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda ter P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin v okviru SC9.

Shema za podnebje in okolje (SOPO) je proizvodno nevezana podpora v okviru neposrednih plačil I. stebra SKP. V okviru SN 2023-2027 se z upoštevanjem rabata za shemo namenja 15,48 % sredstev nacionalne ovojnice za neposredna plačila. Podpora ima obliko letnega plačila, ki se dodeli tistim upravičencem, ki prostovoljno prevzamejo kmetijske prakse (sheme), ki v skladu z 31.členom Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih. V okviru sheme za podnebje in okolje bo Slovenija izvajala 12 shem in kmetje se prostovoljno odločijo katero shemo iz seznama bodo izvajali, lahko tudi več shem hkrati. Sheme v SOPO se delijo na upravljalske in rezultatske sheme. Upravljalske sheme so: Ekstenzivno travinje, Tradicionalna raba travinja, Stabilizatorji dušika v gnojevki in uporaba dodatkov, Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak, Naknadni posevki in podsevki, Ozelenitev ornih površin preko zime, Konzervirajoča obdelava tal, Uporaba le organskih gnojil za zagotavljanje dušika v trajnih nasadih, Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih, Kompostiranje hmeljevine in Zaplate golih tal za poljskega škrjanca. Rezultatska shema pa je Varstvo gnezd pribe. Učinek SOPO se bo spremljal s kazalnikom: O.8 Število hektarjev ali glav velike živine, ki prejemajo podporo iz shem za podnebje in okolje, uspešnost pa se bo spremljala s sledečimi kazalniki rezultata:
R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost (ciljna vrednost: 93,79 %)
R.6^{PS} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem) (ciljna vrednost: 94,01 %)
R.7^{PS} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem) (ciljna vrednost: 102,28 %)
R.12 Prilagajanje podnebnim spremembam: delež kmetijskih zemljišč (KZU) v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam (ciljna vrednost: 47,79 %)
R.14^{PS} Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij, ali ohranitev ali povečanje skladiščenja ogljika (vključno s trajnim travinjem, trajnimi nasadi s trajno travno rušo, kmetijskimi zemljišči ter mokrišči in šotišči) (ciljna vrednost: 41,40 %)
R.19^{PS} Izboljšanje in zaščita tal: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo in so koristne za upravljanje tal, za izboljšanje kakovosti tal in živih organizmov v tleh (kot so zmanjšanje obdelave tal, pokritost tal s kmetijskimi rastlinami, kolobarjenje, vključno s stročnicami) (ciljna vrednost: 41,37 %)
R.20^{PS} Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij amoniaka (ciljna vrednost: 12,50 %)
R.21^{PS} Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za kakovost vodnih teles (ciljna vrednost: 28,85 %)
R.22^{PS} Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za boljše upravljanje hranil (ciljna vrednost: 33,77 %)
R.31^{PS} Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti, vključno v kmetijskimi praksami z visoko naravno vrednostjo (9,26 %)
R.33 Izboljšanje upravljanja omrežja Natura 2000: delež skupne površine v omrežju Natura 2000, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo (ciljna vrednost: 26,12 %)

R.34[PS] Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za upravljanje krajinskih značilnosti, vključno z živimi mejami in drevesi (ciljna vrednost: 3,46%)
R.24[PS] Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo posebne obveznosti, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov, kot je uhajanje pesticidov (ciljna vrednost: 27,58 %)

Namen posameznih shem:

- **Ekstenzivno travinje:** Namen sheme je ohranjanje vrst ekstenzivnega travinja, preprečevanje degradacije tal in blažitev podnebnih sprememb.
- **Tradicionalna raba travinja:** Namen sheme je varovanje biotske raznovrstnosti, voda in blaženje podnebnih sprememb z ekstenzivnejšo rabo travinja.
- **Stabilizatorji dušika v gnojevki in uporaba drugih dodatkov:** Namen sheme je zaviranje procesa nitrifikacije v tleh, kar prispeva k zmanjšanju izgub dušikovih gnojil iz tal in zmanjšanje deleža metana (TGP) in emisij amonijaka.
- **Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak::** Namen sheme je zmanjševanje izpustov amonijaka in smradu pri gnojenju z živinskimi gnojili, izboljšanje učinkovitosti kroženja dušika in s tem posredno tudi zmanjševanje izpustov toplogrednega didušikovega oksida.
- **Naknadni posevki in podsevki:** Namen sheme je zaščita tal pred erozijo, preprečevanje izpiranja hranil in ostankov fitofarmacevtskih sredstev v poletnem in jesenskem času, povečevanje vsebnosti organske snovi v tleh, izboljšanje rodovitnosti tal.
- **Ozelenitev ornih površin preko zime:** Namen sheme je preprečevanje izpiranja hranil, zmanjšanje onesnaževanja podtalnice, zmanjšanje erozije in izboljšanje rodovitnosti tal.
- **Konzervirajoča obdelava tal:** Namen sheme je ohranjanje strukture tal, zaloge vode in hranil v tleh, povečanje mikrobiološke aktivnosti tal, zmanjševanje erozije, zmanjšanje števila delovnih operacij in s tem neposredne izgube CO2 v ozračje, večji delež organske snovi v tleh in ohranjanje rodovitnosti tal.
- **Zaplate golih tal za poljskega škrjanca:** Namen sheme je ohranjanje poljskega škrjanca (Alauda arvensis).
- **Varstvo gnezd pribe:** Namen sheme je ohranjanje pribe (Vanellus vanellus) z uspešno gnezditvijo na njivah.
- **Uporaba le organskih gnojil za zagotavljanje dušika v trajnih nasadih:** Namen sheme je zmanjšanje količin dušik, s tem pa preprečevanje dodatnega izpiranje dušika v podzemna voda.
- **Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih:** Namen sheme je ohranjanje življenjskega prostora za koristne organizme in izboljšanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih.
- **Kompostiranje hmeljevine:** Namen sheme je preprečevanje nekontroliranega gnitja in samovžiga hmeljevine ter sklenitev krogotoka hranil s pridobivanjem kvalitetne organske mase in njenim vračanjem na kmetijska zemljišča.

IRP20: Plačila Natura 2000

Intervencija IRP20 naslavlja sledeči potrebi:
P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst
P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi
P21 Ohranjanje opraševanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opraševalcev

Poleg tega intervencija naslavlja tudi v potrebi v SC1: P1 zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG in P5 Zagotavljanje prehranske varnosti.

Plačila Natura 2000 nadomestijo upravičencem vse dodatne stroške, izpad dohodka in transakcijske stroške, ki so na zadevnem območju vezani na slabosti, značilne za posamezno območje. Najmanjša površina kmetijske oziroma gozdne parcele za vključitev v intervencijo Natura 2000 plačila je 0,1 ha. Podprta bodo tista kmetijska gospodarstva oziroma tisti lastniki in upravljalci kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki bodo izpolnjevali predpisane pogoje in zahteve. Podpora je letna in krije dodatne stroške in izgubo dohodka zaradi izvajanja zahtev, ki izhajajo iz direktiv 92/43/EGS in 2009/147/ES. Podpora znaša 100 % višine podpore, izračunane po modelni kalkulaciji, dodeli pa se za njivske površine, trajne nasade, trajno travinje, mejice in živali. Vstop v intervencijo je prostovoljen, obveznost izvajanja pa traja najmanj eno leto. Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.13 Število hektarjev, ki prejemajo

podporo v okviru omrežja Natura 2000 ali na podlagi Direktive 2000/60/ES, uspešnost plačil Natura 2000 pa se bo spremljalo s sledečimi kazalniki rezultata:
R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost (ciljna vrednost: 93,79 %)
R.7^{PS} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem) (ciljna vrednost: 102,28 %)

IRP33: Izvajanje izbranih ukrepov na zavarovanih območij

Intervencija IRP33 naslavlja sledeče potrebe:
P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst
P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi
P21 Ohranjanje opraševanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opraševalcev

Intervencija je namenjena spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine. Ta intervencija je predvidena za naslavljanje specifičnih potreb posameznih zavarovanih območij, ki jih s KOPOP ukrepi ne moremo zadovoljivo reševati (npr. ohranjanje gnezdišča določenih vrst povezanih s kmetijsko kulturno krajino) in bodo identificirani v Programu upravljanja z območji Natura 2000 ali v dokumentih sprejetih na podlagi predpisov varstva narave, ki določajo upravljanje zavarovanih območij. Upravičencem zagotavlja nadomestilo za stroške izvajanja in izvajanje ukrepov na kmetijskih in gozdnih površinah na podlagi Programa upravljanja z območji Natura 2000 ali dokumentov sprejetih na podlagi predpisov varstva narave. Plačila v okviru intervencije nadomestijo upravičencem vse stroške izvajanja, dodatne stroške, izpad dohodka in poslovne stroške, ki so na zadevnem območju vezani na izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja. Sodelovanje v partnerstvu je prostovoljno, obveznost izvajanja pa traja pet let. Intervencija se izvaja na naravovarstveno pomembnih zavarovanih območjih. Najmanjša površina kmetijske oziroma gozdne parcele za vključitev v intervencijo je 0,01 ha. Učinek intervencije se bo spremljal s sledečimi kazalnikom: O.32 Število drugih operacij ali enot za sodelovanje, ki prejemajo podporo (razen EIP pod O.1).

Uspešnost izvajanja intervencije pa se bo spremljalo s kazalnikom rezultata:

R.27 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnostnosti, ter doseganje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju (ciljna vrednost: 581)

IRP34: Ohranjanje, trajnostna raba in razvoj rastlinskih genskih virov v kmetijstvu

Intervencija IRP34 naslavlja potrebo:
P22 Zagotavljanje genske raznovrstnosti ter ohranjanje lokalnih pasem in sort

Intervencija je namenjena dejavnostim, ki podpirajo ohranjanje rastlinskih genskih virov *in situ* in *ex situ*, podpira pa vzpostavitev monitoringa rastlinskih genskih virov *in situ* za zelišča (samonikle rastline in divji sorodniki kmetijskih rastlin); pripravo modela varnega hranjenja in pripravo izbora najbolj ogroženih rastlinskih genskih virov za varno hranjenje in za svetovno banko Svalbard in repatriacijo; vzpostavitev genske banke za trajne travnike; nadaljevanje vrednotenja rastlinskih genskih virov (akcesije in lokalne sorte) – poudarek na uporabni vrednosti lokalnih sort in akcesij, izbor genskega materiala za prenos na (ark) kmetije; hranjenje in upravljanje rastlinskih genskih virov iz Javne službe rastlinske genske banke na ark kmetijah (genska banka na kmetijah pod okriljem te službe) – ohranjanje z uporabo ter vzdrževalce lokalnih sort. Začetek izvajanja intervencije bo v letu 2023. Učinek intervencije bomo spremljali s kazalnikom: O.19 Število operacij ali enot, ki podpirajo genske vire, uspešnost intervencije pa bomo spremljali s sledečim kazalnikom rezultata: R.31 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti, vključno v kmetijskimi praksami z visoko naravno vrednostjo (ciljna vrednost: 9,26 %)

IRP21: Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov ter za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS

Intervencija IRP21 naslavlja sledeče potrebe:
P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst

P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi

Intervencija Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov ter za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS podpira okoljsko funkcijo kmetijstva in spodbuja sonaravne kmetijske prakse, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine ter ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter zmanjšanje negativnih vplivov kmetovanja na zrak. Podprta bodo kmetijska gospodarstva, ki se bodo vključila v izvajanje naravovarstvenih podintervencij iz SN 2023-2027. Intervencija vključuje dve podintervenciji: Nakup kmetijske mehanizacije za spravilo krme s travinja in Nakup kmetijske mehanizacije za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS. Gre za obliko nepovratne podpore za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalno podporo (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Učinek intervencije IRP21 se bo spremljal s kazalnikom: O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo. Uspešnost intervencije pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata: R.32 Naložbe povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti (ciljna vrednost: 0,78 %).

IRP22: Neproizvodne naložbe, povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027

Intervencija IRP21 naslavlja potrebi:P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst
P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi

Intervencija Neproizvodne naložbe povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027 vključuje naslednji podintervenciji: Neproizvodne naložbe v ohranjanje ekstenzivnih pašnikov ter Neproizvodne naložbe v ureditev mejic, suhozidov in drugih krajinskih značilnosti ter Neproizvodne naložbe v ureditev zaščite živali na paši pred napadi velikih zveri.

Intervencija podpira okoljsko funkcijo kmetijstva in spodbuja sonaravne kmetijske prakse, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine ter ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter zmanjšanje negativnih vplivov kmetovanja na okolje. Predmet podpore so neproizvodne naložbe v ureditev mejic, suhozidov in drugih krajinskih značilnosti, v ureditev ekstenzivnih pašnikov ter v ureditev zaščite živali na paši pred napadi velikih zveri. Pri izvajanju intervencije se bodo upoštevale določene specifične zahteve iz vidika upravičencev, vrste podprtih naložb oziroma upravičenosti stroškov, ki se bodo določile v skladu z nacionalnimi predpisi. Učinek intervencije bomo spremljali s kazalnikom: O.21 Število neproizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo, uspešnost intervencije pa bomo spremljali s kazalnikom rezultata: R.32 Naložbe povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti (ciljna vrednost: 0,78 %)

IRP23: Ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede

Intervencija IRP23 naslavlja potrebo:
P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst

Namen intervencije Ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede je podpreti ohranjanje in vzdrževanje pašnih površin, ki jih na eni strani uporabljajo kmetje za svojo kmetijsko dejavnost in na drugi strani predstavljajo pašo za prostoživeče rastlinojede živali. S tem bi lahko obdržali ugodno stanje prostoživečih rastlinojedih živali v Sloveniji in ohranili zanimanje kmetovalcev za nadaljnjo rabo kmetijskih zemljišč navkljub, navkljub negativnemu vplivu te paše na pridelek travinja. Upravičenci bodo deležni plačil v obliki pavšale podpore (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Plačila se odobrijo letno na hektar površine. Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.14 Število hektarjev (razen gozdnih zemljišč) ali število drugih enot, za katere veljajo okoljske ali podnebne obveznosti, ki presegajo obvezne zahteve, uspešnost intervencije pa se bo spremljalo s kazalnikom rezultata: R.31 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti, vključno v kmetijskimi praksami z visoko naravno vrednostjo (ciljna vrednost: 9,26 %)

Prispevek intervencij

Intervencije, izbrane v okviru SC6, bodo prispevale k uresničevanju ciljev nacionalne Resolucije »Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021.«:

- ***Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin:*** *Zmanjšanje negativnih vplivov na vode, tla in zrak; prilagajanje in blaženje podnebnih sprememb; varovanje biotske raznovrstnosti; ohranjanje kulturne krajine.*

Nadalje bodo prispevale k izpolnjevanju priporočil EK za Slovenijo za pripravo SN 2023-2027:

- ***Izboljševanje stanja biotske raznovrstnosti*** *zavarovanih habitatov in vrst, tudi divjih opraševalcev,* ***s spodbujanjem ustreznega upravljanja kmetijskih površin****, s podporo praksam upravljanja, katerih namen je vzdrževati ali obnoviti ugodno stanje ohranjenosti habitatov in vrst ter povečati kmetijske površine z visokoraznovrstnimi značilnostmi krajine, s čimer se prispeva k* ***cilju zelenega dogovora EU glede minimalne površine z visokoraznovrstnimi značilnostmi krajine****. Nadaljnja krepitev okoljskih in podnebnih zavez, razvitih in podprtih v okviru SKP, z uporabo različnih instrumentov za izboljšanje njihove učinkovitosti in v skladu s potrebami, opredeljenimi v prednostnem okviru ukrepanja.*
- ***Spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi*** *na gozdnih zemljiščih, krepitev večfunkcionalnosti, varstvo gozdov in obnova gozdnih ekosistemov, zlasti po katastrofičnih dogodkih, za doseganje dobrega stanja habitatov in vrst, povezanih z gozdovi, da se okrepijo ekološke storitve in biotska raznovrstnost ter vzpostavi odpornost na grožnje, kot so vplivi podnebnih sprememb na gozdove.*
- ***Povečevanje odpornosti proti podnebnim spremembam*** *s krepitvijo ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam, da se obravnavajo tveganja suše in toče ter močna erozija prsti, hkrati pa ohrani stanje vodnih virov. Ukrepi bi morali vključevati krepitev zmogljivosti za prilagajanje podnebnim spremembam, podporo praksam za izboljšanje zdravja tal in vzpostavitev sistema za spremljanje kakovosti tal ter naložbe v kmetijske rastline, odporne proti suši, in učinkovitost namakalne infrastrukture.*

Prispevek k ciljem Strategije od »vil do vilic«:

- *Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane;*
- *Zagotavljanje prehranske varnosti*

Navezava na cilje Zelenega dogovora in Strategije za biotsko raznovrstnost do leta 2030:

- *Povečanje zemljišč za biotsko raznovrstnost, vključno s kmetijskimi zemljišči pod izrazito raznovrstnimi kmetijskimi značilnostmi*
- *Izboljšanje stanja zavarovanih habitatov in vrst ter opraševalcev na kmetijskih zemljiščih*

2.7.5 Kjer potrebno, utemeljite za uporabo InvestEU in pričakovan prispevek k specifičnemu cilju

Ni relevantno.

2.7.6 Ali se načrtuje prispevek SKP k programu LIFE

○Da ○**Ne**

2.7.7 Izbor kazalnika(ov) rezultata

Kazalniki rezultata	**Ciljna vrednost**
R.31[PS] Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti, vključno v kmetijskimi praksami z visoko naravno vrednostjo	9,26%
R.32 Naložbe, povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti	0,78%
R.33 Izboljšanje upravljanja omrežja Natura 2000: delež skupne površine v omrežju Natura 2000, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo	26,12 %
R.34[PS] Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za upravljanje krajinskih značilnosti, vključno z živimi mejami in drevesi	3,46%

Utemeljitev ciljev in povezanih mejnikov.

R.31[PS] Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti, vključno v kmetijskimi praksami z visoko naravno vrednostjo

Pri izračunu kazalnika R.31 se upoštevajo naslednje intervencije:

- Ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede
- Sheme za podnebje in okolje
    - Zaplate golih tal za poljskega škrjanca
    - Varstvo gnezd pribe
    - Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih
- Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – podintervencije
    - A.1 Posebni traviščni habitati
    - A.2 Traviščni habitati metuljev
    - A.3 Steljniki
    - A.4 Mokrotni traviščni habitati
    - A.5 Ohranjanje mokrišč in barij
    - A.6 Suhi kraški travniki in pašniki
    - A.7 Visokodebelni travniški sadovnjaki
    - A.8 Strmi travniki
    - A.9 Grbinasti travniki
    - A.10 Ohranjanje mejic
    - A.11 Obvladovanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst
    - A.12 Sobivanje z velikimi zvermi
    - A.13 Planinska paša
    - B.1 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov
    - C.1 Ohranjanje suhih travišč

Kazalnik R.31 količinsko opredeli obseg posebnih obveznosti za podporo ohranjanju ali obnovi biotske raznovrstnosti na kmetijskih zemljiščih. Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede, Shema za podnebje in okolje in ocenjeno površino podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha).

Ciljna vrednost za kazalnik R.31 je 9,26 %.

R.32 Naložbe, povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti

Z namenom naslavljanja obeh potreb (P18 in P20) je predvidena podpora za kmetijska gospodarstva, ki se bodo vključila v izvajanje naravovarstvenih intervencij iz SN 2023-2027. Preko intervencije Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov ter za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS se bo podpiralo okoljsko funkcijo kmetijstva in spodbujalo sonaravne kmetijske prakse, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine ter ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter zmanjšanje negativnih vplivov kmetovanja na zrak. Preko intervencije Neproizvodne naložbe povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027 pa se bo podpiralo neproizvodne naložbe v ureditev mejic, suhozidov in drugih krajinskih značilnosti, v ohranjanje ekstenzivnih pašnikov ter v ureditev zaščite živali na paši pred napadi velikih zveri.

Skupno število kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za naložbe, povezane z biotsko raznovrstnostjo, je ocenjeno na 547 KMG.

Kazalnik R.32 količinsko opredeli pokritosti intervencij, ki zagotavljajo naložbeno podporo v zvezi z biotsko raznovrstnostjo. Vrednost kazalnika je izračunana kot razmerje med pričakovanim številom podprtih KMG znotraj posameznih intervencij in skupnim številom KMG v Sloveniji (kazalnik stanja C.12 Kmetijska gospodarstva v Sloveniji, 69.900 KMG). Pričakovana vrednost za intervencijo:

- Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov ter za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS: podprtih 157 KMG;
- Neproizvodne naložbe, povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027: podprtih 390 KMG.

Ciljna vrednost za kazalnik R.32 je 0,78 %.

R.33 Izboljšanje upravljanja omrežja Natura 2000: delež skupne površine v omrežju Natura 2000, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo

Pri izračunu kazalnika R.33 se upoštevajo naslednje intervencije:
- Ekološko kmetovanje
- Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila
- Sheme za podnebje in okolje

Kazalnik R.33 količinsko opredeli delež območja Natura 2000, ki prejema podporo za zaščito, vzdrževanje in obnovo, ki presega zahteve iz ustreznih načrtov upravljanja območij. Vrednost kazalnika je izračunana kot razmerje med pričakovanim številom podprtih hektarjev z ustreznimi obveznostmi na Natura 2000 območjih in celotni obseg kmetijskih površin v območjih Natura 2000 (kazalnik stanja C. 19 Kmetijska in gozdna zemljišča na območjih Natura 2000, 156.782 ha). Ocena je podana na podlagi preteklih izkušenj v okviru izvajanja PRP 2014-2020, kjer je bil obseg površin v Natura 2000 v okviru izvajanja ukrepov KOPOP in EK v letu 2020 40.950 ha (neto površina).

Ciljna vrednost za kazalnik R.33 je 26,12 %.

R.34^{PS} Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za upravljanje krajinskih značilnosti, vključno z živimi mejami in drevesi

Pri izračunu kazalnika R.34 se upoštevajo naslednje podintervencije intervencije Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila:
- A.5 Ohranjanje mokrišč in barij
- A.6 Suhi kraški travniki in pašniki
- A.7 Visokodebelni travniški sadovnjaki
- A.8 Strmi travniki
- A.9 Grbinasti travniki
- A.10 Ohranjanje mejic
- A.13 Planinska paša

Kazalnik R.34 količinsko opredeli obseg obveznosti za upravljanje krajinskih značilnosti s podporo SKP. Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v podintervencije KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji (kazalnik stanja C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi, 479.820 ha).

Ciljna vrednost za kazalnik R.34 je 3,46 %.

2.7.8 Utemeljitev dodelitve finančnih sredstev

Dodeljena finančna sredstva intervencijam v okviru specifičnih ciljev 4, 5 in 6 znašajo 374.717.022,04 EUR, kar predstavlja 21,07 % vseh razpoložljivih sredstev strateškega načrta SKP 2023-2027. Od tega je 101.804.260,00 EUR oz. 14,89 % vseh sredstev EKJS in 272.912.762,04 EUR oz. 24,93 % vseh sredstev EKSRP.

Dodeljena finančna sredstva za intervencije, načrtovane v okviru specifičnih ciljev 4, 5 in 6, zadostujejo za doseganje opredeljenih ciljev in so skladna s finančnim načrtom.

2.8 SC7 Privabljanje in zadrževanje mladih kmetov in drugih novih kmetov v tem poklicu ter spodbujanje trajnostnega razvoja podjetij na podeželju

2.8.1 Povzetek SWOT analize

PREDNOSTI

Iz preglede stanja izobrazbene strukture izhaja, da je izobrazba mladih kmetov boljša od izobrazbene strukture njihove predhodne generacije. **Mladi kmetje (do 40 let) so bolje izobraženi kot kmetje, ki so stari 41 let in več, hkrati pa se zavedajo potreb po sprotnem pridobivanju novih znanj**. Med mladimi nosilci KMG obstaja tudi **večja pripravljenost za sodelovanje in povezovanje** tako medsebojno kot z znanstvenimi institucijami, kar je razvidno tudi v sodelovanju mladih kmetov v ukrepu M16 Sodelovanje (PRP 2014-2020). **Pri mlajših nosilcih KMG je v primerjavi s starejšimi, opazen trend k večji specializaciji kmetijske proizvodnje**. Večji delež se jih ukvarja z živinorejsko proizvodnjo, manj pa z mešano kmetijsko proizvodnjo, kar lahko prispeva k večji produktivnosti in konkurenčnosti. Najbolj so panožno specializirana KMG, katerih nosilci so v starostni skupini med 35 in 39 let, najmanj pa KMG v starostni skupini nad 65 let. **Pri novih pristopnikih v kmetijstvo ni generacijske obremenitve, saj začenjajo na novo, zato lahko neobremenjeno kmetujejo in izbirajo proizvodno panogo, ki jo lahko tudi zamenjajo**. Mladi kmetje, ki so upravičenci pri podukrepu M06.1 (PRP 2014-2020), imajo **dodatne ugodnosti pri pridobivanju nepovratnih sredstev pri naložbenih ukrepih. Mladi kmetje se pogosto poslužujejo javnih razpisov za pridobitev podpor v okviru javnih razpisov za naložbe** v KMG, pri katerih na osnovno podporo dobijo dodatnih 20 % delež podpore. Pri tem pa je zelo pomembno dejstvo, da **naložbe v tehnološko posodobitev prispevajo k doseganju večje ekonomije obsega in tudi večji produktivnosti KMG**. **Največji ekonomski obseg proizvodnje imajo KMG katerih nosilci so v starostni skupini od 25 do 34 let.** Na posameznih kmetijah se razvijejo najrazličnejša znanja in izkušnje, ki so specifična za vsako kmetijsko gospodarstvo.

Prenosniki, ki si bili dolgoletni nosilci KMG, opravljali kmetovanje kot edini in glavni poklic in najmanj 5 let uveljavljali ukrepe SKP, **imajo veliko specifičnih znanj in izkušenj, ki so potrebna za uspešno in varno kmetovanje na določenem kmetijskem gospodarstvu.** Prenosniki imajo izkušnje in znanje tudi na področju vodenja evidenc in pregleda nad poslovanjem, prilagajanju tržnim zakonitostim, izvajanjem pogodbenih dolžnosti in pravic ter varnosti pri delu. Z vključitvijo prenosnika v medgeneracijski prenos znanja se zagotovi ne samo pomoč mlademu kmetu pri usvojitvi specifičnih znanj, temveč se tudi prizna vrednost dela in prizadevanj prenosnikov na tem kmetijskem gospodarstvu.

- Mladi kmetje so bolje izobraženi kot kmetje, ki so stari 41 let in več, hkrati pa se zavedajo potreb po sprotnem pridobivanju novih znanj.
- Nosilci KMG, ki so mlajši od 44 let obdelujejo KMG z več KZU kot starejši nosilci.
- KMG katerih nosilci so mlajši, imajo večji ekonomski obseg kot KMG starejših nosilcev. Največji ekonomski obseg proizvodnje imajo KMG katerih nosilci so v starostni skupini od 25 do 34 let.
- Med mladimi nosilci KMG obstaja večja pripravljenost za sodelovanje in povezovanje tako medsebojno kot z znanstvenimi institucijami, kar se v obdobju izvajanja PRP 2014-2020 kaže v sodelovanju mladih kmetov v ukrepu M16 Sodelovanje.
- Večja specializacija kmetijske proizvodnje mladih kmetov, njihove naložbe v tehnološko posodobitev prispevajo k doseganju ekonomije večjega obsega in večji produktivnosti KMG.
- Prenosniki, ki si bili dolgoletni nosilci KMG, opravljali kmetovanje kot edini in glavni poklic in najmanj 5 let uveljavljali ukrepe SKP, imajo veliko specifičnih znanj in izkušenj, ki so potrebna za uspešno in varno kmetovanje na določenem kmetijskem gospodarstvu.
- Mladi kmetje, ki so upravičenci pri podukrepu M06.1, imajo dodatne ugodnosti pri pridobivanju nepovratnih sredstev pri naložbenih ukrepih. Mladi kmetje se pogosto poslužujejo javnih razpisov za pridobitev podpor v okviru javnih razpisov za naložbe v KMG, pri katerih na osnovno podporo dobijo dodatnih 20 % delež podpore.
- Pri novih pristopnikih v kmetijstvo ni generacijske obremenitve, saj začenjajo na novo, zato lahko neobremenjeno kmetujejo in izbirajo proizvodno panogo, ki jo lahko tudi zamenjajo.

SLABOSTI

V Sloveniji je razmerje kmetov mlajših od 35 let v primerjavi s kmeti starimi nad 65 let 0,15, kar nas uvršča v spodnjo polovico med državami članicami EU. **Povprečna starost nosilca KMG je leta 2016 znašala 57 let, kar je skoraj 7 let več od povprečne starosti polnoletnih prebivalcev** Slovenije in se ne znižuje. Starostna struktura nosilcev kmetijskih gospodarstev v Sloveniji je neugodna, saj je bilo leta 2016 le 16,8 % nosilcev mlajših od 44 let in kar 57,3 % nosilcev starejših od 55 let. **Dobre štiri petine kmetijskih zemljišč imajo v upravljanju nosilci stari 41 let in več.** Starejši nosilci kmetijskih gospodarstev imajo v povprečju manjše kmetije v primerjavi z ostalimi starostnimi skupinami, mlajši gospodarji pa imajo večje kmetije, tako po obsegu KZU kot po standardnem prihodku. Mladim kmetom je dostop do virov financiranja pogosto otežen, še posebej, dokler ne postanejo lastniki nepremičnin. **Majhno je tudi število kreditnih institucij v Sloveniji, ki nudijo posojila za namen kmetijstva. Delež zavrnjenih posojilnih vlog kmetijskega sektorja v slovenskih bankah je med 19 in 21 %**, kar Slovenijo uvršča nad povprečje EU. **Ni vzpostavljenih sistemskih rešitev za finančno varnost prenosnikov**, kar zavira hitrejši prenos KMG na mlade prevzemnike. **Kar štirje od petih prevzemnikov ne zamenjajo glavne dejavnosti kmetovanja glede na svoje predhodnike, sedem od desetih pa jih ne zamenja proizvodne metode**, iz česar sklepamo, da obstaja generacijska obremenitev prevzemnikov glede načina kmetovanja, oziroma je ni možno zamenjati zaradi potrebnega prevelikega finančnega vložka. **Nepovratna sredstva niso dostopna vsem, ki želijo kmetovati, še posebej KMG, ki kmetujejo v najtežjih pogojih na visoki nadmorski višini in na strmih terenih**. **Skoraj tretjina vseh kmetov na javnih razpisih za ugodna posojila za namen kmetijstva, ki jih razpisuje RRS, ni uspešna** zaradi nedoseganja vstopnega pogoja kreditne sposobnosti, neizkazovanja ustreznega zavarovanja ali pa nedoseganja zadostnega števila točk pri merilih za dodeljevanje posojil.

Mladi kmetom kljub dobri formalno pridobljeni izobrazbi primanjkuje poslovnih znanj in finančnih spretnosti, kar jim omejuje dostop do posojil. Ovire jim predstavljajo tudi **pomanjkanje poslovne in kreditne sposobnosti ter pomanjkanje dobro vzpostavljenega poslovnega odnosa z bankami**. **Prihodek v kmetijstvu je za mlade neprivlačen, saj v povprečju močno zaostaja za prihodkom izven kmetijstva.** Posledice tega nakazuje tudi podatek, da se **zmanjšuje število vpisov v vse stopnje izobraževanj s področja kmetijstva in biotehnike. Kar desetina mladih kmetov, ki so prejeli višji znesek podpore iz naslova podukrepa M06.1 (PRP 2014-2020), po preteku obveznosti ni več vključena v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje** iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti na prevzetem KMG. **Evidenca opuščenih kmetij in zemljišč na nivoju države ne obstaja**, zaradi česar imajo mladi kmetje in tudi potencialni novi pristopniki v kmetijstvo težave pri dostopu do kmetijskih zemljišč. **V praksi tudi ni na voljo specializiranih storitev svetovanja za postopke prenosa KMG,** ki bi koristili tako prenosniku kot prevzemniku. Več kot polovica upravičencev pri podukrepu M06.1 je v starostni skupini med 30 in 40 let, ker se **prenosniki ne odločajo za bolj zgodnji prenos kmetijskih gospodarstev na mlajšo generacijo.** Mladi kmetje v Sloveniji imajo **v primerjavi z mladimi kmeti v Avstriji štirikrat več delovnih nesreč in v primerjavi z Nemčijo šestnajstkrat več delovnih nesreč.**

Največji delež slovenskega ozemlja zavzemajo podeželske občine, katerih gostota poseljenosti se je v zadnjih desetih letih zmanjšala za 5 % zaradi izseljevanja prebivalcev in negativnega naravnega prirasta. Na slabšo demografsko strukturo podeželja vpliva tudi **izseljevanje mladih v regionalna razvojna središča, za bolje plačanimi delovnimi mesti.** Pri dostopu do informacij in dodatnih znanj si predvsem mladi pomagajo z internetom. **Slabša pokritost z internetom na podeželju onemogoča uporabo sodobnih digitalnih tehnologij kar vpliva tudi na produktivnost.**

- Povprečna starost nosilca KMG je leta 2016 znašala 57 let, kar je skoraj 7 let več od povprečne starosti polnoletnih prebivalcev Slovenije in se ne znižuje.
- Dobre štiri petine kmetijskih zemljišč imajo v upravljanju nosilci stari 41 let in več.
- Prihodek v kmetijstvu je za mlade neprivlačen, saj v povprečju močno zaostaja za prihodkom izven kmetijstva.
- Več kot polovica upravičencev pri podukrepu M06.1 je v starostni skupini med 30 in 40 let, ker se prenosniki ne odločajo za bolj zgodnji prenos kmetijskih gospodarstev na mlajšo generacijo.
- Mladim kmetom kljub dobri izobrazbeni strukturi primanjkuje specifičnih znanj, predvsem pri vodenju administrativnih zadev vezanih na kmetijsko gospodarstvo in ukrepe SKP.

- Mladi kmetje v Sloveniji imajo v primerjavi z mladimi kmeti v Avstriji štirikrat več delovnih nesreč in v primerjavi z Nemčijo šestnajstkrat več delovnih nesreč.
- Zmanjšuje se število vpisov v vse stopnje izobraževanj s področja kmetijstva in biotehnike.
- Mladim kmetom je dostop do virov financiranja pogosto otežen, še posebej, dokler ne postanejo lastniki nepremičnin.
- Mladi kmetom kljub dobri formalno pridobljeni izobrazbi primanjkuje poslovnih znanj in finančnih spretnosti, kar jim omejuje dostop do posojil. Ovire jim predstavljajo tudi pomanjkanje poslovne in kreditne sposobnosti ter pomanjkanje dobro vzpostavljenega poslovnega odnosa z bankami.
- V Sloveniji je majhno število kreditnih institucij, ki nudijo posojila za namen kmetijstva.
- Delež zavrnjenih posojilnih vlog kmetijskega sektorja v slovenskih bankah je med 19 in 21 %, kar Slovenijo uvršča nad povprečje EU.
- Ni sistemskih rešitev za finančno varnost prenosnikov, kar zavira hitrejši prenos KMG na mlade prevzemnike.
- Kar štirje od petih prevzemnikov ne zamenjajo glavne dejavnosti kmetovanja glede na svoje predhodnike, sedem od desetih pa jih ne zamenja proizvodne metode, iz česar sklepamo, da obstaja generacijska obremenitev prevzemnikov glede načina kmetovanja, oziroma je ni možno zamenjati zaradi potrebnega prevelikega finančnega vložka.
- Nepovratna sredstva niso dostopna vsem, ki želijo kmetovati, še posebej KMG, ki kmetujejo v najtežjih pogojih na visoki nadmorski višini in na strmih terenih.
- Skoraj tretjina vseh kmetov na javnih razpisih za ugodna posojila za namen kmetijstva, ki jih razpisuje RRS, ni uspešna zaradi nedoseganja vstopnega pogoja kreditne sposobnosti, neizkazovanja ustreznega zavarovanja ali pa nedoseganja zadostnega števila točk pri merilih za dodeljevanje posojil.
- Kar desetina mladih kmetov, ki so prejeli višji znesek podpore iz naslova podukrepa M06.1, po preteku obveznosti ni več vključena v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti na prevzetem KMG.
- Največji delež slovenskega ozemlja zavzemajo podeželske občine, katerih gostota poseljenosti se je v zadnjih desetih letih zmanjšala za 5 % zaradi izseljevanja prebivalcev in negativnega naravnega prirasta.
- Izseljevanje mladih v regionalna razvojna središča, za bolje plačanimi delovnimi mesti, povzroča slabšo demografsko strukturo podeželja.
- Slabša pokritost z internetom onemogoča uporabo sodobnih digitalnih tehnologij za večjo produktivnost.
- Evidenca opuščenih kmetij in zemljišč na nivoju države ne obstaja, zaradi česar imajo mladi kmetje in tudi potencialni novi pristopniki v kmetijstvo težave pri dostopu do kmetijskih zemljišč.
- Ni razvitih specializiranih storitev svetovanja za postopke prenosa KMG.

PRILOŽNOSTI

S ciljem doseči generacijsko pomladitev nosilcev KMG je smiselno **spodbuditi povečanje števila nosilcev KMG starih do 40 let in s tem ublažiti hitrost povečevanja povprečne starosti nosilcev KMG, oziroma jo znižati. Za zgodnejšo odločitev glede prenosa KMG mladim,** z namenom zagotovitve socialne varnosti **bi pomagale tudi** spodbude iz drugih EU skladov (npr. ESS).

Mladim kmetom je treba omogočiti lažji dostop do potrebnih sredstev za naložbe, ki jih morajo izvesti ob zagonu kmetijske dejavnosti. Pri tem ima pomembo vlogo tudi **sprememba zakonodaje**: prednost pri najemu/nakupu kmetijskih zemljišč za mlade kmete. Pripravljen je predlog spremembe Zakona o kmetijskih zemljiščih na način, da se mladim kmetom olajša promet s kmetijskimi zemljišči, gozdovi in kmetijami. Prav tako je predlagan tak prednostni vrstni red predkupnih upravičencev, ki naj bi omogočil lažji dostop do kmetijskih zemljišč, ki so naprodaj.

Mladi se soočajo s težavami pri dostopu do finance, zato je mladim prevzemnikom treba **omogočiti dostop do kreditov, prilagojenih za mlade prevzemnike kmetij.** Prvo leto po **prevzemu se prevzemniku olajša kmetovanje z ugodnostmi** npr. oprostitvijo plačila davkov. Za dolgoročno ohranitev kmetijske dejavnosti je

pomembno **kreiranje delovnega mesta na prevzetem KMG, ki bi zagotavljalo dolgoročno zaposlitev mladega kmeta** kot tudi nadaljevanje s spodbudami mladim kmetom tudi preko izplačil na I. stebru SKP. Novim pristopnikom v kmetijstvo, ki ne izhajajo z družinskih kmetij ali pa niso prevzemniki družinske kmetije, želijo pa kmetovati, vendar nimajo zagonskih sredstev je tudi treba omogočiti dostop do podpor. S podporo mladim kmetom in novim pristopnikom želimo spodbuditi konkurenčnost slovenskega kmetijstva ter prispevati k zagotavljanju varne oskrbe s hrano tudi v prihodnje.

Med prevzemnikom in prenosnikom je treba **spodbuditi in omogočiti prenos znanja in izkušenj, specifičnih za KMG, ki ga je prevzel mladi kmet, kot tudi medsebojno pomoč, ohranjanje pozitivnega odnosa** in hkrati podati priznanje prenosniku za njegovo preteklo delo na KMG. Za namen izboljšanja in prenosa znanja in potrebna **vzpostavitev novih modulov neformalnih izobraževanj preko AKIS-a za kmete** s področja celovitih usposabljanj za bolj uspešno upravljanje KMG, poslovnih znanj in finančnih spretnosti, tehnologije pridelave in prireje, digitalizacije v kmetijstvu, podjetništva, trženja, povezovanja, financ in davkov, lažje uvajanje novih tehnologij, varnosti pri delu in predhodna usposabljanja glede možnosti pridobivanja javnih sredstev s področja skupne kmetijske politike**. Za namen krepitve medgeneracijskih odnosov na KMG je smiselna vzpostavitev novih oblik svetovanj pri javni kmetijski svetovalni službi**. S promocijo in osveščanjem pa je treba **izboljšati odnos širše javnosti do poklica kmeta z informiranjem o pomembnosti kmetijstva in vlogi kmeta, z oskrbo z lokalno pridelano hrano.**

- Spodbuditi povečanje števila nosilcev KMG starih do 40 let in s tem ublažiti hitrost povečevanja povprečne starosti nosilcev KMG, oziroma jo znižati.
- Omogočiti lažji dostop do potrebnih sredstev za naložbe, ki jih morajo mladi kmetje izvesti ob zagonu kmetijske dejavnosti.
- Izboljšati odnos javnosti do poklica kmeta z informiranjem nekmečkega prebivalstva o pomembnosti kmetijstva in vlogi kmeta za oskrbo z lokalno pridelano hrano.
- Kreiranje delovnega mesta na prevzetem KMG, ki bi zagotavljalo dolgoročno zaposlitev mladega kmeta.
- Vzpostavitev novih modulov neformalnih izobraževanj preko AKIS-a za kmete s področja celovitih usposabljanj za bolj uspešno upravljanje KMG, poslovnih znanj in finančnih spretnosti, tehnologije pridelave in prireje, digitalizacije v kmetijstvu, podjetništva, trženja, povezovanja, financ in davkov, lažje uvajanje novih tehnologij, varnosti pri delu in predhodna usposabljanja glede možnosti pridobivanja javnih sredstev s področja skupne kmetijske politike.
- Omogočiti tudi dostop do podpor novim pristopnikom v kmetijstvo, ki ne izhajajo z družinskih kmetij ali pa niso prevzemniki družinske kmetije, želijo pa kmetovati, vendar nimajo zagonskih sredstev.
- Omogočiti dostop do kreditov, prilagojenih za mlade prevzemnike kmetij.
- Vzpostavitev novih oblik svetovanj pri javni kmetijski svetovalni službi za namen medgeneracijskih odnosov na KMG.
- Nadaljevanje spodbud mladim kmetom tudi preko izplačil na I. stebru SKP.
- Omogočiti prenos znanja in izkušenj, specifičnih za KMG, ki ga je prevzel mladi kmet, kot tudi medsebojne pomoči, ohranjanja pozitivnega odnosa in hkrati priznanje prenosniku za njegovo preteklo delo na KMG.
- Spodbude prenosnikom za zgodnejšo odločitev glede prenosa KMG mladim z namenom zagotovitve socialne varnosti, iz drugih skladov (npr. Evropskega socialnega sklada)
- Prvo leto po prevzemu se prevzemniku olajša kmetovanje z ugodnostmi npr. oprostitvijo plačila davkov.
- Spremembe zakonodaje: prednost pri najemu/nakupu kmetijskih zemljišč za mlade kmete.

NEVARNOSTI

S staranjem prebivalstva se srečujemo tako na globalni kot tudi na nacionalni ravni. Staranje celotne družbe in rast povprečne starosti prebivalcev posledično nezadržno povzroča tudi **staranje kmečkega prebivalstva**. **Zaradi podnebnih sprememb in pojava katastrofičnih dogodkov**, ki se periodično ponavljajo in slabijo gospodarski položaj KMG je **kmetijska proizvodnja nepredvidljiva in nestabilna**.

Predvidena prenova politike obdavčitve nepremičnin bi lahko predstavljala dodatno finančno obremeni kmetov. Predviden nepremičninski davek kot osnovo zajema davčno vrednost nepremičnine, izračunano s strani Geodetske uprave Republike Slovenije v okviru množičnega vrednotenja nepremičnin. Zaradi predvidene spremembe načina obdavčitve nepremičnin je med kmeti zaznati bojazen, da bo tovrsten davek močneje kot do sedaj obremenil lastnike kmetijskih in gozdnih zemljišč in drugih kmetijskih nepremičnin.

Do prenosa lastništva KMG v praksi prihaja prepozno. **Pozen prevzem KMG** je lahko tudi **razlog, da si je mladi kmet že našel zaposlitev izven prevzetega KMG. Morebiten spor med prenosnikom in prevzemnikom** lahko tudi posledično **otežuje sobivanje na družinski kmetiji kot tudi prenos znanja in izkušenj.** Mlademu kmetu kljub načeloma boljši formalni izobrazbi manjka praktičnih izkušenj, Mladi kmetje se soočajo tudi s **preambicioznimi oz. nerealno zastavljeni cilji v poslovnih načrtih,** ki zaradi neizkušenosti in neprevidnosti še dodatno finančno obremenijo.

Zaradi nestabilnosti kmetijske proizvodnje in dohodkov, obstaja **nevarnost opuščanja kmetijske dejavnosti oziroma vključenosti v zavarovanja iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti po izplačilu zadnjega obroka podpore.**

- Staranje celotne družbe in rast povprečne starosti prebivalcev, kar posledično nezadržno povzroča tudi staranje kmečkega prebivalstva.
- Opuščanje kmetijske dejavnosti oziroma vključenosti v zavarovanja iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti po izplačilu zadnjega obroka podpore.
- Preambiciozno - nerealno zastavljeni cilji v poslovnih načrtih, ki zaradi neizkušenosti in neprevidnosti mladega kmeta še dodatno finančno obremenijo.
- Nepredvidljivost kmetijske proizvodnje zaradi katastrofičnih dogodkov, ki se periodično ponavljajo in slabijo gospodarski položaj KMG.
- Predvidena prenova politike obdavčitve nepremičnin bi lahko predstavljala dodatno finančno obremeni kmetov.
- Spor med prenosnikom in prevzemnikom, posledično otežen prenos znanja, izkušenj in sobivanje na družinski kmetiji.

2.8.1.1 Drugi komentarji

Ni relevantno.

2.8.2 Opredelitev potreb, vključno z odnosom do generacijske prenove

P23 Učinkovita generacijska pomladitev nosilcev kmetijskih gospodarstev
P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju
P25 Zagotavljanje lažjega dostopa do ustreznih finančnih virov

Druge obrazložitve, povezana z oceno potreb.

P23 Učinkovita generacijska pomladitev nosilcev kmetijskih gospodarstev

Povprečna starost nosilca KMG je leta 2016 znašala 57 let, kar je skoraj 7 let več od povprečne starosti polnoletnih prebivalcev Slovenije in se ne znižuje. Delež mladih gospodarjev v Sloveniji je 4,6 %, kar nas uvršča pod povprečje EU–28, kjer je ta delež 6 %. Delež nosilcev KMG starih pod 35 let se je v obdobju med letoma 2010 in 2016 povečal za 0,3 %, hkrati pa se je delež nosilcev starih med 35 in 44 let zmanjšal za skoraj 2 %, za 2,5 % se je v istem obdobju povečal delež nosilcev starih med 55 in 64 let. Starejši nosilci KMG v povprečju obdelujejo manjša KMG v primerjavi z ostalimi starostnimi skupinami, mlajši nosilci pa imajo večja KMG, tako po obsegu KZU kot po

standardnem prihodku. Podatki o številu podprtih mladih kmetov iz naslova podpor za zagon dejavnosti na II. stebru in shem za mlade na I. stebru SKP kažejo na ugoden vpliv podpor k pospešenemu prenosu KMG na mlajše generacije. Tudi v prihodnje ostaja potreba spodbuditi povečanje števila mladih kmetov in s tem zmanjšati povprečno starost nosilcev KMG ali vsaj ublažiti sedanje strmo naraščanje povprečne starosti. Dodeljevanje podpor mladim kmetom bo prispevalo h generacijski prenovi nosilcev KMG, saj pomembno vpliva na odločitve mladih kmetov za prevzem KMG in nadaljevanje kmetijske dejavnosti in s tem k zmanjšanju izseljevanja v regionalna razvojna središča, hkrati pa k zagotovitvi kvalitetne, lokalno pridelane hrane. Glede na majhen delež mladih kmetov, ki se ukvarjajo z ekološkim kmetovanjem, jih je v prihodnje k tovrstnemu načinu pridelave potrebno dodatno spodbuditi.

P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju

Demografske spremembe, dneve migracije in odseljevanje s podeželja zmanjšujejo ponudbo delovne sile na podeželju, kar lahko v prihodnosti postane omejitveni dejavnik za gospodarski razvoj. Po drugi strani pa se dosežena stopnja izobrazbe izboljšuje. Problem odseljevanja s podeželja in dnevnih migracij je potrebno reševati s spodbujanjem gospodarske aktivnosti na podeželju in ustvarjanjem ugodnega podjetniškega okolja ter kvalitetnih delovnih mest. Zagotoviti je potrebno podporo mikro in malim podjetjem ter kmetijam z dopolnilno dejavnostjo, ki svoj razvoj povezujejo z aktivacijo endogenih potencialov na podeželju in s tem ustvarjajo pogoje za ohranitev obstoječih in vzpostavitev novih delovnih mest kot tudi dodaten vir dohodka na podeželju. Dejstvo je, da imajo največji ekonomski obseg proizvodnje nosilci kmetijskih gospodarstev stari od 25 do 34 let. Delovno mesto na kmetijskem gospodarstvu zahteva veliko znanj, ter psihofizičnih sposobnosti. Veliko število mladih kmetov ima potrebo in možnost na prevzetem KMG vzpostaviti delovno mesto. Z ustrezno podporo bo olajšana vzpostavitev delovnega mesta za mlade kmete, hkrati bo imela podpora dolgoročen učinek.

P25 Zagotavljanje lažjega dostopa do ustreznih finančnih virov

Povprečna starost fizičnih oseb – upravičencev podukrepa M04.1 je 40 let; če je bilo še v obdobju izvajanja PRP 2007-2013 v ukrep 121 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev vključenih 33 % upravičencev iz ukrepa 112 Pomoč mladim prevzemnikom kmetij, pa je v tekočem programskem obdobju v podukrepu M04.1 v starostni skupini do 40 let 57 % upravičencev iz podukrepa M06.1. K privlačnosti podukrepa M04.1 prispeva dodaten delež podpore za mlade kmete. Povprečna neto naložba na kmetijo, katere nosilec je star do vključno 40 let, je 68.180,2 EUR. Medtem, ko je povprečna neto naložba na kmetijo, katere nosilec je star 41 let in več 45.709,0 EUR. Zato sklepamo, da imajo mladi večje potrebe po zagonskih sredstvih in tudi bolj izdatno ter pogumno vlagajo v svoja KMG v začetnem obdobju kmetovanja, svoj vpliv ima pri tem gotovo tudi dodatni delež sofinanciranja. Mladi kmetje vlagajo več sredstev v ureditev in vzdrževanje nepremičnin namenjenih za kmetijsko dejavnost ter nakup nove kmetijske mehanizacije ter strojne in transportne opreme za prevoz živali in surovin ter v ureditve ali vzdrževanje nepremičnin za kmetijsko dejavnost, nakup pripadajoče opreme za kmetijsko proizvodnjo, ureditev greznic in čistilnih naprav, nakup IKT in strojne opreme, kot upravičenci stari 41 let in več. Pri pridobivanju ugodnih posojil za namen kmetijstva imajo mladi nosilci KMG težave zaradi nedoseganja vstopnih pogojev kreditne sposobnosti, neizkazovanja ustreznega zavarovanja ali nedoseganja vstopnega praga točk, zato bi uvedba finančnih instrumentov močno olajšala dostop mladih kmetov do financ.

2.8.3 Intervencijska strategija.

Intervencije, ki bodo naslavljale specifični cilj/ horizontalni cilj

INP9: Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete
IRP24: Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov

Pregled

INTERVENCIJSKA STRATEGIJA ZA SPECIFIČNI CILJ 7

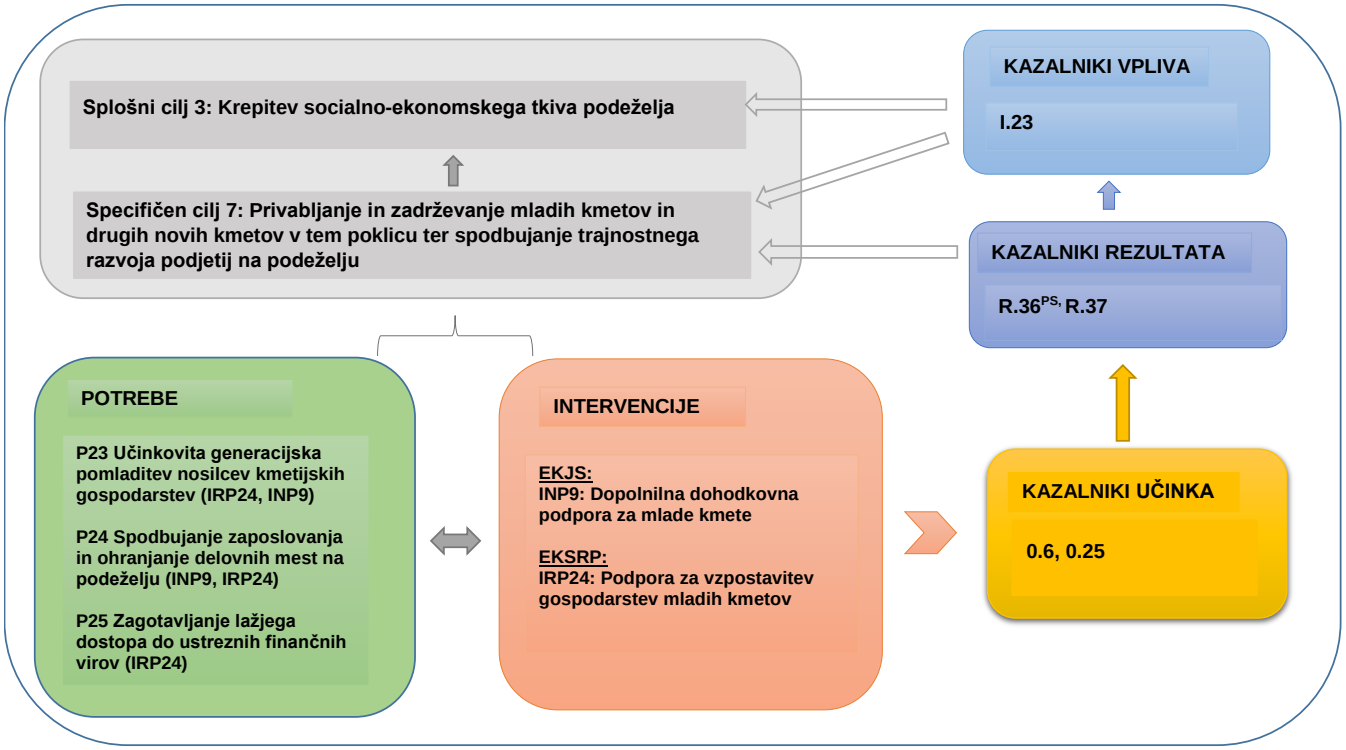

Starostna struktura nosilcev KMG vpliva na produktivnost dela v kmetijstvu. Slovenija se sooča z neugodno starostno strukturo nosilcev KMG. Tudi v prihodnje ostaja potreba spodbuditi povečanje števila mladih kmetov in s tem zmanjšati povprečno starost nosilcev KMG ali vsaj ublažiti sedanje strmo naraščanje povprečne starosti. Zaznati je tudi trend izseljevanja mladih iz podeželja. Prihodek kmetijstva je za mlade neprivlačen, saj v povprečju zaostaja za prihodkom v drugih gospodarskih dejavnostih. Drugače pa so mladi kmetje bolj dovzetni za tehnološke posodobitve in bolj pripravljeni za sodelovanje in povezovanje. Za ohranitve in razvoj kmetijstva si želimo učinkovite generacijske pomladitve KMG.

Mladi kmetje se soočajo s težavami pri dostopu do finančnih virov. Večino zemljišč naenkrat prejmejo z medgeneracijskim prenosom družinskih kmetij, ko postanejo tudi lastniki zemljišč in zgradb na KMG. Za ohranitve in razvoj kmetijstva je treba spodbujati učinkovito generacijsko prenovo nosilcev KMG. Namreč pri mlajših nosilci KMG je zaznati trend k večji specializaciji, večja je ekonomija obsega, kar lahko prispeva k večji produktivnosti in konkurenčnosti. Mladi kmetje se spopadajo tudi z ovirami pri dostopu do zemljišč, ki dosegajo visoke cene, posojil, naravnimi razmerami za kmetovanje ter medgeneracijskimi trenji. K temu lahko pozitivno prispeva dopolnila dohodkovna podpora (sredstva EKJS), ki mladim kmetom po začetni vzpostavitvi predstavlja dodatno finančno podporo, podporo razvoju podeželja, ohranja delovna mesta, krepi sodelovanje in omogoča tehnološki razvoj. K ohranitvi delovnih mest in razvoju KMG pa bo dodatno prispevala podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov (sredstva EKSRP).

Intervenciji v okviru specifičnega cilja 7: *Privabljanje in zadrževanje mladih kmetov in drugih novih kmetov v tem poklicu ter spodbujanje trajnostnega razvoja podjetij na podeželju (SC7)* naslavljata 3 potrebe, od skupno 37 identificiranih v okviru SN 2023-2027 in bodo prispevali k uresničevanju splošnega cilja SKP*: Krepitev socialno-ekonomskega tkiva podeželja.* Intervenciji naslavljata neposredno sledeče potrebe: P23 Učinkovita generacijska pomladitev nosilcev kmetijskih gospodarstev, P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju in P25 Zagotavljanje lažjega dostopa do ustreznih finančnih virov. Intervencija Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete se vsebinsko navezuje tudi na specifični cilj 1 in potrebo P1 Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG. Za uspešno vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov pa je pomembna tudi izmenjava znanja in izkušenj, zato je pomembna povezava in dopolnjevanje SC 7 tudi s horizontalnim ciljem SKP in potrebo P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij. Med mladimi obstaja večja pripravljenost za prestrukturiranje, modernizacijo in razvoj kmetijske dejavnosti. Dovzetni so tudi za povezovanje in sodelovanje in s tem lažje pridejo do prenosa znanj in informacij.

Intervencije bodo usmerjene prednostno usmerjene v podporo mladim kmetov in bodo vplivale na:
- Privabljanje mladih kmetov: razvoj števila novih upraviteljev kmetij in števila novih mladih upraviteljev kmetij, vključno z razčlenitvijo po spolu (kazalnik I.23)

Opis intervencij:

INP9: Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete

Intervencija INP9: Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete naslavlja potrebi:
P23 Učinkovita generacijska pomladitev nosilcev kmetijskih gospodarstev
P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju

Intervencija naslavlja tudi potrebo v okviru SC1: P1 Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja.

Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete ima obliko letnega nevezanega plačila na upravičen hektar in je namenjena mladim kmetom, ki začenjajo s kmetijsko dejavnostjo. Dodeli se lahko največ za obdobje petih let. Podpora olajša zagon dejavnosti, strukturno prilagoditev, poveča vitalnost kmetijskih gospodarstev mladih kmetov, poveča konkurenčnost in trajnost v najranljivejši fazi razvoja podjetniške zamisli, s čimer je spodbujena generacijska pomladitev. Vzpostavitev in razvoj novih gospodarskih dejavnosti v kmetijskem sektorju s strani mladih kmetov sta namreč finančno zahtevna. Učinek intervencije INP9 se bo spremljal s kazalnikom: O.6 Število hektarjev, ki prejemajo dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete.

Uspešnost intervencije INP9: Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete se bo spremljalo s sledečimi kazalniki rezultata:
R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost
R.6^{PS} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem)
R.7^{PS} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)
R.36^{PS} Generacijska pomladitev: število mladih kmetov, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP, vključno z razčlenitvijo po spolu (ciljna vrednost: 3.629)
R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP (ciljna vrednost: 720)

IRP24: Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov

Intervencija IRP24: Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov naslavlja potrebe:
P23 Učinkovita generacijska pomladitev nosilcev kmetijskih gospodarstev
P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju
P25 Zagotavljanje lažjega dostopa do ustreznih finančnih virov

Intervencija Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov pomembno prispeva k zgodnejši odločitvi mladih kmetov za prevzem KMG in s tem h generacijski pomladitvi vodij KMG, nadaljevanju kmetijske dejavnosti na KMG in posledično tudi k zmanjšanju izseljevanja iz podeželskih območij. Cilji intervencije so izboljšanje starostne strukture kmetijskih gospodarstev, izboljšanje konkurenčnosti kmetijskih gospodarstev in vzpostavitev/ohranitev delovnega mesta na prevzetem kmetijskem gospodarstvu. Pri tem je ključen tudi prenosa znanja in izkušenj starejših prenosnikov na mlajšo generacijo. Podpora se dodeli kot pavšalna pomoč v obliki nepovratne finančne pomoči upravičencem. Učinek intervencije IRP24 se bo spremljal s kazalnikom: O.25 Število mladih kmetov, ki prejemajo pomoč za vzpostavitev kmetijskih gospodarstev.

Uspešnost intervencije IRP24: Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov se bo spremljajo s kazalnikoma:
R.36^{PS} Generacijska pomladitev: število mladih kmetov, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP, vključno z razčlenitvijo po spolu (ciljna vrednost: 3.629)
R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP (ciljna vrednost: 720)

Prispevek intervencij:

Intervencije v okviru SC7 bodo prispevale k uresničevanju ciljev nacionalne Resolucije »Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021.«:
- *odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane: spodbujanje generacijske prenove, učinkovita raba in dostopnost virov (zemlja, kapital, delo, znanje)*

Nadalje bodo intervencije prispevale izpolnjevanju priporočil EK za Slovenijo za pripravo SN 2023-2027:
- *Izboljševanje potenciala za rast na podeželskih območjih s spodbujanjem razvoja obstoječih podjetij in ustanavljanjem zagonskih podjetij na podeželskih območjih,*
- *Ciljno usmerjanje v učinkovito generacijsko pomladitev v kmetijskem sektorju z ukrepi, namenjenimi izboljšanju poslovnih in finančnih znanj in spretnosti, dostopu do financiranja ter svetovanju glede prenosa in dedovanja kmetij.*

Navezujejo pa se tudi na cilje Strategije od »vil do vilic«:
- *Zagotavljanje prehranske varnosti*

Pregled strategije generacijske prenove, vključno z referenco na ustrezne intervencije in specifične pogoje.

Mladi kmet je fizična oseba, ki je nosilec kmetijskega gospodarstva, ni starejša od 40 let in prvič vzpostavlja kmetijsko gospodarstvo. Ima ustrezno izobrazbo in usposobljenost. Kot ustrezna izobrazba se šteje pridobljena najmanj nižja poklicna izobrazba kmetijske ali kmetijstvu sorodne smeri in najmanj tri leta delovnih izkušenj na kmetijskem gospodarstvu. Kot kmetijstvu sorodne smeri štejejo: veterinarska, živilsko predelovalna, naravovarstvena, gozdarska in lesarska. Intervencije, ki se bodo neposredno za mlade kmete izvajale v okviru SN 2023–2027 so:

1. Vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov iz člena 69 (2) a

2. Naložbe v kmetijska gospodarstva iz člena 68

3. Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete iz člena 30

Cilji vseh treh intervencij so izboljšanje starostne strukture nosilcev kmetijskih gospodarstev, hkrati pa olajšati dostop do sredstev za naložbe v kmetijska gospodarstva in s tem izboljšanje konkurenčnosti kmetijskih gospodarstev. V okviru intervencije Vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov šteje začetno obdobje vzpostavitve 5 let pred oddajo vloge na javni razpis, dodatni pogoj je, da je ob oddaji vloge na javni razpis mladi kmet tudi lastnik kmetijskega gospodarstva. V okviru intervencije Naložbe v kmetijska gospodarstva pa se dodatni 5-15 odstotni delež podpore nanaša na obdobje 5 let od datuma vzpostavitve mladega kmeta. Pri obeh intervencijah so določeni:

- spodnji vstopni prag, ki ju ločuje od zgornjega vstopnega praga za majhne kmetije, ki je največ 12.000 EUR standardnega prihodka na dan oddaje vloge na javni razpis;
- predložitev poslovnega načrta, v katerem mladi kmet prikaže gospodarski razvoj kmetijskega gospodarstva in prispevek k najmanj enemu od horizontalnih ciljev: podnebnim spremembam, varovanju okolja, inovacijam.

V okviru obeh intervencij se bodo podpore upravičencem dodeljevale na podlagi meril za izbor. Posredno bo na odločitev mladih kmetov za začetek vodenja kmetijskega gospodarstva vplivala tudi intervencija Medgeneracijski prenos znanja(člen 72). Motiv predaje kmetijskega gospodarstva nasledniku izhaja iz zagotovitve finančne neodvisnosti oz. socialne preskrbljenosti po prenosu, v praksi to pomeni, kot nakazujejo tudi analize dosedanjega izvajanja ukrepov za mlade kmete, da se prenosnik praviloma odloči za prenos kmetijskega gospodarstva relativno pozno oz. šele takrat, ko izpolnjuje (starostne) upokojitvene pogoje ali je tik pred tem. V tem obziru velja upoštevati, da se večina prenosom kmetijskega gospodarstva zgodi v prvem kolenu.

Upravičenec v okviru te intervencije je prenosnik – nosilec kmetijskega gospodarstva, ki prenese kmetijsko gospodarstvo na prevzemnika v okviru nasledstva in s tem prispeva h pospešeni generacijski pomladitvi nosilcev kmetijskih gospodarstev. Za ta namen prenosnik sodeluje s prevzemnikom v obliki svetovanja – mentoriranja, za kar prejme podporo.

V okviru intervencije dopolnilne dohodkovne podpore za mlade kmete se kot prvič na novoustanovljeno kmetijsko gospodarstvo šteje prvi vpis fizične osebe kot nosilca kmetije v RKG ali pravne osebe, kjer se kot dokazilo za izpolnjevanje definicije štejejo statut pri delniški družbi oziroma družbena pogodba pri družbi z neomejeno odgovornostjo, družbi z omejeno odgovornostjo, komanditni delniški družbi in dvojni družbi oziroma drugi ustanovitveni akti pri drugih pravnoorganizacijskih oblikah , ki na kmetiji oz. KMG, opravlja naloge vodje kmetijskega gospodarstva, kar pomeni da izvaja dolgotrajen nadzor v smislu odločitev povezanih z upravljanjem, ugodnostmi in finančnimi tveganji. Prav tako morajo biti nosilci KMG upravičeni do plačila v okviru osnovne dohodkovne podpore za trajnostnost ter opravljati naloge vodje KMG. Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete ima obliko letnega nevezanega plačila na upravičeni hektar. V okviru nacionalnih prispevkov k izboljšanju položaja mladih kmetov izpostavljamo Akcijski načrt za mlade kmete (ANMK). ANMK je dokument v katerem smo strokovni delavci MKGP, KGZS in prostovoljci ZSPM navedli aktivnosti s katerimi želimo izboljšati položaj mladih kmetov v Republiki

Sloveniji. Aktivnosti so različne: od takih, ki naj bi prispevale k izboljšanju ugleda kmeta v družbi, do izboljšanja obveščenosti mladih kmetov glede možnosti koriščenja javnih sredstev. V ANMK so tudi predlogi za izboljšanje pravnih podlag v smislu lažjega začetnega obdobja kmetovanja mladih kmetov. ANMK podpišejo predstojniki vseh treh institucij in se zavežejo k skupnemu izvajanju zapisanih aktivnosti. ANMK za obdobje 2016-2020 se je iztekel, v pripravi je ANMK za novo petletno obdobje. ZSPM je član Sveta za kmetijstvo in podeželje, ki je posvetovalno telo ministra pristojnega za kmetijstvo, ki daje mnenja o pomembnejših odločitvah na področju kmetijstva in podeželja, zlasti o predlogu nacionalnega programa in oceni njegovega izvajanja ter pomembnejših predpisih in mednarodnih sporazumih s področja kmetijstva in razvoja podeželja. Republika Slovenija na nacionalnem nivoju ne izvaja finančnih podpor, ki bi bile namenjene izključno mladim kmetom.

2.8.4 Kjer potrebno, utemeljite za uporabo InvestEU in pričakovan prispevek k specifičnemu cilju

Ni relevantno.

2.8.5 Ali se načrtuje prispevek SKP k programu Erasmus

○Da ○**Ne**

2.8.6 Izbor kazalnika(ov) rezultata

Kazalniki rezultata	**Ciljna vrednost**
R.36[PS] Generacijska pomladitev: število mladih kmetov, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP, vključno z razčlenitvijo po spolu	3.629
R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP	720

Utemeljitev ciljev in povezanih mejnikov

R.36[PS] Generacijska pomladitev: število mladih kmetov, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP, vključno z razčlenitvijo po spolu

Analiza SWOT kot eno ključnih prednostnih nalog strateškega načrta SN 2023–2027 opredeljuje povečanje privlačnost kmetovanja za mlade in ustvarjanje uspešnih KMG, ki bodo sledila ekonomskim, socialnim in okoljskim izzivom. Generacijska pomladitev je tudi v prioritizaciji potreb razvrščena kot zelo pomembna potreba. Podpora za generacijsko pomladitev bo na voljo v okviru prvega in drugega stebra SKP. S podporo mladim kmetom in novim pristopnikom želimo spodbuditi konkurenčnost slovenskega kmetijstva ter prispevati k zagotavljanju varne oskrbe s hrano tudi v prihodnje.

Za slovensko kmetijstvo je značilna izrazito neugodna starostna struktura na kmetijah. Analiza SWOT kaže, da je povprečna starost nosilca KMG znašala 57 let in se ne znižuje. V Sloveniji je delež nosilcev KMG pod 40 let nižji kot v EU. Starejši nosilci KMG v povprečju obdelujejo manjša KMG v primerjavi z ostalimi starostnimi skupinami, mlajši nosilci pa imajo večja KMG, tako po obsegu KZU kot po standardnem prihodku. Podatki o številu podprtih mladih kmetov iz naslova podpor za zagon dejavnosti na II. stebru in shem za mlade na I. stebru SKP kažejo na ugoden vpliv podpor k pospešenemu prenosu KMG na mlajše generacije. Tudi v prihodnje ostaja potreba spodbuditi povečanje števila mladih kmetov in s tem zmanjšati povprečno starost nosilcev KMG ali vsaj ublažiti sedanje strmo naraščanje povprečne starosti. Dodeljevanje podpor mladim kmetom bo prispevalo h generacijski prenovi nosilcev KMG, saj pomembno vpliva na odločitve mladih kmetov za prevzem KMG in nadaljevanje kmetijske dejavnosti in s tem k zmanjšanju izseljevanja v regionalna razvojna središča, hkrati pa k zagotovitvi kvalitetne, lokalno pridelane hrane. Glede na majhen delež mladih kmetov, ki se ukvarjajo z ekološkim kmetovanjem, jih je v prihodnje k tovrstnemu načinu pridelave potrebno dodatno spodbuditi. Za uspešno vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov pa je pomembna tudi izmenjava znanja in izkušenj.

Kazalnik R.36 količinsko opredeli število novih mladih kmetov, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP. Ocenjeno je, da bo podprtih 1.354 upravičencev iz naslova intervencije Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov ter 2.275 iz naslova intervencije Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete.

Ciljna vrednost za kazalnik R.36 je 3.629 mladih kmetov.

R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP

Demografske spremembe, dneve migracije in odseljevanje s podeželja zmanjšujejo ponudbo delovne sile na podeželju, kar lahko v prihodnosti postane omejitveni dejavnik za gospodarski razvoj. Po drugi strani pa se dosežena stopnja izobrazbe izboljšuje. Problem odseljevanja s podeželja in dnevnih migracij je potrebno reševati s spodbujanjem gospodarske aktivnosti na podeželju in ustvarjanjem ugodnega podjetniškega okolja ter kvalitetnih delovnih mest. Zagotoviti je potrebno podporo mikro in malim podjetjem ter kmetijam z dopolnilno dejavnostjo, ki svoj razvoj povezujejo z aktivacijo endogenih potencialov na podeželju in s tem ustvarjajo pogoje za ohranitev obstoječih in vzpostavitev novih delovnih mest kot tudi dodaten vir dohodka na podeželju. Dejstvo je, da imajo največji ekonomski obseg proizvodnje nosilci kmetijskih gospodarstev stari od 25 do 34 let. Delovno mesto na kmetijskem gospodarstvu zahteva veliko znanj, ter psihofizičnih sposobnosti. Veliko število mladih kmetov ima potrebo in možnost na prevzetem KMG vzpostaviti delovno mesto. Z ustrezno podporo bo olajšana vzpostavitev delovnega mesta za mlade kmete, hkrati bo imela podpora dolgoročen učinek.

Tudi uvajanje krožnega gospodarstva in biogospodarstva vodi k ustvarjanju novih delovnih mest, zlasti na podeželskih območjih z večjo udeležbo primarnih proizvajalcev in predelovalcev v lokalnem okolju.

Cilj intervencije LEADER je skozi potrjene LAS in strategije lokalnega razvoja (SLR) za programsko obdobje 2023-2027 spodbujati zaposlovanje, rast, socialno vključenost in lokalni razvoj na podeželskih območjih, in prispevati k ciljem strateškega načrta.

Kazalnik R.37 količinsko opredeli število novih delovnih mest ustvarjenih delovnih mest v podprtih projektih.

Pričakovana vrednost za intervencijo:

- Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov: 700 upravičencev. V okviru intervencije se upoštevajo upravičenci z zaposlitvijo;
- Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti, vključno z biogospodarstvom in v ohranjanje kulturne dediščine: 20 upravičencev;
- LEADER: V okviru intervencije LEADER bodo vrednosti znane po potrditvi strategij lokalnega razvoja LAS.

Ciljna vrednost za kazalnik R.37 je 720 novih delovnih mest.

2.8.7 Utemeljitev dodelitve finančnih sredstev

Dodeljena finančna sredstva intervencijam v okviru specifičnega cilja 7 znašajo 57.155.513,24 EUR, kar predstavlja 3,21 % vseh razpoložljivih sredstev strateškega načrta SKP 2023-2027. Od tega je 9.864.753,24 EUR oz. 1,44 % vseh sredstev EKJS in 47.290.760,00 EUR oz. 4,32 % vseh sredstev EKSRP.

Dodeljena finančna sredstva za intervencije, načrtovane v okviru specifičnega cilja 7, zadostujejo za doseganje opredeljenih ciljev in so skladna s finančnim načrtom.

2.9 SC8 Spodbujanje zaposlovanja, rasti, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželskih območjih, vključno z biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom

2.9.1 Povzetek SWOT analize

PREDNOSTI

Slovenija ima dolgoletne pozitivne izkušnje z izvajanjem programov celovitega razvoja podeželja in aktivnim vključevanjem lokalnih skupnosti in prebivalstva v razvojno načrtovanje (obstoječe lokalne akcijske skupine - LAS, vodilni partnerji idr.). V okviru programa razvoja podeželja se ukrep LEADER izvaja že dve programski obdobji. V programskem obdobju 2014-2020 se LEADER izvaja kot del skupnega pristopa CLLD, skupaj z ESRR in ESPR, kar omogoča izvedbo interdisciplinarnih projektov, ki so celoviti in niso strogo omejeni na podeželska območja, ampak vključujejo tudi ribiška in urbana naselja. **Pristop LEADER/CLLD lahko omogoča izvedbo celovitih, kompleksnih, inovativnih projektov preko različnih virov financiranja** (obstoječi izvedeni projekti s široko vsebino: turizem, obnova in razvoj vasi, kulturna dediščina, kmetijstvo, družba, sociala, izobraževanje, varovanje okolja, digitalne rešitve itd.). **Zanimanje lokalnih razvojnih iniciativ in prebivalstva za izvajanje projektov po pristopu »od spodaj navzgor« je veliko.** V teh dveh programskih obdobjih je bila zelo pomembna **vloga LAS, kot lokalnega partnerstva, pri povezovanju deležnikov na podeželju.** V programskem obdobju 2014–2020 se je glede na prejšnje programsko obdobje število LAS-ov povečalo s 33 na **37, s potrjenimi LAS-i je pokrita cela Slovenija in 100% podeželskega prebivalstva** (iz podpor izvzeta naselja nad 10.000 prebivalci).

Na podeželju je prisoten **močan socialni kapital, ki odločilno vpliva na dinamiko razvoja na podeželju** (izobraženi mladi, aktivni upokojenci, društva in nevladne organizacije drugi akterji). Vzpostavljena je dokaj dobra prostorsko razporejena mreža institucij in dejavnosti ter deležnikov **(medgeneracijski centri), ki delujejo kot vmesnik, stičišče med starostniki in njihovim okoljem**. Zelo razvito je delovanje nepridobitnih organizacij in društev, kar je pomembno z vidika socialne vključenosti prebivalcev na podeželju.

Izobrazbena struktura prebivalcev na podeželju se izboljšuje. V Sloveniji se je **stopnja zaposlenosti** od leta 2014-2019 povečevala in je leta 2019 dosegla najvišjo stopnjo v zadnjih desetih letih (71,8 %), kar je **višje od povprečja članic EU-27.** V Sloveniji je bila leta 2019 evidentirana najvišja stopnja zaposlenosti v zadnjih letih (71,8), med moškimi celo 74 % in je bila višja glede na povprečje članic EU-27. Od leta 2014 se je zaposlenost povečevala tudi na podeželju. Podjetništvo je na podeželju dobro razvito, prisotnih je **veliko število podjetjih.** Število podjetij na podeželju se je od leta 2008 do 2018 povečalo za 32 %. **Dobro je razvit turistični sektor** in je hitro rastoča gospodarska panoga, na podeželju temelji na pristnih doživetjih, zaznati je rast števila prenočitev in prihodov turistov. **Povečuje** pa se tudi **obseg opravljanja dopolnilnih dejavnosti kot tudi proizvodnja OVE iz gozdarstva.** Proizvodnja OVE na ha iz gozdarstva je v Sloveniji naraščala med leti 2000 in 2016 in je bila višja od povprečja EU. Uporaba OVE v kmetijstvu in gozdarstvu v Sloveniji je stabilna pri 4 %.

Za življenje na podeželju so z vidika kvalitete bivanja pomembni **naravno okolje** in **bližina narave**, **mir,** dostop do šole. Še posebej na redko poseljenih območjih, je visok delež bivanja v čistem okolju, brez hrupa, nizka je tudi stopnja kriminala.

- dolgoletne izkušnje z izvajanjem programov celovitega razvoja podeželja in aktivnim vključevanjem lokalnih skupnosti in prebivalstva v razvojno načrtovanje (obstoječi LAS, vodilni partnerji idr.)
- pristop LEADER/CLLD lahko omogoča izvedbo celovitih, kompleksnih, inovativnih projektov preko različnih virov financiranja (obstoječi izvedeni projekti s široko vsebino: turizem, obnova in razvoj vasi, kulturna dediščina, kmetijstvo, družba, sociala, izobraževanje, varovanje okolja, digitalne rešitve,…);
- vloga LAS, kot lokalnega partnerstva, pri povezovanju deležnikov na podeželju
- pokritost celotnega območja Slovenije z lokalnimi akcijskimi skupinami;
- veliko zanimanje lokalnih razvojnih iniciativ in prebivalstva za izvajanje projektov po pristopu »od spodaj navzgor«;
- močan socialni kapital, ki odločilno vpliva na dinamiko razvoja na podeželju (izobraženi mladi, aktivni upokojenci, društva in nevladne organizacije drugi akterji);
- obstoječa mreža medgeneracijskih centrov (stičišča med starostniki in okoljem);

- izobrazbena struktura prebivalcev se izboljšuje;
- podeželje je privlačno z vidika kvalitete bivanja zaradi bližine narave, varnosti, miru;
- veliko število podjetij na podeželju;
- stopnja zaposlenosti je v Sloveniji vsa leta nad povprečjem EU;
- dobro razvit turistični sektor; rast števila prenočitev in prihodov turistov;
- povečanje obsega opravljanja dopolnilnih dejavnosti;
- povečuje se proizvodnja OVE iz gozdarstva.

SLABOSTI

Slovensko podeželje se sooča s **številnimi strukturnimi težavami**, ki pa se **med regijami zelo razlikujejo: staranje prebivalstva, povečevanje koeficienta starostne odvisnosti mladih in starih, negativni naravni prirast, velika razvojna ogroženost nekaterih regij, območij brez dobrih povezav.** Regionalne razlike, se kažejo kot zgoščanje prebivalstva v osrednji Sloveniji, predvsem okoli avtocestnega križa in dobro dostopnih središč. Za Slovenijo je značilen star demografski režim z nizko rodnostjo in smrtnostjo. Število prebivalcev po letih rahlo niha, prebivalstvo na podeželju se stara, na kar kaže rast povprečne starosti ter visok koeficient starostne odvisnosti starih. Delež mladih na podeželju se zmanjšuje. Problem staranja prebivalstva je prisoten tako na podeželju kot v mestih.

Demografske spremembe že prinašajo posledice v gospodarstvu in zaposlovanju, oskrbi in zagotovitvi storitev splošnega pomena, opuščanju stavbnega fonda ter kulturne dediščine. **Kulturna dediščina na podeželju je zaradi slabega upravljanja ogrožena.** Opremljenost s storitvami splošnega pomena je razmeroma ustrezna, večje spremembe v opremljenosti naselij pa so vidne v centralnih naseljih nižjih stopenj pod 10.000 prebivalci (medobčinska, središča lokalnega in središča ruralnega-vicinalnega pomena). Opazen je zaostanek pri uvajanju in zagotavljanju podpornih tehnologij v storitve dolgotrajne oskrbe. Zaznati je **primanjkuje sodobnih storitev in storitev za starostnike. Vključenost v vseživljenjsko izobraževanje se je v zadnjih letih znižala**.

Na podeželju je **visoka stopnja tveganja revščine in socialne izključenosti določenih ranljivih skupin prebivalcev na podeželju in medregionalne razlike.** Nekatere regije so razvojno zelo ogrožene, v povprečju je večja ogroženost v regijah vzhodne Slovenije. Nekatere regije so razvojno zelo ogrožene, v povprečju je glede na indeks regionalne ogroženosti (IRO) večja ogroženost v regijah vzhodne Slovenije kot so pomurska, zasavska, podravska, koroška ter primorsko-notranjska regija. V letu 2020 se je po razglasitvi epidemije COVID-19 življenje nekaterih spremenilo, saj že vpliva na subjektivno blaginjo in kakovost življenja. To še posebej velja za določene skupine prebivalstva, kot so otroci in mladostniki, ženske, starejši ter brezposelni in prekarni delavci.

Delež dnevnih migracij izven kraja bivališča je zaradi pomanjkanja kvalitetnih delovnih mest na podeželju zelo visok, medtem ko se mladi in delovno aktivni prebivalci, ki so bolj izobraženi, ter v večjem deležu moški, odseljujejo. Več kot polovico (53 %) vseh delovno aktivnih je dnevnih migrantov (delo v drugi občini). Več delovnih migrantov je v podeželskih občinah, manj v ostalih območjih. Na splošno se razlogi za odseljevanje kažejo v zmanjšani gospodarski vlogi kmetijstva (deagrarizacija), družbenih in kulturnih spremembah (do katerih prihaja v naseljih), koncentraciji prebivalstva gospodarskega razvoja v občinskih središčih in mestih, ki sprožita tudi koncentracijo družbenih dejavnosti (kot so šole, vrtci in druge dejavnosti itd.), s tem pa se v številnih vaseh izgubljajo temeljne življenjske funkcije. Na podeželju je tudi **nižja povprečna plača v podjetjih od povprečja Slovenije.**

Značilna je neenakomerna opremljenost naselij z omrežjem storitev ter javno infrastrukturo glede na regije. Dostop do interneta se zadnja leta zvišuje, v letu 2019 je dostop do interneta imela 89 % prebivalcev. Na podeželju, še posebej na redko poseljenih območjih, je visok delež bivanja v čistem okolju, visok je delež bivanja v okolju brez hrupa, nizka stopnja kriminala. Še vedno pa **nimajo vsa gostinstva dostopa do hitrih širokopasovnih povezava.**

Kmetijstvo je skupaj s prehranskim sistemom tudi največji porabnik biomase (okoli 60 odstotkov povpraševanja). **Neoptimalno pa so izkoriščeni tokovi biomase iz ostankov primarne kmetijske proizvodnje in v proizvodnje in potrošnje živil** (npr. sirotka, ostanki predelave žit in olj, klavniški ostanki, zavržena hrana). Kar 20 odstotkov

proizvedene hrane so zavrže. Preslabo je izkoriščen pridelovalni potencial strnišč, potencial lesne biomase in skorajda neizkoriščen energetski potencial živinskih gnojil. Slovenija ima le 13 bioplinarn, s tem so povezana **velika finančna vlaganja za vzpostavitev bioplinarn.**

- strukturne težave podeželja, ki se razlikujejo po regijah: staranje prebivalstva, povečevanje koeficienta starostne odvisnosti mladih in starih, negativni naravni prirast, velika razvojna ogroženost nekaterih regij, območij brez dobrih povezav;
- odseljevanje mladih in bolj izobraženih delovno aktivnih prebivalcev s podeželja, velik delež dnevnih migracij izven kraja bivališča, pomanjkanje kvalitetnih delovnih mest na podeželju;
- neenakomerna opremljenost naselij z omrežjem storitev ter javno infrastrukturo glede na regije,
- visoka stopnja tveganja revščine in socialne izključenosti določenih ranljivih skupin prebivalcev na podeželju in medregionalne razlike;
- vključevanje v vseživljenjsko izobraževanje se ne povečuje
- pomanjkanje sodobnih storitev in storitev za starostnike
- ogroženost kulturne dediščine na podeželju;
- povprečne plače v podjetjih na podeželju so nižje kot je povprečje v Sloveniji;
- neoptimalno izkoriščeni tokovi biomase iz ostankov primarne kmetijske proizvodnje in v proizvodnje in potrošnje živil (npr. sirotka, ostanki predelave žit in olj, klavniški ostanki, zavržena hrana);
- velika finančna vlaganja za vzpostavitev bioplinarne;
- opremljenost s širokopasovnimi povezavami.

PRILOŽNOSTI

Glede na to, da na podeželju še nimajo vsi prebivalci **dostopa do informacijsko–komunikacijskih tehnologij,** bi izboljšan dostop povečal uporabo le tega in vplival na gospodarsko aktivnost, privabljanje investicij, nova delovna mesta in delo od doma, zmanjšanje dnevnih migracij ter demografsko strukturo. Pomembno je, da se **podeželje razvija v skladu s konceptoma pametnih vasi in krožnega gospodarstva** (digitalne tehnologije, digitalne platforme, ki nudijo ključne storitve, kot so e–učenje, e–uprava, transport, socialne storitve, turizem na podeželju, kratke verige vrednosti, kaskadna raba surovin socialne inovacije v podeželskih storitvah in podjetništvu) in s tem omogoča ohranjenost poseljenosti podeželja in razvoja podjetništva na podeželju. Osnova za razvoj podjetništva in ustvarjanje novih kakovostnih delovnih mest na podeželju je **razvito podporno okolje**. Ker so **podjetja na podeželju manjša od povprečja v Sloveniji se lahko tudi hitreje prilagajajo** na razmere na trgu. **Možnost za dodaten dohodek** na kmetijah predstavlja **opravljanje nekmetijskih dopolnilnih dejavnosti**. V letu 2020 je **največ nekmetijskih dopolnilnih dejavnosti povezanih s turizmom**. Kljub temu pa obstaja še potencial za **izboljšanje in razvoj visokokakovostnega in pristnega turizma na podeželju. Na razvoj turizma vpliva tudi bogata kulturna in naravna dediščina.**

Glede na ocenjen potencial biomase iz kmetijstva in gozdarstva ta predstavlja velik, vendar ne dovolj izkoriščen vir za pokrivanje potreb po obnovljivih virih energije. **Velika je razpoložljivost in možnost uporabe stranskih tokov biomase** (zlasti les slabše kakovosti, ostanki v predelavi lesa, papirniški in živilsko-predelovalni industriji). Možna je tudi **vzpostavitev kompleksnejših verig vrednosti in uvajanja novih poslovnih modelov za doseganje ekonomije obsega** zlasti na področju izkoriščanja gozdno-lesne biomase. Boljši bi lahko bil tudi izkoristek soproizvodnje toplotne energije v okviru bioplinarn (za rastlinjake, ogrevanje objektov itd.).

Da bi bilo življenje na podeželju še bolj privlačno in kvalitetno bi k temu lahko prispeval še **dodatni razvoj osnovnih storitev** (npr. varstvo otrok, izobraževanje, medgeneracijske povezave, mobilnost,…), **predvsem za mlade in starejše prebivalce ter različne ranljive skupine**. Pri tem so dobrodošle **inovativne oblike aktiviranja starejših in staranja na domu, ponudba e- in drugih mobilnih storitev, prilagojenih potrebam starostnikov in ostalim lokalnim prebivalcem.** Pomembno je tudi oblikovati nove priložnosti za vključevanja ranljivih skupin glede na potrebe lokalnega območja.

Z vidika dolgoročnega razvoja podeželja je pomembno v**zpostaviti sistemski in medsektorski pristop k reševanju strukturnih težav** na podeželju kot tudi **aktivno vključiti javne in zasebne akterje pri zasledovanju**

ciljev razvojnih strateških dokumentov na lokalni ravni ter sodelovanje podeželskih in mestnih območij na različnih področjih v okviru projektov.

- izboljšanje dostopa do informacijsko–komunikacijskih tehnologij ter povečanje njihove uporabe in kakovosti lahko pozitivno vpliva na gospodarsko aktivnost, privabljanje investicij, nova delovna mesta in delo od doma, zmanjšanje dnevnih migracij ter demografsko strukturo;
- dolgoročen sistemski in medsektorski pristop k reševanju strukturnih težav na podeželju;
- aktivnejše sodelovanje javnih in zasebnih akterjev pri zasledovanju ciljev razvojnih strateških dokumentov na lokalni ravni ter sodelovanje podeželskih in mestnih območij na različnih področjih v okviru projektov
- dodatni razvoj osnovnih storitev (npr. varstvo otrok, izobraževanje, medgeneracijske povezave, mobilnost,…), predvsem za mlade in starejše prebivalce ter različne ranljive skupine;
- razvoj podeželja v skladu s konceptoma pametnih vasi in krožnega gospodarstva (digitalne tehnologije, digitalne platforme, ki nudijo ključne storitve, kot so e–učenje, e–uprava, transport, socialne storitve, turizem na podeželju, kratke verige vrednosti, kaskadna raba surovin socialne inovacije v podeželskih storitvah in podjetništvu) omogoča ohranjenost poseljenosti podeželja in razvoja podjetništva na podeželju;
- inovativne oblike aktiviranja starejših in staranja na domu, ponudba e- in drugih mobilnih storitev, prilagojenih potrebam starostnikov in ostalim lokalnim prebivalcem;
- nove priložnosti vključenosti ranljivih skupin glede na potrebe lokalnega območja;
- bogata kulturna in naravna dediščina, ki odraža življenje na podeželju in s tem možnost razvoja turizma;
- razvoj podpornega okolja za podjetništvo in ustvarjanje novih kakovostnih delovnih mest na podeželju;
- možnosti hitrejšega prilagajanja podjetij na podeželju na spremenljive okoliščine, saj so manjša od povprečja v Sloveniji;
- možnosti dodatnega dohodka iz opravljanja nekmetijskih dopolnilnih dejavnostih na kmetijah;
- izboljšanje in razvoj visokokakovostnega in pristnega turizma na podeželju
- z razvojem biogospodarstva izboljšanje izrabe naravnih virov (npr. lesa po naravnih nesrečah);
- velika razpoložljivost in možnost uporabe stranskih tokov biomase (zlasti les slabše kakovosti, ostanki v predelavi lesa, papirniški in živilsko-predelovalni industriji);
- možnost vzpostavitve kompleksnejših verig vrednosti in uvajanja novih poslovnih modelov za doseganje ekonomije obsega zlasti na področju izkoriščanja gozdno-lesne biomase
- izkoristek soproizvodnje toplotne energije v okviru bioplinarn (za rastlinjake, ogrevanje objektov,….);
- možnost boljše izkoriščenosti potenciala biomase tudi s povečanjem števila mikro bioplinarn, ki lahko predstavljajo tudi dopolnilno dejavnost na kmetiji;
- bioplinarna kot možnost za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov oziroma možnost obnovljivega vira energije zaključen cikel hranil (bioplinarna-kmetijsko gospodarstvo) – krožno gospodarstvo.

NEVERNOSTI

Demografske spremembe vplivajo na nadaljnja praznjenja podeželja, dodatno zmanjšujejo ponudbo delovne sile, slabšanje gospodarske slike in negativne socialne trende in nenazadnje tudi na degradacijo kulturne krajine. Na nadaljnje praznjenje in degradacijo podeželja na odročnejših območjih ter na razvojno ogroženih območjih vpliva tudi **negativni trend gospodarske rasti**. Na podeželju obstaja tudi **nevarnost nadaljnjega propadanja dediščine podeželja** (vaška jedra, objekti, običaji, ipd.), kar vpliva na kulturno krajino. Turizem je sicer pomembna gospodarska panoga, **več prenočitev/prihodov turistov na podeželju pa prinaša tudi nove izzive** za trajnostni razvoj in mobilnost ter vpliva tudi na veliko porabo virov.

V praksi je **nezadostna usklajenost različnih razvojnih strategij in programov** tako na nacionalni kot tudi lokalni ravni, vključno z območji s strukturnimi težavami (problemska, obmejna območja…). **Zaznati je tudi manjši interes za projekte, ki zasledujejo inovativne rešitve s področja varovanja okolja** ter **cilje reševanja težav socialne izključenosti ranljivih skupin** (kot so brezposelnost med ženskami in drugimi ranljivimi družbenimi skupinami). Težavo pri vključevanju v projekte predstavlja tudi **zagotavljanje lastnih sredstev** za izvajanje celovitih projektov in **pridobivanje drugih (povratnih) virov** sredstev. Problem predstavlja tudi **netrajnost operacij** kot npr. obstoj

delovnih mest po končanem projektu. Izkušnje s pristopom LEADER so dobre, soočamo pa se z **nezadostno kadrovsko strukturo** na vseh nivojih upravljanja pristopa LEADER.

Biomasa predstavlja velik potencial za proizvodnjo in rabo OVE, obstaja pa nevarnost **(ne)razpoložljivost biomase (gozdne in kmetijske)**, ki je odvisna tudi od zunanjih dejavnikov kot so npr. (ekstremne) podnebne razmere. Kapitalsko močna in tehnološko napredna je tudi **konkurenca za odkup (zlasti lesne) biomase** v sosednjih regijah. Obstaja pa tudi možnost **konfliktnih situacije med alternativnimi rabami biomase in nevarnostjo prekomernega izkoriščanja naravnih virov** kot so npr. zemljišč. Na izrabo potencialna biomase pa lahko vpliva tudi **neustrezno umeščanje bioplinarn** v prostor in **negativno javno mnenje,** povezano tudi z energetsko rabo biomase.

- nezadostna usklajenost različnih razvojnih strategij in programov na nacionalni in lokalni ravni, vključno z območji s strukturnimi težavami (problemska, obmejna območja…)
- demografske spremembe zmanjšujejo ponudbo delovne sile, nadaljnja praznjenja podeželja, degradacijo kulturne krajine, slabšanje gospodarske slike in negativne socialne trende;
- nevarnost nadaljnjega propadanja dediščine podeželja (vaška jedra, objekti, običaji, ipd.);
- netrajnost operacij (npr. obstoj delovnih mest po končanem projektu);
- nezadostna kadrovska struktura na vseh nivojih upravljanja pristopa LEADER;
- vpliv negativnega trenda gospodarske rasti na nadaljnje praznjenje in degradacijo podeželja na odročnejših območjih ter na razvojno ogroženih območjih;
- težave z zagotavljanjem lastnih sredstev za izvajanje celovitih projektov in s pridobivanjem drugih (povratnih) virov;
- manjši interes za projekte, ki zasledujejo inovativne rešitve s področja varovanja okolja ter cilje reševanja težav socialne izključenosti ranljivih skupin (kot so brezposelnost med ženskami in drugimi ranljivimi družbenimi skupinami);
- več prenočitev/prihodov turistov prinaša nove izzive za trajnostni razvoj in mobilnost ter lahko povzročajo veliko porabo virov.
- neustrezno umeščanje bioplinarn v prostor in negativno javno mnenje, povezano tudi z energetsko rabo biomase
- (ne)razpoložljivost biomase (gozdne in kmetijske);
- kapitalsko močna in tehnološko napredna konkurenca za odkup (zlasti lesne) biomase v sosednjih regijah;
- možne konfliktne situacije med alternativnimi rabami biomase in nevarnost prekomernega izkoriščanja naravnih virov (npr. zemljišč).

2.9.1.1 Drugi komentarji

Ni relevantno.

2.9.2 Opredelitev potreb

P26 Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoja krožnega in biogospodarstva
P27 Dvig kakovosti življenja ter razvoj storitev in infrastrukture na podeželju
P28 Krepiti socialno vključenost, sodelovanje in povezovanje prebivalcev podeželja

Druge obrazložitve, povezana z oceno potreb.

P26 Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoja krožnega in biogospodarstva

Uvajanje trajnostnih načel v gospodarstvo v okviru krožnega gospodarstva in biogospodarstva vodi tudi k ustvarjanju novih delovnih mest, zlasti na podeželskih območjih z večjo udeležbo primarnih proizvajalcev in predelovalcev kmetijskih proizvodov v lokalnem okolju. V okviru zasledovanja ciljev iz te potrebe je potrebno zagotoviti podporo različnim vrstam subjektov na podeželju za izvajanje aktivnosti vključene v vsebine krožnega gospodarstva in biogospodarstva (kot npr. ponovna uporaba odpadnih surovin iz kmetijstva in predelave kmetijskih proizvodov, trajnostna raba naravnih virov, npr. vode, razvoj novih procesov in tehnologij za zmanjšanje obremenitev na okolje iz kmetijstva, razvoj novih produktov iz biomasnih ostankov, pridobivanje energije iz OVE idr.). Razvoj krožnega gospodarstva in biogospodarstva na podeželskih območjih se bo podpiralo in naslavljalo

tako skozi intervencijo v okviru tega specifičnega cilja kakor tudi skozi druge intervencije v okviru drugih specifičnih ciljev saj gre tudi za horizontalni pristop naslavljanja omenjene potrebe.

Potrebo se bo naslavljajo s podporami za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti vključno z biogospodarstvom, kakor tudi z drugimi intervencijami v okviru drugih specifičnih ciljev.

P27 Dvig kakovosti življenja ter razvoj storitev in infrastrukture na podeželju

Demografske spremembe za podeželje prinašajo številne posledice: območja praznjenja prebivalstva, problematiko razvoja obmejnih območij, problem staranja prebivalstva na podeželju, posledice, ki jih imajo demografske spremembe na gospodarstvo in zaposlovanje, problematiko oskrbe in zagotavljanja storitev splošnega ter splošnega gospodarskega pomena, slabšega infrastrukturnega razvoja, opuščanje stavbnega fonda, tudi objektov kulturne dediščine, kulturne krajine in druge negativne posledice. Na podeželju, še posebej na območjih praznjenja, je zato potrebno zagotavljati oskrbo vseh skupin prebivalcev z osnovnimi storitvami, s storitvami splošnega in splošnega gospodarskega pomena, kot so npr. zdravstvo, socialno varstvo, javni potniški promet. Za ohranjanje vitalnosti podeželskih območij je potrebno omogočiti razvoj kulturnih, prostočasnih in drugih dejavnosti ter infrastrukture, predvsem na površinah in v večnamenskih objektih, tudi objektih kulturne dediščine, ki so na podeželju pogosto prazni, brez prave namembnosti. Potrebno je izboljšati življenjske pogoje v podeželskih skupnostih in tako prispevati k privlačnosti vaškega okolja kot bivanjskega prostora tudi za mlade in potenciala za razvoj drugih gospodarskih dejavnosti ter na tak način zmanjševati razkorak med regijami ter mesti in podeželjem. Potrebno je omogočiti vlaganja v ohranitev dediščine na podeželju ter omogočiti povezovanje kulturne dediščine in naravnih vrednot z ustreznim razvojem turizma (v povezani v kmetijstvom, lokalno kulinariko, butične in specializirane oblike,..) in preživljanjem prostega časa, izboljšati kakovost življenja na podeželju za ohranitev poseljenosti in posredno vplivati tudi na večjo gospodarsko vitalnost podeželja.

Potrebe se bodo naslavljale po pristopu lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v okviru intervencije LEADER. Pri zagotavljanju infrastrukturnega razvoja na podeželju se išče sinergije z drugimi ESI skladi.

P28 Krepiti socialno vključenost, sodelovanje in povezovanje prebivalcev podeželja

Kljub splošnemu izboljšanju kazalnikov kakovosti življenja in socialne vključenosti v Sloveniji v zadnjih letih, še vedno ostajajo določene ranljive skupine in medregionalne razlike, ki jih je potrebno posebej obravnavati. Z analizo so bile prepoznane določene ranljive skupine na podeželju, ki jim je potrebno omogočiti bolj kakovostno življenje in zmanjšati tveganje za njihovo socialno izključenost. Na podeželju je potrebno ohranjati heterogeno strukturo prebivalstva predvsem zaradi ohranjanja vitalnosti naselij, preprečevanja njihovega demografskega in fizičnega propada ter razvoja tolerantnosti do socialnih in kulturnih razlik. Z razvojnega vidika je potrebno prepoznati in aktivirati produktivno zmogljivost teh ranljivih skupin na podeželju (npr. dodatno usposabljanje, formalno in vseživljenjsko izobraževanje, prekvalifikacija, uporabiti njihovo znanje in izkušnje) ter jih ustrezno socialno vključiti. Potrebno je skrbeti za čim daljše ohranjanje aktivnosti starejših in za čim daljšo dejavno vključenost v domačem (podeželskem) okolju. Potrebno je povezovati tako institucionalizirane kot deinstitucionalizirane mehanizme za doseganje aktivnega in zdravega staranja ter povezati formalno in neformalno oskrbo starostnikov, kot so npr. oskrba na domu, alternativne oblike varstva starostnikov ipd. K zmanjšanju socialne izključenosti in socialni integraciji posameznih ranljivih skupin lahko pomembno prispevajo medgeneracijski programi, v katerih se lahko starejši in mladi skozi različne dejavnosti povezujejo, izmenjujejo izkušnje, znanja, s tem pa pridobivajo pomembne socialne in druge veščine ter ohranjajo vrednote. Za ohranjanje prebivalstva na podeželju, še zlasti mladih, je potrebno izboljšati /možnosti za varstvo otrok, za interesne dejavnosti, športne aktivnosti, in družbene stike. Potrebno je uvajanje inovativnih socialnih storitev in novih oblik mobilnosti (kot je npr. sopotništvo, organizirano spremljanje otrok), da se lokalnim prebivalcem lahko zagotavlja dostopnost do storitev in ohranja njihovo vključenost v družbo, z aktivno mobilnostjo pa se lahko poveča količina njihove dnevne telesne dejavnosti.

Potrebe se bodo naslavljale s pristopom lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, pri katerem se lokalno prebivalstvo spodbuja, da aktivno odloča in usmerja razvoj lokalnega območja. S tem se namreč krepi lokalna identiteta, občutek pripadnosti in možnosti vplivanja na razvoj, socialna kohezija med prebivalci, ustvarjajo se pogoji za boljše izkoriščanje endogenih razvojnih potencialov lokalnega okolja.

Pri zagotavljanju infrastrukturnega razvoja na podeželju se išče sinergije z drugimi ESI skladi.

Na podlagi analiz izvedenih projektov je bilo ugotovljeno, da v lokalnem območju že poteka sodelovanje različnih deležnikov, med različnimi sektorji. Pri teh podeželskih mrežah imajo vlogo povezovanja tudi lokalne akcijske skupine, ki kot pogodbena partnerstva povezujejo različne deležnike med javnim, zasebnim in ekonomskim sektorjem na lokalnem območju imajo poznavanje lokalnih potreb. Na podeželju je potrebno za povečanje lokalne preskrbe spodbujati različne oblike sodelovanja med deležniki na podeželju, tako med kmetijskim sektorjem

(ekološkimi kmeti in drugimi), z javnimi zavodi, lokalnimi skupnostmi ter turizmom, trgovino in drugimi. V okviru sodelovanja v podeželskih mrežah lahko tudi lokalna pridelava (kot npr. ekološka) pomaga pri spodbujanju novih poslovnih modelov in s tem krepitve lokalne samooskrbe, gospodarske rasti in kvalitete življenja na podeželju. Z regijskim pristopom vključevanja lokalnih dejavnosti lahko povečamo gospodarsko dejavnost, npr. turistično privlačnost tudi na območjih, ki so zunaj glavnih turističnih poti. Prav tako bo to malim (ekološkim) pridelovalcem na oddaljenih območjih omogočilo oblikovanje in prodajo proizvodov na lokalnih trgih in s tem ohrani celovitost kakovosti lokalnih proizvodov. Potrebo se bo naslavljajo v okviru lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, intervencije LEADER.

2.9.3 Intervencijska strategija.

Intervencije, ki bodo naslavljale specifični cilj/ horizontalni cilj

IRP25: Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti, vključno z biogospodarstvom in v ohranjanje kulturne dediščine IRP26: LEADER

Pregled

INTERVENCIJSKA STRATEGIJA ZA SPECIFIČNI CILJ 8

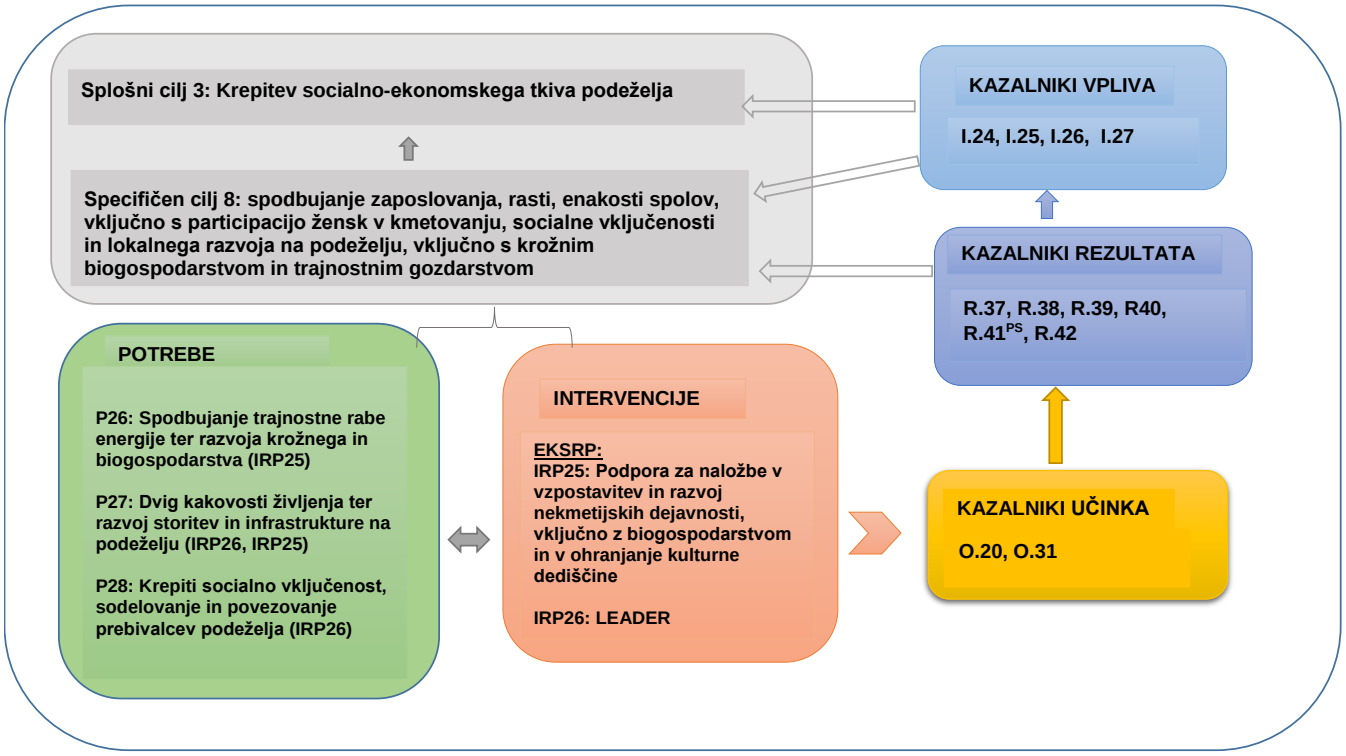

Slovensko podeželje se sooča s številnimi strukturnimi težavami, ki pa se med dvanajstimi statističnimi regijami zelo razlikujejo. Značilno je zgoščanje prebivalstva v osrednji Sloveniji, predvsem okoli avtocestnega križa in dobro dostopnih središč. Nekatere regije so razvojno zelo ogrožene, v povprečju je večja ogroženost v kohezijski regijah Vzhodna Slovenija. Slovensko podeželje se, poleg izzivov kot so negativni demografski trendi, pomanjkanje delovnih mest, praznjenje manj razvitih in od večjih središč bolj oddaljenih naselij, nezadostna infrastrukturna razvitost in pomanjkanje osnovnih storitev, (posledično) srečuje tudi z nižjo podjetniško aktivnostjo na podeželju. Za podeželje so značilne dnevne migracije prebivalstva, pa tudi odseljevanje predvsem mladih. Problem odseljevanja mladih iz podeželja in dnevnih migracij je treba reševati s spodbujanjem gospodarske aktivnosti na podeželju. Intervencija podpore za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti vključno z

biogospodarstvom naslavlja potrebi razvoj krožnega gospodarstva in biogospodarstva na podeželju ter spodbujanje zaposlovanja in podjetništvo na podeželju.

Možnost za razvoj podeželja in reševanje izzivov predstavljata tudi pristop LEADER ter v okviru tega koncept Pametnih vasi. Pristop LEADER predstavlja orodje pri spodbujanju skupnega lokalnega razvoja po pristopu »od spodaj navzgor«. Pristop »od spodaj navzgor« omogoča lokalnemu prebivalstvu, da z oblikovanjem lokalnih partnerstev tako imenovanih lokalnih akcijskih skupin (LAS), aktivno odloča prioritetah in razvojnih ciljih lokalnega območja, vključno z viri financiranja za doseganje ciljev lokalnega območja. V okviru intervencije LEADER se pričakuje dvig socialnega kapitala, ki se bo izkazoval zlasti z okrepljeno medsebojno podporo in zaupanjem ter povečanjem sodelovanja vseh deležnikov pri zasnovi in izvajanju pristopa od spodaj navzgor (lokalni akterji, upravljavske strukture).

Intervencije v okviru specifičnega cilja 8: *spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno s participacijo žensk v kmetovanju, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s krožnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom (SC8)* naslavljajo 3 potrebe, od skupno 37 identificiranih v okviru SN 2023-2027 in bodo prispevale k uresničevanju splošnega cilja SKP: *krepitev socialno-ekonomskega tkiva podeželja.* Z intervencijami so naslovljene sledeče potrebe neposredno: P26 Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoja krožnega in biogospodarstva, P27 Dvig kakovosti življenja ter razvoj storitev in infrastrukture na podeželju ter P28 Krepiti socialno vključenost, sodelovanje in povezovanje prebivalcev podeželja. Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti, vključno z biogospodarstvom v ohranjanje kulturne dediščine se navezuje se tudi na potrebo opredeljeno v okviru SC7: P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju. LEADER (potrebe lokalnih območjih določijo in izvajajo v okviru SLR) pa se navezuje tudi na potrebo opredeljeno v okviru SC7:P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju..

Na horizontalni cilj se navezuje potreba P27 Dvig kakovosti življenja ter razvoj storitev in infrastrukture na podeželju. Namreč za ohranjanje vitalnosti in razvoja podeželskih območij je potrebno omogočiti razvoj kulturnih, prostočasnih in drugih dejavnosti in spodbujati koncept Pametnih vasi.

Intervencije v okviru SC8, usmerjene prednostno v dvig kakovosti življenja in gospodarske aktivnosti na podeželju ter izboljšanje sodelovanja in povezovanja prebivalcev podeželja, bodo prispevale k:

- ustvarjanju delovnih mest na podeželju: sprememba stopnje zaposlenosti na podeželju, vključno z razčlenitvijo po spolu (kazalnik vpliva I.24)
- rasti na podeželju: sprememba bruto domačega proizvoda (BDP) na prebivalca na podeželju (kazalnik vpliva I.25)
- Pravičnejši SKP: porazdelitev podpore SKP (kazalnik vpliva I.26)
- Spodbujanju podeželskega vključevanja: sprememba indeksa revščine na podeželju (kazalnik vpliva I. 27)

Opis intervencij:

IRP25: Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti, vključno z biogospodarstvom in v ohranjanje kulturne dediščine

Intervencija naslavlja sledeči potrebi:

P26 Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoja krožnega in biogospodarstva
P27 Dvig kakovosti življenja ter razvoj storitev in infrastrukture na podeželju

IRP25 pa se navezuje se tudi na potrebo opredeljeno v okviru SC7: P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju.

Namen intervencije je zagotoviti podporo naložbam v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju, vključno s področjem biogospodarstva oziroma krožnega gospodarstva. S sredstvi EKSRP bodo podprte naložbe, ki temeljijo na uvajanju trajnostnih načel v okviru biogospodarstva in krožnega gospodarstva kar lahko prispeva k ustvarjanju boljših pogojev za ohranitev ali ustvarjanje novih delovnih mest na podeželskih območjih in diverzifikacijo dohodkov kmetijskim gospodarstvom. V sklopu te intervencije bodo podprte tudi dejavnosti povezane z ohranjanjem kulturne dediščine.

Pri virih biomase se upošteva etično načelo, da naj se biomasa prvenstveno uporablja za hrano ljudi, nato pa za krmo. Pri intervenciji se tako pričakuje, da se bo s podprtimi naložbami prispevalo tako h krepitvi gospodarskih aktivnosti na podeželskih območjih, kot tudi k lažji oskrbi in uporabi obnovljivih virov. Intervencija se bo izvajala na območju celotne Slovenije. Upravičenec do podpore pa je nosilec nekmetijske dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Učinek intervencije IRP25 se bo spremljal s kazalnikom: O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo.

Uspešnost izvajanja IRP25: Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti, vključno z biogospodarstvom in v ohranjanje kulturne dediščine pa se bo spremljalo s kazalnikoma rezultata:
R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP (ciljna vrednost: 720)
R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP (ciljna vrednost: 998)

IRP26: LEADER

Intervencija LEADER po pristopu »od spodaj navzgor« naslavlja v okviru SC8 sledeči potrebi:

P27 Dvig kakovosti življenja ter razvoj storitev in infrastrukture na podeželju

P28 Krepiti socialno vključenost, sodelovanje in povezovanje prebivalcev podeželja

Neposredno se navezuje se tudi na potrebo opredeljeno v okviru SC7: P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju. Podrobneje se potrebe lokalnih območjih določijo in izvajajo v okviru strategij lokalnega razvoja (SLR), ki jih pripravijo lokalne akcijske skupine (LAS).

LEADER je del skupnega pristopa Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (CLLD) iz Uredbe o skupnih določbah Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb, ki se v programskem obdobju 2023-2027 v Sloveniji izvaja v okviru skladov EKSRP in ESRR. Cilj intervencije LEADER je skozi potrjene LAS in strategije lokalnega razvoja (SLR) za programsko obdobje 2023-2027 spodbujati zaposlovanje, rast, socialno vključenost in lokalni razvoj na podeželskih območjih, in prispevati k ciljem strateškega načrta. Predlogi operacij se na lokalnih območjih oblikujejo po pristopu »od spodaj navzgor«. Spodbuja se sodelovanje lokalnih akterjev, nove in inovativne rešitve pri reševanju potreb in naslavlja prepoznane ranljive skupine na območju. Podpora se dodeli v obliki nepovratne finančne pomoči iz sredstev EKSRP. Podpora je namenjena sofinanciranju stroškov, nastalih pri izvedbi operacij, katerih rezultati prispevajo k uresničevanju ciljev, zastavljenih v SLR. Učinek intervencije LEADER se bo spremljal s kazalnikom: O.31 Število strategij lokalnega razvoja (LEADER) ali pripravljalnih ukrepov, ki prejemajo podporo. Uspešnost izvajanja intervencije LEADER pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata:
R.38 Pokritost v okviru LEADER: delež podeželskega prebivalstva, vključenega v strategije lokalnega razvoja (ciljna vrednost: 100 %)

Prispevek intervencij:

Intervencije v okviru SC8 bodo prispevale k uresničevanju ciljev nacionalne Resolucije »Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021.«:
- ***Dvig kakovosti življenja in krepitev gospodarske aktivnosti na podeželju****: spodbujanje dopolnilnih dejavnosti na kmetijah; krepitev lokalnih pobud in medpanožnega sodelovanja ter krepitev navezave turizma na kakovostno hrano iz lokalnega okolja; razvoj biogospodarstva; socialna vključenost, ženske na podeželju in skrb za ranljive skupine; zmanjševanje vrzeli v dostopnosti in kakovosti storitev v urbanem in ruralnem okolju.*

Nadalje bodo intervencije prispevale izpolnjevanju priporočil EK za Slovenijo za pripravo SN 2023-2027:

- *Izboljševanje potenciala za rast na podeželskih območjih*

Prispevek intervencij k ciljem Strategije od »vil do vilic«:
- *Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane*

Intervencije bodo prispevale tudi k ciljem Dolgoročne vizije za podeželska območja EU z izboljšanjem kakovosti življenja na podeželju, krepitvijo vloge podeželskih skupnosti, izboljšanju dostopa do storitev in spodbujanju socialnih inovacij ter diverzifikacijo gospodarskih dejavnosti in izboljšanjem dodane vrednosti kmetijskih in kmetijsko-živilskih dejavnosti ter podeželskega turizma.

Komplementarnost z drugimi programi in viri sredstev

V okviru naslavljanja potreb prepoznanih v specifičnem cilju 8 se iščejo sinergije in komplementarnosti teritorialnih pristopov skupaj z ostalimi EU skladi ter drugimi nacionalnimi politikami. Tako bodo podpore za širokopasovni internet, kar je eden od osnovnih predpogojev za razvoj podeželja, na voljo v okviru drugih EU skladov, Načrta za okrevanje in odpornost in drugimi viri sredstev, , ki bodo prispevali k cilju 100 % pokritost slovenskega podeželja s širokopasovnimi povezavami. Izboljšanje pokritosti s hitrim širokopasovnim internetom je tudi eno izmed priporočil

EK Sloveniji za pripravo SN 2023-2027, tako da je bila na podlagi tega tudi identificirana potreba P29 Izboljšanje pokritosti podeželskih območij s hitrimi širokopasovnimi povezavami.

LEADER se bo v novem programskem obdobju izvajal kot del skupnega pristopa LEADER/CLLD s skladoma EKSRP in ESRR in sicer čim bolj poenoteno, medtem kot se bo CLLD, ki se financira iz evropskih sredstev ESPRA, izvajal ločeno. Organi upravljanja so z namenom medsebojnega sodelovanja in iskanja ustreznih sinergij med skladi ustanovili Medresorsko delovno skupino CLLD 2021-2027, v katero so vključeni predstavniki vseh v CLLD vključenih skladov, plačilne agencije ter posredniškega organa. Medresorska delovna skupina CLLD 2021-2027 je koordinacijski organ med skladi ter z namenom spremljanja in usklajevanja izvajanja pristopa CLLD na terenu aktivno sodeluje z lokalnimi akcijskimi skupinami.

2.9.4 Kjer potrebno, utemeljite za uporabo InvestEU in pričakovan prispevek k specifičnemu cilju

Ni relevantno.

2.9.5 Izbor kazalnika(ov) rezultata

Kazalniki rezultata	Ciljna vrednost
R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP	720
R.38 Pokritost v okviru LEADER: delež podeželskega prebivalstva, vključenega v strategije lokalnega razvoja	100,00%
R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP	998
R.40 Pametni prehod podeželskega gospodarstva: število strategij pametnih vasi, ki prejemajo podporo	
R.41[PS] Povezovanje evropskega podeželja: delež podeželskega prebivalstva, ki ima koristi od boljšega dostopa do storitev in infrastrukture zaradi podpore iz SKP	Vrednosti bodo znane po potrditvi strategij lokalnega razvoja LAS.
R.42 Spodbujanje socialne vključenosti: število oseb, zajetih v projekte socialnega vključevanja, ki prejemajo podporo	

Utemeljitev ciljev in povezanih mejnikov.

R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP

Demografske spremembe, dneve migracije in odseljevanje s podeželja zmanjšujejo ponudbo delovne sile na podeželju, kar lahko v prihodnosti postane omejitveni dejavnik za gospodarski razvoj. Po drugi strani pa se dosežena stopnja izobrazbe izboljšuje. Problem odseljevanja s podeželja in dnevnih migracij je potrebno reševati s spodbujanjem gospodarske aktivnosti na podeželju in ustvarjanjem ugodnega podjetniškega okolja ter kvalitetnih delovnih mest. Zagotoviti je potrebno podporo mikro in malim podjetjem ter kmetijam z dopolnilno dejavnostjo, ki svoj razvoj povezujejo z aktivacijo endogenih potencialov na podeželju in s tem ustvarjajo pogoje za ohranitev obstoječih in vzpostavitev novih delovnih mest kot tudi dodaten vir dohodka na podeželju. Dejstvo je, da imajo največji ekonomski obseg proizvodnje nosilci kmetijskih gospodarstev stari od 25 do 34 let. Delovno mesto na kmetijskem gospodarstvu zahteva veliko znanj, ter psihofizičnih sposobnosti. Veliko število mladih kmetov ima potrebo in možnost na prevzetem KMG vzpostaviti delovno mesto. Z ustrezno podporo bo olajšana vzpostavitev delovnega mesta za mlade kmete, hkrati bo imela podpora dolgoročen učinek.

Tudi uvajanje krožnega gospodarstva in biogospodarstva vodi k ustvarjanju novih delovnih mest, zlasti na podeželskih območjih z večjo udeležbo primarnih proizvajalcev in predelovalcev v lokalnem okolju.

Cilj intervencije LEADER je skozi potrjene LAS in strategije lokalnega razvoja (SLR) za programsko obdobje 2023-2027 spodbujati zaposlovanje, rast, socialno vključenost in lokalni razvoj na podeželskih območjih, in prispevati k ciljem strateškega načrta.

Kazalnik R.37 količinsko opredeli število novih delovnih mest ustvarjenih delovnih mest v podprtih projektih.

Pričakovana vrednost za intervencijo:

- Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov: 700 upravičencev. V okviru intervencije se upoštevajo upravičenci z zaposlitvijo;
- Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti, vključno z biogospodarstvom in v ohranjanje kulturne dediščine: 20 upravičencev;
- LEADER: V okviru intervencije LEADER bodo vrednosti znane po potrditvi strategij lokalnega razvoja LAS.

Ciljna vrednost za kazalnik R.37 je 720 novih delovnih mest.

R.38 Pokritost v okviru LEADER: delež podeželskega prebivalstva, vključenega v strategije lokalnega razvoja

Kazalnik R.38 količinsko opredeli delež podeželskega prebivalstva, ki ga zajemajo intervencije LEADER.

Pri izračunu kazalnika R.38 se upošteva intervencija LEADER. Upoštevana je lastna definicija podeželja, ki vključuje vse prebivalce Slovenije razen mest nad 10.000 prebivalcev.

Ciljna vrednost za kazalnik R.38 je 100,00 %.

R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP

Medtem ko je primarna kmetijska pridelava vključena v kazalnik rezultata R.9, se kazalnik rezultata R.39 osredotoča na podporo nekmetijskim dejavnostim, biogospodarstvu, krožnemu gospodarstvu ter predelavi kmetijskih in živilskih proizvodov. S tovrstno podporo bo omogočeno povečanje dodane vrednosti kmetijskih, živilskih in gozdarskih proizvodov ter spodbujanje njihovega trženja. Kot ključna področja izpostavljamo naložbe v predelavo ali trženje ekoloških kmetijskih proizvodov, zlasti na gorskih območjih ter na drugih območjih z naravnimi omejitvami za kmetijsko pridelavo. Z razvojnimi spodbudami bomo malim kmetijam omogočili zvišanje dodane vrednosti kmetijskih proizvodov, investicije v diverzifikacijo dohodka na kmetiji ter doseganje večje tržne usmerjenosti in povečanje njihove prisotnosti na trgu. Potenciali za razvoj so prav tako na področju biogospodarstva, ki sedaj v Sloveniji nima dovolj prepoznavne lastne identitete, po kateri bi se ločilo od drugih povezanih konceptov (npr. zeleno gospodarstvo ali krožno gospodarstvo). Glede na ocenjen potencial biomase iz kmetijstva in gozdarstva v Sloveniji ta predstavlja velik, vendar ne dovolj izkoriščen vir, kar je lahko dobra priložnost za razvoj biogospodarstva in krožnega gospodarstva.

Ocenjeno je, da bo podprtih 998 naložb, in sicer za intervencijo:
- Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije: 789 naložb ;
- Kolektivne naložbe v kmetijstvu za skupno pripravo kmetijskih proizvodov za trg in razvoj močnih in odpornih verig vrednosti preskrbe s hrano: 80 naložb ;
- Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnanosti ekoloških kmetij: 30 naložb ;
- Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti, vključno z biogospodarstvom in v ohranjanje kulturne dediščine: 99 naložb.

Ciljna vrednost za kazalnik R.39 je 998 naložb.

R.40 Pametni prehod podeželskega gospodarstva: število strategij pametnih vasi, ki prejemajo podporo
R.41^{PS} Povezovanje evropskega podeželja: delež podeželskega prebivalstva, ki ima koristi od boljšega dostopa do storitev in infrastrukture zaradi podpore iz SKP
R.42 Spodbujanje socialne vključenosti: število oseb, zajetih v projekte socialnega vključevanja, ki prejemajo podporo
V okviru LEADER bodo vrednosti za kazalnike R.37, R.39, R.40, R.41 in R.42 znane po potrditvi strategij lokalnega razvoja LAS.

2.9.6 Utemeljitev dodelitve finančnih sredstev

Dodeljena finančna sredstva intervencijam v okviru specifičnega cilja 8 znašajo 53.426.206,00 EUR, kar predstavlja 3,00 % vseh razpoložljivih sredstev strateškega načrta SKP 2023-2027 oz. 4,88 % vseh sredstev EKSRP.

Dodeljena finančna sredstva za intervencije, načrtovane v okviru specifičnega cilja 8, zadostujejo za doseganje opredeljenih ciljev in so skladna s finančnim načrtom.

2.10 SC9 Izboljšanje odziva kmetijstva EU na potrebe družbe na področju hrane in zdravja, vključno z zdravo, hranljivo in trajnostno hrano, zavrženo hrano ter dobrobitjo živali

2.10.1 Povzetek SWOT analize.

PREDNOSTI

Zdravila za živali

V Sloveniji je **prodaja veterinarskih protimikrobnih zdravil nizka** in od leta 2011 do leta 2017 beležimo celo padec prodaje veterinarskih protimikrobnih zdravil (v mg/PCU) za več kot 20 %. Za vsa ta leta je prodaja v Sloveniji **pod povprečjem EU/EGP**.

Vlada RS je leta 2019 sprejela **Državno strategijo „Eno zdravje" za obvladovanje odpornosti mikrobov (2019-2024), s triletnim nacionalnim akcijskim načrtom** (2019-2021). **Strategija se uspešno izvaja** in vključuje vidik zdravja ljudi in živali z upoštevanjem okolja, povezuje zdravstveni, kmetijski in okoljski resor ter stroko in deležnike na tem področju.

- prodaja protimikrobnih zdravil antibiotikov za živali za proizvodnjo živil je v Sloveniji nizka, je pod povprečjem EU/EGP
- izvajanje Državne strategije „Eno zdravje" za obvladovanje odpornosti mikrobov in nacionalnega akcijskega načrta

Pesticidi

Prodaja FFS v Sloveniji niha in je odvisna od vremenskih vplivov, vrste aktivnih snovi v pripravkih ter ekonomskih razlogov, kot je cena pripravkov. Vzpostavljen je **sistem usposabljanja uporabnikov in distributerjev s FFS ter pregleda naprav za nanašanje FFS.**

Spodbuja se predvsem registracija FFS z manjšim tveganjem. Slovenski Nacionalni akcijski program za doseganje trajnostne rabe fitofarmacevtskih sredstev (NAP) obravnava vse ukrepe za zmanjšanje tveganja zaradi uporabe FFS, od izobraževanja in informiranja, tehničnih pogojev za trgovanje s FFS in njihovo uporabo, spremljanja in uradnega nadzora nad uporabo FFS, pridelano hrano in pitno vodo, do zmanjšanja uporabe FFS na javnih površinah. **Prepovedana je uporaba herbicidov na javnih površinah.** Za zmanjševanje potreb po uporabi FFS, se je treba osredotočiti na preventivne ukrepe za preprečevanje vnosa in širjenja karantenskih škodljivih organizmov rastlin. Ključen je tudi element zagotavljanja zanesljive in hitre diagnostike škodljivih organizmov rastlin. To zahteva visoko usposobljene strokovnjake in akreditirane diagnostične laboratorije za opravljanje laboratorijskih analiz. V Sloveniji poteka **izvajanje programov preiskav za ugotavljanje navzočnosti karantenskih škodljivih organizmov in izvajanje diagnostike v nacionalnih referenčnih laboratorijih.** Vzpostavljena je **Javna služba zdravstvenega varstva rastlin, ki med drugim z izvajanjem sistema prognoza bolezni in škodljivcev rastlin** prispeva k ciljni uporabi FFS in s tem za količinsko manjšo uporabo FFS pri obvladovanju običajno navzočih (gospodarskih) bolezni in škodljivcev v kmetijstvu. Pripravljene in sprejete so **smernice za integrirano varstvo rastlin (IVR)**, ki tudi prispevajo k manjši uporabi FFS.

- Vzpostavljen sistem usposabljanja uporabnikov in distributerjev s FFS ter pregleda naprav za nanašanje FFS
- prepoved uporabe herbicidov na javnih površinah
- spodbujanje registracije FFS z manjšim tveganjem
- izvajanje programov preiskav za ugotavljanje navzočnosti karantenskih škodljivih organizmov in izvajanje diagnostike v nacionalnih referenčnih laboratorijih

- delovanje javne službe zdravstvenega varstva rastlin in vzpostavljen sistem prognostičnih obvestil za bolezni in škodljivce za pridelovalce
- sprejete so smernice za integrirano varstvo rastlin

Dobrobit živali

Slovenija je z vidika velikostne strukture kmetijskih gospodarstev, glede skrbi za dobrobit živali v prednosti, ker **nima res množičnih sistemov rej**, saj je nevarnost pojavov bolezni in težav z dobrobitjo v manjših sistemih reje manjša. Na to kaže tudi nizka poraba veterinarskih protimikrobnih zdravil, ki je v Sloveniji precej pod povprečjem EU.

Ugodno z vidika dobrobiti živali pri transportu je tudi dejstvo, da so **transportne poti v Sloveniji kratke.** Vsak, še tako dobro organiziran in izpeljan prevoz živali, je za živali stresen, zato je zelo pomembno, da je vožnja čim krajša in da so med vožnjo zadovoljene vse potrebe živali.

- ni množičnih sistemov rej, zato je tveganje za pojav bolezni in slabšo dobrobiti živali manjše
- transportne poti so kratke – manj težav pri prevozu živih živali

Odpadna hrana

Problematika odpadne hrane je vključena v pomembnejše strateške dokumente EU – Krožno gospodarstvo, Zeleni dogovor, strategija Od vil do vilic in je izziv za vse člene v verigi preskrbe s hrano. Odpadna hrana namreč povečuje negativne učinke na okolje in potrošnika ter gospodarstvu povzroča finančne izgube. V Sloveniji **potekajo aktivnosti osveščanja javnosti o preprečevanju nastajanja in zmanjšanju količin odpadne hrane. Namreč z** etičnega, ekološkega in gospodarskega vidika je zmanjšanje količin odpadne hrane izziv tako za oblikovalce politike, kot tudi za gospodarske subjekte, potrošnike, znanstvenike in nevladne organizacije. V Sloveniji imamo **pozitivne izkušnje s projektom »Donirana hrana«,** ki dokazuje, da lahko užitno hrano, namesto da konča med biološkimi odpadki, preusmerimo in ponudimo tistim, ki jo potrebujejo. **Bližina pridelovalcev, predelovalcev in porabnikov hrane zagotavlja dobro povezanost in kratke in hitre verige za varno porabo in ohranjanje kvalitete hrane in uporabo viškov hrane.**

- potekajo aktivnosti osveščanja javnosti o preprečevanju nastajanja in zmanjšanju količin odpadne hrane.
- Pozitivne izkušnje s projektom »Donirana hrana«
- Bližina pridelovalcev, predelovalcev in porabnikov hrane zagotavlja dobro povezanost in kratke in hitre verige za varno porabo in ohranjanje kvalitete hrane in uporabo viškov hrane

SLABOSTI

Zdravila za živali

Od leta 2016 dalje beležimo **trend rahlega porasta prodaje antibiotikov za zdravljenje živali, zlasti zaradi vpliva razmer v intenzivni reji perutnine in posledične večje porabe antibiotikov** v delu intenzivne perutninske proizvodnje, kar je vplivalo na **povečanje obsega skupne prodaje protimikrobnih zdravil na ravni države.** V letu 2020 so se sicer razmere pri proizvodnji perutnine izboljšale, tako smo zabeležili padec prodaje antibiotikov za zdravljenje živali. Na terenu je tudi zaznati, da se v zadnjih letih **zmanjšuje učinkovitost ozaveščanja rejcev in veterinarjev za zmanjševanje potreb po predpisovanju in uporabi protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali.**
Državne strategije „Eno zdravje" za obvladovanje odpornosti mikrobov (2019-2024), s triletnim nacionalnim akcijskim načrtom (2019-2021) za zmanjševanje porabe antibiotikov za zdravljenje živali se sicer izvajata, vendar

pa **primanjkuje stabilnih virov financiranja za učinkovito izvajanje aktivnosti in ukrepov iz strategije in akcijskega načrta.**

- podatki kažejo, da je raba nekaterih protimikrobnih zdravil pri nekaterih zlasti intenzivnih rejcih perutnine v zadnjih letih v porastu
- učinkovitost ozaveščanja rejcev in veterinarjev za zmanjševanje potreb po predpisovanju in uporabi protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali se v zadnjih letih zmanjšuje
- pomanjkanje stabilnih virov financiranja za izvajanje aktivnosti in ukrepov iz Državne strategije „Eno zdravje" za obvladovanje odpornosti mikrobov (2019-2024), s triletnim nacionalnim akcijskim načrtom (2019-2021) za zmanjševanje porabe antibiotikov za zdravljenje živali

Pesticidi

Večina rabe FFS je vezana na trajne nasade (vinogradništvo in sadjarstvo), število tretiranj v rastni sezoni pa je zelo **odvisno od vremenskih razmer**, kar povzroča **velika nihanja v rabi FFS**. V trajnih nasadih je na razpolago omejeno število alternativnih metod za nadzor glivičnih bolezni in insektov ter pomanjkanje potrebnih strojev in opreme za izvajanje alternativne metode omejena uporaba biotičnega zatiranja škodljivih organizmov zaradi stroge okoljske zakonodaje.

Pomembno pri zgodnjem odkrivanju karantenskih škodljivih organizmov je tudi izvajanje zanesljive in hitre diagnostike škodljivih organizmov rastlin, ki jo izvajajo za to usposobljeni strokovnjaki in akreditirani diagnostični laboratoriji za opravljanje laboratorijskih analiz. V Sloveniji pa se srečujemo s težavo, da **vsi diagnostični laboratoriji za škodljive organizme niso akreditirani.** Izmed uradnih laboratorijev na področju zdravja rastlin je UVHVVR določila pet nacionalnih referenčnih laboratorijev za izvajanje diagnostike karantenskih škodljivih organizmov (glive in oomicete, bakterije, virusi, viroidi in fitoplazme, ogorčice (nematode), žuželke in pršice). Za pridobitev ter razširitev in ohranjanje akreditacije bodo potrebna dodatna letna vlaganja, tako v tehnične kot strokovne izboljšave delovanja laboratorijev.

- večina rabe FFS je vezana na trajne nasade, število tretiranj v rastni sezoni je zelo odvisno od vremena, kar povzroča velika nihanja v rabi FFS
- omejeno število alternativnih metod na razpolago v trajnih nasadih za nadzor glivičnih bolezni in insektov ter pomanjkanje potrebnih strojev in opreme za izvajanje alternativne metode omejena uporaba biotičnega zatiranja škodljivih organizmov zaradi stroge okoljske zakonodaje
- vsi diagnostični laboratoriji za škodljive organizme niso akreditirani

Dobrobit živali

V Sloveniji, razen pri prireji perutninskega mesa, še **ni vzpostavljenih nadstandardnih shem kakovosti za dobrobit živali,** ki bi potrošnikom zagotavljale, da so bile živali vzrejene v skladu z višjimi standardi dobrobiti živali. **Rejci namreč ne vidijo tržne priložnosti v okviru shem kakovosti**. Manjka tudi sistematično komuniciranje s potrošniki o dobrobiti živali v reji na način, da se vpelje enotne oznake za označevanje dobrobiti živali na izdelkih.

Trenutno še ni uveljavljen enoten sistem ocenjevanja, obstajajo le posamezne delne ocene o stanju dobrobiti v slovenskih rejah. Predpisi, ki urejajo zaščito živali, določajo minimalne pogoje, nadgradnjo pa predstavljajo nadstandardne sheme zagotavljanja dobrobiti živali, pri katerih gre za prostovoljno prevzemanje nadstandardnih zahtev. V Sloveniji so težava »standardi«, saj trenutno po posameznih usmeritvah in vrstah reje, predvsem za tiste vrste in kategorije rejnih živali, za katere ni predpisanih minimalnih zahtev, **še ni opredeljenih standardiziranih načinov reje oziroma običajne rejske prakse za določanje nadstandardov.**

- ni vzpostavljenih shem kakovosti za dobrobit živali (razen pri perutninskem mesu), ker rejci ne vidijo tržne priložnosti v okviru shem kakovosti
- ni standardiziranih načinov reje oziroma običajne rejske prakse za določanje nadstandardov

Odpadna hrana

Prebivalec Slovenije zavrže povprečno 66 kg hrane, kar je sicer manj od EU povprečja (EU-28), ki je 173 kg na prebivalca (FUSIONS, 2016), kljub temu pa **odpadna hrana naraščajoča težava v celotni verigi preskrbe s hrano**. P**remajhna je tudi ozaveščenost potrošnikov o roku uporabnosti hrane** (razlika med »porabiti do« in »uporabno najmanj do«) kar bi vplivalo na zmanjšanje količine odpadne hrane. Poleg tega je **opravljenih tudi premalo raziskav na področju biogospodarstva, primarne kmetijske proizvodnje in proizvodnje živil**. Vse to pa bi lahko zmanjšalo vpliv, ki ga ima odpadna hrana na okolje in potrošnika ter gospodarstvu povzroča finančne izgube.

- povečevanje količin odpadne hrane
- premajhna ozaveščenost potrošnikov o roku uporabnosti hrane (razlika med »porabiti do« in »uporabno najmanj do«
- premalo raziskav na področju biogospodarstva primarne kmetijske proizvodnje in proizvodnje živil

PRILOŽNOSTI

Zdravila za živali

Dobrobit živali je zelo pomemben dejavnik pri konceptu kakovosti hrane. Izziv in priložnost na področju dobrobiti živali **predstavlja ohranitev nizke skupne porabe protimikrobnih zdravil, da ostane pod EU povprečjem, ob hkratnem ohranjanju tržne konkurenčnosti rejcev živali.** Smiselno je tudi **vključevanje novih sektorjev rejnih živali v nacionalno shemo kakovosti »izbrana kakovost«** kot npr. z omejeno rabo oz. neuporabo nekaterih protimikrobnih zdravil, ki so najvišjega kritičnega pomena za zdravljenje ljudi.

- ohranitev nizke skupne porabe protimikrobnih zdravil, da ostane pod EU povprečjem ob ohranjanju tržne konkurenčnosti rejcev živali
- vključevanje novih sektorjev rejnih živali v nacionalno shemo kakovosti »izbrana kakovost« kot npr. z omejeno rabo oz. neuporabo nekaterih protimikrobnih zdravil, ki so najvišjega kritičnega pomena za zdravljenje ljudi

Pesticidi

Ukrepi, ki jih obravnava Slovenski Nacionalni akcijski program za doseganje trajnostne rabe fitofarmacevtskih sredstev (NAP) za zmanjšanje tveganja zaradi uporabe FFS so namenjeni ozaveščanju uporabnikov o pravilni rabi FFS s poudarkom na varovanju podzemnih in površinskih voda ter čebel, varnemu odstranjevanju odpadkov in odpadne embalaže FFS, spodbujanju integrirane in ekološke pridelave ter uporabe nekemičnih metod varstva rastlin in metod varstva rastlin z majhnim tveganjem. **Razvoj alternativnih metod ne-kemičnega varstva rastlin bo dodatno omogočil zmanjšanje odvisnosti od rabe FFS (vključno s stroji in drugo opremo)**.

Cilj izvajanja programov javnih služb je med drugim tudi žlahtnjenje, selekcija in introdukcija odpornih sort ter preizkušanje tehnologij pridelave, ki zagotavljajo trajnostno rabo naravnih virov in sledijo okoljskim ciljem v kmetijstvu. **Ključen je tudi razvoj novih odpornih sort rastlin na bolezni in škodljivce.** Priložnost na področju pravočasnega odkrivanja bolezni in škodljivcev rastlin pa predstavlja tudi **razvoj novih metod izvajanja programov preiskav, ki bi omogočali zgodnejše odkrivanje novih žarišč in racionalizirali preglede ter s tem povečali njihov obseg** (droni, pasti za daljinsko zaznavanje, …) kot tudi **okrepitev laboratorijske dejavnosti na področju določanja bolezni in škodljivcev rastlin.**

- razvoj alternativnih metod ne-kemičnega varstva rastlin, ki bodo omogočile zmanjšanje odvisnosti od rabe FFS (vključno s stroji in drugo opremo)
- razvoj novih odpornih sort rastlin na bolezni in škodljivce
- razvoj novih metod izvajanja programov preiskav, ki bi omogočali zgodnejše odkrivanje novih žarišč in racionalizirali preglede ter s tem povečali njihov obseg (droni, pasti za daljinsko zaznavanje, …), okrepitev laboratorijske dejavnosti na področju določanja bolezni in škodljivcev rastlin

Dobrobit živali

Na upoštevanje dobrobiti živali pri prireji proizvodov lahko vpliva tudi večja osveščenost potrošnikov o pomembnosti tega in tudi posledičnega vpliva, ki ga ima prireja na kakovost hrane. Priložnost za izboljšanje dodane vrednosti in s tem tudi boljši dohodkovni položaj kmetij predstavlja tudi **vključevanje proizvodov iz nadstandardnih, živalim prilagojenih sistemov reje v sheme kakovosti.** Za name **spodbujanja višjih standardov dobrobiti živali** je **ključna visoka raven osveščenosti in uporaba informacijskih virov EU za ta nem kot tudi finančne spodbude SKP.**

- večanje ozaveščenosti potrošnikov o pomembnosti upoštevanja dobrobiti živali pri prireji proizvodov
- vključevanje proizvodov iz nadstandardnih, živalim prilagojenih sistemov reje v sheme kakovosti je priložnost za izboljšanje dodane vrednosti in s tem boljši dohodkovni položaj kmetij
- uporaba finančnih virov SKP in informacijskih virov EU za spodbujanje višjih standardov dobrobiti živali

Odpadna hrana

Priložnost na področju zmanjševanja izgub in odpadne hrane predstavljajo tudi inovacije in raziskave v kmetijstvu in živilstvu na temo preprečevanja izgub in odpadne hrane kot so nova in funkcionalna živila in sestavine, spodbujanje preciznega kmetijstva s poudarkom na zdravem in količinsko ustreznem pridelku, ki ustreza tržnim standardom, razvoj in spodbujanje uporabe pametne embalaže itd. Pomembno področje, ki ga je smiselno okrepiti v kmetijskem sektorju in ŽPI je tudi **digitalizacija proizvodnje in predelave, logistike ter prodaje.**

Združevanje in povezovanje v agroživilski verigi je edini odgovor na vedno večje in vedno nove izzive varovanja zdravja ljudi, živali, rastlin in okolja. Potrebna je **krepitev primarnih proizvajalcev v verigi preskrbe s hrano** (OP, povezovanje, prilagajanje sistema javnih naročil…). Problematika izgub in odpadne hrane je večplastna in se odvija v vseh členih verige preskrbe s hrano. V pripravi je tudi strategija o manj izgubah in odpadni hrani v verigi preskrbe s hrano: »Spoštujmo hrano, spoštujmo planet«, ki naslavlja vse člene verige preskrbe s hrano.

Pri zmanjševanju odpadkov hrane je ključen tudi **potrošnik in prisotnost novih trendov zauživanja hrane, ki upoštevajo trajnostne in prehranske smernice.**

- inovacije in raziskave v kmetijstvu in živilstvu na temo preprečevanja izgub in odpadne hrane (nova in funkcionalna živila in sestavine, precizno kmetijstvo, da je pridelek zdrav, količinski in ustreza tržnim standardom, pametna embalaža,…)
- digitalizacija proizvodnje in predelave, logistike, prodaje
- novi trendi zauživanja hrane, ki upoštevajo trajnostne in prehranske smernice (nove sheme,…)
- krepitev primarnih proizvajalcev v verigi preskrbe s hrano (OP, povezovanje, prilagajanje sistema javnih naročil…)

NEVARNOSTI

Zdravila za živali

Nenadni **izbruh kužnih bolezni rejnih živali lahko vodi v večjo porabo protimikrobnih zdravil in povečuje tveganje za pojav in širjenje mikrobne odpornosti**. Zaradi omejevanja uporabe protimikrobnih zdravil kot tudi zaradi nepoznavanja in nerazumevanja rejcev ter veterinarjev lahko pride do nelegalne nabave ter **nekontrolirane uporabe protimikrobnih zdravil**.

- izbruh kužnih bolezni vodi v večjo porabo protimikrobnih zdravil in povečuje tveganje za pojav in širjenje mikrobne odpornosti

- nelegalna nabava ter nekontrolirana uporaba protimikrobnih zdravil zaradi nepoznavanja in nerazumevanja rejcev ter veterinarjev

Pesticidi

Podnebnih sprememb in povečan obseg mednarodne trgovine vpliva na pojav in **širjenje novih karantenskih škodljivih organizmov.** Preprečevanje širjenja karantenskih škodljivcev predstavlja enega večjih izzivov za vse države članice, ki sedaj v veliki meri temelji na uporabi pesticidov.

Zaradi varstva zdravja in okolja se spodbuja zmanjševanje uporabe pesticidov in hkrati spodbuja uporabo alternativnih metod varstva rastlin. Izvajanje alternativnih metod lahko pomeni **manjšo konkurenčnost zaradi dviga stroškov pridelave zaradi nakupa in uporabe dragih strojev in opreme** prilagojenih za izvajanje tovrstnih metod varstva rastlin. **Zmanjšana dostopnosti FFS ter nezadostne razpoložljivosti nekemičnih metod pa nevarnost predstavlja da določenih bolezni ali škodljivcev ne bo mogoče ustrezno in pravočasno zatirati.**

- pojav in širjenje novih karantenskih škodljivih organizmov zaradi podnebnih sprememb in povečanega obsega mednarodne trgovine
- določenih bolezni ali škodljivcev ne bo mogoče ustrezno zatirati zaradi zmanjšane dostopnosti FFS ter nezadostne razpoložljivosti nekemičnih metod
- manjša konkurenčnost zaradi dviga stroškov pridelave zaradi dragih strojev in opreme za izvajanje alternativnih metod

Dobrobit živali

Velika nevarnost za izvajanje višjih zahtev za dobrobit živali je **pojav novih kužnih bolezni**, saj je zaradi biovarnostnih ukrepov za omejitev širjenja bolezni lahko omejeno tudi izvajanje nekaterih nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti živali ali pa njihovo izvajanje pomeni večje dodatne stroške za rejca.

- pojav novih kužnih bolezni

Odpadna hrana

Na količino in ravnanje z odpadno hrano vplivajo tudi sodobne in hitro spreminjajoče potrošniške navade in okusi, ki jim kmetijska in živilska proizvodnja ne more slediti oz. se jim v kratkem času prilagoditi.

- Sodobne hitro spreminjajoče potrošniške navade in okusi, ki jim kmetijska in živilska proizvodnja ne more slediti

2.10.1.1 Druge pripombe

Ni relevantno.

2.10.2 Opredelitev potreb

P30 Spodbujanje smotrne rabe protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali (delno naslovljeno)
P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin
P32 Zagotavljanje živalim prilagojenih načinov reje
P33 Zmanjševanje izgub in odpadkov hrane v verigi preskrbe s hrano (delno naslovljeno)

Druge obrazložitve, povezana z oceno potreb.

P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin

Skrb za zdravje ljudi in ohranjanje okolja zahteva trajnostno rabo FFS. Na zmanjšanje odvisnosti od rabe FFS lahko vplivamo z raziskavami in razvojem ter spodbujanjem rabe alternativnih metod varstva rastlin. Tudi z vidika prilaganja na podnebne spremembe je ključen razvoj novih sort, ki bodo odporne na bolezni in škodljivce. Prilagoditi in vlagati je treba tudi v naprave za nanašanje FFS, za nekemično zatiranje plevelov in naprave, ki zmanjšujejo

rabo FFS. Spodbuja se uporaba FFS v poljedelstvu, hmeljarstvu, zelenjadarstvu, sadjarstvu, oljkarstvu in vinogradništvu na osnovi mikroorganizmov (biološka sredstva) in biotično zatiranja škodljivcev ter uporaba protiinsektnih mrež, vab feromonskih, prehranskih, lepljivih, …) in metode konfuzije ter dezorientacije. Spodbuja se sajenje sort, ki so odporne na bolezni in škodljivce v vseh panogah kmetijske pridelave.

P32 Zagotavljanje živalim prilagojenih načinov reje

Trajnostni razvoj, ki vključuje okoljske in podnebne zahteve ter poudarja dobrobit živali, pridobiva na pomenu pri razvoju kmetijstva in živinoreje. Potrošniki pri odločitvi o nakupu živalskih proizvodov vse večjo pozornost namenjajo pogojem reje živali. Razvoj živinoreje bo temeljil na dobrobiti živali in na zagotavljanju visokih standardov zdravstvenega varstva živali. Različni pogoji reje različno vplivajo na pojav stresa, anomalij v obnašanju, telesnih poškodb, bolezni in drugih odstopanj z vidika dobrobiti živali. Zato se bo spodbujalo izvajanje živalim prilagojen način reje ter izboljšanje razmer za rejo živali in prilagoditev kmetijskih gospodarstev nadstandardnim zahtevam dobrobiti rejnih živali.

P30 Zmanjševanje izgub in odpadkov hrane v verigi preskrbe s hrano (delno naslovljena potreba)

»Eno zdravje« dobiva na pomenu. Z aktivnostmi želimo ohraniti možnosti učinkovitega zdravljenja okužb pri ljudeh in živalih s protimikrobnimi zdravili v okviru ukrepov za zmanjšanje pojavnosti in širjenja odpornosti mikrobov. Zagotavljati je treba odgovorno rabo protimikrobnih zdravil, zmanjšati prekomerno rabo in zlasti poskrbeti, da bo potreb po predpisovanju in uporabi protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali čim manj. Vzpostaviti je treba spremljanje in nadzor nad porabo protimikrobnih zdravil po živalskih vrstah na KMG. Pomembno je ozaveščanje in usposabljanje imetnikov živali in veterinarjev z najnovejšimi dognanji. Ukrepi prispevajo k uresničevanju strateških in programskih dokumentov za obvladovanje odpornosti mikrobov.

P33 Zmanjševanje izgub in odpadkov hrane v verigi preskrbe s hrano (delno naslovljena potreba)

Izgube in odpadna hrana v verigi preskrbe s hrano, so izziv s katerimi se moramo soočiti. Podpreti je treba digitalizacijo proizvodnih procesov, predelave in predelavo presežkov hrane in biogenih odpadkov ter stranskih proizvodov, osveščati in izobraževati vse deležnikov v verigi ter vzpodbujati inovacijska partnerstva. Treba je nameniti pozornost in sredstva za raziskave ter prenos znanja za trajnostno proizvodnjo in porabo hrane. Pomembno je osveščanje in spodbujanje javnih zavodov, da v okviru zelenega javnega naročanja dajejo prednost lokalni in trajnostno pridelani hrani ter osveščanju potrošnikov o rokih trajanja hrane in načinih zmanjševanja količine odpadne hrane. Pripravljena je nacionalna strategija, ki povezuje različne sektorje.

2.10.3 Intervencijska strategija.

Intervencije, ki bodo naslavljale specifični cilj/ horizontalni cilj

IRP27: Biotično varstvo rastlin
IRP28: Dobrobit živali
IRP29: Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali

Pregled

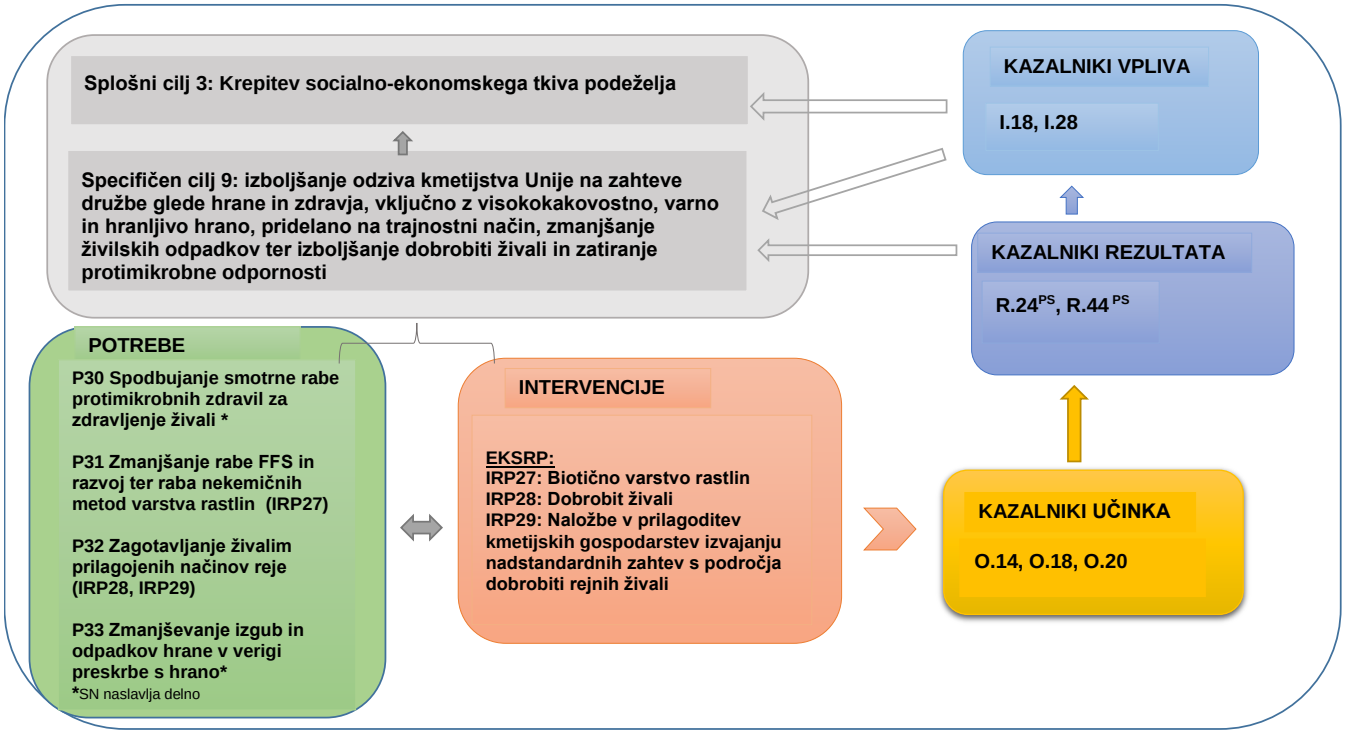

Sodobnemu potrošniku je pomembno zdravje kot tudi kakovost in varnost hrane, ki je pridelana na trajnostni način. Mednarodna trgovina, potovanja in podnebne spremembe predstavljajo povečana tveganja za vnos in širjenje novih karantenskih škodljivih organizmov rastlin, ki lahko v kmetijstvu in gozdarstvu povzročijo veliko gospodarsko, okoljsko in družbeno škodo. Osredotočiti se bo potrebno na preventivne ukrepe za preprečevanje vnosa in širjenja karantenskih škodljivih organizmov rastlin.

Evropska kot tudi nacionalna zakonodaja spodbuja zatiranje škodljivcev in bolezni z nizkimi vnosi kemičnih fitofarmacevtskih sredstev (FFS) in daje prednost nekemičnim metodam. Temu bodo sledile tudi intervencije v okviru SN 2023-2027. Spodbuja se prehod na prakse in pripravke z najnižjim tveganjem za zdravje ljudi in okolje. Med takšne pripravke sodijo komercialni proizvodi za biotično zatiranje škodljivcev in bolezni ter FFS na osnovi mikroorganizmov, ki predstavljajo znatno manjše tveganje za okolje kot kemična FFS. Namreč vloga varstva rastlin je poleg zagotavljanja optimalnih količin kmetijskih pridelkov ter zagotavljanju ekonomsko upravičene pridelave tudi v zagotavljanju zdravih pridelkov, ki jih ljudje in živali lahko uživajo brez tveganja za zdravje.

Živinoreja je prevladujoča proizvodna usmeritev slovenskega kmetijstva. Trajnostni razvoj, ki vključuje okoljske in podnebne razmere ter poudarja dobrobit živali, pridobiva na pomenu pri razvoju kmetijstva in živinoreje. Dobrobit živali je zelo pomemben dejavnik pri konceptu kakovosti hrane, saj potrošniki pričakujejo, da bo njihova hrana živalskega izvora pridelana na živalim in okolju prijazen način. Z izboljšanjem dobrobiti živali pričakujemo manj poškodb in bolezni, boljše počutje živali, s tem pa manj zdravljenj, boljšo proizvodnost in boljšo kakovost živalskih proizvodov. Pri tem je potrebno zagotoviti tudi odgovorno rabo protimikrobnih zdravil/antibiotikov. K dobrobiti živali bo prispevalo izboljšanje razmer za rejo živali in prilagoditev kmetijskih gospodarstev za namen izvajanja nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali.

Prebivalec Slovenije sicer zavrže povprečno manj hrane od EU povprečja, vendar ne glede na to, je odpadna hrana naraščajoča težava v celotni verigi preskrbe s hrano. Ključno je osveščanje vseh členov v verigi preskrbe s hrano glede pomembnosti zmanjševanja izgub in odpadkov hrane. Odpadna hrana namreč povečuje negativne učinke na okolje in potrošnika ter gospodarstvu povzroča finančne izgube.

Intervencije v okviru specifičnega cilja 9: izboljšanje odziva kmetijstva Unije na zahteve družbe glede hrane in zdravja, vključno z visokokakovostno, varno in hranljivo hrano, pridelano na trajnostni način, zmanjšanje živilskih odpadkov ter izboljšanje dobrobiti živali in zatiranje protimikrobne odpornosti (SC9) naslavljajo 4 potrebe (od tega P30 in P33 delno), od skupno 37 identificiranih v okviru SN 2023-2027 in bodo prispevale k uresničevanju splošnega cilja SKP: Krepitev socialno-ekonomskega tkiva podeželja. Z intervencijami so neposredno naslovljeni potrebi: P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin in P32 Zagotavljanje živalim prilagojenih načinov reje. Poleg tega intervencija IRP29 naslavlja tudi potrebo P13 Zmanjšanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu v SC4. Intervencija IRP27 pa potrebi P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega

potenciala kmetijskih tal in P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda v SC5. Za uspešno spodbujanje smotrne rabe protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali je pomembno ozaveščanje in usposabljanje imetnikov živali in veterinarjev z najnovejšimi dognanji, ravno tako je pomemben vidik nadgradnje in izmenjave znanj ter informacij na področju rabe FFS. S tem je vzpostavljena povezava na horizontalni cilj SKP.

Intervencije v okviru SC9, usmerjene prednostno v zagotavljanje varne in kakovostne hrane, spodbujanje biotičnega varstva rastlin in živalim prilagojenega načina reje, bodo vplivale na:
- Omejevanje rabe antimikrobikov pri rejnih živalih: prodaja/uporaba antimikrobikov pri živalih za proizvodnjo živil (kazalnik I.28)
- Trajnostno in zmanjšano uporabo pesticidov: tveganja, uporaba in vplivi rabe pesticidov (kazalnik I.18)

Opis intervencij:

IRP27: Biotično varstvo rastlin

Intervencija IRP27: Biotično varstvo rastlin naslavlja potrebo:
P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin

Poleg tega intervencija IRP27 naslavlja tudi potrebi v okviru SC5 P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal in P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda.

Intervencija Biotično varstvo rastlin je namenjena zmanjšani uporabi kemičnih FFS in s spodbujanjem nadstandardnih praks varstva rastlin pred škodljivci prispeva k varovanju vodnih virov in tal. Intervencija vključuje uporabo FFS na osnovi mikroorganizmov (glive, bakterije, virusi) in komercialnih proizvodov za biotično zatiranje bolezni in škodljivcev z naravnimi sovražniki (žuželke, pršice, ogorčice) v poljedelstvu, zelenjadarstvu, hmeljarstvu, sadjarstvu, oljkarstvu in vinogradništvu, ki deloma nadomesti tretiranje s kemičnimi FFS v skladu z izdelanim načrtom zatiranja bolezni in škodljivcev. Podpora za intervencijo Biotično varstvo rastlin je letna, dodeli se na hektar in krije dodatne stroške in izgubo dohodka zaradi prevzete obveznosti in znaša 100 % višine podpore, izračunane po modelni kalkulaciji, dodeli pa se za njivske površine, zaščitene prostore in trajne nasade. Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.14 Število hektarjev (razen gozdnih zemljišč) ali število drugih enot, za katere veljajo okoljske ali podnebne obveznosti, ki presegajo obvezne zahteve .

Uspešnost izvajanja IRP27: Biotično varstvo rastlin pa se bo spremljajo s sledečim kazalnikom rezultata:

R.24^{PS} Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo posebne obveznosti, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov, kot je uhajanje pesticidov (ciljna vrednost: 27,58%)

IRP28: Dobrobit živali

Intervencija IRP28: Dobrobit živali naslavlja potrebo:
P32 Zagotavljanje živalim prilagojenih načinov reje

Intervencija dobrobit živali je namenjena podpori za izvajanje živalim prilagojenih načinov reje. Namenjena je rejcem, ki zagotavljajo višjo raven dobrobiti živali. Podpora za intervencijo dobrobit živali je letna in krije dodatne stroške in izpad dohodka zaradi prevzete obveznosti, krije pa tudi stroške poslovanja (transakcijske stroške) v višini do največ 25 % podpore. Plačilo se dodeli na GVŽ. Podpora se nanaša samo na tiste obveznosti, ki presegajo obvezne standarde Pravil o pogojenosti, druga ustrezna merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.18 Število glav velike živine, ki prejemajo podporo za dobrobit živali, zdravje ali okrepljene ukrepe za biološko zaščito.
Uspešnost izvajanja IRP28: Dobrobit živali pa se bo spremljajo s sledečimi kazalniki rezultata:
R.44^{PS} Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo podprti ukrepi za izboljšanje dobrobiti živali (ciljna vrednost: 27,48%)

IRP29: Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali

Intervencija IRP29 naslavlja potrebo:
P32: Zagotavljanje živalim prilagojenih načinov reje

Poleg tega intervencija naslavja tudi potrebo P13 Zmanjšanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu v SC4.

Intervencija je namenjena podpori naložbam za prilagoditev kmetijskih gospodarstev na izvajanje rejskih praks, ki presegajo zadevne predpisane zahteve ravnanja ter standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje. Intervencija se izvaja v prašičereji, govedoreji, reji drobnice, reji kopitarjev in perutninarstvu. Podprta bodo tista kmetijska gospodarstva, ki bodo po zaključku naložbe izpolnjevala predpisane pogoje in zahteve za nadstandardno obliko reje z vidika dobrobiti živali. Stopnja podpore za vse upravičence znaša 30 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za 10 odstotnih točk za naložbe na OMD ter za 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov. Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo.

Uspešnost izvajanja IRP29: Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali pa se bo spremljajo s kazalnikom rezultata:
R.44^{PS} Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo podprti ukrepi za izboljšanje dobrobiti živali (ciljna vrednost: 27,48%)

Prispevek intervencij

Intervencije v okviru SC9 bodo prispevale k uresničevanju ciljev nacionalne Resolucije »Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021.«:
- *Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin: zagotavljanje višjih standardov dobrobiti živali, zmanjšanje negativnih vplivov na vode, tla in zrak.*

Nadalje bodo intervencije prispevale izpolnjevanju priporočil EK za Slovenijo za pripravo SN 2023-2027:
- *Močno prizadevanje za zmanjšanje uporabe kemičnih pesticidov in tveganja zaradi njih, da se prispeva k zadevnemu cilju zelenega dogovora s spodbujanjem varstva rastlin pred škodljivimi organizmi z nizko uporabo pesticidov in krepitvijo izvajanja integriranega varstva rastlin pred škodljivimi organizmi pri poklicnih uporabnikih.*

Ključen pa bo tudi prispevek intervencij k ciljem Strategije od »vil do vilic«:
- *Zagotavljanje trajnostne proizvodnje hrane*
- *Zmanjšanje tveganj in rabe pesticidov ter podpora širšemu izvajanju integriranega varstva rastlin pred škodljivimi organizmi.*

Navezava na cilje Zelenega dogovora in Strategije za biotsko raznovrstnost do leta 2030:
- *Za 50% zmanjšanje rabe zelo nevarnih pesticidov, za 50% zmanjšanje rabe in tveganja kemičnih pesticidov do 2030*

Potrebi v okviru SC9, ki jih SN 2023-2027 naslavlja le delno:

V zadnjem obdobju je naraščajoča odpornost mikrobov proti protimikrobnim zdravilom/antibiotikom vse večji zdravstveni problem po vsem svetu. Za zdravljenje živali se uporablja antibiotike, ki z nekaj izjemami spadajo v iste skupine, kot tisti, ki se uporabljajo za zdravljenje ljudi. V okviru priprave SN 2023-2027 smo identificirali potrebo P30 Spodbujanje smotrne rabe protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali, s tem da se v Sloveniji to celovito rešuje v okviru Državne strategije „Eno zdravje" za obvladovanje odpornosti mikrobov z nacionalnim akcijskim načrtom, ki se bo posodabljal, tako da v SN 2023-2027 posebna intervencija za ta namen ni bila oblikovana.

Problematika odpadne hrane je naslovljena v številnih strateških dokumentih EU in je izziv za vse člene v verigi preskrbe s hrano. V okviru priprave SN 2023-2027 smo identificirali potrebo P33 Zmanjševanje izgub in odpadkov hrane v verigi preskrbe s hrano, za katero ni bilo oblikovane posebne intervencije, bo pa delno naslovljena preko drugih intervencij SN 2023-2027. Do leta 2030 smo se na globalni ravni zavezali prepoloviti količino odpadne hrane na prebivalca. Z aktivnostmi na tem področju in akcijskim načrtom bomo prispevali tudi k uresničevanju Strategija za manj izgub in odpadne hrane v verigi preskrbe s hrano: »Spoštujmo hrano, spoštujmo planet«.

2.10.4 Kjer potrebno, utemeljite za uporabo InvestEU in pričakovan prispevek k specifičnemu cilju

Ni relevantno.

2.10.5 Izbor kazalnika(ov) rezultata

Kazalniki rezultata	**Ciljna vrednost**
R.24^{PS} Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo posebne obveznosti, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov, kot je uhajanje pesticidov	27,58%

R.44[PS] Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo podprti ukrepi za izboljšanje dobrobiti živali	27,48%

Utemeljitev ciljev in povezanih mejnikov.

R.24[PS] Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo posebne obveznosti, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov, kot je uhajanje pesticidov

Pri izračunu kazalnika R.24 se upoštevajo naslednje intervencije:
- Ekološko kmetovanje
- Biotično varstvo rastlin
- Sheme za podnebje in okolje
    - Naknadni posevki in podsevki
    - Ozelenitev njivskih površin prek zime in še v opis spodaj dodati SOPO
- Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – podintervencije
    - A.7 Visokodebelni travniški sadovnjaki
    - A.16 Vodni viri
    - A.17 Ohranjanje kolobarja
    - A.18 Integrirana pridelava poljščin
    - A.19 Integrirana pridelava zelenjave
    - A.20 Integrirana pridelava hmelja
    - A.21 Integrirana pridelava sadja in oljk
    - A.22 Integrirana pridelava grozdja
    - A.23 Uporaba biotehniških metod za obvladovanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih
    - A.24 Opustitev uporabe herbicidov v vinogradih
    - A.25 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih
    - A.26 Precizno gnojenje in škropljenje
    - A.27 Senena prireja

Kazalnik R.24 količinsko opredeli obseg posebnih ukrepov, ki vodijo do trajnostne in zmanjšane uporabe pesticidov s podporo SKP. Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjene površine vključenosti v intervencijo Ekološko kmetovanje, Biotično varstvo rastlin ter ocenjeno površino intervencije Shema za okolje in podnebje ter ocenjeno površino podintervencij KOPOP, glede na skupni obseg KZU v Sloveniji.

Ciljna vrednost za kazalnik R.24 je 27,58 %.

R.44[PS] Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo podprti ukrepi za izboljšanje dobrobiti živali

Kazalnik R.44 količinsko opredeli obseg ukrepov za izboljšanje dobrobiti živali s podporo SKP, s čimer se naslavlja potrebo po zagotavljanju živalim prilagojen način reje v prašičereji, govedoreji, reji drobnice, reji kopitarjev in perutninarstvu.

Ocenjeno je, da bo podprtih 140.742 GVŽ.

Pričakovana ciljna vrednost je izračunana kot razmerje med pričakovanim številom podprtih GVŽ znotraj posameznih intervencij in skupnim številom GVŽ v Sloveniji (kazalnik stanja C.22 Število glav živali, 512.120 GVŽ). Pričakovana vrednost za intervencijo:
- Dobrobit živali: 139.200 GVŽ
- Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali: 1.542 GVŽ

Ciljna vrednost za kazalnik R.44 je 27,48 %.

2.10.6 Utemeljitev dodelitve finančnih sredstev

Dodeljena finančna sredstva intervencijam v okviru specifičnega cilja 9 znašajo 129.095.400,00 EUR, kar predstavlja 7,26 % vseh razpoložljivih sredstev strateškega načrta SKP 2023-2027 oz. 11,79 % vseh sredstev EKSRP.

Dodeljena finančna sredstva za intervencije, načrtovane v okviru specifičnega cilja 9, zadostujejo za doseganje opredeljenih ciljev in so skladna s finančnim načrtom.

2.11 HC Horizontalni cilj spodbujanja znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželskih območjih

2.11.1 Povzetek SWOT analize vključno z interakcijami in delovanjem AKIS ter z njim povezanih struktur

PREDNOSTI

V Sloveniji imamo delujoč Sistem za ustvarjanje in izmenjavo znanja ter inovacije v kmetijstvu, gozdarstvu in prehrani (AKIS - Agricultural Knowledge and Innovation System), ki je sicer zelo kompleksen in ponekod precej razdrobljen.

V okviru javnega sektorja strokovna področja kmetijstva, gozdarstva in prehrane pokrivajo raziskovalne institucije, nacionalni izobraževalni sistem ter **16 javnih služb, ki zvajajo strokovne naloge** in so v velikem obsegu financirane iz nacionalnega proračuna.

Razvojno raziskovalna dejavnost v kmetijstvu poteka v okviru štirih univerz ter dveh večjih in dveh manjših inštitutov. **Število raziskovalcev na 1000 zaposlenih je nad evropskim povprečjem**. **Ciljno raziskovalni projekti na področju kmetijstva so tematsko usmerjeni in skladni s strateškimi usmeritvami raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije** in strateških dokumentov s področja kmetijstva, gozdarstva in hrane. **Sodelovanje slovenskih raziskovalcev v projektih Obzorje 2020 (H2020) se povečuje.** V letu 2014 je Slovenija na področju kmetijstva in gozdarstva sodelovala pri dveh projektih, v letu 2020 pa je bilo v financiranje uvrščenih 24 projektov. Tudi **operativne skupine oziroma EIP projekti so prinesli zelo pozitiven doprinos k sodelovanju** raziskovalcev, svetovalcev in kmetovalcev ter razvoju praktičnih rešitev za konkretne potrebe kmetovalcev.

V Sloveniji je zagotovljeno **brezplačno formalno izobraževanje**, izobraževalne ustanove pa so enakomerno porazdeljene po državi. Dostopnost do formalnega kot tudi neformalnega izobraževanja na področje kmetijstva, gozdarstva in prehrane je dobra. V okviru izobraževalnega sistema je dobro sprejeta tudi mednarodna izmenjava preko projektov ERASMUS. **Formalna izobrazba kmetovalcev se zvišuje**. Število oseb, ki so pridobile eno od formalnih oblik kmetijske izobrazbe, se je v dobrih desetih letih skoraj podvojilo. **Mlajši kmetovalci** (do 35 let) so v povprečju bolje izobraženi in so bolj dovzetni za uvajanje novosti in se bolje prilagajajo tržnim razmeram ter so običajno tudi **bolj motivirani za pridobitev dodatnih znanj, uvajanje izboljšav, inovacij in digitalizacije na kmetiji**. Na posameznih kmetijah se razvijejo najrazličnejša znanja in izkušnje, ki so specifična za vsako kmetijsko gospodarstvo. **Prenosniki, ki si bili dolgoletni nosilci KMG, opravljali kmetovanje kot edini in glavni poklic in najmanj 5 let uveljavljali ukrepe SKP, imajo veliko specifičnih znanj in izkušenj**, ki so potrebna za uspešno in varno kmetovanje na določenem kmetijskem gospodarstvu. Prenosniki imajo izkušnje in znanje tudi na področju vodenja evidenc in pregleda nad poslovanjem, prilagajanju tržnim zakonitostim, izvajanjem pogodbenih dolžnosti in pravic ter varnosti pri delu.

Kmetovalcem je brezplačno na voljo **kmetijsko svetovanje** JSKS po vseh območjih Slovenije in po vseh pomembnejših vsebinskih področjih. Sodelovanje med JSKS in izvajalci ostalih javnih služb se krepi. **Dobro deluje Mreža za podeželje** v povezavi z obveščanjem ter krepitvijo prenosa znanja in postaja vedno bolj prepoznavno orodje na področju izmenjave znanj in informiranja ter krepitve inovacijske. V okviru Mreže za podeželje deluje **EIP VEM točka,** v okviru katere se kmetovalce spodbuja k izpostavitvi problemov, s katerimi se srečujejo v praksi. Tudi **nevladne organizacije** so aktivno vključene v prenos znanj, organizacijo usposabljanj in forumov za izmenjavo znanja in informiranja ljudi na podeželju.

Digitalizacija v kmetijstvu, živilstvu in gozdarstvu ter uporaba digitalnih tehnologij je deloma že v uporabi v praksi (roboti, droni, senzorji, stroji…) in **ima vse pomembnejšo vlogo** tako pri doseganju višje produktivnosti kot tudi pri doseganju okoljskih izzivov. **Vzpostavljene so številne evidence in registri na različnih ravneh**, ki so identificirane kot ključne podatkovne zbirke za načrtovanje in izvajanje kmetijske politike.

- V Sloveniji imamo delujoč Sistem za ustvarjanje in izmenjavo znanja ter inovacij v kmetijstvu, gozdarstvu in prehrani, ki je sicer zelo kompleksen in ponekod precej razdrobljen.
- Višje število raziskovalcev na 1000 zaposlenih v primerjavi z evropskim povprečjem.

- Ciljno raziskovalni projekti na področju kmetijstva so tematsko usmerjeni in skladni s strateškimi usmeritvami raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije in strateških dokumentov s področja kmetijstva, gozdarstva in hrane.
- Sodelovanje slovenskih raziskovalcev v projektih H2020 se povečuje.
- Operativne skupine oziroma EIP projekti so prinesli pozitiven doprinos k sodelovanju raziskovalcev, svetovalcev in kmetovalcev ter razvoju praktičnih rešitev za konkretne potrebe kmetovalcev.
- Po vsej državi je zagotovljeno brezplačno formalno izobraževanje na vseh ravneh.
- Formalna izobrazba kmetovalcev se zvišuje.
- V okviru izobraževalnega sistema je dobro sprejeta tudi mednarodna izmenjava preko projektov ERASMUS.
- Mlajši kmetovalci so bolj dovzetni za uvajanje novosti, izboljšav, inovacij in digitalizacije na kmetiji.
- Dolgoletni kmetovalci, zaposleni na svoji kmetiji imajo bogate praktične izkušnje in specifična znanja. Prav tako imajo znanje in izkušnje na področju vodenja evidenc in pregleda nad poslovanjem, prilagajanju tržnim zakonitostim, izvajanjem pogodbenih dolžnosti in pravic ter varnosti pri delu.
- Strokovne naloge in svetovanje v kmetijstvu, gozdarstvu in prehrani izvaja 16 javnih služb, financiranih iz nacionalnega proračuna
- Kmetovalcem je brezplačno na voljo kmetijsko svetovanje JSKS po vseh območjih Slovenije in po vseh pomembnejših vsebinskih področjih.
- Sodelovanje med JSKS in izvajalci ostalih javnih služb se krepi.
- Dobro deluje Mreža za podeželje v povezavi z obveščanjem ter krepitvijo prenosa znanja in povezovanja.
- Vzpostavljen je sistem podpore operativnim skupinam EIP (EIP VEM točka).
- Nevladne organizacije so aktivno vključene v prenos znanja in informiranja.
- Digitalizacija v kmetijstvu se deloma že uporablja (roboti, droni, senzorji, stroji…).
- Vzpostavljene so številne evidence in registri na različnih ravneh, ki so identificirane kot ključne podatkovne zbirke za izvajanje kmetijske politike.

SLABOSTI

Nekatere kmetijske raziskovalne ustanove in javne službe so **podhranjene glede raziskovalne infrastrukture in opreme**. Tudi **delež državnih sredstev, ki so namenjena za razvojno raziskovalno dejavnost v kmetijstvu je skromen,** glede na celotna državna sredstva za raziskave in razvoj (povprečje za obdobje 2010 – 2019 je 4,5 %). Zaznavamo **nezadosten prenos znanja in inovacij iz raziskovalne sfere neposredno v kmetijsko in gozdarsko prakso, pa tudi v načrtovanje, implementacijo in vrednotenje kmetijske politike**. Raziskovalne institucije na področju kmetijstva v Sloveniji med seboj sodelujejo občasno, preko projektov, ni pa njihovo sodelovanje sistemsko določeno, tudi izmenjava znanja med njimi je pomanjkljiva. **Rezultati znanstvenih in raziskovalnih dognanj povečini niso primerno pripravljeni in sistematično dostopni na enem mestu ter tako na voljo za potrebe prenosa v prakso**.

Ne glede na to, da se raven formalne izobrazbe izboljšuje ugotavljamo pomanjkanje **zlasti specialističnega znanja na področjih uvajanja sodobnih tehnologij in digitalizacije, upravljanja kmetij, finančnih spretnosti in podjetništva, prilagajanja in blaženja vplivov podnebnih sprememb, zdravja rastlin in živali ter ohranjanja in varovanja naravnih virov ter biotske raznovrstnosti**, pa tudi pomanjkanje povsem elementarnih znanj, kar je odvisno predvsem od velikosti in tržne usmerjenosti kmetij. Izmenjava znanja med izobraževalnimi institucijami in tudi do drugih deležnikov v sistemu AKIS je šibka. V praksi **ni uveljavljenega sistema prenosa znanja med kmetovalci** (na primer mentorstvo, demonstracijske oziroma mojstrske kmetije). Neizkoriščena so tudi **specifična znanja in izkušnje starejših kmetovalcev, ki so vrsto let opravljali tržno kmetijsko dejavnost kot edini in glavni poklic,** ki se v času prevzemanja kmetije ne prenesejo v zadostnem obsegu na mlajše kmetovalce oziroma prevzemnike.

V okviru kmetijskega svetovanja primanjkuje celosten holistični način svetovanja na kmetijskih gospodarstvih tako za tehnološki razvoj kot za dolgoročno dostojno življenje na kmetiji. **Usposabljanje svetovalcev na področjih najsodobnejših načinov prenosa znanja ter tehnologij ni zadostno,** poleg tega pa zasebni svetovalci in drugi ponudniki znanja niso dovolj integrirani v sistem AKIS. Javne službe za izvajanje

strokovnih nalog **niso dovolj rezultatsko naravnane in integrirane v sistem AKIS.** Večina javnih služb sicer ima svoje spletne strani, ki pa med seboj niso sistemsko povezane, **rezultati strokovnih nalog niso dovolj dostopni končnim uporabnikom.** Znotraj sistema AKIS je tudi šibek povratni prenos informacij o dejanskih potrebah, s katerimi se sooča kmetijski sektor saj **ni vzpostavljenega ustreznega sistema za evidentiranje potreb kmetovalcev in lastnikov gozdov** po raziskavah, strokovnih nalogah in prenosu znanja v prakso. V Sloveniji še **nimamo enotne platforme AKIS** (e-sistem ali spletna platforma), ki bi delovala kot stičišče izmenjave znanja med vsemi, ki znanje ustvarjajo, prenašajo oziroma uporabljajo in bi pomembno prispevala k izmenjavi znanja in informacij.

Na področju digitalizacije v kmetijskem sektorju, tako na primarnem (pridelava) kot sekundarnem nivoju (predelava in prehrana), **obstajajo različne evidence, registri in podatkovne baze** za različne namene spremljanja potreb in procesov v kmetijstvu, gozdarstvu in prehrani, ki pa med seboj **še niso ustrezno povezane in usklajene.** V Sloveniji smo **le na povprečni ravni uporabe digitalizacije**, kjer je upravljanje oz. učinkovitost upravljanja s tveganji še vedno omejena zaradi pomanjkanja natančnih informacij. **Ni vzpostavljenega sistematičnega spremljanja obstoječih in spodbujanja razvoja novih digitalnih rešitev** kot tudi ne aplikativnega sodelovanja med vsebinskimi in IT strokovnjaki pri reševanju izzivov kmetijske politike. **V praksi primanjkujem digitalnih rešitev** za nove možnosti trženja, prodaje in računovodstva za mikro in mala podjetja v kmetijstvu, gozdarstvu in živilstvu, ki bi prispevale k boljši ekonomski učinkovitosti.

- Skromen delež sredstev, ki so namenjena za razvojno raziskovalno dejavnost v kmetijstvu, glede na celotni obseg sredstev za to dejavnost v Sloveniji.
- Nezadosten prenos znanja in inovacij iz raziskovalne sfere v načrtovanje, implementacijo in vrednotenje kmetijske politike ter v kmetijsko in gozdarsko prakso.
- Podhranjenost raziskovalnih ustanov in nekaterih javnih služb glede raziskovalne infrastrukture in opreme.
- Ni ustreznega sistema za evidentiranje potreb kmetovalcev in lastnikov gozdov po raziskavah in prenosu znanja v prakso.
- Nezadostna sodelovanje med raziskovalnimi institucijami in izmenjava znanja med njimi.
- Primanjkuje specialističnega znanja na področjih uvajanja sodobnih tehnologij in digitalizacije, upravljanja kmetij, finančnih spretnosti in podjetništva, prilagajanja in blaženja vplivov podnebnih sprememb, zdravja rastlin in živali ter ohranjanja in varovanja naravnih virov ter biotske raznovrstnosti.
- Ni uveljavljenega sistema prenosa znanja med kmetovalci (mentorstvo, demonstracijske oziroma mojstrske kmetije, panožni krožki).
- Prenos specifičnih znanj in izkušenj iz starejših na mlajše kmetovalce v času prevzemanja kmetije je pomanjkljiv zato znanje in izkušnje profesionalnih kmetovalcev, ki prenesejo svoje kmetije naslednikom, pa ni dovolj izkoriščeno.
- Javne službe za izvajanje strokovnih nalog niso dovolj rezultatsko naravnane in integrirane v sistem AKIS, rezultati strokovnih nalog niso dovolj dostopni končnim uporabnikom.
- Primanjkuje celostno kmetijsko svetovanje na kmetijskih gospodarstvih za tehnološki razvoj in dolgoročno dostojno življenje na kmetiji.
- Usposabljanje svetovalcev na področjih najsodobnejših načinov prenosa znanja ter tehnologij pridelave in predelave ni zadostno.
- Zasebni svetovalci in drugi ponudniki znanja niso dovolj integrirani v sistem AKIS.
- Sodelovanje in prenos znanja med deležniki AKIS ni zadostno.
- Ni sistematičnega zbiranja in razširjanja znanj vseh deležnikov, na primer preko enotne platforme AKIS.
- Registri in evidence niso povezani, dovolj uporabni in na voljo vsem deležnikom AKIS.
- Ni sistematičnega spremljanja obstoječih in spodbujanja razvoja novih digitalnih rešitev.
- Pomanjkanje digitalnih orodij za nove možnosti trženja, prodaje in računovodstva za mikro in mala podjetja v kmetijstvu, gozdarstvu in živilstvu.
- Nista vzpostavljena enotna: e-sistem na področju kmetijstva in hrane kot tudi gozdarstva in spletna platforma za izmenjavo znanja.
- Aplikativno sodelovanje vsebinskih in IT strokovnjakov pri reševanju izzivov SKP ni vzpostavljeno.

PRILOŽNOSTI

Na področju **znanstveno-raziskovalne dejavnosti** lahko k prenosu znanja in izkušenj pomembno prispeva **okrepljeno mednarodno sodelovanje** na področju raziskav in **vzpostavitev razvojnih partnerstev** za boljše nacionalno sodelovanje med raziskovalnimi in izobraževalnimi institucijami ter izvajalci javnih služb in **vzpostavitev t.i. kompetenčnih centrov za razvoj kadrov na področju kmetijstva.** V povezavi z mrežo za podeželje in določitvijo **operativnega koordinacijskega organa** ter oblikovanjem **mreže inovacijskih posrednikov** bi lahko **okrepili rezultatsko naravnanost inovacijske podpore** z izmenjavo dejanskih potreb kmetovalcev in lastnikov gozdov, pa tudi **boljšo dvosmerno komunikacijo med naročniki in izvajalci raziskav** v času izvajanja projektov. Načrtovana **enotna spletna platforma AKIS bo omogočila objavljanje rezultatov** vseh raziskovalnih nalog in projektov, rezultatov delovanja operativnih skupin ter nalog javnih služb in bo mehanizem za sistematično zbiranje in razširjanje znanj vseh deležnikov AKIS.

Formalni izobraževalni sistem je sicer vsem dostopen, da pa bi predvsem mladim približali poklic kmetovalca in ga naredili tudi bolj atraktivnega, **vidimo priložnost v sodelovanju z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport** z namenom spodbujanja **prenove učnih programov** srednjih šol in vpeljave novejših tehnologij in digitalizacije v šolske programe. V ta okvir sodi tudi **krepitev sodelovanja izobraževalnih in raziskovalnih institucij** za dvig zanimanja za kmetijske in gozdarske programe pa tudi vzpostavljanje bolj **fleksibilnih in sodobnih oblik usposabljanja** tudi izven šolskega sistema.

Posebna priložnost za **hitrejše uvajanje inovativnih tehnologij, sodobnih pristopov v svetovanju** ipd. je tudi skorajšnja večja generacijska **pomladitev JSKS**. Zato bo izjemnega pomena **ciljano usposabljanju svetovalcev** na področjih holističnega svetovanja na kmetijskih gospodarstvih in najsodobnejših načinov prenosa znanja ter tehnologij pridelave in predelave, pri čemer bo ključna tudi **večja izmenjava znanja v mednarodnem prostoru.** Sodelovanje JSKS z drugimi javnimi službami se krepi, dodaten prispevek na področju sodelovanja med javnimi službami in raziskovalnimi institucijami pa lahko dosežemo tudi z **spodbujanjem partnerstev** med njimi.

Dodatne priložnosti na področju krepitve sodelovanja in prenosa znanj vidimo tudi v **okrepitvi koordinacije med ministrstvi**, **krepitvi vloge in podpore medijev** pri informiranju in ozaveščanju o vlogi kmetijstva na področju AKIS, pa tudi v **krepitvi zaupanja do različnih oblik sodelovanja, povezovanja in prenosa znanja v okviru zadrug, skupin in organizacij proizvajalcev ter medpanožnih organizaci**j.

Digitalizacija je velika priložnost za slovensko kmetijstvo. Poleg spletne platforme AKIS je predvidena **vzpostavitev e-sistema** na področju kmetijstva in hrane kot tudi gozdarstva, nujna pa je tudi vzpostavitev aplikativnega sodelovanja vsebinskih in IT strokovnjakov pri reševanju izzivov SKP. Dobra priložnost je tudi **krepitev podatkovne analitike** z uvajanjem naprednih metod: orodja za podatkovno rudarjenje, uvajanje tehnik podatkovnih znanosti v namene podpore sprotnega operativnega in strateškega odločanja, umetna inteligenca, pa tudi **standardizacija, integracija in odprtost podatkov ter univerzalnih orodij za krepitev učinkovitosti in transparentnosti kmetijske politike**. Izboljšati želimo tudi **sodelovanje z drugimi ministrstvi** za potrebe črpanja podatkov iz njihovih baz.

- Krepitev mednarodnega sodelovanja na področju raziskav.
- Mreža inovacijskih posrednikov v povezavi z operativnim koordinacijskim telesom in mrežo za podeželje.
- Vzpostavitev razvojnih partnerstev za boljše sodelovanje med raziskovalnimi in izobraževalnimi institucijami ter izvajalci javnih služb in kompetenčnih centrov za razvoj kadrov na področju kmetijstva.
- Okrepitev dvosmerne komunikacije med naročnikom in izvajalci raziskav v času izvajanja projektov.
- Objava vseh raziskovalnih nalog in projektov na enotni spletni platformi AKIS.
- Prenova učnih programov srednjih šol in vpeljava novejših tehnologij, digitalizacije v šolske programe ter povečano sodelovanje z raziskovalnimi institucijami za dvig zanimanja za kmetijske in gozdarske programe.
- Vzpostavljanje bolj fleksibilnih oblik usposabljanja izven šolskega sistema.
- Pomladitev JSKS kot priložnost za hitrejše uvajanje inovativnih tehnologij, sodobnih pristopov v svetovanju idr.
- Večja izmenjava znanja na področju kmetijskega svetovanja v mednarodnem prostoru.

- Boljše sodelovanje in prenos znanja v okviru zadrug, skupin in organizacij proizvajalcev ter medpanožnih organizacij.
- Okrepitev koordinacije med ministrstvi na področju AKIS.
- Okrepitev vloge in podpore medijev pri informiranju in ozaveščanju o vlogi kmetijstva.
- Na področju digitalizacije krepitev podatkovne analitike z uvajanjem naprednih metod: orodja za podatkovno rudarjenje, uvajanje tehnik podatkovnih znanosti v namene podpore sprotnega operativnega in strateškega odločanja, umetna inteligenca.
- Boljše sodelovanje z drugimi ministrstvi za potrebe črpanja podatkov iz njihovih baz.
- Standardizacija, integracija in odprtost podatkov ter univerzalnih orodij za krepitev učinkovitosti in transparentnosti kmetijske politike.

NEVARNOSTI

Kmetijsko raziskovalno okolje zaradi **nezadostnega financiranja raziskav in raziskovalne infrastrukture** s strani ministrstva, pristojnega za raziskovalno dejavnost ni spodbudno, zato beležimo beg mladih raziskovalcev v tujino s čimer izgubljamo tudi njihovo znanje. Raziskovalne institucije na področju kmetijstva v Sloveniji med seboj **sodelujejo le občasno preko projektov**, med njimi pa ni še dovolj prepoznana pomembnost delujočega sistema AKIS in krepitve inovacijske sposobnosti preko operativnih skupin. Zaradi neustrezne kadrovske sestave ali nezadostnih finančnih virov raziskovalnih institucij **se tudi ukinjanjo določene enote oziroma raziskovalni programi.**

Iz pregleda analize stanja izhaja, da je za mlade **poklic kmetovalca neatraktiven**. Kljub temu da se formalna izobrazba kmetovalcev zvišuje se **zmanjšuje vpis v programe srednjega in terciarnega izobraževanja.** Pri tem je posebej nevarno **nezadostno opolnomočenje kmetovalcev za odziv na ponavljajoče krize in nenadne spremembe zahtev trga.**

Ne glede na dokazljive prednosti povezovanja, je v Sloveniji še vedno prisotno tradicionalno **nezaupanje v različne oblike sodelovanja in povezovanja**, kot so zadruge, organizacije pridelovalcev itd.

Novi trendi in trg zahtevajo stalno prilagajanje kmetovalcev novim trendom in znanjem, vendar je še vedno precej **prisoten strah kmetovalcev pred uporabo novih tehnologij in digitalizacije v kmetijstvu tudi v povezavi z varnostjo, uporabo in morebitno zlorabo podatkov**. Na hitrost razvoja digitalizacije bo vplivalo tudi ustrezno **upravljanje tveganj glede interpretacije podatkov** in povzetkov v primeru širše dostopnosti do podatkov s strani različnih interesnih skupin. V Sloveniji se soočamo z **neenakomerno razvitostjo naselij in dostopnostjo do informacijsko-komunikacijske tehnologije** pa tudi z **nezadostno usklajenostjo razvojnih strategij in programov digitalizacije na nacionalni in lokalni ravni**.

- Nespodbudno kmetijsko raziskovalno okolje zaradi nezadostnega financiranja raziskav in raziskovalne infrastrukture s strani ministrstva, pristojnega za znanstveno-raziskovalno dejavnost in posledično beg mladih raziskovalcev v tujino.
- Ukinjanje enot in programov v raziskovalnih institucijah zaradi neustrezne kadrovske sestave ali šibkih finančnih virov.
- Še nezadostno prepoznavanje pomembnosti delujočega sistema AKIS in krepitve inovacijske sposobnosti preko operativnih skupin v raziskovalnih institucijah.
- Očitna neatraktivnost poklica kmetovalca, saj se zmanjšuje vpis v programe srednjega in terciarnega izobraževanja.
- Nezadostno opolnomočenje kmetovalcev za odziv na ponavljajoče krize in nenadne spremembe zahtev trga.
- Tradicionalno nezaupanje kmetovalcev v različne oblike sodelovanja in povezovanja, kot so zadruge, organizacije pridelovalcev ipd. ter zadržanost kmetovalcev do uvajanja inovacij.
- Strah kmetovalcev pred uporabo novih tehnologij in digitalizacije v kmetijstvu v povezavi z varnostjo, uporabo in morebitno zlorabo podatkov.

- Ustrezno upravljanje tveganj glede interpretacije podatkov in povzetkov v primeru širše dostopnosti do podatkov s strani različnih interesnih skupin.
- Neenakomerna razvitost naselij in dostopnost do informacijsko-komunikacijske tehnologije.
- Nezadostna usklajenost razvojnih strategij in programov digitalizacije na nacionalni in lokalni ravni.

2.11.1.1 Drugi komentarji

Ni relevantno.

2.11.2 Opredelitev potreb

P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij
P35 Izboljšanje koordinacije in vzpostavitev enotne spletne platforme AKIS
P36 Krepitev raziskav in razvoja, inovacij in sodelovanja
P37 Spodbujati digitalizacijo in krepitev kompetenc v kmetijstvu, gozdarstvu in ŽPI
P29 Izboljšanje pokritosti podeželskih območij s hitrimi širokopasovnimi povezavami

Druge obrazložitve, povezana z oceno potreb.

P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij

Za izboljšanje znanja in kompetenc kmetovalcev in gozdarjev se v vseh devetih strateških ciljih in v vseh panogah kaže potreba po učinkovitejši izmenjavi znanja in prenosu informacij. Potrebe so največje na področjih uvajanja sodobnih tehnologij in digitalizacije, upravljanja kmetij, finančnih spretnosti in podjetništva, prilagajanja in blaženja vplivov podnebnih sprememb, zdravja rastlin in živali, ohranjanja in varovanja naravnih virov ter biotske raznovrstnosti. Med oblikami izmenjave znanja in dobrih praks je pomemben razvoj demonstracijskih kmetij, pa tudi prenos specifičnega znanja in izkušenj na mlade kmete. Kaže se tudi potreba po povečanju usposobljenosti svetovalcev.

P35 Izboljšanje koordinacije in vzpostavitev enotne spletne platforme AKIS

Problem slovenskega kmetijstva ni le sporadičnost sodelovanja med deležniki in šibek prenos znanja, ampak tudi neusklajeno delovanje sistema AKIS. Sistem je kompleksen in razdrobljen, zato je potrebno med javnimi raziskovalnimi, izobraževalnimi in svetovalnimi institucijami vzpostaviti sistematično sodelovanje in koordinacijo, da bomo okrepili izmenjavo znanja in prenos informacij v prakso. Okrepiti je potrebni tudi povratni tok informacij o zaznanih potrebah kmetovalcev in lastnikov gozdov. Vse to bi lahko naslovili z vzpostavitvijo koordinacijskega telesa in skupnega informacijskega okna do znanja in informacij za vse deležnike AKIS v obliki enotne spletne platforme.

P36 Krepitev raziskav in razvoja, inovacij in sodelovanja

Soočamo se s številnimi izzivi, ki zahtevajo krepitev razvoja in inovacijske sposobnosti. Potrebno je nadaljevati s spodbujanjem povezovanja in tesnejšega sodelovanja vseh deležnikov AKIS. Izboljšati je potrebno tudi pogoje za ustvarjanje znanja, saj zaradi nezadostnih javnih vlaganj v raziskave in razvoj ter investicijske podhranjenosti institucij v kmetijstvu, zlasti na področju rastlinske proizvodnje, ne moremo več slediti potrebam po novih znanjih na področju trajnostnega razvoja kmetijstva in gozdarstva, uresničevanja okoljskih in podnebnih zavez na ravni EU ter zelenega in digitalnega prehoda. Slovenija je pod povprečjem EU glede na državna proračunska sredstva za raziskave in razvoj v kmetijstvu na prebivalca.

P37 Spodbujati digitalizacijo in krepitev kompetenc v kmetijstvu, gozdarstvu in ŽPI

Slovenija ne izkorišča vsega potenciala IKT, kar je posledica bistveno prenizkih vlaganj v razvoj digitalne družbe, neustrezne umeščenosti razvojnega področja in pomanjkanja koordinacije med deležniki. Potrebno je spodbujanje digitalizacije in krepitev digitalnih kompetenc, kar bo prispevalo k učinkovitejšemu digitalnemu prehodu. Večja uporaba digitalnih tehnologij bi kmetovalcu in lastniku gozda pomagala delovati natančneje, učinkoviteje in bolj trajnostno. Okrepitev znanja in večja uporaba obstoječih in novih tehnologij in aplikacij, lahko prispevajo k učinkovitejšim procesom ter privedejo do oblikovanja novih proizvodov in storitev za povečanje produktivnosti in konkurenčnosti v kmetijstvu, gozdarstvu in živilstvu.

P29 Izboljšanje pokritosti podeželskih območij s hitrimi širokopasovnimi povezavami

Slovenija po razvoju infrastrukture informacijske družbe zaostaja za povprečjem EU-27. Vsa podeželska gospodinjstva še nimajo dostopa do standardne širokopasovne infrastrukture. Uvajanje širokopasovnih povezav ovirata razpršena poseljenost ter gričevnata in hribovita krajina. Potrebno je izboljšati dostop do informacijsko-komunikacijskih tehnologij, kar bo imelo pozitiven vpliv na gospodarske aktivnosti, privabljanje investicij, uvajanje inovacij, nova delovna mesta, pa tudi demografsko strukturo na podeželju.

Potreba se v okviru SN 2023-2027 ne naslavlja neposredno. Skupaj z ostalimi EU skladi in drugimi nacionalnimi politikami si prizadevamo za celovit razvoj slovenskega podeželja, ki bo zaživel le ob usklajenem delovanju in dopolnjevanju različnih podpor. Tako bodo podpore za širokopasovni internet, kar je eden od osnovnih predpogojev za razvoj podeželja, na voljo v celoti v okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj na podlagi Partnerskega sporazuma za programsko obdobja 2021–2027 in Načrta za okrevanje in odpornost, s čimer bo zagotovljena 100 % pokritost slovenskega podeželja s širokopasovnimi povezavami.

2.11.3 Intervencijska strategija.

Intervencije, ki bodo naslavljale specifični cilj/ horizontalni cilj

IRP32: Izmenjava znanja in prenos informacij ter usposabljanje svetovalcev
IRP31 Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij
IRP30: Medgeneracijski prenos znanja

Pregled

INTERVENCIJSKA STRATEGIJA ZA HORIZONTALNI CILJ

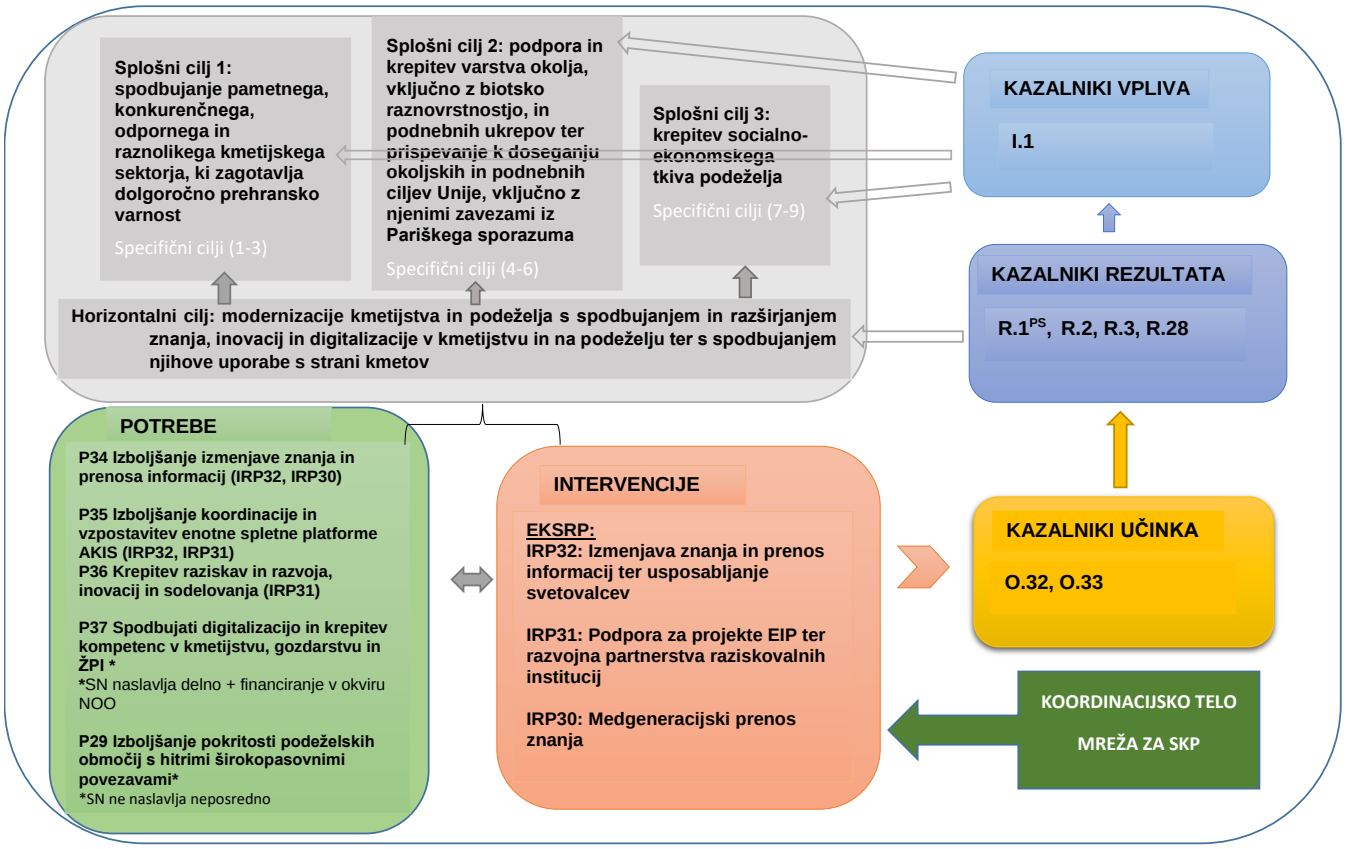

Slovenija je pod povprečjem EU glede na državna proračunska sredstva za raziskave in razvoj v kmetijstvu na prebivalca. Soočamo se s številnimi izzivi, ki zahtevajo krepitev razvoja in inovacijske sposobnosti. Nimamo ustreznega sistema za evidentiranje potreb kmetovalcev in lastnikov gozdov po raziskavah in prenosu znanja v prakso. Posebno nevarnost predstavlja tudi zadržanost kmetovalcev do uvajanja inovacij. Slovenija ima sicer višje

število raziskovalcev na 1000 zaposlenih v primerjavi z evropskim povprečjem, vendar bi bilo kljub temu potrebno izboljšati prenos znanja in inovacij iz raziskovalne sfere v načrtovanje, implementacijo in vrednotenje kmetijske politike ter v kmetijsko in gozdarsko prakso.

Sodelovanje ter izmenjava in prenos znanja med deležniki AKIS ni zadostno. Ugotovili smo, da bi morali kmetijskim gospodarstvom v večjem obsegu zagotoviti celostno kmetijsko svetovanje tako za tehnološki razvoj kot za dolgoročno dostojno življenje na kmetiji. Primanjkuje specialističnega znanja na področjih uvajanja sodobnih tehnologij in digitalizacije, upravljanja kmetij, finančnih spretnosti in podjetništva, prilagajanja in blaženja vplivov podnebnih sprememb, zdravja rastlin in živali ter ohranjanja in varovanja naravnih virov ter biotske raznovrstnosti. To je poudarjeno tako v analizi stanja na področju sistema AKIS kot v analizah devetih splošnih strateških ciljev.

Zavedamo se, da je nujno bolj sistematično spremljanje delovanje sistema AKIS in dejansko izvajanje izmenjave potreb in znanja od spodaj navzgor in seveda obratno. Ocenjujemo, da je zelo pomembna določitev koordinacijskega telesa z ustreznimi pristojnostmi v relaciji do vseh deležnikov sistema AKIS, vključno z zagotovitvijo podpornega okolja za inovacije in mreže inovacijskih posrednikov. V mreži bi sodelovali inovacijski posredniki iz MKGP, javnih služb in raziskovalnih institucij v povezavi z informacijami na spletni platformi AKIS, ki bodo dostopne vsem deležnikom in končnim uporabnikom. Nekaj izkušenj že imamo s tako podporo, in sicer na področju operativnih skupin EIP (EIP Vem točka in spletno orodje Izmenjevalnik idej), ki so bile dobro sprejete.

Kmetovalci poudarjajo pomembnost neposredne komunikacije z ŽPI, svetovalci in raziskovalci in pozdravljajo vpeljane projekte EIP. Zato bomo s tako intervencijo nadaljevali in to področje okrepili tudi z novo intervencijo za krepitev inovativne sposobnosti raziskovalnih institucij, pri čemer je tudi v tem primeru kot izhodišče predvideno vzpostavljanje partnerstev in povezovanje z obstoječimi strukturami javnih služb in raziskovalnih institucij, ki naj skupaj sledijo potrebam in ciljem v posamezni panogi in krepijo znanje in inovativno sposobnost kmetijstva, gozdarstva in prehrane.

Z intervencijo Izmenjava znanja in prenos informacij ter Usposabljanje svetovalcev bomo zlasti prispevali k pridobivanju in izmenjavi specialističnega znanja na najbolj ključnih področjih, ki omogočajo razvoj in prilagajanje KMG.

Mlajši kmetovalci v Sloveniji so bolj dovzetni za uvajanje novosti, izboljšav, inovacij in digitalizacije na kmetiji. Pomanjkljiv pa je prenos specifičnih znanj in izkušenj iz starejših kmetovalcev na mlajše v času prevzemanja kmetije. Med oblikami izmenjave znanja in dobrih praks je pomemben razvoj demonstracijskih kmetij, na primer v povezavi s projekti EIP in razvojnih partnerstev raziskovalnih institucij, pa tudi s prenosom znanja in izkušenj iz prenosnikov na prevzemnike. V okviru izvajanja intervencije Medgeneracijski prenos znanja bo priložnost, da se olajša prevzemanje kmetije in prenese še kako potreba specialistična znanja med prenosnikom in prevzemnikom kmetije, zlasti v obdobju, ko prevzemnik samostojno začne opravljati kmetijsko dejavnost.

Intervencije v okviru horizontalnega cilja: *Modernizacije kmetijstva in podeželja s spodbujanjem in razširjanjem znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželju ter s spodbujanjem njihove uporabe s strani kmetov* naslavljajo 5 potreb, od skupno 37 identificiranih v okviru SN 2023-2027 in bodo prispevale k uresničevanju vseh treh splošnih ciljev SKP*: spodbujanje pametnega, konkurenčnega, odpornega in raznolikega kmetijskega sektorja, ki zagotavlja dolgoročno prehransko varnost; podpori in krepitvi varstva okolja, vključno z biotsko raznovrstnostjo, in podnebnih ukrepov ter prispevanje k doseganju okoljskih in podnebnih ciljev Unije, vključno z njenimi zavezami iz Pariškega sporazuma ter krepitvi socialno-ekonomskega tkiva podeželja.* Prispevale pa bodo tudi k 9 specifičnim ciljem SKP, posredno ali neposredno. Intervencije v okviru horizontalnega cilja naslavljajo neposredno sledeče potrebe: P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij, P35 Izboljšanje koordinacije in vzpostavitev enotne spletne platforme AKIS in P36 Krepitev raziskav in razvoja, inovacij in sodelovanja. Potreba P37 Spodbujanje digitalizacije in krepitev kompetenc v kmetijstvu, gozdarstvu in ŽPI je v SN 2023-2027 z intervencijami naslovljena delno. Digitalizacija in uporaba digitalnih tehnologij v kmetijstvu se sicer deloma že uporablja (roboti, droni, senzorji, stroji itd.), vendar ima vse pomembnejšo vlogo pri doseganju izzivov povezanih s povečanjem obsega proizvodnje in produktivnosti, ob hkratnem izboljšanju trajnosti in učinkovitosti uporabe virov. Digitalne rešitve in tehnologije so potrebne za podporo okolju prijazne proizvodnje, za povečanje kakovosti kmetijskih proizvodov, zmanjšanju proizvodnih stroškov in izboljšanju razpoložljivosti zanesljivih informacij, ključnih za potrošnike in njihovo prehransko varnost. Preko nacionalnega Načrta za okrevanje in odpornost (NextGen), nacionalnega proračuna in intervencij SKP se bo spodbujajo uporabo različnih sodobnih tehnologij proizvodnje hrane ter tehnik preciznega kmetovanja za doseganje bolj stabilne proizvodnje, ciljnega vnosa proizvodnih vložkov, manjše okoljske obremenitve in večjo ekonomsko učinkovitost. Zagotoviti želimo tudi digitalna orodja za nove možnosti trženja, prodaje in računovodstva za mikro in mala podjetja v kmetijstvu, gozdarstvu in ŽPI. Pozitiven vpliv na gospodarske aktivnosti, privabljanje investicij, uvajanje inovacij, nova delovna mesta, pa tudi demografsko strukturo na podeželju pa bo imel izboljšanj dostop do informacijsko-komunikacijskih tehnologij tudi preko boljše pokritosti s hitrim širokopasovnim internetom, ki jo naslavlja potreba P29 Izboljšanje pokritosti podeželskih območij

s hitrimi širokopasovnimi povezavami. Potrebo P29 SN 2023-2027 ne naslavlja neposredno, vzpostavljeno bo sodelovanje in dopolnjevanje z drugimi EU skladi, Načrtom za okrevanje in odpornost in drugimi viri sredstev.

Potrebe po znanju, inovacijah in digitalizaciji v smeri povečanja učinkovitosti in preciznega kmetovanja oziroma nasploh modernizacije v kmetijstvu, gozdarstvu in prehrani so nanizane v različnih specifičnih ciljih in se povezujejo s potrebami opredeljenimi v okviru horizontalnega cilja:

V SC2 naslovljene potrebe:

- P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu (SC2): Potrebe po vlaganju v digitalizacijo, modernizacijo ekoloških KMG in krepitev njihove tržne usmerjenosti ter konkurenčnosti. Intervencija SI1: Prenos znanja v čebelarstvu naslavlja potrebo P34, intervencija SI4: Raziskovalno delo na področju čebelarstva pa naslavlja potrebo P36 in posledično vplivata tudi na povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti (P6).
- P7 Povečanje konkurenčnosti in tehnološkega razvoja ŽPI: Pomemben je razvoj in spodbujanje rabe sodobnih tehnoloških znanj ter sledenje trendom na področju proizvodnje in prodaje.
- P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu: Potrebno je modernizirati opremo obratov za primarno predelavo lesa ter ustanoviti nove obrate.
- –

V SC3 naslovljene potrebe:

P09 Razvoj verig vrednosti preskrbe s hrano ter spodbujanje lokalnih trgov, P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti in P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani: Pri tem so ključna znanja s področja oblikovanja novih poslovnih modelov, trženja, veščin za krepitev zaupanja tako med člani posamezne verige vrednosti, kot tudi graditev zaupanja potrošnika. Pomembno pa je tudi izboljšati prepoznavnost in informiranje o shemah kakovosti ter pomenu varne, kakovostne in lokalno pridelane hrane za zdravje in varovanje okolja.

- P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu: Pomembna je izmenjava informacij in znanja ter spretnosti kar lahko prispeva k uspešnejšemu povezovanju deležnikov za skupen nastop na trgu.

V SC4 naslovljeni potrebi:

- P13 Zmanjševanje emisij TPG in amonijaka v kmetijstvu: Pomembno je izvajanje nadstandardnih sonaravnih načinov pridelave in obdelave tal, preciznejša raba gnojil in FFS ter uvajanje gnojenja z nizkimi izpusti v zrak.
- P15 Nujno ukrepanje in krepitev zmogljivosti za obvladovanje prilagajanja kmetijstva in gozdarstva ter spodbujanje kmetijskih in gozdarskih praks, ki pripomorejo k blaženju in prilaganju na podnebne spremembe ter vzpostavitev celovitega sistema spremljanja vplivov podnebnih sprememb.

V SC5 naslovljeni potrebi:

- P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal ter P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda: Prenos znanja in izpopolnjeno svetovanje so bistvenega pomena za spodbujanje trajnostnega razvoja kmetijstva in gozdarstva, vključno s spodbujanjem uporabe novih tehnologij in inovativnih proizvodnih praks. Poleg izboljšanega prenosa znanja in informacij med ključnimi deležniki je pomembno je tudi izboljšati ozaveščenost širše javnosti o problematiki varovanja voda, tal in zraka.

V SC6 naslovljeni potrebi:

- P18 Krepitev znanja in informacij oziroma aktivnosti za ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst.
- P22 Zagotavljanje genske raznovrstnosti ter ohranjanje lokalnih pasem in sort: Potrebne so raziskave in pridobivanje podatkov o genskih virih v kmetijstvu, njihova karakterizacija in evalvacija ter ohranjanje ex situ in situ.

V SC7 naslovljena potreba:

- P23 Učinkovita generacijska pomladitev nosilcev kmetijskih gospodarstev: Mladim je potrebno olajšati pot do prevzema kmetijskega gospodarstva ter jim omogočiti spodbude za prestrukturiranje, modernizacijo in razvoj kmetijske dejavnosti. Med mladimi obstaja večja pripravljenost za uvajanje izboljšav in za sodelovanje in povezovanje, tako medsebojno kot z znanstvenimi institucijami.
- V SC8 naslovljeni potrebi:P27 Dvig kakovosti življenja ter razvoj storitev in infrastrukture na podeželju: Za ohranjanje vitalnosti podeželskih območij je potrebno omogočiti razvoj kulturnih, prostočasnih in drugih dejavnosti. Pri tem pa spodbujati pametne vasi.

- P29 Izboljšanje pokritosti podeželskih območij s hitrimi širokopasovnimi povezavami: Potrebno je izboljšati dostop do informacijsko-komunikacijskih tehnologij, kar bo imelo pozitiven vpliv na gospodarske aktivnosti, privabljanje investicij, uvajanje inovacij, nova delovna mesta, pa tudi demografsko strukturo na podeželju.

V SC9 naslovljeni potrebi:

- P30 Spodbujanje smotrne rabe protimikrobnih zdravil za zdravljenje živali: Pomembno je ozaveščanje in usposabljanje imetnikov živali in veterinarjev z najnovejšimi dognanji.
- P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin: Na zmanjšanje odvisnosti od rabe FFS lahko vplivamo z RRI ter spodbujanjem rabe alternativnih metod varstva rastlin. Z vidika prilaganja na podnebne spremembe je v vseh panogah kmetijske pridelave ključen razvoj in sajenje novih sort, ki bodo odporne na bolezni in škodljivce.

Intervencije horizontalnega cilja, usmerjene prednostno v izboljšanje izmenjave ter prenosa znanja in informacij, dvig ravni usposobljenosti ter krepitvi inovacij, bodo vplivale na:

- Izmenjava znanja in inovacije: delež proračuna SKP za izmenjavo znanja in inovacije (kazalnika: I.1)

Opis intervencij:

IRP32: Izmenjava znanja in prenos informacij ter usposabljanje svetovalcev

Intervencija Izmenjava znanja in prenos informacij ter usposabljanje svetovalcev naslavlja sledeči potrebi:

P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij

P35 Izboljšanje koordinacije in vzpostavitev enotne spletne platforme AKIS

Namen intervencije je pridobivanje in prenos specialističnega znanja na najbolj ključnih področjih, ki omogočajo razvoj in prilagajanje KMG. Pri tem želimo povečati raven usposobljenosti kmetijskih in gozdarskih svetovalcev in končnih upravičencev preko različnih oblik in metod izmenjave in prenosa znanja. Programi izmenjave znanja in informiranja bodo omogočali kombiniranje različnih znanj in področij, pri njihovi izvedbi pa bodo vključeni različni deležniki AKIS. S tem se zagotavlja komplementarnost in povezovanje specifičnih znanj ter omogoča lažje prepoznavanje aktualnih potreb končnih upravičencev po znanju. Intervencija odgovarja na naslovljene potrebe po specifičnih znanjih v različnih specifičnih ciljih SKP. Upravičenci bodo deležni nepovratne oblike podpore iz sredstva EKSRP. Učinek intervencije se bo spremljam s kazalnikom: O.33 Število ukrepov ali enot usposabljanja, svetovanja in ozaveščanja, ki prejemajo podporo.

Uspešnost izvajanja intervencije IRP32 pa se bo spremljala s sledečimi kazalniki rezultata:
R.1^{PS} Izboljšanje uspešnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije, ki jih podpira SKP, da se okrepi uspešnost glede trajnostnosti gospodarstva, socialna, okoljska in podnebna uspešnost ter uspešnost glede učinkovite rabe virov (ciljna vrednost: 79.620)
R.2 Povezovanje sistemov svetovanja in znanja: število svetovalcev, ki prejemajo podporo za integracijo v sisteme znanja in inovacij na področju kmetijstva (AKIS) (ciljna vrednost: 196)
R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije (ciljna vrednost: 3,95 %)
R.28 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije (EIP), ki jih podpira SKP in se nanašajo na okoljsko ali podnebno uspešnost (ciljna vrednost: 53.776)

IRP31: Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij

Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij naslavlja sledeči potrebi:

P36 Krepitev raziskav in razvoja, inovacij in sodelovanja

P35 Izboljšanje koordinacije in vzpostavitev enotne spletne platforme AKIS

Intervencija IRP31 se deli na dve podintervenciji: podpora za projekte EIP in podpora za razvojna partnerstva raziskovalnih institucij.

Podpora za projekte EIP je nepovratna podpora (sredstva EKSRP) in ima namen spodbuditi tehnološki razvoj in uvedbo novih rešitev za reševanje konkretnih, specifičnih izzivov in ciljev na področju kmetijstva, gozdarstva in podeželja. Predstavlja enega izmed načinov posredovanja novih znanj, praks, tehnologij, procesov in digitalizacije v prakso. Podintervencija je oblikovana kot izhodišče za izboljšanje prenosa znanj iz bazičnega v aplikativno

uporabo in tako omogoča bodoči napredek na področju kmetijstva in razvoja podeželja. Za učinkovit prenos ter izmenjavo znanja in informacij bo ključna tesna vpetost v enotni portal AKIS v sklopu sistema AKIS.

Namen podintervencije Razvojna partnerstva raziskovalnih institucij je izboljšati pogoje za ustvarjanje znanja v sistemu AKIS, ki zaradi nezadostnih javnih vlaganj v raziskave in razvoj ne more več slediti potrebam po novih znanjih na področju razvoja trajnostnega kmetijstva, uresničevanja okoljskih in podnebnih zavez na ravni EU ter zelenega in digitalnega prehoda. Preko partnerstev želimo okrepiti tudi sodelovanje ter izmenjavo znanja in informacij med raziskovalnimi institucijami, dejavnimi v kmetijskem, živilskem in gozdarskem sektorju. Gre za nepovratno podporo (sredstva EKSRP), ki se dodeli za obdobje izvedbe projekta razvojnega partnerstva raziskovalnih institucij, vendar ne dlje kot 60 mesecev.

Učinek intervencije IRP31: Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij se bo spremljam s kazalnikom: O.32 Število drugih operacij ali enot za sodelovanje, ki prejemajo podporo (razen EIP pod O.1).

Uspešnost izvajanja intervencije IRP31 pa se bo spremljala s sledečimi kazalniki rezultata:
R.1^{PS} Izboljšanje uspešnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije, ki jih podpira SKP, da se okrepi uspešnost glede trajnostnosti gospodarstva, socialna, okoljska in podnebna uspešnost ter uspešnost glede učinkovite rabe virov (ciljna vrednost: 79.620)
R.2 Povezovanje sistemov svetovanja in znanja: število svetovalcev, ki prejemajo podporo za integracijo v sisteme znanja in inovacij na področju kmetijstva (AKIS) (ciljna vrednost: 196)
R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije (ciljna vrednost: 3,95 %)

IRP30: Medgeneracijski prenos znanja

Intervencija Medgeneracijski prenos znanja naslavlja potrebo:
P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij

V analizi smo ugotovili, da so mlajši kmetovalci bolj dovzetni za uvajanje novosti, izboljšav, inovacij in digitalizacije na kmetiji kot dolgoletni kmetovalci.

Starejši kmetovalci, lastniki KMG, ki so dolgoletni nosilci kmetijskih gospodarstev, so opravljali kmetijsko dejavnost kot edini in glavni poklic in so uveljavljali ukrepe SKP, imajo bogate praktične izkušnje in specifična znanja, ki jih lahko prenesejo na mlajše generacije. Formalna izobrazba kmetovalcev se sicer izboljšuje, vendar mlajšim kmetovalcem, ki si želijo prevzeti KMG manjka predvsem specialističnih in praktičnih znanj, ki pa jih lahko dobijo od starejših kmetovalcev. Znanje in praktične izkušnje, ki jih je prenosnik pridobil tekom dolgoletnega kmetovanja, so zelo pomembni za mladega prevzemnika kmetije. Gre za znanja, ki jih imajo na področju izvajanja ukrepov SKP, ki so jih uveljavljali z zbirno vlogo, napotke za varnost pri delu, trženjske prakse, podporo pri izvajanju poslovnega načrta mladega kmeta, praktične napotke pri reševanju specifičnih problemov in prikazov tudi na področju varnosti pri delu, podporo pri administrativnih aktivnostih v okviru kmetijske dejavnosti in nenazadnje za povezanost obeh generacij in socialno vključenost starejše generacije.

Intervencija bo omogočila boljši in lažji prenos znanja in izkušenj med prenosnikom in prevzemnikom kmetije. Gre za nepovratno podporo (sredstva EKSRP) v obliki pavšalnega letnega zneska (enkratno izplačilo na podlagi odobrenega letnega poročila za prejšnje leto). Učinek intervencije se bo spremljam s kazalnikom: O.33 Število ukrepov ali enot usposabljanja, svetovanja in ozaveščanja, ki prejemajo podporo.

Uspešnost izvajanja intervencije IRP30 pa se bo spremljala s kazalnikom rezultata:
R.1^{PS} Izboljšanje uspešnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije, ki jih podpira SKP, da se okrepi uspešnost glede trajnostnosti gospodarstva, socialna, okoljska in podnebna uspešnost ter uspešnost glede učinkovite rabe virov. (ciljna vrednost: 79.620)

Prispevek intervencij:

Intervencije v okviru horizontalnega cilja bodo prispevale k uresničevanju ciljev nacionalne Resolucije »Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021.«:
- ***krepitev oblikovanja in prenosa znanja:*** *Krepitev raziskovalne podpore za razvoj kmetijstva in podeželja, učinkovit prenos znanja do končnih upravičencev in delujoč in učinkovit sistem AKIS.*

Nadalje bodo intervencije prispevale k izpolnjevanju priporočil EK za Slovenijo za pripravo SN 2023-2027:

- ***Obravnavanje nezadostnih naložb v AKIS ter krepitev njegovega povezovanja in skupne uspešnosti*** *z zagotavljanjem ustrezne podpore za pospešitev izmenjave znanja, usposabljanja, obveščanja in inovacijskih projektov. To vključuje strukturiranje in krepitev obstoječih povezav med raziskavami, izobraževanjem, svetovanjem in kmetovanjem ter zagotavljanje dostopa do strokovnega svetovanja in inovacijske podpore v vsej kmetijski skupnosti.*

Ključen pa bo tudi prispevek intervencij k ciljem Strategije od »vil do vilic«:

- *Svetovalne storitve, izmenjava podatkov in znanja ter znanja in spretnosti*
- *Spodbujanje prehoda: Raziskave, inovacije, tehnologija in naložbe*

Komplementarnost z drugimi programi in viri sredstev

Preko komplementarnega izvajanja intervencij SN 2023-2027, Načrta za okrevanje in odpornost in sredstev nacionalnega proračuna se bo izboljšala digitalizacija procesov, javna dostopnost podatkov, večja bo medsebojno povezljivost javnih podatkov in razvijala se bodo digitalna svetovalna orodja. Spodbujala se bo uporaba digitalnih tehnologij v kmetijski proizvodnji in izboljšanje digitalnih kompetence kmetovalcev. Načrtovane so naložbe v infrastrukturo in opremo kmetijske svetovalne službe in drugih javnih služb ter izobraževalnih ustanov na področju digitalizacije. V sinergiji z drugimi skladi EU, Načrtom za okrevanje in odpornost in nacionalnimi viri so predvideni novi ukrepi za izboljšanje pokritosti s hitrimi širokopasovnimi povezavami v skladu s ciljem strategije „od vil do vilic“ glede širokopasovnih povezav, vključno z zmanjševanjem razlik med podeželskimi in mestnimi območji ter podporo krepitvi digitalnih znanj in spretnosti.

Preko intervencij SN 2023-2027 in vzpostavitve koordinacijskega telesa bomo, v sinergiji s sredstvi nacionalnega proračuna, krepili sodelovanje med deležniki AKIS – z raziskovalci in izvajalci javnih služb, vključno z javno službo kmetijskega svetovanja, operativnimi skupinami EIP, LEADER projekti in Mrežo za podeželje ter z ustvarjanjem povezav in oblikovanjem spletne platforme AKIS. Glede na izkušnje s projekti EIP bomo večji rezultatski naravnanosti sledili tudi v javnih službah za izvajanje strokovnih nalog, kjer v prvi vrsti krepimo panožno sodelovanje med izvajalci javnih služb, ki so pogosto tudi v vlogi raziskovalcev. Sicer gre za aplikativne naloge, vendar moramo poiskati še boljše načine, da bo vsebina izvajanih nalog javnih služb, dejansko sledila potrebam kmetovalcev, pri čemer je izjemnega pomena vloga kmetijskih svetovalcev, ki so najbolj neposredno povezani s kmetovalci, pa tudi neposredna izmenjava rezultatov nalog s kmetovalci. Načrtovane so informativne in promocijske aktivnosti za povečanje privlačnosti kmetijskih izobraževalnih programov in poklica kmeta kot tudi okrepitev medresorsko sodelovanje z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport in ostalimi ključnimi deležniki na tem področju.

2.11.4 Kjer potrebno, utemeljite za uporabo InvestEU in pričakovan prispevek k specifičnemu cilju

Ni relevantno.

2.11.5 Ali se načrtuje prispevek SKP k programu Erasmus

○Da ○Ne

2.11.6 Izbor kazalnika(ov) rezultata

Kazalniki rezultata	**Ciljna vrednost**
R.1[PS] Izboljšanje uspešnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije, ki jih podpira SKP, da se okrepi uspešnost glede trajnostnosti gospodarstva, socialna, okoljska in podnebna uspešnost ter uspešnost glede učinkovite rabe virov	79.620
R.2 Povezovanje sistemov svetovanja in znanja: število svetovalcev, ki prejemajo podporo za integracijo v sisteme znanja in inovacij na področju kmetijstva (AKIS)	196
R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije	3,95%
R.28 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega	53.776

partnerstva za inovacije (EIP), ki jih podpira SKP in se nanašajo na okoljsko ali podnebno uspešnost	

Utemeljitev ciljev in povezanih mejnikov.

R.1[PS] Izboljšanje uspešnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije, ki jih podpira SKP, da se okrepi uspešnost glede trajnostnosti gospodarstva, socialna, okoljska in podnebna uspešnost ter uspešnost glede učinkovite rabe virov

Kazalnik R.1 količinsko opredeli obseg intervencij, ki podpirajo izmenjavo znanja in inovacije, da se okrepi uspešnost glede trajnostnosti gospodarstva, socialna, okoljska in podnebna uspešnost ter uspešnost glede učinkovite rabe virov. Upoštevano je število oseb, ki imajo korist od financirane intervencije, in ne tistih, ki prejemajo plačila. Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjenega število udeležencev v okviru naslednjih intervencij:

- Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij: podprtih 276 udeležencev;
- Izmenjava znanja in prenos informacij ter usposabljanje svetovalcev: podprtih 78.644 udeležencev;
- Medgeneracijski prenos znanja: podprtih 700 udeležencev;

Ciljna vrednost za kazalnik R.1 je 79.620.

R.2 Povezovanje sistemov svetovanja in znanja: število svetovalcev, ki prejemajo podporo za integracijo v sisteme znanja in inovacij na področju kmetijstva (AKIS)

Pri izračunu kazalnika R.2 se upoštevata naslednji intervenciji:

Kazalnik R.2 količinsko opredeli obseg podpore, zagotovljene svetovalcem iz ustreznih intervencij SKP, ki učinkovito prispevajo k integraciji v sisteme kmetijskega znanja in inovacij (AKIS). Izraz "svetovalec" označuje osebo, ki je vključena v katero koli od svetovalno usmerjenih intervencij. Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjenega število udeležencev v okviru naslednjih intervencij:

- Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij: podprtih 46 svetovalcev;
- Izmenjava znanja in prenos informacij ter usposabljanje svetovalcev: podprtih 150 svetovalcev.

Ciljna vrednost za kazalnik R.2 je 196.

R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije

Kot izhaja iz analize stanja in SWOT, smo v Sloveniji na povprečni ravni digitalizacije. V potrebnih naložbah in dodatnih naporih za dvig produktivnosti v kmetijstvu in živilskopredelovalni industriji ima digitalizacija oziroma uporaba digitalnih tehnologij vse pomembnejšo vlogo. Kmetijstvo in agroživilstvo bo sledilo razvoju digitalizacije, bolj intenzivno uporabljalo različne sodobne tehnologije proizvodnje hrane ter tehnike preciznega kmetovanja za doseganje bolj stabilne proizvodnje, ciljnega vnosa proizvodnih vložkov, manjše okoljske obremenitve in večjo ekonomsko učinkovitost. Okrepitev znanja in večja uporaba obstoječih in novih tehnologij in aplikacij lahko prispevajo k učinkovitejšim procesom ter privedejo do oblikovanja novih proizvodov in storitev za povečanje produktivnosti in konkurenčnosti v kmetijstvu in gozdarstvu. Večina kmetij bo prejemala podporo za digitalne kmetijske tehnologije v okviru intervencije izmenjava znanja.

Skupno število kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije, je ocenjeno na 2.762 KMG.

Pričakovana ciljna vrednost je izračunana kot razmerje med pričakovanim številom podprtih KMG znotraj posameznih intervencij in skupnim številom KMG v Sloveniji (kazalnik stanja C.12 Kmetijska gospodarstva v Sloveniji, 69.900 KMG). Pričakovana vrednost za intervencijo:

- Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije: 243 KMG;
- Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij: 9 KMG;
- Izmenjava znanja in prenos informacij ter usposabljanje svetovalcev: 2.500 KMG;
- Sektorska intervencija za sadje in zelenjavo (podintervencija Raziskave in razvoj): 10 KMG.

Ciljna vrednost za kazalnik R.3 je 3,95 %.

R.28 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije (EIP), ki jih podpira SKP in se nanašajo na okoljsko ali podnebno uspešnost

Sodelovanje ter izmenjava in prenos znanja med deležniki AKIS ni zadostno. Kot izhaja iz analize SWOT, bi morali kmetijskim gospodarstvom kot ostalim deležnikom AKIS v večjem obsegu zagotoviti celostno kmetijsko svetovanje, usposabljanje in krepitev znanja na različnih področjih in prenos informacij. Primanjkljaj specialističnega znanja se med drugim kaže tudi na področjih prilagajanja in blaženja vplivov podnebnih sprememb, zdravja rastlin in živali ter ohranjanja in varovanja naravnih virov ter biotske raznovrstnosti. Javna vlaganja v raziskave in razvoj ne morejo več slediti potrebam po novih znanjih na področju razvoja trajnostnega kmetijstva, uresničevanja okoljskih in podnebnih zavez na ravni EU ter zelenega in digitalnega prehoda. Preko razvojnih partnerstev želimo okrepiti tudi sodelovanje ter izmenjavo znanja in informacij med raziskovalnimi institucijami, dejavnimi v kmetijskem, živilskem in gozdarskem sektorju.

Kazalnik R.28 količinsko opredeli obseg intervencij, ki podpirajo izmenjavo znanja in inovacije, da se okrepi uspešnost glede okoljske in podnebne uspešnosti, s čimer se naslavljajo potrebe tega specifičnega cilja. Pri kazalniku R.28 je upoštevano število oseb, ki imajo koristi od financirane intervencije, in ne tistih, ki prejemajo plačila. Ciljna vrednost kazalnika je določena na podlagi ocenjenega število udeležencev v okviru naslednjih intervencij:

- Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij: podprtih 276 upravičencev;
- Izmenjava znanja in prenos informacij ter usposabljanje svetovalcev: podprtih 53.500 upravičencev.

Ciljna vrednost za kazalnik R.28 je 53.776.

2.11.7 Utemeljitev dodelitve finančnih sredstev

Dodeljena finančna sredstva intervencijam v okviru horizontalnega cilja znašajo 33.260.000,00 EUR, kar predstavlja 1,87 % vseh razpoložljivih sredstev strateškega načrta SKP 2023-2027 oz. 3,04 % vseh sredstev EKSRP.

Dodeljena finančna sredstva za intervencije, načrtovane v okviru horizontalnega cilja, zadostujejo za doseganje opredeljenih ciljev in so skladna s finančnim načrtom.

2.12 Kazalniki stanja in druge vrednosti, uporabljene za izračun ciljev

Kazalniki ozadja (kodeks PMEF)	Izhodiščna vrednost	Izhodiščno leto	Posodobljena vrednost	Posodobljeno leto	Utemeljitev/pripombe	Vir podatkov
C.01 Skupno prebivalstvo (število)	1.218.053,00	2020				
C.05 Pokrovnost tal (hektar)	1.249.866,00	2018				
C.12 Kmetijska gospodarstva (kmetije)(število)	69.900,00	2016				
C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi (KZU) (hektar)	479.820,00	2019				
C.19 Kmetijska in gozdna območja na območjih Natura 2000 (hektar)	156.782,00	2018				
C.23 Glave velike živine (število)	512.120,00	2016				
D.29a Skupno število čebeljih panjev, priglašenih Evropski komisiji: povprečje zadnjih treh let, ki so na voljo v času priprave načrta. (število)	208.859,00	2020				

2.13 Ciljni kazalniki

2.13.1 Skupna preglednica

Kazalnik rezultata - koda in enota	SC	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Ciljna vrednost
R.1[PS] Izboljšanje uspešnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije, ki jih podpira SKP, da se okrepi uspešnost glede trajnosti gospodarstva, socialna, okoljska in podnebna uspešnost ter uspešnost glede učinkovite rabe virov	SC10	22.724	37.630	51.600	65.560	79.468	79.620	79.620	79.620

R.2 Povezovanje sistemov svetovanja in znanja: število svetovalcev, ki prejemajo podporo za integracijo v sisteme znanja in inovacij na področju kmetijstva (AKIS)	SC10	30	60	101	146	188	196	196	196
R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije	SC2, SC10	0,72%	1,44%	2,23%	3,02%	3,81%	3,88%	3,95%	3,95%
Števec 3: Skupno število intervencij		*500*	*1.010*	*1.561*	*2.113*	*2.664*	*2.715*	*2.762*	*2.762*
Imenovalec 3: C.12 Kmetijska gospodarstva		*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*
R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost	SC1	0,00%	93,79%	93,79%	93,79%	93,79%	93,79%	0,00%	93,79%
Števec 4: Število plačanih hektarjev		*0*	*450.000*	*450.000*	*450.000*	*450.000*	*450.000*	*0*	*450.000*
Imenovalec 4: C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi		*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*
R.5 Obvladovanje tveganj: delež kmetij z instrumenti za obvladovanje tveganj, ki prejemajo podporo iz SKP	SC1	0,0000%	0,014%	0,014%	0,014%	0,014%	0,014%	0,000%	0,014%
Števec 5: Število KMG, ki so deležne ustrezne podpore		*0*	*10*	*10*	*10*	*10*	*10*	*0*	*10*
Imenovalec 5: C.12 Kmetijska gospodarstva		*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*
R.6[PS] Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem)	SC1	0,00%	94,01%	94,01%	94,01%	94,01%	94,01%	0%	94,01%
R.7[PS] Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)	SC1	0,00%	102,28%	102,28%	102,28%	102,28%	102,28%	0%	102,28%
R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti	SC1	0,00%	35,26%	35,26%	35,26%	35,26%	35,26%	0,00%	35,26%

Števec 8: št. KMG, ki prejema eno od podpor PVP		*0*	*24.648*	*24.648*	*24.648*	*24.648*	*24.648*	*0*	*24.648*
Imenovalec 8: C.12 Kmetijska gospodarstva		*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*
R.9[PS] Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov	SC2	0,00%	0,30%	0,87%	1,43%	1,99%	2,55%	3,04%	3,04%
Števec 9: Skupno št. podprtih KMG		*0*	*210*	*605*	*1.002*	*1.394*	*1.783*	*2.128*	*2.128*
Imenovalec 9: C.12 Kmetijska gospodarstva		*69900*	*69900*	*69900*	*69900*	*69900*	*69900*	*69900*	*69900*
R.10[PS] Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP	SC3	0,00%	14,06%	14,06%	14,06%	14,06%	14,06%	14,06%	14,06%
Števec 10: Skupno št. podprtih KMG		*0*	*9.828*	*9.828*	*9.828*	*9.828*	*9.828*	*9.828*	*9.828*
Imenovalec 10: C.12 Kmetijska gospodarstva		*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*
R.11 Koncentracija ponudbe: delež vrednosti tržne proizvodnje s strani organizacij proizvajalcev ali skupin proizvajalcev z operativnimi programi v nekaterih sektorjih	SC3	0,00%	0,22%	0,22%	0,22%	0,22%	0,00%	0,00%	0,22%
Števec 11: Skupna vrednost tržne proizvodnje za OP sadje zelenjava		*0*	*500.000*	*500.000*	*500.000*	*500.000*	*0*	*0*	*500.000*
Imenovalec 11: Skupna vrednost tržne proizvodnje za sadje zelenjava		*225.820.000*	*225.820.000*	*225.820.000*	*225.820.000*	*225.820.000*	*225.820.000*	*225.820.000*	*225.820.000*
R.12 Prilagajanje podnebnim spremembam: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam	SC4	0,00%	47,79%	47,79%	47,79%	47,79%	47,79%	0,00%	47,79%
Števec 12: Število plačanih hektarjev		*0*	*229.300*	*229.300*	*229.300*	*229.300*	*229.300*	*0*	*229.300*
Imenovalec 12: C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi		*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*

R.14[PS] Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij, ali ohranitev ali povečanje skladiščenja ogljika (vključno s trajnim travinjem, trajnimi nasadi s trajno travno rušo, kmetijskimi zemljišči ter mokrišči in šotišči)	SC4, SC5	0,00%	38,55%	39,07%	39,70%	40,47%	41,40%	0,00%	41,40%
Števec 14: Število plačanih hektarjev		*0*	*184.985*	*187.460*	*190.485*	*194.170*	*198.625*	*0*	*198.625*
Imenovalec 14: C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi		*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*
R.15 Energija iz obnovljivih virov iz kmetijstva in gozdarstva ter drugih obnovljivih virov: naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vključno z biološkimi, ki prejemajo podporo (v MW)	SC2	0	0	1,23	2,46	3,69	4,92	6,15	6,15
R.16 Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov	SC4	0,00%	0,09%	0,48%	0,88%	1,27%	1,67%	2,07%	2,07%
Števec 16: Št. podprtih naložb		*0*	*60*	*337*	*614*	*891*	*1.168*	*1.445*	*1.445*
Imenovalec 16: C.12 Kmetijska gospodarstva		*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*
R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja (EUR)	SC2, SC4	0	1.128.500	16.775.000	78.415.500	108.824.000	113.765.000	113.765.000	113.765.000
R.19[PS] Izboljšanje in zaščita tal: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo in so koristne za upravljanje tal, za izboljšanje kakovosti tal in živih organizmov v tleh (kot so zmanjšanje obdelave tal, pokritost tal s kmetijskimi rastlinami, kolobarjenje, vključno s stročnicami)	SC5	0,00%	38,52%	39,04%	39,67%	40,44%	41,37%	0,00%	41,37%
Števec 19: Število plačanih hektarjev		*0*	*184.845*	*187.320*	*190.345*	*194.030*	*198.485*	*0*	*198.485*

Imenovalec 19: C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi		*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*
R.20[PS] Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij amoniaka	SC5	0,00%	12,50%	12,50%	12,50%	12,50%	12,50%	0,00%	12,50%
Števec 20: Število plačanih hektarjev		*0*	*60.000*	*60.000*	*60.000*	*60.000*	*60.000*	*0*	*60.000*
Imenovalec 20: C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi		*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*
R.21[PS] Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za kakovost vodnih teles	SC5	0,00%	26,01%	26,52%	27,15%	27,92%	28,85%	0,00%	28,85%
Števec 21: Število plačanih hektarjev		*0*	*124.795*	*127.270*	*130.295*	*133.980*	*138.435*	*0*	*138.435*
Imenovalec 21: C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi		*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*
R.22[PS] Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za boljše upravljanje hranil	SC5	0,00%	30,93%	31,44%	32,07%	32,84%	33,77%	0,00%	33,77%
Števec 22: Število plačanih hektarjev		*0*	*148.385*	*150.860*	*153.885*	*157.570*	*162.025*	*0*	*162.025*
Imenovalec 22: C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi		*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*
R.25 Okoljska učinkovitost v živinorejskem sektorju: delež glav velike živine, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za izboljšanje okoljske trajnostnosti	SC5	0,00%	2,63%	2,63%	2,63%	2,63%	2,63%	0,00%	2,63%
Števec 25: Število GVŽ za katere je bilo izvedeno ustrezno plačilo		*0*	*13.450*	*13.450*	*13.450*	*13.450*	*13.450*	*0*	*13.450*
Imenovalec 25: C 22 Število glav živali		*512.120*	*512.120*	*512.120*	*512.120*	*512.120*	*512.120*	*512.120*	*512.120*
R.26 Naložbe v zvezi z naravnimi viri: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo proizvodno in neproizvodno naložbeno podporo, povezano s skrbjo za naravne vire	SC4	0,00%	0,01%	0,02%	0,02%	0,02%	0,03%	0,03%	0,03%
Števec 26: Št. podprtih KMG		*0*	*10*	*12*	*14*	*16*	*18*	*20*	*20*

Imenovalec 26: C.12 Kmetijska gospodarstva		*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*
R.27 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnostnosti, ter doseganje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju	SC4	0	120	240	360	480	581	581	581
R.28 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije (EIP), ki jih podpira SKP in se nanašajo na okoljsko ali podnebno uspešnost	SC10	10.700	21.400	32.166	42.956	53.728	53.776	53.776	53.776
R.31[PS] Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti, vključno v kmetijskimi praksami z visoko naravno vrednostjo	SC6	0,0%	9,26%	9,26%	9,26%	9,26%	9,26%	0,00%	9,26%
Števec 31: Število plačanih hektarjev		*0*	*44.420*	*44.420*	*44.420*	*44.420*	*44.420*	*0*	*44.420*
Imenovalec 31: C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi		*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*
R.32 Naložbe, povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti	SC6	0,00%	0,00%	0,16%	0,33%	0,49%	0,66%	0,78%	0,78%
Števec 32: Št. podprtih KMG		*0*	*0*	*115*	*230*	*345*	*460*	*547*	*547*
Imenovalec 32: C.12 Kmetijska gospodarstva		*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*	*69.900*
R.33 Izboljšanje upravljanja omrežja Natura 2000: delež skupne površine v omrežju Natura 2000, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo	SC6	0%	26,12%	26,12%	26,12%	26,12%	26,12%	0,00%	26,12%
Števec 33: Površina v N2000 v okviru EKSRP		*0*	*40.950*	*40.950*	*40.950*	*40.950*	*40.950*	*0*	*40.950*

Imenovalec 33: C.19 Kmetijstvo na območjih Natura 2000		*156.782*	*156.782*	*156.782*	*156.782*	*156.782*	*156.782*	*156.782*	*156.782*
R.34[PS] Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za upravljanje krajinskih značilnosti, vključno z živimi mejami in drevesi	SC6	0,00%	3,46%	3,46%	3,46%	3,46%	3,46%	0,00%	3,46%
Števec 34: Število plačanih hektarjev		*0*	*16.590*	*16.590*	*16.590*	*16.590*	*16.590*	*0*	*16.590*
Imenovalec 34: C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi		*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*
R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki jih podpira SKP	SC2	4,45%	4,45%	4,45%	4,45%	4,45%	4,45%	4,45%	4,45%
Števec 35: povprečno število čebeljih družin podprtih čebelarjev		*9.300*	*9.300*	*9.300*	*9.300*	*9.300*	*9.300*	*9.300*	*9.300*
Imenovalec 35: triletno povprečno število čebeljih družin v Sloveniji		*208.859*	*208.859*	*208.859*	*208.859*	*208.859*	*208.859*	*208.859*	*208.859*
R.36[PS] Generacijska pomladitev: število mladih kmetov, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP, vključno z razčlenitvijo po spolu	SC7	0	795	1587	2313	2972	3629	3629	3629
R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP	SC7, SC8	0	176	354	498	608	716	720	720
R.38 Pokritost v okviru LEADER: delež podeželskega prebivalstva, vključenega v strategije lokalnega razvoja	SC8	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP	SC2, SC8	0	0	200	400	599	799	998	998
R.40 Pametni prehod podeželskega gospodarstva: število strategij pametnih vasi, ki prejemajo podporo	SC8								
R.41[PS] Povezovanje evropskega podeželja: delež podeželskega prebivalstva, ki ima koristi od boljšega	SC8								

dostopa do storitev in infrastrukture zaradi podpore iz SKP									
R.42 Spodbujanje socialne vključenosti: število oseb, zajetih v projekte socialnega vključevanja, ki prejemajo podporo	SC8								
R.24[PS] Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo posebne obveznosti, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov, kot je uhajanje pesticidov	SC5, SC9	0,00%	24,74%	25,25%	25,88%	26,65%	27,58%	0,00%	27,58%
Števec 24: Število plačanih hektarjev		*0*	*118.695*	*121.170*	*124.195*	*127.880*	*132.335*	*0*	*132.335*
Imenovalec 24: C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi		*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*
R.44[PS] Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo podprti ukrepi za izboljšanje dobrobiti živali	SC9	0,00%	25,78%	27,24%	27,30%	27,36%	27,42%	0,30%	27,48%
Števec 44: Št. podprtih GVŽ		*0*	*132.000*	*139.508*	*139.817*	*140.125*	*140.434*	*1.542*	*140.742*
Imenovalec 44: C 22 Število glav živali		*512.120*	*512.120*	*512.120*	*512.120*	*512.120*	*512.120*	*512.120*	*512.120*
R.29[PS] Razvoj ekološkega kmetijstva: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), ki v okviru SKP prejemajo podporo za ekološko kmetovanje, razdeljeno med vzdrževanje in prehod	SC5	0,00%	11,82%	12,75%	13,90%	15,30%	16,99%	0,00%	16,99%
Števec 29: Število plačanih hektarjev		*0*	*56.700*	*61.200*	*66.700*	*73.400*	*81.500*	*0*	*81.500*
Imenovalec 29: C.17 Kmetijska zemljišča v uporabi		*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*	*479.820*

2.13.2 Načrtovane intervencije in učinki z neposredno in pomembno povezavo s kazalniki rezultatov

Sistem SFC2021 bo podatke samodejno generiral na podlagi vnosa podatkov v ostalih poglavjih strateškega načrta.

2.14 Skladnost s cilji Unije za leto 2030 in njihov prispevek, določeni v strategiji od vil do vilic in biotski raznovrstnosti EU za leto 2030

2.14.1 Nacionalni prispevek k ciljem EU 2030 50% znižanja izgube hranil, ob hkratnem zagotavljanju, da se ne poslabša rodovitnost zemlje

Bruto bilančni presežek dušika (BPN) smo v Sloveniji v obdobju 1992–2019 zmanjšali za 50 %, pri čemer smo odvzem povečali za 46 %, vnos pa zmanjšali za 4 %. Po letu 2010 je bruto BPN v običajnih letih sedaj dobrih 40 kg N/ha, v sušnih letih pa presega 60 kg N/ha. Bruto BPN je v posameznem letu odvisen predvsem od vremenskih razmer, saj je v sušnih letih zaradi manjših pridelkov običajno večji kot v običajnih letih. Možnosti za zmanjšanje bruto presežka imamo predvsem v zmanjšanju emisij amonijaka, največ pri uvajanju gnojenja z majhnimi izpusti v zrak.

Bruto bilančni presežek fosforja (BPP) smo v Sloveniji v obdobju 1992–2019 zmanjšali za 97 %, pri čemer smo odvzem povečali za 43 %, vnos pa zmanjšali za 33 %. Po letu 2014 je BPP v običajnih letih manj kot 2 kg P/ha, v sušnih letih pa presega 5 kg P/ha.

2.14.2 Nacionalni prispevek k ciljem EU 2030 10% kmetijskih površin pod visoko raznolikimi krajinskimi elementi

Zadostno zastopanost krajinskih elementov na kmetijskih površinah bomo zagotavljali s pomočjo različnih instrumentov »zelene arhitekture«: pogojenost, shema za podnebje in okolje, kmetijsko-okoljsko-podnebna plačila in neproizvodne naložbe. V okviru pogojenosti (GAEC 8) bomo varovali širok nabor krajinskih značilnosti na kmetijskih zemljiščih. Krajinske značilnosti bodo ena izmed neproduktivnih značilnosti, s katerimi bodo kmetje zagotavljali minimalni delež kmetijskih zemljišč namenjen neproduktivnim značilnostim ali področjem. V okviru kmetijsko-okoljsko-podnebnih plačil bomo nudili podporo za mejice, visokodebelne travniške sadovnjake . Preko neproizvodnih naložb se bo še dodatno podpiralo vzpostavitev in obnovitev krajinskih elementov kot so mejice, suhozidi, kali,…

2.14.3 Nacionalni prispevek k ciljem EU 2030 25 % EU kmetijskih zemljišč z ekološkim kmetovanjem

Za povečanje prispevka Slovenije k doseganju ciljev EU do leta 2020 je v SN oblikovan celovit pristop za spodbujanje ekološkega kmetovanja. V okviru intervencije Ekološko kmetovanje se neposredno podpira izvajanje intervencije, to je ohranjanje ekološkega kmetovanja kakor tudi preusmerjanje v ekološko kmetovanje. Ekološko kmetovanje se bo podpiralo tudi v okviru drugih ciljev, kot so naložbe ter spodbude za povezovanje, sodelovanje in sheme kakovosti. Posebna podpora za ekološko kmetijstvo bo tudi za mlade prevzemnike, za promocijo ekoloških živil ter v okviru AKIS. Glede na izhodiščno stanje je cilj doseči 17 % kmetijskih površin v ekološki pridelavi od vseh kmetijskih zemljišč v uporabi. V predlogu Akcijskega načrta za ekološko kmetijstvo (ANEK) je določena ciljna vrednost 18 % KZU, vendar je razlika zaradi tega, ker v intervencijo za podporo ekološkemu kmetijstvu ne vstopajo vsi ekološki pridelovalci.

2.14.4 Nacionalni prispevek k ciljem EU 2030 50% znižanje vsesplošne uporabe in tveganja za kemične pesticide in uporabe bolj nevarnih pesticidov.

Zaradi specifike strukture pridelave največji delež k vrednosti kazalnika tveganja (HRI 1) doprinese žveplo, kar 36 % vseh prodanih kemičnih pesticidov v l. 2018 oz. 35 % v 2019. Poleg tega doprinesejo baker, parafinsko olje in kalijev hidrogen karbonat skupno približno 8 % k vrednosti kazalnika tveganja. Te snovi se uporabljajo tudi in predvsem v ekološkem kmetijstvu in hkrati predstavljajo temeljno varstvo rastlin v primerih, ko ni na voljo ustreznih drugih substanc. V okviru Sheme za okolje in podnebje (SOPO) se bo izvajala podintervencija "Alternativna raba fitofarmacevtskih sredstev v trajnih nasadih" . K doseganju cilja bodo prispevale tudi podintervencije v okviru kmetijsko-okoljsko-podnebnih plačil, kot je "Integrirana pridelava", "Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih", »Opustitev uporabe herbicidov v vinogradih" Vodni viri" ter "Uporaba biotehničnih metod za obvladovanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih" ter naložbe v specialno mehanizacijo.

2.14.5 Nacionalni prispevek k ciljem EU 2030 50% znižanja prodaje antimikrobnih sredstev za rejne živali in akvakulturo

V Sloveniji je trend zniževanja prodaje antibiotikov, ki so namenjeni živalim za proizvodnjo hrane po letu 2008, ko smo pričeli z načrtnejšim ozaveščanjem, ugoden. Zato nameravamo z vsemi razpoložljivimi

ukrepi predvsem ohraniti ugodne rezultate, ki so razvidni iz ESVAC poročil. Ključni ukrepi za dosego cilja so v pretežni meri podrobneje opredeljeni v nacionalni strategiji „Eno zdravje" za obvladovanje odpornosti mikrobov (2019-2024) in implementirani z nacionalnim akcijskim načrtom.

2.14.6 Nacionalni prispevek k ciljem EU 2025 za izgradnjo hitrega širokopasovnega interneta na podeželskih območjih za doseganje cilja 100% pokritosti

Podpora za širokopasovno infrastrukturo je namenjena sofinanciranju gradnje širokopasovnih omrežij kot odprtih komunikacijskih omrežij s ciljem omogočiti najmanj 80 odstotkom belim lisam dostop do širokopasovnih omrežij s prenosno hitrostjo najmanj 100 Mb/s in dostopom do elektronskih komunikacijskih storitev preko teh omrežij. Iz Programa razvoja podeželja 2014–2020 bodo sofinancirane naložbe v vzpostavitev širokopasovne infrastrukture v naseljih z manj kot 5.000 prebivalci v koroški, podravski in pomurski statistični regiji.

Do sedaj smo objavili 2 javna razpisa. S 1. javnim razpisom smo prejeli dve vlogi za pokritje 5.153 belih lis, z drugim prav tako dve vlogi za pokritje 648 belih lis. Še pred koncem leta 2021 načrtujemo objavo še enega javnega razpisa, s katerim načrtujemo doseči 80% pokritost v vseh treh regijah.

Ostanek belih lis v vseh treh regijah, pomurski, podravski in koroški, bo majhen, zato smo predlagali, da ves preostanek belih lis v Sloveniji pokrije resorno ministrstvo, to je Ministrstvo za javno upravo.

3 SKLADNOST STRATEGIJE IN KOMPLEMENTARNOST

3.1 Pregled okoljske in podnebne arhitekture

3.1.1 Opis celotnega prispevka pogojenosti k specifičnim okoljskim in podnebnim ciljem, določenim v točkah (d) , (e) in (f) člena 6(1);

Okrepljena pogojenost je izhodišče **za celotno zeleno arhitekturo**, ki jo vzpostavlja **nova SKP**. To je temelj, ki ga sestavlja sklop **obveznih pravil oziroma standardov**, ki jih bodo morali izpolnjevati vsi upravičenci do plačil SKP, če bodo želeli prejeti neposredna plačila I. stebra oziroma ostala plačila SKP, ki so vezana na površine ali živali. Gre za standarde iz Priloge III Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih področja varovanja okolja, zdravja živali in ljudi ter dobrega počutja živali, ki zajemajo **»predpisane zahteve ravnanja«** na podlagi prava EU (v nadaljevanju: PZR) ter **»dobre kmetijske in okoljske pogoje«** (v nadaljevanju: DKOP), to so standardi za ohranjanje dobrega kmetijskega in okoljskega stanja zemljišč.

V primerjavi z obdobjem 2014–2020 se z novo SKP sistem pogojenosti z letom 2023 že na EU ravni **zaostruje oz. krepi**, kar se prenaša tudi v slovenski strateški načrt 2023–2027. Ključni element povečane okoljsko-podnebne ambicioznosti je **združitev obstoječe navzkrižne skladnosti** z zahtevami iz t.i. **zelene komponente** iz neposrednih plačil iz obdobja 2015–2020(2022) v sistem »okrepljene pogojenosti« (zlasti v povezavi z ohranjanjem okoljsko občutljivega trajnega travinja in površinami z neproizvodnimi elementi, ki imajo ekološki pomen). Ta sprememba pomeni, da bodo zahteve iz naslova zelene komponente, ki so v obdobju 2014–2020 veljale za nadstandard, za katerega so kmetje pridobili plačilo iz sheme zelene komponente v okviru neposrednih plačil, postale obvezen standard za vse kmete, ki jih določeni standard zadeva. Za izvajanje teh standardov kmetje od leta 2023 ne bodo več pridobili plačil povezanih z izpolnjevanjem teh zahtev oz. praks. V Sloveniji je shema zelene komponente v letu 2020 znašala 39,9 mio EUR, kar predstavlja cca 56 % sheme osnovnega plačila oziroma 30 % nacionalne ovojnice za neposredna plačila.

Oblikovanje okrepljenih osnovnih zahtev v okviru pogojenosti prinaša pomemben vzvod za zagotavljanje **višje osnovne okoljske in podnebne učinkovitosti velike večine kmetij**, prejemnic plačil SKP, vezanih na površino ali živali. Hkrati pa dvig zahtevnosti osnovnih standardov **povečuje zahtevnost preostalih ključnih elementov zelene arhitekture nove SKP,** ki temeljijo na pogojenosti: tu gre zlasti za sheme za podnebje in okolje (ekosheme) v okviru intervencij neposrednih plačil in ukrepe, vezane na površino v okviru intervencij razvoja podeželja (npr. kmetijsko-okoljska-podnebna plačila), katerih cilj je spodbujanje praks kmetovanja, ki presegajo osnovni standard. Prispevek bodoče pogojenosti k specifičnim podnebno-okoljskim ciljem nove SKP je torej pomemben ne le zaradi podvrženosti večjega števila kmetij k spoštovanju ostrejših osnovnih standardov, temveč tudi zaradi zaostritve temeljev (»baseline« izhodišč) za vse ostale površinske intervencije strateškega načrta.

Okrepljena pogojenost z letom 2023 prinaša še nekatere druge **nadgradnje in spremembe obstoječih zahtev**, ki so podrobneje opisane v nadaljevanju, hkrati pa tudi vključitev nekaterih določenih **novih DKOP** (kot npr. DKOP 2 – Varstvo mokrišč in šotišč). **Na novo** se dodajajo **tudi PZR**, in sicer v povezavi z vključitvijo relevantnih elementov Okvirne vodne direktive 2000/60/ES in Direktive 2009/128/ES za doseganje trajnostne rabe pesticidov.

Ključne novosti v okviru okrepljene pogojenosti so sledeče: uvaja se povsem nov DKOP 2, ki se nanaša na varstvo mokrišč in šotišč. Te zahteve v dosedanji navzkrižni skladnosti ni bilo. Ta standard določa prepovedi glede preoravanja, požiganja, nasipanja travniških površin ali kakršnegakoli drugega posega v zgornjo plast zemljišča/travno rušo na teh območjih, določa tudi omejitve glede obdelave njivskih površin, prepovedi glede izsuševanja in spreminjanja vodnih režimov, prepovedi glede rabe organskih in mineralnih gnojil, paše itn. Zahteve glede obdelave tal na območjih mokrišč in šotišč prispevajo tako k okoljskim (varovanje tal, manjši izpusti CO_2) kot tudi naravovarstvenim ciljem (večja biodiverziteta). Zelo verjetno pa tega standarda ne bomo izvajali pred letom 2024 oz. 2025, saj je potrebno predhodno opredeliti ta območja in oblikovati sloje.

Standard DKOP 3 glede prepovedi zažiganja žetvenih ostankov na ornih strniščih se z letom 2023 širi tudi na prepoved požiganja travniških površin, s čimer prispevamo k ohranjanju okolja in biodiverzitete. Pri standardu DKOP 4, ki opredeljuje varovalne pase ob vodotokih, se v skladu z Zakonom o vodah ohranja 5- do 15-metrski varovalni pas, kjer je med drugim prepovedano gnojenje, uporaba FFS in

preoravanje travniških površin. Gre za zahtevo, ki je že v obstoječi navzkrižni skladnosti ostrejša od predpisanega 3-metrskega pasu, ki se zahteva po pravnem redu EU. Novost pa je, da se v ta sistem zahtev na novo dodajajo tudi 3-metrski varovalni pasovi ob osuševalnih jarkih, kadar so ti povezani v hidrografsko mrežo vodotokov I. in II. reda, kar bo prispevalo k boljšemu varovanju voda pred spiranjem FFS in gnojil. Standard DKOP 7 glede izvajanja kolobarja se zaostruje v primerjavi z navzkrižno skladnostjo. Kolobar bo sedaj trileten (v navzkrižni skladnosti je bil ustrezen dvoleten), koruza na vseh njivskih površinah gospodarstva se bo lahko v monokulturi pridelovala največ dve leti (prej tri leta), kot kolobarni člen v istem letu se bo štel drugi glavni posevek (prej so se kot kolobarni členi šteli tudi praha, podsevki in naknadni posevki). Pri tem standardu gre torej za okrepljen kolobar v primerjavi z navzkrižno skladnostjo, zato pričakujemo večje učinke za ohranjanje organske mase v tleh, dvig bilance hranil, biotsko raznovrstnost in talno mikrobioto.

Pomembno okrepitev pogojenosti pa predstavlja zlasti že omenjen prenos dosedanjih praks zelene komponente v sistem pogojenosti, ki se vsebinsko nanaša zlasti na DKOP 8 – v povezavi z minimalnim deležem ornih kmetijskih zemljišč, ki mora biti namenjen neproduktivnim značilnostim ali področjem ter DKOP 9 – v povezavi z varovanjem okoljsko občutljivega trajnega travinja znotraj območij NATURA 2000 in pa DKOP 1- ohranjanje deleža trajnega travinja.

DKOP 8 se nadgrajuje v smeri zahteve po zagotavljanju minimalnega deleža neproizvodnih značilnosti na ornih zemljiščih. To je povsem nov in eden bistvenih elementov večje okoljske ambicioznosti pogojenosti, pri katerem gre za prenos ukrepa iz zelene komponente **(»površine z ekološkim pomenom«** – PEP) v pogojenost. Med neproizvodne značilnosti sodijo: krajinske značilnosti (mejice, lesna vegetacija (posamična drevesa, drevoredi, skupine dreves), male vodne prvine (kali), terase, suhozidi, praha (negovana, s predpisanim načinom vzdrževanja), naknadni posevki in dosevki (s faktorjem uteži 0,3), rastline, ki vežejo dušik, obračališča, jarki, kolovozi, ki so del GERK.

Omenjena nadgradnja močno povečuje okoljski prispevek pogojenosti, saj površine z ekološkim pomenom in ostale neproizvodne površine znatno prispevajo k ohranjanju organske mase v tleh, preprečujejo izpiranje hranil, fiksirajo dušik in prispevajo k biotski raznovrstnosti nad tlemi in v tleh ter k mozaičnosti kmetijske krajine. Površine z neproizvodnimi značilnostmi bodo opredeljene kot upravičene površine. V posebnih slojih bodo lesne prvine (mejice, posamična drevesa, drevesa v vrsti in skupine dreves), male vodne prvine (kali) in suhozidi, ostaja pa tudi sloj naravnih prvin.

Nadalje ta standard ohranja tudi vse dosedanje zahteve glede izvajanja ukrepov za omejitev širjenja tujerodnih vrst z invazivnim potencialom, pri čemer se z letom 2023 ta seznam rastlin v Sloveniji širi. Prav tako kot del tega standarda tudi v bodoče ostaja prepoved rezanja žive meje in sekanja dreves v času razmnoževanja in vzreje mladičev pri pticah.

Povsem nov je tudi standard DKOP 9, s katerim bo prepovedano spreminjanje ali preoravanje vseh trajnih travnikov površin na območju, ki je določeno kot okoljsko občutljivo na NATURA 2000 območjih. Tudi pri tem standardu gre za prenos ukrepa iz zelene komponente (»Ohranjanje okoljsko občutljivega trajnega travinja« – OOTT) v sistem pogojenosti, pri čemer bo območje OOTT bistveno obširnejši, vseboval bo več hektarjev trajnih travnikov. Ta standard bo s tem prispeval k ohranjanju organske mase ter preprečevanju izpustov CO_2 in kar je pri tem standardu najpomembnejše, prispeval bo tudi k ohranjanju biodiverzitete, vezane na travniške habitate.

Iz zelene komponente se v sistem pogojenosti na novo umešča tudi DKOP 1 – ohranjanje trajnega travinja, ki določa največ 5-odstotno zmanjšanje trajnega travinja v primerjavi z referenčnim letom na ravni države. Če je zmanjšanje travinja večje, se obveznost ohranjanja prenese na raven kmetijskega gospodarstva. Zahteva pri novi pogojenosti tako ostaja enaka, kot se je v obdobju 2015–2020 izvajala v okviru zelene komponente. Se pa bo spremenilo razmerje v izhodiščnem letu zaradi širitve obsega upravičenih hektarjev iz naslova krajinskih značilnosti in neproizvodnih elementov iz DKOP 8.

Vsebinsko nespremenjeni glede na dosedanjo navzkrižno skladnost pa ostajajo standardi DKOP 5 – minimalno upravljanje zemljišč, ki odraža specifične pogoje za omejitev erozije na zemljiščih, DKOP 6 – minimalna pokritost tal, da se prepreči gola zemlja v obdobjih, ki so najbolj občutljiva. Omenjeni standardi bodo tako kot doslej prispevali k sekvestraciji ogljika v tleh, zaščiti trajnega travinja pred spremembo rabe, varovanju voda, preprečevanju erozije.

Za oceno večje okoljske ambicioznosti pogojenosti je pomembno tudi upoštevanje ojačanih standardov predpisanih zahtev ravnanja – PZR. To je drugi sklop standardov, ki poleg DKOP sestavljajo sistem pogojenosti, izhajajo pa iz pravnega reda EU (raznih okoljskih, energetskih direktiv in uredb EU). Pri PZR 1 – Varovanje voda je nov poudarek na fosforju kot onesnaževalu, če se ga uporablja v pretiranih količinah. Ta dodatek je dan že na nivoju EU predpisa. Posebej izpostavljamo PZR 3 – Ohranjanje prosto živečih ptic in PZR 4 – Ohranjanje naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst. Pri obeh standardih smo dosedanje zahteve v okviru navzkrižne skladnosti okrepili, in sicer prav zaradi poslabševanja stanja habitatov in vrst, varovanje katerih je opredeljeno z Direktivo 2009/147/ES o ohranjanju prosto živečih ptic in Direktivo 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst. Število zahtev, ki jih mora izpolnjevati upravičenec, smo povečali s treh na sedem zahtev pri PZR 3 ter z dveh na pet pri PZR 4. Med njimi so vsebinsko zelo pomembne, kot je prepoved sajenja energetskih rastlin v Naturi 2000, prepoved uporabe digestata (iz bioplinarn) na območju razširjenosti črnega močerila (črna človeška ribica v Beli krajini), prepoved krčenja in redčenja mejic v času gnezdenja ptic in podobno.

Spremembe in novosti, ki jih uvaja sistem okrepljene pogojenosti v okviru zelene arhitekture strateškega načrta, jasno kažejo na povečanje okoljske in podnebne ambicioznosti glede na navzkrižno skladnost iz obdobja 2014–2020. Ker sistem pogojenosti zajema večino kmetij, ki želijo pridobiti neposredna plačila in ostala plačila, vezana na površino oz. živali, lahko predpostavljamo večji osnovni prispevek kmetijstva k podnebno-okoljskim ciljem SKP iz točk d), e) in f) člena 6(1) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih. Ker pa je pogojenost tudi temelj (»baseline«) za izvajanje ukrepov oz. intervencij, vezanih na površino oz. živali (kot sta npr. shema za podnebje in okolje – SOPO v okviru neposrednih plačil ali pa KOPOP v okviru II. stebra SKP), to posledično prinaša povečanje zahtevnosti omenjenih ukrepov oz. intervencij glede na obdobje 2014–2020. S tem pa je – v primeru zadostne vključitve kmetov – pričakovati tudi večje pozitivne učinke teh ukrepov oz. intervencij na podnebje in okolje.

3.1.2 Pregled komplementarnosti med ustreznimi osnovnimi pogoji, kot je navedeno v členu 28(5) in členom 65(5), pogojenostmi in različnimi intervencijami, ki naslavljajo okoljske in podnebne cilje, ki so določeni v točkah (d), (e) in (f) člena 6(1);

Struktura zelene arhitekture v okviru slovenskega strateškega načrta 2023–2027 je zasnovana na način, da je zagotovljena **komplementarnost** med zahtevami, ki jih uvaja **shema za podnebje in okolje** (SOPO) v okviru neposrednih plačil (31. člen Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih), ter zahtevami, ki jih nadgrajujejo zahtevnejše **intervencije razvoja podeželja** (70. člen Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih). Te zahteve so medsebojno **različne, komplementarne** oziroma se **razlikujejo po sami zahtevnosti**. Hkrati pa omenjene nadstandardne zahteve temeljijo na relevantnih **osnovnih standardih**, ki izhajajo iz:

- **okrepljene pogojenosti**: dobrih kmetijskih in okoljskih pogojev (DKOP) in predpisanih zahtev ravnanja (PZR),
- **minimalnih zahtev za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev**, določenih v nacionalnem pravu in pravu EU ter
- **minimalnih pogojev, ki so določeni za vzdrževanje kmetijskih površin** v skladu s členom 4(2) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

Podrobnejši prikaz komplementarnosti med posameznimi zahtevami intervencij in standardnimi zahtevami **iz člena 31(5) in 70(3)** je vsebovan v okviru podrobnejšega opisa posameznih intervencij, ki sledi v naslednjih poglavjih, v nadaljevanju pa je prikazan shematski in tabelarični pregled komplementarnosti med osnovnimi standardi in nadstandardnimi zahtevami glede na posamezno vrsto dejanske rabe kmetijskih zemljišč: **travinje, njive in trajne nasade**.

Trajno travinje

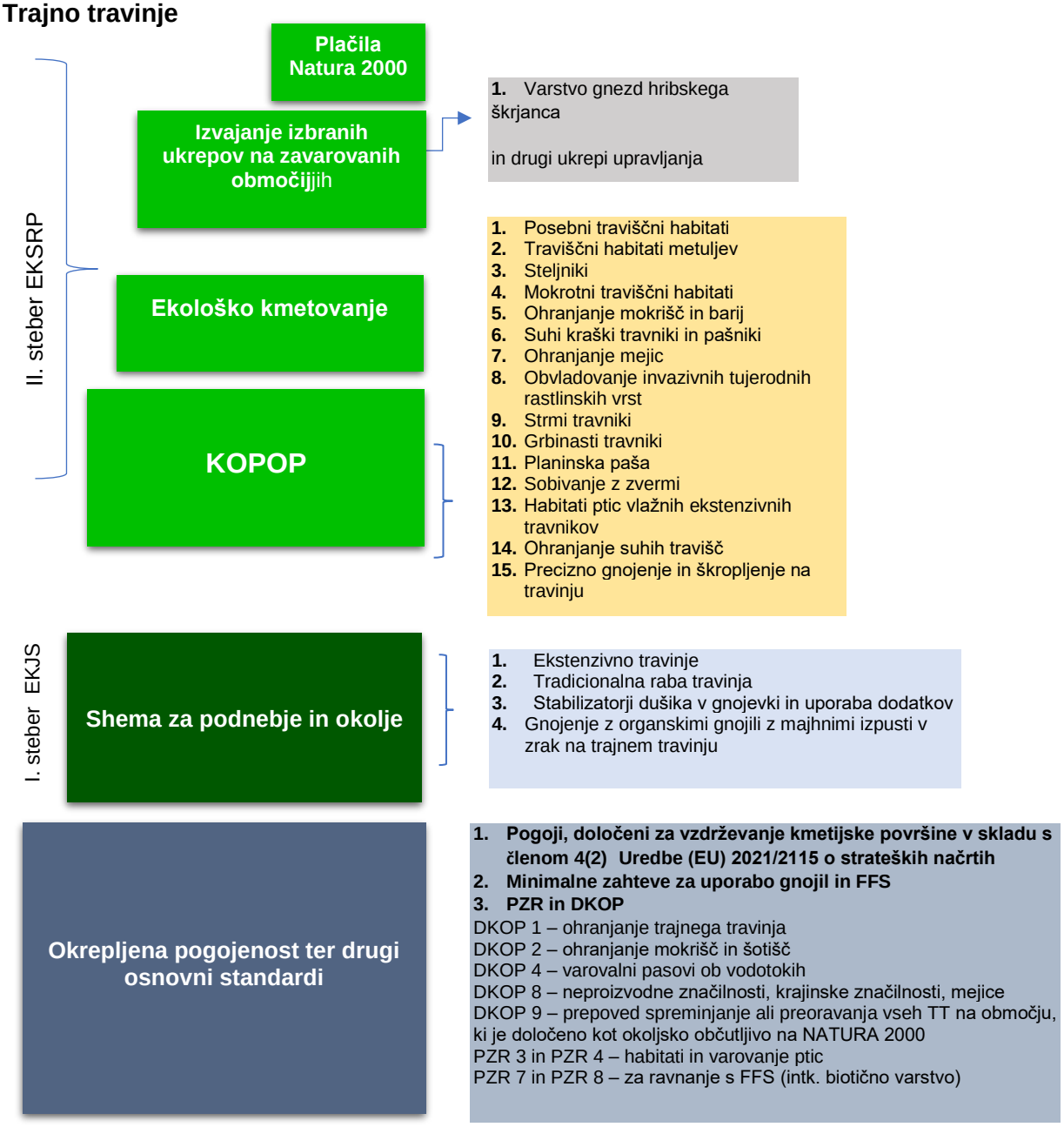

Tretjina površja države (34 %) je namenjenega pretežno kmetijskim površinam. Delež trajnega travinja znaša **58 % vseh kmetijskih zemljišč v uporabi**. Načrtovane sheme za travinje v okviru SOPO ter različne (pod)intervencije razvoja podeželja, namenjene travinju, so specifično namenjene **ohranjanju ekstenzivnega travinja** oz. **preprečevanju intenzifikacije rabe** le-tega. V okviru ohranjanja ekstenzivnega travinja je poseben poudarek namenjen ohranjanju **biotske raznovrstnosti** – s ciljem zaščite kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst območij Natura 20000, vezanih na travnike, ter ohranjanju travnikov, ki so vrstno raznoliki in pestri. Ker je ekstenzivno travinje pomembno z vidika zagotavljanja **mozaičnosti kmetijske krajine** ter **preprečevanja opuščanja rabe**, se del pod(intervencij) specifično nanaša na zagotavljanje obdelanosti travniških površin na območjih, kjer so naravni pogoji kmetovanja težji (npr. na večjih strminah).

V okviru **prepleta različnih intervencij SN** (zlasti SOPO in KOPOP) se zato spodbuja izvajanje kmetijskih praks z ekstenzivno pašo in/ali omejevanjem števila rab, kot tudi manjšim vnosom hranil, predvsem dušika in prepovedjo rabe FFS. Na ta način naj bi te kmetijske prakse prispevale k ohranjanju oz. izboljšanju biotske raznovrstnosti na trajnem travinju, sekvestraciji ogljika, zmanjševanju emisij

toplogrednih plinov ter preprečevanju zaraščanja, kar je skladno s **podnebno-okoljskimi cilji iz člena 6(1) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih**.

Pri zasnovi intervencije SOPO in intervencij razvoja podeželja na področju travinja je bilo upoštevano določilo, da mora biti **zahtevnost intervencij višja od standardnih zahtev**, naštetih v členu 31(5) in 70(3) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih, ter da se morajo intervencije med seboj **razlikovati.** V primeru rabe travinja se bili kot osnova za načrtovanje intervencij SOPO in razvoja podeželja upoštevani naslednji **obvezni standardi**:

➲ **OBVEZNI STANDARDI iz točk a), b) in c) člena 31(5) in 70(3) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih:**

a) iz naslova PZR in DKOP za travinje:	• **DKOP 1** – ohranjanje trajnega travinja na podlagi deleža trajnega travinja, • **DKOP 2** – zaščita mokrišč in šotišč (omejitve in prepovedi glede rabe), • **DKOP 8** – minimalni delež kmetijske površine, namenjen za neproizvodne značilnosti ali območja, ohranjanje krajinskih značilnosti ter prepoved rezanja žive meje in sekanja dreves v času razmnoževanja in vzreje mladičev pri pticah, • **DKOP 9** – prepoved preusmeritve ali oranja trajnega travinja, določenega kot okoljsko občutljivo trajno travinje na območjih Natura 2000, • **PZR 3 in PZR 4** – Direktiva 2009/147/ES o ohranjanju prosto živečih ptic in Direktiva 92/43/EGS z vidika travinja je relevantna predvsem zahteva glede enkrat letnega vzdrževanja travniških površin in zatravljenih površin travniških visokodebelnih sadovnjakov, prepovedi izkrčitve, obrezovanja ter redčenja mejic v določenih obdobjih in/ali na določenih območjih, *[bo dopolnjeno]*
b) iz naslova minimalnih zahtev za uporabo gnojil in FFS:	Obvezni standardi v povezavi z minimalnimi zahtevami za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil. V primeru FFS pa so minimalne zahteve glede rabe teh sredstev že vključene v sklop zahtev v okviru okrepljene pogojenosti.
c) iz naslova pogojev, določenih za vzdrževanje kmetijske površine v skladu s členom 4(2) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih:	Gre za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, in sicer: a) katerikoli agrotehnični ukrep, ki preprečuje semenitev plevelov, kadar gre za orno zemljišče ali neobdelano orno zemljišče, ki leži v prahi, b) košnja vsaj enkrat do 15. oktobra v tekočem letu, kadar gre za trajne nasade, c) košnja vsaj enkrat do 15. oktobra v tekočem letu, kadar gre za trajno travinje, d) ne glede na prejšnjo točko, košnja vsaj enkrat do 15. oktobra naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij Posebni travišči habitati«, »Travišči habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni travišči habitati«, »Ohranjanje mokrišč in barij«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« »Ohranjanje suhih travišč« oziroma intervencije Izvajanje izbranih ukrepov na zavarovanih območij.
d) upoštevanje zahteve, da se sheme SOPO razlikujejo od obveznosti v okviru intervencije KOPOP	**Sheme SOPO se razlikujejo od obveznosti v okviru intervencije KOPOP, v primeru, da bi ocenili, da shema SOPO zajame s podporo isto ciljno skupino kot podintervencija KOPOP pa bo onemogočena prijava na oba ukrepa istemu nosilcu kmetije.**

	[bo dopolnjeno]

➲ **NADSTANDARDNE ZAHTEVE INTERVENCIJ SN:**

SOPO	Intervencije SOPO, namenjene travinju, presegajo obvezne standarde **iz točk a) do c) člena 31(5) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih**, ker predpisujejo: **Na področju košnje/paše:** • omejitve glede intenzivnosti rabe travinja z omejevanjem št. košenj in paše ter prepovedjo mulčenja, • način košnje in obvezno spravilo travinja. **Na področju gnojenja in FFS:** • omejevanje oziroma preprečitev rabe FFS in mineralnih gnojil, • način aplikacije gnojil (z nizkimi izpusti v zrak), • rabo stabilizatorjev dušika v gnojevki ter • rabo dodatkov v prehrani/na nastilju za zmanjšanje TPG in amonijaka. **Na področju biotske raznovrstnosti:** • omejitve glede intenzivnosti rabe travinja.
KOPOP	Podintervencije KOPOP, namenjene travinju, presegajo obvezne standarde **iz točk a) do c) člena 70(3) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih**, ker predpisujejo omejitve glede intenzivnosti rabe travinja. Podintervencije, ki sodijo v »upravljavski sklop intervencij« (t.i. management shemo KOPOP«): **Na področju košnje/paše:** • datumsko omejujejo izvajanje košnje in/ali paše, kar je pomembno z vidika ohranjanja vrst in habitatnih tipov, vezanih na kmetijsko krajino; • posegajo v način izvajanja košnje (npr. mozaična košnja, košnja od sredine navzven, z zunanjih robov navznoter) in spravila trave (npr. zahteva se spravilo travinja po košnji, spravilo v obliki mrve brez povijanja v plastične folije); • zahtevajo načrt košnje/paše; • zahtevajo nepokošen pas travnika, s čimer se zagotavlja zatočišče za določene vrste živali; • spodbujajo nadzorovan način paše, jo tudi omejujejo ali celo prepovedujejo, s čimer se preprečuje pregaženost travnikov, uničenje travne ruše, presežek dušika, se zahteva čistilna košnja po koncu paše; • uvajajo omejitve obtežbe z živino. **Na področju gnojenja in FFS** se zahteve KOPOP v odvisnosti od vrste podintervencije stopnjujejo po zahtevnosti. Na področju omejitev gnojenja se zahteve gibajo od prepovedi rabe mineralnih gnojil, omejenega vnosa dušika iz organskih gnojil vse do popolne prepovedi gnojenja, ki velja na t.i. naravovarstvenih podintervencijah. Z vidika rabe FFS velja podobno. Podintervencije so različno zahtevne, se pa povečini raba FFS na travinju prepoveduje. Spodbuja se precizno gnojenje in škropljenje. **Na področju upravljanja s travinjem:** se npr. ne dovoljuje apnenja, požiganja, se prepoveduje dosejevanje z neavtohtonimi oz. komercialnimi travnimi mešanicami, se zahteva ukrepanje v primeru pojava invazivnih in tujerodnih vrst rastlin, … Z razliko od upravljavskih podintervencij r**ezultatsko usmerjene podintervencije** ne predpisujejo načina upravljanja s travinjem, temveč zahtevajo rezultat, to je prisotnost prehranjevalnega in gnezditvenega habitata določene kvalifikacijske vrste ali ohranjenost habitata. Specifične so tudi podintervencije KOPOP, ki se nanašajo na izboljšanje **kakovosti krme in uvajanje načrtnega krmljenja živali**, ker vsebujejo nadstandardne zahteve glede zahtevanih analiz krmnih obrokov, optimiranja le-teh ter spremljanja

	določenih parametrov (npr. sečnine v mleku, dušika v krmnih obrokih). Izboljšanje krmnih obrokov je povezano s ciljem zmanjševanja TPG iz živinoreje.
Ekološko kmetovanje	
Izvajanje izbranih ukrepov na zavarovanih območij	Izvajanje kmetijskih praks na travinju, ki so prilagojene izvajanju ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij in ekološkim zahtevam vrst in habitatnih tipov.
Plačila Natura 2000	Uvedba režimov na izbranih območjih Natura 2000 s predpisanimi zahtevami ravnanja.

Njive

Njivske površine v Sloveniji predstavljajo **36 %** vseh kmetijskih zemljišč v uporabi. Načrtovane sheme za njivske površine v okviru SOPO ter različne (pod)intervencije razvoja podeželja se izvajajo na **ornih zemljiščih** in so namenjene zlasti izboljšanju ohranjanja tal in organske snovi v tleh, ohranjanju rodovitnosti in kvalitete tal, biotske raznovrstnosti na ornih površinah in zmanjševanju emisij, s čimer prispevajo tudi k ustreznem gospodarjenju z vodami in upravljanju s tlemi ter blaženju in prilagajanju kmetijstva na podnebne spremembe.

S tem namenom sheme SOPO na ornih površinah podpirajo kmetijske prakse, povezane s pestrejšo setveno strukturo, opuščanjem oranja, vezavo dušika, omejeno in zmanjšano uporabo fitofarmacevtskih sredstev in gnojil, zagotavljajo pa tudi podporo ekosistemskim storitvam, kar je skladno **s podnebno-okoljskimi cilji iz člena 6(1) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih**. V kombinaciji z intervencijami razvoja podeželja se podpira tudi uvajanje zahtevnejšega kolobarja, spodbuja celoletna ozelenitev njivskih površin, varovanje in ohranjanje lokalnih sort kmetijskih rastlin itd.

Pri zasnovi intervencije SOPO in intervencij razvoja podeželja za njivske površine je bilo upoštevano določilo, da mora biti zahtevnost intervencij višja od standardnih zahtev, **naštetih v členu 31(5) in 70(3) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih,** ter da se morajo intervencije **razlikovati**. V primeru njivskih površin se bili kot osnova za načrtovanje intervencij SOPO in razvoja podeželja upoštevani **naslednji obvezni standardi**:

- **OBVEZNI STANDARDI iz točk a), b) in c) člena 31(5) in 70(3) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih:**

a) iz naslova PZR in DKOP za njive	• **DKOP 3**: Prepoved sežiganja ornih strnišč, razen zaradi zdravstvenega varstva rastlin • **DKOP 4:** Vzpostavitev varovalnih pasov vzdolž vodnih tokov • **DKOP 5:** Upravljanje obdelave za zmanjšanje tveganja degradacije tal in erozije, vključno z upoštevanjem naklona • **DKOP 6:** Minimalna pokritost tal (brez golih tal) v najbolj občutljivih obdobjih. • **DKOP 7:** Vrstenje posevkov na ornih površinah, razen posevkov, ki se gojijo pod vodo • **DKOP 8:** o Minimalni delež kmetijske površine, namenjen za neproizvodne značilnosti ali območja. o Ohranjanje krajinskih značilnosti. o Prepoved rezanja žive meje in sekanja dreves v času razmnoževanja in vzreje mladičev pri pticah. o Možni tudi ukrepi za preprečevanje vnašanja invazivnih rastlinskih vrst. • **PZR 1:** Direktiva 2000/60/ES – okvirna vodna direktiva • **PZR 2:** Direktiva Sveta 91/676/EGS o varstvu voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov • **PZR 3:** Direktiva 2009/147/ES o ohranjanju prosto živečih ptic • **PZR 4**: Direktiva Sveta 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst • **PZR 7:** Uredba (ES) št. 1107/2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet • **PZR 8:** Direktiva 2009/128/ES glede trajnostne rabe pesticidov • [se po potrebi še dopolni]
b) iz naslova minimalnih zahtev za uporabo gnojil in FFS:	Obvezni standardi v povezavi z minimalnimi zahtevami za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil. V primeru FFS pa so minimalne zahteve glede rabe teh sredstev že vključene v sklop zahtev v okviru okrepljene pogojenosti.
c) iz naslova pogojev, določenih za vzdrževanje kmetijske površine v skladu s členom 4(2) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih:	Gre za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, in sicer: **a)** katerikoli agrotehnični ukrep, ki preprečuje semenitev plevelov, kadar gre za orno zemljišče ali neobdelano orno zemljišče, ki leži v prahi, **b)** košnja vsaj enkrat do 15. oktobra v tekočem letu, kadar gre za trajne nasade, **c)** košnja vsaj enkrat do 15. oktobra v tekočem letu, kadar gre za trajno travinje, **d)** ne glede na prejšnjo točko, košnja vsaj enkrat do 15. oktobra naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni travišči habitati«, »Travišči habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni travišči habitati«, »Ohranjanje mokrišč in barij«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov«, »Ohranjanje suhih travišč« oziroma intervencija Izvajanje izbranih ukrepov na zavarovanih območij

d) upoštevanje zahteve, da se intervencije SOPO razlikujejo od obveznosti v okviru intervencije KOPOP	*[bo dopolnjeno]*

➲ NADSTANDARDNE ZAHTEVE INTERVENCIJ SN:

SOPO	Intervencije SOPO, namenjene njivam, presegajo obvezne standarde **iz točk a) do c) člena 31(5) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih**, ker predpisujejo zahteve glede: • pestrosti setvene strukture, • pokritosti tal skozi celotno obdobje, • omejujejo rabo FFS in/ali gnojil, • spodbujajo minimalno obdelavo tal z ustrezno mehanizacijo ter prepovedujejo oranje, • predpisujejo puščanje zaplat golih tal na ornih zemljiščih itd.in varstvo gnezd pribe
KOPOP	Podintervencije KOPOP, namenjene njivam, presegajo obvezne standarde **iz točk a) do c) člena 70(3) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih**, ker med drugim spodbujajo: • varovanje in ohranjanje izvirnih lastnosti in genske variabilnosti **lokalnih sort kmetijskih rastli**n, • **ohranjanje in izboljšanje kakovosti vodnih virov**, zlasti na območjih NUV, prek omejene rabe gnojil in FFS, zahtevnejšega kolobarja in celoletnega zelenega pokrova, • **ohranjanje in izboljšanje lastnosti in rodovitnosti tal** prek uvajanja predpisanega kolobarja, ki je določen v različnih ravneh zahtevnosti, uvedbo metuljnic in setve rastlin za zeleno gnojenje v kolobar za petletno obdobje, • **izvajanje agrotehničnih ukrepov** ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi poljščin in zelenjave, kar vključuje zahteve s področja ustreznega ravnanja s tlemi, izvajanjem kolobarja, ustreznega strokovno utemeljenega gnojenja (na podlagi analiz tal, izvajanja talnih ali rastlinskih nitratnih testov), racionalne rabe ter zlasti v zavarovanih prostorih tudi omejitve FFS (herbicidov), vključitve v sistem certificiranja, • **precizno gnojenje in škropljenje**.
Ekološko kmetovanje	
Izvajanje izbranih ukrepov na zavarovanih območij	Izvajanje kmetijskih praks na njivah, ki so prilagojene izvajanju ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij in ekološkim zahtevam vrst in habitatnih tipov.
Plačila Natura 2000	Uvedba režimov na izbranih območjih Natura 2000 s predpisanimi zahtevami ravnanja.

Trajni nasadi

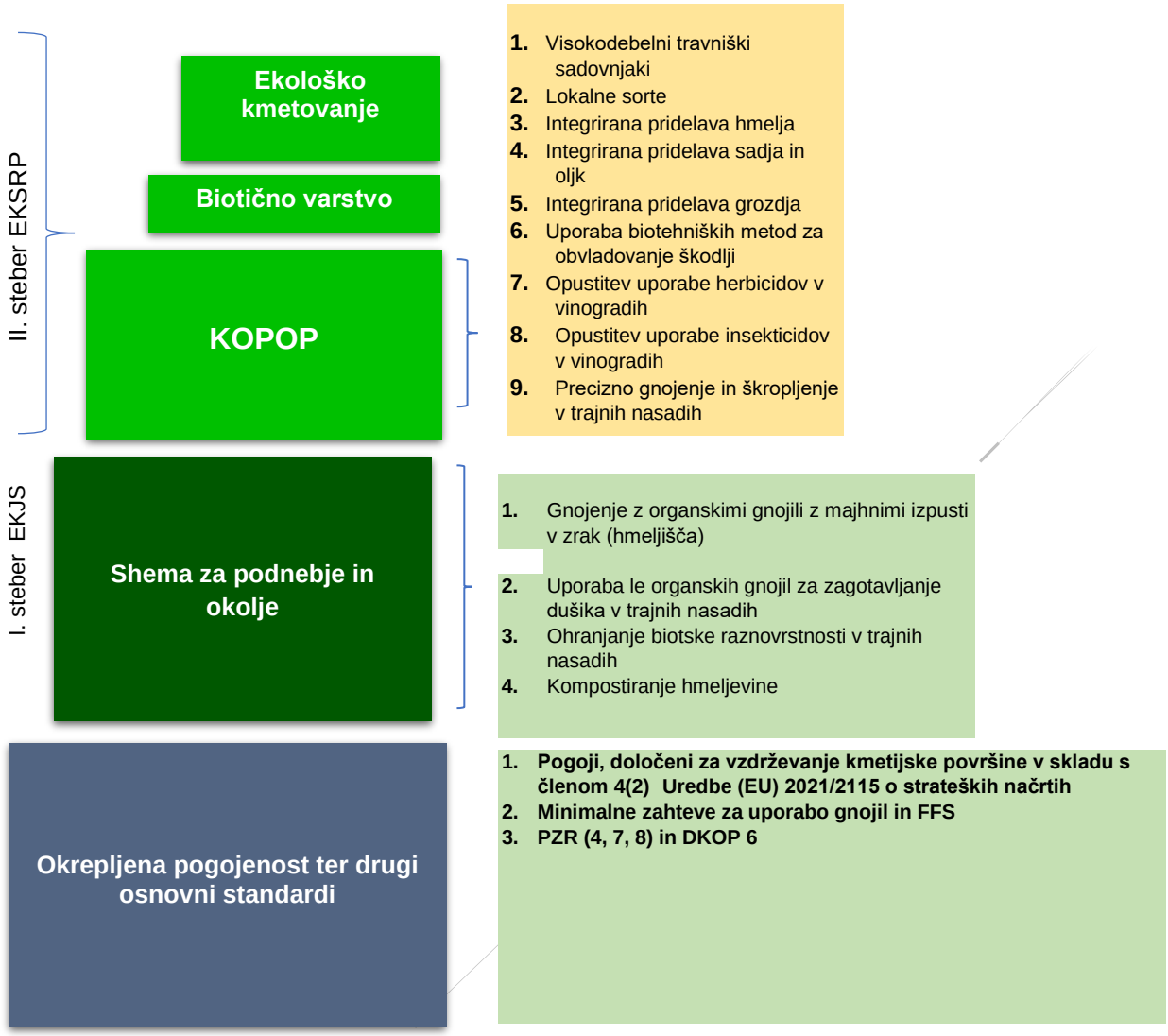

Trajni nasadi v Sloveniji predstavljajo **6 %** vseh kmetijskih zemljišč v uporabi. Načrtovane sheme za trajne nasade v okviru SOPO ter različne (pod)intervencije razvoja podeželja se izvajajo v hmeljiščih, intenzivnih sadovnjakih, oljčnikih in vinogradih. Usmerjene so predvsem v zmanjševanje uporabe kemičnih fitofarmacevtskih sredstev, kar prispeva k varovanju vodnih virov in tal in zagotavljanju prostora za koristne organizme, navedeno pa prispeva k povečanju biodiverzitete v trajnih nasadih, kar je skladno **z okoljsko-podnebnimi cilji iz člena 6(1) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih**.

Pri zasnovi intervencije SOPO in intervencij razvoja podeželja na področju trajnih nasadov je bilo upoštevano določilo, da mora biti zahtevnost intervencij **višja od standardnih zahtev**, naštetih v členu 31(5) in 70(3) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih ter da se morajo intervencije **razlikovati**. Kot osnova za načrtovanje intervencij SOPO in razvoja podeželja so bili upoštevani naslednji obvezni standardi:

➲ **OBVEZNI STANDARDI iz točk a), b) in c) člena 31(5) in 70(3) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih:**

a) iz naslova PZR in DKOP za travinje:	• **DKOP 6**: Minimalna pokritost tal (brez golih tal) v najbolj občutljivih obdobjih. • **PZR 4:** Direktiva Sveta 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst

	• **PZR 7:** Uredba (ES) št. 1107/2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet • **PZR 8:** Direktiva 2009/128/ES glede trajnostne rabe pesticidov • [se še dopolni] → **Podrobnejši pregled je vsebovan v preglednicah za SOPO in KOPOP v nadaljevanju.**
b) iz naslova minimalnih zahtev za uporabo gnojil in FFS:	Obvezni standardi v povezavi z minimalnimi zahtevami za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil. V primeru FFS pa so minimalne zahteve glede rabe teh sredstev že vključene v sklop zahtev v okviru okrepljene pogojenosti.
(a) c) iz naslova pogojev, določenih za vzdrževanje kmetijske površine v skladu s členom 4(2) Uredba (EU) 2021/2115 o strateških načrtih:	Gre za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, in sicer: **a)** katerikoli agrotehnični ukrep, ki preprečuje semenitev plevelov, kadar gre za orno zemljišče ali neobdelano orno zemljišče, ki leži v prahi, **b)** košnja vsaj enkrat do 15. oktobra v tekočem letu, kadar gre za trajne nasade, **c)** košnja vsaj enkrat do 15. oktobra v tekočem letu, kadar gre za trajno travinje, **d)** ne glede na prejšnjo točko, košnja vsaj enkrat do 15. oktobra naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni traviščni habitati«, »Ohranjanje mokrišč in barij«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov«, »Ohranjanje suhih travišč« oziroma intervencija Izvajanje izbranih ukrepov na zavarovanih območij.
d) upoštevanje zahteve, da se intervencije SOPO razlikujejo od obveznosti v okviru intervencije KOPOP	*[bo dopolnjeno]*

➲ **NADSTANDARDNE ZAHTEVE INTERVENCIJ SN:**

SOPO	Intervencije SOPO, namenjene trajnim nasadom, presegajo obvezne standarde **iz točk a) do c) člena 31(5) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih**, ker: • spodbujajo omejevanje rabe FFS in uporabo le organskih gnojil, • spodbujajo ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih, • naslavljajo kompostiranje rastlinskih odpadkov po obiranju hmelja, • gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak.
KOPOP	Podintervencije KOPOP, namenjene trajnim nasadom, presegajo obvezne standarde **iz točk a) do c) člena 70(3) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih**, ker med drugim spodbujajo: • ustrezen način rabe površin, • način nege in obnove travniških sadovnjakov, • varovanje in ohranjanje lokalnih sort kmetijskih rastlin, • izvajanje agrotehničnih ukrepov pri pridelavi hmelja, sadja in oljk ter grozdja, kar vključuje zahteve s področja ustreznega ravnanja s tlemi, ustreznega strokovno utemeljenega gnojenja (na podlagi analiz tal, izvajanja talnih ali rastlinskih nitratnih testov), omejitve rabe FFS, vključitve v sistem certificiranja itn., • omejitev rabe FFS in drugih pripravkov za varstvo rastlin, • omejitev rabe gnojil,

	• opustitev uporabe herbicidov in insekticidov v vinogradih, • precizno gnojenje in škropljenje.
Ekološko kmetovanje	

3.1.3 Obrazložitev doseganja večjega skupnega prispevka, ki je določen v členu 92

Koncept zelene arhitekture nove SKP, na katerem temelji uresničevanje okoljsko-podnebnih ciljev SKP, se z vsemi svojimi ključnimi elementi od »okrepljene pogojenosti«, sheme za podnebje in okolje (t.i. ekosheme) v okviru neposrednih plačil ter intervencij razvoja podeželja v celoti preslikava v slovenski strateški načrt za obdobje 2023–2027. V skladu z novo SKP slovenski strateški načrt za obdobje 2023–2027 bolj kot katerikoli programski dokument na področju SKP doslej podpira ambicioznejši prehod na bolj trajnostni prehranski in kmetijski sistem v skladu z Evropskim zelenim dogovorom in njegovima ključnima strategijama: Strategijo »od vil do vilic« in Strategijo za biotsko raznovrstnost do leta 2030. Zasnovani ukrepi oz. intervencije zato bistveno bolj kot kadarkoli doslej prispevajo k doseganju podnebno-okoljskih ciljev, opredeljenih v točkah d), e) in f) člena 6(1) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

Povečana ambicioznost v povezavi z okoljskimi in podnebnimi cilji se kaže preko naslednjih vzvodov:

1. **Spremenjena definicija upravičenega hektarja – vključitev neproduktivnih krajinskih značilnosti**

Že osnovna Uredba (EU) 2021/2115 o strateških načrtih spodbuja države članice, da se glede na velike okoljske ambicije SKP upravičena površina ne bi smela zmanjšati zaradi izvajanja nekaterih pravil o pogojenosti ter shem za podnebje in okolje v okviru neposrednih plačil. V preteklosti so lahko bili zaradi neupravičenosti do neposrednih plačil takšni neproduktivni krajinski elementi odstranjeni, s tem pa uničena zatočišča za rastlinske in živalske vrste.

Ob naraščajočem zavedanju glede pomena biodiverzitete in slabšanja trendov na področju ohranjenosti kvalifikacijskih vrst in habitatov, vezanih na kmetijsko krajino, že Uredba (EU) 2021/2115 o strateških načrtih, posledično pa tudi slovenski strateški načrt 2023–2027, določa, da se pod upravičeni hektar štejejo tudi neproizvodne površine v skladu s standardom DKOP 8 iz Priloge III Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih. Pri tem gre za neproduktivne površine, ki se uporabljajo za doseganje minimalnega deleža ornega zemljišča, namenjenega za neproizvodne elemente in krajinske značilnosti, za katere velja obveznost ohranjanja.

2. **Okrepljena pogojenost – zaostritev osnovnih standardov za pridobitev plačil SKP**

V primerjavi z obdobjem 2015–2020 se z novo SKP **sistem pogojenosti** na EU ravni **zaostruje oz. krepi**, kar se prenaša tudi v slovenski strateški načrt 2023–2027. Ključni element povečane okoljsko-podnebne ambicioznosti je **združitev obstoječe navzkrižne skladnosti** z zahtevami iz t.i. **zelene komponente** neposrednih plačil iz obdobja 2015–2020 v sistem »okrepljene pogojenosti« (v povezavi z ohranjanjem okoljsko občutljivega trajnega travinja in ohranjanja travinja na ravni države ter površinami z neproizvodnimi elementi, ki imajo ekološki pomen). V zvezi s tem so bili v sistem pogojenosti preneseni novi, z vidika podnebja in podnebja zelo pomembni standardi:

- DKOP 1 – razmerje trajni travniki / kmetijska zemljišča v uporabi, kar prispeva k skladiščenju CO_2 v tleh in s tem k podnebnim ciljem;

- DKOP 8 – v povezavi z minimalnim deležem ornih kmetijskih zemljišč, ki mora biti namenjen neproduktivnim značilnostim ali področjem. Med neproizvodne značilnosti sodijo: krajinske značilnosti (mejice, lesna vegetacija (posamična drevesa, drevoredi, skupine dreves), male vodne prvine (kali), terase, suhozidi), praha (negovana, s predpisanim načinom vzdrževanja), dosevki (s faktorjem uteži 0,3), rastline ki vežejo dušik, obračališča, jarki, kolovozi, ki so del GERK-a. Omenjena nadgradnja močno povečuje okoljski prispevek pogojenosti, saj površine z ekološkim pomenom in ostale neproizvodne površine znatno prispevajo k ohranjanju organske mase v tleh, preprečujejo izpiranje hranil, fiksirajo dušik in prispevajo k biotski raznovrstnosti ter k mozaičnosti kmetijske krajine.

- DKOP 9 – v povezavi z varovanjem okoljsko občutljivega trajnega travinja znotraj območij NATURA 2000. Omenjen DKOP se prav tako neposredno povezuje s cilji na področju biotske raznovrstnosti.

Poleg omenjenih novih standardov, prenesenih iz sistema zelene komponente neposrednih plačil, je bil v sistem pogojenosti vključen tudi **nov standard**, ki se nanaša na **varovanje mokrišč in šotišč** (DKOP 2). Dodajajo se tudi

novi **PZR**, ki izhajajo iz Okvirne vodne direktive 2000/60/ES in Direktive 2009/128/ES za doseganje trajnostne rabe pesticidov, kar je že bilo podrobneje opisano v predhodnem poglavju.

Okrepljena pogojenost z letom 2023 prinaša tudi **ojačitev obstoječih DKOP in PZR**. Na tem mestu posebej izpostavljamo **PZR 3** – Ohranjanje prosto živečih ptic in **PZR 4** – Ohranjanje naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst. Pri obeh standardih smo dosedanje zahteve v okviru navzkrižne skladnosti okrepili, in sicer prav zaradi poslabševanja stanja habitatov in vrst, varovanje katerih je opredeljeno z Direktivo 2009/147/ES o ohranjanju prosto živečih ptic in Direktivo 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst. To je podrobneje opisano v predhodnem poglavju 3.1.1 in v poglavju 3.9.

Oblikovanje okrepljenih osnovnih zahtev v okviru pogojenosti torej prinaša pomemben vzvod za zagotavljanje **višje osnovne okoljske in podnebne učinkovitosti velike večine kmetij**, prejemnic plačil SKP, vezanih na površino ali živali. Hkrati pa dvig zahtevnosti osnovnih standardov **povečuje zahtevnost preostalih ključnih elementov zelene arhitekture nove SKP,** ki temeljijo na izpolnjevanju pogojenosti (zlasti sheme za okolje in podnebje ali pa kmetijsko-okoljsko-podnebnih plačil).

3. Shema za podnebje in okolje uvaja zahtevnejšo ozelenitev neposrednih plačil

Shema za podnebje in okolje, t.i. SOPO uvaja povsem novo obliko »zelenega plačila« v okviru neposrednih plačil. Podobno kot nekatera plačila v II. stebru SKP ta shema sedaj podpira kmete pri **prostovoljnem prevzemu letnih kmetijskih praks**, ki presegajo zahteve iz pogojenosti in **ugodno vplivajo na okolje in podnebje**.

Pomembna novost glede na zeleno komponento neposrednih plačil je ta, da bo moral kmet v primeru želje po vključitvi v SOPO sedaj **aktivno uveljavljati izbor sheme SOPO** ter jo tudi **izvajati**, kar je pomembna sprememba glede na preteklo programsko obdobje, ko je bil zaradi derogacij, ki so izhajale že iz EU predpisov, velik delež kmetij izvzet iz aktivnega izvajanja zelene komponente, a je prejel zeleno plačilo. To sicer po drugi strani prinaša tveganje manjšega interesa in vključitve v shemo SOPO, kar pa je tudi stvar stimulativnosti plačila in primerne oblikovanosti ter dostopnosti shem različnim proizvodnim usmeritvam.

Aktualni nabor shem SOPO sestavljajo zahteve, ki so bile deloma prenesene **iz ukrepa KOPOP 2014–2020 na II. stebru SKP**, nanašajo pa se na **travinje, njivske površine in trajne nasade**

Z vključitvijo dosedanjih zahtev **zelene komponente** neposrednih plačil v okrepljeno pogojenost (»baseline«) ter s **prenosom** določenih zahtev **iz dosedanjega ukrepa KOPOP v shemo SOPO** se povečuje podnebna in okoljska ambicioznost neposrednih plačil ter se naslavlja sledeče **potrebe**:

P13 Zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu
P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal
P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu
P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda
P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst
P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visokoraznovrstnimi značilnostmi
P21 Ohranjanje opraševanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opraševalcev
P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin

Predlagane sheme SOPO, ki naslavljajo te potrebe, so sledeče:

Trajno travinje: Sheme za trajno travinje so namenjene zlasti ohranjanju ekstenzivnih travnikov. Spodbujajo izvajanje trajnostnih kmetijskih praks z ekstenzivno pašo in rabo, kar prispeva k ponorom ogljika, zmanjševanju emisij toplogrednih plinov, preprečevanju zaraščanje in ohranjanju oziroma izboljšanju biotske raznovrstnosti na trajnem travinju tako z omejevanjem števila rab kot tudi vnosom hranil, predvsem dušika. Predvidene so sledeče sheme:

- Ekstenzivno travinje;
- Tradicionalna raba travinja;
- Stabilizatorji dušika v gnojevki in uporaba dodatkov;
- Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak na trajnem travinju.

V okvir nabora predlaganih shem SOPO za travinje so bile iz ukrepa KOPOP 14–20 prenesene zahteve, povezane z gnojenjem z organskimi izpusti z majhnimi izpusti v zrak.

Njive: Sheme za njive so prvenstveno namenjene izboljšanju ohranjanja tal in povečanju organske snovi v tleh, k ohranjanju rodovitnosti in kvalitete tal, biotske raznovrstnosti na ornih površinah in zmanjševanju emisij. Na ta način pa prispevajo tudi k ustreznem gospodarjenju z vodami in upravljanju s tlemi ter blaženju in prilagajanju kmetijstva na podnebne spremembe. Sheme podpirajo kmetijske prakse, namenjene ohranjanju naravnih virov, kot so voda, tla in zrak: pestrejšo setveno strukturo, opuščanje oranja, vezavo dušika, omejeno in zmanjšano uporabo fitofarmacevtskih sredstev in gnojil, zagotavljajo pa tudi podporo ekosistemskim storitvam. Predvidene so sledeče sheme:

- Naknadni posevki in podsevki;
- Ozelenitev ornih površin prek zime;
- Konzervirajoča obdelava tal;
- Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak na ornem zemljišču;
- Zaplate golih tal za poljskega škrjanca,
- Varstvo gnezd pribe.

V okvir nabora predlaganih shem SOPO za njivske površine so bile iz ukrepa KOPOP 14–20 prenesene zahteve, povezane z ozelenitvijo prek zime, konzervirajočo obdelavo tal in gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak. Popolna novost pa sta shemi, ki naslavljata biotsko raznovrstnost: *Zaplate golih tal za poljskega škrjanca* ter shema *Varstvo gnezd pribe,* ki sta specifično namenjeni ohranjanju ogroženih ptic, vezanih na kmetijsko krajino.

Trajni nasadi: Sheme za trajne nasade so usmerjene v zmanjševanje uporabe fitofarmacevtskih sredstev, kar prispeva k varovanju vodnih virov in tal, zagotavljanju prostora za koristne organizme ter k povečanju biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih. Predvidene so sledeče sheme:

- Uporaba le organskih gnojil za zagotavljanje dušika v trajnih nasadih;
- Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih;
- Kompostiranje hmeljevine;
- Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak v hmeljiščih.

V okvir nabora predlaganih shem SOPO za trajne nasade so bile iz ukrepa KOPOP 14–20 prenesene zahteve povezane s kompostiranjem hmeljevine in gnojenjem z nizkimi izpusti v zrak na hmeljiščih.

4. Večja ambicioznost Kmetijsko-okoljsko-podnebnih plačil

Vključitev novih vsebin in nadgradnja obstoječih vsebin

V primerjavi z obdobjem 2014–2020 je nova struktura KOPOP bolj ambiciozno zastavljena, ker se je del vsebin prestavil v shemo SOPO, zaradi česar se je zahtevnost izvajanja KOPOP povečala, hkrati pa so se dodali določene povsem nove vsebine. Povsem nove (pod)intervencije so sledeče:

- integrirana pridelava, ki se v nadgrajeni in ambicioznejši obliki vrača v strateški načrt, izvajala se je že v okviru PRP 2007–2013;
- izboljšanje kakovosti krme in načrtnega krmljenja pri govedu, prašičih pitancih in ovcah ter kozah;
- ohranjanje suhih kraških travnikov in pašnikov;
- ohranjanje mokrišč in barij;
- ohranjanje suhih travišč;
- senena prireja;
- precizno gnojenje in škropljenje.

Hkrati pa novi KOPOP ohranja in po potrebi nadgrajuje vse tiste podintervencije, ki ostajajo relevantne tudi v prihodnjem programskem obdobju 2023–2027 (npr. *Posebni traviščni habitati, Traviščni habitati metuljev, Steljniki, Habitati ptic vlažnih travnikov, Visokodebelni travniški sadovnjaki, Strmi travniki, Grbinasti travniki, Ohranjanje mejic, Sobivanje z zvermi, Planinska paša, Lokalne pasme, Lokalne sorte, Vodni viri, …*). Ohranja se tudi koncept, po katerem se intervencije usmerjajo na določena najbolj ranljiva območja, npr. na habitate znotraj območij Natura 2000, območja iz Načrta upravljanja voda, za katera se, tako kot do sedaj, predvideva 100 % plačilo izpada dohodka

oz. dodatnih stroškov. Z ustreznimi izvedbenimi mehanizmi bomo tudi še naprej preprečevali, da bi manj zahtevne sheme SOPO ali podintervencije KOPOP ogrozile izvajanje zahtevnejših, naravovarstvenih in vodovarstvenih podintervencij KOPOP.

Sprememba koncepta izvajanja KOPOP v paketni pristop

Pomembna sprememba, ki bo po naših pričakovanjih povečala okoljsko in podnebno učinkovitost KOPOP, je ponovna uvedba t.i. »*paketnega izvajanja zahtev*«, kot smo ga poznali v obdobju 2007–2013. V obdobju 2014–2020 se je KOPOP izvajal prek koncepta »*obveznih zahtev in izbirnih zahtev*«, ki si ga je kmet ukrojil sam glede na način kmetovanja. Tak sistem je lahko privedel do situacije, ko z vidika okolja in podnebja zahtevnejše in učinkovitejše izbirne zahteve s strani kmetov niso bile izbrane. Poleg tega je bil takšen sistem izvajanja zelo kompleksen zaradi nujnosti upoštevanja različnih dovoljenih in nedovoljenih kombinacij zahtev na posamezni kmetijski površini.

Novi koncept izvajanja KOPOP s paketnim pristopom odpravlja te anomalije, v pakete so vključene vse relevantne zahteve, ki na določenem kmetijskem gospodarstvu kumulativno lahko več doprinesejo k varovanju tal, voda, zraka in biotske raznovrstnosti ter krajine. To pa pomeni tudi to, da marsikatera doslej izbirna zahteva v novem sistemu postaja obvezna zahteva v okviru paketa ali je posamezna zahteva celo postala povsem samostojna podintervencija, kot npr. *Ohranjanje kolobarja, Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih).*

Več poudarka na rezultatski naravnanosti KOPOP

Do sedaj je ukrep KOPOP vključeval izključno zahteve, vezane na upravljanje z določeno kmetijsko površino. Nadgradnja v obdobju 2023–2027 pa gre v smeri vključevanja bodisi upravljavsko-rezultatske sheme (*Habitati ptic vlažnih travnikov*) oziroma izključno rezultatske sheme (*Ohranjanje suhih travišč*), kjer je tudi plačilo diferencirano glede na dosežen rezultat ohranjenosti habitata oz. prisotnost kvalifikacijske vrste, ki se jo varuje.

Zaostritev zahtev v okviru posameznih podintervencij KOPOP

Določene zahteve v okviru posameznih podintervencij KOPOP se zaostrujejo z vidika zahtevnosti izvajanja. Npr. izvajanje kolobarja (*podintervencija Ohranjanje kolobarja*) se v novi strukturi KOPOP predvideva v treh ravneh zahtevnosti, kar pomeni, da bodo tisti kmetje, ki želijo storiti več z vidika okolja, prejeli tudi višje plačilo. V okviru ohranjanja *Visokodebelnih travniških sadovnjakov* je novost zahteva po odstranjevanju bele omele, bršljana in drugih ovijalk ter zahteva po uporabi le tistih FFS, ki so dovoljena v ekološki pridelavi. Novo uvedene podintervencije integrirane pridelave s celovitim paketom agrotehničnih ukrepov močno nadgrajujejo dosedanje operacije Poljedelstvo in zelenjadarstvo, Hmeljarstvo, Sadjarstvo in Vinogradništvo, kjer je bil nabor obveznih in izbirnih zahtev bistveno ožji. Ker je integrirana pridelava tudi nacionalna shema kakovosti, se za vse kmete, ki se bodo vključili v te podintervencije, predpisana vključitev v neodvisno kontrolo certifikacijskega organa in pridobitev certifikata.

Uvajanje digitalizacije – novi ali prenovljeni sloji za izvajanje KOPOP

Nadaljujemo tudi z izboljševanjem podlag oz. slojev, na katere je vezana izvedba podintervencij KOPOP. V različnih časovnih okvirih bodo na novo pripravljeni ali izboljšani sloji za izvedbo pravil o pogojenosti in/ali naravovarstvenih podintervencij, ki se bodo nanašale mejice, mokrišča in šotišča, občutljivo trajno travinje na območjih Natura 2000 itn. Z vzpostavitvijo slojev pričakujemo učinkovitejše izvajanje in nadzor ter spremljanje učinkov. Pričakujemo pa tudi, da se bodo določeni sloji razširili, kar povečuje možnost vpisa kmetov in s tem učinkov KOPOP.

5. Ekološko kmetovanje

Ekološko kmetovanje je tudi v okviru strateškega načrta 2023–2027 samostojna intervencija, hkrati pa je ekološko kmetijstvo neposredno ali posredno v ospredju tudi pri številnih drugih intervencijah. Pričakujemo, da bo preplet različnih intervencij, investicijskih, površinskih ter ostalih, doprinesel k povečevanju deleža kmetijskih gospodarstev za izvajanje naravi prijaznega načina kmetovanja in s tem k še večjemu prispevku kmetijstva k ohranjanju in izboljševanju biotske raznovrstnosti, ohranjanju virov pitne vode, rodovitnosti tal, kulturne kmetijske krajine in k varovanju okolja nasploh.

Krepitev ekološkega kmetijstva je pomembna tudi z vidika naraščajočega povpraševanja po lokalno proizvedenih ekoloških proizvodih. V Sloveniji je povpraševanje bistveno višje od ponudbe, zaradi tega je preusmeritev v ekološko kmetovanje pomembna za razvoj lokalnih trgov, predstavlja tržno priložnost za pridelovalce in spodbuja k večjemu vključevanju v shemo kakovosti Ekološko kmetovanje.

S tem namenom je bil v strateškem načrtu oblikovan sveženj različnih spodbud – od že omenjene spodbude za prevzemanje in ohranjanje praks ekološkega kmetovanja (*intervencija Ekološko kmetovanje*), do investicijskih spodbud ekološkim kmetom in predelovalcem ekoloških proizvodov (*intervencija: Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnanosti ekoloških kmetij*), kot tudi neinvesticijskih spodbud, povezanih s povezovanjem ekoloških kmetov, promocijo in vključevanjem v sheme kakovosti (podintervencije: *Podpora za ustanovitev in začetno delovanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju, Podpora za dejavnosti informiranja in promocijo proizvodov iz shem kakovosti, Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovost ter* povsem nova intervencija: *Regijski pristop povezovanja lokalnih proizvodov s poudarkom na ekoloških proizvodih*). Večjo ambicioznost strateškega načrta nakazuje povsem samostojna investicijska intervencija, ki bo ekološkim kmetom omogočila pridobitev razvojnih sredstev za prestrukturiranje in rast. Pomembna novost pa je tudi nova intervencija, vezana na vzpostavitev povezovanja lokalnih proizvodov s poudarkom na ekoloških proizvodih, kjer gre za regijski pristop, s katerim želimo povezati ponudbo s povpraševanjem po lokalno pridelanih proizvodih, s poudarkom na ponudbi ekološko pridelane hrane. S to intervencijo želimo spodbuditi širša geografsko zaokrožena območja k prehodu na okolju prijaznejše načine kmetovanja ter k učinkovitejšemu organiziranju, trženju in promociji lokalne ponudbe, zlasti ekološko pridelane, ter k neposrednemu povezovanju kmetov s končnimi potrošniki ter obrati javne prehrane v okviru kratkih dobavnih verig.

Ekološko kmetijstvo bo podprto tudi skozi intervencije, *povezane s sodelovanjem in prenosom znanja, t.i. AKIS intervencije*, ki so opisane v nadaljevanju.

6. **Nove površinske intervencije na področju okolja: Biotično varstvo rastlin, Izvajanje izbranih ukrepov na zavarovanih območij, Plačila Natura 2000, Ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede živali**

Velika novost strateškega načrta 2023–2027 so tudi povsem nove intervencije na področju okolja:

- **Intervencija Biotično varstvo rastlin**

Direktiva 2009/128/ES o trajnostni rabi pesticidov spodbuja zatiranje škodljivih organizmov in bolezni z nizkimi vnosi kemičnih fitofarmacevtskih sredstev, kjer je to mogoče in daje prednost nekemičnim metodam, tako da uporabniki fitofarmacevtskih sredstev preidejo na prakse in pripravke z najnižjim tveganjem za zdravje ljudi in okolje med tistimi, ki so na voljo za isto bolezen oziroma istega škodljivca. Med takšne pripravke sodijo komercialni proizvodi za biotično zatiranje škodljivih organizmov in bolezni ter fitofarmacevtska sredstva na osnovi mikroorganizmov, ki predstavljajo znatno manjše tveganje za okolje kot kemična fitofarmacevtska sredstva.

Intervencija Biotično varstvo rastlin je namenjena zmanjšani uporabi kemičnih fitofarmacevtskih sredstev in s spodbujanjem nadstandardnih praks varstva rastlin pred škodljivimi organizmi in boleznimi, zaradi česar prispeva k varovanju vodnih virov in tal.

- **Intervencija Izvajanje izbranih ukrepov na zavarovanih območij**

Zavarovana območja so območja narave, kjer je velika biotska, abiotska in krajinska raznovrstnost ter velika gostota in raznolikost naravnih vrednot. Načrtovana intervencija je namenjena spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine. Upravičencem zagotavlja nadomestilo za izvajanje ukrepov na kmetijskih in gozdnih površinah iz načrtov upravljanja zavarovanih območij, pri čemer je podpora vezana na posebne zahteve, ki presegajo ustrezne obvezne standarde in zahteve, glede na omejitve, ki izhajajo iz Direktiv 92/43/EGS in 2009/147/ES. Intervencija bo prispevala k učinkovitejšemu upravljanju širših zavarovanih območij.

V Sloveniji zavarovana območja prekrivajo 14 % ozemlja države in so eden ključnih instrumentov varstva biotske raznovrstnosti, krajinske pestrosti in naravnih vrednot, ki hkrati prispeva tudi k socialno-gospodarskemu razvoju regij.

- **Intervencija Plačila Natura 2000**

Intervencija Plačila Natura 2000 zagotavlja upravičencem nadomestilo za omejitve pri kmetovanju, ki so predpisane na posameznih območjih Natura 2000 in izhajajo zahtev Direktive 2009/147/ES in Direktive 92/43/EGS. Uvedba te intervencije je neposreden odziv na poslabševanje stanja kvalifikacijskih habitatnih tipov in vrst znotraj posameznih območij Natura 2000.

- **Intervencija Ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede živali:** s to intervencijo želimo podpreti ohranjanje in vzdrževanje pašnih površin, ki jih na eni strani uporabljajo kmetje za svojo

kmetijsko dejavnost in na drugi strani predstavljajo pašo za prostoživeče rastlinojede živali. S tem bi lahko obdržali ugodno stanje prostoživečih rastlinojedih živali v Sloveniji in ohranili zanimanje kmetovalcev za nadaljnjo rabo kmetijskih zemljišč navkljub negativnemu vplivu te paše na pridelek travinja.

7. Prvič vključitev neproizvodnih naložb, ki podpirajo cilje naravovarstvenih intervencij

Prvič doslej se na področju kmetijstva lotevamo izvajanja neproizvodnih naložb, ki bodo specifično namenjene varovanju narave. S tem namenom je bila oblikovana intervencija *Neproizvodne naložbe, povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023–2027*, ki se deli na 2 podintervenciji:

- Neproizvodne naložbe v ohranjanje ekstenzivnih pašnikov,
- Neproizvodne naložbe v ureditev mejic, suhozidov in drugih krajinskih značilnosti.

Upravičenci do podpore bodo nosilci kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s pridelavo kmetijskih proizvodov ter so vključeni v izvajanje naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027 oziroma se bodo vključili v njihovo izvajanje najkasneje do zaključka naložbe.

Intervencija s tem podpira okoljsko funkcijo kmetijstva in spodbuja sonaravne kmetijske prakse, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine ter ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter zmanjšanje negativnih vplivov kmetovanja na okolje. Hkrati intervencija neposredno krepi izvajanje ostalih naravovarstvenih podintervencij SN 2023–2027.

8. Vključitev novih okoljskih intervencij na področju gozdarstva ter ohranitev dosedanjih intervencij, vezanih na sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah

Na področju gozdarstva se bo v obdobju 2023–2027 prvič izvajala povsem nova intervencija:

- **Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva:** Gozdno drevesničarstvo predstavlja prvi člen gozdno–lesne verige, ki je podlaga za stabilnejšo dolgoročno zagotavljanje surovin za lesno industrijo in istočasno za blaženje klimatskih sprememb ter zagotavljanje mladega stabilnega gozda. Z intervencijo želimo podpreti naložbe v nakup nove specializirane mehanizacije oziroma opreme za gozdno semenarstvo, kontejnersko vzgojo in vzgojo gozdnega drevja, izgradnjo majhnega mrežnega namakalnega sistema in rastlinjakov. S temi naložbami torej neposredno prispevamo k uspešnejši obnovi slovenskih gozdov.

Hkrati pa na področju gozdarstva nadaljujemo z izvajanjem pomembnega ukrepa iz obdobja 2014–2020, ki je bil uveden zaradi obsežnega žledoloma iz leta 2014 in drugih naravnih nesreč, kot so napadi prenamnoženih podlubnikov, ki so sledili žledolomu ter vetrolomi, ki so v tem obdobju močno prizadele gozdne sestoje.

- **Naložbe za sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah:** Intervencija je namenjena hitrejši obnovi poškodovanih gozdov, preko financiranja nakupa sadik gozdnega materiala in materiala za zaščito sadik, financiranja izvedbe del za odpravo škode ter ureditev vlak, potrebnih za izvedbo sanacije gozdov.

9. Specifične intervencije za produktivne naložbe, namenjene okolju in podnebju

V programskem obdobju 2014–2020 smo vse produktivne naložbe na področju primarne proizvodnje izvajali v okviru enega širšega ukrepa, ki je vključeval tako »klasične« produktivne naložbe kot tudi naložbe, ki so večji poudarek namenjale okolju in podnebju. V okviru strateškega načrta 2023–2027 smo »splošne/klasične« produktivne investicije ločili od okoljsko in podnebno naravnanih, s čimer zagotavljamo večjo transparentnost glede sredstev za namen okoljskih in podnebnih investicij ter pričakovanih učinkov, večjo ciljno naravnanost in rezultatsko usmerjenost tovrstnih investicij. Gre za sledeče intervencije:

- **Intervencija Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih:** intervencija je namenjena podpori naložbam v nakup in postavitev mrež proti toči, ureditev intenzivnih trajnih nasadov ter travniških sadovnjakov, nakup opreme za protislansko zaščito ter obnovo potenciala kmetijske proizvodnje, prizadetega zaradi naravne nesreče ali izjemnih pojavov pri trajnih nasadih.

- **Intervencija Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil:** intervencija je namenjena podpori individualnim in kolektivnim naložbam v nakup kmetijske mehanizacije, ki je namenjena gnojenju z

organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak. Ta intervencija tako neposredno prispeva k cilju zmanjševanja toplogrednih plinov. Hkrati pa podpira izvajanje sheme SOPO in KOPOP, kamor so vključene kmetijske prakse, povezane z gnojenjem z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak, preciznim gnojenjem…

- **Intervencija Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov ter za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS**: Predmet podpore so naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme, ki je namenjena spravilu krme s travinja ter optimalni uporabi hranil in trajnostni rabi FFS. Upravičenci do podpore pa so nosilci kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s pridelavo kmetijskih proizvodov ter so vključeni v izvajanje naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027 oziroma se bodo vključili v njihovo izvajanje najkasneje do zaključka naložbe. Ta intervencija se tako neposredno povezuje z neproizvodnimi naložbami in podintervencijami KOPOP ter jih krepi.

Poleg teh specifičnih intervencij pa je potrebno, da se bo tudi v okviru »klasičnih« intervencij za povečevanje produktivnosti, programiranih v okviru SC 2, zasledovalo okoljske in podnebne cilje, npr. preko vsebinskih sklopov podprtih naložb (npr. v krožno gospodarstvo) ter meril za izbor vlog.

10. Sistem AKIS neposredno krepi izvajanje KOPOP, Ekološko kmetijstvo in ostalih intervencij, povezanih z okoljem in podnebjem

Prenovljeni sistem kmetijskega znanja in inovacij (t.i. sistem AKIS – Agricultural Knowledge and Innovation System) ter intervencije s tem v povezavi bodo še bolj močno podprle izvajanje KOPOP in ostalih intervencij, povezanih z okoljskimi in podnebnimi cilji. V primeru KOPOP je tako kot doslej predvidena obveznost glede vključitve kmetov v *program usposabljanja oziroma svetovanja*, pri čemer obstaja večja fleksibilnost glede časovnega okna, v katerem je potrebno opraviti ta 15-urni program. V okviru posameznih (pod)intervencij npr. *Habitati ptic vlažnih travnikov, Ohranjanje suhih travišč* je predvideno sodelovanje strokovnjakov s kmeti pri določitvi stanja habitatov in/ali vrst.

Velik poudarek okoljskim in podnebnim izzivom namenjajo tudi sledeče intervencije:

- Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij,
- Izmenjava znanja in prenos informacij ter usposabljanje svetovalcev.

Pričakujemo, da bodo te intervencije znotraj sistema AKIS podprle prenos znanja ter sodelovanje med kmeti in raziskovalnimi institucijami na področju okoljskih in podnebnih ciljev. To pa ne bo vplivalo le na povečanje usposobljenost kmetov za izvajanje zahtev KOPOP, temveč ima lahko tudi srednjeročne učinke na razvoj kmetijsko-okoljske politike in zasnovo bodočega KOPOP po letu 2027. Rezultati marsikaterega EIP projekta iz tekočega programskega obdobja se namreč že uporabljajo pri nadgradnji intervencije KOPOP 2023–2027.

11. Finančni vidik dokazuje večjo okoljsko in podnebno ambicioznost strateškega načrta

Ne le po vsebinski plati, temveč tudi po finančni plati je možno dokazati večjo okoljsko in podnebno ambicioznost slovenskega strateškega načrta 2023–2027. Obseg sredstev EKSRP za predlagane okoljsko-podnebne vsebine v Sloveniji znaša dobrih 227 mio € od skupno 550,8 mio € oz. 41,2 %, kar je več od obvezne zamejitve po EU zakonodaji, po kateri se zahteva, da se iz naslova EKSRP 35 % vseh sredstev nameni okoljskim in podnebnim ciljem.

Z vidika I. stebra obvezna zamejitev EU zahteva, da se vsaj 25 % sredstev ovojnice za neposredna plačila I. stebra nameni izvajanju sheme SOPO, vendar Slovenija uporablja možnost rabata oz. znižanja tega odstotka, saj presega zamejitve za okoljsko-podnebne cilje na II. stebru. V okviru SN 2023–2027 se tako za okoljsko-podnebne cilje v okviru I. stebra namenja še dodatnih 101,8 mio €.

Gledano celovito, je iz vseh naštetih poudarkov razvidno, da je Slovenija svoj strateški načrt 2023–2027 z vidika okoljskih in podnebnih ciljev zastavila veliko ambiciozneje kot katerikoli programski dokument s področja SKP doslej, s čimer je bilo zadoščeno načelu »brez nazadovanja« (ang. »no back sliding clause«). Celotna zelena arhitektura strateškega načrta 2023–2027 gradi na okrepljeni pogojenosti, nadaljnji ozelenitvi I. stebra s shemo SOPO ter prepletu ciljno-usmerjenih intervencij razvoja podeželja na II. stebru, ki skupaj utirajo pot zeleni in podnebni tranziciji slovenskega kmetijstva.

3.1.4 Obrazložitev kako bo okoljska in podnebna arhitektura SKP strateškega načrta prispevala k že vzpostavljenim nacionalnim ciljem, ki so vzpostavljeni ali izhajajo iz zakonodajnih instrumentov, ki so določeni v Prilogi XI

Na področju prispevanja k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji v okviru specifičnega cilja 4 so bile pri pripravi analize stanja in identificiranju potreb upoštevane zaveze iz Celoviti nacionalni energetski podnebni načrt (NEPN). NEPN predvideva, da bo Slovenija skupne emisije toplogrednih plinov (TGP) do leta 2030, glede na leto 2005, znižala za do 36 %, sektorski cilj za kmetijstvo je zmanjšanje emisij za 1 %. Na področju rabe tal, spremembah rabe tal in gozdarstva (LULUCF) mora cel sektor LULUCF zagotoviti, da do leta 2030 ne proizvede neto emisij (po uporabi obračunskih pravil), oziroma da emisije v sektorju LULUCF ne bodo presegle ponorov. Dolgoročni cilj slovenskega kmetijstva v prihodnosti z vidika uspešnega upravljanja s podnebnimi spremembami je obvladovanje emisij TGP, ob hkratnem povečanju samooskrbe z zdravo in kakovostno hrano in ohranjanju kmetijskih površin v uporabi.

Ocenjene potrebe s tega področja so:

- Zmanjševanje emisij TGP iz kmetijstva,
- Ohranjanje organske snovi v kmetijskih tleh,
- Prilagoditev kmetijskih in gozdarskih gospodarstev na podnebne spremembe,
- Ohranitev in obnovitev kmetijskega in gozdnega potenciala po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah in
- Povečanje obnovljivih virov energije (OVE) in učinkovita rabe energije pri primarni pridelavi hrane.

Opredeljene potrebe v celoti upoštevajo cilje in zaveze iz nacionalnih okoljskih in podnebnih načrtov.

V okviru **specifičnega cilja 5**: Spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak, je bila pri ocenjevanju potreb upoštevana vsa relevantna EU in nacionalna zakonodaja in dokumenti s področja voda, tal in zraka.

S področja voda je bila opredeljena potreba 'Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda'. Ta potreba upošteva Zakon o vodah, Zakon o varstvu okolja, Uredbo o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov in Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi.

Pri potrebi 'Ohranjanje kmetijskih tal' so bili upoštevani cilji iz Uredbe o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh, iz Uredbe o merilih za ugotavljanje stopnje obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal z nevarnimi snovmi, iz Pravilnika o monitoringu kakovosti tal ter iz Pravilnik o obratovalnem monitoringu stanja tal.

Za upravljanje zraka je bila opredeljena potreba 'Zmanjševanje izpustov TGP in amonijaka'. Tudi za to potrebo so bili poleg upoštevani cilji iz relevantnih nacionalnih dokumentov s področja varovanja zraka, kot so: Uredba o kakovosti zunanjega zraka, Uredba o arzenu, kadmiju, živem srebru, niklju in policikličnih aromatskih ogljikovodikih v zunanjem zraku, Pravilnik o ocenjevanju kakovosti zunanjega zraka, Uredba o nacionalnih zgornjih mejah emisij onesnaževal zunanjega zraka, Operativni program nadzora nad onesnaževanjem zraka ter Svetovalni kodeks dobrih kmetijskih praks za zmanjševanje izpustov amonijaka.

Vse tri opredeljene potrebe v specifičnem cilju 5 upoštevajo tudi Resolucijo o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030, ki predvideva ukrepe varstva in trajnostne rabe vode, tla in zraka za njihovo ohranjanje v dobrem stanju ter sposobnosti zagotavljanja njihovih ekosistemskih storitev.

Zaznane potrebe v specifičnem cilju 4 in 5 se na nekaterih področjih podvajajo in/ali dopolnjujejo. Intervencije, ki naslavljajo potrebe obeh specifičnih ciljev, so shema za podnebje in okolje (SOPO), Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP), Ekološko kmetovanje in Biotično varstvo rastlin.

V okviru intervencije SOPO načrtovane podintervencije za trajno travinje (Ekstenzivno travinje, Tradicionalna raba travinja) spodbujajo izvajanje trajnostnih kmetijskih praks, kar prispeva k ponorom ogljika oz. ohranjanju ogljika v tleh ter zmanjševanju emisij toplogrednih plinov (TGP). Na njivah so načrtovane podintervencije SOPO Pestrost posevkov kmetijskih rastlin, Naknadni posevki in podsevki, Ozelenitev ornih površin prek zime, Konzervirajoča obdelava tal, Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak. Te podintervencije so namenjene izboljšanju ohranjanja tal in organske snovi v tleh, ohranjanju rodovitnosti in kvalitete tal na ornih površinah in zmanjšanju emisij TGP. Določene podintervencije za trajne nasade (Uporaba le organskih gnojil za zagotavljanje dušika v trajnih nasadih, Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih) so usmerjene v zmanjšanje rabe

fitofarmacevtskih sredstev, kar prispeva k varovanju vodnih virov in tal. Shema SOPO za travinje, njive in trajne nasade (hmeljišča), ki se nanaša na gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak, pa prispeva k zmanjševanju izpustov amonijaka pri gnojenju z živinskimi gnojili, k izboljšanju učinkovitosti kroženja dušika in posredno k zmanjšanju izpustov TGP (didušikovega oksida).

V okviru intervencije KOPOP je podintervencija Vodni viri namenjena ohranjanju in izboljšanju kakovosti vodnih virov ter ohranjanju in izboljšanju lastnosti in rodovitnosti tal. Podintervencija Ohranjanje kolobarja je namenjena izboljšanju stanja tal in voda, izboljšanju rodovitnosti in strukture tal in povečanju mikrobiološke aktivnosti tal. Prav tako je namenjena zaščiti tal pred erozijo in izpiranje ter povečevanjem organske mase v tleh. Za zmanjšanje izpustov TGP, predvsem metana, pa so predvidene podintervencije za Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje za govedo, pri prašičih in drobnici. Varovanju virov, zlasti vode in tal ter tudi biotske raznovrstnosti, pa je namenjena podintervencija KOPOP, ki podpira precizno gnojenje in škropljenje.

V okviru naložb so predvidene podpore za nakup specialne mehanizacije tako za ravnanje in aplikacijo organskih (živinskih) gnojil, za aplikacijo fitofarmacevtskih sredstev in za mehansko zatiranje plevelov. Predvidene so tudi podpore za naložbe v ravnaje z živinskimi odpadki in mikro bioplinske naprave.

Tudi v okviru specifičnega cilja 6 Prispevanje k varstvu biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanja habitatov in krajine je bila pri opredelitvi potreb upoštevana vsa relevantna EU in nacionalna zakonodaja ter izvedbeni načrti. Ključna EU zakonodaja in dokumenti na področju ohranjanja biotska raznovrstnosti so: Direktiva o ohranjanju prosto živečih ptic, Direktiva o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst, Evropski zeleni dogovor, Strategija »od vil do vilic«, Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 ter Pobuda za opraševalce. Ključno nacionalno zakonodajo in dokumente na področju ohranjanja biotske raznovrstnosti in krajine predstavljajo zlasti: Zakon o ohranjanju narave, Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000), Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah, Uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah, Program upravljanja Natura 2000 za obdobje 2015–2020 ter Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030.

Vse štiri ključne opredeljene potrebe, ki so: 'Ohranjanje oz. izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst kmetijske krajine, zlasti na območjih Natura 2000', 'Ohranjanje kmetijske kulturne krajine in krajinskih značilnosti', 'Ohranjanje ekosistemske storitve opraševanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opraševalcev' in 'Ohranjanje oz. izboljšanje stanja kmetijske biotske raznovrstnosti' upoštevajo vse navedene naravovarstvene in okoljevarstvene zakonske predloge in načrte.

Intervencije, ki naslavljajo potrebe specifičnega cilja 6, so shema za podnebje in okolje (SOPO), Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP) in Ekološko kmetovanje.

V okviru intervencije SOPO načrtovane sheme za trajno travinje (*Ekstenzivno travinje, Tradicionalna raba travinja*) so namenjene ohranjanju biotske raznovrstnosti z ohranjanjem habitatnih tipov in vrst ekstenzivnega travinja in spodbujanju izvajanja trajnostnih kmetijskih praks, kar prispeva k ponorom ogljika oz. ohranjanju ogljika v tleh in zmanjševanju emisij toplogrednih plinov (TGP).

K povečani biotski raznovrstnosti na njivskih površinah bosta zlasti prispevali shemi SOPO na njivah, ki sta namenjeni ohranjanju poljskega škrjanca in pribe (*Zaplate golih tal za poljskega škrjanca in Varstvo gnezd pribe).*

Za spodbujanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih je v okviru SOPO predvidena shema *Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih.*

Intervencija Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP) podpira kmetijstvo v njegovi okoljski funkciji in je namenjena spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki so usmerjene med drugim tudi v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine.

Podintervencija Posebni traviščni habitati je namenjena ohranjanju kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000, vezanih na travnike (npr. rastline, metulji, ptice ipd.) in ohranjanje travnikov, ki so vrstno raznoliki in pestri. Podintervencija *Traviščni habitati metuljev* spodbuja izvajanje kmetijskih praks, ki so prilagojene ekološkim zahtevam dveh zelo ogroženih kvalifikacijskih Natura 2000 vrst metuljev, in sicer strašničin mravljiščar (*Maculinea teleius*) in temni mravljiščar (*Maculinea nausithous*). Intervencija KOPOP vključuje tudi podintervencijo za ohranjanje steljnikov (travnikov, ki se kosijo v poznem poletju), ki predstavljajo pomembno zatočišče številnim živalskim vrstam, so domovanje zelo redkih travniških vrst, med drugim barjanskega okarčka (*Coenonympha oedippus*), ki je ena izmed najbolj ogroženih vrst metuljev območij Natura 2000, in ptic npr. kosca (*Crex crex*). V intervencijo KOPOP je vključeno tudi ohranjanje kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000, vezanih na mokrotne travnike, ohranjanje mokrišč in barij. Intervencija

podpira tudi ohranjanje suhih kraških travnikov in pašnikov, strmih travnikov in grbinastih travnikov, pomembnih za ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti. K večji biotski raznovrstnosti prispevata tudi podintervenciji *Visokodebelni travniški sadovnjaki* in *Ohranjanje mejic*.

V okviru upravljavsko-rezultatske sheme KOPOP je podintervencija *Habitati vlažnih ekstenzivnih travnikov* namenjena varovanju travniških vrst ptic, npr. kosca (*Crex crex*), repaljščice (*Saxicola rubetra*).

Rezultatsko oblikovana podintervencija KOPOP *Ohranjanje suhih travišč* je namenjena vzpostavitvi in ohranjanju ugodnega stanja ohranjenosti suhih travišč in nanje vezanih prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst.

Intervencija *Izvajanje izbranih ukrepov na zavarovanih območij* vključuje varstvo hribskega škrjanca in ostale ukrepe za ohranjanje biotske raznovrstnosti na varovanih območjih narave.

3.1.5 Obrazložitev kako so intervencije podpor vezanim plačilom, kot je navedeno v pododdelku 1 oddelka 3 Poglavja II Naslova III skladne z Vodno direktivo 2000/60/EK

Skladnost izvajanja vezanih dohodkovnih podpor z Direktivo 2000/60/ES je glede obveznosti upravičencev do zadevnih plačil zagotovljena z izpolnjevanjem obveznosti, ki jih morajo za upravičenost do plačil izpolnjevati, v okviru določil zaostrene pogojenosti in spoštovanjem določil nacionalne zakonodaje za prenos določil vodne direktive v slovenski pravni red. Prav tako dohodkovna proizvodno vezana plačila v primeru Slovenije podpirajo ekstenzivno rejo živali Podpora je namenjena predvsem ohranjanju števila živali v sektorjuv težavah, ki se izkazuje zlasti na podlagi bruto dodane vrednosti na uro efektivnega delav sektroju in ni namenjena intenziviranju števila živali pri posameznem sektorju.

3.1.6 Kjer primerno prispevek SKP k LIFE projektom [če DA v 2.1.1.8]

3.2 Pregled strategije generacijske prenove

Mladi kmetje imajo v začetnem obdobju kmetovanja največje potrebe po vlaganjih v naložbe zaradi posodabljanja objektov, kmetijske mehanizacije in opreme, nakupov zemljišč za namen širjenja kmetijske proizvodnje ali morebitnega prestrukturiranja kmetijskega gospodarstva. Zato je zelo pomembno, da se mu omogoči kar najboljši dostop do podpor in znanja. Za mlade kmete je zato programiranih več intervencij, ki jim bodo omogočile izpolnitev potreb za lažji zagon kmetijske dejavnosti.

Intervenciji, ki se bosta neposredno za mlade kmete izvajali v okviru Strateškega načrta 2023-2027:

1. Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete iz člena 30

2. Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov iz člena 75 (2) a.

3. Za mlade kmete bodo pomembne tudi naložbene intervencije iz člena 73 v okviru katerih bodo na osnovni delež podpore prejeli dodatni 10-15 % delež. To so:

Dvig produktivnosti in tehnološki razvoj z digitalizacijo KMG in ŽPI – dodatni 10 % delež podpore in možnost koriščenja finančnih inštrumentov,

Razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnosti ekoloških kmetij – dodatni 10 % delež podpore,

Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih – dodatni 15 % delež podpore,

Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil – dodatni 10 % delež podpore,

Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov ter za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS – dodatni 10 % delež podpore,

Neproizvodne naložbe, povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023 – 2027 – dodatni 10 % delež podpore.

Pri intervenciji Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti, vključno z biogospodarstvom in v ohranjanje kulturne dediščine – pa bodo mladi kmetje na osnovni delež podpore prejeli dodatni 5 % delež.

4. V okviru Izmenjave znanja in širjenja informacij iz člena 78 bodo mladi kmetje deležni izobraževanj predvsem na področju digitalizacije, upravljanja, vodenja kmetijskih gospodarstev in finančnih spretnosti. Poleg ostalih znanj

bodo mladi kmetje v obdobju izvajanja poslovnega načrta iz intervencije Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov lahko deležni tudi prenosa specifičnih znanj posameznega prevzetega kmetijskega gospodarstva preko prenosnikov.

Cilji intervencij so izboljšanje starostne strukture nosilcev kmetijskih gospodarstev, hkrati pa olajšanje dostop do sredstev za naložbe v kmetijska gospodarstva in izboljšanje znanja ter s tem izboljšanje ne samo konkurenčnosti kmetijskih gospodarstev temveč izhodišč za uspešno, dolgoročno in trajnostno kmetovanje.

V okviru intervencije za naložbe v kmetijska gospodarstva se dodatni 20 odstotni delež podpore nanaša na obdobje 5 let od datuma vzpostavitve mladega kmeta.

Poslovni načrt mladega kmeta mora vsebovati prikaz gospodarskega razvoja kmetijskega gospodarstva, prispevek k varovanju okolja in prilagajanje podnebnim spremembam. Pri naložbenih intervencijah in za dodelitev podpor za zagon dejavnosti je enoten vstopni prag 12.000 EUR standardnega prihodka. V okviru obeh intervencij se bodo podpore upravičencem dodeljevale na podlagi meril za izbor.

V okviru nacionalnih prispevkov k izboljšanju položaja mladih kmetov izpostavljamo Akcijski načrt za mlade kmete (ANMK). ANMK je dokument v katerem smo strokovni delavci MKGP, KGZS in prostovoljci ZSPM navedli aktivnosti s katerimi želimo izboljšati položaj mladih kmetov v Republiki Sloveniji. Aktivnosti so različne: od takih, ki naj bi prispevale k izboljšanju ugleda kmeta v družbi, do izboljšanja obveščenosti mladih kmetov glede možnosti koriščenja javnih sredstev. V ANMK so tudi predlogi za izboljšanje pravnih podlag v smislu lažjega začetnega obdobja kmetovanja mladih kmetov. ANMK podpišejo predstojniki vseh treh institucij in se zavežejo k skupnemu izvajanju zapisanih aktivnosti. ANMK za obdobje 2016-2020 se je iztekel, v pripravi je ANMK za novo štiriletno obdobje. ZSPM je član Sveta za kmetijstvo in podeželje, ki je posvetovalno telo ministra pristojnega za kmetijstvo, ki daje mnenja o pomembnejših odločitvah na področju kmetijstva in podeželja, zlasti o predlogu nacionalnega programa in oceni njegovega izvajanja ter pomembnejših predpisih in mednarodnih sporazumih s področja kmetijstva in razvoja podeželja.

Republika Slovenija na nacionalnem nivoju ne izvaja finančnih podpor, ki bi bile namenjene izključno mladim kmetom.

3.2.1 Kjer primerno, prispevek SKP k projektom Erasmus

Ni relevantno.

3.3 Pregled glede pravičnejše, bolj ciljno usmerjene in učinkovitejše razporeditve dohodkovne podpore

Cilj pravičnejše porazdelitev dohodkovne podpore neposrednih plačil se bo dosegal skozi sledeče mehanizme:

1. Definicijo aktivnega kmeta pri kateri se bo uporabila negativna lista kot tudi finančni prag 5.000 € do katerega se vsi kmetje štejejo kot aktivni kmetje. Nosilci KMG, ki izvajajo dejavnost na negativni listi bodo lahko svojo aktivnost dokazali na podlagi dohodka iz naslova kmetijske dejavnosti, ki mora znašati vsaj eno tretjino vseh dohodkov na KMG.
2. Zmanjšanjem osnovnega dohodkovnega plačila za trajnostnost na podlagi sledečih dodatnih tranš nad 60.000 EUR in odstotkov znižanja, brez upoštevanja stroškov plač iz naslova kmetijske dejavnosti:
   - nad 60.000 EUR do 160.000 EUR odstotek znižanja 35 %,
   - od vključno 160.000 EUR do 260.000 EUR odstotek znižanja 45 %,
   - od vključno 260.000 EUR do 360.000 EUR odstotek znižanja 55 %,
   - od vključno 360.000 EUR dalje odstotek znižanja 65 %.
3. Uvedbo 100 % notranje konvergence, saj se z letom 2023 ukinjajo plačilne pravice in se uvede enotno plačilo na hektar za dohodkovno podporo za trajnostnost.

Z intervencijo dopolnilno prerazporeditveno dohodkovno podporo za trajnostnost, s pomočjo katere se bo določena sredstva preneslo na manjša kmetijska gospodarstva, saj bodo do podpore upravičena vsa kmetijska gospodarstva za prvih 8,2 hektarjev, kar je povprečna velikost kmetijskih gospodarstev, ki oddajajo zbirno vlogo. Pri tem bo podpora enotna za vse hektarje do 8,2 hektarja (se ne bo razlikovala).

Utemeljitve odstopanja v zvezi z drugim pododstavkom člena 26(1) in člena 86(x)

Derogacijo v zvezi z drugim pododstavkom člena 26 (1) in členom 86 (x) utemeljujemo na podlagi uporabe sledečih mehanizmov oziroma objektivnih razlogov s katerimi se izkazuje, da Slovenija s plačili uspešno naslavlja tudi manjša kmetijska gospodarstva oziroma so sredstva dokaj enakomerno razporejena med kmetijskimi gospodarstvi različne velikostne strukture.

1. Zmanjšanjem osnovnega dohodkovnega plačila za trajnostnost na podlagi sledečih dodatnih tranš nad 60.000 EUR in odstotkov znižanja, brez upoštevanja stroškov plač iz naslova kmetijske dejavnosti:
   - 60.000 EUR do 160.000 EUR odstotek znižanja 35 %,
   - od vključno 160.000 EUR do 260.000 EUR odstotek znižanja 45 %,
   - od vključno 260.000 EUR do 360.000 EUR odstotek znižanja 55 %,
   - od vključno 360.000 EUR dalje odstotek znižanja 65 %.
2. Ukinitev plačilnih pravic, ki bo povzročila prerazporeditev dohodkovne podporo za trajnostnost k manjšim kmetijskim gospodarstvom.
3. Objektivni razlog strukture slovenskega kmetijstva, ki v primerjavi s povprečjem EU bistveno odstopa in uvršča Slovenijo med države EU, kjer prevladujejo manjša KMG, saj je:
   - Povprečna velikost kmetijskega gospodarstva v Sloveniji med najmanjšimi v EU, na 5. mestu od zadaj (Vir: EUROSTAT)
   - delež kmetij večjih od 100 ha je med najmanjšimi v EU (Vir: EUROSTAT)
   - razporeditev deležev št. KMG glede na velikostne razrede kaže, da Slovenija spada v skupino držav, kjer prevladujejo manjša KMG (Vir: EUROSTAT)
   - delež kmetijskih površin, ki jih v Sloveniji obdeluje 20 % največjih kmetijskih gospodarstev je izrazito pod povprečjem EU (EU – 82 %, Slovenija – 56 %) (Vir: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/farming/documents/direct-payments_en.pdf).

3.4 Pregled sektorskih intervencij

3.4.1 Organizacije proizvajalcev z operativnimi programi v sektorju sadje in zelenjava

V sektorju sadja in zelenjave je težnja po povezovanju in organiziranosti pridelovalcev zelo šibka. Prav tako se sektor sooča s težavo premajhnega obsega pridelave in predelave, s tehnološko zaostalostjo ter pomanjkanjem specialnega znanja.

Z namenom zagotovitve, da je proizvodnja sadja in zelenjave dovolj kakovostna za trg, je potrebno vlagati v tehnologije pridelave, s poudarkom na načrtovanju pridelave. Z ustreznim načrtovanje lahko zagotovimo trženje celotne proizvodnje in zalaganje tržnih mest s potrebnimi količinami kakovostnih pridelkov. Pridelava sadja ter glavnina pridelave zelenjave v Sloveniji poteka na prostem, kar predstavlja veliko odvisnost od vremenskih pogojev in posledično velika tveganja v pridelavi – nestabilen pridelek. Zaradi neugodnih vremenskih pogojev pri tržnih pridelovalcih hektarski pridelki zaostajajo za povprečnimi hektarskimi pridelki v državah članicah EU. Glavni cilj intervencij je dvig konkurenčnosti pridelovalcev sadja in zelenjave, povečanje obsega proizvodnje, izboljšanje kakovosti pridelkov ter zmanjšanje stroškov pridelave. Z intervencijami bomo podpirali naložbe, ki bodo spodbujale trajnostni razvoj in učinkovito gospodarjenje z naravnimi viri (voda, tla in zrak), pri pridelavi in predelavi sadja in zelenjave bomo spodbujali uporabo okoljsko sprejemljivih materialov z namenom zmanjšanja vpliva na okolje.

Tehnološki razvoj mednarodno konkurenčnega sadjarstva in zelenjadarstva, ki upošteva zelo visoke okoljevarstvene standarde, zahteva vlaganja tudi v raziskave in razvoj ter v iskanje novih tehnoloških rešitev za slovensko okolje. V okviru spodbujanja modernizacije kmetij želimo vključiti tudi prenos znanja o novih tehnologijah. Uporaba zastarelih tehnologij in orodij s slabšim energijskim izkoristkom in večjim vplivom na okolje, ter slabo znanje uporabe informacijskih tehnologij vplivajo na slabšo produktivnost in nižjo donosnost. Z intervencijo svetovalne storitve in tehnična pomoč bomo omogočili, da organizacije proizvajalcev lahko pridobijo specialna znanja o tehnologiji in opremi. V Sloveniji je potrebno izboljšati tudi povezovanje in tesnejše sodelovanje med organizacijami proizvajalcev, saj za večjo produktivnost in konkurenčnost kmetovalci potrebujejo predvsem znanje in odlične svetovalne storitve, ki bi jim pomagale pri izbiri trajnostnega upravljanja.

Na kakovost pridelkov oz. ohranjanje kakovosti pridelkov ter proizvodov ključno vplivata učinkovit transport in pravilno skladiščenje ter rokovanje s pridelki. Centri, ki vključujejo skladišča, hladilnice, sušilnice itd. omogočajo skladiščenje kmetijskih proizvodov tudi izven sezonsko in s tem dobavljivost proizvodov skozi daljše časovno obdobje. Distribucijski centri zagotavljajo zadostno koncentracijo ponudbe kmetijskih proizvodov, kar posledično zmanjšuje proizvodna, cenovna in dohodkovna nihanja in istočasno zagotavljajo stabilnost izven sezonske ponudbe.

Z vidika povečanja komercialne vrednosti proizvodov je potrebno dati poseben poudarek na uporabo oznak, ki potrjujejo sodelovanje proizvodov v shemah kakovosti Unije, s čimer se jamči poreklo, sledljivost in kakovost proizvodov, hkrati pa tudi njihova prepoznavnost (ustvarjanje blagovne znamke). Z namenom informiranja javnosti o proizvodih, vključenih v sheme kakovosti, je potrebno izvesti ukrepe, kot so oglaševanje v medijih, promocijske kampanje in drugi načini predstavitve proizvodov javnosti. S promocijo je potrebno povečati delež uživanja sveže zelenjave in sadja pri nas.

Intervencije so namenjene tudi preprečevanju in reševanju kriz na trgu v sektorju sadja in zelenjave ter podpori vzdržnim dohodkom kmetij pri kritju tržnih izgub, ki jih imajo organizacija proizvajalcev ali njeni aktivni člani. K tem ciljem bodo prispevale intervencije vezane na zavarovanje letine, umik s trga za brezplačno razdelitev ter možnost opustitve spravila sadja in zelenjave.

3.4.2 Čebelarski proizvodi

V zadnjih desetih letih v Sloveniji narašča število čebelarjev in število čebeljih družin. Zaradi prevelike gostote čebeljih družin na določenih območjih je potrebno predvsem omogočiti kar največje izkoriščanje čebeljih paš in zmanjšati izgube čebeljih družin zaradi bolezni.

Le manjšemu številu čebelarjev je čebelarstvo glavna panoga, večinoma se s čebelarjenjem ukvarjajo osebe v prostem času. Ekonomska uspešnost in dohodkovna učinkovitost čebelarjenja še ni zadovoljiva. Za povečanje donosa medu, ohranjanje kranjske sivke, izboljšanje zdravstvenega stanja čebeljih družin, ohranjanje oziroma izboljšanje kakovosti čebeljih pridelkov in ne nazadnje za večjo ekonomičnost in konkurenčnost sektorja čebelarstva je potrebno okrepiti naložbe v sodobnejše tehnologije, krepiti znanje, omogočiti večje izkoriščanje čebelje paše, podpirati raziskave, osveščati javnost o pomenu čebel itd. V zadnjih letih se je položaj čebelarstva izboljšal, vključno z večjim zanimanjem mladih za čebelarjenje in dobro ozaveščenostjo javnosti o pomenu čebel in vlogi čebelarstva. Čebelarstvo omogoča nova zelena delovna mesta in nove priložnosti za sektor, kot je na primer razvoj čebelarskega turizma ter razvoj čebelarskih izdelkov z dodano vrednostjo. Za nadaljnji razvoj sektorja je pomembno, da se tudi v prihodnje izvajajo različne vrste intervencij, ki vodijo v razvoj čebelarstva.

S predstavniki organizacij, ki delujejo na področju čebelarstva in so vključeni v delovno skupino za pripravo sektorskih intervencij v čebelarstvu se je tekom sestankov in elektronskih sporočil ugotavljalo potrebe, cilje in definiralo intervencije ter podintervencije.

Z izbranimi intervencijami (in podintervencijami) se bo vplivalo predvsem na dvig konkurenčnosti sektorja čebelarstva. Poleg tega pa bodo intervencije imele vpliv tudi na druga področja kot je pridelava zdrave in kakovostne hrane, biotska raznovrstnost, ohranjanje kulturne krajine, turizem itd.

Sektorske intervencije, ki se bodo izvajale so:

- Prenos znanja v čebelarstvu;
- Podpora čebelarjem in čebelarskim društvom;
- Vzreja čebeljih matic;
- Raziskovalno delo na področju čebelarstva;
- Promocija in raziskava trga sektorja čebelarstva;
- Kakovost in varnost čebeljih pridelkov.

3.4.3 Vino

Osnovne težave slovenskega vinogradništva in vinarstva so v razdrobljeni pridelavi, nekonkurenčni pridelavi na strmih legah, ki se posledično kažejo v nizkih cenah grozdja in vina v primerjavi s stroški pridelave, in neprepoznavnosti slovenskih vin izven Republike Slovenije.

Zato so za namen povečanja prepoznavnosti in ugleda slovenskih vin na trgih tretjih držav sektorske intervencije za vino naravnane predvsem na promocijo vin z zaščiteno označbo porekla/geografsko označbo, pridelanih v Republiki Sloveniji, prikaz značilnosti vinorodnih območij Republike Slovenije, sort vinske trte in povezavi tega vina s kulinariko, vinsko arhitekturo ali vinskim turizmom. Podpora čim več različnih dejavnosti promocije na različnih tretjih trgih bo pripomogla k povečanju izvoza vin v tretje države.

Hkrati so zaradi ohranitve in ozaveščenosti evropskega potrošnika intervencije usmerjene tudi v obveščanje potrošnikov v državah članicah o odgovornem uživanju vina in tveganju, povezanem s škodljivim uživanjem alkohola, ter obveščanje o shemi zaščitenih označb porekla in zaščitenih geografskih označb v zvezi s posebno kakovostjo in značilnostmi tega vina.

Primarni cilj intervencij je dvig konkurenčnosti pridelovalcev (tudi z ustreznim informiranjem potrošnikov), sledita mu zmanjšanje stroškov pridelave vina in povečanje kakovosti pridelka.

Navedeno bo možno doseči z ustreznimi podporami v celotni verigi pridelave grozdja in vina, vključno s promocijo vina. Ker nameravamo intervencijo v investicije v predelovalne obrate izvajati iz sredstev razvoja podeželja, se podpore namenjene predelovalni verigi ne uvedejo v okviru sektorskih intervencij za vino. Za zagotovitev podpor v celotni verigi pridelave pa se med sektorske intervencije za vino vključi tudi intervencija, namenjena prestrukturiranju vinogradov. Z intervencijo prestrukturiranja vinogradov se bo poleg povečanja konkurenčnosti pridelave grozdja zasledoval tudi cilj kakovostnega upravljanja zemljišč, saj se bo z intervencijo vzpodbujalo vinogradništvo na tipičnih vinorodnih legah, ki v večini primerov niso primerne za druge kulture, hkrati pa se bo z ustrezno izbiro sort in podlag vinske trte pridelava grozdja prilagajala vplivu podnebnih sprememb.

3.4.4 Drugi sektorji – DČ vpiše ime za vsak sektor + možnost za dodajanje ostalih vnosov za druge sektorje

Ni relevantno.

3.5 Pregled intervencij, ki prispevajo k zagotavljanju skladnega in integriranega pristopa k upravljanju s tveganji, kjer primerno

Ni relevantno.

3.6 Sodelovanje med nacionalnimi in regionalnimi intervencijami

3.6.1 Kjer primerno, opis sodelovanja med nacionalnimi in regionalnimi intervencijami, vključno z razdelitvijo finančnih sredstev po intervenciji in skladu

Ni relevantno.

3.6.2 Kjer primerno, kjer so elementi SN vzpostavljenih na regionalni ravni, kako intervencijska logika zagotavlja koherenco in konsistenco teh elementov z elementi SN na nacionalni ravni

Ni relevantno.

3.7 Pregled, kako SKP strateški načrt prispeva k cilju izboljšanje dobrobiti živali in zmanjšanje protimikrobne odpornosti, določenega v točki (i) člena 6(1), vključno z osnovnimi pogoji in komplementarnostjo

Dobrobit živali je tesno povezana z načini reje in pogoji vhlevitve rejnih živali. Višja dobrobit živali zagotavlja koristi rejcu z zmanjšano smrtnostjo pri reji živali, izboljšanim zdravjem živali ter z višjo prirejo, kakovostjo in ceno končnega proizvoda. Zato bo podpora v okviru strateškega načrta SKP namenjena podpori za izvajanje živalim prilagojenih načinov reje za vse gospodarsko najbolj pomembne vrste rejnih živali: govedo, prašiči, perutnina, drobnica in konji. Namenjena je rejcem, ki zagotavljajo višjo raven dobrobiti živali, čeprav za rejca z ekonomskega vidika to pomeni strošek ali dodatno delo v primerjavi z rejcem, ki zagotavlja živalim zgolj minimalne standarde. Ker so sheme kakovosti s področja dobrobiti živali v Sloveniji še v razvoju, breme dodatnih stroškov za zagotavljanje višje dobrobiti živali ni porazdeljeno po celotni prehranski verigi, temveč stroške nosi predvsem rejec sam.

V strateškem načrtu SKP posebno pozornost namenjamo tudi prilagoditvi kmetijskih gospodarstev na izvajanje nadstandardnih zahtev na področju zaščite rejnih živali. Trajnostni razvoj pridobiva čedalje večji pomen pri razvoju kmetijstva in živinoreje. Potrošniki so vedno bolj ozaveščeni in vse večjo pozornost namenjajo temu, v kakšnih pogojih reje so bile živali vzrejene. To postavlja kmetijski sektor pred velik izziv, predvsem pa za manjše družinske kmetije, ki se do sedaj niso uspele prilagoditi na nove trende in zahteve potrošnikov. To velja še zlasti za govedorejske kmetije na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, kjer so pri razvoju kmetij omejeni tudi s prostorskimi dejavniki, zato so marsikje še ohranili tradicionalne načine reje živali, kot je na primer vezana reja. Zato, da bi vsem upravičencem omogočili enakovredne pogoje za nadaljnji razvoj, bodo za tovrstne naložbe namenjena znatna finančna sredstva.

Odpornost mikrobov proti protimikrobnim zdravilom je v strateškem načrtu SKP zajeta predvsem v smislu izobraževanja, ozaveščanja in usposabljanja deležnikov, kot so zlasti veterinarji in imetniki živali. V ostalem naj bi se obvladovanje mikrobne odpornosti, vključno z uvedbo spremljanja porabe protimikrobnih zdravil po živalskih vrstah na gospodarstvih, reševalo v okviru Državne strategije "Eno zdravje" za obvladovanje odpornosti mikrobov (2019-2024) in Akcijskega načrta za izvajanje Državne strategije »eno zdravje« za obvladovanje odpornosti mikrobov. Spremljanje porabe protimikrobnih zdravil po živalskih vrstah in poročanje EU (1. poročanje 2024 o porabi

za leto 2023) uvaja tudi nova Uredba (EU) 2019/6 o zdravilih za uporabo v veterinarski medicini in razveljavitvi Direktive 2001/82/ES, ki se začne uporabljati z 28. januarjem 2022.]

3.8 Poenostavitev in odprava administrativnih ovir

MKGP in ARSKTRP si že skozi več programskih obdobij prizadevata poenostaviti postopke in zmanjšati administrativna bremena za upravičence. Tudi v postopku priprav na izvajanje in v postopkih izvajanja intervencij v obdobju 2023-2027, bo izvedeno več aktivnosti, ki bodo prispevale k poenostavitvi in zmanjšanju administrativnih bremen, na več področjih:

a) Poenostavitev nacionalne zakonodaje

Za izvajanje ukrepov/podukrepov v programskem obdobju 2014-2020 je Vlada RS sprejela več kot deset uredb, s katerimi je uredila izvajanje posameznega ukrepa/podukrepa. Veliko število izvedbenih uredb je zahtevalo izpeljavo velikega števila postopkov usklajevanja in spreminjanja. Prav tako je razdrobljenost pravnih podlag prispevala k nastankom razlik na določenih področjih izvajanja, kar je zmanjšalo razumevanje in preglednost postopkov. V programskem obdobju 2023-2027 bo težnja po pripravi manjšega števila izvedbenih uredb ter standardizaciji pravil o upravičenosti, upravičenih izdatkih in dokazilih. Uporabljena bo tudi možnost odločanja po uradni dolžnosti na podlagi uradnih evidenc (brez vlog, zahtevkov) za intervencije, kjer bo to mogoče in smiselno.

b) Informacijski sistem

ARSKTRP ima vzpostavljen en informacijski sistem e-Kmetija, v okviru katerega deluje več aplikacij namenjenih vnosu vlog, zahtevkov, poročil,… Za vstop v te aplikacije je potrebno kvalificirano digitalno potrdilo. Za programsko obdobje 2023-2027 bo z namenom lažje uporabe in prijaznosti teh aplikacij vzpostavljena enotna grafična podlaga. Prav tako bo zaradi potreb po izboljšanju dostopnosti in odzivnosti teh aplikacij, nadgrajenih oziroma na novo postavljenih nekaj aplikacij.

Koncept popolne elektronske oddaje vlog, zahtevkov, prošenj in poročil, ki že deluje, se bo izvajal tudi pri izvedbi novih intervencij. Ta sistem bo še dodatno nadgrajen in povezan še z nekaterimi drugimi informacijskimi sistemi na nacionalni ravni, kar bo omogočilo avtomatski prenos ustreznih podatkov upravičencev, ki že obstajajo. Aplikacije za vnos in obravnavo se bodo še naprej nadgrajevale in razvijale, z namenom uporabe vgrajenih avtomatičnih logičnih kontrol, ki bodo upravičenca usmerjale k pravilni izpolnitvi vloge, zahtevka ali poročila ter prispevale k razbremenitvi administracije v fazi preverjanja izpolnjevanja pogojev in meril.

Na področju vzpostavitve sistema za spremljanje površin (»area monitoring system«) bo ARSKTRP uporabljala spletno orodje za komunikacijo z vlagatelji (SOPOTNIK), ki bo omogočalo pregled nad stanjem površin, morebitna opozorila, napotke, posredovanje sporočil, dokumentov in fotografij in tako vlagatelju omogočalo večjo transparentnost, odzivnost, pa tudi lažji neposredni stik z agencijo. Poleg orodja za komunikacijo bo ARSKTRP vlagateljem ponudila tudi mobilno aplikacijo za zajem georeferenčnih fotografij, ki bo integrirana s SOPOTNIK-om. Vlagatelj bo v povezavi s svojimi vlogami in zahtevki lahko aplikacijo uporabljal na svojo pobudo ali pa bo v svoj uporabniški račun prejel natančna navodila in usmeritve s strani agencije za zajem določene fotografije, ki bo služila kot dokazno gradivo. Georeferenčne fotografije in sistem za spremljanje površin pa bosta skupaj prispevala tudi k zmanjšani stopnji ogledov na kraju samem in tako razbremenila kmete.

Pri izvedbi postopkov pregledov na kraju samem bo ARSKTRP upravičencem omogočila elektronsko podpisovanje zapisnikov o pregledih na kraju samem ter uvedla e-zapisnike o pregledih na kraju samem.

Okvirna časovnica izvedbe predvidenih nadgradenj informacijskih sistemov

Vrsta nadgradnje	**Leto dokončanja**
Vzpostavitev enotne grafične podlage	2023
Posodobitev aplikacije za vnos zbirnih vlog	2023
Posodobitev aplikacije za vnos vlog (ne-IAKS)	2022
Posodobitev aplikacije za obravnavo vlog (ne-IAKS)	2022
Postavitev nove aplikacije za vnos zahtevkov (ne-IAKS)	2023
Postavitev nove aplikacije za obravnave zahtevkov (ne-IAKS)	2023
Posodobitev aplikacije za vnos poročil (ne-IAKS, IAKS)	2024
»Area monitoring system« spletno orodje za komunikacijo z vlagatelji - SOPOTNIK	2021
Mobilna aplikacija za zajem georeferenčnih fotografij	2022
Postavitev nove aplikacije za izvedbo pregledov na kraju samem (ne-IAKS)	2023

Vir: AKTRP

c) Raven izvajanja

Pri pripravi nacionalnih pravnih podlag za izvajanje intervencij bo posebna skrb namenjena izboljšanju razumevanja zahtevanih pogojev in obveznosti. V ta namen bo vzpostavljena enotna opredelitev pojmov in terminologije, poenotenje dokazil med posameznimi intervencijami. Kjer bo potrebno, se bodo za upravičence izdala tudi navodila, ki bodo jasno in nedvoumno opredeljevala uporabo posameznih kategorij ter omogočala jasen in enostaven način prijave operacij na določeno intervencijo. Predvidene so tudi poenostavitve predvsem v zvezi z upravičenimi stroški in njihovim dokazovanjem v primeru pavšalov, standardnih stroškov na enoto in drugih možnosti v okviru uporabe:

- pavšalov (npr. kot v poglavju 6.25 Intervencija Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture ali drugi pavšalni zneski določeni v Katalogu stroškov v Republiki Sloveniji);
- standardnih stroškov na enoto (npr. kot v poglavju 6.16 Sektorska intervencija Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov ali poglavju
- enotnih zneskov na enoto (npr kot v poglavju 6.42 Intervencija Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov ali poglavju 6.41 Intervencija Ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede).

Dostop do informacij

Zagotavljala se bo dostopnost informacij do javnih razpisov in subvencijskih kampanj strateškega načrta SKP. Javni razpisi z razpisno dokumentacijo se objavljajo na skupnih spletnih straneh državne uprave (www.gov.si), na spletni strani skupne kmetijske politike (www.skp.si) in na skupni spletni strani strukturnih in investicijskih skladov (https://evropskasredstva.si/). Koordinacija obveščanja se izvaja preko Mreže za podeželje. ARSKTRP pripravi za lažjo pripravo vloge na javni razpis posebna navodila za posamezni javni razpis z opisom postopka vnosa podatkov v aplikacijo. Navodila se objavijo na spletni strani poleg razpisne dokumentacije. Skupaj z AKTRP se bo predvidoma pripravilo shematski prikaz za upravičence o postopku od projektne ideje preko priprave poslovnega načrta, pridobivanja potrebnih soglasij in dokumentacije do vlaganja vloge na javni razpis. MKGP in AKTRP bosta organizirala tudi javne predstavitve zahtev iz javnih razpisov in po potrebi postopek vnosa podatkov vloge v aplikacijo za kmetijske svetovalce in potencialne upravičence. Potencialni upravičenci lahko dobijo več informacij o javnih razpisih in potrebnih postopkih na INFO točkah, ki delujejo v okviru ARSKTRP, Javne službe kmetijskega svetovanja in v okviru nekaterih socialnih partnerjev.

3.9 Pogojenost

3.9.1 Glavni izziv: Klimatske spremembe (blaženje in prilagajanje na)

3.9.1.1 DKOP 1: Vzdrževanje trajnega travinja glede na kmetijsko površino na nacionalnem, regionalnem, sub-regionalnem nivoju, na nivoju skupine kmetijskih gospodarstev oz. posameznega kmetijskega gospodarstva v primerjavi z referenčnim letom 2018. Zmanjšanje za 5% glede na referenčno leto.

3.9.1.1.1 Povzetek zahtev za kmetijsko gospodarstvo (npr. predhodni sistem odobritve in zahteva za preusmeritev)

Ohranjanje trajnega travinja na podlagi deleža trajnega travinja v primerjavi s celotno površino kmetijskih zemljišč na ravni države v primerjavi z letom 2018.

3.9.1.1.2 Območje (nacionalno, regionalno, na nivoju kmetijskega gospodarstva):

Državno

3.9.1.1.3 Vrsta kmetijskih gospodarstev

Vse kmetije

3.9.1.1.4 Vrednost referenčnega razmerja (vključno z metodo izračuna)

Razmerje 59.47

Obrazložitev

Trajni travniki 274.371 ha / (KZU 458.392 ha + neproizvodni elementi, krajinske značilnosti 3.000 ha). Podatki za trajne travnike in kmetijska zemljišča v uporabi so dejanski podatki za leto 2018, neproizvodni elementi oz.

krajinske značilnosti pa so ocena bodočih novih upravičenih površin iz naslova GAEC 8. Ocena je zelo groba in dejansko stanje bo lahko od tega zelo močno odstopalo.

3.9.1.1.5 Obrazložitev prispevka k doseganju glavnega cilja DKOP standarda

Z ohranjanjem razmerja trajnih travnikov proti vsem kmetijskim zemljiščem v uporabi se preprečuje pretirano preoravanje trajnih travnikov oziroma preusmerjanje trajnih travnikov v druge rabe. S tem se ohranjajo osnovne funkcije trajnih travnikov, med katere spada tudi ohranjanje zaloge ogljika v tleh.

3.9.1.2 DKOP 2: Najmanjša zaščita mokrišč in šotišč

3.9.1.2.1 Povzetek zahtev za kmetijsko gospodarstvo (npr. predhodni sistem odobritve in zahteva za preusmeritev)

Travniške površine (travniki in travniške površine trajnih nasadov) na območju mokrišč in šotišč je prepovedano preoravati, ali požigati, nasipavati ali kakorkoli posegati v zgornjo plast zemljišča /travno rušo. Zaraščanje teh površin ni dovoljeno.

Njivske površine in površine trajnih nasadov na območju mokrišč in šotišč so obdelane plitvo. Prepovedano jih je požigati ali nasipavati.

Prepovedano je izkopavanje / izkoriščanje šote.

Površine na območju mokrišč in šotišč so obdelane vsaj enkrat na tri leta, vendar pa je potrebno izvajati ukrepe za omejitev širjenja tujerodnih rastlin z invazivnim potencialom in ukrepe za preprečitev širjenja zaraščanja.

Prepovedano je izsuševanje in spreminjanje vodnih režimov.

Vzdrževanje osuševalnih sistemov se izvaja v skladu z letnim programom vzdrževanja, ki ga pripravi Državna javna služba oziroma se vzdržujejo na način, da se ohrani mokrotni značaj površin.

Na območju mokrišč in šotišč je prepovedano gnojenje trajnih travnikov.

Na kmetijskih površinah znotraj območja mokrišč in šotišč je prepovedana reja na prostem.

3.9.1.2.2 Leto uporabe DKOP

leto: 2024

Utemeljitev

Priprava sloja mokrišč in šotišč je zahtevno opravilo tako strokovno kot tudi organizacijsko. To obsega pregled obstoječih baz podatkov pri različnih organizacijah v državi in tudi terenske preglede. Ker ne želimo sloja spreminjati vsako leto, je naš namen opraviti nalogo enkrat in to temeljito. To pa zahteva svoj čas.

3.9.1.2.3 Teritorialni obseg in določena območja

Mokrišča in šotišča se ščiti na območju celotne države po določenih območjih iz sloja, ki bo del LPIS.

3.9.1.2.4 Vrsta kmetov, ki jih zajema

Zahteva velja za vse kmete s površinami na določenih območjih.

3.9.1.2.5 Obrazložitev prispevka k doseganju glavnih ciljev DKOP standarda

Ohranjanje šotišč in mokrišč oz. prepoved spreminjanja rabe in spreminjanja okolja na določenih območjih prispeva k ohranjanju ogljika v tleh in ohranjanju izredno občutljivih habitatov za ogrožene vrste rastlih in ptic. Posledično prispeva tudi k ohranjanju pitne vode in blaženju vplivov človeka na podnebje

3.9.1.3 DKOP 3: Prepoved zažiganja strnišč, razen iz naslova zdravstvenega varstva rastlin

3.9.1.3.1 Povzetek zahtev za kmetijsko gospodarstvo (npr. predhodni sistem odobritve in zahteva za preusmeritev)

Žetveni ostanki na ornih strniščih se ne smejo kuriti. Izjemoma se dovoli požiganje strnišč zaradi fitosanitarnih razlogov na podlagi odločbe fitosanitarnega inšpektorja.

Požiganje travniških površin kot edini način obdelave v tekočem letu ni dovoljeno.

3.9.1.3.2 Območje (nacionalno, regionalno, na nivoju kmetijskega gospodarstva):

Območje celotne države

3.9.1.3.3 Vrsta kmetijskih gospodarstev

Vse kmetije.

3.9.1.3.4 Obrazložitev prispevka k doseganju glavnega cilja DKOP standarda

Žetveni ostanki so bogat vir organske snovi, ki je nujna za rodovitnost tal. Vesten gospodar v skladu z dobro kmetijsko prakso žetvene ostanke primerno obdela in jih zaorje oziroma jih porabi za steljo živalim ter jo vrne tlom v obliki hlevskega gnoja. S tem prispeva tudi k ohranjanju in celo povečevanju zalog ogljika v tleh.

Kot žetveni ostanki se štejejo strnišča in slama po žetvi strnih žit, oljnic ali koruze za zrnje.

Pri travniških površinah požiganje kot edini način obdelave ni zaželen, saj to vpliva na rastlinske združbe in s tem na kakovost habitatov za rastline in živali.

3.9.2 Glavni izziv: Voda

3.9.2.1 DKOP 4: Postavitev varovalnih pasov vzdolž vodnih tokov

3.9.2.1.1 Povzetek zahtev za kmetijsko gospodarstvo (npr. predhodni sistem odobritve in zahteva za preusmeritev)

Priobalna zemljišča (za namen tega standarda so to varovalni pasovi) ob vodah I. reda v širini 15 m in II. reda v širini 5 m, morajo biti vzpostavljena v skladu z Zakonom o vodah.

Varovalni pasovi ob osuševalnih jarkih širših od 2 m na območjih večjih hidromelioracij v širini 3 m morajo biti vzpostavljeni.

Gnojenje in uporaba fitofarmacevtskih sredstev na priobalnih zemljišč in varovalnih pasov ni dovoljena.

Oranje priobalnih zemljišč in varovalnih pasov ni dovoljeno.

Dovoljena je plitva površinska obdelava za namene vzdrževanja priobalnega zemljišč in varovalnih pasov.

Odlaganje organskih gnojil na priobalnih zemljiščih in varovalnih pasovih ni dovoljeno.

Paša živine na priobalnih zemljiščih brez poseganja v strukturo brega vodnih teles.

Napajanje živine v vodotokih na za to določenih mestih in na kontroliran način brez pretiranih znakov poškodbe zemljišča.

3.9.2.1.2 Minimalna širina varovalnih pasov (v m)

5

3.9.2.1.3 Teritorialni obseg in določena območja

Ozemlje celotne države. Hidrografska mreža voda I. in II. reda ter osuševalnih jarkov je v sloju, ki je del LPIS.

3.9.2.1.4 Vrsta kmetov, ki jih zajema

Vse kmetije, ki imajo zemljišča (GERK-e) na območju sloja voda I. in II. reda, ter osuševalnih jarkov.

3.9.2.1.5 Obrazložitev prispevka k doseganju glavnih ciljev DKOP standarda

Zaščita vodotokov pred onesnaževanjem in odtekanjem sredstev za varstvo rastlin in gnojil, zmanjšanje onesnaževanja vodotokov in izboljšanje kakovosti voda, prispeva k biotski raznovrstnosti. Varovalni pas je življenjski prostor za rastlinske in živalske vrste. Omejuje in preprečuje evtrofikacijo (organsko onesnaženje).

3.9.3 Glavni izziv: Prst (zaščita in kakovost)

3.9.3.1 DKOP 5: Upravljanje obdelave za zmanjšanje tveganja degradacije in erozije tal, vključno- z upoštevanjem naklona

3.9.3.1.1 Povzetek zahtev za kmetijsko gospodarstvo (npr. predhodni sistem odobritve in zahteva za preusmeritev)

Ohranjanje teras zaradi zaščite pred erozijo.

Na kmetijskih površinah z rabo njiva, ki imajo srednji naklon 20 % ali več, je treba med 15. novembrom in 15. februarjem upoštevati vsaj enega od teh ukrepov:

- ali oranje po plastnicah
- ali ohraniti strnišče
– ali poskrbeti za ozelenitev

Vertikalnih dovoljeni nasadi samo z odločbo MKGP za zahtevno agromelioracijo.

Na kmetijskih površinah ni očitnih sledi zaradi neprimerne uporabe mehanizacije.

3.9.3.1.2 Teritorialni obseg in določena območja

Ozemlje celotne države

3.9.3.1.3 Vrsta kmetov, ki jih zajema

Vse kmetije, ki imajo kmetijska zemljišča (GERK-e) z rabo njiva s srednjim naklonom 20 % ali več.

Vse kmetije kjer se uporablja kmetijska mehanizacija.

3.9.3.1.4 Obrazložitev prispevka k doseganju glavnih ciljev DKOP standarda

Dober gospodar na kmetijskih površinah pri rabi izvaja najnujnejše ukrepe skladno z ustrezno tehnologijo, zlasti tako da ne razvrednoti zemljišč (erozija, zbitost, onesnaženje) z neustrezno tehnologijo. Erozija tal je razpadanje in premeščanje talnih delcev zaradi delovanja vode ali vetra na tla. Pri načrtovanju varovanja tal pred erozijo je treba predvsem upoštevati naklon kmetijskega zemljišča, njegovo izpostavljenost vodni ali vetrni eroziji ter čas in način obdelave tal (poleg preostalih dejavnikov). Z oranjem po plastnicah prečno na naklon ob upoštevanju primernega časa precej preprečimo vodno erozijo (ki je v naših krajih najpogostejša).

Uporaba kmetijske mehanizacije ob neprimernem času (ko so tla izredno mokra) pušča težko popravljive posledice na strukturi tal. Taka praksa ni zaželena in dober gospodar to pri svojem delu upošteva.

3.9.3.2 DKOP 6: Minimalna pokritost tal, da se prepreči gola zemlja v obdobjih, ki so najbolj občutljiva

3.9.3.2.1 Povzetek zahtev za kmetijsko gospodarstvo (npr. predhodni sistem odobritve in zahteva za preusmeritev)

Talna odeja se na kmetijskih površinah skozi celo leto vzdržuje v skladu z običajnimi načini kmetovanja.

Zagotavlja se pokritost tal z rastlinami, strniščem ali zastirko v vegetacijskem obdobju, razen v času med oranjem in vznikom posevka. V zimskem obdobju so kmetijske površine pokrite s strnišči, z zastirko ali so puščena nepreorana. Zimsko oranje se izvaja po potrebi in v skladu z dobro kmetijsko prakso.

3.9.3.2.2 Območje (nacionalno, regionalno, na nivoju kmetijskega gospodarstva):

Območje celotne države, obdobje celega leta s poudarkom na najbolj ranljivimi obdobji.

3.9.3.2.3 Vrsta kmetijskih gospodarstev

Vsa kmetijska gospodarstva z ornimi površinami oziroma trajnimi nasadi.

3.9.3.2.4 Obrazložitev prispevka k doseganju glavnega cilja DKOP standarda

Za zagotavljanje ustrezne zaloge ogljika v tleh, preprečevanje erozije in prekomerno izpiranje hranil vesten gospodar poskrbi za to da so tla vedno pokrita z enim od opisanih načinov. V pokritih tleh se organska masa krepi in ne izgublja, prav tako so tla manj izpostavljena delovanju površinske vode. V pokritih tleh se ohranja tudi struktura tal, kar je zelo pomembno za ohranjanje rodovitnosti.

3.9.3.3 DKOP 7: Kolobarjenje na ornih zemljiščih, razen kmetijskih rastlin, ki rastejo pod vodo

3.9.3.3.1 Povzetek prakse kolobarjenja na kmetiji

če naslednji ni izpolnjen

3.9.3.3.2 Povzetek zahtev za kmetijsko gospodarstvo (npr. predhodni sistem odobritve in zahteva za preusmeritev)

V triletnem obdobju je upoštevan ustrezen kolobar in se izvaja na ravni kmetijske parcele.

Kot ustrezen kolobar se šteje vsak kolobar, ki ustreza izbrani tehnologiji pridelave. Koruza se lahko na isti njivski površini prideluje največ dve leti zapored. Trave, travno-deteljne mešanice in deteljno-travne mešanice na njivah so del kolobarja in so lahko na istem zemljišču več kot tri leta. Drugi glavni posevek v istem letu se šteje kot kolobarni člen, če sledi takoj po spravilu glavnega posevka in je prisoten do priprave zemljišča za in setve naslednjega glavnega posevka.

Kmetijska gospodarstva z 10 ha ali manj ornih površin so izvzeta iz te zahteve.

Kmetijska gospodarstva na katerih se na več kot 75 % njivskih površin goji trave, druge krmne rastline, metuljnice, so površine v prahi ali kombinaciji naštetih rab, so izvzeta iz te zahteve.

Kmetijska gospodarstva z več kot 75 % upravičenih površin z rabo trajno travinje, so izvzeta iz te zahteve.

Kmetijska gospodarstva certificirana v skladu z Uredbo (EU) 2018/848 so izvzeta iz te zahteve.

3.9.3.3.3 Teritorialni obseg in določena območja

Celotno ozemlje države

3.9.3.3.4 Vrsta kmetov, ki jih zajema

Vsa kmetijska gospodarstva z ornimi zemljišči, razen tistih, ki so izvzeta.

3.9.3.3.5 Obrazložitev prispevka k doseganju glavnih ciljev DKOP standarda

Dober gospodar na kmetijskih površinah pri rabi izvaja najnujnejše ukrepe skladno z ustrezno tehnologijo, zlasti tako da: zagotavlja ohranitev ali izboljševanje rodovitnosti tal z ustreznim načinom rabe. Pri pridelavi kmetijskih rastlin na njivah se mora izvajati ustrezen kolobar na vseh njivskih površin. Delež organske snovi in humusa v tleh je posledica delovanja podnebja in rastlinja na matično podlago. Razgradnja organskih ostankov in biokemični procesi v tleh so najpomembnejši za rodovitnost in stabilnost talnega ekosistema. Gospodarjenje z organsko snovjo v tleh je pomembno za preprečevanje erozije in drugih slabih vplivov na tla (slabšanje strukture, sposobnost za zadrževanje vode), še posebno če so plitva, lahka in hidromorfna. Za načrtovanje povečevanja in/ali vzdrževanja deleža organske snovi in humusa v tleh se predvsem upoštevajo kolobar, zaoravanje žetvenih ostankov, redna in uravnotežena uporaba živinskih gnojil ali vključevanje metuljnic v kolobar. Zahteva se nadzira na kraju samem in na podlagi pregleda vsakoletnih zbirnih vlog oziroma drugih evidenc, ki jih hrani kmet. Hranjenje drugih evidenc zaradi pogojenosti ni obvezno, je pa priporočljivo.

3.9.4 Glavni izziv: Biodiverziteta in krajina (zaščita in kakovost)

3.9.4.1 DKOP 8: Minimalni delež kmetijskih zemljišč namenjen neproduktivnim značilnostim ali področjem

3.9.4.1.1 Povzetek zahtev za kmetijsko gospodarstvo (npr. predhodni sistem odobritve in zahteva za preusmeritev)

Nosilec kmetijskega gospodarstva lahko izbere eno oziroma dve možnosti:

a) najmanj 4 % delež njivskih površin kmetijskega gospodarstva namenjen neproduktivnim področjem in značilnostim, vključno s praho.

b) če se kmet zaveže, da bo najmanj 7 % njivskih površin njegovega/njenega kmetijskega gospodarstva namenjenih neproduktivnim področjem in značilnostim, vključno s praho, v okviru pojačane sheme za podnebje in okolje v skladu s 5a odstavkom 28. člena, potem je delež v skladu s tem DKOS 3 %.

c) najmanj 7 % delež njivskih površin kmetijskega gospodarstva, če se uporabi dosevke ali rastline, ki fiksirajo dušik, gojene brez uporabe sredstev za varstvo rastlin; od tega mora biti 3 % zemljišč v prahi ali neproduktivne značilnosti. Za dosevke se uporablja utežni faktor 0,3.

Če nosilec izbere možnost pod točko b), mora nujno izbrati še eno od ostalih dveh možnosti

Najmanjša strnjena površina, ki se še upošteva za doseganje predpisanega praga je 0,01 ha

Kmetijska gospodarstva z 10 ha ali manj ornih površin so izvzeta iz te zahteve.

Kmetijska gospodarstva na katerih se na več kot 75 % njivskih površin goji trave, druge krmne rastline, metuljnice, so površine v prahi ali kombinaciji naštetih rab, so izvzeta iz te zahteve.

Kmetijska gospodarstva z več kot 75 % upravičenih površin z rabo trajno travinje, so izvzeta iz te zahteve.

Delež (%) njiv, namenjenih neproizvodnim površinam in značilnostim

4

Delež (%) njiv, namenjenih neproizvodnim površinam in značilnostim ter za pridelke ali poljščine, ki fiksirajo dušik

7

Seznam značilnosti (Seznam značilnosti ali seznam neproizvodnih območij, ki so primerni za izračun minimalnega deleža)

- Jarki: s pripisano širino 2 m
- Mejice oziroma male lesne prvine do širine 15 m,
- Posamezna drevesa s pripisano površino 50 m^2
- Skupine dreves, ki se združujejo v jasno oblikovane skupine do površine 2.500 m^2,
- Drevesa v vrsti s pripisano širino 8 m.
- Praha negovana na način, da se prepreči razmnoževanje plevela; brez uporabe sredstev za varstvo rastlin in gnojil; brez omejitve trajanja na isti površinDrugo: Obračališča na njivah do širine 5 m, na hmeljiščih in hmeljiščih v premeni do 8 m

Kolovozi, ki so del GERK, s pripisano širino 3m

- Kali (manjše vodne prvine) do površine 1.000 m2
- Suhozidi s pripisano širino 2 m

- Kanali in potoki pripisano širino 2 m

Seznam značilnosti (Seznam značilnosti za ohranjanje)

Na kmetijskih površinah kmetijskega gospodarstva se ohranjajo krajinske značilnosti:

- lesna vegetacija (mejice, posamična drevesa, drevesa v vrsti, skupine dreves)
- manjše vodne prvine
- suhozidi
- terase

Prepoved redčenja in krčenja mejic od 1. marca- 1. avgusta

Na kmetijskih površinah se izvajajo ukrepi za omejitev širjenja (ne sme cveteti ali semeniti) tujerodnih rastlin z invazivnim potencialom.

- rudbekija/deljenolistna rudbekija (Rudbeckia laciniata)
- kanadska zlata rozga (Solidago canadensis)
- orjaška zlata rozga (Solidago gigantea)
- enoletna suholetnica (Erigeron annuus)
- ambrozija/pelinolistna žvrklja (Ambrosia artemisifolia), s katero se ravna v skladu z Odredbo o ukrepih za zatiranje škodljivih rastlin iz rodu Ambrosia (Uradni list RS, št. 63/10).
- Sirska svilnica (Asclepias syriaca)
- Žlezava nedotika (Impatiens glandulifera)
- Navadna barvilnica (Phytolacca americana)
- Veliki pajesen (Ailanthus altissima)
- Japonski dresnik (Fallopia japonica)
- češki dresnik (Fallopia bohemica)
- sahalinski dresnik (Fallopia sachalinensis)

3.9.4.1.2 Območje (nacionalno, regionalno, na nivoju kmetijskega gospodarstva) (velja za standard "minimalni delež"):

Celotno ozemlje države

3.9.4.1.3 Vrsta kmetijskih gospodarstev (velja za standard "minimalni delež")

Za vse kmete, ki imajo orne površine, z izjemami (tri izjeme, torej brez prve možnosti, ki se nanaša na točko (2) v “foot note 1” pri tem GAEC- u – to pomeni, da ne upoštevamo gozdnatosti v določenih občinah). Izjeme so:

(a) kadar se več kot 75 % ornega zemljišča uporablja za proizvodnjo trav ali drugih

zelenih krmnih rastlin, je neobdelanega, se uporablja za pridelavo stročnic ali pa gre za

kombinacijo navedenih uporab;

(b) kadar je več kot 75 % upravičene kmetijske površine trajno travinje, ki se uporablja

za proizvodnjo trav ali drugih zelenih krmnih rastlin ali za pridelavo kmetijskih rastlin, ki so

velik del leta ali velik del cikla pridelave pod vodo, ali pa gre za kombinacijo navedenih

uporab, ali

3.9.4.1.4 (c) z velikostjo ornega zemljišča do 10 hektarovObrazložitev prispevka k doseganju glavnega cilja DKOP standarda

Neproizvodni elementi, vključno s praho prispevajo k ohranjeni kmetijski krajini. Ob tem neprimerno izboljšajo biotsko raznovrstnost v kmetijski krajini, saj nudijo življenjski prostor rastlinam, živalim, pticam in insektom. Obenem pa predvsem praha dobro deluje na tla, saj varuje strukturo tal in obenem ob prepovedi uporabe sredstev za varstvo rastlin in gnojil ugodno vpliva na izpiranje in onesnaževanje tal in voda.

Dober gospodar ohranja krajinske značilnosti na svojem gospodarstvu. Pri tem upošteva Nacionalne smernice za krajinske značilnosti, ki so objavljene na spletnem mestu Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvi in prehrano in v katerih so določeni posamezni tipi krajinskih značilnosti in način njihovega vzdrževanja.

Dober gospodar na celotnem kmetijskem gospodarstvu izvaja ukrepe za omejitev širjenja tujerodnih vrst z invazivnim potencialom. Ti ukrepi vključujejo odstranjevanje s puljenjem, košnjo, pašo, preoravanjem ali druge načine za preprečevanje njihovega širjenja. Seznam tujerodnih vrst z invazivnim potencialom, na katere se zahteva nanaša:

Ozaveščen gospodar ne posega v mejice in drevesa v času gnezdenja ptic, saj s tem prispeva k raznovrstnosti živalskih vrst v svojem okolju, ne dela nepotrebne škode in ohranja zavetje vrstam, ki uničujejo škodljivce na njegovih površinah.

3.9.4.2 DKOP 9: Prepoved preusmeritve ali oranja trajnega travinja, opredeljenega kot okoljsko občutljivo trajno travinje, na območjih Natura 2000

3.9.4.2.1 Povzetek kmetijske prakse

Prepovedano je spreminjanje ali preoravanje vseh površin trajnih travnikov na območju, ki je določeno kot okoljsko občutljivo znotraj območij NATURA 2000. Območje okoljsko občutljivega trajnega travinja je predstavljeno v obliki sloja v sistemu LPIS.

3.9.4.2.2 Teritorialni obseg in določena območja

Določeni deli območij NATURA 2000

Skupna površina okoljsko občutljivih trajnih travišč na območjih Natura 2000, ki jih pokriva DKOP, v ha:

30000

3.9.4.2.3 Vrsta kmetov, ki jih zajema

Vse kmetije, ki imajo trajno travinje na določenem območju.

3.9.4.2.4 Obrazložitev prispevka k doseganju glavnih ciljev DKOP standarda

S tem standardom se preprečuje preoravanje trajnih travnikov oziroma spreminjanje trajnih travnikov v druge rabe. S tem se ohranjajo osnovne funkcije trajnih travnikov, predvsem ohranjanje travniških habitatov, med drugim pa tudi ohranjanje zaloge ogljika v tleh.

4 ELEMENTI, SKUPNI VEČ INTERVENCIJAM

4.1 Definicije in minimalne zahteve

4.1.1 KMETIJSKA DEJAVNOST

4.1.1.1 Definicija pridelave/proizvodnje

Je proizvodnja, reja ali gojenje kmetijskih proizvodov, vključno z žetvijo, molžo, pašo, vzrejo živali in kmetijsko rejo živali.

4.1.1.2 Definicija ohranjanja kmetijskih zemljišč

Je vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, in sicer:

a) katerikoli agrotehnični ukrep, ki preprečuje semenitev plevelov, kadar gre za orno zemljišče ali neobdelano orno zemljišče, ki leži v prahi,
b) košnja vsaj enkrat do 15. oktobra v tekočem letu, kadar gre za trajne nasade,
c) košnja vsaj enkrat do 15. oktobra v tekočem letu, kadar gre za trajno travinje,
d) ne glede na prejšnjo točko, košnja vsaj enkrat do 15. oktobra naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov«, »Steljniki«, »Mokrotni traviščni habitati« in »Ohranjanje mokrišč in barij«.

4.1.1.2.1 Orno zemljišče

„Orno zemljišče“ pomeni zemljišče, ki se obdeluje za namene pridelave kmetijskih rastlin, ali območja, ki so na voljo za pridelavo kmetijskih rastlin, pa so neobdelana, vključno s površinami pod praho v skladu s členi 31 in 70 Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih, členi 22, 23 in 24 Uredbe (ES) št. 1257/1999, členom 39 Uredbe (ES) št. 1698/2005 ter členom 28 Uredbe (EU) št. 1305/2013, ne glede na to, ali gre za zemljišče pod rastlinjaki ali s pritrjeno ali premično zaščito;

4.1.1.2.2 Trajni nasadi

"Trajni nasad“ pomeni nasad rastlin, ki niso vključene v kolobar in niso trajno travinje in trajni pašnik, ki je na istem zemljišču najmanj pet let in daje večkratne pridelke, vključno z drevesnicami in hitro rastočimi panjevci.

4.1.1.2.3 Trajno travinje

„Trajno travinje in trajni pašniki“ pomeni zemljišče, ki se uporablja za gojenje trav ali drugih zelenih krmnih rastlin na naraven način (samozasejane) ali s setvijo (posejane) in ki najmanj pet let ni bilo vključeno v kolobarjenje kmetijskega gospodarstva.

4.1.2 KMETIJSKA POVRŠINA

4.1.2.1 Elementi kmetijskogozdarskih sistemov, ko se vzpostavi in/ali vzdržuje na kmetijskem območju

4.1.2.1.1 Orno zemljišče

Če pridelava lahko poteka neovirano, se lahko v upravičeno površino všteje do vključno 50 posamičnih dreves na hektar. Pri štetju dreves se upoštevajo grmi in drevje, ki ni sadno.

4.1.2.1.2 Trajni nasadi

Pri sadnih drevesih omejitev 50 dreves na hektar ne velja.

4.1.2.1.3 Trajno travinje

Če pridelava lahko poteka neovirano, se lahko v upravičeno površino všteje do vključno 50 posamičnih dreves na hektar. Pri štetju dreves se upoštevajo grmi in drevje, ki ni sadno.

4.1.2.2 Orno zemljišče

4.1.2.2.1 Druge pripombe v zvezi z opredelitvijo ornih zemljišč

Ni relevantno.

4.1.2.3 Trajni nasadi

4.1.2.3.1 Definicija drevesnic

„Drevesnice“ pomenijo naslednje površine mladih olesenelih (lesnatih) rastlin na prostem, ki se gojijo za razsaditev:

- trsnice in matičnjaki,
- sadne drevesnice in jagodičevje,
- drevesnice okrasnega drevja,
- gozdne drevesnice, brez gozdnih drevesnic v gozdu za lastne potrebe kmetijskega gospodarstva,
- sadike drevja in grmovja za zasaditev v vrtovih, parkih, ob cestah in na brežinah (na primer živa meja, vrtnice in drugo okrasno grmičevje, okrasni iglavci), vedno vključno z njihovimi podlagami in sadikami;

4.1.2.3.2 Opredelitev pašnikov s kratko uporabo

Hitro rastoči panjevec sta vrba (Salix spp.) in topol (Populus spp.), pri katerih je najdaljša obhodnja pet let.

4.1.2.3.3 Druge pripombe v zvezi z opredelitvijo trajnih nasadov

Ni relevantno.

4.1.2.4 Trajno travinje

4.1.2.4.1 Opredelitev trav in drugih krmnih rastli

Trave ali druge zelene krmne rastline so trave, razen če so namenjene pridelavi semen, travno-deteljne mešanice in deteljno-travne mešanice ter druge zelene krmne rastline, ki tradicionalno rastejo na naravnih pašnikih ali so običajno vsebovane v mešanicah semen za pašnike ali travnike, ne glede na to, ali se uporabljajo za pašo ali ne.

4.1.2.4.2 Odločitev za uporabo merila „oranje“ v zvezi s klasifikacijo trajnih travišč

Ne.

4.1.2.4.3 Odločitev za uporabo merila „obdelave“ v zvezi s klasifikacijo trajnih travišč

Ne.

4.1.2.4.4 Odločitev za uporabo merila „ponovno sejanje z različnimi vrstami trav“ v zvezi s trajnim razvrščanjem travinja in njegovim opisom v primeru pritrdilnega odgovora

Ne.

4.1.2.4.5 Odločitev o vključitvi drugih vrst, kot so drevesa in/ali grmičevje, ki proizvajajo živalsko krmo, pod pogojem, da ostanejo prevladujoče trave in druga zelnata krma

Ne.

4.1.2.4.6 Odločitev o vključitvi drugih vrst, kot so grmičevje in/ali drevesa, ki se lahko pasejo in/ali proizvajajo živalsko krmo, kjer trave in druga zelnata krma tradicionalno ne prevladujejo ali jih na pašnih območjih ni

Ne

4.1.2.4.7 Druge pripombe v zvezi z opredelitvijo trajnega travinja

Ni relevantno.

4.1.2.5 Druge pripombe v zvezi z opredelitvijo kmetijske površine na splošno

Ni relevantno.

4.1.3 Upravičeni ha

4.1.3.1 Merila, kako ugotoviti prevlado kmetijske dejavnosti, če se zemljišče uporablja tudi za nekmetijske dejavnosti

Upravičeni hektar pomeni vsako kmetijsko površino kmetijskega gospodarstva, ki se uporablja za kmetijske dejavnosti ali ki se v obdobju vegetacije uporablja za nekmetijsko dejavnost za obdobje, ki ni daljše od 30 dni.

4.1.3.2 Merila za zagotovitev, da je zemljišče na razpolago kmetu-

Je na razpolago kmetu, ki se vpiše v Register kmetijskih gospodarstev kot kmet in ima zanj pravico do uporabe.

4.1.3.3 Obdobje, v katerem mora površina ustrezati opredelitvi „upravičenega hektarja“

Površine se štejejo za upravičene hektarje, če ustrezajo opredelitvi upravičenega hektarja v celotnem koledarskem letu, razen v primeru višje sile ali izjemnih okoliščin. Kmet mora imeti upravičene površine, ki jih je prijavil na zbirni vlogi za tekoče leto, vpisane v register kmetijskih gospodarstev na dan, ki je določen kot zadnji datum za posredovanje sprememb zbirne vloge.

4.1.3.4 Odločitev, da se površine, ki se uporabljajo za kmetijsko dejavnost, vključijo le vsako drugo leto

Da

Trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni traviščni habitati« »Traviščni habitati metuljev«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov«, »Steljniki«, »Mokrotni traviščni habitati«, »Ohranjanje mokrišč in barij«, se šteje kot upravičen hektar, kljub temu, da se na travinju lahko izvaja kmetijska dejavnost vsako drugo leto. Takšna praksa podpira namen naštetih podintervencij, ki je zlasti ohranjanje kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000, vezanih na travnike (npr. rastline, metulji, ptice ipd.) in ohranjanje travnikov, ki so vrstno raznoliki in pestri.

4.1.3.5 Odločitev o vključitvi drugih krajinskih značilnosti (tistih, ki niso zaščitene po DKOP), če niso prevladujoče in zaradi površine, ki jo zasedajo, bistveno ne ovirajo opravljanja kmetijske

Ne.

4.1.3.6 Odločitev glede trajnih travišč z razpršenimi neprimernimi značilnostmi, da se uporabijo fiksni redukcijski koeficienti za določitev površine, ki se šteje za upravičeno

Da

Upravičena površina pri trajnem travinju z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi, kot so grmovja in/ali drevesa, skale, kamenje, ob upoštevanju, da trave in druge zelene krmne rastline še naprej prevladujejo, se določi z uporabo sorazmernega sistema, ki vključuje različne kategorije homogenega tipa pokrovnosti tal, za katere se uporablja določen koeficient znižanja, določen na podlagi odstotka neupravičene površine.

- trajno travinje z do 50 gozdnimi drevesi na ha; največja upravičena površina = površinax1,0 (brez redukcijskega koeficienta)
- trajno travinje travja z več kot 50 drevesi, grmovjem naha, kjer je najmanj 80 % trave; največja upravičena površina = površinax 0,8 (redukcijski koeficient = 0,2)

- neupravičene površine: območja z zaraščanjem, gruče dreves, grmovja, naravne gole površine, skale, voda; gozd pinus mugo (pritlikavi bor)* v alpskem območju; največja upravičena površina = površinax 0; (redukcijski koeficient = 1,0)

4.1.3.7 Odločitev o ohranitvi upravičenosti prej upravičenih površin, ko ne izpolnjujejo več opredelitve „upravičenega hektarja“ v skladu z odstavkoma i) in ia) člena 4(1)(c) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih kot posledica uporabe nacionalnih shem, katerih pogoji so v skladu s posegi, ki jih zajema integrirani sistem iz člena 63(2) Uredbe (EU) 2021/2116 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 2. decembra 2021 o financiranju, upravljanju in spremljanju skupne kmetijske politike ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1306/2013 (v nadaljnjem besedilu: Horizontalna Uredba (EU) 2021/2116), ki dovoljujejo proizvodnjo proizvodov, ki niso iz Priloge 1, s pomočjo paludikulture in prispevajo k okoljsko-podnebno povezanih ciljev Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih

Ne.

4.1.4 Aktivni kmet

4.1.4.1 Merila za identifikacijo tistih, ki imajo minimalno raven kmetijske dejavnosti

Kmetje , ki opravljajo dejavnosti iz negativne liste se ne štejejo za aktivne kmete, razen če njihov prihodek iz kmetijske dejavnosti predstavlja najmanj tretjino skupnih prihodkov vseh dejavnosti, prejetih v zadnjem obračunskem letu, za katero so takšni dokazi na voljo.

4.1.4.2 Odločitev o uporabi negativnega seznama nekmetijskih dejavnosti kot dopolnilnega orodja

Da

Na negativno listo se uvrščajo kmetje, ki upravljajo letališča, železniške storitve, vodne objekte, nepremičninske storitve ali stalna športna in rekreacijska igrišča ali upravljajo odvetniško, farmacevtsko ali nepremičninsko družbo.

4.1.4.3 Odločitev o določitvi zneska neposrednih plačil, ki ne presega 5 000 EUR, po katerem se kmetje v vsakem primeru štejejo za „aktivne kmete“

Da

Skupni znesek neposrednih plačil do katerega se vsak kmet smatra za aktivnega kmeta znaša 5000€. Prag se uporabi, da se do neposrednih plačil ne izloči t.i. polkmetov.

4.1.5 Mladi kmet

4.1.5.1 Splošna definicija;

Mladi kmet pomeni fizično ali pravno osebo, ki je:

- vodja KMG; kot vodja se v primeru pravnih oseb šteje družbenik in poslovodja enoosebne gospodarske družbe, v primeru kadar je kmet fizična oseba pa so to s.p., ki so registrirani skladno z Zakonom o gospodarskih družbah, in fizične osebe, ki niso s.p. in imajo kot samostojno dejavnost izvajanje kmetijske dejavnosti skladno z Zakonom o kmetijstvu.
- ni starejši od 40 let in
- ima ustrezno usposobljenost, znanje in spretnosti.

4.1.5.2 Najvišja starostna omejitev

Najvišja starostna omejitev: 40 let.

Zahtevana usposobljenost/spretnosti

Upravičenec ima ustrezno poklicno znanje in usposobljenost za opravljanje kmetijske ali s kmetijstvom povezane dejavnosti. Kot s kmetijstvom povezane dejavnosti se štejejo: živilsko-predelovalna, lesarska, veterinarska, naravovarstvena in gozdarska. Minimalni pogoj, ki se nanaša na pridobljeno poklicno znanje je:

- ali nižja poklicna izobrazba s področja kmetijstva ali s kmetijstvom povezanih dejavnosti in 3 leta delovnih izkušenj na KMG
- ali nižja poklicna izobrazba nekmetijske smeri, pridobljen certifikat nacionalne poklicne kvalifikacije najmanj IV. ravni zahtevnosti s področja kmetijstva ali s kmetijstvom povezane dejavnosti in 3 leta delovnih izkušenj na KMG.

4.1.5.3 Druge pripombe v zvezi z opredelitvijo mladega kmeta

Ni relevantno.

4.1.6 Novi kmet

Ni relevantno. Intervencija za nove kmete ni programirana v okviru SN 2023-2027.

4.1.7 Minimalne zahteve za prejemanje nevezanih neposrednih plačil

4.1.7.1 Prag

Prag v ha: 1,00 ha

Prag v EUR: 100 €

4.1.7.2 Obrazložitev

Upravičena površina kmetijskega gospodarstva mora znašati najmanj 1 ha, da lahko prejme neposredna plačila. S tem vstopnim pragom do podpore izločimo zlasti samooskrbna, ekstenzivna kmetijska gospodarstva in zmanjšujemo administrativna bremena, ker bi v teh primerih prišlo do zelo majhnih zneksov podpore.

4.1.8 Druge definicije v strateškem načrtu

Podjetje živilskopredelovalne industrije

Kot kmetija in kmetijsko gospodarstvo se v skladu s 3. členom Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih šteje tudi podjetje živilskopredelovalne industrije.

Predelava kmetijskih proizvodov

Pri predelavi kmetijskih proizvodov iz priloge I k Pogodbi o delovanju Evropske unije je lahko končni rezultat predelave kmetijski proizvod iz priloge I k Pogodbi o delovanju Evropske unije ali nekmetijski proizvod, ki ni v prilogi I k Pogodbi o delovanju Evropske unije.

Majhna kmetija

Kot majhna kmetija se šteje kmetija, ki ima standardni prihodek v višini od vključno 4.000 eurov do 12.000 eurov (se uporablja pri intervencijah PRP).

Naravovarstvene podintervencije SN 2023-2027

Kot naravovarstvene podintervencije iz SN 2023-2027 se štejejo Posebni traviščni habitati (HAB), Traviščni habitati metuljev (MET), Steljniki (STE), Visokodebelni travniški sadovnjaki (TSA), Grbinasti travniki (GRB), Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov, Ohranjanje suhih travišč..

Standardni prihodek

Ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev, izražena kot standardni prihodek (angl. standard output – SO), je v skladu z enotno metodologijo EU definirana kot denarna vrednost bruto proizvodnje posameznega pridelka, vrednotena po cenah na pragu kmetije. Koeficienti standardnega prihodka, ki določajo vrednost proizvodnje posameznega pridelka, so izračunani kot aritmetično povprečje (v EUR) izraženih vrednosti za petletno obdobje pred letom raziskovanja. Proizvodnja vključuje prodajo in porabo na kmetiji in v gospodinjstvu ter razliko v zalogah in vrednost glavnega kot tudi vrednost morebitnih stranskih proizvodov. Pridelki so vrednoteni po cenah na pragu kmetije, subvencije niso vključene.

4.2 Elementi, povezani z neposrednimi plačili

4.2.1 Opis vzpostavitve plačilnih pravic, če ustrezno, in delovanje rezerve

4.2.1.1 Pravice

Ali se bodo pravice uporabljale vsaj prvo leto prijave [Uredba (EU) 2021/2115 o strateških načrtih]?

○ Da ○ **Ne**

4.2.1.2 Teritorializacija

4.2.1.2.1 Ali boste uporabili teritorializacijo za osnovno dohodkovno podporo za trajnostnost? (člen 18(2))

○ Da ○ **Ne**

4.2.1.3 Sistem notranje konvergence

Ni relevantno.

4.2.2 Znižanje neposrednih plačil

4.2.2.1 Opis znižanja in/ali omejitve neposrednih plačil

Ali uporabljate znižanje plačil?

DA

Tranša(e)		**Znižanje**	
		Stopnja znižanja (v %)	Pojasnila
od	do		Tranše so nastavljene tako, da kmetijska gospodarstva, ki bodo deležna degresije ne bodo izgubila več kot 50% sredstev neposrednih plačil iz preteklega obdobja.
60.000 EUR	160.000 EUR	35%	
160.000 EUR	260.000 EUR	45%	
260.000 EUR	360.000 EUR	55%	
Nad 360.000 EUR		65%	

Omejitev (tj. 100 % znižanje) lahko velja za plačila v okviru osnovne podpore za trajnostnost od 100 000 EU Ali uporabljate omejevanje (tj. 100 % znižanje)?

NE_

4.2.2.2 Odštevanje stroškov dela

Ali uporabljate odštevanje stroškov dela?

NE

4.2.2.3 Ocenjeno zmanjšanje neposrednih plačil in omejevanje za vsako leto

Leto zahtevka	**2023**	**…**	**2027**	**Pojasnila**
Finančno leto	**2024**	**…**	**2028**	
Total annual estimated product (EUR)				

- uporaba za prerazporedno plačilo (EUR)	1,1 mio EUR	1,1 mio EUR	1,1 mio EUR	
- uporaba za druge intervencije neposrednih plačil (EUR)				
- prenos v EKSRP (EUR)				

4.2.3 Prijava na ravni članov pravnih oseb ali skupin/na ravni skupine povezanih pravnih oseb (prvi odstavek 98. člena, (d)(iia))

Ni relevantno.

4.2.4 Prispevek k orodjem za obvladovanje tveganj

Ali uporabljate možnost pogojevanja do 3 % neposrednih plačil z dejstvom, da se ta znesek uporablja za prispevek k orodju za obvladovanje tveganj?

NE

4.3 Tehnična pomoč

4.3.1 Cilji

Namen uporabe Tehnične pomoči je zagotoviti uspešno, učinkovito ter kakovostno programiranje, upravljanje in izvajanje SN 2023–2027, povečanje prepoznavnosti SKP ter zagotavljanje ustrezne kadrovske podpore za izvedbo aktivnosti, vključno z aktivnostmi Mreže za podeželje iz člena 126(1) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

Lahko se podprejo tudi ukrepi organa glavnega sklada v skladu z odstavki (4), (5) in (6) člena 31 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb, če lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 31 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb vključuje podporo iz EKSRP.

4.3.2 Obseg in okvirni načrt aktivnosti

Tehnična pomoč je orodje za financiranje študij in vrednotenja, upravljanja SN 2023–2027 in aktivnosti Mreže za podeželje.

V okviru Tehnične pomoči se lahko financirajo tudi aktivnosti iz predhodnega programskega obdobja, ki omogočajo neoviran prehod iz enega programskega obdobja v drugo ter aktivnosti za izvajanje prihodnjega programskega obdobja.

Za Tehnično pomoč je namenjenih 5,94 % sredstev EKSRP. Znotraj zneska, določenega za izvajanje Tehnične pomoči so rezervirana tudi sredstva, namenjena Mreži za podeželje, okvirno 5,00 %.

4.3.3 Upravičenci

Upravičenca do sredstev Tehnične pomoči sta OU in plačilna agencija.

Certifikacijski organ v skladu z 12. členom Horizontalne Uredbe (EU) 2021/2116 ni upravičen do koriščenja sredstev iz Tehnične pomoči.

4.3.4 Stopnja podpore

5,94 %

4.4 SKP Mreža

4.4.1 Kratek povzetek in cilji nacionalne SKP mreže, vključno z aktivnostmi za podporo EIP in prenosa znanj znotraj AKIS

Izhodišča in potrebe Mreže skupne kmetijske politike (v Sloveniji imenovano Mreža za podeželje) v programskem obdobju 2023–2027 izhajajo iz analize stanja in SWOT analize, kot je opredeljeno v 2. poglavju SN 2023–2027. Izhodišča in potrebe Mreže za podeželje izhajajo tudi iz ugotovitev in priporočil, kot so jih opredelili izvajalci vrednotenj PRP 2014–2020 in predhodnega vrednotenja Straškega načrta SKP. Izhodišča in potrebe Mreže za podeželje se bodo opredelila tudi na podlagi ankete in na podlagi razprave s člani Usmerjevalne skupine Mreže za podeželje.

Glavne ugotovljene potrebe Mreže za podeželje so:

- potreba po večjem prenosu znanja, zlasti gradiv z usposabljanj in svetovanj v okviru intervencij SN 2023–2027, prenos rezultatov EIP operativnih skupin, primerov dobrih praks ter drugih rezultatov nacionalnih in evropskih raziskovalnih programov (kot npr. Obzorje Evropa);
- potreba po okrepitvi razvojne in inovacijske usmerjenosti in usposobljenosti slovenskega kmetijstva, agroživilstva in gozdarstva; okrepiti uporabo novih tehnologij in digitalizacije;
- potreba po privabljanju mladih v sektorje kmetijstva, agroživilstva in gozdarstva;
- potreba po spodbujanju aktivnosti na področju zmanjševanja vpliva in prilagajanja na podnebne spremembe in na področju izboljševanja okolja;
- potrebe po spodbujanju povezovanja v skupine in organizacije proizvajalcev, sheme kakovosti, kratke verige, EIP operativne skupine, lokalne akcijske skupine ter v Sistem inovacij in prenosa znanja v kmetijstvu (AKIS);
- potrebe se kažejo po dostopu potencialnih upravičencev do kvalitetnih informacij o možnostih za pridobitev finančnih sredstev SKP;
- potreba po informiranju upravičencev in splošne javnosti o namenu in rezultatih izvajanja SKP.

Poslanstvo Mreže za podeželje je spodbujanje k vključevanju vseh zainteresiranih v izvajanje SN 2023–2027 in komuniciranje vsebin o skupni kmetijski politiki.

Strateška usmeritev Mreže za podeželje je podpora izvajanju SKP 2023–2027, kar pomeni zagotavljanje in spodbujanje kakovostnejšega izvajanja SN 2023–2027 in intervencij le-tega preko izvajanja različnih aktivnosti in orodij Mreže za podeželje, tako znotraj organa upravljanja kot v sodelovanju s partnerji oziroma člani Mreže za podeželje. Pri izvajanju aktivnosti in uporabi orodij sledi skupni kmetijski politiki ter hkrati odgovarja na potrebe, ki izhajajo iz potreb programskega območja in sledi pristopu »od spodaj navzgor«.

Cilji Mreže za podeželje izhajajo iz potreb kot so identificirane v poglavju 2 Ocena potreb in intervencijska strategija ter sledijo opredeljenim ciljem v 126(3). členu Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

Povezovanje preko Mreže za podeželje ima naslednje cilje:

a. povečati vključenost vseh relevantnih deležnikov v izvedbo SN 2023–2027 in kjer je relevantno v njegovo oblikovanje;
b. nudenje pomoči administraciji pri izvajanju SN 2023–2027 in pri prehodu na model izvajanja, ki temelji na smotrnosti;
c. izboljšanje kakovosti izvajanja SN 2023–2027;
d. prispevanje k informiranju javnosti in potencialnih upravičencev o SKP ter možnostih financiranja;
e. spodbujanje inovacij v kmetijstvu in razvoju podeželja ter podpora vključitvi in interakciji med vsemi deležniki v procesih izmenjave in ustvarjanja znanja;
f. prispevati k zmogljivostim in dejavnostim spremljanja in vrednotenja;
g. prispevati k razširjanju rezultatov SN 2023–2027.

Mreža na podlagi 126(4). člena Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih izvaja naslednje naloge:

a. zbiranje, analiza in širjenje informacij o aktivnostih ter izvedenih ali podprtih dobrih praksah v okviru SN 2023–2027kot tudi analiza razvoja v kmetijstvu in podeželskih območjih v povezavi s specifičnimi cilji, določenih v 6. členu Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih;

b. prispevek h gradnji zmogljivosti za organ upravljanja in druge akterje, vključene v izvajanje SN 2023–2027, vključno za spremljanje uspešnosti in vrednotenje;

c. vzpostavitev platform, forumov in dogodkov za lažjo izmenjavo izkušenj med zainteresiranimi stranmi ter medsebojno učenje, vključno z izmenjavami z mrežami v tretjih državah, kadar bi bilo potrebno;

d. zbiranje in širjenje informacij kot tudi mreženje podprtih struktur in projektov, kot so lokalne akcijske skupine iz člena 27 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb, EIP operativne skupine v okviru evropskega inovacijskega partnerstva za kmetijsko produktivnost in trajnostnost iz člena 114(4) Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb ter enakovredne strukture in projekti;

e. podpora za projekte sodelovanja med EIP operativnimi skupinami, lokalnimi akcijskimi skupinami ali podobnimi lokalnimi razvojnimi strukturami, vključno z nadnacionalnim sodelovanjem;

f. ustvarjanje povezav z drugimi strategijami ali mrežami, ki jih financira Unija;

g. prispevek k nadaljnjemu razvoju SKP in prispevek k pripravi morebitnega naslednjega obdobja SN 2023–2027;

h. sodelovanje pri dejavnostih Evropske mreže SKP in prispevanje k njim.

Podporne dejavnosti za pretok znanja v okviru AKIS-a

Izmenjava znanja in osredotočenost na inovacije je opredeljena kot horizontalni cilj nove SKP, ki podpira interaktivni inovacijski model, ki krepi sodelovanje med akterji, da bi kar najbolje izkoristili dopolnilne vrste znanja in širili praktične rešitve. Storitve svetovanja, raziskave, operativne skupine EIP in Mreža za podeželje se dopolnjujejo in se bodo krepile v okviru AKIS-a. Mreža za podeželje bo informacije in nova znanja, ki izhajajo iz delovanja AKIS-a, operativnih skupin EIP ter lokalnih akcijskih skupin razširjala, promovirala ter organizirala izmenjavo znanja in inovacij.

V povezavi z EIP operativnimi skupinami bo Mreža za podeželje v povezavi z mrežo inovativnih posrednikov razširjala informacije o možnostih oblikovanja EIP operativnih skupin in pridobivanju finančnih sredstev iz naslova strateškega načrta SKP. Sodelovala bo tudi pri razširjanju rezultatov projektov EIP preko svojih komunikacijskih kanalov in preko organizacije dogodkov ter na ta način prispevala k širjenju inovacij.

Kot uspešen primer povezovanja kmetijskih svetovalcev, kmetov, raziskovalcev, EIP operativnih skupin, ministrstva, pristojnega za kmetijstvo, in Mreže za podeželje je skupna organizacija vsakoletnega dvodnevnega dogodka Posvet Javne službe kmetijskega svetovanja in dogodek evropskega partnerstva za inovacije – EIP, v okviru katerega naslavljamo teme s področja AKIS in s področja EIP. Na dobro sprejetem dogodku se predstavljajo posamezni projekti EIP.

V povezavi z intervencijo prenos znanja in informiranja kmetovalcev in lastnikov gozdov bo mreža še naprej razširjala informacije o javnih razpisih za upravičence, končne uporabnike pa bo informirala o temah terminih usposabljanj. Gradiva z usposabljanj, primerna za javno objavo, bo Mreža za podeželje zbirala in objavljala na spletni strani skupne kmetijske politike, na podstrani portal AKIS (portal znanja).

V povezavi s prenosom informacij in znanja v sistemu AKIS bo Mreža za podeželje vključena v koordinacijsko telo AKIS, ki bo spodbujalo izmenjavo informacij in naslavljalo prenos potreb kmetovalcev od spodaj navzgor.

V povezavi s podporo za spodbujanje inovativnosti bo Mreža za podeželje zagotavljala razširjanje informacij o dostopnosti in aktivnostih inovacijskih posrednikov v Sloveniji. Razširjala bo tudi informacije o možnostih za sofinanciranje inovativnih idej v okviru strateškega načrta SKP in v okviru drugih virov sofinanciranja kot npr. Obzorje Evropa.

4.4.2 Struktura, upravljanje in delovanje nacionalne SKP mreže, vključno z indikativnim deležem financiranja iz tehnične pomoči, namenjenim za mrežo

Postopek in časovni razpored za vzpostavitev Mreže za podeželje

Mreža za podeželje bo nadaljevala delo in način upravljanja predhodno delujoče Mreže za podeželje iz programskega obdobja 2014–2020, ki je bila ustanovljena z javnim pozivom k včlanitvi v Mrežo za podeželje aprila 2008. V programskem obdobju 2014–2020 so bile aktivnosti mreže omejene na podporo t.i. II. stebra SKP (program

razvoja podeželja), bistvena novost v novem programskem obdobju je tako razširitev delovanja na področje intervencij iz t.i. I. stebra SKP. Posebna pozornost bo namenjena potrebam in ciljnim skupinam I. stebra, kot so npr. spremembe pri pogojenosti, zahteve nove intervencije SOPO ipd.

Za potrebe izvajanja Mreže za podeželje v programskem obdobju 2023–2027 bo na novo imenovana Usmerjevalna skupina Mreže za podeželje za programsko obdobje 2023–2027. Datum vzpostavitve Mreže SKP je določen z datumom potrditve prvega plana Mreže za podeželje in z imenovanjem Usmerjevalne skupine Mreže za podeželje za programsko obdobje 2023–2027.

Struktura Mreže za podeželje

Strukturo Mreže za podeželje predstavljajo:

Baza Mreže za podeželje: sestavljena iz organizacij in posameznikov, ki se prostovoljno in brezplačno registrirajo. Člane mreže se informira o aktivnostih v povezavi s SKP, spodbuja k predlaganju aktivnosti Mreže za podeželje, k podajanju predlogov za izboljšanje delovanja Mreže za podeželje ter k aktivni participaciji v Mreži za podeželje. Članstvo v Mreži za podeželje je odprto vsem zainteresiranim.

Podporna enota Mreže za podeželje: izvaja in koordinira aktivnosti in naloge Mreže za podeželje. Deluje v okviru Organa upravljanja SN 2023–2027.

Usmerjevalna skupina Mreže za podeželje za programsko obdobje 2023–2027: podaja usmeritve za delovanje Mreže za podeželje in tako predstavlja oziroma zastopa različne deležnike in sektorje. Usmerjevalno skupino imenuje minister, pristojen za kmetijstvo. Sestavljajo jo predstavniki organizacij, administracij, svetovalcev, raziskovalcev in drugih akterjev, ki se ukvarjajo z razvojem podeželja na nacionalni ravni, kmetov, gozdarjev in drugi posamezniki. Glede na tematiko in potrebe se na seje Usmerjevalne skupine vabi tudi predstavnike drugih organizacij.

Upravljanje in delovanje Mreže za podeželje

Naloge in aktivnosti Mreže za podeželje izvaja oziroma koordinira Podporna enota Mreže za podeželje znotraj OU, ki je odgovoren za vzpostavitev in delovanje Mreže za podeželje. Glavne naloge Podporne enote Mreže za podeželje so predvsem priprava gradiv in aktov mreže, izvajanje aktivnosti določenih v letnih planih mreže, obveščanje in informiranje partnerjev, potencialnih upravičencev in javnosti, urejanje baze mreže, aktivnosti v zvezi s spremljanjem in vrednotenjem, podpora delovanju Usmerjevalne skupine Mreže za podeželje. Podporna enota Mreže za podeželje pospešuje oziroma spodbuja proces mreženja in sodelovanja zainteresiranih strani.

Nadzor nad delovanjem in izvajanjem nalog mreže izvaja Odbor za spremljanje SKP 2023–2027

Posamezne naloge oziroma aktivnosti mreže se izvajajo v okviru Podporne enote Mreže za podeželje, lahko tudi s sodelovanjem članov Mreže za podeželje. Izvedbeni vidik aktivnosti oziroma nalog bo podrobneje opredeljen v enoletnem oz. večletnem planu mreže za podeželje.

Aktivnosti in naloge se izvajajo v skladu z zahtevami za izvajanje Tehnične pomoči, zakonodajnim okvirom EU in Republike Slovenije ter notranjimi akti organa upravljanja.

Način vključevanja organizacij, administracij in partnerjev na področju skupne kmetijske politike v mrežo se izvaja preko spodbujanja k aktivnemu vključevanju v izvajanje aktivnosti, podajanju predlogov aktivnosti in usmeritev Mreže SKP, vključevanja v tematske delovne skupine, obveščanja in informiranja o vsebini in dogodkih v zvezi s SKP.

Za Mrežo za podeželje je okvirno načrtovanih 5 % sredstev Tehnične pomoči.

4.5 Koordinacija, razmejitve in komplementarnost med EKSRP in drugimi skladi Unije, ki delujejo na podeželskih območjih

Kratek opis mehanizmov razmejitve in sodelovanja

CLLD

Za pripravo in izvajanje skupnega pristopa CLLD je z namenom medsebojnega sodelovanja in iskanja ustreznih sinergij med skladi ustanovljena Medresorska delovna skupina CLLD 2021-2027, v katero so vključeni predstavniki vseh v CLLD vključenih skladov, plačilne agencije ter posredniškega organa. Medresorska delovna skupina CLLD

2021-2027 bo koordinacijski organ med skladi ter bo z namenom spremljanja in usklajevanja izvajanja pristopa CLLD na terenu aktivno sodelovala z LAS-i.

INFRASTRUKTURA NA PODEŽELJU IN ŠIROKOPASOVNI INTERNET

Pokritost celotnega slovenskega podeželja s širokopasovnimi internetnimi povezavami bo zagotovljena v celoti s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj na podlagi Partnerskega sporazuma za programsko obdobja 2021–2027 in v okviru Načrta za okrevanje in odpornost. Prav tako bo infrastruktura na podeželju podprta s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj.

PODJETNIŠTVO

V okviru SN SKP 2023-2027 bodo podprte dopolnilne dejavnosti na kmetijah, ne glede na lokacijo in vrsto dejavnosti. Podjetništvo na podeželju pa bo podprto preko Evropskega sklada za regionalni razvoj. V okviru ESRR bo podpora za investicijske politike malim in srednje velikim podjetjem namenjena v obliki povratnih sredstev.

V okviru EKSRP se bo podpiralo predelavo in trženje kmetijskih proizvodov vseh podjetij, ne glede na velikost in rezultat predelave, ki je lahko kmetijski ali nekmetijski proizvod. V okviru podpor ESRR za področje podjetništva velika podjetja ne bodo vključena.

KROŽNO GOSPODARSTVO

V okviru EKSRP se bodo podpirale naložbe v krožno gospodarstvo na kmetijskih gospodarstvih in ŽPI, ter v okviru dopolnilnih dejavnosti na kmetijah.

PROJEKTI LIFE

Strateški načrt 2023–2027 prispeva k izvajanju projektov LIFE, saj se z ukrepi SKP financirajo in izvajajo ukrepi Programa upravljanja Nature 2000 (za sektor kmetijstvo), ki se pripravljajo v okviru LIFE IP projekta LIFE17 IPE/SI/000011 LIFE-IP NATURA.SI. Z vsemi okoljskimi ukrepi, ki so našteti v tem poglavju, prispevamo k istim ciljem, ki jih zastavljajo LIFE projekti.

4.6 Finančni instrumenti

4.6.1 Opis finančnih instrumentov

Finančni instrumenti so predvideni v okviru Intervencije Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije, kjer so upravičenci za pridobitev povratnih sredstev mladi prevzemniki, ki so prejeli odločbo o pravici do sredstev za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov iz SN 2023–2027 in drugi upravičenci.

Finančni instrumenti se bodo predvidoma izvajali v obliki garancijskih shem oziroma nižjih obrestnih mer.

4.7 Skupni elementi za vrste intervencij razvoja podeželja

4.7.1.1 Seznam neupravičenih investicij

- naložbe zunaj Republike Slovenije;
- nakup zemljišča v vrednosti, ki presega 10 % skupnih upravičenih odhodkov za zadevno operacijo, razen nakupa zemljišča za ohranjanje okolja in tal, bogatih z ogljikom, ali nakupa zemljišč, ki jih mladi kmetje opravijo z uporabo finančnih instrumentov. V primeru finančnih instrumentov se ta zgornja meja uporablja za upravičeni javni odhodek, izplačan končnemu prejemniku, v primeru jamstev pa za znesek osnovnega posojila;
- obrestne mere na dolgove, razen v zvezi z nepovratnimi sredstvi, ki se dajo v obliki subvencioniranih obrestnih mer ali subvencioniranih provizij za jamstvo;

– naložbe v pogozdovanje, ki niso skladne s podnebnimi in okoljskimi cilji v skladu z načeli trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, kot so bila razvita v vseevropskih smernicah za pogozdovanje in ponovno pogozdovanje.

4.7.1.2 Definicija podeželskega območja in upravičenosti

Za namen Strateškega načrta, specifičnega cilja 8, podeželje za izvajanje intervencije LEADER obsega vsa naselja z manj kot 10.000 prebivalcev. Pri intervenciji, ki bo naslavljala področje nekmetijskih dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, pa bo podeželje zajemalo celotno ozemlje Slovenije.

4.7.2 Dodatni elementi, skupni za sektorske intervencije, intervencije razvoja podeželja ali skupne za sektorske intervencije in intervencije razvoja podeželja

Vpliv naložbe na okolje

Za vsak poseg v okolje, mora biti skladno s predpisom, ki ureja posege v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje, izvedena presoja vplivov na okolje oziroma predhodni postopek presoje, če so preseženi pragovi, določeni v prilogi tega predpisa, ki ureja posege v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje. S tem se izvajajo tudi obveznosti iz 6. člena Direktive 92/43/ES.

Varstvo kulturne dediščine

Če gre za naložbo v ureditev ali vzdrževanje objektov, ki so varovani na podlagi predpisov o varstvu kulturne dediščine, ali se objekt postavi ali vzdržuje na območju, ki je varovano na podlagi predpisov o varstvu kulturne dediščine, mora upravičenec v vlogi na javni razpis priložiti soglasje za poseg v skladu s predpisom, ki ureja varstvo kulturne dediščine.

Enostavni objekti morajo biti skladni s prostorskimi akti in s predpisi o urejanju prostora.

Energetska učinkovitost objektov

- Naložbe namenjene energetski učinkovitosti objektov morajo zagotavljati najmanj 10 odstotno zmanjšanje porabe energije na ravni objekta.

Lastna poraba obnovljivih virov energije za potrebe kmetijskega gospodarstva oziroma živilskopredelovalnega obrata

- Proizvedena energija iz obnovljivih virov energije, ki je predmet podpore ni namenjena prodaji, če skupna količina proizvedene energije iz obnovljivih virov ne presega porabe energije na gospodarstvu v istem letu.

Omejitev podpore za naložbe v primarno kmetijsko pridelavo, predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov

Upravičenci lahko v programskem obdobju 2023-2027 pridobijo maksimalno:

- 60.000 eurov nepovratnih sredstev za naložbe majhnih kmetij
- 800.000 eurov nepovratnih sredstev za naložbe kmetijskih gospodarstev v primarno pridelavo kmetijskih proizvodov
- 1.500.000 evrov javne podpore za upravičence, ki so kmetije in mikropodjetja, 3.000.000 evrov javne podpore za upravičence, ki so mala podjetja ter 5.000.000 evrov javne podpore za upravičence, ki so srednje velika in velika podjetja za naložbe v predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov.

Upravičenci lahko pridobijo podporo iz naslova nepovratnih sredstev samo za eno naložbo za isti namen.

5 NEPOSREDNA PLAČILA, SEKTORSKE INTERVENCIJE IN INTERVENCIJE RAZVOJA PODEŽELJA, DOLOČENE V STRATEGIJI

5.1 Intervencija Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost

Oznaka intervencije	INP1
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost
Vrsta intervencije	Nevezana neposredna plačila: Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost
Kazalnik učinka	O.4 Število hektarjev, ki prejemajo osnovno dohodkovno podporo
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.1.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Opis območja izvajanja

Intervencija se izvaja na območju celotne Slovenije.

5.1.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji

SC1 Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti kmetijskega sektorja po vsej Uniji za povečanje dolgoročne prehranske varnosti in kmetijske raznolikosti ter zagotavljanje gospodarske trajnosti kmetijske proizvodnje v Uniji

5.1.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P1 Zagotoviti primerljiv in stabilen dohodkovni položaj KMG

P5 Zagotavljanje prehranske varnosti

Kazalnik(i) rezultata
R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost)
R. 6^{PR} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem)
R. 7^{PR} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)

5.1.4 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Dohodek v slovenskem kmetijstvu je med najnižjimi v EU in predstavlja samo okoli 20% primerljivega dohodka v celotnem gospodarstvu. Ni zaznati približevanja povprečnemu dohodku v EU, niti primerljivemu dohodku v gospodarstvu v Sloveniji. Vzrok za tako slab dohodkovni položaj je neugodna struktura slovenskega kmetijstva s povprečno majhnimi kmetijskimi gospodarstvi, z velikim deležem površin v OMD, velikim deležem trajnega travinja, velikim deležem nespecializiranih in samooskrbnih kmetij. Analiza neto dodane vrednosti (Priloga SC1, str 35, tabela10)izkazuje, da je padec neto dodane vrednosti na kmetijskih gospodarstvih v primeru neprejemanja dohodkovne podpore znaten. Prav tako je iz analize Priloga SC1, str 48, Tabela 13 ocene vrednosti dodatne dohodkovne podpore na hektar za izenačitev kmetijskega dohodka z dohodkom v gospodarstvu, razvidno, da dohodek družinskega kmetijskega gospodarstva na PDM v primerjavi z dohodkom na delovno uro za celotno gospodarstvo znaša komaj 20,71%.

Zato je primarni cilj intervencije vsaj delno izboljšati dohodkovni položaj kmetov in podporo dodeliti vsem kmetom, ki izpolnjujejo pogoje pogojenosti, za vse njihove upravičene hektarje. Kmetom se bo dodelila enotna podpora na upravičen hektar. Ocenjujemo, da bo podpora pozitivno vplivala na pridelovalce, saj tovrstna podpora zaradi svoje stabilnosti zmanjšujejo dohodkovna nihanja. Stabilen in konkurenčen dohodkovni položaj kmetijskega gospodarstva pa pomembno vpliva na ohranjanje obseg kmetijskih zemljišč in omogoča obstoj in odpornost in tako preprečuje zmanjševanje obsega ali celo opuščanje pridelave in zaraščanje.

Določite upravičence in posebna merila za upravičenost, kjer je to primerno v zvezi z upravičencem in območjem

Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost je namenjena vsem kmetom oz. vlagateljem, ki:

- imajo najmanj 1 ha upravičene kmetijske površine,
- izvajajo kmetijsko dejavnost, ki je ali pridelava kmetijskih proizvodov, vključno z rejo kmetijskih živali (npr. paša), ali vzdrževanje kmetijskih površin v stanju, primernem za pridelavo ali pašo, in sicer s košnjo vsaj enkrat letno do 15.10. tekočega leta
- so aktivni kmetje.

Najmanjša površina kmetijske parcele za izvajanje intervencije je 0,1 hektar.

5.1.5 Identifikacija ustreznih osnovnih elementov (ustrezni DKOP, seznam predpisanih zahtev ravnanja in druge obvezne zahteve, določene z nacionalno zakonodajo), kjer je primerno, opis posebnih ustreznih obveznosti v okviru predpisanih zahtev ravnanja in pojasnilo, kako zaveza presega obvezne zahteve.

Ni relevantno.

5.1.6 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora se dodeli letno v obliki enotnega plačila na hektar upravičene površine na katerem kmet izvaja kmetijsko dejavnost. Plačilo je namenjeno za upravičen hektar in je po vrednosti enako za vse kmete in za vse rabe upravičenega hektarja in ne zavisi od vrste ali obsega proizvodnje. Za namen višine podpore na hektar se določi načrtovan znesek na enoto glede na potrebo po zagotovitvi stabilnega dohodka na KMG, ki se izkazuje na podlagi statističnih podatkov o neto dodani vrednosti na kmetiji, kjer prikazan vpliv neposrednih plačil na neto dodano vrednost (Tabela 9, str 30). Vpliv subvencij na neto dodano vrednost je znaten in izkazuje pomemben prispevek neposrednih plačil na dohodkovno stabilnost.

5.1.7 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Ali je intervencija Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost zaokrožena vsota za male kmete?

○Da ○**Ne**

V Sloveniji se intervencija mali kmetje ne bo izvajala.

Teritorializacija (čl. 18(2))

Ali uveljavljate teritorializacijo za Osnovno dohodkovno podporo za trajnostnost?

○Da ○**Ne**

5.1.8 Skladnost s STO

Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost je letno plačilo, ki je v celoti proizvodno nevezano plačilo, saj plačilo ne zavisi od rabe kmetijskega zemljišča v trenutnem letu oziroma ne zavisi od obsega ali vrste proizvodnje, ampak se dodeli kot enotno plačilo na upravičeni hektar. Pogoj do plačila je opravljanje kmetijske dejavnosti, vendar pa ta ni omejena le na proizvodnjo ampak dopušča tudi vzdrževanje kmetijskih zemljišč. Z naštetim intervencija ustreza merilom iz točke 5 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu, saj ne vpliva na izkrivljanje kmetijskih trgov. Intervencijo se tako uvršča v »zeleno škatlo«.

5.1.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNENP1
Proračunska oznaka zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Enotni znesek na upravičen hektar za dohodkovno podporo za trajnostnost
Vrsta zneska na enoto	○ **enotni** ○ povprečni
Vrednost za prvo leto	184,20

Ustrezna enota učinka	Hektar
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Podpora se dodeli letno v obliki enotnega plačila na hektar upravičene površine na katerem upravičenec izvaja kmetijsko dejavnost. Za namen višine podpore na hektar se določi načrtovan znesek na enoto, ki izhaja iz potrebe po zagotovitvi stabilnega dohodka na KMG, ki se izkazuje na podlagi statističnih podatkov o vplivu neposrednih plačil na neto dodano vrednost po tipu kmetovanja in ekonomski velikosti. Padec neto dodane vrednosti je v primeru nedodelitve neposrednih plačil znaten. Pri višini podpore pa se upošteva tudi višina ovojnice, ki se jo nameni za dohodkovno plačilo za trajnostnost.
Območje izvajanja	Območje celotne Slovenije
Kazalnik rezultata	R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost) R. 6^{PR} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem) R. 7^{PR} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)

5.1.10 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Skupaj 2024-2028**
	Koledarsko leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Skupaj 2023-2027**
Enotni znesek na upravičen hektar za dohodkovno podporo za trajnostnost (ZNENP1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (prispevek Unije v EUR)	184,2	184,2	184,2	184,2	184,2	
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	165,8	165,8	165,8	165,8	165,8	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	202,6	202,6	202,6	202,6	202,6	
	Načrtovan učinek #1	450.001,29	450.001,29	450.001,29	450.001,29	450.001,29	
	Načrtovan učinek #1 * Načrtovan znesek na enoto #1	82.890.237,62	82.890.237,62	82.890.237,62	82.890.237,62	82.890.237,62	
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**450.001,29**	**450.001,29**	**450.001,29**	**450.001,29**	**450.001,29**	
	Letni okvirni finančni prispevek* (Skupni javni izdatki v EUR)	**82.890.237,62**	**82.890.237,62**	**82.890.237,62**	**82.890.237,62**	**82.890.237,62**	**414.451.188,09**

5.2 Intervencija Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost

Oznaka intervencije	INP2
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost
Vrsta intervencije	Nevezana neposredna plačila: Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost
Kazalnik učinka	O.7 Število hektarjev, ki prejemajo prerazporeditveno dohodkovno podporo
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.2.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Intervencija se izvaja na območju celotne Slovenije.

Regionalna razsežnost

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

5.2.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji

SC1 Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti po vsej Uniji za povečanje prehranske varnosti

5.2.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P1 Zagotoviti primerljiv in stabilen dohodkovni položaj KMG

5.2.4 Kazalnik(i) rezultata

R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost)
R. 6^{PR} Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem)
R. 7^{PR} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)

5.2.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Osnovno prerazporeditveno plačilo za trajnostnost se v velikosti 5% nacionalne ovojnice za neposredna plačila nameni vsem kmetom za prvih 8,2 hektarjev. Za mejo 8,2 ha smo se odločili ker je to povprečna velikost kmetijskega gospodarstva v Sloveniji, ki vlaga zbirno vlogo. S takim pristopom podpremo vse površine kmetov z izredno nizkimi dohodki kot izhaja Priloga SC1, str34, Tabela 9, ki prikazuje neto dodano vrednost na PDM po velikostnih razredih. Hkrati pa naslavljamo tudi ostale kmetije, ki so tudi v slabem dohodkovnem položaju.

S tem se zagotovi, da je enotna podpora na hektar zadostna tudi nosilcem z manjšimi kmetijskimi gospodarstvi. S podporo se prispeva k večji stabilnosti dohodka na teh KMG. Prav tako se zagotavlja pravičnejša porazdelitev neposrednih plačil ter učinkovitejše ciljanje dohodkovne podpore za trajnostnost. Pri tem se upošteva tudi dejstvo, da se bodo sredstva na manjša kmetijska gospodarstva prerazporedila tudi z ukinitvijo plačilnih pravic in uvedbo enotnega plačila na upravičen hektar kot tudi z inštrumentom degresije na osnovnem plačilu za trajnostnost. Določite upravičence in posebna merila za upravičenost, kjer je to primerno v zvezi z upravičencem in območjem

Določite druge obveznosti

Do osnovnega prerazporeditvenega plačila za trajnostnost so upravičeni kmetje, ki:

- So upravičeni do dohodkovnega plačila za trajnostnost.
- So aktivni kmetje.

5.2.6 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Osnovno prerazporeditveno plačilo za trajnostnost se dodeli v obliki letnega, enotnega, nevezanega plačila na upravičen hektar kmetom, ki so upravičeni do plačila v okviru osnovne dohodkovne podpore. Izhaja iz potrebe po prispevanju k bolj stabilnem dohodkovnem položaju KMG in se v skladu s pravili iz Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih usmerja na manjša kmetijska gospodarstva z namenom pravičnejše porazdelitve neposrednih plačil. Ker bo Slovenija z osnovnim dohodkovnim plačilom za trajnostnost po letu 2023 uspešno naslavljala manjša kmetijska gospodarstva že s 100% notranjo konvergenco t.i. ukinitvijo plačilnih pravic in uvedbo enotnega plačila na upravičen hektar kot tudi z inštrumentom degresije na osnovnem plačilu za trajnostnost, ocenjujemo, da je osnovno prerazporeditveno plačilo za trajnostnost v obveznem odstotku, ki se po Uredbi (EU) 2021/2115 o strateških načrtih mora namenjati tej intervenciji, lahko derogirano za 50%.

5.2.7 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsta intervencije

Ali za dopolnilno prerazporeditveno dohodkovno podporo za trajnostnost uporabljate teritorializacijo?

○Da ○**Ne**

Ali uporabljate različne zneske za različne obsege hektarjev?

○Da ○**Ne**

Katero je najvišje število hektarjev na kmeta, kateremu se izplača dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost)?

8,2 ha

Ali so iz dopolnilne prerazporeditvene dohodkovne podpore za trajnostnost izključena kmetijska gospodarstva na podlagi njihove fizične velikosti?

○Da ○**Ne**

5.2.8 Skladnost s STO

Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost je letno, enotno plačilo, ki je v celoti proizvodno nevezano plačilo, kar pomeni, da plačilo ne zavisi od rabe kmetijskega zemljišča v trenutnem letu oziroma ne zavisi od obsega ali vrste proizvodnje, ampak se dodeli kot enotno plačilo na ugotovljeni upravičeni hektar. Pogoj do plačila je opravljanje kmetijske dejavnosti, vendar pa ta ni omejena le na proizvodnjo ampak dopušča tudi vzdrževanje kmetijskih zemljišč. Z naštetim intervencija ustreza merilom iz točke 5 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu, saj ne vpliva na izkrivljanje kmetijskih trgov. Intervencijo se tako uvršča v »zeleno škatlo«.

5.2.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNENP2
Proračunska oznaka zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za dopolnilno prerazporeditveno dohodkovno podporo za trajnostnost
Vrsta zneska na enoto	○ **enotni** ○ povprečni
Vrednost za prvo leto	23,16
Ustrezna enota učinka	Hektar
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Podpora se dodeli letno v obliki enotnega plačila na hektar ugotovljene upravičene površine kmetom, ki so upravičeni do osnovne dohodkovne podpore za trajnostnost. Za namen višine podpore na hektar se določi načrtovan znesek na enoto, ki izhaja iz potrebe po zagotovitvi stabilnega dohodka na KMG, pri tem pa se upošteva tudi ovojnico oz. sredstva, ki se namenijo intervenciji.
Območje izvajanja	Območje celotne Slovenije.
Kazalnik rezultata	R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost)

	R. 6[PR] Prerazporeditev na manjše kmetije: odstotek dodatnih neposrednih plačil na hektar za upravičene kmetije pod povprečno velikostjo kmetije (v primerjavi s povprečjem) R. 7[PR] Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)

5.2.10 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Skupaj 2024-2028**
	Koledarsko leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Skupaj 2023-2027**
Znesek na enoto za dopolnilno prerazporeditveno dohodkovno podporo za trajnostnost (ZNENP2)	Načrtovan znesek na enoto #1 * (prispevek Unije v EUR)	23,16	23,16	23,16	23,16	23,16	
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	20,86	20,86	20,86	20,86	20,86	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	25,46	25,46	25,46	25,46	25,46	
	Načrtovan učinek #1	283.959,52	283.959,52	283.959,52	283.959,52	283.959,52	
	Načrtovan učinek #1 * Načrtovan znesek na enoto #1	6.576.502,48	6.576.502,48	6.576.502,48	6.576.502,48	6.576.502,48	
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**283.959,52**	**283.959,52**	**283.959,52**	**283.959,52**	**283.959,52**	
	Letni okvirni finančni prispevek * (Skupni javni izdatki v EUR) **Ocena na podlagi trenutne razporeditve neposrednih plačil in se lahko še spremeni*.	**6.576.502,48**	**6.576.502,48**	**6.576.502,48**	**6.576.502,48**	**6.576.502,48**	**32.882.512,42**

5.3 Intervencija Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice

Oznaka intervencije	INP3
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice
Vrsta intervencije	Vezana neposredna plačila
Kazalnik učinka	O.11 Število živali, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.3.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Intervencija se izvaja na območju celotne Slovenije.

5.3.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji

SC1 Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti po vsej Uniji za povečanje prehranske varnosti.

5.3.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P4 Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah

5.3.4 Kazalnik(i) rezultata

R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti

5.3.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Vezana dohodkovna podpora je namenjena zlasti ohranjanju obsega drobnice. Težave, s katerimi se srečuje sektor reje drobnice v Sloveniji je nizko število živali, čeravno je od leta 2012 število dokaj stabilno, je kar za okoli eno petino nižje od števila pred desetimi leti (priloga SC 1, slika 24 , str 43), majhne črede na kmetijskih gospodarstvih (priloga SC 1 ,slika 21, str 40), večinoma gre za tradicionalne reje.. Sektor drobnice ni dohodkovno donosen in kot tak ni zanimiv za mlade kmete, zato se starostna struktura slabša. Glede na povprečje EU je v Sloveniji tudi nizka poraba mesa drobnice. BDV/ uro efektivnega dela, Priloga SC1 Slika 19 str.38, za sektor drobnice je nizka in znaša v povprečju 10,4€ BDV/uro efektivnega dela.

Reja drobnice je v Sloveniji tradicionalna kmetijska dejavnost, ki pomembno deluje proti zaraščanju kmetijskih površin. Večina rej se nahaja v območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost in so ekstenzivne.

Z dohodkovno podporo se sledi zlasti cilju uravnavanja ekonomskega položaja na kmetijskih gospodarstvih, ki se ukvarjajo z rejo drobnice in s tem prispevalo k njihovi konkurenčnosti. Ocenjujemo, da bo dohodkovna podpora prispevala tudi k ohranitvi kmetij, ki se ukvarjajo z rejo drobnice.

Vstopni prag 14 živali drobnice je usklajen z nevladnimi organizacijami in strokovnimi službami in je določen tako, da vključuje predvsem resnejšo rejo drobnice na kmetijskih gospodarstvih, saj povprečna velikost črede drobnice na kmetiji znaša 21,9 živali (Priloga SC1 ,slika 21, str 40). S tako postavljenim vstopnim pragom v podporo zajamemo okoli 66% živali drobnice. Kljub temu gre še vedno za zelo ekstenzivne reje, sploh v primerjavi s povprečno velikostjo čred drobnice na kmetijskih gospodarstvih v preostalih državah članice EU. Vključevanje večjega števila živali bi podporo na enoto le razpršilo in podporo usmerilo tudi na rejce, ki drobnico redijo za samooskrbne namene.

Proizvodno vezano plačilo za rejo drobnice se izvaja tudi v letu 2021 in 2022. Tudi v tem obodbju je vstopni prag določen na prisotnost vsaj 14 živali drobnice na kmetijskem gospodarstvu. Za sektor se namenja 1,4% nacionalne ovojnice za neposredna plačila. V novem obdobju se bo za sektor namenilo 1% nacionalne ovojnice za neposredna plačila, ker bo sektor, ki v površinski strukturi temelji zlasti na travniških površinah, v določeni meri deležen pozitivnega prerazporeditvenega učinka iz naslova ukinitve plačilnih pravic.

Določite druge obveznosti

Nosilec kmetijskega gospodarstva je upravičen do podpore za rejo drobnice, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- na dan oddaje vloge za podporo za rejo drobnice redi 14 ali več ovc, koz, ovnov ali kozlov, ki so na ta dan stari najmanj dvanajst mesecev oz. so do tega dne jagnile/jarile;
- drobnica mora biti prisotna na kmetijskem gospodarstvu v obdobju obvezne reje
- drobnica mora biti označena v skladu z določili predpisov o označevanju in registraciji drobnice ter vpisana v register drobnice na kmetijskem gospodarstvu.

5.3.6 Identifikacija ustreznih osnovnih elementov (ustrezni DKOP, seznam predpisanih zahtev ravnanja in druge obvezne zahteve, določene z nacionalno zakonodajo), kjer je primerno, opis posebnih ustreznih obveznosti v okviru predpisanih zahtev ravnanja in pojasnilo, kako zaveza presega obvezne zahteve.

Ni relevantno.

5.3.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora se dodeli v obliki enotnega plačila na upravičeno žival drobnice.

5.3.8 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsta intervencije

5.3.9 Skladnost s STO

Proizvodno dohodkovno plačilo za rejo drobnice se uvršča v amber box in je pomembno iz vidika cilja pomoči

Utemeljitev težav s katerimi se srečujejo ciljni sektorji/proizvodnja ali tipi kmetovanja	Vrednosti kazalnikov BDV/h za posamezne sektorje so prikazane v Prilogi SC1 slika 19,str 38. Glede na kazalnik so v najslabšem ekonomskem položaju kmetije s travojedimi živalmi v sektorjih reja krav dojilj, pitanje govedi, reja drobnice in prireje mleka. Pri vseh navedenih sektorjih je vrednost BDV/h bistveno nižja kot pri ostalih analiziranih sektorjih. BDV/h pri reji drobnice znaša 10,4 EUR/h.
Kaj je cilj intervencije glede na ciljni sektor/proizvodnjo ali vrsta kmetovanja?	• **»izboljšati konkurenčnost«** in/ali • »izboljšati kvaliteto« in/ali • »izboljšati trajnostnost«
Kako bo intervencija naslavljala identificirano težavo(e) s tem ciljem (npr. obrazložitev določitve ciljev)?	S pomočjo podpore za sektor drobnice se bo prispevalo k ohranitvi kmetij z rejo drobnice in tudi k večji konkurenčnosti sektorja.
Kateri je(so) ti sektor(ji)?	Ovčje in kozje meso.
Utemeljitev pomembnosti ciljnega sektorja/proizvodnje oz. tipa kmetovanja	Reja drobnice je v Sloveniji tradicionalna kmetijska dejavnost, ki pomembno deluje proti zaraščanju kmetijskih površin. Večina rej se nahaja v območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost in so ekstenzivne.

sektorju pri soočanju s težavami z izboljšanjem njihove konkurenčnosti. S pogoji upravičenosti so spoštovana glavna načela EU kot sta sorazmernost in nediskriminacija.

5.3.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNENP3
Proračunska oznaka zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za vezano dohodkovno podporo za rejo drobnice
Vrsta zneska na enoto	○ **enotni** ○ povprečni

Vrednost za prvo leto	20,30
Ustrezna enota učinka	Žival drobnice
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Podpora se dodeli letno v obliki enotnega plačila na drobnico. Za namen višine podpore na drobnico se določi načrtovan znesek na enoto, ki izhaja iz potrebe k zagotovitvi večje konkurenčnosti sektorja glede na nizek položaj BDV na uro efektivnega dela v sektorju. Pri tem je upoštevano tudi, da bo sektor zaradi ukinitve plačilnih pravic deležen pozitivnih prerazporeditvenih učinkov, ker v površinski strukturi kmetij z rejo drobnice občutno prevladuje travinje. Pri najnižjem znesku podpore se upošteva,da je podpora namenjena vzdrževanju števila živali in ne intenziviranju, zato je nastavljena z 10% odstopanjem od znesk podpore, saj so pri načrtovanem učinku že upoštevani tudi vplivi pogojev pri intervenciji in lahko pride do odstopanj. Pri maksimalnem znesku podpore pa se upošteva 20% odstopanje od zneska podpore, zaradi različnih vplivov pri izvajanju intervencije kot je na primer ne oddaja zahtevkov, ne izpolnjevanje pogoje upavičenosti, itd…
Območje izvajanja	Območje celotne Slovenije
Kazalnik rezultata	R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti

5.3.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Skupaj 2024-2028**
	Koledarsko leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Skupaj 2023-2027**
Znesek na enoto za vezano dohodkovno podporo za rejo drobnice (ZNENP3)	Načrtovan znesek na enoto #1* (prispevek Unije v EUR) * *Ocena na podlagi trenutne razporeditve neposrednih plačil ter ocene števila upravičenih živali in se lahko še spremeni*.	20,2	20,2	20,2	20,2	20,2	
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	18,2	18,2	18,21	18,2	18,2	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	24,3	24,3	24,3	24,3	24,3	
	Načrtovan učinek #1	65.113,89	65.113,89	65.113,89	65.113,89	65.113,89	
	Načrtovan učinek #1 * Načrtovan znesek na enoto #1	**1.315.300,58**	**1.315.300,58**	**1.315.300,58**	**1.315.300,58**	**1.315.300,58**	
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**						
	Letni okvirni finančni prispevek * (Skupni javni izdatki v EUR)	**1.315.300,58**	**1.315.300,58**	**1.315.300,58**	**1.315.300,58**	**1.315.300,58**	**6.576.502,89**

5.4 Intervencija Vezana dohodkovna podpora za rejo govedi

Oznaka intervencije	INP4
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Vezana dohodkovna podpora za rejo govedi
Vrsta intervencije	Vezana neposredna plačila
Kazalnik učinka	O.11 Število živali, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.4.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Intervencija se izvaja na območju celotne Slovenije.

5.4.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji

SC1 Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti po vsej Uniji za povečanje prehranske varnosti.

5.4.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P4 Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah

5.4.4 Kazalnik(i) rezultata

R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti

5.4.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Dohodkovna podpora je namenjena zlasti ohranjanju obsega pitanega goveda. Sektor reje bikov in volov oz. telic v Sloveniji je sektor, ki ga bremeni neugodna agrarna struktura, slaba pridelava travniške krme in njivskih košenin, pomanjkanje kmetijskih površin, pomanjkanje telet za pitanje, kar je tudi eden od razlogov za majhne črede ter nestabilne ekonomske razmere. Nizka intenzivnost je tudi posledica slabe tehnološke razvitosti kmetijskih gospodarstev (npr. slabo urejeni hlevi, ki so brez možnosti uvajanja novih tehnologij). BDV/ uro efektivnega dela (Priloga SC1,Slika 19: Bruto dodana vrednost na uro dela za različne sektorje v Sloveniji str.38) za sektor govedi je nizka in znaša v povprečju le 8€ BDV/uro efektivnega dela.

Prireja mesa govedi je ena najpomembnejših proizvodnih usmeritev slovenskega kmetijstva in se v zadnjih letih sooča s poslabšanimi ekonomskimi razmerami. Govedoreja kmetijam omogoča, da lahko izkoristijo prednost travinja in območij OMD, ki v Sloveniji prevladujejo. Na konkurenčnost reje govedi in dohodkovni položaj rejcev bo od leta 2023 vplivala tudi ukinitev plačilnih pravic. Kot je razvidno iz poglavja iz Priloga SC1 Tabela 16, str 53 je bil sektor od leta 2006 do 2012 in deloma tudi od leta 2015 v okviru delne notranje konvergence deležni zgodovinskih dodatkov v vrednosti njihovih plačilnih pravic. Z ukinitvijo plačilnih pravic in prehodom na enotno osnovno plačilo, bo sektor utrpel večje negativne prerazporeditvene učinke, kar bo dodatno oslabilo dohodkovni položaj kmetij z rejo govedi, zato se tudi povečuje odstotek sredstev nacionalne ovojnice za neposredna plačila, ki se namenja temu sektorju (v obdobju SKP 2014-2020 se je za sektor namenilo 3% nacionalne ovojnice, po letu 2023 se bo namenilo 4,4%)

S ciljem spodbujanja konkurenčnosti je podpora omejena na rejce z vsaj dvema govedoma. Kmete z ekstenzivno, samooskrbno rejo ene govedi (Priloga SC1, tabela 11 str. 41) želimo spodbuditi k povečanju števila vsaj na dve živali. Čreda bikov je v Sloveniji za 3 krat manjša (Priloga SC1 , slika 20, stran 39) kot znaša povprečje EU. Z vstopnim pragom tako naglašamo in spodbujamo spremembe, hkrati pa iz vidika pomembnosti reje in vseh neugodnih vplivov na sektor, vstopni prag ne postavljamo previsoko.Z dohodkovno podporo se sledi zlasti cilju uravnavanja ekonomskega položaja na kmetijskih gospodarstvih, ki se ukvarjajo z rejo govedi in s tem prispevamo k njihovi konkurenčnosti. Ocenjujemo, da bo dohodkovna podpora prispevala tudi k ohranitvi kmetij, ki se ukvarjajo z rejo govedi.

Višjo podporo na enoto vežemo na govedo, ki je rojeno in zaklano v Sloveniji, s tem pa želimo poleg konkurenčnosti zasledovati tudi cilj kakovosti, ki bo tako dosežen zaradi upoštevanja kratkih transportnih poti, omejenega časa transporta. Zaradi kratke poti je zagotovljena višja kakovost živil z višjo dodano vrednostjo, prav tako pa je posredno zagotovljen tudi pozitiven vpliv na okolje. S takim načinom podpore spodbujamo kmete, da se bodo v

večji meri odločili in vključevali tudi v izbrano kakovost - gre za nacionalno shemo, ki je namenjena kmetijskim pridelkom oziroma živilom s posebnimi lastnostmi. Te se lahko nanašajo na sestavo, okolju prijazno pridelavo, kakovost surovin, dobrobit živali, posebno zdravstveno varstvo živali, način krmljenja, dolžino transportnih poti. Menimo, da bomo s kombinacijo podpor za rejo govedi in tudi za krave dojilje lahko prispevali k povečanju števila govedi vključenih v nacionalno shemo izbrane kakovosti.

Opis zavez za sheme za podnebje in okolje

Določite upravičence in posebna merila za upravičenost, kjer je to primerno v zvezi z upravičencem in območjem

Kmet, ki redi vsaj dva bika in/ali vola in/ali telici (nadalje v besedilu govedo), je upravičen do vezane podpore za rejo govedi, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- govedo je na zadevnem kmetijskem gospodarstvu v reji v času obdobja obvezne reje;
- govedo mora biti oddano v zakol v zadevnem letu do vključno določenega datuma in ob zakolu ne sme biti mlajše od 9 mesecev;
- v primeru, da je govedo rojeno in oddano v zakol v Sloveniji je dohodkovna podpora za vezano plačilo za rejo govedi na enoto 30% višja od podpore na enoto pri ostalem govedu;
- govedo mora biti označeno, registrirano in vodeno v skladu s predpisi, ki urejajo identifikacijo in registracijo govedi.

5.4.6 Identifikacija pomembnih osnovnih elementov (pomembni DKOP, PZR in druge obvezne zahteve, vzpostavljene z nacionalno zakonodajo), kjer potrebno, opis specifičnih pomembnih obveznosti pod PZR in obrazložitev, kako obveznosti presegajo obvezne zahteve

Ni relevantno

5.4.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora se dodeli v obliki enotnega plačila na upravičeno žival govedi.

5.4.8 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsta intervencije

Utemeljitev težav s katerimi se srečujejo ciljni sektorji/proizvodnja ali tipi kmetovanja	Vrednosti kazalnikov BDV/h za posamezne sektorje so prikazane na sliki Slika 19: Bruto dodana vrednost na uro dela za različne sektorje v Sloveniji str.38). Razvidno je, da so glede na kazalnik v najslabšem ekonomskem položaju kmetije s travojedimi živalmi v sektorjih reja krav dojilj, pitanje govedi, reja drobnice in prireje mleka. Pri vseh navedenih sektorjih je vrednost BDV/h bistveno nižja kot pri ostalih analiziranih sektorjih. BDV/h pri reji drobnice znaša 8 EUR/h. - Težava je tudi pomanjkanje telet za pitanje, kar je tudi eden od razlogov za majhne črede, ter nestabilne ekonomske razmere.
Kaj je cilj intervencije glede na ciljni sektor/proizvodnjo ali vrsta kmetovanja?	• **»izboljšati konkurenčnost«** in/ali • »**izboljšati kvaliteto**« in/ali • »izboljšati trajnostnost«
Kako bo intervencija naslavljala identificirano težavo(e) s tem ciljem (npr. obrazložitev določitve ciljev)?	S pomočjo podpore za pitanje govedi se bo prispevalo k ohranitvi kmetij z rejo govedi in tudi k večji konkurenčnosti sektorja. Z višjo podporo pri govedu rojenem in zaklanem v Sloveniji pa se poleg cilja izboljšanja konkurenčnosti zasleduje še cilj izboljšanja kvalitete.
Kateri je(so) ti sektor(ji)?	• Goveje in telečje meso
Utemeljitev pomembnosti ciljnega sektorja/proizvodnje oz. tipa kmetovanja	Prireja mesa govedi je ena najpomembnejših proizvodnih usmeritev slovenskega kmetijstva in se v zadnjih letih sooča s poslabšanimi ekonomskimi razmerami. Govedoreja kmetijam omogoča, da lahko izkoristijo prednost travinja in območij OMD, ki v Sloveniji prevladujejo.

5.4.9 Skladnost s STO

Proizvodno dohodkovno plačilo za rejo govedi se uvršča v amber box in je pomembno iz vidika cilja pomoči sektorju pri soočanju s težavami z izboljšanjem njihove konkurenčnosti. S pogoji upravičenosti so spoštovana glavna načela EU kot sta sorazmernost in nediskriminacija.

5.4.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNENP4
Proračunska oznaka zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za vezano dohodkovno podporo za rejo govedi
Vrsta zneska na enoto	○ **enotni** ○ povprečni
Vrednost za prvo leto	56,65 in 43,58
Ustrezna enota učinka	Žival
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Podpora se dodeli letno v obliki enotnega plačila na govedo. Za namen višine podpore na govedo se določi načrtovan znesek na enoto, ki izhaja iz potrebe k zagotovitvi večje konkurenčnosti sektorja glede na nizko vrednost BDV na uro efektivnega dela. Pri nastavitvi zneska podpore se upošteva tudi , da bo sektor deležen večjih negativnih prerazporeditvenih učinkov iz naslova ukinitve plačilnih pravic. Z višjo podporo pri govedu rojenem in zaklanem v Sloveniji pa se poleg cilja izboljšanja konkurenčnosti zasleduje še cilj izboljšanja kvalitete. Pri najnižjem znesku podpore se upošteva,da je podpora namenjena vzdrževanju števila živali in ne intenziviranju, zato je nastavljena z 10% odstopanjem od znesk podpore, saj so pri načrtovanem učinku že upoštevani tudi vplivi pogojev pri intervenciji in lahko pride do odstopanj. Pri maksimalnem znesku podpore pa se upošteva 20% odstopanje od zneska podpore, zaradi različnih vplivov pri izvajanju intervencije kot je na primer ne oddaja zahtevkov, ne izpolnjevanje pogoje upavičenosti, itd…
Območje izvajanja	Območje celotne Slovenije.
Kazalnik rezultata	R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti

5.4.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Skupaj 2024-2028**
	Koledarsko leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Skupaj 2023-2027**
Znesek na enoto za vezano dohodkovno podporo za rejo govedi 30% višja podpora	Načrtovan znesek na enoto #1 * (prispevek Unije v EUR)	56,65	56,65	56,65	56,65	56,65	
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	51	51	51	51	51	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	68	68	68	68	68	
	Načrtovan učinek #1	66.003,5	66.003,5	66.003,5	66.003,5	66.003,5	
	Načrtovan učinek #1 * Načrtovan znesek na enoto #1	3.739.098,28	3.739.098,28	3.739.098,28	3.739.098,28	3.739.098,28	
Znesek na enoto za vezano dohodkovno podporo za rejo govedi	Načrtovan znesek na enoto #2 * (prispevek Unije v EUR)	43,58	43,58	43,58	43,58	43,58	
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto 2 (EUR)	39	39	39	39	39	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #2 (EUR)	52,3	52,3	52,3	52,3	52,3	
	Načrtovan učinek #2	46.999,17	46.999,17	46.999,17	46.999,17	46.999,17	
	Načrtovan učinek #2 * Načrtovan znesek na enoto #2	2.048.223,83	2.048.223,83	2.048.223,83	2.048.223,83	2.048.223,83	
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**113.002,67**	**113.002,67**	**113.002,67**	**113.002,67**	**113.002,67**	
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**5.787.322,1**	**5.787.322,1**	**5.787.322,1**	**5.787.322,1**	**5.787.322,1**	**28.936.610,52**

5.5 Intervencija Vezana dohodkovna podpora za krave dojilje

Oznaka intervencije	INP5
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Vezana dohodkovna podpora za krave dojilje
Vrsta intervencije	Vezana neposredna plačila
Kazalnik učinka	O.11 Število živali, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.5.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije.

5.5.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji

SC1 Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti po vsej Uniji za povečanje prehranske varnosti

5.5.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P4 Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah

5.5.4 Kazalnik(i) rezultata

R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti

5.5.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Dohodkovna podpora je predvsem namenjena za ohranjanje obsega krav dojilj in izboljšanju konkurenčnosti v sektorju v težavah.

Reja krav dojilj sodi med ekonomsko manj učinkovite kmetijske panoge. Krave dojilje pomembno omogočajo izrabo travinja, ki v Sloveniji predstavlja več kot polovico vseh kmetijskih zemljišč v uporabi in ki je še zlasti značilno za OMD-območja. Prav tako s pašo preprečujejo zaraščanje. Velik delež kmetij redi malo število krav dojilj, tako se s tem plačilom podpira zlasti ekstenzivno rejo krav. Vezanost plačil je zato pomembna, tako z okoljskega vidika kot z ekonomskega vidika ohranjanja tovrstne proizvodnje na teh območjih. Reja krav dojilj je pomembna tudi z vidika vzreje telet. BDV/ uro efektivnega dela (Priloga SC1,Slika 19: Bruto dodana vrednost na uro dela za različne sektorje v Sloveniji str.38) za sektor krav dojilj je najnižja med vsemi sektorji in znaša v povprečju komaj 1,5€ BDV/uro efektivnega dela.

S ciljem spodbujanja konkurenčnosti je podpora omejena na rejce z vsaj 2 kravama dojiljama. Tako bi želeli kmete z ekstenzivno, samooskrbno rejo ene krave dojilje (Priloga SC1, tabela 11 str. 41) spodbuditi k povečanju števila vsaj na dve živali. Za ta sektor je podobno kot za celotno slovensko kmetijstvo značilna slaba struktura v primerjavi z EU povprečjem. Z tem vstopnim pragom tako naglašamo in spodbujamo spremembe, hkrati pa iz vidika pomembnosti reje in vseh neugodnih vplivov na sektor, vstopni prag ne postavljamo previsoko.

Z dohodkovno podporo se sledi zlasti cilju uravnavanja ekonomskega položaja na kmetijskih gospodarstvih, ki se ukvarjajo z rejo krav dojilj in s tem prispevamo k njihovi konkurenčnosti. Ocenjujemo, da bo dohodkovna podpora prispevala tudi k ohranitvi kmetij, ki se ukvarjajo z rejo krav dojilj.

Določite upravičence in posebna merila za upravičenost, kjer je to primerno v zvezi z upravičencem in območjem

Kmet je upravičen do plačila, če redi vsaj 2 kravi dojilji.

Kot krava dojilja se šteje krava, ki:

- je iz črede krav dojilj in primerne pasme
- je telila in je skupaj s svojim teletom na kmetijskem gospodarstvu v obdobju obvezne reje

– je označena, registrirana ter vodena v registru govedi na kmetijskem gospodarstvu v skladu s predpisi, ki urejajo identifikacijo in registracijo govedi.

V primerih, ko ima kmet hkrati tudi zabeleženo oddajo mleka, se število krav dojilj, ki izpolnjujejo zgornje pogoje, za katero je kmet upravičen do podpore, določi na podlagi količine mleka na kmetijskem gospodarstvu in nacionalne povprečne mlečnosti.

5.5.6 Identifikacija pomembnih osnovnih elementov (pomembni DKOP, seznam predpisanih zahtev ravnanja in druge obvezne zahteve, vzpostavljene z nacionalno zakonodajo), kjer potrebno, opis specifičnih pomembnih obveznosti pod seznamom predpisanih zahtev ravnanja in obrazložitev, kako obveznosti presegajo obvezne zahteve

Ni relevantno.

5.5.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora se dodeli v obliki enotnega plačila na upravičeno kravo dojiljo.

5.5.8 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsta intervencije

[Dodatna specifična vprašanja za vezana plačila po intervenciji]	
Utemeljitev težav s katerimi se srečujejo ciljni sektorji/proizvodnja ali tipi kmetovanja	- Najnižja BDV/h med vsemi sektorji, ki znaša le 1,6 EUR/h.
Kaj je cilj intervencije glede na ciljni sektor/proizvodnjo ali vrsta kmetovanja?	• »**izboljšati konkurenčnost**« in/ali • »**izboljšati kvaliteto**« in/ali • »izboljšati trajnostnost«
Kako bo intervencija naslavljala identificirano težavo(e) s tem ciljem (npr. obrazložitev določitve ciljev)?	S pomočjo podpore se bo prispevalo k ohranitvi kmetij z rejo krav dojilj in tudi k večji konkurenčnosti sektorja. Posredno se bo s podporo izboljšala tudi kvaliteta govejega mesa, saj je reja krav dojilj pomembna z vidika vzreje telet.
Kateri je(so) ti sektor(ji)?	Sektor govejega in telečjega mesa
Utemeljitev pomembnosti ciljnega sektorja/proizvodnje oz. tipa kmetovanja	Krave dojilje pomembno omogočajo izrabo travinja, ki v Sloveniji predstavlja več kot polovico vseh kmetijskih zemljišč v uporabi in ki je še zlasti značilno za OMD-območja. Prav tako s pašo preprečujejo zaraščanje.

5.5.9 Skladnost s STO

Proizvodno dohodkovno plačilo za rejo krav dojilj se uvršča v amber box in je pomembno iz vidika cilja pomoči sektorju pri soočanju s težavami z izboljšanjem njihove konkurenčnosti. S pogoji upravičenosti so spoštovana glavna načela EU kot sta sorazmernost in nediskriminacija

5.5.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNENP5
Proračunska oznaka zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za vezano dohodkovno podporo za rejo krav dojilj
Vrsta zneska na enoto	○ **enotni** ○ povprečni
Vrednost za prvo leto	96,6
Ustrezna enota učinka	Žival
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Podpora se dodeli letno v obliki enotnega plačila na kravo dojiljo. Za namen višine podpore na kravo dojiljo se določi načrtovan znesek na enoto, ki izhaja iz potrebe k zagotovitvi večje konkurenčnosti sektorja glede na nizek položaj BDV na uro efektivnega dela v sektorju. Pri tem je upoštevano tudi, da bo sektor

	zaradi ukinitve plačilnih pravic deležen pozitivnih prerazporeditvenih učinkov, ker v površinski strukturi kmetij s kravami dojiljami občutno prevladuje travinje. Pri najnižjem znesku podpore se upošteva,da je podpora namenjena vzdrževanju števila živali in ne intenziviranju, kar pomeni da vsako leto pričakujemo enako število podprtih živali, zato je nastavljena z 10% odstopanjem od znesk podpore, saj so pri načrtovanem učinku že upoštevani tudi vplivi pogojev pri intervenciji in lahko pride do odstopanj. Pri maksimalnem znesku podpore pa se upošteva 20% odstopanje od zneska podpore, zaradi različnih vplivov pri izvajanju intervencije kot je na primer ne oddaja zahtevkov, ne izpolnjevanje pogoje upavičenosti, itd…
Območje izvajanja	Območje celotne Slovenije.
Kazalnik rezultata	R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti

5.5.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Skupaj 2024-2028**
	Koledarsko leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Skupaj 2023-2027**
Znesek na enoto za vezano dohodkovno podporo za rejo krav dojilj (ZNENP5)	Načrtovan znesek na enoto #1 (prispevek Unije v EUR)* * *Ocena na podlagi trenutne razporeditve neposrednih plačil ter ocene števila upravičenih živali in se lahko še spremeni*.	96,6	96,6	96,6	96,6	96,6	
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	87	87	87	87	87	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	116	116	116	116	116	
	Načrtovan učinek #1	63.994,95	63.994,95	63.994,95	63.994,95	63.994,95	
	Načrtovan učinek #1 * Načrtovan znesek na enoto #1	**6.181.912,17**	**6.181.912,17**	**6.181.912,17**	**6.181.912,17**	**6.181.912,17**	
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**						
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**6.181.912,17**	**6.181.912,17**	**6.181.912,17**	**6.181.912,17**	**6.181.912,17**	**30.909.560,85**

5.6 Intervencija Vezana dohodkovna podpora za mleko v gorskih območjih

Oznaka intervencije	INP6
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Vezana dohodkovna podpora za mleko v gorskih območjih
Vrsta intervencije	Vezana neposredna plačila
Kazalnik učinka	O.11 Število živali, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.6.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Gorsko območje Slovenije.

5.6.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji

SC1 Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti po vsej Uniji za povečanje prehranske varnosti

5.6.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P4 Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah

5.6.4 Kazalnik(i) rezultata

R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti

5.6.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Opis

Dohodkovna podpora je namenjena zlasti ohranjanju obsega krav molznic v gorskem območju, saj se sektor spopada z neugodno agrarno strukturo, slabo pridelavo travniške krme in njivskih košenin ter precejšnjo odvisnostjo od svetovnega trga žit in beljakovinskih rastlin**,** pomanjkanja kmetijskih površin in slabo tehnološko razvitostjo kmetijskih gospodarstev. Vse to se odraža v konkurenčnosti prireje mleka v gorskem območju.

Plačilo je potrebno za dvig konkurenčnosti kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s prirejo mleka v gorskih območjih, saj je njihova neto dodana vrednost v primerjavi s kmetijskimi gospodarstvi izven teh območij bistveno nižja. Mlečne kmetije v gorskih območjih so zaradi naravnih razmer in majhnosti težko konkurenčne veliko večjim kmetijam, ki imajo boljše naravne pogoje. Za prirejo mleka v gorskih območjih je nevarnost opuščanja in upada števila krav molznic. V gorskih območjih se nahaja polovica vseh kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s prirejo mleka in ta skupno proizvedejo okoli 45% vsega proizvedenega mleka.

Več kot polovica vseh kmetijskih zemljišč v Sloveniji spada v gorsko območje, kjer v strukturi rabe kmetijskih zemljišč večinski delež zaseda trajno travinje in pašniki ter zaradi visoke nadmorske višine in strmega naklona kmetijskih zemljišč prevladujejo težji pridelovalni pogoji. Prevladujoč travniški svet lahko edino izkoristijo travojede živali.

Sektor mleka je zelo pomembna proizvodna usmeritev slovenskega kmetijstva. Z dohodkovno podporo se krepi tržna usmerjenost kmetij in izboljšuje konkurenčnost v sektorju. Z uravnavanjem zlasti ekonomskega položaja kmetij dohodkovna podpora prispeva k ohranitvi obsega krav molznic, kar se bo sledilo skozi kazalnik delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo. Ta proizvodna usmeritev prispeva tudi k ustvarjanju delovnih mest v teh območjih in ohranjanju poselitve.

Na konkurenčnost reje mleka v teh območjih in dohodkovni položaj rejcev bo od leta 2023 vplivala tudi ukinitev plačilnih pravic .Kot je razvidno iz poglavja Priloga SC1 Tabela 16, str 53 so bili obravnavani sektorji od leta 2006 do 2012 in deloma tudi od leta 2015 v okviru delne notranje konvergence deležni zgodovinskih dodatkov v vrednosti njihovih plačilnih pravic. Rezultat tega je, da imajo kmetije v teh sektorjih višje vrednosti plačilnih pravic in s tem višje vrednosti neposrednih plačil. Ukinitev plačilnih pravic in prehod na enotno osnovno plačilo bo povzročil negativne prerazporeditvene učinke tem sektorjem in posledično dodatno slabšanje dohodkovnega položaja kmetij.

S ciljem spodbujanja konkurenčnosti je podpora omejena na rejce z vsaj 2 kravama molznicama. Tako bi želeli kmete z ekstenzivno, samooskrbno rejo ene krave molznice (Priloga SC1, tabela 11 str. 41) spodbuditi k povečanju števila vsaj na dve živali.

Z dohodkovno podporo se sledi zlasti cilju uravnavanja ekonomskega položaja na kmetijskih gospodarstvih, ki se ukvarjajo z rejo krav molznic in s tem prispevamo k njihovi konkurenčnosti.

Določite druge obveznosti

Kmet je upravičen do podpore za mleko v gorskih območjih: če je njegovo kmetijsko gospodarstvo razvrščeno v gorsko območje, če je v letu pred letom oddaje vloge za podporo za mleko v gorskih območjih njegova oddaja in neposredna prodaja mleka znašala več kot nacionalna povprečna mlečnost oziroma nacionalna povprečna mlečnost za kmete, ki so vključeni v ekološko rejo mleka, in če v tekočem letu redi vsaj dve kravi, ki:

- so od vključno prvega dne obvezne reje označene, registrirane ter vodene v skladu s predpisi, ki urejajo identifikacijo in registracijo govedi;
- so prisotne na zadevnem kmetijskem gospodarstvu v obdobju obvezne reje;
- so ustrezne pasme;
- So telile v zadnjih dveh letih pred oddajo zahtevka;
- so iz črede krav molznic, kar se določi glede na podatek o oddanem in neposredno prodanem mleku na kmetiji;

Število krav molznic, ki izpolnjujejo zgornje pogoje, za katero je kmet upravičen do podpore, pa se določi tako, da se podatek o oddanem in neposredno prodanem mleku na kmetijskem gospodarstvu deli z nacionalno povprečno mlečnostjo.

5.6.6 Identifikacija pomembnih osnovnih elementov (pomembni DKOP, seznam predpisanih zahtev ravnanja in druge obvezne zahteve, vzpostavljene z nacionalno zakonodajo), kjer potrebno, opis specifičnih pomembnih obveznosti pod seznamom predpisanih zahtev ravnanja in obrazložitev, kako obveznosti presegajo obvezne zahteve

Ni relevantno.

5.6.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora se dodeli v obliki enotnega plačila na upravičeno kravo molznico.

5.6.8 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsta intervencije

[Dodatna specifična vprašanja za vezana plačila po intervenciji]	
Utemeljitev težav s katerimi se srečujejo ciljni sektorji/proizvodnja ali tipi kmetovanja	Prireja mleka je sektor z nizko BDV/h, ki znaša 12,3 EUR BDV/h.
Kaj je cilj intervencije glede na ciljni sektor/proizvodnjo ali vrsta kmetovanja?	• »**izboljšati konkurenčnost**« in/ali • »izboljšati kvaliteto« in/ali • »izboljšati trajnostnost«
Kako bo intervencija naslavljala identificirano težavo(e) s tem ciljem (npr. obrazložitev določitve ciljev)?	S pomočjo podpore za krave molznice v gorskem območju se bo prispevalo k ohranitvi kmetij z rejo krav molznic v najtežjih območjih in tudi k večji konkurenčnosti sektorja.
Kateri je(so) ti sektor(ji)?	• mleko in mlečne proizvode
Utemeljitev pomembnosti ciljnega sektorja/proizvodnje oz. tipa kmetovanja	Mlečne kmetije v gorskih območjih so zaradi naravnih razmer in majhnosti težko konkurenčne veliko večjim kmetijam, ki imajo boljše naravne pogoje. Za prirejo mleka v gorskih območjih je

	nevarnost opuščanja in upada števila krav molznic. Da bi se ohranil ta obseg prireje mleka na gorskih območjih ter tako obdržala razmeroma stabilna razporeditev prireje mleka v Sloveniji oz. preprečila selitev proizvodnje mleka med območji, je potrebno v prirejo mleka na gorskem območju usmeriti proizvodno vezano podporo

5.6.9 Skladnost z STO

Proizvodno dohodkovno plačilo za rejo krav molznic se uvršča v amber box in je pomembno iz vidika cilja pomoči sektorju pri soočanju s težavami z izboljšanjem njihove konkurenčnosti. S pogoji upravičenosti so spoštovana glavna načela EU kot sta sorazmernost in nediskriminacija.

5.6.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNENP6
Proračunska oznaka zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za vezano dohodkovno podporo za mleko v gorskih območjih
Vrsta zneska na enoto	○ **enotna** ○ povprečna
Vrednost za prvo leto	91.
Ustrezna enota učinka	Živ̌al
Obrazložitev in utemeljitev (vključno s fleksibilnostjo)	Podpora se dodeli letno v obliki enotnega plačila na kravo molznico. Za namen višine podpore na kravo molznico se določi načrtovan znesek na enoto, ki izhaja iz potrebe k zagotovitvi večje konkurenčnosti sektorja glede na nizko vrednost BDV na uro efektivnega dela. Pri nastavitvi zneska podpore se upošteva tudi , da bo sektor deležen večjih negativnih prerazporeditvenih učinkov iz naslova ukinitve plačilnih pravic. Pri najnižjem znesku podpore se upošteva,da je podpora namenjena vzdrževanju števila živali in ne intenziviranju, zato je nastavljena z 10% odstopanjem od znesk podpore, saj so pri načrtovanem učinku že upoštevani tudi vplivi pogojev pri intervenciji in lahko pride do odstopanj. Pri maksimalnem znesku podpore pa se upošteva 20% odstopanje od zneska podpore, zaradi različnih vplivov pri izvajanju intervencije kot je na primer ne oddaja zahtevkov, ne izpolnjevanje pogoje upavičenosti, itd…
Območje izvajanja	Gorsko območje.
Kazalnik rezultata	R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti

5.6.11 črtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Skupaj 2024-2028**
	Koledarsko leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Skupaj 2023-2027**
Znesek na enoto za vezano dohodkovno podporo za mleko v gorskih območjih (ZNENP6)	Načrtovan znesek na enoto #1 (prispevek Unije v EUR)* **Ocena na podlagi trenutne razporeditve neposrednih plačil ter ocene števila upravičenih živali in se lahko še spremeni.*	91	91	91	91	91	
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	82	82	82	82	82	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	109	109	109	109	109	
	Načrtovan učinek #1	41.916,17	41.916,17	41.916,17	41.916,17	41.916,17	
	Načrtovan učinek #1 * Načrtovan znesek na enoto #1	3.814.371,47	3.814.371,47	3.814.371,47	3.814.371,47	3.814.371,47	
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**41.916,17**	**41.916,17**	**41.916,17**	**41.916,17**	**41.916,17**	
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**3.814.371,47**	**3.814.371,47**	**3.814.371,47**	**3.814.371,47**	**3.814.371,47**	**19.071.857,35**

5.7 Intervencija Vezana dohodkovna podpora za beljakovinske rastline

Oznaka intervencije	INP7
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Vezana dohodkovna podpora za beljakovinske rastline
Vrsta intervencije	Vezana neposredna plačila
Kazalnik učinka	O.10 Število hektarjev, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.7.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Celotno območje Slovenije.

5.7.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji

SC1: Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti po vsej Uniji za povečanje prehranske varnosti

5.7.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P4 Izboljšanje dohodkovnega položaja sektorjev v težavah

5.7.4 Kazalnik(i) rezultata

R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti

5.7.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Opis

Proizvodno vezano plačilo za beljakovinske rastline je oblika proizvodno vezane dohodkovne podpore v okviru neposrednih plačil. Proizvodno vezana dohodkovna podpora ima obliko letnega plačila na upravičen hektar.

Dohodkovna podpora je namenjena povečanju obsega pridelave beljakovinskih rastlin in izboljšanju konkurenčnosti pridelave.

Težave, s katerimi se pridelava beljakovinskih rastlin sooča, so majhna posestna struktura, razdrobljenost njivskih površin, ki se v večini primerov nahajajo na območjih z omejenimi dejavniki, ter slabša tehnološka raven pridelave beljakovinskih rastlin zmanjšuje konkurenčnost njihove pridelave.

Predvsem pa je majhen obseg pridelave beljakovinskih rastlin problematičen z vidika potreb prireje govejega mesa in kravjega mleka, ki sta najpomembnejši proizvodni usmeritvi slovenskega kmetijstva. Reja govedi in druge senojede živine v Sloveniji temelji na trajnem travinju, ki je, glede na obseg, glavna kmetijska kultura, vendar je pridelovalni potencial travinja razmeroma slabo izkoriščen, kar ne prispeva k zadostitvi potreb po voluminozni krmi. Beljakovinske rastline pa imajo pomembno vlogo v izboljšanju prireje.

Za metuljnice je značilno, da so sposobne vezati dušik iz zraka in med drugim tudi ugodno delujejo na tla, imajo močan koreninski sistem, ki zmanjšuje zbitost tal, in so ugodilke v kolobarju.

Določite druge obveznosti

Kmet je upravičen do podpore za beljakovinske rastline, če:

- prideluje lucerno, detelje, deteljno travne mešanice, krmni bob, sojo, grašico, volčji bob, grahor ali krmni grah;
- v primeru, da nosilec KMG prideluje lucerno, detelje ali deteljno travne mešanice mora znašati obtežba na KMG vsaj 0,9 GVZ na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi.
– ima beljakovinske rastline prisotne na površini, za katero uveljavlja podporo za beljakovinske rastline do tehnološke zrelosti;

– skupna površina, za katero uveljavlja podporo za beljakovinske rastline, znaša vsaj 0,3 ha;
– ugotovljena upravičena površina kmetijskega gospodarstva znaša najmanj 1 ha;
– najmanjša ugotovljena upravičena površina kmetijske parcele, za katero uveljavlja podporo za beljakovinske rastline, znaša vsaj 0,1 ha.

5.7.6 Identifikacija pomembnih osnovnih elementov (pomembni DKOP, seznam predpisanih zahtev ravnanja in druge obvezne zahteve, vzpostavljene z nacionalno zakonodajo), kjer potrebno, opis specifičnih pomembnih obveznosti pod seznamom predpisanih zahtev ravnanja in obrazložitev, kako obveznosti presegajo obvezne zahteve

Ni relevantno

5.7.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora se dodeli kot enotno, letno plačilo za upravičen hektar beljakovinskih rastlin.

5.7.8 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsta intervencije

<table>
<tr><td colspan="2">[Dodatna specifična vprašanja za vezana plačila po intervenciji]</td></tr>
<tr><td>Utemeljitev težav s katerimi se srečujejo ciljni sektorji/proizvodnja ali tipi kmetovanja</td><td>Beljakovinske rastline so izrazito deficitarne. Težave s katerimi se sooča pridelava beljakovinskih rastlin so majhna posestna struktura, razdrobljenost njivskih površin, ki se v večini primerov nahajajo na območjih z omejenimi dejavniki, ter slabša tehnološka raven pridelave beljakovinskih rastlin, ki zmanjšuje konkurenčnost njihove pridelave.</td></tr>
<tr><td>Kaj je cilj intervencije glede na ciljni sektor/proizvodnjo ali vrsta kmetovanja?</td><td>• »izboljšati konkurenčnost« in/ali
• »izboljšati kvaliteto« in/ali
• »izboljšati trajnostnost«</td></tr>
<tr><td>Kako bo intervencija naslavljala identificirano težavo(e) s tem ciljem (npr. obrazložitev določitve ciljev)?</td><td>Dohodkovna podpora je namenjena povečanju obsega pridelave beljakovinskih rastlin in izboljšanju konkurenčnosti pridelave.</td></tr>
<tr><td>Kateri je(so) ti sektor(ji)?</td><td>• Beljakovinske rastline.</td></tr>
<tr><td>Utemeljitev pomembnosti ciljnega sektorja/proizvodnje oz. tipa kmetovanja</td><td>Beljakovinske rastline imajo pomembno vlogo pri izboljšanju pri prireji govejega mesa in kravjega mleka.
Za metuljnice je značilno, da vežejo dušik iz zraka, ugodno delujejo na tla in so ugodilke v kolobarju.</td></tr>
<tr><td>[Spodnje se izpolni le v primeru, da so izbrana oljna semena in/ali beljakovinske rastline]</td><td></td></tr>
<tr><td>Sporazum Blair House
Ali intervencija cilja katerikoli pridelek, ki ga pokriva sporazum (npr. soja, oljna repica, sončnična semena)?</td><td>• Da
• Ne</td></tr>
<tr><td>[če da na prejšnjem odgovoru] Če je odgovor na predhodne vprašanje »da« potem izpolnite naslednjo tabelo z skupnim načrtovanim zneskom letne podpore za te pridelke:</td><td>
<table>
<tr><td rowspan="2">Skupno načrtovano območje podpore za</td><td colspan="3">Leto zahtevka</td></tr>
<tr><td>2023</td><td>2024</td><td>itd.</td></tr>
<tr><td>sojo</td><td>4059 ha</td><td>4059 ha</td><td>4059ha</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Ali se intervencija delno ali v celoti financira iz dodatka stročnic (skupaj največ 2 %)? V tem primeru bi morala intervencija ciljati samo na izdelke, ki so potencialno upravičeni do doplačila.</td><td>Prosimo, označite ustrezno polje:
• Da
• Ne</td></tr>
<tr><td>Če je intervencija usmerjena na mešanico stročnic in trav: prosimo, navedite minimalni odstotek stročnic v mešanici.</td><td>51 %</td></tr>
</table>

5.7.9 Skladnost z STO

Proizvodno dohodkovno plačilo za beljakovinske rastline se uvršča v amber box in je pomembno iz vidika cilja pomoči sektorju pri soočanju s težavami z izboljšanjem njihove konkurenčnosti. S pogoji upravičenosti so spoštovana glavna načela EU kot sta sorazmernost in nediskriminacija

5.7.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNENP7
Proračunska oznaka zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za vezano dohodkovno podporo za beljakovinske rastline
Vrsta zneska na enoto	○ **enotn**a ○ povprečna
Vrednost za prvo leto	260,00
Ustrezna enota učinka	Hektar
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Podpora se dodeli letno v obliki enotnega plačila na hektar beljakovinskih rastlin. Za namen višine podpore na hektar beljakovinskih rastlin se določi načrtovan znesek na enoto, ki izhaja iz potrebe k zagotovitvi večji konkurenčnosti sektorja.
Območje izvajanja	Celotno območje Slovenije.
Kazalnik rezultata	R.8 Usmerjenost v kmetije v določenih sektorjih: delež kmetij, ki prejemajo vezano dohodkovno podporo za izboljšanje konkurenčnosti, trajnostnosti ali kakovosti

5.7.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Skupaj 2024-2028**
	Koledarsko leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Skupaj 2023-2027**
Znesek na enoto za vezano dohodkovno podporo za beljakovinske rastline (ZNENP7)	Načrtovan znesek na enoto #1 (prispevek Unije v EUR)* * *Ocena na podlagi trenutne razporeditve neposrednih plačil ter ocene števila upravičenih hektarjev in se lahko še spremeni*.	292	263	239,15	228,74	219,22	
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	233,6	210,4	191,32	182,99	175,38	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	350,4	315,6	286,98	274,49	263,06	
	Načrtovan učinek #1	9008,91	10.002,28	10.999,79	11.500,39	11.999,81	
	Načrtovan učinek #1 * Načrtovan znesek na enoto #1	**2.630.601,72**	**2.630.599,64**	**2.630.599,78**	**2.630.599,21**	**2.630.600,54**	
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**						
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**2.630.601,72**	**2.630.599,64**	**2.630.599,78**	**2.630.599,21**	**2.630.59,35**	**13.152.998,70**

5.8 Intervencija Shema za podnebje in okolje

Oznaka intervencije	INP8
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Shema za podnebje in okolje
Vrsta intervencije	Nevezana neposredna plačila: Sheme za podnebje in okolje
Kazalnik učinka	O.8 Število hektarjev ali glav velike živine, ki prejemajo podporo iz shem za podnebje in okolje
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.8.1 Območje izvajanja

Območje

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja

Določene sheme se lahko izvajajo na območju celotne Republike Slovenije, nekatere sheme pa so vezane le na določeno območje, kjer se ocenjuje pomembnost izvajanja.

5.8.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji

SC 4: Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji
SC 5: Spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega gospodarjenja z naravnimi viri, kot so voda, tla in zrak
SC 6: Prispevanje k varstvu biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine

5.8.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P13 Zmanjšanje izpustov TGP in amonijaka v kmetijstvu
P14 ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal
P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu
P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda
P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst
P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi
P21 Ohranjanje opraševanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opraševalcev
P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin

5.8.4 Kazalnik(i) rezultata

R.12 Prilagajanje podnebnim spremembam: delež kmetijskih zemljišč (KZU) v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam
R.14^{PS} Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij, ali ohranitev ali povečanje skladiščenja ogljika (vključno s trajnim travinjem, trajnimi nasadi s trajno travno rušo, kmetijskimi zemljišči ter mokrišči in šotišči)
R.19^{PS} Izboljšanje in zaščita tal: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo in so koristne za upravljanje tal, za izboljšanje kakovosti tal in živih organizmov v tleh (kot so zmanjšanje obdelave tal, pokritost tal s kmetijskimi rastlinami, kolobarjenje, vključno s stročnicami)
R.20^{PS} Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij amoniaka
R.21^{PS} Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za kakovost vodnih teles
R.22^{PS} Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za boljše upravljanje hranil

R.31[PS] Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti, vključno v kmetijskimi praksami z visoko naravno vrednostjo
R.34[PS] Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za upravljanje krajinskih značilnosti, vključno z živimi mejami in drevesi
R.24[PS] Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo posebne obveznosti, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov, kot je uhajanje pesticidov

5.8.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Opis

Shema za podnebje in okolje (SOPO) je proizvodno nevezana podpora v okviru neposrednih plačil I. stebra SKP. V okviru SN 2023-2027 se z upoštevanjem rabata za shemo namenja okvirno 15,48 % sredstev. Podpora ima obliko letnega plačila, ki se dodeli tistim upravičencem, ki prostovoljno prevzamejo kmetijske prakse (sheme), ki v skladu z 31.členom Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih:

- presegajo zadevne predpisane zahteve ravnanja ter standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje, določene s Pravili o pogojenosti v skladu z oddelkom 2 poglavja I Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih;
- presegajo minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev ter dobrobit živali kot tudi druge obvezne zahteve, določene z nacionalnim pravom in pravom Unije;
- presegajo pogoje, določene za vzdrževanje kmetijske površine v stanju, primernem za pašo ali pridelavo brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev skladu s točko (a) prvega odstavka 4. člena Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih;
- se razlikujejo od obveznosti, v zvezi s katerimi so odobrena plačila s 65. členom Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

V okviru sheme za podnebje in okolje bo Slovenija izvajala 12 shem in kmetje se prostovoljno odločijo katero shemo iz seznama bodo izvajali, lahko tudi več shem hkrati. Sheme v SOPO so:

Upravljalske sheme:

1. Ekstenzivno travinje
2. Tradicionalna raba travinja
3. Stabilizatorji dušika v gnojevki in uporaba dodatkov
4. Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak
5. Naknadni posevki in podsevki
6. Ozelenitev ornih površin preko zime
7. Konzervirajoča obdelava tal
8. Uporaba le organskih gnojil za zagotavljanje dušika v trajnih nasadih
9. Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih
10. Kompostiranje hmeljevine
11. Zaplate golih tal za poljskega škrjanca

Rezultatska shema

12. Varstvo gnezd pribe

Sheme se izvajajo na trajnem travinju in so namenjene ohranjanju trajnega travinja in spodbujajo izvajanje trajnostnih praks z ekstenzivno pašo in rabo, kar prispeva k ponorom ogljika, zmanjševanju toplogrednih plinov in ohranjanju ekstenzivnega travinja.

Sheme se izvajajo na ornih zemljiščih in so namenjene izboljšanju ohranjanja tal in organske snovi v tleh, ohranjanju rodovitnosti in kvalitete tal, biotske raznovrstnosti na ornih površinah in zmanjševanju emisij, s čimer prispeva tudi k ustreznem gospodarjenju z vodami in upravljanju s tlemi ter blaženju in prilagajanju kmetijstva na podnebne spremembe.

Sheme se izvajajo v hmeljiščih, intenzivnih sadovnjakih, oljčnikih in vinogradih, usmerjene pa so v uporabo orgnaskih gnojil za zagotavlanje dušika v trajnih nasadih, kar prispeva k varovanju vodnih virov in tal, pozitivno pa vpliva tudi na blaženje in prilagajanje na podnebne spremembe, izmenična obdelava medvrstnih prostorov pa prispeva k obogatitvi tal z organsko snovjo in hranili, povečevanju deleža humusa v tleh ter zaščiti tal pred erozijo.

Vstop v intervencijo SOPO je prostovoljen, obveznost izvajanja pa traja eno leto.

Upravičena površina kmetijskega gospodarstva znaša najmanj 1 ha. Najmanjša upravičena površina kmetijske parcele za izvajanje posamezne podintervencije je 0,1 ha, razen, če za posamezne sheme ni določeno drugače. Na kmetijskem gospodarstvu mora biti v posamezno intervencijo vključenih najmanj 0,3 ha kmetijskih površin, razen, če za posamezne sheme ni določeno drugače.

Opis zavez za sheme za podnebje in okolje Določite upravičence in posebna merila za upravičenost, kjer je to primerno v zvezi z upravičencem in območjem

Določite druge obveznosti

Skupni pogoji za vse sheme

Kmet mora biti vpisan v register kmetijskih gospodarstev, v skladu s predpisom, ki ureja register kmetijskih gospodarstev.

Upravičenec mora:

- imeti najmanj 1 hektar kmetijskih površin v smislu 15.a. člena Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih
- biti upravičen do dohodkovne podpore za trajnostnost;
- biti aktiven kmet.

Pogoji posameznih shem:

Ekstenzivno travinje

Namen:
- Ohranjanje vrst ekstenzivnega travinja, preprečevanje degradacije tal in blažitev podnebnih sprememb.

Zahteve za izvajanje:
- Obvezno je spravilo travinja, če se izvaja košnja.
- Mulčenje ni dovoljeno.
- Uporaba mineralnih gnojil in fitofarmacevtskih sredstev ni dovoljena.
- Izvaja se na vseh travnikih kmetijskega gospodarstva.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Povprečna letna obtežba z živino mora biti od 0,2 do 0,9 GVŽ na hektar travniških površin in površin na kateri so prisotne krmne rastline na posameznem kmetijskem gospodarstvu.

Učinki:
- ohranjanje vrst ekstenzivnega travinja;
- ponor ogljika;
- zmanjševanje emisij toplogrednih plinov.

Zajema zlasti naslednja področja ukrepanja za podnebje, okolje, dobrobit živali in boja zoper protimikrobno odpornost:
- blaženje podnebnih sprememb, vključno z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov iz kmetijskih praks ter vzdrževanjem obstoječih skladišč ogljika in povečanjem sekvestracije ogljika;
- preprečevanje degradacije tal, obnova tal, izboljšanje rodovitnosti tal in upravljanja hranil in živih organizmov v tleh;
- ukrepi za trajnostno in zmanjšano uporabo pesticidov, zlasti pesticidov, ki so nevarni za zdravje ljudi ali okolje.

Tradicionalna raba travinja

Namen:
- Varovanje biotske raznovrstnosti, voda in blaženje podnebnih sprememb z ekstenzivnejšo rabo travinja

Zahteve za izvajanje:
- Izvaja se le na določenih površinah Slovenije izven območij natura 2000 na katerih se določi običajno število košenj z analizo podatkov daljinskega zaznavanja. .
- Na posamezni površini upravičenec lahko izvaja število rab travinja, ki je nižje od običajnega števila rab oziroma je enako enkratni rabi, vendar hkrati število rab ne sme biti večje od tri.
- Lahko se izvaja jesenska paša, ki se šteje kot ena raba travinja.
- Obvezno je spravilo travinja v primeru košnje.
- Uporaba mineralnega dušika in fitofarmacevtskih sredstev ni dovoljena.
- Mulčenje ni dovoljeno.
- Izvaja se lahko na delu površin trajnega travinja.

Učinki:
- ;
- ohranjanje tradicionalne krajine in preprečevanje zaraščanja;
- ohranjanje habitatnih tipov in vrst ekstenzivnega travinja;
- varovanje voda.

Zajema naslednja področja ukrepanja za podnebje, okolje, dobrobit živali in boja zoper protimikrobno odpornost:
- varstvo biotske raznovrstnosti, ohranjanje ali obnavljanje habitatov ali vrst, vključno z ohranjanjem in ustvarjanjem krajinskih značilnosti ali neproizvodnih površin
- preprečevanje degradacije tal, obnova tal, izboljšanje rodovitnosti tal in upravljanja hranil in živih organizmov v tleh;
- varstvo ali izboljšanje kakovosti vode in zmanjšanje pritiska na vodne vire***;***
- ukrepi za trajnostno in zmanjšano uporabo pesticidov, zlasti pesticidov, ki so nevarni za zdravje ljudi ali okolje.

Stabilizatorji dušika v gnojevki in uporaba dodatkov

Namen:
- Zaviranje procesa nitrifikacije v tleh, kar prispeva k zmanjšanju izgub dušikovih gnojil iz tal in zmanjšanje deleža metana (TGP) in emisij amonijaka.

Zahteve za izvajanje:
- Uporablja se lahko stabilizatorje dušika ali dodatke za zmanjšanje emisij amonijaka, ki imajo ustrezno registracijo/dovoljuje za uporabo.
- Pri uporabi je treba upoštevati navodila proizvajalca.
- Stabilizator se pred gnojenjem z mineralnimi gnojili na površino nanese s škropljenjem oziroma se ga v primeru gnojenja z gnojevko/gnojnica lahko doda v cisterno za aplikacijo gnojevke. Po aplikaciji je treba aplicirano gnojilo zadelati v tla.
- Dodatek za zmanjšanje emisij amonijaka se ustrezno dozira v prehrani, na nastilju oziroma v jami za gnojevko.
- O uporabi stabilizatorjev ali dodatkov za zmanjšanje emisij amonijaka mora upravičenec voditi predpisane evidence in hraniti dokazila o nakupu stabilizatorjev dušika.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije, razen na najožjih vodovarstvenih območjih – državni nivo.
- Izvaja se na kmetijskih gospodarstvih z obtežbo vsaj 0,9 GVŽ na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi na kmetijskem gospodarstvu.
- Izvaja se lahko na delu površin trajnega travinja, na delu površin ornih zemljišč ter na delu površin hmeljišč.

Učinki:
- učinkovitejše kroženje hranil na ravni kmetijskega gospodarstva;
- zmanjšana obremenitev okolja z amonijakom in TGP;
- varovanje voda;
- zmanjševanje obremenjevanja okolja s smradom.

Zajema naslednja področja ukrepanja za podnebje, okolje, dobrobit živali in boja zoper protimikrobno odpornost:
- blaženje podnebnih sprememb, vključno z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov iz kmetijskih praks ter vzdrževanjem obstoječih skladišč ogljika in povečanjem sekvestracije ogljika;
- preprečevanje degradacije tal, obnova tal, izboljšanje rodovitnosti tal in upravljanja hranil in živih organizmov v tleh.

Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak

Namen:
- Zmanjševanje izpustov amonijaka in smradu pri gnojenju z živinskimi gnojili, izboljšanje učinkovitosti kroženja dušika in s tem posredno tudi zmanjševanje izpustov toplogrednega didušikovega oksida.

Zahteve za izvajanje:

- Travinje:
  - Tekoča organska gnojila se na površino tal nanaša s pomočjo vlečenih cevi ali vlečenih sani ali z vnosom gnojil neposredno v tla. Uporaba opreme z razpršilno ploščo ni dovoljena.
  - Podpora se lahko uveljavlja za največ 40 m^3 porabljenih tekočih organskih gnojil na ha. Ta količina gnojil se lahko proizvede na kmetijskem gospodarstvu, lahko pa jo kmetijsko gospodarstvo tudi prejme od drugega kmetijskega gospodarstva oziroma kupi.
  - Izvaja se lahko na delu površin trajnega travinja.
  - Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
  - Obtežba z živino ni relevantna.
- Njiva:
  - Tekoča organska gnojila se nanese z napravo za direkten vnos ali napravo za nanos neposredno na površino tal.
  - V primeru nanosa gnojil na površino tal pred setvijo je potrebna takojšnja zadelava v tla.
  - Uporaba opreme z razpršilno ploščo ni dovoljena.
  - Podpora se lahko uveljavlja za največ 40 m^3 porabljenih tekočih organskih gnojil na ha. Ta količina gnojil se lahko proizvede na kmetijskem gospodarstvu, lahko pa jo kmetijsko gospodarstvo tudi prejme od drugega kmetijskega gospodarstva oziroma kupi.
  - Izvaja se lahko na delu ornih zemljišč.
  - Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije, razen na najožjih vodovarstvenih območjih – državni nivo.
  - Obtežba z živino ni relevantna.
- Hmeljišče:
  - Zadelava gnojevke, gnojnice in gnoja v tla takoj oziroma najpozneje 48 ur po aplikaciji v hmeljišče. Zadelava v tla poteka s kultiviranjem oziroma zaoravanjem ali obsipavanjem hmelja.
  - Tekoča organska gnojila se nanašajo z napravo za direkten vnos, napravo za nanos na površino tal v hmeljišču ali z uporabo posebej prilagojenih razpršilcev za nanašanje tekočih organskih gnojil (uporaba prilagojenih plošč za hmeljišča). Uporaba opreme z razpršilno ploščo ni dovoljena.
  - Podpora se lahko uveljavlja za največ 40 m^3 porabljenih tekočih organskih gnojil na ha. Ta količina gnojil se lahko proizvede na kmetijskem gospodarstvu, lahko pa jo kmetijsko gospodarstvo tudi prejme od drugega kmetijskega gospodarstva oziroma kupi.
  - Izvaja se lahko na delu površin hmeljišča.
  - Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
  - Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- zmanjšanje izpustov amonijaka in posledično zmanjšanje evtrofikacije naravnega okolja;
- učinkovitejše kroženje dušika in posledično tudi zmanjšanje izpustov didušikovega oksida (toplogredni plin);
- zmanjševanje obremenjevanja okolja s smradom.

Zajema naslednja področja ukrepanja za podnebje, okolje, dobrobit živali in boja zoper protimikrobno odpornost:
- blaženje podnebnih sprememb, vključno z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov iz kmetijskih praks ter vzdrževanjem obstoječih skladišč ogljika in povečanjem sekvestracije ogljika

– preprečevanje degradacije tal, obnova tal, izboljšanje rodovitnosti tal in upravljanja hranil in živih organizmov v tleh;

Naknadni posevki in podsevki

Namen:
- Zaščita tal pred erozijo, preprečevanje izpiranja hranil in ostankov fitofarmacevtskih sredstev v poletnem in jesenskem času, povečevanje vsebnosti organske snovi v tleh, izboljšanje rodovitnosti tal.

Zahteve za izvajanje:
- Naknadni posevki morajo biti prisotni na ornih površinah vsaj osem tednov v obdobju po glavni kmetijski rastlini do 15. oktobra tekočega leta.
- Kot naknadni posevek se upošteva mešanica vsaj dveh neprezimnih ali prezimnih kmetijskih rastlin ali neprezimen medovit posevek.
- Podsevek je posevek kmetijske rastline različnih botaničnih družin v glavno kmetijsko rastlino.
- Krmne rastline se lahko uporabijo v proizvodne namene, če se zagotovi zeleni pokrov površine v predpisanem minimalnem obdobju prisotnosti.
- Obdelava ozelenjenih njivskih površin je mogoča po 15. oktobru tekočega leta.
- Uporaba fitofarmacevtskih sredstev ni dovoljena.
- Izvaja se na ornih površinah na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- izboljšanje stanja tal in voda;
- preprečevanje izpiranja hranil v podtalje;
- izboljšanje rodovitnosti in strukture tal;
- povečana vsebnost humusa v tleh;
- povečevanje mikrobiološke aktivnosti tal;
- zmanjšana erozija tal.

Zajema naslednja področja ukrepanja za podnebje, okolje, dobrobit živali in boja zoper protimikrobno odpornost:
– blaženje podnebnih sprememb, vključno z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov iz kmetijskih praks ter vzdrževanjem obstoječih skladišč ogljika in povečanjem sekvestracije ogljika;
– preprečevanje degradacije tal, obnova tal, izboljšanje rodovitnosti tal in upravljanja hranil in živih organizmov v tleh;
– ukrepi za trajnostno in zmanjšano uporabo pesticidov, zlasti pesticidov, ki so nevarni za zdravje ljudi ali okolje;
– varstvo ali izboljšanje kakovosti vode in zmanjšanje pritiska na vodne vire.

Ozelenitev ornih površin prek zime

Namen:
- Preprečevanje izpiranja hranil, zmanjšanje onesnaževanja podtalnice, zmanjšanje erozije in izboljšanje rodovitnosti tal.

Zahteve za izvajanje:
- Tla morajo biti pokrita s prezimno zeleno odejo od 5.decembra tekočega leta do najmanj 15. februarja naslednjega leta.
- Za ozelenitev ornih zemljišč se upošteva mešanica vsaj dveh prezimnih kmetijskih rastlin.
- Obdelava ozelenjenih njivskih površin je dovoljena po 15. februarju naslednjega leta, pri tej obdelavi uporaba herbicidov za uničenje zelene prezimne odeje ni dovoljena.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije, razen na najožjih vodovarstvenih območjih – državni nivo.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- izboljšanje stanja tal in voda;
- izboljšanje rodovitnosti in strukture tal;

- povečevanje mikrobiološke aktivnosti tal;
- preprečevanje izpiranja hranil v podtalje;
- varovanje tal pred škodljivimi vplivi vremena (zaskorjenost, izguba vlage, erozija);
- zmanjševanje zapleveljenosti.

Zajema naslednja področja ukrepanja za podnebje, okolje, dobrobit živali in boja zoper protimikrobno odpornost:
- blaženje podnebnih sprememb, vključno z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov iz kmetijskih praks ter vzdrževanjem obstoječih skladišč ogljika in povečanjem sekvestracije ogljika
- preprečevanje degradacije tal, obnova tal, izboljšanje rodovitnosti tal in upravljanja hranil in živih organizmov v tleh;
- ukrepi za trajnostno in zmanjšano uporabo pesticidov, zlasti pesticidov, ki so nevarni za zdravje ljudi ali okolje
- varstvo ali izboljšanje kakovosti vode in zmanjšanje pritiska na vodne vire.

Konzervirajoča obdelava tal

Namen:
- Ohranjanje strukture tal, zaloge vode in hranil v tleh, povečanje mikrobiološke aktivnosti tal, zmanjševanje erozije, zmanjšanje števila delovnih operacij in s tem neposredne izgube CO_2 v ozračje, večji delež organske snovi v tleh in ohranjanje rodovitnosti tal.

Zahteve za izvajanje:
- Minimalna obdelava tal z vlečenimi pasivnimi stroji za konzervirajočo obdelavo tal oziroma gnanimi (aktivnimi) stroji ali drugo ustrezno mehanizacijo za konzervirajočo obdelavo tal, pri čemer oranje ni dovoljeno.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- ohranjanje strukture tal;
- ohranjanje hranil in zaloge vode v tleh;
- povečanje mikrobiološke aktivnosti tal;
- zmanjševanje erozije;
- zmanjšanje neposrednih izpustov CO_2 v ozračje.

Zajema naslednja področja ukrepanja za podnebje, okolje, dobrobit živali in boja zoper protimikrobno odpornost:
- blaženje podnebnih sprememb, vključno z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov iz kmetijskih praks ter vzdrževanjem obstoječih skladišč ogljika in povečanjem sekvestracije ogljika
- preprečevanje degradacije tal, obnova tal, izboljšanje rodovitnosti tal in upravljanja hranil in živih organizmov v tleh;

Zaplate golih tal za poljskega škrjanca

Namen:
- Ohranjanje poljskega škrjanca (*Alauda arvensis*).

Zahteve za izvajanje:
- Shema spodbuja puščanje zaplat golih tal na ornih zemljiščih zasajenimi s strnimi žiti, oljno ogrščico, deteljam, inkarnatko ali deteljnotravno mešanico.
- Na ornih zemljiščih je treba zagotoviti več zaplat golih (neposejanih) tal, ki morajo biti od roba ornega zemljišča oddaljene vsaj 5 m.
- Posamezna zaplata mora biti v velikosti najmanj 25 m² in širine najmanj 3 metre.
- Na ornem zemljišču velikosti do 0,5 hektarja mora biti vsaj ena zaplata golih tal velikosti 25 m2 in za vsakega nadaljnjega 0,5 hektarja ena dodatna zaplata (od 0,6 do 1,0 hektar vsaj dve zaplati, od 1,1 do 1,5 hektarja vsaj tri zaplate itd.).
- Izvaja se na območjih Goričko, Pomurska ravan, Dravsko-Ptujsko-Središko polje, Ljubljanska kotlina, Krško brežiško polje in Ljubljansko barje.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- izboljšani gnezditveni in prehranjevalni pogoji za poljskega škrjanca;
- postopno povečanje populacije poljskega škrjanca zaradi večjega števila legel letno in večjega preživetja mladičev.

Zajema naslednja področja ukrepanja za podnebje, okolje, dobrobit živali in boja zoper protimikrobno odpornost:
- varstvo biotske raznovrstnosti, ohranjanje ali obnavljanje habitatov ali vrst, vključno z ohranjanjem in ustvarjanjem krajinskih značilnosti ali neproizvodnih površin;
- prilagajanje podnebnim spremembam, vključno z ukrepi za povečanje odpornosti sistemov proizvodnje hrane ter raznovrstnosti živali in rastlin za večjo odpornost na bolezni in podnebne spremembe.

Varstvo gnezd pribe

Namen:
- Ohranjanje pribe (*Vanellus vanellus*) z uspešno gnezditvijo na njivah.

Zahteve za izvajanje:
- Usposobljeni ornitolog na osnovi spremljanja vedenja odraslih prib določi lokacijo gnezda.
- Na označenem delu njive niso dovoljena nobena dela s traktorjem ali drugo mehanizacijo, ki bi lahko poškodovala gnezdo do datuma, ki ga določi ornitolog, in ki praviloma ni kasnejši od 25. maja tekočega leta.
- V okolici gnezda lahko poteka normalna obdelava.
- Po določenem datumu je dovoljena normalna obdelava celotne njive.
- Izvaja se le na določenih območjih Dravsko-Ptujsko-Središkega polja in Ljubljanskega barja.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Podpora na enoto se predvidi v obliki letnega plačila na gnezdo, vendar ker je v skladu z sedmim odstavkom 31. člena uredbe EU (2021/2115) o strateških načrtih plačilo lahko vezano le na upravičen hektar se podpora na gnezdo izenači s plačilom na upravičen hektar, kar pomeni,da je eno gnezdo vredno plačila za en hektar ne glede na velikost njive, kjer se gnezdo nahaja.

Učinki:
- omogočanje uspešne gnezditve pribe;
- povečanje gnezditvenega uspeha vrste in s tem postopno povečanje gnezditvene populacije pribe.

Zajema naslednja področja ukrepanja za podnebje, okolje, dobrobit živali in boja zoper protimikrobno odpornost:
- varstvo biotske raznovrstnosti, ohranjanje ali obnavljanje habitatov ali vrst, vključno z ohranjanjem in ustvarjanjem krajinskih značilnosti ali neproizvodnih površin;
- prilagajanje podnebnim spremembam, vključno z ukrepi za povečanje odpornosti sistemov proizvodnje hrane ter raznovrstnosti živali in rastlin za večjo odpornost na bolezni in podnebne spremembe;

Uporaba le organskih gnojil za zagotavljanje dušika v trajnih nasadih

Namen:
- Zmanjšanje količin dušika, s tem pa preprečevanje dodatnega izpiranje dušika v podzemna voda.

Zahteve za izvajanje:
- V trajnih nasadih se za gnojenje z dušikom lahko uporabljajo samo organska gnojila.
- Kot izpolnjevanje zahteve se šteje tudi popolna opustitev gnojenja.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- izboljšana kakovost podtalne vode;
- Manj ostankov kemičnih sredstev v tleh;
- izboljšana kakovost pridelkov in zagotavljanje potencialnega zdravja potrošnikov.

Zajema naslednja področja ukrepanja za podnebje, okolje, dobrobit živali in boja zoper protimikrobno odpornost:
- ukrepi za trajnostno in zmanjšano uporabo pesticidov, zlasti pesticidov, ki so nevarni za zdravje ljudi ali okolje;

- preprečevanje degradacije tal, obnova tal, izboljšanje rodovitnosti tal in upravljanja hranil in živih organizmov v tleh;
- varstvo ali izboljšanje kakovosti vode in zmanjšanje pritiska na vodne vire.

Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih

Namen:
- Ohranjanje življenjskega prostora za koristne organizme in izboljšanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih.

Zahteve za izvajanje:
- V trajnih nasadih se:
  - zagotovi življenjski prostor za koristne organizme. Pri tem mora biti zagotovljen 1 življenjski prostor pri skupni površini trajnega nasada do 1 ha, 3 življenjske prostore pri skupni površini trajnega nasada od 1 do 5 ha in vsaj 4 življenjske prostore pri skupni površini trajnega nasada nad 5 ha. Predlagani življenjski prostori: skalnjak, hoteli za koristne organizme, drogovi za ujede, netopirnice, gnezdilnice za ptice, itd.; ali
  - izvaja košnjo ali mulčenje zelenega medvrstnega pasa, kamor se štejejo tudi brežine teras. Medvrstni pas nasadov se sme istočasno mulčiti oziroma kositi samo v vsakem drugem medvrstnem prostoru, medtem ko se preostale medvrstne prostore pusti nepokošene ali nepomulčene vse do takrat, ko večina ruše v prvotno zmulčenih ali pokošenih medvrstnih prostorih doseže vsaj polovico višine končne rasti cvetenje. Najkrajši možen čas med dvema mulčenjema ali košnjama mora biti vsaj tri tedne. 14 dni pred obiranjem nasada se lahko istočasno mulči ali kosi vse medvrstne prostor ali
  - vzpostavijo cvetoči pas ali privabilne posevke v neposredni bližini trajnih nasadov, ali
  - vzpostavitev varovalnih pasovih oz. mejic na robovih trajnih nasadov za preprečevanje erozije tal in zanosa FFS (vodna in vetrna erozija).
- Izvaja se lahko na delu površin:
  - intenzivnih sadovnjakov, vinogradov in oljčnikov;
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- večja biotska raznovrstnost v trajnih nasadih;
- povečanje populacij koristnih žuželk, naravnih sovražnikov škodljivih organizmov, čebel in drugih opraševalcev ter koristnih talnih organizmov.

Zajema naslednja področja ukrepanja za podnebje, okolje, dobrobit živali in boja zoper protimikrobno odpornost:
- ukrepi za trajnostno in zmanjšano uporabo pesticidov, zlasti pesticidov, ki so nevarni za zdravje ljudi ali okolje;
- varstvo biotske raznovrstnosti, ohranjanje ali obnavljanje habitatov ali vrst, vključno z ohranjanjem in ustvarjanjem krajinskih značilnosti ali neproizvodnih površin.

Kompostiranje hmeljevine

Namen:
- Preprečevanje nekontroliranega gnitja in samovžiga hmeljevine ter sklenitev krogotoka hranil s pridobivanjem kvalitetne organske mase in njenim vračanjem na kmetijska zemljišča.

Zahteve za izvajanje:
- Po obiranju hmelja se s hmeljevino naredi kompostni kup, ki se ne sme nahajati na hmeljišču.
- Kompostiranje na kupu traja najmanj do 1. marca naslednjega leta.
- Izvaja se na delu površin hmeljišča, s katerega se pobere hmeljevino.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- pridobivanje kvalitetne organske mase in njeno vračanje na kmetijska zemljišča;
- preprečevanje širjenja škodljivih organizmov;
- zmanjšano izpiranje lahko topnih organskih kislin in hranil.

Zajema naslednja področja ukrepanja za podnebje, okolje, dobrobit živali in boja zoper protimikrobno odpornost:

- preprečevanje degradacije tal, obnova tal, izboljšanje rodovitnosti tal in upravljanja hranil in živih organizmov v tleh;
- ukrepi za trajnostno in zmanjšano uporabo pesticidov, zlasti pesticidov, ki so nevarni za zdravje ljudi ali okolje.

5.8.6 Identifikacija pomembnih osnovnih elementov (pomembni DKOP, seznam predpisanih zahtev ravnanja in druge obvezne zahteve, vzpostavljene z nacionalno zakonodajo), kjer potrebno, opis specifičnih pomembnih obveznosti pod seznamom predpisanih zahtev ravnanja in obrazložitev, kako obveznosti presegajo obvezne zahteve.

SOPO	Pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in pesticidov	Druge ustrezne nacionalne /regionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse	Obrazložitev nadstandarda
Ekstenzivno travinje -	PZR1: preprečevanje onesnaževanja s fosforjemPZR2: Varstvo voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov. PZR 7 (uporaba registriranih sredstev ffs) in PZR 8 (pravilna uporaba FFS)	Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. Minimalne zahteve za uporabo	Druge nacionalne zahteve niso predpisane.	Kot merilo za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov , ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev , velja košnja kmetijskih površin vsaj enkrat letno do 15.10 tekočega leta.	Pri običajni kmetijski praksi obtežba ni relevantna. Prav tako pri običajni kmetijski praksi kmetje v želji po čim kakovostnejši krmi travnike gnojijo z mineralnimi in organskimi gnojili.	Ohranjanje ekstenzivnega travinje prispeva k blažitvi podnebnih ciljem. Zlasti ponor ogljika in zmanjševanju emisij toplogrednih plinov. Upravičenec se mora v shemo vključiti z vsem travinjem na kmetijskem gospodarstvu.

		fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti				
Tradicionalna raba travinja -	PZR1: preprečevanje onesnaževanja s fosforjem PZR2: Varstvo voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov. PZR3: Travniške površine v območju natura 2000 – ptice so vzdrževane vsaj enkrat letno, najpozneje do 15.10 tekočega leta. PZR4: ohranjanje naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst: travniške površine v območju Natura 2000 – habitati so vzdrževane vsaj enkrat letno, najpozneje do 15. oktobra tekočega leta. Z pogojenostjo prepoved gnojil ali fitofarmacevtskih sredstev ni predpisana	Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh	Druge nacionalne zahteve niso predpisane.	Kot merilo za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, velja košnja kmetijskih površin vsaj enkrat letno do 15.10 tekočega leta.	Travniki se vse bolj intenzivirajo z dognojevanjem, dosejavanjem in povečanjem števila košenj. Vrstno bogati travniki, ki so bili še pred desetletjem košeni največ dvakrat letno, tako postopoma postajajo štiri ali več košni. V Sloveniji se v zadnjih desetletjih zmanjšujejo, kar je tudi posledica intenzifikacije, saj se število košenj povečuje, glede na običajno število košenj. Povečuje se tudi površina travnikov s štiri ali večkratno rabo. Prav tako pri običajni kmetijski praksi kmetje v želji po čim	Z zmanjšanjem števila košenj glede na običajno prakso na kmetiji se bo zmanjšalo izčrpavanje tal in s tem povezana potreba po večjem dognojevanju, kar bo ugodno vplivalo na zmanjšanje uporabe mineralnih gnojil. Zmanjšanje števila košenj bo ugodno vplivalo na pestrost flore in faune na travinju, saj so predvsem številne zeli in cvetoče rastline na travinju občutljive na višje število košenj

		sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti			kakovostnej ši krmi travnike gnojijo z mineralnimi gnojili.	
Stabilizatorji dušika v gnojevki in uporaba dodatkov	PZR2: Varstvo voda pred onesnaževanje m z nitrati iz kmetijskih virov.	Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstv u, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralneg a gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtski h sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v	Druge nacionalne zahteve niso predpisane.	NI relevantn o.	Pri običajni kmetijski praksi se stabilizatorji dušika za zaviranje procesa nitrifikacije v tleh ne uporabljajo. Prav tako se pri običajni kmetijski praksi ne uporabljajo dodatki za zmanjšanje emisij amonijaka.	Z uporabo stabilizatorje dušika in dodatkov za zmanjšanje emisij amonijaka se bo povečala učinkovitost kroženja hranil na ravni kmetijskih gospodarstev. Dodatki za zmanjšanje emisij amonijaka v prehrani in na nastilj se izkažejo tudi pri izboljšanju zraka v hlevih in tako ugodno vplivajo tudi na dobrobit živali. Uporaba zadevnih dodatkov nedvomno zmanjšuje izpiranje dušika v podtalnico in površinske vode. Prav tako dodatki vplivajo na zmanjšanje potreb po gnojenju z mineralnim dušikom

		okviru Pravil o pogojenosti				
Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak	PZR2: Varstvo voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev	Druge nacionalne zahteve niso predpisane.	NI relevantno.	Pri običajni kmetijski praksi se pri gnojenju uporabljajo cisterne z razpršilno ploščo ali razpršilnim topom, s čimer se nanaša gnojila na površino tal, inkorporacija v tla pa ni del običajne prakse.	Gnojenje v pasovih, vbrizgavanje gnojevke in gnojnice v tla močno vliva na zmanjšanje izpustov amonijaka in posledično zmanjšanje evtrofikacije naravnega okolja. učinkovitejše kroženje dušika in posledično tudi zmanjšanje izpustov didušikovega oksida. Zmanjša pa se tudi obremenjevanja okolja s smradom

		v okviru Pravil o pogojenosti.				
Naknadni posevki in podsevki	PZR1: preprečevanje onesnaževanja s fosforjemPZR2: Varstvo voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov. PZR 7 (uporaba registriranih sredstev ffs) in PZR 8 (pravilna uporaba FFS)	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljaj	Druge nacionalne zahteve niso predpisane.	Ni relevantno	Prisotnost naknadnih posevkov podsevkov se sicer povečuje, vendar še niso običajna praksa. Po spravilu glavnega posevka na zemljiščih ostaja površina do naslednje setve neobdelana in s tem izpostavljena kvarnim vremenskim vplivom (povečano izhlapevanje vlage) ter širjenju plevelov.	Nadstandard je zlasti mešanica dveh posevkov . Posevki in dosevki imajo večstranski pomen pri obdelovanju njiv. Pokritost tal z rastlinsko odejo preprečuje, negativne vplive dežja, sonca in vetra na strukturo tal, zmanjšuje izpiranje hranil ter zavirajo razvoj in širjenje plevela. Zmanjša se tudi izpiraje hranil v podtalnico. Pozitiven pa je tudi vpliv na povečanje organske snovi v tleh. V primeru namakanih njiv pa se zmanjša tudi izhlapevanje vode in izsuševanje tal in zniža potreba po vodi za namakanje

		o standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.				
Ozelenitev ornih površin preko zime	PZR1: preprečevanje onesnaževanja s fosforjemPZR2: Varstvo voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov. PZR 7 (uporaba registriranih sredstev ffs) in PZR 8 (pravilna uporaba FFS)	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve	Druge nacionalne zahteve niso predpisane.	Ni relevantno.	Zaradi uveljavitve monokulturne pridelave se opušča setev prezimnih poljščin, zato ozelenitev njivskih površin ni običajna kmetijska praksa.	Ozelenitev prek zime večstranski pomen pri obdelovanju njiv. Pokritost tal z rastlinsko odejo preprečuje, negativne vplive dežja, sonca in vetra na strukturo tal, zmanjšuje izpiranje hranil ter zavirajo razvoj in širjenje plevela. Zmanjša se tudi izpiraje hranil v podtalnico. Pozitiven pa je tudi vpliv na povečanje organske snovi v tleh. V primeru namakanih njiv pa se zmanjša tudi izhlapevanje vode in izsuševanje tal in zniža potreba po vodi za namakanje

		glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.				
Konzervirajoča obdelava tal	GAEC 5: Minimalno upravljanje zemljišč, ki odraža specifične pogoje za omejitev erozije na zemljiščih. Na kmetijskih površinah ni očitnih sledi zaradi neprimerne uporabe mehanizacije.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih	Niso predpisane.	Ni relevantno.	Pri običajni kmetijski praksi se tla obdeluje z oranjem, globinskim rahljanjem vzdrževanjem drenaže, branjanjem. ipd…	Z zmanjšanjem posegov v tla se ohranjanja struktura tal. Poveča se tudi ohranjanje hranil in zaloge vode v tleh; Zaradi zmanjšanja mešanja talnih horizontov se poveča mikrobiološka aktivnosti tal; Zmanjševanje pa se tudi erozije povezana s površinskim odtokom vode in vplivi močnega vetra.. Zniža pa se tudi število obhodov kmetijske mehanizacije , kar zmanjšanje neposredne

		sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.				izpustov CO_2 v ozračje
Zaplate golih tal za poljskega škrjanca	Ni predpisano.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo.	Niso predpisane.	NI relevantno.	Pri običajni kmetijski praksi se ukrep ne izvaja/uporablja.	Z izvajanjem ukrepa se bodo izboljšani gnezditveni in prehranjevalni pogoji za poljskega škrjanca; Pričakuje se lahko postopno povečanje populacije poljskega škrjanca zaradi večjega števila legel letno in večjega preživetja mladičev.

		– Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.				
Varstvo gnezd pribe	Ni predpisano.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o	Ni predpisano.	Ni relevantno.	Pri običajni kmetijski praksi se ukrep ne izvaja.	Ukrep je namenjen omogočanju uspešne gnezditve pribe; Ukrep naj bi prispeval k povečanju gnezditvenega uspeha vrste in s tem postopno povečanje populacije pribe.

		površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.				
Uporaba organskih gnojil za zagotavljanje dušika v trajnih nasadih	PZR2: Varstvo voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov	Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralneg	Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS: št.43/14): V skladu s 4.členom se za optimalno rast pridelka poskrbi z uravnoteženim gnojenjem z organskimi in mineralnimi gnojili v skladu s potrebami rastlin ter namakalnimi tehnikami, kjer je to mogoče.	NI relevantno.	Pri običajni kmetijski praksi se uporabljajo mineralna in organska gnojila.	Izvajane ukrepa bo imelo pozitiven vpliv na zmanjšanje izpiranja mineralnih gnojil. Izboljšala pa se bo tudi pestrost podrasti, saj predvsem gnojenje z mineralnim dušikom negativno vpliva na rast določenih rastlin.

		a gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti				
Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih	– PZR 3: o ohranjanju prosto živečih ptic – PZR 4: o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst	Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini,	Ni predpisano	NI relevantno	Pri običajni obdelavi trajnih nasadov se prakse zajete v tem ukrepu ne izvajajo	Z ukrepom se bo zagotovila večja biotska raznovrstnost v trajnih nasadih; Z izvajanjem ukrepov se bodo povečale populacije koristnih žuželk, naravnih sovražnikov škodljivih organizmov, čebel in drugih opraševalcev ter koristnih talnih organizmov;

		kjer se ta gnojila uporabljajo. Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti				
Kompostiranje hmeljevine	Z pogojenostjo kompostiranje rastlinskih odpadkov po obiranju hmelja ni predpisano	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo.	Uredba o predelavi biološko razgradljivih odpadkov in uporabi komposta ali digestata (Uradni list RS št:99/13): Kompostirati je dovoljeno le biološko razgradljive dopadke za katere je tako označeno in ustrezajo podrobnejšemu opisu biološko razgradljivih odpadkov iz Priloge 1 te uredbe (rastlinski odpadki iz kmetijstva)	NI relevantno	Po obiranju hmelja kompostiranje ni običajna praksa. V večini primerov se hmeljevina odlaga na različnih vrstah deponij in tudi kar v samih hmeljiščih, kar predstavlja potencialni vir za prenašanje škodljivih organizmov.	Ukrep bo zagotovil pridobivanje kvalitetne organske mase in njeno vračanje na kmetijska zemljišča; Zmanjšalo se bo širjenje škodljivih organizmov; Zmanjšalo izpiranje lahko topnih organskih kislin in hranil. Dvig organske mase v tleh pa bo imel tudi pozitiven vpliv na zadrževanje vode v tleh in s tem povezano znižanje potreb po vodi za namakanje (večina hmeljišč v Sloveniji se namaka)

		Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti				

Pravila o pogojenosti:

Podnebne spremembe (blažitev in prilagajanje nanje)
- DKOP 1: Ohranjanje trajnega travinja na podlagi deleža trajnega travinja v primerjavi s celotno površino kmetijskih zemljišč. Izhodiščno leto je 2018.
- DKOP 2: Zaščita mokrišč in šotišč.
- DKOP 3: Prepoved sežiganja ornih strnišč, razen zaradi zdravstvenega varstva rastlin.

Voda
- PZR 1: Direktiva 2000/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike: člena 11(3)(e) in 11(3)(h) glede obveznih zahtev za nadzorovanje razpršenih virov onesnaževanja s fosfati,
- PZR 2: Direktiva Sveta 91/676/EGS z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov (UL L 375, 31. 12. 1991, str. 1): člena 4 in 5,
- DKOP 4: Vzpostavitev varovalnih pasov vzdolž vodnih tokov,

Tla (varstvo in kakovost)
- DKOP 5: Upravljanje obdelave za zmanjšanje tveganja degradacije tal in erozije, vključno z upoštevanjem naklona.
- DKOP 6: Minimalna pokritost tal (brez golih tal) v najbolj občutljivih obdobjih.
- DKOP 7: Vrstenje posevkov na ornih površinah, razen posevkov, ki se gojijo pod vodo.

Biotska raznovrstnost in krajina (varstvo in kakovost)
- PZR 3: Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26. 1. 2010, str. 7): člen 3(1), člen 3(2)(b), člen 4(1), (2) in (4).
- PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22. 7. 1992, str. 7): člen 6(1) in (2).DKOP 8:
  - Minimalni delež kmetijske površine, namenjen za neproizvodne značilnosti ali območja.
  - Ohranjanje krajinskih značilnosti.
  - Prepoved rezanja žive meje in sekanja dreves v času razmnoževanja in vzreje mladičev pri pticah.
  - Možni tudi ukrepi za preprečevanje vnašanja invazivnih rastlinskih vrst.
- DKOP 9: Prepoved preusmeritve ali oranja trajnega travinja, določenega kot okoljsko občutljivo trajno travinje na območjih Natura 2000.

Fitofarmacevtska sredstva
- PZR 7: Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 1): prvi in drugi stavek člena 55.
- PZR 8: Direktiva 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 71): člen 5(2) in člen 8(1) do (5); člen 12 glede omejitev rabe pesticidov na zaščitenih območjih, opredeljenih na podlagi okvirne direktive o vodah in zakonodaje v zvezi z omrežjem Natura 2000; člen 13(1) in (3) o ravnanju s pesticidi, njihovem skladiščenju in odstranitvi ostankov.

Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev:

- Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo.
- Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.

Podintervencija	Podnebne spremembe (blažitev in prilagajanje nanje)			Voda			Tla			Biotska raznovrstnost in krajina				Fitofarmacevtska sredstva	
	DKO P 1	DKO P 2	DKO P 3	PZ R 1	PZ R 2	DKO P 4	DKO P 5	DKO P 6	DKO P 7	PZ R 3	PZ R 4	DKO P 8	DKO P 9	PZR 7	PZR 8
Ekstenzivno travinje				✓	✓									✓	✓
Tradicionalna raba travinja				✓	✓					✓	✓			✓	✓
Stabilizatorji dušika v gnojevki in uporaba dodatkov					✓										
Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak					✓										
Pestrost posevkov kmetijskih rastlin									✓						
Naknadni posevki in podsevki				✓	✓			✓						✓	✓
Ozelenitev njivskih površin preko zime				✓	✓			✓						✓	✓
Konzervirajoča obdelava tal							✓								
Zaplate golih tal na njivskih površinah za poljskega škrjanca										✓	✓				
Varstvo gnezd pribe										✓	✓				
Uporaba le organskih gnojil za zagotavljanje dušika v trajnih nasadih					✓										
Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih										✓	✓				
Kompostiranje hmeljevine															

5.8.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora je letna in se izračuna kot za nadomestilo vseh ali dela nastalih dodatnih stroškov in izpada dohodka zaradi prevzetih obveznosti, ki se izračunajo v skladu s členom 82 in upoštevajoč ciljne vrednosti za sheme za podnebje in okolje (v skladu z točko b sedmega odstavka 31.člena Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih). Ta plačila lahko krijejo tudi stroške poslovanja.

Shemi zaplate golih tal za poljskega škrjanca in varstvo gnezd pribe pa se izračunata kot dodatno plačilo k dohodkovni podpori za trajnostnost (v skladu z točko a sedmega odstavka 31.člena Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih).

5.8.8 Skladnost z STO

Shema se izvaja v skladu s točko 5 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNENP8
Proračunska oznaka zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za shemo za podnebje in okolje
Obrazložitev in utemeljitev (vključno s fleksibilnostjo)	Metodologijo izdelave modelnih izračunov za določitev višine podpor za shemo SOPO je izdelala neodvisna institucija. Podpore za sheme SOPO se nanašajo samo na tiste obveznosti, ki presegajo obvezne standarde Pravil o pogojenosti, druga ustrezna merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Predlog podpor je pripravljen na podlagi modelnega izračuna za zahteve shem SOPO. Podlaga za izračun podpor je razlika, ki nastane v finančnem rezultatu med običajno kmetijsko prakso in izvajanjem zahtev shem SOPO. Podpore se dodelijo letno v obliki letnega plačila za vse upravičene hektarje, ki so zajeti v obveznostih. Plačila se pri vseh shemah odobrijo kot nadomestilo vseh ali dela nastalih dodatnih stroškov in izpada dohodka zaradi prevzetih obveznosti (ta plačila lahko krijejo tudi stroške poslovanja.) Razen pri shemi Gole zaplate tal za poljskega škrjanca in Varstvo pribe, kjer plačilo dopolnjuje dohodkovno podpor za trajnostnost. Z namenom preprečitve dvojnih plačil z II. stebrom so bile proučene kmetijske prakse shem za podnebje in okolje ter obveznosti intervencije KOPOP.
Vrsta zneska na enoto	○ **enotna** ○ povprečna
Območje izvajanja	
Kazalnik rezultata	R.12 Prilagajanje podnebnim spremembam: delež kmetijskih zemljišč (KZU) v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam R.14PS Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij, ali ohranitev ali povečanje skladiščenja ogljika (vključno s trajnim travinjem, trajnimi nasadi s trajno travno rušo, kmetijskimi zemljišči ter mokrišči in šotišči) R.19PS Izboljšanje in zaščita tal: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo in so koristne za upravljanje tal, za izboljšanje kakovosti tal in živih organizmov v tleh (kot so zmanjšanje obdelave tal, pokritost tal s kmetijskimi rastlinami, kolobarjenje, vključno s stročnicami) R.20PS Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij amoniaka R.21PS Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za kakovost vodnih teles R.22PS Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za boljše upravljanje hranil R.31PS Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti, vključno v kmetijskimi praksami z visoko naravno vrednostjo R.34PS Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za upravljanje krajinskih značilnosti, vključno z živimi mejami in drevesi R.24PS Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo posebne obveznosti, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov, kot je uhajanje pesticidov
Prenos izdatkov iz predhodnega programskega obdobja	

5.8.9 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Koledarsko leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023-2027**		
	Finančno leto	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total 2024-2028**		
Shema za podnebje in okolje (t.i. ekoshema)	**1 Ekstenzivno travinje**								
	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	30	30	30	30	0			
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	20	20	20	20	20			
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	50	50	50	50	50			
	Načrtovan učinek #1	90.000	90.000	90.000	90.000	90.000	90.000		
	Načrtovan učinek #1 * Načrtovan znesek na enoto #1	2.700.000	2.700.000	2.700.000	2.700.000	2.700.000	13.500.000		
	2 **Tradicionalna raba travinja**								
	Načrtovan znesek na enoto #2 (Skupni javni izdatki v EUR)	30	30	30	30	30			
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #2 (EUR)	20	20	20	20	20			
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #2 (EUR)	50	50	50	50	50			
	Načrtovan učinek #2	65.000	65.000	65.000	65.000	65.000	65.000		
	Načrtovan učinek #2 * Načrtovan znesek na enoto #2	1.950.000	1.950.000	1.950.000	1.950.000	1.950.000	9.750.000		
	3. Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak								
	Načrtovan znesek na enoto #3 (Skupni javni izdatki v EUR)	96	96	96	96	96			
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #3 (EUR)	64	64	64	64	64			

	Koledarsko leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023-2027**		
	Finančno leto	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total 2024-2028**		
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #3 (EUR)	160	160	160	160	160			
	Načrtovan učinek #3	55.000	55.000	55.000	55.000	55.000	55.000		
	Načrtovan učinek #3 * Načrtovan znesek na enoto #3	5.280.000	5.280.000	5.280.000	5.280.000	5.280.000	26.400.000		
	4. Stabilizatorji dušika v gnojevki in uporaba dodatkov								
	Načrtovan znesek na enoto #4 (Skupni javni izdatki v EUR)	30	30	30	30	30			
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #4 (EUR)	20	20	20	20	20			
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #4 (EUR)	50	50	50	50	50			
	Načrtovan učinek #4	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000		
	Načrtovan učinek #4 * Načrtovan znesek na enoto #4	1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000	6.000.000		
	5. Naknadni posevki in dosevki								
	Načrtovan znesek na enoto #5 (Skupni javni izdatki v EUR)	72	72	72	72	72			
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #5 (EUR)	48	48	48	48	48			
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #5 (EUR)	120	120	120	1201	120			
	Načrtovan učinek #5	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000		
	Načrtovan učinek #5 * Načrtovan znesek na enoto #5	3.600.000	3.600.000	3.600.000	3.600.000	3.600.000	18.000.000		
	6. Ozelenitev ornih površin preko zime								
	Načrtovan znesek na enoto #6 (Skupni javni izdatki v EUR)	72	72	72	72	72			
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #6(EUR)	48	48	48	48	48			

	Koledarsko leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023-2027**		
	Finančno leto	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total 2024-2028**		
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #6 (EUR)	120	120	120	120	120			
	Načrtovan učinek #6	58.000	58.000	58.000	58.000	58.000	58.000		
	Načrtovan učinek #6 * Načrtovan znesek na enoto #6	4.176.000	4.176.000	4.176.000	4.176.000	4.176.000	20.880.000		
	7. Konzervirajoča obdelava tal								
	Načrtovan znesek na enoto #7 (Skupni javni izdatki v EUR)	24,6	24,6	24,6	24,6	24,6			
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #7 (EUR)	16.4	16,4	16,4	16,4	16,4			
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #7 (EUR)	41	41	41	41	41			
	Načrtovan učinek #7	26.640	26.640	26.640	26.640	26.640	26.640		
	Načrtovan učinek #7 * Načrtovan znesek na enoto #7	655.344	655.344	655.344	655.344	655.344	3.276.720		
	8. Zaplate golih tal za poljskega škrjanca								
	Načrtovan znesek na enoto #8 (Skupni javni izdatki v EUR)	60	60	60	60	60			
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #8 (EUR)	24	24	24	24	24			
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #8(EUR)	60	60	60	60	60			
	Načrtovan učinek #8	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000			
	Načrtovan učinek #8* Načrtovan znesek na enoto #8	480.000	480.000	480.000	480.000	480.000	2.400.000		
	9. Varstvo gnezd pribe								
	Načrtovan znesek na enoto #9 (Skupni javni izdatki v EUR)	200	200	200	200	200			
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #9 (EUR)	150	150	150	150	150			

	Koledarsko leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023-2027**		
	Finančno leto	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total 2024-2028**		
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #9 (EUR)	200	200	200	200	200			
	Načrtovan učinek #9	120	120	120	120	120			
	Načrtovan učinek #9* Načrtovan znesek na enoto #9	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000	120.000		
	10.Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih								
	Načrtovan znesek na enoto #10 (Skupni javni izdatki v EUR)	54	54	54	54	54			
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #10 (EUR)	36	36	36	36	36			
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #10 (EUR)	90	90	90	90	90			
	Načrtovan učinek #10	2. 330	2. 330	2. 330	2. 330	2. 330			
	Načrtovan učinek #10* Načrtovan znesek na enoto #10	125.820	125.820	125.820	125.820	125.820	629.100		
	11. Uporaba organskih gnojil za zagotavljanje dušika v trajni nasadih								
	Načrtovan znesek na enoto #11 (Skupni javni izdatki v EUR)	33	33	33	33	33			
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #11 (EUR)	22	22	22	22	22			
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #11 (EUR)	55	55	55	55	55			
	Načrtovan učinek #11	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000			
	Načrtovan učinek #11* Načrtovan znesek na enoto #11	165.000	165.000	165.000	165.000	165.000	825.000		
	12. Kompostiranje hmeljevine								
	Načrtovan znesek na enoto #12 (Skupni javni izdatki v EUR)	15	15	15	15	15			
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #12 (EUR)	10	10	10	10	10			

	Koledarsko leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023-2027**		
	Finančno leto	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total 2024-2028**		
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #12(EUR)	25	25	25	25	25			
	Načrtovan učinek #12	312,53	312,53	312,53	312,53	312,53			
	Načrtovan učinek #12* Načrtovan znesek na enoto #12	4687,95	4687,95	4687,95	4687,95	4687,95	23.439,75		
	SKUPAJ SREDSTVA NA LETNI RAVNI	20.360.825	20.360.825	20.360.825	20.360.825	20.360.825			
	SKUPAJ UČINEK 5 let	101.804.260					101.804.260		

5.9 5.9 Intervencija Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete

Oznaka intervencije	INP9
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete
Vrsta intervencije	Nevezana neposredna plačila: Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete
Kazalnik učinka	O.6 Število hektarjev, ki prejemajo dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.9.1 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Opis območja

Območje celotne Slovenije.

5.9.2 Povezani specifični cilji in horizontalni cilji

SC1 Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti kmetijskega sektorja po vsej Uniji za povečanje dolgoročne prehranske varnosti in kmetijske raznolikosti ter zagotavljanje gospodarske trajnosti kmetijske proizvodnje v Uniji

SC7: Privabljanje mladih v poklic kmeta in zadrževanje mladih kmetov v tem poklicu ter spodbujanje razvoja podjetij na podeželskih območjih

5.9.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P1 Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG.

P23 Učinkovita generacijska pomladitev nosilcev kmetijskih gospodarstev.

P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanja delovnih mest.

5.9.4 Kazalnik(i) rezultata

R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost
R.36^{PS} Generacijska pomladitev: število mladih kmetov, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP, vključno z razčlenitvijo po spolu

5.9.5 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Opis

Podpora olajša zagon dejavnosti, strukturno prilagoditev, poveča vitalnost kmetijskih gospodarstev mladih kmetov, poveča konkurenčnost in trajnost v najranljivejši fazi razvoja podjetniške zamisli, s čimer je spodbujena generacijska pomladitev. Vzpostavitev in razvoj novih gospodarskih dejavnosti v kmetijskem sektorju s strani mladih kmetov sta namreč finančno zahtevna. Mladi kmetje se spopadajo z ovirami pri dostopu do zemljišč, ki dosegajo visoke cene, posojil, naravnimi razmerami za kmetovanje ter medgeneracijskimi trenji. To vrstna podpora mladim kmetom po začetni vzpostavitvi zagotovi dodatno dohodkovno podporo, predstavlja finančno stimulacijo, stimulacijo razvoja podeželja, krepi sodelovanje in uvajanje novih tehnologij ter ima dodaten pomen za mlade, ki ostanejo na podeželju.

Pogoji upravičenosti do intervencije:

- Izpolnjevanje zahtev iz definicije za mladega kmeta.
- So prvič na novo ustanovili kmetijsko gospodarstvo ali so ga vzpostavili v petih letih pred prvo predložitvijo vloge. Pri tem se kot prva vzpostavitev kmetijskega gospodarstva šteje prvi vpis fizične osebe kot nosilca kmetije v Register kmetijskega gospodarstva oziroma v primeru pravnih oseb se kot dokazilo za izpolnjevanje definicije štejejo statut oziroma drugi ustanovitveni akti.

- So upravičeni do plačila v okviru osnovne dohodkovne podpore za trajnostnost in so aktivni kmetje.
- Podpora se lahko dodeli največ za obdobje 5 let in za največ 90ha na kmetijskem gospodarstvu.

Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete ima obliko letnega nevezanega plačila na upravičen hektar in je namenjena mladim kmetom, ki začenjajo s kmetijsko dejavnostjo. Dodeli se lahko največ za obdobje petih let.

5.9.6 Identifikacija pomembnih osnovnih elementov (pomembni DKOP, seznam predpisanih zahtev ravnanja in druge obvezne zahteve, vzpostavljene z nacionalno zakonodajo), kjer potrebno, opis specifičnih pomembnih obveznosti pod seznamom predpisanih zahtev ravnanja in obrazložitev, kako obveznosti presegajo obvezne zahteve.

Ni relevantno

5.9.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora je letna, enotna in se dodeli na upravičen hektar.

5.9.8 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsta intervencije

Koliko let intervencija podpira mlade kmete?	5 let
Kakšni so pogoji, ki se uporabljajo za definicijo nove vzpostavitve?	Kot prva vzpostavitev kmetijskega gospodarstva se šteje prvi vpis fizične osebe kot nosilca kmetije v Register kmetijskega gospodarstva oziroma v primeru pravnih oseb se kot dokazilo za izpolnjevanje definicije štejejo statut ali pogodba oziroma drugi ustanovitveni akti pri drugih pravnoorganizacijskih oblikah.
Kakšna je oblika podpore:	Možna samo ena izbira: **letno nevezano plačilo na upravičen hektar** oz. pavšalno plačilo
Kolikšen je znesek pomoči na hektar/pavšalni znesek?	
Ali je določeno največje število ha?	**D**/N
Če da, kakšno je največje število ha?	90 ha
Drugi komentarji glede pragov?	
Ali se izvaja kontinuiteta s predhodno shemo (Plačila za mlade kmete)?	**Da, le za upravičence, ki so v obodbju SKP do leta 2022 prejeli plačilo za mladega kmeta, vendar niso prejeli plačila za celotno obodbje petih let. Tem upravičencem se v novem obodbju izplača plačilo za preostanek tega petletnega obdobja (drugi pododstavek drugega odstavka 30.člena** Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih

5.9.9 Skladnost s STO

Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete je letno, enotno plačilo, ki je v celoti proizvodno nevezano plačilo, kar pomeni, da plačilo ne zavisi od rabe kmetijskega zemljišča v trenutnem letu oziroma ne zavisi od obsega ali vrste proizvodnje, ampak se dodeli kot enotno plačilo na ugotovljeni upravičeni hektar. Pogoj do plačila je opravljanje kmetijske dejavnosti, vendar pa ta ni omejena le na proizvodnjo ampak dopušča tudi vzdrževanje kmetijskih zemljišč. Z naštetim intervencija ustreza merilom iz točke 5 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu, saj ne vpliva na izkrivljanje kmetijskih trgov. Intervencijo se tako uvršča v »zeleno škatlo«.

5.9.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNENP9
Proračunska oznaka zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete
Vrsta zneska na enoto	○ **enotna** ○ povprečna
Vrednost za prvo leto	73,07

Ustrezna enota učinka	Hektar
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Podpora je letna, enotna in se dodeli na upravičen hektar. Za namen višine podpore na hektar se določi načrtovan znesek na enoto, ki izhaja iz potrebe po zagotovitvi stabilnega dohodka na KMG, saj je za mlade kmete dohodek v kmetijstvu neprivlačen, saj v povprečju močno zaostaja za prihodkom izven kmetijstva. Odstopanje od načrtovanega zneska je nastavljeno na 25%, ker je težko predvideti število vključenih mladih kmetov in je pričakovani učinek ocenjen na podlagi vključitve mladih do podpore YFS za koledarsko leto 2021.
Območje izvajanja	Celotna Slovenija
Kazalnik rezultata	R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost R.36^{PS} Generacijska pomladitev: število mladih kmetov, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP, vključno z razčlenitvijo po spolu

5.9.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Skupaj 2024-2028**
	Koledarsko leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Skupaj 2023-2027**
Znesek na enoto za dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete (ZNENP9)	Načrtovan znesek na enoto #1 (prispevek Unije v EUR)* * *Ocena na podlagi trenutne razporeditve neposrednih plačil ter ocene števila upravičenih hektarjev na podlagi kol. leta 2020 in se lahko še spremeni*.	73,07	73,07	73,07	73,07	73,07	
	Najnižji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	54,8	54,8	54,8	54,8	54,8	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	91,3	91,3	91,3	91,3	91,3	
	Načrtovan učinek #1	27.000,83	27.000,83	27.000,83	27.000,83	27.000,83	
	Načrtovan učinek #1 * Načrtovan znesek na enoto #1	1.972.950,65	1.972.950,65	1.972.950,65	1.972.950,65	1.972.950,65	
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**27.000,83**	**27.000,83**	**27.000,83**	**27.000,83**	**27.000,83**	
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**1.972.950,65**	**1.972.950,65**	**1.972.950,65**	**1.972.950,65**	**1.972.950,65**	**9.864.753,24**

5.10 Sektorska intervencija Prenos znanja v čebelarstvu

Oznaka intervencije	SI1
Naziv intervencije	Prenos znanja v čebelarstvu
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Čebelarski sektor
Vrsta intervencije	Storitve svetovanja, tehnična pomoč, usposabljanje, informiranje in izmenjava najboljših praks, tudi prek mreženja, za čebelarje in organizacije čebelarjev
Kazalnik učinka	O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva

5.10.1 Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi ○ Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

5.10.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji
SC10: Horizontalni cilj spodbujanja znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželskih območjih

5.10.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenosa informacij
P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

5.10.4 Kazalnik(i) rezultata

Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

5.10.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Intervencija vključuje naslednje podintervencije:

A. Usposabljanje v čebelarstvu
B. Izobraževanje s področja zdravstvenega varstva čebel
C. Vzdrževanje čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu

Usposabljanje in izobraževanje sta instrumenta, ki pomembno prispevata k širjenju informacij, dobrim praksam, sodelovanju in pridobivanju novih znanj in izkušenj ter s tem k dvigu ozaveščenosti družbe o pomenu čebel in divjih opraševalcev v prihodnosti. Kakovostno strokovno usposabljanje s področja čebelarstva in izobraževanje s področja zdravstvenega varstva čebel pripomoreta k izboljšanju zdravstvenega stanja opraševalcev in posledično bolj kakovostnejšim čebeljim pridelkom. Usposabljanje in izobraževanje je odlična priložnost za izpopolnjevanje na področju čebelarstva in z njim povezanih ved in je hkrati dolgoročni prispevek k trajnostnemu razvoju kmetijstva.

Podpora je namenjena usposabljanju o tehnološkem razvoju čebelarstva, prepoznavanju bolezenskih znakov varoze, izvedbi strokovnih posvetov, tečajev, seminarjev, predavanj, delavnic, video predstavitvam, prenosu znanja čebelar-čebelarju in razvoju video vsebin za učenje. Z intervencijo bodo predstavljene teme, ki so potrebne za doseganje zadostne usposobljenosti čebelarjev, zlasti čebelarjev začetnikov ter ohranjanje in dopolnjevanje usposobljenosti o čebelarstvu.

V okviru podintervencije Usposabljanje v čebelarstvu se bodo izvajale tudi aktivnosti, ki bodo namenjene predavateljem za krepitev pedagoško-andragoških kompetenc kot tudi nadgradnji znanja s prenosom najnovejših spoznanj dobre čebelarske prakse in znanosti v prakso ter kurikularno-izvedbena usklajevanja med predavatelji.

Izvajale se bodo izmenjave med različnimi inštitucijami in gostovanja strokovnjakov iz različnih področij v Sloveniji. Prenos znanja bi potekal tudi z gostitvijo tujih predavateljev in z izvedbo strokovnih ekskurzij z obiski dobrih čebelarskih praks v tujini. S podintervencijo Usposabljanje v čebelarstvu, se želi izboljšati znanje čebelarjev z zagotavljanjem kakovostnega, učinkovitega, strokovnega usposabljanja o čebelarstvu, z vključevanjem najnovejših spoznanj znanosti in primerov dobrih praks iz Slovenije in tujine. Podpora bo namenjena tudi nakupu didaktičnih pripomočkov.

S podintervencijo Izobraževanje s področja zdravstvenega varstva čebel, se bodo čebelarjem zagotavljala izobraževanja s področja zdravstvenega varstva čebel s poudarkom na praktičnih delavnicah glede ugotavljanja napadenosti čebeljih družin z varojami in pravilne uporabe zdravil ter poudarkom na izobraževanju za čebelarje začetnike. S podintervencijo Izobraževanje čebelarjev, se želi izboljšati znanje čebelarjev s področja zdravstvenega varstva čebel in s tem ohranjanje čebeljih družin ter posledično izboljšati ekonomičnost sektorja. S podintervencijo Vzdrževanje čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu se bo vzdrževalo čebelnjake za prenos znanja v čebelarstvu, ki so bili vzpostavljeni v okviru izvajanja Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2020-2022.

Z intervencijo se bo prispevalo k razvoju čebelarstva, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarjev.

5.10.6 Pogoji upravičenosti

Pogoji upravičenosti po posameznih podintervencijah

A. Usposabljanje v čebelarstvu

Izbor izvajalca usposabljanja v čebelarstvu bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

- izvajalec usposabljanj je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja usposabljanj v čebelarstvu ter delovne oziroma strokovne izkušnje na vsebinskem področju programa usposabljanj;
- program usposabljanj vključuje teoretični in praktični del.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila. Končni upravičenci so čebelarji.

Upravičeni stroški izvedbe usposabljanj v čebelarstvu, so stroški dela in materialni stroški. Ti stroški so zlasti: gradivo potrebno za usposabljanje, fotokopije, didaktični pripomočki, video posnetki, honorarji, prevozni stroški gostujočih predavateljev iz tujine, prevozni stroški, stroški izvedb strokovnih ekskurzij, stroški dela za kader, ki izvaja administrativno-tehnične naloge itd.

B. Izobraževanje s področja zdravstvenega varstva čebel

Izbor izvajalca izobraževanj s področja zdravstvenega varstva čebel bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

- izvajalec izobraževanj je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja izobraževanj o zdravstvenem varstvu čebel ter delovne oziroma strokovne izkušnje na vsebinskem področju programa izobraževanja;
- program izobraževanj vključuje teoretični in praktični del.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila. Končni upravičenci so čebelarji.

Upravičeni stroški izvedbe izobraževanj s področja zdravstvenega varstva čebel, so stroški dela in materialni stroški. Ti stroški so zlasti: gradivo potrebno za namene izobraževanj, fotokopije, didaktični pripomočki, video posnetki itd.

C. Vzdrževanje čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu

Za podintervencijo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi javni razpis.

Pogoj za upravičenca je, da poseduje čebelnjak namenjen prenosu znanja, ki je bil financiran v okviru izvajanja Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2020-2022 Upravičenci bodo vlagatelji, ki so vzpostavili čebelnjake za prenos znanja v čebelarstvu v okviru izvajanja Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2020-2022.

Upravičeni stroški so stroški potrošnega materiala v zvezi z vzdrževanjem čebelnjakov, pripadajoče opreme in čebeljih družin ter prevozni stroški, ki bodo nastali v zvezi s pregledom in vzdrževanjem čebeljih družin. Čebelnjaki za prenos znanja v čebelarstvu in v njem naseljene čebelje družine so namenjeni čebelarjem in zainteresirani javnosti z namenom praktičnega pridobivanja znanja v obliki seminarjev, delavnic, ipd.

5.10.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Pri vseh treh podintervencijah bo podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu. Stopnja podpore znaša 100 % upravičenih stroškov, pri čemer 50 % zneska financiranja predstavljajo sredstva EU in 50 % sredstva Republike Slovenije.

5.10.8 Dodatne informacije, specifične za vrsto intervencije

Ni dodatnih informacij.

5.10.9 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu z odstavkom 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

Intervencija vključuje storitve usposabljanja v čebelarstvu in storitve izobraževanj s področja zdravstvenega varstva čebel ter potrebna vzdrževalna dela za čebelnjake, namenjene prenosu znanja v čebelarstvu.

5.10.9.1 Razpored EU STO o oljnicah (Izvajanje memoranduma o soglasju o oljnicah - Blair House)

Ni relevantno.

5.10.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI1.1
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za usposabljanje v čebelarstvu
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	43.445,35
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih.
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI1.2
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za izobraževanje s področja zdravstvenega varstva čebel
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	14.644,50
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih.

Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI1.3
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za vzdrževanje čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	10.954,80
Ustrezna enota učinka	Projekt (upravičenec)
Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih. V programskih letih 2021 in 2022 je oz. bo postavljenih skupno 14 čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu, katere je potrebno vsako leto vzdrževati in za katere je izračunan znesek na enoto iz skupnega letnega zneska podintervencije.
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

5.10.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Skupaj 2023-2027**
Znesek na enoto za usposabljanje v čebelarstvu (ZNESI1.1)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	43.445,35	43.841,40	42.706,65	47.000,00	47.000,00	
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	5
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	43.445,35	43.841,40	42.706,65	47.000,00	47.000,00	223.993,40
Znesek na enoto za izobraževanje s področja zdravstvenega varstva čebel (ZNESI1.2)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	14.644,50	14.778,00	14.395,50	15.000,00	15.000,00	
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	5
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	14.644,50	14.778,00	14.395,50	15.000,00	15.000,00	73.818,00
Znesek na enoto za vzdrževanje čebelnjakov za prenos znanja v čebelarstvu (ZNESI1.3)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	782,49	788,95	769,62	818,21	818,21	
	Načrtovan učinek	14	14	14	14	14	70
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	10.954,80	11.045,40	10.774,65	11.455,00	11.455,00	55.684,85
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**16**	**16**	**16**	**16**	**16**	**80**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**69.044,65**	**69.664,80**	**67.876,80**	**73.455,00**	**73.455,00**	**353.496,25**

5.11 Sektorska intervencija Podpora čebelarjem in čebelarskim društvom

Oznaka intervencije	SI2
Naziv intervencije	Podpora čebelarjem in čebelarskim društvom
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Čebelarski sektor
Vrsta intervencije	Naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva ter drugi ukrepi, vključno za: (i) zatiranje škodljivcev in bolezni čebel, zlasti varoze; (ii) preprečevanje škode zaradi slabih vremenskih razmer ter spodbujanje, razvoj in uporaba praks ravnanja, prilagojenih spreminjajočim se podnebnim razmeram; (iii) obnovitev čebeljih panjev v Uniji, vključno z vzgojo čebel; (iv) racionalizacijo sezonske paše.
Kazalnik učinka	O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva

5.11.1 Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi ○ Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

5.11.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

5.11.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

5.11.4 Kazalnik(i) rezultata

R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP

5.11.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Intervencija vključuje naslednje podintervencije:

A. Sofinanciranje nakupa čebelarske opreme in prevoznih sredstev
B. Sofinanciranje obnove tipičnih čebelnjakov
C. Sofinanciranje ekoloških zdravil
Č. Testni čebelnjaki za nadzor varoze ter izdelava in vzdrževanje aplikacije za vnos podatkov in obveščanje čebelarjev
D. Raziskave na področju uporabe apitehničnih ukrepov in drugih načinov za zatiranje varoze
E. Sofinanciranje sadik in semen medovitih rastlin
F. Podpora čebelarskim društvom za izvajanje pašnih redov

Z intervencijo se bo prispevalo k razvoju čebelarstva, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarjev.

S sofinanciranjem nakupa čebelarske opreme in prevoznih sredstev se prispeva k večji kakovosti čebeljih pridelkov, povečanju pridelka na čebeljo družino in k boljši ekonomičnosti ter povečanju konkurenčnosti čebelarstva.

Podintervencija Sofinanciranje obnove tipičnih čebelnjakov bo spodbujala obnovitev starih čebelnjakov, ki imajo zgodovinsko vrednost in so zavedeni v registru starih čebelnjakov pri Čebelarski zvezi Slovenije. S podintervencijo se ohranja kulturna krajina, povečuje možnosti razvoja čebelarskega turizma kar vodi k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti v sektorju čebelarstva.

Večja kakovost in varnost čebeljih pridelkov in boljša ekonomičnost, kar vodi tudi v večjo konkurenčnost se lahko dosega s sofinanciranjem ekoloških zdravil.

S podintervencijo Testni čebelnjaki za nadzor varoze ter izdelava in vzdrževanje aplikacije za vnos podatkov in obveščanje čebelarjev se bo informiralo čebelarje o napadenosti z varojami v nadzorovanih čebeljih družinah, čebelarje stimuliralo k preverjanju napadenosti v lastnih čebelnjakih, vplivalo na pravočasno zdravljenje in boljši nadzor nad varozo ter zagotovilo boljše zdravje in preživetje čebeljih družin. Dolgoročno podintervencija izboljšuje nadzor nad varozo kot najnevarnejšo boleznijo v sodobnem čebelarstvu ter informira in izobražuje čebelarje. Čebelarje uči spremljati čebelje družine, kar odlično pripomore k uspešnemu čebelarjenju v luči današnjih hitrih podnebnih in ostalih sprememb. Vse omenjeno vodi v povečanje konkurenčnosti sektorja čebelarstva.

S podintervencijo Raziskave na področju uporabe apitehničnih ukrepov in drugih načinov za zatiranje varoze se bo izvajalo učinkovitejše zdravljenje varoze z uporabo sonaravnih zdravil, uporabilo nove načine za zdravljenje varoze, zmanjšalo količino uporabljenih zdravil in zagotovilo boljše zdravje in preživetje čebeljih družin. Dolgoročno podintervencija izboljšuje učinkovitost zdravljenja varoze ob uporabi sonaravnih zdravil, drugih mehanizmov uničevanja varoj in večje vitalnosti čebeljih družin ter s tem preživetje čebeljih družin. Zdrave in močne čebelje družine so prvi pogoj za uspešno/konkurenčno čebelarjenje. Apitehnični ukrepi so tehnološki posegi v čebeljo družino z namenom zniževanja števila varoj oziroma ohranjanja odpornosti čebeljih družin.

S podintervencijo Sofinanciranje sadik in semen medovitih rastlin se bo ohranjalo biotsko pestrost, ohranjalo dober razvoj čebeljih družin, vplivalo na večjo samooskrbo z medom in na večjo ozaveščenost o pomenu medovitih rastlin, boljše izkoriščalo čebelje paše kar vodi tudi v povečanje ekonomičnosti in konkurenčnost čebelarstva. Sadik in semena medovitih rastlin bodo glede na podnebne spremembe pomembni viri medenja v prihodnje.

S podintervencijo Podpora čebelarskim društvom za izvajanje pašnih redov se bo vzpostavilo dodatna stojišča za nameščanje čebel na pašo in razširilo pašna območja kar vodi v povečanje ekonomičnosti in konkurenčnost čebelarstva.

5.11.6 Pogoji upravičenosti

Pogoji upravičenosti po posameznih podintervencijah

A. Sofinanciranje nakupa čebelarske opreme in prevoznih sredstev

Za podintervencijo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi javni razpis.

Pogoji za upravičenca:

- je opravil nakup nove čebelarske opreme oziroma novega prevoznega sredstva, pri čemer za dokazilo o opravljenem nakupu štejeta originalni račun in dokazilo o plačilu računov na ime vlagatelja, ki se vlagatelju ne vračajo;
- je vpisan v register kmetijskih gospodarstev;
- je vpisan v centralni register čebelnjakov najmanj tri leta pred objavo javnega razpisa;
- poroča o številu čebeljih družin v skladu s pravilnikom, ki ureja vpis v centralni register čebelnjakov;
- se je največ štiri leta pred objavo javnega razpisa udeležil apitehničnega usposabljanja;
- se je največ štiri leta pred objavo javnega razpisa udeležil veterinarskega izobraževanja s področja zdravstvenega varstva čebel;
- je opravil usposabljanje o smernicah dobrih higienskih navad v čebelarstvu ali ima vzpostavljen lastni sistem Hazard Analysis Critical Control Point;
- mu v obdobju 2023–2027 do objave javnega razpisa na podlagi predpisov, ki urejajo področje zdravil za uporabo v veterinarski medicini, ni bila izdana pravnomočna odločba Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin glede nepravilne uporabe zdravil.

Upravičenci so fizične in pravne osebe, ki opravljajo čebelarsko dejavnost na ozemlju Republike Slovenije ter izpolnjujejo predpisane pogoje za dodelitev sredstev, opredeljene v javnem razpisu.

Upravičeni stroški za sofinanciranje nakupa čebelarske opreme in prevoznih sredstev so stroški nakupa nove čebelarske opreme in novih prevoznih sredstev in sicer za:

1. čebelji panj s testnimi vložki,
2. ometalnik,

3. smukalnik cvetnega prahu,
4. sušilnik za cvetni prah,
5. točilo s pripadajočo opremo,
6. posoda za skladiščenje medu (najmanj 10 l), matičnega mlečka, cvetnega prahu, propolisa, čebeljega voska in čebeljega strupa, ki ustreza za skladiščenje hrane,
7. cedilo in cedilna posoda,
8. črpalka za med,
9. naprava za utekočinjenje medu,
10. mešalnik in mešalna palica za kremni med,
11. refraktometer,
12. konduktometer,
13. separator medu, voska, matičnega mlečka,
14. polnilna naprava za med,
15. stroj za etiketiranje steklene embalaže,
16. stroj za zapiranje embalaže čebeljih pridelkov,
17. krožna dozirna miza,
18. cisterna za homogenizacijo,
19. kontrolne tehtnice za embaliranje,
20. tehtnice in elektronski sistemi za nadzor čebeljih družin,
21. sistemi za odkrivanje satov,
22. kuhalnik voščin,
23. stiskalnica za vosek – preša ali centrifuga,
24. topilnik voska,
25. parni uparjalnik za voščine,
26. kalup za vlivanje satnic,
27. inkubator za shranjevanje matičnjakov,
28. testni vložek,
29. pripomoček za aplikacijo zdravil za zdravljenje čebel,
30. hladilna komora in pripadajoča oprema,
31. elektro agregat,
32. oprema za krmljenje čebel,
33. industrijski tiskalnik za tisk ali dotisk nalepk in označevanje gotovih izdelkov,
34. transportni trak,
35. v celoti avtomatizirana polnilna linija, katere vrednost znaša več kot 20.000 eurov brez vštetega DDV,
36. naprava za pridobivanje cvetnega prahu izkopanca,
37. tehtnica z vremensko postajo, ki mora omogočati sporočanje meritev po SMS-sporočilih ali spletni aplikaciji in ki omogoča povezovanje v sistem opazovalno napovedovalne službe medenja,
38. tovorno vozilo (namenjeno oskrbi čebeljih družin in prevozu čebeljih pridelkov),
39. kontejner,
40. prikolica,
41. oprema za predelavo,
42. IKT oprema,
43. mikroskop,
44. klima,
45. oprema za vzrejo,
46. okvirčki,
47. embalaža za pridobivanje medu v satju.

Podrobnejše pogoje glede potrebnega števila čebeljih družin in v zvezi s sofinanciranje nakupa čebelarskih prevoznih sredstev se določijo z nacionalnimi predpisi.

Merila za izbor se določijo v javnem razpisu.

B. Sofinanciranje obnove tipičnih čebelnjakov

Za podintervencijo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi javni razpis.

Pogoji za upravičenca:

- je vpisan v register kmetijskih gospodarstev;
- je vpisan v centralni register čebelnjakov;
- poroča o številu čebeljih družin v skladu s pravilnikom, ki ureja vpis v centralni register čebelnjakov;

- čebelnjak ima vpisan v register starih čebelnjakov, ki ga vodi Čebelarska zveza Slovenije.

Upravičenci so fizične in pravne osebe, ki opravljajo čebelarsko dejavnost na ozemlju Republike Slovenije ter izpolnjujejo predpisane pogoje za dodelitev sredstev, opredeljene v javnem razpisu.

Upravičeni stroški za sofinanciranje obnove tipičnih čebelnjakov so stroški, ki so povezani z obnovo tipičnih čebelnjakov (npr. razna restavratorska dela, vključno z barvanjem idr.).

Merila za izbor se določijo v javnem razpisu.

C. Sofinanciranje ekoloških zdravil

Pogoji za upravičenca:

- je opravil nakup zdravil, dovoljenih v ekološkem čebelarstvu za zatiranje varoje, pri čemer za dokazilo o opravljenem nakupu štejeta kopija računa in dokazilo o plačilu računov;
- je vpisan v register kmetijskih gospodarstev;
- je vpisan v centralni register čebelnjakov najmanj tri leta pred objavo javnega razpisa;
- poroča o številu čebeljih družin v skladu s pravilnikom, ki ureja vpis v centralni register čebelnjakov;
- se je največ štiri leta pred objavo javnega razpisa udeležil veterinarskega izobraževanja s področja zdravstvenega varstva čebel;
- mu v obdobju 2023–2027 do objave javnega razpisa na podlagi predpisov, ki urejajo področje zdravil za uporabo v veterinarski medicini, ni bila izdana pravnomočna odločba Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin glede nepravilne uporabe zdravil.

Upravičenci so fizične in pravne osebe, ki opravljajo čebelarsko dejavnost na ozemlju Republike Slovenije ter izpolnjujejo predpisane pogoje za dodelitev sredstev, opredeljene v javnem razpisu.

Upravičeni stroški za sofinanciranje nakupa zdravil so stroški nakupa v Republiki Sloveniji kupljenih zdravil, ki imajo dovoljenje za promet v Republiki Sloveniji in so dovoljena za uporabo v ekološkem čebelarstvu za zatiranje varoje.

Merila za izbor se določijo v javnem razpisu.

Č. Testni čebelnjaki za nadzor varoze ter izdelava in vzdrževanje aplikacije za vnos podatkov in obveščanje čebelarjev

Izbor izvajalca podintervencije bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

- izvajalec je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja spremljanja napadenosti čebel z varojami;
- izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja zatiranja varoze.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila. Končni upravičenci so čebelarji.

Upravičeni stroški izvedbe javnega naročila so stroški dela in materialni stroški, ki so povezani s spremljanjem napadenosti čebel z varojami, objavo podatkov in z vzpostavitvijo aplikacije, ki bo namenjena tudi za vnos podatkov o napadenosti čebel s strani čebelarjev. Čebelarjem bodo na voljo tudi osnovna navodila na osnovi vnesenih podatkov o čebelarjevih ugotovitvah v čebelnjaku.

D. Raziskave na področju uporabe apitehničnih ukrepov in drugih načinov za zatiranje varoze

Izbor izvajalca raziskave bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

- izvajalec raziskave je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja raziskav zatiranja varoze;
- izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja zatiranja varoze.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila.

Upravičeni stroški izvedbe raziskave so stroški dela in materialni stroški, ki bodo nastali v zvezi z izvedbo raziskave.

E. Sofinanciranje sadik in semen medovitih rastlin

Za podintervencijo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi javni razpis.

Pogoji za upravičenca:

- je v centralnem registru društev registriran kot čebelarsko društvo.

Upravičenec do podpore je registrirano čebelarsko društvo.

Upravičeni stroški so stroški nakupa sadik in semen medovitih rastlin.

Merila za izbor se določijo v javnem razpisu.

F. Podpora čebelarskim društvom za izvajanje pašnih redov

Za podintervencijo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi javni razpis.

Pogoji za upravičenca:

- je v centralnem registru društev registriran kot čebelarsko društvo;
- ima na dan oddaje vloge potrjen pašni red v skladu s predpisom, ki ureja kataster čebelje paše, čebelarski pašni red in program napovedi medenja;
- ima na dan 30. junija v koledarskem letu oddaje vloge v centralnem registru čebelnjakov vpisanih vsaj 10 stojišč v skladu s predpisom, ki ureja označevanje čebelnjakov in stojišč.

Upravičenec do podpore je registrirano čebelarsko društvo.

Upravičeni stroški: čebelarska društva imajo z izvajanjem pašnega reda različne stroške dela, ki ga čebelarsko društvo opravi v zvezi s spremljanjem razmer na pasišču (pregledovanjem stanja stalnih čebelnjakov, izračunavanjem prostih kapacitet za pašo čebel...), registracijo in ukinjanjem stojišč zaradi nepredvidljivosti paše (v zvezi s tem morajo čebelarska društva predhodno pridobiti podatke o lastnikih zemljišč, soglasja lastnikov zemljišč), pripravo letnih poročil itd.

Merila za izbor se določijo v javnem razpisu.

5.11.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Pri podintervencijah Sofinanciranje nakupa čebelarske opreme in prevoznih sredstev, Sofinanciranje obnove tipičnih čebelnjakov, Sofinanciranje ekoloških zdravil, Sofinanciranje sadik in semen medovitih rastlin bo podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu. Pri teh podintervencijah stopnja podpore znaša najmanj 60 % upravičenih stroškov, pri čemer 50 % zneska financiranja predstavljajo sredstva EU in 50 % sredstva Republike Slovenije. Najvišja stopnja podpore pri posameznih podintervencijah bo določena z nacionalnim predpisom.

Pri podintervenciji Testni čebelnjaki za nadzor varoze ter izdelava in vzdrževanje aplikacije za vnos podatkov in obveščanje čebelarjev in pri podintervenciji Raziskave na področju uporabe apitehničnih ukrepov in drugih načinov za zatiranje varoze bo podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu. Stopnja podpore znaša 100 % upravičenih stroškov, pri čemer 50 % zneska financiranja predstavljajo sredstva EU in 50 % sredstva Republike Slovenije.

Pri podintervenciji Podpora čebelarskim društvom za izvajanje pašnih redov bo podpora v obliki pavšalnega zneska. Stopnja podpore znaša 100 % upravičenih stroškov, pri čemer 50 % zneska financiranja predstavljajo sredstva EU in 50 % sredstva Republike Slovenije.

5.11.8 Dodatne informacije, specifične za vrsto intervencije

Ni dodatnih informacij.

5.11.9 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu z odstavkom 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

Intervencija je v skladu z odstavkom 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

Intervencija vključuje sofinanciranje nakupa čebelarske opreme in prevoznih sredstev, sofinanciranje obnove tipičnih čebelnjakov, sofinanciranje nakupa ekoloških zdravil, storitev v zvezi z nadzorom in ukrepi za zatiranje varoze, sofinanciranje sadik in semen medovitih rastlin, ter podporo čebelarskim društvom za izvajanje pašnih redov.

5.11.9.1 Razpored EU STO o oljnicah (Izvajanje memoranduma o soglasju o oljnicah - Blair House)

Ni relevantno.

5.11.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI2.1
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za sofinanciranje nakupa čebelarske opreme in prevoznih sredstev
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	112.274,50
Ustrezna enota učinka	Projekt (upravičenec)
Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih. Na podlagi preteklih javnih razpisov se ocenjuje, da bo vsako leto na razpisu kandidiralo 160 čebelarjev. Znesek na enoto je izračunan iz skupnega letnega zneska podintervencije in ocenjenega števila čebelarjev, ki bodo kandidirali za sredstva.
Kazalnik rezultata	R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI2.2
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za sofinanciranje obnove tipičnih čebelnjakov
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	12.203,75
Ustrezna enota učinka	Projekt (upravičenec)
Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih. Ocenjuje se, da znaša vrednost obnove enega tipičnega čebelnjaka približno 5.000 EUR (EU in SLO sredstva).
Kazalnik rezultata	R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI2.3
Proračunska koda zneska na enoto	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih. Na podlagi preteklih javnih razpisov se ocenjuje, da bo vsako leto na razpisu kandidiralo 20 čebelarjev. Znesek na

	enoto je izračunan iz skupnega letnega zneska podintervencije in ocenjenega števila čebelarjev, ki bodo kandidirali za sredstva.
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za sofinanciranje ekoloških zdravil
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	10.251,15
Ustrezna enota učinka	Projekt (upravičenec)
Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih. Na podlagi preteklih javnih razpisov se ocenjuje, da bo vsako leto na razpisu kandidiralo 20 čebelarjev. Znesek na enoto je izračunan iz skupnega letnega zneska podintervencije in ocenjenega števila čebelarjev, ki bodo kandidirali za sredstva.
Kazalnik rezultata	R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI2.4
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za testne čebelnjake za nadzor varoze ter izdelava in vzdrževanje aplikacije za vnos podatkov in obveščanje čebelarjev
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	19.526,00
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih.
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI2.5
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za raziskave na področju uporabe apitehničnih ukrepov in drugih načinov za zatiranje varoze
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	24.407,50
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih.
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI2.6
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za sofinanciranje sadik in semen medovitih rastlin
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	24.407,50
Ustrezna enota učinka	Projekt (upravičenec)

Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih. Ocenjuje se, da bo vsako leto na razpisu kandidiralo približno 50 čebelarskih društev. Znesek na enoto je izračunan iz skupnega letnega zneska podintervencije in ocenjenega števila čebelarskih društev, ki bodo kandidirali za sredstva.
Kazalnik rezultata	R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI2.7
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za podporo čebelarskim društvom za izvajanje pašnih redov
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	24.407,50
Ustrezna enota učinka	Projekt (upravičenec)
Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih.
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

5.11.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Skupaj 2023-2027**
Znesek na enoto za sofinanciranje nakupa čebelarske opreme in prevoznih sredstev (ZNESI2.1)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	701,72	708,11	689,78	718,75	718,75	
	Načrtovan učinek	160	160	160	160	160	800
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	112.274,50	113.298,00	110.365,50	115.000	115.000	565.938,00
Znesek na enoto za sofinanciranje obnove tipičnih čebelnjakov (ZNESI2.2)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	2.440,75	2.463,00	2.399,25	2.500,00	2.500,00	
	Načrtovan učinek	5	5	5	5	5	25
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	12.203,75	12.315,00	11.996,25	12.500,00	12.500,00	61.515,00
Znesek na enoto za sofinanciranje ekoloških zdravil (ZNESI2.3)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	512,56	517,23	503,84	525,00	525,00	
	Načrtovan učinek	20	20	20	20	20	100
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	10.251,15	10.344,60	10.076,85	10.500	10.500	51.672,60
Znesek na enoto za testni	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	19.526,00	14.778,00	14.395,50	15.000,00	15.000,00	78.699,50

čebelnjaki za nadzor varoze ter izdelava in vzdrževanje aplikacije za vnos podatkov in obveščanje čebelarjev (ZNESI2.4)	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	5
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	19.526,00	14.778,00	14.395,50	15.000,00	15.000,00	78.699,50
Znesek na enoto za raziskave na področju uporabe apitehničnih ukrepov in drugih načinov za zatiranje varoze (ZNESI2.5)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	24.407,50	24.630,00	23.992,50	25.000,00	25.000,00	123.030,00
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	5
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	24.407,50	24.630,00	23.992,50	25.000,00	25.000,00	123.030,00
Znesek na enoto za sofinanciranje sadik in semen medovitih rastlin (ZNESI2.6)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	488,15	492,60	479,85	500,00	500,00	
	Načrtovan učinek	50	50	50	50	50	250
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	24.407,50	24.630,00	23.992,50	25.000,00	25.000,00	123.030,00
Znesek na enoto za podporo čebelarskim društvom za izvajanje pašnih redov (ZNESI2.7)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	100	100	100	100	100	
	Načrtovan učinek	244,08	246,30	239,93	250	250	1230,30
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	24.407,50	24.630,00	23.992,50	25.000,00	25.000,00	123.030,00
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	481,08	483,30	476,93	487	487	2.415,31
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**227.477,90**	**224.625,60**	**218.811,60**	**228.000,00**	**228.000,00**	**1.126.915,10**

5.12 Sektorska intervencija Vzreja čebeljih matic

Oznaka intervencije	SI3
Naziv intervencije	Vzreja čebeljih matic
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Čebelarski sektor
Vrsta intervencije	Ukrepi za ohranitev ali povečanje obstoječega števila čebeljih panjev v Uniji, vključno z vzgojo čebel
Kazalnik učinka	O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva

5.12.1 Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi ○ Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

5.12.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

5.12.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

5.12.4 Kazalnik(i) rezultata

R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP

5.12.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Intervencija vključuje naslednje podintervencije:

A. Subvencioniranje vzreje čebeljih matic
B. Osnovna odbira in menjava čebeljih matic
C. Kakovost matic

Intervencija podpira prizadevanja, da čebelarji v Sloveniji čebelarijo s čisto kranjsko čebelo, ki je najbolj prilagojena na klimatske in pašne danosti Slovenije. Zato je tudi najbolj učinkovito in gospodarno, da čebelarji čebelarijo s to podvrsto. Z intervencijo podpiramo vzrejno in selekcijsko delo in omogočamo, da imajo čebelarji na trgu možnost nabave visoko kakovostnih čebeljih matic. S podporo delovanju plemenilnih postaj podpiramo, da bo na trgu prisotnih več rodovniških matic, ki predstavljajo najboljši selekcijski material, zaradi česar bodo čebelarji imeli do njih lažji dostop in na tej podlagi bodo lažje dosegali svoje gospodarske cilje.

Z intervencijo se bo prispevalo k razvoju čebelarstva, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarjev.

V okviru podintervencije Subvencioniranje vzreje čebeljih matic se bo spodbujalo vzrejevalce čebeljih matic k vzreji bolj kvalitetnih čebeljih matic iz linij čebel z daljšim poreklom. Poleg tega se bo v okviru podintervencije spodbujalo delovanje plemenilnih postaj vzrejevalce čebeljih matic pa se bo s subvencijo tudi spodbujalo k vzreji rodovniških matic z uporabo odobrenih plemenilnih postaj.

V okviru podintervencije Osnovna odbira in menjava čebeljih matic se bo spremljalo čistost kranjske čebele po Sloveniji. Pri čebelarjih, pri katerih se bo ugotovilo, da je v njihovih čebeljih družinah več kot 2 % čebel z rumenimi obročki, se bo čebelarjem zagotavljalo brezplačne matice za menjavo. Večja pozornost pri izvedbi podintervencije bo namenjena statističnim regijam na katerih se bo pojavljal večji odstotek čebel križancev (primorsko-notranjska in koroška statistična regija).

V okviru podintervencije Kakovost matic se bo spremljalo kakovost vzrejenih matic pri vzrejevalcih matic v Sloveniji in z novimi molekularnimi metodami ugotavljalo avtentičnost linij čebel pri vzrejevalcih.

5.12.6 Pogoji upravičenosti

Pogoji upravičenosti po posameznih podintervencijah

A. Subvencioniranje vzreje čebeljih matic

Pogoji za upravičenca:

- je vpisan v register kmetijskih gospodarstev;
- je vpisan v centralni register čebelnjakov;
- poroča o številu čebeljih družin v skladu s pravilnikom, ki ureja vpis v centralni register čebelnjakov;

- vzrejevalcu sta izdana odločba ministrstva o odobritvi vzrejališča čebeljih matic in potrdilo o vzreji za posamezno vzrejno sezono, za katero vlaga vlogo;
- vzrejevalec ima čebelje matice vpisane v izvorno rodovniško knjigo;
- vzrejevalec izvaja direktni test v selekcijskem čebelnjaku v posameznem letu, kar z izdajo potrdila potrdi druga priznana rejska organizacija;
- mu v obdobju 2023–2027 do objave javnega razpisa na podlagi predpisov, ki urejajo področje zdravil za uporabo v veterinarski medicini, ni bila izdana pravnomočna odločba Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin glede nepravilne uporabe zdravil.

Upravičenci so fizične in pravne osebe, ki opravljajo čebelarsko dejavnost na ozemlju Republike Slovenije ter izpolnjujejo predpisane pogoje za dodelitev sredstev, opredeljene v javnem razpisu.

Merila za izbor se določijo v javnem razpisu.

B. Osnovna odbira in menjava čebeljih matic

Izbor izvajalca podintervencije bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

- izvajalec je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja odbire čebeljih matic;
- izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja odbire čebeljih matic.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila. Končni upravičenci so čebelarji.

Upravičeni stroški izvedbe javnega naročila so stroški dela in materialni stroški, ki bodo nastali v zvezi s spremljanjem čistosti kranjske čebele po Sloveniji in menjavo matic pri čebelarjih.

C. Kakovost matic

Izbor izvajalca podintervencije bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

- izvajalec je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja vzreje čebeljih matic;
- izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja vzreje čebeljih matic.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila.

Upravičeni stroški izvedbe javnega naročila so stroški dela in materialni stroški, ki bodo nastali v zvezi s spremljanjem kakovosti vzrejenih matic pri vzrejevalcih matic v Sloveniji in v zvezi z ugotavljanjem avtentičnosti linij čebel pri čebelarjih, kar se bo izvajalo z novimi molekularnimi metodami.

5.12.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Pri podintervenciji Subvencioniranje vzreje čebeljih matic bo podpora v obliki stroška na enoto. Stopnja podpore znaša 100 % upravičenih stroškov, pri čemer 50 % zneska financiranja predstavljajo sredstva EU in 50 % sredstva Republike Slovenije.

Pri podintervenciji Osnovna odbira in menjava čebeljih matic in pri podintervenciji Kakovost matic bo podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu. Stopnja podpore znaša 100 % upravičenih stroškov, pri čemer 50 % zneska financiranja predstavljajo sredstva EU in 50 % sredstva Republike Slovenije.

5.12.8 Dodatne informacije, specifične za vrsto intervencije

Ni dodatnih informacij.

5.12.9 Skladnost z STO

Intervencija je v skladu z odstavkom 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

Intervencija vključuje subvencioniranje vzreje čebeljih matic, s čimer se bo vzrejevalce čebeljih matic spodbujalo k vzreji bolj kvalitetnih čebeljih matic. Intervencija vključuje tudi storitve osnovne odbire in menjave čebeljih matic ter storitev spremljanja kakovosti vzrejenih matic, kar bo pripomoglo k cilju, da se v Sloveniji čebelari s kakovostno čisto kranjsko čebelo.

5.12.9.1 Razpored EU STO o oljnicah (Izvajanje memoranduma o soglasju o oljnicah - Blair House)

Ni relevantno.

5.12.10 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI3.1
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za subvencioniranje vzreje čebeljih matic
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	povprečni
Vrednost za prvo leto	24.407,50
Ustrezna enota učinka	Projekt (upravičenec)
Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih. Ocenjuje se, da bo na javni razpis, vsako leto kandidiralo cca. 20 čebelarjev (vzrejevalcev čebeljih matic). Znesek na enoto je izračunan iz skupnega letnega zneska podintervencije in ocenjenega števila čebelarjev, ki bodo kandidirali za sredstva.
Kazalnik rezultata	R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: deležpčebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI3.2
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za osnovno odbiro in menjavo čebeljih matic
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	povprečni
Vrednost za prvo leto	21.966,75
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih.
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI3.3
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za kakovost matic
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	povprečni
Vrednost za prvo leto	21.966,75
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih.

Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

5.12.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Znesek na enoto za subvencioniranje vzreje čebeljih matic (ZNESI3.1)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	1220,38	1354,65	1439,55	1500	1500	
	Načrtovan učinek	20	20	20	20	20	100
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	24.407,50	27.093,00	28.791,00	30.000,00	30.000,00	140.291,50
Znesek na enoto za osnovno odbiro in menjavo čebeljih matic (ZNESI3.2)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	21.966,75	22.167,00	21.593,25	22.500,00	22.500,00	
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	5
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	21.966,75	22.167,00	21.593,25	22.500,00	22.500,00	110.727,00
Znesek na enoto za kakovost matic (ZNESI3.3)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	21.966,75	22.167,00	21.593,25	30.000,00	30.000,00	
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	5
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	21.966,75	22.167,00	21.593,25	30.000,00	30.000,00	125.727,00
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**22**	**22**	**22**	**22**	**22**	**110**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**68.341,00**	**71.427,00**	**71.977,50**	**82.500,00**	**82.500,00**	**376.745,50**

5.13 Sektorska intervencija Raziskovalno delo na področju čebelarstva

Oznaka intervencije	SI4
Naziv intervencije	Raziskovalno delo na področju čebelarstva
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Čebelarski sektor
Vrsta intervencije	Sodelovanje s specializiranimi organi za izvajanje programov raziskav na področju čebelarstva in čebelarskih proizvodov
Kazalnik učinka	O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva

5.13.1 Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi ○ Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

5.13.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji
SC10: Horizontalni cilj spodbujanja znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželskih območjih

5.13.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu
P36 Krepitev raziskav, razvoja, inovacij in sodelovanja

5.13.4 Kazalnik(i) rezultata

Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

5.13.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Intervencija vključuje naslednje podintervencije:

A. Razvoj embalaže za transport čebeljih matic
B. Karakterizacija čebeljih pridelkov
C. Ugotavljanje učinkov masaže z medom
Č. Iskanje alternativnih paš in karakteristike medu v povezavi s povzročitelji medenja
D. Razvoj in testiranje tehnologij za povečanje ekonomičnosti in trajnosti v upravljanju s čebeljimi družinami preko inovacijskih projektov

S podintervencijo Razvoj embalaže za transport čebeljih matic se bo podprlo razvoj enotne tipske embalaže za pošiljanje čebeljih matic. Tipska kartonska embalaža bo omogočala, da vzrejevalci matic vanjo zapakirajo do 100 kom matičnic, v katerih so matice s čebelami delavkami. Pri tem pa se zagotovijo varnostni pogoji za pošiljanje čebeljih matic in tudi dostop zraka v samo notranjost embalaže, saj gre za pošiljanje živih matic s čebelami.

S podintervencijo Karakterizacija čebeljih pridelkov se bo dopolnila zbirka podatkov o lastnostih čebeljih pridelkov (med, cvetni prah, matični mleček, propolis) slovenskega porekla tudi z njihovimi funkcionalnimi lastnostmi in analizami za določanje izvora (botaničnega/geografskega) medu. V okviru intervencije, ki je nadgradnja in dopolnitev dosedanjega dela, se bo dopolnila zbirka podatkov tudi s podatki o lastnostih čebeljega strupa. S podintervencijo se sledi dolgoročnim ciljem ohranjanje sortnosti medu ter ostalih čebeljih pridelkov, z določanjem funkcionalnih lastnosti in tudi povečanju porabe čebeljih pridelkov in izdelkov na prebivalca, s čimer pa se doseže tudi ekonomska stabilnost čebelarstva v Sloveniji.

S podintervencijo Ugotavljanje učinkov masaže z medom se bo izvedla raziskava s pomočjo katere se bo ugotavljalo učinke masaže z medom s ciljem ugotoviti, kaj se nahaja v izločku po masaži z medom in ali lahko masaža z medom vpliva tudi na spremembe v organizmu človeka, s čimer bi lahko povečali dodano vrednost medu na prebivalca.

S podintervencijo Iskanje alternativnih paš in karakteristike medu v povezavi s povzročitelji medenja se bo ugotavljalo medenje na območjih z višjo nadmorsko višino, določalo osnovne fizikalno-kemijske, mikroskopske ter senzorične lastnosti medu, določalo botanične ter manine elemente v izbranih vzorcih medu, ugotavljalo kompeticijo med čebeljimi družinami s hkratnim spremljanjem čebeljih družin na istih virih ter analiziralo pridobljene podatke v povezavi z naravnimi viri. Izvedba podintervencije je pomembna predvsem zaradi spremenjenih klimatskih in vremenskih razmer zaradi katerih se spreminjajo tudi pašni viri za čebele, kar vpliva na pridelavo medu in na samo oskrbo čebeljih družin. Zaradi spremembe podnebja bi za čebele bile lahko zanimive tudi paše na višjih legah, kjer se bo spremljalo donose medu in opravljalo karakterizacijo pridobljenega medu. Z boljšim izkoriščanjem višje ležečih paš bi lahko nadomestili izgube zgodnjih paš, ki so v zadnjem času vse pogostejše. Hkrati se bo z ocenjevanjem gostote in konkurenčnosti med družinami, ki tekmujejo za isti vir, ugotavljalo morebitno prenaseljenost Slovenije s čebeljimi družinami. Izvedba raziskave bo lahko imela vpliv tudi na povečanje stopnje samooskrbe z medom in na ekonomsko stabilnost čebelarstva v Sloveniji.

V okviru podintervencije Razvoj in testiranje tehnologij za povečanje ekonomičnosti in trajnosti v upravljanju s čebeljimi družinami preko inovacijskih projektov se bo izvajala raziskava, katere cilje je uvajanje elektronskega nadzora čebeljih družin s senzorji in informacijskimi tehnologijami ter optimiziranje ekonomičnosti panjskih tehnologij in donosa medu glede na klimatske pogoje ter pašne vire. Dolgoročno se z uporabo IT odpirajo možnosti

za cenovno sprejemljivo uvajanje le-te v čebelarsko prakso, s čimer se bo izboljšalo napredno upravljanje čebeljih družin, učinkovitost dela in ekonomičnost čebelarstva v Sloveniji. V okviru raziskave se bo testiralo panjske tehnologije v klimatsko različnih pašnih pogojih. Zbiralo se bo podatke o stanju v čebeljih družinah, donosu in prehranski vrednosti pašnih virov. Testiralo se bo tehnologije za povečanje ekonomičnosti in trajnosti v upravljanju s čebeljimi družinami.

Z vsemi vključenimi podintervencijami se bo prispevalo k razvoju čebelarstva, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarjev.

5.13.6 Pogoji za upravičenost

Pogoji upravičenosti po posameznih podintervencijah

A. Razvoj embalaže za transport čebeljih matic

Izbor izvajalca podintervencije bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

- izvajalec je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja čebelarstva;
- izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja čebelarstva.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila.

Upravičeni stroški izvedbe podintervencije, so stroški dela in materialni stroški, ki bodo nastali v zvezi z razvojem enotne tipske embalaže za transport čebeljih matic.

B. Karakterizacija čebeljih pridelkov

Izbor izvajalca podintervencije bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

- izvajalec je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja karakterizacije čebeljih pridelkov;
- izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja karakterizacije čebeljih pridelkov.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila.

Upravičeni stroški izvedbe podintervencije, so stroški dela in materialni stroški, ki bodo nastali v zvezi z raziskovalnim delom Karakterizacija čebeljih pridelkov, vključno s stroški analiz čebeljih pridelkov (med, cvetni prah, matični mleček, propolis, čebelji strup).

B. Ugotavljanje učinkov masaže z medom

Izbor izvajalca podintervencije bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

- izvajalec je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja čebelarstva ali zdravstva človeka;
- izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja čebelarstva ali zdravstva človeka.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila.

Upravičeni stroški izvedbe podintervencije, so stroški dela in materialni stroški, ki bodo nastali v zvezi z raziskovalnim delom Ugotavljanje učinkov masaže z medom.

Č. Iskanje alternativnih paš in karakteristike medu v povezavi s povzročitelji medenja

Izbor izvajalca podintervencije bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

- izvajalec je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja čebelarstva;
- izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja čebelarstva.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila.

Upravičeni stroški izvedbe podintervencije, so stroški dela in materialni stroški, ki bodo nastali v zvezi z raziskovalnim delom Iskanje alternativnih paš in karakteristike medu v povezavi s povzročitelji medenja.

D. Razvoj in testiranje tehnologij za povečanje ekonomičnosti in trajnosti v upravljanju s čebeljimi družinami preko inovacijskih projektov

Izbor izvajalca podintervencije bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

- izvajalec je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja čebelarstva;
- izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja čebelarstva.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila.

Upravičeni stroški izvedbe podintervencije, so stroški dela in materialni stroški, ki bodo nastali v okviru raziskave in predvsem v zvezi z uvajanjem elektronskega nadzora čebeljih družin s senzorji in informacijskimi tehnologijami in v zvezi z optimiziranjem ekonomičnosti panjskih tehnologij in donosa medu glede na klimatske pogoje ter pašne vire.

5.13.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Pri vseh podintervencijah bo podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu. Stopnja podpore znaša 100 % upravičenih stroškov, pri čemer 50 % zneska financiranja predstavljajo sredstva EU in 50 % sredstva Republike Slovenije.

5.13.8 Dodatne informacije, specifične za vrsto intervencije

Ni dodatnih informacij.

5.13.9 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu z odstavkom 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

Intervencija vključuje različne storitve raziskav na področju čebelarstva.

5.13.10 Razpored EU STO o oljnicah (Izvajanje memoranduma o soglasju o oljnicah - Blair House)

Ni relevantno.

5.13.11 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI4.1
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za razvoj embalaže za transport čebeljih matic
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	976,30
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva.

	Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih.
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI4.2
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za karakterizacija čebeljih pridelkov
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	28.312,70
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih.
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI4.3
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za ugotavljanje učinkov masaže z medom
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	18.061,55
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih.
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI4.4
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za iskanje alternativnih paš in karakteristike medu v povezavi s povzročitelji medenja
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	25.871,95
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih.
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI4.5
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za razvoj in testiranje tehnologij za povečanje ekonomičnosti in trajnosti v upravljanju s čebeljimi družinami preko inovacijskih projektov

Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	14.644,50
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih.
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

5.13.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Skupaj 2023-2027**
Znesek na enoto za razvoj embalaže za transport čebeljih matic (ZNESI4.1)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	976,30					
	Načrtovan učinek	1					1
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	976,30					976,30
Znesek na enoto za karakterizacijo čebeljih pridelkov (ZNESI4.2)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	28.312,70	28.570,80	27.831,30	36.500,00	36.500,00	
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	5
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	28.312,70	28.570,80	27.831,30	36.500,00	36.500,00	157.714,80
Znesek na enoto za ugotavljanje učinkov masaže z medom (ZNESI4.3)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	18.061,55	18.226,20	17.754,45			
	Načrtovan učinek	1	1	1			3
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	18.061,55	18.226,20	17.754,45			54.042,20
Znesek na enoto za iskanje alternativnih paš in karakteristike medu v povezavi s povzročitelji medenja (ZNESI4.4)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	25.871,95	26.107,80	25.432,05			
	Načrtovan učinek	1	1	1			3
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	25.871,95	26.107,80	25.432,05			77.411,80
Znesek na enoto za razvoj in testiranje tehnologij za povečanje ekonomičnosti in trajnosti v upravljanju s čebeljimi družinami preko	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	14.644,50	14.778,00	28.791,00	30.000,00	30.000,00	
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	5
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	14.644,50	14.778,00	28.791,00	30.000,00	30.000,00	118.213,50

inovacijskih projektov (ZNESI4.5)							
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**5**	**4**	**4**	**2**	**2**	**17**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**87.867,00**	**87.682,80**	**99.808,80**	**66.500,00**	**66.500,00**	**408.358,60**

5.14 Sektorska intervencija Promocija in raziskava trga sektorja čebelarstva

Oznaka intervencije	SI5
Naziv intervencije	Promocija in raziskava trga sektorja čebelarstva
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Čebelarski sektor
Vrsta intervencije	Promocija, komuniciranje in trženje, vključno z ukrepi in dejavnostmi spremljanja trga, namenjenimi zlasti boljši ozaveščenosti potrošnikov o kakovosti čebelarskih proizvodov
Kazalnik učinka	O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva

5.14.1 Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi ○ Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

5.14.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji
SC3: Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi

5.14.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu
P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani

5.14.4 Kazalnik(i) rezultata

Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

5.14.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Intervencija vključuje naslednje podintervencije:

A. Promocija čebelarstva
B. Raziskava trga

S podintervencijo Promocija čebelarstva se bo s pomočjo 3D karakterja čebele in promocijskih video predstavitev o čebelarjenju, osveščalo o pomenu čebel, čebeljih pridelkov, ohranjanja narave in biotske pestrosti. S tem se bo prispevalo k boljši promociji čebeljih pridelkov in s tem k trženju ter povečanju ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarstva.

S podintervencijo Raziskava trga se bo z vsakoletno temeljito tržno raziskavo, spremljalo razmere na trgu, porabo čebeljih pridelkov in odnos širše javnosti do čebelarstva. Rezultati raziskave bodo v pomoč pri odločanju in pridobivanju informacij pomembnih za zmanjšanje tveganja v sektorju čebelarstva in pri razvoju novih idej, ki so potrebne za ohranjanje konkurenčnost na trgu. S pomočjo rezultatov raziskave trga se bo lahko čebelarje usmerjalo v pridelavo čebeljih pridelkov, ki so dohodkovno bolj zanimivi in k registraciji dopolnilnih dejavnosti. S tem se bo zagotovilo večje možnosti izboljšanja ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarske panoge v Sloveniji.

Z vključenima podintervencijama se bo prispevalo k razvoju čebelarstva, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarjev.

5.14.6 Pogoji upravičenosti

Pogoji upravičenosti po posameznih podintervencijah

A. Promocija čebelarstva

Za podintervencijo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi javni razpis.

Pogoji za upravičenca:

- je opravil nakup promocijskih izdelkov in promocijskih video predstavitev o čebelarjenju, pri čemer za dokazilo o opravljenem nakupu štejeta originalni račun in dokazilo o plačilu računov na ime vlagatelja, ki se vlagatelju ne vračajo;
- je v centralnem registru društev registriran kot čebelarsko društvo;
- ima izdelan načrt uporabe promocijskih izdelkov in promocijskih video predstavitev o čebelarjenju.

Upravičenec do podpore je subjekt, ki je v centralnem registru društev registriran kot čebelarsko društvo.

Upravičeni stroški so stroški nakupa novih promocijskih izdelkov (kot je npr. 3D karakter čebele) in promocijskih video predstavitev o čebelarjenju.

Merila za izbor se določijo v javnem razpisu.

B. Raziskava trga

Izbor izvajalca podintervencije bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

- izvajalec je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja čebelarstva;
- izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja čebelarstva.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila.

Upravičeni stroški izvedbe podintervencije, so stroški dela in materialni stroški, ki bodo nastali v zvezi s spremljanjem razmer na trgu, porabo čebeljih pridelkov in odnos širše javnosti do čebelarstva ter v zvezi z usmerjanjem čebelarjev v pridelavo ustreznejših čebeljih pridelkov in morebitno registracijo dopolnilnih dejavnosti.

5.14.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Pri obeh podintervencijah bo podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu. Stopnja podpore znaša 100 % upravičenih stroškov, pri čemer 50 % zneska financiranja predstavljajo sredstva EU in 50 % sredstva Republike Slovenije.

5.14.8 Dodatne informacije, specifične za vrsto intervencije

Ni dodatnih informacij.

5.14.9 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu z odstavkom 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

Intervencija vključuje podporo promociji čebelarstva in storitev raziskave trga na področju čebelarstva.

5.14.10 Razpored EU STO o oljnicah (Izvajanje memoranduma o soglasju o oljnicah - Blair House)

Ni relevantno.

5.14.11 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI5.1
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za promocijo čebelarstva
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	8.786,70
Ustrezna enota učinka	Projekt (upravičenec)
Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih.
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI5.2
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za raziskava trga
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	7.322,25
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih.
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

5.14.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Skupaj 2023-2027**
Znesek na enoto za promocijo čebelarstva (ZNESI5.1)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	8.786,70	6.403,80	6.238,05	6.500,00	6.500,00	
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	5
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	8.786,70	6.403,80	6.238,05	6.500,00	6.500,00	34.428,55

Znesek na enoto za raziskavo trga (ZNESI5.2)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	7.322,25	7.389,00	7.197,75	7.500,00	7.500,00	
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	5
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	7.322,25	7.389,00	7.197,75	7.500,00	7.500,00	36.909,00
Skupaj	**Načrtovani učinek**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**10**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**16.108,95**	**13.792,80**	**13.435,80**	**14.000,00**	**14.000,00**	**71.337,55**

5.15 Sektorska intervencija Kakovost in varnost čebeljih pridelkov

Oznaka intervencije	SI6
Naziv intervencije	Kakovost in varnost čebeljih pridelkov
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Čebelarski sektor
Vrsta intervencije	Ukrepi za povečanje kakovosti proizvodov
Kazalnik učinka	O.37 Število ukrepov ali enot za ohranitev ali izboljšanje čebelarstva

5.15.1 Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi ○ Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

5.15.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

5.15.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

5.15.4 Kazalnik(i) rezultata

R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP

5.15.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Intervencija vključuje naslednje podintervencije:

A. Menjava satja
B. Analiza čebeljih pridelkov

S podintervencijo Menjava satja se bo zagotavljalo večjo varnost in večjo kakovost čebeljih pridelkov, kar pa vpliva tudi na boljšo ekonomičnost ter večjo konkurenčnost čebelarjev. Ekološkim čebelarjem se bo omogočilo zamenjavo satja z ekološkimi satnicami s certifikatom, za vse ostale čebelarje, ki niso vključeni v kontrolo ekološkega čebelarjenja pa se bo omogočilo zamenjavo s satnicami, pri katerih se z analiznim izvidom izkazuje, da so ostanki kumafosa pod 1 mg/kg.

S podintervencijo Analiza čebeljih pridelkov se bo z laboratorijskimi analizami medu in ostalih čebeljih pridelkov, čebelarjem nudila ustrezna podpora za izvajanje kontrole kakovosti ter varnosti lastnih čebeljih pridelkov. Analiza v sistemu kontrole čebeljih pridelkov služi kot orientacija in pomoč čebelarju, ki lahko na podlagi informacije o rezultatu preiskave čebeljih pridelkov iz lastnega čebelarstva poišče strokovno pomoč v zvezi z zdravstveno ustreznostjo in ugotovljenimi ostanki zdravil in drugih škodljivih snovi v čebeljih pridelkih ter drugimi odstopanji v kakovosti čebeljih pridelkov. V okviru podintervencije se bodo financirale analize medu, propolisa, cvetnega prahu in čebeljega voska. Financiral se bo tudi razvoj računalniškega programa za senzorično vrednotenje medu. S podintervencijo se bo spremljalo in izboljšalo kakovost in varnost čebeljih pridelkov, čebelarjem se bo svetovalo glede izboljšanja kakovosti in varnosti čebeljih pridelkov ter odpravilo morebitne napake v primarni proizvodnji.

Z vključenima podintervencijama se bo ohranjalo oziroma izboljšalo kakovost in varnost medu in ostalih čebeljih pridelkov, kar bo pripomoglo k boljši ekonomičnosti in konkurenčnosti čebelarjev.

5.15.6 Pogoji upravičenosti

Pogoji upravičenosti po posameznih podintervencijah

A. Menjava satja

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje izbere ponudnika za dobavo satnic. Merila in pogoji za izbor ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati ponudnik so:

- ponudnik zagotavlja dobavo potrebne količine ekoloških satnic s certifikatom in
- potrebne količine satnic, katerih analizni izvid izkazuje ostanke kumafosa pod 1 mg/kg;

Upravičenec do podpore je izbran ponudnik javnega naročila. Končni upravičenci so čebelarji, ki prejmejo satnice v okviru vavčerskega sistema.

Upravičeni stroški:

- ekološke satnice s certifikatom;

- satnice, katerih analizni izvid izkazuje ostanke kumafosa pod 1 mg/kg.

B. Analiza čebeljih pridelkov

Izbor izvajalca podintervencije bo potekal na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje. Merila za izbor in pogoji za ugotavljanje sposobnosti ponudnika se opredelijo v javnem naročilu.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec so:

- izvajalec je pravna ali fizična oseba, ki izkazuje reference s področja analiz čebeljih pridelkov;
- izvajalec ima delovne oziroma strokovne izkušnje s področja analiz čebeljih pridelkov.

Upravičenec do podpore je izbran izvajalec javnega naročila. Končni upravičenci so čebelarji.

Upravičeni stroški izvedbe podintervencije so zlasti stroški dela, laboratorijskih preiskav in ostali stroški, ki so povezani z izvedbo analiz čebeljih pridelkov ter stroški povezani z razvojem računalniškega programa za senzorično vrednotenje medu.

5.15.7 Dodatne informacije, specifične za vrsto intervencije

Ni dodatnih informacij.

5.15.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Pri obeh podintervencijah bo podpora v obliki povračila upravičenih stroškov, ki so dejansko nastali upravičencu. Stopnja podpore znaša 100 % upravičenih stroškov, pri čemer 50 % zneska financiranja predstavljajo sredstva EU in 50 % sredstva Republike Slovenije.

5.15.9 Skladnost z STO

Intervencija je v skladu z odstavkom 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

Intervencija vključuje podporo za menjavo satja, s čimer se bo zagotavljalo večjo varnost in večjo kakovost čebeljih pridelkov.

Intervencija vključuje tudi storitev analize čebeljih pridelkov, v okviru katere se bo spremljalo in izboljšalo kakovost in varnost čebeljih pridelkov, čebelarjem pa se bo svetovalo glede izboljšanja kakovosti in varnosti čebeljih pridelkov ter odpravilo morebitne napake v primarni proizvodnji. Financiral se bo tudi razvoj računalniškega programa za senzorično vrednotenje medu.

5.15.10 Razpored EU STO o oljnicah (Izvajanje memoranduma o soglasju o oljnicah - Blair House)

Ni relevantno.

5.15.11 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI6.1
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za menjavo satja
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	povprečni
Vrednost za prvo leto	136.682,00
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih.
Kazalnik rezultata	R.35 Ohranjanje čebeljih panjev: delež čebeljih panjev, ki prejemajo podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI6.2
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za analizo čebeljih pridelkov
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	povprečni
Vrednost za prvo leto	43.933,50
Ustrezna enota učinka	Pogodba
Opis	Znesek je določen na podlagi prejetih usklajenih predlogov deležnikov (predstavnikov organizacij) s področja čebelarstva. Predstavniki strokovnih institucij so na podlagi strokovne presoje, podali ocenjeno vrednost podintervencije, razdelano po letih.
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

5.15.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Skupaj 2023-2027**
Znesek na enoto za menjavo satja (ZNESI6.1)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	136.682,00	137.928,00	134.358,00	140.000,00	140.000,00	
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	5
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	136.682,00	137.928,00	134.358,00	140.000,00	140.000,00	688.968,00

Znesek na enoto za analizo čebeljih pridelkov (ZNESI6.2)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	43.933,50	44.334,00	43.186,50	45.000,00	45.000,00	
	Načrtovan učinek	1	1	1	1	1	5
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	43.933,50	44.334,00	43.186,50	45.000,00	45.000,00	221.454,00
Skupaj	**Načrtovani učinek**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**10**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**180.615,50**	**182.262,00**	**177.544,50**	**185.000,00**	**185.000,00**	**910.422,00**

5.16 Sektorska intervencija Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov

Oznaka intervencije	SI7
Naziv intervencije	Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Vinski sektor
Vrsta intervencije	Intervencije v vinskem sektorju
Kazalnik učinka	O.36 Število ukrepov ali enot, ki prejemajo podporo v vinskem sektorju

5.16.1 Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi ○ Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije.

5.16.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji
SC4: Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji

Sektorski cilj (a) izboljšati konkurenčnost proizvajalcev vina Unije;
Sektorski cilj (b) izboljšati uspešnost vinskih podjetij Unije in njihovo prilagajanje povpraševanju na trgu ter povečati njihovo konkurenčnost glede proizvodnje in trženja proizvodov vinske trte;
Sektorski cilj (e) izboljšati tržljivost in konkurenčnost proizvodov vinske trte Unije.

5.16.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu
P15 Blaženje in prilagajanje kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam

5.16.4 Kazalnik(i) rezultata

R.9^{PS} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo
R.16 Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

5.16.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Osnovne težave slovenskega vinogradništva in vinarstva so v razdrobljeni pridelavi (90% vinogradnikov obdeluje manj kot 1 ha vinogradov) in nekonkurenčni pridelavi na strmih legah (skoraj 40% vinogradov je na nagibu nad 25 %, ki pa so pomembni iz okoljskega vidika in vidika ohranjanja kulturne krajine), ki se posledično kažejo v nizkih cenah grozdja in vina v primerjavi s stroški pridelave. Zato je primarni cilj intervencije dvig konkurenčnosti pridelovalcev, sledita mu zmanjšanje stroškov pridelave vina in povečanje kakovosti pridelka, hkrati pa se z intervencijo vzpodbuja vinogradništvo na tipičnih vinorodnih legah.

Z intervencijo se bodo vinogradnikom sofinancirali stroški prestrukturiranja vinogradov, ki so glede na naravne pogoje tehnološko neprimerni glede izbire sorte vinske trte, lege ali drugih tehnoloških zahtev, ali posajeni s sortami, za katere ni ustreznega povpraševanja na trgu ali pa neustrezne z vidika podnebnih sprememb. Namen intervencije je povečati konkurenčnost vinogradnikov in izboljšati kakovost pridelave vina že v vinogradih. Zato je intervencija namenjena pridelovalcem, ki se že ukvarjajo z vinogradništvom. Ocenjuje se, da se bodo na večini prestrukturiranih površin izvajali ukrepi povezani z izboljšavo tehnologije obdelovanja vinogradov, na približno polovici prestrukturiranih površin pa tudi sprememba sortimenta.

Intervencija se izvaja neposredno na podlagi nacionalne uredbe, s katero se določi rok za vložitev programov prestrukturiranja vinogradov.

5.16.6 Pogoji upravičenosti

– Upravičenci prestrukturirajo strnjeno površino, veliko najmanj 0,1 ha (najmanjša površina za dostop do podpore),

– Imajo v obdelavi vsaj minimalno predpisano površino vinogradov,

– Imajo za površino, ki je predmet prestrukturiranja, pridobljeno dovoljenje za ponovno zasaditev vinske trte v skladu s 66. členom Uredbe 2013/1308/EU.

V okviru meril za upravičenost se pregleda ali upravičenec izpolnjuje pogoje za uveljavljanje podpore, ali je upoštevana minimalna površina in so navedeni ukrepi, ki so lahko predmet prestrukturiranja, ter vinograd, ki je predmet prestrukturiranja, ni mlajši od 10 let (razlog za to merilo: ker je vinograd trajni nasad, se pričakuje, da so pridelovalci vinograde v zadnjih 10 letih sadili v skladu s priporočili strokovnih služb in zato ne potrebujejo prestrukturiranja).

Upravičeni stroški, ki so predmet financiranja, so naslednji:

– stroški za zamenjavo sort in spremembo lokacije vinogradov: priprava zemljišča (humifikacija, oranje, brananje, frezanje), postavitev opore (stebri, žice, … in delo povezano s postavitvijo opore), posaditev cepljenk (cepljenke in sajenje cepljenk ali cepiči in precepljanje), navoz zemlje v vinograde,

- stroški v povezavi z izboljšavo tehnologije obdelovanja vinogradov: naprava teras, izravnava zemljišča.

Priznajo se le stroški za prestrukturiranje vinogradov, ki pomeni zamenjavo sorte (tudi s precepljanjem), spremembo lokacije vinograda ali izboljšavo tehnologije obdelovanja vinograda.

Vrednost izpada dohodka se lahko uveljavlja le v primeru predhodne krčitve vinograda, z upoštevanjem predvidenega dohodka v treh letih po posaditvi vinograda (oziroma v dveh letih v primeru precepljanja).

Delež podpore se bo določil glede na razpoložljiva sredstva za prestrukturiranje vinogradov in vsoto priznanih stroškov prestrukturiranja iz ustreznih vlog za podporo. Delež podpore bo za vse upravičence enak.

Do podpore niso upravičeni stroški običajne obnove vinogradov (ponovna zasaditev iste parcele z isto sorto po istem sistemu gojenja, ko se trtam izteče naravna življenjska doba).

5.16.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora se dodeli kot pavšalna podpora (uporaba standardnih stroškov na enoto). Stopnja podpore je do 50 % (75 % v manj razvitih regijah) upravičenih stroškov prestrukturiranja vinogradov in se določi glede na razpoložljiva sredstva za intervencijo in vsoto priznanih stroškov iz ustreznih vlog za podporo.

Standardni stroški na hektar prestrukturiranega vinograda se določijo na podlagi kalkulacij, ki jih v okviru strokovnih nalog pripravi javni raziskovalni zavod na področju kmetijstva. Vrednost izpada dohodka se določi na podlagi statističnih podatkov o pridelavi grozdja in povprečni ceni odkupljenega grozdja za predelavo.

Kalkulacije stroškov prestrukturiranja vinogradov vsebujejo izračune dejanskih stroškov posameznih ukrepov v postopku naprave vinograda, na podlagi katerih se določijo pavšalni zneski za posamezno težavnost naprave vinograda. Vsi navedeni priznani stroški, ki se uporabljajo za dodelitev podpore za prestrukturiranje vinogradov, se določijo vsako leto na novo in uradno objavijo. Upravičenost prispevkov v naravi ni predvidena.

5.16.8 Dodatne informacije, specifične za vrsto intervencije

Z intervencijo se bo zagotovila obveza nameniti vsaj 5 % vseh odhodkov v prid varstva okolja, prilagajanja podnebnim spremembam, izboljšanja trajnostnih proizvodnih sistemov in postopkov in zmanjšanja vpliva na okolje.

5.16.9 Skladnost z STO

Intervencija je v skladu z odstavkom 11 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

5.16.10 Razpored EU STO o oljnicah (Izvajanje memoranduma o soglasju o oljnicah - Blair House)

Ni relevantno.

5.16.11 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI7
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na hektar za prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Opis	Znesek na hektar vinograda, v katerem se izvaja intervencija prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov
Vrednost za prvo leto	17.490
Ustrezna enota učinka	Hektar
Kazalnik rezultata	R.9^{PS} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov R.16 Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

5.16.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Skupaj 2023-2027**
Znesek na hektar za prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov (ZNESI7)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	0	17.490	17.490	17.490	17.490	
	Načrtovan učinek	0	200 ha	200 ha	200 ha	200 ha	800 ha
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	0	3.498.000	3.498.000	3.498.000	3.498.000	13.992.000
Skupaj	**Načrtovani učinek**	**0**	**200 ha**	**200 ha**	**200 ha**	**200 ha**	**800 ha**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**3.498.000**	**3.498.000**	**3.498.000**	**3.498.000**	**13.992.000**

5.17 Sektorska intervencija Promocija vina v tretjih državah

Oznaka intervencije	SI8
Naziv intervencije	Promocija vina v tretjih državah
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Vinski sektor
Vrsta intervencije	Intervencije v vinskem sektorju
Kazalnik učinka	O.36 Število ukrepov ali enot, ki prejemajo podporo v vinskem sektorju

5.17.1 Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi ○ Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije.

5.17.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

Sektorski cilj (h) izboljšati konkurenčnost proizvodov vinske trte Unije v tretjih državah

5.17.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

5.17.4 Kazalnik(i) rezultata

Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

5.17.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Osnovna težava slovenskega vinogradništva in vinarstva je poleg razdrobljene pridelave in nekonkurenčne pridelave na strmih legah, ki se posledično kažejo v nizkih cenah grozdja in vina v primerjavi s stroški pridelave, tudi neprepoznavnosti slovenskih vin izven Republike Slovenije.

Intervencija je usmerjena v povečanje prepoznavnosti in ugleda slovenskih vin na trgih tretjih držav. Zato se z intervencijo podpira predvsem promocija vin z zaščiteno označbo porekla/geografsko označbo, pridelanih v Republiki Sloveniji, prikaz značilnosti vinorodnih območij Republike Slovenije, sort vinske trte, ki se gojijo v Republiki Sloveniji, in povezavo tega vina s kulinariko, vinsko arhitekturo ali vinskim turizmom. Sestavni del vseh promocijske aktivnosti je tudi oznaka porekla vina.

Podpora čim več različnih dejavnosti promocije na različnih tretjih trgih bo pripomogla k povečanju izvoza vin v tretje države.

Intervencija se izvaja neposredno na podlagi nacionalne uredbe, s katero se določi rok za vložitev letnih programov promocije vina na trgih tretjih držav.

Pričakuje se, da se bo z intervencijo podprlo do 30 projektov promocije letno, s čimer se bo po zaključku obdobja v letu 2028 izvoz še nekoliko povečal nekje do 5 % sedanje vrednosti izvoza.

5.17.6 Pogoji upravičenosti

– Upravičenci letno pridelajo vsaj minimalno predpisano količino vina,
– Izdelan projekt promocije na zadevnem ciljnem trgu.

Pri izbiri vlog se upoštevajo merila za upravičenost v skladu s členom 10 Uredbe Komisije 2016/1149.

Upravičeni so stroški, v zvezi z zasnovo, realizacijo in objavo naslednjih aktivnosti:

– objavo oglasov v medijih,
– izdelavo reklamnega materiala za prodor na trge tretjih držav,
– udeležbo na mednarodnih sejmih in drugih dogodkih, namenjenih promociji vina na tretjih trgih,
– izdelava raziskav trga tretjih držav in
– seminarji za novinarje, uvoznike, strokovno javnost in potrošnike iz tretjih držav.

Upravičeni so le stroški, ki so dejansko nastali v obdobju izvajanja odobrenega projekta, za katere upravičenec priloži račun in dokazilo o plačilo stroškov ter ustrezna dokazila o dejansko izvedenih dejavnostih.

Delež podpore znaša 50 % upravičenih stroškov in bo za vse upravičence enak.

s čimer se bo po zaključku obdobja v letu 2029 izvoz še nekoliko povečal nekje do 5 % sedanje vrednosti izvoza.

5.17.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške promocije. Podpora se dodeli za povrnitev 50 % upravičenih stroškov.

5.17.8 Dodatne informacije, specifične za vrsto intervencije

Ni dodatnih informacij.

5.17.9 Skladnost z STO

Intervencija je v skladu z odstavkom 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

5.17.10 Razpored EU STO o oljnicah (Izvajanje memoranduma o soglasju o oljnicah - Blair House)

Ni relevantno.

5.17.11 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI8
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na program promocije vina v tretjih državah
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Opis	Povprečni znesek dodeljene podpore za izvedbo enega letnega programa promocije vina v zadevni tretji državi
Vrednost za prvo leto	40.000,00
Ustrezna enota učinka	Projekt
Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

5.17.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Znesek na program promocije vina v tretjih	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	0	40.000	40.000	40.000	40.000	
	Načrtovan učinek	0	30	30	30	30	120

državah (ZNESI8)	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	0	1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000	4.800.000
Skupaj	**Načrtovani učinek**	**0**	**30**	**30**	**30**	**30**	**120**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**1.200.000**	**1.200.000**	**1.200.000**	**1.200.000**	**4.800.000**

5.18 Sektorska intervencija Ukrepi informiranja o vinih Unije v državah članicah

Oznaka intervencije	SI9
Naziv intervencije	Ukrepi informiranja o vinih Unije v državah članicah
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Vinski sektor
Vrsta intervencije	Intervencije v vinskem sektorju
Kazalnik učinka	O.36 Število ukrepov ali enot, ki prejemajo podporo v vinskem sektorju

5.18.1 Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi ○ Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

5.18.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

Sektorski cilj (g) prispevati k večji ozaveščenosti potrošnikov o odgovornem uživanju vina in shemah kakovosti Unije za vino;

5.18.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu
P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti.

5.18.4 Kazalnik(i) rezultata

Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

5.18.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Osnovne težave slovenskega vinogradništva in vinarstva so poleg razdrobljene pridelave in nekonkurenčne pridelave na strmih legah, ki se posledično kažejo v nizkih cenah grozdja in vina v primerjavi s stroški pridelave, tudi v neprepoznavnosti slovenskih vin.

Osnovni namen intervencije je povečanje prepoznavnosti in ugleda slovenskih vin, predvsem vin z zaščiteno označbo porekla/zaščiteno geografsko označbo. Zato se z intervencijo podpira informiranje potrošnikov o shemi zaščitenih označb porekla in zaščitenih geografskih označb za vina v zvezi s posebno kakovostjo in značilnostmi tega vina, ki ga izvajajo različne oblike združenja pridelovalcev vina. Zaradi ohranitve in ozaveščenosti evropskega

potrošnika je intervencija usmerjena tudi v informiranje potrošnikov v državah članicah o odgovornem uživanju vina in tveganju, povezanem s škodljivim uživanjem alkohola. Na ta način se bo pospešilo odgovorno uživanje vin z zaščiteno označbo porekla oziroma zaščiteno geografsko označbo.

Primarni cilj intervencije je dvig konkurenčnosti pridelovalcev vina z ustreznim informiranjem potrošnikov.

Intervencija se izvaja neposredno na podlagi nacionalne uredbe, s katero se določi rok za vložitev letnih programov informiranja. Pričakuje se, da se bo z intervencijo letno podprlo vsaj 10 dogodkov informiranja.

5.18.6 Pogoji upravičenosti

– Upravičenci so združenja najmanj dveh pridelovalcev vina, organizacije proizvajalcev vina, združenja organizacij proizvajalcev vina ali medpanožne organizacije, strokovne vinogradniško-vinarske organizacije ali osebe javnega prava, katerih člani so pridelovalci vina;
– Izdelan projekt informiranja o vinih.

Pri izbiri vlog se upoštevajo merila za upravičenost v skladu s členom 7 Uredbe Komisije 2016/1149.

Upravičeni so stroški, v zvezi z zasnovo, realizacijo in objavo naslednjih aktivnosti:
– informacijske kampanje (oglasi in članki v medijih, informacijsko gradivo),
– organizacija obveščanja potrošnikov v okviru prireditev, sejmov in razstav, ki so nacionalnega pomena ali pomembni na ravni Unije.

Upravičeni so le stroški, ki so dejansko nastali v obdobju izvajanja odobrenega projekta, za katere upravičenec priloži račun in dokazilo o plačilo stroškov ter ustrezna dokazila o dejansko izvedenih dejavnostih.

Delež podpore znaša 50 % upravičenih stroškov in bo za vse upravičence enak.

Izključeni so stroški za dejavnosti, ki so usmerjene k določeni blagovni znamki in k spodbujanju uživanja vina.

5.18.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške promocije. Podpora se dodeli za povrnitev 50 % upravičenih stroškov.

5.18.8 Dodatne informacije, specifične za vrsto intervencije

Ni dodatnih informacij.

5.18.9 Skladnost z STO

Intervencija je v skladu z odstavkom 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

5.18.10 Razpored EU STO o oljnicah (Izvajanje memoranduma o soglasju o oljnicah - Blair House)

Ni relevantno.

5.18.11 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI9
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na program informiranja o vinih Unije v državah članicah
Območje izvajanja	
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Opis	Povprečni znesek dodeljene podpore za izvedbo enega letnega programa informiranja o vinih Unije v državah članicah
Vrednost za prvo leto	15.100,00
Ustrezna enota učinka	Projekt

Kazalnik rezultata	Kot izhaja iz navodil EK (Cover Note for Output and Result Indicator fiches), v tem primeru ni potrebno opredeliti kazalnika rezultata.

5.18.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj 2023-2027
Znesek za program informiranja o vinih Unije v državah članicah (ZNESI9)	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)		15.100	15.100	15.100	15.100	
	Načrtovan učinek		10	10	10	10	40
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)		151.000	151.000	151.000	151.000	604.000
Skupaj	**Načrtovani učinek**		**10**	**10**	**10**	**10**	**40**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)		**151.000**	**151.000**	**151.000**	**151.000**	**604.000**

5.19 Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – naložbe in raziskave

Oznaka intervencije	SI10.1
Naziv intervencije	Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – naložbe in raziskave
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Sadje in zelenjava
Vrsta intervencije	47 – 1 (a) naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva, raziskave ter poskusne in inovativne proizvodne metode ter drugi ukrepi na področjih: - (xi) izboljšanje kakovosti proizvoda - (ii) izboljšanje uporabe vode in odgovorno gospodarjenje z njo, vključno z varčevanjem z vodo, varstvom vode in odvodnjavanjem; - (vii) zmanjšanje emisij in odpadkov, izboljšanje uporabe stranskih proizvodov, vključno z njihovo ponovno uporabo in vrednotenjem ter ravnanje z odpadki; - (iii) preprečevanje škode zaradi slabih vremenskih razmer ter spodbujanje, razvoj in uporaba sort, pasem in praks ravnanja, prilagojenih spreminjajočim se podnebnim razmeram - (i) ohranjanje tal, vključno s povečanjem zalog ogljika v tleh in izboljšanjem strukture tal, ter zmanjšanje onesnaževal;
Kazalnik učinka	O.35 Število operativnih programov, ki prejemajo podporo

5.19.1 Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi ○ Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

5.19.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

Načrtovanje in organizacija proizvodnje: SC2
Izboljšanje uporabe vode in gospodarjenje z njo: SC5

Zmanjševanje količin nerazgradljivih odpadkov pri procesu pridelave in predelave: SC5, SC6
Prilagoditev tehnologije pridelave sadja in zelenjave na podnebne spremembe: SC4
Ohranjanje tal pri pridelavi sadja in zelenjave: SC5
Raziskave in razvoj v sektorju sadja in zelenjave: SC2

SC3: Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi – vse intervencije
SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje tako kratko- kot dolgoročne konkurenčnosti kmetij, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji
SC4: Prispevanje k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje, vključno z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov in povečanjem sekvestracije ogljika, ter spodbujanje trajnostne energije
SC5: Spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak, vključno z zmanjšanjem odvisnosti od kemikalij
SC6: Prispevanje k zaustavitvi in obratu trenda izgube biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine

Izbor povezanega ustreznega sektorskega cilja

Načrtovanje in organizacija proizvodnje:

Povezava s ciljem v členu 46: Načrtovanje in organizacija proizvodnje, prilagajanje proizvodnje povpraševanju, zlasti glede kakovosti in količine, optimizacija stroškov proizvodnje in donosnosti naložb, stabiliziranje cen proizvajalcev (46 a)

Izboljšanje uporabe vode in gospodarjenje z njo:

Povezava s ciljem v členu 46: Spodbujanje, razvoj in izvajanje: (i) proizvodnih metod in tehnik, ki spoštujejo okolje; (ii) proizvodnih praks, odpornih proti škodljivcem in boleznim; (iv) zmanjšanja odpadkov in okolju prijazne uporabe stranskih proizvodov ter ravnanja z njimi, vključno z njihovo ponovno uporabo in vrednotenjem; (v) varstva in krepitve biotske raznovrstnosti ter trajnostne rabe naravnih virov, zlasti varstvo vode, tal in zraka (46 e)

Zmanjševanje količin nerazgradljivih odpadkov pri procesu pridelave in predelave:

Povezava s ciljem v členu 46: Spodbujanje, razvoj in izvajanje: (i) proizvodnih metod in tehnik, ki spoštujejo okolje; (ii) proizvodnih praks, odpornih proti škodljivcem in boleznim; (iv) zmanjšanja odpadkov in okolju prijazne uporabe stranskih proizvodov ter ravnanja z njimi, vključno z njihovo ponovno uporabo in vrednotenjem; (v) varstva in krepitve biotske raznovrstnosti ter trajnostne rabe naravnih virov, zlasti varstvo vode, tal in zraka (46 e)

Prilagoditev tehnologije pridelave sadja in zelenjave na podnebne spremembe:

Povezava s ciljem v členu 46: prispevanje k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje (46 f)

Ohranjanje tal pri pridelavi sadja in zelenjave:
Povezava s ciljem v členu 46: prispevanje k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje (46 f)

Raziskave in razvoj v sektorju sadja in zelenjave:

Povezava s ciljem v členu 46: Raziskave in razvoj na področju trajnostnih proizvodnih metod, vključno z odpornostjo na škodljivce in bolezni živali ter blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem podnebnim spremembam, inovativnimi praksami in pridelovalnimi tehnikami, ki spodbujajo gospodarsko konkurenčnost in krepijo razvoj trga (46 d)

5.19.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

Načrtovanje in organizacija proizvodnje: P6: Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu
Izboljšanje uporabe vode in gospodarjenje z njo: P17: Zmanjšanje negativnih izgub vplivov kmetijstva na stanje površinskih voda
Zmanjševanje količin nerazgradljivih odpadkov pri procesu pridelave in predelave: P17: Zmanjšanje negativnih izgub vplivov kmetijstva na stanje površinskih voda, P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst, P14: ohranjane organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal
Prilagoditev tehnologije pridelave sadja in zelenjave na podnebne spremembe: P15: Blaženje in prilagajane podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu
Ohranjanje tal pri pridelavi sadja in zelenjave: P14: ohranjane organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal

Raziskave in razvoj v sektorju sadja in zelenjave: P6: Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu, P36: Krepitev raziskav, razvoja, inovacij in sodelovanje

P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu – vse podintervencije

5.19.4 Kazalnik(i) rezultata

R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije
R.9^{PS} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov
R.10^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP
R.11 Koncentracija ponudbe: delež vrednosti tržne proizvodnje s strani sektorskih organizacij proizvajalcev ali skupin proizvajalcev z operativnimi programi
R.16 Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov
R.26 Naložbe v zvezi z naravnimi viri: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo proizvodno in neproizvodno naložbeno podporo, povezano s skrbjo za naravne vire

5.19.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Pogoji upravičenosti:
- p
- riznanje skupine na podlagi Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013;
- vrednost tržne proizvodnje;
- odobren operativni program.

Upravičenci do podpore so organizacije proizvajalcev ali združenja organizacij proizvajalcev priznane na podlagi Uredbe (EU) št. 1308/2013.

<u>Načrtovanje in organizacija proizvodnje:</u>

Z namenom zagotovitve, da je proizvodnja vseh članov organizacije proizvajalcev dovolj kakovostna za trg, je potrebno vlagati predvsem v tehnologije pridelave, s poudarkom na načrtovanju pridelave. Dolgoročno kot kratkoročno načrtovanje bo zagotovilo trženje celotne proizvodnje vseh članov in zalaganje tržnih mest s potrebnimi količinami kakovostnih pridelkov.

Upravičeni stroški:
- Naložbe s ciljem optimiziranja stroškov proizvodnje
- Izboljšanje postopkov in tehnologij za izboljšanje kakovosti pridelkov
- Naložbe v programsko opremo za načrtovanje proizvodnje
- Druge naložbe, vezane na izboljšanje načrtovanja proizvodnje

<u>Izboljšanje uporabe vode in gospodarjenje z njo:</u>

Podnebne spremembe in ekstremni vremenski pojavi imajo obsežen vpliv na dejavnost pridelave sadja in zelenjave v Sloveniji, zato je zaščita naravnih virov – vode še posebej pomembna. Pridelava sadja in zelenjave večinoma poteka na prostem, izpostavljena je ekstremnim vremenskim pogojem, npr. suši, zato je namakanje, oroševanje izjemnega pomena. Cilji so usmerjeni predvsem v zmanjševanje vplivov na naravno kakovost vode, ki so posledica intenzivne pridelave sadja in zelenjave, ter v namensko in potrebam prilagojeno uporabo vode in namakalnih tehnik, če je to potrebno.

Upravičeni stroški:
- Naložbe v nove namakalne naprave z učinkovitim vodnim izkoristkom.
- Modernizacija obstoječih namakalnih naprav.
- Pršilne tehnike z majhnimi izgubami.
- Uvedba postopkov in tehnologij za zmanjšanje porabe vode pri pridelavi sadja in zelenjave, vključno s pripravo pridelkov za prodajo (čiščenje porabljenih in odpadnih voda).
- Naložbe v programsko opremo za namakanje.

- Druge naložbe, vezane na izboljšanje uporabe vode in gospodarjenje z njo

Zmanjševanje količin nerazgradljivih odpadkov pri procesu pridelave in predelave:

Intenzivna pridelava sadja in zelenjave lahko prispeva k onesnaženju okolja, zato je pomembno, da se v pridelavo in predelavo sadja in zelenjave vključuje okoljsko sprejemljive materiale. Zmanjšanje količine nerazgradljivih odpadkov, možnost ponovne uporabe nerazgradljivih materialov bo pomembno prispevalo k varovanju okolja ter k ohranjanju in izboljšanju biotske raznovrstnosti kmetijskih habitatov in vrst.

Upravičeni stroški:
- Oprema za preprečevanje nastajanja odpadkov pri pridelavi (biorazgradljive folije, biorazgradljive vrvice, itd.)
- Oprema za preprečevanje nastajanja odpadkov pri predelavi in pripravi za trg (pakirna embalaža, označevanje blaga, itd.)
- Oprema za razvoj sistema ponovne uporabe potrošnega materiala za shranjevanje pridelkov
- Naložbe v predelavo organskih odpadkov (kompostarne, oprema za drobljenje vej in ostankov pridelkov, oprema za predelavo odpadkov)
- Druga oprema, ki je potrebna za zmanjševanje količin odpadkov pri procesu pridelave in predelave

Prilagoditev tehnologije pridelave sadja in zelenjave na podnebne spremembe:

Podnebne spremembe in ekstremni vremenski pojavi imajo obsežen vpliv na dejavnosti, odvisne od naravnega okolja. Vplivajo tudi na vsakoletnimi pojav novih škodljivcev in bolezni, ki zmanjšujejo kakovost pridelkov. Pridelava zelenjave v Sloveniji v glavnini poteka na prostem, kar predstavlja veliko odvisnost od vremenskih pogojev in posledično velika tveganja v pridelavi – nestabilen pridelek. V sadjarstvu je delež nasadov z mrežami proti toči in namakalnimi sistemi še vedno premajhen. V letu 2019 je bilo z mrežo proti toči pokritih 30 % vseh intenzivnih sadovnjakov, namakanih pa le 18,7 % intenzivnih sadovnjakov. Sistem oroševanja za varstvo sadovnjakov proti zmrzali je vzpostavljen le na 5,15 % oziroma na 226 ha površin intenzivnih sadovnjakov.

Nihanje pridelka pomembno vpliva na ekonomski položaj pridelovalcev. Zaradi neugodnih vremenskih pojavov pri tržnih zelenjadnicah povprečni hektarski pridelki zaostajajo za povprečnimi hektarskimi pridelki v državah članicah EU.

Pri prilagajanju na nove okoljske razmere je pomemben vidik tudi varnost in raznolikost semen - kmetje morajo imeti dostop do vrste kakovostnih semen za sorte rastlin, ki so prilagojene pritiskom podnebnih sprememb. Poleg dostopa do semen je pomemben tudi dostop do sadik ter podlag za sorte, ki so bolje prilagojene na podnebne spremembe.

Upravičeni stroški:

a) Naložbe za prilagajanje podnebnim spremembam:
- oprema za zaščito pred točo (trajne rešitve za zaščito pred neugodnimi vremenskimi pojavi),
- oprema za zaščito pred zmrzaljo (trajne rešitve pred neugodnimi vremenskimi pojavi),
- oprema za zaščito pred drugimi neugodnimi vremenskimi pojavi (pozeba itd.) - trajne rešitve pred neugodnimi vremenskimi pojavi,
- oprema za namakanje, drenažo
- Stroški nabave čebelnjakov in čmrljakov za optimalno opraševanje (večanje odpornosti kmetijskih površin z opraševanjem)
- Postavitev in priprava rastlinjakov
- Modernizacija obstoječih rastlinjakov
- Oprema in pripomočki za izvajanje opazovalno napovedovalne dejavnosti.
- Nakup računalniških naprav, programov z namenom prilagajanja na podnebne spremembe
- Nakup in optimizacija tehnične opreme za pridelavo na prostem in v pokritih površinah
- Oprema za zaščito pred boleznimi in škodljivci
- Druge naložbe, vezane na blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje

b) Naložbe v postavitev ali prestrukturiranje nasadov:
- stroški sadnih rastlin (sadike, cepiči) – podnebno prilagojene sorte (po priporočilih Javne službe v sadjarstvu in strokovnih priporočil EU o izboru sort),
- ekološko seme.

Ohranjanje tal pri pridelavi sadja in zelenjave:

Tla predstavljajo največji zalogovnik ogljika na Zemlji. Močno se odzivajo na spremenljivost in intenziteto padavin in na sušne dogodke. Pomemben del strategije prilagajanja na spremembe bo ustrezna raba in tehnologija obdelave tal, predvsem s povečanjem vsebnosti organskih snovi v tleh. Večja vsebnost organske snovi ne vpliva le na mikrobiološko aktivnost v tleh, ki zagotavlja živost tal, pozitivno vpliva tudi na infiltracijo in na zadrževalno sposobnost tal za vodo, s katerimi se tla branijo pred posledicami intenzivnih padavin in suš (ARSO, 2018).

Cilj je zmanjševanje vplivov na naravno kakovost tal in biotsko raznolikost, ki so posledica intenzivne pridelave sadja in zelenjave. Ponujeni predmeti subvencioniranja ustrezajo tudi cilju spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega gospodarjenja z naravnimi viri, kot so voda, tla in zrak.

Upravičeni stroški:

- Oprema za obdelavo tal, setev
- Oprema za odstranjevanje plevela
- Oprema za precizno gnojenje
- Oprema za precizno aplikacijo sredstev za zaščito rastlin
- Druga oprema za obdelavo tal, setev, sajenje, nego in pobiranje pridelkov
- Druge naložbe za ohranjanje tal, vključno s povečanjem zalog ogljika v tleh

Raziskave in razvoj v sektorju sadja in zelenjave:

Tehnološki razvoj mednarodno konkurenčnega sadjarstva, ki upošteva zelo visoke okoljevarstvene standarde ter tudi vpliv podnebnih sprememb v zadnjih letih, zahteva vlaganja v nova znanja in iskanje novih tehnoloških rešitev tudi za območje Slovenije. Podobno velja tudi za področje vrtnarstva, pri katerem je v Sloveniji zaznati tehnološki zaostanek tako pri pridelavi kot pri skladiščenju/hlajenju, pripravi zelenjave za trg. Trenutne tehnologije ne omogočajo izkoriščanja naravnih danosti za podaljšanje sezone pridelave oziroma za celoletno pridelavo in ne zmanjšujejo tveganj povezanih z ekstremnimi vremenskimi pojavi ter učinkovitostjo rabe virov, zaradi česar je cenovna konkurenčnost v primerjavi z uvoženo zelenjavo prenizka. Potrebno tudi je preučiti, kako v procese pridelave in predelave sadja in zelenjave vključiti umetno inteligenco ter strojno učenje.

Za povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in tehnološkega razvoja pri pridelavi v sektorju sadja in zelenjave, je potrebno okrepiti tudi področja, ki sledijo pridelavi, npr. področje pakiranja.

Upravičeni stroški:

- Raziskovalne dejavnosti na področju ohranjanja tal, uporabe vode in prilagajanju podnebnim spremembam
- Alternativne zaščite rastlin pred boleznimi in škodljivci
- Razvoj tehnologij za povečanje produktivnosti, učinkovitejše skladiščenje
- Raziskave na področju pridelkov in postopkov, testiranje novih sort na različnih lokacijah
- Vpeljava umetne inteligence ter strojnega učenja v proces pridelave in predelave
- Materialni stroški in stroški za zaposlene za namen raziskav
- Oprema za namen raziskovalne dejavnosti, za izvedbo poskusov
- Drugi stroški, naložbe povezani z izvedbo raziskav

5.19.6 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Intervencija: Načrtovanje in organizacija proizvodnje: kritje 50 % upravičenih stroškov s strani EU

Intervencija: Raziskave in razvoj v sektorju sadja in zelenjave

Podpora: kritje 50 % upravičenih stroškov s strani EU. Petdesetodstotna omejitev se poveča na 80 %, če ti odhodki krijejo najmanj 5 % odhodkov v okviru operativnega programa.

Intervencije: Izboljšanje uporabe vode in gospodarjenje z njo, Zmanjševanje količin nerazgradljivih odpadkov pri procesu pridelave in predelave, Prilagoditev tehnologije pridelave sadja in zelenjave na podnebne spremembe in Ohranjanje tal pri pridelavi sadja in zelenjave:
Podpora: kritje 50 % upravičenih stroškov s strani EU. Izjema: Petdesetodstotna omejitev se za odhodke, ki so povezani s ciljem iz člena 46 (e) in (f), poveča na 80 %, če ti odhodki krijejo najmanj 20 % odhodkov v okviru operativnega programa.

5.19.7 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo so namenjene organizacijam proizvajalcem z odobrenimi operativnimi programi. V novem programskem obdobju želimo vzpostaviti 1 organizacijo proizvajalcev, ki bo izvajala operativni program.

V operativne programe morajo biti vključene intervencije, ki se nanašajo na uresničevanje sledečih ciljev: koncentracija ponudbe in dajanje na trg proizvodov, vključno z neposrednim trženjem (46 (b)), spodbujanje, razvoj in izvajanje: proizvodnih metod in tehnik, ki spoštujejo okolje; proizvodnih praks, odpornih proti škodljivcem in boleznim; zmanjšanja odpadkov in okolju prijazne uporabe stranskih proizvodov ter ravnanja z njimi, vključno z njihovo ponovno uporabo in vrednotenjem; varstva in krepitve biotske raznovrstnosti ter trajnostne rabe naravnih virov, zlasti varstvo vode, tal in zraka (46 (e)) ter prispevanje k blaženju posledic podnebnih sprememb in prilagajanju nanje (46 (f)).

Operativni programi naj zajemajo tri ali več ukrepov, ki so povezani s cilji iz člena 46, točki (e) in (f).

Intervencije: Izboljšanje uporabe vode in gospodarjenje z njo, Zmanjševanje količin nerazgradljivih odpadkov pri procesu pridelave in predelave, Prilagoditev tehnologije pridelave sadja in zelenjave na podnebne spremembe, Ohranjanje tal pri pridelavi sadja in zelenjave:

Zahteve:

- Vsaj 15 % odhodkov v okviru operativnih programov morajo zajemati intervencije, ki so povezane s cilji iz člena 46 (e) in (f),

- Operativni program mora zajemati vsaj tri ali več ukrepov, ki so povezani s cilji iz člena 46 (e) in (f).

Intervencija: Raziskave in razvoj v sektorju sadja in zelenjave

Zahteva: Za uresničevanje tega cilja se mora v operativnem programu nameniti vsaj 2 % odhodkov.

5.19.8 Skladnost s STO

Intervencije so v skladu z odstavki 2 (Splošne storitve), 11 (Pomoč za strukturno prilagajanje, zagotovljena s pomočjo za naložbe) ali 12 (Plačila po okoljskih programih) Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu. K odstavku 2 sodijo naložbe, povezane z izboljšanjem kakovosti proizvoda, k odstavku 11 oziroma 12 pa okoljske naložbe.

5.20 Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – svetovanje in tehnična pomoč

Oznaka intervencije	SI10.2
Naziv intervencije	Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – svetovanje in tehnična pomoč
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Sadje in zelenjava
Vrsta intervencije	47 - 1 (b) storitve svetovanja in tehnična pomoč, zlasti glede trajnostnih tehnik zatiranja škodljivcev in bolezni, trajnostne rabe fitofarmacevtskih sredstev in veterinarskih proizvodov, prilagajanja podnebnim spremembam in njihovega blaženja, zaposlitvenih pogojev, obveznosti delodajalcev ter zdravja in varnosti pri delu
Kazalnik učinka	O.35 Število operativnih programov, ki prejemajo podporo

5.20.1 Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi ○ Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

5.20.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC3: Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi

Izbor povezanega ustreznega sektorskega cilja

Povezava s ciljem v členu 46: Raziskave in razvoj na področju trajnostnih proizvodnih metod, vključno z odpornostjo na škodljivce in bolezni živali ter blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem podnebnim spremembam, inovativnimi praksami in pridelovalnimi tehnikami, ki spodbujajo gospodarsko konkurenčnost in krepijo razvoj trga (46 d)

5.20.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P 34: Izboljšanje izmenjave znanja in prenos informacij
P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu – vse intervencije

5.20.4 Kazalnik(i) rezultata

R.10^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP
R.11 Koncentracija ponudbe: delež vrednosti tržne proizvodnje s strani sektorskih organizacij proizvajalcev ali skupin proizvajalcev z operativnimi programi

5.20.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Pogoji upravičenosti:
- Priznanje skupine na podlagi Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013;
- vrednost tržne proizvodnje;
- odobren operativni program.

Upravičenci do podpore so organizacije proizvajalcev ali združenja organizacij proizvajalcev priznane na podlagi Uredbe (EU) št. 1308/2013.

V okviru spodbujanja modernizacije kmetij želimo vključiti še en pomemben vidik, in sicer prenos znanja o novih tehnologijah. V primeru naložb v novo, modernejšo tehnologijo, je namreč potrebno uporabnike seznaniti z njenimi lastnostmi. Ni torej dovolj, da se proizvajalce spodbuja k nakupu nove opreme, ki je učinkovitejša in prijaznejša za okolje, potrebno je zagotoviti, da jo znajo pravilno uporabljati. Uporaba zastarelih tehnologij in orodij s slabšim energijskim izkoristkom in večjim vplivom na okolje, ter slabo znanje uporabe informacijskih tehnologij vplivajo na slabšo produktivnost in nižjo donosnost, s čimer se preprečuje dolgoročni razvoj, saj se ob slabši donosnosti zmanjšujejo možnosti za nadaljnja vlaganja v novejšo opremo. Neznanje poleg tega lahko vpliva tudi na izbor za proizvodnjo manj primernih tehničnih orodij, orodij, ki so manj primerna za okolje itd.

Z intervencijo svetovalne storitve in tehnična pomoč bomo omogočili, da organizacije proizvajalcev lahko najamejo svetovalca oz. proizvajalca opreme, da jim predstavi novo opremo in jih izobrazi o njenem delovanju. S tem bo omogočen kar najboljši možen izkoristek nove opreme, s čimer se bo povečala konkurenčnost organizacije proizvajalcev. S pravilno uporabo moderne tehnologije, pa bo večja možnost tudi za blaženje posledic podnebnih sprememb.

Upravičeni stroški izvedbe svetovanj in tehnične pomoči so:
- izvedba in priprava svetovanj/tehnične pomoči za namen tehnologij pridelave, varstva rastlin, krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, uvajanje digitalizacije v pridelavo
- stroški plačila izvajalca,
- stroški poti in nastanitve.

5.20.6 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora: kritje 50 % upravičenih stroškov s strani EU

5.20.7 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo so namenjene organizacijam proizvajalcem z odobrenimi operativnimi programi. V novem programskem obdobju želimo vzpostaviti 1 organizacijo proizvajalcev, ki bo izvajala operativni program.

V operativne programe morajo biti vključene intervencije, ki se nanašajo na uresničevanje sledečih ciljev: koncentracija ponudbe in dajanje na trg proizvodov, vključno z neposrednim trženjem (46 (b)), spodbujanje, razvoj in izvajanje: proizvodnih metod in tehnik, ki spoštujejo okolje; proizvodnih praks, odpornih proti škodljivcem in boleznim; zmanjšanja odpadkov in okolju prijazne uporabe stranskih proizvodov ter ravnanja z njimi, vključno z njihovo ponovno uporabo in vrednotenjem; varstva in krepitve biotske raznovrstnosti ter trajnostne rabe naravnih virov, zlasti varstvo vode, tal in zraka (46 (e)) ter prispevanje k blaženju posledic podnebnih sprememb in prilagajanju nanje (46 (f)).
Operativni programi naj zajemajo tri ali več ukrepov, ki so povezani s cilji iz člena 46, točki (e) in (f).

5.20.8 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu z odstavkom 2 (Splošne storitve) Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

5.21 Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – usposabljanje in izmenjava dobrih praks

Oznaka intervencije	SI10.3
Naziv intervencije	Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – usposabljanje in izmenjava dobrih praks
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Sadje in zelenjava
Vrsta intervencije	47 -1 (c) usposabljanje, vključno z mentorstvom in izmenjavo najboljših praks, zlasti v zvezi s trajnostnimi tehnikami zatiranja škodljivcev in bolezni, trajnostno uporabo fitofarmacevtskih sredstev in veterinarskih proizvodov, prilagajanjem podnebnim spremembam in njihovim blaženjem, pa tudi uporabo organiziranih platform za trgovanje in blagovnih borz na gotovinskih trgih in terminskih borzah
Kazalnik učinka	O.35 Število operativnih programov, ki prejemajo podporo

5.21.1 Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi ○ Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

5.21.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC3: Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi

Izbor povezanega ustreznega sektorskega cilja:

Povezava s ciljem v členu 46: Raziskave in razvoj na področju trajnostnih proizvodnih metod, vključno z odpornostjo na škodljivce in bolezni živali ter blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem podnebnim spremembam, inovativnimi praksami in pridelovalnimi tehnikami, ki spodbujajo gospodarsko konkurenčnost in krepijo razvoj trga (46 d)

5.21.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P 34: Izboljšanje izmenjave znanja in prenos informacij
P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu

5.21.4 Kazalnik(i) rezultata

R.10[PS] Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP
R.11 Koncentracija ponudbe: delež vrednosti tržne proizvodnje s strani sektorskih organizacij proizvajalcev ali skupin proizvajalcev z operativnimi programi

5.21.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Pogoji upravičenosti:
- Priznanje skupine na podlagi Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013;
- vrednosti tržne proizvodnje;
- odobren operativni program.

Upravičenci do podpore so organizacije proizvajalcev ali združenja organizacij proizvajalcev priznane na podlagi Uredbe (EU) št. 1308/2013.

V Sloveniji je potrebno izboljšati povezovanje in tesnejše sodelovanje tudi med organizacijami proizvajalcev, saj za večjo produktivnost in konkurenčnost pri pridelavi zelenjave in sadja kmetovalci potrebujejo predvsem znanje in odlične svetovalne storitve, ki bi jim pomagale pri izbiri trajnostnega upravljanja. Pri tem sta ključni izmenjava podatkov in znanja ter spretnosti.

Organizacije proizvajalcev z operativnim programom v sektorju sadja in zelenjave pri nas še ni vzpostavljene, zato menimo, da je ukrep usposabljanje in izmenjava dobrih praks potreben v izogib delanja napak. Izmenjava znanj in izkušenj bi potekala med predstavniki organizacij proizvajalcev iz EU držav, ki že imajo priznane organizacije proizvajalcev s operativnim programom ter med slovenskimi organizacijami proizvajalcev v sektorju sadja in zelenjave. Izvedba prenosa znanj bi potekala na sledeče načine: izobraževanje na daljavo ali v živo, srečanja s predstavniki organizacij proizvajalcev iz držav z vzpostavljenim operativnim programom, izvedba usposabljanj-delavnic na terenu za organizacije proizvajalcev v državah članicah z že vzpostavljenim operativnim programom.

Upravičeni stroški izvedbe usposabljanj so:
- izvedba in priprava usposabljanj,
- nakup didaktičnih pripomočkov, priprava video posnetkov za namen usposabljanj, nakup drugega materiala za namen usposabljanj,
- stroški plačila izvajalca,
- stroški poti in nastanitve.

5.21.6 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora: kritje 50 % upravičenih stroškov s strani EU

5.21.7 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo so namenjene organizacijam proizvajalcem z odobrenimi operativnimi programi. V novem programskem obdobju želimo vzpostaviti 1 organizacijo proizvajalcev, ki bo izvajala operativni program.

V operativne programe morajo biti vključene intervencije, ki se nanašajo na uresničevanje sledečih ciljev: koncentracija ponudbe in dajanje na trg proizvodov, vključno z neposrednim trženjem (46 (b)), spodbujanje, razvoj in izvajanje: proizvodnih metod in tehnik, ki spoštujejo okolje; proizvodnih praks, odpornih proti škodljivcem in boleznim; zmanjšanja odpadkov in okolju prijazne uporabe stranskih proizvodov ter ravnanja z njimi, vključno z njihovo ponovno uporabo in vrednotenjem; varstva in krepitve biotske raznovrstnosti ter trajnostne rabe naravnih virov, zlasti varstvo vode, tal in zraka (46 (e)) ter prispevanje k blaženju posledic podnebnih sprememb in prilagajanju nanje (46 (f)).

Operativni programi naj zajemajo tri ali več ukrepov, ki so povezani s cilji iz člena 46, točki (e) in (f).

5.21.8 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu z odstavkom 2 (Splošne storitve) Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

5.22 Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – ohranjanje kakovosti pridelkov

Oznaka intervencije	SI10.4
Naziv intervencije	Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – ohranjanje kakovosti pridelkov
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Sadje in zelenjava
Vrsta intervencije	47 - 1 (e) ukrepi za povečanje trajnostnosti in učinkovitosti prevoza ter skladiščenja proizvodov
Kazalnik učinka	O.35 Število operativnih programov, ki prejemajo podporo

5.22.1 Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi ○ Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

5.22.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC3: Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi
SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje tako kratko- kot dolgoročne konkurenčnosti kmetij, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

Izbor povezanega ustreznega sektorskega cilja

Povezava s ciljem v členu 46: Koncentracija ponudbe in dajanje na trg proizvodov, vključno z neposrednim trženjem (46 b)

5.22.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P6: Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu
P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu

5.22.4 Kazalnik(i) rezultata

R.9^{PS} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov
R.10^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP
R.11 Koncentracija ponudbe: delež vrednosti tržne proizvodnje s strani sektorskih organizacij

5.22.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Pogoji upravičenosti:
- Priznanje skupine na podlagi Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013;
- vrednosti tržne proizvodnje;
- odobren operativni program.

Upravičenci do podpore so organizacije proizvajalcev ali združenja organizacij proizvajalcev priznane na podlagi Uredbe (EU) št. 1308/2013.

Na kakovost pridelkov oz. ohranjanje kakovosti pridelkov ter proizvodov ključno vplivata učinkovit transport in pravilno skladiščenje ter rokovanje s pridelki. Tovrstni centri, ki vključujejo skladišča, hladilnice, sušilnice itd.

omogočajo skladiščenje kmetijskih proizvodov tudi izven sezonsko in s tem dobavljivost proizvodov skozi daljše časovno obdobje. Distribucijski centri zagotavljajo zadostno koncentracijo ponudbe kmetijskih proizvodov, kar posledično zmanjšuje proizvodna, cenovna in dohodkovna nihanja in istočasno zagotavljajo stabilnost izven sezonske ponudbe.

Upravičeni stroški:

- Postavitev hladilnic in skladiščnih prostorov.
- Stroški izboljšanja in posodobitev tehnik skladiščenja
- Nadgradnja transportnih vozil za hladilno skladiščenje ali transport v nadzorovani atmosferi
- Specifična oprema za ohranjanje kakovosti pridelkov
- Prenova obstoječih skladiščih prostorov
- Druga oprema, potrebna za povečanje trajnosti in učinkovitosti prevoza ter skladiščenje proizvodov.

5.22.6 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora: kritje 50 % upravičenih stroškov s strani EU

5.22.7 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo so namenjene organizacijam proizvajalcem z odobrenimi operativnimi programi. V novem programskem obdobju želimo vzpostaviti 1 organizacijo proizvajalcev, ki bo izvajala operativni program.

V operativne programe morajo biti vključene intervencije, ki se nanašajo na uresničevanje sledečih ciljev: koncentracija ponudbe in dajanje na trg proizvodov, vključno z neposrednim trženjem (46 (b)), spodbujanje, razvoj in izvajanje: proizvodnih metod in tehnik, ki spoštujejo okolje; proizvodnih praks, odpornih proti škodljivcem in boleznim; zmanjšanja odpadkov in okolju prijazne uporabe stranskih proizvodov ter ravnanja z njimi, vključno z njihovo ponovno uporabo in vrednotenjem; varstva in krepitve biotske raznovrstnosti ter trajnostne rabe naravnih virov, zlasti varstvo vode, tal in zraka (46 (e)) ter prispevanje k blaženju posledic podnebnih sprememb in prilagajanju nanje (46 (f)).

Operativni programi naj zajemajo tri ali več ukrepov, ki so povezani s cilji iz člena 46, točki (e) in (f).

5.22.8 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu z odstavki 2 (Splošne storitve), 11 (Pomoč za strukturno prilagajanje, zagotovljena s pomočjo za naložbe) ali 12 (Plačila po okoljskih programih) Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

5.23 Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – promocija, obveščanje in trženje

Oznaka intervencije	SI10.5
Naziv intervencije	Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – promocija, obveščanje in trženje
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Sadje in zelenjava
Vrsta intervencije	47 - 1 (f) promocija, komuniciranje in trženje, vključno z ukrepi in dejavnostmi, namenjenimi zlasti boljši ozaveščenosti potrošnikov o shemah kakovosti Unije in pomenu zdrave prehrane ter diverzifikaciji in konsolidaciji trgov
Kazalnik učinka	O.35 Število operativnih programov, ki prejemajo podporo

5.23.1 Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi ○ Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

5.23.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC3: Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi

Izbor povezanega ustreznega sektorskega cilja

Povezava v ciljem v členu 46: Promocija in trženje proizvodov (46 h)

5.23.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P11: Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavanje shem kakovosti
P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani
P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu

5.23.4 Kazalnik(i) rezultata

R.10^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP
R.11 Koncentracija ponudbe: delež vrednosti tržne proizvodnje s strani sektorskih organizacij proizvajalcev ali skupin proizvajalcev z operativnimi programi

5.23.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Pogoji upravičenosti:
- Priznanje skupine na podlagi Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013;
- vrednost tržne proizvodnje;
- odobren operativni program.

Upravičenci do podpore so organizacije proizvajalcev ali združenja organizacij proizvajalcev priznane na podlagi Uredbe (EU) št. 1308/2013.

Z vidika povečanja komercialne vrednosti proizvodov je potrebno dati poseben poudarek na uporabo oznak, ki potrjujejo sodelovanje proizvodov v shemah kakovosti Unije, s čimer se jamči poreklo, sledljivost in kakovost proizvodov, hkrati pa tudi njihova prepoznavnost (ustvarjanje blagovne znamke). Sheme kakovosti in njim lasten način označevanja potrošniku zagotavlja vrhunsko kakovost izdelkov in njihovo pristnost. Z namenom informiranja javnosti o proizvodih, vključenih v sheme kakovosti, je potrebno izvesti ukrepe, kot so oglaševanje v medijih, promocijske kampanje in drugi načini predstavitve proizvodov javnosti.

Promocijo lahko izvajajo organizacije proizvajalcev, ki imajo veljaven certifikat za shemo kakovosti, proizvode pa morajo tržiti kot proizvode sheme kakovosti, v katero so vključeni. S promoviranjem svojih proizvodov, vključenih v sheme kakovosti, proizvajalci hkrati pripomorejo k večanju prepoznavnosti oznak shem kakovosti. Zelenjava in sadje sta pomemben vir vitaminov, mineralov in prehranskih vlaknin, vendar Slovenci v povprečju še zmeraj zaužijemo premalo sadja in zelenjave. S promocijo je potrebno povečati delež uživanja sveže zelenjave in sadja. Pričakujemo, da bo intervencija zagotovila povečanje tržne vrednosti proizvodov organizacije proizvajalcev s ciljem izboljšanja poslovanja.

Upravičeni stroški:
- prisotnost na sejmih, zasedanjih, razstavah, itd.,
- razvoj blagovnih znamk, logotipov specifične za organizacije proizvajalcev,
- potrošniško naravnano trženje, med drugim za otroke in mladostnike,
- promocija (npr. medijske kampanje, objava oglasov, literatura, degustacije),
- stroški oglaševanja in informiranja na prodajnem mestu, vključno z degustacijami,
- stroški tiskanja na embalažo ali nalepke za namene promocije imena OP in blagovnih znamk.

5.23.6 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora: kritje 50 % upravičenih stroškov s strani EU

5.23.7 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo so namenjene organizacijam proizvajalcem z odobrenimi operativnimi programi. V novem programskem obdobju želimo vzpostaviti 1 organizacijo proizvajalcev, ki bo izvajala operativni program.

V operativne programe morajo biti vključene intervencije, ki se nanašajo na uresničevanje sledečih ciljev: koncentracija ponudbe in dajanje na trg proizvodov, vključno z neposrednim trženjem (46 (b)), spodbujanje, razvoj in izvajanje: proizvodnih metod in tehnik, ki spoštujejo okolje; proizvodnih praks, odpornih proti škodljivcem in boleznim; zmanjšanja odpadkov in okolju prijazne uporabe stranskih proizvodov ter ravnanja z njimi, vključno z njihovo ponovno uporabo in vrednotenjem; varstva in krepitve biotske raznovrstnosti ter trajnostne rabe naravnih virov, zlasti varstvo vode, tal in zraka (46 (e)) ter prispevanje k blaženju posledic podnebnih sprememb in prilagajanju nanje (46 (f)).

Operativni programi naj zajemajo tri ali več ukrepov, ki so povezani s cilji iz člena 46, točki (e) in (f).

5.23.8 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu z odstavkom 2 (Splošne storitve) Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

5.24 Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – umik s trga za brezplačno razdelitev

Oznaka intervencije	SI10.6
Naziv intervencije	Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – umik s trga za brezplačno razdelitev
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Sadje in zelenjava
Vrsta intervencije	47 – 2 (f) umik s trga za brezplačno razdelitev ali druge namene, po potrebi vključno s predelavo, da se olajša tak umik
Kazalnik učinka	O.35 Število operativnih programov, ki prejemajo podporo

5.24.1 Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi ○ Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

5.24.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC3: Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi
SC1: Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti kmetijskega sektorja po vsej Uniji, da se poveča dolgoročna prehranska varnost in kmetijska raznolikost ter zagotovi gospodarska trajnostnost kmetijske proizvodnje v Uniji

Izbor povezanega ustreznega sektorskega cilja

Povezava v ciljem v členu 46: Preprečevanje kriz in obvladovanje tveganj, namenjena preprečevanju in reševanju kriz motenj na trgih zadevnega sektorja (46 j)

5.24.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P3: obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij
P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu

5.24.4 Kazalnik(i) rezultata

R.5 Obvladovanje tveganj: delež kmetij z instrumenti SKP za obvladovanje tveganj, ki prejemajo podporo
R.10[PS] Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP

5.24.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Pogoji upravičenosti:
- Priznanje skupine na podlagi Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013;
- vrednost tržne proizvodnje;
- odobren operativni program.

Upravičenci do podpore so organizacije proizvajalcev ali združenja organizacij proizvajalcev priznane na podlagi Uredbe (EU) št. 1308/2013.

Intervencija je namenjena reševanju kriznih situaciji na trgu in hkratnemu zmanjšanju količin odpadne hrane. Ta ukrep sledi cilju a - Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornost po vsej Uniji za povečanje prehranske varnosti iz člena 6.

Umik s trga se izvede z:
- brezplačno razdelitvijo dobrodelnim organizacijam in ustanovam, v skladu z 89.a členom Zkme, za uporabo v njihovih dejavnostih pomoči osebam, za katere nacionalno pravo predvideva pravico do javne pomoči, zlasti zaradi pomanjkanja potrebnih sredstev za preživetje;
- brezplačno razdelitvijo kazenskim institucijam, šolam in javnim izobraževalnim ustanovam ter otroškim počitniškim domovom, kakor tudi bolnišnicam in domovom za ostarele, ki jih določijo države članice, ki sprejmejo vse potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da so tako razdeljene količine dodatek h količinam, ki jih te ustanove običajno kupujejo.

Upravičeni stroški za brezplačno razdelitev:
- stroški prevoza za brezplačno razdelitev,
- stroški razvrščanja in pakiranja za brezplačno razdelitev.

OP mora pred načrtovanim umikom s trga obvestiti MKGP. Pomembno: krizni ukrepi ne smejo presegati 1/3 odhodkov operativnega programa organizacije proizvajalcev.

Na proizvodih za brezplačno razdelitev mora biti navedeno: "Proizvod, namenjen za prosto razdelitev [Izvedbena uredba (EU) 2021/…]"

5.24.6 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Financiranje v primeru umika s trga – brezplačna razdelitev, do 100% stroškov s strani EU, financiranje do največ 5 % VTP. Najvišji zneski podpore za umike s trga (v EUR/100 kg) določeni v Prilogi IV delegirane uredbe EU komisije – tipi intervencij v določenih sektorjih.

5.24.7 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo so namenjene organizacijam proizvajalcem z odobrenimi operativnimi programi. V novem programskem obdobju želimo vzpostaviti 1 organizacijo proizvajalcev, ki bo izvajala operativni program.

V operativne programe morajo biti vključene intervencije, ki se nanašajo na uresničevanje sledečih ciljev: koncentracija ponudbe in dajanje na trg proizvodov, vključno z neposrednim trženjem (46 (b)), spodbujanje, razvoj in izvajanje: proizvodnih metod in tehnik, ki spoštujejo okolje; proizvodnih praks, odpornih proti škodljivcem in boleznim; zmanjšanja odpadkov in okolju prijazne uporabe stranskih proizvodov ter ravnanja z njimi, vključno z njihovo ponovno uporabo in vrednotenjem; varstva in krepitve biotske raznovrstnosti ter trajnostne rabe naravnih virov, zlasti varstvo vode, tal in zraka (46 (e)) ter prispevanje k blaženju posledic podnebnih sprememb in prilagajanju nanje (46 (f)).

Operativni programi naj zajemajo tri ali več ukrepov, ki so povezani s cilji iz člena 46, točki (e) in (f).

Zahteva: Intervencije iz vrst intervencij iz člena 47(2), točke (f), (g) in (h) ne smejo presegajo ene tretjine skupnih odhodkov v okviru operativnih programov.

5.24.8 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s Prilogo 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

5.25 Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – opustitev spravila

Oznaka intervencije	SI10.7
Naziv intervencije	Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – opustitev spravila
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Sadje in zelenjava
Vrsta intervencije	47 – 2 (h) opustitev spravila, ki zajema končanje trenutnega proizvodnega cikla na zadevnem območju, pri čemer so proizvodi dobro razviti ter neoporečne in zadovoljive tržne kakovosti, razen uničenja proizvodov zaradi podnebnih razmer ali bolezni
Kazalnik učinka	O.35 Število operativnih programov, ki prejemajo podporo

5.25.1 Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi ○ Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

5.25.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC3: Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi
SC1: Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti kmetijskega sektorja po vsej Uniji, da se poveča dolgoročna prehranska varnost in kmetijska raznolikost ter zagotovi gospodarska trajnostnost kmetijske proizvodnje v Uniji

Izbor povezanega ustreznega sektorskega cilja

Povezava v ciljem v členu 46: Preprečevanje kriz in obvladovanje tveganj, namenjena preprečevanju in reševanju kriz motenj na trgih zadevnega sektorja (46 j)

5.25.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P3: obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij
P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu

5.25.4 Kazalnik(i) rezultata

R.5 Obvladovanje tveganj: delež kmetij z instrumenti SKP za obvladovanje tveganj, ki prejemajo podporo
R.10^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP

5.25.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Pogoji upravičenosti:
- Priznanje skupine na podlagi Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013;
- vrednost tržne proizvodnje;

- odobren operativni program.

Upravičenci do podpore so organizacije proizvajalcev ali združenja organizacij proizvajalcev priznane na podlagi Uredbe (EU) št. 1308/2013.

Intervencija je namenjena preprečevanju in reševanju kriz na trgu v sektorju sadja in zelenjave. Zaradi težjega skladiščenje določenih vrst sadja in zelenjave, bi bila intervencija namenjena reševanju kriznih situacij na trgu, opustitev spravila pa ima lahko hkrati ugodne posledice, npr. povečanje organske snovi v tleh (zeleno gnojenje).

Opustitev spravila se ne izvede, če se na območju ne pridobivajo več proizvodi z običajnim proizvodnim postopkom (sezona pridelovanja je že minila). Opustitev spravila pomeni, da se z zemljišča ne odvzame komercialnih proizvodov v času normalnega proizvodnega cikla in ne pomeni uničenje proizvodov zaradi neugodnega vremenskega dogodka ali bolezni.

Izvajanje ukrepa ne sme povzročiti nobenega negativnega vpliva na okolje ali fitosanitarnih posledic. Če površina, prijavljena za opustitev spravila, ni upravičena do opustitve spravila, se spravilo ne sme delno/v celoti izvesti. Ukrep mora biti dodatek k običajnim praksam gojenja.

Zneski nadomestil za opustitev spravila, ki vključujejo finančno pomoč Unije in prispevek organizacije proizvajalcev, so izplačila na hektar in krijejo do 90% najvišje ravni podpore za umike s trga.

OP mora pred načrtovano opustitvijo spravila obvestiti pristojne državne organe.

Pomembno: krizni ukrepi ne smejo presegati 1/3 odhodkov operativnega programa organizacije proizvajalcev

5.25.6 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Zneski nadomestil za opustitev spravila, so izplačila na hektar in krijejo do 90% najvišje ravni podpore za umike s trga. Najvišji zneski podpore za umike s trga (v EUR/100 kg) določeni v Prilogi IV delegirane uredbe EU komisije – tipi intervencij v določenih sektorjih.

5.25.7 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo so namenjene organizacijam proizvajalcem z odobrenimi operativnimi programi. V novem programskem obdobju želimo vzpostaviti 1 organizacijo proizvajalcev, ki bo izvajala operativni program.

V operativne programe morajo biti vključene intervencije, ki se nanašajo na uresničevanje sledečih ciljev: koncentracija ponudbe in dajanje na trg proizvodov, vključno z neposrednim trženjem (46 (b)), spodbujanje, razvoj in izvajanje: proizvodnih metod in tehnik, ki spoštujejo okolje; proizvodnih praks, odpornih proti škodljivcem in boleznim; zmanjšanja odpadkov in okolju prijazne uporabe stranskih proizvodov ter ravnanja z njimi, vključno z njihovo ponovno uporabo in vrednotenjem; varstva in krepitve biotske raznovrstnosti ter trajnostne rabe naravnih virov, zlasti varstvo vode, tal in zraka (46 (e)) ter prispevanje k blaženju posledic podnebnih sprememb in prilagajanju nanje (46 (f)).

Operativni programi naj zajemajo tri ali več ukrepov, ki so povezani s cilji iz člena 46, točki (e) in (f).

Zahteva: Intervencije iz vrst intervencij iz člena 47(2), točke (f), (g) in (h) ne smejo presegajo ene tretjine skupnih odhodkov v okviru operativnih programov.

5.25.8 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s Prilogo 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

5.26 Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – zavarovanje letine in proizvodnje

Oznaka intervencije	SI10.8
Naziv intervencije	Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo – zavarovanje letine in proizvodnje
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Sektor	Sadje in zelenjava

Vrsta intervencije	47 – 2 (i) zavarovanje letine in proizvodnje, ki prispeva k varovanju dohodkov proizvajalcev, kadar imajo izgube zaradi naravnih nesreč, slabih vremenskih razmer, bolezni ali napadov škodljivcev, ob hkratnem zagotavljanju, da upravičenci sprejmejo potrebne ukrepe za preprečevanje tveganjs
Kazalnik učinka	O.35 Število operativnih programov, ki prejemajo podporo

5.26.1 Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi ○ Čeznacionalno

Izbor NUTS

NUTS 1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

5.26.2 Povezani specifični cilji, horizontalni cilj in ustrezni sektorski cilji

SC3: Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi
SC1: Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti kmetijskega sektorja po vsej Uniji, da se poveča dolgoročna prehranska varnost in kmetijska raznolikost ter zagotovi gospodarska trajnostnost kmetijske proizvodnje v Uniji

Izbor povezanega ustreznega sektorskega cilja

Povezava v ciljem v členu 46: Preprečevanje kriz in obvladovanje tveganj, namenjena preprečevanju in reševanju kriz motenj na trgih zadevnega sektorja (46 j)

5.26.3 Potreba(e), ki jih naslavlja intervencija

P3: obvladovanje tveganj za doseganje vzdržnega dohodka in odpornosti kmetij
P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu

5.26.4 Kazalnik(i) rezultata

R.5 Obvladovanje tveganj: delež kmetij z instrumenti SKP za obvladovanje tveganj, ki prejemajo podporo
R.10^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP

5.26.5 Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Pogoji upravičenosti:
- Priznanje skupine na podlagi Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013;
- vrednost tržne proizvodnje;
- odobren operativni program.

Upravičenci do podpore so organizacije proizvajalcev ali združenja organizacij proizvajalcev priznane na podlagi Uredbe (EU) št. 1308/2013.

Intervencija je namenjena zavarovanju pridelkov za kritje izgube zaslužka organizacije proizvajalcev in/ali njihovih članov.

Podnebne spremembe in ekstremni vremenski pojavi, ki so njihova stalnica, imajo obsežen vpliv na dejavnosti, odvisne od naravnega okolja. Pridelava zelenjave v Sloveniji večinoma poteka na prostem, kar predstavlja veliko odvisnost od vremenskih pogojev in posledično velika tveganja v pridelavi – nestabilen pridelek, neugodni vremenski pogoji (pozebe) in z njimi povezane bolezni in škodljivci. Nihanje pridelka pomembno vpliva na ekonomski položaj pridelovalcev.

Intervencija za zavarovanje letine prispeva k zavarovanju prihodkov proizvajalcev in kritju tržnih izgub, ki jih imajo organizacija proizvajalcev ali njeni aktivni člani, če jih prizadenejo naravne nesreče, podnebne razmere in, kjer je primerno, izbruhi bolezni ali napadi škodljivcev.

Z intervencijo sofinanciramo zavarovanja, ki jih organizacija proizvajalcev sklene zase in za svoje člane in ki ne izpolnjujejo pogoje za druga nacionalna financiranja. Organizacija proizvajalcev ne sme imeti sklenjene več kot ene pogodbe za zavarovanje istega produkta.

Zavarovanje pridelkov se lahko krije samo, če gre za pridelke v okviru organizacije proizvajalcev (podlaga dogovor organizacije proizvajalcev z zavarovalnico za zavarovanje pridelkov). Organizacija proizvajalcev je odgovorna za izbor primerne zavarovalnice z vidika konkurence na trgu.

Zavarovalne police, ki jih sklenejo člani organizacije proizvajalcev sami neposredno pri zavarovalnici, niso upravičene do sofinanciranja.

5.26.6 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Skupna javna podpora za zavarovanje je do 50 % stroškov zavarovalnih premij, ki jih vplačajo pridelovalci za zavarovanje pred izgubami zaradi slabih vremenskih razmer, ki se lahko izenačijo z naravnimi nesrečami in drugimi izgubami zaradi slabih vremenskih razmer ter izgubami, ki so jih povzročile rastlinske bolezni ali napadi škodljivcev.

5.26.7 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Sektorske intervencije za sadje in zelenjavo so namenjene organizacijam proizvajalcem z odobrenimi operativnimi programi. V novem programskem obdobju želimo vzpostaviti 1 organizacijo proizvajalcev, ki bo izvajala operativni program.

V operativne programe morajo biti vključene intervencije, ki se nanašajo na uresničevanje sledečih ciljev: koncentracija ponudbe in dajanje na trg proizvodov, vključno z neposrednim trženjem (46 (b)), spodbujanje, razvoj in izvajanje: proizvodnih metod in tehnik, ki spoštujejo okolje; proizvodnih praks, odpornih proti škodljivcem in boleznim; zmanjšanja odpadkov in okolju prijazne uporabe stranskih proizvodov ter ravnanja z njimi, vključno z njihovo ponovno uporabo in vrednotenjem; varstva in krepitve biotske raznovrstnosti ter trajnostne rabe naravnih virov, zlasti varstvo vode, tal in zraka (46 (e)) ter prispevanje k blaženju posledic podnebnih sprememb in prilagajanju nanje (46 (f)).

Operativni programi naj zajemajo tri ali več ukrepov, ki so povezani s cilji iz člena 46, točki (e) in (f).

5.26.8 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s Prilogo 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

5.26.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNESI10
Proračunska koda zneska na enoto	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za operativni program sadje zelenjava
Območje izvajanja	Slovenija
Vrsta zneska na enoto	Povprečni
Vrednost za prvo leto	410.000
Ustrezna enota učinka	Število operativnih programov
Opis	410.000 EUR predstavlja finančni prispevek EU, preračunan na vrednost tržne proizvodnje organizacije proizvajalcev v višini 10 mio EUR, pri čemer finančni prispevek EU predstavlja 4,1 % vrednosti tržne proizvodnje.
Kazalnik rezultata	R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije R.5 Obvladovanje tveganj: delež kmetij z instrumenti SKP za obvladovanje tveganj, ki prejemajo podporo R.9^{PS} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov R.10^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP

	R.11 Koncentracija ponudbe: delež vrednosti tržne proizvodnje s strani sektorskih organizacij proizvajalcev ali skupin proizvajalcev z operativnimi programi R.16 Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov R.26 Naložbe v zvezi z naravnimi viri: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo proizvodno in neproizvodno naložbeno podporo, povezano s skrbjo za naravne vire

5.26.10 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Skupaj 2023-2027**
Znesek na enoto za operativni program sadje zelenjava	Načrtovan znesek na enoto (prispevek EU v EUR)	410.000	410.000	410.000	410.000	410.000	
	Načrtovan učinek	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	1
	Letni načrtovan finančni prispevek (prispevek EU v EUR)	82.000	82.000	82.000	82.000	82.000	410.000
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0,20**	**0,20**	**0,20**	**0,20**	**0,20**	**1**
	Letni okvirni finančni prispevek	**82.000**	**82.000**	**82.000**	**82.000**	**82.000**	**410.000**

5.27 Intervencija Plačilo za naravne ali druge omejitve

Oznaka intervencije	IRP1
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Plačilo za naravne ali druge omejitve
Vrsta intervencije	Naravne ali druge omejitve, značilne za posamezno območje
Kazalnik učinka	O.12 Število hektarjev, ki prejemajo podporo za območja z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami, vključno z razčlenitvijo po vrsti območij
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	Obvezen odgovor ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno **o Ne**

5.27.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)		20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)		20%	43%

x	**Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami**)	Čl. 85(3)(aa)	37,55	20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredba (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.27.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

5.27.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC1: podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti po vsej Uniji za povečanje prehranske varnosti

5.27.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P1 Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG
P2 Ohranjanje proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč na OMD
P5 Zagotavljanje prehranske varnosti

5.27.5 Kazalnik(i) rezultata

R.4[PS] Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki jih pokriva dohodkovna podpora in za katere velja pogojenost
R.7[PS] Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)

5.27.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Plačilo OMD je namenjeno vsem nosilcem KMG, torej fizičnim ali pravnim osebam ali združenju fizičnih ali pravnih oseb, ki:

- imajo najmanj 1 ha upravičenih kmetijskih površin na katerih so izpolnjene zahteve pogojenosti,
- izvajajo kmetijsko dejavnost, ki je pridelava kmetijskih proizvodov, vključno z rejo kmetijskih živali (npr. paša), ali vsaj vzdrževanje kmetijskih površin v stanju primernem za pridelavo ali pašo, in sicer s košnjo vsaj enkrat letno do (15.10 tekočega leta),
- so aktivni kmetje.

Katero območje je upravičeno? [možnih več odgovorov]	○ Gorska območja (v skladu s členom 32 (1a) Uredbe (EU) št. 1305/2013); DA; https://www.uradni-list.si/files/RS_-2019-010-00376-OB~P001-0000.PDF ○ Območja s posebnimi naravnimi omejitvami, razen gorska (v skladu s členom 32 (1b) Uredbe (EU) št. 1305/2013) ; DA; https://www.uradni-list.si/files/RS_-2019-010-00376-OB~P001-0000.PDF ○ Območja z drugimi posebnimi omejitvami (v skladu s členom 32 (1c) Uredbe (EU) št. 1305/2013) ; DA; https://www.uradni-list.si/files/RS_-2019-010-00376-OB~P001-0000.PDF

	○ Vsa območja z naravnimi ali drugimi specifičnimi omejitvami; DA; https://www.uradni-list.si/files/RS_-2019-010-00376-OB~P001-0000.PDF ○ Drugo; NE

Plačilo za območja z naravnimi in posebnimi omejitvami (v nadaljevanju: Plačilo OMD) je proizvodno nevezano plačilo, ki se dodeli kot plačilo na ha kmetijske površine.

Plačilo OMD je namenjeno nadomestitvi vseh ali dela dodatnih stroškov in izpada dohodka, ki so na zadevnem območju vezani na naravne ali druge omejitve, značilne za posamezno območje. Plačilo je odvisno od resnosti omejitev, ki zadevajo kmetijsko gospodarstvo v OMD v primerjavi z območjem izven OMD. Določitev resnosti omejitev se ugotavlja neodvisno, avtomatizirano in računalniško podprto v posebnem postopku, ki ga imenujemo točkovanje KMG v OMD in kjer se določijo težavnostne točke na KMG v OMD.

Plačilo OMD je potrebno zaradi dodatnih stroškov in izpada dohodka pri kmetovanju in bo prispevalo k ohranjanju in spodbujanju sonaravnih sistemov kmetovanja, ohranjanju kulturne krajine podeželskih območij ter trajnostni rabi kmetijskih zemljišč. Z obdelanostjo kmetijskih površin se zagotavlja ohranjanje proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč, ki so za kmetijsko proizvodnjo manj primerna in je pridelava otežena, s tem pa se posledično ohranja biotska raznovrstnost ter prepreči zaraščanje površin. V okviru intervencije se podpira le aktivne kmete in nosilce KMG, ki izvajajo kmetijsko dejavnost.

Plačilo OMD se lahko dodeli samo za določena območja v Sloveniji, ki so določena kot OMD. OMD so bila na podlagi objektivnih meril nazadnje spremenjena in potrjena s 6. spremembo PRP 2014 – 2021.

Plačilo OMD se posamezni KMG dodeli po formuli:

Število točk KMG x površina KMG v OMD(ha)

Pri čemer se upošteva sledeče:

Števila točk KMG v OMD,

Vrednosti točke glede na 7 težavnostnih razredov,

Prisotnosti travojedih živali na krmnih površinah KMG,

Skupen obseg kmetijskih zemljišč na KMG.

Število točk KMG v OMD:

Točkovanje KMG v OMD je proces dodelitve števila točk za KMG v OMD in s tem opredelitev težavnosti kmetijskega gospodarstva za opravljanje kmetijske dejavnosti, ki se izvrši prvič ob vpisu KMG v Register kmetijskih gospodarstev, nato pa posodobi ob vsakokratni spremembi obsega kmetijskih zemljišč na KMG v RKG Točke KMG v OMD pomenijo povprečno vrednost točke na hektar za vsa kmetijska zemljišča upravičenca.

Točkovanje KMG je avtomatizirano, temelji na uradnih evidencah in ga predpisuje poseben postopek, določen v Pravilniku o razvrstitvi kmetijskih gospodarstev v OMD.

Kmetijsko gospodarstvo z višjim številom točk kmetuje v težjih pridelovalnih pogojih.

Vrednost točke glede na 7 težavnostnih razredov:

Vrednost točke je določena v različni vrednosti glede na število točk posamezne KMG za dva različna tipa kmetijskih gospodarstev. Točke so grupirane v 7 razredov in sicer:

1) Kmetijska gospodarstva s travojedimi živalmi na trajnem travinju

Število točk KMG v OMD / ha	**Vrednost točke v €**
7.r: 800 in več točk	0,61
6.r: 600 – 799 točk	0,57

5.r: 500 – 599 točk	0,53
4.r: 400 – 499 točk	0,49
3.r: 300 – 399 točk	0,45
2.r: 200 – 299 točk	0,41
1.r: do 199 točk	0,38

2) Kmetijska gospodarstva brez travojedih živali na trajnem travinju

Število točk KMG v OMD / ha	**Vrednost točke v €**
7.r: 800 in več točk	0,43
6.r: 600 – 799 točk	0,40
5.r: 500 – 599 točk	0,37
4.r: 400 – 499 točk	0,34
3.r: 300 – 399 točk	0,31
2.r: 200 – 299 točk	0,29
1.r: do 199 točk	0,27

Skupen obseg kmetijskih zemljišč na KMG v OMD in degresija:

Plačilo OMD se KMG po določenem obsegu 50 ha kmetijskih zemljišč v OMD postopoma zmanjša, nad mejo 100 ha pa znaša le 40% izračunanega plačila. Podpora se zmanjšuje postopno po sledeči degresivni lestvici:

Površina KMG v ha	**Plačilo v %**
do 50 ha	100 %
50 <= 60 ha	90 %
60 <= 70 ha	80 %
70 <= 80 ha	70 %
80 <= 90 ha	60 %
90 <= 100 ha	50 %
nad 100 ha	40 %

Po začasnih podatkih iz leta 2021 bo degresija učinkovala pri 417 kmetijskih gospodarstvih, ki gospodarijo z najmanj 50 hektarjev kmetijskih zemljišč v OMD. Ta kmetijska gospodarstva predstavljajo 0,74% kmetijskih gospodarstev, ki so oddala »Zbirno vlogo« za namene uveljavljanja ukrepov kmetijske politike v letu 2021 oziroma 0,9% tistih, ki prejmemo plačilo OMD. Skupni obseg kmetijskih zemljišč v OMD na teh 417 kmetijskih gospodarstvih znaša 39.400 hektarjev, degresija plačila OMD pa bo učinkovala na približno 18.500 hektarjih, kar predstavlja 5,4% s plačilom OMD podprtih kmetijskih zemljišč.

5.27.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora za intervencijo Plačilo OMD je letna in se dodeli za upravičen hektar v skladu s sprejetimi pravili o točkovanju KMG v OMD in formulo za izračun plačila OMD. Plačila se izvajajo v obliki nepovratnih sredstev.

Opis točkovanja KMG v OMD

Točkovanje KMG v OMD je urejeno z nacionalnim predpisom (Pravilnik o razvrstitvi kmetijskih gospodarstev v območja z omejenimi možnostmi (Ul RS št. 12/15 in 84/16). Nacionalni predpis temelji na metodi izračuna *(Metodologija za izdelavo registra kmetij v OMD)*, ki je bila vzpostavljena v letu 2007 in je v postopku posodobitve ki bo zaključena v začetku letu 2022.

V metodi se upoštevajo dodatni stroški in izpad dohodka na OMD v primerjavi z območji izven OMD. Vsa kmetijska zemljišča se razvrstijo v 4 skupine (orna zemljišča, travinje, trajne nasade, vinograde). Glede na naravne omejitve (talni potencial, klima, strmina, velikost obdelovalne površine, posebne omejitve) se tem zemljiščem dodelijo točke za težavnost. Točke se na koncu vrednotenja preračunajo v povprečno število točk OMD na hektar za vsako posamezno kmetijsko gospodarstvo.

V primeru vrednotenja naravnih omejitev na trajno travinje se upošteva predpostavka, da kmetijsko gospodarstvo, ki upravlja trajno travinje redi travojede živali (npr. govedo, drobnico,…). Tako se dobi verodostojen izračun dodatnih stroškov in izpada dohodka na kmetijskem gospodarstvu ter posledično verodostojen izračun točk na KMG. Točkovanje KMG v OMD torej temelji na modelni predpostavki, ki smo jo opisali. V primeru, ko pa kmetijsko gospodarstvo vlaga zahtevek za plačilo OMD, dejansko pa travojedih živali ne redi, bi plačilo OMD pomenilo nesorazmerno –višjo- podporo v primerjavi s kmetijskim gospodarstvom s travojedimi živalmi. Zato se ob oddaji zahtevka za plačilo OMD administrativno preveri prisotnost travojedih živali na KMG in izbere ustrezno formulo za izračun plačila OMD.

Kmetijsko gospodarstvo z višjim številom točk kmetuje v težjih pridelovalnih pogojih.

Plačilo OMD se dodeli s ciljem, da se upravičencem nadomesti vse ali del dodatnih stroškov in izpada dohodka, kar vpliva na uravnavanja ekonomskega položaja na KMG in posledično ohranjanja obdelanosti kmetijskih zemljišč.

Plačilo je namenjeno za upravičen hektar in je po vrednosti različno med posameznimi nosilci KMG. Izračunan znesek torej temelji na dodatnih stroških in izpadu dohodka na vsaki posamezni kmetiji posebej.

	NeIAKS	**IAKS**
Tip plačila		Oblika podpore [možna več kot ena] – **znesek na enoto, ki temelji na dodatnih stroških in izpadu dohodka** – stroški transakcije – enkratno izplačilo – enotni znesek lump sum
Stopnje podpore		Stopnja podpore je odvisna od težavnosti kmetovanja na vsaki KMG posebej in posledično števila točk OMD. Možni zneski so med 25 €/ha do 900 €/ha in so odvisni od števila točk OMD in vrednosti točke. Razlike v zneskih ponazarjajo ciljno usmerjenost intervencije na način, da upravičenci, ki kmetujejo v težjih pridelovalnih pogojih prejmejo višjo podporo zaradi prisotnih omejitev. Ti zneski podpore niso povezani z različnimi vrstami pogojev za upravičenost.
Metode izračuna		Glede na točkovanje KMG v OMD je pri vrednosti 1 točke 1 EUR ocenjena potreba za plačilo OMD približno 100 mio evrov. Posamezni nosilec KMG prejme plačilo na ha glede na število točk v OMD na KMG na ha pomnoženo z vrednostjo točke. Ta je za različno višino točk različna. Načrtovan povprečni znesek je uteženo povprečje posameznih plačil OMD na ha za posamezno območje. Načrtovan povprečni znesek se torej načrtuje za vsako izmed kategorij OMD in sicer posebej za gorsko območje, območje z naravnimi omejitvami in območje s posebnimi omejitvami.

5.27.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP1.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za gorska območja
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni** Enotno plačilo ni možno zato, ker nosilci kmetijskih gospodarstev kmetujejo in gospodarijo v različnih težavnostnih pogojih, pri čemer pride do različno visokih dodatnih stroškov in različnega izpada dohodka. Plačilo se zato dodeli v razponu od najmanjšega do največjega.
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Hektar
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Vrednost podpore na KMG se lahko giblje med najnižjim zneskom 25 €/ha in najvišjim zneskom okrog 900 €/ha in je odvisna od števila točk OMD in vrednosti točke. Razlike v zneskih ponazarjajo ciljno usmerjenost intervencije na način, da upravičenci, ki kmetujejo v težjih pridelovalnih pogojih prejmejo višjo podporo zaradi prisotnih omejitev. Variacija glede najvišjih zneskov bi se lahko po naši oceni gibala v razponu +-100€/ha. Odvisna je od odločitve posameznega upravičenca glede vključitve obdelovalnih površin z najtežjimi pogoji obdelave na svoji KMG.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	37,55
Kazalnik rezultata	R.4^{PS} Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki jih pokriva dohodkovna podpora in za katere velja pogojenost R.7^{PS} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP1.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za območja z naravnimi omejitvami
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni** Enotno plačilo ni možno zato, ker nosilci kmetijskih gospodarstev kmetujejo in gospodarijo v različnih težavnostnih pogojih, pri čemer pride do različno visokih dodatnih stroškov in različnega izpada dohodka. Plačilo se zato dodeli v razponu od najmanjšega do največjega.
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Hektar
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Vrednost podpore na KMG se lahko giblje med najnižjim zneskom 25 €/ha in najvišjim zneskom okrog 900 €/ha in je odvisna od števila točk OMD in vrednosti točke. Razlike v zneskih ponazarjajo ciljno usmerjenost intervencije na način, da upravičenci, ki kmetujejo v težjih pridelovalnih pogojih prejmejo višjo podporo zaradi prisotnih omejitev. Variacija glede najvišjih zneskov bi se lahko po naši oceni gibala v razponu +-100€/ha. Odvisna je od odločitve posameznega upravičenca glede vključitve obdelovalnih površin z najtežjimi pogoji obdelave na svoji KMG.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	37,55
Kazalnik rezultata	R.4^{PS} Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki jih pokriva dohodkovna podpora in za katere velja pogojenost

	R.7[PS] Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP1.3
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za območja s posebnimi omejitvami
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni** Enotno plačilo ni možno zato, ker nosilci kmetijskih gospodarstev kmetujejo in gospodarijo v različnih težavnostnih pogojih, pri čemer pride do različno visokih dodatnih stroškov in različnega izpada dohodka. Plačilo se zato dodeli v razponu od najmanjšega do največjega.
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Hektar
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Vrednost podpore na KMG se lahko giblje med najnižjim zneskom 25 €/ha in najvišjim zneskom okrog 900 €/ha in je odvisna od števila točk OMD in vrednosti točke. Razlike v zneskih ponazarjajo ciljno usmerjenost intervencije na način, da upravičenci, ki kmetujejo v težjih pridelovalnih pogojih prejmejo višjo podporo zaradi prisotnih omejitev. Variacija glede najvišjih zneskov bi se lahko po naši oceni gibala v razponu +-100€/ha. Odvisna je od odločitve posameznega upravičenca glede vključitve obdelovalnih površin z najtežjimi pogoji obdelave na svoji KMG.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	37,55
Kazalnik rezultata	R.4[PS] Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki jih pokriva dohodkovna podpora in za katere velja pogojenost R.7[PS] Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)

5.27.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči: ○ Da ○ **Ne** ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU

5.27.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Ni relevantno.

5.27.11 Skladnost s STO

Plačilo za naravne ali druge omejitve je letno plačilo, ki je vezano na upravičence v manj razvitih območjih (ANC). Ta območja so jasno določena geografska območja, ki jih vodimo z administrativno razmejitvijo. Območja so določena z uporabo nevtralnih in objektivnih meril na podlagi skupnih predpisov Unije. Pri izračunu plačila se upoštevajo dodatni stroški in izguba dohodka zaradi opravljanje kmetijske dejavnosti v določenem območju. Pri določenem obsegu kmetijskih zemljišč na upravičenca, se plačilo zmanjšuje po degresivni stopnji. Pogoj do plačila je opravljanje kmetijske dejavnosti, vendar pa ta ni omejena le na proizvodnjo ampak dopušča tudi vzdrževanje kmetijskih zemljišč. Z naštetim intervencija ustreza merilom iz točke 13 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu, saj ne vpliva na izkrivljanje kmetijskih trgov.

5.27.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za gorska območja (ZNERP1.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	154,84	154,84	154,84	154,84	154,84	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	248.000	248.000	248.000	248.000	248.000	0	1.240.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	38.400.320,00	38.400.320,00	38.400.320,00	38.400.320,00	38.400.320,00	0,00	192.001.600,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0,00	14.419.320,16	14.419.320,16	14.419.320,16	14.419.320,16	14.419.320,16	0,00	72.096.600,80
Znesek na enoto za območja z naravnimi omejitvami (ZNERP1.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	130,50	130,50	130,50	130,50	130,50	0,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	36.000	36.000	36.000	36.000	36.000	0	180.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	4.698.000,00	4.698.000,00	4.698.000,00	4.698.000,00	4.698.000,00	0,00	23.490.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0,00	1.764.099,00	1.764.099,00	1.764.099,00	1.764.099,00	1.764.099,00	0,00	8.820.495,00
Znesek na enoto za območja s posebnimi omejitvami (ZNERP1.3)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	87,53	87,53	87,53	87,53	87,53	0,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	56.000	56.000	56.000	56.000	56.000	0	280.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	4.901.680,00	4.901.680,00	4.901.680,00	4.901.680,00	4.901.680,00	0,00	24.508.400,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0,00	1.840.580,84	1.840.580,84	1.840.580,84	1.840.580,84	1.840.580,84	0,00	9.202.904,20

SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0,00**	**340.000,00**	**340.000,00**	**340.000,00**	**340.000,00**	**340.000,00**	**0,00**	**1.700.000,00**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0,00**	**48.000.000,00**	**48.000.000,00**	**48.000.000,00**	**48.000.000,00**	**48.000.000,00**	**0,00**	**240.000.000,00**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0,00**	**18.024.000,00**	**18.024.000,00**	**18.024.000,00**	**18.024.000,00**	**18.024.000,00**	**0,00**	**90.120.000,00**
	Od katerega prenos	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**

5.28 Intervencija Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije

Oznaka intervencije	IRP2
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	Obvezen odgovor ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno **o Ne**

5.28.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.28.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Območje celotne Slovenije

5.28.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC2 Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

SC8: Spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno s participacijo žensk v kmetovanju, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s krožnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom

5.28.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu
P7 Povečanje konkurenčnosti in tehnološkega razvoja ŽPI
P26 Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoj krožnega in biogospodarstva

5.28.5 Kazalnik(i) rezultata

R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetijskih gospodarstev, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije
R.9^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov
R.15 Zelena energija iz kmetijstva in gozdarstva ter drugih obnovljivih virov: naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vključno z biološkimi, ki prejemajo podporo (megavati)
R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP

5.28.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Upravičenci do nepovratnih in povratnih sredstev:

- nosilci majhnih kmetij,
- nosilci kmetijskih gospodarstev,
- nosilci dopolnilnih dejavnosti na kmetijah,
- fizične in pravne osebe, ki so registrirane za predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov,
- zadruge,
- skupine proizvajalcev, organizacije proizvajalcev ali zadruge, ki izvajajo kolektivne naložbe v pridelavo, predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov.

Pogoji upravičenosti:

- predložitev poslovnega načrta, v katerem je izkazana ekonomsko upravičenost naložbe (ne velja za naložbe majhnih kmetij);
- predložitev načrta namakanja (velja samo za naložbe v postavitev novih namakalnih sistemov oziroma nakup namakalne opreme);
- nosilec majhne kmetije izkazuje ekonomsko upravičenost naložbe v vlogi na javni razpis;
- za nakup kmetijske mehanizacije mora biti izkazana njena racionalna raba;
- stroški pridobivanje energije iz obnovljivih virov so upravičeni do podpore, če je energija namenjena pridelavi, predelavi ali trženju proizvodov iz Priloge I k Pogodbi in ne presega letnih potreb kmetijskega gospodarstva oziroma živilsko predelovalnega podjetja po energiji.

Upravičene vrste naložb:

Predmet podpore so individualne in kolektivne naložbe v pridelavo, predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov iz Priloge I k Pogodbi, pri čemer je rezultat proizvodnega procesa lahko proizvod, ki ni zajet v navedeni prilogi. Upravičene naložbe so:

- naložbe, namenjene prilagoditvi kmetovanja na gorskih območjih, in sicer: nakup kmetijske mehanizacije, za kmetovanje na gorskih območjih ter spravilo krme iz travinja, ureditev skladišč za krmo, ureditev pašnikov ter ureditev dostopa do javne infrastrukture;
- naložbe v nakup in postavitev rastlinjakov in pripadajoče opreme, izgradnja pripadajočih vodnih virov, pridobivanje energije iz obnovljivih virov ter ureditev zasebnih namakalnih sistemov za enega ali več

uporabnikov za potrebe gojenja rastlin v rastlinjakih, ki so izvedejo sočasno z nakupom in postavitvijo rastlinjakov;
- naložbe v postavitev novih zasebnih namakalnih sistemov za enega ali več uporabnikov oziroma nakup namakalne opreme, ki se izvedejo sočasno z ureditvijo trajnih nasadov, ki niso v celoti namenjeni sajenju sort rastlin in podlag, ki so tolerantne na bolezni, škodljivce ali sušo (v nadaljnjem besedilu: sorte večletnih rastlin, ki so odporne na podnebne spremembe);
- naložbe v ureditev skladišč in hladilnic za namen prve prodaje, predelave ali trženja kmetijskih proizvodov;
- naložbe v predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov (pri čemer bo poudarek na predelavi in trženju mleka in mesa iz nadstandardne reje živali);
- naložbe v krožno gospodarstvo na kmetijskih gospodarstvih in živilsko predelovalnih obratih, in sicer zlasti: naložbe v obnovljive vire energije in učinkovito rabo energije na kmetijskih gospodarstvih in živilsko predelovalnih obratih, naložbe v ponovno uporabo stranskih proizvodov, naložbe v proizvodnjo bioplina, naložbe v zmanjšanje rabe vode, ponovno uporabo odpadne vode ali uporabo meteorne vode, naložbe, namenjene zmanjšanju odpadkov in odpadne hrane, naložbe v recikliranje ter naložbe, povezane z zmanjševanjem embalaže (zlasti plastične embalaže) in uvajanjem biorazgradljive embalaže in embalaže iz recikliranih materialov, naložbe v večjo snovno učinkovitost in rabo trajnostnih materialov (npr. lesa);
- naložbe v nakup kmetijske mehanizacije za spravilo pridelkov.

Do podpore so upravičene tudi naložbe v digitalne tehnologije. Če gre za naložbe v digitalne tehnologije, so do podpore upravičena tudi vlaganja v neopredmetena sredstva.

Če gre za podporo, dodeljeno v obliki finančnega instrumenta, je do podpore upravičen tudi obratni kapital, lahko tudi kot samostojni upravičeni strošek, v skladu z 80. členom Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

Pri izvajanju finančnih instrumentov bodo upoštevane vse relevantne določbe iz 80. člena Uredba (EU) 2021/2115 o strateških načrtih ter Uredbe 2021/1060/EU v zvezi s finančnimi instrumenti.

Specifične in podrobnejše zahteve z vidika upravičencev, vrste podprtih naložb oz. upravičenosti stroškov se bodo določile v nacionalnem predpisu, pri čemer te zahteve ne bodo v nasprotju s SN 2023–2027. Namen intervencije je spodbujanje vlaganj v dvig produktivnosti in dodane vrednosti kmetijskih in živilskih proizvodov. Z vlaganji želimo izboljšati uspešnost trženja teh proizvodov in izboljšati dostop do trga, kar je še posebej pomembno za razvojno perspektivne majhne kmetije ter kmetije na OMD. Intervencija je utemeljena na podatkih iz analize stanja za specifični cilj 1 in 2, iz katerih je med drugim jasno razvidna izrazita neugodna agrarna struktura v slovenskem kmetijstvu, s prevladujočim deležem manjših, samooskrbnih kmetijskih gospodarstev, nizkimi dohodki in izrazito nizko dodano vrednostjo. Kazalniki produktivnosti kažejo na podpovprečno skupno faktorsko produktivnost, na kar vpliva še vedno relativno visok vložek dela, pri čemer prevladuje zlasti neplačana delovna sila. Bruto dodana vrednost na polnovredno delovno moč dosega le tretjino produktivnosti dela v EU-27. Kljub izboljševanju kapitalske intenzivnosti, merjene z bruto investicijami v osnovna sredstva na polnovredno delovno moč, je razviden tehnološki zaostanek, na kar kaže kazalnik skupne faktorske produktivnosti, ki je pod povprečjem EU-27.

Podobno velja tudi za živilsko-predelovalno panogo, ki glede na trende kazalnike poslovanja še vedno zaostaja za ostalimi predelovalnimi dejavnostmi. Iz podatkov analize stanja za specifični cilj 2 je razviden vpliv gospodarske krize po letu 2009 na to panogo, zaradi katere se tako dodana vrednost na zaposlenega primerjalno gledano glede na ostale predelovalne dejavnosti še ni vrnila na predkrizno raven, čeprav je zaznati postopno izboljševanje v zadnjih letih. Čeprav se izvozna usmerjenost te panoge postopoma krepi, je še vedno pod povprečjem ostalih slovenskih predelovalnih podjetij. Iz zunanjetrgovinske bilance agroživilstva je razvidno, da se izvaža predvsem žive živali in izdelke iz mesa, kar nakazuje potrebo po povečanju dodane vrednosti kmetijskih in živilskih proizvodov. Slovenija je neto uvoznik kmetijskih in živilskih proizvodov, zlasti se primanjkljaj kaže na področju sadja in zelenjave.

Digitalizacija in inovacije se v kmetijstvu in živilsko panogi uvajajo prepočasi in postopoma, neizkoriščeni so tudi potenciali prehoda v krožno in biogospodarstvo. Zaradi zahtev Evropskega zelenega dogovora in zaostrovanja okoljskih standardov bo potrebno bistveno večji poudarek nameniti prilagajanju obeh panog v smeri zmanjševanja okoljskega in podnebnega odtisa. Glede na Strategijo »od vil do vilic« in upravičena pričakovanja družbe je treba med drugim stremeti tudi k dvigu kakovosti proizvodov, reformulaciji sestave živil, zagotavljanju sledljivosti vzdolž celotne verige oskrbe s hrano ter si prizadevati za zmanjšanje izgub in količine odpadne hrane.

Z namenom naslavljanja identificiranih izzivov je predlagana intervencija namenjena ciljno usmerjenemu spodbujanju vlaganj v prestrukturiranje in modernizacijo kmetijskega in agroživilskega sektorja, kar vključuje vlaganja v zeleno in digitalno transformacijo, vključno s prehodom v krožno in biogospodarstvo. Vlaganja v osnovna sredstva na kmetijskih gospodarstvih in v živilskopredelovalni panogi bodo pospešila uvajanje novih tehnologij (npr.

mehanizacija, oprema in stroji v proizvodnji), digitalizacije (npr. preko IT opreme, dostopa do digitalnih rešitev), posledično pa tudi znanja in inovacij.

Z vidika ciljnih skupin upravičencev bo posebna pozornost namenjena izboljšanju dostopnosti investicijskih podpor za razvojno perspektivne majhne kmetije.

Po podatkih analize majhne kmetije, ki jim kmetijstvo ne predstavlja poglavitnega vira dohodka, ne predstavljajo pomembne udeležbe na trgu. Naložbe ne usmerjajo dovolj v osnovno kmetijsko pridelavo in predelavo proizvodov. Z ustreznimi naložbami bi omogočili koriščenje proizvodnega potenciala in gospodarsko vitalnost. Kmetijska gospodarstva na OMD bi lahko izboljšajo svojo finančno učinkovitost in konkurenčnost tudi preko vlaganj v osnovna sredstva, še posebej, če so te investicije podprte tudi z javnimi sredstvi, vendar pa zaradi nižjih dohodkov ne (z)morejo vlagati tolikšnih sredstev kot tista, ki kmetujejo izven OMD. Na podlagi analize SWOT, ki izkazuje majhno koriščenje proizvodnega potenciala majhnih kmetij, jim bomo z razvojnimi spodbudami omogočiti zlasti vlaganja v povečanje proizvodnega obsega, zvišanje dodane vrednosti kmetijskih proizvodov, investicije v diverzifikacijo dohodka na kmetiji ter doseganje večje tržne usmerjenosti in povečanje njihove prisotnosti na trgu. Te kmetije se bodo lahko prilagodile v smeri učinkovitejše kmetijske proizvodnje ali se preusmerile v proizvodnjo, katere rezultat so proizvodi z višjo dodano vrednostjo, s čimer bomo dosegli večjo konkurenčnost in večjo ekonomsko uspešnost malih kmetij.

Poleg nepovratnih investicijskih podpor pa bodo vsi upravičenci, zlasti pa mladi kmetje, lahko odslej dostopali tudi do finančnih instrumentov..

Z vidika naslavljanja posebnih območij bo posebna pozornost namenjena naložbam v prilagoditev kmetovanja na gorskih OMD ter naložbam v predelavo, ki se izvaja kot dopolnilna dejavnost na kmetijah, ki se nahajajo na gorskih in drugih OMD. S tem naslavljamo ugotovitve iz analize stanja za cilj 2, ki kaže na bistveno nižjo konkurenčnost teh kmetij z OMD glede na kmetije izven OMD, saj se soočajo z objektivnimi naravnimi omejitvami za širitev in razvoj kmetijske dejavnosti. Predlagane podpore jim omogočajo dvig dodane vrednosti ter diverzifikacijo dejavnosti in dohodkov na kmetiji.

Z vidika posebnih skupin naložb bo na področju predelave posebna pozornost namenjena predelavi in trženju mleka in mesa, ki izhaja iz nadstandardne reje živali. S tem naslavljamo pričakovanja potrošnikov in družbe, ki v vedno večji meri povprašuje po proizvodih iz nadstandardne reje živali, hkrati pa s tem krepimo dodano vrednost, zlasti na mesu in mleku.

S ciljem boljše organiziranosti v kmetijstvu in nastopa na trgu ter doseganja ekonomij obsega bodo ob individualnih naložbah podprte tudi kolektivne naložbe, ki jih izvajajo zadruge ter skupine in organizacije proizvajalcev. Iz analize stanja za specifični cilj 2 in 3 je pri več sektorjih razvidna slabša organiziranost, pomanjkanje ekonomij obsega, prenizka produktivnost ter premajhna ponudba lokalne surovine v verigah preskrbe s hrano. S kolektivnimi naložbami lahko primarni proizvajalci zmanjšajo skupne stroške proizvodnje, distribucije, priprave za trg…, povečujejo količine lokalnih primarnih proizvodov, ki lahko vstopajo naprej v verigo preskrbe s hrano. Kolektivne naložbe krepijo povezanost med vsemi členi v verigi preskrbe s hrano, zlasti pa povezave med živilskopredelovalno industrijo in kmetijstvom z vidika odkupa in predelave surovin. V tem kontekstu je namen podpreti močnejšo navezavo predelave na lokalno surovino.

Na osnovi analiz po kmetijskih sektorjih se ugotavlja, da kljub zavedanju o nujnosti povezovanja v verige vrednosti in zagotavljanja stabilne pridelave na območju države ni konkretnih rezultatov povezovanja ŽPI z domačimi proizvajalci kmetijskih proizvodov na lokalnem trgu. Neurejenost odnosov povzroča tudi višje cene domačih kmetijskih surovin, zato se ŽPI sooča s pomanjkanjem surovine in odvisnost od uvoza. Zato se bodo na podlagi analize SWOT, ki izkazuje prenizko dodano vrednost agro-živilskega izvoza in prešibko povezanost kmetijske proizvodnje in predelave poseben poudarek preko meril za izbor vlog namenil povezovanju med pridelavo, predelavo in prodajo kmetijskih proizvodov na podlagi večletnih pogodbenih odnosov, ki vključujejo količine in vrednosti.

Z vidika digitalne in zelene transformacije kmetijstva in živilske predelovalne panoge v skladu z Evropskim zelenim dogovorom in Strategijo »od vil do vilic« bo poudarek namenjen vlaganjem v učinkovito in precizno proizvodnjo. Učinkovita in precizna proizvodnja bo krepila stroškovno konkurenčnost kmetijskih gospodarstev in živilsko-predelovalne panoge, hkrati pa zagotovila zmanjšanje okoljskega in podnebnega odtisa obeh panog.

V tem kontekstu bo poseben poudarek namenjen pospešitvi digitalne transformacije kmetijstva in živilsko-predelovalne panoge.

- V primarni kmetijski proizvodnji gre večinoma za tehnološko digitalizacijo opreme, ki ima za posledico avtomatizacijo, robotizacijo procesov, nižjo oziroma bolj optimalno rabo inputov, kot je na primer voda, gnojila, fitofarmacevtska sredstva ipd., ter opreme, s katero se spremlja zdravstveno stanje oz. potrebe rastlin ali živali (razni senzorji ipd.) Z nadgradnjo obstoječega kataloga stroškov, v katerem imamo zajete upravičene stroške investicij, bomo določili vrsto strojev, mehanizacije, opreme…, ki prispeva k uvajanju precizne proizvodnje. Na ta način bomo investicije usmerjali tako v krepitev produktivnosti, kot tudi v zmanjšanje okoljskega in podnebnega odtisa kmetijstva, kar je v skladu z doseganjem ciljev iz Strategije od vil do vilic.
- Pri predelavi kmetijskih proizvodov gre večinoma za tehnološko digitalizacijo opreme, s katero se zmanjšujejo stroški energije, količine embalaže, porabljene vode, surovin ter delež odpadkov, vključno z odpadno hrano. Z vlaganji v digitalizacijo živilsko-predelovalne panogi bo možno zagotoviti optimizacijo vložkov v proizvodne postopke in s tem zmanjšanje stroškov ter optimizacijo poslovanja, večjo produktivnost, izboljšanje delovnih razmer, uspešnejše in učinkovitejše upravljanje snovnih tokov, zagotavljanje sledljivosti izvora živil ter nadzor nad njihovo varnostjo in kakovostjo.
- Pri trženju kmetijskih proizvodov pa gre večinoma za digitalizacijo prodajnih poti, uspešnejši nastop na trgu, neposreden dostop do potrošnika ipd.

Naložbe v digitalizacijo bodo zajemale nakup in ustrezno vgradnjo opreme za avtomatizacijo proizvodnje, ki so roboti v proizvodnji in skladišču, senzorji in naprave, ki med seboj komunicirajo s pomočjo omrežja, stacionarno in brezžično omrežje širokopasovnega interneta, spletne strežnike, računalnike, programsko opremo, oddaljeni dostopi do sistemov ter povezovalni vmesniki storitev (oziroma programov) z drugimi programi, aplikacijami in sistemi, sistem za nadzor poslovanja podjetja oziroma načrtovanje virov v podjetju, vključno s prenosom podatkov iz strojev v sistem za boljšo sledljivost surovin itd., Vse to bo omogočalo doseganje ciljev spremljanja kvalitete proizvodov iz Strategije »od vil do vilic«.

V okviru krožnega gospodarstva se bodo izvajale zlasti naložbe v uvajanje obnovljivih virov energije in učinkovito rabo energije na kmetijskih gospodarstvih in živilsko predelovalnih obratih, v ponovno rabo stranskih proizvodov in ostankov, recikliranje in uporabo odpadnih surovin ter zmanjšanje količin odpadkov, v zmanjševanje izgub hrane in zmanjšanje količin odpadne hrane, v zmanjšanje rabe vode, ponovno uporabo odpadne vode ter uporabo meteorne vode, naložbe, povezane z zmanjševanjem embalaže (zlasti plastične embalaže) in uvajanjem biorazgradljive embalaže in embalaže iz recikliranih materialov, naložbe v večjo snovno učinkovitost in rabo trajnostnih materialov (npr. lesa). V okviru biogospodarstva pa se bodo izvajale naložbe v uporabo obnovljivih bioloških virov in odpadkov kmetijskega izvora, vključno z proizvodnjo bioplina. Spodbujali bomo rabo trajnostnih materialov (npr. lesa).

Z vidika uspešnejšega usmerjanja javnih sredstev bodo preko meril za izbor vlog prednostno obravnavana vlaganja v sektorje pridelave, kjer ugotavljamo primanjkljaj zadostne lokalne ponudbe proizvodov, nestabilnost oz. premajhno odpornost proizvodnje ter izrazito slabšo organiziranost (kot npr. sektor predelave zelenjave), v sektorje predelave, za katere je značilna nizka dodana vrednost in produktivnost (kot npr. sektor predelave mesa in mleka). Poleg tega bodo preko meril za izbor prednostno obravnavane naložbe v precizno proizvodnjo, kar vključuje digitalizacijo proizvodnih procesov ter prehod v krožno in biogospodarstvo.

Ohranjanje kulturne dediščine se bo prednostno obravnavalo preko meril za izbor vlog.Intervencija Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije za podpore naložbam v pridelavo, predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov, vključuje naslednje podintervencije:

A. Naložbe za majhne kmetije,
B. Naložbe fizičnih oseb, razen samostojnih podjetnikov posameznikov (kmetije, agrarne skupnosti),
C. Naložbe pravnih oseb in samostojnih podjetnikov posameznikov - le za podpore naložbam v pridelavo kmetijskih proizvodov,
Č. Naložbe pravnih oseb in samostojnih podjetnikov posameznikov - le za podpore naložbam v predelavo ali trženja kmetijskih proizvodov,
D. Finančni instrumenti za mlade kmete.

5.28.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Oblike podpore: nepovratna ali povratna.

V okviru nepovratne podpore se podpora dodeli po sistemu dejansko nastalih stroškov ali pavšalne podpore preko uporabe poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 2.000 eurov na vlogo.

Omejitve podpore:

- **za podintervencijo A**: Nosilec majhne kmetije lahko pridobi največ 20.000 evrov nepovratne pavšalne podpore. Povratna podpora v obliki finančnih instrumentov za naložbe majhnih kmetij.

- **za podintervencije B, C in Č**: Stopnja podpore v obliki nepovratnih sredstev za vse upravičence znaša 30 odstotkov upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za 10 odstotnih točk za naložbe na gorskih območjih ter za 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov. Prav tako povratna podpora v obliki finančnih instrumentov.

- **za podintervencijo D**: Povratna podpora v obliki finančnih instrumentov za naložbe mladih kmetov, ki so prejeli odločbo iz naslova intervencije Vzpostavitve gospodarstev mladih kmetov.

Možna je kombinacija povratne in nepovratne podpore za vse navedene podintervencije. Skupaj s povratno podporo lahko upravičenec pokrije do 100 odstotkov vrednosti naložbe, pri čemer pa se za izračun stopnje javne podpore upošteva preračun v bruto ekvivalent nepovratnih sredstev. .

Pri določitvi stopnje podpore in višine javnih sredstev se upoštevajo pravila državnih pomoči, kjer gre za naložbe izven člena 42 PDEU.

Če je podpora dodeljena v obliki finančnega instrumenta, se v zvezi z zneski podpore upoštevajo tudi določbe iz 80. člena Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih. V okviru te intervencije je dovoljena kombinacija finančnih instrumentov z nepovratno podporo. Pri tem veljajo določbe iz člena 58(7) Uredbe 2021/1060/EU ter pravila državnih pomoči, kadar gre za naložbo izven člena 42 PDEU.

Obrazložitev osnove za zneske na enoto in metode izračuna

Osnova predstavlja povprečno vrednost del na enoto za gradnjo objektov oziroma nakup pripadajoče opreme, nakup in postavitev rastlinjakov oziroma za nakup kmetijske mehanizacije. Izračuna se na podlagi povprečnih cen v Republiki Sloveniji oziroma povprečnih cen za kmetijsko mehanizacijo v Republiki Sloveniji ter državah, ki mejijo nanjo.

Pri določitvi stopnje podpore in višine javnih sredstev se upoštevajo pravila državnih pomoči.

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • **Finančni instrument**	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) **povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca** (b) **strošek na enoto** (c) enotni znesek (d) **pavšalni znesek** Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? Izračun povprečnih stroškov iz: - Kataloga stroškov za zgradbe, opremo in kmetijsko infrastrukture ter - Pravilnika o seznamu kmetijske in gozdarske mehanizacije ter katalogu stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije.	
Stopnje podpore	Stopnja podpore je: - 80 % upravičenih stroškov za naložbe v namakalno infrastrukturo, ki se lahko poveča za 10 odstotnih točk za naložbe na gorskih območjih ter za 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov - 30 % upravičenih stroškov za ostale naložbe, ki se lahko poveča za 10 odstotnih točk za	

	naložbe na gorskih območjih ter za 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov.	
Metode izračuna	Izračun povprečnih stroškov se bo naredil na podlagi analize tržnih cen in zaključenih projektov. Za naložbe na področju ureditve namakalnega sistema znaša priznana vrednost v obliki poenostavljenega stroška v višini 5.000 EUR na hektar namakane površine, 7,5 EUR na globinski meter pri ureditvi vrtine, 7,5 EUR na kubični meter prostornine vodnega zadrževalnika, 20 EUR na kubični meter vodohrana ter 42,5 EUR na kV moči transformatorske postaje.	

5.28.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP2.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za majhne kmetije
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ **enotni** ○ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun za kmetije in podjetja temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov iz obdobja PRP 2014-2020 za podukrepa 4.1 in 4.2. Do 31. 12. 2020 je bilo za kmetijska gospodarstva in kmetije na podukrepu 4.1 izplačano 60.955.857 EUR za 1.153 projektov kmetij oziroma v povprečju 52.867 EUR/vlogo. Da 31.12.2020 je bilo v okviru podukrepa 4.2 izplačano 5.130.804 EUR za 87 vlog kmetij oziroma v povprečju 58.975 EUR/vlogo. Povprečna vrednost odobrenih sredstev za vloge kmetij znaša: X4.1 (2/3) + X4.2 (1/3) =52.867*2/3 + 58.975*1/3 = 54.903EUR/vlogo Za majhne razvojne kmetije je določen pavšalni znesek tretjine povprečne vrednosti odobrenih sredstev za vloge kmetij v višini 20.000 EUR/vlogo.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetijskih gospodarstev, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije R.9^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov R.15 Zelena energija iz kmetijstva in gozdarstva ter drugih obnovljivih virov: naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vključno z biološkimi, ki prejemajo podporo (megavati) R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP2.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za fizične osebe razen samostojnih podjetnikov posameznikov
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt

Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun za kmetije temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov iz obdobja PRP 2014-2020 za podukrepa 4.1 in 4.2. Do 31. 12. 2020 je bilo za kmetije na podukrepu 4.1 izplačano 60.955.857 EUR za 1.153 projektov kmetij oziroma v povprečju 52.867 EUR/vlogo. Da 31.12.2020 je bilo v okviru podukrepa 4.2 izplačano 5.130.804 EUR za 87 vlog kmetij oziroma v povprečju 58.975 EUR/vlogo. Povprečna vrednost odobrenih sredstev za vloge kmetij znaša: X4.1 (2/3) + X4.2 (1/3) =52.867*2/3 + 58.975*1/3 = 54.903EUR/vlogo Za naložbe v obnovljive vire energije se upoštevajo naslednje vrednosti na leto: - na kmetijah se bo v povprečju podprlo osem naložb z 0,04MW/projekt.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetijskih gospodarstev, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije R.9^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov R.15 Zelena energija iz kmetijstva in gozdarstva ter drugih obnovljivih virov: naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vključno z biološkimi, ki prejemajo podporo (megavati) R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP2.3
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za pravne osebe in samostojne podjetnike posameznike na področju pridelave kmetijskih proizvodov
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun za temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov iz obdobja PRP 2014-2020 za podukrep 4.1. Do 31. 12. 2020 je bilo za kmetijska gospodarstva in kmetije na podukrepu 4.1 izplačano 8.764.847 EUR za 63 projektov pravnih oseb in s.p. oziroma v povprečju 139.125 EUR/vlogo. Za naložbe v obnovljive vire energije se upoštevajo naslednje vrednosti na leto: - pri geotermalnih elektrarnah se bo v povprečju podprla ena naložba z 0,65 MW/projekt, - pri mikrobioplinskih napravah se bosta v povprečju podprli dve naložbi z 0,04 MW/projekt.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetijskih gospodarstev, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije R.9^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov R.15 Zelena energija iz kmetijstva in gozdarstva ter drugih obnovljivih virov: naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vključno z biološkimi, ki prejemajo podporo (megavati)

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP2.4
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	

Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za pravne osebe in samostojne podjetnike na področju predelave ali trženja kmetijskih proizvodov
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun za podjetja temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov iz obdobja PRP 2014-2020 za podukrep 4.2. Da 31.12.2020 je bilo v okviru podukrepa 4.2 izplačano 17.994.311 EUR za 104 projektov živilskih podjetij oz. v povprečju 173.022 EUR/vlogo ter 5.130.804 EUR za 87 vlog kmetij oziroma v povprečju 58.975 EUR/vlogo. Za naložbe v obnovljive vire energije se upoštevajo naslednje vrednosti na leto: - pri podjetjih se bo v povprečju podprlo tri naložbe z 0,1 MW/projekt.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetijskih gospodarstev, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije R.15 Zelena energija iz kmetijstva in gozdarstva ter drugih obnovljivih virov: naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vključno z biološkimi, ki prejemajo podporo (megavati) R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP2.5
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za mlade prevzemnike
Vrsta podpore	○ subvencija ○ **finančni instrumenti**
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Povprečna vrednost zneska izplačanih projektov mladih prevzemnikov v obdobju PRP 2014-2020 je znašala 160.000 EUR/vlogo. Za finančne instrumente bo namenjeno 10.000.000 evrov. S temi sredstvi se bo podprlo 125 projektov. Povprečna vrednost sredstev na projekt znaša 80.000 evrov.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetijskih gospodarstev, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije R.9^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov R.15 Zelena energija iz kmetijstva in gozdarstva ter drugih obnovljivih virov: naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vključno z biološkimi, ki prejemajo podporo (megavati) R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP2.6
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za druge upravičence razen za mlade prevzemnike
Vrsta podpore	○ subvencija ○ **finančni instrumenti**
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt

Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	0
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetijskih gospodarstev, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije R.9^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov R.15 Zelena energija iz kmetijstva in gozdarstva ter drugih obnovljivih virov: naložbe v zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, vključno z biološkimi, ki prejemajo podporo (megavati) R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP

5.28.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči: ○ Da ○ Ne ○ **Mešano** – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU (obvezno)

Vrsta instrumenta državne pomoči, ki se uporablja:

○ Notifikacija ○ GBER ○ **ABER** ○ **de minimis** ○ **Smernice Evropske unije o državni pomoči v kmetijskem in gozdarskem sektorju ter na podeželju**

EKSRP znesek (€): 12.410.332 EUR

Nacionalno sofinanciranje (€): 6.920.403 EUR

Dodatno nacionalno financiranje: (€):

5.28.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Kaj ni upravičeno do podpore?	Nakup rabljene kmetijske mehanizacije in opreme za namakanje. Nakup kmetijskih zemljišč. Stroški priprave vloge na javni razpis in zahtevka za izplačilo sredstev.

5.28.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 11 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu. Upravičenost do plačil je določena v skladu z jasno določenimi merili, namenjenih pomoči pri finančnem ali fizičnem prestrukturiranju proizvajalčevega poslovanja kot odgovor na objektivno dokazane strukturne pomanjkljivosti.

5.28.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za majhne kmetije (ZNERP2.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	180	180	180	180	181	901
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	3.600.000	3.600.000	3.600.000	3.600.000	3.620.000	18.020.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	1.288.800	1.288.800	1.288.800	1.288.800	1.295.960	6.451.160
Znesek na enoto za fizične osebe razen samostojni podjetniki posameznik (ZNERP2.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	54.703	54.703	54.703	54.703	54.703	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	160	160	160	160	160	800
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	8.752.480	8.752.480	8.752.480	8.752.480	8.752.480	43.762.400
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	3.133.388	3.133.388	3.133.388	3.133.388	3.133.388	15.666.939
Znesek na enoto za pravne osebe in samostojne podjetnike na področju pridelave kmetijskih proizvodov(ZNERP2.3)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	139.125	139.125	139.125	139.125	139.125	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	40	40	40	40	39	199
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	5.565.000	5.565.000	5.565.000	5.565.000	5.425.875	27.685.875
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR)	0	0	1.992.270	1.992.270	1.992.270	1.992.270	1.942.463	9.911.543

	(= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
Znesek na enoto za podjetja na področju predelave ali trženja kmetijskih proizvodov (ZNERP2.4)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	173.022	173.022	173.022	173.022	173.022	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	98	98	98	98	99	491
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	16.956.156	16.956.156	16.956.156	16.956.156	17.129.178	84.953.802
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	6.070.304	6.070.304	6.070.304	6.070.304	6.132.246	30.413.461
Znesek na enoto za mlade prevzemnike (ZNERP2.5)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	25	25	25	25	25	125
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	10.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	716.000	716.000	716.000	716.000	716.000	3.580.000
Znesek na enoto za druge upravičence razen za mlade prevzemnike (ZNERP2.6)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000	

	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	25	25	25	25	25	125
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	10.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	716.000	716.000	716.000	716.000	716.000	3.580.000
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**0**	**528**	**528**	**528**	**528**	**529**	**2.641**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**0**	**38.873.636**	**38.873.636**	**38.873.636**	**38.873.636**	**38.927.533**	**194.422.077**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**0**	**13.916.761,69**	**13.916.761,69**	**13.916.761,69**	**13.916.761,69**	**13.936.056,81**	**69.603.103,57**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.29 Intervencija Kolektivne naložbe v kmetijstvu za skupno pripravo kmetijskih proizvodov za trg in razvoj močnih in odpornih verig vrednosti preskrbe s hrano

Oznaka intervencije	IRP3
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Kolektivne naložbe v kmetijstvu za skupno pripravo kmetijskih proizvodov za trg in razvoj močnih in odpornih verig vrednosti preskrbe s hrano
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	Obvezen odgovor ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno **o Ne**

5.29.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.29.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS 1

Območje celotne Slovenije

5.29.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC2: krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

SC 8: spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno s participacijo žensk v kmetovanju, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s krožnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom

5.29.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu
P7 Povečanje konkurenčnosti in tehnološkega razvoja ŽPI
P26 Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoj krožnega in biogospodarstva

5.29.5 Kazalnik(i) rezultata

R.9^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov

R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP

5.29.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Upravičenci do podpore so:
- organizacije proizvajalcev,
- skupine proizvajalcev,
- zadruge,
- agrarne skupnosti ali
- kratke dobavne verige,

ki izvajajo kolektivne naložbe na področju predelave in trženja kmetijskih proizvodov oziroma prve prodaje kmetijskih proizvodov prodajnim posrednikom ali predelovalcem, za potrebe svojih članov.

Pogoji upravičenosti:
- predložitev poslovnega načrta, v katerem je izkazana ekonomska upravičenost naložbe:
- iz poslovnega načrta mora biti razvidno, da kolektivna naložba izhaja iz upoštevanja potreb vseh članov, ki bodo uporabljali kolektivno naložbo.
- upravičenost naložbe se izkazuje na podlagi dolgoročnih pogodb o odkupu in prodaji kmetijskih proizvodov.

Upravičene vrste naložb:

Predmet podpore so kolektivne naložbe v pridelavo, predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov iz Priloge I k Pogodbi, pri čemer je rezultat proizvodnega procesa lahko proizvod, ki ni zajet v navedeni prilogi. Upravičene naložbe so:

- ureditev zbirnih centrov, skladišč in hladilnic oziroma nakup pripadajoče opreme za namen predelave ali trženja kmetijskih proizvodov ter prve prodaje kmetijskih proizvodov prodajnim posrednikom ali predelovalcem,
- nakup pakirnih linij,
- nakup tovornih vozil z opremo za namen dostave in ohranjanja kvalitete kmetijskih proizvodov (največ tri vozila),
- ureditev objektov za začasno nastanitev in oskrbo živali,
- naložbe v predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov,
- naložbe v krožno gospodarstvo na kmetijskih gospodarstvih oziroma živilsko predelovalnih obratih.

Če gre za naložbe v digitalne tehnologije, so do podpore upravičena tudi vlaganja v neopredmetena sredstva.

Kolektivne naložbe bodo prispevale k optimizaciji delovnih procesov, racionalizaciji stroškov, večji koncentraciji ponudbe, skrajšanju distribucijskih poti in s tem TGP, hkrati bodo omogočile zagotavljanje večje sledljivosti od pridelovalca do predelovalca oziroma potrošnika.

Prednostno bodo obravnavane vloge, ki bodo izkazovale večji prispevek h krožnemu in biogospodarstvu (vključno z nadomeščanjem plastične embalaže z bioragradljivo embalažo, zmanjševanjem izgub in odpadne hrane ter odpadkov itn.), digitalizaciji procesov in večjo koncentracijo ponudbe. Ohranjanje kulturne dediščine se bo prednostno obravnavalo preko meril za izbor vlog.

Specifične in podrobnejše zahteve z vidika upravičencev, vrste podprtih naložb oz. upravičenosti stroškov se bodo določile v nacionalnem predpisu, pri čemer te zahteve ne bodo v nasprotju s SN 2023–2027.

Kriza Covid-19 je poudarila pomen zadostne in nemotene oskrbe s hrano. Cilj predlagane intervencije je okrepiti položaj primarnih pridelovalcev in predelovalcev v verigah vrednosti, krepiti dolgoročnejša medsebojna razmerja med vsemi členi v verigah ter izboljšati delovanje verig vrednosti na področju preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi v Sloveniji. Navedeno je v skladu z analizo stanja v okviru specifičnega cilja 2 in 3, ki jasno kažeta na nujnost povezovanja v kmetijskem sektorju in nadalje vzdolž verige zaradi majhnosti kmetijskih gospodarstev, prenizke produktivnosti in dodane vrednosti, premajhne tržne usmerjenosti kmetijskih gospodarstev, razdrobljenosti ponudbe in asortimana, pomanjkanja organiziranosti in posledično zadostnih količin kmetijskih proizvodov, ki vstopajo v verige vrednosti. Še posebej se to na primer kaže na segmentu ponudbe ekoloških proizvodov, pa tudi na področju ponudbe zelenjave. Ker so primarni proizvajalci premalo povezani, težje organizirano dostopajo do trga, s čimer so povezane omejene količine tržnih kmetijskih pridelkov, ki vstopajo v verige vrednosti. Obstoječa kolektivna infrastruktura (zbirni centri, skladišča/hladilnice, predelovalni obrati, prodajne kapacitete) je večinoma tehnološko zastarela, energetsko manj učinkovita. Marsikje tudi še ne zagotavlja ustreznega ločevanja konvencionalnih in ekoloških proizvodov, kar pa je ovira z vidika večje ponudbe ekoloških proizvodov na trgu.

Z načrtovanimi investicijami intervencija prispeva k racionalizaciji, optimizaciji in koncentraciji ponudbe, pa tudi k optimizaciji nabavnih tokov in uvajanju digitalizacije ter krožnega in biogospodarstva.

Z modernizacijo oziroma gradnjo novih zmogljivosti (objektov), namenjenih pripravi kmetijskih proizvodov za trg, distribuciji in trženju, bomo lažje dosegli cilje boljšega organiziranja in delovanja teh verig v RS, zlasti pa cilje večje konkurenčnosti in tržne usmerjenosti primarnih proizvajalcev kot prvega člena v tej verigi ter povečanja organiziranega odkupa in prodaje. Hkrati pa ta intervencija prinaša številne prednosti vsem akterjem v teh verigah, predvsem z vidika porazdelitve proizvodnih in tržno-cenovnih tveganj, ustvarjanja ekonomij obsega, zadostne, pestre in tudi izvensezonske ponudbe proizvodov za trg, povečanja dodane vrednosti, optimizacije stroškov, večje učinkovitosti in konkurenčnosti vseh členov v verigi ter hitrejšega prenosa novih tehnologij, digitalizacije, znanja in inovacij v kmetijstvo in predelavo.

Poseben poudarek bo namenjen izvedbi investicij za boljše organiziranje in povečanje ponudbe ekoloških proizvodov v verigah vrednosti. Z organiziranjem ekološke ponudbe in povečevanjem kapacitet za tovrstne proizvode bodo zagotovljene večje možnosti za trženje tega segmenta izdelkov, kar bi lahko spodbudilo tudi pridelovalce k večjemu odločanju za ta način kmetovanja. Na podoben način bo večji poudarek namenjen boljšemu organiziranju in povečanju ponudbe zelenjave v verigah vrednosti, kjer je možno opaziti velik primanjkljaj glede na povpraševanje in potrebe trga.
S ciljno naravnanimi naložbami, v katere bomo v največjem obsegu vključevali principe krožnosti, bomo spodbujali tudi prehod v krožno gospodarstvo in biogospodarstvo. Z investicijami bomo namreč prednostno podprli tiste investicije, ki izkažejo potencial za rabo stranskih proizvodov, zmanjševanje izgub hrane in odpadne (zavržene) hrane, zmanjšanje količin odpadkov in embalaže, uvajanje biorazgradljive embalaže, učinkovitejše in bolj trajnostno naravnane sisteme skladiščenja, pakiranja, predelave, logistike, prodaje…, uvajanje OVE in večje energetske učinkovitosti objektov. V okviru biogospodarstva se bodo izvajale naložbe v uporabo obnovljivih bioloških virov in odpadkov kmetijskega izvora, vključno z proizvodnjo bioplina.

V okviru predlaganih naložb bo poudarek tudi na uvajanju digitalizacije poslovanja, delovnih procesov, proizvodnje, logistike in trženja itn. (preko avtomatizacije, umetne inteligence, oblačne infrastrukture, interneta stvari...). Navedeno podpira težnje po zagotavljanju večje optimizacije procesov, zagotavljanju boljše sledljivosti in nadzora kakovosti proizvodov vzdolž verige preskrbe s hrano, optimiranju logistike z namenom konkurenčnejšega nastopa in prizadevanj za zmanjšanje ogljičnega odtisa.

Vlaganja v boljšo organiziranost, izkoriščenost kapacitet in regionalno prisotnost verig oskrbe s hrano ima širše pozitivne učinke na podeželska območja, saj lahko pripelje do skrajšanja transportnih in prodajnih poti, s tem pa tudi zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Krajše oskrbne poti povečujejo svežino proizvodov in s tem njihovo kakovost ter približajo lokalno ponudbo potrošniku. S širšega socio-ekonomskega takšna vlaganja krepijo

odpornost in vitalnost podeželskih območij, saj se z ohranjanjem kmetijstva in s tem povezanih gospodarskih dejavnosti, ohranjajo tudi delovna mesta na podeželju.

5.29.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 10.000 eurov na vlogo. Stopnja javne podpore je 50 odstotkov upravičenih stroškov naložbe.

Obrazložitev osnove za zneske na enoto in metode izračuna

Osnovo predstavlja povprečno vrednost del na enoto za gradnjo objektov, nakup in postavitev rastlinjakov oziroma za nakup kmetijske mehanizacije. Izračuna se na podlagi povprečnih cen v Republiki Sloveniji oziroma povprečnih cen za kmetijsko mehanizacijo v Republiki Sloveniji ter državah, ki mejijo nanjo.

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) **povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca** (b) **strošek na enoto** (c) enotni znesek (d) **pavšalni znesek** Če se izbere b/c ali d/: Izračun povprečnih stroškov iz: - Kataloga stroškov za zgradbe, opremo in kmetijsko infrastrukturo.	
Stopnje podpore	Stopnja javne podpore je 50 odstotkov upravičenih stroškov naložbe.	
Metode izračuna	Izračun povprečnih stroškov se bo naredil na podlagi analize tržnih cen in zaključenih projektov.	

5.29.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP3
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za kolektivne naložbe v kmetijstvu
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov iz obdobja PRP 2014-2020: – Podukrep 4.1 (pridelava kmetijskih proizvodov pri zadrugah in gospodarskih družbah): 198.485 eurov na vlogo (1/2), – Podukrep 4.2 (predelava in trženje kmetijskih proizvodov pri zadrugah in gospodarskih družbah): 221.471 eurov na vlogo (1/2). Skupaj: X4.1(1/2) + X4.2(1/2)= 209.978 eurov na vlogo.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.9^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov

	R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP

5.29.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Poseg ne spada na področje uporabe člena 42 PDEU in je predmet ocene državne pomoči:

○ Da ○ Ne ○ **Mešano** – podprte dejavnosti lahko spadajo v ali izven področja uporabe člena 42 PDEU [obvezno]

[Če »da« ali »mešano«]

Vrsta instrumenta državne pomoči, ki se uporablja za odobritev:

○ Obvestilo ○ GBER ○ **ABER** ○ **de minimis** ○ **Smernice Evropske unije o državni pomoči v kmetijskem in gozdarskem sektorju ter na podeželju**

EKSRP znesek (€): 453.352 EUR

Nacionalno sofinanciranje (€): 252.804 EUR

Dodatno nacionalno financiranje: (€):

5.29.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Ni relevantno.

5.29.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 11 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu. Upravičenost do plačil je določena v skladu z jasno določenimi merili, namenjenih pomoči pri finančnem ali fizičnem prestrukturiranju proizvajalčevega poslovanja kot odgovor na objektivno dokazane strukturne pomanjkljivosti.

5.29.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za kolektivne naložbe v kmetijstvu (ZNERP3)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	209.978	209.978	209.978	209.978	209.978	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	12	12	12	12	11	59
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	2.519.736	2.519.736	2.519.736	2.519.736	2.309.758	12.388.702
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	902.065	902.065	902.065	902.065	826.893	4.435.155
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**0**	**12**	**12**	**12**	**12**	**11**	**59**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**0**	**2.519.736**	**2.519.736**	**2.519.736**	**2.519.736**	**2.309.758**	**12.388.702**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**0**	**902.065,49**	**902.065,49**	**902.065,49**	**902.065,49**	**826.893,36**	**4.435.155,32**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.30 Intervencija Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnanosti ekoloških kmetij

Oznaka intervencije	IRP4
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnanosti ekoloških kmetij
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	Obvezen odgovor ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno **o Ne**

5.30.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.30.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS 1

Območje celotne Slovenije

5.30.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC2 Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje tako kratko- kot dolgoročne konkurenčnosti kmetij, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

SC8: spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno s participacijo žensk v kmetovanju, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s krožnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom

5.30.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu
P7 Povečanje konkurenčnosti in tehnološki razvoj ŽPI
P26 Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoj krožnega in biogospodarstva

5.30.5 Kazalnik(i) rezultata

R.9^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov.

R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP

5.30.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Upravičenci do podpore:

- nosilci majhnih kmetij,
- nosilci kmetijskih gospodarstev,
- nosilci dopolnilnih dejavnosti na kmetijah,
- fizične in pravne osebe, ki so registrirane za predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov ter
- zadruge,
- skupine proizvajalcev in organizacije proizvajalcev ali zadruge, ki izvajajo kolektivne naložbe v pridelavo, predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov

Pogoji upravičenosti:

- Upravičenci morajo imeti certifikat za ekološko pridelavo oziroma predelavo;
- Upravičenec mora za predložiti poslovni načrt, v katerem mora izkazati ekonomsko upravičenost naložbe (ne velja za nosilce majhnih kmetij);
- Nosilec majhne kmetije mora izkazati ekonomsko upravičenost naložbe v vlogi na javni razpis;
- Upravičenec lahko kandidira za naložbe v predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov, če za ta namen zagotavlja najmanj 50 odstotkov ekoloških proizvodov;
- Do naložb v predelavo ali trženje ekoloških proizvodov niso upravičeni nosilci kmetijskih gospodarstev, ki so v obdobju preusmeritve v ekološko pridelavo;
- Upravičenec lahko kandidira za naložbe v primarno kmetijsko pridelavo, če ima v ekološko pridelavo vključeno najmanj 50 odstotkov kmetijskih zemljišč v uporabi oziroma ima ekološko rejo vključeno najmanj 50 odstotkov ekvivalenta GVŽ rejnih živali na kmetijskem gospodarstvu;
- Do naložb v nakup kmetijske mehanizacije, ki je namenjena izvajanju ekološke pridelave, so upravičeni samo nosilci kmetijskih gospodarstev, ki so v obdobju preusmeritve v ekološko pridelavo;
- Stroški pridobivanje energije iz obnovljivih virov so upravičeni do podpore, če je energija namenjena pridelavi, predelavi ali trženju proizvodov iz Priloge I k Pogodbi in ne presega letnih potreb kmetijskega gospodarstva oziroma živilsko predelovalnega podjetja po energiji;

Upravičene vrste naložb:

Predmet podpore so individualne in kolektivne naložbe v pridelavo, predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov iz Priloge I k Pogodbi, pri čemer je rezultat proizvodnega procesa lahko proizvod, ki ni zajet v navedeni prilogi. Do podpore bodo upravičene naslednje naložbe:

- nakup kmetijske mehanizacije, ki je namenjena pridelavi ekoloških proizvodov,
- naložbe v predelavo ali trženje ekoloških proizvodov,
- ureditev skladiščnih kapacitet za namen prve prodaje, predelave ali trženja ekoloških proizvodov,
- naložbe v obnovljive vire energije in učinkovite rabe energije na kmetijskih gospodarstvih in živilsko predelovalnih obratih
- naložbe v krožno gospodarstvo na kmetijskih gospodarstvih oziroma živilsko predelovalnih obratih.

Če gre za naložbe v digitalne tehnologije, so do podpore upravičena tudi vlaganja v neopredmetena sredstva.

Specifične in podrobnejše zahteve z vidika upravičencev, vrste podprtih naložb oz. upravičenosti stroškov se bodo določile v nacionalnem predpisu, pri čemer te zahteve ne bodo v nasprotju s SN 2023–2027.

Ekološko kmetijstvo ima v okviru strateškega načrta 2023–2027 posebno mesto, saj je v ospredju pri številnih intervencijah. Krepitev ekološkega kmetijstva je pomembna z vidika povečevanja deleža kmetijskih gospodarstev za izvajanje naravi prijaznega načina kmetovanja in s tem k še večjemu prispevku kmetijstva k ohranjanju in izboljševanju biotske raznovrstnosti, ohranjanju virov pitne vode, rodovitnosti tal, kulturne kmetijske krajine in k varovanju okolja nasploh. Hkrati pa je krepitev ekološkega kmetijstva izjemno relevantna z vidika naraščajočega povpraševanja po lokalno proizvedenih ekoloških proizvodih. V Sloveniji je povpraševanje bistveno višje od ponudbe, zato slovenski potrošnik posega zlasti po ekoloških proizvodih iz uvoza. Ta intervencija je specifično namenjena povečanju konkurenčnosti in tržne usmerjenosti ekoloških pridelovalcev, s čimer pričakujemo povečanje količin lokalnih ekoloških proizvodov na trgu in v verigah preskrbe s hrano ter ustrezen odziv kmetijstva na pričakovanja javnosti.

Z načrtovanimi podporami v pridelavo in predelavo ter trženje ekoloških proizvodov pričakujemo povečanje produktivnosti ekoloških kmetij preko hitrejšega uvajanja tehnologij, digitalizacije, znanja in inovacij ter dvig dodane vrednosti kmetijskih proizvodov. Hkrati pa želimo spodbuditi učinkovito trženje ekoloških proizvodov in s tem njihov uspešnejši prodor na trg. Z namenom doseganja ustreznih količin in ekonomij obsega ter boljšega konkurenčnega položaja ekoloških proizvajalcev bodo ob individualnih podprte tudi kolektivne naložbe.

Posebna pozornost bo namenjena majhnim ekološkim kmetijam. Z razvojnimi spodbudami želimo tudi tej ciljni skupini omogočiti rast in razvoj, in sicer preko krepitve vlaganj v povečanje proizvodnega obsega, zvišanje dodane vrednosti kmetijskih proizvodov, investicij v diverzifikacijo dohodka na kmetiji ter doseganje večje tržne usmerjenosti in prisotnosti na trgu. S tem želimo tudi segmentu majhnih kmetij omogočiti večjo ekonomsko uspešnost. Ohranjanje kulturne dediščine se bo prednostno obravnavalo preko meril za izbor vlog.

Intervencija bo prispevala h približevanju cilju, zastavljenem v Strategiji »od vil do vilic«, tudi preko vključevanja načel krožnosti in biogospodarstva (kot npr. preko uvajanja OVE, učinkovite rabe energije, nadomeščanja plastične embalaže z biorazgradljivo embalažo ipd.).

Intervencija bo prispevala h približevanju cilju, zastavljenem v strategiji od vil do vilic.

Intervencija Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnanosti ekoloških kmetij vključuje naslednje podintervencije:

A. Majhne kmetije
B. Fizične osebe (kmetije, agrarne skupnosti)
C. Pravne osebe in samostojni podjetniki posamezniki

5.30.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 2.000 eurov na vlogo.

Za podintervencijo A: V programskem obdobju 2023 – 2027 lahko upravičenec prejme največ 20.000 evrov pavšalne podpore za naložbe majhnih kmetij.

Za podintervenciji B in C: Stopnja podpore za vse upravičence znaša 30 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za 10 odstotnih točk za kolektivne naložbe ter za 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov ter 500.000 evrov javne podpore za naložbe ostalih upravičencev.

Pri določitvi stopnje podpore in višine javnih sredstev se upoštevajo pravila državnih pomoči.

Obrazložitev osnove za zneske na enoto in metode izračuna

Osnova predstavlja povprečno vrednost del na enoto za gradnjo objektov oziroma nakup pripadajoče opreme, nakup in postavitev rastlinjakov oziroma za nakup kmetijske mehanizacije. Izračuna se na podlagi povprečnih cen v Republiki Sloveniji oziroma povprečnih cen za kmetijsko mehanizacijo v Republiki Sloveniji ter državah, ki mejijo nanjo.

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) **povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca** (b) **strošek na enoto** (c) enotni znesek (d) **pavšalni znesek** Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? Izračun povprečnih stroškov iz: - Kataloga stroškov za zgradbe, opremo in kmetijsko infrastrukturo ter - Pravilnika o seznamu kmetijske in gozdarske mehanizacije ter katalogu stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije.	
Stopnje podpore	Stopnja podpore za vse upravičence znaša 30 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za 10 odstotnih točk za kolektivne naložbe ter za 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov	
Metode izračuna	Izračun povprečnih stroškov se bo naredil na podlagi analize tržnih cen in zaključenih projektov.	

5.30.8 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP4.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe majhnih kmetij v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnanosti ekoloških kmetij
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti obvezno
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov iz obdobja PRP 2014-2020 Za majhne razvojne kmetije je določen pavšalni znesek odobrenih sredstev v višini 20.000 EUR/vlogo.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.9^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP4.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe fizičnih oseb razen samostojnih podjetnikov posameznikov v dvig konkurenčnosti ter tržno naravnanost ekoloških kmetij
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti obvezno
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	48.800 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov iz obdobja PRP 2014-2020: – Podukrep 4.1 (pridelava ekoloških kmetijskih proizvodov na kmetijskih gospodarstvih), za naložbe v nakup kmetijske mehanizacije za izvajanje ekološke pridelave: 25.000 eurov na vlogo ter – Podukrep 4.2 (predelava in trženje ekoloških kmetijskih proizvodov): 48.800 eurov/vlogo za kmetije.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.9^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP4.3
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe pravnih oseb in samostojnih podjetnikov posameznikov v dvig konkurenčnosti ter tržno naravnanost ekoloških kmetij
Vrsta podpore	○ subvencija ○ finančni instrumenti obvezno
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov iz obdobja PRP 2014-2020 na podukrepu 4.2 (predelava in trženje ekoloških kmetijskih proizvodov): 48.800 eurov/vlogo za kmetije ter 173.022 eurov na vlogo za pravne osebe in s.p. posameznike.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.9^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP

5.30.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Poseg ne spada na področje uporabe člena 42 PDEU in je predmet ocene državne pomoči:

○ Da ○ Ne ○ **Mešano** – podprte dejavnosti lahko spadajo v ali izven področja uporabe člena 42 PDEU [obvezno][Če »da« ali »mešano«]Razlaga podpornih dejavnosti, ki ne spadajo v področje uporabe čl. 42 PDEU [ ]

Vrsta instrumenta državne pomoči, ki se uporablja za odobritev:

○ Obvestilo ○ GBER ○ **ABER** ○ **de minimis** ○ **Smernice Evropske unije o državni pomoči v kmetijskem in gozdarskem sektorju ter na podeželju** Če je »Obvestilo«: številka primera SA.

EKSRP znesek (€): 112.335 EUR

Nacionalno sofinanciranje (€): 62.642 EUR

Dodatno nacionalno financiranje: (€):

5.30.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Ni relevantno.

5.30.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 11 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu. Upravičenost do plačil je določena v skladu z jasno določenimi merili, namenjenih pomoči pri finančnem ali fizičnem prestrukturiranju proizvajalčevega poslovanja kot odgovor na objektivno dokazane strukturne pomanjkljivosti.

5.30.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za naložbe fizičnih oseb razen samostojnih podjetnikov posameznikov v dvig konkurenčnosti ter tržno naravnanost ekoloških kmetij (ZNERP4.1))	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	10	10	10	9	8	47
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	200.000	200.000	200.000	180.000	160.000	940.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	71.600	71.600	71.600	64.440	57.280	336.520
Znesek na enoto za naložbe fizičnih oseb razen samostojnih podjetnikov posameznikov v dvig konkurenčnosti ter tržno naravnanost ekoloških kmetij	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	36.900	36.900	36.900	36.900	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	14	14	14	13	0	55
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	516.600	516.600	516.600	479.700	0	2.029.500
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	184.943	184.943	184.943	171.733	0	726.561

(ZNER P4.2)									
Znesek na enoto za naložbe pravnih oseb in samostojnih podjetnikov v posamezni kov v dvig konkurenčnosti ter tržno naravnanost ekoloških kmetij (ZNERP4.3)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	173.000	173.000	0	0	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	3	3	0	0	0	6
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	519.000	519.000	0	0	0	1.038.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	185.802	185.802	0	0	0	371.604
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**0**	**27**	**27**	**24**	**22**	**8**	**108**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**0**	**1.235.600**	**1.235.600**	**716.600**	**659.700**	**160.000**	**4.007.500**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**0**	**442.344,80**	**442.344,80**	**256.542,80**	**236.172,60**	**57.280,00**	**1.434.685**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.31 Intervencija Izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč

Oznaka intervencije	IRP5
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	Obvezen odgovor ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.31.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

[ena ali več stopenj prispevka se lahko uporabi za isto intervencijo]

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.31.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS 1

Območje celotne Slovenije.

5.31.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC2: krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

5.31.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu.

5.31.5 Kazalnik(i) rezultata

R.9[PS] Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov

5.31.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Predmet podpore so naložbe v izvedbo komasacij kmetijskih zemljišč in izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih. Smiselnost uvedbe intervencije potrjujejo podatki o skupni faktorski produktivnosti v Sloveniji, ki je bila v obdobju 2005–2016 večinoma pod povprečjem EU-28, kar je med drugim povezano tudi z izrazito majhnostjo GERK-ov, veliko razdrobljenostjo kmetijskih zemljišč in omejenim dostopom do kmetijskih zemljišč. Zato je potrebno z zaokroževanjem in agromelioracijami izboljšati infrastrukturo kmetijskih zemljišč. Upravičenci do podpore so fizične in pravne osebe, ki so jih lastniki kmetijskih zemljišč pooblastili za izvedbo komasacij in agromelioracij na komasacijskih območjih.

Pogoj upravičenosti za naložbe v izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih:
Do podpore so upravičene agromelioracije, ki se izvajajo na komasacijskih območjih, v skladu s predpisi, ki urejajo kmetijska zemljišča.

Do podpore so upravičene naložbe s pravnomočno odločbo o uvedbi agromelioracije na komasacijskem območju, v skladu s predpisi, ki urejajo kmetijska zemljišča Pogoj za izdajo odločbe je pridobitev vseh soglasji in dovoljenj s strani pristojnih organov, če območje agromelioracije leži na območjih varovanj in omejitev po posebnih predpisih. Za vsak poseg v okolje, mora biti skladno s predpisom, ki ureja posege v okolje, za katere je trebe izvesti presojo vplivov na okolje, izvedena tudi presoja vplivov na okolje oziroma predhodni postopek, če so preseženi pragovi, določeni v tem predpisu.

Pogoj upravičenosti za naložbe v izvedbo komasacij kmetijskih zemljišč:
Do podpore so upravičene naložbe v izvedbo komasacij kmetijskih zemljišč v skladu s predpisi, ki urejajo kmetijska zemljišča. Do podpore so upravičene naložbe s pravnomočno odločbo o uvedbi komasacije, v skladu s predpisi, ki urejajo kmetijska zemljišča Pogoj za izdajo odločbe je pridobitev vseh soglasji in dovoljenj s strani pristojnih organov, če območje komasacije leži na območjih varovanj in omejitev po posebnih predpisih. Za vsak poseg v okolje, mora biti skladno s predpisom, ki ureja posege v okolje, za katere je trebe izvesti presojo vplivov na okolje, izvedena tudi presoja vplivov na okolje oziroma predhodni postopek, če so preseženi pragovi, določeni v tem predpisu.

Če je za naložbo v skladu s predpisi, ki urejajo presojo vplivov na okolje, predpisana okoljska ocena, mora biti iz nje razvidno, da naložba ne bo imela nobenega pomembnega negativnega vpliva na okolje.

5.31.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

a) Nepovratna podpora je pavšalna podpora (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Stopnja javne podpore je 100 odstotkov upravičenih stroškov naložbe. Najnižji znesek javne podpore je 2.000 eurov na vlogo.

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) **strošek na enoto** (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek	

Stopnje podpore	Stopnja podpore je 100 % upravičenih stroškov naložbe. Najvišja priznana vrednost je odvisna od velikosti komasacije ali agromelioracije in je opredeljena v poglavju Načrtovani zneski na enoto.	
Metode izračuna		

5.31.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP5.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	**ZNESEK NA ENOTO ZA IZVEDBO AGROMELIORACIJ NA KOMASACIJSKIH OBMOČJIH** Povprečni znesek izvedbe agromelioracije na komasacijskih območjih na hektar je 1.050,25 EUR. Agromelioracije na komasacijskih območjih se združujejo v velikostne razrede, in sicer: - velikost agromelioracijskega območja je do 30 ha - velikost agromelioracijskega območja je med 31 in 100 ha - velikost agromelioracijskega območja je med 101 in 200 ha - velikost agromelioracijskega območja je večja od 200 ha Z velikostjo agromelioracijskega območja se znižuje povprečni strošek na hektar agromeliorirane površine, in sicer z naslednjim indeksom povprečne vrednosti: - velikost agromelioracijskega območja je do 30 ha: indeks povprečne vrednosti je 1,25 - velikost agromelioracijskega območja je med 31 in 100 ha: indeks povprečne vrednosti je 1,15 - velikost agromelioracijskega območja je med 101 in 200 ha: indeks povprečne vrednosti je 0,90 - velikost agromelioracijskega območja je večja od 200 ha: indeks povprečne vrednosti je 0,75 **KONČNA PRIZNANA VREDNOST ZA IZVEDBO AGROMELIORCIJE NA KOMASACIJSKEM OBMOČJU:** - **velikost agromelioracijskega območja je do 30 ha: 1312,81 EUR/ha** - **velikost agromelioracijskega območja je med 31 in 100 ha: 1207,79 EUR/ha** - **velikost agromelioracijskega območja je med 101 in 200 ha: 945,22 EUR/ha** - **velikost agromelioracijskega območja je večja od 200 ha: 787,69 EUR/ha**
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.9^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP5.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za izvedbo komasacij kmetijskih zemljišč
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**

Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	**ZNESEK NA ENOTO ZA IZVEDBO KOMASACIJ KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ** Povprečni znesek izvedbe komasacij kmetijskih zemljišč na hektar je 2.250,00 EUR. Komasacijska območja se združujejo v velikostne razrede, in sicer: - velikost komasacijskega območja je do 30 ha - velikost komasacijskega območja je med 31 in 100 ha - velikost komasacijskega območja je med 101 in 200 ha - velikost komasacijskega območja je večja od 200 ha Z velikostjo komasacijskega območja se znižuje povprečni strošek komasacije na hektar komasirane površine, in sicer z naslednjim indeksom povprečne vrednosti: - velikost komasacijskega območja je do 30 ha: indeks povprečne vrednosti je 1,65 - velikost komasacijskega območja je med 31 in 100 ha: indeks povprečne vrednosti je 0,95 - velikost komasacijskega območja je med 101 in 200 ha: indeks povprečne vrednosti je 0,75 - velikost komasacijskega območja je večja od 200 ha: indeks povprečne vrednosti je 0,67 **KONČNA PRIZNANA VREDNOST ZA IZVEDBO KOMASACIJ KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ:** - **velikost komasacijskega območja je do 30 ha: 3.712,5 EUR/ha** - **velikost komasacijskega območja je med 31 in 100 ha: 2137,5 EUR/ha** - **velikost komasacijskega območja je med 101 in 200 ha: 1687,5 EUR/ha** **velikost komasacijskega območja je večja od 200 ha: 1507,5 EUR/ha**
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.9^{PS} Modernizacija kmetijskih gospodarstev: delež kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov

5.31.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Poseg ne spada na področje uporabe člena 42 PDEU in je predmet ocene državne pomoči:

○ Da ○ **Ne** ○ Mešano – podprte dejavnosti lahko spadajo v ali izven področja uporabe člena 42 PDEU [obvezno][Če »da« ali »mešano«][ ] Razlaga podpornih dejavnosti, ki ne spadajo v področje uporabe čl. 42 PDEU

Vrsta instrumenta državne pomoči, ki se uporablja za odobritev:

○ Obvestilo ○ GBER ○ ABER ○ de minimis

Če je »Obvestilo«: številka primera SA. EKSRP znesek (€):

Nacionalno sofinanciranje (€):

Dodatno nacionalno financiranje: (€):

5.31.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Če so za vrsto intervencije izbrane intervencije razvoja podeželja

Kaj ni upravičeno do podpore?	Stroški izvedbe osuševanj, odvodnjavanj, založnega apnenja in gnojenja.

5.31.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu

5.31.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih (ZNERP5.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	120.000	120.000	120.000	120.000	120.000	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	5	5	5	5	5	25
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	600.000	600.000	600.000	600.000	600.000	3.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	214.800	214.800	214.800	214.800	214.800	1.074.000
Znesek na enoto za izvedbo komasacij kmetijskih zemljišč (ZNERP5.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	6	6	6	6	6	30
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	1.800.000	1.800.000	1.800.000	1.800.000	1.800.000	9.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	644.400	644.400	644.400	644.400	644.400	3.222.000
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**0**	**11**	**11**	**11**	**11**	**11**	**55**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**0**	**2.400.000**	**2.400.000**	**2.400.000**	**2.400.000**	**2.400.000**	**12.000.000**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**0**	**859.200**	**859.200**	**859.200**	**859.200**	**859.200**	**4.296.000**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.32 Intervencija Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture

Oznaka intervencije	IRP6
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.24 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot zunaj kmetij, ki prejemajo podporo
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	Obvezen odgovor ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.32.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.32.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS 1

Območje celotne Slovenije.

5.32.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

5.32.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu

5.32.5 Kazalnik(i) rezultata

R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja

5.32.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Z intervencijo želimo odpreti gozdove do optimalne odprtosti, saj s tem zmanjšajo spravilni stroški in poveča konkurenčnost lastnikov gozdov na trgu z gozdno lesnimi sortimenti. Gozdne prometnice predstavljajo na določenih območjih Slovenije edino povezavo do kmetij. Vsa dela na gozdnih prometnicah se bodo izvedla v soglasju vseh soglasodajalcev, tako s področja varovanja narave, okolja, kulturne dediščine. Prav tako so morajo dela izvajati v skladu z omejitvami in pogoji iz načrtov za gospodarjenje z gozdovi, ki zagotavljajo načela trajnostnega gospodarjenja in s tem sledimo načelom Nove strategije EU za gozdove do leta 2030. S temi naložbami želimo izboljšati uspešnost gozdarskega sektorja.

Upravičenci:

Upravičenci do podpore so fizične ali pravne osebe, ki so lastniki ali solastniki gozdov, agrarne skupnosti ter lokalne skupnosti (občine).

Pogoji upravičenosti:

Intervencija se lahko izvaja le na območjih, kjer odprtost z gozdnimi prometnicami po izvedeni naložbi ne bo presegala optimalne odprtosti.

Možnost gradnje ali rekonstrukcije gozdne ceste mora biti skladna z omejitvami in pogoji iz gozdnogospodarskega načrta, možnost gradnje, rekonstrukcije ali priprave gozdne vlake pa iz gozdnogojitvenega načrta.

Pridobljena morajo biti upravna soglasja v skladu s predpisi, ki urejajo graditev objektov, gradnjo gozdnih prometnic, urejanja prostora, varstvo kulturne dediščine in varstva okolja.

Naložbe (ne-IACS)

5.32.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 500 eur na vlogo. V programskem obdobju 2023 – 2027 lahko upravičenec prejme največ 500.000 evrov javne podpore.

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) **povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca** (b) **strošek na enoto** (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek	

	Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? – [obvezno] Strošek na enoto predstavlja povprečni znesek del na tekoči meter za posamezno vrsto prometnice v Republiki Sloveniji.	
Stopnje podpore	Stopnja podpore za vse upravičence znaša 50 % upravičenih stroškov.	
Metode izračuna	Neodvisna inštitucija s področja gozdarstva pripravi vrednosti, ki predstavlja povprečni znesek del na tekoči meter za posamezno vrsto prometnice v Republiki Sloveniji.	

5.32.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP6
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v ureditev gozdne infrastrukture
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ **enotni** ○ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Uporabljal se bo Katalog stroškov. Vrednost v katalogu je povprečna vrednost del v Sloveniji.
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja

5.32.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči: ○ **Da** ○ Ne ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU

Ureditev gozdnih prometnic prispeva k boljšemu odprtosti gozdov z gozdnimi prometnicami. Prometnice se uporabljajo pri sečnji in spravilu lesa, ki ni kmetijski proizvod.

Vrsta instrumenta državne pomoči, ki se uporablja za odobritev:

○ Obvestilo ○ GBER ○ **ABER** ○ de minimis

EKSRP znesek (€):1.432.000

Nacionalno sofinanciranje (€): 2.568.000

Dodatno nacionalno financiranje: (€):

5.32.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Če so za vrsto intervencije izbrane intervencije razvoja podeželja

Kaj ni upravičeno do podpore?	• naložbe zunaj območja Republike Slovenije; • nakup gozdnih zemljišč; • stroške priprave vloge na javni razpis in zahtevka za izplačilo sredstev; • davek na dodano vrednost;

	• upravne takse;

5.32.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

Ureditev gozdne infrastrukture predstavlja investicijska dela v gradnjo gozdnih cest in gozdnih vlak.

5.32.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za naložbe v ureditev gozdne infrastrukture (ZNERP6)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	5.848	0	5.848	0	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	342	0	342	0	0	684
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	2.000.016	0	2.000.016	0	0	4.000.032
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	716.005,73	0	716.005,73	0	0	1.432.011,46
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**0**	**342**	**0**	**342**	**0**	**0**	**684**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**0**	**2.000.016**	**0**	**2.000.016**	**0**	**0**	**4.000.032**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**0**	**716.005,73**	**0**	**716.005,73**	**0**	**0**	**1.432.011,46**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.33 Intervencija Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu

Oznaka intervencije	IRP7
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.24 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot zunaj kmetij, ki prejemajo podporo
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.33.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.33.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS 1

Območje celotne Slovenije

5.33.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

5.33.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu

5.33.5 Kazalnik(i) rezultata

R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja

5.33.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Z intervencijo želimo predvsem intenzivirati gospodarjenja z gozdovi, zlasti v zasebnih gozdovih, povečati sečnjo, profesionalizirati dela v gozdovih in zmanjšati število delovnih nesreč pri delu v gozdu ter uvesti učinkovite in okoljsko sprejemljive tehnologije za delo v gozdovih. Spravilo po tleh želimo nadomestiti s spravilom po kolesih. S temi naložbami želimo izboljšati uspešnost gozdarskega sektorja.

Predmet podpore so naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu.

Mehanizacija in oprema za delo v gozdu obsega vse stroje in opremo za sečnjo in spravilo lesa ter stroje in opremo za povečanje gospodarske vrednosti gozdov, kot so mulčerji in stroji za sadnjo sadik gozdnega drevja.

Gospodarjenje z gozdovi je v Republiki Sloveniji usmerjano z načrti za gospodarjenje z gozdovi, ki zagotavljajo trajnostno, sonaravno in večnamensko gospodarjenje z gozdovi. Pri gospodarjenju z gozdovi Republika Slovenija sledi načelom Nove strategije EU za gozdove do leta 2030.

Upravičenci:

Upravičenci do podpore so pravne in fizične osebe, njihova združenja, agrarne, pašne skupnosti, skupine lastnikov gozdov, ki so zasebni lastniki, solastniki ali zakupniki gozdov, skupine proizvajalcev s področja gozdarstva ter podjetja, ki so MSP.

Pogoji upravičenosti:

Upravičenec mora izpolnjevati pogoje za mikro, mala ali srednja podjetja;

Če je upravičenec samostojni podjetnik posameznik ali pravna oseba, ki ni lastnik oziroma zakupnik gozda mora imeti v skladu s standardno klasifikacijo dejavnosti registrirano dejavnost pod šifro A02.200 – sečnja ali A02.400 – storitev za gozdarstvo.

Določite upravičeno vrsto podpore (ne-IAKS) ali obveznosti (IAKS) in druge obveznosti

Naložbe (ne-IACS)

5.33.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 1.000 eurov na vlogo. V programskem obdobju 2023 – 2027 lahko upravičenec prejme največ 500.000 evrov javne podpore.

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	–
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) **povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca** (b) strošek na enoto (c) enotni znesek	

	(d) **pavšalni znesek** Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? – [obvezno] Pavšalni znesek predstavlja povprečno vrednost posameznega artikla iz Kataloga stroškov v Republiki Sloveniji.	
Stopnje podpore	Stopnja podpore za vse upravičence znaša 40 % upravičenih stroškov.	
Metode izračuna		

5.33.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP7
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Uporabljal se bo Katalog stroškov. Vrednost v katalogu je povprečna vrednost artikla v Sloveniji.
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja

5.33.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči: ○ **Da** ○ Ne ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU (obvezno)

Z intervencijo omogočamo nakup mehanizacije in opreme za delo v gozdu, kot so sečnja in spravilo lesa. Les ni kmetijski proizvod.

Vrsta instrumenta državne pomoči, ki se uporablja za odobritev:

○ Obvestilo ○ GBER ○ **ABER** ○ de minimis

EKSRP znesek (€):7.339.000

Nacionalno sofinanciranje (€): 13.161.000

Dodatno nacionalno financiranje: (€):/

5.33.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Če so za vrsto intervencije izbrane intervencije razvoja podeželja

Kaj ni upravičeno do podpore?	• nakup rabljene mehanizacije in opreme za delo v gozdu. • stroške priprave vloge na javni razpis in zahtevka za izplačilo sredstev;

	• plačilo davkov, carin in dajatev pri uvozu; • davek na dodano vrednost; • obresti na dolgove, bančne stroške in stroške garancij; • upravne takse; • stroške leasinga in zakupa objektov, naprav in opreme, stroške podelitve patentov, stroške pridobitve licenc, plačilnih pravic, avtorske in sorodnih pravic ter stroške registracije znamk;

5.33.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 11 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu. Kmetijam oziroma lastnikom gozdov se zagotavlja pomoč za strukturno prilagajanje v obliki pomoči pri naložbah

5.33.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu (ZNERP7)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	26.845	26.845	26.788	0	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	298	298	168	0	0	764
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	7.999.810	7.999.810	4.500.384	0	0	20.500.004
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	2.863.931,98	2.863.931,98	1.611.137,47	0	0	7.339.001,43
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**0**	**298**	**298**	**168**	**0**	**0**	**764**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**0**	**7.999.810**	**7.999.810**	**4.500.384**	**0**	**0**	**20.500.004**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**0**	**2.863.931,98**	**2.863.931,98**	**1.611.137,47**	**0**	**0**	**7.339.001,43**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.34 Intervencija Naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo

Oznaka intervencije	IRP8
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.24 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot zunaj kmetij, ki prejemajo podporo
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno **o Ne**

5.34.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.34.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS 1

Območje celotne Slovenije

5.34.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

5.34.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu

5.34.5 Kazalnik(i) rezultata.

R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja

5.34.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Z intervencijo želimo vzpostaviti ustrezno velike, sodobne obrate za pred industrijski obseg predelave lesa in posodobitev proizvodnje obstoječih obratov, ki vsebuje tudi digitalizacijo. S temi naložbami želimo izboljšati uspešnost gozdarskega sektorja

Predmet podpore so naložbe v dejavnost primarne predelave okroglega lesa, ki je omejena na majhen obseg predelave lesa.

Digitalizacija se v Sloveniji izvaja na področju optimizacije gozdno-lesne in spodbuja dvig produktivnost dela. Naložbe v digitalizacijo zajemajo IKT opremo na področju gozdno-lesne verige.

V obdelavo okroglega lesa spadajo: žaganje lesa, skobljanje lesa in druga strojna obdelava okroglega lesa, profiliranje, iveriranje, proizvodnja lesenih železniških pragov, proizvodnja lesenih drogov, kolov, sekancev in iveri, sušenje lesa, impregnacija ali biocidna zaščita lesa z biocidnimi proizvodi ali drugimi materiali, modifikacija lesa, proizvodnja sekancev ter proizvodnja lesnih peletov, briketov ali drv za energetsko rabo.

Upravičenci:

Upravičenci do podpore so gospodarske družbe, zadruge, samostojni podjetniki posamezniki, nosilci dopolnilne dejavnosti na kmetiji in skupine nosilcev dopolnilne dejavnosti na kmetiji.

Pogoji upravičenosti:

Upravičenec mora izpolnjevati pogoje za mikro ali mala podjetje;

Upravičenec do podpore mora imeti v skladu s standardno klasifikacijo dejavnosti registrirano dejavnost s šifro A02.200 – sečnja, C16.100 – žaganje, skobljanje in impregniranje lesa ali C16.290 – proizvodnja drugih izdelkov iz lesa, plute, slame in protja pri čemer se v okviru te operacije podpirajo dejavnosti in proizvodi iz Seznama dejavnosti in proizvodov

Seznam dejavnosti in proizvodov

Šifra Kategorije SKD 2008	Naziv	Podprte aktivnosti	Proizvodi po KN 2012
02.200	Sečnja	• proizvodnja sekancev v gozdu	**4401 21 Iveri, sekanci in podobno, iglavcev** **4401 22 Iveri, sekanci in podobno, neiglavcev**
C16.100	**Žaganje, skobljanje in impregniranje lesa**	• žaganje lesa, skobljanje lesa in druga strojna obdelava okroglega lesa • profiliranje, iveriranje, luščenje in rezanje okroglega lesa • proizvodnja lesenih železniških pragov • proizvodnja lesenih drogov, kolov ipd. • proizvodnja lesne volne, lesne moke, sekancev in iveri • sušenje lesa • impregnacija ali kemična obdelava lesa z zaščitnimi sredstvi ali drugimi materiali	• 4401 21 Iveri, sekanci in podobno, iglavcev • 4401 22 Iveri, sekanci in podobno, neiglavcev • *4403 Les, neobdelan, z lubjem ali brez lubja ali beljavine, ali grobo obdelan (obtesan):* • **4404 Les za obroče, cepljeni koli, koli, planke, drogovi, zašiljeni toda ne žagani po dolžini, lesene palice, grobo okleščene, upognjene ali drugače obdelane, primerne za izdelavo sprehajalnih palic, dežnikov, ročajev za orodje ali podobnih proizvodov,trakovi in podobno iz lesa** • **4406 Leseni železniški ali tramvajski pragovi** • **4407 Les, vzdolžno žagan ali rezan, cepljen ali luščen, skobljan ali ne, brušen ali na koncih spojen, debeline nad 6 mm**
C16.290	**Proizvodnja drugih izdelkov iz lesa, plute, slame in protja**	• proizvodnja lesnih peletov ali briketov za energetsko rabo	• *4401 Les za ogrevanje v hlodih, polenih, vejah, butarah ali podobnih oblikah; iver in podobni drobci, žagovina, lesni odpadki in ostanki, aglomerirani ali neaglomerirani v hlode, brikete, pelete ali podobne oblike:* • **44013100 Leseni peleti** • **44013920 Žagovina, odpadki in ostanki, aglomerirani (npr. briketi)**

Določite upravičeno vrsto podpore (ne-IAKS) ali obveznosti (IAKS) in druge obveznosti

Naložbe (ne-IACS)

5.34.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 1.000 eurov na vlogo. V programskem obdobju 2023 – 2027 lahko upravičenec prejme največ 500.000 evrov javne podpore.

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) **povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca** (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) **pavšalni znesek** Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? – [obvezno] Pavšalni znesek predstavlja povprečno vrednost posameznega artikla iz Kataloga stroškov v Republiki Sloveniji.	–
Stopnje podpore	Stopnja podpore za vse upravičence znaša 40 % upravičenih stroškov.	
Metode izračuna		

5.34.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP8
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo

Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Uporabljal se bo Katalog stroškov. Vrednost v katalogu je povprečna vrednost artikla v Sloveniji.
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja

5.34.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči: ○ **Da** ○ Ne ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU

Obrazložitev podprtih aktivnosti, ki ne spadajo v okvir čl. 42 Pogodbe EU

Z intervencijo podpiramo naložbe v primarno predelavo lesa. Les ni kmetijski proizvod.

Vrsta instrumenta državne pomoči, ki se uporablja za odobritev:

○ Obvestilo ○ GBER ○ **ABER** ○ de minimis

EKSRP znesek (€):1.539.400

Nacionalno sofinanciranje (€):8.460.600

Dodatno nacionalno financiranje: (€):/

5.34.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Če so za vrsto intervencije izbrane intervencije razvoja podeželja

Kaj ni upravičeno do podpore?	• nakup rabljene opreme za predelavo lesa • nakup zemljišč in objektov. • stroške priprave vloge na javni razpis in zahtevka za izplačilo sredstev; • plačilo davkov, carin in dajatev pri uvozu; • davek na dodano • obresti na dolgove, bančne stroške in stroške garancij; • upravne takse; • stroške leasinga in zakupa objektov, naprav in opreme, stroške podelitve patentov, stroške pridobitve licenc, plačilnih pravic, avtorske in sorodnih pravic ter stroške registracije znamk;

5.34.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 11 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu. Kmetijam se zagotavlja pomoč za strukturno prilagajanje v obliki pomoči pri naložbah.

5.34.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo (ZNERP8)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	42.254	42.254	42.254	41.666	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	71	71	71	24	0	237
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	3.000.034	3.000.034	3.000.034	999.984	0	10.000.086
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	1.074.012,17	1.074.012,17	1.074.012,17	357.994,28	0	3.580.030,789
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**0**	**71**	**71**	**71**	**24**	**0**	**237**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**0**	**3.000.034**	**3.000.034**	**3.000.034**	**999.984**	**0**	**10.000.086**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**0**	**1.074.012,17**	**1.074.012,17**	**1.074.012,17**	**357.994,28**	**0**	**3.580.030,79**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.35 Intervencija Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva

Oznaka intervencije	IRP9
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.24 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot zunaj kmetij, ki prejemajo podporo
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.35.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

[ena ali več stopenj prispevka se lahko uporabi za isto intervencijo]

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.35.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Območje celotne Slovenije

5.35.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

5.35.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P8 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu

5.35.5 Kazalnik(i) rezultata

R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja

5.35.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Z intervencijo želimo podpreti naložbe v nakup nove specializirane mehanizacije oziroma opreme za gozdno semenarstvo, kontejnersko vzgojo in vzgojo gozdnega drevja, izgradnjo majhnega mrežnega namakalnega sistema in rastlinjakov.

S temi naložbami želimo izboljšati uspešnost gozdarskega sektorja saj ustrezen in kakovosten sadilni material je pogoj za uspešno obnovo gozda. Gozdno drevesničarstvo predstavlja prvi člen gozdno – lesne verige, ki je podlaga za stabilnejšo dolgoročno zagotavljanje surovin za lesno industrijo in istočasno za blaženje klimatskih sprememb ter zagotavljanje mladega stabilnega gozda.

Predmet podpore so naložbe razvoj gozdnega drevesničarstva

Upravičenci:

Upravičenci do podpore so fizične ali pravne osebe, ki imajo registrirano drevesničarsko dejavnost.

Pogoj upravičenosti:

Upravičenec mora biti vključen v register dobaviteljev, skladno s predpisi, ki urejajo gozdni reprodukcijski material, ki ga vodi MKGP.

Naložbe (ne-IACS)

5.35.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov.

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) **povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca** (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) **pavšalni znesek** Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? – [obvezno] Pavšalni znesek predstavlja povprečno vrednost posameznega artikla iz Kataloga stroškov v Republiki Sloveniji	
Stopnje podpore	Stopnja podpore za vse upravičence znaša 40 % upravičenih stroškov.	

Metode izračuna		

5.35.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP9
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Uporabljal se bo Katalog stroškov. Vrednost v katalogu je povprečna vrednost artikla v Sloveniji.
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja

5.35.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči: ○ Da ○ **Ne** ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU

Obrazložitev podprtih aktivnosti, ki ne spadajo v okvir čl. 42 Pogodbe EU

5.35.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Če so za vrsto intervencije izbrane intervencije razvoja podeželja

Kaj ni upravičeno do podpore?	• nakup rabljene mehanizacije in opreme za drevesničarsko dejavnost • nakup zemljišč. • stroške priprave vloge na javni razpis in zahtevka za izplačilo sredstev; • plačilo davkov, carin in dajatev pri uvozu; • davek na dodano vrdnost; • obresti na dolgove, bančne stroške in stroške garancij; • upravne takse; • stroške leasinga in zakupa objektov, naprav in opreme, stroške podelitve patentov, stroške pridobitve licenc, plačilnih pravic, avtorske in sorodnih pravic ter stroške registracije znamk;

5.35.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 11 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu. Kmetijam se zagotavlja pomoč za strukturno prilagajanje v obliki pomoči pri naložbah.

5.35.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva (ZNERP10)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	250.000	250.000	250.000	250.000	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	2	2	2	2	0	8
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	500.000	500.000	500.000	500.000	0	2.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	179.000	179.000	179.000	179.000	0	716.000
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**0**	**2**	**2**	**2**	**2**	**0**	**8**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**0**	**500.000**	**500.000**	**500.000**	**500.000**	**0**	**2.000.000**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**0**	**179.000**	**179.000**	**179.000**	**179.000**	**0**	**716.000**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.36 Intervencija Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju

Oznaka intervencije	IRP10
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju
Vrsta intervencije	Sodelovanje
Kazalnik učinka	O.28 Število skupin proizvajalcev in organizacij proizvajalcev, ki prejemajo podporo
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno **o Ne**

5.36.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.36.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Območje cele Slovenije

5.36.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC3: Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi

5.36.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P9 Razvoj verig vrednosti preskrbe s hrano ter spodbujanje lokalnih trgov
P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti
P12 Osveščanje potrošnikov o varni, kakovostni in lokalno pridelani hrani

5.36.5 Kazalnik(i) rezultata

R.10^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP

5.36.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

1. Podintervencija: Podpora za ustanovitev in začetno delovanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju

Upravičenci do podpore:

- skupine proizvajalcev za skupno trženje, priznane na podlagi nacionalnih pravilnikov,
- organizacije proizvajalcev za skupno trženje, priznane na podlagi nacionalnih pravilnikov,
- skupine proizvajalcev za izvajanje shem kakovosti, priznane na podlagi nacionalnih pravilnikov in,
- skupine izvajalcev iz 36. člena uredbe EU 2018/848, če pridobijo certifikat vsaj za 10 članov.

Pogoji za pridobitev podpore za skupine in organizacije proizvajalcev so:

- upravičenec mora biti najkasneje na dan vložitve vloge na javni razpis priznan na podlagi nacionalnih pravilnikov, razen če je upravičenec skupina izvajalcev iz 36. člena uredbe EU 2018/848 za katerega velja, da mora najkasneje na dan vložitve vloge pridobiti certifikat za ekološko pridelavo oziroma predelavo;
- skupno dajanje blaga v promet na način, da upravičenec kupi in proda proizvode za katere je priznan, vključno s pripravo blaga za prodajo, centralizacijo prodaje za trg;
- skupina proizvajalcev je lahko priznana kot skupina proizvajalcev, ki je kratka dobavna veriga, če je med kmetijskim gospodarstvom in končnim potrošnikom (zadnji porabnik proizvoda), prodajnim obratom (prodajalna po zakonu o trgovini) oziroma obratom javne prehrane (kot so restavracije, menze, šole, bolnišnice in podjetja za pripravo in dostavo hrane, v katerih se med izvajanjem dejavnosti živila pripravijo z namenom, da jih končni potrošnik nemudoma zaužije), samo skupina proizvajalcev, ki odkupuje proizvode z namenom nadaljnje prodaje ali odkupuje z namenom nadaljnje predelave in prodaje teh predelanih proizvodov na območju Republike Slovenije;
- obvezna predložitev poslovnega načrta za obdobje petih let, katerega cilje mora izpolniti v obdobju upravičenosti in v katerem je opredeljeno najmanj:
    - prilagajanje proizvodnje in obsega proizvodnje članov zahtevam trga;
    - skupno dajanje blaga v promet, vključno s pripravo za prodajo, centralizacijo prodaje za trg;
    - oblikovanje skupnih pravil glede proizvodnje, spravila in razpoložljivosti blaga za trg in
    - druge dejavnosti, ki jih lahko izvajajo, kot je razvijanje poslovnih in trženjskih spretnosti ter organiziranja in pospeševanje procesov, inovacij…

2. Podintervencija: Podpora za dejavnosti informiranja in promocije proizvodov iz shem kakovosti

Upravičenci do podpore so:

- skupine proizvajalcev za izvajanje shem kakovosti, priznane na podlagi nacionalnih pravilnikov,
- skupine proizvajalcev za skupno trženje, če je skupina priznana za kmetijske proizvode iz sheme kakovosti ekološka pridelava in predelava,
- skupine izvajalcev iz 36. člena uredbe EU 2018/848, če pridobijo certifikat za ekološko pridelavo oziroma predelavo vsaj za 10 članov.

Pogoji za pridobitev podpore:

- upravičenec mora biti najkasneje na dan vložitve vloge na javni razpis priznan na podlagi nacionalnih pravilnikov, razen če je upravičenec skupina izvajalcev iz 36. člena uredbe EU 2018/848 za katerega velja, da mora najkasneje na dan vložitve vloge pridobiti certifikat za ekološko pridelavo oziroma predelavo;
- upravičenec združuje najmanj 2 člana, ki sta vključena v izvajanje naslednjih shem kakovosti:

  zaščitena geografska označba (ZGO);
  zaščitena označba porekla (ZOP),
  zajamčena tradicionalna posebnost (ZTP),
  gorski proizvodi,
  ekološka pridelava in predelava,
  izbrana kakovost.

- imeti mora načrt promocije, ki vsebuje vizijo oglaševanja in informiranja ter opisan načrt promocijskih aktivnosti, ki jih upravičenec namerava izvesti s pridobljeno podporo;
- na notranjem trgu EU izvajati skupno promocijo proizvodov iz upravičenih shem kakovosti na način, da se na materialih, namenjenih za informiranje in promocijo v ospredju pojavi ime proizvodov iz upravičene sheme kakovosti, naziv sheme kakovosti in zaščitni znak oz. simbol kakovosti proizvoda. Promocija se ne sme izvajati na način, da spodbuja nakup proizvodov iz shem kakovosti zgolj na podlagi njihovega izvora oziroma na način, da se v ospredju promocijskih materialov pojavi naziv upravičenca ali blagovnih znamk.

3. Podintervencija: Medpanožno sodelovanje

Upravičenci do podpore so:

- medpanožne organizacije, priznane na podlagi Uredbe (EU) št. 1308/2013 ter na podlagi nacionalnega pravilnika o priznanju medpanožnih organizacij.

Upravičenec do podpore (medpanožna organizacija) je pravna oseba, ki povezuje predstavnike gospodarskih dejavnosti, povezanih s proizvodnjo in vsaj eno od naslednjih faz dobavne verige: predelavo proizvodov iz enega ali več sektorjev ali trgovino z njimi, vključno z njihovo distribucijo ter predstavljajo pomemben delež v kmetijskem sektorju

Dodatni pogoji: Medpanožna organizacija se ustanovi na pobudo vseh ali nekaterih organizacij ali združenj, ki jo sestavljajo. Člani medpanožne organizacije morajo imeti med seboj sklenjen pisni dogovor/pogodbo o sodelovanju, aktivnosti organizacije pa opredeljene v statutu. Medpanožna organizacija je po svojem namenu, dejavnosti in načinu upravljanja neprofitna organizacija. Medpanožna organizacija mora biti najkasneje na dan vložitve vloge na javni razpis priznana na podlagi nacionalnega pravilnika. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano bo priznalo eno medpanožno organizacijo za vsak sektor, lahko pa prizna tudi medpanožno organizacijo, ki deluje v več sektorjih in v ta namen dobi več kot eno priznanje.

Upravičene aktivnosti: Medpanožne organizacije, morajo slediti enemu ali več sledečih ciljev na podlagi 157. člena Uredbe 1308/2013/EU. Organizacije izvajajo aktivnosti na različnih področjih, kot so poznavanje trga v izbranih sektorjih, kakovost proizvodov, spodbujanje znanja, monitoring in raziskave, promocija itd. Medpanožna organizacija ne sme izvajati sledečih aktivnosti: sklepati pogodbe o cenah in podobne akte z istim namenom oz. se dogovarjati o cenah, izkrivljati običajne pogoje trgovanja ter izvajati aktivnosti, ki niso v skladu s Skupno kmetijsko politiko in delovanjem skupnega evropskega kmetijskega trga.

Opis intervencije:

Iz analize stanja in SWOT je razvidno, da je ekonomski in pogajalski položaj pridelovalcev v verigi vrednosti preskrbe s hrano bistveno šibkejši glede na ostale deležnike v tej verigi.

To se kaže npr. v vsiljevanju nepoštenih praks s strani večjih, ekonomsko pomembnejših členov v verigi, elastičnosti prenosa cen po verigi in razporeditvi dodane vrednosti. Prenos cen v verigi vrednosti preskrbe s hrano v Sloveniji

je asimetričen. V primerjavi s pridelovalci imata v verigi preskrbe s hrano večjo pogajalsko moč običajno živilsko predelovalna industrija in trgovina. Poslovne odločitve na kmetijah ne temeljijo v zadostni meri na poslovnih modelih, na dolgoročnih pogodbenih zavezah, s katerimi bi znižali tveganje, ampak na iskanju trenutno najboljših kupcev. Podobne težave se pojavljajo tudi pri lastnikih gozdov, ki na trgu ne sodelujejo povezano.

Prav tako je iz analize stanja in SWOT razvidno, da med slovenskimi potrošniki naraščata želja po lokalnih proizvodih ter zavedanje, da je lokalna hrana kakovostna in zaupanja vredna. Slovenski potrošnik je pripravljen za izdelke slovenskega porekla plačati več, pri čemer pa je tudi precej bolj ozaveščen in zahteven glede transparentnosti in etičnosti pri proizvodnji in predelavi živil. S skupinami proizvajalcev, ki bodo oblikovane za skupno trženje preko kratkih dobavnih verig, se bodo odprle nove tržne možnosti za prodajo proizvodov tudi od manjših manj specializiranih pridelovalcev, saj bodo lahko v kratko verigo prodajali različne proizvode in ne to tovrstna skupina namenjena posameznemu sektorju.

Potrošniki slabo prepoznajo znake kakovosti, zato je potrebno izboljšati informiranost potrošnikov o posebnih značilnostih, lastnostih in prednostih ter označevanju proizvodov iz shem kakovosti. Poleg tega je potrebno izboljšati informiranost potrošnikov o ponudbi proizvodov iz shem kakovosti, za kar bo poseben poudarek dan podporam promocijskih aktivnostim, ki omogočajo neposreden stik s potrošnikom. Na ta način se bo poleg izboljšanja informiranosti o ponudbi proizvodov iz shem kakovosti v lokalnem okolju, povečala naklonjenost lokalnim proizvodov iz shem kakovosti, tovrstna promocijske aktivnosti pa bodo prispevale tudi k krepitvi zavedanja, da s kupovanjem lokalnih proizvodov podpiramo širšo družbeno blaginjo.

Podintervencija Podpora za ustanovitev in začetno delovanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju je namenjena podpori za ustanovitev in začetno delovanje skupin proizvajalcev in organizacij proizvajalcev za skupno trženje na področju kmetijstva in gozdarstva, podpori za ustanovitev in začetno delovanje skupin za izvajanje shem kakovosti in skupin izvajalcev iz 36. člena uredbe EU 2018/848.

Cilj podintervencije Podpora za dejavnosti informiranja in promocije proizvodov iz shem kakovosti je izboljšanje prepoznavnosti proizvodov iz shem kakovosti, boljša informiranost o ponudbi proizvodov iz shem kakovosti med potrošniki, vzpodbuditi bolj organizirano, aktivno in usklajeno promocijo proizvodov iz shem s strani proizvajalcev, kar posledično proizvajalcem odpira nove tržne možnosti in vpliva na rast dodane vrednosti v kmetijstvu. Podintervencija bo prispevala tudi k povečanju povpraševanja po proizvodih iz shem kakovost, k boljšemu cenovnemu položaju proizvodov iz shem kakovosti na domačem in tujih trgih, boljšem vključevanju proizvajalcev v agroživilske verige preko shem kakovosti in izboljšanju položaja proizvajalcev v vrednostni Medpanožne organizacije predstavljajo vertikalno sodelovanje med udeleženci v dobavni verigi. Medpanožne organizacije sprejemajo ukrepe za upravljanje verige, ne da bi bile pri tem same vključene v proizvodnjo, predelavo ali trgovanje.

Cilj intervencije je predvsem izboljšanje položaja pridelovalcev, ki so prvi člen v verigi vrednosti, saj medpanožne organizacije služijo kot platforma za dialog, spodbujanje marketinškega usklajevanja, izpopolnjevanje znanja ter raziskovanje marketinških potencialov.

Intervencija je namenjena delovanju medpanožnih organizacij z namenom doseganja ciljev iz 157. člena Uredbe 1308/2013/EU oz. za izvedbo načrta aktivnosti, promocije ter sodelovanja. Povezovanje deležnikov v medpanožni organizaciji bo vzpostavilo bolj uravnotežene odnose znotraj verige vrednosti, s čimer bi pomembno pripomogli k krepitvi vloge pridelovalcev na trgu.

Medpanožne organizacije želimo vzpostaviti predvsem v sektorjih, kjer je vertikalna povezanost šibka. Cilj intervencije je dolgoročni obstoj in sodelovanje med akterji v medpanožni organizaciji.

Intervencija bo sledila Strategiji »od vil do vilic«, ki daje pomen preživetju vseh akterjev v prehranski verigi vrednosti.

5.36.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

1. Podintervencija: Podpora za ustanovitev in začetno delovanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju

Podpora za ustanovitev in začetno delovanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju se dodeli kot nepovratna sredstva, v obliki pavšalnega zneska, ki se izplača v letnih obrokih za prvih pet zaporednih let po datumu priznanja. Najvišja stopnja podpore znaša 10 % vrednosti tržne proizvodnje. Najvišji letni znesek javne podpore je:

25.000 EUR za skupine proizvajalcev na leto,

50.000 EUR za organizacije proizvajalcev na leto.

2. Podintervencija: Podpora za dejavnosti informiranja in promocijo proizvodov iz shem kakovosti

Podpora za izvajanje dejavnostmi promocije in informiranja se dodeli v obliki nepovratnih sredstev za dejansko nastale stroške, ki so nastali z izvajanjem aktivnosti promocije in informiranja potrošnikov o kmetijskih in živilskih proizvodih, ki so vključeni v upravičene sheme kakovosti.

Stopnja javne podpore znaša 70% upravičenih dejanskih stroškov. Najvišji znesek javne podpore je 150.000 EUR na posamezen proizvod. V primeru, da upravičenec združuje proizvajalce iz več shem kakovosti oziroma iz več različnih proizvodov iz shem kakovosti, se za vsak nadaljnji proizvod najvišji znesek javne podpore poveča za 10%. Najnižji znesek za katerega se odobri podpora je 5.000 EUR. Podpora se izplačuje letno za stroške, nastale v preteklem koledarskem letu. Upravičeni so stroški, ki nastali po oddaji vloge na javni razpis in še naslednja 3 koledarska leta.

3. Podintervencija: Medpanožne organizacije

Podpora se dodeli na podlagi načrta aktivnosti, ki bo podlaga za izplačilo dejanskih stroškov. Izdana morajo biti letna poročila dejavnosti, iz katerih je razviden napredek in učinkovitost delovanja medpanožne organizacije. Na koncu programa morajo biti narejene smernice za proizvajalce določenega sektorja z vsemi priporočili in dognanji na izbranem področju. Medpanožna organizacija, kljub večim priznanjem lahko dobi samo eno podporo.

Stopnja javne podpore znaša 70 % upravičenih dejanskih stroškov, ki se navezujejo na izbrani cilj in so potrebni za izvedbo načrta aktivnosti, promocije ter sodelovanja. Najvišji znesek javne podpore je 500.000 EUR na medpanožno organizacijo. Podpora se izplačuje letno za stroške, nastale v preteklem koledarskem letu in sicer največ 5 let od odobritve vloge za podporo. Stroški za namen vzpostavitve medpanožne organizacije niso upravičeni stroški.

Podpora medpanožnim organizacijam se dodeli za upravičene stroške, ki se navezujejo na izbrani cilj, in so:

- tekoči stroški sodelovanja, povezani z delovanjem medpanožne organizacije;
- neposredni stroški, povezani z delovanjem medpanožne organizacije in
- stroški promocijskih dejavnosti.

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) **povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca** (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) **pavšalni znesek** Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? Pavšalni znesek določa evropska zakonodaja? .	
Stopnje podpore	Podintervencija Podpora za ustanovitev in začetno delovanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju: max 10% od vrednosti tržne proizvodnje. Podintervencija Dejavnosti informiranja in promocija proizvodov iz shem kakovosti: 70 %. Podintervencija Medpanožno sodelovanje: max 70 %.	
Metode izračuna		

5.36.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP10.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za skupine proizvajalcev za skupno trženje, skupine proizvajalcev za izvajanje shem kakovosti in skupine izvajalcev iz 36. člena uredbe EU 2018/848, ki prejemajo podporo za ustanovitev in začetno delovanje v okviru EKSRP
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Upravičenec
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Zneski podpore za ustanovitev in začetno delovanje skupine ali organizacije proizvajalcev so določeni na podlagi povprečnih vrednosti odobrenih sredstev za skupine proizvajalcev iz podukrepa M9.1, ki se je izvajal v programskem obdobju 2014–2020.
Regija(e):	NUTS1
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.10^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP10.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za organizacije proizvajalcev za skupno trženje, ki prejemajo podporo za ustanovitev in začetno delovanje v okviru EKSRP
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Upravičenec
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Zneski podpore za ustanovitev in začetno delovanje skupine ali organizacije proizvajalcev so določeni na podlagi povprečnih rezultatov vrednosti odobrenih sredstev projektov za organizacije proizvajalcev iz podukrepa M9.1, ki se je izvajal v programskem obdobju 2014–2020.
Regija(e):	NUTS1
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.10^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP10.3
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za skupine proizvajalcev za izvajanje shem kakovosti, za skupine izvajalcev iz 36. člena uredbe EU 2018/848 in skupine proizvajalcev za skupno trženje, ki prejemajo dodatno podporo za promocijo proizvodov iz shem kakovosti v okviru EKSRP
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Upravičenec
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun za izvajanje dejavnostmi promocije in informiranja temelji na podlagi povprečnih vrednosti projektov, vezanih na aktivnosti dejavnosti informiranja in promocije iz obdobja PRP 2007-2013. Podpora znaša največ 150.000 EUR. V primeru, da upravičenec združuje proizvajalce iz več shem kakovosti oziroma iz

	več proizvodov iz shem kakovosti se za vsak nadaljnji proizvod najvišji znesek javne podpore poveča za 10%, s čimer spodbujamo povezovanje proizvajalcev znotraj različnih shem kakovosti oziroma proizvodov iz shem kakovosti.
Regija(e):	NUTS1
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.10[PS] Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP10.4
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za medpanožne organizacije, ki prejemajo podporo za vzpostavitev in začetno delovanje v okviru EKSRP
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Upravičenec
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Stopnja javne podpore znaša 70 % upravičenih dejanskih stroškov, ki se navezujejo na izbrani cilj 157 člen EU uredbe 1308/2013 in so potrebni za izvedbo načrta aktivnosti, promocije ter sodelovanja medpanožne organizacije. Znesek podpore medpanožni organizaciji znaša največ 100.000 EUR na leto glede na upravičene stroške posameznega leta.
Regija(e):	NUTS1
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.10[PS] Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP

5.36.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči: ○ Da ○ Ne ○ **Mešano** – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU

Vrsta instrumenta državne pomoči, ki se uporablja:

○ **Notifikacija** ○ GBER ○ ABER ○ de minimis

Če je »Obvestilo«: številka primera SA

EKSRP znesek (€): 716.000

Nacionalno sofinanciranje (€): 1.284.000

Dodatno nacionalno financiranje: (€):

5.36.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Ni relevantno.

5.36.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu (splošne storitve), saj gre za podporo iz člena 77, sodelovanje.

5.36.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za skupine proizvajalcev za skupno trženje, skupine proizvajalcev za izvajanje shem kakovosti in skupine izvajalcev iz 36. člena uredbe EU 2018/848, ki prejemajo podporo za ustanovitev in začetno delovanje v okviru EKSRP (ZNERP10.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	26	52	52	52	52	26	260
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	520.000	1.040.000	1.040.000	1.040.000	1.040.000	520.000	5.200.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	186.160	372.320	372.320	372.320	372.320	186.160	1.861.600
Znesek na enoto za organizacije proizvajalcev za skupno trženje, ki prejemajo podporo za ustanovitev in začetno delovanje v	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	43.300	43.300	43.300	43.300	43.300	43.300	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	2	3	3	3	3	1	15
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	86.600	129.900	129.900	129.900	129.900	43.300	649.500
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR)	0	31.003	46.504	46.504	46.504	46.504	15.501	232.521

okviru EKSRP (ZNERP10.2)	(= skupni javni izdatki * stopnja podpore)									
Znesek na enoto za skupine proizvajalcev za izvajanje shem kakovosti, za skupine izvajalcev iz 36. člena uredbe EU 2018/848 in skupine proizvajalcev za skupno trženje, ki prejemajo dodatno podporo za promocijo proizvodov iz shem kakovosti v okviru EKSRP (ZNERP10.3)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)									
	Načrtovan učinek #1	0	0	9	18	18	9	0	54	
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	450.000	900.000	900.000	450.000	0	2.700.000	
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	161.100	322.200	322.200	161.100	0	966.600	
Znesek na enoto za medpanožne organizacije, ki prejemajo podporo za vzpostavitev in začetno	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	0		
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)									
	Načrtovan učinek #1	0	1	1	1	1	1	0	5	

delovanje v okviru EKSRP (ZNERP10.4)	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	0	500.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	35.800	35.800	35.800	35.800	35.800	0	179.000
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**29**	**65**	**74**	**74**	**65**	**27**	**334**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**706.600**	**1.719.900**	**2.169.900**	**2.169.900**	**1.719.900**	**563.300**	**9.049.500**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**252.963**	**615.724**	**776.824**	**776.824**	**615.724**	**201.661**	**3.239.720**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.37 Intervencija Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti

Oznaka intervencije	IRP11
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti
Vrsta intervencije	Sodelovanje
Kazalnik učinka	O.29 Število upravičencev, ki prejemajo podporo za sodelovanje v uradnih shemah kakovosti
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	Obvezen odgovor ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno **o Ne**

5.37.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredba (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.37.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno**	○ Regionalno	○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1
Območje cele Slovenije

5.37.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC3: Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi

5.37.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P11 Krepitev vključevanja v sheme kakovosti in prepoznavnosti shem kakovosti

5.37.5 Kazalnik(i) rezultata

R.10^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP

5.37.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

5.37.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Upravičenci do podpore so pravne osebe, ki povezujejo vsaj dve na novo vključeni kmetiji v izvajanje naslednjih shem kakovosti**:**

- Zaščitena geografska označba (ZGO);
- Zaščitena označba porekla (ZOP);
- Zajamčena tradicionalna posebnost (ZTP);
- Ekološka pridelava in predelava in
- Izbrana kakovost.

Pogoji za pridobitev podpore:

- Upravičenec oz. član skupine mora imeti najkasneje na dan oddaje vloge za podporo veljaven certifikat za upravičeno shemo kakovosti oziroma za upravičen proizvod iz sheme kakovosti.

- Za KMG za katerega upravičenec uveljavlja podporo je bil prvič izdan certifikat za shemo kakovosti oziroma za proizvod, za katerega se vlaga vloga, v letu objave javnega razpisa oziroma v koledarskem letu pred objavo javnega razpisa.

- Upravičenec oz. član skupine mora sodelovati v shemi kakovosti, za katero mu je bila odobrena vloga za podporo, še vsaj naslednja 4 koledarska leta po oddaji vloge na javni razpis.

Povečanje dodane vrednosti proizvodov preko vključevanja v sheme kakovosti je ena od ključnih strateških usmeritev RS na področju kmetijske pridelave in predelave. Sodelovanje v shemah kakovosti je povezano z dodatnimi stroški in obveznostmi, ki jih trg v začetni fazi uvajanja proizvoda praviloma ne povrne, kar pogosto predstavlja oviro za hitrejše in večje vključevanje v sheme kakovosti, zato je smiselno proizvajalcem v začetnih letih sodelovanja v shemah kakovosti povrniti stroške, ki jih imajo s postopkom certificiranja. Z intervencijo tako želimo upravičencem, ki na novo vstopijo v sheme kakovosti, pokriti dodatne stroške, nastale zaradi vključitve v sheme kakovosti ter jim omogočiti lažje prilagajanje zahtevam na trgu.

Cilj intervencije je tako večja ponudba proizvodov iz shem kakovosti na trgu, ki jo bomo dosegli z večjim vključevanjem kmetij v nove sheme kakovosti oziroma proizvode iz shem kakovosti in z večjim vključevanjem kmetij v obstoječe sheme kakovosti. S pomočjo intervencije se bo izboljšala dodana vrednost kmetijskih in živilskih proizvodov, kar bo prispevalo k izboljšanju dohodkovnega položaju kmetij, k izboljšanju položaja kmetov v vrednostni verigi, boljšemu vključevanju v agroživilske verige in s tem povečanjem konkurenčnosti agroživilskega sektorja. Cilj intervencije je tudi večja povezanost proizvajalcev, vključenih v sheme kakovosti, ter nadalje aktivnosti skupine v smeri njihovega skupnega trženja in promocije proizvodov iz shem kakovosti, kar bo prispevalo k izboljšanju položaja pridelovalcev v verigi vrednosti.

5.37.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Podpora se dodeli v obliki letnega pavšalnega plačila na kmetijsko gospodarstvo za kritje stroškov nove vključitve v shemo kakovosti. Višina pavšalnega plačila po posameznih upravičenih shemah kakovosti oziroma proizvodih iz upravičenih shem kakovosti znaša 100 % izračunane vrednosti pavšalnega plačila po modelni kalkulaciji. Podpora je enaka seštevku pavšalnih zneskov za stroške nastale v letu oddaje vloge na javni razpis in še naslednja štiri koledarska leta sodelovanja v shemi kakovosti.

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca b) strošek na enoto c) enotni znesek d) **pavšalni znesek** Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? Izračun za določitev pavšalnih plačil temelji na enotnih in preverljivih kriterijih in upošteva zakonska merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Izračun opravi neodvisna organizacija z ustreznim	Oblika podpore [možna več kot ena] – znesek na enoto, ki temelji na dodatnih stroških in izpadu dohodka – stroški transakcije – enkratno izplačilo – enotni znesek lump sum

	strokovnim znanjem in izkušnjami, izbrana na podlagi javnega naročila.	
Stopnje podpore	100 %.	
Metode izračuna		

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP11
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za pravne osebe, ki prejemajo podporo za novo sodelovanje v shemah kakovosti v okviru EKSRP
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Število novo vključenih kmetij v sheme kakovosti
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun za določitev pavšalnih plačil temelji na enotnih in preverljivih kriterijih in upošteva zakonska merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Izračun opravi neodvisna organizacija z ustreznim strokovnim znanjem in izkušnjami, ki je izbrana na podlagi javnega naročila. Izračun za povprečen znesek podpore intervencije novo sodelovanje v shemah kakovosti temelji na podlagi povprečnih vrednosti podpor v programskem obdobju 2014-2020, pri čemer sta upoštevana predvidena višja stopnje sofinanciranja v novem programskem obdobju (iz 60% na 100 % izračunane vrednosti pavšalnega plačila) ter višje cene stroškov certificiranja in višje cene urnih postavk glede na cene, na podlagi katerih so bili izračunani pavšalni zneski za programsko obdobje 2014-2020.
Regija(e):	NUTS1
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.10^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP do

5.37.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:
○ Da ○ Ne ○ **Mešano** – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU

[če “Da” ali “Mešano”]

Obrazložitev podprtih aktivnosti, ki ne spadajo v okvir čl. 42 Pogodbe EU

Vrsta instrumenta državne pomoči, ki se uporablja:

○ **Notifikacija** ○ GBER ○ ABER ○ de minimis

EKSRP znesek (€): 71.600

Nacionalno sofinanciranje (€): 128.400

Dodatno nacionalno financiranje (€): [če uporabljeno]

5.37.10 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu (splošne storitve), saj gre za podporo iz člena 77, sodelovanje.

5.37.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Skupaj 2023-2029**
Znesek na enoto za pravne osebe, ki prejemajo podporo za novo sodelovanje v shemah kakovosti v okviru EKSRP (ZNERP11)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	430	430	430	430	430	430	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	554	554	554	554	554	554	3.324
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	238.220	238.220	238.220	238.220	238.220	238.220	1.429.320
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	85.283	85.283	85.283	85.283	85.283	85.283	511.697
	Načrtovani učinek	**0**	**554**	**554**	**554**	**554**	**554**	**554**	**3.324**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**238.220**	**238.220**	**238.220**	**238.220**	**238.220**	**238.220**	**1.429.320**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**85.282,76**	**85.282,76**	**85.282,76**	**85.282,76**	**85.282,76**	**85.282,76**	**511.696,56**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.38 Intervencija Regijski pristop povezovanja lokalnih proizvodov s poudarkom na ekoloških proizvodih

Oznaka intervencije	IRP12
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Regijski pristop povezovanja lokalnih proizvodov s poudarkom na ekoloških proizvodih
Vrsta intervencije	Sodelovanje
Kazalnik učinka	O.32 Število drugih operacij ali enot za sodelovanje, ki prejemajo podporo (razen EIP pod O.1)
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	Obvezen odgovor ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.38.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredba (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.38.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Območje celotne Slovenije.

5.38.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC3: Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi

5.38.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P10 Boljša prepoznavnost in organiziranost proizvajalcev za skupen nastop na trgu

5.38.5 Kazalnik(i) rezultata

R.10^{PS} Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira

5.38.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Upravičenec:

Vodilni partner pogodbenega partnerstva je pravna oseba.

Pogoji upravičenosti:

1. Pripravljalne aktivnosti in priprava strategije razvoja. Upravičenec pripravi strategijo razvoja za vzpostavitev in delovanje pogodbenega partnerstva in določi zaokroženo geografsko območje.

2. Upravljanje partnerstva in izvajanje strategije razvoja

- Vzpostavljeno pogodbeno partnerstvo za izvajanje potrjene strategije razvoja na geografsko zaokroženem območju, v katerem je opredeljen vodilni partner. Pogodbeno partnerstvo vodi upravičenec, ki je pravna oseba.

- Pogodbeno partnerstvo vključuje: najmanj 30 % kmetijskih gospodarstev na določenem geografsko zaokroženem območju, najmanj 30 % kmetijskih gospodarstev od vseh vključenih kmetijskih gospodarstev predstavljajo ekološka kmetijska gospodarstva, ter najmanj 30 % deležnikov z geografsko zaokroženega območja s področja HORECA, javnih zavodov in trgovine.
- Člani pogodbenega partnerstva morajo imeti sklenjene pogodbe z najmanj 30 % deležnikov z geografsko zaokroženega območja, s področja HORECA, javnih zavodov in trgovine.
- Vzpostavitev nove ali razvoj in promocija obstoječe kolektivne blagovne znamke na geografsko zaokroženem območju.

Sredstva za podporo se dodelijo na podlagi objave javnega razpisa.

Podrobneje se pogoji za geografsko območje, vsebina in način potrditve strategije razvoja ter ostali pogoji določijo z nacionalnim predpisom.

Specifične upravičenosti, povezane z regijami

Ni relevantno.

Intervencija temelji na regijskem pristopu trajnostnega upravljanja lokalnih virov na zaokroženem geografskem območju, ki temelji na kmetovanju in lokalnih proizvodih (še posebej ekoloških) ter na aktivnem sodelovanju kmetov z drugimi lokalnimi deležniki v procesih gospodarskega, socialnega in okoljskega razvoja tega geografskega območja. V ospredju te intervencije je zbližati lokalno proizvodnjo z lokalno potrošnjo na zaokroženem geografskem območju preko skrajšanja lokalnih oskrbnih poti. Izhodišče je kmetijstvo (še posebej ekološko) in njegovi kmetijsko-živilski proizvodi, ki so v celoti proizvedeni in predelani lokalno. Koncept se od drugih intervencij Strateškega načrta razlikuje in dopolnjuje na način, da je osredotočen na lokalno pridelane in predelane proizvode, poudarja lokalno kulinariko, povezuje območja s podobnimi naravnimi in kulturnimi posebnostmi, participacijo lokalnih akterjev in različnih sektorjev, trajnost, fleksibilnost in inovativnost. Vsako geografsko območje ali regija namreč vključuje vidike življenjskega sloga, prehrane, človeških odnosov in narave. Lokalna, še posebej ekološka pridelava, pomaga pri spodbujanju novih poslovnih modelov. Z regijskim pristopom povezovanja in vključevanja kmetijstva, še posebej ekološkega, in drugih lokalnih dejavnosti lahko preko tega koncepta povečamo turistično privlačnost tudi na območjih, ki so zunaj glavnih turističnih poti. Prav tako bo to ekološkim in drugim pridelovalcem omogočilo oblikovanje in prodajo proizvodov na lokalnih trgih in s tem ohraniti celovitost kakovosti ekoloških ali drugih lokalnih proizvodov.

Namen intervencije je spodbujanje povezovanja lokalnih kmetijskih pridelkov, živilskih proizvodov in jedi na geografsko zaokroženem območju v verigo od pridelovalcev, do predelovalcev, gostinskih ponudnikov, obratov javne prehrane in končnih potrošnikov. Predstavlja pristop trajnostnega upravljanja lokalnih virov, ki temelji na kmetovanju in lokalnih proizvodih (še posebej ekoloških), lokalnih certificiranih pridelkov, izdelkov in jedi v okviru kolektivnih blagovnih znamk, ter na aktivnem sodelovanju kmetov v procesih gospodarskega, socialnega in okoljskega razvoja tega geografskega območja. Vzpostavlja se potencial razvoja povezovalnih možnosti za oblikovanje in prodajo proizvodov na lokalnih trgih.

Rezultat je okrepljeno lokalno povezovanje, od ponudbe do potrošnje, ter lokalna kmetijska proizvodnja, s poudarkom na ekološkem kmetovanju, ki jo potrošniki cenijo in ima zato višjo tržno vrednost.

Povezovanje lokalnih deležnikov mora biti vzpostavljeno na povezanem geografsko zaokroženem območju Republike Slovenije, ki ga povezuje podoben način kmetovanja, potrebe lokalnega trga, pri čemer se še posebej spodbuja vključevanje deležnikov ekološkega kmetovanja.

Za oblikovanje mora biti vzpostavljeno pogodbeno partnerstvo javno-zasebnega sektorja, v katerega so vključena kmetijska gospodarstva, še posebej ekološka kmetijska gospodarstva, združenja, zadruge in javni organi (občine, izobraževalne institucije, institucije s področja socialnega varstva ipd.) ter ostali deležniki s področja kmetovanja in drugih gospodarskih panog (turizem, gostinstvo, trgovina, idr.). Izmed vključenih partnerjev se izbere vodilnega partnerja, ki upravlja vzpostavljeno partnerstvo.

Cilj intervencije je čim bolj povečati gospodarski, okoljski in družbeno-kulturni potencial ozemlja, prepoznavnost lokalnih proizvodov ter dvig ekološkega kmetovanja, s čimer intervencija prispeva k Evropskemu zelenemu dogovoru. ciljem Strategije »od vil do vilic« kot tudi k specifičnemu cilju 3 Izboljšanje položaja kmetov v vrednostni verigi.

V okviru opredeljenega cilja je namen intervencije vzpostavitev in razvoj partnerstva na osnovi krepitve položaja kmetijskih gospodarstev s poudarkom na vključitvi ekoloških kmetijskih gospodarstev v verige vrednosti, ustvariti nove lokalne povezave z večjo vključenostjo lokalnih akterjev, ki spodbujajo prevzem lokalnih pridelkov in izdelkov v proizvodnji hrane, gostinstvu, turizmu in javnih zavodih ter povečanje števila tržno usmerjenih kmetij in izboljšanje cen lokalnih proizvodov, povečanje ekološkega kmetovanja, promocija, nakup in prodaja lokalnih kmetijskih proizvodov na geografsko zaokroženem območju.

Podpora bo namenjena za izdelavo in izvajanje celovitega razvojnega koncepta, strategije za vzpostavitev in razvoj ter za upravljanje vzpostavljenega partnerstva. Strategija razvoja vključuje npr. analizo stanja, definirano območje, skupno vizijo ter ukrepe in načrtovane cilje po določenih obveznih razvojnih področjih: medsebojno povezovanje kmetijskih gospodarstev, povezovanje le-teh znotraj verige vrednosti (lokalna predelava in trženje), povezovanje z drugimi deležniki na geografsko zaokroženem območju (lokalne skupnosti, zadruge, javni zavodi, gastronomija, turizem, izobraževanje, naravna in kulturna krajina), idr.

1. Podpora se bo dodelila za pripravljalne aktivnosti in pripravo strategije razvoja.

Podpora je namenjena usposabljanju lokalnih zainteresiranih strani, proučevanju zadevnega območja, vključno s stroški dela in stroški priprave strategije. Podpora se dodeli v obliki pavšalnega zneska.

2. Podpora za upravljanje partnerstva in izvajanje strategije razvoja

Podpora se dodeli za dejansko nastale stroške ali z uporabo ene izmed oblik poenostavljenih oblik stroškov.

Podpora se bo dodelila za aktivnosti izvajanja strategije razvoja povezane z delovanjem aktivnosti partnerstva:

- stroški dela za namen vodenja in upravljanja aktivnosti partnerstva ,
- stroški usposabljanj in udeležbe na dogodkih,
- stroški naložb, namenjene izvajanju strategije,promocija, prenos znanja in ozaveščanje o pomenu lokalnega povezovanja, s poudarkom na ekološkem kmetijstvu idr. (v javnih zavodih,..).

Upravičeni so stroški za namen promocije in trženja za potrebe razvoja pogodbenega partnerstva (npr. oblikovanje celostne grafične podobe, oblikovanje blagovne znamke, stroški promocije, embalaža, pakiranje, za povečanje ekološke pridelave/predelave, hladilnice, dostavna vozila…).

Upravičenec do podpore je vodilni partner pogodbenega partnerstva.

Podrobneje se namen, upravičeni in neupravičeni stroški določijo v nacionalnim predpisom.

5.38.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora se dodeli v obliki nepovratne finančne pomoči za:

1. Pripravljalne aktivnosti in pripravo strategije razvoja

Podpora se dodeli v obliki pavšalnega zneska za pripravljeno in potrjeno strategijo.

2. Upravljanje partnerstva in izvajanje strategije razvoja

Podpora se dodeli za dejansko nastale stroške ali z uporabo ene izmed oblik poenostavljenih oblik stroškov.

Podpora se odobri za izvajanje strategije in znaša največ 440.000 EUR v petletnem obdobju upravičenosti. Letni znesek podpore znaša 70.000 EUR, ki se z dodatkom za uspešnost lahko poveča do največ 88.000 EUR podpore letno, če se v vzpostavljenem partnerstvu poviša število vključenih ekoloških kmetijskih gospodarstev, število drugih vključenih partnerjev oziroma število ekoloških proizvodov. Podrobnejši kriteriji za dodelitev dodatka za uspešnost se določijo z nacionalnim predpisom.

Stopnja podpore za pripravljalne aktivnosti in pripravo strategije razvoja ter za stroške dela za namen vodenja in upravljanja razvojnega koncepta znaša:

- do 100 % upravičenih stroškov, če najmanj 50 % vseh v partnerstvo vključenih kmetijskih gospodarstev predstavljajo ekološka kmetijska gospodarstva.

- do 90 % upravičenih stroškov, če ekološka kmetijska gospodarstva predstavljajo več kot 30 % in manj kot 50 % vseh v partnerstvo vključenih kmetijskih gospodarstev,

- do 80 % upravičenih stroškov, če ekološka kmetijska gospodarstva predstavljajo 30 % vseh v partnerstvo vključenih kmetijskih gospodarstev.

Stopnja podpore za naložbe, namenjene izvajanju strategije, je v skladu s 73. členom Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih do 65 % upravičenih stroškov.

Podrobneje se oblika in stopnja podpore za pripravo in izvajanje strategije razvoja določita z nacionalnim predpisom.

Način izračuna zneskov podpore na enoto in način certifikacije (potrditve) tega izračuna v skladu s 76. členom Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) **povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca** (b) **strošek na enoto** (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek Strošek na enoto bo določen s pravično in preverljivo metodo ter bo izhajal iz statističnih podatkov za podobne ali istovrstne stroške. Uporabljala se bo lahko kombinacija oblik iz	

	točk (a) in (b), če vsaka oblika zajema različne vrste stroškov. Pavšalni znesek bo določen na podlagi metode, ki bo uporabila podatke za podobne ali istovrstne stroške.	
Stopnje podpore	1. Priprava strategije razvoja 100 % 2. Upravljanje partnerstva in izvajanje strategije razvoja - do 100 % upravičenih stroškov, če najmanj 50 % vseh v partnerstvo vključenih kmetijskih gospodarstev predstavljajo ekološka kmetijska gospodarstva. - do 90 % upravičenih stroškov, če ekološka kmetijska gospodarstva predstavljajo več kot 30 % in manj kot 50 % vseh v partnerstvo vključenih kmetijskih gospodarstev, - do 80 % upravičenih stroškov, če ekološka kmetijska gospodarstva predstavljajo 30 % vseh v partnerstvo vključenih kmetijskih gospodarstev. - do 65% za naložbe	

5.38.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP12
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za izvajanje strategije razvoja
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Zneski so določeni na podlagi rezultatov projektov programskega obdobja 2014–2020, kot so npr. projekti sodelovanja LAS s podobno vsebino, projekti EIP s podobno vsebino.
Regija(e):	NUTS1
Stopnja(e) prispevka:	35,80

Kazalnik rezultata	R.10[PS] Boljša organizacija dobavne verige: delež kmetij, ki sodelujejo v skupinah proizvajalcev, organizacijah proizvajalcev, na lokalnih trgih, v kratkih dobavnih verigah in shemah kakovosti, ki jih podpira SKP

5.38.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:

○ Da ○ Ne ○ **Mešano** – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 PDEU [Obvezno]

○ Obvestilo ○ GBER ○ **ABER** ○ de minimis

Če je »Obvestilo«: številka primera SA.

EKSRP znesek (€): 179.000,00

Nacionalno sofinanciranje (€): 321.000,00

Dodatno nacionalno financiranje: (€): /

Z intervencijo se podpira tudi nekmetijske proizvode.

5.38.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Ni relevantno.

5.38.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu (splošne storitve), saj gre za podporo iz člena 77, sodelovanje.

5.38.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Skupaj 2023-2029**
Znesek na enoto za vzpostavitev in razvoj ekoregije (ZNERP12)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	460.000	460.000	460.000	460.000	460.000	460.000	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0,6	1	1	1	1	0,4	5
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	276.000	460.000	460.000	460.000	460.000	184.000	2.300.000

	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	98.808	164.680	164.680	164.680	164.680	65.872	823.400
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**0,6**	**1**	**1**	**1**	**1**	**0,4**	**5**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**276.000**	**460.000**	**460.000**	**460.000**	**460.000**	**184.000**	**2.300.000**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**98.808**	**164.680**	**164.680**	**164.680**	**164.680**	**65.872**	**823.400**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.39 Intervencija Izgradnja namakalnih sistemov

Oznaka intervencije	IRP13
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Izgradnja namakalnih sistemov
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno **o Ne**

5.39.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.39.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Območje celotne Slovenije

5.39.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC2: Krepitev tržne usmerjenosti in povečanje konkurenčnosti, tudi z večjim poudarkom na raziskavah, tehnologiji in digitalizaciji

5.39.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P6 Povečanje produktivnosti, konkurenčnosti in dodane vrednosti v kmetijstvu

5.39.5 Kazalnik(i) rezultata

R.9^{PS} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo

5.39.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Namakanje kmetijskih zemljišč je pomemben ukrep za zagotavljanje stabilne kmetijske pridelave ter izboljšanje kakovosti kmetijskih pridelkov. Med namakalne sisteme prav tako spadajo sistemi za protislansko zaščito, s čimer se zmanjšuje vpliv pozeb in nizkih temperatur na kmetijsko pridelavo.

Podpora v okviru te intervencije se namenja za izgradnjo individualnih namakalnih sistemov, namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom ter nakupu namakalne opreme. S podporo navedenim investicijam se bo povečal delež kmetijskih zemljišč, ki so opremljeni z namakalnimi sistemi. Trenutno je v Sloveniji le okoli 2 % kmetijskih zemljišč opremljenih z namakalnimi sistemi. Podnebne spremembe izredno vplivajo na lokalno pridelano hrano in posledično na produktivnost, zato je ključna prilagoditev na neenakomerno razporejene padavine in temperaturne spremembe. Hkrati je to tudi ukrep za blaženje podnebnih sprememb, saj se z večjo količino pridelka v rastlinsko maso veže ogljik in se s tem zmanjšuje emisije CO_2.

Namen podpore je izgradnja namakalne infrastrukture (namakalni sistemi z več uporabniki – ang. »off farm infrastructure«), pri kateri se voda za namakanje kmetijskih zemljišč pripelje od vodnega vira do posameznega uporabnika. Namakalna infrastruktura je namenjena več uporabnikom in je prosto dostopna uporabi vsem.

Namen podpore je tudi izgradnja individualnih namakalnih sistemov in nakup namakalne opreme (pri obeh gre za naložbo na kmetijskem gospodarstvu – ang. »on farm investments«), pri čemer se poveča proizvodnja sposobnost posameznih uporabnikov. Na tak način se zmanjšuje vpliv podnebnih sprememb na proizvodnjo hrane.

Namakalni sistem je v skladu s predpisi, ki urejajo kmetijska zemljišča, sestavljen iz odvzemnega objekta, dovodnega omrežja (primarni in sekundarni razvod) ter namakalne opreme.

Investicija: Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom

Predmet podpore je vzpostavitev odvzemnega objekta (npr. zadrževalnik, vrtina, …), postavitev črpališča vključno z opremo, transformatorska postaja ter primarni in sekundarni namakalni razvod, ki se zaključi s hidranti.

Predmet podpore je tudi morebitno dovodno omrežje med vodnim virom in območjem namakalnega sistema, ki je namenjen več uporabnikom.

Upravičenci do podpore so fizične in pravne osebe, ki so jih lastniki kmetijskih zemljišč pooblastili za izvedbo investicije.

Investicija: Izgradnja individualnih namakalnih sistemov

Predmet podpore je vzpostavitev odvzemnega objekta (npr. zadrževalnik, vrtina, …), postavitev črpališča vključno z opremo, transformatorska postaja ter primarni in sekundarni namakalni razvod, ki se zaključi s hidranti.

Upravičenci do podpore so fizične in pravne osebe.

Investicija: Nakup namakalne opreme

Predmet podpore je nakup namakalne opreme in opreme za protislansko zaščito.

Upravičenci do podpore so fizične in pravne osebe.

Pogoji upravičenosti za naložbe v izgradnjo namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom, individualnih namakalnih sistemov in nakup namakalne opreme:

Do podpore so upravičene naložbe s pravnomočno odločbo o uvedbi namakalnega sistema, v skladu s predpisi, ki urejajo kmetijska zemljišča. Pogoj za izdajo odločbe je vodno dovoljenje v skladu s predpisi, ki urejajo vode, in pridobitev vseh soglasji in dovoljenj s strani pristojnih organov, če območje namakalnega sistema leži na območjih varovanj in omejitev po posebnih predpisih. Na ta način so upoštevani pogoji iz 68.a in 74. členaUredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih. Za vsak poseg v okolje, mora biti skladno s predpisom, ki ureja posege v okolje, za katere je trebe izvesti presojo vplivov na okolje, izvedena tudi presoja vplivov na okolje oziroma predhodni postopek, če so preseženi pragovi, določeni v tem predpisu.

Upravičenci lahko kandidirajo za investicije v namakalno opremo, če je individualni namakalni sistem ali namakalni sistem, ki je namenjen več uporabnikom, že zgrajen.

Do podpore so upravičene investicije v izgradnjo individualnih namakalnih sistemov, izgradnjo namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom, in nakup namakalne opreme, če ima namakalni sistem pravnomočno vodno dovoljenje, ki velja še najmanj 10 let od zaključka investicije in je izdano v skladu z načrtom upravljanja voda. Na tak način so upoštevani pogoji iz 68.a členaUredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

Če upravičenec uveljavlja tudi stroške izgradnje ali posodobitve vodnega zadrževalnika, mora priložiti pravnomočno gradbeno dovoljenje v skladu s predpisi, ki urejajo graditev objektov. Izvedena mora biti tudi presoja vplivov na okolje, če je ta potrebna v skladu s predpisi, ki urejajo presoje vplivov na okolje. Na tak način so upoštevani pogoji iz 68.a členaUredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

Najkasneje do zaključka naložbe morajo biti namakalni sistemi opremljeni z vodomeri, kar je v skladu s členoma 68.a in 74(3)Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

5.39.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora je kot pavšalna podpora (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Stopnja javne podpore:

- 100 odstotkov pri investiciji Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom. Najnižji znesek javne podpore je 10.000 eurov na vlogo;
- 50 odstotkov pri investiciji Izgradnja individualnih namakalnih sistemov in nakup namakalne opreme. Najnižji znesek podpore je 2000 eurov na vlogo.

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument (e)	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) **strošek na enoto** (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek	
Stopnje podpore	Stopnja podpore pri investiciji Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom, je 100 %. Najvišja priznana vrednost je opredeljena kot priznana vrednost na ha namakane površine ter kot priznana vrednost na ureditev vodnega vira. Stopnja podpore pri investiciji Izgradnja individualnih namakalnih sistemov in nakup namakalne opreme je 50 % in se lahko poveča za 10 % za mlade kmete in za 5 % za upravičence, ki imajo več kot 50 % površin vključenih v intervenciji KOPOP in/ali EK.	

	Najvišja priznana vrednost je opredeljena kot priznana vrednost na ha namakane površine ter kot priznana vrednost na ureditev vodnega vira.	

5.39.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP13.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za izgradnjo namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ **enotni** ○ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	**Znesek na enoto za investicijo Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom:** Prizna se 100 % vrednosti investicije na ha namakane površine. Priznana vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 10.000 EUR na hektar namakane površine. **Znesek na enoto za ureditev vodnega vira za investicijo Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom:** Prizna se 100 % vrednosti na globinski meter pri vzpostavitvi vrtine. Priznana vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 100 EUR na globinski meter. Prizna se 100 % vrednost na m3 pri vzpostavitvi zadrževalnika. Priznana vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 15 EUR na kubični meter prostornine zadrževalnika. **Znesek na enoto za ureditev transformatorske postaje za investicijo Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom:** Prizna se 100 % vrednost na kV moči transformatorske postaje. Priznana vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 85 EUR na kV moči transformatorske postaje. **Znesek na enoto za ureditev dovodnega omrežja med vodnim virom in območjem namakalnega sistema za investicijo Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom:** Prizna se 100 % vrednost na 100 m pri vzpostavitvi dovodnega omrežja. Priznana vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 215.000,00 EUR na 100 m cevovoda. **Znesek na enoto za ureditev sistema protislanske zaščite za investicijo Izgradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom:** Prizna se 100 % vrednosti investicije na ha namakane površine. Priznana vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 10.000 EUR na hektar namakane površine.
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.9^{PS} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP13.2

Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za izgradnjo individualnih namakalnih sistemov
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ **enotni** ○ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	**Znesek na enoto za investicijo Izgradnja individualnih namakalnih sistemov:** Prizna se 50 % vrednosti investicije na ha namakane površine. Priznana vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 5.000 EUR na hektar namakane površine. **Znesek na enoto za ureditev vodnega vira za investicijo Izgradnja individualnih namakalnih sistemov:** Prizna se 50 % vrednosti na globinski meter pri vzpostavitvi vrtine. Priznana vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 50 EUR na globinski meter. Prizna se 50 % vrednost na m3 pri vzpostavitvi zadrževalnika. Priznana vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 7,5 EUR na kubični meter prostornine zadrževalnika. **Znesek na enoto za ureditev transformatorske postaje za investicijo Izgradnja individualnih namakalnih sistemov:** Prizna se 50 % vrednost na kV moči transformatorske postaje. Priznana vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 42,5 EUR na kV moči transformatorske postaje. **Znesek na enoto za ureditev sistema protislanske zaščite za investicijo Izgradnja individualnih namakalnih sistemov:** Prizna se 50 % vrednosti investicije na ha namakane površine. Priznana vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 5.000 EUR na hektar namakane površine.
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.9^{PS} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP13.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za nakup namakalne opreme
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ **enotni** ○ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	**Znesek na enoto za nakup namakalne opreme:** Prizna se 50 % vrednosti investicije v namakalno opremo in opremo za protislansko zaščito. Ocenjena vrednost za nakup namakalne opreme je 3000 EUR na hektar namakane površine. Priznana vrednost za nakup namakalne opreme je 1500 EUR na hektar namakane površine. Ocenjena vrednost za nakup opreme za protislansko zaščito je 10.000 EUR na hektar namakane površine.

	Priznana vrednost za nakup opreme za protislansko zaščito je 5000 EUR na hektar namakane površine.
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.9^{PS} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo

5.39.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:

○ Da ○ **Ne** ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU

Obrazložitev podprtih aktivnosti, ki ne spadajo v okvir čl. 42 Pogodbe EU

5.39.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Kaj ni upravičeno do podpore?	- nakup rabljene opreme za namakanje - nakup rabljenih namakalnih sistemov

5.39.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

5.39.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za izgradnjo namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom (ZNERP13.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	2	2	2	2	2	10
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	10.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	716.000	716.000	716.000	716.000	716.000	3.580.000
Znesek na enoto za izgradnjo individualnih namakalnih sistemov (ZNERP13.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	10	10	10	10	10	50
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000	2.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	143.200	143.200	143.200	143.200	143.200	716.000
Znesek na enoto za nakup namakalne opreme (ZNERP13.3)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.000,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	80	80	80	80	80	400
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000	2.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR)	0	0	143.200	143.200	143.200	143.200	143.200	716.000

	(= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**0**	**92**	**92**	**92**	**92**	**92**	**460**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**0**	**2.800.000**	**2.800.000**	**2.800.000**	**2.800.000**	**2.800.000**	**14.000.000**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**0**	**1.002.400**	**1.002.400**	**1.002.400**	**1.002.400**	**1.002.400**	**5.012.000**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.40 Intervencija Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov

Oznaka intervencije	IRP14
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ Da ○ **Ne** ○ **Da** ○ Ne ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.40.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

5.40.2

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredba (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.40.3 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Območje celotne Slovenije

5.40.4 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC4: Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanje nanje ter k trajnostni energiji

5.40.5 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu

5.40.6 Kazalnik(i) rezultata

R.26 Naložbe v zvezi z naravnimi viri: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo proizvodno in neproizvodno naložbeno podporo, povezano s skrbjo za naravne vire

5.40.7 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Predmet podpore so naložbe v tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom, in individualnih namakalnih sistemov. S tehnološko posodobitvijo teh namakalnih sistemov se zagotavlja zmanjšana poraba vode in s tem racionalnejše upravljanje z vodnimi viri. S tehnološkimi posodobitvami se obstoječi namakalni sistemi posodobijo in prilagodijo klimatskim in ekonomskim razmeram. Do podpore so upravičeni javni in zasebni namakalni sistemi.

Do podpore so upravičene naložbe v tehnološko posodobitev namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom, in individualnih namakalnih sistemov, ki vključujejo investicije v odvzemni objekt, črpališče in primarno ter sekundarno razvodno omrežje. Poleg tega se kot tehnološke posodobitve namakalnih sistemov štejejo tudi investicije v posodobitev vodnega vira.

Do podpore so upravičene investicije v tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, pri katerih je vodni vir v načrtu upravljanja voda opredeljen z dobro ali bolje, pri čemer mora upravičenec izkazovati najmanj 15 % potencialni prihranek vode. Če je vodni vir v načrtu upravljanja voda opredeljen z manj kot dobro, mora upravičene izkazovati najmanj 50 % potencialni prihranek vode. Na tak način so upoštevani pogoji iz 68.a členaUredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

Upravičenci do podpore so fizične in pravne osebe, ki so jih lastniki kmetijskih zemljišč pooblastili za izvedbo investicije.

Pogoj upravičenosti za naložbe v tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom, in tehnološke posodobitve individualnih namakalnih sistemov:
Do podpore so upravičeni namakalni sistemi, ki imajo:
- akt o uvedbi (ali drug akt, iz katerega je razvidno, da je namakalni sistem legalen);
- pravnomočno vodno dovoljenje, ki mora biti veljavno še najmanj 10 let od zaključka investicije;
- izkazan najmanj 15 % potencialni prihranek vode glede na tehnične parametre obstoječega namakalnega sistema.

Za vsak poseg v okolje, mora biti skladno s predpisom, ki ureja posege v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje, izvedena presoja vplivov na okolje oziroma predhodni postopek presoje, če so preseženi pragovi, določeni v prilogi tega predpisa, ki ureja posege v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje.

Do podpore so upravičene investicije v tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, če ima namakalni sistem pravnomočno vodno dovoljenje, ki velja še najmanj 10 let od zaključka investicije in je izdano v skladu z načrtom upravljanja voda. Na tak način so upoštevani pogoji iz 68.a člena Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

Če upravičenec uveljavlja tudi stroške izgradnje ali posodobitve vodnega zadrževalnika, mora priložiti pravnomočno gradbeno dovoljenje v skladu s predpisi, ki urejajo graditev objektov. Izvedena mora biti tudi presoja vplivov na okolje, če je ta potrebna v skladu s predpisi, ki urejajo presoje vplivov na okolje. Na tak način so upoštevani pogoji iz 68.a člena Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

Najkasneje do zaključka naložbe morajo biti namakalni sistemi opremljeni z vodomeri, kar je v skladu s členoma 68.a in 74(3) Uredba (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

5.40.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora je kot pavšalna podpora (uporaba poenostavljenih oblik stroškov). Stopnja javne podpore je:

- 100 odstotkov upravičenih stroškov naložbe pri investiciji v tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom.. Najnižji znesek javne podpore je 10.000 eurov na vlogo.

- 50 odstotkov pri investiciji v tehnološke posodobitve individualnih namakalnih sistemov. Najnižji znesek podpore je 2000 eurov na vlogo.

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) **strošek na enoto** (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? – [obvezno]	
Stopnje podpore	Stopnja podpore pri investiciji Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom, je 100 %. Najvišja priznana vrednost je opredeljena kot priznana vrednost na ha namakane površine ter kot priznana vrednost na ureditev vodnega vira. Stopnja podpore pri investiciji Tehnološke posodobitve individualnih namakalnih sistemov je 50 %. Najvišja priznana vrednost je opredeljena kot priznana vrednost na ha namakane površine ter kot priznana vrednost na ureditev vodnega vira.	

5.40.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP14.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	**Znesek na enoto za investicijo Tehnološka posodobitev namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom:** Prizna se 100 % vrednosti investicije na ha namakane površine. Priznana vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 10.000 EUR na hektar namakane površine. **Znesek na enoto za ureditev vodnega vira za investicijo Tehnološka posodobitev namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom:** Prizna se 100 % vrednosti na globinski meter pri ureditvi vrtine. Priznana vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 100 EUR na globinski meter. Prizna se 100 % vrednost na m3 pri ureditvi zadrževalnika. Priznana vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 15 EUR na kubični meter prostornine zadrževalnika.

	Znesek na enoto za ureditev transformatorske postaje za investicijo Tehnološka posodobitev namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom: Prizna se 100 % vrednost na kV moči transformatorske postaje. Priznana vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 85 EUR na kV moči transformatorske postaje.
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.26 Naložbe v zvezi z naravnimi viri: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo proizvodno in neproizvodno naložbeno podporo, povezano s skrbjo za naravne vire

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP14.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za tehnološke posodobitve individualnih namakalnih sistemov.
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	**Znesek na enoto za investicijo Tehnološka posodobitev individualnih namakalnih sistemov:** Prizna se 50 % vrednosti investicije na ha namakane površine. Priznana vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 5.000 EUR na hektar namakane površine. **Znesek na enoto za ureditev vodnega vira za investicijo Tehnološka posodobitev individualnih namakalnih sistemov:** Prizna se 50 % vrednosti na globinski meter pri ureditvi vrtine. Priznana vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 50 EUR na globinski meter. Prizna se 50 % vrednost na m3 pri ureditvi zadrževalnika. Priznana vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 7,5 EUR na kubični meter prostornine zadrževalnika. **Znesek na enoto za ureditev transformatorske postaje za investicijo Tehnološka posodobitev individualnih namakalnih sistemov:** Prizna se 50 % vrednost na kV moči transformatorske postaje. Priznana vrednost v obliki poenostavljenega stroška je 42,5 EUR na kV moči transformatorske postaje.
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.26 Naložbe v zvezi z naravnimi viri: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo proizvodno in neproizvodno naložbeno podporo, povezano s skrbjo za naravne vire

5.40.10 Informacije glede presoje državnih pomoči

Poseg ne spada na področje uporabe člena 42 PDEU in je predmet ocene državne pomoči:

○ Da ○ **Ne** ○ Mešano – podprte dejavnosti lahko spadajo v ali izven področja uporabe člena 42 PDEU

Vrsta instrumenta državne pomoči, ki se uporablja za odobritev:

○ Obvestilo ○ GBER ○ ABER ○ de minimis

Če je »Obvestilo«: številka primera SA EKSRP znesek (€):

Nacionalno sofinanciranje (€):

Dodatno nacionalno financiranje: (€):

5.40.11 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Če so kot vrsta intervencije izbrane intervencija razvoja podeželja

Kaj ni upravičeno do podpore?	Širitev namakalnega sistema se ne šteje za tehnološko posodobitev namakalnega sistema, zato se površina namakalnih sistemov, ki so predmet tehnološke posodobitve, ne spreminja.
.Z naložbe v namakanje:	Če je stanje vodnega telesa v načrtu upravljanja voda opredeljeno z dobro ali bolje, mora investicija v tehnološke posodobitev namakalnega sistema izkazovati najmanj 15 % potencialni prihranek vode. Če je stanje vodnega telesa v načrtu upravljanja voda opredeljeno z manj kot dobro, mora investicija v tehnološke posodobitve namakalnih sistemov izkazovati najmanj 50 % potencialni prihranek vode.

5.40.12 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

5.40.13 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom (ZNERP14.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	700.000	700.000	700.000	700.000	700.000	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	2	2	2	2	2	10
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	1.400.000	1.400.000	1.400.000	1.400.000	1.400.000	7.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	501.200	501.200	501.200	501.200	501.200	2.506.000
Znesek na enoto za tehnološke posodobitve individualnih namakalnih sistemov (ZNERP14.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	5	5	5	5	5	25
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	1.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	71.600	71.600	71.600	71.600	71.600	358.000
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**0**	**7**	**7**	**7**	**7**	**7**	**35**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**0**	**1.600.000**	**1.600.000**	**1.600.000**	**1.600.000**	**1.600.000**	**8.000.000**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**0**	**572.800**	**572.800**	**572.800**	**572.800**	**572.800**	**2.864.000**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.41 Intervencija Naložbe v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah

Oznaka intervencije	IRP15
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.24 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot zunaj kmetij, ki prejemajo podporo
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ Da ○ **Ne** ○ **Da** ○ Ne ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.41.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.41.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Območje celotne Slovenije

5.41.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC4: Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji

5.41.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P16 Obnovitev gozda po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah

5.41.5 Kazalnik(i) rezultata

R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja

R.27 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnostnosti, ter doseganje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju

5.41.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Slovenija leži na stičišču submediteranskega in celinskega podnebja, na velikih nadmorskih višinah pa obe prehajata v podnebje visokogorja. Zaradi stika zračnih mas različnih temperatur pride do pojava ekstremnih vremenskih razmer (močan veter, žled, velike količine padavin in snega), ki so se pokazale in se še bodo v obsežnih naravnih ujmah, ki so močno poškodovale gozdove.

Po tako obsežnih naravnih ujmah je so se pojavile tudi prenamnožene populacije žuželk (podlubnikov), v katerih so bile poškodovane večje količine iglavcev. Na pojav rastlinskih bolezni in prenamnožene populacije žuželk (podlubnikov) poleg poškodovanega in polomljenega drevja iglavcev vpliva tudi toplo in sušno vreme, ki pospeši njihov razvoj.

Izvedla se bodo dela za odpravo škode in obnovo v poškodovanega gozda ter vzpostavitev večje odpornosti in stabilnosti gozdov.

Ta dela imajo podlago v načrtih sanacij gozdov, ki jih pripravlja Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) na podlagi Zakona o gozdovih (UL RS, št. 30/93 z vsemi spremembami) in podzakonskih predpisih.

Na površini poškodovanih gozdov po naravnih nesrečah se bo izvedla naravna obnova gozda. Na območjih, kjer naravna obnova ne bo uspešna zaradi različnih vzrokov jo bo nadomestila umetna obnova s sajenjem rastiščem primernih sadik po vrstni sestavi in provenienčnem izvoru. Obnova mora biti izvedena v skladu z biotsko raznovrstnostjo prijaznimi praksami, ki povečujejo raznolikost, kakovost in odpornost gozdnih ekosistemov.

Vrstna sestava vegetacije in s tem biotska raznovrstnost se bo celo izboljšala, vzpostavljena bo naravna zgradba in delovanje gozdnih ekosistemov, tudi v gozdovih, kjer je bila drevesna sestava gozda spremenjena. Z vnosom rastiščem ustreznih drevesnih vrst in pripravo tal za obnovo gozda, bo pospešena tudi naravna vrast drugih avtohtonih drevesnih vrst (npr. plodonosnih vrst), grmovnic in drugih pritalnih rastlin.

Z intervencijo blažimo tudi podnebne spremembe ker obnovimo poškodovan gozd, torej površina gozdov se ne zmanjšuje. Gozdovi namreč predstavljajo enega glavnih skladišč CO_2.

V intervencijo so vključene zgolj gozdne vlake, ki so izključno namenjene sanaciji gozdov. V okviru te operacije gre za najnujnejšo dopolnitev obstoječega sistema gozdnih vlak. Te vlake so nujno potrebne za izvedbo najnujnejših sanacijskih ukrepov zaradi možnosti poseka in spravila poškodovanega lesa ter predvsem preprečevanje nadaljnje škode, zaradi nevarnosti širjenja škodljivcev in bolezni iz poškodovanega drevja na ostale gozdne sestoje. Ureditev vlak je nujna, če želimo preprečiti še nadaljnjo škodo na neprizadetih gozdnih sestojih. Tudi te vlake so opredeljene v načrtih sanacij gozdov, ki jih pripravi Zavod za gozdove Slovenije na podlagi Zakona o gozdovih (UL RS, št. 30/93 z vsemi spremembami) in Pravilnika o varstvu gozdov (UL RS, št. 114/09 z vsemi spremembami).

Intervencija se bo izvajala v okviru treh podintervencij in sicer:

- Nakup sadik gozdnega materiala in materiala za zaščito sadik
- Dela za odpravo škode in obnovo gozda ter vzpostavitev večje odpornosti in stabilnosti gozdov
- Ureditev vlak potrebnih za izvedbo sanacije gozdov

Upravičenci:

Nakup sadik gozdnega materiala in materiala za zaščito sadik

Izvajalec za nakup sadilnega materiala in materiala za zaščito sadik je Zavod za gozdove Slovenije, ki izvrši tudi distribucijo materiala do upravičencev, lastnikov gozdov.

Dela za odpravo škode, obnovo gozda ter vzpostavitev večje odpornosti in stabilnosti gozdov na poškodovanih območjih

Upravičenci do podpore za dela odprave škode, obnove gozda ter vzpostavitev večje odpornosti in stabilnosti gozdov na poškodovanih območjih so zasebni in javni lastniki gozdov ali solastniki gozdov (tudi agrarne skupnosti), ki oddajo vlogo za izplačilo sredstev. Te upravičence lahko zastopa tudi Zavod za gozdove Slovenije.

Ureditev vlak potrebnih za izvedbo sanacije gozdov

Upravičenci do podpore za ureditev vlak, potrebnih za izvedbo sanacije gozdov so lastniki in solastniki gozdov

Pogoji upravičenosti:

Nakup sadik gozdnega materiala in materiala za zaščito sadik

Izvajalec (ZGS) mora izbrati dobavitelja sadik gozdnega drevja in materiala za zaščito mladja v skladu s predpisi, ki urejajo javno naročanje.

Izvajalec mora (ZGS) mora sadike in material dostaviti lastniku gozda.

Dela za odpravo škode, obnovo gozda ter vzpostavitev večje odpornosti in stabilnosti gozdov na poškodovanih območjih

Dela za odpravo škode in obnovo gozda ter vzpostavitev večje odpornosti in stabilnosti gozdov na poškodovanih območjih so bila izvedena v skladu z Načrti sanacij gozdov.

Upravičencem je bila za dela za odpravo škode, obnovo gozda ter vzpostavitev večje odpornosti in stabilnosti gozdov na poškodovanih območjih izdana odločba ZGS, v skladu s predpisi s področja gozdarstva.

Vsa dela so bila prevzeta s strani ZGS.

Ureditev vlak potrebnih za izvedbo sanacije gozdov

Gozdne vlake so opredeljene z Načrti sanacij gozdov.

Vsa dela na gozdnih vlakah so bila prevzeta s strani ZGS.

Pridobljena morajo biti soglasja v skladu s predpisi, ki urejajo gradnjo, prostor, varstvo kulturne dediščine, ohranjanje narave, varstvo okolja in področje voda.

Naložbe (ne-IAKS)

5.41.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov.

Najnižji znesek podpore pri podintervenciji Ureditev vlak potrebnih za izvedbo sanacije gozdov znaša 500 eur na vlogo. V programskem obdobju 2023–2027 lahko upravičenec prejme največ 500.000 evrov javne podpore.

	NeIAKS	IAKS

Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) **povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca** (b) **strošek na enoto** (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? – [obvezno] Vrednosti so povzete po Pravilniku o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove (Uradni list RS, št. 71/04, 95/04, 37/05, 87/05, 73/08, 63/10, 54/14, 60/15, 86/16 in 31/19)	
Stopnje podpore	Stopnja podpore za vse upravičence znaša 100 % upravičenih stroškov.	

5.41.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP15.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za nakup sadik gozdnega materiala in materiala za zaščito sadik
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ **enotni** ○ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Vrednosti so povzete po Pravilniku o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove (Uradni list RS, št. 71/04, 95/04, 37/05, 87/05, 73/08, 63/10, 54/14, 60/15, 86/16 in 31/19)
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja R.27 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnostnosti, ter doseganje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP15.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za dela za odpravo škode in obnovo gozda
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ **enotni** ○ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Vrednosti so povzete po Pravilniku o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove (Uradni list RS, št. 71/04, 95/04, 37/05, 87/05, 73/08, 63/10, 54/14, 60/15, 86/16 in 31/19)
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	35,80

Kazalnik rezultata	R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja R.27 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnostnosti, ter doseganje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP15.3
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za ureditev vlak potrebnih za izvedbo sanacije gozdov
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti obvezno
Vrsta zneska na enoto	○ **enotni** ○ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Vrednosti so povzete po Pravilniku o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove (Uradni list RS, št. 71/04, 95/04, 37/05, 87/05, 73/08, 63/10, 54/14, 60/15, 86/16 in 31/19)
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.18 Podpora za naložbe v gozdarskem sektorju: skupne naložbe za izboljšanje uspešnosti gozdarskega sektorja R.27 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnostnosti, ter doseganje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju

5.41.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči: ○ **Da** ○ Ne ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU (obvezno)

Obrazložitev podprtih aktivnosti, ki ne spadajo v okvir čl. 42 Pogodbe EU

Z intervencijo bomo obnovili gozdove po naravnih ujmah. Les ni kmetijski proizvod.

Vrsta instrumenta državne pomoči, ki se uporablja za odobritev:

○ Obvestilo ○ GBER ○ **ABER** ○ de minimis

Če je »Obvestilo«: številka primera SA

EKSRP znesek (€):1.432.000

Nacionalno sofinanciranje (€):2.568.000

Dodatno nacionalno financiranje: (€):/

5.41.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Če so kot vrsta intervencije izbrane intervencija razvoja podeželja

Kaj ni upravičeno do podpore?	• naložbe zunaj območja Republike Slovenije • obresti na dolgove, • davek na dodano vrednost • strošek priprave vloge, • nakup rabljenega materiala, • stroški arheoloških izkopavanj in arheološkega nadzora;

	• nakup zemljišč; • nakup rabljene opreme • upravne takse.

5.41.11 Skladnost s STO

Kmetijam oziroma lastnikom gozdov se zagotavlja pomoč za strukturno prilagajanje v obliki pomoči pri naložbah. Izvaja se sanacija in obnova gozda po ujmah, ki so poškodovala gozdove.

5.41.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za nakup sadik gozdnega materiala in materiala za zaščito sadik (ZNERP15.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	250.000	250.000	250.000	250.000	0	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	2	2	2	2	0	0	8
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	500.000	500.000	500.000	500.000	0	0	2.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	179.000	179.000	179.000	179.000	0	0	716.000
Znesek na enoto za dela za odpravo škode in obnovo gozda (ZNERP15.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	100	100	100	100	100	0	500
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000	0	1.500.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	107.400	107.400	107.400	107.400	107.400	0	537.000
Znesek na enoto za ureditev vlak potrebnih za izvedbo sanacije gozdov (ZNERP15.3)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	7.353	7.353	7.353	7.353	0	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	17	17	17	17	0	0	68
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	125.001	125.001	125.001	125.001	0	0	500.004
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR)	0	44.750,36	44.750,36	44.750,36	44.750,36	0	0	179.001,43

	(= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**119**	**119**	**119**	**119**	**100**	**0**	**576**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**925.001**	**925.001**	**925.001**	**925.001**	**300.000**	**0**	**4.000.004**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**331.150,36**	**331.150,36**	**331.150,36**	**331.150,35**	**107.400,00**	**0**	**1.432.001,43**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.42 Intervencija Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih

Oznaka intervencije	IRP16
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ Da ○ **Ne** ○ **Da** ○ Ne ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno **o Ne**

5.42.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.42.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Območje celotne Slovenije

5.42.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC4: Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji

5.42.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstva

5.42.5 Kazalnik(i) rezultata

R.16 Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

5.42.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Upravičenci do podpore so nosilci majhnih kmetij ter nosilci kmetijskih gospodarstev.

Pogoji upravičenosti:

Naložba v ureditev trajnih nasadov je upravičena do podpore, če se sočasno izvaja z naložbo v nakup in postavitev mrež proti toči oziroma protislansko zaščito. Določba iz te alineje se ne uporablja, če gre za ureditev trajnih nasadov, ki so v celoti posajeni s sortami, ki so odporne na podnebne spremembe ter za postavitev travniških sadovnjakov.

Naložba v postavitev novega zasebnega namakalnega sistema, ki je namenjen za enega ali več uporabnikov je upravičena do podpore, če se izvede sočasno z naložbo v ureditev trajnih nasadov, ki so v celoti posajeni s sortami, ki so odporne na podnebne spremembe.

Naložbe v tehnološko posodobitev zasebnega namakalnega sistema, ki je namenjen za enega ali več uporabnikov je upravičena do podpore, če se izvede sočasno z naložbo v ureditev trajnega nasada in zagotavlja najmanj 15 odstotkov potencialnega prihranka vode glede na tehnične parametre obstoječega namakalnega sistema in pripadajoče opreme za namakanje.

Naložba v obnova potenciala kmetijske proizvodnje, prizadetega zaradi naravnih nesreč ali katastrofičnih dogodkov je upravičena do podpore, če je bilo uničenih najmanj 30 odstotkov večletnih rastlin, pri čemer se upošteva število vseh rastlin na trajnih nasadih, ki jih je imelo v uporabi kmetijsko gospodarstvo na dan naravne nesreče oziroma na dan škodnega dogodka.

Predmet podpore so naložbe v nakup in postavitev mrež proti toči, ureditev intenzivnih trajnih nasadov ter travniških sadovnjakov, nakup opreme za protislansko zaščito ter obnova potenciala kmetijske proizvodnje prizadetega zaradi naravne nesreče ali izjemnih pojavov pri trajnih nasadih.

Pri izvajanju te intervencije se bodo upoštevale določene specifične zahteve iz vidika upravičencev, vrstah naložb oziroma upravičenosti stroškov, ki se bodo določile v skladu z nacionalnimi predpisi.

Intervencija Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih prispeva k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje. Pridelava sadja in trajnih vrtnin je zelo odvisna od vremenskih razmer, saj večinoma poteka na prostem. Stopnja samooskrbe je nizka. Za zagotavljanje prehranske varnosti je pomembno, da čim več sadja in trajnih vrtnin pridelamo doma ter s tem zmanjšamo odvisnost od uvoza, še posebno v času izrednih razmer ter za ohranjanje in ustvarjanje novih delovnih mest na podeželju.

Za zagotavljanje ekonomičnosti pridelave je pomembno, da ohranjamo rastline v dobrem zdravstvenem stanju. Delež nasadov z mrežami proti toči je premajhen. Povečati je potrebno obnovo intenzivnih sadovnjakov, saj je kar ¼ vseh nasadov starejša od 20 let. Prav tako je potrebno povečati sajenje novih vinogradov, saj se obseg vinogradniških površin v Sloveniji zmanjšuje, zaradi vedno daljših sušnih obdobij in ekstremnih vremenskih pojavov, pa je potrebno tudi v vinogradih na določenih območjih zagotoviti zaščito proti toči ter zmrzali. Prednostno se bodo obravnavale naložbe v postavitev mrež proti toči, ki bodo postavljene na leseni konstrukciji. Ohranjanje kulturne dediščine se bo prednostno obravnavalo preko meril za izbor vlog.

V sadjarstvu, vinogradništvu in hmeljarstvu prihaja do pogostih naravnih nesreč in izjemnih dogodkov, ki slabijo primarne kmetijske proizvajalce, zmanjšujejo njihov dohodkovni položaj in poslabšujejo njihov enakovreden in konkurenčen nastop na trgu. V primerih, ko ti dogodki povzročijo uničenje najmanj 30 odstotkov zadevnega potenciala kmetijske proizvodnje, ki ga ni mogoče nadomestiti z ukrepi po drugih predpisih, se primarnim kmetijskim

proizvajalcem omogoči, da pridobijo podporo za celovito obnovo kmetijskega zemljišča in potenciala kmetijske proizvodnje na stanje pred naravno nesrečo in izjemnim dogodkom. Veliko škodo povzroča tudi pojav karantenskih škodljivih organizmov. Za učinkovito preprečevanje širjenja in njihovo izkoreninjenje so potrebni takojšnji in celoviti fitosanitarni ukrepi kot tudi naložbeni ukrepi v krčitev trajnih nasadov in ureditev novih nasadov zasajenih z ustreznim sortimentom.

Intervencija Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih vključuje naslednje podintervencije:

A. Majhne kmetije
B. Fizične osebe (kmetije, agrarne skupnosti)
C. Pravne osebe in samostojni podjetniki posamezniki
Č. Naravne nesreče pri trajnih nasadih (za vse upravičence, ne glede na pravni status).

Ni relevantno.

5.42.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 2.000 eurov na vlogo.

Za podintervenciji A. in Č.: Nosilec majhne kmetije lahko prejme največ 20.000 evrov pavšalne podpore.

Za podintervencije B., C. in Č.: Stopnja podpore za ostale upravičence znaša:

- 80 odstotkov upravičenih stroškov naložbe za naložbe v ureditev namakalne infrastrukture pri trajnih nasadih, ki se lahko poveča za 10 odstotnih točk za naložbe na OMD ter za 15 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov,

- 50 odstotkov upravičenih stroškov naložbe za ostale vrste naložb, ki se lahko poveča za 10 odstotnih točk za naložbe na OMD ter za 15 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov.

Obrazložitev osnove za zneske na enoto in metode izračuna

Osnova predstavlja povprečno vrednost del na enoto za nakup in postavitev mrež proti toči ter za ureditev trajnih nasadov. Izračuna se na podlagi povprečnih cen v Republiki Sloveniji.

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) **povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca** (b) **strošek na enoto** (c) enotni znesek (d) **pavšalni znesek** Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? Izračun povprečnih stroškov iz: - Kataloga stroškov za zgradbe, opremo in kmetijsko infrastrukturo in naprave trajnih nasadov ter - Pravilnika o seznamu kmetijske in gozdarske mehanizacije ter katalogu stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije.	
Stopnje podpore	Stopnja podpore za vse upravičence znaša 50 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za:	

	- 10 odstotnih točk za naložbe na OMD ter za - 15 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov.	

5.42.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP16.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe majhnih kmetij v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotna ○ **povprečna**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov za naložbe v nakup in postavitev mrež proti toči ter v ureditev trajnih nasadov v okviru podukrepa 4.1, ki je znašala v povprečju 37.300EUR/vlogo. Za majhne razvojne kmetije je določen pavšalni znesek odobrenih sredstev v višini 20.000 EUR/vlogo.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.16 Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP16.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe fizičnih oseb razen samostojnih podjetnikov posameznikov v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotna ○ **povprečna**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov za naložbe v nakup in postavitev mrež proti toči ter v ureditev trajnih nasadov v okviru podukrepa 4.1, ki je znašala v povprečju 37.300EUR/vlogo. Za naložbe na področju ureditve namakalnega sistema znaša priznana vrednost v obliki poenostavljenega stroška v višini 5.000 EUR na hektar namakane površine, 7,5 EUR na globinski meter pri ureditvi vrtine, 7,5 EUR na kubični meter prostornine vodnega zadrževalnika, 20 EUR na kubični meter vodohrana ter 42,5 EUR na kV moči transformatorske postaje.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.16 Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP16.3
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe pravnih oseb in samostojnih podjetnikov posameznikov v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti

Vrsta zneska na enoto	○ enotna ○ **povprečna**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov za naložbe v nakup in postavitev mrež proti toči ter v ureditev trajnih nasadov v okviru podukrepa 4.1, ki je znašala v povprečju 37.300EUR/vlogo.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.16 Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP16.4
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v naravne nesreče pri trajnih nasadih
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotna ○ **povprečna**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska izplačanih projektov za naložbe v nakup in postavitev mrež proti toči ter v ureditev trajnih nasadov v okviru podukrepa 4.1, ki je znašala v povprečju 37.300EUR/vlogo.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.16 Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

5.42.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:

○ Da ○ **Ne** ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU

5.42.10 Obrazložitev podprtih aktivnosti, ki ne spadajo v okvir čl. 42 Pogodbe EU

5.42.11 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Če so kot vrsta intervencije izbrane intervencija razvoja podeželja

Kaj ni upravičeno do podpore?	Širitev namakalnega sistema se ne šteje za tehnološko posodobitev namakalnega sistema, zato se površina namakalnih sistemov, ki so predmet tehnološke posodobitve, ne spreminja. Nakup rabljene kmetijske mehanizacije in opreme za namakanje. Nakup kmetijskih zemljišč. Stroški priprave vloge na javni razpis in zahtevka za izplačilo sredstev.
.Z naložbe v namakanje:	• Če je stanje vodnega telesa v načrtu upravljanja voda opredeljeno z dobro ali bolje, mora investicija v tehnološke posodobitev namakalnega sistema izkazovati najmanj 15 % potencialni prihranek vode. Če je stanje vodnega telesa v načrtu upravljanja voda opredeljeno z manj kot dobro, mora investicija v tehnološke posodobitve namakalnih sistemov izkazovati najmanj 50 % potencialni prihranek vode.

5.42.12 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 11 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu. Upravičenost do plačil je določena v skladu z jasno določenimi merili, namenjenih pomoči pri finančnem ali fizičnem prestrukturiranju proizvajalčevega poslovanja kot odgovor na objektivno dokazane strukturne pomanjkljivosti.

5.42.13 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za majhne kmetije (ZNERP16.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	29	29	29	29	29	145
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	580.000	580.000	580.000	580.000	580.000	2.900.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	207.640	207.640	207.640	207.640	207.640	1.038.200
Znesek na enoto za fizične osebe razen samostojnih podjetnikov posameznikov(ZNERP16.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	37.300	37.300	37.300	37.300	37.300	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	105	105	105	105	105	525
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	3.916.500	3.916.500	3.916.500	3.916.500	3.916.500	19.582.500
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	1.402.107	1.402.107	1.402.107	1.402.107	1.402.107	7.010.535
Znesek na enoto za pravne osebe in samostojne podjetnike posameznike (ZNERP16.3)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	37.300	37.300	37.300	37.300	37.300	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	105	105	105	105	105	525
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	3.916.500	3.916.500	3.916.500	3.916.500	3.916.500	19.582.500

	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	1.402.107	1.402.107	1.402.107	1.402.107	1.402.107	7.010.535
Znesek na enoto za naravne nesreče pri trajnih nasadih (ZNERP16.4)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	37.300	37.300	37.300	37.300	37.300	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	17	17	17	17	17	85
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	634.100	634.100	634.100	634.100	634.100	3.170.500
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	227.007,8	227.007,8	227.007,8	227.007,8	227.007,8	1.135.039
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**0**	**256**	**256**	**256**	**256**	**256**	**1.280**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**0**	**9.047.100**	**9.047.100**	**9.047.100**	**9.047.100**	**9.047.100**	**45.235.500**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**0**	**3.238.861,80**	**3.238.861,80**	**3.238.861,80**	**3.238.861,80**	**3.238.861,80**	**16.194.309**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.43 Intervencija Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil

Oznaka intervencije	IRP17
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ Da ○ **Ne** ○ **Da** ○ Ne ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno **o Ne**

5.43.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.43.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Območje celotne Slovenije

5.43.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC4: Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji

5.43.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P13 Zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu

5.43.5 Kazalnik(i) rezultata

R.16 Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

5.43.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Upravičenci do podpore so nosilci kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s pridelavo kmetijskih proizvodov ter organizacije proizvajalcev, skupine proizvajalcev ali zadruge, ki izvajajo kolektivne naložbe.

Pogoji upravičenosti:

Upravičenec mora biti vključen v izvajanje podintervencije Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak iz ukrepa KOPOP iz SN 2023-2027 oziroma se bo vključil v izvajanje te podintervencije najkasneje do preteka enega koledarskega leta po zaključka naložbe.

Predmet podpore so individualne in kolektivne naložbe v nakup kmetijske mehanizacije, ki je namenjena gnojenju z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak.

Pri izvajanju te intervencije se bodo upoštevale določene specifične zahteve iz vidika upravičenosti stroškov, ki se bodo določile v skladu z nacionalnimi predpisi.

Intervencija Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil podpira okoljsko funkcijo kmetijstva in spodbuja sonaravne kmetijske prakse, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine ter ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter zmanjšanje negativnih vplivov kmetovanja na zrak.

Specifični in podrobnejši pogoji z vidika upravičencev, vrst upravičenih naložb oziroma upravičenosti stroškov bodo določeni z nacionalnimi predpisi.

Ni relevantno.

5.43.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 2.000 eurov na vlogo. Upravičenec, ki je nosilec majhne kmetije, lahko v programskem obdobju 2023-2027 prejme največ 20.000 evrov pavšalne podpore.

Stopnja podpore za ostale upravičence znaša 30 odstotkov upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za 10 odstotnih točk za naložbe na OMD ter za 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov.

Obrazložitev osnove za zneske na enoto in metode izračuna

Osnova predstavlja povprečno vrednost del na enoto za nakup kmetijske mehanizacije. Izračuna se na podlagi povprečnih cen za kmetijsko mehanizacijo v Republiki Sloveniji ter državah, ki mejijo nanjo.

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst):	

	(a) **povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca** (b) **strošek na enoto** (c) enotni znesek (d) **pavšalni znesek** Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? Izračun povprečnih stroškov iz: - Kataloga stroškov za zgradbe, opremo in kmetijsko infrastrukturo in naprave trajnih nasadov ter - Pravilnika o seznamu kmetijske in gozdarske mehanizacije ter katalogu stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije.	
Stopnje podpore	Stopnja podpore znaša 30 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za: - 10 odstotnih točk za naložbe na OMD ter za - 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov.	

5.43.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP17
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotna ○ **povprečna**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečne vrednosti izplačanih naložb v nakup kmetijske mehanizacije v okviru podukrepa 4.1, ki je znašala 38.000 EUR EUR/stroj
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	43,00
Kazalnik rezultata	R.16 Naložbe, povezane s podnebjem: delež kmetij, ki v okviru SKP prejemajo podporo za naložbe, ki prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter proizvodnji energije iz obnovljivih virov ali biomaterialov

5.43.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:

○ Da ○ **Ne** ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU

Obrazložitev podprtih aktivnosti, ki ne spadajo v okvir čl. 42 Pogodbe EU

5.43.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Ni relevantno.

5.43.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 11 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu. Upravičenost do plačil je določena v skladu z jasno določenimi merili, namenjenih pomoči pri finančnem ali fizičnem prestrukturiranju proizvajalčevega poslovanja kot odgovor na objektivno dokazane strukturne pomanjkljivosti.

5.43.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil (ZNERP17)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	38.095	38.095	38.095	38.095	38.095	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	21	21	21	21	21	105
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	799.995	799.995	799.995	799.995	799.995	3.999.975
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	286.398,21	286.398,21	286.398,21	286.398,21	286.398,21	1.431.991,05
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**0**	**21**	**21**	**21**	**21**	**21**	**105**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**0**	**799.995**	**799.995**	**799.995**	**799.995**	**799.995**	**3.999.975**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**0**	**286.398,21**	**286.398,21**	**286.398,21**	**286.398,21**	**286.398,21**	**1.431.991,05**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.44 Intervencija Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila

Oznaka intervencije	IRP18
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila
Vrsta intervencije	Okoljske, podnebne in druge upravljavske obveznosti
Kazalnik učinka	O.14 Število hektarjev (razen gozdnih zemljišč) ali število drugih enot, za katere veljajo okoljske ali podnebne obveznosti, ki presegajo obvezne zahteve
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ Da ○ **Ne** ○ **Da** ○ Ne ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.44.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20 %	80 %
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)		20 %	85 %
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20 %	60 %
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20 %	65 %
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)		20 %	43 %
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)	80,00	20 %	80 %
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20 %	100 %

5.44.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Določene podintervencije se lahko izvajajo na območju celotne Republike Slovenije, nekatere pa so namenjene območjem, ki so problematična z vidika onesnaževanja kmetijskega izvora (prispevna območja vodnih teles

površinskih voda in vodnih teles podzemne vode iz Načrta upravljanja voda) in območjem, ki so pomembna za ohranjanje biotske raznovrstnosti (območja posebnih traviščnih habitatov, traviščnih habitatov metuljev, steljnikov, mokrotnih traviščnih habitatov, mokrišč in barij, osrednja območja pojavljanja ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov in osrednje območje pojavljanja medveda, volka in risa).

5.44.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC 4: Prispevanje k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje, vključno z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov in povečanjem sekvestracije ogljika, ter spodbujanje trajnostne energije
SC 5: Spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak, vključno z zmanjšanjem odvisnosti od kemikalij
SC 6: Prispevanje k zaustavitvi in obratu trenda izgube biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine

5.44.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P13 Zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu
P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal
P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu
P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda
P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst
P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi
P21 Ohranjanje opraševanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opraševalcev
P22 Zagotavljanje genske raznovrstnosti ter ohranjanje lokalnih pasem in sort
P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin

5.44.5 Kazalnik(i) rezultata

R.12 Prilagajanje podnebnim spremembam: delež kmetijskih zemljišč (KZU) v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam
R.14^{PS} Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij, ali ohranitev ali povečanje skladiščenja ogljika (vključno s trajnim travinjem, trajnimi nasadi s trajno travno rušo, kmetijskimi zemljišči ter mokrišči in šotišči)
R.19^{PS} Izboljšanje in zaščita tal: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo in so koristne za upravljanje tal, za izboljšanje kakovosti tal in živih organizmov v tleh (kot so zmanjšanje obdelave tal, pokritost tal s kmetijskimi rastlinami, kolobarjenje, vključno s stročnicami)
R.21^{PS} Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za kakovost vodnih teles
R.22^{PS} Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za boljše upravljanje hranil
R.24^{PS} Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo posebne obveznosti, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov, kot je uhajanje pesticidov
R.25 Okoljska učinkovitost v živinorejskem sektorju: delež glav velike živine, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za izboljšanje okoljske trajnostnosti
R.31 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti, vključno v kmetijskimi praksami z visoko naravno vrednostjo
R.34^{PS} Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za upravljanje krajinskih značilnosti, vključno z živimi mejami in drevesi

5.44.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Katero območje je upravičeno? [možnih več odgovorov]	○ **Kmetijsko območje je definirano za SN** ○ Kmetijsko zemljišče, vključno in izven kmetijskega območja Nekmetijsko zemljišče – če izbrano, opis

Upravičenci:

– Nosilec kmetijskega gospodarstva, skupina nosilcev kmetijskih gospodarstev

Pogoji upravičenosti

Skupni pogoji za vse podintervencije

Kmetijsko gospodarstvo mora biti vpisano v register kmetijskih gospodarstev, v skladu s predpisom, ki ureja register kmetijskih gospodarstev.

Upravičenec mora:
- imeti najmanj 1 hektar kmetijskih površin v smislu tretjega odstavka 4. člena Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih;
- opraviti program usposabljanja oziroma svetovanja v obsegu najmanj 15 ur v obdobju trajanja obveznosti (v petih letih) v zvezi s kmetijsko okoljskimi in kmetijsko podnebnimi vsebinami ter ekosistemskimi storitvami in dodano vrednostjo nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki jih podpira intervencija KOPOP, in ki prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti in krajine, naravnih virov in prilagajanju ter blaženju podnebnih sprememb;
- upoštevati prepoved uporabe blata iz komunalnih čistilnih naprav ter digestata in komposta iz predpisa, ki ureja predelavo biološko razgradljivih odpadkov in uporabo komposta ali digestata, razen digestata in komposta izdelanega na kmetijskem gospodarstvu ali v primeru povezanih podjetij;
- voditi evidence o delovnih opravilih, ki se izvajajo pri podintervencijah.

Pogoji posameznih podintervencij

A. Upravljavska shema

A.1 Posebni traviščni habitati

Namen:
- Ohranjanje kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000, vezanih na travnike (npr. rastline, metulji, ptice ipd.) in ohranjanje travnikov, ki so vrstno raznoliki in pestri.

Zahteve za izvajanje:
- Izvaja se v dveh stopnjah zahtevnosti:

a) stopnja I: košnja in paša sta dovoljeni od:
   - 20. maja tekočega leta na območju slovenske Istre,
   - 30. maja tekočega leta na območjih Bela Krajina, Boč – Haloze – Donačka gora, Boletina – velikonočnica, Črete, Dobličica, Dobrava – Jovsi, Drava, Dravinja s pritoki, Goričko, Goriška brda, Haloze – vinorodne, Kožbana, Krakovski gozd – Šentjernejsko polje, Kras 1, Lahinja, Ličenca pri Poljčanah, Marindol, Mirna, Mura, Nanoščica, Osrednje Slovenske gorice, Pregara – travišča, Reka, Soča z Volarjo, Trnovski gozd – Nanos 1, Trnovski gozd – Nanos 2, Vejar, Vrbina in Vrhoveljska planina,
   - 10. junija tekočega leta na območjih Belški potok, Bled – Podhom, Češeniške gmajne z Rovščico, Črna dolina pri Grosuplju, Črni potok, Grad Brdo – Preddvor, Huda luknja, Kočevsko, Kozjansko, Ljubljansko barje, Mišja dolina, Notranjski trikotnik 1, Polhograjsko hribovje, Radensko polje – Viršnica, Rašica, Ribniška dolina, Rinža, Sava Medvode – Kresnice, Šmarna gora, Vitanje – Oplotnica, Vzhodni Kozjak in Zadnje Struge pri Suhadolah,
   - 20. junija tekočega leta na območjih Banjšice, Bloščica, Bohinjska Bistrica in Jereka, Bohor, Čemšeniška planina, Gorjanci – Radoha, Kras 2, Krimsko hribovje – Menišija, Kum, Menina, Mrzlica, Notranjski trikotnik 2, Notranjski trikotnik 3, Razbor, Trnovski gozd – Nanos 3 in Zahodni Kozjak,
   - 30. junija tekočega leta na območjih Breginjski stol, Julijske Alpe, Kamniško-Savinjske Alpe, Karavanke, Pohorje in Ratitovec ter na območjih mokrotnih travnikov Bled – Podhom, Bloščica, Bohinjska Bistrica in Jereka, Črna dolina pri Grosuplju, Dolenja vas pri Ribnici, Huda luknja, Kobariško blato, Krimsko hribovje – Menišija, Lahinja, Mišja dolina, Notranjski trikotnik, Radensko polje – Viršnica, Rašica, Razbor, Ribniška dolina, Šmarna gora, Trnovski gozd – Nanos, Vzhodni Kozjak, Zelenci in Žejna dolina;

b) stopnja II:
   - košnja in paša sta dovoljeni v rokih in na območjih, kot veljajo za stopnjo zahtevnosti I,
   - za GERK, velikosti najmanj 0,3 ha se pusti nepokošen del, ki mora biti širok najmanj 5 m. Nepokošen del travnika mora biti vedno prisoten na travniku. Pokositi se mora vsaj enkrat letno. Košnja nepokošenega dela se lahko izvede samo ob košnji ostalega dela travnika. Na travniku se lahko v enem letu izmenjajo

trije nepokošeni deli (prvi je ostal od preteklega leta, drugi po prvi košnji, tretji ob drugi košnji). Nepokošen del mora biti vedno na drugem delu travnika.

- Za obe stopnji zahtevnosti velja:
  - Mulčenje ni dovoljeno čez vse leto.
  - Obvezno je spravilo travinja, če se izvaja košnja.
  - Trava se pospravi v obliki mrve. Siliranje pokošene trave in povijanje trave s folijo (baliranje v silažne bale) nista dovoljena.
  - Uporaba mineralnih gnojil ni dovoljena.
  - Letni vnos dušika iz organskih gnojil ne sme preseči 40 kg na ha.
  - V primeru pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst je le-te ob posamičnem pojavljanju treba takoj odstraniti ročno oziroma obvezno izvesti košnjo za omejevanje njihovega širjenja ob upoštevanju časovnih omejitev košnje/paše v okviru te podintervencije in v skladu z navodili za odstranjevanje.
  - Na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami.
  - Izvaja se lahko na delu površin trajnega travinja.
  - Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
  - Izvaja se na območjih posebnih traviščnih habitatov.
  - Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- ohranjanje genskega fonda travniških vrst in vrstne pestrosti;
- ohranjanje kvalifikacijskih Natura 2000 vrst in habitatnih tipov, ki so neposredno vezani na ekstenzivne, vrstno bogate travnike (ohranjanje posebnih traviščnih habitatov);
- zagotavljanje možnosti preživetja nevretenčarjev, ki predstavljajo hrano drugim vrstam;
- zmanjšanje uporabe polietilenske folije.

A.2 Traviščni habitati metuljev

Namen:

- Spodbujanje izvajanja kmetijskih praks, ki so prilagojene ekološkim zahtevam dveh zelo ogroženih kvalifikacijskih Natura 2000 vrst metuljev: strašničin mravljiščar (*Maculinea teleius*) in temni mravljiščar (*Maculinea nausithous*).

Zahteve za izvajanje:

- Izvaja se v dveh stopnjah zahtevnosti:

a) stopnja I:
   - košnja ni dovoljena od 15. junija do 15. septembra tekočega leta, razen na območju Ljubljanskega barja, kjer raba ni dovoljena med 15. junijem in 1. septembrom tekočega leta;

b) stopnja II:
   - izvajajo se vse zahteve, ki veljajo za stopnjo zahtevnosti I,
   - za GERK, velikosti najmanj 0,3 ha se pusti nepokošen del, ki mora biti širok najmanj 5 m. Nepokošen del travnika mora biti vedno prisoten na travniku. Pokositi se mora vsaj enkrat letno. Košnja nepokošenega dela se lahko izvede samo ob košnji ostalega dela travnika. Na travniku se lahko v enem letu izmenjajo trije nepokošeni deli (prvi je ostal od preteklega leta, drugi po prvi košnji, tretji ob drugi košnji). Nepokošen del mora biti vedno na drugem delu travnika.

- Za obe stopnji zahtevnosti velja:
  - Paša, mulčenje in gnojenje niso dovoljeni čez vse leto.
  - Obvezno je spravilo travinja.
  - Trava se pospravi v obliki mrve. Siliranje pokošene trave in povijanje trave s folijo (baliranje v silažne bale) nista dovoljena.
  - V primeru posamičnega pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst sta obvezni dve košnji – ena do 15. junija tekočega leta in druga po 15. septembru tekočega leta (za Ljubljansko barje po 1. septembru tekočega leta);
  - Na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami.
  - Izvaja se lahko na delu površin trajnega travinja.
  - Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.

- Izvaja se na območjih traviščnih habitatov metuljev.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- ohranjanje ustreznega habitata (življenjskega prostora) za metulje mravljiščarje;
- ohranjanje populacij metuljev mravljiščarjev;
- ohranjanje travniških habitatnih tipov, ki uspevajo na oligotrofnih tleh;
- ohranjanje vrstno bogatih travnikov;
- zagotavljanje možnosti preživetja nevretenčarjev, ki predstavljajo hrano drugim vrstam;
- zmanjšanje uporabe polietilenske folije.

A.3 Steljniki

Namen:
- Ohranjanje steljnikov (travnikov, ki se kosijo v poznem poletju), ki predstavljajo pomembno zatočišče številnim živalskim vrstam in so domovanje zelo redkih travniških vrst, med drugim barjanskega okarčka (*Coenonympha oedippus*), ki je ena izmed najbolj ogroženih vrst metuljev območij Natura 2000, in ptic npr. kosca (*Crex cre*x).

Zahteve za izvajanje:
a) stopnja I:
   - Košnja se izvaja mozaično, vsako leto se pokosi del površine travnika (od 40 do 60 %), pri čemer se travnik za namene mozaične košnje ne sme razpoloviti na robni in osrednji del (krožna košnja travnika ni dovoljena), isti del površin pa ne sme biti nepokošen dve leti zaporedoma.
   - Košnja je dovoljena od 1. avgusta tekočega leta.
   - Gnojenje, mulčenje in paša so prepovedani celo leto.
   - Obvezno je spravilo travinja.
   - Nasipavanje travnikov ni dovoljeno (npr. z zemljino ali drugim odpadnim/gradbenim materialom).
   - Zatravljanje oziroma dosejevanje travnikov s komercialnimi travnimi in drugimi mešanicami (npr. travno deteljne mešanice, deteljno travne mešanice, mešanice trav) ni dovoljeno.
b) stopnja II:
   - Izvajajo se vse zahteve, ki veljajo za stopnjo zahtevnosti I.
- Za obe stopnji zahtevnosti velja:
   - Trava se pospravi v obliki mrve. Siliranje pokošene trave in povijanje trave s folijo (baliranje v silažne bale) nista dovoljena.
   - V primeru pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst je le-te ob posamičnem pojavljanju treba takoj odstraniti ročno oziroma obvezno izvesti košnjo za omejevanje njihovega širjenja ob upoštevanju časovne omejitve košnje v okviru te podintervencije in v skladu z navodili za odstranjevanje.
   - Na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami.
   - Izvaja se lahko na delu površin trajnega travinja.
   - Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
   - Izvaja se na območjih steljnikov.
   - Obtežba z živino ni relevantna.

A.4 Mokrotni traviščni habitati

Namen:
- Ohranjanje kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000, vezanih na mokrotne travnike.

Zahteve za izvajanje:
- Izvaja se v dveh stopnjah zahtevnosti:
a) stopnja I:
   - košnja je dovoljena od 30. junija tekočega leta;
b) stopnja II:
   - košnja je dovoljena v roku, kot velja za stopnjo zahtevnosti I,

- za GERK, velikosti najmanj 0,3 ha se pusti nepokošen del, ki mora biti širok najmanj 5 m. Nepokošen del travnika mora biti vedno prisoten na travniku. Pokositi se mora vsaj enkrat letno. Košnja nepokošenega dela se lahko izvede samo ob košnji ostalega dela travnika. Na travniku se lahko v enem letu izmenjajo trije nepokošeni deli (prvi je ostal od preteklega leta, drugi po prvi košnji, tretji ob drugi košnji). Nepokošen del mora biti vedno na drugem delu travnika.

– Za obe stopnji zahtevnosti velja:
  - Paša in mulčenje nista dovoljena čez celo leto.
  - Obvezno je spravilo travinja, če se izvaja košnja.
  - Trava se pospravi v obliki mrve. Siliranje pokošene trave in povijanje trave s folijo (baliranje v silažne bale) nista dovoljena.
  - Uporaba mineralnih in organskih gnojil ni dovoljena.
  - V primeru pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst je le-te ob posamičnem pojavljanju treba takoj odstraniti ročno oziroma obvezno izvesti košnjo za omejevanje njihovega širjenja ob upoštevanju časovnih omejitev košnje v okviru te podintervencije in v skladu z navodili za odstranjevanje.
  - Na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami.
  - Izvaja se lahko na delu površin trajnega travinja.
  - Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
  - Izvaja se območjih mokrotnih traviščnih habitatov.
  - Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
– izboljšanje stanja mokrotnih travnikov in biotske raznovrstnosti.

A.5 Ohranjanje mokrišč in barij

Namen:
– Ohranjanje mokrišč in barij.

Zahteve za izvajanje:
– Obvezna je dvakratna košnja v času trajanja obveznosti (v petih letih). Košnji se ne smeta izvajati dve leti zapored.
– Paša, gnojenje in uporaba fitofarmacevtskih sredstev so prepovedani čez celo leto.
– V primeru pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst je le-te ob posamičnem pojavljanju treba takoj odstraniti ročno oziroma obvezno izvesti košnjo za omejevanje njihovega širjenja v skladu z navodili za odstranjevanje.
– Na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami.
– Preprečevati je treba širjenje zaraščanja s sosednjih površin.
– Izvaja se lahko na delu mokrišč in barij.
– Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
– Izvaja se na območju pojavljanja mokrišč in barij.
– Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
– ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti;
– ohranjanje količine in kakovosti vode;
– zadrževanje voda, kar omili škodo ob poplavah;
– bogatenje podzemne vode in uravnavane njenega nivoja.

A.6 Suhi kraški travniki in pašniki

Namen:
– Ohranjanje suhih kraških travnikov in pašnikov.

Zahteve za izvajanje:
– Upravičenec mora:

  - imeti ob vstopu v podintervencijo izdelan načrt košnje/paše, s katerim ob pomoči kmetijskega svetovalca za travništvo/pašništvo določi predviden terminski načrt košnje oziroma paše na posameznih čredinkah;
  - pri pripravi načrta upoštevati, da se košnja in paša lahko kombinirata, košnja ali paša pa izvajata enkrat ali dvakrat letno;
  - imeti zabeležke o dejanskem izvajanju aktivnosti v teločem letu, iz katerih je razviden časovni potek košnje, spravila sena, paše, vzdrževanja mejic in zaplat lesne vegetacije ipd. ter ostalih aktivnosti, kot so način odstranjevanja lesne biomase, prestavljanje napajališč itd.;
  - v času trajanja obveznosti za vsa leta hraniti načrt košnje/paše in zabeležke.
- Košnja in paša nista dovoljeni od 15. novembra tekočega leta do:
  - 15. junija naslednjega leta na območju Krasa;
  - 15. julija naslednjega leta na območju Vremščice, Goliča, Kojnika, Slavnika, Zazida, Rakitovca.
- Druga košnja ali paša se lahko opravi vsaj 5 tednov po zaključku prve košnje ali paše.
- Pri košnji je treba upoštevati, da:
  - se kosi od enega roba travnika proti drugemu, ali pa od sredine proti zunanjemu robu;
  - se pokošena trava odstrani s travnika in pospravi kot seno – ročno, z nakladalko ali kot bale suhega sena;
  - mulčenje ni dovoljeno.
- Pri paši je treba upoštevati, da:
  - se mora paša izvajati po čredinkah, pri čemer so živali na posamezni čredinki v tekočem letu lahko prisotne največ 14 dni ob prvi paši in največ 7 dni ob drugi paši;
  - se na travniku se ne smejo pojavljati znaki prepašenosti, kot so gole zaplate prsti in paša do korenin;
  - se po končanem obdobju paše po potrebi opravi čistilna košnja, ki se v primeru, da se izvede z mulčenjem, lahko opravi po 1. septembru tekočega leta;
  - se živali na pašniku dodatno ne krmi, razen z mineralno-vitaminskimi dodatki.
  - se živali ne smejo nahajti na golih ali blatnih tleh;
  - paša izključno gojene divjadi v oborah in domačih prašičev ni dovoljena;
  - mora upravičenec ustrezno poskrbeti za varnost svojih živali.
- Gnojenje z organskimi in mineralnimi gnojili ni dovoljeno.
- Uporaba fitofarmacevtskih sredstev ni dovoljena.
- Požiganje travnika/pašnika ni dovoljeno.
- Travnika/pašnika ni dovoljeno dosejevati z neavtohtonimi oziroma komercialnimi travnimi mešanicami.
- Čiščenje za omejevanje velikosti lesnih struktur se lahko izvaja med 1. septembrom tekočega leta in 1. marcem naslednjega leta, pri čemer se prednostno ohranja grmovne vrste s plodovi v obliki jagod, kot sta glog (Crataegus) in črni trn (*Prunus spinosa*), ki se jih redno redči na 2 do 3 leta, posekano lesno biomaso pa odstrani s površine.
- V primeru pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst je le-te ob posamičnem pojavljanju treba takoj odstraniti ročno oziroma obvezno izvesti košnjo za omejevanje njihovega širjenja ob upoštevanju časovnih omejitev košnje/paše v okviru te podintervencije in v skladu z navodili za odstranjevanje.
- Prednostno se odstranjujeta invazivni tujerodni vrsti veliki pajesen (*Ailanthus altissima*) in raznozobi grint (*Senecio inaequidens*). Pri odstranjevanju invazivnih tujerodnih drevesnih vrst se pri večjih drevesih, debeline nad 6 cm, najprej izvede obročkanje, posek drevesa pa šele čez leto ali dve, ko se rastlina povsem posuši.
- Na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami.
- Izvaja se lahko na delu površin trajnega travinja.
- Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Izvaja se na območju kraških travnikov in pašnikov.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti;
- izboljšanje stanja kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000;
- ohranjanje ekstenzivnih kraških travnikov/pašnikov v funkciji kmetijske rabe;
- preprečevanje zaraščanja.

A.7 Visokodebelni travniški sadovnjaki

Namen:

- Ohranjanje visokodebelnih travniških sadovnjakov in s tem tudi prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst ter krajine.

Zahteve za izvajanje:
- Zatravljenost sadovnjakov z negovano ledino.
- Kosna ali pašna raba zatravljenih površin (tudi pod krošnjami dreves).
- Nega dreves in obnova nasadov.
- Če se drevo posuši ali odmre, pri dopolnjevanju praznih mest ni dovoljeno uporabljati šibko rastočih podlag. Seznam ustreznih podlag je dostopen na spletnih straneh ministrstva in agencije.
- Pri dopolnjevanju praznih mest se sadijo vsaj tri leta stara sadna drevesa, ki že imajo izoblikovano krošnjo.
- Oživitvena rez mora biti opravljena v prvem ali drugem letu trajanja obveznosti (oživitvena rez ni potrebna, če so drevesa redno vzdrževana in negovana).
- Odstranjevanje bele omele, bršljana in drugih ovijalk.
- Prepovedano je zapiranje dupel na sadnem drevju.
- Uporabljajo se lahko samo fitofarmacevtska sredstva in drugi pripravki za varstvo rastlin, ki so dovoljeni v ekološki pridelavi, v skladu s prilogo II Uredbe 889/2008/ES.
- Gostota dreves je od najmanj 50 do največ 200 dreves na ha.
- Izvaja se lahko na delu površin visokodebelnih travniških sadovnjakov.
- Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- ohranjanje tradicionalne kulturne krajine in biotske raznovrstnosti (habitatov za mnoge vrste rastlin ter ptic in drugih živali);
- zagotavljanje ugodnega stanja kvalifikacijskih vrst ptic območij Natura 2000, ki gnezdijo in se prehranjujejo v travniških sadovnjakih.

A.8 Strmi travniki

Namen:
- Ohranjanje mozaičnosti kmetijske krajine, preprečevanje opuščanja rabe in ohranjanje travniških habitatov na strmih legah.

Zahteve za izvajanje:
- Nagib travnika mora biti najmanj 50 %.
- Obvezna sta najmanj enkratna košnja (ročna ali s specialno mehanizacijo) in spravilo (ročno ali s specialno mehanizacijo) letno.
- Paša ni dovoljena.
- Uporaba mineralnih gnojil in fitofarmacevtskih sredstev ni dovoljena.
- Izvaja se lahko na delu površin trajnega travinja.
- Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- ohranjanje vrstne pestrosti in biotske raznovrstnosti;
- ohranjanje habitatov za mnoge rastlinske in živalske vrste;
- ohranjanje mozaičnosti kmetijske krajine;
- preprečevanje opuščanja kmetijske rabe in zaraščanja.

A.9 Grbinasti travniki

Namen:

– Ohranjanje grbinastih travnikov, tipične krajine, naravnih posebnosti in habitatov za mnoge rastlinske in živalske vrste.

Zahteve za izvajanje:
– Obvezna sta najmanj enkratna raba letno in spravilo v primeru košnje.
– Dovoljena je vodena in nadzorovana paša.
– Po pašni sezoni je treba odstraniti pašne ostanke.
– Uporaba mineralnih gnojil in fitofarmacevtskih sredstev ni dovoljena.
– Izvaja se na delu površin trajnega travinja.
– Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
– Izvaja se na območjih grbinastih travnikov.
– Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
– ohranjanje redkega fenomena naravne in kulturne dediščine;
– ohranjanje vrstne pestrosti in biotske raznovrstnosti;
– ohranjanje habitatov za mnoge rastlinske in živalske vrste;
– preprečevanje gaženja travne ruše;
– preprečevanje izravnavanja grbinastih travnikov in ohranjanje krajinskih značilnosti;
– preprečevanje opuščanja kmetijske rabe in zaraščanja.

A.10 Ohranjanje mejic

Namen:
– Ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti.

Zahteve za izvajanje:
– Plačilo se lahko uveljavlja za dolžino mejice najmanj dva metra.
– Dolžine mejice ni dovoljeno zmanjševati.
– Mejico je treba obrezovati in redčiti vsako drugo leto.
– Obrezovanje mejice je treba izvesti tako, da se mejica ne poškoduje in se ne prekine njene zveznosti.
– Izvaja se lahko na delu dolžine mejice.
– Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
– Izvaja se na območjih Natura 2000.
– Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
– omejevanje širjenja za kmetijstvo škodljivih organizmov;
– življenjski prostor za kmetijstvo pomembnih žuželk;
– življenjski prostor za koristne organizme za obvladovanje škodljivih organizmov;
– bogastvo biotske raznovrstnosti v kmetijski krajini;
– pribežališče za živali ob obdelavi kmetijskih površin in pri košnji travniških površin;
– zmanjševanje negativnih vplivov vetra, suše, neurij, toče;
– preprečevanje erozije;
– zagotavljanje lokalno ugodnejše mikroklime.

A.11 Obvladovanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst

Namen:
– Preprečevanje širjenja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst.

Zahteve za izvajanje:
– V podintervencijo se lahko vključi GERK, na katerem je več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami, kot so kanadska zlata rozga (*Solidago canadensis*), orjaška zlata rozga (*Solidago gigantea*), enoletna suholetnica (*Erigeron annuus*), pelinolistna ambrozija (*Ambrosia artemisiifolia*), navadna

barvilnica (*Phytolacca americana*), sirska svilnica (*Asclepias syriaca*), žlezava nedotika (*Impatiens glandulifera*) in deljenolistna rudbekija (*Rudbeckia laciniata*).
- Košnjo je treba izvajati najmanj štirikrat letno, obvezno pred cvetenjem invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst.
- Paša ni dovoljena.
- Mulčenje ni dovoljeno.
- Površin z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami ni dovoljeno gnojiti z organskimi in mineralnimi gnojili.
- Invazivne tujerodne rastlinske vrste se po izvedeni košnji odstrani iz travnika in se jih lahko kompostira.
- V četrtem in petem letu izvajanja podintervencije je treba površino zatraviti s senenim drobirjem iz istega travnika, ki ne vključuje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst.
- Izvaja se na trajnem travinju.
- Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Izvaja se na območjih posebnih traviščnih habitatov, traviščnih habitatov metuljev, steljnikov, mokrotnih traviščnih habitatov, habitatov ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov in suhih travišč.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- obvladovanje širjenja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst.

A.12 Sobivanje z velikimi zvermi

Namen:
- Sobivanje pašnih živali z velikimi zvermi in ohranjanje ugodnega stanja populacij velikih zveri (rjavega medveda, volka in risa), kakor tudi kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in vrst na območjih Natura 2000.

Zahteve za izvajanje:
- Izvaja se lahko na delu površin trajnega travinja.
- Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Izvaja se na območju pojavljanja medveda, volka in risa.
- Povprečna letna obtežba z živino mora biti od 0,2 do 1,8 GVŽ travojedih živali na hektar kmetijskih površin.
- Varovanje črede z elektoograjami in elektromrežami:
  - Ograja mora biti zgrajena iz visokih elektromrež in pod električno napetostjo ves dan, podnevi in ponoči, tudi ko živali niso v ograji.
  - Uporabljajo se lahko staje oziroma stalne ograde iz betonskega železa, ki onemogočajo fizični dostop velikih zveri do živali.
  - Živali je treba zjutraj spustiti iz nočne ograje, zvečer pa jih ponovno zbrati na pašniku in zapreti v ograjo.
  - Površine morajo biti pasene.
  - Ograja iz varovalnih elektromrež se lahko uporablja tudi kot dnevna ograja.
  - Ograjo iz varovalnih elektromrež je treba premestiti vsakokrat, ko sta travna ruša in zemljišče pogažena.
- Varovanje črede s pastirjem:
  - Varovanje črede pred napadi velikih zveri se izvaja ob prisotnosti pastirja.
  - Površine morajo biti pasene.
  - Živali se čez noč ali ob odsotnosti pastirja zapre na varno v hlev, ki preprečuje dostop zverem, ograjo iz elektromreže ali v stalno ograjo iz betonskega železa.
- Varovanje črede s pastirskimi psi:
  - Varovanje črede pred napadi velikih zveri se izvaja z najmanj tremi pastirskimi psi.
  - Kadar pastir ni prisoten ob čredi, ki jo varujejo pastirski psi, mora biti čreda s pastirskimi psi zavarovana z ograjo, ki onemogoča pobeg črede in psov s pašnika. Ob ograji, v kateri se nahajajo pastirski psi, mora na vhodu in na predelih, kjer bi lahko mimoidoči prišli v neposredno bližino pašnika, stati opozorilna tabla, ki mimoidoče opozarja na prisotnost pastirskih psov.
  - Pastirski psi ne potrebujejo prisotnosti pastirja, omogočeno jim mora biti prosto gibanje brez priveza.

Učinki:
- sobivanje velikih zveri in domačih živali;
- ohranjanje ugodnega stanja velikih zveri;
- ohranjanje travniških habitatnih tipov in vrst;

- ohranjanje biotske raznovrstnosti;
- preprečevanje izgub pašnih živali zaradi napadov velikih zveri.

A.13 Planinska paša

Namen:
- Ohranjanje planinskih pašnikov – značilne krajine in visokogorskih travišč.

Zahteve za izvajanje:
- Paša na planinah se izvaja po čredinkah, ki so lahko ograjene, ali pa se za te namene uporabijo naravne omejitve na planini. Minimalno število čredink je dve čredinki.
- Živali se morajo na planini pasti najmanj 80 dni letno na minimalno petih hektarjih površin.
- Izvajati se mora na vseh površinah trajnega travinja na planini.
- Izdelati je treba načrt ureditve pašnika in paše ter skice čredink.
- Voditi je treba dnevnik paše.
- V primeru pojava razraščanja alpske kislice je treba izvajati ukrepe za njeno omejevanje.
- Izvaja se na vseh površinah trajnega travinja na planini.
- Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Izvaja se na območjih planinskih pašnikov.
- V obdobju paše na planini mora biti obtežba z živino od 0,5 do 1,8 GVŽ travojedih živali na hektar površin trajnega travinja na planini.
- V primeru planinske paše s pastirjem, je prisotnost pastirja na planini obvezna, s pastirjem pa mora biti sklenjena pogodba, pri čemer en pastir skrbi za največ 50 GVŽ.

Učinki:
- ohranjanje značilne krajine in visokogorskih travišč;
- preprečevanje prepašenosti in zgaženosti travne ruše;
- preprečevanje intenzifikacije.

A.14 Lokalne pasme

Namen:
- Ohranjanje lokalnih pasem domačih živali, ki jim grozi prenehanje reje, njihove genske raznovrstnosti in preprečevanje izgube biološkega materiala, prilagojenega določenemu okolju.

Zahteve za izvajanje:
- Do podpore so upravičene lokalne (avtohtone in tradicionalne) pasme domačih živali, ki jim grozi prenehanje reje:
  - avtohtone pasme – govedo: cikasto govedo, istrsko govedo, osli: istrski osel, konji: bosanski planinski konj, lipicanski konj, posavski konj, slovenski hladnokrvni konj, prašiči: krškopoljski prašič, ovce: belokranjska pramenka, bovška ovca, istrska pramenka, jezersko-solčavska ovca, oplemenjena jezersko-solčavska ovca, koze: drežniška koza, kokoši: štajerska kokoš;
  - tradicionalne pasme – konji: ljutomerski kasač, prašiči: slovenska landras, mesnati landras, slovenski veliki beli prašič, koze: slovenska sanska koza, slovenska srnasta koza, kokoši: slovenska grahasta kokoš, slovenska srebrna kokoš, slovenska rjava kokoš, slovenska pozno operjena kokoš, čebele: kranjska čebela.
- Živali morajo biti vpisane v ustrezne registre in evidence.
- V izvajanje podintervencije je treba vključiti pri pasmah:
  - belokranjska pramenka, istrska pramenka in drežniška koza najmanj 3 živali;
  - kokoši najmanj 30 živali;
  - ostalih vrst živali najmanj en GVŽ.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.

Učinki:
- ohranjanje genskih virov lokalnih pasem;

- izboljšanje stanja biotske in genske raznovrstnosti s preprečevanjem izgube biološkega materiala, prilagojenega določenemu okolju;
- učinkovitejši izkoristek naravnih danosti in potencialov zaradi prilagojenosti lokalnih pasem na podnebne in druge pogoje reje;
- kmetovanje z manjšimi vnosi (»low-input« kmetovanje), za katerega so lokalne pasme primernejše;
- večja vzdržljivost lokalnih pasem ob naravnih nesrečah (npr., suša).

A.15 Lokalne sorte

Namen:
- Varovanje in ohranjanje izvirnih lastnosti in genske variabilnosti lokalnih sort kmetijskih rastlin.

Zahteve za izvajanje:
- Do podpore so upravičene lokalne (avtohtone in tradicionalne) sorte žit, koruze, krompirja, oljnic in predivnic, krmnih rastlin, zelenjadnic, hmelja, sadnih rastlin in vinske trte, ki jim grozi genska erozija (seznam sort je v prilogi).
- Izvaja se lahko na delu površin.
- Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- ohranjanje rastlinskih genskih virov;
- izboljšanje stanja biotske in genske raznovrstnosti;
- spodbujanje trajnostnega kmetovanja;
- prilagajanje podnebnim spremembam.

A.16 Vodni viri

Namen:
- Ohranjanje in izboljšanje kakovosti vodnih virov ter ohranjanje in izboljšanje lastnosti in rodovitnosti tal.

Zahteve za izvajanje:
- V podintervencijo morajo biti vključene vse njivske površine kmetijskega gospodarstva, ki ležijo na območju iz Načrta upravljanja voda (prispevna območja vodnih teles površinskih voda in vodnih teles podzemne vode).
- Uporabljajo se lahko samo fitofarmacevtska sredstva, ki so dovoljena na najožjih vodovarstvenih območjih iz predpisov, ki urejajo vodovarstvena območja za vodna telesa vodonosnikov (nacionalne uredbe). Seznam aktivnih snovi, ki jih je na najožjih vodovarstvenih območjih prepovedano uporabljati, je dostopen na spletnih straneh ministrstva in agencije.
- V kolobar za petletno obdobje morajo biti vključene najmanj tri kmetijske rastline, naknadni posevki se ne upoštevajo kot ena od treh različnih kmetijskih rastlin, ki morajo biti vključene v kolobar.
- Kolobar mora biti zasnovan že ob vstopu v podintervencijo.
- Morebitna zamenjava kmetijskih rastlin v kolobarju ne sme poslabšati kolobarja in negativno vplivati na okolje oziroma zmanjšati učinkovitosti izvajanja podintervencije.
- Obvezen je celoletni zeleni pokrov. Za celoletni zeleni pokrov so primerni posevki prezimnih kmetijskih rastlin.
- Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Izvaja se na območjih vodnih teles:
  - površinskih voda, kjer je glede na podatke državnega monitoringa stanja voda za obdobje 2014–2019 ugotovljeno zmerno ali slabo ekološko stanje površinskih voda glede na obremenitve s hranili;
  - površinskih voda, kjer je glede na podatke državnega monitoringa stanja voda za obdobje 2014–2019 ugotovljeno slabo ekološko stanje zaradi preseganja okoljskih standardov kakovosti za fitofarmacevtska sredstva;
  - podzemnih voda, kjer je glede na podatke državnega monitoringa stanja voda za obdobje 2014–2019 ugotovljeno slabo kemijsko stanje zaradi preseganja okoljskega standarda kakovosti za nitrat.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- izboljšanje stanja tal in voda;
- preprečevanje izpiranja hranil v podtalje;
- izboljšanje rodovitnosti in strukture tal;
- povečevanje mikrobiološke aktivnosti tal.

A.17 Ohranjanje kolobarja

Namen:
- Izboljšanje stanja tal in voda, izboljšanje rodovitnosti in strukture tal in povečevanje mikrobiološke aktivnosti tal.

Zahteve za izvajanje:
- Izvaja se v treh stopnjah zahtevnosti:

a) stopnja I:
   - V kolobar za petletno obdobje morajo biti vključene najmanj tri različne kmetijske rastline kot glavni posevek, žita so lahko v kolobarju največ trikrat v petih letih, prav tako tudi koruza, ki pa v kolobarju nikoli ne sme biti zaporedoma.
   - Vsaj enkrat v petih letih se v kolobar vključi setev rastlin za zeleno gnojenje. Kmetijske rastline se sejejo po spravilu glavnega posevka. Pred setvijo naslednje kmetijske rastline, najpozneje pa do 15. novembra tekočega leta, se posevek zadela v tla.

b) stopnja II:
   - V kolobar za petletno obdobje morajo biti vključene najmanj tri različne kmetijske rastline kot glavni posevek, žita so lahko v kolobarju največ trikrat v petih letih, prav tako tudi koruza, ki pa v kolobarju nikoli ne sme biti zaporedoma.
   - V kolobarju mora biti vsaj enkrat v petih letih prisotna metuljnica ali okopavina, ki izboljšuje tla.
   - Vsaj enkrat v petih letih se v kolobar vključi setev rastlin za zeleno gnojenje. Kmetijske rastline se sejejo po spravilu glavnega posevka. Pred setvijo naslednje kmetijske rastline, najpozneje pa do 15. novembra tekočega leta, se posevek zadela v tla.

c) stopnja III:
   - V kolobar za petletno obdobje morajo biti vključene najmanj tri različne kmetijske rastline kot glavni posevek, žita so lahko v kolobarju največ trikrat v petih letih, prav tako tudi koruza, ki pa v kolobarju nikoli ne sme biti zaporedoma.
   - V kolobarju mora biti vsaj enkrat v petih letih prisotna metuljnica ali okopavina, ki izboljšuje tla.
   - Vsaj enkrat v petih letih se v kolobar vključi setev rastlin za zeleno gnojenje. Kmetijske rastline se sejejo po spravilu glavnega posevka. Pred setvijo naslednje kmetijske rastline, najpozneje pa do 15. novembra tekočega leta, se posevek zadela v tla.
   - Uporabljajo se lahko samo fitofarmacevtska sredstva, ki so dovoljena na najožjih vodovarstvenih območjih iz predpisov, ki urejajo vodovarstvena območja za vodna telesa vodonosnikov (nacionalne uredbe). Seznam aktivnih snovi, ki jih je na najožjih vodovarstvenih območjih prepovedano uporabljati, je dostopen na spletnih straneh ministrstva in agencije.

- Kolobar za petletno obdobje mora biti zasnovan ob vstopu v podintervencijo.
- Izvaja se na vseh njivskih površinah, katerih velikost je večja ali enaka 0,1 ha.
- Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- izboljšanja rodovitnosti in strukture tal;
- povečevanja mikrobiološke aktivnosti tal;
- fitosanitarni učinki, kot so manjša zapleveljenost, manjša prisotnost škodljivcev in povzročiteljev bolezni ter posledično zmanjšana potreba po uporabi fitofarmacevtskih sredstev;
- preprečevanja izpiranja hranil v podtalje;
- varovanje voda.

A.18 Integrirana pridelava poljščin

Namen:
- Uravnoteženo izvajanje agrotehničnih ukrepov, ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi poljščin.

Zahteve za izvajanje:
- V kolobar za petletno obdobje morajo biti vključene:
  - vsaj tri različne vrste enoletnih poljščin (oziroma krmnih rastlin in semenskih posevkov, ali dve zelenjadnici v vsakem letu na isti površini) ali
  - dve enoletni poljščini in en večletni posevek ali
  - ena poljščina in štiri leta lucerne.
- Zaporedno vrstenje glavnih posevkov posameznih poljščin in sorodnih rastlinskih vrst (isti rodovi) ni dovoljeno.
- Koruza se lahko seje na isto površino dvakrat v treh letih, vendar nikoli dvakrat zapored.
- Prava žita se v zaporedju rž – oves – ječmen – pšenica ali sama s seboj lahko sejejo vsako drugo leto.
- Pesa in križnice v kolobarju si med seboj ali same s seboj ne smejo slediti. Na isto površino se lahko sejejo vsako tretje leto.
- Uporaba rastnih regulatorjev ni dovoljena.
- Za zatiranje plevelov je treba izvesti vsaj en ukrep brez kemične aplikacije letno (uporaba česal, okopavanje, termično zatiranje – plamen, vodna para ipd.).
- Razvoj odpornosti škodljivih organizmov je treba upočasniti z menjavanjem pripravkov, ki vsebujejo aktivne snovi z različnimi načini delovanja.
- Upravičenec:
  - se mora vsako leto pri pooblaščeni organizaciji za kontrolo in certificiranje integrirane pridelave poljščin prijaviti oziroma obnoviti prijavo v kontrolo najpozneje do 31. decembra v tekočem letu za naslednje leto;
  - mora v integrirano pridelavo poljščin vključiti vse površine, na katerih prideluje poljščine v tekočem letu in so v njegovi lasti ali zakupu, razen površin, ki so v preusmerjanju v ekološke ali so ekološke v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo oziroma so vključene v integrirano pridelavo zelenjave ali integrirano pridelavo sadja (jagode);
  - mora pridobiti certifikat o integrirani pridelavi.
- Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- manj ostankov kemičnih sredstev v tleh;
- izboljšana kakovost podzemne vode;
- ohranjanje in izboljšanje strukture in rodovitnosti tal ter (mikro)biološke aktivnosti tal;
- zmanjšana nevarnost za erozijo;
- ohranjanje biotske raznovrstnosti agroekosistema njiv ter okoliških površin;
- izboljšana kakovost prehrane (manj ostankov kemičnih sredstev v živilih).

A.19 Integrirana pridelava zelenjave

Namen:
- Uravnoteženo izvajanje agrotehničnih ukrepov, ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi zelenjave.

Zahteve za izvajanje:
- Pri izvajanju podintervencije je treba upoštevati:

a) na prostem:
  - obvezna vzpostavitev ustreznega kolobarja – široko zastavljen in raznolik kolobar z menjavo družin rastlin,
  - obvezna analiza tal na štiri leta za naslednje parametre: P, K, organska snov in pH,
  - redno izvajanje talnih ali rastlinskih nitratnih testov pred gnojenjem z dušikom,

- za obvladovanje plevelov se vsaj enkrat letno uporabijo zastirke, izvede slepa setev, ožiganje plevelov, mehanska obdelava ipd.;

b) v zavarovanih prostorih:
   - obvezna vzpostavitev ustreznega kolobarja – široko zastavljen in raznolik kolobar z menjavo družin rastlin,
   - prepoved uporabe herbicidov,
   - prepoved kemičnega razkuževanja tal, razen v primerih, ko je to ukrep za izkoreninjenje karantenskih škodljivih organizmov,
   - analiza tal na dve leti za P, K in pH ter na štiri leta za organsko snov,
   - redno izvajanje talnih ali rastlinskih nitratnih testov pred gnojenjem z dušikom.

– Upravičenec:
   - se mora vsako leto pri pooblaščeni organizaciji za kontrolo in certificiranje integrirane pridelave zelenjave prijaviti oziroma obnoviti prijavo v kontrolo najpozneje do 31. decembra v tekočem letu za naslednje leto;
   - mora v integrirano pridelavo zelenjave vključiti vse površine, na katerih prideluje zelenjavo v tekočem letu in so v njegovi lasti ali zakupu, razen površin, ki so v preusmerjanju v ekološke ali so ekološke v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo oziroma so vključene v integrirano pridelavo poljščin ali integrirano pridelavo sadja (jagode);
   - mora pridobiti certifikat o integrirani pridelavi.
– Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
– Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
– Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
– manj ostankov kemičnih sredstev v tleh;
– izboljšana kakovost podzemne vode;
– ohranjanje in izboljšanje strukture in rodovitnosti tal ter (mikro)biološke aktivnosti tal;
– varovanje okolja z zmanjševanjem potencialnih proizvodnih virov onesnaževanja;
– ohranjanje biotske raznovrstnosti agroekosistema njiv in okoliških površin;
– izboljšana kakovost pridelane zelenjave in zagotavljanje potencialnega zdravja potrošnikov.

A.20 Integrirana pridelava hmelja

Namen:
– Uravnoteženo izvajanje agrotehničnih ukrepov, ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi hmelja.

Zahteve za izvajanje:
– Z dušikovimi gnojili je treba gnojiti na podlagi hitrih talnih testov na vsebnost mineraliziranega dušika v tleh.
– Fitofarmacevtska sredstva na osnovi bakra se lahko uporabi največ dvakrat letno, nadomestno se uporabi pripravke na osnovi mikroorganizmov.
– Fitofarmacevtska sredstva na osnovi žvepla se lahko uporabi največ štirikrat letno.
– Zagotavljati je treba pokritost tal v medvrstnem prostoru (po spravilu pridelka do najmanj 25. oktobra tekočega leta).
– Izvajati je treba vsaj 2-letno premeno pred ponovnim sajenjem hmelja.
– Upravičenec:
   - se mora vsako leto pri pooblaščeni organizaciji za kontrolo in certificiranje integrirane pridelave hmelja prijaviti oziroma obnoviti prijavo v kontrolo najpozneje do 31. decembra v tekočem letu za naslednje leto;
   - mora v integrirano pridelavo hmelja vključiti vse površine, na katerih prideluje hmelj v tekočem letu in površine v premeni in so v njegovi lasti ali zakupu, razen površin, ki so v preusmerjanju v ekološke ali so ekološke v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo;
   - mora pridobiti certifikat o integrirani pridelavi.
– Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
– Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
– Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:

- manj ostankov kemičnih sredstev v tleh;
- izboljšana kakovost podzemne vode;
- ohranjanje in izboljšanje strukture in rodovitnosti tal ter (mikro)biološke aktivnosti tal;
- zmanjšana nevarnost za erozijo;
- ohranjanje biotske raznovrstnosti agroekosistema hmeljišč ter okoliških površin.

A.21 Integrirana pridelava sadja in oljk

Namen:
- Uravnoteženo izvajanje agrotehničnih ukrepov, ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi sadja in oljk.

Zahteve za izvajanje:
- Spremljanje škodljivih organizmov.
- Za obvladovanje bolezni in škodljivcev se nadomesti sredstva, ki vsebujejo kot a.s. kandidatko za zamenjavo (v skladu s 24. členom Uredbe 1107/2009) s sredstvi, ki so dovoljena za uporabo v ekološki pridelavi. Med ta sredstva se ne štejejo pripravki na podlagi bakra. Ta sredstva se uporabi samostojno ali v kombinaciji z drugimi sredstvi.
- Potrebe po dušiku se določijo glede na vizualno oceno (dolžina enoletnih poganjkov, barva listja in oveska) ali glede na foliarne analize ali analize po Nmin metodi.
- Mejne vrednosti letnega vnosa dušika ne smejo presegati 105 kg/ha za sadna drevesa in oljke ter 55 kg/ha za jagodičevje.
- Širina herbicidnega pasu pod drevesi ne sme presegati v nasadu v povprečju ene četrtine medvrstne razdalje, izjemoma lahko pri orehu in leski, za čas obiranja, širina herbicidnega pasu doseže dve tretjini površine nasada.
- V medvrstnem prostoru je treba vzdrževati sistem negovane ledine, pri čemer se zaradi zaprtega krogotoka snovi pokošeno travo pušča v nasadu.
- Število dreves mora znašati najmanj 150 dreves/ha pri oljčnikih, najmanj 100 dreves/ha pri orehu in kostanju ter najmanj 200 dreves/ha pri nasadih z ostalimi sadnimi vrstami in nasadih z mešanimi sadnimi vrstami.
- Upravičenec:
  - se mora vsako leto pri pooblaščeni organizaciji za kontrolo in certificiranje integrirane pridelave sadja in oljk prijaviti oziroma obnoviti prijavo v kontrolo najpozneje do 31. decembra v tekočem letu za naslednje leto;
  - mora v integrirano pridelavo sadja in oljk vključiti vse sadovnjake in oljčnike, ki jih obdeluje, razen intenzivnih sadovnjakov in oljčnikov, ki so v preusmerjanju v ekološke ali so ekološki v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo;
  - mora pridobiti certifikat o integrirani pridelavi.
- Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- manj ostankov kemičnih sredstev v tleh in sadju ter oljkah;
- izboljšana kakovost podzemne vode;
- ohranjanje in izboljšanje strukture in rodovitnosti tal ter (mikro)biološke aktivnosti tal;
- zmanjšana nevarnost za erozijo;
- ohranjanje biotske raznovrstnosti agroekosistema intenzivnih sadovnjakov in oljčnikov ter okoliških površin;
- izboljšana kakovost pridelanega sadja in oljk ter zagotavljanje potencialnega zdravja potrošnikov.

A.22 Integrirana pridelava grozdja

Namen:
- Uravnoteženo izvajanje agrotehničnih ukrepov, ob skladnem upoštevanju gospodarskih, ekoloških in toksikoloških dejavnikov pri pridelavi vinskega in namiznega grozdja.

Zahteve za izvajanje:
- Gnojenje se izvaja samo na osnovi analize tal in gnojilnega načrta.

- Obvezna je ozelenitev tal v rodnih vinogradih (od 4. leta po sajenju).
- V času mirovanja je obvezna pokritost medvrstnega prostora.
- Groba (globoka) obdelava medvrstnega prostora v rodnih vinogradih v zimskem času ni dovoljena.
- Uporaba herbicidov je dovoljena največ dvakrat v rastni dobi v omejenem deležu v pasu pod trtami.
- Optimalno razmerje med rodnostjo in rastjo se vzdržuje z zelenimi ukrepi.
- Spremljanje škodljivih organizmov in izključno integrirano varstvo.
- Upravičenec:
  - se mora vsako leto pri pooblaščeni organizaciji za kontrolo in certificiranje integrirane pridelave grozdja prijaviti oziroma obnoviti prijavo v kontrolo najpozneje do 31. decembra v tekočem letu za naslednje leto;
  - mora v podintervencijo vključiti vse vinograde, ki jih obdeluje,, razen vinogradov, ki so v preusmerjanju v ekološke ali so ekološki v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo;
  - mora pridobiti certifikat o integrirani pridelavi.
- Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- manj ostankov kemičnih sredstev v tleh in grozdju ter vinu;
- izboljšana kakovost podzemne vode;
- ohranjanje in izboljšanje strukture in rodovitnosti tal ter (mikro)biološke aktivnosti tal;
- zmanjšana nevarnost za erozijo;
- ohranjanje biotske raznovrstnosti agroekosistema vinograda in okoliških površin.

A.23 Uporaba biotehniških metod za obvladovanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih

Namen:
- Uporaba alternativnih, okoljsko sprejemljivejših metod obvladovanja škodljivih organizmov v intenzivnih sadovnjakih, oljčnikih in vinogradih.

Zahteve za izvajanje:
- Pred začetkom ali na samem začetku pojava škodljivcev se uporabljajo feromonski dispenzorji ali zastrupljene vabe (metoda »privabi in ulovi« oziroma »privabi in ubij«) ali metoda masovnega ulova na podlagi napovedi Javne službe zdravstvenega varstva rastlin.
- Dispenzorji se uporabljajo kot dopolnilna metoda proti vsem rodovom nekaterih škodljivcev, predvsem jabolčnega in breskovega zavijača, pri jablanah, hruškah in breskvah/nektarinah in slivah/češpljah ter proti vsem rodovom nekaterih škodljivcev vinske trte, predvsem proti pasastemu (*Eupoecilia ambiguella*) in križastemu (*Lobesia botrana*) grozdnemu sukaču. Metoda z zastrupljenimi vabami »privabi in ubij« pa se uporablja proti plodovim muham na oljkah, kakiju, kiviju, breskvah, nektarinah, marelicah, orehih in figah. Metoda masovnega ulova se uporablja za masovni ulov plodove vinske mušice v pridelavi jagodičja, koščičarjev, fig in grozdja.
- V podintervencijo je treba vključiti vse sadovnjake, oljčnike in vinograde, razen tistih, ki so v preusmerjanju v ekološke ali so ekološki v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo.
- Izvaja se v intenzivnih sadovnjakih, oljčnikih in vinogradih.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- zmanjšana raba insekticidov;
- manj ostankov kemičnih sredstev v tleh in pridelku;
- izboljšana kakovost podzemne vode;
- ohranjanje in izboljšanje rodovitnosti tal ter (mikro)biološke aktivnosti tal;
- ohranjanje biotske raznovrstnosti agroekosistema vinograda in okoliških površin.

A.24 Opustitev uporabe herbicidov v vinogradih

Namen:
- Prepoved uporabe herbicidov v vinogradih.

Zahteve za izvajanje:
- V podintervencijo je treba vključiti vse vinograde, razen vinogradov, ki so v preusmerjanju v ekološke ali so ekološki v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo.
- V rodnih nasadih se ne sme uporabljati herbicidov. Nego tal oziroma plevelov pod gojenimi rastlinami se izvaja mehansko (plitva obdelava, krtačenje, košnja ali mulčenje) ali z ukrepi, dovoljenimi v ekološki pridelavi.
- Izvaja se v vinogradih z nagibom do vključno 25 % oziroma z nagibom nad 25 %.
- Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- zmanjšanje skupne porabe fitofarmacevtskih sredstev;
- zatiranje plevelov brez herbicidov;
- manj ostankov kemičnih sredstev v tleh in pridelku;
- spodbujanje koristnih organizmov v tleh;
- ohranjanje biotske raznovrstnosti agroekosistema vinograda in okoliških površin;
- zadrževanje vlage v tleh.

A.25 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih

Namen:
- Pridelava grozdja brez uporabe insekticidov, razen za obvladovanje karantenskih škodljivih organizmov, zmanjševanje negativnih učinkov insekticidov na okolje in povečevanje populacije koristne favne.

Zahteve za izvajanje:
- V rodnih vinogradih se v rastni dobi vinske trte zoper škodljivce vinske trte ne sme uporabljati insekticidov, razen za obvladovanje karantenskih škodljivih organizmov. Seznam insekticidov, ki so dovoljeni za obvladovanje karantenskih škodljivih organizmov, pripravi Javna služba zdravstvenega varstva rastlin in ga objavi na svoji spletni strani.
- V primeru večjega pojava škodljivcev se lahko uporabijo insekticidi, katerih seznam pripravi Javna služba zdravstvenega varstva rastlin in ga objavi na svoji spletni strani.
- V podintervencijo je treba vključiti vse vinograde, razen vinogradov, ki so v preusmerjanju v ekološke, ali so ekološki v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo.
- Izvaja se v vinogradih za nagibom do vključno 25 % oziroma z nagibom nad 25 **%.**
- Lokacija izvajanja zahteve se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba z živino ni relevantna.

Učinki:
- zmanjšana raba insekticidov;
- izboljšanje stanja tal in voda;
- izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti;
- povečanje populacije naravnih sovražnikov in koristnih organizmov v vinogradu.

A.26 Precizno gnojenje in škropljenje

Namen:
- Optimizacija nanosa gnojil in fitofarmacevtskih sredstev ter zmanjšanje njihove uporabe.

Zahteve za izvajanje:
- Uporaba mehanizacije za precizno gnojenje in škropljenje.
- Izvaja se lahko na delu na njivskih površin, hmeljišč, trajnih nasadov in trajnega travinja.

- Lokacija izvajanja se v času trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Obtežba za živino ni relevantna.

Učinki:
- zmanjšanje uporabe gnojil in fitofarmacevtskih sredstev;
- zmanjšanje obremenjevanja tal in voda z gnojili in fitofarmacevtskimi sredstvi.

A.27 Senena prireja

Namen:
- Ohranjanje vrstne pestrosti trajnega travinja in mozaičnost krajine, pestrejši kolobar na njivskih površinah (vključevanje drugih krmnih rastlin v kolobar in ne večinoma le koruze) in s tem zmanjšanje obremenjevanje voda z nitrati ter manjše sproščanje ostankov fitofarmacevtskih sredstev v okolje.

Zahteve za izvajanje za:
a) seneno mleko in meso:
- Trava se pospravi v obliki mrve, prilasta oziroma se izvaja paša.
- Povijanje trave s folijo (baliranje v silažne bale) ni dovoljeno, kar velja tako za krmo, namenjeno prehranjevanju živali na kmetijskem gospodarstvu, kot tudi krmo, namenjeno prodaji.
- Na kmetijskem gospodarstvu ne sme biti nobene silaže oziroma kakršne koli fermentirane krme.
- Močenje krme pri krmljenju ni dovoljeno (tekoči dodatki za spodbujanje zauživanja).
- V podintervencijo je treba vključiti travnike, njive s kmetijskimi rastlinami za pridelavo voluminozne krme, ki se jih lahko pospravi kot mrvo, in travniške sadovnjake.
- Uporaba sirotke za dokrmljevanje živali ni dovoljena.
- Najpozneje v drugem letu trajanja obveznosti je treba pridobiti certifikat.
- V petletnem obdobju je kmetijsko gospodarstvo lahko v podintervencijo samo eno leto vključeno brez certifikata.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Povprečna letna obtežba z živino mora biti od 0,3 do 1,8 GVŽ travojedih živali na ha, na kmetijskem gospodarstvu pa morata biti najmanj 2 GVŽ travojedih živali.

b) seneno mleko:
- Delež suhe snovi iz voluminozne krme mora na letni ravni presegati 75 %.
- Preračun deleža suhe snovi iz voluminozne krme se preračuna na letni ravni za kmetijsko gospodarstvo.
- Preusmeritveno obdobje za trženje senenega mleka je 14 dni po nakupu krav molznic iz necertificirane reje.

c) seneno meso:
- Za prirejo senenega mesa je obvezna paša vseh živali v čredi, ki mora na letni ravni v času vegetacijske dobe trajati minimalno 120 dni. Če paša ni mogoča za vse živali, se zahteva po obvezni paši lahko opusti za molzne in pitovne živali, kjer razmere dokazljivo ne dopuščajo paše zaradi neprimerne lege kmetijskega gospodarstva ali morebitne višje sile (npr. vremenske neprilike ipd.). V primeru, da paša ni mogoča, mora reja živali potekati brez privezovanja, kmetijsko gospodarstvo pa ne sme imeti več kot 5 GVŽ travojedih živali.
- Delež suhe snovi iz voluminozne krme mora na letni ravni presegati 70 %.
- Preračun deleža suhe snovi iz voluminozne krme se preračuna na letni ravni za kmetijsko gospodarstvo.
- Preusmeritveno obdobje za trženje živih živali ali mesa je dve tretjini življenja živali do starosti živali 9 mesecev ali 6 mesecev pri starejših živalih.

Učinki:
- ohranjanje vrstno bogatih travnikov;
- zagotavljanje možnosti preživetja nevretenčarjev, ki predstavljajo hrano drugim vrstam;
- zmanjšanje uporabe polietilenske folije;
- varovanje voda.

A.28 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved

Namen:

- Zmanjševanje emisij toplogrednih plinov s spodbujanjem izboljšanja kakovosti krme in krmnih obrokov za govedo.

Zahteve za izvajanje:
- Reja krav molznic in govejih pitancev. Pod kategorijo pitancev se štejejo tudi telice za pitanje. Na kmetijskem gospodarstvu mora biti vsaj 10 molznic ali 10 pitancev.
- Analiza krme: Na kmetijskih gospodarstvih s 5 do 10 GVŽ se vsako leto analizira najmanj dva vzorca voluminozne krme, na kmetijskih gospodarstvih z od 10 do 30 GVŽ tri vzorce voluminozne krme, na kmetijskih gospodarstvih z nad 30 GVŽ pa pet vzorcev voluminozne krme. Analiza mora obsegati najmanj določitev sušine, surove vlaknine, surovih beljakovin in pepela. Na podlagi teh sestavin je treba oceniti vsebnosti neto energije za laktacijo in presnovljive energije. Praviloma se analizira vsaj en vzorec travne silaže, en vzorec koruzne silaže in en vzorec mrve. Če katere od navedenih krm na kmetijskem gospodarstvu ne pridelujejo, se lahko kmet odloči za analizo več vzorcev druge krme. Po lastni presoji ali po posvetovanju s kmetijskim svetovalcem se lahko upravičenec odloči tudi za analizo zelene krme ali paše. Pri tem lahko ustrezno zmanjša število analiz konzervirane krme, in sicer tako, da je skupno število analiziranih vzorcev najmanj dva na manjših kmetijskih gospodarstvih (do 10 GVŽ), najmanj tri na kmetijskih gospodarstvih z 10 do 30 GVŽ in najmanj pet na večjih kmetijskih gospodarstvih (nad 30 GVŽ). Analize mineralnih elementov je treba opraviti najmanj enkrat v obdobju trajanja obveznosti, in sicer v prvem ali drugem letu. Analiza mora obsegati najmanj določitev Ca, P in K. Če so vzorci odvzeti ločeno od vzorcev za določitev energijske vrednosti krme, je treba v njih določiti tudi vsebnost sušine. Za kmetijska gospodarstva s 5 do 10 GVŽ je obvezna najmanj analiza dveh vzorcev v času trajanja obveznosti, za kmetijska gospodarstva z od 10 do 30 GVŽ najmanj analiza treh vzorcev, za kmetijska gospodarstva z nad 30 GVŽ pa najmanj analiza petih vzorcev.
- Računsko optimiranje krmnih obrokov: Upravičenci morajo imeti izračune obrokov najmanj za a) živali v laktaciji, če gre za rejo krav molznic in b) najmanj za pitance kategorije 300 do 400 kg telesne mase, če gre za živali v pitanju. Obroki morajo biti preverjeni in po potrebi popravljeni vsaj enkrat letno. Pri računanju obrokov mora biti uporabljena metoda, ki upošteva bilanco dušika v vampu. Izračune obrokov morajo rejci hraniti v pisni obliki.
- Najmanj šestkrat letno je treba določiti vsebnost sečnine v mleku posameznih molznic. Najmanj 70 % vzorcev mora vsebovati med 15 in 30 mg sečnine na 100 ml mleka.
- Spremljanje napredka na kmetijskem gospodarstvu na področju pridelovanja krme in reje: upravičenci do plačil morajo spremljati osnovne rezultate analiz krme in rezultate reje ter jih primerjati s strokovnimi priporočili ali stanjem na ravni države. Pogoj za upravičenost do plačil je spremljanje napredka.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.
- Podintervenciji za molznice in pitance sta oblikovani ločeno, kmetijska gospodarstva s kombinirano rejo se lahko vključijo v obe podintervenciji.

Učinki:
- povečanje prebavljivosti obrokov in s tem zmanjšanje metanogeneze v vampu;
- povečanje mlečnosti in dnevnih prirastov in s tem zmanjšanje deleža energije za vzdrževanje in zmanjšanje izpustov metana na enoto prirejenega mleka in mesa;
- zmanjšanje presnovnih motenj in s tem povečanje dolgoživosti molznic, kar pomeni manjše potrebe po plemenski živini za remont in manjše izpuste pri vzreji plemenske živine (manjše potrebe po telicah);
- izboljšanje plodnosti in s tem povečanje mlečnosti na krmni dan, kar pomeni manjše izpuste na enoto prirejenega mleka;
- zmanjšanje deleža živali, ki dobijo v obrokih premalo beljakovin in s tem izboljšanje delovanja vampa in zmanjšanje izpustov metana;
- zmanjšanje deleža živali, ki dobijo v obrokih preveč beljakovin in s tem zmanjšanje izločanja dušika, posledično pa zmanjšanje izpustov didušikovega oksida in amonijaka ter spiranja nitratov v vode;
- zmanjšanje deleža živali, ki dobijo v obrokih preveč fosforja, zmanjšanje kopičenja fosforja na kmetijskih zemljiščih in odplavljanja fosforja v vode;
- optimalnejše izkoriščanje v Sloveniji pridelane krme in s tem zmanjšanje emisij zaradi prekomorskega transporta krmnih žit in oljnih tropin.

A.29 Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih

Namen:
- Zmanjševanje emisij toplogrednih plinov s spodbujanjem izboljšanja kakovosti krme in krmnih obrokov za prašiče.

Zahteve za izvajanje:
- Reja prašičev pitancev od 25 do 30 kg do konca pitanja.
- Podintervencija se izvaja v rejah, ki v času pitanja do klavne mase 130 kg uporabljajo 3- ali 4-fazno krmljenje, kar pomeni, da uporabljajo 3 ali 4 različne popolne krmne mešanice. Če gre za pitanje na višjo klavno maso, večjo kot 150 kg, se mora uporabljati vsaj 4-fazno krmljenje.
- Analiza krme: V rejah, ki uporabljajo krmila pridelana na lastnem gospodarstvu, se analizira 5 vzorcev doma pridelanih krmil. Dodatno se v rejah, ki same pripravljajo krmne mešanice, analizira 5 vzorcev krmil in/ali dopolnilnih krmnih mešanic, ki se uporabljajo za pripravo popolnih krmnih mešanic in obrokov v reji. Izbor vzorcev določi rejec po lastni presoji ali po posvetovanju s kmetijskim svetovalcem. Analiza vzorcev mora obsegati najmanj določitev sušine, surovih beljakovin, surovih maščob, škroba, sladkorja in pepela. Na podlagi analize je treba oceniti vsebnost presnovljive energije. V teh vzorcih je treba v obdobju trajanja obveznosti opraviti tudi skupno 5 analiz, ki morajo obsegati najmanj določitev Ca, P in K. V rejah, ki popolne krmne mešanice nabavljajo pri proizvajalcih krmnih mešanic, teh analiz krme ni treba opravljati.
- Računsko optimiranje krmnih obrokov: Upravičenci morajo imeti izračune popolnih krmnih mešanic oziroma obrokov najmanj za vsako fazo pitanja. Popolne krmne mešanice oziroma obroki morajo biti preverjeni in po potrebi popravljeni vsaj enkrat letno. Pri računanju popolnih krmnih mešanic oziroma obrokov mora biti uporabljena metoda, ki upošteva pravo ilealno prebavljivost aminokislin in pravo ilealno prebavljivost fosforja. Izračune popolnih krmnih mešanic morajo rejci hraniti v pisni obliki.
- Vsebnost dušika oziroma surovih beljakovin je treba dvakrat letno določiti v vseh krmnih mešanicah oziroma obrokih za vse faze pitanja. Ob tem mora analiza obsegati najmanj določitve sušine, surovih beljakovin, surovih maščob, škroba, sladkorja in pepela. Na podlagi analize je treba oceniti vsebnosti presnovljive energije v popolnih krmnih mešanicah oziroma obrokih. Če se uporablja več kot 4-fazno pitanje, se opravi analize le za 4 faze, obvezno za prvo in zadnjo fazo pitanja.
- Spremljanje napredka na kmetijskem gospodarstvu na področju krme in reje: upravičenci do plačil morajo spremljati osnovne rezultate analiz krme in rezultate reje ter jih primerjati s strokovnimi priporočili ali stanjem na ravni države. Pogoj za upravičenost do plačil je spremljanje napredka.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.

Učinki:
- zmanjšanje izpustov dušika zaradi zmanjšanja izločanje z blatom in sečem zaradi izboljšanja izkoristljivosti beljakovin in bolj preciznega pokrivanja potreb po beljakovinah v različnih fazah rasti oz. pitanja;
- zmanjšanje deleža živali in/ali skrajšanje obdobja rasti, ko živali dobijo v obrokih preveč beljakovin in s tem zmanjšanje izločanja dušika, posledično pa zmanjšanje izpustov didušikovega oksida in amonijaka ter spiranja nitratov v vode;
- zmanjšanje deleža živali in/ali skrajšanje obdobja rasti, ko živali dobijo v obrokih premalo beljakovin, kar povečuje izločanje dušika zaradi podaljšanja trajanja pitanja in zmanjšuje mesnatost živali zaradi pomanjkanja beljakovin v zgodnjem obdobju pitanja;
- izboljšanje proizvodnih lastnosti in s tem zmanjšanje deleža dušika oz. beljakovin in energije za vzdrževanje in na enoto prirejenega mesa;
- zmanjšanje deleža živali, ki dobijo v obrokih preveč fosforja, zmanjšanje kopičenja fosforja na kmetijskih zemljiščih in odplavljanja fosforja v vode;
- optimalnejše izkoriščanje v Sloveniji pridelane krme in s tem zmanjšanje emisij zaradi prekomorskega transporta krmnih žit in oljnih tropin;
- povečanje znanja in ozaveščenosti rejcev o pomenu krme in krmljenja z vidika okolja, proizvodnih rezultatov in ekonomske učinkovitosti kmetijskega gospodarstva.

A.30 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz

Namen:
- Zmanjševanje emisij toplogrednih plinov s spodbujanjem izboljšanja kakovosti krme in krmnih obrokov za drobnico (ovce in koze).

Zahteve za izvajanje:
- Podintervencija se nanaša na rejo ovc in koz mlečne in mesne reje. Vstopni prag je vsaj 2 GVŽ drobnice na kmetijskem gospodarstvu.
- Analiza krme: Na kmetijskih gospodarstvih z več kot 2 GVŽ drobnice se vsako leto analizira najmanj dva vzorca voluminozne krme. Analiza mora obsegati najmanj določitev sušine, surove vlaknine, surovih beljakovin in pepela. Na podlagi teh sestavin je treba oceniti vsebnosti presnovljive energije. Praviloma se analizira vsaj en vzorec travne silaže, en vzorec mrve in en vzorec paše. Če katere od navedenih krm na kmetijskem gospodarstvu ne pridelujejo, se lahko upravičenec odloči za analizo več vzorcev druge krme, po lastni presoji ali po posvetovanju s kmetijskim svetovalcem, se lahko odloči tudi za analizo zelene krme ali paše. Analize mineralnih elementov je treba opraviti najmanj enkrat v obdobju trajanja obveznosti, in sicer v prvem ali drugem letu. Analizirati je treba najmanj vzorce voluminozne krme, praviloma najmanj po en vzorec mrve, travne silaže ali paše. Analiza mora obsegati najmanj določitev Ca, P in K. Če so vzorci odvzeti ločeno od vzorcev za določitev energijske vrednosti krme, je treba v njih določiti tudi vsebnost sušine.
- Računsko optimiranje krmnih obrokov: Upravičenci do plačil morajo imeti izračune obrokov najmanj za a) živali v laktaciji, b) pitanje jagnjet in kozličkov. Obroki morajo biti preverjeni in po potrebi popravljeni vsaj enkrat letno. Pri računanju obrokov za odrasle živali mora biti uporabljena metoda, ki upošteva bilanco dušika v vampu. Izračune obrokov morajo rejci hraniti v pisni obliki.
- Najmanj štirikrat letno je treba določiti vsebnost sečnine v mleku ovc in koz mlečne pasme. Najmanj 70 % vzorcev mora vsebovati pri ovcah 30 do 45 mg sečnine na 100 ml mleka in pri kozah 20 do 40 mg sečnine na 100 ml mleka. Zahteva glede preseganja zgornje vrednosti (45 mg na 100 ml pri ovcah in 40 mg na 100 ml pri kozah) ne velja za obdobje, ko so živali na paši.
- Spremljanje napredka na kmetijskem gospodarstvu na področju pridelovanja krme in reje: upravičenci morajo spremljati osnovne rezultate analiz krme in rezultate reje ter jih primerjati s strokovnimi priporočili ali stanjem na ravni države. Pogoj za upravičenost do plačil je spremljanje napredka.
- Izvaja se na območju celotne Republike Slovenije.

Učinki:
- povečanje prebavljivosti obrokov in s tem zmanjšanje metanogeneze v vampu;
- povečanje mlečnosti in dnevnih prirastov in s tem zmanjšanje deleža energije za vzdrževanje in zmanjšanje izpustov metana na enoto prirejenega mleka in mesa;
- zmanjšanje presnovnih motenj in s tem povečanje dolgoživosti, kar pomeni manjše potrebe po plemenski živini za remont in manjše izpuste pri vzreji plemenske živine;
- zmanjšanje deleža živali, ki dobijo v obrokih premalo beljakovin in s tem izboljšanje delovanja vampa in zmanjšanje izpustov metana;
- zmanjšanje deleža živali, ki dobijo v obrokih preveč beljakovin in s tem zmanjšanje izločanja dušika, posledično pa zmanjšanje izpustov didušikovega oksida in amonijaka ter spiranja nitratov v vode;
- zmanjšanje deleža živali, ki dobijo v obrokih preveč fosforja, zmanjšanje kopičenja fosforja na kmetijskih zemljiščih in odplavljanja fosforja v vode;
- optimalnejše izkoriščanje v Sloveniji pridelane krme in s tem zmanjšanje emisij zaradi prekomorskega transporta krmnih žit in oljnih tropin.

B. Upravljavsko-rezultatska shema

B.1 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov

Namen:
- Varovanje travniških vrst ptic, npr. kosca (*Crex crex*), repaljščice (*Saxicola rubetra*).

Zahteve za izvajanje:
- Na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami.
- GERK, večji od 1 ha upravičenec ob vstopu v operacijo lahko razdeliti na dve poljini, ki se pri določanju časovne rabe obravnavata kot dve ločeni enoti.
- Izvaja se lahko na delu površin trajnega travinja.
- Lokacija izvajanja se v času trajanja obveznosti ne sme spreminjati.

– Izvaja se na območjih pojavljanja ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov.

Upravljavski del:
– Izvaja se v dveh stopnjah zahtevnosti:

a) stopnja I:
   - Košnja je dovoljena od 10. julija tekočega leta za travnike, na katerih kosec v tekočem letu ne bo prisoten ali od 1. avgusta tekočega leta za travnike, na katerih se bo prisotnost kosca v tekočem letu potrdila z vsakoletnim monitoringom kosca, ki poteka v okviru monitoringa populacij izbranih ciljnih vrst ptic na območjih Natura 2000.
   - Košnja poteka od sredine travnika navzven ali z ene strani travnika proti drugi ali od zunanjega roba travnika proti sredini.
   - Pri košnji od zunanjega roba travnika proti sredini se (na sredini) travnika obvezno pusti t.i. nepokošen rešilni otok, ki na najožjem delu meri najmanj 10 metrov do največ 20 metrov.
   - Rešilni otok mora upravičenec pokositi v tekočem letu, a ne prej kot tri dni po košnji glavnine travnika.
   - Gnojenje, paša in mulčenje niso dovoljeni.
   - V primerih poplav oziroma izdatne namočenosti tal, ki ne omogočajo strojne obdelave (košnje), mora upravičenec travnike vseeno vzdrževati, saj je rast lesnih vrst (npr. vrba, krhlika) v takih rastnih razmerah zelo bujna. Ker je strojna obdelava (košnja) travnika zaradi namočenosti nemogoča, mora upravičenec v tekočem letu ročno odstraniti mlade poganjke lesnih vrst, zaradi česar je upravičen do polnega plačila.

b) stopnja II:
   - Izvajajo se vse zahteve, ki veljajo za stopnjo I.
   - Za GERK-e, velikosti najmanj 0,3 ha, v tekočem letu na travniku površina strnjenega nepokošenega pasu, ki se pokosi naslednje leto, znaša 5 do 10 % površine travnika.

– Za obe stopnji zahtevnosti velja:
   - V primeru pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst je le-te ob posamičnem pojavljanju treba takoj odstraniti ročno oziroma obvezno izvesti interventno košnjo za omejevanje njihovega širjenja ob upoštevanju časovnih omejitev košnje/paše v okviru te podintervencije in v skladu z navodili za odstranjevanje.
   - Na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami.

Rezultatski del:
– Pozitiven rezultat predstavlja prisotnost prehranjevalnega in gnezditvenega habitata kosca, ki se ju določi na podlagi lokacije pojočih samcev Za doseganje rezultata – gnezditvenega oziroma prehranjevalnega habitata kosca upravičenec prejme plačilo, ki se dodeli v treh stopnjah:
   - 1. stopnja – prehranjevalni habitat: plačilo se dodeli za doseganje rezultata – prisotnost prehranjevalnega habitata kosca. To je območje v radiju 150 metrov okoli pojočega samca kosca, ki predstavlja njegov življenjski prostor in območje, na katerem se prehranjuje.
   - 2. stopnja – gnezditveni habitat: plačilo se dodeli za doseganje rezultata – prisotnost gnezditvenega habitata kosca. To je območje v radiju 50 metrov okoli pojočega samca, ozko območje, na katerem samec privablja samico in si bo samica naredila gnezdo.
   - 3. stopnja – zgostitev populacije: plačilo se dodeli za doseganje rezultata – prisotnost prehranjevalnih in gnezditvenih habitatov več osebkov kosca na istem območju. Območja, kjer je naravnih virov dovolj, da se omogoča preživetje več posameznih osebkov kosca, so najboljši predeli travnikov. Tam pride do t.i. zgostitve populacije.

Učinki:
– ohranjanje travniških vrst ptic, ki gnezdijo na tleh (kosec, repaljščica in druge talne gnezdilke);
– ohranjanje travniških habitatnih tipov, ki uspevajo na oligotrofnih tleh;
– ohranjanje primerne gostote travne ruše;
– preprečevanje erozije in ohranjanje rodovitnosti tal (pregaženost, zbitost tal);
– manjše širjenje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst.

C. Rezultatska shema

C.1 Ohranjanje suhih travišč

Namen:
- Vzpostavitev in ohranjanje ugodnega stanja ohranjenosti suhih travišč in nanje vezanih prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst.

Zahteve za izvajanje:
- Podintervencija se izvaja v treh oblikah:
  - Ohranjanje travišč v ugodnem stanju (z in brez travojedih živali).
  - Obnova suhih travišč v neugodnem stanju (z in brez travojedih živali).
  - Ohranjanje in vzpostavljanje ekstenzivnih visokodebelnih travniških sadovnjakov.
- Upravičenec upravlja suho travišče v skladu s personaliziranim Priročnikom za upravljanje suhih travišč, pripravljenim s strani ZRSVN in KGZS. Priročnik vsebuje grafični prikaz površin, podatke iz začetnega popisa habitatnih tipov, priporočila o ustrezni rabi za ohranitev habitatnega tipa v ugodnem stanju, seznam pozitivnih in negativnih indikatorskih rastlinskih vrst s kratkimi opisi, določevalni ključ indikatorskih rastlinskih vrst ter popisni list za sprotno spremljanje stanja.
- Upravičenec enkrat letno popiše stanje indikatorjev in izpolni popisni list.
- Izvaja se na površinah s kvalifikacijskim habitatnim tipom 6230* Vrstno bogata travišča s prevladujočim navadnim volkom (Nardus stricta) na silikatnih tleh v montanskem pasu in 6210* Polnaravna suha travišča in grmišče faze na karbonatnih tleh (Festuco Brometalia) (* pomembna rastišča kukavičevk).
- Izvaja se lahko na delu površine.
- Lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Izvaja se na območjih Kum, Haloze, Gorjanci in Pohorje.

Učinki:
- ohranjanje habitatnih tipov in vrst suhih travišč.

Za čl. 65, če intervencija vsebuje različne sklope zahtev/shem, je potrebno vsako opisati glede na različne elemente intervencije.

Intervencija Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP) podpira kmetijstvo v njegovi okoljski funkciji in je namenjena spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki so usmerjene v:
- ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine;
- ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter zmanjševanje negativnih vplivov kmetovanja na zrak;
- blaženje in prilagajanje kmetovanja podnebnim spremembam.

Vstop v intervencijo KOPOP je prostovoljen, obveznost izvajanja pa traja najmanj pet let.

Najmanjša površina kmetijske parcele za izvajanje posamezne podintervencije je 0,1 ha, na kmetijskem gospodarstvu pa mora biti v posamezno podintervencijo vključenih najmanj 0,3 ha kmetijskih površin, razen če za posamezne podintervencije ni določeno drugače.

Podprta bodo tista kmetijska gospodarstva, ki bodo izpolnjevala predpisane pogoje in zahteve.

Intervencija KOPOP vključuje več podintervencij v okviru treh shem:

A. Upravljavska shema:
A.1 Posebni traviščni habitati
A.2 Traviščni habitati metuljev
A.3 Steljniki
A.4 Mokrotni traviščni habitati
A.5 Ohranjanje mokrišč in barij
A.6 Suhi kraški travniki in pašniki
A.7 Visokodebelni travniški sadovnjaki
A.8 Strmi travniki
A.9 Grbinasti travniki
A.10 Ohranjanje mejic
A.11 Obvladovanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst

A.12 Sobivanje z zvermi
A.13 Planinska paša
A.14 Lokalne pasme
A.15 Lokalne sorte
A.16 Vodni viri
A.17 Ohranjanje kolobarja
A.18 Integrirana pridelava poljščin
A.19 Integrirana pridelava zelenjave
A.20 Integrirana pridelava hmelja
A.21 Integrirana pridelava sadja in oljk
A.22 Integrirana pridelava grozdja
A.23 Uporaba biotehniških metod za obvladovanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih
A.24 Opustitev uporabe herbicidov v vinogradih
A.25 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih
A.26 Precizno gnojenje in škropljenje
A.27 Senena prireja
A.28 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved
A.29 Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih
A.30 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz

B. Upravljavsko-rezultatska shema:
B.1 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov

C. Rezultatska shema:
C.1 Ohranjanje suhih travišč

Intervencija KOPOP se lahko kombinira z ostalimi intervencijami, tako da ne prihaja do podvajanja plačil ali preplačil.

Identifikacija ustreznih izhodiščnih elementov (ustrezni GAEC, zakonske upravljavske zahteve (SMR) in druge obvezne zahteve, vzpostavljene z nacionalno ali EU zakonodajo), kjer smiselno, opis specifičnih ustreznih obveznosti pod SMR in obrazložitev kako gre obveznost preko osnovnih zahtev (kot določeno v čl. 28(5) in čl. 65(5).

Podpora za intervencijo KOPOP se namenja za izvajanje kmetijskih praks, ki:
- presegajo zadevne predpisane zahteve ravnanja ter standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje, določene s pravili o pogojenosti v skladu z oddelkom 2 poglavja I Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih;
- presegajo minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev ter dobrobit živali kot tudi druge obvezne zahteve, določene z nacionalnim pravom in pravom Unije;
- presegajo pogoje, določene za vzdrževanje kmetijske površine v stanju, primernem za pašo ali pridelavo brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev skladu s točko (a) prvega odstavka 4. člena Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih;
- se razlikujejo od obveznosti, v zvezi s katerimi so odobrena plačila z 31. členom Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

Pravila o pogojenosti[9]

Podnebne spremembe (blažitev in prilagajanje nanje)
- DKOP 1: Ohranjanje trajnega travinja na podlagi deleža trajnega travinja v primerjavi s celotno površino kmetijskih zemljišč. Izhodiščno leto je 2018.
- DKOP 2: Zaščita mokrišč in šotišč.
- DKOP 3: Prepoved sežiganja ornih strnišč, razen zaradi zdravstvenega varstva rastlin.

Voda

[9] Ko bodo dogovorjena Pravila o pogojenosti, bodo pripisana vsaki posamezni podintervenciji.

- PZR 1: Direktiva 2000/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike: člena 11(3)(e) in 11(3)(h) glede obveznih zahtev za nadzorovanje razpršenih virov onesnaževanja s fosfati.
- PZR 2: Direktiva Sveta 91/676/EGS z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov (UL L 375, 31. 12. 1991, str. 1): člena 4 in 5.
- DKOP 4: Vzpostavitev varovalnih pasov vzdolž vodnih tokov.

Tla (varstvo in kakovost)

- DKOP 5: Upravljanje obdelave za zmanjšanje tveganja degradacije tal in erozije, vključno z upoštevanjem naklona.
- DKOP 6: Minimalna pokritost tal (brez golih tal) v najbolj občutljivih obdobjih.
- DKOP 7: Vrstenje posevkov na ornih površinah, razen posevkov, ki se gojijo pod vodo.

Biotska raznovrstnost in krajina (varstvo in kakovost)

- PZR 3: Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26. 1. 2010, str. 7): člen 3(1), člen 3(2)(b), člen 4(1), (2) in (4).
- PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22. 7. 1992, str. 7): člen 6(1) in (2).
- DKOP 8:
  - Minimalni delež kmetijske površine, namenjen za neproizvodne značilnosti ali območja.
  - Ohranjanje krajinskih značilnosti.
  - Prepoved rezanja žive meje in sekanja dreves v času razmnoževanja in vzreje mladičev pri pticah.
  - Možni tudi ukrepi za preprečevanje vnašanja invazivnih rastlinskih vrst.
- DKOP 9: Prepoved preusmeritve ali oranja trajnega travinja, določenega kot okoljsko občutljivo trajno travinje na območjih Natura 2000.

Fitofarmacevtska sredstva

- PZR 7: Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 1): prvi in drugi stavek člena 55.
- PZR 8: Direktiva 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 71): člen 5(2) in člen 8(1) do (5); člen 12 glede omejitev rabe pesticidov na zaščitenih območjih, opredeljenih na podlagi okvirne direktive o vodah in zakonodaje v zvezi z omrežjem Natura 2000; člen 13(1) in (3) o ravnanju s pesticidi, njihovem skladiščenju in odstranitvi ostankov.

Podintervencija	Podnebne spremembe (blažitev in prilagajanje nanje)			Voda			Tla			Biotska raznovrstnost in krajina				Fitofarmacevtska sredstva	
	DKOP 1	DKOP 2	DKOP 3	PZR 1	PZR 2	DKOP 4	DKOP 5	DKOP 6	DKOP 7	PZR 3	PZR 4	DKOP 8	DKOP 9	PZR 7	PZR 8
A. Upravljavska shema															
A.1 Posebni travišči habitati										✓	✓				
A.2 Travišči habitati metuljev										✓	✓				
A.3 Steljniki															
A.4 Mokrotni travišči habitati															
A.5 Ohranjanje mokrišč in barij															
A.6 Suhi kraški travniki in pašniki										✓	✓				
A.7 Visokodebelni travniški sadovnjaki										✓	✓				
A.8 Strmi travniki										✓	✓				
A.9 Grbinasti travniki										✓	✓				
A.10 Ohranjanje mejic											✓	✓			
A.11 Obvladovanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst												✓			
A.12 Sobivanje z velikimi zvermi											✓				
A.13 Planinska paša															
A.14 Lokalne pasme															
A.15 Lokalne sorte															
A.16 Vodni viri				✓	✓			✓	✓					✓	✓
A.17 Ohranjanje kolobarja								✓	✓					✓	✓
A.18 Integrirana pridelava poljščin					✓			✓	✓					✓	✓
A.19 Integrirana pridelava zelenjave					✓				✓					✓	✓
A.20 Integrirana pridelava hmelja					✓			✓						✓	✓
A.21 Integrirana pridelava sadja in oljk					✓			✓						✓	✓
A.22 Integrirana pridelava grozdja					✓			✓						✓	✓
A.23 Uporaba biotehniških metod za obvladovanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih														✓	✓
A.24 Opustitev uporabe herbicidov v vinogradih														✓	✓
A.25 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih														✓	✓
A.26 Precizno gnojenje in škropljenje														✓	✓
A.27 Senena prireja															
A.28 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved															
A.29 Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih															
A.30 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz															
B. Upravljavsko-rezultatska shema															
B.1 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov										✓	✓				
C. Rezultatska shema															
C.1 Ohranjanje suhih travišč										✓	✓				

Minimalne zahteve za uporabo gnojil

Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo.

Analiza tal in gnojilni načrt

Analizo tal in gnojilni je treba izdelati za vse površine, na katerih se bodo uporabljala mineralna gnojila. Če se bodo uporabljala le organska gnojila, je treba voditi evidenco o uporabi organskih in mineralnih gnojil, analiza tal in gnojilni načrt pa nista potrebna. Analiza tal se mora izdelati za naslednje parametre: P, K in organska snov. Za trajno travinje analiza tal na organsko snov ni potrebna. Gnojilni načrt je petleten.

Zahteve pri gnojenju z dušikom

Letni vnos skupnega dušika (dušika iz mineralnih in živinskih gnojil) ne sme preseči vrednosti iz spodnje preglednice.

Mejne vrednosti letnega vnosa dušika v tla (kg/ha)[10]

Kmetijska rastlina	Skupni dušik (standard)	Skupni dušik (nadstandard)*
Krma s trajnih travnikov in pašnikov		
2-kosni travnik	170	115
3-kosni travnik	240	165
4-kosni travnik	320	220
Pašno-košna raba	240	165
Detelje in deteljne mešanice	80	55
Deteljno travne mešanice	240	165
Trave, travne mešanice in travno deteljne mešanice	320	220
Koruza za zrnje/silažo	270	185
Krompir	240	165
Pšenica	240	165
Ječmen	180	125
Tritikala	180	125
Oves, rž, druga žita	120	80
Oljna ogrščica	200	140
Druge oljnice	80	55
Hmelj	270	185
Soja	80	55
Sončnice	150	105
Krmne korenovke	200	140
Drugi enoletni posevki	200	140
Zelenjadnice		
Plodovke	250	175
Korenovke in gomoljnice	170	115
Solatnice	150	105
Kapusnice	300	210
Čebulnice	120	80
Por	250	175
Stročnice	60	40
Sadne rastline		
Sadno drevje	150	105

[10] Velja za vse podintervencije.

Kmetijska rastlina	Skupni dušik (standard)	Skupni dušik (nadstandard)*
Oljke	150	105
Jagodičevje	80	55
Vinska trta	100	70

* Če se pričakuje večji pridelek od navedenega iz preglednice 4 Priloge 1 iz Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (Uradni list RS, št. 113/09, 5/13, 22/15 in 12/17), se odmerki dušika lahko povečajo skladno s potrebami rastlin po dušiku, pri čemer mora imeti kmetijsko gospodarstvo obvezno izdelan gnojilni načrt. Gnojilni načrt za gnojenje z dušikom mora vsebovati izračun potreb po gnojenju z dušikom glede na večji pričakovani pridelek in načrt gnojenja, ki mora vsebovati čas, količino ter vrsto gnojila, ki vsebuje dušik.

Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev

Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.

5.44.7 Identifikacija ustreznih osnovnih elementov (ustrezni DKOP, seznam predpisanih zahtev ravnanja in druge obvezne zahteve, določene z nacionalno zakonodajo), kjer je primerno, opis posebnih ustreznih obveznosti v okviru predpisanih zahtev ravnanja in pojasnilo, kako zaveza presega obvezne zahteve.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
A.1 Posebni traviščni habitati					
– PZR 3: Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26. 1. 2010, str. 7): člen 3(1), člen 3(2)(b), člen 4(1), (2) in (4). – PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22. 7. 1992, str. 7): člen 6(1) in (2).	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop	– Druge nacionalne zahteve niso predpisane.	– Kot merilo za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, velja košnja kmetijskih površin vsaj enkrat letno do 15. 10. tekočega leta ali vsaj enkrat do 15. 10. naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni traviščni habitati«, »Ohranjanje mokrišč in barij«, »Habitati ptic vlažnih	Vrstno bogati travniki v Sloveniji se v zadnjih desetletjih zmanjšujejo, kar je predvsem posledica intenzifikacije na eni ter opuščanja rabe in zaraščanja na drugi strani. Nova, modernejša mehanizacija, nove kmetijske tehnologije in težnje po vedno večjem ekonomskem učinku so pripeljali do tega, da se travniki, ki so bili še pred desetletji vrstno bogati in pozno košeni, v zadnjih letih kosijo in obdelujejo bistveno prej in tudi s tehnologijo (npr., siliranje), ki zmanjšuje njihovo biotsko raznovrstnost. Pri običajni kmetijski praksi se pridelana krma s travinja za živali silira (travna silaža). Še posebej se je spravilo travne silaže, ki je povita v plastično folijo (baliranje), razširilo v	Prepoved rabe (košnja in paša) do določenega datuma na območjih posebnih traviščnih habitatov omogoča upoštevanje ekoloških zahtev travniških vrst in habitatnih tipov, da nemoteno in uspešno izvedejo svoj razvojni cikel (cvetijo, semenijo), s čimer se zagotavlja trajnost in ohranjanje njihovega pojavljanja. Podintervencija z omejitvijo gnojenja zagotavlja oligotrofne razmere v tleh, ki so potrebne za ohranjanje biodiverzitetne raznolikosti vrst in habitatnih tipov, kar preprečuje njihovo izginjanje. Trava se pospravi v obliki mrve, siliranje trave, ki na dolgi rok siromaši vrstno pestrost (motena semenitev nekaterih

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
	zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.		ekstenzivnih travnikov« in »Ohranjanje suhih travišč«.	zadnjih letih, saj je baliranje časovno izjemno učinkovito. Obseg spravila krme s travinja v obliki silažnih bal se je bistveno povečal tudi na manjših kmetijah, ki so bile tradicionalno usmerjene v sušenje krme. Pritisk po ekonomični in donosni kmetijski pridelavi povzroča, da se travniki vse bolj intenzivirajo z dognojevanjem, dosejavanjem in povečanjem števila košenj. Vrstno bogati travniki, ki so bili še pred desetletjem košeni največ dvakrat letno, tako postopoma postajajo štiri ali večkosni. Nekateri evropsko ogroženi habitatni tipi in vrste uspevajo na izrazito oligotrofnih tleh, ki ne prenesejo gnojenja. V praksi se vseeno dogaja, da kmetje v želji po čim kakovostnejši krmi take travniške habitate gnojijo z mineralnimi in organskimi gnojili, s čimer sicer dosežejo svoj	vrst), saj so travniki večinoma košeni prej, kot če bi se sušenje in spravilo izvajalo na klasičen način (odvoz mrve), pa ni dovoljeno, kar pozitivno učinkuje na biotsko raznovrstnost in mozaičnost krajine. Kot ukrep za ohranjanje biotske raznovrstnosti je predpisana omejitev gnojenja. Puščanje nepokošenih pasov ima pozitivne učinke na vrste in habitatne tipe. Nepokošen del predstavlja donorsko cono za vrste, ki so zaradi kmetijske rabe, ki ne upošteva njihovih ekoloških zahtev, prizadete. Prav tako nepokošeni deli predstavljajo pomemben refugij (zatočišče) različnim vrstam sesalcev, ptic, metuljev in ostalih žuželk.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
				cilj, izguba za biotsko raznovrstnost pa je večinoma trajna (nepovratna). Omejitev gnojenja je zato nujno potrebna. Pri običajni kmetijski praksi se košnja travniških površin izvede na celotni površini travnika, ni pa običajno, da se določen del teh površin pusti nepokošen.	
A.2 Traviščni habitati metuljev					
– PZR 3: Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26. 1. 2010, str. 7): člen 3(1), člen 3(2)(b), člen 4(1), (2) in (4). – PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22. 7. 1992, str. 7): člen 6(1) in (2).	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo.	– Druge nacionalne zahteve niso predpisane.	– Kot merilo za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, velja košnja kmetijskih površin vsaj enkrat letno do 15. 10. tekočega leta ali vsaj enkrat do 15. 10. naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-	Vrstno bogati travniki v Sloveniji se v zadnjih desetletjih zmanjšujejo, kar je predvsem posledica intenzifikacije na eni ter opuščanja rabe in zaraščanja na drugi strani. Nova, modernejša mehanizacija, nove kmetijske tehnologije in težnje po vedno večjem ekonomskem učinku so pripeljali do tega, da se travniki, ki so bili še pred desetletji vrstno bogati in pozno košeni, v zadnjih letih kosijo in obdelujejo bistveno prej in tudi s tehnologijo (npr., baliranje), ki zmanjšuje njihovo biotsko	Prepoved rabe (košnje in paše) med 15. 6. in 15. 9. tekočega leta na ekološko pomembnih območjih traviščnih habitatov metuljev (na območju Ljubljanskega barja med 15. 6. in 1. 9. tekočega leta) omogoča uspešen in nemoten razvojni cikel metulja od jajčeca do odrasle živali. Travniki, ki so življenjski prostor metuljev mravljiščarjev praviloma uspevajo na tleh, revnih s hranili, ki se gnojijo le izjemoma in še to v majhnih količinah. Za ohranjanje ustreznega habitata je zato popolna

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
– S Pravili o pogojenosti prepoved uporabe gnojil ni predpisana.	– Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.		podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni travišči habitati«, »Travišči habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni travišči habitati«, »Ohranjanje mokrišč in barij«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« in »Ohranjanje suhih travišč«.	raznovrstnost. Pritisk po ekonomični in donosni kmetijski pridelavi povzroča, da se travniki vse bolj intenzivirajo z gnojenjem, dosejavanjem in povečanjem števila košenj. V praksi se tudi travnike, ki se pojavljajo na vlažnih tleh in so slabo produktivni, gnoji z mineralnimi in organskimi gnojili, s čimer se izgublja njihova biotska raznovrstnost. Pri običajni kmetijski praksi se pridelana krma s travinja za živali silira (travna silaža). Še posebej se je spravilo travne silaže, ki je povita v plastično folijo (baliranje), razširilo v zadnjih letih, saj je baliranje časovno izjemno učinkovito. Obseg spravila krme s travinja v obliki silažnih bal se je bistveno povečal tudi na manjših kmetijah, ki so bile tradicionalno usmerjene v sušenje krme. Pritisk po ekonomični in donosni kmetijski	prepoved gnojenja potreben ukrep za varstvo Natura vrst in habitatnih tipov. Časovno omejena košnja je nujno potrebna, saj je življenjski cikel metuljev mravljiščarjev precej zapleten. Za nemoten razvoj namreč potrebujejo travnike z zdravilno strašnico (*Sanguisorba officinalis*) in mravlje. Če se torej travnik, ki je hkrati življenjski prostor mravljiščarjev pokosi v neprimernem času, samice nimajo ustreznih hranilnih rastlin za odlaganje jajčec, zaradi česar je razvojni krog moten ali se celo prekine. Časovno prilagojena raba je torej nujno potrebna za ohranitev metuljev, ki se varujeta v okviru te podintervencije. Velja tudi popolna prepoved gnojenja. Puščanje nepokošenih pasov ima pozitivne učinke na vrste in habitatne tipe. Nepokošen del namreč predstavlja donorsko

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
				pridelavi povzroča, da se travniki vse bolj intenzivirajo z dognojevanjem, dosejavanjem in povečanjem števila košenj. Vrstno bogati travniki, ki so bili še pred desetletjem košeni največ dvakrat letno, tako postopoma postajajo štiri ali večkosni. Nekateri evropsko ogroženi habitatni tipi in vrste uspevajo na izrazito oligotrofnih tleh, ki ne prenesejo gnojenja. V praksi se vseeno dogaja, da kmetje v želji po čim kakovostnejši krmi take travniške habitate gnojijo z mineralnimi in organskimi gnojili, s čimer sicer dosežejo svoj cilj, izguba za biotsko raznovrstnost pa je večinoma trajna (nepovratna). Prepoved gnojenja je zato nujno potrebna. Pri običajni kmetijski praksi se košnja travniških površin izvede na celotni površini travnika, ni pa običajno,	cono za vrste, ki so zaradi kmetijske rabe, ki ne upošteva njihovih ekoloških zahtev, prizadete. Prav tako nepokošeni deli predstavljajo pomemben refugij (zatočišče) različnim vrstam sesalcev, ptic, metuljev in ostalih žuželk. Puščanje nepokošenega pasu prek zime je še posebej pomembno z vidika zagotavljanja ustreznih razmer za uspešno realizacijo celotnega razvojnega ciklusa metuljev.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
				da se določen del teh površin pusti nepokošen.	
A.3 Steljniki					
– PZR 3: Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26. 1. 2010, str. 7): člen 3(1), člen 3(2)(b), člen 4(1), (2) in (4). – PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22. 7. 1992, str. 7): člen 6(1) in (2). – S Pravili o pogojenosti prepoved uporabe gnojil ni predpisana.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	– Druge nacionalne zahteve niso predpisane.	– Kot merilo za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, velja košnja kmetijskih površin vsaj enkrat letno do 15. 10. tekočega leta ali vsaj enkrat do 15. 10. naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni traviščni habitati«, »Ohranjanje mokrišč in barij«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« in	Steljniki v Sloveniji v zadnjih desetletjih zelo hitro izginjajo. To je predvsem posledica intenzifikacije na eni in opuščanja rabe ter posledično zaraščanja na drugi strani. Nova, modernejša mehanizacija, nove kmetijske tehnologije in težnje po vedno večjem ekonomskem učinku so pripeljali do tega, da se travniki, ki so bili še pred desetletji vrstno bogati in pozno košeni, v zadnjih letih kosijo in obdelujejo bistveno prej in tudi s tehnologijo (npr. siliranje), ki zmanjšuje njihovo biotsko raznovrstnost. Pritisk po ekonomični in donosni kmetijski pridelavi povzroča, da se travniki vse bolj intenzivirajo z gnojenjem, dosejavanjem in povečanjem števila košenj. V praksi se tudi travnike, ki se pojavljajo na vlažnih tleh in so slabo produktivni, gnoji z	Prepoved košnje do 1. 8. na ekološko pomembnih območjih steljnikov, je namenjena ohranjanju steljnikov (t.j. travnikov, ki se kosijo v poznem poletju). S pozno košnjo po 1. 8. se varujejo vrste, ki potrebujejo zelo ekstenzivno rabo (košnjo le enkrat letno). Vlažni travniki, kjer je intenzivna kmetijska raba težko izvedljiva, predstavljajo pomembno zatočišče številnim živalskim vrstam. Na takih travnikih živijo zelo redke travniške ptice npr., kosec (*Crex crex*) in pisana paleta metuljev, med drugim tudi barjanski okarček (*Coenonympha oedippus*), ki je ena najbolj ogroženih vrst območij Natura 2000. Travniki, ki so življenjski prostor metulja barjanskega okarčka (*Coenonympha oedippus*) praviloma uspevajo na tleh, revnih s hranili, ki se gnojijo le

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
			»Ohranjanje suhih travišč«.	mineralnimi in organskimi gnojili, s čimer se izgublja biotska raznovrstnost.	izjemoma in še to v majhnih količinah. Za ohranjanje ustreznega habitata je zato popolna prepoved gnojenja in paše potreben ukrep.
A.4 Mokrotni traviščni habitati					
– PZR 3: Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26. 1. 2010, str. 7): člen 3(1), člen 3(2)(b), člen 4(1), (2) in (4). – PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22. 7. 1992, str. 7): člen 6(1) in (2). – S Pravili o pogojenosti prepoved uporabe gnojil ni predpisana.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so	– Druge nacionalne zahteve niso predpisane.	– Kot merilo za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, velja košnja kmetijskih površin vsaj enkrat letno do 15. 10. tekočega leta ali vsaj enkrat do 15. 10. naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni traviščni habitati«, »Ohranjanje mokrišč	Pri običajni kmetijski praksi se agrotehnični ukrepi ne prilagajajo habitatnim tipom in ekološkim zahtevam vrst, ki naseljujejo mokrotne traviščne habitate.	Mokrotni traviščni habitati se ohranjajo s pozno košnjo (po 30. 6. tekočega leta), prepovedjo paše, mulčenja in uporabe mineralnih ter organskih gnojil čez celotno leto, kot tudi prepovedjo siliranja in zagotavljanjem nepokošenega pasu travnika, ki se pokosi naslednje leto.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
	vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.		in barij«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« in »Ohranjanje suhih travišč«.		
A.5 Ohranjanje mokrišč in barij					
– PZR 3: Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26. 1. 2010, str. 7): člen 3(1), člen 3(2)(b), člen 4(1), (2) in (4). – PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22. 7. 1992, str. 7): člen 6(1) in (2). – S Pravili o pogojenosti prepoved uporabe gnojil ni predpisana.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so	– Druge nacionalne zahteve niso predpisane.	– Kot merilo za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, velja košnja kmetijskih površin vsaj enkrat letno do 15. 10. tekočega leta ali vsaj enkrat do 15. 10. naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni traviščni habitati«, »Ohranjanje mokrišč	Pri običajni kmetijski praksi se travnike kosi več krat na leto vsako leto, izvaja se tudi paša.	Izvajanje kmetijske rabe – košnje na vsaki 2 do 3 leta, pri čemer so paša, gnojenje in uporaba fitofarmacevtskih sredstev prepovedani čez celotno leto.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
	vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.		in barij«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« in »Ohranjanje suhih travišč«.		
A.6 Suhi kraški travniki in pašniki					
– PZR 3: Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26. 1. 2010, str. 7): člen 3(1), člen 3(2)(b), člen 4(1), (2) in (4). – PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22. 7. 1992, str. 7): člen 6(1) in (2). – S Pravili o pogojenosti prepoved uporabe gnojil ni predpisana.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so	– Druge nacionalne zahteve niso predpisane.	– Kot merilo za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, velja košnja kmetijskih površin vsaj enkrat letno do 15. 10. tekočega leta ali vsaj enkrat do 15. 10. naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni traviščni habitati«, »Ohranjanje mokrišč	Na suhih kraških travnikih in pašnikih se raba opušča, kar negativno vpliva na ohranjanje njihove biotske raznovrstnosti.	Na površinah se izvaja ekstenzivna raba (košnja, paša), s čimer se ohranja okoljske, biotske, kulturne in krajinske pestrosti ekstenzivnih kraških travnikov in pašnikov. Določena je časovna in številna omejitev košnje in paše, prepoved uporabe mineralnih in organskih gnojil ter fitofarmacevtskih sredstev.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
	– vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.		– in barij«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« in »Ohranjanje suhih travišč«.		
A.7 Visokodebelni travniški sadovnjaki					
– PZR 3: Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26. 1. 2010, str. 7): člen 3(1), člen 3(2)(b), člen 4(1), (2) in (4). – PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22. 7. 1992, str. 7): člen 6(1) in (2).	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so	– Druge nacionalne zahteve niso predpisane.	– Kot merilo za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, velja košnja kmetijskih površin vsaj enkrat letno do 15. 10. tekočega leta ali vsaj enkrat do 15. 10. naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni traviščni habitati«, »Ohranjanje mokrišč	Številne travniške sadovnjake so izpodrinili intenzivni sadovnjaki, ki so bolj ekonomični in tržno zanimivi. Zaradi tega so travniški sadovnjaki ostali neobdelani in neobnovljeni, drevesa pa nenegovana, kar je še vedno tudi današnja praksa kmetovanja.	Visokodebelni travniški sadovnjaki se ohranjajo z ustrezno nego in oskrbo (odstranjevanje ovijalk, prepoved zapiranja dupel, uporaba le ekoloških sredstev za varstvo, saditev vsaj tri leta starih sadnih dreves, ki že imajo izoblikovano krošnjo), ki prispevata k ohranjanju funkcije teh sadovnjakov tako z vidika biotske raznovrstnosti kot tudi krajinske pestrosti.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
	vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.		in barij«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« in »Ohranjanje suhih travišč«.		
A.8 Strmi travniki					
– PZR 3: Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26. 1. 2010, str. 7): člen 3(1), člen 3(2)(b), člen 4(1), (2) in (4). – PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22. 7. 1992, str. 7): člen 6(1) in (2). – S Pravili o pogojenosti prepoved uporabe gnojil in fitofarmacevtskih sredstev ni predpisana.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so	– Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS, št. 43/14): V skladu s 4. členom se za optimalno rast pridelka poskrbi z uravnoteženim gnojenjem z organskimi in mineralnimi gnojili v skladu s potrebami rastlin ter namakalnimi tehnikami, kjer je to mogoče. – Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS, št. 43/14): V skladu s 6. členom uporabnik lahko uporabi fitofarmacevtska sredstva za poklicno rabo takrat, kadar	– Kot merilo za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, velja košnja kmetijskih površin vsaj enkrat letno do 15. 10. tekočega leta ali vsaj enkrat do 15. 10. naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni traviščni habitati«, »Ohranjanje mokrišč	Slovenija sodi v krog držav z izredno pestrim kmetijskim prostorom, za katerega je značilen zelo razgiban relief. Zelo pogosti elementi kmetijske kulturne krajine so strmi travniki. Kot del kmetijske krajine bi morali biti redno oskrbovani, vendar se zaradi strmih leg raba teh travnikov opušča, kar ima negativne posledice tudi na njihovo vrstno pestrost in s tem zmanjševanje biotske raznovrstnosti.	Strmi travniki z nagibom nad 50 % se ohranjajo s košnjo, paša pa je prepovedana, prav tako tudi ni dovoljena uporaba mineralnih gnojil in fitofarmacevtskih sredstev.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
	vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	presodi, da z metodami varstva rastlin z nizkim tveganjem ni mogoče doseči zadovoljivega učinka pri obvladovanju škodljivih organizmov. Pri uporabi fitofarmacevtskih sredstev za poklicno rabo je treba upoštevati navodila in etiketo proizvajalca glede načina uporabe fitofarmacevtskih sredstev, da se prepreči razvoj odpornosti škodljivega organizma ali plevela na fitofarmacevtska sredstva, predvsem dosledno upoštevati vsa predpisana opozorila, zlasti opozorila o varnostnih pasovih do voda, varstvu čebel in drugih neciljnih organizmov ter druga opozorila o omejitvi uporabe, ki so navedena na etiketi in navodilu za uporabo	in barij«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« in »Ohranjanje suhih travišč«.		

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
		fitofarmacevtskih sredstev in glede uporabe osebne varovalne opreme pri tretiranju.			
A.9 Grbinasti travniki					
– PZR 3: Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26. 1. 2010, str. 7): člen 3(1), člen 3(2)(b), člen 4(1), (2) in (4). – PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22. 7. 1992, str. 7): člen 6(1) in (2). – S Pravili o pogojenosti prepoved uporabe gnojil in fitofarmacevtskih sredstev ni predpisana.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop	– Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS, št. 43/14): V skladu s 4. členom se za optimalno rast pridelka poskrbi z uravnoteženim gnojenjem z organskimi in mineralnimi gnojili v skladu s potrebami rastlin ter namakalnimi tehnikami, kjer je to mogoče. – Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS, št. 43/14): V skladu s 6. členom uporabnik lahko uporabi fitofarmacevtska sredstva za poklicno rabo takrat, kadar presodi, da z	– Kot merilo za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, velja košnja kmetijskih površin vsaj enkrat letno do 15. 10. tekočega leta ali vsaj enkrat do 15. 10. naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni traviščni habitati«, »Ohranjanje mokrišč in barij«, »Habitati	Pri običajni kmetijskih praksi se košnja grbinastih travnikov opušča.	Tla in mikroklimatske razmere, ter s tem rastni pogoji za vegetacijo, so na grbinastih travnikih precej raznoliki na majhni površinah, kar omogoča visoko botanično pestrost teh travnikov in posledično tudi visoko pestrost nekaterih živalskih skupin (metulji, kobilice). Pogoj za obstoj grbinastih travnikov je ustrezna kmetijska raba: brez uporabe mineralnih gnojil in fitofarmacevtskih sredstev, košnja oziroma nadzorovana in vodena paša, odstranjevanje pašnih ostankov po zaključeni pašni sezoni.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
	zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	metodami varstva rastlin z nizkim tveganjem ni mogoče doseči zadovoljivega učinka pri obvladovanju škodljivih organizmov. Pri uporabi fitofarmacevtskih sredstev za poklicno rabo je treba upoštevati navodila in etiketo proizvajalca glede načina uporabe fitofarmacevtskih sredstev, da se prepreči razvoj odpornosti škodljivega organizma ali plevela na fitofarmacevtska sredstva, predvsem dosledno upoštevati vsa predpisana opozorila, zlasti opozorila o varnostnih pasovih do voda, varstvu čebel in drugih neciljnih organizmov ter druga opozorila o omejitvi uporabe, ki so navedena na etiketi in navodilu za uporabo fitofarmacevtskih	ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« in »Ohranjanje suhih travišč«.		

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
		– sredstev in glede uporabe osebne varovalne opreme pri tretiranju.			
A.10 Ohranjanje mejic					
– PZR 3: Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26. 1. 2010, str. 7): člen 3(1), člen 3(2)(b), člen 4(1), (2) in (4). – DKOP 8: Prepoved rezanja žive meje in sekanja dreves v času razmnoževanja in vzreje mladičev pri pticah.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop	– Zakon o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, z vsemi spremembami): V skladu z 32. členom je sekanje, požiganje ali drugačno uničevanje živih mej, grmišč in s suho zarastjo poraslih površin po pašnikih, travnikih in poljih prepovedano v času gnezdenja ptic in poleganja mladičev, med 1. marcem in 1. avgustom.	– Ni relevantno.	Mejice so krajinski element in pomemben del kulturne krajine, a se jih zaradi intenziviranja kmetovanja pogosto krči in odstranjuje. Njihovo zmanjšanje je najbolj opazno na območjih, ki so za kmetijstvo najbolj ugodna.	Naravovarstveno in okoljsko funkcijo mejic se ohranja z redno oskrbo in prepovedjo njihovega zmanjševanja, ohranja se zveznost mejic in vzdržuje njihova linijska struktura.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
	zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.				
A.11 Obvladovanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst					
– DKOP 8: Možni tudi ukrepi za preprečevanje vnašanja invazivnih rastlinskih vrst.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	– Odredba o ukrepih za zatiranje škodljivih rastlin iz rodu Ambrosia (Uradni list RS, št. 63/10): V skladu s 4. členom mora na posebnem nadzorovanem območju imetnik zemljišča, na katerem raste škodljiva rastlina, z namenom preprečevanja širjenja in za zatiranje škodljive rastline izvesti naslednje ukrepe: odstraniti škodljive rastline s koreninami vred ali odstraniti njihov nadzemni del na način, da se škodljiva rastlina v tej rastni dobi ne obraste več in opraviti nadaljnja redna opazovanja zemljišč v rastni dobi do konca septembra.	– Kot merilo za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, velja košnja kmetijskih površin vsaj enkrat letno do 15. 10. tekočega leta ali vsaj enkrat do 15. 10. naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni traviščni habitati«, »Ohranjanje mokrišč in barij«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« in	Pri običajni kmetijski praksi se invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst ne odstranjuje v zadostni meri oziroma se ne preprečuje njihovega širjenja na ustrezne načine, ampak šele takrat, ko se preveč razrastejo.	Invazivne tujerodne rastlinske vrste, ki se pojavljajo na več kot 30 % površine GERK, se obvladuje z najmanj štirikratno košnjo letno, obvezno pred njihovim cvetenjem. Paša in mulčenje nista dovoljena, prav tako tudi ne gnojenje z organskimi in mineralnimi gnojili. Invazivne tujerodne rastlinske vrste se po izvedeni košnji odstrani iz travnika, lahko se jih kompostira. V četrtem in petem letu izvajanja podintervencije pa je treba površino zatraviti s senenim drobirjem iz istega travnika, ki ne vključuje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
			»Ohranjanje suhih travišč«.		
A.12 Sobivanje z velikimi zvermi					
– PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22. 7. 1992, str. 7): člen 6(1) in (2). – S pravili o pogojenosti varovanje črede z uporabo visokih premičnih elektroograj in elektromrež, s pastirjem oziroma pastirskimi psi ni predpisano ni predpisano.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	– Pravilnik o primernih načinih varovanja premoženja in vrstah ukrepov za preprečitev nadaljnje škode na premoženju (Uradni list RS, št. 74/05): Primeren način varovanja premoženja je elektroograja z več kot eno žico, prilagojena vrsti živali, ki se varuje in vrsti živali, pred katero se varuje.	– Kot merilo za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, velja košnja kmetijskih površin vsaj enkrat letno do 15. 10. tekočega leta ali vsaj enkrat do 15. 10. naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni traviščni habitati«, »Ohranjanje mokrišč in barij«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« in	Pri običajni kmetijski praksi se živali ponoči ne zapira v nočno ograjo, ki nudi zaščito pred napadi medveda, volka in risa. Za vodenje nadzorovane dnevne paše zadostuje uporaba elektroograje z višino 110 cm in več kot eno žico, primerno vrsti živali, ki se varuje in vrsti živali, pred katero se varuje, kar pa v določenih primerih ne zagotavlja varovanja črede pred napadi velikih zveri oz. je zaradi specifike terena niti ni mogoče postaviti. Varovanje črede s pastirji oziroma pastirskimi psi se pri običajni kmetijski praksi ne izvaja.	Varovanje črede pred napadi velikih zveri se izvaja: – z visokimi elektromrežami, ki so pod električno napetostjo ves dan, podnevi in ponoči, tudi ko živali niso v ograji ali stajami oziroma stalnimi ogradami iz betonskega železa, ki onemogočajo fizični dostop velikih zveri do živali; – ob prisotnosti pastirja; – najmanj tremi pastirskimi psi.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
			»Ohranjanje suhih travišč«.		
A.13 Planinska paša					
– PZR 3: Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26. 1. 2010, str. 7): člen 3(1), člen 3(2)(b), člen 4(1), (2) in (4). – PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22. 7. 1992, str. 7): člen 6(1) in (2).	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	– Druge nacionalne zahteve niso predpisane.	– Kot merilo za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, velja košnja kmetijskih površin vsaj enkrat letno do 15. 10. tekočega leta ali vsaj enkrat do 15. 10. naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni traviščni habitati«, »Ohranjanje mokrišč in barij«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« in	Ker je v Sloveniji pomemben del ozemlja v alpskem in visokogorskem svetu, ima planinsko pašništvo bogato tradicijo. Pomembna vloga planinske paše se je ohranila vse do danes. S poletno pašo na pašnikih v visokogorskem svetu se nadaljuje z dolgoletno tradicijo planinske paše, predelave mleka v mlečne proizvode (značilno sirarstvo) in ohranja biotska raznovrstnost pašnikov. Vsakoletna raba omogoča vzdrževanje in ohranjanje infrastrukture na planinah. Za planinsko pašo je značilna paša povprek na planini, pri kateri lahko prihaja do prepašenosti in zgaženosti travne ruše. Uvedba paše po čredinkah ali prisotnosti pastirja omogoča, da živali bolj enakomerno popasejo pašnik, s čimer se ruša ohranja v boljšem	Planinske pašnike se ohranja z zagotavljanjem sezonske paše in zadostne popašenosti (preprečevanje podpašenosti), vzdrževanjem pašnih površin – preprečevanjem razraščanja alpske kislice in oskrbo živali s pastirjem, pri čemer en pastir skrbi za največ 50 GVŽ.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
			»Ohranjanje suhih travišč«.	stanju, poleg tega pa se prepreči tudi pregnojenost in posledično razraščanje nekoristnih ali škodljivih zeli.	
A.14 Lokalne pasme					
– S Pravili o pogojenosti reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje, ni predpisana.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so	– Zakon o živinoreji (Uradni list RS, št. 18/02, z vsemi spremembami): V skladu s 3. členom je dovoljena reja vseh domačih živali, to je tistih živali, ki jih človek redi za svojo korist in živijo pod njegovim varstvom ter oskrbo in niso prosto živeče živali po predpisih o ohranjanju narave. – Pravilnik o ohranjanju biotske raznovrstnosti v živinoreji (Uradni list RS, št. 90/04, z vsemi spremembami): V skladu s 5. členom se za vsako pasmo enkrat letno oceni stopnjo ogroženosti. Za ocenjevanje se uporablja število čistopasemskih	– Ni relevantno.	V slovenskem prostoru so zgodovinsko prisotne lokalne pasme domačih živali, ki prispevajo k večji biotski (genski) raznovrstnosti, vendar je trend v upadanju. Običajna kmetijsko praksa je pogojena z ekonomsko učinkovitostjo, zaradi česar se rejci odločajo za visoko produktivne tuje pasme, ki zaradi intenzivne reje pomenijo večjo obremenitev za okolje ter so bolj občutljive na bolezni, kar pomeni bistveno večje tveganje za na zdravstveno ogroženost ljudi in živali.	Reja manj produktivnih lokalnih pasem domačih živali, ki jim grozi prenehanje reje, in ki so prilagojene razmeram določenega okolja in podnebja, ohranjajo pa se lahko le z rejo.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
	vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	plemenic, vpisanih v rodovniško knjigo.			
A.15 Lokalne sorte					
– Pravila o pogojenosti ne ureja področja ohranjanja rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	– Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS, št. 43/14): V skladu s 4. členom se za zagotavljanje zdrave rasti pridelka daje prednost uporabi odpornih sort oz. semenu ali sadilnemu materialu, ki izpolnjuje pogoje v skladu s predpisi o trženju semenskega materiala kmetijskih rastlin.	– Ni relevantno.	Slovenske avtohtone in tradicionalne sorte kmetijskih rastlin so slabo razširjene in se pridelujejo v manjšem obsegu. Imajo nižji proizvodni potencial kot druge (sodobne) sorte, ki se večinoma pridelujejo v Sloveniji. Generacije selekcijskega in žlahtnjiteljskega dela so prispevale k ohranitvi številnih sort kmetijskih rastlin, ki so optimalno prilagojene specifičnim lokalnim okoljskim razmeram. Industrializacija kmetijstva je v zadnjih desetletjih močno ogrozila to gensko in zgodovinsko pomembno ter za človekovo dejavnost značilno biotsko raznovrstnost. Za številne kmetijske rastline iz različnih območij so značilni majhni pridelki, počasna rast in neekonomičnost, zaradi česar so te rastline v	Pridelava manj produktivnih lokalnih sort kmetijskih rastlin, ki jim grozi genska erozija, in ki so prilagojene razmeram določenega okolja in podnebja, ohranjajo pa se lahko le s pridelavo.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
				nevarnosti, da bodo izgubljene (genska erozija).	
A.16 Vodni viri					
– PZR 1: Direktiva 2000/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike: člena 11(3)(e) in 11(3)(h) glede obveznih zahtev za nadzorovanje razpršenih virov onesnaževanja s fosfati. – PZR 2: Direktiva Sveta 91/676/EGS z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov (UL L 375, 31. 12. 1991, str. 1): člena 4 in 5. – DKOP 6: Minimalna pokritost tal (brez golih tal) v najbolj občutljivih obdobjih.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	– Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS, št. 43/14), za izvajanje Direktive 2009/128/ES: V skladu s 4. členom se mora pri pridelavi kmetijskih rastlin na njivah izvajati ustrezen kolobar na najmanj 50 % njivskih površin. Kot ustrezen kolobar se šteje vsak kolobar, ki ustreza izbrani tehnologiji pridelave. Kot tak se lahko šteje dvoletni kolobar, priporočljiv pa je triletni. Koruza se lahko na vseh njivskih površinah gospodarstva v monokulturi prideluje največ tri leta. Trave, travno deteljne mešanice in deteljno travne mešanice na njivah del kolobarja in so lahko na istem	– Ni relevantno.	Zaradi uveljavitve monokulturne pridelave se opušča setev prezimnih poljščin, zato pokritost tal ni običajna kmetijska praksa. Prav tako se po spravilu glavnega posevka na zemljiščih izvaja zimska praha. Pri običajni kmetijski praksi se škodljive organizme obvladuje z uporabo vseh registriranih fitofarmacevtskih sredstev.	Vzdrževanje in izboljšanje kakovosti voda, ob sočasnem ohranjanju obdelanosti kmetijskih površin na nekaterih območjih vodnih teles površinskih in podzemnih voda iz Načrta upravljanja voda, ki so v neugodnem stanju, se zagotavlja z ustreznim kolobarjem, celoletno pokritostjo tal, uporabo samo določenih fitofarmacevtskih sredstev.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
– DKOP 7: Vrstenje posevkov na ornih površinah, razen posevkov, ki se gojijo pod vodo.		zemljišču več kot tri leta. Za dveletni kolobar se štejejo tudi praha, podsevki in dosevki. – Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS, št. 43/14): V skladu s 6. členom uporabnik lahko uporabi fitofarmacevtska sredstva za poklicno rabo takrat, kadar presodi, da z metodami varstva rastlin z nizkim tveganjem ni mogoče doseči zadovoljivega učinka pri obvladovanju škodljivih organizmov. Pri uporabi fitofarmacevtskih sredstev za poklicno rabo je treba upoštevati navodila in etiketo proizvajalca glede načina uporabe fitofarmacevtskih sredstev, da se prepreči razvoj odpornosti škodljivega			

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
		– organizma ali plevela na fitofarmacevtska sredstva, predvsem dosledno upoštevati vsa predpisana opozorila, zlasti opozorila o varnostnih pasovih do voda, varstvu čebel in drugih neciljnih organizmov ter druga opozorila o omejitvi uporabe, ki so navedena na etiketi in navodilu za uporabo fitofarmacevtskih sredstev in glede uporabe osebne varovalne opreme pri tretiranju.			
A.17 Ohranjanje kolobarja					
– PZR 7: Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L 309, 24. 11. 2009,	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta	– Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS, št. 43/14), za izvajanje Direktive 2009/128/ES: V skladu s 4. členom se mora pri pridelavi kmetijskih rastlin na njivah izvajati ustrezen kolobar na najmanj 50 % njivskih	– Ni relevantno.	Z uporabo fitofarmacevtskih sredstev, monokulturnim pridelovanjem, mehaniziranjem proizvodnje in intenziviranjem kmetijstva, je kolobarjenje na njivskih površinah vedno bolj izgubljalo na pomenu. Že podatki o setveni strukturi nakazujejo, da v slovenskih razmerah	Kolobar se izvaja v treh stopnjah zahtevnosti, ki presegajo Pravila o pogojenosti in običajno kmetijsko prakso z zahtevami, ki se nanašajo na delež žit in koruze v kolobarju za petletno obdobje, obvezno setev metuljnic in rastlin za zeleno gnojenje ter uporabo samo določenih

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
str. 1): prvi in drugi stavek člena 55. – PZR 8: Direktiva 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 71): člen 5(2) in člen 8(1) do (5); člen 12 glede omejitev rabe pesticidov na zaščitenih območjih, opredeljenih na podlagi okvirne direktive o vodah in zakonodaje v zvezi z omrežjem Natura 2000; člen 13(1) in (3) o ravnanju s pesticidi, njihovem skladiščenju in odstranitvi ostankov. – DKOP 6: Minimalna pokritost tal (brez golih tal) v najbolj občutljivih obdobjih. – DKOP 7: Vrstenje posevkov na ornih površinah, razen posevkov, ki se gojijo pod vodo.	živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	površin. Kot ustrezen kolobar se šteje vsak kolobar, ki ustreza izbrani tehnologiji pridelave. Kot tak se lahko šteje dvoletni kolobar, priporočljiv pa je triletni. Koruza se lahko na vseh njivskih površinah gospodarstva v monokulturi prideluje največ tri leta. Trave, travno deteljne mešanice in deteljno travne mešanice na njivah del kolobarja in so lahko na istem zemljišču več kot tri leta. Za dveletni kolobar se štejejo tudi praha, podsevki in dosevki. – Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS, št. 43/14): V skladu s 6. členom uporabnik lahko uporabi fitofarmacevtska sredstva za poklicno rabo takrat, kadar presodi, da z metodami varstva rastlin z nizkim		kolobarjenje povečini ni ustaljena praksa na kmetijskih gospodarstvih. Prevladuje pridelava koruze, ki se pogosto prideluje v monokulturi ali v zelo ozkem kolobarju s pšenico.	fitofaramacevtskih sredstev.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
		tveganjem ni mogoče doseči zadovoljivega učinka pri obvladovanju škodljivih organizmov. Pri uporabi fitofarmacevtskih sredstev za poklicno rabo je treba upoštevati navodila in etiketo proizvajalca glede načina uporabe fitofarmacevtskih sredstev, da se prepreči razvoj odpornosti škodljivega organizma ali plevela na fitofarmacevtska sredstva, predvsem dosledno upoštevati vsa predpisana opozorila, zlasti opozorila o varnostnih pasovih do voda, varstvu čebel in drugih neciljnih organizmov ter druga opozorila o omejitvi uporabe, ki so navedena na etiketi in navodilu za uporabo fitofarmacevtskih sredstev in glede uporabe osebne			

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
		varovalne opreme pri tretiranju.			
A.18 Integrirana pridelava poljščin					
– PZR 2: Direktiva Sveta 91/676/EGS z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov (UL L 375, 31. 12. 1991, str. 1): člena 4 in 5. – PZR 7: Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 1): prvi in drugi stavek člena 55. – PZR 8: Direktiva 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	– Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS, št. 43/14), za izvajanje Direktive 2009/128/ES: V skladu s 4. členom se mora pri pridelavi kmetijskih rastlin na njivah izvajati ustrezen kolobar na najmanj 50 % njivskih površin. Kot ustrezen kolobar se šteje vsak kolobar, ki ustreza izbrani tehnologiji pridelave. Kot tak se lahko šteje dvoletni kolobar, priporočljiv pa je triletni. Koruza se lahko na vseh njivskih površinah gospodarstva v monokulturi prideluje največ tri leta. Trave, travno deteljne mešanice in deteljno travne mešanice na njivah del kolobarja in so lahko na istem zemljišču več kot tri	– Ni relevantno.	Pri običajni kmetijski praksi se poljščine pridelujejo večinoma v eno- ali dvopoljnem kolobarju, prav tako se lahko uporabljajo tudi vsa registrirana fitofarmacevtska sredstva.	Integrirana pridelava poljščin temelji na uporabi okolju manj škodljivih fitofarmacevtskih sredstev in njihovi zmanjšani uporabi. Vnos fitofarmacevtskih v tla in posledično v podzemno vodo je zmanjšan tudi s kolobarjenjem. Racionalna strategija gnojenja, predvsem pa analiza tal in izdelava gnojilnih načrtov omogočajo najoptimalnejše gnojenje tako z vidika pridelave kot tudi zmanjševanja obremenjevanja okolja s hranili. Sistem integrirane pridelave ne dopušča monokulturnega pridelovanja, omogoča tudi uravnavanje pH tal, doseganje in ohranjanje ugodne strukture tal ter s tem preprečevanje erozije tal, pozitivno pa vpliva tudi na makro in mikro favno ter koristne žuželke. Kontrolo nad integrirano pridelavo

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
doseganje trajnostne rabe pesticidov (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 71): člen 5(2) in člen 8(1) do (5); člen 12 glede omejitev rabe pesticidov na zaščitenih območjih, opredeljenih na podlagi okvirne direktive o vodah in zakonodaje v zvezi z omrežjem Natura 2000; člen 13(1) in (3) o ravnanju s pesticidi, njihovem skladiščenju in odstranitvi ostankov. – DKOP 6: Minimalna pokritost tal (brez golih tal) v najbolj občutljivih obdobjih. – DKOP 7: Vrstenje posevkov na ornih površinah, razen posevkov, ki se gojijo pod vodo.		leta. Za dveletni kolobar se štejejo tudi praha, podsevki in dosevki. – Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS, št. 43/14): V skladu s 6. členom uporabnik lahko uporabi fitofarmacevtska sredstva za poklicno rabo takrat, kadar presodi, da z metodami varstva rastlin z nizkim tveganjem ni mogoče doseči zadovoljivega učinka pri obvladovanju škodljivih organizmov. Pri uporabi fitofarmacevtskih sredstev za poklicno rabo je treba upoštevati navodila in etiketo proizvajalca glede načina uporabe fitofarmacevtskih sredstev, da se prepreči razvoj odpornosti škodljivega organizma ali plevela			opravljajo organizacije za kontrolo.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
		na fitofarmacevtska sredstva, predvsem dosledno upoštevati vsa predpisana opozorila, zlasti opozorila o varnostnih pasovih do voda, varstvu čebel in drugih neciljnih organizmov ter druga opozorila o omejitvi uporabe, ki so navedena na etiketi in navodilu za uporabo fitofarmacevtskih sredstev in glede uporabe osebne varovalne opreme pri tretiranju.			
A.19 Integrirana pridelava zelenjave					
– PZR 2: Direktiva Sveta 91/676/EGS z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov (UL L 375, 31. 12. 1991, str. 1): člena 4 in 5. – PZR 7: Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in	– Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS, št. 43/14), za izvajanje Direktive 2009/128/ES: V skladu s 4. členom se mora pri pridelavi kmetijskih rastlin na njivah izvajati ustrezen kolobar na najmanj 50 % njivskih površin. Kot ustrezen	– Ni relevantno.	Pri običajni kmetijski praksi se zelenjava prideluje na intenziven način, uporabljajo se lahko vsa registrirana fitofarmacevtska sredstva in tudi mineralna gnojila za doseganje čim večjih pridelkov.	Integrirana pridelava zelenjave temelji na uporabi okolju manj škodljivih fitofarmacevtskih sredstev in njihovi zmanjšani uporabi. Vnos fitofarmacevtskih v tla in posledično v podzemno vodo je zmanjšan tudi s kolobarjenjem. Racionalna strategija gnojenja, predvsem pa analiza tal in izdelava gnojilnih načrtov

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 1): prvi in drugi stavek člena 55. – PZR 8: Direktiva 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 71): člen 5(2) in člen 8(1) do (5); člen 12 glede omejitev rabe pesticidov na zaščitenih območjih, opredeljenih na podlagi okvirne direktive o vodah in zakonodaje v zvezi z omrežjem Natura 2000; člen 13(1) in (3) o ravnanju s pesticidi, njihovem skladiščenju in odstranitvi ostankov.	mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	kolobar se šteje vsak kolobar, ki ustreza izbrani tehnologiji pridelave. Kot tak se lahko šteje dvoletni kolobar, priporočljiv pa je triletni. Koruza se lahko na vseh njivskih površinah gospodarstva v monokulturi prideluje največ tri leta. Trave, travno deteljne mešanice in deteljno travne mešanice na njivah del kolobarja in so lahko na istem zemljišču več kot tri leta. Za dveletni kolobar se štejejo tudi praha, podsevki in dosevki. – Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS, št. 43/14): V skladu s 6. členom uporabnik lahko uporabi fitofarmacevtska sredstva za poklicno rabo takrat, kadar presodi, da z metodami varstva rastlin z nizkim tveganjem ni mogoče			omogočajo najoptimalnejše gnojenje tako z vidika pridelave kot tudi zmanjševanja obremenjevanja okolja s hranili. Sistem integrirane pridelave omogoča tudi uravnavanje pH tal, doseganje in ohranjanje ugodne strukture tal ter s tem preprečevanje erozije tal, pozitivno pa vpliva tudi na makro in mikro favno ter koristne žuželke. Kontrolo nad integrirano pridelavo opravljajo organizacije za kontrolo.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
– DKOP 7: Vrstenje posevkov na ornih površinah, razen posevkov, ki se gojijo pod vodo.		doseči zadovoljivega učinka pri obvladovanju škodljivih organizmov. Pri uporabi fitofarmacevtskih sredstev za poklicno rabo je treba upoštevati navodila in etiketo proizvajalca glede načina uporabe fitofarmacevtskih sredstev, da se prepreči razvoj odpornosti škodljivega organizma ali plevela na fitofarmacevtska sredstva, predvsem dosledno upoštevati vsa predpisana opozorila, zlasti opozorila o varnostnih pasovih do voda, varstvu čebel in drugih neciljnih organizmov ter druga opozorila o omejitvi uporabe, ki so navedena na etiketi in navodilu za uporabo fitofarmacevtskih sredstev in glede uporabe osebne			

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
		varovalne opreme pri tretiranju.			
A.20 Integrirana pridelava hmelja					
– PZR 2: Direktiva Sveta 91/676/EGS z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov (UL L 375, 31. 12. 1991, str. 1): člena 4 in 5. – PZR 7: Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 1): prvi in drugi stavek člena 55. – PZR 8: Direktiva 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	– Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS, št. 43/14): V skladu s 6. členom uporabnik lahko uporabi fitofarmacevtska sredstva za poklicno rabo takrat, kadar presodi, da z metodami varstva rastlin z nizkim tveganjem ni mogoče doseči zadovoljivega učinka pri obvladovanju škodljivih organizmov. Pri uporabi fitofarmacevtskih sredstev za poklicno rabo je treba upoštevati navodila in etiketo proizvajalca glede načina uporabe fitofarmacevtskih sredstev, da se prepreči razvoj odpornosti škodljivega organizma ali plevela	– Ni relevantno.	Pri običajni kmetijski praksi se hmelj prideluje na intenziven način, uporabljajo se lahko vsa registrirana fitofarmacevtska sredstva in tudi mineralna gnojila za doseganje čim večjih pridelkov.	Integrirana pridelava hmelja temelji na uporabi okolju manj škodljivih fitofarmacevtskih sredstev in njihovi zmanjšani uporabi. Racionalna strategija gnojenja, predvsem pa analiza tal in izdelava gnojilnih načrtov omogočajo najoptimalnejše gnojenje tako z vidika pridelave kot tudi zmanjševanja obremenjevanja okolja s hranili. Sistem integrirane pridelave omogoča tudi uravnavanje pH tal, doseganje in ohranjanje ugodne strukture tal ter s tem preprečevanje erozije tal, pozitivno pa vpliva tudi na makro in mikro favno ter koristne žuželke. Kontrolo nad integrirano pridelavo opravljajo organizacije za kontrolo.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
doseganje trajnostne rabe pesticidov (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 71): člen 5(2) in člen 8(1) do (5); člen 12 glede omejitev rabe pesticidov na zaščitenih območjih, opredeljenih na podlagi okvirne direktive o vodah in zakonodaje v zvezi z omrežjem Natura 2000; člen 13(1) in (3) o ravnanju s pesticidi, njihovem skladiščenju in odstranitvi ostankov. – DKOP 6: Minimalna pokritost tal (brez golih tal) v najbolj občutljivih obdobjih.		na fitofarmacevtska sredstva, predvsem dosledno upoštevati vsa predpisana opozorila, zlasti opozorila o varnostnih pasovih do voda, varstvu čebel in drugih neciljnih organizmov ter druga opozorila o omejitvi uporabe, ki so navedena na etiketi in navodilu za uporabo fitofarmacevtskih sredstev in glede uporabe osebne varovalne opreme pri tretiranju.			
A.21 Integrirana pridelava sadja in oljk					
– PZR 2: Direktiva Sveta 91/676/EGS z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov (UL L 375, 31. 12. 1991, str. 1): člena 4 in 5. – PZR 7: Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj	– Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS, št. 43/14): V skladu s 6. členom uporabnik lahko uporabi fitofarmacevtska sredstva za poklicno rabo takrat, kadar presodi, da z metodami varstva	– Ni relevantno.	Pri običajni kmetijski praksi se sadje in oljke pridelujejo na intenziven način, uporabljajo se lahko vsa registrirana fitofarmacevtska sredstva in tudi mineralna gnojila za doseganje čim večjih pridelkov.	Integrirana pridelava sadja in oljk temelji na uporabi okolju manj škodljivih fitofarmacevtskih sredstev in njihovi zmanjšani uporabi. Racionalna strategija gnojenja, predvsem pa analiza tal in izdelava gnojilnih načrtov omogočajo najoptimalnejše gnojenje

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 1): prvi in drugi stavek člena 55. – PZR 8: Direktiva 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 71): člen 5(2) in člen 8(1) do (5); člen 12 glede omejitev rabe pesticidov na zaščitenih območjih, opredeljenih na podlagi okvirne direktive o vodah in zakonodaje v zvezi z omrežjem Natura 2000; člen 13(1) in (3) o ravnanju s pesticidi, njihovem	količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	rastlin z nizkim tveganjem ni mogoče doseči zadovoljivega učinka pri obvladovanju škodljivih organizmov. Pri uporabi fitofarmacevtskih sredstev za poklicno rabo je treba upoštevati navodila in etiketo proizvajalca glede načina uporabe fitofarmacevtskih sredstev, da se prepreči razvoj odpornosti škodljivega organizma ali plevela na fitofarmacevtska sredstva, predvsem dosledno upoštevati vsa predpisana opozorila, zlasti opozorila o varnostnih pasovih do voda, varstvu čebel in drugih neciljnih organizmov ter druga opozorila o omejitvi uporabe, ki so navedena na etiketi in navodilu za uporabo fitofarmacevtskih sredstev in glede			tako z vidika pridelave kot tudi zmanjševanja obremenjevanja okolja s hranili. Sistem integrirane pridelave omogoča tudi uravnavanje pH tal, doseganje in ohranjanje ugodne strukture tal ter s tem preprečevanje erozije tal, pozitivno pa vpliva tudi na makro in mikro favno ter koristne žuželke. Kontrolo nad integrirano pridelavo opravljajo organizacije za kontrolo.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
skladiščenju in odstranitvi ostankov. – DKOP 6: Minimalna pokritost tal (brez golih tal) v najbolj občutljivih obdobjih.		uporabe osebne varovalne opreme pri tretiranju.			
A.22 Integrirana pridelava grozdja					
– PZR 2: Direktiva Sveta 91/676/EGS z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov (UL L 375, 31. 12. 1991, str. 1): člena 4 in 5. – PZR 7: Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 1): prvi in drugi stavek člena 55. – PZR 8: Direktiva 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so	– Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS, št. 43/14): V skladu s 6. členom uporabnik lahko uporabi fitofarmacevtska sredstva za poklicno rabo takrat, kadar presodi, da z metodami varstva rastlin z nizkim tveganjem ni mogoče doseči zadovoljivega učinka pri obvladovanju škodljivih organizmov. Pri uporabi fitofarmacevtskih sredstev za poklicno rabo je treba upoštevati navodila in etiketo proizvajalca glede načina uporabe fitofarmacevtskih sredstev, da se	– Ni relevantno.	Pri običajni kmetijski praksi se grozdje prideluje na intenziven način, uporabljajo se lahko vsa registrirana fitofarmacevtska sredstva in tudi mineralna gnojila za doseganje čim večjih pridelkov.	Integrirana pridelava grozdja temelji na uporabi okolju manj škodljivih fitofarmacevtskih sredstev in njihovi zmanjšani uporabi. Racionalna strategija gnojenja, predvsem pa analiza tal in izdelava gnojilnih načrtov omogočajo najoptimalnejše gnojenje tako z vidika pridelave kot tudi zmanjševanja obremenjevanja okolja s hranili. Sistem integrirane pridelave omogoča tudi uravnavanje pH tal, doseganje in ohranjanje ugodne strukture tal ter s tem preprečevanje erozije tal, pozitivno pa vpliva tudi na makro in mikro favno ter koristne žuželke. Kontrolo nad integrirano pridelavo opravljajo organizacije za kontrolo.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
z dne 21. oktobra 2009 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 71): člen 5(2) in člen 8(1) do (5); člen 12 glede omejitev rabe pesticidov na zaščitenih območjih, opredeljenih na podlagi okvirne direktive o vodah in zakonodaje v zvezi z omrežjem Natura 2000; člen 13(1) in (3) o ravnanju s pesticidi, njihovem skladiščenju in odstranitvi ostankov. – DKOP 6: Minimalna pokritost tal (brez golih tal) v najbolj občutljivih obdobjih.	vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	prepreči razvoj odpornosti škodljivega organizma ali plevela na fitofarmacevtska sredstva, predvsem dosledno upoštevati vsa predpisana opozorila, zlasti opozorila o varnostnih pasovih do voda, varstvu čebel in drugih neciljnih organizmov ter druga opozorila o omejitvi uporabe, ki so navedena na etiketi in navodilu za uporabo fitofarmacevtskih sredstev in glede uporabe osebne varovalne opreme pri tretiranju.			
A.23 Uporaba biotehniških metod za obvladovanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih					
– PZR 7: Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča	– Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS, št. 43/14): V skladu s 5. členom se za obvladovanje škodljivih organizmov	– Ni relevantno.	Pri običajni kmetijski praksi se škodljive organizme obvladuje z uporabo registriranih fitofarmacevtskih sredstev – insekticidov.	Gre za uporabo alternativnih metod zatiranja škodljivcev, ki je okoljsko veliko bolj sprejemljivejša kot sama uporaba fitofarmacevtskih sredstev. Pred začetkom ali na samem začetku

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 1): prvi in drugi stavek člena 55. – PZR 8: Direktiva 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 71): člen 5(2) in člen 8(1) do (5); člen 12 glede omejitev rabe pesticidov na zaščitenih območjih, opredeljenih na podlagi okvirne direktive o vodah in zakonodaje v zvezi z omrežjem Natura 2000; člen 13(1) in (3) o ravnanju s pesticidi, njihovem skladiščenju in odstranitvi ostankov.	na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	lahko uporabljajo fitofarmacevtska sredstva, izdelana na podlagi mikroorganizmov, rastlinskih izvlečkov, feromonov in snovi z nizkim tveganjem, registrirana oziroma dovoljena v skladu z zakonom, ki ureja fitofarmacevtska sredstva.			pojava škodljivcev se uporabljajo feromonski dispenzorji ali zastrupljene vabe (metoda »privabi in ulovi« oziroma »privabi in ubij«). Pri metodi konfuzije (zbeganja) gre za uporabo manjšega števila feromonskih dispenzorjev z večjo koncentracijo feromona, ki ustvari tako imenovano feromonsko meglo, v kateri samci škodljivca ne zaznajo šibkega vira naravnega feromona, ki ga oddajajo samice. Pri dezorientaciji pa veliko število dispenzorjev z nizko koncentracijo feromona tekmuje s samico v privabljanju samca. Skupni rezultat obeh metod je bistveno zmanjšanje števila paritev in posledično števila ličink naslednje generacije škodljivca. Metoda z zastrupljenimi vabami »privabi in ubij« je preventivna metoda, s katero se neposredno slabi populacijo škodljivca. Pri tej metodi prehranski stimulans deluje v kombinaciji z

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
					insekticidom. Prehranski stimulans privabi škodljivca v past, insekticid pa ga ubije. Obe metodi varstva nimata vpliva na ostale organizme v nasadih in sodita med t.i. metode varstva rastlin z majhnim tveganjem, ker se na ta način zmanjša tveganje za nastanek potrebe po neposrednem ukrepanju s fitofarmacevtskimi sredstvi proti pomembnim permanentnim škodljivcem trajnih nasadov.
A.24 Opustitev uporabe herbicidov v vinogradih					
– PZR 7: Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 1): prvi in drugi stavek člena 55.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila,	– Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS, št. 43/14): V skladu s 5. členom se lahko izvaja mehansko ali fizikalno zatiranje plevela (strojno ali ročno).	– Ni relevantno.	Pri običajni kmetijski praksi se škodljive organizme obvladuje z uporabo registriranih fitofarmacevtskih sredstev – herbicidov.	V vinogradih se plevele zatira brez uporabe herbicidov.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
– PZR 8: Direktiva 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 71): člen 5(2) in člen 8(1) do (5); člen 12 glede omejitev rabe pesticidov na zaščitenih območjih, opredeljenih na podlagi okvirne direktive o vodah in zakonodaje v zvezi z omrežjem Natura 2000; člen 13(1) in (3) o ravnanju s pesticidi, njihovem skladiščenju in odstranitvi ostankov – S Pravili o pogojenosti opustitev uporabe herbicidov ni predpisana.	čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.				
A.25 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih					
– PZR 7: Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in	– S Pravilnikom o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS, št.	– Ni relevantno.	Pri običajni kmetijski praksi se škodljive organizme obvladuje z uporabo registriranih	V vinogradih se škodljive organizme obvladuje brez uporabe insekticidov, razen v

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 1): prvi in drugi stavek člena 55. – PZR 8: Direktiva 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 71): člen 5(2) in člen 8(1) do (5); člen 12 glede omejitev rabe pesticidov na zaščitenih območjih, opredeljenih na podlagi okvirne direktive o vodah in zakonodaje v zvezi z omrežjem Natura 2000; člen 13(1) in (3) o ravnanju s pesticidi, njihovem skladiščenju in odstranitvi ostankov	mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	43/14) uporaba insekticidov ni prepovedana. – Pravilnik o ukrepih za preprečevanje širjenja in zatiranje zlate trsne rumenice (Uradni list RS, št. 48/14, z vsemi spremembami): V skladu z 8. členom morajo imetniki trte iz razmejenega območja, imetniki trsnic in matičnih nasadov ter imetniki trte v varovalnih pasovih trsnic in matičnih nasadov zatirati ameriškega škržatka v skladu z načrtom ukrepov.		fitofarmacevtskih sredstev – insekticidov.	primeru karantenskih škodljivih organizmov.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
– S Pravili o pogojenosti opustitev uporabe insekticidov ni predpisana.					
A.26 Precizno gnojenje in škropljenje					
– PZR 1: Direktiva 2000/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike: člena 11(3)(e) in 11(3)(h) glede obveznih zahtev za nadzorovanje razpršenih virov onesnaževanja s fosfati. – PZR 2: Direktiva Sveta 91/676/EGS z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov (UL L 375, 31. 12. 1991, str. 1): člena 4 in 5. – PZR 7: Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop	– Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS, št. 43/14): V skladu s 4. členom se za optimalno rast pridelka poskrbi z uravnoteženim gnojenjem z organskimi in mineralnimi gnojili v skladu s potrebami rastlin ter namakalnimi tehnikami, kjer je to mogoče. – Pravilnik o integriranem varstvu rastlin pred škodljivimi organizmi (Uradni list RS, št. 43/14): V skladu s 5. členom se za obvladovanje škodljivih organizmov lahko uporabljajo fitofarmacevtska sredstva, izdelana na podlagi	– Ni relevantno.	Pri običajni kmetijski praksi se ne uporablja mehanizacije za precizno gnojenje in škropljenje.	Za optimizacijo nanosa gnojil in fitofarmacevtskih sredstev ter zmanjšanje njihove uporabe uporablja mehanizacija za precizno gnojenje in škropljenje.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 1): prvi in drugi stavek člena 55. – PZR 8: Direktiva 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 71): člen 5(2) in člen 8(1) do (5); člen 12 glede omejitev rabe pesticidov na zaščitenih območjih, opredeljenih na podlagi okvirne direktive o vodah in zakonodaje v zvezi z omrežjem Natura 2000; člen 13(1) in (3) o ravnanju s pesticidi, njihovem skladiščenju in odstranitvi ostankov.	zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	mikroorganizmov, rastlinskih izvlečkov, feromonov in snovi z nizkim tveganjem, registrirana oziroma dovoljena v skladu z zakonom, ki ureja fitofarmacevtska sredstva.			

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
A.27 Senena prireja					
– S Pravili o pogojenosti način prireje mleka in mesa ni predpisan.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	– Druge nacionalne zahteve niso predpisane.	– Kot merilo za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, velja košnja kmetijskih površin vsaj enkrat letno do 15. 10. tekočega leta ali vsaj enkrat do 15. 10. naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni traviščni habitati«, »Ohranjanje mokrišč in barij«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« in »Ohranjanje suhih travišč«.	Pri običajni kmetijski praski se živali krmi travno in koruzno silažo.	Trava se pospravi v obliki mrve, prilasta oziroma se izvaja paša. Baliranje v silažne bale ni dovoljeno, kar velja tako za krmo, namenjeno prehranjevanju živali na kmetijskem gospodarstvu, kot tudi krmo, namenjeno prodaji. Močenje krme pri krmljenju ni dovoljeno (tekoči dodatki za spodbujanje zauživanja). Delež suhe snovi iz voluminozne krme mora na letni ravni presegati 70 % (za seneno meso) oziroma 75% (za seneno mleko). Določeno je tudi preusmeritveno obdobje in obvezna pridobitev certifikata.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
A.28 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved					
– S Pravili o pogojenosti analiza krme in računanje krmnih obrokov za govedo nista predpisana.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	– Druge nacionalne zahteve niso predpisane.	– Kot merilo za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, velja košnja kmetijskih površin vsaj enkrat letno do 15. 10. tekočega leta ali vsaj enkrat do 15. 10. naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni travišči habitati«, »Travišči habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni travišči habitati«, »Ohranjanje mokrišč in barij«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« in »Ohranjanje suhih travišč«.	Krmljenje goveda na podlagi načrtno sestavljenih obrokov, ki temeljijo na rezultatih analiz krme in potreb goveda, v Sloveniji ni običajna kmetijska praksa.	Optimiranje krmnih obrokov je med najučinkovitejšimi ukrepi za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov pa tudi amonijaka. Gre za izvajanje preciznega krmljenja rejnih živali, ki vpliva na zmanjšanje emisij toplogrednih plinov prek izboljšanja učinkovitosti reje, na zmanjšanje emisij amonijaka in didušikovega oksida pa prek zmanjšanega izločanja dušika z blatom in sečem.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
A.29 Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih					
– S Pravili o pogojenosti analiza krme in računanje krmnih obrokov za prašiče pitance nista predpisana.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	– Druge nacionalne zahteve niso predpisane.	– Kot merilo za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, velja košnja kmetijskih površin vsaj enkrat letno do 15. 10. tekočega leta ali vsaj enkrat do 15. 10. naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni traviščni habitati«, »Ohranjanje mokrišč in barij«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« in »Ohranjanje suhih travišč«.	Krmljenje na podlagi načrtno sestavljenih obrokov, ki temeljijo na naprednih metodah ocenjevanja hranilne vrednosti krme in pokrivanju potreb prašičev pitancev glede na fazo proizvodnje, v Sloveniji ni običajna kmetijska praksa.	Optimiranje krmnih obrokov je med najučinkovitejšimi ukrepi za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov pa tudi amonijaka. Gre za izvajanje preciznega krmljenja rejnih živali, ki vpliva na zmanjšanje emisij toplogrednih plinov prek izboljšanja učinkovitosti reje, na zmanjšanje emisij amonijaka in didušikovega oksida pa prek zmanjšanega izločanja dušika z blatom in sečem.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
A.30 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz					
– S Pravili o pogojenosti analiza krme in računanje krmnih obrokov za ovce in koze nista predpisana.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	– Druge nacionalne zahteve niso predpisane.	– Kot merilo za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, velja košnja kmetijskih površin vsaj enkrat letno do 15. 10. tekočega leta ali vsaj enkrat do 15. 10. naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni traviščni habitati«, »Ohranjanje mokrišč in barij«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« in »Ohranjanje suhih travišč«.	Krmljenje goveda na podlagi načrtno sestavljenih obrokov, ki temeljijo na rezultatih analiz krme in potreb drobnice (ovc in koz), v Sloveniji ni običajna kmetijska praksa.	Optimiranje krmnih obrokov je med najučinkovitejšimi ukrepi za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov pa tudi amonijaka. Gre za izvajanje preciznega krmljenja rejnih živali, ki vpliva na zmanjšanje emisij toplogrednih plinov prek izboljšanja učinkovitosti reje, na zmanjšanje emisij amonijaka in didušikovega oksida pa prek zmanjšanega izločanja dušika z blatom in sečem.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
B.1 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov					
– PZR 3: Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26. 1. 2010, str. 7): člen 3(1), člen 3(2)(b), člen 4(1), (2) in (4). – PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22. 7. 1992, str. 7): člen 6(1) in (2). – S Pravili o pogojenosti prepoved uporabe gnojil ni predpisana.	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. – Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	– Druge nacionalne zahteve niso predpisane.	– Kot merilo za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, velja košnja kmetijskih površin vsaj enkrat letno do 15. 10. tekočega leta ali vsaj enkrat do 15. 10. naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni traviščni habitati«, »Ohranjanje mokrišč in barij«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« in »Ohranjanje suhih travišč«.	Vrstno bogati travniki v Sloveniji se v zadnjih desetletjih zmanjšujejo, kar je predvsem posledica intenzifikacije na eni ter opuščanja rabe in zaraščanja na drugi strani. Nova, modernejša mehanizacija, nove kmetijske tehnologije in težnje po vedno večjem ekonomskem učinku so pripeljali do tega, da se travniki, ki so bili še pred desetletji vrstno bogati in pozno košeni, v zadnjih letih kosijo in obdelujejo bistveno prej in tudi s tehnologijo (npr., baliranje), ki zmanjšuje njihovo biotsko raznovrstnost. Pritisk po ekonomični in donosni kmetijski pridelavi povzroča, da se travniki vse bolj intenzivirajo z gnojenjem, dosejavanjem in povečanjem števila košenj. V praksi se tudi travnike, ki se pojavljajo na vlažnih tleh in so slabo produktivni, gnoji z mineralnimi in organskimi gnojili, s čimer se izgublja biotska raznovrstnost. Pri	Podintervencija se izvaja v veh stopnjah, ki vključuje upravljavski n rezultatski del. Z upravljavskim delom je določena pozna košnja z dvema datumoma, v odvisnosti od pojava kosca (10. 7. tekočega leta, če kosec na travniku ni prisoten in 1. 8. tekočega leta, če kosec je prisoten). Določen je tudi način košnje z rešilnim otokom in prepoved gnojenja, paše in mulčenja ter obveznost nepokošenega pasu, ki se pokosi naslednje leto. Rezultatski del se nanaša na doseganje rezultata, pri čemer pozitiven rezultat predstavlja prisotnost prehranjevalnega in gnezditvenega habitata kosca, ki se ju določi na podlagi lokacije pojočih samcev.

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
				običajni kmetijski praksi se na trajnih travnikih poleg košnje izvaja tudi paša, travniške površine morajo biti vzdrževane, način košnje pa ni predpisan. Poleg tega se pri običajni kmetijski praksi se košnja travniških površin izvede na celotni površini travnika, ni pa običajno, da se določen del teh površin pusti nepokošen.	
C.1 Ohranjanje suhih travišč					
– PZR 3: Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26. 1. 2010, str. 7): člen 3(1), člen 3(2)(b), člen 4(1), (2) in (4). – PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22. 7. 1992, str. 7): člen 6(1) in (2).	– Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe živinskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, in iz katere morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta živinskega gnoja in mineralnega gnojila, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo.	– Druge nacionalne zahteve niso predpisane.	– Kot merilo za vzdrževanje kmetijskih zemljišč v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev, velja košnja kmetijskih površin vsaj enkrat letno do 15. 10. tekočega leta ali vsaj enkrat do 15. 10. naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija kmetijsko-okoljska-	Pri običajni kmetijski praksi so suha travišča po eni strani ogrožena zaradi opuščanja rabe (košnje, paše) in posledičnega zaraščanja, po drugi strani pa zaradi intenzivnega gospodarjenja z zgodnjo in pogosto košnjo ali preveliko obtežbo pašnika z živino ter prekomernega gnojenja, ki pestra suha travišča spremeni.	Podintervencija je rezultatska, zato zahteve za izvajanje niso predpisane. Upravičenec upravlja suho travišče v skladu s personaliziranim Priročnikom za upravljanje suhih travišč, pripravljenim s strani ZRSVN in KGZS. Priročnik vsebuje grafični prikaz površin, podatke iz začetnega popisa habitatnih tipov, priporočila o ustrezni rabi za ohranitev habitatnega tipa v ugodnem stanju, seznam pozitivnih in negativnih indikatorskih rastlinskih vrst s kratkimi opisi, določevalni ključ

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
	– Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.		podnebna plačila v okviru podintervencij »Posebni travišči habitati«, »Travišči habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni travišči habitati«, »Ohranjanje mokrišč in barij«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« in »Ohranjanje suhih travišč«.		indikatorskih rastlinskih vrst ter popisni list za sprotno spremljanje stanja. Upravičenec enkrat letno popiše stanje indikatorjev in izpolni popisni list.

5.44.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora za intervencijo KOPOP je letna in krije dodatne stroške in izpad dohodka zaradi prevzete obveznosti. Za naravovarstvene in vodovarstvene podintervencije podpora znaša 100 % višine podpore, izračunane po modelni kalkulaciji, za ostale podintervencije pa 40 % višine podpore, izračunane po modelni kalkulaciji. Dodeli se za njivske površine, trajne nasade, trajno travinje, mejice in živali. Plačilo se dodeli na hektar, v primeru lokalnih pasem na GVŽ in za mejice na tekoči meter.

V izračunu so lahko upoštevani tudi poslovni stroški (stroški transakcije) v višini do 25 % za posameznega upravičenca in do 35 % za skupino upravičencev.

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore		Oblika podpore – **znesek na enoto, ki temelji na dodatnih stroških in izpadu dohodka** – **poslovni stroški (stroški transakcije)** – enkratno izplačilo – enotni znesek lump sum
Zneski podpore		Zneski podpore bodo znani, ko bodo izdelani modelni izračuni.
Obrazložitev osnove za zneske na enoto in metode izračuna		Obrazložitev bo podana, ko bodo izdelani modelni izračuni.

5.44.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP18
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotna ○ povprečna obvezna
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Hektar / m / GVŽ
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	V izračunu višine podpor za intervencijo KOPOP so upoštevani dodatni stroški in izpad dohodka zaradi prevzete obveznosti ter pri nekaterih podintervencijah tudi transakcijski stroški. Metodologijo izdelave modelnih izračunov za določitev višine podpor za intervencijo KOPOP je izdelala neodvisna institucija. Podpore za intervencijo KOPOP se nanašajo samo na tiste obveznosti, ki presegajo obvezne standarde Pravil o pogojenosti, druga ustrezna merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Podpore se dodelijo letno za kritje dodatnih stroškov in izpada dohodka, ki so posledica izvajanja intervencije in lahko po potrebi krijejo tudi poslovne stroške (do največ 25 % podpore, plačane za obveznost in do največ 35 % podpore, plačane za obveznost, če intervencijo izvaja skupina upravičencev). Predlog podpor je pripravljen na podlagi modelnega izračuna za zahteve intervencije KOPOP. Podlaga za izračun podpor je razlika, ki nastane v finančnem rezultatu med običajno kmetijsko prakso in izvajanjem zahtev intervencije KOPOP. Pri običajni kmetijski praksi so upoštevani standardi, merila in minimalne dejavnosti določene v zakonodaji EU in obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Pri opredelitvi običajne kmetijske prakse so pri posamezni proizvodni usmeritvi upoštevane kmetijske prakse, ki so razširjene v Sloveniji in

	ustrezajo slovenski ravni intenzivnosti. S pomočjo modelnih kalkulacij so ocenjeni stroški in prihodki pri običajni kmetijski praksi in pri izvajanju intervencije KOPOP. Z namenom preprečitve dvojnih plačil s I. stebrom so bile proučene kmetijske prakse shem za podnebje in okolje ter obveznosti intervencije KOPOP. Pri izvajanju shem za podnebje in okolje so pri tistih zahtevah intervencije KOPOP, ki vključujejo elemente kmetijskih praks shem za podnebje in okolje, pri opredelitvi običajne kmetijske prakse upoštevane kmetijske prakse, ki jih vključujejo tudi sheme za podnebje in okolje. Podpore za intervencijo KOPOP zato vključujejo samo dodatne stroške in izgubo dohodka za aktivnosti, ki presegajo kmetijske prakse shem za podnebje in okolje. Za preprečitev preplačila med podintervencijami ter med intervencijo KOPOP in intervencijo Ekološko kmetovanje in shem za podnebje in okolje so bila upoštevana določila XX. člena Izvedbene uredbe XX/YY/ZZ/EU.
Regija(e):	Določene podintervencije se lahko izvajajo na območju celotne Republike Slovenije, nekatere pa so namenjene območjem, ki so problematična z vidika onesnaževanja kmetijskega izvora (prispevna območja vodnih teles površinskih voda in vodnih teles podzemne vode iz Načrta upravljanja voda) in območjem, ki so pomembna za ohranjanje biotske raznovrstnosti (območja posebnih traviščnih habitatov, traviščnih habitatov metuljev, steljnikov, mokrotnih traviščnih habitatov, mokrišč in barij, osrednja območja pojavljanja ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov in osrednje območje pojavljanja medveda in volka).
Stopnja(e) prispevka:	80,00
Kazalnik rezultata	– R.12 Prilagajanje podnebnim spremembam: delež kmetijskih zemljišč (KZU) v uporabi, za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za izboljšanje prilagajanja podnebnim spremembam – R.14[PS] Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij, ali ohranitev ali povečanje skladiščenja ogljika (vključno s trajnim travinjem, trajnimi nasadi s trajno travno rušo, kmetijskimi zemljišči ter mokrišči in šotišči) – R.19[PS] Izboljšanje in zaščita tal: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo in so koristne za upravljanje tal, za izboljšanje kakovosti tal in živih organizmov v tleh (kot so zmanjšanje obdelave tal, pokritost tal s kmetijskimi rastlinami, kolobarjenje, vključno s stročnicami) – R.20[PS] Izboljšanje kakovosti zraka: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij amoniaka – R.21[PS] Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za kakovost vodnih teles – R.22[PS] Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za boljše upravljanje hranil – R.24[PS] Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo posebne obveznosti, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov, kot je uhajanje pesticidov – R.25 Okoljska učinkovitost v živinorejskem sektorju: delež glav velike živine (GVŽ), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za izboljšanje okoljske trajnostnosti – R.31 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti, vključno v kmetijskimi praksami z visoko naravno vrednostjo

	– R.34[PS] Ohranjanje krajinskih značilnosti: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za upravljanje krajinskih značilnosti, vključno z živimi mejami in drevesi

5.44.10 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči: ○ Da ○ **Ne** ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU (obvezno)]

5.44.11 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Kakšen je model obveznosti	○ rezultatsko naravnan (z možnostjo izbora) ○ upravljavsko naravnan ○ hibridno (upravljavsko in rezultatsko)
Kakšno je trajanje pogodb?	Obveznost izvajanja traja pet let z možnostjo podaljšanja.

5.44.12 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

5.44.13 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023–2029
Znesek na enoto za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (ZNERP24)	**A.1 Posebni travišči habitati**								
	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- stopnja I	0	350	350	350	350	350	0	
	- stopnja II	0	400	400	400	400	400	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	- stopnja I	0	350	350	350	350	350	0	
	- stopnja II	0	400	400	400	400	400	0	
	Načrtovan učinek #1 (ha)								
	- stopnja I	0	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	0	5.000
	- stopnja II	0	700	700	700	700	700	0	700
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- stopnja I	0	1.751.774	1.751.774	1.751.774	1.751.774	1.751.774	0	8.758.870
	- stopnja II	0	280.000	280.000	280.000	280.000	280.000	0	1.400.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
	- stopnja I	0	1.401.419	1.401.419	1.401.419	1.401.419	1.401.419	0	7.007.095
	- stopnja II	0	224.000	224.000	224.000	224.000	224.000	0	1.120.000
	A.2 Travišči habitati metuljev								
	Načrtovan znesek na enoto #2 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- stopnja I	0	400	400	400	400	400	0	
	- stopnja II	0	450	450	450	450	450	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #2 (EUR)								
	- stopnja I	0	400	400	400	400	400	0	
	- stopnja II	0	450	450	450	450	450	0	
	Načrtovan učinek #2 (ha)								
	- stopnja I	0	600	600	600	600	600	0	600
	- stopnja II	0	100	100	100	100	100	0	100
	Letni okvirni finančni prispevek #2 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- stopnja I	0	240.000	240.000	240.000	240.000	240.000	0	1.200.000
	- stopnja II	0	45.000	45.000	45.000	45.000	45.000	0	225.000
	Letni okvirni finančni prispevek #2 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
	- stopnja I	0	192.000	192.000	192.000	192.000	192.000	0	960.000
	- stopnja II	0	36.000	36.000	36.000	36.000	36.000	0	180.000
	A.3 Steljniki								

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023–2029
	Načrtovan znesek na enoto #3 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- stopnja I	0	400	400	400	400	400	0	
	- stopnja II	0	450	450	450	450	450	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #3 (EUR)								
	- stopnja I	0	400	400	400	400	400	0	
	- stopnja II	0	450	450	450	450	450	0	
	Načrtovan učinek #3 (ha)								
	- stopnja I	0	30	30	30	30	30	0	30
	- stopnja II	0	15	15	15	15	15	0	15
	Letni okvirni finančni prispevek #3 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- stopnja I	0	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000	0	60.000
	- stopnja II	0	6.750	6.750	6.750	6.750	6.750	0	33.750
	Letni okvirni finančni prispevek #3 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
	- stopnja I	0	9.600	9.600	9.600	9.600	9.600	0	48.000
	- stopnja II	0	5.400	5.400	5.400	5.400	5.400	0	27.000
	A.4 Mokrotni traviščni habitati								
	Načrtovan znesek na enoto #4 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- stopnja I	0	400	400	400	400	400	0	
	- stopnja II	0	450	450	450	450	450	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #4 (EUR)								
	- stopnja I	0	400	400	400	400	400	0	
	- stopnja II	0	450	450	450	450	450	0	
	Načrtovan učinek #4 (ha)								
	- stopnja I	0	400	400	400	400	400	0	400
	- stopnja II	0	100	100	100	100	100	0	100
	Letni okvirni finančni prispevek #4 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- stopnja I	0	160.000	160.000	160.000	160.000	160.000	0	800.000
	- stopnja II	0	45.000	45.000	45.000	45.000	45.000	0	225.000
	Letni okvirni finančni prispevek #4 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
	- stopnja I	0	128.000	128.000	128.000	128.000	128.000	0	640.000
	- stopnja II	0	36.000	36.000	36.000	36.000	36.000	0	180.000
	A.5 Ohranjanje mokrišč in barij								
	Načrtovan znesek na enoto #5	0	400	400	400	400	400	0	

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023–2029
	(Skupni javni izdatki v EUR)								
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #5 (EUR)	0	400	400	400	400	400	0	
	Načrtovan učinek #5 (ha)	0	200	200	200	200	200	0	200
	Letni okvirni finančni prispevek #5 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000	0	400.000
	Letni okvirni finančni prispevek #5 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	64.000	64.000	64.000	64.000	64.000	0	320.000
	A.6 Suhi kraški travniki in pašniki								
	Načrtovan znesek na enoto #6 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	300	300	300	300	300	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #6 (EUR)	0	300	300	300	300	300	0	
	Načrtovan učinek #6 (ha)	0	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	0	1.200
	Letni okvirni finančni prispevek #6 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	360.000	360.000	360.000	360.000	360.000	0	1.800.000
	Letni okvirni finančni prispevek #6 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	288.000	288.000	288.000	288.000	288.000	0	1.440.000
	A.7 Visokodebelni travniški sadovnjaki								
	Načrtovan znesek na enoto #7 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	240	240	240	240	240	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #6 (EUR)	0	240	240	240	240	240	0	
	Načrtovan učinek #7 (ha)	0	900	900	900	900	900	0	900
	Letni okvirni finančni prispevek #7 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	216.000	216.000	216.000	216.000	216.000	0	1.080.000
	Letni okvirni finančni prispevek #7 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	172.800	172.800	172.800	172.800	172.800	0	864.000
	A.8 Strmi travniki								
	Načrtovan znesek na enoto #8 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	250	250	250	250	250	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #8 (EUR)	0	250	250	250	250	250	0	
	Načrtovan učinek #8 (ha)	0	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	0	1.000
	Letni okvirni finančni prispevek #8 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000	0	1.250.000
	Letni okvirni finančni prispevek #8 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	0	1.000.000
	A.9 Grbinasti travniki								
	Načrtovan znesek na enoto #9	0	315	315	315	315	315	0	

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023–2029
	(Skupni javni izdatki v EUR)								
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #9 (EUR)	0	315	315	315	315	315	0	
	Načrtovan učinek #9 (ha)	0	290	290	290	290	290	0	290
	Letni okvirni finančni prispevek #9 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	91.350	91.350	91.350	91.350	91.350	0	456.750
	Letni okvirni finančni prispevek #9 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	73.080	73.080	73.080	73.080	73.080	0	365.400
	A.10 Ohranjanje mejic								
	Načrtovan znesek na enoto #10 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	2	2	2	2	2	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #10 (EUR)	0	2	2	2	2	2	0	
	Načrtovan učinek #10 (m)	0	350.000	350.000	350.000	350.000	350.000	0	350.000
	Letni okvirni finančni prispevek #10 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	700.000	700.000	700.000	700.000	700.000	0	3.500.000
	Letni okvirni finančni prispevek #10 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	560.000	560.000	560.000	560.000	560.000	0	2.800.000
	A.11 Obvladovanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst								
	Načrtovan znesek na enoto #11 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	180	180	180	180	180	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #11 (EUR)	0	280	280	280	280	280	0	
	Načrtovan učinek #11 (ha)	0	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	0	2.000
	Letni okvirni finančni prispevek #11 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	360.000	360.000	360.000	360.000	360.000	0	1.800.000
	Letni okvirni finančni prispevek #11 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	288.000	288.000	288.000	288.000	288.000	0	1.440.000
	A.12 Sobivanje z zvermi								
	Načrtovan znesek na enoto #12 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- ograje/mreže	0	140	140	140	140	140	0	
	- pastir	0	300	300	300	300	300	0	
	…- pastirski psi	0	130	130	130	130	130	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #12 (EUR)								
	- ograje/mreže	0	140	140	140	140	140	0	
	- pastir	0	300	300	300	300	300	0	
	…- pastirski psi	0	130	130	130	130	130	0	
	Načrtovan učinek #12 (ha)								

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023–2029
	- ograje/mreže	0	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	0	1.500
	- pastir	0	200	200	200	200	200	0	200
	…- pastirski psi	0	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	0	1.000
	Letni okvirni finančni prispevek #12 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- ograje/mreže	0	210.000	210.000	210.000	210.000	210.000	0	1.050.000
	- pastir	0	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000	0	300.000
	…- pastirski psi	0	130.000	130.000	130.000	130.000	130.000	0	650.000
	Letni okvirni finančni prispevek #12 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
	- ograje/mreže	0	168.000	168.000	168.000	168.000	168.000	0	840.000
	- pastir	0	48.000	48.000	48.000	48.000	48.000	0	240.000
	…- pastirski psi	0	104.000	104.000	104.000	104.000	104.000	0	520.000
	A.13 Planinska paša								
	Načrtovan znesek na enoto #13 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- čredinke	0	200	200	200	200	200	0	
	- pastir	0	300	300	300	300	300	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #13 (EUR)								
	- čredinke	0	200	200	200	200	200	0	
	- pastir	0	300	300	300	300	300	0	
	Načrtovan učinek #13 (ha)								
	- čredinke	0	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	0	1.000
	- pastir	0	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	0	5.000
	Letni okvirni finančni prispevek #13 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- čredinke	0	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	0	1.000.000
	- pastir	0	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000	0	7.500.000
	Letni okvirni finančni prispevek #13 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
	- čredinke	0	160.000	160.000	160.000	160.000	160.000	0	800.000
	- pastir	0	1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000	0	6.000.000
	A.14 Lokalne pasme								
	Načrtovan znesek na enoto #14 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	200	200	200	200	200	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #14 (EUR)	0	500	500	500	500	500	0	
	Načrtovan učinek #14 (GVŽ)	0	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000	0	8.000
	Letni okvirni finančni prispevek #14 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	1.600.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000	0	8.000.000

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023–2029
	Letni okvirni finančni prispevek #14 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	1.280.000	1.280.000	1.280.000	1.280.000	1.280.000	0	6.400.000
	A.15 Lokalne sorte								
	Načrtovan znesek na enoto #15 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	144	144	144	144	144	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #15 (EUR)	0	360	360	360	360	360	0	
	Načrtovan učinek #15 (ha)	0	16.000	16.000	16.000	16.000	16.000	0	16.000
	Letni okvirni finančni prispevek #15 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	2.304.000	2.304.000	2.304.000	2.304.000	2.304.000	0	11.520.000
	Letni okvirni finančni prispevek #15 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	1.843.200	1.843.200	1.843.200	1.843.200	1.843.200	0	9.216.000
	A.16 Vodni viri								
	Načrtovan znesek na enoto #16 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	330	330	330	330	330	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #16 (EUR)	0	330	330	330	330	330	0	
	Načrtovan učinek #16 (ha)	0	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	0	5.000
	Letni okvirni finančni prispevek #16 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	1.650.000	1.650.000	1.650.000	1.650.000	1.650.000	0	8.250.000
	Letni okvirni finančni prispevek #16 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	1.320.000	1.320.000	1.320.000	1.320.000	1.320.000	0	6.600.000
	A.17 Ohranjanje kolobarja								
	Načrtovan znesek na enoto #17 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- stopnja I	0	104	104	104	104	104	0	
	- stopnja II	0	132	132	132	132	132	0	
	- stopnja III	0	160	160	160	160	160	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #17 (EUR)								
	- stopnja I	0	260	260	260	260	260	0	
	- stopnja II	0	330	330	330	330	330	0	
	- stopnja III	0	400	400	400	400	400	0	
	Načrtovan učinek #17 (ha)								
	- stopnja I	0	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	0	10.000
	- stopnja II	0	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	0	3.000
	- stopnja III	0	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	0	2.000
	Letni okvirni finančni prispevek #17 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- stopnja I	0	1.040.000	1.040.000	1.040.000	1.040.000	1.040.000	0	5.200.000

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023–2029
	- stopnja II	0	396.000	396.000	396.000	396.000	396.000	0	1.980.000
	- stopnja III	0	320.000	320.000	320.000	320.000	320.000	0	1.600.000
	Letni okvirni finančni prispevek #17 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
	- stopnja I	0	832.000	832.000	832.000	832.000	832.000	0	4.160.000
	- stopnja II	0	316.800	316.800	316.800	316.800	316.800	0	1.584.000
	- stopnja III	0	256.000	256.000	256.000	256.000	256.000	0	1.280.000
	A.18 Integrirana pridelava poljščin								
	Načrtovan znesek na enoto #18 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	160	160	160	160	160	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #18 (EUR)	0	400	400	400	400	400	0	
	Načrtovan učinek #18 (ha)	0	23.500	23.500	23.500	23.500	23.500	0	23.500
	Letni okvirni finančni prispevek #18 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	3.760.000	3.760.000	3.760.000	3.760.000	3.760.000	0	18.800.000
	Letni okvirni finančni prispevek #18 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	3.008.000	3.008.000	3.008.000	3.008.000	3.008.000	0	15.040.000
	A.19 Integrirana pridelava zelenjave								
	Načrtovan znesek na enoto #19 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- na prostem	0	160	160	160	160	160	0	
	- v zavarovanih prostorih	0	200	200	200	200	200	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #19 (EUR)								
	- na prostem	0	400	400	400	400	400	0	
	- v zavarovanih prostorih	0	500	500	500	500	500	0	
	Načrtovan učinek #19 (ha)								
	- na prostem	0	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	0	1.000
	- v zavarovanih prostorih	0	200	200	200	200	200	0	200
	Letni okvirni finančni prispevek #19 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- na prostem	0	160.000	160.000	160.000	160.000	160.000	0	800.000
	- v zavarovanih prostorih	0	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	0	200.000
	Letni okvirni finančni prispevek #19 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
	- na prostem		128.000	128.000	128.000	128.000	128.000		640.000
	- v zavarovanih prostorih		32.000	32.000	32.000	32.000	32.000		160.000
	A.20 Integrirana pridelava hmelja								
	Načrtovan znesek na enoto #20 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	180	180	180	180	180	0	

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023–2029
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #20 (EUR)	0	450	450	450	450	450	0	
	Načrtovan učinek #20 (ha)	0	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	0	1.600
	Letni okvirni finančni prispevek #20 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	288.000	288.000	288.000	288.000	288.000	0	1.440.000
	Letni okvirni finančni prispevek #20 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	230.400	230.400	230.400	230.400	230.400	0	1.152.000
	A.21 Integrirana pridelava sadja in oljk								
	Načrtovan znesek na enoto #21 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	240	240	240	240	240	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #21 (EUR)	0	600	600	600	600	600	0	
	Načrtovan učinek #21 (ha)	0	2.300	2.300	2.300	2.300	2.300	0	2.300
	Letni okvirni finančni prispevek #21 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	552.000	552.000	552.000	552.000	552.000	0	2.760.000
	Letni okvirni finančni prispevek #21 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	441.600	441.600	441.600	441.600	441.600	0	2.208.000
	A.22 Integrirana pridelava grozdja								
	Načrtovan znesek na enoto #22 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	280	280	280	280	280	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #22 (EUR)	0	700	700	700	700	700	0	
	Načrtovan učinek #22 (ha)	0	7.500	7.500	7.500	7.500	7.500	0	7.500
	Letni okvirni finančni prispevek #22 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	2.100.000	2.100.000	2.100.000	2.100.000	2.100.000	0	10.500.000
	Letni okvirni finančni prispevek #22 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	1.680.000	1.680.000	1.680.000	1.680.000	1.680.000	0	8.400.000
	A.23 Uporaba biotehniških metod za obvladovanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih								
	Načrtovan znesek na enoto #22 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- intenzivni sadovnjaki in oljčniki	0	128	128	128	128	128	0	
	- vinogradi	0	128	128	128	128	128	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #22 (EUR)								
	- intenzivni sadovnjaki in oljčniki	0	320	320	320	320	320	0	
	- vinogradi	0	320	320	320	320	320	0	
	Načrtovan učinek #22 (ha)								
	- intenzivni sadovnjaki in oljčniki	0	850	850	850	850	850	0	850
	- vinogradi	0	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	0	1.000
	Letni okvirni finančni prispevek #22								

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023–2029
	(Skupni javni izdatki v EUR)								
	- intenzivni sadovnjaki in oljčniki	0	108.800	108.800	108.800	108.800	108.800	0	544.000
	- vinogradi	0	128.000	128.000	128.000	128.000	128.000	0	640.000
	Letni okvirni finančni prispevek #22 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
	- intenzivni sadovnjaki in oljčniki	0	87.040	87.040	87.040	87.040	87.040		435.200
	- vinogradi	0	102.400	102.400	102.400	102.400	102.400		512.000
	A.24 Opustitev uporabe herbicidov v vinogradih								
	Načrtovan znesek na enoto #24 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- nagib do 25 %	0	120	120	120	120	120	0	
	- nagib nad 25 %	0	160	160	160	160	160	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #24 (EUR)								
	- nagib do 25 %	0	300	300	300	300	300	0	
	- nagib nad 25 %	0	400	400	400	400	400	0	
	Načrtovan učinek #24 (ha)								
	- nagib do 25 %	0	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	0	1.200
	- nagib nad 25 %	0	150	150	150	150	150	0	150
	Letni okvirni finančni prispevek #24 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- nagib do 25 %	0	144.000	144.000	144.000	144.000	144.000	0	720.000
	- nagib nad 25 %	0	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000	0	120.000
	Letni okvirni finančni prispevek #24 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
	- nagib do 25 %	0	115.200	115.200	115.200	115.200	115.200	0	576.000
	- nagib nad 25 %	0	19.200	19.200	19.200	19.200	19.200	0	96.000
	A.25 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih								
	Načrtovan znesek na enoto #25 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- nagib do 25 %	0	140	140	140	140	140	0	
	- nagib nad 25 %	0	200	200	200	200	200	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #25 (EUR)								
	- nagib do 25 %	0	350	350	350	350	350	0	
	- nagib nad 25 %	0	500	500	500	500	500	0	
	Načrtovan učinek #25 (ha)								
	- nagib do 25 %	0	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	0	5.000
	- nagib nad 25 %	0	500	500	500	500	500	0	500
	Letni okvirni finančni prispevek #25 (Skupni javni izdatki v EUR)								

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023–2029
	- nagib do 25 %	0	700.000	700.000	700.000	700.000	700.000	0	3.500.000
	- nagib nad 25 %	0	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	0	500.000
	Letni okvirni finančni prispevek #25 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
	- nagib do 25 %	0	560.000	560.000	560.000	560.000	560.000	0	2.800.000
	- nagib nad 25 %	0	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000	0	400.000
	A.26 Precizno gnojenje in škropljenje								
	Načrtovan znesek na enoto #26 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	52	52	52	52	52	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #26 (EUR)	0	130	130	130	130	130	0	
	Načrtovan učinek #26 (ha)	0	800	800	800	800	800	0	800
	Letni okvirni finančni prispevek #26 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	41.600	41.600	41.600	41.600	41.600	0	208.000
	Letni okvirni finančni prispevek #26 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	33.280	33.280	33.280	33.280	33.280	0	166.400
	A.27 Senena prireja								
	Načrtovan znesek na enoto #27 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	160	160	160	160	160	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #27 (EUR)	0	400	400	400	400	400	0	
	Načrtovan učinek #27 (ha)	0	800	800	800	800	800	0	800
	Letni okvirni finančni prispevek #27 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	128.000	128.000	128.000	128.000	128.000	0	640.000
	Letni okvirni finančni prispevek #27 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	102.400	102.400	102.400	102.400	102.400	0	512.000
	A.28 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved								
	Načrtovan znesek na enoto #28 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	60	60	60	60	60	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #28 (EUR)	0	150	150	150	150	150	0	
	Načrtovan učinek #28 (GVŽ)	0	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500	0	3.500
	Letni okvirni finančni prispevek #28 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	210.000	210.000	210.000	210.000	210.000	0	1.050.000
	Letni okvirni finančni prispevek #28 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	168.000	168.000	168.000	168.000	168.000	0	840.000
	A.29 Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih								
	Načrtovan znesek na enoto #29 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	60	60	60	60	60	0	

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023–2029
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #29 (EUR)	0	150	150	150	150	150	0	
	Načrtovan učinek #29 (GVŽ)	0	550	550	550	550	550	0	550
	Letni okvirni finančni prispevek #29 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	33.000	33.000	33.000	33.000	33.000	0	165.000
	Letni okvirni finančni prispevek #29 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	26.400	26.400	26.400	26.400	26.400	0	132.000
	A.30 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz								
	Načrtovan znesek na enoto #30 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	60	60	60	60	60	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #30 (EUR)	0	150	150	150	150	150	0	
	Načrtovan učinek #30 (GVŽ)	0	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	0	1.400
	Letni okvirni finančni prispevek #30 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	84.000	84.000	84.000	84.000	84.000	0	420.000
	Letni okvirni finančni prispevek #30 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	67.200	67.200	67.200	67.200	67.200	0	336.000
	B.1 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov								
	Načrtovan znesek na enoto #31 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- upravljavski del	0	400	400	400	400	400		
	- rezultatski del	0	500	500	500	500	500		
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #31 (EUR)								
	- upravljavski del	0	400	400	400	400	400	0	
	- rezultatski del	0	500	500	500	500	500	0	
	Načrtovan učinek #31 (ha)								
	- upravljavski del	0	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	0	1.500
	- rezultatski del	0	800	800	800	800	800	0	800
	Letni okvirni finančni prispevek #31 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- upravljavski del	0	600.00	600.00	600.00	600.00	600.00	0	3.000.000
	- rezultatski del	0	400.00	400.00	400.00	400.00	400.00	0	2.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #31 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
	- upravljavski del	0	480.00	480.00	480.00	480.00	480.00	0	2.400.000
	- rezultatski del	0	320.00	320.00	320.00	320.00	320.00	0	1.600.000
	C.1 Ohranjanje suhih travišč								
	Načrtovan znesek na enoto #32 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	300	300	300	300	300	0	

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023–2029
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #32 (EUR)	0	300	300	300	300	300	0	
	Načrtovan učinek #32 (ha)	0	600	600	600	600	600	0	600
	Letni okvirni finančni prispevek #32 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	180.000	180.000	180.000	180.000	180.000	0	900.000
	Letni okvirni finančni prispevek #32 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	144.000	144.000	144.000	144.000	144.000	0	720.000
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**								
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**23.789.274**	**23.789.274**	**23.789.274**	**23.789.274**	**23.789.274**	**0**	**118.946.370**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**19.314.419,2**	**19.314.419,2**	**19.314.419,2**	**19.314.419,2**	**19.314.419,2**	**0**	**95.157.096**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.45 Intervencija Ekološko kmetovanje

Oznaka intervencije	IRP19
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Ekološko kmetovanje
Vrsta intervencije	Okoljske, podnebne in druge upravljavske obveznosti
Kazalnik učinka	O.17 Število hektarjev ali število drugih enot, ki prejemajo podporo za ekološko kmetovanje
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ Da ○ **Ne** ○ **Da** ○ Ne ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.45.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)		20 %	85 %
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20 %	80 %
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20 %	60 %
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)		20 %	43 %
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20 %	65 %
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)	80,00	20 %	80 %
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20 %	100 %

5.45.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

5.45.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC 4: prispevanje k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje, vključno z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov in povečanjem sekvestracije ogljika, ter spodbujanje trajnostne energije
SC 5: Spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega upravljanja naravnih virov, kot so voda, tla in zrak, vključno z zmanjšanjem odvisnosti od kemikalij

SC 6: Prispevanje k zaustavitvi in obratu trenda izgube biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine

5.45.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P13 Zmanjševanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu
P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal
P15 Blaženje in prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu
P17 Zmanjševanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda
P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst

5.45.5 Kazalnik(i) rezultata

R.14^{PS} Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij, ali ohranitev ali povečanje skladiščenja ogljika (vključno s trajnim travinjem, trajnimi nasadi s trajno travno rušo, kmetijskimi zemljišči ter mokrišči in šotišči)
R.19^{PS} Izboljšanje in zaščita tal: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo in so koristne za upravljanje tal, za izboljšanje kakovosti tal in živih organizmov v tleh (kot so zmanjšanje obdelave tal, pokritost tal s kmetijskimi rastlinami, kolobarjenje, vključno s stročnicami)
R.21^{PS} Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za kakovost vodnih teles
R.22^{PS} Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za boljše upravljanje hranil
R.24^{PS} Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo posebne obveznosti, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov, kot je uhajanje pesticidov
R.29^{PS} Razvoj ekološkega kmetijstva: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), ki v okviru SKP prejemajo podporo za ekološko kmetovanje, razdeljeno med vzdrževanje in prehod

5.45.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Upravičenci:

Nosilec kmetijskega gospodarstva

Pogoji upravičenosti:

Kmetijsko gospodarstvo mora biti vpisano v register kmetijskih gospodarstev, v skladu s predpisom, ki ureja register kmetijskih gospodarstev.

Upravičenec mora:

- imeti najmanj 1 ha kmetijskih površin ali vsaj 1 čebeljo družino v primeru čebelarjenja;
- vsako leto pri pooblaščeni organizaciji za kontrolo in certificiranje ekološkega kmetovanja prijaviti oziroma obnoviti prijavo v kontrolo najkasneje do 31. decembra tekočega leta za naslednje leto;
- opraviti program usposabljanja oziroma svetovanja v obsegu najmanj 25 ur v obdobju trajanja obveznosti (v petih letih);
- rediti travojede živali v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko kmetovanje, če uveljavlja plačilo za trajno travinje;
- biti vpisan v register dobaviteljev semenskega materiala kmetijskih rastlin, skladno s predpisom, ki ureja semenski material kmetijskih rastlin, če uveljavlja plačilo za pridelavo semenskega materiala kmetijskih rastlin mora
- imeti dokazilo o nakupu ekološkega certificiranega semena
- pridobiti certifikat za ekološko pridelavo oziroma predelavo kmetijskih pridelkov oziroma živil za tekoče leto v skladu z Uredbo 848/2018/ES in predpisom, ki ureja ekološko pridelavo in predelavo kmetijskih pridelkov oziroma živil.

Katero območje je upravičeno? [možnih več odgovorov]	○ **Kmetijsko območje je definirano za SN** ○ Kmetijsko zemljišče, vključno in izven kmetijskega območja Nekmetijsko zemljišče – če izbrano, opis

Namen intervencije Ekološko kmetovanje, je spodbujati kmetijska gospodarstva za izvajanje naravi prijaznega načina kmetovanja, ki prispeva k ohranjanju in izboljševanju biotske raznovrstnosti, ohranjanju virov pitne vode, rodovitnosti tal, kulturne kmetijske krajine in k varovanju okolja nasploh.

Intervencija je pomembna tudi z vidika naraščajočega povpraševanja po lokalno proizvedenih ekoloških proizvodih. V Sloveniji je povpraševanje bistveno višje od ponudbe, zaradi tega je preusmeritev v ekološko kmetovanje pomembna za razvoj lokalnih trgov, predstavlja tržno priložnost za pridelovalce in spodbuja k večjemu vključevanju v shemo kakovosti Ekološko kmetovanje.

Ekološko kmetovanje zagotavlja pridelavo visoko kakovostne in varne hrane, z bogato prehransko vrednostjo in visoko vsebnostjo vitaminov, mineralov in antioksidantov ob hkratnem kar največjem možnem zmanjšanju vseh oblik onesnaževanja.

Z intervencijo Ekološko kmetovanje se posredno spodbuja tudi povečanje obsega tržne ekološke pridelave in predelave, kar je tudi eden izmed ciljev v okviru Strategije »od vil do vilic«.'

V okviru intervencije Ekološko kmetovanje se podpira ohranjanje ekološkega kmetovanja kakor tudi preusmerjanje v ekološko kmetovanje. Trajanje preusmerjanja v ekološko kmetovanje bo v skladu z Uredbo 848/2018.

Vstop v intervencijo Ekološko kmetovanje je prostovoljen, obveznost izvajanja pa traja pet let.

Najmanjša površina kmetijske parcele za izvajanje intervencije je 0,1 ha (razen za vrtnine in semensko pridelavo kmetijskih rastlin; 0,01 ha), na kmetijskem gospodarstvu pa mora biti v intervencijo vključenih najmanj 0,3 ha kmetijskih površin, razen če ni določeno drugače.

Obtežba s travojedimi živalmi mora biti najmanj 0,3 GVŽ/ha v primeru plačila za trajno travinje. Maksimalna obtežba je določena z Uredbo EU 848/2018.

Podpora se namenja za izvajanje kmetijskih praks, ki:

- presegajo zadevne predpisane zahteve ravnanja ter standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje, določene v skladu z oddelkom 2 poglavja I Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih;
- presegajo zadevne minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev ter dobrobit živali kot tudi druge ustrezne obvezne zahteve, določene z nacionalnim pravom Unije;
- presegajo pogoje, določene za vzdrževanje kmetijske površine v skladu s točko (a) prvega odstavka 4. člena Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih;
- se razlikujejo od obveznosti, v zvezi s katerimi so odobrena plačila v skladu z 28. členom Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

Podprta bodo tista kmetijska gospodarstva, ki bodo izpolnjevala predpisane pogoje in zahteve.

Intervencija Ekološko kmetovanje se bodo lahko kombinira z drugimi intervencijami, ki so vezana na površino. Določitev kombinacij bo možna po izračunu kalkulacij za posamezno intervencijo.

Pravila o pogojenosti

Fitofarmacevtska sredstva

PZR 12: Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 1): prvi in drugi stavek člena 55

PZR 13: Direktiva 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov (UL L 309, 24. 11. 2009, str. 71): člen 5(2) in člen 8(1) do (5); člen 12 glede omejitev rabe pesticidov na zaščitenih območjih, opredeljenih na podlagi okvirne direktive o vodah in

zakonodaje v zvezi z omrežjem Natura 2000; člen 13(1) in (3) o ravnanju s pesticidi, njihovem skladiščenju in odstranitvi ostankov

Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev

Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe organskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu in iz katerih morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta organskih in mineralnih gnojil, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo.

Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.

5.45.7 Identifikacija ustreznih osnovnih elementov (ustrezni DKOP, predpisanimi zahtevami ravnanja (PZR) in druge obvezne zahteve, določene z nacionalno zakonodajo in zakonodajo Unije), kjer je primerno, opis posebnih ustreznih obveznosti v skladu s predpisanimi zahtevami ravnanja (PZR) in pojasnilo, kako se zaveza presega obvezne zahteve (kot je navedeno v členu 28(5) in členu 65(5))

Seznam ustreznih DKOP Seznam ustreznih PZR

Seznam ustreznih obveznih nacionalnih standardov Povezava med DKOP, PZR in nacionalnimi standardi z intervencijo

Pojasnite, kako intervencija presega izhodišče, povezave s PZR, nacionalnimi standardi in morda podnebno okoljskimi shemami

5.45.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora za intervencijo Ekološko kmetovanje je letna in krije dodatne stroške in izgubo dohodka zaradi prevzete obveznosti. V izračunu so upoštevani tudi poslovni stroški (do največ 25 % za posameznega upravičenca). Podpora znaša 100 % višine podpore, izračunane po modelni kalkulaciji, dodeli pa se za:

Izvajanje praks ekološkega kmetovanja

- njive-poljščine: 356,30 EUR/ha;
- zelenjadnice na prostem: 1.791, 83 EUR/ha;
- zelenjadnice v zavarovanih prostorih: 1.948, 24 EUR/ha;
- oljčnike z gostoto najmanj 150 dreves/ha, nasade sadovnjakov z gostoto najmanj 100 dreves/ha pri orehu in kostanju ter najmanj 200 dreves/ha pri nasadih z ostalimi sadnimi vrstami in nasadih z mešanimi sadnimi vrstami: 1.964,73 EUR/ha;
- travniške visokodebelne sadovnjake z gostoto od najmanj 50 dreves/ha do največ 200 dreves/ha: 352, 71 EUR/ha;
- vinograde: 2.361,13 EUR/ha;
- hmeljišča: 2.405,3 EUR/ha;
- drevesnice: 1.969, 33 EUR/ha;
- trajno travinje: 679, 57 EUR/ha;
- okrasne rastline: izračun še v pripravi;
- pridelavo semenskega materiala kmetijskih rastlin (poljščine, hmelj, krmne rastline, vrtnine, sadne rastline, vinska trta) : izračun še v pripravi;
- čebelarjenje: 110, 17 EUR/panj;
- pavšal za nakup certificiranega semena: izračun še v pripravi.

Preusmeritve v praske ekološkega kmetovanja:

- njive-poljščine: 441,14 EUR/ha ;
- zelenjadnice na prostem: 1.458,96 EUR/ha;

- zelenjadnice v zavarovanih prostorih: 1.615,36 EUR/ha;
- olj̆nike z gostoto najmanj 150 dreves/ha, nasade sadovnjakov z gostoto najmanj 100 dreves/ha pri orehu in kostanju ter najmanj 200 dreves/ha pri nasadih z ostalimi sadnimi vrstami in nasadih z mešanimi sadnimi vrstami: 659,23 EUR/ha;
- travniške visokodebelne sadovnjake z gostoto od najmanj 50 dreves/ha do največ 200 dreves/ha: 234,86 EUR/ha;
- vinograde: 897,13 EUR/ha;
- hmeljišča: 906,8 EUR/ha;
- drevesnice: 1.064,71 EUR/ha;
- trajno travinje: 679, 57 EUR/ha;
- okrasne rastline: izračun še v pripravi;
- pridelavo semenskega materiala kmetijskih rastlin (poljščine, hmelj, krmne rastline, vrtnine, sadne rastline, vinska trta): izračun še v pripravi;
- čebelarjenje: 122,66 EUR/panj;
- pavšal za nakup certificiranega semena: izračun še v pripravi.

Podpora se dodeli na ha kmetijskih zemljišč v uporabi oziroma na panj v primeru čebelarjenja.

	NeIAKS	**IAKS**
Tip plačila		Oblika podpore [možna več kot ena] – **znesek na enoto, ki temelji na dodatnih stroških in izpadu dohodka** – poslovni stroški (stroški transakcije) – enkratno izplačilo – enotni znesek lump sum
Zneski podpore		Končni zneski podpore bodo znani, ko bodo izdelani modelni izračuni za ostale sheme.
Metode izračuna		Končna metoda izračuna bo podana, ko bodo izdelani modelni izračuni za ostale sheme.

5.45.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP19
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za ekološko kmetovanje
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ **enotna** ○ povprečna obvezna
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Hektar / panj
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Prva izplačila bodo izplačana v letu 2024, ker se podpore za tekoče leto (n) izplačujejo v naslednjem letu (n + 1).
Regija(e):	Celotna Slovenija
Stopnja(e) prispevka:	80,00
Kazalnik rezultata	R.14^{PS} Shranjevanje ogljika v tleh in biomasi: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za zmanjšanje emisij, ali ohranitev ali povečanje skladiščenja ogljika (vključno s trajnim travinjem, trajnimi nasadi s trajno travno rušo, kmetijskimi zemljišči ter mokrišči in šotišči) R.19^{PS} Izboljšanje in zaščita tal: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo in so koristne za upravljanje tal,

	za izboljšanje kakovosti tal in živih organizmov v tleh (kot so zmanjšanje obdelave tal, pokritost tal s kmetijskimi rastlinami, kolobarjenje, vključno s stročnicami) R.21PS Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za kakovost vodnih teles R.22PS Trajnostno upravljanje hranil: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za boljše upravljanje hranil R.24PS Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo posebne obveznosti, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov, kot je uhajanje pesticidov R.29PS Razvoj ekološkega kmetijstva: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), ki v okviru SKP prejemajo podporo za ekološko kmetovanje, razdeljeno med vzdrževanje in prehod

5.45.10 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:

○ Da ○ **Ne** ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 PDEU [Obvezno]Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Če je izbran katerikoli O.I za Čl 65

Kakšen je model obveznosti	○ rezultatsko naravnan (z možnostjo izbora) ○ **upravljavsko naravnan** ○ hibridno (upravljavsko in rezultatsko
Kakšno je trajanje pogodb?	Obveznost izvajanja traja pet let z možnostjo podaljšanja.

5.45.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

5.45.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

Obrazložitev metode za definiranje letnega načrtovanega učinka

V izračunu višine podpor za intervencijo Ekološko kmetovanje so upoštevani:

izguba dohodka zaradi prevzete obveznosti, ki se nanašajo na nižje dohodke in donose na ha;
poslovni stroški oziroma transakcijski stroški, ki se nanašajo na vodenje evidenc in na prisotnost ob kontroli.

Metodologijo izdelave modelnih izračunov za določitev višine podpor za intervencijo Ekološko kmetovanje je izdelala neodvisna institucija.

Izhodišča

Podpore za intervencijo Ekološko kmetovanje se lahko nanašajo samo na tiste obveznosti, ki presegajo obvezne standarde Pravil o pogojenosti, druga ustrezna merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov.

Podpore se dodelijo letno za kritje dodatnih stroškov in izpada dohodka, ki so posledica izvajanja intervencije Ekološko kmetovanje in lahko po potrebi krijejo tudi poslovne stroške (do največ 25 % podpore, plačane za obveznost).

Podpora se dodeli na ha kmetijskih zemljišč v uporabi oziroma na panj v primeru čebelarjenja.

Predlog podpor je pripravljen na podlagi modelnega izračuna za zahteve intervencije Ekološko kmetovanje.

Modelni izračuni so pripravljeni za izvajanje ekološkega kmetovanja in za preusmerjanje v ekološko kmetovanje.

Podlaga za izračun podpor je razlika, ki nastane v finančnem rezultatu med običajno kmetijsko prakso in izvajanjem zahtev intervencije Ekološko kmetovanje.

Z namenom preprečitve dvojnih plačil s I. stebrom so bile proučene kmetijske prakse shem za podnebje in okolje ter obveznosti intervencije Ekološko kmetovanje. Pri izvajanju enakovrednih kmetijskih praks intervencije Ekološko kmetovanje in shem za podnebje in okolje so pri opredelitvi običajnih konvencionalnih kmetijskih praks upoštevane kmetijske prakse, ki jih vključujejo tudi sheme za podnebje in okolje. Podpore za intervencijo Ekološko kmetovanje zato vključujejo samo dodatne stroške in izgubo dohodka za aktivnosti, ki presegajo obvezne prakse shem za podnebje in okolje.

Za preprečitev preplačila med intervencijo Ekološko kmetovanje in zahtevami intervencije Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila, so bila upoštevana določila XX člena Izvedbene uredbe XX/YY/ZZ/EU *(bo dodana številka uredbe ko bo le ta sprejeta)*. Proučili smo medsebojne kombinacije in pri določanju ravni podpor za intervencijo Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila upoštevali dodatne stroške in izpad prihodka, ki izhajajo iz zadevnih kombinacij.

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za ekološko kmetovanje (ZNERP18)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	56.700	61.200	66.700	73.400	81.500	0	
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	12.2000.000	13.200.000	14.300.000	15.800.000	17.500.000	0	73.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	97.600.000	10.560.000	11.440.000	12.640.000	14.000.000	0	58.400.000
SKUPAJ	**Načrtovani učinek (ha)**	**0**	**56.700**	**61.200**	**66.700**	**73.400**	**81.500**	**0**	
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**12.2000.000**	**13.200.000**	**14.300.000**	**15.800.000**	**17.500.000**	**0**	**73.000.000**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**9.760.000**	**10.560.000**	**11.440.000**	**12.640.000**	**14.000.000**	**0**	**58.400.000**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.46 Intervencija Plačila Natura 2000

Oznaka intervencije	IRP20
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Plačila Natura 2000
Vrsta intervencije	Slabosti, značilne za posamezno območje, ki izhajajo iz nekaterih obveznih zahtev
Kazalnik učinka	O.13 Število hektarjev, ki prejemajo podporo v okviru omrežja Natura 2000 ali na podlagi Direktive 2000/60/ES
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ Da ○ **Ne** ○ **Da** ○ Ne ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.46.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)		20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)		20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
×	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredba (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)	80,00	20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.46.2 Območje izvajanja

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Izbrana območja Natura 2000.

5.46.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC6: Prispevanje k varstvu biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine

SC1: Podpora vzdržnim dohodkom kmetij in odpornosti kmetijskega sektorja po vsej Uniji za povečanje dolgoročne prehranske varnosti in kmetijske raznolikosti ter zagotavljanje gospodarske trajnostnosti kmetijske proizvodnje v Uniji

5.46.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst
P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi
P21 Ohranjanje opraševanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opraševalcev
P1 Zagotavljanje primerljvega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG
P5 Zagotavljanje prehranske varnosti

5.46.5 Kazalnik(i) rezultata

R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost

R.7[PS] Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)

5.46.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

What area is elegible? [multiple choice]	○ Natura 2000 agricultural area ○ Natura 2000 forest area ○ other delimited nature protection areas with environmental restrictions applicable to farming or forests which contribute to the implementation of Article 10 of Directive 92/43/EEC ○ Agricultural areas included in river basin management plans (Water Framework Directive)

Upravičenci:
- Nosilec kmetijskega gospodarstva
- Lastnik kmetijskega zemljišča
- Upravljavec kmetijskega zemljišča

Pogoji upravičenosti:

Kmetijsko gospodarstvo mora biti vpisano v register kmetijskih gospodarstev, v skladu s predpisom, ki ureja register kmetijskih gospodarstev.

Upravičenec mora:
- imeti na območju Natura 2000 najmanj 0,1 hektar kmetijskih površin v smislu tretjega odstavka 4. člena Uredba (EU) 2021/2115 o strateških načrtih;upravljati kmetijsko oziroma gozdno zemljišče v skladu z predpisanimi zahtevami v Načrtu upravljanja;
- upoštevati prepoved uporabe blata iz komunalnih čistilnih naprav, digestata in komposta iz kompostarn;
- voditi evidence o delovnih opravilih, ki se izvajajo pri intervenciji.

Intervencija Plačila Natura 2000 zagotavlja upravičencem nadomestilo za slabosti, povezane z izvajanjem omrežja Natura 2000. Tistim lastnikom in upravljalcem kmetijskih zemljišč, ki zaradi dejstva, da se njihove površine nahajajo na območju Nature 2000, ter beležijo izpad dohodka in dodatne stroške, napram kmetom, ki niso na teh območjih, se zagotavlja finančno nadomestilo za lažje premagovanje specifičnih slabosti, značilnih za posamezno območje, ki izhajajo iz zahtev na podlagi izvajanja Direktive 2009/147/ES in Direktive 92/43/EGS, ter da bi pripomogli k učinkovitemu upravljanju območij Natura 2000. Podpora je vezana na posebne zahteve, ki presegajo ustrezne obvezne standarde in zahteve, glede na omejitve, ki izhajajo iz direktiv 92/43/EGS in 2009/147/ES, v povezavi s slabostmi zaradi zahtev, ki presegajo ustrezne standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje iz oddelka 2 poglavja 1 Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih ter pogoje za ohranjanje kmetijskih površin v skladu s točko (a) člena 4(1) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

Vstop v intervencijo Plačila Natura 2000 je prostovoljen, obveznost izvajanja pa traja najmanj eno leto.

Podpore v okviru intervencije Plačila Natura 2000 nadomestijo upravičencem vse dodatne stroške, izpad dohodka in transakcijske stroške, ki so na zadevnem območju vezani na slabosti, značilne za posamezno območje.

Najmanjša površina kmetijske oziroma gozdne parcele za vključitev v intervencijo Natura 2000 plačila je 0,1 ha.

Intervencija Plačila Natura 2000 se bo izvajala na naslednjih območjih Natura 2000:
- Ljubljansko barje – cona barjanskega okarčka;
- Planinsko polje – cona travniške morske čebulice;
- Goričko – traviščni habitatni tipi iz Načrta upravljanja;
- mokrotni travniki na območjih: Bled – Podhom, Bloščica, Bohinjska Bistrica in Jereka, Črna dolina pri Grosuplju, Dolenja vas pri Ribnici, Huda Luknja, Kobariško Blato, Kromsko hribovje – Menišija, Lahinja, Mišja dolina, Notranjski trikotnik, Radensko polje – Viršnica, Rašica, Razbor, Ribniška dolina, Šmarna Gora, Trnovski gozd – Nanos, Vzhodni Kozjak, Zelenci in Žejna dolina.

Intervencija se bo izvajala stopenjsko. Najprej na območjih Ljubljansko barje (cona barjanskega okarčka), Planinsko polje (cona travniške morske čebulice) in Goričko (traviščni habitatni tipi iz Načrta upravljanja). V nadaljevanju pa sledi izvajanje na območjih mokrotnih travnikov.

Podpora se namenja za izvajanje kmetijskih praks, ki:
- presegajo zadevne predpisane zahteve ravnanja ter standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje, določene s pravili o pogojenosti v skladu z oddelkom 2 poglavja I Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih;
- presegajo pogoje, določene za vzdrževanje kmetijske površine v stanju, primernem za pašo ali pridelavo brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev skladu s točko (a) prvega odstavka 4. člena Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih;
- se razlikujejo od obveznosti, v zvezi s katerimi so odobrena plačila z 31. členom Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih;
- se razlikujejo od obveznosti, v zvezi s katerimi so odobrena plačila z 70. členom Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

Podprta bodo tista kmetijska gospodarstva oziroma tisti lastniki in upravljalci kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki bodo izpolnjevali predpisane pogoje in zahteve.

Pravila o pogojenosti

Biotska raznovrstnost in krajina (varstvo in kakovost)
- PZR 3: Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26. 1. 2010, str. 7): člen 3(1), člen 3(2)(b), člen 4(1), (2) in (4)
- PZR 4: Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22. 7. 1992, str. 7): člen 6(1) in (2)
- DKOP 2: Minimalna zaščita mokrišč in barji
- DKOP 8: Minimalni delež kmetijske površine, namenjen za neproizvodne značilnosti ali območja, Ohranjanje krajinskih značilnosti, Prepoved rezanja žive meje in sekanja dreves v času razmnoževanja in vzreje mladičev pri pticah in Ukrepe za preprečevanje vnašanja invazivnih rastlinskih vrst
  - Minimalni delež kmetijske površine, namenjen za neproizvodne značilnosti ali območja
  - Ohranjanje krajinskih značilnosti
  - Prepoved rezanja žive meje in sekanja dreves v času razmnoževanja in vzreje mladičev pri pticah
  - Možni tudi ukrepi za preprečevanje vnašanja invazivnih rastlinskih vrst
- DKOP 9: Prepoved preusmeritve ali oranja trajnega travinja na območjih Natura 2000

5.46.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora za intervencijo Natura 2000 plačila je letna in krije dodatne stroške in izgubo dohodka zaradi izvajanja zahtev, ki izhajajo iz direktiv 92/43/EGS in 2009/147/ES. Podpora znaša 100 % višine podpore, izračunane po modelni kalkulaciji, dodeli pa se za njivske površine, trajne nasade, trajno travinje, mejice in živali.

V izračunu so upoštevani tudi poslovni stroški v višini do 30 % za posameznega upravičenca.

	NeIAKS	**IAKS**
Tip plačila		Oblika podpore

		– **znesek na enoto, ki temelji na dodatnih stroških in izpadu dohodka** – **stroški transakcije** – enkratno izplačilo – enotni znesek lump sum
Zneski podpore		Podpore za intervencijo Natura 2000 plačila se nanašajo samo na tiste obveznosti, ki presegajo obvezne standarde Pravil o pogojenosti, druga ustrezna merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Podpore se dodelijo letno za kritje dodatnih stroškov in izpada dohodka, ki so posledica izvajanja intervencije in lahko po potrebi krijejo tudi poslovne stroške (do največ 30 % podpore, plačane za obveznost).
Metode izračuna		Predlog podpor je pripravljen na podlagi modelnega izračuna za zahteve intervencije Natura 2000 plačila. Podlaga za izračun podpor je razlika, ki nastane v finančnem rezultatu med običajno kmetijsko prakso in izvajanjem zahtev intervencije Natura 2000 plačila. Pri običajni kmetijski praksi so upoštevani standardi, merila in minimalne dejavnosti določene v zakonodaji EU in obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Pri opredelitvi običajne kmetijske prakse so pri posamezni proizvodni usmeritvi upoštevane kmetijske prakse, ki so razširjene v Sloveniji in ustrezajo slovenski ravni intenzivnosti. S pomočjo modelnih kalkulacij so ocenjeni stroški in prihodki pri običajni kmetijski praksi in pri izvajanju intervencije Natura 2000 plačila. Z namenom preprečitve dvojnih plačil so bile proučene kmetijske prakse iz sheme za podnebje in okolje iz 31. člena ter obveznosti iz intervencije KOPOP iz 70. člena. Predpisane zahteve iz intervencije Natura 2000 plačila na določenih območjih Nature 2000 ne morejo biti predmet podpore v okviru intervencij iz 31. in 70. člena. Podpore za intervencije sheme za podnebje in okolje ter KOPOP zato vključujejo samo dodatne stroške in izgubo dohodka za aktivnosti, ki presegajo predpisane kmetijske prakse v intervenciji Natura 2000 plačila.

5.46.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP20
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za plačila Natura 2000

Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ povprečni obvezno
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Hektar
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Podpore za intervencijo Plačila Natura 2000 se nanašajo samo na tiste obveznosti, ki presegajo obvezne standarde Pravil o pogojenosti, druga ustrezna merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Podpore se dodelijo letno za kritje dodatnih stroškov in izpada dohodka, ki so posledica izvajanja intervencije in lahko po potrebi krijejo tudi poslovne stroške (do največ 30 % podpore, plačane za obveznost). Predlog podpor je pripravljen na podlagi modelnega izračuna za zahteve intervencije Plačila Natura 2000. Podlaga za izračun podpor je razlika, ki nastane v finančnem rezultatu med običajno kmetijsko prakso in izvajanjem zahtev intervencije Plačila Natura 2000. Pri običajni kmetijski praksi so upoštevani standardi, merila in minimalne dejavnosti določene v zakonodaji EU in obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Pri opredelitvi običajne kmetijske prakse so pri posamezni proizvodni usmeritvi upoštevane kmetijske prakse, ki so razširjene v Sloveniji in ustrezajo slovenski ravni intenzivnosti. S pomočjo modelnih kalkulacij so ocenjeni stroški in prihodki pri običajni kmetijski praksi in pri izvajanju intervencije Plačila Natura 2000. Z namenom preprečitve dvojnih plačil so bile proučene kmetijske prakse iz sheme za podnebje in okolje iz 31. člena ter obveznosti iz intervencije KOPOP iz 70. člena. Predpisane zahteve iz intervencije Plačila Natura 2000 na določenih območjih Natura 2000 ne morejo biti predmet podpore v okviru intervencij iz 31. in 70. člena. Podpore za intervencije sheme za podnebje in okolje ter KOPOP zato vključujejo samo dodatne stroške in izgubo dohodka za aktivnosti, ki presegajo predpisane kmetijske prakse v intervenciji Plačila Natura 2000. Metodologijo izdelave modelnih izračunov za določitev višine podpor za intervencijo Plačila Natura 2000 je izdelala neodvisna institucija.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	80,00
Kazalnik rezultata	R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost R.7^{PS} Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem)

5.46.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:

○ Da ○ **Ne** ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU

Obrazložitev podprtih aktivnosti, ki ne spadajo v okvir čl. 42 Pogodbe EU

5.46.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Ni relevantno.

5.46.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

5.46.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za plačila Natura 2000 (ZNERP20)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	400	400	400	400	400	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	0	6.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	480.000	480.000	480.000	480.000	480.000	0	2.400.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	384.000	384.000	384.000	384.000	384.000	0	1.920.000
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**1.200**	**1.200**	**1.200**	**1.200**	**1.200**	**0**	**6.000**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**480.000**	**480.000**	**480.000**	**480.000**	**480.000**	**0**	**2.400.000**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**384.000**	**384.000**	**384.000**	**384.000**	**384.000**	**0**	**1.920.000**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.47 Intervencija Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov ter za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS

Oznaka intervencije	IRP21
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov ter za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ Da ○ **Ne** ○ **Da** ○ Ne ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno **o Ne**

5.47.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

4343	Opis	Pravna podlaga	Uporabljena stopnja prispevka	Minimalna stopnja	Maksimalna stopnja
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	38,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.47.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Območje celotne Slovenije

5.47.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC6: prispevanje k zaustavitvi in obratu trenda izgube biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine

5.47.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst
P20 Ohranjanje kmetijske kulturne krajine in krajinskih značilnosti

5.47.5 Kazalnik(i) rezultata

R.32 Naložbe povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti

5.47.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Upravičenci do podpore so nosilci kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s pridelavo kmetijskih proizvodov ter so vključeni v izvajanje naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027 oziroma se bodo vključili v njihovo izvajanje najkasneje do zaključka naložbe **Predmet podpore so** naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme, ki je namenjena spravilu krme s travinja ter optimalni uporabi hranil in trajnostni rabi FFS.

Pri izvajanju te intervencije se bodo upoštevale določene specifične zahteve iz vidika upravičenosti stroškov, ki se bodo določile v skladu z nacionalnimi predpisi.

Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem) .

Travniki so eden izmed vrstno najbolj bogatih in tudi najbolj ogroženih habitatov na svetu. Slovenija je med državami z največjim deležem trajnega travinja v strukturi kmetijskih zemljišč. Zaradi velike geomorfološke razgibanosti, raznolike geološke in pedološke sestave tal in specifičnih klimatskih razmer v Sloveniji predstavlja trajno travinje v rabi vseh kmetijskih zemljišč okrog 58 odstotkov. Zaradi posledično težje strojne obdelave prevladuje travinje na območjih s težjimi pridelovalnimi pogoji.

Večji del trajnega travinja v Sloveniji ima značilnosti kmetijskih zemljišč visoke naravne vrednosti. Ohranitev kmetovanja na teh travnikih je v splošnem interesu. Gre za oskrbo prebivalstva s kakovostno hrano, za vzdrževanje prostora, ki nudi možnosti za oddih in rekreacijo, za ohranjanje delovnih mest ter za ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti.

Z izjemo travišč nad gozdno mejo in travišč v nekaterih močvirnatih predelih, ki so naravnega nastanka, so skoraj vsa druga travišča nastala s pomočjo delovanja človeka. Tako so polnaravna travišča rezultat več tisočletne ekstenzivne kmetijske rabe tal in so esencialen del kmetijske kulturne krajine. Zaradi opuščanja tradicionalne rabe prostora ali njenega intenziviranja se spreminja/zmanjšuje biotska raznovrstnost vrstno bogatih travišč, ki je odraz večstoletne kulture tu živečega človeka. Za ohranjanje naravovarstveno pomembnih ekstenzivnih travišč je tako nujno potrebno primerno upravljanje, s pomočjo katerega bi se obdržala oz. povečala biotska raznovrstnost in krajinska pestrost.

Intervencija Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov in nakup kmetijske mehanizacije za optimalno rabo hranil in trajnostno rabo FFS podpira okoljsko funkcijo kmetijstva in spodbuja sonaravne kmetijske prakse, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti ter ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter zmanjšanje negativnih vplivov kmetovanja na zrak.

Za doseganje boljšega stanja vodnih teles je treba zmanjšati vpliv kmetijstva. Ukrepanje mora biti usmerjeno predvsem v zmanjšanje vnosa FFS ter primernejšo obdelavo tal. Na manjšo uporabo FFS vpliva zlasti posodobitev kmetijske mehanizacije in izboljšanje tehnik za nanos sredstev, ki pripomorejo k boljši pokritosti tretirane površine in s tem k večji učinkovitosti ter manjšemu zanašanju teh sredstev zunaj območja nanosa med samin nanosom (precizno kmetijstvo, šoba za omejitev nanosa pripravka itd.).

Podprta bodo kmetijska gospodarstva, ki so vključena oz. se bodo vključila v izvajanje naravovarstvenih podintervencij iz SN 2023-2027, sprogramiranih na podlagi 31., 70. in 72. člena Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

Intervencija Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje traviščnih habitatov ter za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS vključuje naslednji podintervenciji:

A. Nakup kmetijske mehanizacije za spravilo krme s travinja,

B. Nakup kmetijske mehanizacije za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS.

Ni relevantno.

5.47.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 2.000 eurov na vlogo. V programskem obdobju 2023-2027 lahko nosilec majhne kmetije pridobi največ 20.000 evrov pavšalne podpore, ostali upravičenci pa lahko prejmejo največ 200.000 evrov javne podpore.

Stopnja podpore za vse upravičence, razen za nosilce majhnih kmetij znaša 30 odstotkov upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za 10 odstotnih točk za naložbe na gorskih območjih ter za 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov.

Pri določitvi stopnje podpore in višine javnih sredstev se upoštevajo pravila državnih pomoči.

Obrazložitev osnove za zneske na enoto in metode izračuna

Osnova predstavlja povprečno vrednost del na enoto za nakup kmetijske mehanizacije. Izračuna se na podlagi povprečnih cen za kmetijsko mehanizacijo v Republiki Sloveniji ter državah, ki mejijo nanjo.

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) **povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca** (b) **strošek na enoto** (c) enotni znesek (d) **pavšalni znesek** Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? Izračun povprečnih stroškov iz: - Kataloga stroškov za zgradbe, opremo in kmetijsko infrastrukturo in naprave trajnih nasadov ter - Pravilnika o seznamu kmetijske in gozdarske mehanizacije ter katalogu stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije.	
Stopnje podpore	Stopnja podpore znaša 30 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za: - 10 odstotnih točk za naložbe na gorskih območjih ter za - 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov.	

5.47.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP21.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za spravilo krme s travinja
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR

Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečne vrednosti izplačanih naložb v nakup kmetijske mehanizacije v okviru podukrepa 4.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva, ki je znašala 38.095 EUR.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.32 Naložbe povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP21.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečne vrednosti izplačanih naložb v nakup kmetijske mehanizacije v okviru podukrepa 4.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva, ki je znašala 38.095 EUR.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.32 Naložbe povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti

5.47.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:

○ Da ○ Ne ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 PDEU [Obvezno]

Vrsta instrumenta državne pomoči, ki se uporablja za odobritev:

○ Obvestilo ○ GBER ○ ABER ○ de minimis

EKSRP znesek (€):

Nacionalno sofinanciranje (€):

Dodatno nacionalno financiranje: (€):

5.47.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Ni relevantno.

5.47.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 11 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu. Upravičenost do plačil je določena v skladu z jasno določenimi merili, namenjenih pomoči pri finančnem ali fizičnem prestrukturiranju proizvajalčevega poslovanja kot odgovor na objektivno dokazane strukturne pomanjkljivosti.

5.47.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za spravilo krme s travinja (ZNERP21.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	38.095	38.095	38.095	38.095	38.095	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	21	21	21	21	21	105
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	799.995	799.995	799.995	799.995	799.995	3.999.975
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	286.398,21	286.398,21	286.398,21	286.398,21	286.398,21	1.431.991,05
Znesek na enoto za naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS (ZNERP21.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	38.095	38.095	38.095	38.095	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	13	13	13	13	0	52
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	495.235	495.235	495.235	495.235	0	1.980.940
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	177.294,13	177.294,13	177.294,13	177.294,13	0	709.176,52
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**0**	**34**	**34**	**34**	**34**	**21**	**157**

	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**0**	**1.295.230**	**1.295.230**	**1.295.230**	**1.295.230**	**799.995**	**5.980.915**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**0**	**463.692,34**	**463.692,34**	**463.692,34**	**463.692,34**	**286.398,21**	**2.141.167,57**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.48 Intervencija Neproizvodne naložbe, povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027

Oznaka intervencije	IRP22
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Neproizvodne naložbe, povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.21 Število neproizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ Da ○ **Ne** ○ **Da** ○ Ne ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno **o Ne**

5.48.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)		20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)		20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
X	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredba (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)	80,00	20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.48.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Območje celotne Slovenije

5.48.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC6: Prispevanje k varstvu biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine

5.48.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visokoraznovrstnimi značilnostmi
P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst

5.48.5 Kazalnik(i) rezultata

R.32 Naložbe povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti

5.48.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Upravičenci do podpore so nosilci kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s pridelavo kmetijskih proizvodov ter so vključeni v izvajanje naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027 oziroma se bodo vključili v njihovo izvajanje najkasneje do zaključka naložbe.

Opis in skupni pogoji upravičenosti za celotno intervencijo

Pri izvajanju te intervencije se bodo upoštevale določene specifične zahteve iz vidika upravičencev, vrste podprtih naložb oziroma upravičenosti stroškov, ki se bodo določile v skladu z nacionalnimi predpisi.

Intervencija Neproizvodne naložbe povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027 podpira okoljsko funkcijo kmetijstva in spodbuja sonaravne kmetijske prakse, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti ter ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter zmanjšanje negativnih vplivov kmetovanja na okolje.

Travniki so eden izmed vrstno najbolj bogatih in tudi najbolj ogroženih habitatov na svetu. Slovenija je med državami z največjim deležem trajnega travinja v strukturi kmetijskih zemljišč. Zaradi velike geomorfološke razgibanosti, raznolike geološke in pedološke sestave tal in specifičnih klimatskih razmer v Sloveniji predstavlja trajno travinje v rabi vseh kmetijskih zemljišč okrog 58 odstotkov. Zaradi posledično težje strojne obdelave prevladuje travinje na območjih s težjimi pridelovalnimi pogoji.

Večji del trajnega travinja v Sloveniji ima značilnosti kmetijskih zemljišč visoke naravne vrednosti. Ohranitev kmetovanja na teh travnikih je v splošnem interesu. Gre za oskrbo prebivalstva s kakovostno hrano, za vzdrževanje prostora, ki nudi možnosti za oddih in rekreacijo, za ohranjanje delovnih mest ter za ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti ter za ohranjanje delovnih mest. Z ohranjanjem krajinskih značilnosti prispevamo k preprečevanju nadaljnjega razvrednotenja krajine ter ohranjanju njene prepoznavnosti in privlačnosti za konkurenčni razvoj in kakovost bivanja na podeželju.

Z izjemo travišč nad gozdno mejo in travišč v nekaterih močvirnatih predelih, ki so naravnega nastanka, so skoraj vsa druga travišča nastala s pomočjo delovanja človeka. Tako so polnaravna travišča rezultat več tisočletne ekstenzivne kmetijske rabe tal in so esencialen del kmetijske kulturne krajine. Zaradi opuščanja tradicionalne rabe prostora ali njenega intenziviranja se spreminja/zmanjšuje biotska raznovrstnost vrstno bogatih travišč, ki je odraz večstoletne kulture tu živečega človeka. Za ohranjanje naravovarstveno pomembnih ekstenzivnih travišč je tako nujno potrebno primerno upravljanje, s pomočjo katerega bi se obdržala oz. povečala biotska raznovrstnost.

Ohranjanje kulturne dediščine se bo prednostno obravnavalo preko meril za izbor vlog.

Podprta bodo kmetijska gospodarstva, ki so vključena oz. se bodo vključila v izvajanje naravovarstvenih podintervencij iz SN 2023-2027, ki so bile programirane na podlagi 28., 65. in 67. člena Uredbe o skupnem strateškem načrtu.

Minimalna površina kmetijskih zemljišč v uporabo, s katerimi se bo upravičenec vključil v izvajanje naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027 znaša 1 ha za podintervenciji A in C ter 0,5 ha za podintervencijo B.

Upravičenec mora biti vpisan v RKG,

Predmet podpore in pogoji upravičenosti po posameznih podintervencijah

Intervencija Neproizvodne naložbe povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027 vključuje naslednje podintervencije:

A. Neproizvodne naložbe v ohranjanje ekstenzivnih pašnikov

- Do podpore bodo upravičeni naslednji stroški: nakup in postavitev lesene, žiičnate oziroma elektroograje, farmskega pletiva z ojačitvijo ali premične elektromreže, ureditev krmišča in zavetišča za živali na pašniku, ureditev vira vode na pašniku, nakup sončnih panelov za napajanje pašnih aparatov, nakup prikolice za prevoz živali do maksimalne zmogljivosti 2,6 t in splošni stroški.
- Ta podintervencija se prednostno obravnava na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost.
- Povprečna letna obtežba z živino mora biti od 0,3 do 1,8 GVŽ travojedih živali na hektar kmetijskih površin.
- Minimalna površina kmetijskega zemljišča v uporabi, na katerem upravičenec izvaja naložbo v ureditev ekstenzivnega pašnika znaša 1 ha.
- Obnova ekstenzivnega pašnika je upravičena do podpore, če predstavlja najmanj 30% napravne vrednosti novega ekstenzivnega pašnika.

B. Neproizvodne naložbe v ureditev mejic, suhozidov in drugih krajinskih značilnosti

- Do podpore bodo upravičeni naslednji stroški: gradbenoobrtniška dela, zemeljska dela, nakup in sajenje sadik večletnih rastlin, stroški nakupa/izdelave in postavitve lovnih prež za ptice, gnezdilnic za velike sekundarne duplarje in netopirje, hotelov za divje opraševalce ter splošni stroški,
- Prednostno se bo obravnavalo ureditev mejic in drugih krajinskih značilnosti na območjih Nature 2000.
- Minimalna površina kmetijskega zemljišča v uporabi, na katerem upravičenec izvaja naložbo v ureditev mejice, suhozida in vodnega vira znaša 1 ha.
- Minimalna površina kmetijskega zemljišča v uporabi, na katerem upravičenec izvaja naložbo v revitalizacijo traviščnega habitatnega tipa oziroma v ureditev drugih krajinskih značilnosti (posamezna drevesa, gnezdilnice za ptice, lovne preže za ptice, hoteli za divje opraševalce, ipd.) znaša 0,5 ha.
- Obnova mejice in suhozida je upravičena do podpore, če predstavlja najmanj 30% napravne vrednosti nove mejice in suhozida.
- Pri naložbah v izgradnjo vodnih teles ni dovoljeno naseljevati rib.

C. Neproizvodne naložbe v ureditev zaščite živali na paši pred napadi velikih zveri

- Do podpore bodo upravičeni naslednji stroški: nakup in postavitev ograje iz žičnate mreže ali 4-6 žične elektroograje oziroma nakup visoke varovalne elektromreže in nakup pripadajoče opreme (pašni aparat) (v nadaljnjem besedilu: varovalna ograja), ki je visoka najmanj 140 cm, merjena od tal, ureditev krmišča in zavetišča za živali, nakup sončnih panelov za napajanje pašnih aparatov, nakup pastirskih psov in splošni stroški.
- Ta podintervencija se izvaja samo na območjih pojavljanja medveda in volka.
- Povprečna letna obtežba z živino mora biti od 0,2 do 1,8 GVŽ travojedih živali na hektar kmetijskih površin.
- Upoštevajo se zahteve glede varovanje črede z elektoograjami in elektromrežami v okviru podintervencije A11 Sobivanje z velikimi zvermi iz intervencije KOPOP.

5.48.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 2.000 eurov na vlogo. Nosilec majhne kmetije lahko pridobi največ 40.000 evrov javne pavšalne podpore v programskem obdobju 2023 – 2027 iz naslova te podintervencije. Ostali upravičenci lahko pridobijo največ 200.000 evrov javne podpore iz naslova te intervencije v programskem obdobju 2023-2027, pri čemer stopnja javne podpore znaša 30 odstotkov upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za 10 odstotnih točk za naložbe na gorskih območjih ter za 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov.

Obrazložitev osnove za zneske na enoto in metode izračuna

Osnova predstavlja povprečno vrednost del na enoto za neproizvodne naložbe. Izračuna se na podlagi povprečnih cen za te naložbe v Republiki Sloveniji.

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) **strošek na enoto** (c) **enotni znesek** (d) **pavšalni znesek** Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? Izračun povprečnih stroškov iz: - Kataloga stroškov za zgradbe, opremo in kmetijsko infrastrukturo in naprave trajnih nasadov ter - Pravilnika o seznamu kmetijske in gozdarske mehanizacije ter katalogu stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije.	
Stopnje podpore	Stopnja podpore za vse upravičence (razen za nosilce majhnih kmetij) znaša 30 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za: - 10 odstotnih točk za naložbe na gorskih območjih ter za - 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov.	

5.48.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP22.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za neproizvodne naložbe v ohranjanje ekstenzivnih pašnikov
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun za podintervencijo A. Neproizvodne naložbe v ohranjanje ekstenzivnih pašnikov temelji na podlagi povprečne vrednosti naložb v ureditev pašnikov v okviru podukrepa 4.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva, ki je znašala 25.000 EUR/vlogo. Ob povprečni 40 % pavšalni podpori bi povprečna vrednost projekta znašala cca. 10.000 EUR/vlogo.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	80,00
Kazalnik rezultata	R.32 Naložbe povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP22.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za neproizvodne naložbe v ureditev mejic, suhozidov in drugih krajinskih značilnosti

Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun za podintervencijo B. Neproizvodne naložbe v ureditev mejic, suhozidov in drugih krajinskih značilnosti temelji na podlagi maksimalne priznane vrednosti za izvedbo agromelioracijskih del na kmetijskih gospodarstvih, v okviru podukrepa 4.1, ki so po vsebini najbližja tovrstnim naložbam in znaša 5.000 EUR/ha. Glede na to, da so med upravičenimi stroški tudi druge aktivnosti ocenjujemo, da bodo dejanski stroški za cca. 60 odstotkov višji. Če predpostavimo, da bo upravičenec v povprečju uredil mejice, suhozide, in druge krajinske značilnosti, na površini 1,5 ha, pri čemer bi povprečna podpora znašala 40 % upravičenih stroškov, bi povprečni znesek/enoto znašal: 4.800 EUR/vlogo.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	80,00
Kazalnik rezultata	R.32 Naložbe povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP22.31
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za neproizvodne naložbe v ureditev zaščite živali na paši pred napadi velikih zveri
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun za podintervencijo C. Neproizvodne naložbe v ureditev zaščite živali na paši pred napadi velikih zverii temelji na podlagi povprečne vrednosti naložb v okviru podukrepa 4.1 za ta namen, ki je znašala 150.000 EUR (ne velja za nosilce majhnih kmetij). Pri povprečni podpori v višini 40 % upravičenih stroškov, bi povprečni znesek/enoto znašal 60.000 evrov/vlogo za vse upravičence razen za nosilce majhnih kmetij. Pri nosilcih majhnih kmetij bi glede na dosedanje izvajanje podukrepa 4.1 povprečna javna podpora znašala 20.000 evrov/vlogo.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	80,00
Kazalnik rezultata	R.32 Naložbe povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP22.32
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za neproizvodne naložbe v ureditev zaščite živali na paši pred napadi velikih zveri – ostali upravičenci
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun za podintervencijo C. Neproizvodne naložbe v ureditev zaščite živali na paši pred napadi velikih zverii temelji na podlagi povprečne vrednosti naložb v okviru podukrepa 4.1 za ta

	namen, ki je znašala 150.000 EUR (ne velja za nosilce majhnih kmetij). Pri povprečni podpori v višini 40 % upravičenih stroškov, bi povprečni znesek/enoto znašal 60.000 evrov/vlogo za vse upravičence razen za nosilce majhnih kmetij.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	80,00
Kazalnik rezultata	R.32 Naložbe povezane z biotsko raznovrstnostjo: delež kmetijskih gospodarstev, ki v okviru SKP prejemajo podpore za naložbe, ki prispevajo k biotski raznovrstnosti

5.48.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči: ○ Da ○ Ne ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 PDEU [Obvezno]

○ Obvestilo ○ GBER ○ ABER ○ de minimis

EKSRP znesek (€):

Nacionalno sofinanciranje (€):

Dodatno nacionalno financiranje: (€):

5.48.10 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 11 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu. Upravičenost do plačil je določena v skladu z jasno določenimi merili, namenjenih pomoči pri finančnem ali fizičnem prestrukturiranju proizvajalčevega poslovanja kot odgovor na objektivno dokazane strukturne pomanjkljivosti.

5.48.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za neproizvodne naložbe v ohranjanje ekstenzivnih pašnikov (ZNERP22.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	25	25	25	25	10	110
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	250.000	250.000	250.000	250.000	100.000	1.100.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)			200.000	200.000	200.000	200.000	80.000	880.00
Znesek na enoto za neproizvodne naložbe v ureditev mejic, suhozidov in drugih krajinskih značilnosti (ZNERP22.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	4.800	4.800	4.800	4.800	4.800	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	50	50	50	50	50	250
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	240.000	240.000	240.000	240.000	240.000	1.200.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)			200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	960.000
Znesek na enoto za neproizvodne naložbe v ureditev zaščite živali na paši pred napadi velikih zveri – majhne kmetije	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	3	3	3	3	3	15
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000	300.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR)	0	0	48.000	48.000	48.000	48.000	48.000	240.000

(ZNERP22.31)	(= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
Znesek na enoto za neproizvodne naložbe v ureditev zaščite živali na paši pred napadi velikih zveri – ostali upravičenci (ZNERP22.32)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	3	3	3	3	3	15
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	180.000	180.000	180.000	180.000	180.000	900.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	144.000	144.000	144.000	144.000	144.000	720.000
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**0**	**81**	**81**	**81**	**81**	**66**	**390**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**0**	**730.000**	**730.000**	**730.000**	**730.000**	**580.000**	**3.500.000**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**0**	**584.000**	**584.000**	**584.000**	**584.000**	**464.000**	**2.800.000**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.49 Intervencija Ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede

Oznaka intervencije	IRP23
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede
Vrsta intervencije	Okoljske, podnebne in druge upravljavske obveznosti
Kazalnik učinka	O.14 Število hektarjev (razen gozdnih zemljišč) ali število drugih enot, za katere veljajo okoljske ali podnebne obveznosti, ki presegajo obvezne zahteve
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	Obvezen odgovor ○ Da ○ **Ne** ○ **Da** ○ Ne ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.49.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)		20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)		20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
X	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)	80,00	20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.49.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Območje celotne Slovenije pokriva 423 lovišč. V operacijo je vključenih 54 lovišč, ki so označena na sliki in kjer so izpolnjeni v nadaljevanju opisani pogoji.

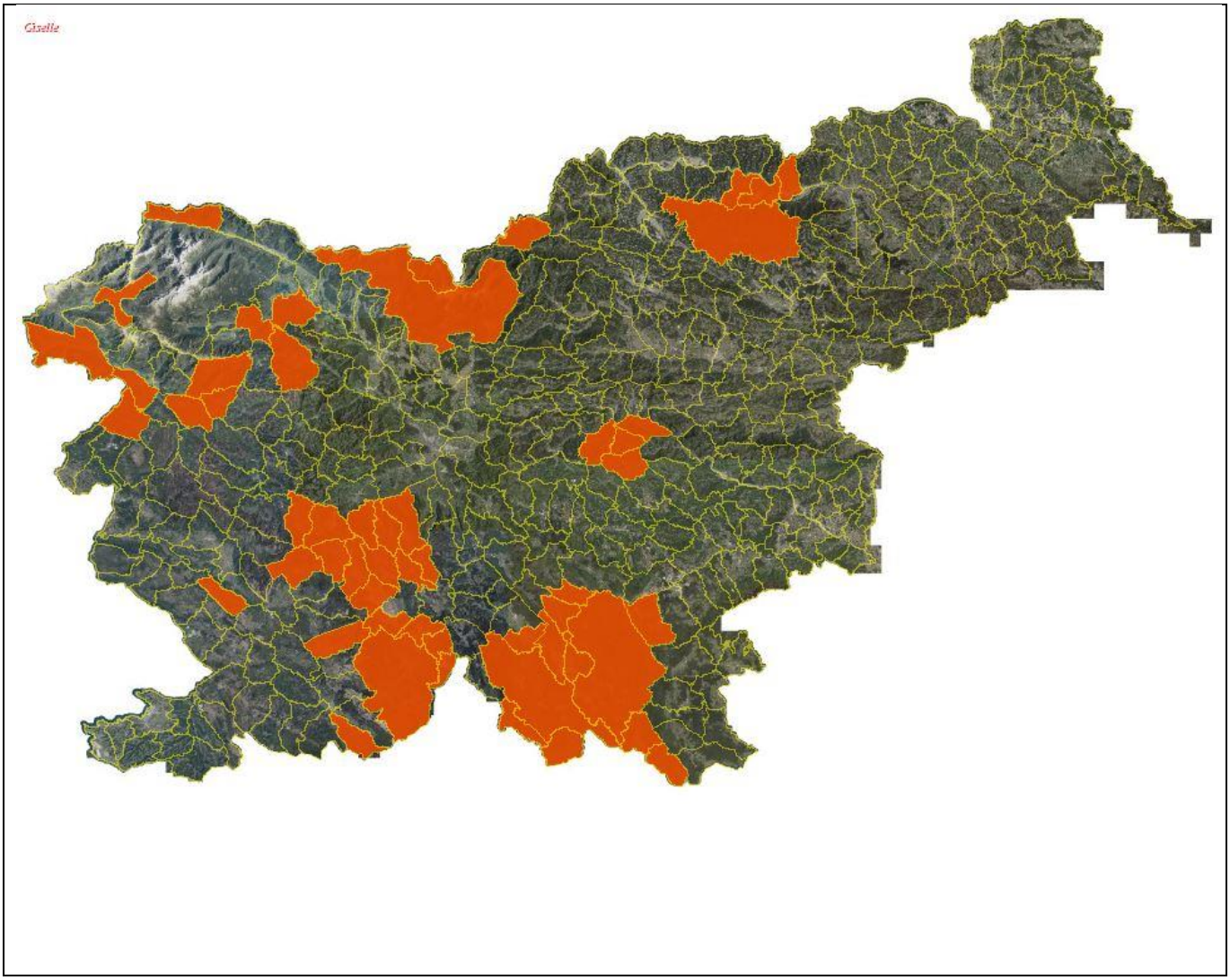

5.49.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC6**:** prispevanje k varstvu biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine

5.49.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst

5.49.5 Kazalnik(i) rezultata

R.31 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti, vključno v kmetijskimi praksami z visoko naravno vrednostjo

5.49.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Upravičenci podpore so(so)lastniki, najemniki in zakupniki kmetijskih zemljišč

Pogoji upravičenosti:

Intervencija se izvaja na površinah trajnega travinja v oddaljenosti največ 200 m od gozdnega roba, v loviščih v Republiki Sloveniji, kjer znaša povprečni odvzem navadnega jelena v lovišču v zadnjih treh letih 0,6 živali/100 ha lovnih površin in je hkrati gozdnatost večja kot 60 %. Upravičenec mora imeti na svojem kmetijskem gospodarstvu vsaj 0,2 GVŽ travojedih živali na ha trajnega travinja.

Opis oblikovanja/zahtev intervencije, ki zagotavlja uspešen prispevek k specifičnemu cilju(ciljem)

Posamezne zaplate travniških površin znotraj gozdne krajine predstavljajo ključne površine namenjene prehrani prostoživečih rastlinojedov. Na teh površinah je prisotna intenzivnejša paša prostoživečih živali, kar posledično znižuje količino pridelanega sena oz. travne silaže z namenom prehrane rejnih živali (predvsem prežvekovalcev in konjev). Večja popasenost se pojavlja na območjih z:

lokalno povečano gostoto oziroma številčnostjo jelenjadi in
visoko gozdnatostjo območja, kar hkrati pomeni nizek delež travnih površin, ki so posledično bolj izpostavljene paši prostoživečih živali.

Velika popašenost trajnega travinja povzročena s strani prostoživečih živali povzroča kmetovalcem izgubo pridelka in s tem večje tveganje za opuščanje obdelanosti prizadetih kmetijskih zemljišč in celo opustitev kmetovanja. Ker pa se ta zemljišča nahajajo na območju, ki je nadpovprečno gozdnato, bi opuščanje obdelave trajnega travinja, ki je napram deležu gozda že sedaj prisotno v manjšem deležu, ogrozilo tamkajšnjo biodiverziteto.

Z intervencijo želimo podpreti ohranjanje in vzdrževanje pašnih površin, ki jih na eni strani uporabljajo kmetje za svojo kmetijsko dejavnost in na drugi strani predstavljajo pašo za prostoživeče rastlinojede živali. S tem bi lahko obdržali ugodno stanje prostoživečih rastlinojedih živali v Sloveniji in ohranili zanimanje kmetovalcev za nadaljnjo rabo kmetijskih zemljišč navkljub negativnemu vplivu paše prostoživečih rastlinojedov na pridelek travinja.

Identifikacija ustreznih osnovnih elementov (ustrezni DKOP, predpisanimi zahtevami ravnanja (PZR) in druge obvezne zahteve, določene z nacionalno zakonodajo in zakonodajo Unije), kjer je primerno, opis posebnih ustreznih obveznosti v skladu s predpisanimi zahtevami ravnanja (PZR) in pojasnilo, kako se zaveza presega obvezne zahteve (kot je navedeno v členu 28(5) in členu 65(5)). [relevantno samo za kazalnik učinka O.I. po členu 65,67] Seznam ustreznih DKOP [+ Ročna izbira med seznamom ustreznih DKOP (seznam je treba opredeliti za vsako vrsto intervencije/sektorja), enega ali več glede na intervencijo – glejte razdelek 3. Možna je izbira več kot enega] Seznam ustreznih PZR [+ Ročna izbira med seznamom PZR, seznam iz Priloge III Seznam ustreznih obveznih nacionalnih standardov Povezava med DKOP, PZR in nacionalnimi standardi z intervencijo *Pojasnite, kako intervencija presega izhodišče, povezave s PZR, nacionalnimi standardi in morda podnebno okoljskimi shemami*

5.49.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Plačila se odobrijo letno na hektar površine.

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano **Nepovratna sredstva (več vrst):** (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) **strošek na enoto** (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? – [obvezno]	
Stopnje podpore		

5.49.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP23
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti

Vrsta zneska na enoto	○ **enotni** ○ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Hektar
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	
Regija(e):	Območje celotne Slovenije
Stopnja(e) prispevka:	80,00
Kazalnik rezultata	R.31 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti, vključno v kmetijskimi praksami z visoko naravno vrednostjo

5.49.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči: ○ Da ○ **Ne** ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU (obvezno)

5.49.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

If any O.I is selected for Art. 65

What are the models of the commitment(s) in the intervention	○ result based (with possibility to pick and choose) ○ management based (with possibility to pick and choose) ○ hybrid (management and result based Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention (implementation of sets of commitments, pick and choose…):
What is the duration of contracts?	

5.49.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

5.49.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za ohranjanje in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede (ZNERP23)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	50	50	50	50	50	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	18.000	18.000	18.000	18.000	18.000	0	90.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	900.000	900.000	900.000	900.000	900.000	0	4.500.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	720.000	720.000	720.000	720.000	720.000	0	3.600.000
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**18.000**	**18.000**	**18.000**	**18.000**	**18.000**	**0**	**90.000**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**900.000**	**900.000**	**900.000**	**900.000**	**900.000**	**0**	**4.500.000**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**720.000**	**720.000**	**720.000**	**720.000**	**720.000**	**0**	**3.600.000**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.50 Intervencija Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov

Oznaka intervencije	IRP24
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov
Vrsta intervencije	Vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov, zagon podeželskih podjetij in razvoj malih kmetij
Kazalnik učinka	O.25 Število mladih kmetov, ki prejemajo pomoč za vzpostavitev kmetijskih gospodarstev
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ **Da** ○ Ne ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.50.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.50.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Celotna Slovenija

5.50.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC7: Privabljanje mladih v poklic kmeta in zadrževanje mladih kmetov v tem poklicu ter spodbujanje razvoja podjetij na podeželskih območjih

5.50.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P23 Učinkovita generacijska pomladitev nosilcev kmetijskih gospodarstev
P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju
P25 Zagotavljanje lažjega dostopa do ustreznih finančnih virov

5.50.5 Kazalnik(i) rezultata

R.36[PS] Generacijska pomladitev: število mladih kmetov, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP, vključno z razčlenitvijo po spolu
R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP

5.50.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Upravičenec

Mladi kmet star od 18 do vključno 40 let, ki je vodja kmetijskega gospodarstva in ima ustrezno znanje in usposobljenost.

Pogoji upravičenosti

- upravičenec je lastnik (ali solastnik skupaj z zakonskim ali zunajzakonskim partnerjem) kmetijskega gospodarstva. Lastnik lahko postane z medgeneracijskim prevzemom ali z nakupom največ 5 let pred oddajo vloge na javni razpis in še ni prejel podpore za vzpostavitev kmetijskega gospodarstva;
- KMG s katerim upravičenec vstopa v intervencijo dosega najmanj 12.000 EUR in največ 165.000 EUR standardnega prihodka;
- če KMG, s katerim upravičenec vstopa v intervencijo, leži nad 700 m nadmorske višine, ima točke v OMD in ima več kot 50 % kmetijskih zemljišč v upravljanju v naklonu nad 30 %, dosega vstopni prag najmanj 10.000 EUR standardnega prihodka;
- če KMG ne dosega spodnjega vstopnega praga izraženega v standardnem prihodku, lahko s knjigovodskim izkazom v letu objave javnega razpisa izkaže prihodek, ki dosega ali presega to mejo. Upošteva se izkaz iz dvostavnega knjigovodstva, ki se vodi v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi v davčne namene;
- v primeru, ko velikost kmetijskega gospodarstva ne dosega spodnjega vstopnega praga izraženega v standardnem prihodku, lahko upravičenec izpolni pogoj, če ima v lasti in v reji najmanj 100 in največ 240 čebeljih družin;
- upravičenec vlogi na javni razpis priloži poslovni načrt za obdobje treh let, v katerem prikaže predvideni gospodarski razvoj KMG. Poslovni načrt vsebuje prispevek k varstvu okolja in prilagajanju podnebnim spremembam. Po pretečenih treh letih mora na ARSKTRP poslati poročilo o izvedenem poslovnem načrtu. Po zaključku poslovnega načrta mora še najmanj dve leti ostati nosilec, oddajati zbirno vlogo in ostati vključen v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti, če je iz tega naslova prejel pavšalni dodatek;
- podpora je omejena na kmetijska gospodarstva, ki izpolnjujejo pogoje mikro ali malih podjetij v skladu s Prilogo I k Uredbi Komisije (EU) št. 651/2014;
- izplačilo podpore se izvede v dveh obrokih, prvi obrok v višini 90 % odobrenih sredstev se izplača ob odobritvi podpore, drugi obrok v višini 10 % pa eno leto po prvem obroku;

Namen intervencije je z dodeljevanjem podpor mladim kmetom pospešiti pomladitev generacije vodij kmetijskih gospodarstev.

Cilji intervencije so izboljšanje starostne strukture kmetijskih gospodarstev, izboljšanje konkurenčnosti kmetijskih gospodarstev in vzpostavitev/ohranitev delovnega mesta na prevzetem kmetijskem gospodarstvu.

Dodeljevanje podpor mladim kmetom bo prispevalo h generacijski prenovi nosilcev kmetijskih gospodarstev, saj pomembno vpliva na odločitve mladih kmetov za prevzem kmetijskih gospodarstev in nadaljevanje kmetijske dejavnosti in s tem k zmanjšanju izseljevanja v regionalna razvojna središča, hkrati pa k zagotovitvi kvalitetne, lokalno pridelane hrane.

5.50.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora se dodeli kot pavšalna pomoč v obliki nepovratne finančne pomoči upravičencem. Sestavljena je iz posameznih pavšalnih zneskov, ki se seštevajo glede na upravičenost. Na končno vsoto pavšalov se v primeru ekološkega kmetovanja doda 10 %, velja za KMG, ki so že vključena v ekološko kmetovanje in za tista, ki so še v preusmeritvi (najmanj 80 % KZU).

vrsta pavšala	znesek (v EUR)
osnovna podpora	18.600
dodatni naložbeni strošek za mlade kmete, ki so vključeni v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti na prevzetem KMG, samostojne podjetnike in gospodarske družbe	12.400
pridobljena izobrazba na kmetijskih in biotehniških izobraževalnih ustanovah ali pridobljen mojstrski izpit za čebelarja	5.000
vodenje dvostavnega knjigovodstva v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi za davčne namene	3.000
vključenost v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti na prevzetem KMG, samostojno podjetje, gospodarske družbe	9.000
maksimalni možni dodatni 10 % delež podpore na vsoto posameznih pavšalov iz naslova ekološkega kmetovanja	4.800
maksimalni možni pavšal	52.800

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) **pavšalni znesek** Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? – [obvezno]	
Stopnje podpore	Za mlade kmete, ki so vključeni v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti na prevzetem kmetijskem gospodarstvu, samostojne podjetnike in gospodarske družbe je podpora od 40.000 EUR do 52.800 EUR. Za ostale mlade kmete je podpora od 18.600 EUR do 29.260 EUR.	
Metode izračuna	Vsota pavšalov, ki se seštevajo: osnovna podpora, dodatek na izobrazbo, dodatek na vodenje knjigovodstva, dodatek za naložbe v primeru zaposlitve na KMG, dodatek za vključenost v PIZ, dodatek na ekološko kmetovanje.	

5.50.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP24.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za podporo za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov z zaposlitvijo
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ **enotni** ○ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Število kmetov
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	- 18.600 EUR je osnovna podpora, ki predstavlja naložbeni strošek za namen gospodarskega napredka v obdobju izvajanja M06.1 v PRP 2014-2020, ki so bili zaposleni izven prevzetega KMG, - 12.400 EUR je dodaten strošek za naložbe mladih kmetov, ki so na prevzetem KMG vključeni v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti, samostojne podjetnike in gospodarske družbe, - 5.000 EUR je strošek šolanja za minimalno zahtevano izobrazbo: 194,56 EUR x 24 mesecev = 4.669,44 EUR zaokroženo na 5.000 EUR, - 3.000 EUR je triletni strošek knjigovodstva: 90 EUR x 36 mesecev= 3.240 EUR zaokroženo na 3.000 EUR - 9.000 EUR je triletni strošek pokojninsko, invalidskega in zdravstvenega zavarovanja: 237,71 EUR x 36 = 8.557,56 EUR zaokroženo na 9.000 EUR 194,56 EUR je višina osnovnega zneska državne štipendije v letu 2019 90 EUR je strošek vodenja knjigovodstva za začetno poslovanje z majhnim obsegom 237,71 EUR je mesečni strošek zavarovanj za širši obseg pravic za leto 2020
Regija(e):	Celotna Slovenija
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.36[PS] Generacijska pomladitev: število mladih kmetov, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP, vključno z razčlenitvijo po spolu R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP24.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za podporo za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov brez zaposlitve
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ **enotni** ○ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Število kmetov
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	- 18.600 EUR je osnovna podpora, ki predstavlja naložbeni strošek za namen gospodarskega napredka v obdobju izvajanja M06.1 v PRP 2014-2020, ki so bili zaposleni izven prevzetega KMG, - 12.400 EUR je dodaten strošek za naložbe mladih kmetov, ki so na prevzetem KMG vključeni v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti, samostojne podjetnike in gospodarske družbe, - 5.000 EUR je strošek šolanja za minimalno zahtevano izobrazbo: 194,56 EUR x 24 mesecev = 4.669,44 EUR zaokroženo na 5.000 EUR, - 3.000 EUR je triletni strošek knjigovodstva: 90 EUR x 36 mesecev= 3.240 EUR zaokroženo na 3.000 EUR

	- 9.000 EUR je triletni strošek pokojninsko, invalidskega in zdravstvenega zavarovanja: 237,71 EUR x 36 = 8.557,56 EUR zaokroženo na 9.000 EUR 194,56 EUR je višina osnovnega zneska državne štipendije v letu 2019 90 EUR je strošek vodenja knjigovodstva za začetno poslovanje z majhnim obsegom 237,71 EUR je mesečni strošek zavarovanj za širši obseg pravic za leto 2020
Regija(e):	Celotna Slovenija
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.36[PS] Generacijska pomladitev: število mladih kmetov, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP, vključno z razčlenitvijo po spolu R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP24.3
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za podporo za vzpostavitev gospodarstev mladih ekoloških kmetov z zaposlitvijo
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ **enotni** ○ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	število kmetov
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	- 18.600 EUR je osnovna podpora, ki predstavlja naložbeni strošek za namen gospodarskega napredka v obdobju izvajanja M06.1 v PRP 2014-2020, ki so bili zaposleni izven prevzetega KMG, - 12.400 EUR je dodaten strošek za naložbe mladih kmetov, ki so na prevzetem KMG vključeni v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti, samostojne podjetnike in gospodarske družbe, - 5.000 EUR je strošek šolanja za minimalno zahtevano izobrazbo: 194,56 EUR x 24 mesecev = 4.669,44 EUR zaokroženo na 5.000 EUR, - 3.000 EUR je triletni strošek knjigovodstva: 90 EUR x 36 mesecev= 3.240 EUR zaokroženo na 3.000 EUR - 9.000 EUR je triletni strošek pokojninsko, invalidskega in zdravstvenega zavarovanja: 237,71 EUR x 36 = 8.557,56 EUR zaokroženo na 9.000 EUR 194,56 EUR je višina osnovnega zneska državne štipendije v letu 2019 90 EUR je strošek vodenja knjigovodstva za začetno poslovanje z majhnim obsegom 237,71 EUR je mesečni strošek zavarovanj za širši obseg pravic za leto 2020
Regija(e):	Celotna Slovenija
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.36[PS] Generacijska pomladitev: število mladih kmetov, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP, vključno z razčlenitvijo po spolu R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP24.4
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za podporo za vzpostavitev gospodarstev mladih ekoloških kmetov brez zaposlitve

Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ **enotni** ○ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Število kmetov
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	- 18.600 EUR je osnovna podpora, ki predstavlja naložbeni strošek za namen gospodarskega napredka v obdobju izvajanja M06.1 v PRP 2014-2020, ki so bili zaposleni izven prevzetega KMG, - 12.400 EUR je dodaten strošek za naložbe mladih kmetov, ki so na prevzetem KMG vključeni v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti, samostojne podjetnike in gospodarske družbe, - 5.000 EUR je strošek šolanja za minimalno zahtevano izobrazbo: 194,56 EUR x 24 mesecev = 4.669,44 EUR zaokroženo na 5.000 EUR, - 3.000 EUR je triletni strošek knjigovodstva: 90 EUR x 36 mesecev= 3.240 EUR zaokroženo na 3.000 EUR - 9.000 EUR je triletni strošek pokojninsko, invalidskega in zdravstvenega zavarovanja: 237,71 EUR x 36 = 8.557,56 EUR zaokroženo na 9.000 EUR 194,56 EUR je višina osnovnega zneska državne štipendije v letu 2019 90 EUR je strošek vodenja knjigovodstva za začetno poslovanje z majhnim obsegom 237,71 EUR je mesečni strošek zavarovanj za širši obseg pravic za leto 2020
Regija(e):	Celotna Slovenija
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.36[PS] Generacijska pomladitev: število mladih kmetov, ki vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo s podporo iz SKP, vključno z razčlenitvijo po spolu R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP

5.50.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči: ○ Da ○ **Ne** ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 PDEU [Obvezno]

Intervencija ne sega izven področja proizvodnje kmetijskih proizvodov in trgovine s kmetijskimi proizvodi, zato ni potrebna presoja z vidika državnih pomoči. Razvojni cilji iz poslovnega načrta se lahko glasijo na kmetijsko dejavnost ali dopolnilne dejavnosti, katerih končni proizvod je kmetijski proizvod iz Priloge I. k pogodbi o delovanju EU (UL C 2020 z dne 7. 6. 2012).

5.50.10 Skladnost s STO

69. člen ni naveden v Prilogi 2 STO za ukrepe »Green box«.

5.50.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

Obrazložitev metode za definiranje letnega načrtovanega učinka
Parameter št. 1: osnovna podpora, ki predstavlja naložbeni strošek za namen gospodarskega napredka v obdobju izvajanja M06.1 v PRP 2014-2020, ki so bili zaposleni izven prevzetega KMG

Parameter št. 2: dodaten strošek za naložbe mladih kmetov, ki so na prevzetem KMG vključeni v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti, samostojne podjetnike in gospodarske družbe

Parameter št. 3: strošek šolanja za minimalno zahtevano izobrazbo

Parameter št. 4: strošek za plačilo prispevkov za širši obseg pravic glede na februar 2020

Parameter št. 5: strošek za vodenje knjigovodstva za začetno poslovanje z minimalnim obsegom

Parameter št. 6: višina osnovnega zneska državne štipendije v letu 2019

Izračun pavšalov:

Pri izračunu povprečnega izplačila na posameznega mladega kmeta so bile upoštevane naslednje predpostavke:

- Mladi kmetje, ki je vključeni v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje, samostojni podjetnik posameznik, vodja gospodarske družbe:

Osnovna podpora: 18.600 EUR

Dodatni naložbeni strošek: 12.400 EUR

Izobrazba: 5.000 (68 %)= 3.400 EUR

Dvostavno knjigovodstvo: 3.000 EUR (80%)=2.400 EUR

Vključenost v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje, samostojni podjetnik posameznik, vodja gospodarske družbe 9.000 EUR

Skupaj prejmejo konvencionalni povprečno: 45.800 EUR

Skupaj prejemajo ekološki povprečno: 50.380 EUR

- Ostali mladi kmetje:

Osnovna podpora: 18.600 EUR

Izobrazba: 5.000 EUR (48%): 2.400 EUR

Dvostavno knjigovodstvo: 3.000 EUR (20 %): 600 EUR

Skupaj prejmejo konvencionalni povprečno: 21.600 EUR

Skupaj prejmejo ekološki povprečno: 23.760 EUR

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za podporo za vzpostavitev gospodarste v mladih kmetov z zaposlitvijo (ZNERP24.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	45.800	45.800	45.800	45.800	45.800	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	123	122	98	74	73	0	490
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	5.633.400	5.587.600	4.488.400	3.389.200	3.343.400	0	22.442.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	2.016.757	2.000.361	1.606.847	1.213.334	1.196.937	0	8.034.236
Znesek na enoto za podporo za vzpostavitev gospodarste v mladih kmetov brez zaposlitve (ZNERP24.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	21.600	21.600	21.600	21.600	21.600	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	147	147	118	88	88	0	588
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	3.175.200	3.175.200	2.548.800	1.900.800	1.900.800	0	12.700.800
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	1.136.722	1.136.722	912.470	680.486	680.486	0	4.546.886
Znesek na enoto za podporo za vzpostavitev	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	50.380	50.380	50.380	50.380	50.380	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								

gospodarste v mladih ekoloških kmetov z zaposlitvijo (ZNERP24.3)	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	53	52	42	32	31	0	210
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	2.670.140	2.619.760	2.115.960	1.612.160	1.561.780	0	10.579.800
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	955.910	937.874	757.514	577.153	559.117	0	3.787.568
Znesek na enoto za podporo za vzpostavitev gospodarste v mladih ekoloških kmetov brez zaposlitve (ZNERP24.4)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	23.760	23.760	23.760	23.760	23.760	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	17	16	13	10	10	0	66
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	403.920	380.160	308.880	237.600	237.600	0	1.568.160
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	144.603	136.097	110.579	85.061	85.061	0	561.401
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**340**	**337**	**271**	**204**	**202**	**0**	**1.354**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**11.882.660**	**11.762.720**	**9.462.040**	**7.139.760**	**7.043.580**	**0**	**47.290.760**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**4.253.992,28**	**4.211.053,76**	**3.387.410,32**	**2.556.034,08**	**2.521.601,64**	**0**	**16.930.092,08**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.51 Intervencija Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti, vključno z biogospodarstvom in v ohranjanje kulturne dediščine

Oznaka intervencije	IRP25
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti, vključno z biogospodarstvom in v ohranjanje kulturne dediščine
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno **o Ne**

5.51.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.51.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Celotno ozemlje Republike Slovenije

5.51.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC8: spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno s participacijo žensk v kmetovanju, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s krožnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom

5.51.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju
P26 Spodbujanje trajnostne rabe energije ter razvoj krožnega in biogospodarstva
P27: Dvig kakovosti življenja ter razvoj storitev in infrastrukture na podeželju

5.51.5 Kazalnik(i) rezultata

R.9^{PS} Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov
R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP
R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP

5.51.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Za poseljenost in vitalnost podeželja in tudi drugih območij je ključno oblikovanje delovnih mest tudi izven kmetijstva, kar pomeni diverzifikacijo kmetijske dejavnosti in spodbujanje intenzivnejšega medsebojnega poslovanja med vsemi akterji. Tako je potrebno spodbujati gospodarske dejavnosti, ki bodo prispevale k aktivaciji in razvoju notranjih potencialov in identitete lokalnega okolja. Namen intervencije je torej zagotoviti podporo naložbam v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju, vključno s področjem biogospodarstva oziroma krožnega gospodarstva ter ohranjanjem in oživljanjem kulturne dediščine.. Intervencija bo tako prispeval k ustvarjanju boljših pogojev za ohranitev ali ustvarjanje novih delovnih mest na podeželskih območjih, diverzifikacijo dohodkov kmetijskim gospodarstvom.

V sklopu te intervencije bodo podprte različne nekmetijske dopolnilne dejavnosti na kmetiji kot na primer dejavnosti predelave in dodajanja vrednosti lesu, proizvodne in storitvene dejavnosti, dejavnosti v turizmu, dejavnosti povezane z ohranjanjem kulturne dediščine, proizvodnja električne in toplotne energije iz obnovljivih virov za namen podprte dejavnosti oziroma prodaje idr.

V sklopu te intervencije se bodo tako podpirale tudi naložbe, ki temeljijo na uvajanju trajnostnih načel v okviru biogospodarstva in krožnega gospodarstva kar lahko vodi k ohranjanju oziroma ustvarjanju novih možnosti za zaposlitev oziroma dodano vrednost proizvodom. V okviru zasledovanja ciljev iz te potrebe je potrebno zagotoviti podporo nosilcem nekmetijskih dopolnilnih dejavnosti na kmetiji za izvajanje dejavnosti, ki se nanašajo tudi na krožno gospodarstvo in biogospodarstvo (kot npr. ponovna uporaba stranskih proizvodov iz kmetijstva in gozdarstva, reciklažo in uporabo odpadnih surovin, pridobivanje energije iz obnovljivih virov energije (kot so lesna masa, živinski gnojila, voda, veter, sonce), mikro bioplinske naprave, mikro biorafinerije, idr.)

V sklopu te intervencije bodo sofinancirane tudi naložbe v objekte, vpisane v Register nepremične kulturne dediščine.

Pri intervenciji se tako pričakuje, da se bo s podprtimi naložbami prispevalo tako h krepitvi gospodarskih aktivnosti in diverzifikaciji dejavnosti na kmetijah, kot tudi k lažji oskrbi in uporabi obnovljivih virov.

Upravičenci

Upravičenec do podpore je nosilec nekmetijske dopolnilne dejavnosti na kmetiji.

Pogoji upravičenosti

Upravičenec mora predložiti poslovni načrt, v katerem mora izkazati ekonomsko upravičenost naložbe. Kadar gre za naložbe nad 200.000 evrov skupne priznane vrednosti (zahtevne naložbe) mora poslovni načrt temeljiti na dejanskih knjigovodskih podatkih, če pa gre za naložbe manjše od 200.000 evrov skupne priznane vrednosti (enostavne naložbe), lahko poslovni načrt temelji na dejanskih knjigovodskih podatkih oziroma na pokritju.

Upravičenec mora najkasneje v tretjem letu po zadnjem izplačilu sredstev ustvariti ustrezen prihodek iz podprte dejavnosti, ki mu omogoča dolgoročno sposobnost preživetja.

Upravičenec mora imeti dovoljenje za opravljanje dejavnosti, v skladu z zakonodajo s tega področja.

Enota kulturne dediščine, na kateri bodo izvedeni posegi, mora biti vpisana v Register kulturne dediščine.

Upravičenec v primeru vlaganja v kulturno dediščino je lahko le (so)lastnik ali upravljavec snovne (materialne) kulturne dediščine ali nosilec nesnovne kulturne dediščine z ustreznim dokazilom.

V primeru vlaganja v kulturno dediščino mora imeti upravičenec za predlagane posege izdelano projektno dokumentacijo in pridobljeno gradbeno dovoljenje, če je to potrebno po predpisih s področja graditve. Če za predvidene posege gradbeno dovoljenje ni potrebno, mora prijavitelj predložiti poenostavljeno projektno dokumentacijo v obliki grafičnega prikaza predlaganih posegov (načrt oz. skica, iz katere je razvidno, na katerih delih objekta bodo predvideni posegi izvedeni) in kopijo kulturnovarstvenega soglasja Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

Vloge prispele na javni razpis bodo točkovane na podlagi meril za izbor, kjer bo poudarek na ekonomskem vidiku naložbe, prispevku naložbe k izboljšanju in ohranjanju okolja (biogospodarstvo, krožno gospodarstvo), zaposlitvenemu vidiku, družbeno-socialnemu vidiku, pomembnosti in ogroženosti objekta kulturne dediščine, idr. Poleg tega se bo ohranjanje kulturne dediščine prednostno obravnavalo preko meril za izbor vlog.

Upravičeni stroški so:
stroški gradnje ali obnove nepremičnin, vključno s konservatorsko-restavratorskimi deli..
stroški nakupa opreme in naprav potrebnih za izvajanje nekmetijskih dejavnosti in predstavitev kulturne dediščine;
stroški za naložbo v proizvodnjo električne in toplotne energije iz obnovljivih virov za namen izvajanja nekmetijske dejavnosti;
splošni stroški, ki so neposredno povezani s pripravo in izvedbo naložbe, kot so plačila za storitve arhitektov, inženirjev in svetovalcev, stroški pridobitve gradbene, projektne ali tehnične dokumentacije, plačila v zvezi s pridobitvijo presoje vplivov na okolje ter stroški nadzora nad izvedbo gradbeno obrtniških del.

Do podpore niso upravičeni naslednji stroški:
obresti na dolgove,
davek na dodano vrednost (DDV) ,
obratna sredstva v skladu s pravili o državnih pomočeh,
nakup rabljene mehanizacije, strojev in opreme ter
nakup vozil, razen delovnih strojev.

Specifični in podrobnejši pogoji z vidika upravičencev, vrst upravičenih naložb oziroma upravičenosti stroškov bodo določeni z nacionalnimi predpisi.

Specifične upravičenosti, povezane z regijami

Ni specifične upravičenosti glede na regije.

5.51.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb.

Stopnja javne podpore je 30 odstotkov upravičenih stroškov in se lahko poveča za:

–5 odstotnih točk za naložbe v biogospodarstvo in krožno gospodarstvo
–5 odstotnih točk za naložbe mladih;
–5 odstotnih točk za naložbe ekoloških kmetov;
–5 odstotnih točk za majhne gorske kmetije,
-10 odstotnih točk za vlaganja v ohranjanje kulturne dediščine.
Stopnje javne podpore se lahko seštevajo, vendar ne smejo preseči 50 odstotkov upravičenih stroškov.

Podrobnejše določbe bodo določene v nacionalnem predpisu.

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) **povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca** (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? Izračun povprečnih stroškov ali tri ponudbe	
Stopnje podpore	30 odstotkov upravičenih stroškov in se lahko poveča za: –5 odstotnih točk za naložbe v biogospodarstvo in krožno gospodarstvo –5 odstotnih točk za naložbe mladih; –5 odstotnih točk za naložbe ekoloških kmetov; –5 odstotnih točk za majhne gorske kmetije -10 odstotnih točk za naložbe v objekte s statusom kulturne dediščine Podpora se dodeli kot pomoč po pravilu *de minimis* v skladu z Uredbo 1407/2013/EU.	

5.51.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP25
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za podpore za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti vključno z biogospodarstvom
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Glede na pretekle izkušnje izvajanja PRP 2007-2013 in PRP 2014-2020 je pri predvideni povprečni 40 odstotni stopnji javne podpore, predviden povprečni znesek na enot v vrednosti 90.889 € nepovratnih sredstev. Pri izvajanju PRP 2007-2013 je bila pri ukrepu 311 Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti, povprečna vrednost izplačanih sredstev na projekt 90.329 EUR pri čemer je bila povprečna višina celotna vrednost naložbe 235.129 EUR na izplačano vlogo oziroma 227.223 EUR na izplačano vlogo v primeru, ko je bil upravičenec nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Pri ukrepu 312 Podpora ustanavljanju in razvoju mikropodjetij pa je bila povprečna vrednost izplačanih sredstev na projekt 105.622 EUR pri čemer je bila povprečna višina celotna vrednost naložbe 257.947 EUR. Pri izvajanju PRP 2014-2020 je bila pri podukrepu 6.4 Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti povprečna vrednost projekta glede na zaprošena sredstva v oddanih vlogah na javni razpis 113.196 EUR. Ker je bil 1. javni razpis za podukrep 6.4 objavljen šele konec programskega obdobja PRP 2014-2020 podatkov o izplačanih vlogah oziroma projektih še ni na voljo.

Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.9[PS] Modernizacija kmetij: delež kmetij, ki prejemajo podporo za naložbe v prestrukturiranje in modernizacijo, vključno za učinkovitejšo rabo virov R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP

5.51.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči: ○ **Da** ○ Ne ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU (obvezno)

EKSRP znesek (€): 3.221.287,94 EUR

Nacionalno sofinanciranje (€): 5.776.723,06 EUR

Dodatno nacionalno financiranje: (€):/

Intervencija je namenjena podpori v dopolnilne nekmetijske dejavnosti na kmetiji

Vrsta instrumenta državne pomoči, ki se uporablja:

○ Notifikacija ○ GBER ○ ABER ○ **de minimis**

5.51.10 Skladnost s STO

Intervencija spoštuje določena določila Priloge 2 STO za ukrepe »Green box«, saj v intervenciji ne gre za plačila za pomoč pri naravnih nesrečah, kakor tudi ne za pomoč za strukturno prilagajanje, ki se zagotavlja v obliki pomoči pri vlagateljih.

5.51.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za podpore za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti vključno z biogospodarstvom (ZNERP25)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	90.889	90.889	90.889	90.889	90.889	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	20	20	20	20	19	99
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	1.817.780	1.817.780	1.817.780	1.817.780	1.726.891	8.998.011
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	650.765,24	650.765,24	650.765,24	650.765,24	618.226,98	3.221.287,94
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**0**	**20**	**20**	**20**	**20**	**19**	**99**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**0**	**1.817.780**	**1.817.780**	**1.817.780**	**1.817.780**	**1.726.891**	**8.998.011**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**0**	**650.765,24**	**650.765,24**	**650.765,24**	**650.765,24**	**618.226,98**	**3.221.287,94**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.52 Intervencija LEADER

Oznaka intervencije	IRP26
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	LEADER
Vrsta intervencije	Sodelovanje
Kazalnik učinka	O.31 Število strategij lokalnega razvoja (LEADER) ali pripravljalnih ukrepov, ki prejemajo podporo
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne** ○ **Da** ○ Ne
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno **o Ne**

5.52.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)		20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)		20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredba (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)	80,00	20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.52.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Opis območja izvajanja

Slovenija razen naselij z več kot 10.000 prebivalci

5.52.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC8: spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno s participacijo žensk v kmetovanju, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s krožnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom

5.52.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P24 Spodbujanje zaposlovanja in ohranjanje delovnih mest na podeželju
P27 Dvig kakovosti življenja ter razvoj storitev in infrastrukture na podeželju
P28 Krepiti socialno vključenost, sodelovanje in povezovanje prebivalcev podeželja

5.52.5 Kazalnik(i) rezultata

R.38 Pokritost v okviru LEADER: delež podeželskega prebivalstva, vključenega v strategije lokalnega razvoja

5.52.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Upravičenci

LAS, fizična in/ali pravne osebe

Pogoji upravičenosti

a) Podpora za izvajanje operacij se nameni za naslednje upravičence: LAS, fizične ali pravne osebe.

–Pogoj št. 1:

Operacija je predvidena na območju LAS izven naselij z več kot 10.000 prebivalci. Izjemoma se lahko operacija izvaja zunaj upravičenega območja LAS, če operacija koristi razvoju območja LAS. V primeru projektov sodelovanja LAS se operacija lahko izvaja na območju sodelujočega LAS ali partnerja.

–Pogoj št. 2:

Operacija je v skladu s potrjeno SLR. Operacija mora zasledovati cilje SLR ter naslavljati potrebe določne v SLR.

–Pogoj št. 3:

Operacija je izbrana oziroma potrjena s strani organov LAS. Pri tem nobena posamezna interesna skupina ne nadzoruje odločanja.

b) Podpora za upravljanje, spremljanje in vrednotenje SLR ter njene animacije se nameni LAS.

–Pogoj št. 4:

Pogoj je potrjen SLR in LAS, pod vodstvom vodilnega partnerja.

Pogoje upravičenosti se podrobneje določi z nacionalnim predpisom.

Do podpore niso upravičeni:

- davek na dodano vrednost (DDV), razen če ni izterljiv na podlagi nacionalne zakonodaje o DDV;

- stroški priprave vlog in zahtevkov za izplačilo, razen v okviru upravljanja, spremljanja in vrednotenja strategije ter njene animacije,

- nakup rabljene opreme in mehanizacije (razen zbirk in starin),

- nakup opreme in mehanizacije namenjene za zasebno rabo.

Pristop LEADER predstavlja orodje pri spodbujanju skupnega lokalnega razvoja po pristopu »od spodaj navzgor«. Pristop »od spodaj navzgor« omogoča lokalnemu prebivalstvu, da z oblikovanjem lokalnih partnerstev tako imenovanih lokalnih akcijskih skupin (LAS), aktivno odloča prioritetah in razvojnih ciljih lokalnega območja, vključno z viri financiranja za doseganje ciljev lokalnega območja. Pristop omogoča lokalnim akterjem uresničevanje široke palete izzivov v različnih okoljih, večjo fleksibilnost pri doseganju ciljev in odgovarja dejanskim potrebam lokalnega območja.

LEADER je del skupnega pristopa Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (CLLD) iz Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb, ki se v programskem obdobju 2023-2027 v Slovenij izvaja v okviru skladov EKSRP in ESRR.

Pretok informacij med vsemi skladi in organi, vključenimi v izvajanje CLLD ter zagotavljanje sinergij med skladi bo zagotavljal poseben odbor, ki ga bodo sestavljali predstavniki vseh v CLLD vključenih skladov.

Cilj intervencije LEADER je skozi potrjene LAS in strategije lokalnega razvoja (SLR) za programsko obdobje 2023-2027 spodbujati zaposlovanje, rast, socialno vključenost in lokalni razvoj na podeželskih območjih, in prispevati k ostalim specifičnim ciljem strateškega načrta. LEADER prispeva k skupnemu pristopu CLLD in ciljuUredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb: »Evropa, ki je bliže državljanom – trajnostni in celostni razvoj mest, podeželja in obalnih območij prek lokalnih pobud.«.

Namen intervencije je doseganje navedenega cilja skozi izvajanje operacij in operacij sodelovanja med različnimi LAS, ki naslavljajo potrebe in izzive na podeželju, kot so npr. socialna vključenost vseh prebivalcev na podeželju, spodbujanje zaposlovanja ter podjetništva na podeželju, razvoj osnovnih storitev, dvig kakovosti življenja, zagotavljanje infrastrukturnega razvoja na podeželju, razvoj pametnih vasi, okoljske in podnebne rešitve na podeželju, spodbude ekološkemu kmetovanju idr.

Koncept pametnih vasi v okviru intervencije se nanaša zlasti na izboljšanje gospodarskih, socialnih ali okoljskih izzivov z uporabo inovativnih rešitev in digitalnih tehnologij. Cilj koncepta pametnih vasi je prispevati k razvoju osnovnih storitev, dvigu kakovosti življenja in zagotavljanje infrastrukturnega razvoja podeželja.

Predlogi operacij se na lokalnih območjih oblikujejo po pristopu »od spodaj navzgor«. Spodbuja se sodelovanje lokalnih akterjev, nove in inovativne rešitve pri reševanju potreb in naslavlja prepoznane ranljive skupine na območju LAS. LAS mora biti v skladu z 31. členom Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb organiziran kot partnerstvo, ki ga sestavljajo predstavniki javnih in zasebnih lokalnih socialno-ekonomskih interesov, v katerih nobena posamezna interesna skupina ne nadzoruje odločanja. Na območju LAS mora živeti med 14.000 in 150.000 prebivalcev.

LAS opravljajo naloge iz tretjega odstavka 33. člena Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb ter ostale manjše naloge povezane z izvajanjem strategij lokalnega razvoja, določene z nacionalno uredbo.

Podrobnejše se pogoji za oblikovanje LAS in naloge LAS določijo z nacionalno uredbo.

LAS v skladu z drugim odstavkom 33. členom Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb izberejo enega partnerja kot vodilnega partnerja za upravne in finančne zadeve.

Intervencija LEADER se izvaja skozi strategije lokalnega razvoja za posamezna lokalna (podregionalna) območja (območja LAS), ki jih je potrdil posebni odbor. SLR so pripravljene in potrjene na podlagi Uredbe (EU) 2020/2220 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. decembra 2020 in Programa razvoja podeželja 2014-2020 ter 32. člena Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb.

Podpora se dodeli v obliki nepovratne finančne pomoči.

Podpora se nameni za:

a) Izvajanje operacij, vključno z dejavnostmi sodelovanja in njihovo pripravo, izbranih v okviru strategije lokalnega razvoja (SLR).

Podpora je namenjena sofinanciranju stroškov, nastalih pri izvedbi operacij, katerih rezultati prispevajo k uresničevanju ciljev, zastavljenih v SLR.

Operacije se izberejo na podlagi javnega poziva, ki ga objavi LAS. Merila za izbor operacij, postopek izbora in potrjevanja operacij, vključno z opisom zagotavljanja transparentnosti in preprečevanja konfliktov interesa ter drugi opisi izbora so določeni v SLR.

Izvaja se lahko tudi operacije, katerih upravičenec je potrjeni LAS. LAS je lahko nosilec operacije, če je to v interesu območja in uresničevanja ciljev SLR ter če je sodelovanje LAS potrebno za izvedljivost ali uspeh operacije. Postopek izbora takšnih operacij, vključno z opisom preprečevanje konflikta interesov je opisan v SLR.

Podpora se nameni tudi za pripravo in izvajanje operacij sodelovanja LAS. LAS izvede in pripravi operacijo sodelovanja z LAS znotraj RS (medregionalno sodelovanje), s tujimi LAS ali partnerji, iz držav članic ali z območji tretjih držav (transnacionalno sodelovanje). Postopek izbora takšnih operacij je opisan v SLR.

Podpora se dodeli v obliki zneska za kritje stroškov dela oz. stroškov izvedbe operacij, vključno s stroški naložb za potrebe izvedbe operacije.

Podpora se dodeli za obdobje trajanja operacije.

Upravičenci do podpore so LAS, fizična ali pravna oseba.

b) Upravljanje, spremljanje in vrednotenje strategije lokalnega razvoja ter njene animacije (vodenje in animacija LAS, ki jih izvajajo izbrani vodilni partnerji LAS).

Podpora je namenjena za sofinanciranje stroškov, ki nastanejo pri upravljanju in delovanju LAS, vključno s spremljanjem in vrednotenjem SLR, nadalje za animacijo območja LAS in pomoč potencialnim upravičencem za razvijanje projektnih idej in pripravo operacij.

Upravičenec do podpore je LAS.

Namen in opis podpor se podrobneje določi z nacionalnim predpisom.

5.52.7 Identifikacija ustreznih osnovnih elementov (ustrezni DKOP, seznam predpisanih zahtev ravnanja in druge obvezne zahteve, določene z nacionalno zakonodajo), kjer je primerno, opis posebnih ustreznih obveznosti v okviru predpisanih zahtev ravnanja in pojasnilo, kako zaveza presega obvezne zahteve.

Ni relevantno.

5.52.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora se dodeli v obliki nepovratne finančne pomoči za:

a) Izvajanje operacij, vključno z dejavnostmi sodelovanja in njihovo pripravo, izbranih v okviru SLR.

Podpora se dodeli za dejansko nastale stroške ali aktivnosti v okviru operacije ali z uporabo ene izmed oblik poenostavljenih oblik stroškov. Stopnja javne podpore za izvajanje operacij, vključno z operacijami sodelovanja je do 80%. Stopnja javne podpore je v skladu s 77. členom Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih, za naložbe pa v skladu z 71. členom Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

Možnost dodelitve predplačil.

b) Upravljanje, spremljanje in vrednotenje strategije ter njene animacije

Podpora se dodeli za dejansko nastale stroške ali z uporabo ene izmed oblik poenostavljenih oblik stroškov. Stopnja javne podpore je v skladu s 77. členom Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtihdo 100 % upravičenih stroškov.

Sofinanciranje stroškov upravljanja LAS se deli med skladi CLLD.

Možnost dodelitve predplačil.

Oblike, stopnje podpore in način izplačil, možnost predplačil ter neupravičene stroške se podrobneje določi z nacionalnim predpisom.

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	

Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) **povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca** (b) **strošek na enoto** (c) **enotni znesek** (d) **pavšalni znesek** Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? Strošek na enoto, pavšalni znesek ali pavšalna stopnja bo določen s pravično in preverljivo metodo ter bo izhajal iz statističnih podatkov za podobne ali istovrstne stroške ali iz zgodovinskih podatkov izvajanja pristopa LEADER ali CLLD. Uporabljala se bo lahko kombinacija oblik iz točk (a) do (d), če vsaka oblika zajema različne vrste stroškov. V skladu s členom 83(2)(c) Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtihse bodo uporabili tudi stroški na enoto, pavšalni zneski in pavšalne stopnje, ki se uporabljajo za podobno vrsto operacij v okviru skupnega pristopa CLLD, ki se bo izvajal s skladom ESRR.	
Stopnje podpore	a) Izvajanje operacij, vključno z dejavnostmi sodelovanja do 80 % b) Upravljanje, spremljanje in vrednotenje strategije ter njene animacije – 100%	

5.52.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP26
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za LEADER
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Strategija lokalnega razvoja
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Znesek izhaja iz povprečnih letnih izplačil izvajanja ukrepa LEADER 2014-2020; iz povprečnih izplačil na LAS na leto za vodenje oz. upravljanje LAS in povprečnih izplačil za projekte. V letu 2023 se ne predvideva izplačil (le v primeru predplačila), v letu 2024 se izplača upravljanje LAS, v letih 2025-2029 pa upravljanje LAS in izvajanje operacij. Za vodenje LAS se upošteva okvirni znesek, ki izhaja iz trenutnega zneska za vodenje, do katerega so upravičeni LAS v obliki standardnega stroška na enoto na osebo in neposrednih stroškov preračunano na leto na LAS, kar znaša okoli 30.00 EUR. Za izplačila se upošteva srednja vrednost projektov, vključno s projekti sodelovanja LAS, pri ukrepu LEADER, ki znaša okoli 40.000 EUR / projekt.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	80,00
Kazalnik rezultata	R.38 Pokritost v okviru LEADER: delež podeželskega prebivalstva, vključenega v strategije lokalnega razvoja

5.52.10 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:

○ **Da** ○ Ne ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 PDEU [Obvezno]

Vrsta instrumenta državne pomoči, ki se uporablja:

○ Notifikacija ○ GBER ○ ABER ○ **de minimis**

EKSRP znesek (€): 4.260.000,00

Nacionalno sofinanciranje (€): 1.065.000,00

Dodatno nacionalno financiranje: (€): /

5.52.11 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Kaj je dodana vrednost metode LEADER? Obrazložite v smislu: povečanja socialnega kapitala, izboljšanja lokalnega upravljanja in izboljšane kvalitete projektov glede na običajne sisteme dodeljevanja	V okviru intervencije LEADER se pričakuje dvig socialnega kapitala, ki se bo izkazoval zlasti z okrepljeno medsebojno podporo in zaupanjem ter povečanjem sodelovanja vseh deležnikov pri zasnovi in izvajanju pristopa od spodaj navzgor (lokalni akterji, upravljavske strukture). V okviru izvajanja strategije lokalnega razvoja se pričakuje okrepljeno medsektorsko sodelovanje na lokalnih ravni, z izvajanjem operacij sodelovanja pa tudi okrepljeno medregionalno in mednarodno sodelovanje. S krepitvijo in opolnomočenjem lokalnih partnerstev se omogoča temelje za dolgoročno sodelovanje tudi na drugih področjih ter s tem tudi prenos znanja. Z aktivnim vključevanjem lokalnih akterjev se pričakuje bolj trajnostne operacije, saj le te izhajajo neposredno iz potreb lokalnega razvoja. Tako se pričakuje tudi večja trajnost delovnih mest in pospeševanja podjetništva, saj se bodo vzpostavljajo delovna mesta, ki izhajajo iz realnih potreb okolja.
Opišite kako bodo zagotovljene osnovne zahteve in principi, povezani z LEADER pristopom preko modela izvajanja	Intervencija LEADER se bo izvajala po pristopu “od spodaj navzgor”, na podregionalnih območjih oblikovanih lokalnih akcijskih skupin, ki so organizirane kot javno zasebna partnerstva. LAS pripravijo strategije lokalnega razvoja, ki vključuje potrebe lokalnega območja. LEADER se izvaja kot del skupnega pristopa Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (CLLD), tako da lahko strategije vključujejo vire financiranja več CLLD skladov. Skupni pristop LEADER/CLLD spodbuja povezovanje lokalnih akterjev, predstavnike različnih sektorjev, tako znotraj območja, kot tudi v obliki projektov sodelovanja z drugimi LAS in partnerji izven območja LAS. Sodelovanje na ravni organov upravljanja poteka v obliki imenovane Medresorske delovne skupine CLLD po 2020. Pristop ima inovativni značaj, saj omogoča izvedbo raznovrstnih projektov z rabo lokalnih virov, prenosom primerov dobrih praks idr. inovacije.
Ali se načrtuje sodelovanje več skladov?	○ **Da** ○ Ne Če Da, opišite, kateri skladi bodo vključeni in kako bo organizirano sodelovanje.[Obvezna vsebina] LEADER se bo v novem programskem obdobju izvajal kot del skupnega pristopa CLLD s skladi EKSRP in ESRR in sicer čim bolj poenoteno, medtem kot se bo CLLD, ki se financira iz evropskih sredstev ESPRA, izvajal ločeno. Organi upravljanja so z namenom medsebojnega sodelovanja in iskanja ustreznih sinergij med skladi ustanovili Medresorsko delovno skupino CLLD 2021-2027, v katero so vključeni predstavniki vseh v CLLD vključenih skladov, plačilne agencije ter posredniškega organa. Medresorska delovna skupina CLLD 2021-2027 je koordinacijski organ med skladi ter bo z namenom spremljanja in usklajevanja izvajanja pristopa CLLD na terenu aktivno sodelovala z lokalnimi akcijskimi skupinami.
Ali se bo uporabila možnost vodilnega sklada?	○ Da ○ **Ne.** Če Da, kateri vodilni sklad?

5.52.12 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu, saj gre za sodelovanje na podlagi 77. člena Uredbe SN.

5.52.13 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Skupaj 2023-2029**
Znesek na enoto za LEADER (ZNERP26)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	30.000	100.000	150.000	250.000	380.000	359.377	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	35	35	35	35	35	35	35	35
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	1.050.000	3.500.000	5.250.000	8.750.000	13.300.000	12.578.195	44.428.195,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	840.000	2.800.000	4.200.000	7.000.000	10.640.000	10.062.556,00	35.542.556,00
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**35**	**35**	**35**	**35**	**35**	**35**	**35**	**35**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**1.050.000**	**3.500.000**	**5.250.000**	**8.750.000**	**13.300.000**	**12.578.195**	**44.428.195,00**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**840.000**	**2.800.000**	**4.200.000**	**7.000.000**	**10.640.000**	**10.062.556**	**35.542.556,00**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.53 Intervencija Biotično varstvo rastlin

Oznaka intervencije	IRP27
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Biotično varstvo rastlin
Vrsta intervencije	Okoljske, podnebne in druge upravljavske obveznosti
Kazalnik učinka	O.14 Število hektarjev (razen gozdnih zemljišč) ali število drugih enot, za katere veljajo okoljske ali podnebne obveznosti, ki presegajo obvezne zahteve
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	Obvezen odgovor ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.53.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)		20 %	85 %
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20 %	80 %
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20 %	60 %
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)		20 %	43 %
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20 %	65 %
x	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)	80,00	20 %	80 %
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20 %	100 %

5.53.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

5.53.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC 9: Izboljšanje odziva kmetijstva EU na potrebe družbe na področju hrane in zdravja, vključno z zdravo, hranljivo in trajnostno hrano, zavrženo hrano ter dobrobitjo živali
SC 5: Spodbujanje trajnostnega razvoja in učinkovitega gospodarjenja z naravnimi viri, kot so voda, tla in zrak

5.53.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P31 Zmanjšanje rabe FFS in razvoj ter raba nekemičnih metod varstva rastlin

P14 Ohranjanje organske snovi in proizvodnega potenciala kmetijskih tal

P17 Zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na stanje površinskih in podzemnih voda.

5.53.5 Kazalnik(i) rezultata

R.19^{PS} Izboljšanje in zaščita tal: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo in so koristne za upravljanje tal, za izboljšanje kakovosti tal in živih organizmov v tleh (kot so zmanjšanje obdelave tal, pokritost tal s kmetijskimi rastlinami, kolobarjenje, vključno s stročnicami)
R.21^{PS} Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za kakovost vodnih teles
R.24^{PS} Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo posebne obveznosti, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov, kot je uhajanje pesticidov

5.53.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Upravičenci
Nosilec kmetijskega gospodarstva, skupina nosilcev kmetijskih gospodarstev, drugi upravljavci zemljišč

Pogoji upravičenosti

Kmetijsko gospodarstvo mora biti vpisano v register kmetijskih gospodarstev, v skladu s predpisom, ki ureja register kmetijskih gospodarstev.

Upravičenec mora:
- imeti najmanj 1 ha kmetijskih površin v smislu tretjega odstavka 4. člena Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih;
- opraviti program predhodnega usposabljanja vsako leto pred sezono v obsegu najmanj 4 ure v zvezi z zatiranjem škodljivih organizmov s fitofarmacevtskimi sredstvi na osnovi mikroorganizmov in pripravkov za biotično varstvo rastlin;
- najmanj enkrat v prvih dveh letih trajanja obveznosti uporabiti storitev svetovanja, v okviru katere se mu svetuje o izvajanju biotičnega varstva rastlin;
- imeti izdelan načrt zatiranja bolezni in škodljivih organizmov na podlagi seznamov fitofarmacevtskih sredstev na osnovi mikroorganizmov ter komercialnih pripravkov za biotično varstvo rastlin, ki ga predhodno potrdi Javna služba zdravstvenega varstva rastlin;
- voditi evidenco biotičnega varstva rastlin.

V sodelovanju z Javno službo zdravstvenega varstva rastlin bodo pripravljena navodila uporabe sredstev (vključno s seznamom pripravkov) za posamezne sektorje pridelave (poljedelstvo, zelenjadarstvo, hmeljarstvo, sadjarstvo, oljkarstvo, vinogradništvo) za bolezni in škodljive organizme, ki bodo objavljena na spletni strani ministrstva in agencije.

Intervencija Biotično varstvo rastlin je namenjena zmanjšani uporabi kemičnih fitofarmacevtskih sredstev in s spodbujanjem nadstandardnih praks varstva rastlin pred škodljivimi organizmi prispeva k varovanju vodnih virov in tal.

Direktiva 2009/128/ES o trajnostni rabi pesticidov spodbuja zatiranje škodljivih organizmov in bolezni z nizkimi vnosi kemičnih fitofarmacevtskih sredstev, kjer je to mogoče in daje prednost nekemičnim metodam, tako da uporabniki fitofarmacevtskih sredstev preidejo na prakse in pripravke z najnižjim tveganjem za zdravje ljudi in okolje med tistimi, ki so na voljo za isto bolezen oziroma istega škodljivega organizma. Med takšne pripravke sodijo komercialni proizvodi za biotično zatiranje škodljivih organizmov in bolezni ter fitofarmacevtska sredstva na osnovi mikroorganizmov, ki predstavljajo znatno manjše tveganje za okolje kot kemična fitofarmacevtska sredstva.

Vstop v intervencijo je prostovoljen, obveznost izvajanja pa traja najmanj pet let.

Najmanjša površina kmetijske parcele za izvajanje intervencije je 0,1 ha, razen v primeru uporabe sredstev v zaščitenih prostorih (zelenjadarstvo), kjer je najmanjša površina 0,05 ha. Na kmetijskem gospodarstvu mora biti v intervencijo vključenih najmanj 0,3 ha kmetijskih površin.

Podprta bodo tista kmetijska gospodarstva, ki bodo izpolnjevala predpisane pogoje in zahteve.

Intervencija vključuje uporabo fitofarmacevtskih sredstev na osnovi mikroorganizmov (glive, bakterije, virusi) in komercialnih proizvodov za biotično zatiranje bolezni in škodljivih organizmov z naravnimi sovražniki (žuželke, pršice, ogorčice) v poljedelstvu, zelenjadarstvu, hmeljarstvu, sadjarstvu, oljkarstvu in vinogradništvu, ki deloma nadomesti tretiranje s kemičnimi fitofarmacevtskimi sredstvi v skladu z izdelanim načrtom zatiranja bolezni in škodljivih organizmov.

Podpora se namenja za izvajanje kmetijskih praks, ki:
- presegajo zadevne predpisane zahteve ravnanja ter standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje, določene s pravili o pogojenosti v skladu z oddelkom 2 poglavja I Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih;
- presegajo minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmacevtskih sredstev ter dobrobit živali kot tudi druge obvezne zahteve, določene z nacionalnim pravom in pravom Unije;
- presegajo pogoje, določene za vzdrževanje kmetijske površine v stanju, primernem za pašo ali pridelavo brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev skladu s točko (a) prvega odstavka 4. člena Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih;
- se razlikujejo od obveznosti, v zvezi s katerimi so odobrena plačila z 31. členom Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

Pravila o pogojenosti

Fitofarmacevtska sredstva
- PZR 7: Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L št. 309 z dne 24. 11. 2009, str. 1): prvi in drugi stavek člena 55.
- PZR 8: Direktiva 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov (UL L št. 309 z dne 24. 11. 2009, str. 71): člen 5(2) in člen 8(1) do (5); člen 12 glede omejitev rabe pesticidov na zaščitenih območjih, opredeljenih na podlagi okvirne direktive o vodah in zakonodaje v zvezi z omrežjem Natura 2000; člen 13(1) in (3) o ravnanju s pesticidi, njihovem skladiščenju in odstranitvi ostankov.

Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev

Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.

5.53.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora za intervencijo Biotično varstvo rastlin je letna in krije dodatne stroške in izgubo dohodka zaradi prevzete obveznosti. Podpora znaša 100 % višine podpore, izračunane po modelni kalkulaciji, dodeli pa se za njivske površine, zaščitene prostore in trajne nasade. Plačilo se dodeli na hektar.

V izračunu so lahko upoštevani tudi poslovni stroški v višini do 25 % za posameznega upravičenca in do 35 % za skupino upravičencev.

	NeIAKS	**IAKS**

Tip plačila		Oblika podpore [možna več kot ena] – **znesek na enoto, ki temelji na dodatnih stroških in izpadu dohodka** – **poslovni stroški (stroški transakcije)** – enkratno izplačilo – enotni znesek lump sum
Zneski podpore		Zneski podpore bodo znani, ko bodo izdelani modelni izračuni.
Metode izračuna		Obrazložitev bo podana, ko bodo izdelani modelni izračuni.

5.53.8 Identifikacija ustreznih osnovnih elementov (ustrezni DKOP, predpisanimi zahtevami ravnanja (PZR) in druge obvezne zahteve, določene z nacionalno zakonodajo in zakonodajo Unije), kjer je primerno, opis posebnih ustreznih obveznosti v skladu s predpisanimi zahtevami ravnanja (PZR) in pojasnilo, kako se zaveza presega obvezne zahteve (kot je navedeno v členu 28(5) in členu 65(5))

Pravila o pogojenost/standard	Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev	Druge ustrezne nacionalne zahteve	Minimalne aktivnosti	Ustrezne običajne prakse kmetovanja	Obrazložitev nadstandarda
– PZR 7: Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L št. 309 z dne 24. 11. 2009, str. 1): prvi in drugi stavek člena 55. – PZR 8: Direktiva 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov (UL L št. 309 z dne 24. 11. 2009, str. 71): člen 5(2) in člen 8(1) do (5); člen 12 glede omejitev rabe pesticidov na zaščitenih območjih, opredeljenih na podlagi okvirne direktive o vodah in zakonodaje v zvezi z omrežjem Natura 2000; člen 13(1) in (3) o ravnanju s pesticidi, njihovem skladiščenju in odstranitvi ostankov.	– Minimalne zahteve za uporabo fitofarmacevtskih sredstev niso določene, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.	– Pravilnik o biotičnem varstvu rastlin (Uradni list RS, št. 45/06): V skladu s 5. členom uporabnik lahko vnese, goji in uporablja koristne organizme z namenom zatiranja ciljnih rastlinskih škodljivih organizmov, če je strokovno in tehnično usposobljen.	– Ni relevantno.	Pri običajni kmetijski praksi se ne izvaja biotično varstvo rastlin.	V okviru intervencije se uporabljajo fitofarmacevtska sredstva na osnovi mikroorganizmov (glive, bakterije, virusi) in komercialnih proizvodov za biotično zatiranje bolezni in škodljivih organizmov z naravnimi sovražniki (žuželke, pršice, ogorčice) v poljedelstvu, zelenjadarstvu, hmeljarstvu, sadjarstvu, oljkarstvu in vinogradništvu, ki deloma nadomestijo tretiranje s kemičnimi fitofarmacevtskimi sredstvi v skladu z izdelanim načrtom zatiranja bolezni in škodljivih organizmov.

5.53.9 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP27
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za biotično varstvo rastlin
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ povprečni obvezno
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Hektar
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Podpora za intervencijo Biotično varstvo rastlin je letna in krije dodatne stroške in izgubo dohodka zaradi prevzete obveznosti. Metodologijo izdelave modelnih izračunov za določitev višine podpor za intervencijo Biotično varstvo rastlin je izdelala neodvisna institucija. Podpore za intervencijo Biotično varstvo rastlin se nanašajo samo na tiste obveznosti, ki presegajo obvezne standarde Pravil o pogojenosti, druga ustrezna merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Podpore se dodelijo letno za kritje dodatnih stroškov in izpada dohodka, ki so posledica izvajanja intervencije in lahko po potrebi krijejo tudi transakcijske stroške (do največ 25 % podpore, plačane za obveznost in do največ 35 % podpore, plačane za obveznost, če intervencijo izvaja skupina upravičencev). Predlog podpor je pripravljen na podlagi modelnega izračuna za zahteve intervencije Biotično varstvo rastlin. Podlaga za izračun podpor je razlika, ki nastane v finančnem rezultatu med običajno kmetijsko prakso in izvajanjem zahtev intervencije Biotično varstvo rastlin. Pri običajni kmetijski praksi so upoštevani standardi, merila in minimalne dejavnosti določene v zakonodaji EU in obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Pri opredelitvi običajne kmetijske prakse so pri posamezni proizvodni usmeritvi upoštevane kmetijske prakse, ki so razširjene v Sloveniji in ustrezajo slovenski ravni intenzivnosti. S pomočjo modelnih kalkulacij so ocenjeni stroški in prihodki pri običajni kmetijski praksi in pri izvajanju intervencije Biotično varstvo rastlin. Z namenom preprečitve dvojnih plačil s I. stebrom so bile proučene kmetijske prakse intervencije KOPOP in shem za podnebje in okolje ter obveznosti intervencije Biotično varstvo rastlin. Podpore za intervencijo Biotično varstvo rastlin zato vključujejo samo dodatne stroške in izpad dohodka za aktivnosti, ki presegajo kmetijske prakse intervencij KOPOP in shem za podnebje in okolje. Za preprečitev preplačila med posameznimi intervencijami so bila upoštevana določila XX. člena Izvedbene uredbe XX/YY/ZZ/EU.
Regija(e):	Celotna Slovenija
Stopnja(e) prispevka:	80,00
Kazalnik rezultata	R.19[PS] Izboljšanje in zaščita tal: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo in so koristne za upravljanje tal, za izboljšanje kakovosti tal in živih organizmov v tleh (kot so zmanjšanje obdelave tal, pokritost tal s kmetijskimi rastlinami, kolobarjenje, vključno s stročnicami) R.21[PS] Varstvo kakovosti vode: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za kakovost vodnih teles R.24[PS] Trajnostna in zmanjšana uporaba pesticidov: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo posebne obveznosti, ki prejemajo podporo in vodijo v trajnostno rabo pesticidov, da se zmanjšajo tveganja in vplivi rabe pesticidov, kot je uhajanje pesticidov

5.53.10 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči: ○ Da ○ Ne ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 PDEU [Obvezno]

○ Obvestilo ○ GBER ○ ABER ○ de minimis

EKSRP znesek (€):

Nacionalno sofinanciranje (€):

Dodatno nacionalno financiranje: (€):

5.53.11 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

If any O.I is selected for Art. 65

What are the models of the commitment(s) in the intervention	○ result based (with possibility to pick and choose) ○ **management based** (with possibility to pick and choose) ○ hybrid (management and result based Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention (implementation of sets of commitments, pick and choose…):
What is the duration of contracts?	

5.53.12 Skladnost s STO

5.53.13 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023–2029
Znesek na enoto za biotično varstvo rastlin (ZNERP27)	**Poljedelstvo**								
	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	992,5	992,5	992,5	992,5	992,5	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	0	992,5	992,5	992,5	992,5	992,5	0	
	Načrtovan učinek #1 (ha)	0	120	120	120	120	120	0	600
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	119.100	119.100	119.100	119.100	119.100	0	595.500
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	95.280	95.280	95.280	95.280	95.280	0	476.400
	Zelenjadarstvo								
	Načrtovan znesek na enoto #2 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- na prostem	0	1.174	1.174	1.174	1.174	1.174	0	
	- v zavarovanih prostorih	0	1.174	1.174	1.174	1.174	1.174	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #2 (EUR)								
	- na prostem	0	1.174	1.174	1.174	1.174	1.174	0	
	- v zavarovanih prostorih	0	1.174	1.174	1.174	1.174	1.174	0	
	Načrtovan učinek #2 (ha)								
	- na prostem	0	70	70	70	70	70	0	350
	- v zavarovanih prostorih	0	30	30	30	30	30	0	150
	Letni okvirni finančni prispevek #2 (Skupni javni izdatki v EUR)								
	- na prostem	0	82.180	82.180	82.180	82.180	82.180	0	410.900
	- v zavarovanih prostorih	0	35.220	35.220	35.220	35.220	35.220	0	176.100
	Letni okvirni finančni prispevek #2 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)								
	- na prostem	0	65.744	65.744	65.744	65.744	65.744	0	328.720
	- v zavarovanih prostorih	0	28.176	28.176	28.176	28.176	28.176	0	140.880
	Hmeljarstvo								
	Načrtovan znesek na enoto #3 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	1.752	1.752	1.752	1.752	1.752	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #3 (EUR)	0	1.752	1.752	1.752	1.752	1.752	0	
	Načrtovan učinek #3 (ha)	0	100	100	100	100	100	0	500
	Letni okvirni finančni prispevek #3 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	175.200	175.200	175.200	175.200	175.200	0	876.000

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023–2029
	Letni okvirni finančni prispevek #3 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	140.160	140.160	140.160	140.160	140.160	0	700.800
	Sadjarstvo in oljkarstvo								
	Načrtovan znesek na enoto #4 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	1.965	1.965	1.965	1.965	1.965	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #4 (EUR)	0	1.965	1.965	1.965	1.965	1.965	0	
	Načrtovan učinek #4 (ha)	0	140	140	140	140	140	0	700
	Letni okvirni finančni prispevek #4 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	275.100	275.100	275.100	275.100	275.100	0	1.375.500
	Letni okvirni finančni prispevek #4 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	220.080	220.080	220.080	220.080	220.080	0	1.100.400
	Vinogradništvo								
	Načrtovan znesek na enoto #5 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	1.132	1.132	1.132	1.132	1.132	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #5 (EUR)	0	1.132	1.132	1.132	1.132	1.132	0	
	Načrtovan učinek #5 (ha)	0	100	100	100	100	100	0	5000
	Letni okvirni finančni prispevek #5 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	113.200	113.200	113.200	113.200	113.200	0	566.000
	Letni okvirni finančni prispevek #5 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	90.560	90.560	90.560	90.560	90.560	0	452.800
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**560**	**560**	**560**	**560**	**560**	**0**	**2.800**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**800.000**	**800.000**	**800.000**	**800.000**	**800.000**	**0**	**4.000.000**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**640.000**	**640.000**	**640.000**	**640.000**	**640.000**	**0**	**3.200.000**
	Od katerega prenos								

5.54 Intervencija Dobrobit živali

Oznaka intervencije	IRP28
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Dobrobit živali
Vrsta intervencije	Okoljske, podnebne in druge upravljavske obveznosti
Kazalnik učinka	O.18 Število glav velike živine, ki prejemajo podporo za dobrobit živali, zdravje ali okrepljene ukrepe za biološko zaščito
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ Da ○ **Ne** ○ **Da** ○ Ne ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno **o Ne**

5.54.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)		20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)		20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☑	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)	80,00	20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.54.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Celotno območje Republike Slovenije

5.54.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC 9: Izboljšanje odziva kmetijstva Unije na zahteve družbe glede hrane in zdravja, vključno z visokokakovostno, varno in hranljivo hrano, pridelano na trajnostni način, zmanjšanje živilskih odpadkov ter izboljšanje dobrobiti živali in zatiranje protimikrobne odpornosti

5.54.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P32 Zagotavljanje živalim prilagojenih načinov reje

5.54.5 Kazalnik(i) rezultata

R.44^{PS} Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo podprti ukrepi za izboljšanje dobrobiti živali

5.54.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Upravičenci

Nosilci kmetijskih gospodarstev

Pogoji upravičenosti

Kmetijsko gospodarstvo mora biti vpisano v register kmetijskih gospodarstev, v skladu s predpisom, ki ureja register kmetijskih gospodarstev.

Upravičenec mora opraviti usposabljanje oziroma svetovanje v obsegu najmanj 4 ure v zvezi z vsebinami s področja dobrobiti živali v letu prve oddaje zahtevka za intervencijo dobrobit živali v tekočem programskem obdobju.

Prašiči

Na dan vnosa zahtevka mora upravičenec na posameznem gospodarstvu, za katero uveljavlja intervencijo za prašiče, rediti:

– 10 ali več plemenskih svinj oziroma plemenskih mladic,

– 50 ali več tekačev oziroma

– 50 ali več pitancev.

Perutnina

Za kokoši nesnice je obvezna reja v alternativnih sistemih: upravičenec mora na dan vnosa zahtevka za intervencijo za perutnino rediti najmanj 350 kokoši nesnic.

Upravičenec mora na dan vnosa zahtevka za intervencijo za perutnino rediti najmanj 500 piščancev.

Govedo

Upravičenec mora na dan vnosa zahtevka za intervencijo za govedo rediti najmanj 2 GVŽ goveda.

Drobnica

Upravičenec mora na dan vnosa zahtevka za intervencijo za drobnico rediti najmanj 2 GVŽ drobnice.

Konji

Upravičenec mora na dan vnosa zahtevka za intervencijo za konje rediti najmanj 2 GVŽ konj.

Trajnostni razvoj, ki vključuje okoljske in podnebne razmere ter poudarja dobrobit živali, pridobiva čedalje večji pomen pri razvoju kmetijstva in živinoreje. Obenem potrošniki pri odločitvi o nakupu živalskih proizvodov vse večjo pozornost namenjajo temu, v kakšnih pogojih reje so bile živali vzrejene.

Intervencija dobrobit živali je namenjena podpori za izvajanje živalim prilagojenih načinov reje. Namenjena je rejcem, ki zagotavljajo višjo raven dobrobiti živali, čeprav za rejca z ekonomskega vidika to pomeni strošek ali dodatno delo v primerjavi z rejcem, ki zagotavlja živalim zgolj minimalne standarde. Ker so sheme kakovosti s področja dobrobiti živali v Sloveniji še v razvoju, breme dodatnih stroškov za zagotavljanje višje dobrobiti živali ni porazdeljeno po celotni prehranski verigi, temveč stroške nosi predvsem rejec sam.

Podpora se namenja za izvajanje rejskih praks, ki:

– presegajo zadevne predpisane zahteve ravnanja ter standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje, določene s pravili o pogojenosti v skladu z oddelkom 2 poglavja I Uredba (EU) 2021/2115 o strateških načrtih;

– presegajo minimalne zahteve za dobrobit živali kot tudi druge obvezne zahteve, določene z nacionalnim pravom in pravom Unije.

Podprta bodo tista kmetijska gospodarstva, ki bodo izpolnjevala predpisane pogoje in zahteve.

Pravila o pogojenosti:

– PZR 14: Direktiva Sveta 2008/119/ES z dne 18. decembra 2008 o določitvi minimalnih pogojev za zaščito, člena 3 in 4.

– PZR 15: Direktiva Sveta 2008/120/ES z dne 18. decembra 2008 o določitvi minimalnih pogojev za zaščito prašičev, člena 3 in 4.

– PZR 16: Direktiva Sveta 98/58/ES z dne 20. julija 1998 o zaščiti rejnih živali, člen 4.

Minimalne zahteve za dobrobit živali niso določene, ker predstavljajo standard in so vključene v sklopu zahtev v okviru Pravil o pogojenosti.

Vstop v intervencijo dobrobit živali je prostovoljen, obveznost izvajanja pa traja eno leto.

Intervencija dobrobit živali se izvaja v petih podintervencijah:

– dobrobit živali – prašiči,

– dobrobit živali – perutnina,

– dobrobit živali – govedo,

– dobrobit živali – drobnica,

– dobrobit živali – konji.

Dobrobit živali - prašiči

Podpora se dodeli za plemenske svinje in plemenske mladice ter tekače in pitance.

1. Plemenske svinje in plemenske mladice:

1.1 Zaradi ohranjanja kondicije pri porodu so breje svinje večinoma krmljene restriktivno, torej večino časa lačne, kar negativno vpliva na dobrobit svinj. Pri krmljenju plemenskih svinj in plemenskih mladic je treba v skupinski reji v čakališču, zaradi izboljšanja občutka sitosti, preprečevanja stereotipij, boljše prebave in konsistence blata ter omogočanja dodatne zaposlitve in s tem ugodnega učinka na zmanjšanje agresivnega vedenja med svinjami v skupini osnovnemu obroku, ki pokriva potrebe po energiji, hranilih in vlakninah, dodajati tudi strukturno voluminozno krmo. Količina in tip voluminozne krme v predpisih ni določen. Ker je za zagotavljanje dobrobiti najbolj primerna krma, ki vsebuje kombinacijo topnih in netopnih vlaknin, ki imajo tudi določeno energetsko vrednost, se z ukrepom natančneje določa vrsta strukturne voluminozne krme, ki je ustrezna in zagotavlja višjo raven dobrobiti plemenskih svinj in mladic.

Kot ustrezna strukturna voluminozna krma se štejejo slama žit in sveže, silirane ali posušene poljščine, sestavljene iz trave, metuljnic ali zelišč, ki se običajno opisujejo kot silaža, senaža, seno (mrva) ali zelena krma in koruzna silaža (silirane cele rastline koruze ali njihovi deli). Strukturna voluminozna krma se lahko poklada v korito, na tla v boksu ali v jasli različnih izvedb.

1.2. Glede na stanje in pogoje v reji mora biti živalim v skupinskih boksih zagotovljena:

a) 10 % večja talna površina na žival glede na površino, določeno s pravilnikom, ki ureja zaščito rejnih živali, kar pomeni:

– površina skupinskega boksa za pet živali ali manj mora biti najmanj 1,98 m^2 na plemensko mladico in 2,73 m^2 na plemensko svinjo;

– površina skupinskega boksa za 6 do 39 živali mora biti najmanj 1,80 m^2 na plemensko mladico in 2,48 m^2 na plemensko svinjo;

– površina skupinskega boksa za 40 živali ali več mora biti najmanj 1,62 m^2 na plemensko mladico in 2,23 m^2 na plemensko svinjo;

– najmanjša površina polnih tal v skupinskem boksu mora biti 1,05 m^2 na plemensko mladico in 1,43 m^2 na plemensko svinjo, največ 15 % te površine je lahko drenažnih odprtin, ali

b) 20 % večja talna površina na žival glede na površino, določeno s pravilnikom, ki ureja zaščito rejnih živali, kar pomeni:

– površina skupinskega boksa za pet živali ali manj mora biti najmanj 2,16 m^2 na plemensko mladico in 2,98 m^2 na plemensko svinjo;

– površina skupinskega boksa za 6 do 9 živali mora biti najmanj 1,97 m^2 na plemensko mladico in 2,70 m^2 na plemensko svinjo;

– površina skupinskega boksa za 40 živali ali več mora biti najmanj 1,78 m^2 na plemensko mladico in 2,44 m^2 na plemensko svinjo;

– najmanjša površina polnih tal v skupinskem boksu mora biti 1,05 m^2 na plemensko mladico in 1,43 m^2 na plemensko svinjo, največ 15 % te površine je lahko drenažnih odprtin.

1.3. Plemenskim svinjam in plemenskim mladicam mora biti zagotovljen stalni ali izmenični dostop do izpusta. Površina izpusta mora biti najmanj 1,3 m^2 na žival, za štiri živali ali manj pa najmanj 6 m^2 in z minimalno dolžino krajše stranice izpusta 2 m. Pri izmeničnem dostopu do izpusta se njegova površina računa glede na število živali, ki so v njem istočasno. Pri izmeničnem izpustu mora upravičenec voditi dnevnik ali urnik izpustov za vse skupine živali, pri čemer skupina živali pomeni živali, ki so v izpustu istočasno. Vsaka skupina mora biti v izpustu najmanj dvakrat tedensko, vsakič najmanj po dve uri. Boksi, iz katerih se živali izpustijo, morajo biti označeni tako, da je mogoče spremljati, katere živali so v izpustu istočasno.

2. Tekači in pitanci:

2.1 Tekačem in pitancem je treba zagotoviti obogatitev okolja z zaposlitvenim materialom oziroma predmeti, da se jim omogoči zadovoljevanje njihovih naravnih potreb (na primer po iskanju hrane, grizenju, raziskovanju in manipuliranju). Material za zaposlitev mora zadovoljiti najmanj pet od šestih potreb: material mora biti poleg tega, da ne škodi zdravju, tudi užiten, žvečljiv, tak, da je mogoče izvajati ritje, da ga je mogoče uničiti, da vzdržuje zanimanje živali in da je dostopen. Optimalni materiali so tisti, ki zagotavljajo vse naštete potrebe. Kot optimalen material za zaposlitev se šteje slama, seno in silaža (senaža) kot nastilj ali pa ko dodatek na tla v boksu ali v jasli različnih izvedb.

2.2 Glede na stanje in pogoje v reji mora biti tekačem in pitancem v skupinskih boksih zagotovljena:

a) 10 % večja talna površina na žival glede na površino, določeno s pravilnikom, ki ureja zaščito rejnih živali, in sicer za vsakega tekača oziroma pitanca:

– do vključno 10 kg: 0,17 m^2;

– nad 10 do vključno 20 kg: 0,22 m^2;

– nad 20 do vključno 30 kg: 0,33 m^2;

– nad 30 do vključno 50 kg: 0,44 m^2;

– nad 50 do vključno 85 kg: 0,61 m^2;

– nad 85 do vključno 110 kg: 0,72 m^2;

– nad 110 kg: 1,10 m^2, ali

b) 20 % večja talna površina na žival glede na površino, določeno s pravilnikom, ki ureja zaščito rejnih živali, in sicer za vsakega tekača oziroma pitanca:

– do vključno 10 kg: 0,18 m^2;

– nad 10 do vključno 20 kg: 0,24 m^2;

– nad 20 do vključno 30 kg: 0,36 m^2;

– nad 30 do vključno 50 kg: 0,48 m^2;

– nad 50 do vključno 85 kg: 0,66 m^2;

– nad 85 do vključno 110 kg: 0,78 m^2;

– nad 110 kg: 1,20 m^2.

2.3. Pitancem mora biti zagotovljen stalni ali izmenični dostop do izpusta. Površina izpusta mora biti najmanj 0,55 m^2 na pitanca, dolžina krajše stranice izpusta pa mora biti najmanj 2 m. Pri izmeničnem dostopu do izpusta se njegova površina računa glede na število živali, ki so v njem istočasno. Pri izmeničnem izpustu mora upravičenec voditi dnevnik ali urnik izpustov za vse skupine živali, pri čemer skupina živali pomeni živali, ki so v izpustu istočasno. Vsaka skupina mora biti v izpustu najmanj dvakrat tedensko, vsakič najmanj po dve uri. Boksi, iz katerih se živali izpustijo, morajo biti označeni tako, da je mogoče spremljati, katere živali so v izpustu istočasno.

Dobrobit živali – perutnina

Podpora se dodeli za kokoši nesnice v alternativnih sistemih reje (reja v kletkah, tudi če so to obogatene kletke, ni predmet podpore) in za pitovne piščance.

Kokoši nesnice:

– V alternativnih sistemih reje je treba zgotoviti manjšo gostoto naseljenosti glede na gostoto, določeno s pravilnikom, ki ureja zaščito rejnih živali. Gostota naseljenosti ne sme preseči 7 kokoši nesnic na m^2 uporabne površine za nesnice.

– Kokošim je treba zagotoviti obogatitev okolja z zaposlitvenim materialom oziroma predmeti, ki predstavljajo kokošim možnost izražanja za njih značilnih oblik obnašanja. V ta namen se dodajajo manjše kvadratne bale slame ali sena, in sicer najmanj 1 bala na 500 živali, položena na tla ali v visečem položaju.

Pitovni piščanci:

Intenzivne komercialne reje pitovnih piščancev temeljijo na reji v velikih, zaprtih hlevih z velikimi gostotami naselitve. Obogatitve okolja z enostavnimi napravami/substrati (npr. gredami, dvignjenimi platformami, balami slame ali sena, različnimi materiali za nastiljanje, paneli, pregradami) zmanjšajo strah in agresijo med živalmi, povečajo njihovo aktivnost in s tem zdravje nog ter na ta način prispevajo k boljšemu fizičnemu in fiziološkemu počutju pitovnih piščancev.

Upravičenec mora pri izvajanju zahteve za pitovne piščance izpolnjevati naslednje pogoje:

– gostota naselitve je največ 30 kg/m^2 uporabne površine za piščance, to je piščancem neomejeno dostopna talna površina z nastiljem, pri čemer se podesti in pohodne površine pod podesti prištevajo k neto tlorisni površini vzrejnega prostora (v vsakem trenutku reje), podesti lahko predstavljajo največ 10 % neto tlorisne površine vzrejnega prostora in so lahko perforirani ali polni, postavljeni pa morajo biti tako, da lahko živali uporabljajo površino podestov in površino pod podesti,

– nameščanje igral/plezal – piščancem je treba zagotoviti obogatitev okolja z zaposlitvenim materialom oziroma predmeti, ki predstavljajo piščancem možnost izražanja za njih značilnih oblik obnašanja. V ta namen se dodajajo manjše kvadratne bale slame ali sena, in sicer najmanj 1 bala na 1.500 živali, položena na tla ali v visečem položaju.

Dobrobit živali – govedo

Podpora se dodeli za vse kategorije goveda.

1. Paša goveda:

Redna paša rejnih živali, kot so govedo, ovce, koze ali konji, je živalim najprijaznejša oblika reje, saj gibanje na prostem, način hranjenja ter mirovanje in družabno vedenje najbolj zadostijo naravnim potrebam živali. Vendar pa so s to obliko reje povezani dodatni stroški in slabosti z vidika proizvodnosti živali, ker se jih redi na višji genetski potencial. Mnoga gospodarstva so zato iz gospodarskih razlogov prešla na izključno hlevsko rejo, zato ta zahteva preprečuje trend opuščanja pašne reje in omogoča spodbude za rejce, ki ohranjajo pašno rejo ali s pašno rejo začenjajo na območjih, kjer je travinje prevladujoča oblika krme. Obseg pašne reje, ki se spodbuja v okviru zahteve, znatno presega predpisane zahteve o svobodi gibanja živali in krepi dobrobit živali. Podpora pašne reje krepi tudi sprejemanje te reje med prebivalstvom in prispeva k izvajanju strategije EU »Od vil do vilic«.

Pašna reja pa je pomembna tudi za podnebno varstvo in ohranjanje čistosti zraka, saj pri takšnem sistemu reje pride do hitrejšega ločevanja blata in urina ter manjšega nastanka emisij toplogrednih plinov in onesnaževal zraka (amonijak). S tem zahteva po izvajanju paše prispeva k doseganju ciljev Direktive EU (EU 2016/2284) o zmanjšanju nacionalnih emisij za nekatera onesnaževala zraka in podpira doseganje nadrejenega cilja iz Zelenega dogovora o omejitvi emisij toplogrednih plinov v EU za 55 % do leta 2030.

Pri izvajanju paše goveda morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

– govedo se mora pasti najmanj 120 dni v letu v obdobju od 1. aprila do 15. novembra,

– govedo lahko prenočuje v hlevu,

– krave molznice se morajo dnevno pasti vsaj v času med obema molžama,

– zatiranje zajedavcev na podlagi predhodne koprološke analize, spomladi pred začetkom paše in jeseni po zaključku paše,

– voditi je potrebno dnevnik paše.

V primeru, da upravičenec ne izpolni pogoja glede časa/obdobja paše, se pomoč ne dodeli. O prekinitvi paše mora nosilec KMG obvestiti plačilno agencijo.

2. Izpust :

Reja privezanih živali je še vedno prisotna na veliki večini slovenskih govedorejskih kmetij. V okviru izvajanja javne službe strokovnih nalog v živinoreji so sodelavci Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, skupaj z območnimi Kmetijsko gozdarskimi zavodi, zbrali podatke o dejanskem deležu reje privezanih živali na kmetijah, ki so vključene v kontrolo prireje mleka na območju Slovenije. Na podlagi zbranih podatkov se ocenjuje, da je reja privezanih živali v Sloveniji prisotna na 65 % do 70 % vseh kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo z rejo govedi. Zaradi tega je še posebej pomembno, da se pri takem načinu reje spodbuja izpust živali na prosto predvsem na kmetijskih gospodarstvih kjer paša ni izvedljiva.

V času bivanja v hlevu (ne glede na način reje: privezane ali proste živali) mora biti govedu zagotovljen dostop do izpusta. Živali morajo biti v izpustu najmanj po 2 uri na dan.

Površina izpusta mora obsegati najmanj:

– teleta do 6 mesecev	2 m^2 na žival,
– mlado govedo od 6 mesecev do 1 leta	2,5 m^2 na žival,
– mlado govedo 1-2 let	4 m^2 na žival,
– govedo nad 2 leti	4,5 m^2 na žival,
– plemenski bik	30 m^2 na žival.

3. Vzreja telet:

Teleta so zagotovo najobčutljivejša kategorija goveda. V zadnjih letih je bilo opravljenih veliko raziskav glede dobrega počutja telet in s tem vpliva na njihovo zdravstveno stanje. Z izboljšanjem počutja telet se izboljšuje tudi zdravje telet. Med glavne vplive na dobro počutje štejemo predvsem dovolj prostora na žival, ustrezno ležalno površino in pravilno oskrbo telet s potrebnimi hranilnimi snovmi. Bistven vpliv na dobro počutje in zdravje telet torej predstavljata razpoložljiva prostornina v hlevu in ustrezna tla z nasiljem.

Teletom v skupinskih boksih mora biti zagotovljena najmanj naslednja neovirana talna površina:

– teleta do treh mesecev starosti vsaj 2 m^2 na žival,

– teleta starejša od treh mesecev vsaj 2,5 m^2 na žival.

Tla morajo biti polna (ne rešetkasta) vsaj na 2/3 talne površine boksa. Na največ 1/3 talne površine boksa so lahko rešetke, predvsem ob krmilnem hodniku, jaslih oziroma koritih. Tla morajo biti nastlana. Kot ustrezen nastil se šteje slama, seno, lesni sekanci, lesni oblanci in žagovina.

4. Izkoreninjenje goveje virusne diareje (v nadaljnjem besedilu: BVD):

Bovina virusna diareja (BVD) je bolezen goveda, ki povzroča velike gospodarske škode. Zvrgavanje, plodnostne motnje in/ali embrionalna smrt, povezana z BVD, vodijo do znatno zmanjšane reproduktivne sposobnosti in povečanega prezgodnjega izločanja živali. Ti simptomi so še posebej izraziti, če je v čredi eden ali več nosilcev BVD. Živali, pri katerih se razvije akutna oblika, lahko poginejo ali pa okrevanje poteka zelo dolgo. V tem obdobju je zmanjšana proizvodnja mleka in prirast. V času okrevanja je njihov imunski sistem pogosto deprimiran, zaradi česar so živali dovzetnejše za druge bolezni.

EU ureja nadzor nad boleznimi goveda v okviru Uredbe o zdravju živali[11]. BVD je kategorizirana kot bolezen kategorije C, kar pomeni bolezen s seznama, ki zadeva nekatere države članice in za katero so potrebni ukrepi za preprečevanje njenega širjenja v dele Unije, ki so uradno prosti bolezni ali kjer se za zadevno bolezen s seznama izvajajo programi izkoreninjenja. Država se lahko prostovoljno odloči, ali bo pristopila k izkoreninjenju bolezni s ciljem pridobitve statusa države, proste te bolezni. Pravila za izkoreninjenje BVD so predpisana na nivoju EU z Uredbo 2020/689/EU[12] in veljajo od 21. aprila 2021.

V Sloveniji je v veljavi Pravilnik o pogojih za priznanje, pridobitev in vzdrževanje statusa črede, proste goveje virusne diareje (Uradni list RS, št. 107/13 in 40/17), ki zainteresiranim rejcem omogoča pridobitev statusa črede, proste BVD.

BVD je v Sloveniji endemična. Izkoreninjenje temelji na povečani biološki varnosti, testiranju in izločanju ali cepljenju, ki ga financirajo lastniki živali. Pomanjkanje motivacije rejcev v Sloveniji za sodelovanje pri prostovoljnih programih izkoreninjenja, vključno z ukrepi za preprečevanje bolezni ter za izvajanje in upoštevanje strogih ukrepov biološke varnosti, so najbolj pereča vprašanja pri izboljšanju zdravstvenega stanja slovenskega goveda.

Upravičenec mora podati vlogo za priznanje statusa črede, proste BVD, na pristojni območni urad Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin in izpolnjevati pogoje iz Pravilnika o pogojih za priznanje, pridobitev in vzdrževanje statusa črede, proste goveje virusne diareje (Uradni list RS, št. 107/13 in 40/17).

Dobrobit živali – drobnica

Podpora se dodeli za drobnico starejšo od 9 mesecev.

1. Paša drobnice:

Pri izvajanju paše drobnice morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

– drobnica se mora pasti najmanj 210 dni, oziroma 180 dni na območjih s krajšo vegetacijsko dobo, v obdobju od 15. marca do 30. novembra,

[11] Uredba (EU) 2016/429 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o prenosljivih boleznih živali in o spremembi ter razveljavitvi določenih aktov na področju zdravja živali („Pravila o zdravju živali“) UL L 84, 31.3.2016, str. 1–208

[12] Delegirana uredba Komisije (EU) 2020/689 z dne 17. decembra 2019 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2016/429 Evropskega parlamenta in Sveta glede pravil za spremljanje, programe izkoreninjenja in status prost nekaterih bolezni s seznama in porajajočih se bolezni (Besedilo velja za EGP) UL L 174, 3.6.2020, str. 211–340

– drobnica lahko prenočuje v hlevu,

– zatiranje zajedavcev na podlagi predhodne koprološke analize, spomladi pred začetkom paše in jeseni po zaključku paše,

– voditi je potrebno dnevnik paše.

V primeru, da upravičenec ne izpolni pogoja glede časa/obdobja paše, se pomoč ne dodeli. O prekinitvi paše mora nosilec KMG obvestiti plačilno agencijo.

2. Hlevska reja drobnice:

V slovenskih vremenskih razmerah je potrebno drobnici zagotoviti štiri do pet mesecev v letu zavetje v hlevu pred mrazom in vlago. Velikost in notranjo ureditev hleva je treba prilagoditi vrsti, velikosti in številu živali. Hlev mora zagotoviti urejeno in zdravo okolje za živali. Primerno življenjsko okolje v prvi vrsti pomeni ustrezno temperaturo in vlago, dobro osvetlitev in primerno zračenje ter zlasti dovolj prostora za živali.

Ovcam in kozam v skupinskih boksih mora biti zagotovljeno najmanj 1,5 m^2 neovirane talne površine na ovco oziroma kozo, jagnjetom in kozličkom pa najmanj 0,35 m^2 neovirane talne površine na jagnje oziroma kozlička.

3. Izpust

V času bivanja v hlevu mora biti drobnici zagotovljen dostop do izpusta. Živali morajo biti v izpustu najmanj po 2 uri na dan.

Površina izpusta mora obsegati najmanj 2,5 m^2 na ovco oziroma kozo in najmanj 0,5 m^2 na jagnje oziroma kozlička.

Dobrobit živali – Konji

Podpora se dodeli za vse kategorije rodovniških konj, ki potencialno vstopajo v prehransko verigo. Reja privezanih konj ni dovoljena, razen v času krmljenja.

Paša konj in celoletni izpust:

Pri izvajanju paše konj morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

– konji se morajo pasti najmanj 120 dni v letu v obdobju od 1. aprila do 15. novembra,

– zatiranje zajedavcev na podlagi predhodne koprološke analize, spomladi pred začetkom paše in jeseni po zaključku paše,

– konji lahko prenočujejo v hlevu,

– voditi je potrebno dnevnik paše.

V primeru, da upravičenec ne izpolni pogoja glede časa/obdobja paše, se pomoč ne dodeli. O prekinitvi paše mora nosilec KMG obvestiti plačilno agencijo.

V času izven pašnega obdobja ali če paše ni mogoče izvajati je treba konjem zagotoviti celoletni izpust.

Pri izpuščanju konj v izpuste je treba upoštevati naslednje pogoje:

– mlade živali v starosti od 6 mesecev do treh let morajo biti v izpustu vsaj 2 uri na dan v čredi, ki šteje najmanj 2 konja; velikost izpusta mora biti 50 m^2 na posameznega konja.

– odrasli konji, starejši od treh let in plemenske kobile morajo biti v izpustu vsaj 2 uri na dan v čredi, ki šteje najmanj 2 konja; velikost izpusta mora biti najmanj 50 m^2 na posameznega konja.

– plemenski žrebci morajo biti v izpustu vsaj 2 uri na dan; velikost izpusta mora biti najmanj 200 m^2.

Združevanje različnih kategorij konj:

– V čredi mladih živali so lahko do enega leta starosti skupaj živali različnega spola, po tej starosti morajo biti ločene po spolu oziroma morajo biti moške živali kastrirane.

– V čredi odraslih konj so lahko združene kobile in kastrati.

– V čredi plemenskih kobil so plemenske kobile z žrebeti do 6 meseca starosti, lahko tudi žrebice, kobile brez žrebet in kastrati.

– Pri haremskem pripustu je lahko v čredi plemenskih kobil 1 žrebec, starejši od enega leta.

– Odraslih žrebcev se ne združuje z drugimi kategorijami konj z izjemo haremskega pripusta.

5.54.7 Identifikacija ustreznih osnovnih elementov (ustrezni DKOP, predpisanimi zahtevami ravnanja (PZR) in druge obvezne zahteve, določene z nacionalno zakonodajo in zakonodajo Unije), kjer je primerno, opis posebnih ustreznih obveznosti v skladu s predpisanimi zahtevami ravnanja (PZR) in pojasnilo, kako se zaveza presega obvezne zahteve (kot je navedeno v členu 28(5) in členu 65(5))

5.54.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora za intervencijo dobrobit živali je letna in krije dodatne stroške in izpad dohodka zaradi prevzete obveznosti, krije pa tudi stroške poslovanja (transakcijske stroške) v višini do največ 25 % podpore. Plačilo se dodeli na GVŽ.

	NeIAKS	**IAKS**
Tip plačila		Oblika podpore [možna več kot ena] – **znesek na enoto, ki temelji na dodatnih stroških in izpadu dohodka** – **stroški transakcije** – enkratno izplačilo enotni znesek lump sum
Stopnje podpore		
Metode izračuna		**Način izračuna zneskov podpore na enoto in način certifikacije (potrditve) tega izračuna v skladu s 76. členom Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih**. Metodologijo izdelave modelnih izračunov za določitev višine podpor za intervencijo dobrobit živali je izdelala neodvisna institucija. Izhodišča Podpore za intervencijo dobrobit živali se nanašajo samo na tiste obveznosti, ki presegajo obvezne standarde Pravil o pogojenosti, druga ustrezna merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Podpore se dodelijo letno za kritje dodatnih stroškov in izpada dohodka, ki so posledica izvajanja intervencije in lahko po potrebi krijejo tudi poslovne stroške (do največ 25 % podpore, plačane za obveznost). Predlog podpor je pripravljen na podlagi modelnega izračuna za zahteve intervencije dobrobit živali. Podlaga za izračun podpor je razlika, ki nastane v finančnem rezultatu med običajno rejsko prakso in izvajanjem zahtev intervencije dobrobit živali. Pri običajni

		rejski praksi so upoštevani standardi, merila in minimalne dejavnosti določene v zakonodaji EU in obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Pri opredelitvi običajne rejske prakse so pri posamezni proizvodni usmeritvi upoštevane rejske prakse, ki so razširjene v Sloveniji in ustrezajo slovenski ravni intenzivnosti. S pomočjo modelnih kalkulacij so ocenjeni stroški in prihodki pri običajni rejski praksi in pri izvajanju intervencije dobrobit živali.

5.54.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP28
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za dobrobit živali
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ povprečni
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	GVŽ
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	V izračunu višine podpor za intervencijo Dobrobit živali so upoštevani dodatni stroški in izpad dohodka zaradi prevzete obveznosti ter pri nekaterih podintervencijah tudi transakcijski stroški. Metodologijo izdelave modelnih izračunov za določitev višine podpor za intervencijo Dobrobit živali je izdelala neodvisna institucija. Podpore za intervencijo Dobrobit živali se nanašajo samo na tiste obveznosti, ki presegajo obvezne standarde Pravil o pogojenosti, druga ustrezna merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Podpore se dodelijo letno za kritje dodatnih stroškov in izpada dohodka, ki so posledica izvajanja intervencije in lahko po potrebi krijejo tudi poslovne stroške (do največ 25 % podpore, plačane za obveznost). Predlog podpor je pripravljen na podlagi modelnega izračuna za zahteve intervencije Dobrobit živali. Podlaga za izračun podpor je razlika, ki nastane v finančnem rezultatu med običajno kmetijsko prakso in izvajanjem zahtev intervencije Dobrobit živali. Pri običajni kmetijski praksi so upoštevani standardi, merila in minimalne dejavnosti določene v zakonodaji EU in obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Pri opredelitvi običajne kmetijske prakse so pri posamezni proizvodni usmeritvi upoštevane kmetijske prakse, ki so razširjene v Sloveniji in ustrezajo slovenski ravni intenzivnosti. S pomočjo modelnih kalkulacij so ocenjeni stroški in prihodki pri običajni kmetijski praksi in pri izvajanju intervencije Dobrobit živali.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	80,00
Kazalnik rezultata	R.44^{PS} Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo podprti ukrepi za izboljšanje dobrobiti živali

5.54.10 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči: ○ Da ○ Ne ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 PDEU [Obvezno]

○ Obvestilo ○ GBER ○ ABER ○ de minimis

EKSRP znesek (€):

Nacionalno sofinanciranje (€):

Dodatno nacionalno financiranje: (€):

5.54.11 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Kakšen je model obveznosti	○ rezultatsko naravnan (z možnostjo izbora) ○ **upravljavsko naravnan** ○ hibridno (upravljavsko in rezultatsko
Kakšno je trajanje pogodb?	Enoletna obveznost

5.54.12 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

5.54.13 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

Znesek na enoto za dobrobit živali (ZNERP28)	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Plemenske svinje in mladice - voluminozna krma	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	49,00	49,00	49,00	49,00	49,00	0,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	0,00	49,00	49,00	49,00	49,00	49,00	0,00	
	Načrtovan učinek #1 (GVŽ)	0,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	0,00	15.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	147.000,00	147.000,00	147.000,00	147.000,00	147.000,00	0,00	735.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0,00	117.600,00	117.600,00	117.600,00	117.600,00	117.600,00	0,00	588.000,00
Plemenske svinje in mladice - 10 % večja talna površina	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	130,00	130,00	130,00	130,00	130,00	0,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	0,00	130,00	130,00	130,00	130,00	130,00	0,00	
	Načrtovan učinek #1 (GVŽ)	0,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00	0,00	20.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	520.000,00	520.000,00	520.000,00	520.000,00	520.000,00	0,00	2.600.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0,00	416.000,00	416.000,00	416.000,00	416.000,00	416.000,00	0,00	2.080.000,00

Plemenske svinje in mladice - 20 % večja talna površina	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	260,00	260,00	260,00	260,00	260,00	0,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	0,00	260,00	260,00	260,00	260,00	260,00	0,00	
	Načrtovan učinek #1 (GVŽ)	0,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	0,00	5.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	260.000,00	260.000,00	260.000,00	260.000,00	260.000,00	0,00	1.300.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0,00	208.000,00	208.000,00	208.000,00	208.000,00	208.000,00	0,00	1.040.000,00
Plemenske svinje in mladice - izpust	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	62,00	62,00	62,00	62,00	62,00	0,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	0,00	62,00	62,00	62,00	62,00	62,00	0,00	
	Načrtovan učinek #1 (GVŽ)	0,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	0,00	10.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	124.000,00	124.000,00	124.000,00	124.000,00	124.000,00	0,00	620.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0,00	99.200,00	99.200,00	99.200,00	99.200,00	99.200,00	0,00	496.000,00
Tekači in pitanci -	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	40,00	40,00	40,00	40,00	40,00	0,00	

zaposlitveni material	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	0,00	40,00	40,00	40,00	40,00	40,00	0,00	
	Načrtovan učinek #1 (GVŽ)	0,00	16.000,00	16.000,00	16.000,00	16.000,00	16.000,00	0,00	80.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	640.000,00	640.000,00	640.000,00	640.000,00	640.000,00	0,00	3.200.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0,00	512.000,00	512.000,00	512.000,00	512.000,00	512.000,00	0,00	2.560.000,00
Tekači in pitanci - 10 % večja talna površina	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	37,00	37,00	37,00	37,00	37,00	0,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	0,00	37,00	37,00	37,00	37,00	37,00	0,00	
	Načrtovan učinek #1 (GVŽ)	0,00	21.600,00	21.600,00	21.600,00	21.600,00	21.600,00	0,00	108.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	799.200,00	799.200,00	799.200,00	799.200,00	799.200,00	0,00	3.996.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0,00	639.360,00	639.360,00	639.360,00	639.360,00	639.360,00	0,00	3.196.800,00
Tekači in pitanci - 20 % večja talna površina	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	74,00	74,00	74,00	74,00	74,00	0,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	0,00	74,00	74,00	74,00	74,00	74,00	0,00	

	Načrtovan učinek #1 (GVŽ)	0,00	5.400,00	5.400,00	5.400,00	5.400,00	5.400,00	0,00	27.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	399.600,00	399.600,00	399.600,00	399.600,00	399.600,00	0,00	1.998.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0,00	319.680,00	319.680,00	319.680,00	319.680,00	319.680,00	0,00	1.598.400,00
Pitanci - izpust	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	34,00	34,00	34,00	34,00	34,00	0,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	0,00	34,00	34,00	34,00	34,00	34,00	0,00	
	Načrtovan učinek #1 (GVŽ)	0,00	2.300,00	2.300,00	2.300,00	2.300,00	2.300,00	0,00	11.500,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	78.200,00	78.200,00	78.200,00	78.200,00	78.200,00	0,00	391.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0,00	62.560,00	62.560,00	62.560,00	62.560,00	62.560,00	0,00	312.800,00
Kokoši nesnice	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	450,00	450,00	450,00	450,00	450,00	0,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	0,00	450,00	450,00	450,00	450,00	450,00	0,00	
	Načrtovan učinek #1 (GVŽ)	0,00	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00	0,00	4.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	360.000,00	360.000,00	360.000,00	360.000,00	360.000,00	0,00	1.800.000,00

	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0,00	288.000,00	288.000,00	288.000,00	288.000,00	288.000,00	0,00	1.440.000,00
Pitovni piščanci	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	0,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	0,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	0,00	
	Načrtovan učinek #1	0,00	2.400,00	2.400,00	2.400,00	2.400,00	2.400,00	0,00	12.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	720.000,00	720.000,00	720.000,00	720.000,00	720.000,00	0,00	3.600.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0,00	576.000,00	576.000,00	576.000,00	576.000,00	576.000,00	0,00	2.880.000,00
Govedo - paša	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	0,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	0,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	0,00	
	Načrtovan učinek #1 (GVŽ)	0,00	96.000,00	96.000,00	96.000,00	96.000,00	96.000,00	0,00	480.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	4.800.000,00	4.800.000,00	4.800.000,00	4.800.000,00	4.800.000,00	0,00	24.000.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0,00	3.840.000,00	3.840.000,00	3.840.000,00	3.840.000,00	3.840.000,00	0,00	19.200.000,00

Govedo - izpust	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	0,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	0,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	0,00	
	Načrtovan učinek #1 (GVŽ)	0,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	0,00	50.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	0,00	1.500.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0,00	240.000,00	240.000,00	240.000,00	240.000,00	240.000,00	0,00	1.200.000,00
Govedo - vzreja telet	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	84,00	84,00	84,00	84,00	84,00	0,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	0,00	84,00	84,00	84,00	84,00	84,00	0,00	
	Načrtovan učinek #1 (GVŽ)	0,00	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00	0,00	2.500,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	42.000,00	42.000,00	42.000,00	42.000,00	42.000,00	0,00	210.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0,00	33.600,00	33.600,00	33.600,00	33.600,00	33.600,00	0,00	168.000,00
Govedo-izkoreninjenje BVD	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	0,00	

	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	0,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	0,00	
	Načrtovan učinek #1 (GVŽ)	0,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	0,00	50.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	250.000,00	250.000,00	250.000,00	250.000,00	250.000,00	0,00	1.250.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	0,00	1.000.000,00
Drobnica - paša	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	0,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	0,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	0,00	
	Načrtovan učinek #1 (GVŽ)	0,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00	0,00	20.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	0,00	1.000.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0,00	160.000,00	160.000,00	160.000,00	160.000,00	160.000,00	0,00	800.000,00
Drobnica - hlevska reja	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	40,00	40,00	40,00	40,00	40,00	0,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	0,00	40,00	40,00	40,00	40,00	40,00	0,00	

	Načrtovan učinek #1 (GVŽ)	0,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00	0,00	12.500,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	0,00	500.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0,00	80.000,00	80.000,00	80.000,00	80.000,00	80.000,00	0,00	400.000,00
Drobnica - izpust	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	0,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	0,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	0,00	
	Načrtovan učinek #1 (GVŽ)	0,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	0,00	10.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00	0,00	300.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0,00	48.000,00	48.000,00	48.000,00	48.000,00	48.000,00	0,00	240.000,00
Konji - paša in celoletni izpust	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	0,00	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	0,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	0,00	
	Načrtovan učinek #1 (GVŽ)	0,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00	0,00	20.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	0,00	1.000.000,00

	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0,00	160.000,00	160.000,00	160.000,00	160.000,00	160.000,00	0,00	800.000,00
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0,00**	**139.200,00**	**139.200,00**	**139.200,00**	**139.200,00**	**139.200,00**	**0,00**	**696.000,00**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0,00**	**10.000.000,00**	**10.000.000,00**	**10.000.000,00**	**10.000.000,00**	**10.000.000,00**	**0,00**	**50.000.000,00**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0,00**	**8.000.000,00**	**8.000.000,00**	**8.000.000,00**	**8.000.000,00**	**8.000.000,00**	**0,00**	**40.000.000,00**
	Od katerega prenos	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**

5.55 Intervencija Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali

Oznaka intervencije	IRP29
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali
Vrsta intervencije	Naložbe
Kazalnik učinka	O.20 Število proizvodnih naložbenih operacij ali enot na kmetijah, ki prejemajo podporo
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno **o Ne**

5.55.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.55.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Območje celotne Slovenije

5.55.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC9: izboljšanje odziva kmetijstva Unije na zahteve družbe glede hrane in zdravja, vključno z visokokakovostno, varno in hranljivo hrano, pridelano na trajnostni način, zmanjšanje živilskih odpadkov ter izboljšanje dobrobiti živali in zatiranje protimikrobne odpornosti

SC4: prispevanje k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje, vključno z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov in povečanjem sekvestracije ogljika, ter spodbujanje trajnostne energije

5.55.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P32 Zagotavljanje živalim prilagojenih načinov reje

P13 Zmanjšanje emisij TGP in amonijaka v kmetijstvu

5.55.5 Kazalnik(i) rezultata

R.44^{PS} Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo podprti ukrepi za izboljšanje dobrobiti živali

5.55.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Upravičenci

Upravičenci do podpore so nosilci kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s pridelavo kmetijskih proizvodov.

Pogoji upravičenosti

– Naložba v novogradnjo in obnovo hleva oziroma ureditev pašnika mora izpolnjevati zahteve iz predpisa, ki ureja dobrobit živali iz SN 2023-2027.

– Upravičenec mora predložiti načrt prilagoditve kmetijskega gospodarstva nadstandardnim zahtevam na področju dobrobiti rejnih živali.

– Za vsak poseg v okolje, mora biti skladno s predpisom, ki ureja posege v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje, izvedena presoja vplivov na okolje oziroma predhodni postopek presoje, če so preseženi pragovi, določeni v prilogi tega predpisa, ki ureja posege v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje. S tem se izvajajo tudi obveznosti iz 6. člena Direktive 92/43/ES.

– Stroški pridobivanje energije iz obnovljivih virov na kmetijskih gospodarstvih so upravičeni do podpore, če je energija namenjena pridelavi proizvodov iz Priloge I k Pogodbi (lastna poraba).

Specifični in podrobnejši pogoji z vidika upravičencev, vrst upravičenih naložb oziroma upravičenosti stroškov bodo določeni z nacionalnimi predpisi.

Trajnostni razvoj, ki vključuje okoljske in podnebne razmere ter poudarja dobrobit živali, pridobiva čedalje večji pomen pri razvoju kmetijstva in živinoreje. Obenem potrošniki pri odločitvi o nakupu živalskih proizvodov vse večjo pozornost namenjajo temu, v kakšnih pogojih reje so bile živali vzrejene.

Intervencija je namenjena podpori naložbam za prilagoditev kmetijskih gospodarstev na izvajanje rejskih praks, ki:

– presegajo zadevne predpisane zahteve ravnanja ter standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje, določene s pravili o pogojenosti v skladu z oddelkom 2 poglavja I Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih;

– presegajo minimalne zahteve za dobrobit živali kot tudi druge obvezne zahteve, določene z nacionalnim pravom in pravom Unije.

Podprta bodo tista kmetijska gospodarstva, ki bodo po zaključku naložbe izpolnjevala predpisane pogoje in zahteve za nadstandardno obliko reje z vidika dobrobiti živali.

Ohranjanje kulturne dediščine se bo prednostno obravnavalo preko meril za izbor vlog. Intervencija se izvaja v prašičereji, govedoreji, reji drobnice, reji kopitarjev in perutninarstvu:

- če je upravičenec majhna kmetija (podintervencija A.) se lahko podpirajo naložbe v vse navedene sektorje, kot čiste ali mešane reje;
- za druge upravičence se izvajajo ločene podintervencije po posameznih navedenih sektorjih.

Predmet podpore so individualne naložbe v pridelavo kmetijskih proizvodov, ki so zajeti v Prilogi I k Pogodbi, razen ribiških proizvodov, namenjene prilagoditvi kmetijskega gospodarstva nadstandardnim zahtevam na področju dobrobiti rejnih živali, in sicer:

– novogradnja, rekonstrukcija in vzdrževanje hlevov in nakup pripadajoče opreme ter ureditev skladiščnih kapacitet za živinska gnojila,

– ureditev pašnikov in obor za nadzorovano pašo domačih živali oz. gojene divjadi,

– ureditev dvorišč in hlevskih izpustov.

Intervencija Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali vključuje naslednje podintervencije:

A. Naložbe majhnih kmetij

B. Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev na področju govedoreje

C. Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev na področju prašičereje

Č. Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev na področju reje drobnice

D. Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev na področju reje kopitarjev

E. Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev na področju reje perutnine

5.55.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Nepovratna podpora za dejansko nastale stroške naložb ali pavšalna podpora – uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Najnižji znesek podpore znaša 2.000 eurov na vlogo. V programskem obdobju 2023 – 2027 lahko upravičenec prejme:

- za podintervencijo A.: Nosilec majhne kmetije lahko pridobi največ 40.000 evrov pavšalne podpore.

- za podintervencije B. do F.: Stopnja podpore v obliki nepovratnih sredstev za vse upravičence znaša 30 odstotkov upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za 10 odstotnih točk za naložbe na OMD ter za 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov.

Obrazložitev osnove za zneske na enoto in metode izračuna

Osnova predstavlja povprečno vrednost del na enoto za ureditev objektov, hlevskih izpustov oziroma pašnikov. Izračuna se na podlagi povprečnih cen v Republiki Sloveniji.

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	–
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) **povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca** (b) strošek na enoto (c) **enotni znesek** (d) **pavšalni znesek**	

	Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? – [obvezno] Izračun povprečnih stroškov iz: - Kataloga stroškov za zgradbe, opremo in kmetijsko infrastrukturo in naprave trajnih nasadov ter - Pravilnika o seznamu kmetijske in gozdarske mehanizacije ter katalogu stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije.	
Stopnje podpore	Stopnja podpore znaša 30 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča za: - 10 odstotnih točk za naložbe na OMD ter za - 10 odstotnih točk za naložbe mladih kmetov.	

5.55.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP29.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali za majhne kmetije
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	GVŽ
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska odobrenih projektov v prilagoditev KMG zahtevam glede dobrega počutja živali iz obdobja PRP 2014-2020 na Podukrepu 4.1 (pridelava kmetijskih proizvodov na kmetijskih gospodarstvih). Na posebnem javnem razpisu za ta namen (14.JR 4.1) smo prejeli 38 vlog (33 kmetij in 4 podjetja) v skupni višini 21.038.323 EUR naložbene vrednosti s skupno ocenjeno kapacitet 3.600 GVŽ (4 vloge*400 GVŽ + 33 vlog*60 GVŽ = 3.600 GVŽ) oziroma 95 GVŽ/vlogo. Povprečna vrednost naložb na enoto je znašala 5.844 EUR/GVŽ.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.44^{PS} Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo podprti ukrepi za izboljšanje dobrobiti živali

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP29.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali na področju govedoreje
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	GVŽ
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska odobrenih projektov v prilagoditev KMG zahtevam glede dobrega počutja živali iz obdobja PRP 2014-2020 na Podukrepu 4.1 (pridelava kmetijskih proizvodov na kmetijskih gospodarstvih). Na posebnem javnem razpisu za ta namen (14.JR 4.1) smo prejeli 38 vlog (33 kmetij in 4 podjetja) v skupni višini 21.038.323 EUR naložbene vrednosti s skupno ocenjeno kapacitet 3.600 GVŽ (4 vloge*400 GVŽ + 33 vlog*60 GVŽ = 3.600 GVŽ) oziroma 95 GVŽ/vlogo. Povprečna vrednost naložb na enoto je znašala 5.844 EUR/GVŽ.

Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.44[PS] Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo podprti ukrepi za izboljšanje dobrobiti živali

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP29.3
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali na področju prašičereje
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	GVŽ
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska odobrenih projektov v prilagoditev KMG zahtevam glede dobrega počutja živali iz obdobja PRP 2014-2020 na Podukrepu 4.1 (pridelava kmetijskih proizvodov na kmetijskih gospodarstvih). Na posebnem javnem razpisu za ta namen (14.JR 4.1) smo prejeli 38 vlog (33 kmetij in 4 podjetja) v skupni višini 21.038.323 EUR naložbene vrednosti s skupno ocenjeno kapacitet 3.600 GVŽ (4 vloge*400 GVŽ + 33 vlog*60 GVŽ = 3.600 GVŽ) oziroma 95 GVŽ/vlogo. Povprečna vrednost naložb na enoto je znašala 5.844 EUR/GVŽ.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.44[PS] Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo podprti ukrepi za izboljšanje dobrobiti živali

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP29.4
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali na področju reje drobnice
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	GVŽ
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska odobrenih projektov v prilagoditev KMG zahtevam glede dobrega počutja živali iz obdobja PRP 2014-2020 na Podukrepu 4.1 (pridelava kmetijskih proizvodov na kmetijskih gospodarstvih). Na posebnem javnem razpisu za ta namen (14.JR 4.1) smo prejeli 38 vlog (33 kmetij in 4 podjetja) v skupni višini 21.038.323 EUR naložbene vrednosti s skupno ocenjeno kapacitet 3.600 GVŽ (4 vloge*400 GVŽ + 33 vlog*60 GVŽ = 3.600 GVŽ) oziroma 95 GVŽ/vlogo. Povprečna vrednost naložb na enoto je znašala 5.844 EUR/GVŽ.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.44[PS] Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo podprti ukrepi za izboljšanje dobrobiti živali

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP29.5
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	

Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali na področju reje kopitarjev
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	GVŽ
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska odobrenih projektov v prilagoditev KMG zahtevam glede dobrega počutja živali iz obdobja PRP 2014-2020 na Podukrepu 4.1 (pridelava kmetijskih proizvodov na kmetijskih gospodarstvih). Na posebnem javnem razpisu za ta namen (14.JR 4.1) smo prejeli 38 vlog (33 kmetij in 4 podjetja) v skupni višini 21.038.323 EUR naložbene vrednosti s skupno ocenjeno kapacitet 3.600 GVŽ (4 vloge*400 GVŽ + 33 vlog*60 GVŽ = 3.600 GVŽ) oziroma 95 GVŽ/vlogo. Povprečna vrednost naložb na enoto je znašala 5.844 EUR/GVŽ.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.44[PS] Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo podprti ukrepi za izboljšanje dobrobiti živali

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP29.6
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali na področju reje perutnine
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	GVŽ
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Izračun temelji na podlagi povprečnega zneska odobrenih projektov v prilagoditev KMG zahtevam glede dobrega počutja živali iz obdobja PRP 2014-2020 na Podukrepu 4.1 (pridelava kmetijskih proizvodov na kmetijskih gospodarstvih). Na posebnem javnem razpisu za ta namen (14.JR 4.1) smo prejeli 38 vlog (33 kmetij in 4 podjetja) v skupni višini 21.038.323 EUR naložbene vrednosti s skupno ocenjeno kapacitet 3.600 GVŽ (4 vloge*400 GVŽ + 33 vlog*60 GVŽ = 3.600 GVŽ) oziroma 95 GVŽ/vlogo. Povprečna vrednost naložb na enoto je znašala 5.844 EUR/GVŽ.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.44[PS] Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo podprti ukrepi za izboljšanje dobrobiti živali

5.55.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči: ○ Da ○ Ne ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 PDEU [Obvezno]

○ Obvestilo ○ GBER ○ ABER ○ de minimis

EKSRP znesek (€):

Nacionalno sofinanciranje (€):

Dodatno nacionalno financiranje: (€):

5.55.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Ni relevantno.

5.55.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 11 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu. Upravičenost do plačil je določena v skladu z jasno določenimi merili, namenjenih pomoči pri finančnem ali fizičnem prestrukturiranju proizvajalčevega poslovanja kot odgovor na objektivno dokazane strukturne pomanjkljivosti.

5.55.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarste v izvajanju nadstandard nih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali za majhne kmetije(ZNE RP29.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	5.844	5.844	5.844	5.844	5.844	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	130	130	130	130	130	650
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	759.720	759.720	759.720	759.720	759.720	3.798.600
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)			271.980	271.980	271.980	271.980	271.980	1.359.899
Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarste v izvajanju nadstandard nih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali na področju govedoreje(ZNERP29.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	5.844	5.844	5.844	5.844	5.844	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	670	670	670	670	670	3.350
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	3.915.480	3.915.480	3.915.480	3.915.480	3.915.480	19.577.400
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)			1.401.742	1.401.742	1.401.742	1.401.742	1.401.742	7.008.709
Znesek na enoto za naložbe v	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	5.844	5.844	5.844	5.844	5.844	

prilagoditev kmetijskih gospodarste v izvajanju nadstandard nih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali na področju prašičereje(ZNERP29.3)	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	670	670	670	670	670	3.350
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	3.915.480	3.915.480	3.915.480	3.915.480	3.915.480	19.577.400
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)			1.401.742	1.401.742	1.401.742	1.401.742	1.401.742	7.008.709
Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarste v izvajanju nadstandard nih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali na področju reje drobnice(ZN ERP29.4)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	5.844	5.844	5.844	5.844	5.844	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	220	220	220	220	220	1.100
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	1.285.680	1.285.680	1.285.680	1.285.680	1.285.680	6.428.400
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)			460.273	460.273	460.273	460.273	460.273	2.301.367
Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarste v izvajanju nadstandard nih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	5.844	5.844	5.844	5.844	5.844	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	220	220	220	220	220	1.100
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	1.285.680	1.285.680	1.285.680	1.285.680	1.285.680	6.428.400

na področju reje kopitarjev(ZNERP29.5)	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)			460.273	460.273	460.273	460.273	460.273	2.301.367
Znesek na enoto za naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarste v izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali na področju reje perutnine(ZNERP29.6)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	5.844	5.844	5.844	5.844	5.844	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1 ([Opcijsko])	0	0	660	660	660	660	660	3.300
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	3.857.040	3.857.040	3.857.040	3.857.040	3.857.040	19.285.200
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)			1.380.820	1.380.820	1.380.820	1.380.820	1.380.820	6.904.102
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**0**	**2.570**	**2.570**	**2.570**	**2.570**	**2.570**	**12.850**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**0**	**15.019.080**	**15.019.080**	**15.019.080**	**15.019.080**	**15.019.080**	**75.095.400**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**0**	**5.376.830,64**	**5.376.830,64**	**5.376.830,64**	**5.376.830,64**	**5.376.830,64**	**26.884.153,20**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.56 Intervencija Medgeneracijski prenos znanja

Oznaka intervencije	IRP30
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Medgeneracijski prenos znanja
Vrsta intervencije	Izmenjava znanja in informiranje
Kazalnik učinka	O.33 Število ukrepov ali enot usposabljanja, svetovanja in ozaveščanja, ki prejemajo podporo
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.56.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.56.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

5.56.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC7: privabljanje mladih v poklic kmeta in zadrževanje mladih kmetov v tem poklicu ter spodbujanje razvoja podjetij na podeželskih območjih

SC10: Horizontalni cilj posodobitve sektorja s spodbujanjem in razširjanjem znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželskih območjih ter s spodbujanjem k njihovi uporabi.
Poleg tega intervencija prispeva k vsem specifičnim ciljem.

5.56.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenos informacij

5.56.5 Kazalnik(i) rezultata

R.1[PS] Izboljšanje uspešnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije, ki jih podpira SKP, da se okrepi uspešnost glede trajnostnosti gospodarstva, socialna, okoljska in podnebna uspešnost ter uspešnost glede učinkovite rabe virov

5.56.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Upravičenec

Prenosnik – nosilec kmetijskega gospodarstva, ki prenese kmetijsko gospodarstvo na prevzemnika v okviru nasledstva in s tem prispeva h pospešeni generacijski pomladitvi nosilcev kmetijskih gospodarstev. V obdobju, ko mladi kmet izvaja poslovni načrt, prenosnik nanj prenaša znanje in izkušnje specifične za to kmetijsko gospodarstvo.

Pogoji upravičenosti

–Prenosnik kmetijskega gospodarstva je pred lastniškim prenosom najmanj 10 let vpisan v register kmetijskih gospodarstev kot nosilec KMG in najmanj 7 let vključen v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti na prenesenem kmetijskem gospodarstvu.

- Prenosnik je v zadnjih petih letih pred oddajo vloge na javni razpis oddajal zbirno vlogo.

–Mladi kmet izpolnjuje pogoje za kandidiranje na podporo v okviru intervencije Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov in je ob oddaji vloge na javni razpis vključen v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti na prevzetem kmetijskem gospodarstvu ali je samostojni podjetnik ali vodja gospodarske družbe.

–Prenosnik in mladi kmet skleneta pisni dogovor o sodelovanju za obdobje treh let, ki ureja prenos znanja in izkušenj s strani prenosnika na mladega kmeta. Obdobje poteka prenosa znanja in izkušenj poteka istočasno, ko mladi kmet izvaja poslovni načrt v okviru intervencije Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov. Dogovor mora zagotavljati samostojnost mladega kmeta pri vodenju kmetijskega gospodarstva. Pisni dogovor prenosnik priloži vlogi na javni razpis. Dogovor mora biti podpisan s strani mladega kmeta in prenosnika.

–Prenosnik letno oddaja poročila o prenosu znanja in izkušenj, v začetku tekočega leta za prejšnje leto. Poročilo podpišeta mladi kmet in prenosnik.

–Po pregledu in odobritvi letnega poročila s strani ARSKTRP, se prenosniku izplača podpora v obliki letnega pavšalnega zneska za preteklo leto.

Prenosnik bo na mladega kmeta prenašal svoje specifično znanje in pridobljene izkušnje s področja izvajanja kmetijske dejavnosti na kmetijskem gospodarstvu, ki ga je predal mlademu kmetu. V načrtu prenosa znanja bodo vključene aktivnosti, ki bodo:

- izhajale iz intervencij na podlagi oddane zbirne vloge, vključno s praktičnimi prikazi in napotki za varnost pri delu,

- vključevale trženjske aktivnosti,

- vključevale podporne aktivnosti v povezavi z izvajanjem poslovnega načrta mladega kmeta,

- vključevale praktične napotke pri reševanju specifičnih problemov in administrativne aktivnosti v okviru kmetijske dejavnosti,

- prispevale k socialni vključenosti in povezanosti obeh generacij.

Načrt prenosa znanja bo v obliki elektronskega obrazca, ki bo povezan z zbirno vlogo za zadevno kmetijsko gospodarstvo in bo prevzel izbrane intervencije iz zbirne vloge, ta del bo izpolnjen avtomatično. Del obrazca pa bo izpolnil prenosnik sam. Poročilo se bo oddajalo v določenih časovnih intervalih, v njem bodo vpisani tudi doseženi cilji na podlagi izvedenih aktivnosti. Poročila bodo osnova za kontrolo izvedenih aktivnosti, analizo in morebitno nadgradnjo intervencije. Mladi kmet bo tako prejel posredovano specifično znanje s strani prenosnika, dodatno pa bo v sklopu usposabljanja »Prenos znanja na mlade kmete na področju poslovnih in finančnih spretnosti« iz naslova intervencije Prenosa znanja in informiranja prejel potrebna znanja o finančnem in poslovnem upravljanju kmetijskega gospodarstva (v okviru intervencije za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov).

Obveznosti prenosnika kot upravičenca do podpore izhajajo iz dogovora o prenosu znanja in izkušenj med prenosnikom in mladim kmetom, ki ureja prenos znanja in izkušenj s strani prenosnika na mladega kmeta; v zapisu dogovora bodo zajeti pričakovani rezultati prenosa znanja in izkušenj, na podlagi katerih bo ARSKTRP opravila kontrolo oddanega letnega poročila prenosnika, s katerim se morata strinjati in podpisati tako prenosnik kot mladi kmet (obojestransko avtorizirano letno poročilo). Pri prenosu znanja prenosnik ne sme vplivati na vodenje kmetijskega gospodarstva, ki je pravica in odgovornost mladega kmeta. S strani ARSKTRP odobreno letno poročilo je podlaga za izplačilo podpore v obliki pavšalnega letnega zneska, za preteklo leto. Podpora se prenosniku odobri za največ 3 leta, v obdobju 2024-2029 oz. do porabe namenskih sredstev.

Prenosnik mora med drugim zagotoviti:

- ustrezen prenos specifičnega posedovanega znanja in izkušenj na mladega kmeta (zapis v letno poročilo) in sicer najmanj 27 ur mesečno;
- sodelovanje z mladim kmetom ob izvajanju JSKS;
- redno oddajo letnega poročila o izvajanju prenosa znanja in izkušenj, ki bo podlaga za izplačilo letnega zneska podpore iz naslova intervencije.

5.56.7 Identifikacija ustreznih osnovnih elementov (ustrezni DKOP, predpisanimi zahtevami ravnanja (PZR) in druge obvezne zahteve, določene z nacionalno zakonodajo in zakonodajo Unije), kjer je primerno, opis posebnih ustreznih obveznosti v skladu s predpisanimi zahtevami ravnanja (PZR) in pojasnilo, kako se zaveza presega obvezne zahteve (kot je navedeno v členu 28(5) in členu 65(5))

Ni relevantno.

5.56.8 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Gre za nepovratno podporo v obliki pavšalnega letnega zneska (enkratno izplačilo na podlagi odobrenega letnega poročila za prejšnje leto).

Nepovratna podpora za namen medgeneracijskega prenosa znanja in izkušenj v obdobju, ko mladi kmet izpolnjuje poslovni načrt iz naslova intervencije Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov; stopnja podpore znaša 100 %;

Izračun zneska podpore:

27 ur prenosa znanja mesečno x 11,29 EUR 304,83 EUR, zaokroženo na 300 EUR mesečno

300 EUR x 12 mesecev = 3.600 EUR na leto

3.600 EUR x 3 leta = 10.800 EUR za celo obdobje prenosa znanja in izkušenj

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • Nepovratna sredstva • Finančni instrument	–
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst):	

	(a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) **pavšalni znesek**]	
Stopnje podpore	Letna podpora na prenosnika: 3.600 EUR Podpora za prenosnika za triletno obdobje: 10.800 EUR	
Metode izračuna	Izračun temelji na podatku o povprečni mesečni bruto plači na uro v RS za leto 2020: 11,29 EUR.	

5.56.9 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP30
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za medgeneracijski prenos znanja
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Upravičenec
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Statistični podatek o povprečni mesečni bruto plači na uro v RS za leto 2020: 11,29 EUR
Regija(e):	Celotna Slovenija
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.1^{PS} Izboljšanje uspešnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije, ki jih podpira SKP, da se okrepi uspešnost glede trajnostnosti gospodarstva, socialna, okoljska in podnebna uspešnost ter uspešnost glede učinkovite rabe virov

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči: ○ Da ○ Ne ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 PDEU [Obvezno]

○ Obvestilo ○ GBER ○ ABER ○ de minimis

EKSRP znesek (€):

Nacionalno sofinanciranje (€):

Dodatno nacionalno financiranje: (€):

5.56.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Ni relevantno.

5.56.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

5.56.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za medgenerac ijski prenos znanja (ZNERP30)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	10.800	10.800	10.800	10.800	10.800	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	176	174	140	106	104	0	700
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	1.900.800	1.879.200	1.512.000	1.144.800	1.123.200	0	7.560.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	680.486,40	672.753,60	541.296,00	409.838,40	402.105,60	0	2.706.480
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**176**	**174**	**140**	**106**	**104**	**0**	**700**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**1.900.800**	**1.879.200**	**1.512.000**	**1.144.800**	**1.123.200**	**0**	**7.560.000**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**680.486,40**	**672.753,60**	**541.296,00**	**409.838,40**	**402.105,60**	**0**	**2.706.480**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.57 Intervencija Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij

Oznaka intervencije	IRP31
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij
Vrsta intervencije	Sodelovanje
Kazalnik učinka	O.1 Število projektov operativnih skupin evropskega partnerstva za inovacije (EIP)
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	Obvezen odgovor ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno **o Ne**

5.57.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.57.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Celotno območje RS

5.57.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC10: Horizontalni cilj posodobitve sektorja s spodbujanjem in razširjanjem znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželskih območjih ter s spodbujanjem k njihovi uporabi. Poleg tega intervencija prispeva k vsem specifičnim ciljem.

5.57.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P36 Krepitev raziskav, razvoja, inovacij in sodelovanja
P37 Spodbujati digitalizacijo in krepitev kompetenc v kmetijstvu, gozdarstvu in ŽPI

5.57.5 Kazalnik(i) rezultata

R.1^{PS} Izboljšanje uspešnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije, ki jih podpira SKP, da se okrepi uspešnost glede trajnostnosti gospodarstva, socialna, okoljska in podnebna uspešnost ter uspešnost glede učinkovite rabe virov
R.2 Povezovanje sistemov svetovanja in znanja: število svetovalcev, ki prejemajo podporo za integracijo v sisteme znanja in inovacij na področju kmetijstva (AKIS)
R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije
R.28 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije (EIP), ki jih podpira SKP in se nanašajo na okoljsko ali podnebno uspešnost

5.57.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

1. Podpora za projekte EIP

Upravičenci

Pogodbeno partnerstvo za izvedbo projekta EIP, ki ga morajo sestavljati najmanj trije partnerji in sicer kmetijsko gospodarstvo, svetovalec in raziskovalec.

Pogoji upravičenosti

– vzpostavljeno partnerstvo za izvedbo projekta EIP- projekt je namenjen:

razvoju novih oziroma izboljšanih proizvodov, praks, procesov ali tehnologij na področju kmetijstva, živilstva ali gozdarstva

zmanjšanju negativnih vplivov kmetijstva ali gozdarstva na okolje ter

zmanjšanju ali blažitvi oziroma prilagajanju na podnebne spremembe v kmetijstvu ali gozdarstvu;

– projekt ne sme biti zgolj raziskovalne narave, to pomeni, da partnerji ne smejo biti zgolj raziskovalne ustanove, temveč morajo partnerji prihajati tudi iz drugih družbenih sfer (zaradi končnega cilja razvoja aplikacijske rešitve problema) in mora biti namenjen prenosu znanja v prakso ter razširjanju rezultatov projekta.

2. Podpora za razvojna partnerstva raziskovalnih institucij

Upravičenci

Partnerstva raziskovalnih institucij s področja kmetijstva (raziskovalne in/ali izobraževalne institucije s področja kmetijstva) (v nadaljnjem besedilu: raziskovalnih institucij), ki bodo namenjena povezovanju in prenosu znanja, kompetenc in tehnologije na področju kmetijstva..

Pogoji upravičenosti

– vzpostavljeno pogodbeno razvojno partnerstvo raziskovalnih institucij na določenem področju oziroma območju

– partnerstvo vsebuje najmanj opredelitev vloge posameznega člana, cilje, mejnike, aktivnosti, stroške in rezultate projekta, vključno z načrtovanimi naložbami po posameznih partnerjih, načrtovanim doseganje sinergij in komplementarnosti pri uporabi naložb

– povezovanje in prenos znanja, kompetenc in tehnologije vključuje testiranje oziroma demonstracije razvite (nove) prakse, procesa, postopka, metode ali tehnologije in –podprte naložbe v razvojno raziskovalno opremo in s tem povezane storitve so dostopne vsem članom partnerstva

Intervencija Podpora za projekte EIP, ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij se deli na dve podintervenciji:

podpora za projekte EIP
podpora za razvojna partnerstva raziskovalnih institucij

1. Podpora za projekte EIP

Podintervencija ima namen spodbuditi tehnološki razvoj in uvedbo novih rešitev za reševanje konkretnih, specifičnih problemov in ciljev na področju kmetijstva, gozdarstva in podeželja v skladu s SKP in navedenimi specifičnimi cilji iz Strateškega načrta.

Podpora projektom EIP je eden izmed načinov posredovanja novih znanj, praks, tehnologij, procesov in digitalizacije v prakso v kmetijstvu, gozdarstvu in na podeželju ter njihovemu prevzemanju. Dodatno bodo podpore projektom EIP s področja okolja in podnebnih sprememb prispevale k doseganju specifičnih ciljev Strateškega načrta, usmerjeno k razvoju rešitev za zmanjševanje, blažitev in prilagajanje podnebnim spremembam, zmanjševanju negativnih vplivov kmetijstva na okolje, izvajanje okoljsko učinkovite pridelave na varovanih območjih (Natura 2000, vodovarstvena območja) ter varovanju in spodbujanju biotske pestrosti.

Za razširjanje rezultatov projekta se uporabi tudi portal AKIS.

2. Podpora za razvojna partnerstva raziskovalnih institucij

Cilji podintervencije so:

- izboljšati pogoje za ustvarjanje znanja v sistemu AKIS, ki zaradi nezadostnih javnih vlaganj v raziskave in razvoj ne more več slediti potrebam po novih znanjih na področju razvoja trajnostnega kmetijstva, uresničevanja okoljskih in podnebnih zavez na ravni EU ter zelenega in digitalnega prehoda in
- okrepiti sodelovanje ter izmenjavo znanja in informacij med znanstvenimi institucijami, dejavnimi v kmetijskem, živilskem in gozdarskem sektorju ter
- podpora se nameni projektom razvojnih partnerstev raziskovalnih institucij, ki:
- zagotavljajo celovito reševanje določenih prednostnih področij ali posameznih kmetijskih panog, kjer je prepoznana podhranjenost oziroma iztrošenost raziskovalne infrastrukture, kar povzroča vrzeli pri ustvarjanju novega znanja,
- ki omogočajo učinkovito naslavljanje ustvarjanja in prenosa novih znanj, inovativnih rešitev in digitalnega prehoda v posamezni kmetijski panogi oziroma področju,
- ki s povezanostjo preprečujejo razdrobljenost, morebitno podvajanje in prekrivanje nalog in ter s tem dosegajo bistven premik pri sodelovanju v celotni verigi znanja.

Obvezna je aktivna medsebojna izmenjava informacij o izvajanju projekta, razvitih rešitvah in doseženih rezultatih znotraj partnerstva, med posameznimi partnerstvi in med ostalimi deležniki AKIS ter širšo javnostjo. Za razširjanje rezultatov se uporabi tudi portal AKIS. Rezultati projektov so javno dostopni. Upravičene so naložbe v vzpostavitev oziroma nadgradnjo javne razvojno raziskovalne infrastrukture, kar vključuje naložbe v opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva za razvoj in preizkušanje inovativnih rešitev (kot so npr. vzpostavitev novih oz. posodobitev obstoječih poskusnih polj), vključno z digitalnimi rešitvami, za uvajanje pametnega in preciznega kmetijstva, blaženja in prilagajanja na podnebne spremembe (naložbe v laboratorijsko analitiko, monitoringe, nadgradnja sistema prognostičnih obvestil in razvoja novih modelov za napoved bolezni in škodljivcev, krožno gospodarstvo) ter za uvajanje učinkovite izmenjave in prenosa znanja med deležniki AKIS.

Podpora se dodeli za obdobje izvedbe projekta razvojnega partnerstva raziskovalnih institucij, vendar ne dlje kot 60 mesecev.

5.57.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

1. Podpora za projekte EIP

Nepovratna podpora. Delna uporaba poenostavljenih oblik stroškov. Stopnja podpore znaša do 100%, razen za naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva, kjer znaša stopnja podpore do 65 % upravičenih stroškov naložbe.

2. Podpora za razvojna partnerstva raziskovalnih institucij

Nepovratna podpora. Delna uporaba poenostavljenih oblik stroškov.

Stopnja podpore znaša do 100%, razen za naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva, kjer znaša stopnja podpore do 65 % upravičenih stroškov naložbe, razen za naložbe, ki prispevajo k prilagajanju na podnebne spremembe, zmanjševanje emisij toplogrednih plinov, zmanjševanje odvisnosti od kemikalij ali zmanjšanju izgube biotske pestrosti, kjer znaša stopnja podpore do 80 %. .

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) **povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca** (b) **strošek na enoto** (c) enotni znesek (d) **pavšalni znesek**	
Stopnje podpore	Stopnja podpore znaša do 100%, razen za naložbe v opredmetena in neopredmetena sredstva, kjer znaša stopnja podpore do 65 % upravičenih stroškov naložbe, razen za naložbe, ki prispevajo k prilagajanju na podnebne spremembe, zmanjševanje emisij toplogrednih plinov, zmanjševanje odvisnosti od kemikalij ali zmanjšanju izgube biotske pestrosti, kjer znaša stopnja podpore do 80 %..	

5.57.8 Načrtovani zneski na enoto - definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP31.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za projekte EIP
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	**Podpora za projekte EIP** Zneski določeni na podlagi preteklih rezultatov projektov EIP programskega območja 2014-2020, vezano na projekte EIP ukrepa M16 – Sodelovanje, podukrepov M6.2 in M16.5
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.1[PS] Izboljšanje uspešnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije, ki jih podpira SKP, da se okrepi uspešnost

	glede trajnostnosti gospodarstva, socialna, okoljska in podnebna uspešnost ter uspešnost glede učinkovite rabe virov R.2 Povezovanje sistemov svetovanja in znanja: število svetovalcev, ki prejemajo podporo za integracijo v sisteme znanja in inovacij na področju kmetijstva (AKIS) R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije R.28 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije (EIP), ki jih podpira SKP in se nanašajo na okoljsko ali podnebno uspešnost

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP31.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za razvojna partnerstva raziskovalnih institucij
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	**Razvojna partnerstva raziskovalnih institucij** Pri določitvi najvišjega zneska podpore je bila uporabljena referenca na javne razpise Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo v programskem obdobju 2014-2020 za podporo “Demo pilotom” oz. za dodelitev spodbud razvojnim in inovacijskim dejavnostim za izvedbo pilotnih/demonstracijskih projektov, usmerjenih v razvoj za testiranje oziroma demonstracijo novih ali izboljšanih proizvodov, procesov ali storitev v realnem okolju, kjer je znašal najvišji znesek sofinanciranja 5 mio evrov. Pri določitvi povprečnega zneska na enoto je bila uporabljena tudi analiza potreb po vlaganjih v javno raziskovalno infrastrukturo, ki jo je MKGP opravilo v letu 2020. Vrednost načrtovanega povprečnega zneska na projekt razvojnega partnerstva raziskovalnih institucij znaša 1.054.650,52 evrov.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.1^{PS} Izboljšanje uspešnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije, ki jih podpira SKP, da se okrepi uspešnost glede trajnosti gospodarstva, socialna, okoljska in podnebna uspešnost ter uspešnost glede učinkovite rabe virov R.2 Povezovanje sistemov svetovanja in znanja: število svetovalcev, ki prejemajo podporo za integracijo v sisteme znanja in inovacij na področju kmetijstva (AKIS) R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije R.28 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije (EIP), ki jih podpira SKP in se nanašajo na okoljsko ali podnebno uspešnost

5.57.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči: ○ Da ○ Ne ○ **Mešano** – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU

Razlaga podpornih dejavnosti, ki ne spadajo v področje uporabe čl. 42 PDEU

Vrsta instrumenta državne pomoči, ki se uporablja za odobritev:

○ Obvestilo ○ GBER ○ ABER ○ de minimis

Če je »Obvestilo«: številka primera SA.

EKSRP znesek (€):

Nacionalno sofinanciranje (€):

Dodatno nacionalno financiranje: (€):

5.57.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Ni relevantno.

5.57.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu (splošne storitve), saj ne gre za neposredna plačila proizvajalcem ali predelovalcem.

5.57.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za projekte EIP (ZNERP 31.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	300.000	300.000	300.000	300.000	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	8	10	8	8	0	34
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	2.400.000	3.000.000	2.400.000	2.400.000	0	10.200.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	859.200	1.074.000	859.200	859.200	0	3.651.600
Znesek na enoto za Razvojna partnerstva raziskovalnih institucij (ZNERP 31.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	1.000.000	1.000.000	1.000.000	0	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	0	3	5	4	0	0	12
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	0	3.000.000	5.000.000	4.000.000	0	0	12.000.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	0	4.654.000	1.790.000	1.432.000	0	0	4.296.000
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**0**	**11**	**15**	**12**	**8**	**0**	**46**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**0**	**5.400.000**	**8.000.000**	**6.400.000**	**2.400.000**	**0**	**22.200.000**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**0**	**1.933.200**	**2.864.000**	**2.291.200**	**859.200**	**0**	**7.947.600**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.58 Intervencija Izmenjava znanja in prenos informacij ter usposabljanje svetovalcev

Oznaka intervencije	IRP32
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Izmenjava znanj in prenos informacij ter usposabljanje svetovalcev
Vrsta intervencije	Izmenjava znanja in širjenje informacij
Kazalnik učinka	O.33 Število ukrepov ali enot usposabljanja, svetovanja in ozaveščanja, ki prejemajo podporo
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	Obvezen odgovor ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne** ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno **o Ne**

5.58.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredba (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.58.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Območje izvajanja je celotno območje Republike Slovenije.

5.58.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC10: Horizontalni cilj posodobitve sektorja s spodbujanjem in razširjanjem znanja, inovacij in digitalizacije v kmetijstvu in na podeželskih območjih ter s spodbujanjem k njihovi uporabi. Poleg tega intervencija prispeva k vsem specifičnim ciljem.

5.58.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P34 Izboljšanje izmenjave znanja in prenos informacij

5.58.5 Kazalnik(i) rezultata

R.1[PS] Izboljšanje uspešnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije, ki jih podpira SKP, da se okrepi uspešnost glede trajnosti gospodarstva, socialna, okoljska in podnebna uspešnost ter uspešnost glede učinkovite rabe virov
R.2 Povezovanje sistemov svetovanja in znanja: število svetovalcev, ki prejemajo podporo za integracijo v sisteme znanja in inovacij na področju kmetijstva (AKIS)
R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije
R.28 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije (EIP), ki jih podpira SKP in se nanašajo na okoljsko ali podnebno uspešnost

5.58.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Namen intervencije je povečati raven usposobljenosti oseb dejavnih v kmetijskem in gozdarskem sektorju preko različnih oblik in metod prenosa znanja, ki vključujejo tudi lokalno uporabo znanja z ogledi in demonstracijami na terenu.

Intervencija se deli na dve podintervenciji:

A) Izmenjava znanja in prenos informacij kmetom in lastnikom gozdov

1) Cilj / namen intervencije je povečati raven usposobljenosti oseb dejavnih v kmetijskem in gozdarskem sektorju preko različnih oblik in metod prenosa znanja, ki vključujejo tudi lokalno uporabo znanja z ogledi in demonstracijami na terenu. Povezuje se z drugimi intervencijami v obliki obveznih usposabljanj za intervencije kot so kmetijsko-okoljska-podnebna plačila, ekološko kmetovanje, dobrobit živali ali kot izbirna usposabljanja z drugih vsebinskih področij.

2) Prednostna vsebinska področja usposabljanj se nanašajo na:

- uvajanje prikazala uporabo (novih) mehanizacij, tehnologij, praks in procesov, poslovnih znanj in finančnih spretnosti ter digitalizacije kmetijskih praks, ki prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti in krajine, naravnih virov, prilagajanju ter blaženju podnebnih sprememb,
- usposabljanja v povezavi z intervencijami kot so shema za podnebje in okolje, kmetijsko-okoljska-podnebna plačila, ekološko kmetovanje, biotično varstvo rastlin,
- izvajanje nadstandardnih zahtev reje na področju dobrobiti živali, vpeljava kmetijskih praks, ki preprečujejo razvoj odpornosti proti antimikrobikom,
- ohranjanje kulturne dediščine na podeželju,
- zmanjševanje izgub in odpadkov hrane,
- celostno upravljanje kmetijskega gospodarstva po prevzemu.
- področja predelave in trženja kmetijskih proizvodov,
- varno delo v gozdu, gozdna pedagogika ipd.

Na podlagi javnega razpisa se za posamezno vsebinsko področje izberejo kvalificirani izvajalci usposabljanj, ki izkazujejo ustrezne reference, usposobljenost, tehnične zmogljivosti, vključevanje drugih deležnikov AKIS pri izvedbi usposabljanja.

Prenos znanja in informacij omogočajo kombiniranje različnih znanj in področij, pri njihovi izvedbi pa so vključeni različni deležniki AKIS, ki sodelujejo pri prenosu znanja (kot so kmetijska gospodarstva, raziskovalne in izobraževalne organizacije, svetovalci, izvajalci javnih služb, organizacije in skupine proizvajalcev, rejske organizacije, upravljavci zavarovanih območij, nevladne organizacije s področja varovanja okolja ipd.). S tem se

zagotavlja komplementarnost in povezovanje specifičnih znanj ter omogoča lažje prepoznavanje aktualnih potreb končnih upravičencev po znanju. Podpora je namenjena tudi izmenjavi in prenosu znanja med kmeti (t.i. peer-to-peer learning) in spodbujanju medsebojnega učenja, ki se odvija neposredno na kmetijskem gospodarstvu, v realnem okolju.

Izmenjava znanja in prenos informacij se izvaja v obliki fizičnih in spletnih predavanj, seminarjev, delavnic, demonstracijskih prikazov in drugih (inovativnih) oblik prenosa znanja.

3) Udeleženci usposabljanj so člani kmetijskega gospodarstva, zaposleni v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju, lokalne akcijske skupine in člani panožnih krožkov.

B) Usposabljanje svetovalcev

1) Cilj / namen je povečati raven usposobljenosti oseb dejavnih na področju kmetijskega in gozdarskega svetovanja.

2) Podintervencija je namenjena dvigu usposobljenosti kmetijskih in gozdarskih svetovalcev, ki so eden izmed ključnih deležnikov v AKIS. S kontinuiranim usposabljanjem svetovalcev se zagotavlja kakovost svetovalnih storitev in spodbuja posodobitev sektorja z izmenjavo znanja in razširjanjem najboljših okolju prijaznih proizvodnih praks, pa tudi z inovacijami in digitalnim prehodom v kmetijstvu, gozdarstvu in na podeželju.

V okviru intervencije se izvajajo usposabljanja svetovalcev na:

- področju ekološkega kmetovanja,
- uporabe najsodobnejših tehnologij prireje, pridelave in predelave, uporabe kmetijskih praks, ki preprečujejo razvoj odpornosti proti antimikrobikom,
- kmetijskih praks na področju varovanja okolja in ohranjanja narave, prilagajanja podnebnim spremembam, prispevanja k varstvu biotske raznovrstnosti,
- poslovnega povezovanja lastnikov gozdov, gozdne tehnike, gojenja in varstva gozdov, gozdarske ekonomike, davčne politike na področju gozdarstva, tržnih zakonitosti pri trgovanju z lesnimi sortimenti ter gozdne pedagogike in
- področju dviga kakovosti prenosa znanj, predvsem na področju pridobivanja ohranjanja kulturne dediščine na podeželju, digitalnih kompetenc, trženjskih in podjetniških znanj ter metodoloških pristopov in tehnik, ki so potrebna v svetovalnem procesu in prenosu znanj do uporabnikov znanja.

Na podlagi javnega razpisa se za posamezno vsebinsko področje izberejo kvalificirani izvajalci usposabljanj, ki izkazujejo ustrezne reference, usposobljenost, tehnične zmogljivosti, vključevanje drugih deležnikov AKIS pri izvedbi usposabljanja.

3) Ciljne skupine so osebe dejavne na področju kmetijskega in gozdarskega svetovanja.

4) Minimalno trajanje usposabljanja, minimalno število udeležencev in drugi pogoji so prilagojeni posameznim vsebinam oz. področjem usposabljanj in določeni z nacionalnim predpisom. Izvajalec usposabljanja zagotovi ustrezno informiranost glede izvedbe Izvajalec usposabljanja pripravi gradivo, ki je, skupaj z avdio-vizualnim posnetkom izvedenega usposabljanja, v e-obliki brezplačno dostopno širši javnosti na portalu AKIS.

5) Usposabljanje svetovalcev vključuje novosti v povezavi z Green Deal, Farm2Fork ipd.

Določite upravičene upravičence in posebna merila za upravičenost, kjer je to ustrezno, povezano z upravičencem in območjem

Upravičenci so subjekti, ki so z javnim razpisom/pozivom izbrani za izvajanje usposabljanj.

Pogoji in končni upravičenci usposabljanj so opredeljeni v posameznem javnem razpisu/ pozivu in bodo vsebovali zahteve za kvalificiranost, priprave programa usposabljanj, lokacijski in časovni okvir izvedbe ipd.

Določite upravičeno vrsto podpore (ne-IAKS) ali obveznosti (IAKS) in druge obveznosti

Nepovratna podpora (non-IACS)

Posebna upravičenost v povezavi z regijami, za vsako zadevno regijo, kjer primerno zadevno

Ni relevantno.

5.58.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): (a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca (b) **strošek na enoto** (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek Če se izbere b/c ali d/: Kaj je osnova za vzpostavitev? – [Strošek na enoto predstavlja strošek na udeleženca usposabljanja in je sestavljen iz stroška storitev, dela in materiala.]]	
Stopnje podpore	Stopnja podpore za vse upravičence znaša 100 % upravičenih stroškov.	

5.58.8 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP32.1
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za izmenjavo znanja in prenos informacij
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**
Vrednost za prvo leto	40 EUR
Ustrezna enota učinka	Udeleženec
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Osnova za izračun ocenjene povprečne vrednosti temelji na vrednostih podpisanih pogodb, ki izhajajo iz usposabljanj iz ukrepa M01 iz predhodnega programskega obdobja ter ocenjenih vrednosti predvidenega števila udeležencev.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.1^{PS} Izboljšanje uspešnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije, ki jih podpira SKP, da se okrepi uspešnost glede trajnosti gospodarstva, socialna, okoljska in podnebna uspešnost ter uspešnost glede učinkovite rabe virov R.2 Povezovanje sistemov svetovanja in znanja: število svetovalcev, ki prejemajo podporo za integracijo v sisteme znanja in inovacij na področju kmetijstva (AKIS) R.3 Digitalizacija kmetijstva: delež kmetij, ki iz SKP prejemajo podporo za digitalne kmetijske tehnologije R.28 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije (EIP), ki jih podpira SKP in se nanašajo na okoljsko ali podnebno uspešnost

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP32.2
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za usposabljanja
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni
Vrsta zneska na enoto	○ enotni ○ **povprečni**

Vrednost za prvo leto	2.500 EUR
Ustrezna enota učinka	Udeleženec
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Okvirna vrednost semestra visokošolskega usposabljanja.
Regija(e):	
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Kazalnik rezultata	R.1[PS] Izboljšanje uspešnosti s pomočjo znanja in inovacij: število oseb, ki koristijo svetovanje, usposabljanje, izmenjavo znanja ali sodelujejo v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije, ki jih podpira SKP, da se okrepi uspešnost glede trajnosti gospodarstva, socialna, okoljska in podnebna uspešnost ter uspešnost glede učinkovite rabe virov R.2 Povezovanje sistemov svetovanja in znanja: število svetovalcev, ki prejemajo podporo za integracijo v sisteme znanja in inovacij na področju kmetijstva (AKIS)

5.58.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Poseg ne spada na področje uporabe člena 42 PDEU in je predmet ocene državne pomoči:

○ Da ○ Ne ○ **Mešano – podprte dejavnosti lahko spadajo v ali izven področja uporabe člena 42 PDEU** Prenos znanja vključuje tudi usposabljanje s področja varnega rokovanja z motorno žago.

Vrsta instrumenta državne pomoči, ki se uporablja za odobritev:○ Obvestilo ○ GBER ○ ABER ○ de minimis

Če je »Obvestilo«: številka primera SA.

EKSRP znesek (€):

Nacionalno sofinanciranje (€):

Dodatno nacionalno financiranje: (€):

5.58.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Ni relevantno.

5.58.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 2 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

Osebam dejavnim v kmetijskem ali gozdarskem sektorju se omogoči lažji dostop do dodatnega znanja in informacij.

5.58.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za izmenjavo znanja in prenos informacij (ZNE32.1)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	40	40	40	40	40	0	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	22.700	14.700	13.700	13.700	13.700	0	0	78.500
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	908.000	588.000	548.000	548.000	548.000	0	0	3.140.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	325.064	210.504	196.184	196.184	196.184	0	0	1.124.120
Znesek na enoto za usposabljanja (ZNE32.2)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	0	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	24	30	30	30	30	0	0	144
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	60.000	75.000	75.000	75.000	75.000	0	0	360.000
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	21.480	26.850	26.850	26.850	26.850	0	0	128.880
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**22.724**	**14.730**	**13.730**	**13.730**	**13.730**	**0**	**0**	**78.644**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**968.000**	**663.000**	**623.000**	**623.000**	**623.000**	**0**	**0**	**3.500.000**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**346.544**	**237.354**	**223.034**	**223.034**	**223.034**	**0**	**0**	**1.253.000**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.59 Izvajanje izbranih ukrepov na zavarovanih območij

Oznaka intervencije	IRP33
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Izvajanje izbranih ukrepov na zavarovanih območij
Vrsta intervencije	Sodelovanje
Kazalnik učinka	O.32 Število drugih operacij ali enot za sodelovanje, ki prejemajo podporo (razen EIP pod O.1)
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ Da ○ **Ne** ○ **Da** ○ Ne ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.59.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20 %	80 %
☐	**Manj razvite regije**	Čl. 85(2)(aa)	35,80	20 %	85 %
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20 %	60 %
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20 %	65 %
☐	**Druge regije**	Čl. 85(2)(d)	35,80	20 %	43 %
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredba (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)		20 %	80 %
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20 %	100 %

5.59.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

Intervencija se izvaja na širših (narodni park, regijski park, krajinski park) in ožjih (strogi naravni rezervat, naravni rezervat in naravni spomenik) zavarovanih območjih ter vplivnih območjih, ki so zunaj zavarovanega območja in določena z aktom o zavarovanju.

5.59.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC 6: Prispevanje k zaustavitvi in obratu trenda izgube biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine

5.59.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P18 Ohranjanje in izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti habitatov in vrst
P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi
P21 Ohranjanje opraševanja z izboljšanjem življenjskega prostora divjih opraševalcev

5.59.5 Kazalnik(i) rezultata.

R.27 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnostnosti, ter doseganje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju

5.59.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Opišite posebne cilje in vsebino intervencije, vključno s posebnim cilji, načeli izbire, povezavami z ustrezno zakonodajo, komplementarnostjo z drugimi intervencijami/sklopi operacij v obeh stebrih in drugimi ustreznimi informacijami.

Zavarovana območja so območja narave, kjer je velika biotska, abiotska in krajinska raznovrstnost ter velika gostota in raznolikost naravnih vrednot. V Sloveniji pokrivajo 14 % ozemlja države in so eden ključnih instrumentov varstvo biotske raznovrstnosti, krajinske pestrosti in naravnih vrednot, ki hkrati prispeva tudi k socialno-gospodarskemu razvoju regij. V Sloveniji je 1 narodni park, 3 regijski parki, 45 krajinskih parkov, 1 strogi naravni rezervat in 56 naravnih rezervatov. Upravljavca ima 12 parkov in rezervatov, ustanovljenih s strani države in 6 parkov, ustanovljenih s strani občin.

Intervencija Izvajanje izbranih ukrepov na zavarovanih območij podpira kmetijstvo v njegovi okoljski funkciji in je namenjena spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine. Ta intervencija je predvidena za naslavljanje specifičnih potreb posameznih zavarovanih območij, ki jih s KOPOP ukrepi ne moremo zadovoljivo reševati (npr. ohranjanje gnezdišča določenih vrst povezanih s kmetijsko kulturno krajino) in bodo identificirani v Programu upravljanja z območji Natura 2000 ali v dokumentih sprejetih na podlagi predpisov varstva narave, ki določajo upravljanje zavarovanih območij. Upravljavcem zavarovanih območij krije stroške dela za namen vodenja in upravljanja pogodbenega partnerstva, lastnikom in upravljavcem kmetijskih zemljišč zagotavlja nadomestilo za izvajanje ukrepov na kmetijskih in gozdnih površinah iz načrtov upravljanja zavarovanih območij in Programa upravljanja območij Natura 2000. Tistim lastnikom in upravljavcem kmetijskih zemljišč, ki zaradi izvajanja ukrepov, določenih v načrtu upravljanja in Programu upravljanja območij Natura 2000, beležijo izpad dohodka in dodatne stroške, se zagotavlja finančno nadomestilo. Intervencija bo prispevala k učinkovitemu upravljanju širših in ožjih zavarovanih območij. Podpora je vezana na posebne zahteve, ki presegajo ustrezne obvezne standarde in zahteve, glede na omejitve, ki izhajajo iz direktiv 92/43/EGS in 2009/147/ES, v povezavi s slabostmi zaradi zahtev, ki presegajo ustrezne standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje iz oddelka 2 poglavja 1 Uredba (EU) 2021/2115 o strateških načrtih ter pogoje za ohranjanje kmetijskih površin v skladu s točko (a) člena 4(1)Uredba (EU) 2021/2115 o strateških načrtih. Ukrepi in pravila ravnanja v zavarovanem območju, preko katerih se izpolnjujejo cilji in nameni zavarovanja, so določeni v načrtih upravljanja in Programu upravljanja območij Natura 2000.

Podpora se namenja za izvajanje kmetijskih praks, ki:

- presegajo zadevne predpisane zahteve ravnanja ter standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje, določene s pravili o pogojenosti v skladu z oddelkom 2 poglavja I Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih;

- presegajo pogoje, določene za vzdrževanje kmetijske površine v stanju, primernem za pašo ali pridelavo brez pripravljalnih ukrepov, ki presegajo uporabo običajnih kmetijskih metod in strojev skladu s točko (a) prvega odstavka 4. člena Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih;

- se razlikujejo od obveznosti, v zvezi s katerimi so odobrena plačila z 31., 70. in 72. členom Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

Določite upravičene upravičence in posebna merila za upravičenost, kjer je to ustrezno, povezano z upravičencem in območjem

Upravičenec je upravljavec širšega oziroma ožjega zavarovanega območja, ki vodi pogodbeno partnerstvo.

Intervencija se izvaja na širših (narodni park, regijski park, krajinski park) in ožjih (strogi naravni rezervat, naravni rezervat in naravni spomenik) zavarovanih območjih ter vplivnih območjih, ki so zunaj zavarovanega območja in določena z aktom o zavarovanju.

Določite upravičeno vrsto podpore (ne-IAKS) ali obveznosti (IAKS) in druge obveznosti

Posebna upravičenost v povezavi z regijami, za vsako zadevno regijo, kjer primerno zadevno

Intervencija se izvaja na širših (narodni park, regijski park, krajinski park) in ožjih (strogi naravni rezervat, naravni rezervat in naravni spomenik) zavarovanih območjih ter vplivnih območjih, ki so zunaj zavarovanega območja in določena z aktom o zavarovanju.

Upravičenci:

Vodilni partner pogodbenega partnerstva, ki je upravljavec širšega (narodni park, regijski park, krajinski park) oziroma ožjega (strogi naravni rezervat, naravni rezervat in naravni spomenik) zavarovanega območja

Skupni pogoji za vse podintervencije

Vodilni partner pogodbenega partnerstva je upravljavec širšega oziroma ožjega zavarovanega območja.

Vodilni partner pogodbenega partnerstva mora skladno z aktom o zavarovanju upravljati širše oziroma ožje zavarovano območje.

Sredstva za podporo se dodelijo na podlagi objave javnega razpisa ali javnega poziva.

Podrobneje se pogoji za zavarovano območje, vsebina in način potrditve projekta ter ostali pogoji določijo z nacionalnim predpisom.

Ukrepi in pravila ravnanja v zavarovanem območju, preko katerih se izpolnjujejo cilji in nameni zavarovanja, so določeni v načrtih upravljanja in Programu upravljanja območij Natura 2000, na podlagi katerih se pripravi projekt.

V okviru podintervencije so do podpore upravičeni zlasti naslednji ukrepi (seznam ni dokončen):

- varstvo gnezd hribskega škrjanca
- košnja in paša sta dovoljeni od 20. maja, 30. maja, 10. junija, 20. junija, 30. junija, 15. julija, 1. avgusta ali 25. avgusta tekočega leta;
- ročna košnja (npr. Belokranjski steljniki);
- paša ni dovoljena skozi celotno leto;
- gnojenje ni dovoljeno skozi celotno leto;
- letni vnos dušika iz organskih gnojil ne sme preseči 40 kg na hektar;
- mulčenje je prepovedano;
- nasipavanje travnikov ni dovoljeno;
- zatravljanje oziroma dosejevanje s komercialnimi travnimi in drugimi mešanicami ni dovoljeno;
- spravilo mrve s travinja (brez ovijanja v plastično folijo);
- košnja močvirne vegetacije po 30. juniju tekočega leta;
- nepokošen pas v obsegu od pet do deset odstotkov površine travnika;
- košnja obrežne vegetacije ob melioracijskih jarkih in vodotokih izmenično enobrežno enkrat letno po 15. avgustu tekočega leta;
- košnja poteka od sredine travnika navzven;
- košnja poteka od zunanjega roba travnika proti sredini, kjer se (na sredini) travnika pusti t.i. nepokošen rešilni otok;
- odstranjevanje invazivnih tujerodnih vrst;
- ročno odstranjevanje odvečnega deleža lesnatih vrst (npr. krhlika) na travniku;
- strojno odstranjevanje odvečnega deleža lesnatih vrst (npr. krhlika) na travniku;
- košnja se izvaja mozaično, vsako leto se pokosi del površine travnika (od 40 do 60 %);

- zakasnela obdelava njivske površine med 10. marcem in 25. majem tekočega leta;
- izvzem določenega dela njive iz obdelave;
- izogibanje gnezdom na kmetijskih površinah (npr. priba, veliki škurh, repaljščica, hribski škrjanec, močvirska sklednica);
- vzdrževanje/ohranjanje krajinskih značilnosti;
- vzpostavitev krajinskih značilnosti (mejice, posamezna drevesa, grmičevje, mlake, …);
- vzpostavitev cvetnih pasov z avtohtonim semenskim materialom do širine 3 metrov;
- vzpostavitev cvetnih pasov z komercialnimi semenskimi mešanicami do širine 3 metrov;
- namestitev lovnih prež, gnezdilnic in hotelov za opraševalce;
- košnja travnika le na vsake 2 do 3 leta;
- košnja naj se izvaja na višini vsaj 10 do 15 cm nad tlemi;
- pokošena trava ostane na travniku vsaj dva dni,
- odprava zaraščanja – renaturacija ekstenzivnega travnika;
- renaturacija mokrišča ali šotišča;
- uporaba lažje kmetijske mehanizacije, ki čim manj obremeni travno rušo in talni relief;
- namestitev potisnih črpalk s funkcijo dvojnega hoda na pašnik.

Katero območje je upravičeno? [možnih več odgovorov]	○ **Kmetijsko območje je definirano za SN** ○ Kmetijsko zemljišče, vključno in izven kmetijskega območja (če da, opis) ○ Nekmetijsko zemljišče – če izbrano, opis

5.59.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora se odobri za izvajanje projekta.

	NeIAKS	**IAKS**
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	–
Tip plačila	Če je izbrano Nepovratna sredstva (več vrst): **(a) povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca** (b) **strošek na enoto** (c) enotni znesek (d) **pavšalni znesek**	
Stopnje podpore	Stopnja podpore znaša do 100%.	

5.59.8 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP33
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za Izvajanje izbranih ukrepov na zavarovanih območij
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ **enotna** ○ povprečna obvezna
Regija(e):	Širša in ožja zavarovana območja
Stopnja(e) prispevka:	35,80
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Zneski za upravljavce zavarovanih območij, katerim se krije stroške dela za namen vodenja in upravljanja pogodbenega partnerstva, so določeni na podlagi rezultatov kohezijskih projektov programskega obdobja 2014-2020, zneski za lastnike in upravljavce kmetijskih zemljišč, katerim se zagotavlja nadomestilo za izvajanje ukrepov na kmetijskih in gozdnih površinah iz načrtov upravljanja zavarovanih območij in Programa upravljanja območij Natura 2000, pa so določeni na podlagi rezultatov kohezijskih projektov programskega obdobja 2014-2020 in na podlagi modelnega izračuna za zahteve iz načrtov upravljanja

	zavarovanih območij in Programa upravljanja območij Natura 2000. Podlaga za izračun podpor je razlika, ki nastane v finančnem rezultatu med običajno kmetijsko prakso in izvajanjem zahtev iz načrtov upravljanja zavarovanih območij in Programa upravljanja območij Natura 2000. Pri običajni kmetijski praksi so upoštevani standardi, merila in minimalne dejavnosti določene v zakonodaji EU in obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Pri opredelitvi običajne kmetijske prakse so pri posamezni proizvodni usmeritvi upoštevane kmetijske prakse, ki so razširjene v Sloveniji in ustrezajo slovenski ravni intenzivnosti. Z namenom preprečitve dvojnih plačil so bile proučene kmetijske prakse iz sheme za podnebje in okolje iz 31. člena, obveznosti iz intervencije KOPOP iz 70. člena ter obveznosti iz intervencije Plačila Natura 2000 iz 71. člena.
Kazalnik rezultata	R.27 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnostnosti, ter doseganje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju

5.59.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči: ○ Da ○ **Ne** ○ Mešano – podprte aktivnosti so lahko znotraj ali zunaj področja člena 42 Pogodbe EU

5.59.10 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

5.59.11 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za Izvajanje izbranih ukrepov na zavarovanih območij (ZNERP33)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	320.000	320.000	320.000	320.000	320.000	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)								
	Načrtovan učinek #1	0	1	1	1	1	1	0	5
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	320.000	320.000	320.000	320.000	320.000	0	1.600.000,00
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	114.560	114.560	114.560	114.560	114.560	0	572.800
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**0**	**5**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**320.000**	**320.000**	**320.000**	**320.000**	**320.000**	**0**	**1.600.000,00**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**114.560**	**114.560**	**114.560**	**114.560**	**114.560**	**0**	**572.800**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.60 Intervencija Ohranjanje, trajnostna raba in razvoj rastlinskih genskih virov v kmetijstvu

Oznaka intervencije	IRP34
Proračunska oznaka intervencije (EK)	
Naziv intervencije	Ohranjanje, trajnostna raba in razvoj rastlinskih genskih virov v kmetijstvu
Vrsta intervencije	Okoljske, podnebne in druge upravljavske obveznosti
Kazalnik učinka	O.19 Število operacij ali enot, ki podpirajo genske vire
Prispevek k zahtevam po najnižjem oz. najvišjem prispevku • Generacijska prenova • Okolje • LEADER	 ○ Da ○ **Ne** ○ **Da** ○ Ne ○ Da ○ **Ne**
Ali intervencija vključuje prenos sredstev iz razvoja podeželja?	o V celoti o Delno o **Ne**

5.60.1 Stopnja(e) prispevka, ki se uporabljajo za to intervencijo

Uporabljeno (obkljukati)	**Opis**	**Pravna podlaga**	**Uporabljena stopnja prispevka**	**Minimalna stopnja**	**Maksimalna stopnja**
☐	Manj razvite regije	Čl. 85(2)(aa)		20%	85%
☐	Najbolj oddaljene regije in na manjši egejski otoki v smislu Uredbe (EU) št. 229/2013	Čl. 85(2)(a)		20%	80%
☐	Tranzicijske regije	Čl. 85(2)(ba)		20%	60%
☐	Druge regije	Čl. 85(2)(d)		20%	43%
☐	Upravičeni odhodki za plačila iz člena 66 (Območja z naravnimi in drugimi omejitvami)	Čl. 85(3)(aa)		20%	65%
☐	Upravljavske obveznosti iz člena 65 te uredbe, za plačila iz člena 67 te uredbe, za neproduktivne naložbe iz člena 68 te uredbe, za podporo evropskemu inovacijskemu partnerstvu iz člena 71 te uredbe in za LEADER, tj. lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, iz člena 25 Uredbe (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb	Čl. 85(3)(a)	80,00	20%	80%
☐	Operacije, ki so financirane iz sredstev, prerazporejenih v EKSRP v skladu s členoma 15 in 90 te uredbe	Čl. 85(3)(b)		20%	100%

5.60.2 Območje izvajanja in regionalna razsežnost

Območje izvajanja

○ **Nacionalno** ○ Regionalno ○ Nacionalno z regionalnimi elementi

Izbor NUTS

NUTS1

5.60.3 Povezani specifični cilji/horizontalni cilji

SC 6: Prispevanje k zaustavitvi in obratu trenda izgube biotske raznovrstnosti, krepitev ekosistemskih storitev ter ohranjanje habitatov in krajine

5.60.4 Potreba(e), naslovljene z intervencijo

P22 Zagotavljanje genske raznovrstnosti ter ohranjanje lokalnih pasem in sort

5.60.5 Kazalnik(i) rezultata

R.31 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti, vključno v kmetijskimi praksami z visoko naravno vrednostjo

5.60.6 Posebna zasnova, zahteve in pogoji za upravičenost intervencije

Opišite posebne cilje in vsebino intervencije, vključno s posebnim cilji, načeli izbire, povezavami z ustrezno zakonodajo, komplementarnostjo z drugimi intervencijami/sklopi operacij v obeh stebrih in drugimi ustreznimi informacijami.

Pogoji:

Potencialni upravičenci morajo v ponudbi na javno naročilo in v času izvajanja javnega naročila:
- dokazati in zagotavljati ustrezno izobrazbo, kvalificiranost in/ali reference osebja;
- redno razpolagati z zadostnim številom osebja.

Intervencija je namenjena dejavnostim, ki podpirajo ohranjanje rastlinskih genskih virov *in situ* in *ex situ*, podpira pa zlasti:
- vzpostavitev monitoringa rastlinskih genskih virov *in situ* za zelišča (samonikle rastline in divji sorodniki kmetijskih rastlin);
- vzpostavitev monitoringa rastlinskih genskih virov *in situ* za jagodičje (samonikle rastline in divji sorodniki);
- pripravo modela varnega hranjenja in pripravo izbora najbolj ogroženih rastlinskih genskih virov za varno hranjenje in za svetovno banko Svalbard in repatriacijo;
- vzpostavitev in situ genske banke za trajne travnike;
- nadaljevanje vrednotenja rastlinskih genskih virov (akcesije in lokalne sorte) – poudarek na uporabni vrednosti lokalnih sort in akcesij, izbor genskega materiala za prenos na (ark) kmetije;
- hranjenje in upravljanje rastlinskih genskih virov iz Javne službe nalog rastlinske genske banke na (ark) kmetijah (genska banka na kmetijah pod okriljem te službe) – ohranjanje z uporabo;
- vzdrževalce lokalnih sort.

Začetek izvajanja intervencije v letu 2023, trajanje 5 let (2023–2027).

Upravičenec do plačila mora po opravljenem delu predložiti poročilo o izvedeni raziskavi z ugotovitvami, vključno s prikazom (specifikacijo) stroškov.

Upravičenci se izberejo na podlagi izbirnega postopka, ki se vodi v skladu z zakonodajo o javnem naročanju, in je odprt za subjekte javnega ali zasebnega prava.

Določite upravičene upravičence in posebna merila za upravičenost, kjer je to ustrezno, povezano z upravičencem in območjem

Upravičenci:
- Raziskovalne inštitucije, katerih dejavnost se nanaša na rastlinske genske vire.

Posebna upravičenost v povezavi z regijami, za vsako zadevno regijo, kjer primerno zadevno

Ni relevantno.

5.60.7 Oblika in stopnja podpore/premija/metoda izračuna

Podpora se nanaša na povračilo dokazanih stroškov.

	NeIAKS	IAKS
Oblika podpore	Oblika podpore [možna več kot ena] - • **Nepovratna sredstva** • Finančni instrument	
Tip plačila	(a) **povračilo dejanskih upravičenih stroškov upravičenca** (b) strošek na enoto (c) enotni znesek (d) pavšalni znesek	
Stopnje podpore		

5.60.8 Načrtovani zneski na enoto – definicija

Oznaka zneska na enoto (DČ)	ZNERP34
Proračunska vrstica zneska na enoto (EK)	
Naziv zneska na enoto	Znesek na enoto za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj rastlinskih genskih virov v kmetijstvu
Vrsta podpore	○ **subvencija** ○ finančni instrumenti
Vrsta zneska na enoto	○ **enotni** ○ povprečni obvezno
Vrednost za prvo leto	0 EUR
Ustrezna enota učinka	Projekt
Obrazložitev in utemeljitev v povezavi z vrednostjo	Znesek na enoto je oblikovan na podlagi podobnih javnih naročil in cene raziskovalne ure Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.
Regija(e):	Celotna Slovenija
Stopnja(e) prispevka:	80,00
Kazalnik rezultata	R.31 Ohranjanje habitatov in vrst: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljajo obveznosti, ki prejemajo podporo za ohranjanje ali obnavljanje biotske raznovrstnosti, vključno v kmetijskimi praksami z visoko naravno vrednostjo

5.60.9 Informacije glede presoje državnih pomoči

Poseg ne spada na področje uporabe člena 42 PDEU in je predmet ocene državne pomoči:

○ Da ○ **Ne** ○ Mešano – podprte dejavnosti lahko spadajo v ali izven področja uporabe člena 42 PDEU

Intervencija je izven področja člena 42 Pogodbe EU in je predmet presoje državnih pomoči:

5.60.10 Dodatna vprašanja/informacije, specifična za vrsto intervencije

Ni relevantno.

5.60.11 Skladnost s STO

Intervencija je v skladu s točko 12 Priloge 2 k Sporazumu STO o kmetijstvu.

5.60.12 Načrtovani zneski na enoto – finančna tabela z učinki

Financiranje projektov (povračilo dokazanih stroškov)

	Finančno leto	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Skupaj 2023-2029
Znesek na enoto za plačila za ohranjanje trajnostno rabo in razvoj rastlinskih genskih virov v kmetijstvu (ZNERP34)	Načrtovan znesek na enoto #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	174.999,81	174.999,81	174.999,80	174.999,80	174.999,80	0	
	Najvišji znesek za načrtovan znesek na enoto #1 (EUR)	0	174.999,81	174.999,81	174.999,80	174.999,80	174.999,80	0	
	Načrtovan učinek #1	0	2	2	2	2	2	0	10
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (Skupni javni izdatki v EUR)	0	349.999,62	349.999,62	349.999,60	349.999,60	349.999,60	0	1.749.998,04
	Letni okvirni finančni prispevek #1 (prispevek Unije v EUR) (= skupni javni izdatki * stopnja podpore)	0	279.999,69	279.999,69	279.999,69	279.999,68	279.999,68	0	**1.399.998,43**
SKUPAJ	**Načrtovani učinek**	**0**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**0**	**10**
	Letni okvirni finančni prispevek (Skupni javni izdatki v EUR)	**0**	**349.999,62**	**349.999,62**	**349.999,60**	**349.999,60**	**349.999,60**	**0**	**1.749.998,04**
	Letni okvirni finančni prispevek (prispevek Unije v EUR)	**0**	**279.999,69**	**279.999,69**	**279.999,69**	**279.999,68**	**279.999,68**	**0**	**1.399.998,43**
	Od katerega prenos	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

6 FINANČNI NAČRT

6.1 Podroben finančni načrt

Koda in naziv intervencije		Skupna sredstva	EU sredstva	SI sredstva
INP1	Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost	414.451.188,09 €	414.451.188,09 €	0,00 €
INP2	Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost	32.882.513,00 €	32.882.513,00 €	0,00 €
IRP1	Plačilo za naravne ali druge omejitve	240.000.000,00 €	90.120.000,00 €	149.880.000,00 €
INP6	Vezana dohodkovna podpora za mleko v gorskih območjih	19.071.857,35 €	19.071.857,35 €	0,00 €
INP5	Vezana dohodkovna podpora za krave dojilje	30.909.562,40 €	30.909.562,40 €	0,00 €
INP4	Vezana dohodkovna podpora za rejo govedi	28.936.611,00 €	28.936.611,00 €	0,00 €
INP3	Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice	6.576.502,60 €	6.576.502,60 €	0,00 €
INP7	Vezana dohodkovna podpora za beljakovinske rastline	13.152.998,70 €	13.152.998,70 €	0,00 €
IRP3	Kolektivne naložbe v kmetijstvu za skupno pripravo kmetijskih proizvodov za trg in razvoj močnih in odpornih verig vrednosti preskrbe s hrano	12.388.702,00 €	4.435.155,32 €	7.953.546,68 €
IRP13	Izgradnja namakalnih sistemov	14.000.000,00 €	5.012.000,00 €	8.988.000,00 €
IRP2	Naložbe v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev in živilskopredelovalne industrije	194.422.077,00 €	69.603.103,57 €	124.818.973,43 €
IRP5	Izvedba agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč	12.000.000,00 €	4.296.000,00 €	7.704.000,00 €

IRP7	Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za delo v gozdu	20.500.004,00 €	7.339.001,43 €	13.161.002,57 €
IRP8	Naložbe v primarno predelavo lesa in digitalizacijo	10.000.086,00 €	3.580.030,79 €	6.420.055,21 €
IRP4	Naložbe v razvoj in dvig konkurenčnosti ter tržne naravnosti ekoloških kmetij	4.007.500,00 €	1.434.685,00 €	2.572.815,00 €
IRP9	Naložbe v ustanovitev in razvoj gozdnega drevesničarstva	2.000.000,00 €	716.000,00 €	1.284.000,00 €
IRP6	Naložbe v ureditev gozdne infrastrukture	4.000.032,00 €	1.432.011,46 €	2.568.020,54 €
SI2	Podpora čebelarjem in čebelarskim društvom	2.253.830,20 €	1.126.915,10 €	1.126.915,10 €
SI3	Vzreja čebeljih matic	753.491,00 €	376.745,50 €	376.745,50 €
SI5	Promocija in raziskava trga sektorja čebelarstva	142.675,10 €	71.337,55 €	71.337,55 €
SI6	Kakovost in varnost čebeljih pridelkov	1.820.844,00 €	910.422,00 €	910.422,00 €
SI1	Prenos znanja v čebelarstvu	706.992,50 €	353.496,25 €	353.496,25 €
SI4	Raziskovalno delo na področju čebelarstva	816.717,20 €	408.358,60 €	408.358,60 €
SI8	Promocija vina v tretjih državah	4.800.000,00 €	4.800.000,00 €	0,00 €
SI7	Prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov	13.992.000,00 €	13.992.000,00 €	0,00 €
SI9	Ukrepi informiranja o vinih Unije v državah članicah	604.000,00 €	604.000,00 €	0,00 €
IRP12	Regijski pristop povezovanja lokalnih proizvodov s poudarkom na ekoloških proizvodih	2.300.000,00 €	823.400,00 €	1.476.600,00 €
IRP10	Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju	9.049.500,00 €	3.239.721,00 €	5.809.779,00 €
IRP11	Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti	1.429.320,00 €	511.696,56 €	917.623,44 €

IRP16	Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih	45.235.500,00 €	16.194.309,00 €	29.041.191,00 €
IRP15	Naložbe v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah	4.000.004,00 €	1.432.001,43 €	2.568.002,57 €
IRP17	Naložbe v učinkovito rabo dušikovih gnojil	3.999.975,00 €	1.431.991,05 €	2.567.983,95 €
IRP14	Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov	8.000.000,00 €	2.864.000,00 €	5.136.000,00 €
IRP19	Ekološko kmetovanje	73.000.000,00 €	58.400.000,00 €	14.600.000,00 €
IRP18	Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila	118.946.370,00 €	95.157.096,00 €	23.789.274,00 €
IRP23	Ohranitev in vzdrževanje pasišč za prostoživeče rastlinojede	4.500.000,00 €	3.600.000,00 €	900.000,00 €
INP8	Shema za podnebje in okolje	101.804.260,00 €	101.804.260,00 €	0,00 €
IRP21	Naložbe v nakup kmetijske mehanizacije in opreme za upravljanje travišč habitatov ter za optimalno uporabo hranil in trajnostno rabo FFS	5.980.915,00 €	2.141.167,57 €	3.839.747,43 €
IRP20	Plačila Natura 2000	2.400.000,00 €	1.920.000,00 €	480.000,00 €
IRP33	Izvajanje ukrepov iz načrtov upravljanja zavarovanih območij	1.600.000,00 €	572.800,00 €	1.027.200,00 €
IRP34	Ohranjanje, trajnostna raba in razvoj rastlinskih genskih virov v kmetijstvu	1.749.998,04 €	1.399.998,43 €	349.999,61 €
IRP22	Neproizvodne naložbe, povezane z izvajanjem naravovarstvenih podintervencij SN 2023-2027	3.500.000,00 €	2.800.000,00 €	700.000,00 €
IRP24	Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov	47.290.760,00 €	16.930.092,08 €	30.360.667,92 €
INP9	Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete	9.864.753,24 €	9.864.753,24 €	0,00 €
IRP26	LEADER	44.428.195,00 €	35.542.556,00 €	8.885.639,00 €

IRP25	Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti, vključno z biogospodarstvom in v ohranjanje kulturne dediščine	8.998.011,00 €	3.221.287,94 €	5.776.723,06 €
IRP28	Dobrobit živali	50.000.000,00 €	40.000.000,00 €	10.000.000,00 €
IRP27	Biotično varstvo rastlin	4.000.000,00 €	3.200.000,00 €	800.000,00 €
IRP29	Naložbe v prilagoditev kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev s področja dobrobiti rejnih živali	75.095.400,00 €	26.884.153,20 €	48.211.246,80 €
IRP31	Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij	22.200.000,00 €	7.947.600,00 €	14.252.400,00 €
IRP32	Izmenjava znanja in prenos informacij kmetovalcem in lastnikom gozdov ter usposabljanje svetovalcev	3.500.000,00 €	1.253.000,00 €	2.247.000,00 €
IRP30	Medgeneracijski prenos znanja	7.560.000,00 €	2.706.480,00 €	4.853.520,00 €
	Tehnična pomoč	32.709.622,18 €	32.709.622,18 €	0,00 €
Skupaj		**1.778.332.767,60 €**	**1.231.144.481,38 €**	**547.188.286,22 €**
	od tega EKJS	**683.540.796,38 €**	**680.293.521,38 €**	**3.247.275,00 €**
	od tega EKSRP	**1.094.791.971,22 €**	**550.850.960,00 €**	**543.941.011,22 €**

7 SISTEM UPRAVLJANJA IN SISTEM KOORDINACIJE

7.1 Opredelitev organov upravljanja in usklajevanja + nadzornih organov

Vrsta organa	Naziv organa	EKSJ	EKSRP	Ime pristojne osebe	Naslov	E-naslov
Pristojni organ	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	**D**/N	**D**/N	minister	Dunajska c. 22, 1000 Ljubljana	gp.mkgp@gov.si
Organ upravljanja	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Direktorat za kmetijstvo	**D**/N	**D**/N	generalni direktor Direktorata za kmetijstvo	Dunajska c. 22, 1000 Ljubljana	gp.mkgp@gov.si
Plačilna agencija	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja	**D**/N	**D**/N	generalni direktor ARSKTRP	Dunajska c. 160, 1000 Ljubljana	aktrp@gov.si
Koordinacijski organ	/	D/**N**	D/**N**	/	/	/
Certifikacijski organ	Ministrstvo za finance, Urad za nadzor proračuna	**D**/N	**D**/N	generalni direktor UNP	Fajfarjeva ulica 33, 1000 Ljubljana	mf.unp@gov.si
Odbor za spremljanje	Odbor za spremljanje SN 2023–2027 2023-2027	**D**	**D**	Državni sekretar MKGP	Dunajska c. 22, 1000 Ljubljana	gp.mkgp@gov.si
Drugi delegirani organi in posredniška telesa, ki niso določena z Uredbo, opis njihove vloge	/	D/**N**	D/**N**	/	/	/
Kontrolni organ	/	/	/	/	/	/

Koordinacija AKIS, vključno s kmetijskim svetovanjem – relevantni koordinacijski organ		**D**/N	**D**/N	Direktorat za kmetijstvo, MKGP	Dunajska c. 22, 1000 Ljubljana	gp.mkgp@gov.si
Pristojna oseba za komunikacijski načrt	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Direktorat za kmetijstvo	**D**/N	**D**/N	Mreža za podeželje	Dunajska c. 22, 1000 Ljubljana	gp.mkgp@gov.si mreza-podezelje.mkgp@gov.si
Mreža SKP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Direktorat za kmetijstvo	**D**/N	**D**/N	Mreža za podeželje	Dunajska c. 22, 1000 Ljubljana	mreza-podezelje.mkgp@gov.si

Kratek opis vzpostavitve in organizacije Pristojnega organa
Pristojni organ (v nadaljevanju PO) v RS je MKGP (14. člen Uredbe o pogojih za pridobitev akreditacije plačilne agencije za izplačevanje sredstev EKUJS, UL RS, št. 81/2003). Odgovorna oseba PO je minister / ministrica, ki za dela in naloge, skladne z določili uredbe 907/2014, imenuje pooblaščeni odbor PO, ki ga sestavljajo vodja in člani odbora, skladno z določili Akta o sestavi in delu pooblaščenega odbora PO.

Ključna za operacionalizacijo delovanja pooblaščenega odbora PO sta obstoječa notranja akta MKGP:

1. Sklep o imenovanju pooblaščenega odbora Pristojnega organa za nadzor izpolnjevanja pogojev za akreditacijo plačilne agencije in

2. Akt o sestavi in delu pooblaščenega odbora Pristojnega organa za nadzor izpolnjevanja pogojev za akreditacijo plačilne agencije

Vodja pooblaščenega odbora PO je praviloma državni sekretar, član kolegija ministra, ki predstavlja pooblaščeni odbor PO pred plačilno agencijo, Ministrstvo za finance, Certifikacijskim organom, Evropsko komisijo in Evropskim računskim sodiščem.

Nacionalni predpisi bodo dopolnjeni po sprejetju/objavi temeljnih uredb in aktov na način, ki bo odražal in zagotavljal skladnost s pravili in določbami reformnega paketa in Finančne uredbe.

7.2 Opis sistema spremljanja in poročanja

Sistem spremljanja in poročanja v okviru izvajanja SN SKP 2023–2027 je zasnovan tako, da v največji možni meri zagotavlja ustrezno podporo in podatkovne vire za uspešno spremljanje in poročanje o izvajanju SN 2023–2027.

Odgovornost spremljanja in poročanja je v pristojnosti OU in Plačilne agencije (PA). V okviru spremljanja so njune glavne naloge vezane predvsem na zagotavljanje varnega elektronskega informacijskega sistema, zagotavljanje podatkov, pripravo letnih poročil o smotrnosti, izjave o izdatkih, izjave o upravljanju, spremljanje kvalitete izvajanja SN 2023-2027 ter poročanje Odboru za spremljanje in Evropski komisiji.

ARSKTRP je že v preteklih programskih obdobjih vzpostavila ustrezen sistem za računalniško beleženje in shranjevanje podatkov, ki so potrebni za preverjanje, finančno upravljanje, spremljanje, vrednotenje in revizijo

izvajanja na ravni posamezne operacije, na ravni posameznega upravičenca, na ravni posameznega ukrepa in programa. Ta sistem bo nadgrajen glede na zahteve poročevalskega sistema v programskem obdobju 2023–2027.

ARSKTRP zagotavlja, da se podatki vnesejo, zberejo in shranijo v sistem, ki omogoča nadaljnjo obdelavo ter pripravo izpisov in poročil. Za izvajanje intervencij, vključenih v SN 2023–2027, bo ARSKTRP pregledala in po potrebi posodobila seznam podatkov, ki jih je potrebno zbirati, jih spremljati in o njih poročati. ARSKTRP zbira podatke o prejetih in odobrenih vlogah, prejetih zahtevkih za izplačilo, izvedenih izplačilih, o izvedenih pregledih ter rezultatih izvedenih pregledov (pred izplačilom, v okviru spremljanja, …). ARSKTRP podatke črpa iz zbirnih vlog, vlog na javne razpise, iz zahtevkov za izplačilo, zapisnikov o izvedenih pregledih in poročil prejemnikov sredstev. Na primer pri nadgradnji aplikacije za vnos vlog (ne-IAKS), ki bo končana v drugi polovici leta 2022, bodo tako vključena dodatna polja, ki bodo zbrala podatke na ravni upravičenca, ki jih bo Agencija kasneje uporabila pri pripravi letnih poročil o uspešnosti. Glede na zahtevan poročevalski sistem predstavljen s strani EK, Slovenija večjih nadgradenj na področju poročevalskega sistema ne bo potrebovala. Bomo pa aplikacije za obravnavo nadgradili na način, da bo zahtevana poročila mogoče pridobiti na čim bolj avtomatski način, s povezovanjem podatkov iz različnih aplikacij, kar bo zmanjšalo možne napake in pomanjkljive podatke.

Podatki iz vlog in zahtevkov za izplačilo sredstev se bodo prenašali v kontrolno aplikacijo, v kateri se bodo beležili podatki o izvedenih pregledih na kraju samem in se nato prenašali v aplikacijo za obravnavo vlog oziroma zahtevkov za izplačilo sredstev. S takim postopkom bomo zagotovili točnost podatkov.

Podatki na ravni vlog in zahtevkov za izplačilo, ki so potrebni za pripravo poročil o napredku, različnih analiz in oceno napredka, se bodo zbirali v okviru integriranega informacijskega sistema ARSKTRP. To je hkrati tudi vir podatkov za spremljanje uresničevanja postavljenih ciljev oziroma kazalnikov.

Do začetka izvajanja intervencij bo ARSKTRP celovito prenovila informacijski sistem tudi z namenom hitrega, zanesljivega in varnega delovanja. Prenovljen in dodatno integriran informacijski sistem bo tako zagotavljal funkcionalnosti, ki so se v obstoječem obdobju izkazale kot dobre in izboljšane pa bodo do sedaj ugotovljene slabosti oziroma pomanjkljivosti.

ARSKTRP zagotavlja, da je informacijski sistem integriran in celovit, prav tako pa se posredno ali neposredno povezuje na zunanje vire podatkov, ki so potrebni pri obravnavanju vlog in zahtevkov.

ARSKTRP je v letu 2020 uspešno prestala certifikacijsko presojo in pridobila certifikat, ki zagotavlja skladnost z mednarodnim standardom za upravljanje varnosti informacij ISO/IEC 27001:2013. S pridobljenim certifikatom ARSKTRP dokazuje, da ima kakovosten in ustrezno vzdrževan sistem vodenja, ki izpolnjuje vse zahteve omenjenega standarda. Certifikat je podeljen za izvajanje vseh intervencij kmetijske politike.

Podatke o izvajanju SN 2023–2027 zagotavljata ARSKTRP in MKGP. Ostale podatke za spremljanje kazalnikov pa zagotavljajo številne druge institucije: SURS, ARSO, Kmetijski inštitut Slovenije, Zavod RS za varstvo narave in drugi. Pomemben vir podatkov za spremljanje so tudi vzpostavljeni redni monitoringi, ki jih izvajajo različne institucije oziroma organizacije, predvsem na okoljskem področju. Podatkovno osnovo spremljanju SN SKP 2023-2027 predstavljajo tudi aktivnosti in rezultati raziskovalnih projektov s področij, ki jih pokriva SN 2023-2027. Nekatere podatke za spremljanje in poročanje o izvajanju SN SKP 2023-2027 zagotavljata ARSKTRP in MKGP tudi iz svojih evidenc in informacijskih baz oziroma jih pridobita od drugih institucij. Podatkovni vir predstavljajo tudi računovodski podatki o dohodkih in poslovanju kmetijskih gospodarstev, ki se jih zbira in spremlja preko mednarodno standardizirane in predpisane metodologije vodenja knjigovodstva na kmetijah (FADN).

OU je odgovoren, da je pripravljeno letno poročilo o smotrnosti, ki ga sicer pripravita OU in PA skupaj. Na pripravljeno poročilo poda mnenje certifikacijski organ. Nato se poročilo predloži odboru za spremljanje, ki poda svoje mnenje. Plačilna agencija posreduje letno poročilo na EK do 15. februarja za preteklo proračunsko leto.

Obdelava in varstvo osebnih podatkov sta zagotovljeni v okviru upoštevanja določil veljavne Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES, (GDPR, UL L št. 119, z dne 4.5.2016) ter nacionalno zakonodajo na področju varovanja osebnih podatkov.

Kakovost in pravilnost podatkov ter informacij se na ARSKTRP preverja s podatki v dostopnih registrih, ki se posodabljajo bodisi dnevno bodisi na podlagi določenega terminskega načrta.

Kakovost sistema spremljanja in poročanja je zagotovljena predvsem preko delovanja OU, Odbora za spremljanje ter Certifikacijskega organa in Pristojnega organa.

Viri, ki se uporabljajo za zbiranje podatkov iz različnih intervencij

Vir	Vrsta podatkov
Aplikacija za vnos zbirnih vlog	Podatki o upravičencu, izbranih intervencijah, lokaciji izvajanja,…
Aplikacija za vnos vlog (ne-IAKS)	Podatki o upravičencu, izbranih operacijah, lokaciji izvajanja,…
Aplikacije za obravnavo vlog (ne-IAKS)	Podatki o postopku preverjanja, doseženih točkah, višini dodeljenih sredstev,…
Aplikacija za vnos zahtevkov (ne-IAKS)	Podatki o zaključeni operaciji, višini zaprošenih sredstev,…
X tabele	Podatki o višini izplačil, vzpostavljenih terjatvah,…
Aplikacija za obravnave zahtevkov (ne-IAKS)	Podatki o postopku preverjanja, upravičena sredstva, morebitna znižanja in sankcije, …
Aplikacija za vnos poročil (ne-IAKS)	Podatki o realizaciji ciljev po zaključeni operaciji,…
Aplikacija za izvedbo pregledov na kraju samem (ne-IAKS)	Podatki o izvedenih pregledih na kraju samem

Vir: AKTRP

7.3 Informacije o sistemu kontrol in kazni

7.3.1 IAKS - Integrirani administrativni in kontrolni sistem

Ali se IAKS uporablja za upravljanje in kontrolo intervencij v vinskem sektorju?

Da ○ Ne ○

Ali se IAKS uporablja za upravljanje in kontrolo pogojenosti?

Da ○ Ne ○

Opredelitev kmetijske parcele v RS

V Sloveniji se površinski zahtevki vlagajo na geoprostorskem obrazcu zbirne vloge, ki je podprt s sistemom LPIS. Referenčna parcela v Sloveniji je BLOK. BLOK je strnjena površina kmetijskih zemljišč, ki so v kmetijski rabi enega kmetijskega gospodarstva ne glede na vrsto rabe. Vlagatelj na geoprostorskem obrazcu navede kateri zahtevek vlaga za katero površino znotraj BLOK-a (ali za celoten BLOK). Računalniška aplikacija nato samodejno generira kmetijske parcele in vsako posamično kmetijsko parcelo enoznačno identificira. Podatek o lokaciji in izmeri tako določenih kmetijskih parcel je znan. Po definiciji je kmetijska parcela v Sloveniji strnjena površina zemljišča, ki jo prijavi en vlagatelj in ne zajema več kakor ene skupine kmetijskih rastlin. Pri tem skupina kmetijskih rastlin pomeni površino ene ali več kmetijskih rastlin za katere je podan zahtevek za isto pomoč oziroma podporo (intervencijo ali podintervencijo). Če je na določeni površini vloženih več različnih zahtevkov (zahtevki za več različnih intervencij ali podintervencij), se tako ta površina šteje k tolikim kmetijskim parcelam, kolikor različnih zahtevkov je na njej podanih.

7.3.1.1 Vsi elementi IAKS, kot so določeni vHorizontalni Uredbi (EU) 2021/2116, so vzpostavljeni in delujejo od 1. 1. 2023.

Da ○ Ne ○

7.3.1.1.1 Identifikacijski sistem za kmetijske parcele (LPIS)

Identifikacijski sistem za zemljišča (LPIS) v Sloveniji je prvenstveno namenjen izvajanju ukrepov Skupne kmetijske politike Evropske unije. LPIS je del Registra kmetijskih gospodarstev (RKG) in predstavlja možnost prostorskega lociranja kmetijskih zemljišč v uporabi. Kmetijska zemljišča se v RKG prijavljajo na podlagi dejanskega stanja v naravi in vrste rabe zemljišč. Najprej se vriše posamične grafične enote rabe kmetijskih zemljišč (GERK), nato se soležni GERK posameznega kmetijskega gospodarstva aplikativno povežejo v BLOK. Referenčna parcela slovenskega LPIS je tako BLOK, ki je po definiciji strnjena površina kmetijskih zemljišč, ki so v kmetijski rabi enega kmetijskega gospodarstva ne glede na vrsto rabe. Osnova za vzpostavitev LPIS v Sloveniji so letalski orto-foto posnetki z enotnim standardom, ki zagotavlja natančnost, ki ustreza natančnosti kartografskega merila 1:5000. Letalski posnetki se ažurirajo na 3 leta, to pomeni, da se vsako leto ažurira približno 1/3 ozemlja Republike Slovenije. Na podlagi orto-foto posnetkov se vsako leto obnovi vektorski sloj evidence dejanske rabe, ki služi za sprotno kontrolo vrisa BLOK v RKG in za letno ažuriranje že vrisanih površin. LPIS se sproti ažurira tudi z ugotovitvami kontrole terena, ki jih AKTRP izvaja z namenom preverjanja pogojev upravičenosti vlagateljev do posameznih ukrepov kmetijske politike. V novem programskem obdobju bo ažuriranje LPIS povezano tudi z ugotovitvami sistema za spremljanje površin oziroma izvajanja pregledov s spremljanjem. Kmetijske parcele, za katere se vlaga zahtevek na površino, je s pomočjo LPIS mogoče lokalizirati in izmeriti. Slovenski LPIS bo za vsako posamično referenčno parcelo (BLOK) vključeval tudi podatke predpisane v IACS delegirani uredbi Evropske komisije o dopolnitvi horizontalne uredbe.

7.3.1.1.2 Geo-prostorski sistem (GSA) in sistem za vlaganje zahtevkov za živali (GSA)

Vlaganje zahtevkov za intervencije za katere se uporablja sistem IAKS, poteka preko računalniške aplikacije AKTRP. Vsi zahtevki za intervencije v zvezi s površino ali v zvezi s živalmi se vlagajo v sklopu zbirne vlogo s pomočjo posebej prilagojenih elektronskih obrazcev. Vlaganje zahtevkov v zvezi s površino poteka ob podpori LPIS (geoprostorske vloge). Na ta način je vlagateljem v Sloveniji zagotovljeno, da za vsa kmetijska in nekmetijska zemljišča, za katera vlagajo zahtevke za plačilo, prijavijo tudi njihovo lokacijo. Ker so površine, na katere vlagatelji vnašajo zahtevke, posodobljene na najnovejše stanje LPIS, površina pod zahtevkom ne more preseči največje upravičene površine, ki je v času vnosa aktualna v LPIS. Za vse površine za katere je podan zahtevek se aplikativno generirajo enoznačno identificirane kmetijske parcele na način kot ga opisujemo v točki, ki se nanaša na opis kmetijskih parcel. Sistem geoprostorskih vlog omogoča tudi povezljivost z drugimi relevantnimi bazami grafičnih in alfa-numeričnih podatkov, kot so na primer različna naravovarstvena in okoljevarstvena območja, podatki o upravičencu ali na primer najrazličnejši podatki o kmetijskemu gospodarstvu upravičenca. Vsi ti podatki obenem služijo tudi vlagatelju v pomoč pri vlaganju zbirne vloge. Bodisi z opozorilom glede neskladnosti, ali na način, da je vlagatelju pri oddaji zahtevkov omogočeno vlagati zahtevke le za tiste intervencije in podinterevncije, ki glede na aktualno stanje LPIS in stanje v kontrolnih bazah podatkov, izpolnjujejo predpisane pogoje.

Umik zahtevkov bo urejen glede na izvedbene predpise Komisije in v nobenem primeru ne bo mogoč po najavi kontrole terena ali po tem, ko bo vlagatelj že obveščen o ugotovljeni neskladnosti nenapovedane kontrole na kraju samem. V primeru pregledov s spremljanjem (ang- CBM) vlagatelj umika zahtevka ne bo mogel več izvesti po tem, ko bo izvedel, da je izbran v vzorec, oziroma po tem, ko bo seznanjen s prvimi ugotovitvami pregleda s spremljanjem. Umik zahtevka ne bo več mogoč tudi po zadnjem roku, ko vlagatelji ali njihovi pooblaščenci lahko še reagirajo na ugotovitve sistema za spremljanje površin (ang- AMS).

Vlaganje zahtevkov za intervencije v zvezi z živalmi podpira sistem za identifikacijo in registracijo živali. Za vse zahtevke v zvezi z živalmi, ki se plačujejo iz EKJS sklada (govedo, ovce, koze), upravičenci ob vnosu zbirne vloge zgolj označijo samodejni zahtevek za intervencijo za katero vlagajo zahtevek. Aplikacija bo določila potencialno število živali posamezne kategorije, za katero je bil podan zahtevek in na dan oddaje zahtevka izpolnjujejo pogoje. AKTRP nato, v času od oddaje zahtevka do izdaje odločbe, preveri katere živali so dejansko upravičene do plačila (preveritev ostalih pogojev, ki jih na dan oddaje zahtevka ni bilo mogoče preveriti ter, po potrebi, ponovne preveritve pogojev upravičenosti, ki so bili sicer preverjeni že v času oddaje zahtevka). Za zahtevke za intervencije v zvezi z živalmi, ki se plačujejo iz EKSRP sklada, vlagatelj za govedo, ovce, koze in konje poda zahtevek za posamezno žival, za prašiče in perutnino pa na zahtevek navede le skupno število živali, za katere želi plačilo. Skupno število prašičev posamezne kategorije ne sme presegati skupnega števila prašičev te kategorije v registru prašičev. V primeru zahtevkov za govedo, ovce, koze in konje računalniška aplikacija že ob vnosu vlagatelju ponudi oddajo zahtevka le za tiste živali, ki na dan oddaje zahtevka izpolnjujejo pogoje glede na podatke v zadevnem registru (Centralni register goveda, Centralni register kopitarjev, Centralni register drobnice).

7.3.1.1.3 Ali uporabljate sistem brez zahtevkov (v smislu člena 63(4)(f)) HZR?

a) Za površinske intervencije?

Da ○ **Ne** ○

b) Za intervencije na GVŽ?

Da ○ Ne ○

7.3.1.1.4 Sistem za spremljanje površin

Sistem za spremljanje površin (ang- AMS) vzpostavi in upravlja AKTRP. Z novelo Zakona o kmetijstvu, ki bo predvidoma sprejeta v prvi polovici leta 2022, bo Slovenija dobila zakonsko podlago za zbiranje, uporabo in obdelavo podatkov satelitov Sentinel programa Copernicus ali drugih najmanj enakovrednih podatkov. Sistem bo vzpostavljen s 1.1.2023. S 1.1.2023 bo sistem omogočal stalno in sistematično spremljanje vseh monitorabilnih pogojev upravičenosti, ki se navezujejo na intervencijo Osnovna dohodkovna podpora za trajnost in intervencijo Plačilo za naravne ali druge omejitve. To ne pomeni, da AKTRP ugotovljenih neskladij za ti dve intervenciji ne po upoštevala tudi pri ugotavljanju izpolnjevanja pogojev upravičenosti pri ostalih intervencijah, za katere bo podan zahtevek na isti površini. Mogoče je, da bo AKTRP že s 1.1.2023 sistem za spremljanje površin uvedla ne samo za intervenciji Osnovna dohodkovna podpora za trajnost in Plačilo za naravne in druge omejitve, temveč še za katero od drugih površinskih intervencij ali za vse EKJS in EKSRP IACS intervencije v zvezi s površino. Sistem za spremljanje površin bo podrobneje opredeljen v krovni nacionalni izvedbeni uredbi.

Od 1.1.2024 bo sistem za spremljanje površin izpolnjeval vse standarde in zahteve predpisov Unije in bo omogočal stalno sistematično spremljanje in vrednotenje najmanj vseh tistih površin in monitorabilnih pogojev upravičenosti, za katere bodo podani zahtevki za intervencije, ki so relevantne za Letno poročilo o smotrnosti. Satelitski podatki za delovanje sistema za spremljanje površin bodo pridobljeni z uporabo satelitov Sentinel programa Copernicus ter z uporabo še najmanj enega od drugih satelitov, ki bo omogočal plačljive podatke boljše resolucije. Poleg satelitskih podatkov bo sistem za spremljanje površin podpiral tudi informacijski portal AKTRP, ki se bo uporabljal za hitro elektronsko izmenjavo informacij in dokumentov med AKTRP in vlagatelji oziroma njihovimi pooblaščenci (aplikacija za dvosmerno elektronsko komunikacijo). Dvosmerna elektronska komunikacije bo omogočala vlagatelju, da bo pravočasno opozorjen o ugotovljenem neskladju (zgodnje opozarjanje na rdeč rezultat) in posledično neskladje odpravil s spremembo zahtevka, umikom zahtevka, izpolnitvijo pogoja upravičenosti ali posredovanjem dokazov, da je zahtevek upravičen. Sistem za hitro dvosmerno elektronsko komunikacijo bo upravičencem med drugim omogočal posredovanje fotografij z označeno geo lokacijo. O rdečem rezultatu bodo upravičenci obveščeni sprotno (v najkrajšem možnem času po tem, ko bo rdeč rezultat znan). Tisti upravičenci, ki se ne bodo sprotno tudi odzvali, bodo imeli to možnost vse do zadnjega roka, ki bo določen v krovni nacionalni izvedbeni uredbi. Po tem roku se bodo rdeče površine obravnavale v skladu s sistemom sankcij. Uporaba plačljivih satelitskih podatkov in uporaba dvosmerne elektronske komunikacije bo nediskriminatorna in sistematična. Podrobnosti dvosmerne elektronske komunikacije bodo urejene v posebnem pravilniku Ministrstva za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano. Pravilnik bo izdan v letu 2022.
Plačljivi satelitski podatki boljše resolucije bo sistem za spremljanje površin uporabljal za določene oblike parcel, kjer podatki programa Copernicus ne bodo omogočali dovolj zanesljivih rezultatov. V primeru, da bo Slovenija ocenila, da pri določenih intervencijah oziroma določenih pogojih upravičenosti sistem za spremljanje površin vrača veliko rumenih rezultatov, ki dejansko nakazujejo na rdeč rezultat, bo Slovenija, po kaskadnem principu, vse ali le izbrane najbolj tvegane rumene rezultate dodatno preverila s pomočjo drugih vhodnih podatkov sistema za spremljanje površin (preko dvosmerne elektronske komunikacije pridobila ustrezne fotografije z označeno geo lokacijo, …).
Ker je sistem za spremljanje površin prvenstveno namenjen izboljšanju kvalitete in zanesljivosti poročanja v zvezi s kazalniki, ki jih opredeljuje Okvir smotrnosti spremljanja in vrednotenja (ang-PMEF), bodo pri izpolnjevanju Letnega poročila o smotrnosti (ang-APR) vse ugotovljene kršitve pogojev upravičenosti ustrezno upoštevane. V letno poročilo o smotrnosti ne bodo vključene površine, na katerih bo ugotovljena čezmerna prijava površine in tiste z 100% znižanjem plačila zaradi kršitve pogojev upravičenosti, ki niso v zvezi s čezmerno prijavo. Enako velja tudi za primere, če bodo takšne kršitve ugotovljeno s pomočjo pregleda na kraju samem, pregledom s spremljanjem ali administrativnega pregleda na baze podatkov. Tudi v teh primerih se bodo ugotovljena neskladja upoštevala pri pripravi Letnega poročila o smotrnosti.

Za vsa tista ugotovljena neskladja, ki bodo poleg kršitve pogojev upravičenosti pomenila tudi neskladje z aktualnim stanjem zemljišča v LPIS, bo AKTRP sprožila postopek ažuriranja LPIS na stanje ugotovljene neskladnosti. To so tako imenovana osnovna neskladja, ki ne pomenijo zgolj kršenje pogojev upravičenosti temveč tudi odstopanje glede na aktualno stanje zemljišča v LPIS. Pri tem ni pomembno ali je takšno neskladje ugotovljeno s pomočjo sistema za spremljanje površin, s pomočjo pregledov s spremljanjem (ang- CbM) ali s pregledi na kraju samem.

7.3.1.1.5 Sistem kontrol in kazni

Ali so izpolnjene zahteve, ki so opredeljene v 70. členu HZR?

Da ○ Ne ○

7.3.1.1.5.1 Opis sistema kontrol in kazni za IAKS intervencije

Opis sistema kontrol in kazni za intervencije IAKS EKJS

KONTROLE

Kontrolo pogojev upravičenosti za EKJS IACS intervencije bo AKTRP izvajala:
- s klasičnimi administrativnimi kontrolami na relevantne baze grafičnih in alfa-numeričnih podatkov,
- preko sistema za spremljanje površin,
- po potrebi s pregledi s spremljanjem,
- po potrebi s klasičnimi pregledi na kraju samem.

IACS EKJS INTERVENCIJE V ZVEZI S POVRŠINAMI
Čeprav je sistem za spremljanje površin prvenstveno namenjen izboljšanju kvalitete in zanesljivosti poročanja v zvezi s kazalniki (Okvir smotrnosti spremljanja in vrednotenja, ang-PMEF), se bodo seveda vsa ugotovljena neskladja pridobljena s sistemom za spremljanje površin odražale tudi pri plačilu. Poleg sistema za spremljanje površin bodo v že omenjeni noveli slovenskega Zakona o kmetijstvu v posebnem členu opredeljeni tudi pregledi s spremljanjem (ang- CbM). Zakonska podlaga bo Sloveniji omogočala, da lahko Vlada RS, če bo potrebno, preko vsakoletne krovne izvedbene uredbe določi v primeru katerih intervencij oziroma katerih pogojev upravičenosti se bodo pri preverjanju upravičenosti do sredstev uporabljali pregledi s spremljanjem. V isti uredbi bodo določena tudi podrobnejša pravila za izvedbo pregledov s spremljanjem.

Pregledi s spremljanjem bodo osredotočeni na kontrolo t.i. nemonitorabilnih pogojev upravičenosti, kjer končnega rezultata ne bo mogoče dobiti z avtomatizmom sistema za spremljanje površin. Preglede s spremljanjem bo podpirala aplikacije za hitro elektronsko dvosmerno komunikacijo med AKTRP in vlagatelji oziroma njihovimi pooblaščenci. AKTRP bo preglede s spremljanjem opravljala z uporabo podatkov sistema za spremljanje površin ter vseh ostalih drugih možnih podatkov. Kot drugi možni podatki se razumejo vsi dokazi, podatki, informacije in dokumenti, ki lahko doprinesejo k ugotovitvenemu postopku. Takšna dokazna sredstva lahko AKTRP pridobi na novo (na primer fotografije z označeno geo lokacijo, posredovanje posameznih dokumentov, evidenc, deklaracij, …) ali pa uporabi obstoječa (podatki o kmetiji iz zbirnih vlog za pretekla leta, morebitni drugi satelitski posnetki, posebej izračunane vrednosti, informacije v zvezi z drugimi intervencijami, uporaba vseh možnih dodatnih dokaznih sredstev, ki so na voljo, …).

Kadar na podlagi razpoložljivih dokazov ne bo mogoče potrditi ali ovreči suma na kršitev, bo AKTRP lahko opravila hitri terenski pregled. Vlagatelj o izvedbi hitrega terenskega pregleda predhodno ne bo obveščena in bo opravljen brez njegove navzočnosti ali navzočnosti njegovega pooblaščenca. AKTRP bo imela zmeraj možnost, da namesto hitrega terenskega pregleda opravi temeljitejši pregled na kraju samem vključujoč meritev površin. Ugotovitve pregledov s spremljanjem bo AKTRP vsako leto do predpisanega roka objavila v aplikaciji za hitro elektronsko dvosmerno komunikacijo, kamor bo nato lahko stranka podala tudi morebitne pripombe na ugotovljene kršitve. Če vlagatelj oziroma njegov pooblaščenec v predpisanem roku na ugotovitve ne bo dal pripomb, se bo štelo, da na ugotovitve ni pripomb.

Za razliko od sistema za spremljanje površin se pregledi s spremljanjem ne bodo izvajali v 100 % obsegu, to je za vse zadevne upravičence oziroma kmetijske parcele. Morebitni pregledi s spremljanjem se bodo za kontrolo nemonitorabilnih pogojev upravičenosti izvajali le na določenem odstotku upravičencev (stopnja kontrole). Kakšna bo stopnja kontrole za določeno intervencijo oziroma pogoj upravičenosti, Slovenija še ni določila. Ta odstotek bo vsako leto predpisan v krovni nacionalni izvedbeni uredbi. V primerih, kjer bo zaznan večji porast kršitev, se bo v naslednjem letu stopnja kontrole povečala. Odstotek pregledov s spremljanjem bo odvisen tudi od tega, ali bo

intervencija v celoti monitorabilna ali delno monitorabilna. V letu 2023 je možno, da bo katera od intervencij v celoti nemonitorabilna (noben pogoj upravičenosti ne bo monitorabilen). V vsakem primeru bodo pregledi s spremljanjem izvedeni tako, da bodo osredotočeni na vlagatelje oziroma parcele, pri katerih bo izkazano višje tveganje za kršitev, in s tem višje tveganje za EKJS sklad. Pretežni del vzorca za kontrolo bo izbran na podlagi analize tveganja, manjši del kontrol bo izbran naključno.

V primeru, da pri določenih intervencijah ne bo mogoče vseh pogojev upravičenosti preveriti z novejšimi tehnologijami sistema za spremljanje površin in pregledov s spremljanjem, bodo takšne intervencije ali le posamezni pogoji upravičenosti preverjeni s pomočjo kontrol na kraju samem. V katerih primerih in v kolikšnem obsegu (stopnja kontrole) se bodo kontrole na kraju samem izvajale, bo določeno v vsakoletni krovni nacionalni izvedbeni uredbi. Izbor vzorca za kontrolo bo osnovan na podlagi dosedanjega sistema (naključni vzorec, analiza tveganja, prijave). S pomočjo analiz tveganja bo Slovenija še naprej posebno pozornost namenjala tistim kmetijskim gospodarstvom in površinam, ki bodo izkazovali večjo stopnjo tveganja za kršitve. Izbrani vzorec za kontrolo na kraju samem in višina stopnje kontrole bo zagotavljala učinkovito obvladovanje tveganj. V tistih primerih, kjer bo zaznan večji porast kršitev, se bo v naslednjem letu povečala tudi stopnja kontrole.
V splošnem velja, da bo sistem kontrol na kraju samem v novem programskem obdobju v veliki meri ohranil bistvene elemente dosedanjega sistema. Sistem kontrol na kraju samem se bo od dosedanjega sistema razlikoval predvsem zaradi uvedbe sistema za spremljanje površin in pregledov s spremljanjem, saj bo veliko pogojev upravičenosti mogoče preveriti s pomočjo novejših tehnologij. Katere druge spremembe sistema kontrol na kraju samem bo Slovenija še izvedla, še ni dogovorjeno.

Tako kot sistem za spremljanje površin, pregledi s spremljanjem in pregledi na kraju samem bodo tudi klasični administrativni (upravni) pregledi podrobneje opredeljeni v vsakoletni krovni nacionalni izvedbeni uredbi. Če bo z administrativno kontrolo ali s pomočjo sistema za spremljanje površin predhodno ugotovljeno, da zahtevek ne izpolnjuje pogojev upravičenosti, se kontrola na kraju samem za ta zahtevek ne bo izvajala. Stopnja klasičnih administrativnih kontrol bo 100%. Iz tega razloga bo vlagatelju omogočeno, da ugotovljeno kršitev, če bo to še mogoče, odpravi (podobno kot pri kršitvah ugotovljenih s pomočjo sistema za spremljanje površin). Administrativne kontrole bodo izvajane na vse relevantne baze grafičnih in alfa-numeričnih podatkov. Vse administrativne kontrole, ki jih bo mogoče izvajati že v času vnosa, bodo vlagatelju služile, da pravilno vloži zbirno vlogo in zahtevke.

IACS EKJS INTERVENCIJE V ZVEZI Z ŽIVALMI
Sistem administrativnih kontrol in kontrol na kraju samem za IAKS EKJS intervencije v zvezi z živalmi se bo od dosedanjega sistema razlikoval predvsem v tistih segmentih, ki bodo v delegiranih in izvedbenih aktih Evropske komisije predpisani drugače kot doslej. V ostalih segmentih kontrol, katere lahko države članice oblikujejo po svoje, bo Slovenija ohranila vse bistvene elemente dosedanjega kontrolnega sistema. Pri tem bo Slovenija zasledovala cilj učinkovite zaščite finančnih interesov Unije. Vsa večja odstopanja od dosedanjega sistema administrativnih kontrol in kontrol na kraju samem bodo izvedena z namenom doseganja večje učinkovitosti, odvračilnosti, sorazmernosti, prilagojenosti na slovenske razmere in poenostavljanju postopkov.

Sistem klasičnega administrativnega preverjanja upravičenosti do plačil bo podprt s sistemom kontrol na kraju samem. Izvedene bodo vse potrebne in vse možne preveritve in to na način, da bo zagotovljena zakonitost in pravilnost plačil. Vse administrativne kontrole bodo izvedene v 100% obsegu. Kontrole na kraju samem bodo v pretežnem deležu izvedene na podlagi analiz tveganja, ostale kontrole bodo izvedene na podlagi naključnega izbora ali na podlagi prijav. Z izdelavo analiz tveganja bo še naprej mogoče posebno pozornost nameniti tistim kmetijskim gospodarstvom, ki bodo izkazovala večjo stopnjo tveganja za kršitve. Delež kmetijskih gospodarstev izbranih za kontrolo na kraju samem (stopnja kontrole) bo primerljiv deležu iz leta 2019 (okoliščine pred pojavom Covid-19).

Za vse EKJS zahtevke intervencij v zvezi z živalmi (govedo, ovce, koze) bo veljal sistem samodejnega avtomatskega zahtevka. AKTRP bo že v času oddaje zahtevka izvedla vse možne preveritve na stanje v registrih in omogočila prijavo zahtevka le za tiste živali, ki bodo v času oddaje zahtevka izpolnjevale pogoje upravičenosti, ki jih je v času oddaje zahtevka mogoče preveriti. AKTRP bo nato, v času od oddaje zahtevka do datuma, ki ga bo Slovenija postavila kot datum do katerega morajo biti v zadevnem letu zahtevka preverjene zahteve v zvezi z identifikacijo in registracijo (kot določa 2021/2115 člen 34 (2) in osnutek izvedbene uredbe Evropske komisije), izvedla še ostale preveritve, tiste, ki jih v času oddaje zahtevka ni bilo mogoče preveriti in po potrebi ponovila preveritve, ki jih je izvedla že v času oddaje zahtevka. Osnovne preveritve in izbor živali za plačilo se za intervencije za govedo izvajajo na Centralni register govedi, za intervencijo za drobnico na Centralni register drobnice. V času pred izplačilom bodo opravljene tudi vse morebitne druge preveritve, ki niso vezane na Centralni register govedi ali drobnice. Vlagatelj prejme plačilo za toliko živali, za kolikor je bilo ugotovljeno, da izpolnjujejo vse predpisane pogoje upravičenosti. To pomeni, da bo vlagatelj oddal zahtevek za X potencialnih živali, kasneje do izdaje odločbe oziroma do datuma, ki ga bo postavila Slovenija v skladu z 2021/2115 člen 34 (2), pa bo ugotovljeno, da izpolnjuje pogoje za X+1 žival ali X-1 žival. Dodatne živali bodo postale upravičena ali neupravičene, ker ob oddaji zahtevka

določenega pogoja ni bilo mogoče zanesljivo preveriti ali podatek ni bil ažuren (npr človeška napaka v povezavi z ažuriranjem stanja v zadevnem registru). Plačilo bo torej lahko izvedeno za večje ali manjše število živali, kot je bilo število potencialnih živali ob oddaji zahtevka.

Podrobnosti administrativnih kontrol in kontrol na kraju samem za EKJS intervencije v zvezi z živalmi bodo določene v vsakoletni krovni nacionalni izvedbeni uredbi. Vlagatelj samodejnega avtomatskega zahtevka za določeno intervencijo ne bo mogel več umakniti v primeru že najavljenega pregleda na kraju samem ali v primeru, če bo že obveščen o rezultatih nenajavljenega pregleda na kraju samem.

SANKCIJE (KAZNI)

Površine
Obstaja verjetnost, da bo Slovenija v letu 2023 določene IAKS EKJS intervencije v zvezi s površinami obravnavala kot nemonitorabilne. To bo pomenilo, da bo glede sankcij za IAKS EKJS intervencije v zvezi s površinami v letu 2023 v Sloveniji veljal dvojni sistem sankcioniranja. Eden bo veljal za monitorabilne in delno monitorabilne intervencije, drugi pa za nemonitorabilne intervencije. Še bolj verjetno je, da bodo v Sloveniji že v letu 2023 vse IAKS EKJS intervencije v zvezi s površinami obravnavane kot monitorabilne oziroma delno monitorabilne. Sicer bodo to postale v letu 2024. Tako kot za živali velja tudi za površine, da bo z novelo Zakona o kmetijstvu, ki bo predvidoma sprejeta v prvi polovici leta 2022, Vladi RS omogočeno, da v vsakoletni krovni nacionalni izvedbeni uredbi predpiše IAKS sistem sankcij za posamezne intervencije.

Za morebitne nemonitorabilne intervencije v letu 2023 bo sistem sankcij za IAKS EKJS intervencije v zvezi s čezmerno prijavo površin zasnovan na način, kot je v trenutnem programskem obdobju SKP predpisan v 19. členu 640/2014 (brez 19.a člena). Sankcioniranje ostalih nepravilnosti in neskladij, ki niso povezana z čezmerno prijavo, bodo prav tako še naprej v povezavi z določili uredbe 640/2014, le v primeru, če se bo na podlagi izkušenj iz preteklih let pokazala utemeljena potreba po korekciji sistema sankcij zaradi doseganje večje odvračilnosti, sorazmernosti in učinkovitosti sistema ali zaradi poenostavitev upravnih postopkov obravnave vlog. Poenostavitve postopkov bi bile smiselne tudi zato, ker bo sistem za te intervencije zgolj enoleten (2023). Kot za ostale intervencije bo tudi za morebitne nemonitorabilne IAKS EKJS intervencije v zvezi s površinami v letu 2023 podroben sistem sankcij predpisan v nacionalni krovni izvedbeni uredbi. Sistem podrobneje določen in dogovorjen šele proti koncu leta 2022. V tem času podrobnosti sistema še ne moremo opisovati.

Za monitorabilne in delno monitorabilne IAKS EKJS intervencije v zvezi s površino bo sistem sankcij zaradi vključenosti sistema za spremljanje površin zasnovan drugače. V tem primeru gre za intervencije, ki so z vsemi ali vsaj nekaterimi pogoji upravičenosti podvržene sistemu za spremljanje površin. Temu sistemu so podvrženi vsi upravičenci zadevne intervencije. Ker je vzorec spremljanja 100%, sankcije niso potrebne. Vsi vlagatelji imajo možnost, da zahtevek po opozorilu umaknejo, popravijo ali dokažejo, da je vloženi zahtevek upravičen. Vsi popravki zahtevkov, umiki zahtevkov in vse ostale spremembe zahtevkov, ki bodo narejene v sklopu sistema za spremljanje površin in bodo izvedene pravočasno (do predpisanega datuma v vsakoletni krovni nacionalni izvedbeni uredbi) ne bodo sankcionirane. Sankcije bodo v nacionalni uredbi predpisane le za primer posredovanja lažnih dokazov o upravičenosti zahtevka ter za primer, če se vlagatelj do zadnjega roka sploh ne bo odzval na opozorila ali bo posredoval nezadostne dokaze o upravičenosti in bo zato površina ostala rdeča.

Če bo rdeča površina neupravičena zaradi nepravilnosti, ki jih uvrščamo k čezmerni prijavi površine, potem bo sankcija zaradi čezmerne prijave obravnavana na primerljiv način kot ga definira 19. člen sedanje uredbe 640/2014 (brez 19.a člena). Rdeča površina bo smatrana kot čezmerna prijava. Vendar ker sistem za spremljanje površin ne vključuje meritev površin, je mogoče, da v času izdaj odločbe o plačilu še ne bo znana dejanska velikost sporne površine (kako velika je dejansko sporna/rdeča površina; na primer, kmetijska parcela ali referenčna parcela je velika 5 ha, analiza sistema za spremljanje površin kaže, da je sporna površina okrog 1 ha). Slovenija bo morala velikost sporne/rdeče površine določiti že zaradi ažuriranja LPIS (če neskladje vpliva na stanje LPIS), vendar v tem času še ne vemo, ali bo natančno velikost rdeče površine mogoče določiti že do začetka izdaj plačilnih odločb. Če to ne bo mogoče, bo morala Slovenija rdečo sporno površino določiti drugače. Morda na način, da se celotna kmetijska parcela ali referenčna parcela oziroma nek določen členjen del površine smatra kot rdeč v celoti (na celotni kmetijski parceli, referenčni parceli oziroma členjenem delu parcele), ali morda na način, da AKTRP oceni razmerje sporne rdeče površine proti ostali površini in na podlagi tega razmerje določi višino sankcije. V tistih primerih, ko bo rdeča površina pomenila tudi spremembo stanja v LPIS (druga raba, nekmetijsko zemljišče, …), bo dejanska velikost sporne/rdeče površine vsekakor določena kasnej. Seveda so odprte tudi druge možnosti oblikovanja sankcijskega sistema.

V tem času Slovenija še ne more natančneje opisovati sistema sankcij glede čezmerne prijave, saj je za njegovo določitev potreben širši dogovor, ki še ni sprejet. Enako velja tudi za sankcije, ki niso povezane s čezmerno prijavo

površin. Za sankcije, ki niso povezane s čezmerno prijavo površin lahko trenutno določimo le, da bo Slovenija v večji meri ohranila sedanji sistem sankcioniranja. Po potrebi bo uvedla določene korekcije, z namenom, da bo sistem kazni bolj učinkovit, odvračilen ali sorazmeren, bolj prilagojen slovenskim razmeram ali z namenom poenostavitve postopkov obdelave vlog. Dvojnega sankcioniranja tudi v novem programskem obdobju ne bo. V celoti bo slovenski sankcijski sistem (in sistem kontrol) za leto 2023 določen in znan šele s sprejetjem krovne nacionalne izvedbene uredbe v začetku leta 2023.

Živali
Sistem sankcij za IAKS EKJS intervencije v zvezi z živalmi bo ohranil bistvene elemente dosedanjega sistema. Z novelo Zakona o kmetijstvu, ki bo predvidoma sprejeta v prvi polovici leta 2022, bo Vladi RS omogočeno, da predpiše IAKS sistem sankcij. Kljub temu se bo sistem sankcij v Sloveniji za zahtevke IAKS EKJS v zvezi z živalmi od dosedanjega sistema sankcij razlikoval le v primeru, če se bo na podlagi izkušenj iz preteklih let pokazala dobro utemeljena potreba po korekciji sistema sankcij. Namen korekcije bo izključno doseganje še večje odvračilnosti, sorazmernosti in učinkovitosti sistema sankcij ter poenostavitev upravnih postopkov obravnave vlog. Tako kot za ostale skupine intervencij bo v nacionalni krovni izvedbeni uredbi predpisan tudi sistem sankcij za IAKS EKJS intervencije v zvezi z živalmi. Za leto 2023 bo sistem dokončno in v detajlih določen in dogovorjen šele pred sprejetjem krovne nacionalne izvedbene uredbe v začetku leta 2023. V tem času podrobnosti sistema ne moremo opisovati. Sedanja delegirana uredba Evropske komisije 640/2014 v členu 30 in 31 omogoča nekatere tolerance glede sankcioniranja, katere pa po 1.1.2023 ne bodo več veljavne. Slovenija računa, da bo DG SANTE v svojih predpisih državam članicam omogočil nadaljnjo veljavo tovrstnih manjših toleranc do kaznovanja zaradi neizpolnjevanja pogojev identifikacije in registracije domačih živali.

Opis sistema kontrol in kazni za intervencije IAKS EKSRP

KONTROLE
Kontrolo pogojev upravičenosti za EKSRP IACS intervencije bo AKTRP izvajala:

- s klasičnimi administrativnimi kontrolami na relevantne baze grafičnih in alfa-numeričnih podatkov,
- preko sistema za spremljanje površin,
- po potrebi s pregledi s spremljanjem,
- po potrebi s klasičnimi pregledi na kraju samem.

IACS EKSRP INTERVENCIJE V ZVEZI S POVRŠINAMI
Čeprav je sistem za spremljanje površin prvenstveno namenjen izboljšanju kvalitete in zanesljivosti poročanja v zvezi s kazalniki (Okvir smotrnosti spremljanja in vrednotenja, ang-PMEF), se bodo seveda vsa ugotovljena neskladja pridobljena s sistemom za spremljanje površin odražale tudi pri plačilu. Poleg sistema za spremljanje površin bodo v že omenjeni noveli slovenskega Zakona o kmetijstvu v posebnem členu opredeljeni tudi pregledi s spremljanjem. Zakonska podlaga bo Sloveniji omogočala, da lahko Vlada RS, če bo potrebno, preko vsakoletne krovne izvedbene uredbe določi v primeru katerih intervencij oziroma katerih pogojev upravičenosti se bodo pri preverjanju upravičenosti do sredstev uporabljali pregledi s spremljanjem. V isti uredbi bodo določena tudi podrobnejša pravila za izvedbo pregledov s spremljanjem.

Pregledi s spremljanjem bodo osredotočeni na kontrolo t.i. nemonitorabilnih pogojev upravičenosti, kjer končnega rezultata ne bo mogoče dobiti z avtomatizmom sistema za spremljanje površin. Preglede s spremljanjem bo podpirala aplikacije za hitro elektronsko dvosmerno komunikacijo med AKTRP in vlagatelji oziroma njihovimi pooblaščenci. AKTRP bo preglede s spremljanjem opravljala z uporabo podatkov sistema za spremljanje površin ter vseh ostalih drugih možnih podatkov. Kot drugi možni podatki se razumejo vsi dokazi, podatki, informacije in dokumenti, ki lahko doprinesejo k ugotovitvenemu postopku. Takšna dokazna sredstva lahko AKTRP pridobi na novo (na primer fotografije z označeno geo lokacijo, posredovanje posameznih dokumentov, evidenc, deklaracij, …) ali pa uporabi obstoječa (podatki o kmetiji iz zbirnih vlog za pretekla leta, morebitni drugi satelitski posnetki, posebej izračunane vrednosti, informacije v zvezi z drugimi intervencijami, uporaba vseh možnih dodatnih dokaznih sredstev, ki so na voljo, …).

Kadar na podlagi razpoložljivih dokazov ne bo mogoče potrditi ali ovreči suma na kršitev, bo AKTRP lahko opravila hitri terenski pregled. Vlagatelj o izvedbi hitrega terenskega pregleda predhodno ne bo obveščena in bo opravljen brez njegove navzočnosti ali navzočnosti njegovega pooblaščenca. AKTRP bo imela zmeraj možnost, da namesto hitrega terenskega pregleda opravi temeljitejši pregled na kraju samem vključujoč meritev površin. Ugotovitve

pregledov s spremljanjem bo AKTRP vsako leto do predpisanega roka objavila v aplikaciji za hitro elektronsko dvosmerno komunikacijo, kamor bo nato lahko stranka podala tudi morebitne pripombe na ugotovljene kršitve. Če vlagatelj oziroma njegov pooblaščenec v predpisanem roku na ugotovitve ne bo dal pripomb, se bo štelo, da na ugotovitve ni pripomb.

Za razliko od sistema za spremljanje površin se pregledi s spremljanjem ne bodo izvajali v 100 % obsegu, to je za vse zadevne upravičence oziroma kmetijske parcele. Morebitni pregledi s spremljanjem se bodo za kontrolo nemonitorabilnih pogojev upravičenosti izvajali le na določenem odstotku upravičencev (stopnja kontrole). Kakšna bo stopnja kontrole za določeno intervencijo oziroma pogoj upravičenosti, Slovenija še ni določila. Ta odstotek bo vsako leto predpisan v krovni nacionalni izvedbeni uredbi. V primerih, kjer bo zaznan večji porast kršitev, se bo v naslednjem letu stopnja kontrole povečala. Odstotek pregledov s spremljanjem bo odvisen tudi od tega, ali bo intervencija v celoti monitorabilna ali delno monitorabilna. V letu 2023 je možno, da bo katera od intervencij v celoti nemonitorabilna (noben pogoj upravičenosti ne bo monitorabilen). V vsakem primeru bodo pregledi s spremljanjem izvedeni tako, da bodo osredotočeni na vlagatelje oziroma parcele, pri katerih bo izkazano višje tveganje za kršitev, in s tem višje tveganje za EKJS sklad. Pretežni del vzorca za kontrolo bo izbran na podlagi analize tveganja, manjši del kontrol bo izbran naključno.

V primeru, da pri določenih intervencijah ne bo mogoče vseh pogojev upravičenosti preveriti z novejšimi tehnologijami sistema za spremljanje površin in pregledov s spremljanjem, bodo takšne intervencije ali le posamezni pogoji upravičenosti preverjeni s pomočjo kontrol na kraju samem. Pričakovano je, da še zlasti pri številnih EKSRP IAKS intervencijah ne bo mogoče vseh pogojev upravičenosti preveriti z novejšimi tehnologijami sistema za spremljanje površin. V katerih primerih in v kolikšnem obsegu (stopnja kontrole) se bodo kontrole na kraju samem izvajale, bo določeno v vsakoletni krovni nacionalni izvedbeni uredbi. Izbor vzorca za kontrolo bo osnovan na podlagi dosedanjega sistema (naključni vzorec, analiza tveganja, prijave). S pomočjo analiz tveganja bo Slovenija še naprej posebno pozornost namenjala tistim kmetijskim gospodarstvom in površinam, ki bodo izkazovali večjo stopnjo tveganja za kršitve. Izbrani vzorec za kontrolo na kraju samem in višina stopnje kontrole bo zagotavljala učinkovito obvladovanje tveganj. V tistih primerih, kjer bo zaznan večji porast kršitev, se bo v naslednjem letu povečala tudi stopnja kontrole.

V splošnem velja, da bo sistem kontrol na kraju samem v novem programskem obdobju v veliki meri ohranil bistvene elemente dosedanjega sistema. Sistem kontrol na kraju samem se bo od dosedanjega sistema razlikoval predvsem zaradi uvedbe sistema za spremljanje površin in pregledov s spremljanjem, saj bo veliko pogojev upravičenosti mogoče preveriti s pomočjo novejših tehnologij. Katere druge spremembe sistema kontrol na kraju samem bo Slovenija še izvedla, še ni dogovorjeno.

Tako kot sistem za spremljanje površin, pregledi s spremljanjem in pregledi na kraju samem bodo tudi klasični administrativni (upravni) pregledi podrobneje opredeljeni v vsakoletni krovni nacionalni izvedbeni uredbi. Če bo z administrativno kontrolo ali s pomočjo sistema za spremljanje površin predhodno ugotovljeno, da zahtevek ne izpolnjuje pogojev upravičenosti, se kontrola na kraju samem za ta zahtevek ne bo izvajala. Stopnja klasičnih administrativnih kontrol bo 100%. Iz tega razloga bo vlagatelju omogočeno, da ugotovljeno kršitev, če bo to še mogoče, odpravi (podobno kot pri kršitvah ugotovljenih s pomočjo sistema za spremljanje površin). Administrativne kontrole bodo izvajane na vse relevantne baze grafičnih in alfa-numeričnih podatkov. Vse administrativne kontrole, ki jih bo mogoče izvajati že v času vnosa, bodo vlagatelju služile, da pravilno vloži zbirno vlogo in zahtevke.

IACS EKSRP INTERVENCIJE V ZVEZI Z ŽIVALMI

Tudi sistem administrativnih kontrol in kontrol na kraju samem za IAKS EKSRP intervencije v zvezi z živalmi se bo od dosedanjega sistema razlikoval predvsem v tistih segmentih, ki bodo v delegiranih in izvedbenih aktih Evropske komisije predpisani drugače kot doslej. V ostalih segmentih kontrol, katere lahko države članice oblikujejo po svoje, bo Slovenija ohranila bistvene elemente dosedanjega kontrolnega sistema. Pri tem bo Slovenija zasledovala cilj učinkovite zaščite finančnih interesov Unije. Vsa večja odstopanja od dosedanjega sistema administrativnih kontrol in kontrol na kraju samem bodo izvedena z namenom doseganja večje učinkovitosti, odvračilnosti, sorazmernosti, prilagojenosti na slovenske razmere in poenostavljanju postopkov.

Sistem klasičnega administrativnega preverjanja upravičenosti do plačil bo podprt s sistemom kontrol na kraju samem. Izvedene bodo vse potrebne in vse možne preveritve in to na način, da bo zagotovljena zakonitost in pravilnost plačil. Vse administrativne kontrole bodo izvedene v 100% obsegu. Kontrole na kraju samem bodo v pretežnem deležu izvedene na podlagi analiz tveganja, ostale kontrole bodo izvedene na podlagi naključnega izbora ali na podlagi prijav. Z izdelavo analiz tveganja bo še naprej mogoče posebno pozornost nameniti tistim kmetijskim gospodarstvom, ki bodo izkazovala večjo stopnjo tveganja za kršitve. Delež kmetijskih gospodarstev

izbranih za kontrolo na kraju samem (stopnja kontrole) bo primerljiv deležu iz leta 2019 (okoliščine pred pojavom Covid-19).

V primeru zahtevkov za govedo, ovce, koze in konje računalniška aplikacija vlagatelju ponudi potrditev zahtevka le za tiste živali (individualno), ki na dan oddaje zahtevka, glede na podatke v zadevnem registru (Centralni register goveda, Centralni register drobnice, Centralni register kopitarjev), izpolnjujejo pogoje. To so potencialne živali za plačilo. V nadaljevanju, do izdaje odločbe, se potencialne živali za plačilo preverja še na vse ostale predpisane pogoje in po potrebi ponovi že ob vnosu izvedene preveritve. Zahtevki za prašiče se preverijo na podatke v Centralnem registru prašičev. Preveri se, ali je skupno število prašičev določene kategorije, za katere je bil podan zahtevek za plačilo, višje od števila glede na register. Posebej izpostavimo še, da se za plačila iz naslova intervencije, kjer je pogoj avtohtona oziroma tradicionalna pasma, za govedo, ovce in koze od pristojnih strokovnih inštitucij pridobi tudi podatek o ustreznosti pasme glede na rodovno knjigo. Enako velja za prašiče in perutnino, le z razliko, da za ti dve vrsti živali podatek ni na individualni ravni, temveč na ravni skupnega števila avtohtonih oziroma tradicionalnih živali. Za konje je podatek rodovne knjige voden že v sklopu Centralnega registra kopitarjev. Tudi podrobnosti administrativnih kontrol in kontrol na kraju samem za EKSRP intervencije v zvezi z živalmi bodo določene v vsakoletni krovni nacionalni izvedbeni uredbi.Vlagatelj zahtevka za določeno žival ne bo mogel več umakniti v primeru že najavljenega pregleda na kraju samem ali v primeru, če bo že obveščen o rezultatih nenajavljenega pregleda na kraju samem.

SANKCIJE (KAZNI)

Površine

Obstaja večja verjetnost kot pri IAKS EKJS intervencijah, da bo Slovenija v letu 2023 določene IAKS EKSRP intervencije v zvezi s površinami obravnavala kot nemonitorabilne. To bo pomenilo, da bo glede sankcij za IAKS EKSRP intervencije v zvezi s površinami v letu 2023 v Sloveniji veljal dvojni sistem sankcioniranja. Eden bo veljal za monitorabilne in delno monitorabilne intervencije, drugi pa za nemonitorabilne intervencije. Tudi vse IAKS EKSRP intervencije v zvezi s površinami bodo z letom 2024 postale monitorabilne oziroma delno monitorabilne. Tako kot za živali velja tudi za površine, da bo z novelo Zakona o kmetijstvu, ki bo predvidoma sprejeta v prvi polovici leta 2022, Vladi RS omogočeno, da v vsakoletni krovni nacionalni izvedbeni uredbi predpiše IAKS sistem sankcij za posamezne intervencije.

Za morebitne nemonitorabilne intervencije v letu 2023 bo sistem sankcij za IAKS EKSRP intervencije v zvezi s čezmerno prijavo površin zasnovan na način, kot je v trenutnem programskem obdobju SKP predpisan v 19. členu 640/2014 (brez 19.a člena). Sankcioniranje ostalih nepravilnosti in neskladij, ki niso povezana s čezmerno prijavo, bodo prav tako še naprej v povezavi z določili uredbe 640/2014, le v primeru, če se bo na podlagi izkušenj iz preteklih let pokazala utemeljena potreba po korekciji sistema sankcij zaradi doseganje večje odvračilnosti, sorazmernosti in učinkovitosti sistema ali zaradi poenostavitev upravnih postopkov obravnave vlog. Poenostavitve postopkov bi bile smiselne tudi zato, ker bo sistem za te intervencije zgolj enoleten (2023). Kot za ostale intervencije bo tudi za morebitne nemonitorabilne IAKS EKSRP intervencije v zvezi s površinami v letu 2023 podroben sistem sankcij predpisan v krovni nacionalni izvedbeni uredbi. Sistem bo podrobneje določen in dogovorjen šele proti koncu leta 2022. V tem času podrobnosti sistema še ne moremo opisovati.

Za monitorabilne in delno monitorabilne IAKS EKSRP intervencije v zvezi s površino bo sistem sankcij zaradi vključenosti sistema za spremljanje površin zasnovan drugače. V tem primeru gre za intervencije, ki so z vsemi ali vsaj nekaterimi pogoji upravičenosti podvržene sistemu za spremljanje površin. Temu sistemu so podvrženi vsi upravičenci zadevne intervencije. Ker je vzorec spremljanja 100%, sankcije niso potrebne. Vsi vlagatelji imajo možnost, da zahtevek po opozorilu umaknejo, popravijo ali dokažejo, da je vloženi zahtevek upravičen. Vsi popravki zahtevkov, umiki zahtevkov in vse ostale spremembe zahtevkov, ki bodo narejene v sklopu sistema za spremljanje površin in bodo izvedene pravočasno (do predpisanega datuma v vsakoletni krovni nacionalni izvedbeni uredbi) ne bodo sankcionirane. Sankcije bodo v nacionalni uredbi predpisane le za primer posredovanja lažnih dokazov o upravičenosti zahtevka ter za primer, če se vlagatelj do zadnjega roka sploh ne bo odzval na opozorila ali bo posredoval nezadostne dokaze o upravičenosti in bo zato površina ostala rdeča.

Če bo rdeča površina neupravičena zaradi nepravilnosti, ki jih uvrščamo k čezmerni prijavi površine, potem bo sankcija zaradi čezmerne prijave obravnavana na primerljiv način kot ga definira 19. člen sedanje uredbe 640/2014 (brez 19.a člena). Rdeča površina bo smatrana kot čezmerna prijava. Vendar ker sistem za spremljanje površin ne vključuje meritev površin, je mogoče, da v času izdaj odločbe o plačilu še ne bo znana dejanska velikost sporne površine (kako velika je dejansko sporna/rdeča površina; na primer, kmetijska parcela ali referenčna parcela je velika 5 ha, analiza sistema za spremljanje površin kaže, da je sporna površina okrog 1 ha). Slovenija bo morala

velikost sporne/rdeče površine določiti že zaradi ažuriranja LPIS (če neskladje vpliva na stanje LPIS), vendar v tem času še ne vemo, ali bo natančno velikost rdeče površine mogoče določiti že do začetka izdaj plačilnih odločb. Če to ne bo mogoče, bo morala Slovenija rdečo sporno površino določiti drugače. Morda na način, da se celotna kmetijska parcela ali referenčna parcela oziroma nek določen členjen del površine smatra kot rdeč v celoti (na celotni kmetijski parceli, referenčni parceli oziroma členjenem delu parcele), ali morda na način, da AKTRP oceni razmerje sporne rdeče površine proti ostali površini in na podlagi tega razmerje določi višino sankcije. V tistih primerih, ko bo rdeča površina pomenila tudi spremembo stanja v LPIS (druga raba, nekmetijsko zemljišče, …), bo dejanska velikost sporne/rdeče površine vsekakor določena kasneje. Seveda so odprte tudi druge možnosti oblikovanja sankcijskega sistema.

V tem času Slovenija še ne more natančneje opisovati sistema sankcij glede čezmerne prijave, saj je za njegovo določitev potreben širši dogovor, ki še ni sprejet. Enako velja tudi za sankcije, ki niso povezane s čezmerno prijavo površin. Za sankcije, ki niso povezane s čezmerno prijavo površin lahko trenutno določimo le, da bo Slovenija v večji meri ohranila sedanji sistem sankcioniranja. Vzpostavljen bo katalog sankcij in kršitev, ki bo vseboval pogoje upravičenosti (brez čezmerne prijave) ter zraven višino znižanja plačila v primeru ugotovljene kršitve. Na višino znižanja plačila bo seveda vplivala tudi stopnja kršitve, ponovljivost kršitve in bistvenost pogoja upravičenosti za doseganje zastavljenih ciljev. Po potrebi bo Slovenija vsakoletno uvedla določene korekcije, z namenom, da bo sistem kazni bolj učinkovit, odvračilen ali sorazmeren, bolj prilagojen slovenskim razmeram ali z namenom poenostavitve postopkov obdelave vlog. Dvojnega sankcioniranja tudi v novem programskem obdobju ne bo. V celoti bo slovenski sankcijski sistem (in sistem kontrol) za leto 2023 določen in znan šele s sprejetjem krovne nacionalne izvedbene uredbe v začetku leta 2023.

Živali

Sistem sankcij za IAKS EKSRP intervencije v zvezi z živalmi bo ohranil bistvene elemente dosedanjega sistema. Z novelo Zakona o kmetijstvu, ki bo predvidoma sprejeta v prvi polovici leta 2022, bo Vladi RS omogočeno, da predpiše IAKS sistem sankcij. Kljub temu se bo sistem sankcij v Sloveniji za zahtevke IAKS EKSRP v zvezi z živalmi od dosedanjega sistema sankcij razlikoval le v primeru, če se bo na podlagi izkušenj iz preteklih let pokazala dobro utemeljena potreba po korekciji sistema sankcij. Namen korekcije bo izključno doseganje še večje odvračilnosti, sorazmernosti in učinkovitosti sistema sankcij ter poenostavitev upravnih postopkov obravnave vlog. Tako kot za ostale skupine intervencij bo v nacionalni krovni izvedbeni uredbi predpisan tudi sistem sankcij za IAKS EKSRP intervencije v zvezi z živalmi. Za leto 2023 bo sistem dokončno in v detajlih določen in dogovorjen šele pred sprejetjem krovne nacionalne izvedbene uredbe v začetku leta 2023. V tem času podrobnosti sistema ne moremo opisovati. Sedanja delegirana uredba Evropske komisije 640/2014 v členu 30 in 31 omogoča nekatere tolerance glede sankcioniranja, katere pa po 1.1.2023 ne bodo več veljavne. Slovenija računa, da bo DG SANTE v svojih predpisih državam članicam omogočil nadaljnjo veljavo tovrstnih manjših toleranc do kaznovanja zaradi neizpolnjevanja pogojev identifikacije in registracije domačih živali.

7.3.1.1.6 Sistem za identifikacijo in registracijo plačilnih pravic

Ali so izpolnjene zahteve iz člena 71 HZR?
Da ○ Ne ○ **NA** ○

7.3.1.1.7 Sistem za identifikacijo in registracijo živali

Ali obstaja sistem za identifikacijo in registracijo živali člen 64(1)(g) HZR

Da ○ Ne ○ NA ○

Ali obstaja sistem za identifikacijo in registracijo goveda, določen z Uredbo (ES) št. 1760/2000 Evropskega parlamenta in Sveta?

Da ○ Ne ○ NA ○

Ali obstaja sistem za identifikacijo in registracijo drobnice, določen z Uredbo Sveta (ES) št. 21/2004?

Da ○ Ne ○ NA ○

Ali obstaja sistem za identifikacijo in registracijo prašičev, določen z Direktivo Sveta 2008/71/ES?

Da ○ Ne ○ NA ○

7.3.2 Ne-IAKS

7.3.2.1 Kratek opis sistema kazni za Ne-IAKS intervencije, v skladu s principi učinkovitosti, proporcionalnosti in odvračalnosti

Ne-IAKS EKJS
Država članica bo imela za novo SKP 2023-2027 vzpostavljen sistem za zagotavljanje učinkovite zaščite finančnih interesov Unije. Vzpostavljen bo učinkovit sistem upravljanja in kontrole, da se zagotovi skladnost z zakonodajo Unije, ki ureja intervencije Unije, sprejmejo se potrebni ukrepi za zagotovitev pravilnega delovanja sistemov DČ upravljanja in kontrole ter zakonitosti in pravilnosti izdatkov, prijavljenih Komisiji.

Sistem kazni za ne-IAKS intervencije bo določen skladno s pravili unije ter podrobneje predpisan v nacionalni zakonodaji. Kršitve in sankcije se razlikujejo po posameznih intervencijah. Kršitev in sankcije vključujejo tako določila Komisije kot tudi nacionalne določbe, vezane na upravičenost dodelitve podpore in doseganja ciljev.

Namen vzpostavljenega sistema kazni, sankcij za ne-IAKS intervencije bo izključno za doseganje še večje učinkovitosti, proporcionalnosti in odvračalnosti. Pri odločanju o znesku kazni bo upoštevana narava in resnost nepravilnosti ter obseg in finančne posledice ugotovljenih pomanjkljivosti.

Posebna pozornost pri izvajanju intervencij bo namenjena tudi ugotavljanju ali so bili pogoji za pridobitev finančnih sredstev ustvarjeni umetno in v nasprotju s cilji zakonodaje.

Ne-IAKS EKSRP
Sistem kazni za Ne-IAKS EKSRP intervencijah bo določen v nacionalnih uredbah, ki v prilogah opredelijo tudi Kataloge kršitev in sankcij. Kršitve in sankcije se razlikujejo po posameznih intervencijah. Katalogi kršitev in sankcij bodo tako vključevali morebitna določila Komisije, kot tudi nacionalne določbe, vezane na sistem dodeljevanja podpor (npr. izplačilo v več obrokih) ali sistem uresničevanja ciljev (npr. pridobivanje točk ob vlogi zaradi napovedi uresničevanja določenega cilja).
Namen kazni bo izključno doseganje še večje odvračilnosti, sorazmernosti in učinkovitosti sistema kazni. Pri izvajanju določil Katalogov kršitev in sankcij bo upoštevano spoštovanje načel enakega obravnavanja in sorazmernosti. Pri odločanju o znesku kazni bo upoštevana narava in resnost nepravilnosti ter obseg in finančne posledice ugotovljenih pomanjkljivosti.

Posebna pozornost pri izvajanju intervencij bo namenjena tudi ugotavljanju ali so bili pogoji za pridobitev finančnih sredstev ustvarjeni umetno in v nasprotju s cilji zakonodaje.

7.3.2.2 Kratek opis kontrolnega sistema za Ne-IAKS

Ne-IAKS EKJS

Kontrolni sistem za NE-IAKS bo vzpostavljen skladno s pravili Unije in podrobneje določen v nacionalni zakonodaji. Kontrolni sistem bo vzpostavljen v luči zagotavljanja smotrnosti porabe sredstev Unije. Kontrola bo vzpostavljena na nivoju intervencij v smeri doseganja kazalnikov in ciljev. Prav tako na nivoju posameznega upravičenca.
Kontrolo pogojev upravičenosti za EKJS ne-IAKS intervencije bo ARSKTRP izvajala:

- z administrativno kontrolo pogojev upravičenost ob oddaji vloge za odobritev programa/operacij in pogojev upravičenosti ob oddaji zahtevka za izplačilo
- s pregledi na kraju samem

Preveritve se bodo opravljale z vsemi razpoložljivimi informacijskimi sredstvi in opravljale se bodo navzkrižne kontrole.

O odobritvi vloge/zahtevka se odloči, ko so bila opravljena vsa s postopki določena preverjanja in kontrole, ki dajejo razumno jamstvo, da je bilo o vlogi/zahtevku o izplačilu sredstev odločeno v skladu s predpisi, javnim razpisom in vnaprej določenimi pogoji.

Administrativna kontrola pogojev upravičenosti

Pri obravnavah vlog/zahtevkov bo Agencija izvajala administrativne kontrole v skladu z evropsko zakonodajo in nacionalno zakonodajo. Administrativne kontrole bodo izvajane skladno z določili internih priročnikov za izvajanje intervencij SN 2023-2027.

Pregledi na kraju samem

Pregledi na kraju samem pred izplačilom sredstev bo izvajala Služba za kontrolo na Agenciji, upoštevajoč interna navodila za delo Službe za kontrolo. O opravljenih pregledih bo vodena ustrezna dokumentacija. Služba za kontrolo bo o rezultatih pregledov na kraju samem obveščala zaposlene, ki bodo izvajali administrativne kontrole. Sporočene ugotovitve bodo upoštevane pri nadaljnji obdelavi zahtevkov.

Služba za kontrolo bo izvajala tudi pregledi na kraju samem po izplačilu sredstev, in sicer v času trajanja obveznosti po izplačilu sredstev.

Ne-IAKS EKSRP
Kontrolo pogojev upravičenosti za EKSRP Ne-IAKS intervencije bo ARSKTRP izvajala:

- z administrativnimi kontrolami pogojev upravičenosti po oddaji vloge na javni razpis ter pogojev upravičenosti po oddaji zahtevka za izplačilo sredstev;
- z obiski naložb po zaključku izvajanja operacije in
- s pregledi na kraju samem.

O odobritvi vloge/zahtevka se odloči, ko so bila opravljena vsa s postopki določena preverjanja in kontrole, ki dajejo razumno jamstvo, da je bilo o vlogi/zahtevku o izplačilu sredstev odločeno v skladu s predpisi, javnim razpisom in vnaprej določenimi pogoji.

Administrativna kontrola pogojev upravičenosti

Pri obravnavah vlog/zahtevkov bo Agencija izvajala administrativne kontrole v skladu z evropsko zakonodajo in nacionalno zakonodajo. Administrativne kontrole bodo izvajane skladno z določili internih priročnikov za izvajanje intervencij SN 2023-2027.

Obiski naložb po zaključku izvajanja operacije

Zaposleni na AKTRP bodo med postopkom izvajanja administrativne kontrole zahtevkov za izplačilo sredstev opravljali, skladno z določili internih priročnikov, tudi obiske naložb, s katerimi bodo preverili njihovo realizacijo. Informacije, pridobljene z obiskom naložbe, bodo upoštevane v fazi obravnave zahtevka. Podrobna določila, v katerih primerih se bodo obiski naložb opravili, bodo določeni z internimi priročniki Agencije.

Pregledi na kraju samem

Pregledi na kraju samem pred izplačilom sredstev bo izvajala Služba za kontrolo na Agenciji, upoštevajoč interna navodila za delo Službe za kontrolo. O opravljenih pregledih bo vodena ustrezna dokumentacija. Služba za kontrolo bo o rezultatih pregledov na kraju samem obveščala zaposlene, ki bodo izvajali administrativne kontrole. Sporočene ugotovitve bodo upoštevane pri nadaljnji obdelavi zahtevkov.

Služba za kontrolo bo izvajala tudi pregledi na kraju samem po izplačilu sredstev, in sicer v času trajanja obveznosti po izplačilu sredstev.

7.3.2.3 Pravila javnega naročanja

Postopki javnega naročanja se izvajajo v skladu z zakonom, ki obravnava javno naročanje, uredbo, ki obravnava zeleno javno naročanje, obligacijskim zakonikom in internimi akti MKGP, ki urejajo to področje.

Kadar bo pri izvajanju določene intervencije, upravičenec naročnik v skladu s predpisi, ki urejajo javno naročanje, bo v postopek administrativne kontrole vloge/zahtevka za izplačilo sredstev vključena tudi kontrola izvedbe postopka javnega naročila.

Agencija ima že sedaj za namen te kontrole pripravljene posebne kontrolne liste za preverjanje popolnosti in pravilnosti izvedenih javnih naročil. Tudi za izvajanje intervencij SN 2023-2027 bodo pripravljeni novi kontrolni list za preverjanje pravilnosti izvedenih javnih naročil, ki bodo sestavni del aplikacij za obravnavo vlog/zahtevkov za izplačilo sredstev. Upravičenci bodo vlogi/zahtevku za izplačilo sredstev v elektronski obliki priložili vnaprej predpisan seznam dokumentacije javnih naročil, ki je predmet administrativnih kontrol. Določeno dokumentacijo pa bo Agencija sama preverila iz Portala javnih naročil. To je spletni informacijski portal Ministrstva za javno upravo, na katerega naročniki neposredno pošiljajo v objavo obvestila in dokumentacijo v zvezi z oddajo javnega naročila ter drugo dokumentacijo in podatke, za katere zakonodaja, ki ureja javno naročanje, določa objavo na portalu javnih naročil (npr. razpisna dokumentacija, odločitve o javnem naročilu, statistične podatke o oddanih evidenčnih naročilih, sezname evidenčnih naročil) in zavezanci v skladu z zakonom, ki ureja dostop do informacij javnega značaja, objavljajo javno dostopne informacije javnega značaja iz pogodbe o izvedbi javnega naročila, koncesijske pogodbe oziroma pogodbe o javno-zasebnem partnerstvu.

Zaposleni na Agenciji, ki so vključeni v pregledovanje izvedenih postopkov javnega naročanja so vključeni v redna usposabljanja s tega področja, ki jih izvaja Upravna akademija. V primeru kakšnih vprašanj ali nejasnosti pa se imamo možnost po pomoč obrniti tudi na Ministrstvo za javno upravo, Direktorat za javno naročanje.

7.4 Pogojenost

7.4.1 Kontrolni sistem za pogojenost

7.4.1.1 Opis kontrolnega sistema za pogojenost

Kontrole pogojenosti se izvajajo s pregledom na kraju samem ali administrativno na najmanj 1 % zavezancev.

ARSKTRP za vsako vrsto kontrole (samo na kraju samem) posebej pripravi vzorec zavezancev za kontrolo. Pri pripravi vzorca upošteva dejavnike tveganja za vsak standard in/ali zahtevo, kar predstavlja 75 - 80 % vzorca, 20 - 25 % vzorca pa predstavlja naključni izbor. Analiza tveganja lahko temelji na ravni posamezne kmetije ali na ravni kategorij kmetij ali geografskih območjih. Za kontrolo zahtev iz Direktive 96/22/EC se mora uporabljati vzorec in ugotovitve iz obstoječega nadzora (veterinarska inšpekcija), kar se šteje v 1 %.

Na podlagi ugotovitev prejšnjih let se vzorec ustrezno poveča za tekočo kontrolo.

Če zakonodaja, ki se uporablja za akt in standarde, že določa najmanjšo stopnjo kontrole, se uporablja ta stopnja namesto najmanjše stopnje. Kakršni koli primeri neskladnosti, ugotovljeni med katerimi koli pregledi na kraju samem na podlagi zakonodaje, ki se uporablja za akte in standarde, opravljenimi zunaj vzorca iz prvega stavka, se prijavijo pristojnemu kontrolnemu organu, odgovornemu za zadevni akt ali standard, ta organ pa sprejme nadaljnje ukrepe v zvezi s tem.

Kadar je ustrezno, se upoštevanje zahtev in standardov ugotovi na način, predpisan v zakonodaji, ki se uporablja za zadevno zahtevo ali standard.

V drugih primerih in kadar je to ustrezno, se ugotavljanje opravi z uporabo katerih koli drugih primernih sredstev, o katerih odloči pristojni kontrolni organ in zagotavljajo natančnost vsaj enakovredno tisti, ki je potrebna za uradne ugotovitve v skladu z nacionalnimi predpisi.

Pristojni kontrolni organ (ARSKTRP) pri opravljanju pregledov na vzorcu zagotovi, da se pri vseh izbranih upravičencih preveri njihova skladnost z zahtevami in standardi, za katere je ta organ odgovoren. Oziroma ARSKTRP preveri vse sklope, ki jih je na dan pregleda mogoče preveriti.

Na splošno se vsak zavezanec, izbran za pregled na kraju samem, preveri takrat, ko se lahko preveri večina zahtev in standardov, za katere je bil izbran. Kljub temu je potrebno zagotoviti, da se med letom doseže ustrezna stopnja kontrole za vse zahteve in standarde.

Kadar je ustrezno, pregledi na kraju samem zajemajo celotno kmetijsko zemljišče kmetijskega gospodarstva. Kljub temu je lahko dejanski pregled na terenu kot del pregleda na kraju samem omejen na vzorec najmanj polovice kmetijskih parcel na kmetijskem gospodarstvu, na katere se nanaša zahteva ali standard, če tak vzorec zagotavlja zanesljivo in reprezentativno stopnjo kontrole v zvezi z zahtevami in standardi.

Prvi pododstavek ne vpliva na izračun in uporabo upravne kazni, kot sta navedena v poglavju II naslova IV Delegirane uredbe (EU) št. 640/2014 in poglavju III tega naslova. Če se pri pregledu vzorca iz prvega pododstavka odkrije neskladnost, se vzorec dejansko pregledanih kmetijskih parcel poveča.

Poleg tega je lahko dejanski inšpekcijski pregled skladnosti z zahtevami in standardi kot del pregleda na kraju samem omejen na reprezentativni vzorec predmetov pregleda, če tako določa zakonodaja, ki se uporablja za akt ali standarde. Pri tem države članice zagotovijo, da se pregledi opravijo v zvezi z vsemi zahtevami in standardi, za katere se skladnost lahko preveri ob obisku.

Pregledi se na splošno opravijo v okviru enega obiska. Vključujejo preverjanje zahtev in standardov, skladnost s katerimi se lahko preveri ob tem obisku. Namen teh pregledov je odkriti kakršno koli morebitno neskladnost z navedenimi zahtevami in standardi ter poleg tega opredeliti primere, v zvezi s katerimi je treba opraviti nadaljnje preglede.

Pregledi na kraju samem na ravni kmetije se lahko nadomestijo z upravnimi pregledi, kadar so upravni pregledi vsaj tako učinkoviti kot pregledi na kraju samem.

Kadar je ustrezno, se lahko pregledi na kraju samem opravljajo z uporabo tehnik daljinskega zaznavanja.

Pregledi na kraju samem v zvezi z vzorcem iz člena 68(1) te uredbe se opravijo v istem koledarskem letu, v katerem so predložene vloge za pomoč in/ali zahtevki za plačilo, (ali, kar zadeve vloge za sheme podpore v vinskem sektorju na podlagi členov 46 in 47 Uredbe (EU) št. 1308/2013, kadar koli v obdobju, navedenem v drugem pododstavku člena 97(1) Uredbe (EU) št. 1306/2013. ????)

7.4.1.2 Vrsta kontrol

Vse kontrole primarno izvede ARSKTRP

SMR/GAEC	**Vrsta kontrole**
SMR 1	na kraju samem
SMR 2	na kraju samem
SMR 3	na kraju samem, razen zahtevo po enkratni obdelavi s pomočjo oddaljenega pregleda
SMR 4	na kraju samem
SMR 5	na kraju samem
SMR 6	na kraju samem
SMR 7	na kraju samem
SMR 8	na kraju samem
SMR 9	na kraju samem
SMR 10	na kraju samem
SMR 11	na kraju samem
GAEC 1	na kraju samem
GAEC 2	na kraju samem
GAEC 3	na kraju samem
GAEC 4	na kraju samem
GAEC 5	na kraju samem
GAEC 6	na kraju samem
GAEC 7	na kraju samem
GAEC 8	na kraju samem
GAEC 9	oddaljen pregled

7.4.2 Sistem kazni za pogojenost

7.4.2.1 Opis sistema kazni za pogojenost

Administrativne kazni se določijo za leto ugotovitve, ki je koledarsko leto v katerem je bil opravljen pregled, zavezancem, ki zahteve pogojenosti kršijo v povezavi s kmetijsko dejavnostjo in to na območju kmetijskega gospodarstva oziroma drugih površin s katerimi razpolaga zavezanec znotraj DČ. Za gozdna območja se kazen določi samo v primeru, če zavezanec zahteva plačila v povezavi s 65. in 66. členom Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

V primeru prenosa dela (posamezna zemljišča/GERK-i) KMG ali celotnega KMG po oddani zbirni vlogi (med letom) je zavezanec za pogojenost oddajalec zbirne vloge do trenutka prenosa. Od prenosa naprej je zavezanec prevzemnik, če v naslednjem letu le ta odda zbirno vlogo. Prenos pomeni najem, prodaja, dedovanje, prenos na (mladega) prevzemnika ipd..

Upravne kazni do 100 € ARSKTRP zavezancu ne zaračuna, ga pa obvesti o ugotovitvah in poda navodila za odpravo ugotovljenih neskladij/kršitev.

Upravna kazen ARSKTRP zavezancu ne izreče, če je neskladje/kršitev posledica višje sile ali ukaza/navodila upravnega organa.

Uporaba upravne kazni ne vpliva na zakonitost in pravilnost izdatkov, na katere se nanaša.

Upravne kazni se določijo z zmanjšanjem ali izključitvijo skupnega zneska plačil iz člena 84 (1) (HzR – Horizontalne Uredbe (EU) 2021/2116), odobrenih ali bodo odobrenih zadevnemu upravičencu v zvezi z zahtevki za pomoč, ki jih je upravičenec vložil ali jih bo predložil v teku koledarskega leta ugotovitve. Pri izračunu zmanjšanj plačil ARSKTRP upošteva resnost, obseg, trajnost ali ponovljivost, in namernost ugotovljenega neskladja. Upravne kazni iz prvega stavka te točke se določijo na podlagi kontrol izvedenih v skladu s členom 84(3) HzR. Naložene kazni so odvračilne in sorazmerne.

Zmanjšanje je praviloma 3 % skupnega zneska plačil iz odstavka 1a 86. člena HzR.

Če neskladnost nima ali ima le zanemarljive posledice za dosego cilja zadevnega standarda ali zahteve, se ne uporabi nobena upravna kazen. ARSKTRP zavezance v teh primerih obvesti o ugotovljenih neskladnostih in možnih sanacijskih ukrepih. Zavezanci imajo na razpolago pomoč Kmetijske svetovalne službe pri ugotavljanju najboljših načinov za odpravo neskladij.

Če ima neskladnost resne/hude posledice za dosego cilja zadevnega standarda ali zahteve ali predstavlja neposredno tveganje za javno zdravje ali zdravje živali, se uporabi 5 % znižanje.

Če ista neskladnost še vedno obstaja ali se ponovno pojavi v treh zaporednih koledarskih letih, je odstotek znižanja »praviloma« 10 % celotnega zneska plačil iz točke 2. Nadaljnji ponovni pojav neskladnosti brez upravičenega razloga s strani upravičenca se šteje za primere namerne neskladnosti.

V primeru namernih kršitev je znižanje plačil najmanj 15 %. Naslednja ponavljanja se množijo s tri.

Izračun kazni se izvede v skladu z delegirano uredbo Komisije.

Slovenija zadrži 25 % zneska dobljenega z zmanjšanji in izključitvami iz sistema kazni (86. člen HzR).

7.4.2.2 Uporaba opozorilnega sistema?

Da ○ Ne ○

7.4.2.3 Definicija in uporaba »ponovitve« (izračun in časovno obdobje, ki ga pokriva):

»Ponovitev« neizpolnjevanja pomeni neizpolnjevanje iste zahteve ali standarda, ugotovljeno več kot enkrat v zaporednem obdobju treh koledarskih let, če je bil upravičenec obveščen o predhodnem neizpolnjevanju oziroma je imel možnost, da sprejme potrebne ukrepe za odpravo navedenega predhodnega neizpolnjevanja.

7.4.2.4 Definicija in uporaba »malomarnosti«

Neizpolnjevanje iz »malomarnosti« se šteje takrat ko upravičenec ne izpolni zahtev ali standardov iz neznanja oz. nepoznavanja zahtev in/ali stroke in to ne počne z naklepom namernosti.

7.4.2.5 Definicija in uporaba »namernosti«

«Namernost« neizpolnjevanja pomeni neizpolnjevanje zahtev ali standardov za katere upravičenost ve da obstajajo, vendar zavestno in z naklepom izbere, da jih ne bo upošteval.

7.4.3 Pristojni organi za kontrolo, odgovorni za kontrolo praks za pogojenost, zakonsko določenih zahtev upravljanja,

ARSKTRP

SMR / GAEC	Naziv plačilne agencije	Naziv kontrolnega organa	Ime odgovornega za kontrolo	Naslov	E-pošta
SMR 1	ARSKTRP	ARSKTRP	Katarina KERČ	Dunajska cesta 160 1000 Ljubljana	katarina.kerc@gov.si
SMR 2	ARSKTRP	ARSKTRP	Katarina KERČ	Dunajska cesta 160 1000 Ljubljana	katarina.kerc@gov.si
SMR3	ARSKTRP	ARSKTRP	Katarina KERČ	Dunajska cesta 160 1000 Ljubljana	katarina.kerc@gov.si
SMR4	ARSKTRP	ARSKTRP	Katarina KERČ	Dunajska cesta 160 1000 Ljubljana	katarina.kerc@gov.si
SMR5	ARSKTRP	ARSKTRP	Katarina KERČ	Dunajska cesta 160 1000 Ljubljana	katarina.kerc@gov.si
SMR6	ARSKTRP	ARSKTRP	Katarina KERČ	Dunajska cesta 160 1000 Ljubljana	katarina.kerc@gov.si
SMR7	ARSKTRP	ARSKTRP	Katarina KERČ	Dunajska cesta 160 1000 Ljubljana	katarina.kerc@gov.si
SMR8	ARSKTRP	ARSKTRP	Katarina KERČ	Dunajska cesta 160 1000 Ljubljana	katarina.kerc@gov.si
SMR9	ARSKTRP	ARSKTRP	Katarina KERČ	Dunajska cesta 160 1000 Ljubljana	katarina.kerc@gov.si
SMR10	ARSKTRP	ARSKTRP	Katarina KERČ	Dunajska cesta 160 1000 Ljubljana	katarina.kerc@gov.si
SMR11	ARSKTRP	ARSKTRP	Katarina KERČ	Dunajska cesta 160 1000 Ljubljana	katarina.kerc@gov.si

GAEC 1	ARSKTRP	ARSKTRP	Nataša KOPUŠAR	Dunajska cesta 160 1000 Ljubljana	natasa.kopusar@gov.si
GAEC 2	ARSKTRP	ARSKTRP	Katarina KERČ	Dunajska cesta 160 1000 Ljubljana	katarina.kerc@gov.si
GAEC 3	ARSKTRP	ARSKTRP	Katarina KERČ	Dunajska cesta 160 1000 Ljubljana	katarina.kerc@gov.si
GAEC 4	ARSKTRP	ARSKTRP	Katarina KERČ	Dunajska cesta 160 1000 Ljubljana	katarina.kerc@gov.si
GAEC 5	ARSKTRP	ARSKTRP	Katarina KERČ	Dunajska cesta 160 1000 Ljubljana	katarina.kerc@gov.si
GAEC 6	ARSKTRP	ARSKTRP	Katarina KERČ	Dunajska cesta 160 1000 Ljubljana	katarina.kerc@gov.si
GAEC 7	ARSKTRP	ARSKTRP	Katarina KERČ	Dunajska cesta 160 1000 Ljubljana	katarina.kerc@gov.si
GAEC 8	ARSKTRP	ARSKTRP	Katarina KERČ	Dunajska cesta 160 1000 Ljubljana	katarina.kerc@gov.si
GAEC 9	ARSKTRP	ARSKTRP	Katarina KERČ	Dunajska cesta 160 1000 Ljubljana	katarina.kerc@gov.si

7.5 Socialna pogojenost

7.5.1 Opis Sistema kontrol za socialno pogojenost

Socialna pogojenost se prične izvajati od leta 2025.

7.5.2 Opis Sistema kazni za socialno pogojenost

Socialna pogojenost se prične izvajati od leta 2025.

8 POSODOBITEV: AKIS IN DIGITALNE TEHNOLOGIJE

8.1.1 Organizacijska struktura AKIS

V Resoluciji o nacionalnem programu o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva »Naša hrana, podeželje in naravni viri od leta 2021« je poudarjeno, da je slovensko kmetijstvo, glede na naravne in strukturne danosti, lahko konkurenčno in odporno le ob izraziti usmeritvi v večjo dodano vrednost, ki je obenem okoljsko vzdržna ter podpira potrebe potrošnika. Zato je potrebno okrepiti znanje, ustrezne pridelovalne tehnologije ter sodobno in konkurenčno živilskopredelovalno industrijo, ki temelji na podjetniških pristopih in tržni naravnanosti.

Zavedamo se, da morajo znanje, kreativnost, inovativnost, podjetništvo in povezovanje postati gonilo napredka slovenske pridelave in predelave hrane ter podeželskega prostora. Slovenija potrebuje tehnološko napredno in konkurenčno kmetijstvo in agroživilstvo, ki zagotavlja varno in kakovostno hrano, v skladu z raznoliko agrarno strukturo, naravnimi danostmi, smernicami prehranske politike, prehranskimi usmeritvami, lokalnim razvojem in kreativnimi novimi rešitvami. Pomemben je tudi dvig podjetniške miselnosti v prid tržne naravnanosti z bolj intenzivno vključitvijo mlajših gospodarjev, nosilcev generacijske prenove. Predvsem mladi, izobraženi ter podjetni posamezniki in posameznice, ki so poslovno povezani, lahko dajo kmetijstvu in podeželju novo vrednost.

Shema slovenskega AKIS-a zajema vse deležnike ter opredeljuje procese njihovega sodelovanja ter izmenjave znanja in nakazuje kje bi bilo potrebno oziroma načrtujemo okrepitev tako izmenjave znanja kot sodelovanja.

Slika 1: Shema AKIS v Sloveniji

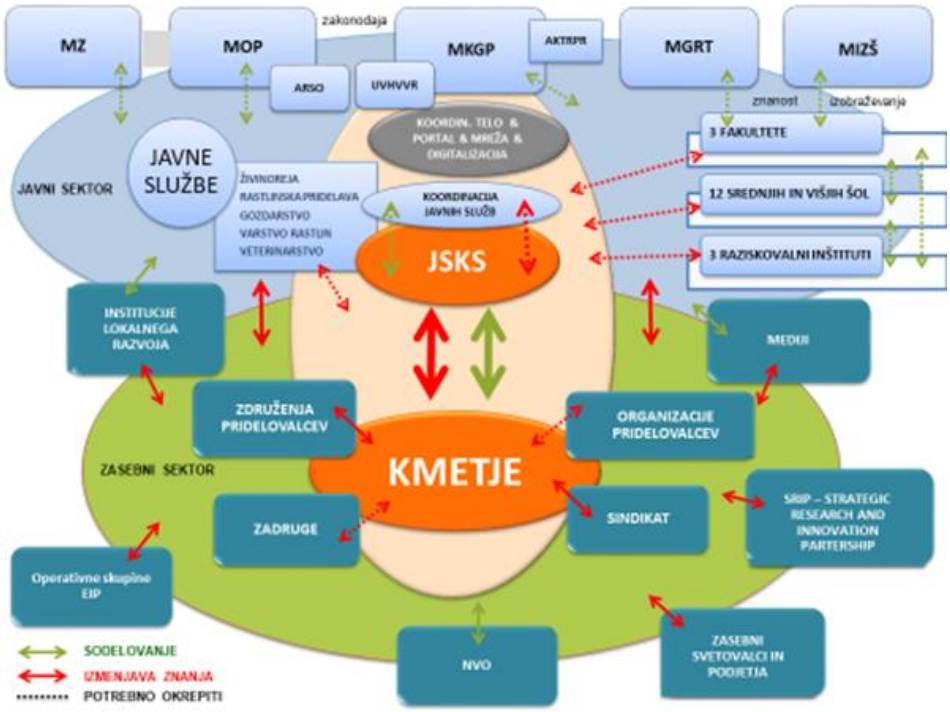

V središču sistema AKIS so kmetovalci in lastniki gozdov, ki so glavni uporabniki znanj, ki jih mora uspešen AKIS zagotavljati na njim razumljiv in dostopen način. Zagotavljati pa mora tudi povratne informacije o potrebah kmetovalcev, ki jih mora sistem AKIS pravočasno in učinkovito naslavljati, npr. katera znanja je potrebno okrepiti, katere so ključne raziskovalne teme ipd.

V zgornjem delu sheme je opredeljen javni sektor, ki je nosilec razvoja, inovacij in raziskav v kmetijstvu, gozdarstvu in prehrani, formalnega izobraževanja in storitev javnih služb, vključno z Javno službo kmetijskega svetovanja (v nadaljnjem besedilu: JSKS).

Da bi zagotovili ustrezno okrepitev sistema AKIS, so potrebne spremembe tako v kmetijski kot tudi raziskovalni in šolski politiki na področju ustvarjanja in prenosa znanja v kmetijstvu. V ospredju sistema znanja je uporabnik, ki mora imeti na voljo institucionalno podporo, sposobno odgovoriti na razvojna vprašanja ter tehnološke vsebine pridelave in predelave.

Slovenski AKIS bo sicer še naprej temeljil na integralnih sredstvih za delovanje javnih služb, kmetijsko šolstvo in znanstveno raziskovalna dejavnost, pomembna bo implementacija načrta za okrevanje in odpornost (NextGen), zlasti na področju krepitve digitalizacije ter intervencije SKP, zlasti na področju krepitve raziskovalne dejavnosti in inovacij ter izmenjave znanja in sodelovanja med vsemi deležniki AKIS.

Ne glede na oceno v analizi SWOT, da je dostopnost do formalnega kot tudi neformalnega izobraževanja dobra in da se formalna izobrazba izboljšuje, je **potrebna okrepitev specialističnega znanja** na področjih uvajanja sodobnih tehnologij in digitalizacije, upravljanja kmetij, finančnih spretnosti in podjetništva, prilagajanja in blaženja vplivov podnebnih sprememb, zdravja rastlin in živali ter ohranjanja in varovanja naravnih virov ter biotske raznovrstnosti. Poseben poudarek bomo namenjali uvajanju sistema **prenosa znanja med kmetovalci** ter med **prenosniki in prevzemniki** (mentorstvo, demonstracijske oziroma mojstrske kmetije).

V prihodnje je v sodelovanju z Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport nujna **prenova učnih programov** srednjih šol in vpeljava novejših tehnologij, digitalizacije v šolske programe ter povečano sodelovanje z raziskovalnimi institucijami za dvig zanimanja za kmetijske in gozdarske programe pa tudi vzpostavljanje bolj fleksibilnih oblik usposabljanja izven šolskega sistema. Za kmetijstvo je namreč velika nevarnost dejstvo, da je za mlade poklic kmetovalca neatraktiven, in da se zmanjšuje vpis v programe srednjega in terciarnega izobraževanja, pri čemer je izboljšanje znanja pomembno tudi za odzivanje na ponavljajoče krize in nenadne spremembe zahtev trga.

V okviru intervencije **Izmenjava znanja in prenos informacij ter usposabljanje svetovalcev** bomo povečali raven usposobljenosti končnih upravičencev preko različnih oblik in metod prenosa znanja. Programi prenosa znanja in informiranja bodo omogočali kombiniranje različnih znanj in področij tudi glede upravljavskih znanj in finančnih spretnosti, pri njihovi izvedbi pa bodo vključeni različni deležniki AKIS. S tem se zagotavlja komplementarnost in povezovanje specifičnih znanj ter omogoča lažje prepoznavanje aktualnih potreb končnih upravičencev po znanju.

V analizi smo ugotovili, da so mlajši kmetovalci bolj dovzetni za uvajanje novosti, izboljšav, inovacij in digitalizacije na kmetiji, dolgoletni kmetovalci, zaposleni na svoji kmetiji pa imajo bogate praktične izkušnje in specifična znanja. Ker je za prenos takega specifičnega znanja pomembno tudi neformalno usposabljanje, ga bomo naslovili v okviru **intervencije Medgeneracijski prenos znanja**. Znanje in praktične izkušnje, ki jih je prenosnik pridobil tekom dolgoletnega kmetovanja, predstavljajo pomembno vrednost za mladega prevzemnika kmetije. Ugotovili smo namreč, da je prenos specifičnih znanj in izkušenj iz starejših na mlajše kmetovalce v času prevzemanja kmetije pomanjkljiv.

Na področju raziskovalne dejavnosti in inovacij v kmetijstvu imamo na podlagi analize nekaj dobrih podatkov, na primer, da ima Slovenija višje število raziskovalcev na 1000 zaposlenih v primerjavi z evropskim povprečjem, da so ciljno raziskovalni projekti na področju kmetijstva tematsko usmerjeni in skladni s strateškimi usmeritvami raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije in strateških dokumentov s področja kmetijstva, gozdarstva in hrane in da se sodelovanje slovenskih raziskovalcev v projektih H2020 povečuje. Po drugi strani pa beležimo skromen delež državnih sredstev, ki so namenjena za razvojno raziskovalno dejavnost v kmetijstvu, glede na celotna državna sredstva za raziskave in razvoj v Sloveniji (povprečje za obdobje 2010 – 2019 je 4,5 %), nezadosten prenos znanja in inovacij iz raziskovalne sfere v načrtovanje, implementacijo in vrednotenje kmetijske politike ter v kmetijsko in gozdarsko prakso, podhranjenost raziskovalnih ustanov in nekaterih javnih služb glede raziskovalne infrastrukture in opreme in nezadostno sodelovanje med raziskovalnimi institucijami in izmenjava znanja med njimi. V Sloveniji tudi ni ustreznega sistema za evidentiranje potreb kmetovalcev in lastnikov gozdov po raziskavah in prenosu znanja v prakso (od spodaj navzgor). Posebno nevarnost predstavlja zadržanost kmetovalcev do uvajanja inovacij, neprepoznavanje pomembnosti delujočega sistema AKIS med raziskovalnimi institucijami, beg mladih raziskovalcev v tujino, pa tudi ukinjanje enot in programov v raziskovalnih institucijah zaradi neustrezne kadrovske sestave ali šibkih finančnih virov.

Glede na navedeno bomo posebno težo pri nadgradnji AKIS v prihodnje namenili **krepitvi inovacij, organiziranosti in prioritetam za raziskovalno delo ter ukrepom za izboljševanje pogojev** glede infrastrukture in raziskovalne opreme, in sicer preko nacionalnega proračuna v sodelovanju z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport in spodbujanjem vključevanja slovenskih raziskovalcev in deležnikov kmetijstva v evropske programe, deloma tudi preko intervencij AKIS. Prizadevali si bomo za izboljšanje mehanizmov implementacije ciljnih raziskovalnih programov ter aplikativnih projektov Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije. Vpeljati želimo tudi **sistem oziroma mrežo inovacijskih posrednikov** pa tudi okrepiti dvosmerno komunikacijo med naročnikom in izvajalci raziskav v času izvajanja projektov. V mreži bi sodelovali inovacijski posredniki iz MKGP, javnih služb in raziskovalnih institucij v povezavi z informacijami na spletni platformi AKIS, ki bodo dostopne vsem deležnikom in končnim uporabnikom. Vzpostavljen je tudi sistem podpore operativnim skupinam EIP (EIP VEM točka).

V okviru **intervencije Podpora za projekte EIP ter razvojna partnerstva raziskovalnih institucij** bo podpora za projekte EIP še naprej namenjena iskanju inovativnih rešitev konkretnih izzivov in predstavlja enega izmed načinov posredovanja novih znanj, praks, tehnologij, procesov in digitalizacije v prakso v kmetijstvu, gozdarstvu ter na podeželju in njihovemu prevzemanju. Intervencija je oblikovana kot izhodišče za začetek prenosa znanj iz bazičnega v aplikativno uporabo in tako omogoča bodoči napredek na področju kmetijstva in razvoja podeželja. Za učinkovit prenos ter izmenjavo znanja in informacij bo ključna tesna vpetost v enotni portal AKIS v sklopu sistema AKIS.

S **podintervencijo Razvojna partnerstva raziskovalnih institucij** želimo izboljšati inovacijsko sposobnost v kmetijstvu in boljše pogoje za ustvarjanje znanja v sistemu AKIS, ki zaradi nezadostnih javnih vlaganj v raziskave in razvoj ne more več slediti potrebam po novih znanjih na področju razvoja trajnostnega kmetijstva, uresničevanja okoljskih in podnebnih zavez na ravni EU ter zelenega in digitalnega prehoda. Preko partnerstev želimo okrepiti tudi sodelovanje ter izmenjavo znanja in informacij med raziskovalnimi institucijami, dejavnimi v kmetijskem, živilskem in gozdarskem sektorju.

Strokovne naloge in svetovanje v kmetijstvu, gozdarstvu in prehrani izvaja 16 javnih služb. Kmetovalcem je brezplačno na voljo kmetijsko svetovanje JSKS po vseh območjih Slovenije in po vseh pomembnejših vsebinskih področjih. Ne glede na to, da smo v analizi SWOT ocenili, da se sodelovanje med JSKS in izvajalci ostalih javnih služb krepi, bomo v okviru koordinacije med izvajalci javnih služb in ostalimi deležniki AKIS, vključno s kmetovalci večji poudarek kot doslej namenili rezultatski naravnanosti strokovnih nalog javnih služb, izboljševanju kakovosti izvajanja nalog in spodbujanju učinkovitejšega prenosa rezultatov strokovnih nalog in znanja končnim upravičencem. Ob tem bo ena pomembnejših nalog koordinacij AKIS zagotavljanje **komplementarnosti med znanstveno raziskovalno dejavnostjo, nalogami javnih služb in programi operativnih skupin EIP**.

Ugotovili smo, da primanjkuje **celostnega kmetijskega svetovanja** na kmetijskih gospodarstvih za tehnološki razvoj in dolgoročno dostojno življenje na kmetiji in da je potrebno v sistem AKIS integrirati tudi zasebne svetovalce in druge ponudnike znanja. JSKS je v teh letih pred večjo generacijsko prenovo, ker je tik pred upokojitvijo veliko izkušenih kmetijskih svetovalcev. Njihovega znanja in izkušenj ne smemo izgubiti, zato mora biti ta prehod čimbolj skladen, delovanje celotne službe pa »medgeneracijsko« z zaposlitvijo večjega števila mladih usposobljenih svetovalcev. Pomladitev JSKS pa bo tudi priložnost za hitrejše uvajanje inovativnih tehnologij, sodobnih pristopov v svetovanju ipd. Posebno pozornost bomo zato namenili usposabljanju svetovalcev na področjih najsodobnejših načinov prenosa znanja ter tehnologij pridelave in predelave, tudi preko posebne intervencije SKP.

V okviru intervencije izmenjava znanja in prenos informacij ter usposabljanje svetovalcev je **podintervencija Usposabljanje svetovalcev** namenjena dvigu usposobljenosti kmetijskih in gozdarskih svetovalcev, ki so eden izmed ključnih deležnikov v sistemu AKIS. Z okrepljenim usposabljanjem svetovalcev želimo zagotoviti večjo kakovost svetovalnih storitev in spodbuditi posodobitev sektorja z izmenjavo znanja in razširjanjem okolju prijaznih proizvodnih praks, kakor tudi z inovacijami in digitalnim prehodom v kmetijstvu, gozdarstvu in na podeželju in tako tudi krepiti sistem AKIS.

Nacionalna mreža skupne kmetijske politike (Mreža za podeželje) bo informacije in nova znanja, ki izhajajo iz delovanja AKIS-a, operativnih skupin EIP, lokalnih akcijskih skupin in drugih podprtih organizacij (kot npr. iz naslova Obzorje Evropa) razširjala, promovirala ter organizirala izmenjavo znanja in inovacij. V okviru mreže SKP bo vzpostavljena **enotna spletna platforma AKIS** za prenos in izmenjavo znanja ter informacij na področju kmetijstva, gozdarstva in hrane. Predstavnik Mreže za podeželje bo vključen v koordinacijsko telo AKIS, s čimer se bo spodbujal prenos informacij in zagotavljala boljša koordinacija aktivnosti v sistemu AKIS.

Razvoj kmetijstva in agroživilstva prihodnosti mora slediti razvoju digitalizacije. Zato bomo preko nacionalnega Načrta za okrevanje in odpornost (NextGen), nacionalnega proračuna in intervencij SKP krepili uporabo različnih sodobnih tehnologij proizvodnje hrane ter tehnik preciznega kmetovanja za doseganje bolj stabilne proizvodnje, ciljnega vnosa proizvodnih vložkov, manjše okoljske obremenitve in večjo ekonomsko učinkovitost. Znotraj celotne verige načrtujemo sodobnejše rešitve in tehnike optimiranja procesov, ponovne rabe in recikliranja ter zmanjševanja izgub in odpadne hrane.

Digitalizacija v kmetijstvu se sicer deloma že uporablja (roboti, droni, senzorji, stroji…). Imamo **številne evidence in registri** na različnih ravneh, ki so ključne podatkovne zbirke za izvajanje kmetijske politike, vendar jih je potrebno povezati, da bodo bolj uporabne in na voljo vsem deležnikom AKIS, poleg tega pa moramo uvesti sistematično spremljanje obstoječih in spodbujanje razvoja novih digitalnih rešitev. Zagotoviti želimo digitalna orodja za nove možnosti trženja, prodaje in računovodstva za mikro in mala podjetja v kmetijstvu, gozdarstvu in živilstvu.

Predvidena je **vzpostavitev e-sistema** na področju kmetijstva in hrane kot tudi gozdarstva in spletna platforma za izmenjavo znanja, nujna pa je tudi vzpostavitev aplikativnega sodelovanja vsebinskih in IT strokovnjakov pri

reševanju izzivov SKP. Dobra priložnost je **krepitev podatkovne analitike** z uvajanjem naprednih metod: orodja za podatkovno rudarjenje, uvajanje tehnik podatkovnih znanosti v namene podpore sprotnega operativnega in strateškega odločanja, umetna inteligenca, pa tudi standardizacija, integracija in odprtost podatkov ter univerzalnih orodij za krepitev učinkovitosti in transparentnosti kmetijske politike. Izboljšati želimo tudi **sodelovanje z drugimi ministrstvi** za potrebe črpanja podatkov iz njihovih baz.

Na **hitrost razvoja digitalizacije** bo zagotovo vplivale tudi različne zunanje nevarnosti, kot so splošen strah kmetovalcev pred uporabo novih tehnologij in digitalizacije v kmetijstvu v povezavi z varnostjo, uporabo in morebitno zlorabo podatkov pa tudi tveganja povezana z interpretacijo podatkov, zaključkov, strategij v primeru odprtih podatkov s strani različnih interesnih skupin. Soočamo se tudi z neenakomerno razvitostjo naselij in dostopnostjo do informacijsko-komunikacijske tehnologije ter osnovnih storitev pa tudi z nezadostno usklajenost razvojnih strategij in programov digitalizacije na nacionalni in lokalni ravni. **Ostanek belih lis v treh regijah**, pomurski, podravski in koroški bo majhen, zato smo predlagali, da ves preostanek belih lis v Sloveniji pokrije resorno ministrstvo, to je Ministrstvo za javno upravo. Dogovori med obema ministrstvoma še potekajo.

8.1.2 Opis, kako bodo svetovalne službe, raziskovalne mreže in mreže SKP delovale skupaj v okviru AKIS

Sodelovanje posameznih deležnikov AKIS je dostikrat sporadično, neusklajeno, prepuščeno trenutnim prioritetam in potrebam, zato je nevarno, da pride do podvajanja nalog in projektov na nekaterih področjih, kar lahko vodi do pomanjkanja sredstev za druge naloge in projekte.

MKGP v okviru medresorskih delovnih skupin v povezavi s prenosom znanja sodeluje predvsem z naslednjimi ministrstvi: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Ministrstvo za okolje in prostor, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za zdravje in Ministrstvo za javno upravo. Sodelovanje, prenos znanja in koordinacijo med ministrstvi želimo okrepiti tako preko Sveta za razvoj, ki je posvetovalno telo ministra, kot preko operativnega koordinacijskega telesa AKIS.

Poleg medresorske koordinacije bo ena pomembnejših nalog koordinacijskega telesa AKIS usklajevanje dejavnosti na področju izmenjave znanja med notranjimi organizacijskimi enotami MKGP, organi v sestavi ter posvetovalnimi telesi ministra, in sicer:

- Direktorat za kmetijstvo (izvajanje ukrepov PRP 2014-2020 na področju prenosa znanja, Mreža SKP, priprava in izvajanje strateškega načrta - vključno z AKIS, postopki financiranja in koordinacija javnih služb v kmetijstvu, digitalizacija v kmetijstvu),
- Direktorat za hrano (postopki financiranja in koordinacija Javne službe v ribištvu),
- Direktorat za gozdarstvo in lovstvo (postopki financiranja in koordinacija Javne gozdarske službe),
- Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (postopki financiranja in koordinacija Javne službe zdravstvenega varstva rastlin in Javne službe v veterinarstvu),
- Služba za razvoj in prenos znanja (raziskave in inovacije),
- Posvetovalna telesa ministra (zlasti nedolgo nazaj ustanovljen Svet za razvoj v kmetijstvu, gozdarstvu in prehrani in še 11 svetov),
- Agencija RS za kmetijstvo in trajnostni razvoj podeželja (izobraževanja za potencialne upravičence SKP),
- Inšpektorat za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo (preventiva).

Zadnja leta smo vzpostavili tesnejšo koordinacijo med strokovnimi nosilci javne službe kmetijskega svetovanja in strokovnimi nosilci ostalih javnih služb, ki izvajajo strokovne naloge v rastlinski proizvodnji in živinoreji (na področjih selekcije in žlahtnjenja, rejskih programov in preizkušanja novih sort ter preizkušanja tehnologij). Javne službe za izvajanje strokovnih nalog so pomemben vezni člen med raziskovalnimi in svetovalnimi dejavnostmi. Raziskovalci v več primerih izvajajo strokovne naloge in obratno. Zakonodaja opredeljuje večletne programe javnih služb, na tej podlagi se v okviru koordinacij med službami usklajujejo letni programi dela in tudi izmenjujejo rezultati strokovnih nalog na eni strani in potreb po strokovnih informacijah in znanju na drugi strani.

Izvajalci javnih služb za strokovne naloge v rastlinski proizvodnji in živinoreji so večinoma znanstveno raziskovalne in izobraževalne institucije, zato se te dejavnosti dopolnjujejo – od bazičnih raziskav, preko strokovnih nalog, operativnih skupin EIP in do prenosa tega znanja preko javne službe kmetijskega svetovanja do kmetovalcev. Pogosto se institucije sicer soočajo s kadrovsko podhranjenostjo, saj je pogosto, da isti strokovnjaki izvajajo znanstveno raziskovalne dejavnosti in strokovne naloge javnih služb, po drugi strani pa je med njimi tako zagotovljen neposredni prenos informacij na določenem strokovnem področju. Javna služba kmetijskega svetovanja in druge javne službe se v velikem obsegu financirajo z javnimi sredstvi, letni programi dela pa so pripravljeni na podlagi izhodišč MKGP, ki programe tudi potrdi in spremlja.

V sedanjem programskem obdobju so bile prvič podprte operativne skupine v okviru EIP projektov. Zanimanje za tovrstne oblike sodelovanja je vedno večje, kar se odraža tudi v številu vlog na javnih razpisih. Vse oblike sodelovanja v okviru ukrepa Sodelovanje so se izkazale za pomemben svež pristop za podporo večjega povezovanja vseh deležnikov od raziskovalnih, svetovalnih institucij do kmetijskih gospodarstev. Raznovrstne oblike sodelovanja deležnikom na podeželskih območjih omogočajo lažje premagovanje gospodarskih, okoljskih in drugih omejitev, s katerimi se ti soočajo tudi zaradi razdrobljenosti in nepovezanosti. V prihodnje tako nameravamo nadaljevati s podporami tovrstnim oblikami sodelovanja tako v okviru EIP projektov, kot tudi v okviru pilotnih projektov ter projektov kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov.

V prihodnje bomo nadaljevali z vzpostavljenim sodelovanjem in izmenjavo informacij med Mrežo za podeželje, svetovalnimi in raziskovalnimi institucijami. V okviru mreže SKP bomo nadaljevali z organizacijo letnega posveta Javne službe kmetijskega svetovanja in dogodka na temo Evropskega partnerstva za inovacije (EIP), organizirali bomo strokovne ekskurzije v tujino (npr. s področja mladih kmetov, ekološkega kmetovanja…), strokovna posvetovanja, udeležbo kmetijskih svetovalcev na letnih mednarodnih posvetih evropskih združenj kmetijskih svetovalcev ipd. Sodelovanje, pretok informacij in znanja bomo še dodatno okrepili z vzpostavitvijo spletne platforme AKIS za prenos in izmenjavo znanja ter z nadgradnjo t.i. EIP Vem točke oz. določitvijo mreže inovacijskih posrednikov v okviru institucij, ki sodelujejo v sistemu AKIS.

V analizi SWOT smo ocenili, da je potrebno **okrepiti sodelovanje in prenos znanja** med deležniki AKIS ter vzpostaviti mehanizem za sistematično zbiranje in razširjanje znanj vseh deležnikov AKIS. Dodatne priložnosti vidimo tudi v okrepitvi koordinacije med ministrstvi, vloge in podpore medijev pri informiranju in ozaveščanju o vlogi kmetijstva na področju AKIS, pa tudi v krepitvi zaupanja do različnih oblik sodelovanja, povezovanja in prenosa znanja v okviru zadrug, skupin in organizacij proizvajalcev ter medpanožnih organizacij.

Za krepitev finančnega okvira za raziskave je pomembno sodelovanje z ostalimi ministrstvi, zlasti Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport tako glede nujne krepitve infrastrukture in raziskovalne opreme kot financiranja bazične znanosti.

Za izboljšanje delovanja sistema AKIS bo vzpostavljeno oziroma določeno **koordinacijsko telo na MKGP**, ki bo na enem mestu koordiniralo naloge, izmenjavo znanj in informacij ter povezovalo deležnike AKIS-a in med njimi spodbujalo sodelovanje.

Načrtujemo, da bo koordinacijsko telo delovalo v okviru **Direktorata za kmetijstvo**. Tako bomo zagotovili neposredno povezavo med koordinacijo javnih služb, vključno z javno službo kmetijskega svetovanja, Mrežo za podeželje in koordinacijo SKP. Deluje že projektna skupina za AKIS, ki je pripravila analizo stanja in evidentirala potrebe, v njej pa sodelujejo tudi pripravljavci intervencijske logike in intervencij SKP. Ustrezno sodelovanje na področju AKIS bomo nadaljevali in krepili tudi z Direktoratom za gozdarstvo, Direktoratom za hrano in ostalimi organizacijskimi enotami MKGP, ki so pomembne za dobro delovanje AKIS. Eno pomembnejših orodij koordinacijskega telesa bo **spletna platforma AKIS**, ki jo bomo gradili izhajajoč iz spletne strani mreže za podeželje oziroma po novem mreže SKP v povezavi s portali ter informacijskimi in digitalnimi dejavnostmi javnih služb oziroma vseh deležnikov AKIS s področja kmetijstva, gozdarstva in hrane. Na enotni spletni platformi AKIS je predvideno objavljanje rezultatov vseh raziskovalnih nalog in projektov ter nalog javnih služb.

8.1.3 Opis organiziranosti svetovalcev

Svetovanje kmetovalcem izvajajo izvajalci javnih služb v sklopu javnih zavodov, ki jih je ustanovila vlada, Kmetijsko gozdarska zbornica ali pa na podlagi podeljene koncesije. Namenjeno je kmetovalcem in lastnikom gozdov ter širši javnosti in ministrstvom in se nanaša na številna področja kmetijstva, razvoja podeželja in s tem povezanih dejavnosti, čebelarstva in gozdarstva.

V okviru sistema kmetijskega svetovanja delujejo javna služba kmetijskega svetovanja (v nadaljevanju JSKS), javna svetovalna služba v čebelarstvu (v nadaljnjem besedilu: JSSČ) ter zasebni svetovalci, ki delujejo na trgu. Javne svetovalne službe imajo v velikem obsegu zagotovljen stabilen javni vir financiranja, pokrivajo celotno ozemlje države. Pri izvajanju javnih služb v skladu z zakonodajo ne sme biti konflikta interesov in izvajalci morajo biti neodvisni.

Največji obseg kmetijskega svetovanja opravijo svetovalci javna služba kmetijskega svetovanja, ki jo izvaja Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) in regionalno razporejeni kmetijsko gozdarski zavodi na podlagi Uredbe o načinu in obveznostih izvajanja javne službe kmetijskega svetovanja (Uradni list RS, št. 60/17) (v nadaljnjem besedilu: uredba JSKS). Naloge JSKS določa program JSKS za obdobje 2018-2024, ki je v prilogi uredbe, natančneje pa so naloge določene v letnih programih dela, ki jih na podlagi izhodišč ministrstva pripravi KGZS.

JSSČ izvaja Čebelarska zveza Slovenije na osnovi sedemletne koncesijske pogodbe z Vlado RS.

Svetovalci JSKS imajo ustrezno izobrazbo za posamezno področje dela in večletne delovne izkušnje. Vsakoletna usposabljanja o novostih kmetijske politike in predpisov jim organizira ministrstvo in KGZS, poleg tega se usposabljajo tudi izven tega sistema. Služba se je začela odpirati v evropski prostor in postala soustanoviteljica mednarodnih organizacij kmetijskih svetovalcev EUFRAS in SEASN. Z letom 2019 se je v JSKS uvedlo usposabljanje svetovalcev po mednarodni licenci CECRA, ki nadomešča do takrat uveljavljeno licenco za kmetijsko svetovanje. Ker je JSKS pred večjo generacijsko prenovo, ko se bo upokojil velik delež izkušenih kmetijskih svetovalcev bomo v prihodnje usposabljanju svetovalcev namenili posebno pozornost in dodatna sredstva preko posebne intervencije SKP, zlasti na področjih najsodobnejših tehnologij reje, pridelave in predelave ter načinov prenosa in izmenjave znanja.

JSKS svoje naloge izvaja v obliki osebnega ali skupinskega oziroma splošnega in specialističnega svetovanja, krožkov in drugih oblikah, vključno s svetovanjem po telefonu ali z uporabo elektronskih medijev, ki pripomorejo k prenosu znanja do uporabnikov. JSKS vključuje usposabljanja, predavanja, predstavitve, prikaze, organizacijo in izvedbo strokovnih prireditev, razstav in prikazov tehnologij, veščin, vzorčnih objektov, poljskih in drugih poskusov ter seminarjev in delavnic. Izvajanje nalog poteka tudi preko strokovnih gradiv, prispevkov v medijih, na svetovnem spletu, s tehnološkimi navodili, brošurami in drugimi gradivi, ki so v tiskani ali elektronski obliki na voljo uporabnikom JSKS. Javna služba naloge izvaja tako, da z enotami na terenu pokriva celotno območje Republike Slovenije ter zagotavlja regijsko dostopnost specialističnih služb po posameznih kmetijskih panogah. Svetovanje v okviru JSKS je v pretežni meri za uporabnika brezplačno.

JSKS pri delu sodeluje z različnimi ministrstvi, z zunanjimi strokovnjaki v znanstveno raziskovalnih in izobraževalnih institucijah, z izvajalci razvojno-strokovnih nalog drugih javnih služb v kmetijstvu in gozdarstvu ter z ostalimi organizacijami, katerih delo se prepleta z dejavnostmi JSKS.

JSKS se v zadnjem obdobju spet bolj usmerja v tehnološko svetovanje, sicer pa v skladu z uredbo JSKS storitve kmetijskega svetovanja zajemajo vsa glavna vsebinska področja od tehnologije do okoljskih in socialnih vsebin, vključno z nalogami ki so opredeljene v 15. členu Uredba (EU) 2021/2115 o strateških načrtih:

- JSKS na območjih Nature 2000 spodbuja kmetije za vključevanje površin kmetijskih gospodarstev v **ohranjanje habitatov travišč in metuljev**. V prihodnjem programskem obdobju bo del nalog JSKS namenjen tudi spodbujanju kmetov v vključevanje naravovarstvenih operacij in tehnološkemu svetovanju in ozaveščanju o pomenu le teh.

- JSKS že sedaj v okviru svoje dela svetovalce ozavešča in svetuje kako z uporabo ustreznih tehnologij **varujemo vodo**. Kmetom v okviru tehnološkega svetovanja svetuje da se vključujejo v izvajanje nadstandardnih kmetijskih praks. Svetovanja kmetom bodo v prihodnje usmerjena v razvojne prilagoditve kmetij.

- Svetovanje bo še bolj usmerjeno v **učinkovito varstvo rastlin** z zmanjšanim tveganjem za zdravje ljudi in okolje z nasveti, usmeritvami, seznanjanjem preko medijev ter delavnicami, ki se nanašajo na izbor tehnik škropljenja, metod varstva in izbor FFS.

- JSKS z uvajanjem novih tehnologij, rastlinskih vrst in sort blaži **vpliv podnebnih sprememb** in spodbuja prilagajanje na spremenjene razmere. Pri rastlinski pridelavi je svetovanje usmerjeno v namakanje in gospodarno rabo vode, tehnologije pridelave in obdelave tal, in izboljšanja rodovitnosti tal (sodobne tehnologije gnojenja, gnojilni načrti, obdelava na strminah, ozelenitev tal čez celo leto, dvig ravni humusa v tleh, sprememba setvenih rokov in rokov tehnoloških opravil, ustrezna obdelava tal, optimalnejša oskrba rastlin s hranili idr.) ter izbor vrst kmetijskih rastlin in sort (uvajanje novih vrst oziroma sort, ki bolje prenašajo stresne situacije in obenem povečujejo prehransko varnost ter samooskrbo kmetij s krmo, dosledno izvajanje kolobarja z vključitvijo rastlin, ki izboljšujejo strukturo tal in povečujejo vsebnost humusa v tleh). JSKS svetuje o krmnih obrokih in izračunavanju krmnih obrokov, spodbuja optimiranje prehrane pri reji govedi, drobnice in prašičev. Dejavnosti bodo tudi v prihodnje usmerjene v optimiziranje krmnih obrokov za vse kategorije živali, kar bo prispevalo k zmanjševanju toplogrednih plinov (metana in didušikovega oksida) ter amonijaka.

- Na področju **zdravja živali** JSKS spremlja in ocenjuje stanje na terenu ob izrednih dogodkih ter svetuje in usposablja KMG glede uvedbe preventivnih ukrepov oziroma ukrepanj ob izbruhih bolezni. Prav tako opozarja na dosledno izvajanje biovarnostnih ukrepov in preventive za obvladovanje tveganj vnosa bolezni.

- JSKS svetuje o prekomerni in nepravilni **uporabi antibiotikov** preko vsebin, ki pokrivajo svetovanje kmetom na področju zdravja živali, varne krme in varne hrane. Za ta namen ima usposobljene strokovnjake s področja veterine, živinoreje, varne hrane in krme. Rezultat tega je tudi, da je uporaba antibiotikov v živinoreji manjša v primerjavi z drugimi DČ.

- JSKS izvaja svetovanja in usposabljanja kmetovalcev s področja **obvladovanja tveganj** v kmetijstvu in s kmetijstvom povezanimi dejavnostmi s poudarkom na zavarovanju kmetijske proizvodnje. Prav tako spremlja stanje na terenu in zbira podatke ob naravni nesreči ter pripravlja poročila o stanju na terenu z oceno škode. Pripravlja in objavlja tudi tehnološka navodila ter svetuje in informira kmetovalce glede uvajanja ukrepov za sanacijo.

- V okviru **projektov operativnih skupin EIP** je glavna naloga JSKS podpora inovacijam preko svetovanja kmetovalcem za pripravo in izvajanje projektov operativnih skupin oziroma vzpostavitev povezovanja in sodelovanja med izvajalci znanstveno-raziskovalne dejavnosti in kmetovalci z namenom reševanja konkretnih problemov v praksi. JSKS bo v sodelovanju s predstavniki MKGP nadaljevala s predstavitvami razpisov v obliki interaktivnih informativno-komunikacijskih delavnic in osebnim svetovanjem in informiranjem o pogojih in zahtevah iz razpisov. Promocija projektov EIP se bo še naprej izvajala tudi s širjenjem novih, uspešnih tehnoloških rešitev, ki so rezultat zaključenih projektov EIP, med kmetovalci. Vsako leto se v okviru letnega posveta JSKS, ki se ga poleg kmetijskih svetovalcev udeležujejo tudi kmetovalci in širša javnost izvede promocija uspešnih EIP projektov.)

- Na področju **digitalnih tehnologij v kmetijstvu** JSKS že izvaja in bo nadaljevala z implementacijo vseh možnosti, ki so oziroma bodo na voljo za razvoj komunikacije med vsemi deležniki v prenosu znanja. Za usposabljanja svetovalcev in kmetovalcev uporablja sisteme, ki omogočajo spletne sestanke, osebna svetovanja na daljavo ali izvedbo spletnih seminarjev (webinar-jev). Svetovalci že obvladajo in se še naprej usposabljajo tudi za uporabo teh sistemov pri Farminarjih (spletnih seminarjih-svetovanjih v živo na daljavo) ter izvedbi demonstracijskih dogodkov na kmetijah. JSKS sodeluje pri uvajanju digitalizacije v najširšem smislu na kmetijska gospodarstva, promovira dobre prakse in usposabljala svetovalce ter kmete iz poznavanje digitalnih rešitev ter opreme z različnih področij praktične rabe: sodobna informacijska in komunikacijska tehnologija (IKT), kot so natančna merilna oprema, senzorji, tipala, sistemi geo-pozicioniranja, brezpilotna letala, robotika, pa tudi Big Data (velike podatkovne zbirke), internet in umetna inteligenca.

- JSKS ima izkušnje z izdelavo **gnojilnih načrtov na podlagi analiz tal** za kmete. Z vzpostavitvijo t.i. **FastTool orodja** (trajnostnega orodja kmetije za hranila) bo poleg kmetov tudi svetovalci dodatno dobili digitalno orodje s pomočjo katerega bodo še bolje svetovali kmetom na področju gnojenja. Orodje bo omogočalo pregled nad stanjem založenosti tal s hranili ter ravnovesjem glavnih hranil. Ravno tako bodo v to orodje vključene pravne zahteve glede hranil ter podatki IACS, ki so pomembni za upravljanje hranil.

- JSKS svetuje na področju **socialnega varstva** in z drugimi ministrstvi sodeluje na področju predpisov, ki urejajo socialno varstvo in zaposlovanje na kmetiji. To aktivnost izvajajo svetovalke in svetovalci za kmečko družino in dopolnilne dejavnosti. V okviru tega svetovanja svetuje tudi varnost in zdravje pri delu v izogib širokemu spektru delovnih nezgod v kmetijstvu (varna uporaba strojev in naprav, varna uporaba FFS sredstev itd.).

8.1.4 Opis podpor za inovacije

Z uvedbo operativnih skupin (44 do decembra 2021) je bila tudi v Sloveniji odprta konkretnejša pot za spodbujanje sodelovanja, izmenjave znanja na področju raziskav, šolstva, svetovanja in kmetijske prakse ter s tem krepitev inovacijske sposobnosti kmetovalcev, ki je bila med deležniki tudi dobro sprejeta. Ta koncept bomo razvijali naprej v povezavi z obstoječimi dejavnostmi tako na področju ustvarjanja kot izmenjave znanja, pri čemer bo potrebno poiskati administrativno ne obremenjujoče načine potrjevanja in podpor za operativne skupine, ki bodo prinesli najboljše rezultate. Predvidevamo bolj operativne in pogostejše razpise, ki bi odgovarjali na spreminjajoče potrebe kmetovalcev, pri čemer je zelo pomembna tudi intenzivnejša inovacijska podpora ter posredništvo idej in povezovanja.

Inovacijska podpora se izvaja v okviru MKGP in sicer mreže za podeželje za PRP 2014-2020, vzpostavljena pa je tudi kontaktna EIP VEM točka (t.i. One-stop-shop), ki preko vzpostavljenih kontaktnih kanalov (spletnih strani, elektronske pošte in info telefonske številke) oskrbuje deležnike z informacijami o delovanju operativnih skupin EIP. Dodatno je v sklopu EIP VEM točke vzpostavljeno spletno orodje, imenovano Izmenjevalnik idej, s katerim zbiramo, podpiramo in razširjamo inovativne ideje, ki so podlaga tudi za projekte EIP. Izmenjevalnik idej deluje dvostransko, in sicer omogoča kmetom oddajo izziva ali problema, s katerim se soočajo na kmetiji oz. ponudnikom vpis v katalog rešitev izzivov oz. problemov preko spletnega obrazca, hkrati pa lahko vsi deležniki dostopajo do vpisom v obeh katalogih, tudi s pomočjo integriranega spletnega iskalnika. Na ta način podpiramo že zgodnjo fazo razvoja novih inovativnih idej ter hkrati dodatno skrbimo za pristop do novih rešitev preko koncepta “od spodaj navzgor” (t.i. bottom-up).

V prihodnje načrtujemo razširitev dejavnosti mreže za podeželje in oblikovanje celovitega podpornega okolja za inovacije za SKPpo2023. Kot že omenjeno, je predvideno posebno operativno koordinacijsko telo, neposredno povezano z mrežo za podeželje, mrežo raziskovalnih in izobraževalnih institucij (ki izvajajo nacionalne in mednarodne projekte kot na primer HORIZON, povezava na izmenjave ERASMU ipd.) ter mrežo javnih služb, vključno z JSKS. V teh okvirih želimo okrepiti tudi inovacijsko podporo, tako z določitvijo inovacijskih posrednikov v javnih službah in na ministrstvu kot z vzpostavitvijo mreže teh posrednikov in razvojem njihovih nalog tako glede vsebin kot načina delovanja in sodelovanja (elektronsko, delavnice, osebna izmenjava itd.).

Ker želimo povečati vlogo in pomen Mreže za podeželje med upravičenci SN 2023–2027 in deležniki AKIS se bodo v programskem obdobju 2023–2027 dosedanja orodja posodobila in nadgradila v okviru spletne strani »Skupna kmetijska politika« (www.skp.si). V tem okviru je predvidena tudi enotna spletna platforma (portal AKIS oziroma portal znanja), ki bo omogočila učinkovitejše in uspešnejše zbiranje, izmenjavo in razširjanje znanj na enem mestu.

Zelo pomembno vlogo pri razvoju inovacijske podpore in inovacijskem posredništvu bodo imeli svetovalci, ki so najbližje kmetovalcem in gozdarjem, ki iščejo inovativne pristope in nove ideje ter partnerje med raziskovalci in svetovalci. Kot inovacijski posredniki bodo vključeni tudi strokovni nosilci javnih služb, ki izvajajo strokovne naloge v rastlinski proizvodnji in živinoreji ali od njih pooblaščene osebe. Deloma bodo te dejavnosti redna naloga v okviru javnih služb, deloma pa bo treba razmisliti o dodatnem financiranju teh nalog oziroma novih zaposlitvah na MKGP. Pri tem je zelo pomembno, da bi najboljše operativne skupine živele tudi po prenehanju financiranja preko SKP, kar predvidevamo v povezavi s programiranjem nalog javnih služb, ki izvajajo strokovne naloge na posameznem področju oziroma kmetijski panogi oziroma iskanjem dodatnih virov financiranja.

Posebno vlogo pri razvoju inovativnosti bo imela tudi intervencija LEADER, kjer bodo z vključevanjem večjega števila partnerjev in s sodelovanjem s tujino razvijale nove oblike povezovanja, trženja in različnih oblik inovativnosti.

8.1.5 Strategija digitalizacije

Ob iztekanju strategije Digitalna Slovenija 2020, so na Ministrstvu za javno upravo pričeli s pripravo nove strategije razvoja informacijske družbe Digitalna Slovenija 2030, ki bo podrobneje določila strateške usmeritve digitalizacije družbe za prihodnje obdobje. Krovni cilj strategije Digitalna Slovenija 2030 je izboljšanje uvrstitve Slovenije po metodologiji Indeks digitalnega gospodarstva in družbe (DESI).

Digitalna Slovenija 2030 bo predvidoma naslovila naslednja prednostna področja:

- digitalna vključenost,
- digitalne javne storitve,
- gigabitna povezljivost,
- pametna digitalna preobrazba v družbo 5.0 (podatki, umetna inteligenca, IoT), in
- kibernetska varnost.

Digitalna preobrazba kmetijstva in živilstva je v ospredju paradigme nove skupne kmetijske politike, Evropskega zelenega dogovora in njegove osrednje Strategije: od vil do vilic.

Zelenega prehoda in naslavljanja izzivov podnebnih sprememb brez izdatnih naložb v digitalizacijo na ravni kmetijskih gospodarstev, kmetijskih podjetij, živilsko-predelovalne panoge ne bomo mogli uresničiti. Digitalno vodeni sistemi kmetijstvu na primer omogočajo prehod v precizni sistem kmetovanja, z manjšim in bolj natančnim nanosom FFS, ustreznejšo aplikacijo gnojil glede na potrebe rastlin, omogočajo daljinsko spremljanje stanja na kmetijskih površinah in pravočasno ukrepanje, uvajanje novih poslovnih modelov. Digitalizacija v živilsko-predelovalni panogi pa na primer lahko omogoči: večjo sledljivost živil, nadzor nad varnostjo in kakovostjo živil, nadzor nad snovnimi tokovi za hitrejši prehod v krožno in bio-gospodarstvo, učinkovitejše poslovanje, označevanje živil in tako naprej.

Zavedamo se številnih prednosti digitalizacije vzdolž celotne verige preskrbe s hrano »od vil do vilic«, ki niso dovolj izkoriščene, saj prispevajo k boljšemu upravljanju z naravnimi viri, debirokratizaciji, izboljšanju učinkovitosti, zmanjševanju stroškov, prihranku časa, če naštejemo le nekatere.

Za prehod v trajnostni in odporni prehranski sistem so zelo pomembna tudi ustrezna komplementarna vlaganja v digitalizacijo podatkovnih baz, s katerimi upravlja država, njihova medsebojna povezljivost in interoperabilnost, ki preko »enotnega vstopnega mesta« lahko celovito podprejo kmetijska gospodarstva, podjetja, raziskovalce, svetovalce, pa tudi javni sektor pri bolj ciljno usmerjenemu vodenju kmetijske politike.

Sistem digitalizacije se v Sloveniji postopoma uvaja na različnih področjih. Na področju kmetijstva oziroma t. i. pametnega kmetijstva se v zadnjih letih vse bolj uporablja sodobna informacijska in komunikacijska tehnologija (IKT), kot so natančna merilna oprema, senzorji, tipala, sistemi geo-pozicioniranja, brezpilotna letala, robotika, pa tudi Big Data (velike podatkovne zbirke), internet stvari in umetna inteligenca. Zelo veliko poudarka se zadnje čase namenja zlasti uporabi satelitskih posnetkov Sentinel pri izvajanju in nadzoru ukrepov kmetijske politike in uporabnosti teh posnetkov tudi za proizvajalce same z vidika spremljanja stanja kmetijskih zemljišč.

Digitalizacijo bomo v slovenskem kmetijstvu, gozdarstvu in živilstvu spodbujali preko dveh mehanizmov: strateškega načrta skupne kmetijske politike za obdobje 2023–2027 in načrta za okrevanje in odpornost.

V okviru strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027 bomo uvedli podpore za digitalni prehod v kmetijstvu, gozdarstvu in živilstvu, in sicer:

- v okviru klasičnih naložbenih intervencij v kmetijstvu, živilstvu in gozdarstvu bodo do podpore upravičene naložbe v mehanizacijo, opremo, ki vključuje sodobne IT rešitve (avtomatizacija, robotizacija, daljinsko vodenje procesov…), naložbe v precizno kmetijstvo, s katerimi bomo omogočili zmanjševanje rabe FFS in gnojil ter primernejšo aplikacijo le-teh, prehod v krožno in bio-gospodarstvo, naložbe v digitalizacijo na področju predelave lesa…;
- sektorske intervencije na področju sadja in zelenjave se izrecno usmerjajo na spodbujanje digitalizacije preko vpeljave umetne inteligence ter strojnega učenja v proces pridelave in predelave, in sicer bodisi preko investicij kot tudi preko ukrepov raziskav in razvoja ter svetovanja;
- v okviru nenaložbenih intervencij bomo spodbujali krepitev prenosa znanja in dviga kompetenc / usposobljenosti v kmetijskem, živilskem in gozdarskem sektorju z vidika digitalnih veščin in pismenosti, prav tako pa bomo podprli vlaganja v raziskovalno infrastrukturo, kar vključuje tudi vlaganja v digitalizacijo, podpirali operativne skupine oziroma EIP projekte, pa tudi vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov saj generacijska pomladitev prinaša tudi pričakovanja po hitrejšem uvajanju digitalizacije v prakso. Z intervencijo LEADER se bo naslavljalo tudi t.i. koncept pametnih vasi.
- pri številnih bodočih okoljskih intervencijah se bomo pri izvedbi oprli na nadgrajene ali pa celo novo zgrajene digitalne baze podatkov, na podatke daljinskega zaznavanja oziroma podatke iz t.i. sistema AMS – »area monitoring system«, kar pomeni, da bomo digitalizacijo močno vpeli tudi v samo izvedbo in kontrolo bodočih ukrepov. S tem si želimo doseči večjo racionalizacijo in učinkovitost administrativnih postopkov ter debirokratizacijo za administracijo in upravičence;
- Vse navedeno se bo močno oprlo oz. povezovalo z »infrastrukturo digitalizacije«, ki bo zgrajena v okviru Načrta za okrevanje in odpornost.

Poleg izzivov, povezanih s covid-19, se sektor kmetijstva, hrane in gozdarstva sooča z izzivi doseganja ciljev EU na področju okolja in podnebja kjer brez digitalnega prehoda ne bo možno realizirati zahtevne zelene transformacije, ki jo terja Evropski zeleni dogovor s spremljajočimi strategijami. Digitalni prehod bo omogočil meritve in ovrednotenje učinkov SKP. Digitalizacija podatkov, zbranih na ravni kmetij, njihov prenos v podatkovne zbirke kmetijskega resorja in možnosti povezovanja teh zbirk s podatkovnimi zbirkami okolja, prostora itd., so ključni temelji, na katerih je možno graditi učinkovitejše ukrepe in kmetijsko politiko. Digitalizacija bo omogočila poenostavitev izvajanja SKP in pospešitve postopkov v zvezi z uveljavljanjem ukrepov SKP.

Digitalizacija v okviru Načrta za okrevanje in odpornost je v pomembnem delu komplementarna s cilji bodoče SKP in bodočega SN 2023–2027. Komplementarnosti so sledeče:

- investicija v digitalizacijo bo neposredno prispevala k zagotavljanju monitoringa učinkovitosti ukrepov, ki so vezanih na površino znotraj SKP (npr. ukrep Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila), kar je bilo v dosedanjem izvajanju večkrat izpostavljeno priporočilo izvajalcev vrednotenj programa razvoja podeželja in tudi Evropske

komisije. Konkretno bo glede na lokacijo kmetijskih gospodarstev in kmetijskih površin, vključenih v omenjeni ukrep, preko povezav z drugimi prostorskimi bazami na področju okolja, možno bolje ovrednotiti, kako tak površinski ukrep, financiran iz SKP dejansko prispeva k varovanju tal in voda;

- podatkovne zbirke bodo v bodoče omogočale bolj ciljno in rezultatsko usmerjeno SKP, saj bodo določeni vhodni podatki, ki se sedaj vodijo v fizični obliki (npr. razne evidence na kmetijskih gospodarstvih, analize tal), digitalizirani, podatkovne zbirke bodo medsebojno povezane, kar bo v povezavi s prostorskimi, okoljskimi in drugimi bazami podatkov omogočalo boljše usmerjanje ukrepov SKP in vrednotenje učinkov SKP.

Podprojekt plačilne agencije - Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja - se neposredno nanaša na podporo izvedbi bodočih ukrepov SKP. Ta podprojekt z vključevanjem satelitskih posnetkov, njihovim umeščanjem v prostor ter s povezovanjem različnih baz podatkov omogoča spremljavo stanja kmetijskih površin in dogajanja na teh površinah, kar bo omogočalo debirokratizacijo in enostavnejše vlaganje vlog in zahtevkov v okviru površinskih ukrepov SKP ter učinkovitejšo izvedbo kontrol na teh površinah.

Podprojekt, s katerim se vzpostavlja orodje za trajnostno spremljanje kmetijskih aktivnosti na ravni kmetije (katerega del je tudi FaST Tool - »Farm Sustainability Tool for Nutrients«), pa bo med drugim omogočal spremljanje bilance hranil na kmetijah, kar je prav tako del bodočega okvira SKP. Namen orodja je olajšati trajnostno uporabo gnojil za kmete, hkrati pa spodbuditi digitalizacijo kmetijskega sektorja. Na podlagi digitaliziranih vhodnih podatkov (npr. glede vzorcev analize tal) ter medsebojnega povezovanja relevantnih podatkov iz različnih baz podatkov (npr. glede pedoloških lastnosti tal, kmetijskih površin, št. živali, količini gnoja…) bo to orodje sposobno predlagati načrt ravnanja s hranili, ki daje prilagojena priporočila o gnojenju za izbrano kmetijo. Zahteve glede gnojenja pa bodo sestavni del zahtev površinskih ukrepov bodoče SKP.

Oba omenjena podprojekta tako prinašata nova digitalna orodja (nove e-storitve) za boljše upravljanje kmetijskih površin, ki jih bodo lahko uporabljali kmetje, podjetja, svetovalci in drugi akterji (izvajalci vrednotenj, raziskovalci npr.). Ta nova digitalna orodja bodo uporabljena kot opora kmetom in administraciji pri učinkovitejšemu izvajanju okoljsko-podnebnega paketa intervencij bodoče SKP in Strateškega načrta 2023–2027 (tako površinskih kot tudi investicijskih) ter pospeševanju digitalizacije v kmetijskem sektorju.

Nadalje, načrtujemo tudi digitalizacijo nalog javne službe kmetijskega svetovanja, s čimer krepimo sistem AKIS in konkretneje sistem svetovanja na področju kmetijske politike in ga prilagajamo novim zahtevam bodoče SKP, kot so navedene v 13. členu Uredbe EU o določitvi pravil o podpori za strateške načrte, ki jih pripravijo države članice v okviru skupne kmetijske politike (strateški načrti SKP).

Projekt digitalizacije s tem torej neposredno odgovori tudi na priporočila, ki jih je Evropska komisija Sloveniji podala v zvezi s pripravo Strateškega načrta za SKP 2023–2027 (SWD(2020) 394 z dne 18.12.2020).

Celovito gledano, bo iz obeh finančnih virov digitalizaciji namenjenega bistveno več poudarka kot kadarkoli doslej, s čimer želimo kmetijski, živilski in gozdarski sektor podpreti pri digitalnem in zelenem prehodu.

8.1.6 Kakšen je pristop za izogibanje/omilitev digitalnega razkoraka med regijami, tipi podjetij in skupinami prebivalcev?

Preko komplementarnega izvajanja intervencij SN 2023-2027, Načrta za okrevanje in odpornost in sredstev nacionalnega proračuna se bo izboljšala digitalizacija procesov, javna dostopnost podatkov, večja bo medsebojno povezljivost javnih podatkov in razvijala se bodo digitalna svetovalna orodja. Po vseh regijah se bo spodbujala uporaba digitalnih tehnologij v kmetijski in gozdarski proizvodnji ter živilsko-predelovalni industriji in izboljšanje digitalnih kompetence kmetovalcev, lastnikov gozdov in živilsko-predelovalnih podjetij. Načrtovane so naložbe v infrastrukturo in opremo kmetijske svetovalne službe in drugih javnih služb ter izobraževalnih ustanov na področju digitalizacije.

V sinergiji z drugimi skladi EU skladi, Načrtom za okrevanje in odpornost ter nacionalnimi sredstvi so predvideni novi ukrepi za izboljšanje pokritosti s hitrimi širokopasovnimi povezavami v skladu s ciljem strategije „od vil do vilic“ glede širokopasovnih povezav, vključno z zmanjševanjem razlik med podeželskimi in mestnimi območji ter podporo krepitvi digitalnih znanj in spretnosti. Podpore za širokopasovni internet, kar je eden od osnovnih predpogojev za razvoj podeželja, bodo na voljo v okviru drugih EU skladov, ki bodo zagotovili 100 % pokritost slovenskega podeželja s širokopasovnimi povezavami.